

School of Theology at Claremont

10017015449

IM
ESSENTIUM
GRÆCÆ ET LATINÆ

The Library
of the
CLAREMONT

SCHOOL OF THEOLOGY

1325 North College Avenue
Claremont, CA 91711-3199
1/800-626-7820

NOVUM
TESTAMENTUM
GRAECE ET LATINE

curavit

EBERHARD NESTLE

THE LIBRARY OF
GEORGE ROLEDER

Section ~~225~~ No.
225 14

NOVUM
TESTAMENTUM
EX ARCE LATINA
EDITIONE
MAGNI

THE LIBRARY OF
GEORGE ROLEDER

Section No.

11

BS
1965
1923

**NOVUM
TESTAMENTUM
GRAECE ET LATINE**

Utrumque textum
cum apparatu critico ex editionibus
et libris manu scriptis collecto
imprimendum curavit

EBERHARD NESTLE

—
Editio septima
recognita

THEOLOGY
1352 N. COLLEGE AVE.
CLAREMONT, CA 91711-3199

STUTTGART
Privilegierte Württembergische Bibelanstalt
1923

LIT. 1007
CLAREMONT SCHOOL OF THEOLOGY
1325 N. COLLEGE AVE.
CLAREMONT, CA 91711-3199

1. Auflage 1906.	4. Auflage 1912.
2. " 1907.	5. " 1914.
3. " 1910.	6. " 1921.
7. Auflage 1923.	

LIBRARY
CLAREMONT SCHOOL OF THEOLOGY
1325 N. COLLEGE AVE.
CLAREMONT, CA 91711-3199

IN MEMORIAM.

Die nono mensis Martii 1913 auctor huius editionis, pater meus carissimus, DDr. Eberh. Nestle, defunctus est. Opus eius, quod semper ei unice cordi fuit, a Societate Biblica Stuttgartiensi mihi traditum est in posterum curandum.

Postquam in quinta Graeco-Latina impressione (1914) distinctio pericoparum opera complurium professorum, quorum quos quisque saepius tractaverat libros Novi Testamenti examinavit, ubi necessarium videbatur, mutata est et in sexta (1921) omnes loci paralleli maxima pastoris em. A. Leube (Ludwigsburg) cura revisi sunt, nunc in praesenti septima impressione pauca tantummodo, temporumratione habita, emendavi et addidi, quae mihi imprimis, ut in prioribus editionibus, a professore P. Schmiedel (Zürich), qui septuagesimo aetatis anno peracto indefessa cura huic operi adest, suppeditata sunt.

Omnia reliqua doceant Monita patris mei infra sequentia, amicosque huius editionis rogo, ut in posterum quoque mihi adsint in hoc libro magis magisque perpoliando.

Ulm a. D., 31. Mai 1922.

ERWIN NESTLE.

MONITUM.

Post sextam impressionem editionis Graecae et quintam Graeco-Germanicae sequitur prima impressio editionis Graeco-Latinae. Cum textus Latinus paginis stereotypis constet, Graecus (et Germanicus) typis, ut typographi dicunt, stantibus, necesse erat, ut paginae Latinae in suo ordine remanerent i. e. rectae rectae, versae versae, Graecarum ordo inverteretur, notis marginalibus ad oppositam paginae partem translatis. Quod opus tythetarum mihi causa fuit omnes locos parallelos de novo revidendi.

In secunda editione multos locos parallelos, non nullas lectiones variantes parti Graecae addidi, errores detectos ex utraque semovi; in tertia editione denuo nonnullos errores ex Latina parte semovi, in Graeca omnia continet, quae in editione septima et octava addita vel emendata sunt, in primis Eusebii synopsis, antiquas capitulationes, novos locos parallelos (v. p. IX s.).

Quarta editio sequitur editionem alteram textus latini, omnia continens, quae huic accesserunt; pars Graeca cum editione nona textus Graeci concordat.

Maulbronnae, 16. Aug. 1906; 25. Aug. 1907; 24. Nov. 1909;
4. Mart. 1912.

EB. NESTLE.

Te totum applica ad textum
rem totam applica ad te.

J. A. Bengel.

(N^m T^m G^m manuale, 1734, praefatio.)

Manualis praesens editio Novi Testamenti Graeci pro fundamento habet praecipuas illas recensiones quae in XIX. saeculo elaboratae sunt, Tischendorfianam et Westcott-Hortianam; quibuscum coniungebatur in prima editione (1898) N¹ T¹ Gr¹ recensio, quam R. Fr. Weymouth evulgavit. E lectionibus variantibus quae duobus placebat, in textum recepta est, altera in margine reposita. Ibidem, in prima editione, inde ab Actis Apostolorum, omnes lectiones erant collectae, quae recensionis a Bernardo Weiss inceptae propriae sunt; in tertia editione, completa interea hac recensione, Evangelium anno 1900 editis, lectiones Weissianae cum Tischendorfianis aut Westcott-Hortianis consentientes in textum receptae, Weymouthianae ubique in marginem relegatae sunt, ita ut hae ad constituendum textum iam non valerent. Ubi omnes, H, T, W, inter se discrepant, lectio media, e qua ceterae facillime derivandae sunt, in textum recepta est (v. Mt 1, 24. 25. R 8, 24 etc.).

Conferebatur textus Tischendorfianus, siglo T notatus, — inspecta multis in locis ipsa Tischendorffii editione octava critica maiore (Lipsiae 1869.72, siglum Ti) — secundum exemplar editionis minoris ab Oscar de Gebhardt curatae (tertium emissae), quod postea typothetarum manibus inserviebat ¹⁾; textus Anglorum (H) ad editionem minorem, mense Octobri 1895 reimpressam, adhibitis ceteris eiusdem recensionis impressionibus (Dec. 1881, Aug. 1890; May 1885) ²⁾. De Wey-

¹⁾ Novum Testamentum Graece ex ultima Tischendorffii recensione edidit Oscar de Gebhardt. Editio stereotypa minor tertium emissae, Lipsiae, B. Tauchnitz 1895. Editio quarta anni 1898 in tertia nostra impressione paucis in locis (e. g. 2 K 5, 19; Ap. 17, 9) citatur, siglo T⁴; correctiones a Gregory notatae siglo Ti-Gr (e. g. Mt 7, 13. 14. 12, 46; Lc 23, 32; Jo 16, 27; Act 17, 29).

²⁾ The New Testament in the original Greek. The Text revised by Brooke Foss Westcott D.D. and Fenton John Anthony Hort D.D., London and Cambridge, Macmillan 1895, 618 pp. Prima impressio: Cambridge and London, May 1885. Prima impressio maioris editionis Cambr. and London, May 1881, repetita Dec. 1881, Aug. 1890, Jan. 1898 (v. Lc 7, 47). Alia forma bibliopola textum impressit London 1895 (v. R 8, 20).

mouth (R)³⁾ et Weiss (W)⁴⁾ praeter titulum hic nil subiungendum est.

Omnes harum editionum differentiae, quae alicuius momenti videbantur, receptae sunt; negligebantur minutiora, ut *v* ἐφελευστικόν, οὕτως et οὕτω (plerumque)⁵⁾, differentiae orthographicae quoad *i* subscriptum⁶⁾, litteras initiales⁷⁾,

³⁾ The Resultant Greek Testament, exhibiting the text in which the Majority of Modern Editors are agreed, and containing all the readings of Stephens (1550), Lachmann, Tregelles, Tischendorf, Lightfoot..., Ellicott..., Alford, Weiss..., the Bâle edition (1880), Westcott and Hort and the Revision Committee by Richard Francis Weymouth. London, Elliot Stock (1886; novo titulo: Cheap edition 1892; mutato titulo 1896; third ed., James Clarke & Co. 1905).

⁴⁾ Das Neue Testament. Textkritische Untersuchungen und Textherstellung von D. Bernhard Weiss. Erster Theil: Apostelgeschichte. Katholische Briefe. Apokalypse. Leipzig, Hinrichs 1894 (20 Mk.). Zweiter Theil: Die paulinischen Briefe einschliesslich des Hebräerbriefs 1896 (18 Mk.). Dritter Theil. Die vier Evangelien 1900 (20 Mk.). Composita est pars prima e fasciculis IX, 3/4; VIII, 3; VII, 1 collectionis ab O. de Gebhardt et A. Harnack editae, Texte und Untersuchungen, annis 1893, 92, 91 emissis. Partis secundae et tertiae prodierunt exempla sine disquisitione critica sub titulo: Die Paulinischen Briefe (vol. III. Die vier Evangelien) im berichtigten Text. Mit kurzer Erläuterung zum Handgebrauche bei der Schriftlektüre (12 Mk. 50. et 12 Mk.); disquisitiones criticae (sub titulo: „Textkritik der Paulinischen Briefe“, „Textkritik der vier Evangelien“) sunt fasciculi XIV, 3 et XIX, 2 (= Nova Series IV, 2) collectionis dictae, annis 1896 et 99 emissi. De secunda editione 1902—05 v. infra.

⁵⁾ Editiones plerumque concordant. Weiss e. g. praebet *v* in *πασιν* Mt 2,16. 23,20. Lc 16,26. Act 17,25; *ενδυμασιν* Mt 7,15; *βλεπουσιν* 18,10; *πνευμασιν* Mc 1,27; *χαλωσιν* 2,4; *πενθουσιν* 16,10; *εχουσιν* Lc 16,29; *γινωσκουσιν* J 10,14; item Act 5,19; 18,10; 26,5; 1 P 4,6 (*κριθ.*); omittit *v* in *δηησει* Lc 2,37; (*ηλθε* 9,55); (*αγοσαι* J 8,3); habet *ουτω* Mt 3,15.

⁶⁾ Scripsimus cum H ζῶον, Ἡρώδης etc., *εικῆ*, *κρουφῆ*, *λάθρα*, *πανταχῆ*, *πάντη*, contra H ἀγαπᾶν, ζῆν etc.

⁷⁾ a) H scribit *χριστός* et *κύριος* (non X et K) in vocativo et post articulum, exceptis locis L 23,2 *χριστὸν βασιλέα* (sic et W), 2 K 8,18 *ἀπὸ κυρίου πνεύματος*; R ubique *Xρ.* et *Κύριος*; W *χρ.* Ap 11,15. 12,10. Scripsimus *Διάβολος* (et *Σατανᾶς*) cum H Ap 12,9. 20,2; ceteris in locis *διάβολος* et *σατανᾶς*; HR ubique *Σατανᾶς*.

aspirationem ⁸⁾ et accentuationem ⁹⁾ in nominibus propriis et communibus ¹⁰⁾, vocalismum ¹¹⁾, divisionem vocum ¹²⁾, diaeresim ¹³⁾, enclisim ¹⁴⁾.

Sigla in exscribendis variantibus adhibita sunt haec:

+ : addit, addunt; v. Mt 1,8.

- : omittit, omittunt; v. Mt 1,24.

pr : praemittit, praemittunt; v. Mt 12,35.

> : transponit, transponunt; v. p. XXV (gr.-lat.).

fin : finis versus; v. Mt 3,15.

i. e. : id est; v. Act 27,15.

c. pre. c.jg. : cum praecedenti conjungit; v. Mt 23,32.

etc : lectio recurrens, primo tantum loco notata; v. Mt 3,1.

1° 2° 3° : verbum in eodem versu saepius occurrens; v. Mt 1,8.

H : Textus Westcott-Hortianus

℔ lectio textualis, ubicumque lectio marginalis cum textu nostro exacte congruit

b) HR : Ἀγρός (et Χωρίον) Αἵματος (sed Act 1,19 R αἵματος), Ἀγρός τοῦ Κεραμέως, Ἀππίου Φόρου, Ἀρείου Πάγου, Κρανίου Τόπος (etiam T Κρανίου J 19,17, e contra κρανίου Mt 27,33. Mc 15,22), Νέαν Πόλιν, Τριῶν Ταβερῶν, Ὠραία Πύλη (sed R cum TW πύλη).

8) H : Ἄβελ, Ἄγαρ, Ἀδραμντηνός, Ἀδρίας, Ἀκελδαμάχ, Ἀλφαῖος, Ἀνανίας, Ἄννα, Ἄννας, Ἀρέτας, Ἀρμαθαία, Ἐζεκίας, Ἐμμώρ, Ἐνώχ, Ἐσρώμ, Ἐθα; e contra Ἐβραῖος, Ἡλείας, Ἡσαίας (sic vult W ubique), Ἰερειχώ, Ἰερειμίας, Ἰεροσόλυμα, Ἰερουσαλήμ. Nonnulla notata sunt.

9) H scribit Ἀββά, Γαββαθά, Γολγοθά, Κανά, Κορβάν, Σινά; ceteri — ἄ.

10) H praefert κῆρυξ, κηρύξαι; συνίων, συνίουσιν, συνίωσιν; συντετριφθαι (et R); μέγμα (R), σπίλος (R E 5,27 i, 2 P 2,13 ü), στύλος, ψύχος; δέσμαι; non amplius ἔντος (Mt 23,26); W vult ubique θλίψις.

11) HT praeferunt ei in Ἡλείας, Ἰερειχώ (item W Ἰερειχώ, sed Hebr 11,30 -ριχ-), Ἰσραηλείτης, Σαμάρεια, Σαμαρείτης; differentia in δουλία, ἐριθία, παιδία, Καισαρία, Λαοδικία plerumque notatur; W vult ubique Καισάρειαν.

12) Cum H ἀπ' ἄρτι, ἄρά γε, εἴ γε, καί γε, (μὲν οὖν γε Ph 3,8), εἴ πως, μὴ πως, μὴ ποτε (μῆποτε H Mt 25,9; εἴ περ h 2 K 5,3), μὴ που, διὰ παντός, διὰ τί, ἵνα τί; W τουτέστιν, μὴ γε (Lc 5,36.37).

13) H scribit i et v (non ï et ü) e. gr. in Ἀχαία, Βηθσαιδάν, Γαῖος, Ἡσαίας, Καίαφα, Καίν, Μωυσῆς, Ναῖν; πρωί, πρωινός, δικνόμενος, δισχυρίζεσθαι; sed Ἀχαϊκός, Ἐβραῖοσί, Πτολεμαῖς, πρόϊμος.

14) at vide Mt 7,4 σοῦ; J 15,20. 19,11; Act 10,33. 26,24 etc; T μου τίς L 8,46, που τίς H 2,6.

h lectio marginalis

h^r lectio reiecta notabilis (ex appendice); additur ^{lat}, ubi latinis tantum testibus nituntur (L 21,11)

h^r † | v^l † | h^r † lectio quam Westcott-Hort occidentalem („western“) appellant et his signis † | includunt

h^s lectio in suspicionem vocata; additur †, ubicumque Westcott-Hort errorem primarium praesupponunt

cj cjj (= conjicit aut Westcott aut Hort; conjiciunt ambo) addidi, ubi se ipsos lectionem conformasse confitentur, quia testes graecos aut non habent aut (velut H 11,4; 13,21) non satis graves existimant; commemorant eos qui extant in editione maiore

v (= sec. versionem vel versiones tantum), ubi lectionem versione vel versionibus tantum innixam eodem modo quo graecis testibus fultas praebent, velut Mc 6,33 h²²; J 8,9.

e (= secundum formam emendatam), ubi in omnibus editionibus lectionem, quam in mente habuerunt, non recte exhibent. Sic Mt 27,17 lectionem reiectam Ἰησοῦν Βαραββᾶν praebent (ut v. 16); sed codices, ad quos ipsi in editione maiore provocant, habent Ἰησοῦν τὸν Βαραββᾶν. Si appendix editionis maioris veram perhibet lectionem, hanc sine nota reddidi, videlicet Mc 6,3; Act 16,12; R 11,6; 1 K 7,33; H 12,11; Jd 22 s.

[ ] unci duplicati apud H locos circumdant quos occidentales praecipue testes aut omittunt („western non-interpolations“, L 22,19 s; 24,3.6.12.36.40.51.52; Mt 27,49) aut praebent („western interpolations“, Mt 16,2 s; L 22,48 s; 23,34; Mc 16,9—20; J 7,53—8,11).

RTTiW vide supra

HRT uncis [ ] includunt verbum vel verba, de quibus recipiendis dubitant; in apparatu nostro sigla uncis inclusa sunt; exempli gratia

Mt 1,24 [o]: RW—T significat: T omittit vocem ó, quam RW sine uncis, H uncis inclusam in textu habent

Mt 15,14 τυφλων: [h]—℔ Westcott-Hort omittit in textu vocem τυφλων a RTW praebitam, sed habet in margine uncis inclusam; similiter de versibus; cf. Mt 12,47 etc.

2) Praeter has editionum discrepantias in margine inferiore additae sunt aliae lectiones e codicibus manu scriptis petitae, quoad Evangelia et Acta in primis, nec tamen omnes e codice Cantabrigiensi. Alias huius codicis singularitates invenies inter lectiones reiectas notabiles, quas Westcott-Hort signis † | distinxerunt. Haustae sunt hae lectiones omnes paene ex apparatu critico editionis Tischendorfianae octavae; pleraeque codicibus Graecis innituntur, vix una et altera testimonio

versionum antiquissimarum aut scriptorum christianorum, ut Apc 18,17 mare; merae conjecturae signo? vel *cj* significatae uncisque inclusae sunt; inclusa quoque, quae ad interpunctionem solam pertinent. Ubi plures lectiones variantes ad eandem textus partem pertinentes afferuntur, plerumque signum: ante singulas repetitum est; e. g. Mt 16,3 ad voc. *ὄνραοθε*.

In prima (et secunda) editione hae lectiones sine testibus allegatae erant, in tertia recensentium monitis cedens sigla testium addere conatus sum. Ut lectionum, ita testium quin plus quam delectum darem, spatii angustia obstabat. In Evangeliiis et Actis quae sine siglo manserunt lectiones codici Cantabrigiensi sunt propriae. Lectionibus in textu recepto servatis ab initio (in Evangelio Matthaei) nihil praeter ζ est additum, et D ubicumque talis lectio iam in isto codice invenitur; in ceteris partibus unus alterve codex adiungebatur, antiquissimus quisque, si licebat. Additis literis *a* (vel *al*) *m* *pc* *pl* indicavi, alios multos paucos plurimos codices vel testes accedere.

Inveniuntur in margine sigla sequentia:

I. Codices graeci

1) Evangeliorum

a) unciales $\aleph$ **ABCDEFGHIJKLMNPRSTUWW^bXZI**
 $\Delta\Theta\Lambda\Psi\Phi$ (= archetypus codicum **13. 69. 124. 346.**
543. 713. 788. 826. 828 qui a W. H. Ferrar nomen
 acceperunt).

b) minusculi **1. 9. 13. 28. 38. 56. 64. 66. 69. 83.**
108. 122. 131. 157. 225. 243. 245. 348. 435. 472.
565. 743. 1012. (*1al* saepius = **1. 118. 131. 209**).

c) lectionaria **22. 47^{ev}.**

2) Actorum et Epistolarum Catholicarum

a) $\aleph$ **ABCDEFGHIKLP^{\Psi}**

b) **1-10. 13-15. 17. 25. 27-29. 31-34. 36. 38. 40. 54. 56.**
61. 68. 69. 70. 73. 83. 95-100. 106. 114. 137. 163.
209*. 489. 1739.

3) Epistolarum Paulinarum

a) $\aleph$ **ABCDEFGHIKLMP**

b) **1-7. 10. 13. 15. 17. 18. 21. 22. 27. 31-34. 37-39.**
43. 46. 47. 67**. 69-71. 73. 74. 80. 93. 106. 109.
115. 132. 134. 1739.

c) lectionaria (R 2,12).

4) Apocalypseos

a) $\aleph ACPQ$ (aliis = *B*)

b) 1. 2. 6-9. 11-14. 16. 17. 18. 25. 26. 28. 31. 33. 36. 38. 41. 49. 79. 80. 98. 469.

$\aleph^*A^*$ etc. primam manum significat, A^2B^3 etc. secundam, tertiam etc.

II. Versiones

got = gotica Ulfilae; *lat* a) Veteris Latinae codices *a b c d e ff₂ k p q*; b) *vg* = Vulgata Hieronymi (*vg*^{cl} = Clementina 1592); *sah* = Sahidica Egypti superioris; *boh* = Bohairica Eg. inferioris; *copt* = Coptica; *syr^p* = Peshitta; *syr^s* = Syriaca in monte Sinai reperta; *syr^c* = Curetoniana; *syr^{hr}* = harelensis; *syr lect* = Lictionarium Palaestinense in Studiis Sinaiticis no VI (1897) editum; *arm.* = armeniaca.

III. Scriptores

Chrysostomus, Clemens Alex., Dorotheus, Epiphanius, Eusebius, Evang. sec. Hebraeos, Hieronymus, Irenaeus, Justinus, Lucifer, Marcion, Origenes, Polycarpus, Primasius, Ps.-Clemens homil., Tatianus, Tertullianus. comm(entatores). edd. = Editiones. Erasmus. Ln = Lachmann. ξ = textus receptus; ξ^1 = editio Stephanica (1550) ξ^o = editio Elzeviriana (1624).¹⁵⁾

3) In margine exteriori congesti sunt

a) omnes loci paralleli, qui editionem Germanicam „recognitam“ illustrant

b) loci similes e Vetere Testamento apud H et T in appendice collecti

c) haud pauci novi.

Additur LXX si non hebraicus textus, sed graeca versio alluditur, ut L 1,41; Symm. (1 K 4,13) = versio Symmachi.

Exterior impressionis forma (litterae pinguiores, quae locos e V. T. citatos distinguunt, strophii, pericopae) in primis

---

¹⁵⁾ Accuratiore de his testibus ($\aleph$ Codex Sinaiticus, *A* Alexandrinus, *B* Vaticanus, *C* Ephraemi rescriptus etc.) Prolegomena dant, quibus C. R. Gregory 1884-94 editionem Tischendorfianam octavam criticam maiorem locupletavit, vel Eb. Nestle, Einführung in das griechische Neue Testament (ed. tert., Gottingae 1909); C. R. Gregory, Textkritik des Neuen Testamentes (Lipsiae 1900-1909); H. v. Soden, Die Schriften des N. T. (I. Berlin 1902-10. II. Gottingae 1913).

editionem Westcott-Hortianam sequitur (at v. p. 1). Versus ad Bengelii exemplum signo † distinguuntur, ubicumque initium ex interpunctione non cognoscitur. Numerantur — paucis locis exceptis, de quibus infra p. 665 — ut apud HR secundum editionem Stephanicam anni 1551, i. e. primam, in quam introducti sunt. Initium sectionis vel capitis antiqui, ubi cum initio versus non congruit, asterisco * insignitur, cf Mt 7,16; R 13,14 (lat.).

Reliqua per se clara erunt.

Divenditis exemplaribus primae impressionis, cuius Monitum Ulmae, Mense Febr. 1898 scripseram, et secundae 1899 (Monitum: Maulbronnae, Oct. 1898), dein tertiae editionis (1901)¹⁶⁾, ad quartam praeparandam (Febr. 1903) contuli alteram recensitionis Weissianae editionem (1902). Quintae impressioni praeparandae profuit editio quam pro Societate Biblica Britannorum 1904 centesimum annum agente curavi; pro sexta contuli Evangelia a B. Weiss denuo edita (1905), multosque locos parallelas inserui, quos amicus A. Leube pastor (tum) Sonthemiae ad Brentiam mihi transmisit.¹⁷⁾ Quae ad septimam et octavam editionem accesserint, sequentes paginae ostendent. In nona editione margo exterior locis parallelis plus quam sexcentis locupletabatur, quorum plurimos amicus A. Leube mihi transmittibat; apparatus curis indefessis professoris P. Schmiedel expurgabatur; in textu perpauca mutavi, ut J 16,27, interpunctionem Je 4,14. De apparatu plene redintegrando cogitandum erit, quando recensio quam H. von Soden pollicitus est publici iuris facta erit; interim nil restat nisi ut omnibus qui de instituendo et perpoliando opere meruerunt merebuntve, gratias agam quam maximas, lectoris autem exoptem ut quam plenissimum fructum ex eo capiant.

---

¹⁶⁾ E praefatione hic repeto:

Ante omnes qui de perpolianda tertia editione bene meruerunt, Professor Turicensis P. Schmiedel nominandus est, qui novandis Concordantiis operam dans plurimas notationes mihi transmisit.

¹⁷⁾ Accuratiore vide p. 665 in appendice.

Postquam in Latina Nⁱ Tⁱ editione a. 1906 emissa Eusebii Caesariensis synopsis evangeliorum, qualem Tischendorf et Wordsworth-White exhibuerant, necnon antiquissimorum Latinorum codicum capitulationes margini addideram, Graecae editioni talia adiumenta et ornamenta deesse in dies magis dolui. Addidi igitur — praeter multos locos parallelos — in septima editione (Apr. 1908)

1. in Evangeliiis: a) Eusebii synopsis cum epistula ad Carpianum; b) capitulationem Graecam antiquam (κεφάλαια), numeris cursivis (1, 2 etc.) insignitam; v. Matth. 2,1. Initia librorum in hac capitulatione non numerari usui correspondet, quem et Corpus Juris (Instit. et Dig.) et opera patrum ecclesiasticorum haud pauca sequuntur; c) divisionem codicis Vaticani et Zacynthii), numeris maioribus (1, 2) distinctam; v. Matth. 1,6.12. Uncis angulatis < > numeri includuntur, qui in codice desunt, quadratis [ ] superflui. 2. in posteriore parte a) capitulationem antiquam; b) in actibus et epistulis divisionem codicis Vaticani duplicem; antiquiorem ut supra insignitam, iuniorem litteris pinguioribus; v. Act 2,5.14; 3,1.

Eusebianum opus quod attinet, Tischendorf satis habuerat ut in Latinum, ita etiam in Graecum textum eam transferre recensionem, quam a. Ph. Buttmanno f. variorum < Latinorum > librorum ope magno studio correctam C. Lachmannus a. 1842 Hieronymianae interpretationi inseruit; ego ex omni testium genere praestantissimos quosque adhibui: codices Graecos α A C D, Latinos *bf g*, versionem gothicam, copticam (a G. Horner 1898 editam), collatis insuper editionibus prioribus (Erasmi, Stephani, Millii, Matthaei, Lloydii, Scriveneri, Tregellesii). Pleniora dedi in disquisitione Germanice scripta: Die Eusebianische Evangelien-Synopse (Neue kirchliche Zeitschrift 19,1—3 (1908). Primum igitur nunc labor Eusebii correctior quam antehac studiosis exhibetur; v. e. g. sectiones Lucanas secundam et tertiam ad 1,36.38, non ad 2,6.8.

Tabulae sunt Buttmannianae, sed collatae cum editionibus supra dictis E[rasmi]²⁻⁵, St[ephani], M[illii], Ma[ththaei], L[loydii] annorum 1828, 1836, Scr[iveneri], T[ischendorfi], W[ordsworth-Whitii]. Epistolae ad Carpianum apparatus nonnulla operibus Gregorii (Textkritik 893) et v. Soden (I, 388) debet (Ln = Lachmann). Hieronymi epistolam ad Damasum ex editione mea Latina addidi.

Pericopas Ecclesiae Graecae in marginibus vel in appendice addendas posteriori tempori reservare coactus curiosos refero ad editiones Matthaei 1803—7, Scholzii 1830—36, patriarchatus Constantinopolitani 1904.

In octava editione accesserunt in margine exteriori plus quam quingenti loci paralleli, quorum plurimi rursus pastori A. Leube (nunc Unter-Jesingae) debentur; e libris non canonicis ego nonnullos adieci; e. g. e. Psalterio Salomonis ad Mt 6,26; Lc 2,11; 11,22. — Ex apparatu superiore semovi omnes lectiones Weissianas, quas ab autore non longius probari P. Schmiedel mihi significavit; in inferiore praeter nonnullas lectiones minoris momenti addidi ad Mc 16,14 particulam nunc primum Graece ex Aegypto reportatam.

Interim, dum meliora desunt, his utere mecum.

Maulbronnae, Oct. 1909.

EB. NESTLE.

Εὐσέβιος Καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ
χαίρειν.

Ἀμώνιος μὲν ὁ Ἀλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν
καὶ σπουδὴν εἰσαγωγῶς τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῶν καταλέλοιπεν
5 εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ Ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν
εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθεῖς, ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι
τὸν τῆς ἀκολουθίας εἰρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ
τῷ ὑφεί τῆς ἀναγνώσεως· ἵνα δὲ σωζομένον καὶ τοῦ τῶν
λοιπῶν δι' ὅλου σώματός τε καὶ εἰρμῶ εἰδέναι ἔχοις τοὺς
10 οἰκειοὺς ἐκάστου εὐαγγελιστοῦ τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν
ἠνέχθησαν φιλαλήθως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προει-
ρημένου ἀνδρὸς εἰληφῶς ἀφορμὰς καθ' ἑτέραν μέθοδον κα-
νόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους.
ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια
15 εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς Ἰωάννης·
ὁ δεῦτερος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς· ὁ
τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ τέταρτος,
ἐν ᾧ οἱ τρεῖς Ματθαῖος Μάρκος Ἰωάννης· ὁ πέμπτος, ἐν ᾧ
οἱ δύο, Ματθαῖος Λουκᾶς· ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος
20 Μάρκος· ὁ ἕβδομος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Ἰωάννης· ὁ
ὄγδοος ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Μάρκος· ὁ ἕνατος ἐν ᾧ οἱ δύο,
Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περὶ τινῶν
ιδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων
ὑπόθεσις, ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησις ἐστὶν ἡδε. ἐφ' ἐκάστῳ τῶν
25 τεσσάρων εὐαγγελίων ἀριθμὸς τις πρόκειται, κατὰ μέρος ἀρχό-
μενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἴτα δευτέρου καὶ τρίτου, καὶ καθ' ἑξῆς
προϊὼν δι' ὅλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων. καθ' ἕκαστον
δὲ ἀριθμὸν ὑποσημειώσεις πρόκειται διὰ κινναβάρεως, δηλοῦσα
ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ὁ ἀριθμὸς τυγχάνει. οἶον

Inscr. E—L Ὑποθεσις κανονων της των ευαγγελιστων συμ-
φωνιας Ma Ἐυσεβίου κανόνους (sic) 3 codā — ο 13 vS των
αριθμων (err. typ.) 22 Ma Scr L^{unic} > περὶ τινῶν ἕκ. αὐτ.
5—L⁸⁶ Ln περὶ τινῶν ἕκ. αὐτ. E — περὶ τινῶν 24 cod — εστιν
25 5—L προκ. κ.μ., αρχ. 26 E cod — του 27 E—Ln του
βιβλιου 28 E δια του μελανος εγκειται 5—Ln > δια κινναβ.
προκ.

80 εἰ μὲν α', δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ· εἰ δὲ β', ἐν τῷ δευτέρῳ·
καὶ οὕτως μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἐν τι τῶν
τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποιοῦνδήποτε βουλευθείης ἐπιστήσαι τινι
ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν,
καὶ τοὺς οικείους ἐν ἑκάστῳ τόπους εὐρεῖν, ἐν οἷς κατὰ
85 τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπήσας ἀναλαβὼν τὸν
προκειμένον ἀριθμὸν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κα-
νόνῳ ὃν ἢ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν,
εἰση μὲν εὐθύς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος προγραφῶν
ὁπόσοι τε καὶ τίνες περὶ οὗ ζητεῖς εἰρήκασιν· ἐπιστήσας δὲ
40 καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελίων ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνῳ
ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας τε αὐτοὺς ἔνδον
ἐν τοῖς οικείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια
λέγοντας αὐτοὺς εὐρήσεις.

31 ῥ—Ln οὕτω καθ' ἑξῆς. μ. 32 E—Ln ἐπιστηναι | E τι
34 cod οικ. ἑαυτοῦ 35 E το αὐτο 36 E — εν 37 E
μελανος 38 μεν] E + οὖν 39 E—Ln — τε | περι οὖν ζητ.]
E—Ln τα παραπλήσια 41 E ἀριθμὸς παρακειμένος | τε] E
cod δε 43 E—Ln — αὐτοὺς | fin Eῤ cod + Ερωσο εν Κυριω.

CANON I, IN QUO QUATTUOR

Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh
8	2	7	10	98	96	116	129	244	139	250	146
11	4	10	6	98	96	116	131	274	156	260	20
11	4	10	12	98	96	116	144	274	156	260	48
11	4	10	14	133	37	77	109	274	156	260	98
11	4	10	28	141	50	19	59	276	158	74	98
14	5	13	15	142	51	21	35	280	162	269	122
23	27	17	46	147	64	93	49	284	165	266	55
23	27	34	46	166	82	94	17	284	165	266	63
23	27	45	46	166	82	94	74	284	165	266	65
70	20	37	38	209	119	234	100	284	165	266	67
87	139	250	141	211	121	238	21	289	170	275	126
87	139	250	146	220	122	239	77	291	172	279	156
98	96	116	40	220	129	242	85	294	175	281	161
98	96	116	111	220	129	261	88	295	176	282	42
98	96	116	120	244	139	250	141	295	176	282	57

I. 87² etc] — E—Ma 98¹⁻⁶] > E² in Joh 120. 111. 40. 144.
129. 131, it ῥ—Ser, sed — 144, cf. can. X. 166¹ etc] —
E²; Ma in Mr. 64 220¹⁻²] > E² in solo Joh 85. 88. 77
220³] ῥ—Ser in Mc 122 295¹⁻²] > E² in Joh 57. 42.

Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh	Mt	Mc	Lc	Ioh
300	181	285	79	315	196	292	175	334	212	321	201
300	181	285	158	318	199	300	176	335	214	324	199
302	183	287	160	320	200	302	178	336	215	317	198
304	184	289	170	320	200	302	180	336	215	319	198
306	187	290	162	325	204	310	184	343	223	329	204
306	187	290	174	326	205	311	188	348	227	332	206
310	191	297	69	326	205	313	194	349	228	333	208
313	194	294	172	328	206	314	196	352	231	336	209
314	195	291	166	331	209	315	197	352	231	336	211
314	195	291	168	332	210	318	197				

CANON II, IN QUO TRES

Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc	Mt	Mc	Lc
15	6	15	94	86	97	179	99	197	251	146	255
21	10	32	94	86	146	190	105	195	253	148	204
31	102	185	103	1	70	192	106	216	258	150	257
32	39	79	114	24	41	193	107	121	259	151	258
32	39	133	116	25	42	193	107	218	264	155	156
50	41	56	116	25	165	194	108	152	269	154	228
62	13	4	116	25	177	194	108	219	271	42	230
62	13	24	121	32	127	195	109	220	278	160	263
63	18	33	122	33	129	198	110	221	281	163	268
67	15	26	123	34	147	199	111	173	285	166	265
69	47	83	130	35	82	201	112	222	285	166	267
71	21	38	131	36	76	203	114	270	296	177	280
72	22	39	135	38	78	205	116	224	296	177	284
72	22	186	137	44	167	206	117	232	301	182	286
73	23	40	143	57	90	208	118	233	308	189	305
74	49	85	144	59	12	217	127	240	312	193	299
76	52	169	149	66	35	219	128	241	316	197	293
79	29	86	149	66	43	223	130	243	317	198	295
80	30	44	153	69	36	225	134	245	322	202	309
82	53	87	164	79	144	226	133	244	338	218	322
82	53	110	168	83	95	229	135	137	339	219	325
83	54	87	168	83	206	229	135	246	340	220	327
83	54	112	170	85	96	242	137	237	342	222	323
85	55	88	172	87	98	242	137	248	344	224	323
85	55	114	174	91	99	243	138	249	346	225	330
88	141	148	176	93	101	248	143	209	353	232	337
88	141	251	178	95	102	248	143	253	354	233	338
92	40	80	178	95	217	249	144	254			

300^{1,2}] > E³ in Joh 158. 79, sed scribit „ϱϣ“ pro 79
 320² etc] — E—Scr, cf can. IV. 352²] ς in Joh 209

II. 32^{1,2}] > E—Scr in Lc 133. 79 67] Ma in Mc 35 83¹]
 E³⁻⁵ in Lc 88 85^{1,2}] > E² 114. 88. 149^{1,2}] > E² 43. 35.
 168²] ς—L²³ in Lc 96 178²] Ma in Lc 117 201] Ma
 in Lc 122 229¹] E ς in Lc 237 264] M—L²³ in Lc 256

CANON III, IN QUO TRES

Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh	Mt	Lc	Ioh
1	14	1	64	65	37	111	119	148	112	119	87
1	14	3	90	58	118	112	119	8	112	119	90
1	14	5	90	58	139	112	119	44	112	119	142
7	6	2	97	211	105	112	119	61	112	119	154
7	6	25	111	119	30	112	119	76	146	92	47
59	63	116	111	119	114						

CANON IV, IN QUO TRES

Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh	Mt	Mc	Ioh
18	8	26	204	115	135	279	161	72	307	188	164
117	26	93	216	125	128	279	161	121	321	201	192
117	26	95	216	125	133	287	168	152	323	203	183
150	67	51	216	125	137	293	174	107	329	207	185
161	77	23	216	125	150	297	178	70	329	207	187
161	77	53	277	159	98	299	180	103	333	211	203
204	115	91									

CANON V, IN QUO DUO

Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc	Mt	Lc
3	2	46	153	68	105	119	126	183	198	240	141
10	8	47	134	78	108	125	62	187	199	241	175
12	11	48	191	84	111	127	128	197	272	255	202
16	16	49	150	86	109	128	132	213	235	256	205
25	46	51	59	93	145	129	130	221	181	257	213
27	48	53	125	95	160	132	81	228	139	261	207
28	47	54	54	96	182	134	120	231	179	262	212
30	49	55	170	96	184	138	168	231	215	265	157
34	194	57	61	102	69	156	57	232	142	266	155
36	162	58	60	104	71	158	226	234	136	266	157
38	53	60	171	105	193	162	161	236	135	267	158
40	52	61	64	107	73	175	200	237	138	270	229
41	55	65	172	108	115	182	187	238	140	272	231
43	123	66	66	110	118	182	189				

III. 59] E^{4.5} 54 112⁻⁸] > E² in Joh 87. 44. 61. 76. 90. 8.
154. 142. 112¹] Ma in Joh. 5 146] E⁸⁻⁵ in Lc 47 in
Joh 97.

IV. 216¹⁻⁴] > E² in Joh 150. 128. 137. 133 216¹] E^{4.5} in
Mc 115 279^{1.2}] > E² in Joh 121. 72 307 etc] +
E-Ser 321. 201. 180, cf. can. I.

V. 27 etc] E-L²⁸ 26. 47. L³⁸ Ser 26. 48 28 etc] E-L²⁸
in Lc 48 102] 5 in Lc 160 231¹ etc] 310 in Lc 176
231²] E³ „σσλ^u“ E^{4.5} „σολ^u“ 232] E⁸⁻⁵ „οβ^u“ 266² etc]
- E-L²⁸ (hab L³⁸ Ser).

CANON VI, IN QUO DUO

Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc	Mt	Mc
9	3	145	60	165	80	224	131	275	157	309	190
17	7	148	65	169	84	246	140	282	164	311	192
20	9	152	68	173	89	247	142	286	167	330	208
22	11	154	71	180	100	250	145	288	169	337	217
44	126	157	72	189	103	252	147	290	171	341	221
77	63	159	73	202	113	254	149	292	173	347	226
100	98	160	76	214	120	260	152	298	179	350	229
139	45	163	78	215	124	263	153	305	185		

CANON VII, IN QUO DUO

Mt	Ioh	Mt	Ioh	Mt	Ioh	Mt	Ioh
5	83	19	32	120	82	207	101
19	19	19	34	185	215		

CANON VIII, IN QUO DUO

Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc	Lc	Mc
23	12	27	28	89	56	103	97	277	216
25	14	28	17	91	61	247	136	335	230
27	16	84	48	100	75				

CANON IX, IN QUO DUO

Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh
30	219	274	227	303	186	307	190	340	213
30	222	274	229	303	190	312	182	340	217
262	113	274	231	307	182	312	186	341	221
262	124	303	182	307	186	312	190	341	223

CANON X, IN QUO MATTH. PROPRIE

2	33	56	106	136	181	210	235	319
4	35	75	109	140	184	212	239	324
6	37	81	113	151	186	218	245	327
13	39	89	115	155	188	222	268	345
24	42	91	118	167	191	227	273	351
26	45	99	124	171	196	230	283	355
29	52	101	126	177	200	233	303	

VI. 139] E 134 275] E „σρε“.

VII. 19¹ etc] M in Joh „εθ“ 120 etc] E⁴⁻⁵ ε in Joh „βπ“

VIII. 335 etc] + E 340. 234, + ε—Ser 339. 235.

IX. 274^{1,2} etc] > E² in Joh 229. 227. 303¹—312² etc] >
 E² 303. 307. 312 ter 303² 307² 312²] E³⁻⁵ „επξ“ ter
 340²] E 341 341^{2,2}] E 342.

X. Mt 26] E—Ser 27 235] Ⓢ 236.

CANON X, IN QUO MARC. PROPRIE

19	43	58	70	81	90	94	104	132	213
31	46	62	74	88	92	101	123	186	

CANON X, IN QUO LUC. PROPRIE

1	31	106	149	176	201	236	278	308
3	50	107	151	178	203	252	283	316
5	51	113	154	180	208	256	288	320
9	67	117	159	183	210	259	296	326
18	68	122	163	188	214	264	298	331
20	72	124	164	190	223	271	301	334
22	75	131	166	192	225	273	304	339
29	104	143	174	196	227	276	306	342

CANON X, IN QUO IOH. PROPRIE

4	31	58	81	108	134	157	181	212
7	33	60	84	110	136	159	189	214
9	36	62	86	112	138	163	191	216
11	39	64	89	115	140	165	193	218
13	41	66	92	117	143	167	195	220
16	43	68	94	119	145	169	200	224
18	45	71	97	123	147	171	202	226
22	50	73	99	125	149	173	205	228
24	52	75	102	127	151	177	207	230
27	54	78	104	130	153	179	210	232
29	56	80	106	132	155			

Mc 213] + E 235, + ϵ -L²⁸ 234, + L³⁶ Scr 234. 236

Lc 339] *casu typogr. excidisse vid in L³⁶*, - Scr 342] E 343

Joh 143] + M-Scr 144, *cf. can. I.*

Latinae Versionis lectio, ubi consensione patrum Latinorum vel etiam aliorum testium idoneorum firmatur, eximium ob singularem antiquitatem pondus habet.

J. A. BENGEL.
(Gnomon, praef. § 8.)

Quantum autoritatis insit Latinae versioni ad textum Novi Testamenti probe instituendum recteque intellegendum, non est cur hic amplius exponam¹⁾. Hoc unum moneo, singula Evangelia a variis translata esse manibus, antiquissimis igitur temporibus, quando tetraeuangelii autoritas nondum praevalebat.

Est, exempli gratia, *παρακαλεῖν* in Mt = rogare, in Mc = deprecari; *ἐπιτιμᾶν* in Mt = increpare, in Mc = comminari; *ἀρχιερεὺς* (plerumque) in Mt = princeps sacerdotum, in Mc = summus sacerdos, in J = pontifex. Iagenam aquae baiulans Mc 14,13 = amphoram aquae portans L 22,10 etc.

Similiter epistolam ad Hebraeos non eadem manus vertisse videtur, cui Paulinarum epistularum versionem debemus.

Augetur huius versionis autoritas, quia Hieronymus a. 383 Evangelia corrigens plurima manere patiebatur, ut fuerant, et quae mutanda ei videbantur, ex veterum Graecorum codicum collatione corrigebat, ut ipse testatur in epistula ad Damasum operi suo praemissa (infra p. XIV).

Eo magis miraris paene neminem adhuc huius versionis recensionem criticam per editionem manualementem eis accessibilem fecisse quorum est Novum Testamentum recte et intellegere et exponere.

Quae causae talem editionem inhibuerint, hic taceo; sufficit, brevi abhinc tempore res in melius mutatas esse.

Prodiit die V mensis Iulii anno salutis MDCCCXXXIX primus fasciculus operis praestantissimi

¹⁾ Vide nunc Ad. v. Harnack, Zur Revision der Prinzipien der neutestamentlichen Textkritik (Beiträge VII), 1916.

NOUUM TESTAMENTUM DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI
LATINE secundum editionem sancti Hieronymi ad codi-
cum manuscriptorum fidem recensuit IOHANNES WORDS-
WORTH, S. T. P. episcopus Sarisburiensis in operis socie-
tatem adsumto HENRICO IULIANO WHITE, A. M. Collegii
Mertonensis socio. Pars prior — Quattuor Evangelia
Oxonii e typographeo Clarendoniano MDCCC LXXXIX—
MDCCCXCVIII. 4°. XXXVIII. 779 pp.

Partis secundae fasciculus primus, Actus Apostolorum con-
tinens, secutus est a. MDCCCCV.

Qui typographeo Clarendoniano Delegati praesunt litteris
ab editoris socio H. J. White d. 23. Oct. 1905 ad me datis per-
miserunt, ut tanti operis fructum cum omnibus communicarem.

Habes ergo in praesenti volumine

- 1) Textum Clementinum ex editione anni 1592 quam fidelissime repetitum;
- 2) Collationem Editionis Sixtinae anni 1590, omnibus prioribus plenior et accuratior;
- 3) Collationem textus a Wordsworth-White constituti.
- 4) Cum opus Anglicum, quo tempore editionem meam inchoavi, Actus nondum praecessisset, in secunda N.T. parte contuli recensione critica, quae fere solae in saeculo praeterito tentabantur
  - a) Lachmannianam a. 1850,
  - b) Tischendorfianam a. 1854,quibus addidi collationem duorum codicum
  - c) Amiatini, a Tischendorffio et a Tregellesio editi,
  - d) Fuldensis, a Lachmannio collati et ab E. Ranke editi.
- 5) In margine interiore, ad Evangelia Eusebiana sectiones additae sunt, quibus cum conferas praefationis p. IX ss., ad Epistulas (et Apocalypsin) capitula codicum supra dictorum, Amiatini et Fuldensis; in margine exteriori loci paralleli ex sexta impressione N. T. Graeci a me curati.
- 6) Denique post praefationem invenies Epistolam ad Laodicenses, quae per millennium plurimorum Bibliorum Latinorum pars fuit et in Bibliis Germanicis praelutheranis locum obtinuit, unã cum Hieronymi epistula ad Damasum supra memorata.

Ut omnia quam accuratissime imprimerentur cautum est, quoad humanarum virium imbecillitas permisit. Neque in his minimis licet nobis perfectis esse.

Nunc ad singula

1) ad textum Clementinum — siglum $\mathcal{C}$. Typotheta operabatur ex exemplari editionis N. T. a M. Hetzenauer, Oeniponte 1899, curatae; plagulas ego secundum exemplar editionis originalis anni 1592 corripbam.

Ubi varietas alterius editionis Vaticanae (Romae 1593. 4°) citanda erat, prior siglo $\mathcal{C}^{92}$, posterior $\mathcal{C}^{93}$ notatur. Quae de tertia editione (Romae 1598. 8° = $\mathcal{C}^{98}$) et de indicibus correctoriis editionum 1592 et 93 citantur (corr. 92; corr. 93), ex editione Romana anni 1618 et e collationibus Francisci Bukentop (Lux de Luce, 1710) et Leandri van Ess (Biblia Sacra, Tubingae 1824, 22) depromebantur, cum exemplaria editionum 1592 et 93 a me adhibita his indicibus correctoriis careant et exemplar editionis tertiae mihi ad manus non esset. Denique cum iam plus quam 500 paginae editionis meae impressae essent, in manus venit exemplar editionis novissimae

Biblia Sacra Vulgatae Editionis ex ipsis Vaticanis exemplaribus inter se atque cum indice errorum corrigendorum collatis critice edidit P. Michael Hetzenauer O. C., Oeniponte, MCMVI.

Continet haec editio 'Epilogum criticum', qui sub titulo Variantes Clementinae' accuratissimam collationem editionum supra dictarum ($\mathcal{C}^{92-93-98}$) editionisque praebet, quam C. Vercellone Romae 1861 in lucem edidit. In textu constituendo Hetzenauer, ubi impressiones posteriores ($98-98$) contra primariam stabant, illas sequebatur; gaudeo, me plerumque Carolum Vercellone a mea parte habere, quod scripturam editionis primariae retinui.

2) Pro textu Sixtino ($\mathcal{S}$) utebar exemplari Bibliothecae Regiae Stuttgartiensis (tres tomi in uno volumine; Praelimitaria 2 fol., V. T. p. 1—899; Bibliorum Sacrorum Tomus Tertius Novum Testamentum continens (2 folia) Matth.—Apoc p. 900—1141; numeratur p. „938“ mendose pro 958, et „1113—1141“ pro 1103—1131).

Priores collationes, quas James, Bukentop, van Ess, Wordsworth-White instituerunt, haud paucis locis emendandas et supplendas inveni; meum laborem cum epilogo Hetzenaueri contuli. Nam praeter 'Variantes Clementinas' continet seriem

secundam Variantes Sixtinae inscriptam. Differentias mere orthographicas (quoad literas initiales, ut Angelus — a-, Propheta — p-, Scriptura — s-; distinctionem verborum ut quomodo — quo modo, siquis — si quis etc.), item interpunctionem, ubi nullius momenti erat, ego excluseram, Hetzenauer includit. Contuli apparatusum meum cum Z — hoc siglo Hetzenauer pro editione sua utitur —; itaque lector nunc de ratione quae inter editionem Sixtinam et Clementinam intercedat, certus esse potest. Neglexi divisionem versuum in **§**, quam Sixtus V motu proprio introduxit, Clemens VIII iustis de causis cum communi mutavit. Habent, e. g., in **§** capitula Matthaei I—VII versus 46, 17, 15, 17, 37, 33, 25. Ad divisionem Stephanicam, vel potius Hentenianam revertens — de exemplari Bibliorum Hentenianorum Antverpiae a. 1583 excussorum a revisoribus Vaticanis adhibito cf **W** I p. XXVIII s. — **C** intendisse videtur illam stricte observandam; vide e. g. I Tim III, 3, 4, ubi **C** non ante sed post „sed“ dividit, quia in Graeco v. 4 incipit τοῦ ἰδιού („non cupidum, sed i suae“); at, ut Stephanus ipse in suis Latinis Bibliis a. 1555 haud raro priorem suam divisionem N. T. anni 1551 deseruit, ita et in **C** nonnullae novae divisiones inrepserunt, et ne ipsae quidem editiones Vaticanae inter se concordant. Exemplo sit I Thess IV, ubi **§** 7—13 numerat, quae **C**⁹² cum nobis 13—18, **C**^{93. 98} 12—17; similiter Mt XV; XVII; II Thess II. **W** editionem Stephanicam 1555 sequitur; me primae divisioni anni 1551 adhaesisse, variantibus Clementinis in margine notatis, probatum iri spero.

3) Editio a Wordsworth-White curata (**W**) textum Hieronymianum restituisse videtur, quoad id testibus hodie praesentibus fieri licet. Vera igitur lectio non in textu, sed in apparatu editionis meae quaerenda est. Ubi a lectione editionis Sixtinae distinguenda erat, siglo **W** notatur, ceteris omnibus in locis siglo caret. Omisi ex apparatu vel primo tantum loco notavi variationes orthographicas regulariter recurrentes.

W plerumque non assimilat ad-, con-, dis-, in-, sub-; scribit igitur: adclamare, adcurrere, adferre (Mc 6, 27; 12, 15 et semper in J; sed allatus, attulit, et semper afficere et attendere; ■ contra ammirari Mt 7, 28. L 2, 48; 11, 14); adfirmare, adfigere, adlevare, adnuntiare, adplicere, adponere, adprehendere (plerumque), adpropriare, adpropinquare (at apparere), adquiescere, adquirere, adseq-, adsidere, adsimilare (non Mt 6, 8; 7, 24), adsistere, adstare, adsuere,

adsumere (*plerumque in Mc, non in Mt*); conlaudare, conloqui, conpati, conpertus, compungere; disrumpere; inlucescere, inludere, inluminare, immaculatus, inminere, inmittere, inmund- (*sed implere, adimplere*), inponere (*saepius*), impossibilis, improbitas, inproperari, imprudens, inpudic-, inreprehensibilis, inruere (*sed irritus*); submittere (*interdum*).

U scribit

ae pro oe (cael- ut vg), caena, faen-, haed-, maer-, paenit-e pro ae Matheus etc.

e pro i intelleg-, Esaias, heresis, teloneum, navem (*in Em.*), paracletus

i pro e calcia-, hordiac-

i pro y lacrima

oe pro ae proel- (*ut § passim*)

oe pro e oboed-

o pro oy Moses

u pro o adulesc-, epistula, lucusta

u pro y murra

c pro ch car-, clamys (simulacr-)

c pro qu cotid-

c pro t conviciari, solacium, ut nuntiare (*ut C Le 9,61*)

f pro ph fiala

laguena, at ungent-, extinguuntur.

h: harena, harundo, have, holus, hordiaceus; Helias, Hieremias, Hiericho, Hierosolyma, Hierusalem, Gabrihel, Israhel etc., Iohanna, Iohannes

p pro b optuli (*interdum*)

icere in compositis ut eicere, deicere etc

quotiens (*at praegnas*); promptus; sumsi, temptare; expectare, at exspirare, exsuperare, exurgere.

U geminat: corrigia, loquella, querella, mercennar-; nummular-, rettulit, Sarra, sollicitus; at anulus, elemosyna, litus, milia, oport-, vilicare; grabattus.

U iungit: etsi, etiamsi, quemadmodum, quomodo separat: ab intus, ad invicem, a foris, a modo, ante quam; bene dicere, b. facere (*ferè semper*); cruci figere (*non longius U²*); de foris, de intus, de super, de sursum; id ipsum; legis peritus; male habere, manu factus; ne quando, ne quis, nonaginta novem; pater familias, plus quam, prius q.; quo modo, quo usque, quoad

usque; se ipsos *etc.*, si quid *etc.*; terrae motus; usque dum, usque quo; vale facere, verum tamen.

Similem orthographiam sequuntur editores Lachmann et Tischendorf, codices Amiatinus et Fuldensis.

4) a) Carolus Lachmannus a. 1842—1850 Novum Testamentum graece et latine recensens nulla ratione editionum impressarum habita textum ex paucis sed bonis codicibus constituere ausus est, lectionibus variantibus inter uncas rotundos ( ), additionibus inter quadratos [ ] positis. Praeter collationem textus Lachmanniani (= $\mathfrak{L}$) plerasque harum variantium et additionum suis signis i. e. ( ) et [ ] in apparatusum recepi.

b) Inter editiones N. T. a Tischendorffio emissas est: Novum Testamentum Triglottum Graece Latine Germanice ... Latinum Hieronymi notata Clementina lectione ex auctoritate codicum restituit ... Aenoth. Frid. Const. Tischendorf Lipsiae, Avenarius et Mendelssohn MDCCCLIV; editio secunda [repetita] MDCCCLXV. Pars latina seorsum prodiit 1854 et 1864.

Tischendorffius in textu constituendo frequentissime cum Lachmanno consentit; nec mirum quia uterque codices Amiatinum et Fuldensem duces habuit; Tischendorffius (= $\mathfrak{C}$) in apparatu praeter lectiones Clementinas e codice Amiatino multas, e Fuldensi nonnullas notavit; ego horum codicum plenam collationem exhibere constitui, partim quia inter praestantissimos testes textus Hieronymiani numerantur, partim ut iis qui impressos tantum libros legere consueverunt, hoc exemplo ostenderem, quot quantisque vitiis iam codices antiquissimi praestantissimique scateant.

c) De codice Amiatino (= $\mathcal{A}$) non necessarium est errores palaeographorum celeberrimorum repetere aut retegere; eum iussu Abbatis Ceolfridi in Anglia scriptum et ab eodem a. 715 Sancto Petro Romae oblatum esse nunc constat. Lachmannus de huius codicis negligentissima collatione dependebat, quam Ferd. Flor. Fleck a. 1840 publici iuris fecit; Tischendorffius codicem a. 1850 edidit, postquam, ut in Prolegomenis testatur, „Sam. Frid. Tregellius ... collationem codicis Amiatini quam ipse non ita multo post me Florentiae instituerat, ex Anglia Lipsiam transmisit: qua quidem ubique cum schedis meis comparata factum est ut magna cum fiducia textum Amiatinum edere possem“. Nihilominus hic et illic errores in hac editione occurrunt. Ut taceam mendum typographicum

forte pro 'sorte' Lc 1,9, quod a van Ess 1824 ad Fleckium 1840, a Fleckio ad Tischendorffium tam in editionem codicis Amiatini 1850, quam in editionem criticam a. 1854,64 transmigravit: in ipsa epistula ad Damasum Tischendorffius omnia errorum genera admisit, quae in conferendis codicibus occurrere possunt: verbum omisit, quod in codice est, verba dedit, quae in codice desunt, verba aliter dedit, quam in codice extant (vide infra p. XIV). Haec affero eorum memor quae J 8,7 et Jc 3,2 scripta sunt, ut lectores discant quantam diligentiam tale opus postulet. Tischendorffii ego editionem imprimis propter indicem lectionum manu posteriore correctarum adhibui (prol. p. XXXII—XLVI), textum ex editione contuli, quam S. Pr. Tregellesio debemus (The Greek New Testament, edited from ancient authorities, with their various readings in full, and the Latin Version of Jerome, by Samuel Prideaux Tregelles. London 1857—1879.) Differentias inter notationes Tischendorffii et Tregellesii interdum notavi.

d) *F* designat codicem Fuldensem: „A. D. 541—546 iussu Victoris Episcopi Capuae scriptus et ab ipso Victore correctus. Edidit E. Ranke Marburgi 1868“ (*M* I p. XII). Ante E. Ranke hunc codicem C. Lachmannus cum magna diligentia — interdum, quoad codicem non inspecto iudicare licet — maiore quam Ranke adhibuit. *F*² plerumque ipsius Victoris manum designat. Codicem olim Bonifatii fuisse lectione „sobrii estote et vigilate et excitamini“ comprobari videtur quae a Bonifatio in epist. 70 citatur, hodieque ad 1 Pet. 5,8 in margine codicis *F* legitur.

Ubi omnes hi testes (Lachmannus, Tischendorffius, Amiatinus, Fuldensis) consentiunt, in prima editione lectiones sine siglis in apparatu positae erant, ut R 1,1 „> Chr. I.“, quod significabat, pro textuali lectione 'Iesu Christi' omnes hos testes (*CCAF*) inversum ordinem verborum 'Christi Iesu' tueri. Ubi ad hos quattuor testes Sixtina quoque editio accedit „et *Ϛ*“ scriptum erat, ut R 12,10, ubi „caritatem et *Ϛ* (ch-)“ significabat, pro ablativo „charitate“, quem *C* praebet, *ϚCCAF* accusativum habere, verbo in *Ϛ* per „ch-“, in ceteris testibus per c- scripto. Lectiones sic nude positae pro regula genuinae haberi poterunt, lectionibus textualibus certe praefereandae sunt. Nam, quod nemini ante editionem *M* perspicere, paucis suspicari licuit, textus Clementinus talis est, ut in Evangeliiis et Actibus plus centum lectiones Clementinas numeraverim, quae ne ab uno quidem codicum a *M* adhibitorum exhibentur

(ut septies „ergo“; formae nominum propriorum ut Arimathaea, Iscariotes, Melita; verborum ut idololatria; lectiones ut liberis Lc 20,28 pro filiis); talesque lectiones non modo a theologis, sed etiam a philologis — videas Thesaurum Linguae Latinae sub voce Arimathaea — usque ad hunc diem pro genuinis Hieronymi lectionibus citantur! Profecto, rem minime inutilem, immo maxime necessariam fecisse me credo, si pro meis viribus laboravi, ut talis rerum status desineret, societatiq[ue] Biblicae Stuttgartianae persuasi ut, quae antea paucissimis ad manus essent, ea quam plurimis exhiberentur.

Divenditis exemplaribus primae impressionis cum paginae 1—96 iam iterum impressae essent, in manus meas venit (22. XII. 1911) recensio[n]is **W** ‘editio minor’ curante Henrico J. White (Oxonii e typographeo Clarendoniano, Londini apud Societatem Bibliophilorum Britannicam et Externam 1911 XX. 620).¹⁾ Continet haec editio usque ad finem S. Pauli ad Romanos epistulae textum quem editione maiore Wordsworth-White adprobaverunt, in reliquis vero libris credunt, cum demum editio maior typis impressa fuerit, fore ut textus eius ab hoc qui lectori benivolo nunc commendatur, haud multum abhorrere videatur. In margine praebet selectas lectiones codicum manu scriptorum **ACDFGHV** (**MZ**) et plenam collationem editionum **SC**.

Magno cum gaudio hac editione ad emendandam meam utebar; in priore parte (**Mt—Act**) ex apparatu in meum transferens quae me fugerant; erant haec plura quam suspicabar; in secunda (**Rom—Apoc**) totum textum contuli. Nunc igitur etiam in hac parte omnes lectiones nullo siglo notatae eae sunt, quae a **W** commendantur. Plurimae a codicibus **AF** aut certe ab uno horum codicum praebentur et iam editoribus **SC** aut alteri eorum placuerant. In prima editione, ut supra dixi, eae lectiones siglo caruerant, quae ab omnibus testibus **AFSC** praebebantur, nunc in his locis argumentum ex silentio de **A** vel **F** vel **S** vel **C** non longius valet. Apparatum in his locis augere siglis de his testibus additis vix pretii fuisset; omnia ex **AFSC** allata delere nolui. Sufficit ut lectorem iterum moneam, veram lectionem non in textu editionis meae sed in apparatu e lectionibus nullo siglo notatis i. e. a **W** commendatis quaerendam esse.

¹⁾ Alia exemplaria habent in titulo: Oxonii **E** Typographeo Clarendoniano, Londini et Noui Eboraci apud Henricum Frowde.

etc variantibus orthographicis regulariter recurrentibus additur, ubi primo occurrunt; *cf* Mt 1,24; 2,1.6.

nonne? num? coniecturam indicat; *cf* Jd 9; Ap 5,12.

De sectionibus Eusebianis monendum est, tabulas et notas numerales eas esse, quas a Ph. Buttmanno f. pro C. Lachmanno 1842 elaboratas **Ⓒ** in editionem latinam et graecam, **Ⓜ** ex **Ⓒ** transsumpsit; meliora dedi in editione graeca.

In Epistulis numeri crassiores **1 2 3** notant capitula codicibus **AF** communia, crassiores in uncis ( ) quae solus **F**, tenuiores in uncis (20), quae solus **A** praebet (*cf* R 8,17). In epistula ad Hebraeos et Apocalypsi numeri crassiores sine uncis codicem **F** designant, quia **A** in Apoc. capitulatione omnino caret, in epistula ad Hebraeos aliam praebet.

7) Divisio versuum, ubi ex interpunctione cognosci non poterat, lineola parva (|; *cf* Mt 1,3) notata est; initium sectionis vel capitis, ubi cum initio versus non concordat, asterisco distinguitur (*; *cf* Mt 7,16; R 13,14).

8) Paginae latinae paginis editionis graecae (et germanicae) exacte correspondent; ubi spatium deerat, aut pars apparatus ad praecedentem vel sequentem paginam reponebatur (*cf* p. 13,14; 76,77 *etc*), aut — in posteriore parte — lineae textus comprimebantur (*cf* p. 395), aut hoc et illud fieri necesse erat (p. 449.450).

Reliqua per se clara erunt.

9) Prius quam finem faciam, Protestantes moneo, versione Latina non modo ad textum Graecum recte constituendum et intellegendum, sed etiam ad versionem Lutheri recte diiudicandam neminem carere posse. J. A. Bengelium exempla locorum collegisse, ubi Lutherus "e Vulgata vel ut Vulgata" verterit, in libello meo 'J. A. Bengel als Gelehrter' (1893, p. 139) docui; unum exemplum ibi allatum (Lc 15,30) non modo in Lutherum, sed ■ Lutheri in novissimas versiones, a C. Weizsäcker (editiones priores) et C. Stage elaboratas transiit.

Qui accuratiora de versione Latina discere cupit, adeat Prolegomena, quibus C. R. Gregory 1884—94 editionem Tischendorfianam criticam maiorem complevit, vel eiusdem „Textkritik des neuen Testaments“ (Lipsiae 1900, 02); praefationem et epilogum editionis **Ⓜ**; libellum meum „Einführung in das griechische Neue Testament“ (ed. 3., Gottingae 1909); quae in volumine tertio editionis tertiae Encyclopaediae Protestanticae Fritschium secutus de hac versione scripsi (seorsum edita in:

Urtext und Übersetzungen der Bibel); de editione Sixtina et Clementina: 'Ein Jubiläum der lateinischen Bibel Zum 9. November 1892' (in libro meo: 'Marginalien und Materialien'); Xavier-Marie le Bachelet, S. J., Bellarmin et la Bible Sixto-Clémentine: Étude et Documents inédits (Paris 1911); Paul Maria Baumgarten, Die Vulgata Sixtina von 1590 und ihre Einführungsbulle: Aktenstücke und Untersuchungen (Münster i. W. 1911); item quae H. J. White apud Hastings' 'Dictionary of the Bible' IV, 873—890 disseruit; commentarios et introductiones biblicas Protestantium et Catholicorum; in primis quae Samuel Berger ad historiam huius versionis elucidandam contribuit: opus eius praemio coronatum „Histoire de la Vulgate pendant les premiers siècles du moyen age“, Paris 1893, eiusdemque laborem posthumum „Les Préfaces jointes aux livres de la Bible dans les manuscrits de la Vulgate“, Paris 1902 (Acad. des Inscr. I Ser., t. XI, II. p.).

Subiungo Hieronymi Epistolam ad Damasum cum explanatione sectionum Eusebianarum (ex ~~1010A~~) et Epistolam ad Laodicenses quae in *F* post Col. locum habet, secundum reensionem ab J. B. Lightfoot constitutam, quam Ad. Harnack apud Lietzmann, 'Kleine Texte' no 12 repetiit, cum lectionibus codicis *F* in margine positis.

Restat ut Societati Biblicae, quae hanc editionem Latinam Graecae addendam suscepit, gratias agam quam maximas, lectoris autem exoptem ut quam plenissimum ex eo fructum capiant.

Maulbronnae d. 15. Iulii 1906; Jan. 1912.

EB. NESTLE.

EPISTULA AD DAMASUM.

BEATO PAPAE DAMASO HIERONYMUS.

Novum opus facere me cogis ex veteri, ut post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa quasi quidam arbiter sedeam et, quia inter se variant, quae sint illa quae cum
5 Graeca consentiant veritate decernam. Pius labor, sed periculosa praesumptio, iudicare de ceteris ipsum ab omnibus iudicandum, senis mutare linguam et canescentem mundum ad initia retrahere parvulorum. Quis enim doctus pariter vel indoctus, cum in manus volumen adsumpserit
10 et a saliva quam semel inbibit viderit discrepare quod lectitat, non statim erumpat in vocem, me falsarium me clamans esse sacrilegum, qui audeam aliquid in veteribus libris addere, mutare, corrigere? Adversum quam invidiam duplex causa me consolatur: quod et tu qui summus sacerdos es fieri iubes, et verum non esse quod variat etiam
15 maledicorum testimonio conprobatur. Si enim Latinis exemplaribus fides est adhibenda, respondeant quibus: tot sunt paene quot codices. Sin autem veritas est quaerenda de pluribus, cur non ad Graecam originem revertentes ea
20 quae vel a vitiosis interpretibus male edita vel a praesumptoribus imperitis emendata perversius vel a librariis dormitantibus aut addita sunt aut mutata corrigimus? Neque vero ego de veteri disputo testamento, quod a septuaginta senioribus in Graecam linguam versum tertio
25 gradu ad nos usque pervenit. Non quaero quid Aquila quid Symmachus sapiant, quare Theodotion inter novos et veteres medius incedat: sit illa vera interpretatio quam

Inscr.] — A | [Incipit Praefatio S. Eusebii Hieronymi in quattuor Evangelia] ¶ 1 Beatissimo CA 2 > me fac. ¶ 6 praesunt- A, it 21 7 canisc- A + [iam] ¶ 9 adsums- A 16 compr- CA 18 sunt] + enim [¶] CA + [exemplaria] 21 inper- ¶ 22 — aut 1° TV (*invito A*) 23 — testam. [¶] 26 Theodotio CA 27 — medius A (*invito TV*)

apostoli probaverunt. De novo nunc loquor testamento, quod Graecum esse non dubium est, excepto apostolo Mattheo, qui primus in Iudaea evangelium Christi Hebraeis litteris edidit. Hoc certe cum in nostro sermone discordat et diversos rivulorum tramites ducit, uno de fonte quaerendum est. Praetermitto eos codices quos a Luciano et Hesychio nuncupatos paucorum hominum adserit perversa contentio: quibus utique nec in veteri instrumento post septuaginta interpretes emendare quid licuit nec in novo profuit emendasse, cum multarum gentium linguis scriptura ante translata doceat falsa esse quae addita sunt.

Igitur haec praesens praefatiuncula pollicetur quattuor tantum evangelia, quorum ordo iste est, Mattheus Marcus Lucas Iohannes, codicum Graecorum emendata conlatione sed veterum. Quae ne multum a lectionis Latinae consuetudine discreparent, ita calamo temperavimus ut, his tantum quae sensum videbantur mutare correctis, reliqua manere pateremur ut fuerant.

Canones quoque, quos Eusebius Caesariensis episcopus Alexandrinum secutus Ammonium in decem numeros ordinavit, sicut in Graeco habentur expressimus; quodsi quis de curiosis voluerit nosse quae in evangeliiis vel eadem vel vicina vel sola sint, eorum distinctione cognoscat. Magnus siquidem hic in nostris codicibus error inolevit, dum quod in eadem re alius evangelista plus dixit, in alio, quia minus putaverint, addiderunt; vel dum eundem sensum alius aliter expressit, ille qui unum e quattuor primum legerat, ad eius exemplum ceteros quoque aestimaverit emendandos. Unde accidit ut apud nos mixta sint omnia, et in Marco plura Lucae atque Matthei, rursus in Mattheo Iohannis et Marci, et in ceteris reliquorum quae aliis propria sunt inveniantur. Cum itaque canones legeris qui subiecti sunt, confusionis errore sublato, et similia omnium scies et singulis sua quaeque restitues. In canone primo concordant quattuor, Mattheus Marcus Lucas Iohannes; in secundo tres, Mattheus

29 — esse *A* | Matthaео *TC* etc 32.33 unio et quaerendus *A*
 37 scribit-*T* 39 hoc *A* 40 — tantum [*T*] 42 sed et *A* | a] e *A*
 43 imperavimus *A* (invito *T*) 48 quo si q. *A* quod siq. *T*
 51 leg. (>) quod dum *T* 52 leg. qui *T* 53 leg. addi debere *T* |
 eundem *T* (invito *A*) 56 aput *T* 57 [plura] Ioh. *T* 58 — in *A* |
 [in] aliis *T* 60 — scies [*T*] 62—67 in] + canone *TA*

Marcus Lucas; in tertio tres, Mattheus Lucas Iohannes; in quarto tres, Mattheus Marcus Iohannes; in quinto duo, 65 Mattheus Lucas; in sexto duo, Mattheus Marcus; in septimo duo, Mattheus Iohannes; in octavo duo, Lucas Marcus; in nono duo, Lucas Iohannes; in decimo propria unusquisque, quae non habentur in aliis, ediderunt. Singulis evangeliiis ab uno incipiens usque ad finem librorum dispar numerus 70 increscit. Hic nigro colore praescriptus sub se habet alium ex minio numerum discolorẽm, qui ad decem usque procedens indicat, prior numerus in quo sit canone requirendus. Cum igitur aperto codice verbi gratia illud sive illud capitulum scire volueris cuius canonis sit, statim ex subiecto 75 numero doceberis, et recurrens ad principia in quibus canonum est distincta congeries, eodemque statim canone ex titulo frontis invento, illum quem quaerebas numerum eiusdem evangelistae qui et ipse ex inscriptione signatur invenies, atque e vicinia ceterorum tramitibus inspectis 80 quos numeros in regione habeant adnotabis; et cum scieris, recurrens ad volumina singulorum, et sine mora, repertis numeris quos ante signaveras, reperies et loca in quibus vel eadem vel vicina dixerunt. Opto ut in Christo valeas et memineris mei, papa beatissime.

EXPLICIT EPISTULA HIERONYMI.

63.64 — Matth. L. Ioh.; in quarto tres C 68 Singulis]
 + vero [I] C I (*invito A*) 69 ad] in CA 70 perscr- CA^* per-
 scribt- I 73 illut *bis* I 76 eodem[que] I 78 inscribt- I
 79 adque [e] I 82 repper- ICA | et] *leg. ea* I 83.84 [Opto
 .. beat.] I *Subscr. — [I] CA*

AD LAODICENSES.

Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem
sed per Ihesum Christum, fratribus qui sunt Laodiciae,
gratia uobis et pax a deo patre et domino Ihesu Christo. 2

Gratias ago Christo per omnem orationem meam, quod 3
permanentes estis in eo et perseuerantes in operibus eius,
promissum expectantes in diem iudicii. neque destituant 4
uos quorundam uaniloquia insinuantium, ut uos euertant a
ueritate euangelii, quod a me praedicatur. et nunc faciet 5
deus, ut quae sunt ex me ad profectum ueritatis euangelii
. . . . . deseruientes et facientes benignitatem operum quae [?] 6
salutis uitae aeternae. et nunc palam sunt uincola mea, 6
quae patior in Christo, quibus laetor et gaudeo. et hoc 7
mihi est ad salutem perpetuam, quod ipsum factum oratio-
nibus uestris et administrante spiritu sancto, siue per
uitam siue per mortem. est enim mihi uita in Christo et 8
mori gaudium. et id ipsum in uobis faciet misericordia 9
sua, ut eandem dilectionem habeatis et sitis unianimes.

Ergo, dilectissimi, ut audistis praesentia mei, ita retinete 10
et facite in timore dei, et erit uobis uita in aeternum; est 11
enim deus qui operatur in uos, et facite sine retractu quae- 12
cumque facitis.

Et quod est, dilectissimi, gaudete in Christo et prae- 13
cauete sordidos in lucro. omnes sint petitiones uestrae palam 14
apud deum, et estote firmi in sensu Christi. et quae integra 15
et uera et pudica et iusta et amabilia, facite. et quae 16
audistis et accepistis, in corde retinete, et erit uobis pax. 18

Salutant uos sancti. Gratia domini Ihesu cum spiritu 19
uestro; et facite legi [Colosensibus et] Colosensium uobis. 20

Inscr. Exp. ad Colossenses Inc. ad Laodicenses
Timotheum instituit et docet de ordinatione episcopatus
et diaconii et omnis ecclesiasticae disciplinae
5 quae 1°] qui | ev. des. | operumque sal. 7 admini-
strantem spiritum sanctum 8 mihi] + vere 9 id] in |
misericordiam suam 20 — [Col. et]

Subscr. Exp. ad Laodicenses Inc. ad Timotheum

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ	1
<i>Κατα Ματθαιον</i>	1
<i>Κατα Μαρκον</i>	84
<i>Κατα Λουκαν</i>	188
<i>Κατα Ιωανην</i>	280
ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	297
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ	391
<i>Προς Ρωμαιοις</i>	391
<i>Προς Κορινθιοις α'</i>	426
<i>Προς Κορινθιοις β'</i>	457
<i>Προς Γαλατας</i>	479
<i>Προς Εφεσιους</i>	489
<i>Προς Φιλιππησιους</i>	501
<i>Προς Κολοσσαεις</i>	508
<i>Προς Θεσσαλονικεις α'</i>	516
<i>Προς Θεσσαλονικεις β'</i>	528
<i>Προς Τιμοθεον α'</i>	527
<i>Προς Τιμοθεον β'</i>	585
<i>Προς Τιτον</i>	542
<i>Προς Φιλημονα</i>	546
<i>Προς Εβραιοις</i>	548
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΑΙ	574
<i>Ιακωβον επιστολη</i>	574
<i>Πετρον α'</i>	588
<i>Πετρον β'</i>	592
<i>Ιωανου α'</i>	598
<i>Ιωανου β'</i>	607
<i>Ιωανου γ'</i>	609
<i>Ιουδα</i>	610
ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ	618

	Pagina
Secundum Matthaeum	1
Secundum Marcum	84
Secundum Lucam	138
Secundum Iohannem	230
Actus Apostolorum	297
Ad Romanos	391
Ad Corinthios I	426
Ad Corinthios II	457
Ad Galatas	479
Ad Ephesios	489
Ad Philippenses	501
Ad Colossenses	508
Ad Thessalonicenses I	516
Ad Thessalonicenses II	523
Ad Timotheum I	527
Ad Timotheum II	535
Ad Titum	542
Ad Philemonem	546
Ad Hebraeos	548
Iacobi Epistula	574
Petri Epistula I	583
Petri Epistula II	592
Iohannis Epistula I	598
Iohannis Epistula II	607
Iohannis Epistula III	609
Iudae Epistula	610
Apocalypsis Iohannis	613

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

1-17 :

L 8,23-88.

1 Chr 17,11.

Gn 5,1 ; 22,18.

Gn 21,3,12 ;

25,26 ; 29,35 ;

49,10.

1 Chr 1,34.

1 Chr 2,5,9.

Gn 88,29,30.

Rth 4,12,18-22.

1 Chr 2,10 s.

Rth 4,13-17.

Jos 2,1 ;

H 11,31 ;

Jc 2,25.

3 Sm 12,24.

1 Chr 8,10-18.

1 Esr 1,32 Lxx.

- 1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυεὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ.
- 2 Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν
- 3 καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρῆς καὶ τὸν Ζαρά ἐκ τῆς Θάμαρ, Φαρῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρώμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοῆς ἐκ τῆς Ραχάβ, Βοῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβῆδ ἐκ τῆς Ρούθ, Ἰωβῆδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυεὶδ τὸν βασιλέα. Δαυεὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, Σολομῶν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ροβοάμ, Ροβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, Ἀσάφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀξείαν, Ὀξείας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ, Ἀχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν, Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς, Ἀμώς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσιάν, Ἰωσιίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχουίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ

R ευαγγελιον κ. Μ. 1,3 H Ἑσρωμ 7.8 W Ἀσά, Ἀσά 8 γεννησεν 3^ο : h^r+ τον Οχοζιαν, Οχοζιას δε γεννησεν τον Ιωας, Ιωας δε γεννησεν τον Αμασιαν, Αμασιας δε γεννησεν 9 H Ιωαθάμ, Ιωαθάμ | H Αχαζ 9.10 H Ἐζεκ. 10 W Ἀμών, Ἀμών 11 γεννησεν : h^r+ τον Ιωακειμ, Ιωακειμ δε γεννησεν

SANCTVM
IESV CHRISTI
EVANGELIVM
SECVNDVM MATTHAEVM.

$\frac{1}{3}$	LIBER generationis Iesu Christi filii David, 1 filii Abraham.	1-17: L. 3, 23-38. 1 Chr 17, 11. Gn 5, 1; 22, 18.
	Abraham genuit Isaac. Isaac autem ge- 2 nuit Iacob. Iacob autem genuit Iudam, et fratres eius. Iudas autem genuit Phares, et 3 Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit Aram. 1 Aram 4 autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Sal- mon. Salmon autem genuit Booz de Rahab. 5 Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem genuit 6 David regem. David autem rex genuit Salo- monem ex ea, quae fuit Uriae. Salomon 7 autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias autem genuit Asa. 1 Asa autem 8 genuit Iosaphat. Iosaphat autem genuit Io- ram. Ioram autem genuit Oziam. 1 Ozias 9 autem genuit Ioatham. Ioatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. 1 Eze- 10 chias autem genuit Manassen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Iosiam. Iosias autem genuit Iechoniam, et fratres eius 11	25, 26; 29, 35; 49, 10. 1 Chr 1, 34. 1 Chr 2, 5. 9. Gn 38, 29, 30. Rth 4, 18-22. 1 Chr 2, 10 s. Rth 4, 13-17. 2 Sm 12, 24. 1 Chr 3, 10-16. 1 Esr 1, 32 LXX.

Inscr. EUANGELIVM SECUNDVM MATTHEVM.

1, 3 zara | esrom bis

5 rachab   7 abia bis

- 1 ^{Chr 3,17.} 12 in transmigratiōe Babylonis. Et post transmigratiōem Babylonis: Iechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel.
- 13 ^{Esra 3,2.} 13 ¹ Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor.
- 14 ¹ Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud.
- 15 ¹ Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit Iacob.
- 27,17,22. 16 Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.
- 17 Omnes itaque generationes ab Abraham² usque ad David, generationes quattuordecim: et a David usque ad transmigratiōem Babylonis, generationes quattuordecim: et a transmigratiōe Babylonis usque ad Christum, generationes quattuordecim.
- L 1,35. 18 Christi autem generatio sic erat: * Cum³ esset desponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero
- 19 habens de Spiritu sancto. Ioseph autem vir eius cum esset iustus, et nollet eam tradu-⁴
18. 20 cere: voluit occulte dimittere eam. Haec autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. pariet autem filium: et vocabis nomen eius IESUM: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis
- L 1,31; 2,21. 21 et eorum. Hoc autem totum factum est,⁵
- Is 7,14. 22

13 ~~510~~ Eliachim bis
 15 matthan bis
 17 itaque] ergo
 20 > in s. app. ei

- 3 ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετ- 12 ^{1 Chr 3,17.}
οικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σα- ^{Ezra 8,2.}
λαθιήλ, Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ,
Ἰ Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ δὲ 18
ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἀζώρ, Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδώκ 14
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ, Ἀχείμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἐλιοῦδ, Ἐλιοῦδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεά- 15
ζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Μαθθάν, Μαθθάν δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ 16 ^{27,17,22.}
τὸν ἄνδρος Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγό-
μενος Χριστός.
- 4 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυεὶδ 17
^{2,10} γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυεὶδ ἕως τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ
ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ
γενεαὶ δεκατέσσαρες.
- 5 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. 18 ^{L 1,35.}
^{3,5} * μνηστευθεῖσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῇ Ἰω-
σήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ
^{4,10} ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ 19
αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγμα-
τίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα 20 ^{18.}
δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ^{J 3,6.}
ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυεὶδ, μὴ
φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου·
τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου ἐστὶν
ἀγίου. τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα 21 ^{L 1,31; 2,21.}
αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ^{Act 4,12.}
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν 22 ^{Is 7,14.}

18 H [ΙΗΣΟΥ] ΧΡΙΣΤΟΥ ἡ χριστοῦ Ἰησοῦ W Χρ. I. |
h^r γεννησις 20 hRT Μαρίαμ 22 W τουτο

16 Ἰωσηφ ὁ μνηστευθεῖσα παρθενος Μαριαμ ἐγεννησεν
Ἰησουν τον λεγομενον Χριστον Φ Josephum; Josephus, cui
desponsata erat Maria virgo, genuit Jesum qui appellatur
Christus syr^a

ἵνα πληρωθῆ τὸ ρηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

23 ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,

1e 8,8 Lxx.

ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.

24 ἔγενθεις δὲ [ὁ] Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ παρ-

25 ἔλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἐγένωσκεν αὐτὴν ἕως [οὔ] ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

L 2,1-7.

Nu 23,7.

2 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰου-

δαίας ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι

Gn 49,10.

Nu 24,17.

2 P 1,19.

Ap 22,16.

2 ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέ-

γοντες· ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαί-

3 καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκούσας δὲ ὁ βα-

σιλεὺς Ἡρῴδης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα

4 μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς

καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν

Mch 5,1,8.

J 7,42.

5 ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν

Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ

τοῦ προφήτου·

6 καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα,

οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·

ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,

2 Sm 5,2.

ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ.

7 Τότε Ἡρῴδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους 8

ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου 6,

8 ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν·

πορεύθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου·

24 [ο] : RW—T 25 [οὔ] : RT—W | h^f τον υιον [αυτης]
τον πρωτοτοκον 2,6 HR σύ, Βηθλεὲμ γη

L 2,7.

23 καλεσεις 25 και 1^ο . . . ετεκεν : και ετεκεν αυτω syri^{ac}
2,4 — παρ αυτων | (αυτων· που . . . γενναιται;) 6 (γη : γης
Drusius cf) | B. της Ιουδαιας· μη ελ.

ut adimpleretur quod dictum est a Domino
per Prophetam dicentem:

Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium: 23
et vocabunt nomen eius Emmanuel,
quod est interpretatum Nobiscum Deus. Ex- 24
urgens autem Ioseph a somno, fecit sicut prae-
cepit ei angelus Domini, et accepit coniugem
suam. Et non cognoscebat eam donec peperit 25 L 2,7.
filium suum primogenitum: et vocavit nomen
eius Iesum.

Cum ergo natus esset Iesus in Bethlehem 2 L 2,1-7.
Iuda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab
oriente venerunt Ierosolymam, ¹ dicentes: Ubi 2 Nu 24,17.
est qui natus est rex Iudaeorum? vidimus
enim stellam eius in oriente, et venimus ado-
rare eum. Audiens autem Herodes rex, tur- 3
batus est, et omnis Ierosolyma cum illo. Et 4
congregans omnes principes sacerdotum, et
Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus
⁵ nasceretur. At illi dixerunt ei: In Bethlehem 5 Mch 5,1.
J 7,42.
Iudae: Sic enim scriptum est per Prophetam:
Et tu Bethlehem terra Iuda, 6
nequaquam minima es in principibus Iuda:
ex te enim exiet dux,
qui regat populum meum Israel.
⁶ Tunc Herodes clam vocatis Magis dili- 7
genter didicit ab eis tempus stellae, quae
apparuit eis: et mittens illos in Bethlehem, 8
dixit: Ite, et interrogate diligenter de puero:

22 id quod

23 vocabitur | emmanuhel

24 exsurg. etc

2,1 bethleem etc | iudaeae | hierosolymam etc

5 Iuda iudaeae

6 reget | israhel etc

- et cum inveneritis, renunciate mihi, ut et ego
 9 veniens adorem eum. Qui cum audissent
 regem, abierunt. et ecce stella, quam viderant
 in oriente, antecedebat eos, usquedum veniens
 10 staret supra, ubi erat puer. Videntes autem
 Ps 72,10,15. 11 stellam gavisī sunt gaudio magno valde. Et
 Is 60,8. intrantes domum, invenerunt puerum cum
 Maria matre eius, et procidentes adoraverunt
 eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei
 12 munera, aurum, thus, et myrrham. Et responso
 accepto in somnis ne redirent ad Herodem,
 per aliam viam reversi sunt in regionem suam.
 Ex 2,15. 13 Qui cum recessissent, ecce angelus Do-
 mini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge;
 et accipe puerum, et matrem eius, et fuge in
 Aegyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi.
 Futurum est enim ut Herodes quaerat puerum
 14 ad perdendum eum. Qui consurgens accepit
 puerum, et matrem eius nocte, et secessit in
 Hos 11,1. 15 Aegyptum: et erat ibi usque ad obitum He-
 rodis: ut adimpleretur quod dictum est a
 Domino per Prophetam dicentem: Ex Aegypto
 vocavi filium meum.
 16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset
 a Magis, iratus est valde, et mittens occidit
 omnes pueros, qui erant in Bethlehem, et in
 omnibus finibus eius a bimatu et infra se-
 cundum tempus, quod exquisierat a Magis.
 Jr 31,15. 17 Tunc adimpletum est quod dictum est per
 Ieremiam prophetam dicentem:
 Gn 35,19. 18 Vox in Rama audita est
 ploratus, et ululatus multus:

8 renuntiate etc

13 ~~q~~ — et 1°

16 inclusus etc

11 ~~q~~ tus | murrā

14 recessit

17 hieremiam etc

18 est, pl. et

ἐπὶ δὲ εὐροῦτε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως καὶ γὰρ
 ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. **¶** οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ 9
 βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον
 ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ἐστάθη
 ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα 10
 ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. καὶ ἐλθόντες 11 **Ps 72,10.15.**
 εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς **Is 60,6.**
 μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
 καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν
 αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. καὶ χρη- 12
 ματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη,
 δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

9 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου 13 **Ex 2,15.**
 φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεὶς **Nu 23,22; 24,8.**
 παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ **Is 19,1.**
 φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω **Ap 12,4.**
 σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ
 ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον 14
 καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς
 Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· 15 **Hos 11,1.**
 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προ- **Nu 23,22; 24,8.**
 φήτου λέγοντος· ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

10 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν 16
 μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν
 πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν
 πᾶσι τοῖς ὄρεισι αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω,
 κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων.
 τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προ- 17 **Jr 31,15.**
 φήτου λέγοντος·

φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη,

18 **Gn 35,19.**

κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμὸς πολὺς·

11 τοὺς θησ.: h^r τας πηρας
 18 R Ραμὰ

13 ■ κατ ὄναρ εφανη

9 ἐπάνω του παιδιου D syr^u 11 τον παιδα, it 18 bis. 14. 20. 21.
 17 ρηθην: + υπο κυριου 18 κλαυθμος: pr θρηνος και Dpl^s

Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,

καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος 11
κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ

Ex 4,19. 20 ἰλέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνή-
κασιν γὰρ οἱ ζητούντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

21 ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μη-

22 τέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ἀκού-
σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντι-
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελ-
θεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς

Jdc 18,5. 23 τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατόκησεν εἰς
L 1,26; 2,39.
Is 11,1; 53,2.
J 1,46.
Lv 21,12.
πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν
διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

1-12:
Mc 1,2-8.
L 3,3-18.

L 1,13.
4,17.

Is 40,3.
J 1,23.

3 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται 3,1

Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ 7,3

2 τῆς Ἰουδαίας, ἰλέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ

3 βασιλεία τῶν οὐρανῶν. οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ῥηθεις 8,1

διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος·

φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·

ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,

εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

2 Rg 1,8.
Lv 11,21 s.

4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἐνδύμα αὐτοῦ ἀπὸ (13

τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν 9,6

ὄσφυν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκροίδες καὶ μέλι

11,7 ss. 5 ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα (14

καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περιχώρος τοῦ Ἰορ-

■ δάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ'

7 αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἰδὼν 10,5

δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχο-

μένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα

ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελ-

12,34; 23,38.
Gn 3,15.

23 T Ναζαρεθ 3,1 etc. RT Ἰωαννης 3 etc. RT Ἡσαίου

Rachel plorans filios suos,
et noluit consolari, quia non sunt.

Defuncto autem Herode, ecce angelus Do- 19
mini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto,
1 dicens: Surge, et accipe puerum, et matrem 20 Ex 4,19.
eius, et vade in terram Israel: defuncti sunt
enim, qui quaerebant animam pueri. Qui 21
consurgens, accepit puerum, et matrem eius,
et venit in terram Israel. Audiens autem quòd 22
Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre
suo, timuit illò ire: et admonitus in somnis,
secessit in partes Galilaeae. Et veniens habi- 23
tavit in civitate, quae vocatur Nazareth: ut
adimpleretur quod dictum est per Prophetas:
Quoniam Nazaraeus vocabitur.

²/₃ In diebus autem illis venit Ioannes Baptista 3
praedicans in deserto Iudaeae, 1 et dicens: Poe- 2
nitentiam agite: appropinquavit enim regnum
⁸/₁ caelorum. Hic est enim, qui dictus est per 3
Isaiam prophetam dicentem:

Vox clamantis in deserto: Parate viam
Domini: rectas facite semitas eius.

⁹/₆ Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de 4 2 Rg 1,8.
pilis camelorum, et zonam pelliceam circa
lumbos suos: esca autem eius erat locustae,
et mel silvestre. Tunc exhibat ad eum Iero- 5
solyma, et omnis Iudaea, et omnis regio circa
Iordanem; et baptizabantur ab eo in Iordane, 6
¹⁰/₆ confitentes peccata sua. Videns autem mul- 7
tos Pharisaeorum, et Sadducaeorum venientes
ad baptismum suum, dixit eis: Progenies
viperarum, quis demonstravit vobis fugere a

19 > app. ang. dom. 21 surgens 22 quod]
quia | illuc 23 nazareus etc 3,1 iohannes etc
2 paenit. etc | 3 adpr- 4 appr-abit 5 de quo
dictum est | esaiam 4 pelliciam | lucustae 5 exie-
bat | circum | iordanen etc 6 > in iord. ab eo

3,8—4,3. SECVNDVM MATTHAEVM.

- 8 ventura ira? Facite ergo fructum dignum
 R 2,28.29; 4,12. J 8,88.89. 9 poenitentiae. Et ne velitis dicere intra vos:
 Patrem habemus Abraham. dico enim vobis
 quoniam potens est Deus de lapidibus istis
 L 13,7—9. J 15,6. 10 suscitare filios Abrahae. Iam enim securis
 ad radicem arborum posita est. Omnis ergo
 arbor, quae non facit fructum bonum, ex-
 cidetur, et in ignem mittetur. Ego quidem ¹¹/₄
 J 1,15.26.27.33. 11 baptizo vos in aqua in poenitentiam: qui
 Act 1,5. autem post me venturus est, fortior me est,
 cuius non sum dignus calceamenta portare:
 ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igni.
 13,80. 12 Cuius ventilabrum in manu sua: et permun- ¹²/₅
 dabit aream suam: et congregabit triticum
 suum in horreum, paleas autem comburet
 igni inextinguibili.
 13—17:
 Mc 1,9—11. 13 Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem ¹³/₁₀
 L 3,21.22. J 1,31—34. 14 ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo. Ioannes
 autem prohibebat eum, dicens: Ego a te debeo
 15 baptizari, et tu venis ad me? Respondens
 autem Iesus, dixit ei: Sine modo: sic enim
 decet nos implere omnem iustitiam. Tunc
 10,18. 16 dimisit eum. Baptizatus autem Iesus, ¹⁴/₁
 1 P 4,14. Ez 1,1. 17 sicut columbam, et venientem super se. Et
 ecce vox de caelis dicens: Hic est filius meus
 dilectus, in quo mihi complacui.
 13,5. 18 Tunc Iesus ductus est in desertum a ¹⁵/₂
 Ps 2,7. Is 42,1. 19 Spiritu, ut tentaretur a diabolo. Et cum
 1—11:
 Mc 1,12.13. 20 Spiritu, ut tentaretur a diabolo. Et cum ¹⁶/₁
 L 4,1—13. H 4,15. Ex 34,28. 21 Spiritu, ut tentaretur a diabolo. Et cum ¹⁶/₆
 1 Rg 19,8. 22 Spiritu, ut tentaretur a diabolo. Et cum
 Gn 3,1—7. 23 ginta noctibus, postea esuriit. Et accedens

7 futura ira   9 potest   10 § arboris
 11 > vos baptizo | calciamenta | § igne   12 § igne
 16 — et 3°. 4,1 ab sp. | tentaretur etc
 6

- λούσης ὕδατος; ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς 8 L 2,8.
μετανοίας·^{ἐπινοίας} καὶ μὴ δόξῃτε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα 9 Act 26,20.
ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται R 2,28.29; 4,12.
ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγείρει τέκνα τῷ J 8,58.59.
Ἀβραάμ· ἤδη δὲ ἡ ἀξίμη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν 10 L 18,7—9.
δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ- J 15,8.
11,1 πὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται· ἐγὼ 11 J 1,15.26.27.28.
μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ Act 1,5; 19,4.
ὄπισθ' μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ 11,8.
οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς
12,5 ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ· οὗ τὸ 12 18,80.
πτόνον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαρίζει τὴν ἄλωνα
αὐτοῦ, καὶ συναῖξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπο-
θήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβεστόν.
15) Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας 18 13—17:
18,10 ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βα- Mc 1,9—11.
πτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· L 8,21.22.
14 ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ J 1,81—84.
14,1 ἐρχῆ πρὸς με; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 15 5,17.
αὐτῷ· ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπειν ἐστὶν
ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην· τότε ἀφήσιν
14,1 αὐτόν· βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθύς ἀνέβη ἀπὸ 16 10,16.
τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεφώθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ 1 P 4,14.
εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερᾶν, Is 11,2. Ez 1,1.
17,1 ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐ- 17 17,5. E 2,8.
ρανῶν λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπη- Ps 2,7. Gn 22,2.
τός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· Is 42,1.
16 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ 4 1—11:
16,2 τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου· Mc 1,12.13.
16,5 καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ τεσσερά- L 4,1—18.
2 κόντα νόκτας ὕστερον ἐπεινάσεν· καὶ προσελθὼν 8 H 4,15.
3 Gn 8,1—7.

12 ἀποθήκην: h+ αυτον 15 αυτω: hRT προς αυτον |
fin h^r+ et cum baptizaretur, lumen ingens circum-
fulsit de aqua, ita ut timerent omnes qui advenerant.
16 ηνεωχθ.: T ανεωχθ. h+ αυτω 17 h μου, ο αγαπητος
εν | T ηυδοκησα 4,1 H [o] 2 HB και νυκτ. τεσσερ.

- Ps 2,7.
 L 23,35.37.39.
 Dt 8,3.
 Sap 16,26.
 J 4,34.
 27,53.
 Dn 9,27.
 Ps 91,11.12.
 27,42.
- ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ
 4 ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀπο-
 κριθεὶς εἶπεν· γέγραπται· οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ
 ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκ-
 5 πορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. Τότε παραλαμ- 17
 βάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ
 6 ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ
 λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
 κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι
 τοῖς ἄγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
 καὶ ἐπὶ χειρῶν ἄρουσίν σε,
 μὴ ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
 Dt 6,16. 7 Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· οὐκ ἐκ-
 Dt 3,27; 34,1. 8 πειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. Πάλιν παρα- 18
 Ap 21,10. λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν,
 16,26. καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ
 9 κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ·
 ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς
 Dt 6,13. 10 μοι. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὑπαγε, σατανᾶ·
 16,23. γέγραπται γὰρ· κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις
 Dt 32,43 Lxx. 11 καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν 17,8
 1 Rg 19,5 ss. ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσήλθον καὶ
 J 1,51. ὀδηκόνουν αὐτῷ.
 H 1,8,14. 12 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν 19
 12-17: εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρά 18,4
 Mc 1,14.15. 13 ἔλθων κατέφησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασ- 19,7
 L 4,14.15. 14 σίαν ἐν ὄρειοις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλεῖμ· ἵνα πλη-
 14,13. 15 ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος·
 14,8. J 2,12. 16 γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλεῖμ, ὁδὸν θαλάσσης,
 Ia 8,28; 9,1. 16 πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ
 J 7,52. καθήμενος ἐν σκοτίᾳ φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημέ-
 L 1,78 s. νοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

3 H εἰπὼν   4 ἐπι: W ἐν   10 υπαγε: h^r+ οπισω [μου]
 15 RW —, 2°   16 T σκοτει

tentator dixit ei: Si filius Dei es, dic ut lapides
 isti panes fiant. Qui respondens dixit: Scriptum 4 Dt 8,5.
 est: Non in solo pane vivit homo, sed in omni
 verbo, quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit 5 27,53.
 eum diabolus in sanctam civitatem, et statuit
 eum super pinnaculum templi, ¹ et dixit ei: Si 6 Ps 91,11,12.
 filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim:
 Quia angelis suis mandavit de te,
 et in manibus tollent te,
 ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.
 Ait illi Iesus: Rursum scriptum est: Non ten- 7 Dt 6,16.
 tabis Dominum Deum tuum. Iterum assumpsit 8 Dt 34,1.
 eum diabolus in montem excelsum valde: et Ap 21,10.
 ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam
 eorum, ¹ et dixit ei: Haec omnia tibi dabo, si 9
 cadens adoraveris me. Tunc dicit ei Iesus: 10 Dt 6,13.
 Vade Satana: Scriptum est enim: Dominum
¹⁷/₆ Deum tuum adorabis, et illi soli servies. Tunc 11 J 1,51.
 reliquit eum diabolus: et ecce angeli accesse- H 1,6,11.
 runt, et ministrabant ei. 12-17:
¹⁸/₄ Cum autem audisset Iesus quòd Ioannes 12 Mc 1,14,15.
¹⁹/₇ traditus esset, secessit in Galilaeam: et, re- 13 L 4,14,15.
 lecta civitate Nazareth, venit, et habitavit in 14,3. J 2,12.
 Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, et
 Nephtholim: ut adimpleretur quod dictum est 14 Is 8,23; 9,1.
 per Isaïam prophetam: J 7,52.
 Terra Zabulon, et terra Nephtholim, via 15
 maris trans Iordanem, Galilaea gentium
¹populus, qui sedebat in tenebris, vidit lucem 16
 magnam: et sedentibus in regione umbrae
 mortis, lux orta est eis.

4 > pane solo 5 assumit | supra 6 mandabit |
 & ut ... tollant 7 & Iesus rursum: Scr. 8 assumit 9 ei |
 illi | > tibi omnia 10 satanas 12 - Iesus 13 mari-
 timam | nephtholim 14 impleretur 15 ~~III~~ nephtholim
 & Nephtholim | ~~SM~~ Galilaeae | fin ~~SM~~: 16 & ambu-
 labat | > luc. vid. magn. | reg. et umbra

4,17—5,3. SECVNDVM MATTHAEVM.

3,2. 17 Exinde coepit Iesus praedicare, et dicere: ²⁰/₆
Poenitentiam agite: appropinquavit enim regnum caelorum.

18-22:
Mc 1,18-20. 18 Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilaeae, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, et Andream fratrem eius, mittentes

L 5,1-11.
J 1,40 s.
13,47. 19 rete in mare, (erant enim piscatores) ²¹/₂ et ait illis: Venite post me, et faciam vos fieri pesca-

10,27. 20 tores hominum. At illi continuo relictis retibus ²²/₆
21 secuti sunt eum. Et procedens inde, vidit alios

duos fratres, Iacobum Zebedaei, et Ioannem fratrem eius in navi cum Zebedaeo patre eorum, reficientes retia sua: et vocavit eos.

22 Illi autem statim relictis retibus et patre, secuti sunt eum.

Mc 1,39 23 Et circuibat Iesus totam Galilaeam, docens ²³/₁
L 4,15,44. in synagogis eorum, et praedicans evangelium regni: et sanans omnem languorem, et omnem

Mc 6,55. 24 infirmitatem in populo. Et abiit opinio eius in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male habentes, variis languoribus, et tormentis comprehensos, et qui daemonia habebant, et lunaticos, et paralyticos, et curavit eos: et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea, et Decapoli, et de Ierosolymis, et de Iudaea, et de trans Iordanem.

Mc 3,7,8. 25 Videns autem Iesus turbas, ascendit in ²⁴/₁₀
L 6,17-19. montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum ²⁵/₅
2 discipuli eius, et aperiens os suum docebat eos dicens:

Is 57,15; 61,1. 3 Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum ²⁶/₅
11,5. L 4,18. est regnum caelorum.

17 **W** adpr. **¶** appr-abit

18 — Iesus

23 circumibat etc

25 — de 2° 3°

5,1 — Iesus

- 4
20,6 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· 17 3,2.
μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
- 20 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι- 18 18—22:
λαιίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Mc 1,18—20.
Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλον- L 5,1—11.
τας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ J 1,40 B.
21,2 ἀλειεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ 19 18,47.
ποιήσω ὑμᾶς ἀλειεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως 19 Ez 47,10.
22,6 ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ πρό- 20 Jr 16,16.
βάς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον 20 19,27.
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς
αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκά-
λεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον 22
καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.
- 21 Καὶ περιῆγεν ἐν ὄλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων 23 Mc 1,39.
23,1 ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέ- L 4,15,44.
λιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον Act 10,38.
22 καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν 24 Mc 6,55.
ἡ ἀκοή αὐτοῦ εἰς ὄλην τὴν Συρίαν· καὶ προσ- 17,15.
ἤνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικί-
λαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχόμενους, δαιμονι-
ζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς,
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ 25 Mc 3,7,8.
ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ L 8,17—19.
Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
- 23 Ἴδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ 5 c 5—7:
24,10 καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 5 L 8,20—49.
25,5 αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν 2 15,29.
αὐτοὺς λέγων· 2 26,1.
26,5 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν 3 Is 57,15; 61,1.
ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 11,5. L 4,18.
Jc 2,5.

17 h— μετανοεῖτε εἰ γὰρ
5,1 W προσῆλθον | H [αὐτῷ]

24 συνεχομ.: T+ καὶ

18 παραγων

24 Συριαν: συνοριαν Γ.

- Ps 126,5. 4 μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ ^{Μηνεῖν} παράκλη- ^{comfort}
Is 61,2. θήσονται.
Ap 7,17.
- Ps 87,11. 5 μακάριοι οἱ πράξις, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν 27,10
τὴν γῆν.
- L 18,9,14. 6 μακάριοι οἱ πεινῶντες ^{hunger} καὶ διψῶντες ^{thirst} τὴν δικαιο- 28,5
σύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
- Jc 2,19. 7 μακάριοι οἱ ἐλεημόνες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 29,10
Ps 24,4; 51,12; 73,1. 8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῆ ^{καρδία} καρδία, ὅτι αὐτοὶ τὸν 24
θεὸν ὄψονται. ^{See psalm 24}
- I J 3,2,3. 9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι [αὐτοὶ] υἱοὶ θεοῦ
Tt 1,15 s. κληθήσονται.
R 15,33; 16,20.
- I P 3,14. 10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι
αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
- J 16,2. I P 4,14. 11 μακάριοί ἐστε ὅταν ^{are you} ονειδίσωσιν ^{reproach} ὑμᾶς καὶ διώξωσιν 30,5
καὶ εἰπωσιν πᾶν πανήγρον ^{evil} καθ' ὑμῶν ^{accusing} ψευδομένοι
- Jc 5,10. 12 ἕνεκεν ἑμοῦ. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς
H 11,33—38. ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν
τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
- Mc 9,50. 13 ~~Υμεῖς~~ ἐστε τὸ ^{αλάς} ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας 31,2
L 14,34,35. μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ^{good} ἰσχύει
ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
- J 8,12. 14 ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. 25
Ap 21,10 s. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· 32,2
- Mc 4,21. 15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ
L 8,16; 11,33. τὸν ^{modium} μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ^{conspicua} λυχνίαν, καὶ λάμπει
- E 5,8,9. 16 πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς
I P 2,12. ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
R 2,23. τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
- 8,15. L 4,21. 17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον 26
R 8,31; 8,4; 10,4. ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ 33,10
Jr 31,88. πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν ^{passer} παρέλθῃ 34,5

4.5 + h^r | T 5.4 9 [αυτοι]: W-T 10.11 W ενεκα
11 T διωξουσιν 13 T αλα bis

10 εσται 11 — ψευδομενοι | εμον: δικαιοσυνης 13 προ
υμων: + υπαρχοντας

- $\frac{26}{10}$ Beati mites: quoniam ipsi possidebunt 5 Ps 37,11.
 terram.
- $\frac{27}{5}$ Beati, qui lugent: quoniam ipsi consola- 4 Ps 126,5.
 buntur. Is 61,2.
 Ap 7,17.
- $\frac{28}{5}$ Beati, qui esuriunt, et sitiunt iustitiam: quo- 6
 niam ipsi saturabuntur.
- $\frac{29}{10}$ Beati misericordes: quoniam ipsi misericor- 7 Jc 2,13.
 diam consequentur.
- Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum 8 Ps 24,4; 51,12;
 videbunt. 73,1.
 1 J 3,2,3.
- Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. 9 H 12,14.
- Beati, qui persecutionem patiuntur propter 10 1 P 3,14.
 iustitiam: quoniam ipsorum est regnum
 caelorum.
- $\frac{30}{5}$ Beati estis cum maledixerint vobis, et perse- 11 1 P 4,14.
 cuti vos fuerint, et dixerint omne malum ad-
 versum vos mentientes, propter me: gaudete, 12 Jc 5,10.
 et exultate, quoniam merces vestra copiosa H 11,33—38.
 est in caelis. sic enim persecuti sunt prophetas,
 qui fuerunt ante vos.
- $\frac{31}{2}$ Vos estis sal terrae. Quòd si sal evanuerit, 13 Mc 9,50.
 in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi L 14,34,35.
 ut mittatur foras, et conculcetur ab homi-
 nibus. 1 Vos estis lux mundi. Non potest ci- 14 J 8,12.
 vitas abscondi supra montem posita. neque Ap 21,10 s.
 15 Mc 4,21.
 accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, L 8,16; 11,33.
 sed super candelabrum ut luceat omnibus, qui
 in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram 16 E 5,8,9.
 hominibus: ut videant opera vestra bona, et 1 P 2,12.
 glorificent patrem vestrum, qui in caelis est.
- $\frac{33}{10}$ Nolite putare quoniam veni solvere legem, 17 3,15. L 4,21.
 aut prophetas: non veni solvere, sed adim- R 3,31; 10,4.
 plere. Amen quippe dico vobis, donec transeat 18 L 16,17; 21,33.

(5.4 C numerat 4.5 [5 2.3]) 9 quoniam] + ipsi
 17 vobis] 5 + homines 13 salietur 16 > vestra
 b. op.

caelum et terra, iota unum, aut unus apex non praeteribit a lege, donec omnia fiant.

Je 2,10.
1 K 15,9.

19 Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum: qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno

$\frac{35}{10}$

20 caelorum. Dico enim vobis, quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quàm Scribarum, et Pharisaeorum, non intrabitis in regnum

Ex 20,13:
21,12.
Lv 24,17.
Dt 17,8.

21 caelorum. Audistis quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit

1 J 8,15.

22 iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, racha: reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue: reus erit

Mc 11,25.

23 gehennae ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater

24 tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus

6,14,15; 18,35.
L 12,58.59.
1 P 5,8.

25 tuum. Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo: ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro:

$\frac{36}{5}$

26 et in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadran-

Ex 20,14.

27 tem. Audistis quia dictum est antiquis: Non

$\frac{37}{10}$

Iob 31,1.
2 P 2,14.

28 moechaberis. Ego autem dico vobis: quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde

29 suo. Quòd si oculus tuus dexter scandalizat te,

22 racha

23 offeres

24 reconciliare | offers

28 quoniam

85,10 ὁ οὐρανός, καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ
 μὴ παρελθῆ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένη-
 ται. ὅς ἐάν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων 19 Jc 2,10.
 τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, 1 K 15,9.
 ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 28,20.
 ὅς δ' ἂν ποιῆσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κλη-
 θήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω γὰρ 20 6,1; 18,8.
 ὑμῖν ὅτι ἐάν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη
 πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ
 27 εισέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐκού- 21 Ex 20,18;
 σατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐ φονεύσεις· ὅς 21,12.
 δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ἐγὼ δὲ 21 Lv 24,17.
 λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενός τῳ ἀδελφῷ 22 Dt 17,8.
 αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὅς δ' ἂν εἶπῃ τῳ
 ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῳ συνέδριῳ·
 ὅς δ' ἂν εἶπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γενεάν 22 1 J 3,15.
 τοῦ πυρός. (ἐάν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου 23 Mc 11,25.
 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελ-
 φός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν 24
 σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε πρῶ-
 τον διαλλάγηθι τῳ ἀδελφῳ σου, καὶ τότε ἐλθὼν
 86,5 πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι ἐθνῶν τῳ ἀντιδίκῳ 25 6,14,15; 18,8;
 σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ· L 12,58,59.
 μὴ ποτε σε παραδῶ ὁ ἀντιδικὸς ἢ τῳ κριτῇ καὶ ὁ 1 P 5,8.
 κριτῆς τῳ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθῆσῃ·
 ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξελθῆς ἐκεῖθεν ἕως ἂν 26
 28 ἀποδῶς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἐκούσατε ὅτι 27 Ex 20,14.
 87,10 ἐρρέθη· οὐ μοιχεύσεις. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι 28 Job 31,1.
 πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι 2 P 2,14.
 [αὐτήν] ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 2 Sm 11,2.
 Ἴει δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, 29

18 H κεραα | H [αν] 21 R ερηθη, η 27. 31. 33. 38. 48.
 22 αυτου 1°: h^r+ εικη | T ραχα 24 W πρωτον, 28 [αυ-
 την]: RW—T

18 του νομου : + και των προφητων 13 27 ερρεθη : +
 τοις αρχαιοις La⁵

- 18,8.9.
Mc 9,43.47.
Kol 8,5.
- 30 ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὄλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοπον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὄλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν
- 19,8—9.
Mc 10,4—12.
Dt 24,1.
- 31 ἀπέλθῃ. Ἐρρέθη δέ· ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα 29
- L 16,18.
1 K 7,10,11.
- 32 αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτός λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτήν μοιχευθῆναι, καὶ ὃς
- Ex 20,7.
Lv 19,12.
Nu 30,3.
Dt 23,22.
Ps 50,14.
23,18—22.
Is 66,1.
Act 7,49.
- 33 ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν 30 ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐκ ἐπιόρκησις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου.
- Pa 49,3; 99,5.
Thr 2,1.
- 34 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμοῦσαι ὅλους· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῆ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστὶν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μελαιναν.
- 2 K 1,17.
Jc 5,12.
- 37 Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναὶ, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν. Ἠκούσατε 31 ὅτι ἐρρέθη· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστήναι τῷ πονηρῷ· * ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιάν 38,5
- Lv 24,19.20.
- 38 σιαγόνᾳ [σου], στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
- J 18,22.23.
Lv 19,18.
- 39 λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε 39,10
- 1 K 6,7.
- 40 ἀγγαρεύσει μίλιον ἐν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο. τῷ αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· 32 ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν

32 H [καὶ ὅς εἰσαν ἀπολ. γαμ. μοιχ.] 37 ἔστω : hW εἶσται
| h^r τό Ναὶ ναὶ καὶ τό Οὐ οὐ 39 [σου] : RW—T

32 ὅς εἰσαν ἀπολύση | μοιχευθ. : μοιχευθῆναι EKL 39 —
δεξιῶν 41 δύο : pr εἰτι ἀλλὰ

erue eum, et proiice abs te: expedit enim tibi
 ut pereat unum membrorum tuorum, quàm
 totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et 30
 si dextra manus tua scandalizat te, abscide
 eam, et proiice abs te: expedit enim tibi ut
 pereat unum membrorum tuorum, quàm totum
 corpus tuum eat in gehennam. Dictum est 31
 autem: Quicumque dimiserit uxorem suam,
 det ei libellum repudii. Ego autem dico vobis: 32
 Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, ex-
 cepta fornicationis causa, facit eam moechari:
 et qui dimissam duxerit, adulterat. Iterum 33
 audistis quia dictum est antiquis: Non periur-
 rabis: reddes autem Domino iuramenta tua.
 Ego autem dico vobis, non iurare omnino, 34
 neque per caelum, quia thronus Dei est: neque 35
 per terram, quia scabellum est pedum eius:
 neque per Ierosolymam, quia civitas est magni
 régis: neque per caput tuum iuraveris, quia 36
 non potes unum capillum album facere, aut
 nigrum. Sit autem sermo vester, est, est: 37
 non, non: quod autem his abundantius est,
 a malo est. Audistis quia dictum est: 38
 Oculum pro oculo, et dentem pro dente. Ego 39
³⁸₆ autem dico vobis, non resistere malo: *sed si
 quis te percusserit in dexteram maxillam tuam,
 praebe illi et alteram: et ei, qui vult tecum 40
 iudicio contendere, et tunicam tuam tollere,
³⁹₁₀ dimitte ei et pallium. et quicumque te angaria- 41
 verit mille passus, vade cum illo et alia duo.
 Qui petit a te, da ei: et volenti mutuari a te, 42
⁴⁰₅ ne avertaris. Audistis quia dictum est: Di- 43
 liges proximum tuum, et odio habebis inimicum

18,8.9.
 Mc 9,43.47.
 Kol 3,5.

19,3-9.
 Mc 10,4-12.
 Dt 24,1.

L 16,18.
 1 K 7,10.11.

Ex 20,7.
 Lv 19,12.
 Nu 30,3.

23,16-22.
 Is 66,1.
 Act 7,40.

Ps 48,3.

2 K 1,17.
 Je 5,12.

Lv 24,19.20.

J 18,22.23.
 Lv 19,18.

1 K 6,7.

Lv 19,18.

29 proice etc   30 dextera | abscinde   31 ei] illi
 33 peierabis   39 dextera maxilla tua   40 tecum]
 + in | remitte   41 - et 2°

- Ex 23,4,5. 44 tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos
 R 12,14,20. vestros, benefacite his, qui oderunt vos: et
 L 23,34. orate pro persequentibus, et calumniantibus
 Act 7,50.
- E 5,1. 45 vos: ut sitis filii patris vestri, qui in caelis
 est: qui solem suum oriri facit super bonos,
 et malos: et pluit super iustos et iniustos.
- 46 Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam $\frac{41}{5}$
 mercedem habebitis? nonne et publicani hoc
- 47 faciunt? Et si salutaveritis fratres vestros
 tantum, quid amplius facitis? nonne et ethnici
- Lv 10,2. 48 hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut
 et pater vester caelestis perfectus est.
- 6 Attendite ne iustitiam vestram faciatis $\frac{42}{10}$
 coram hominibus, ut videamini ab eis: alio-
 quin mercedem non habebitis apud patrem
- 2 vestrum, qui in caelis est. Cum ergo facis
 eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut
 hypocritae faciunt in synagogis, et in vicis,
 ut honorificentur ab hominibus: Amen dico
- 25,37—40. 3 vobis, receperunt mercedem suam. Te autem
 R 12,8. faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua
- 4 quid faciat dextera tua: ut sit eleemosyna
 tua in abscondito, et pater tuus, qui videt in
 abscondito, reddet tibi.
- 23,6. 5 Et cum oratis, non eritis sicut hypo-
 critae, qui amant in synagogis, et in angu-
 lis platearum stantes orare, ut videantur
 ab hominibus: amen dico vobis, receperunt
- 2 Rg 4,33. 6 mercedem suam. Tu autem cum oraveris,
 1s 20,20 Lxx. intra in cubiculum tuum, et clauso ostio,

46 diligatis

6,2 facies | eleemosynam etc

6 orabis | ostio tuo

- 40,5 σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς 44 Ex 23,4.5.
R 12,14.20.
L 23,34.
Act 7,90.
 ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς.
 Ὁπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν 45 E 5,1.
L 8,35.
 οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ
 πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βοᾷ ἐπὶ δικαίους
 41,5 καὶ ἀδίκους. εἰ γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶν- 46 1 T 5,8.
 τας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελώ-
 ναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; καὶ εἰ ἀσπασήσθε τοὺς 47
 ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ
 καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς 48 Dt 18,13.
Lv 19,2.
Jc 1,4.
 τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.
 33 Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν 6 5,20. 23,5.
 42,10 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι
 αὐτοῖς· εἰ δὲ ^{ἀλλήλων} μῆγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ
 πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν 2
 ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου,
 ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς
 καὶ ἐν ταῖς ὄρμαϊς, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν
 ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μι-
 σθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιούντος ἐλεημοσύνην μὴ 25,37—40.
 γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἢ δεξιὰ σου, ὅπως 4 R 12,8.
6. 18.
 ἢ σου ἢ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ
 34 σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. Καὶ 5 23,6.
 ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί·
 ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γω-
 νίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως
 φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέ-
 χουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, 6 2 Rg 4,38.
Is 26,20 Lxx.
H 11,8.
4.18.
 εἰσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν

46 το αυτο : hW ουτως 6,1 HR [δε] | T — τοις 4 T ἡ
 σοῦ ελεημ. ἢ

44 ὑμων : + ευλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμας, καλῶς
 ποιεῖτε τοὺς μισοῦσιν ὑμας Dpl⁵ | των : + ἐπιηρεάζοντων
 καὶ Dpl 47 ἀδελφ. : φίλους Lpl | ἐθνικοὶ : τελῶναι Epl
 6,1 δικαιοσ. : ἐλεημοσύνην Epl⁵ : ὁσων S' 4 ἢ + ἐν τῷ
 φανερῷ 5 8γ^α 5 προσευχη οὐκ ἐση Dpl⁵

- σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ·
 καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει
 Is 1,15. 7 σοι. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βάτταλογήσητε ὡσπερ 43,5
 οἱ ἔθνηκοι· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν
 82. 8 εἰσακούσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν
 γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὃν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς
 Ez 36,28. 9 αἰτῆσαι αὐτόν. οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·
 I. 11,3-4.
 J 17,8.
 7,11.
 Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
 Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
 7,21. 26,42. 10 ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου·
 I. 22,42.
 Act 1,8.6. γενηθήτω τὸ θέλημά σου,
 ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·
 J 6,32. 11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·
 14,15. 12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ
 18,21-35. ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·
 J 17,11.15. 13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ
 2 T 4,18. ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
 14 Ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παρα- 44,6
 πτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν
 Mc 11,25.26. 15 ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις,
 οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
 Is 58,5-9. 16 ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς 35
 I. 24,17. οἱ ὑποκριταὶ σκνυρῶποι· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ 45,10
 πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις
 νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν
 17 μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἀλείψαι σου
 4.6. 18 τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον σου νιψαί, ὅπως
 μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ
 πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ ὁ πατήρ σου
 ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.

Chr 29,11-18.

8 γαρ: [H]W+ ο θεος 10 W ελθετω | W επι της γης
 13 h^r+ οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η
 δοξα εις τους αιωνας. αμην. 15 ανθρωποις: [H]R+ τα
 παραπτωματα αυτων 18 hW νηστευων τοις ανθρ.

6 - τω 2° D 1al vg syr^a | fin + εν τω φανερω 5, η 18
 7 εθνηκοι: υποκριται B σ αι. αντ.: ανοικει το στομα 12 αφι-
 ομεν Dal αφιεμεν Gal 5 18 (- τω 2° ut 6 Wellhausen e) | fin ut 6

ora patrem tuum in abscondito: et pater tuus
⁴⁸/₅ qui videt in abscondito, reddet tibi. Orantes 7 Is 1,15.
 autem, nolite multum loqui, sicut ethnici.
 putant enim quòd in multiloquio suo exau-
 diantur. Nolite ergo assimilari eis. scit enim 8 32.
 pater vester, quid opus sit vobis, antequam
 petatis eum.

Sic ergo vos orabitis:

Pater noster, qui es in caelis:
 sanctificetur nomen tuum.

Adveniat regnum tuum.

Fiat voluntas tua,
 sicut in caelo, et in terra.)

Panem nostrum supersubstantialem da nobis 11
 hodie.

Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos 12 14,15.
 dimittimus debitoribus nostris. 18,21-35.

Et ne nos inducas in tentationem. 13 J 17,11,15.

Sed libera nos a malo. Amen.

⁴⁴/₆ Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: 14
 dimittet et vobis pater vester caelestis delicta
 vestra. Si autem non dimiseritis hominibus: 15 Mc 11,25,26.
 nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.

⁴⁵/₁₀ Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypo- 16 Is 58,5-9.
 critae tristes. exterminant enim facies suas,
 ut appareant hominibus ieiunantes. Amen
 dico vobis, quia receperunt mercedem suam.
 Tu autem, cum ieiunas, unge caput tuum, 17
 et faciem tuam lava, ne videaris hominibus 18
 ieiunans, sed patri tuo, qui est in abscondito:
 et pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

7 ethnici] ¶ + faciunt. | quod] quia 8 quid]
 quibus 13 > inducas nos | — amen 15 — vobis
 16 extern.] demoliantur | pareant

(ad p. 14) 19 erugo etc 22 — tui et tuus 1° |
 > si f. oc. t. simpl. 23 > neq. fuerit | — ipsae | fin.

- 36 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, 19
 8,5 ὅπου σῆς καὶ βρώσις ἀφανίζεται, καὶ ὅπου κλέπται
 διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν 20
 θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρώσις
 ἀφανίζεται, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ
 κλέπτουσιν· ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς σου, ἐκεῖ 21
 37 ἔσται καὶ ἡ καρδιά σου. Ὁ λύχνος τοῦ σώμα- 22
 7,5 τός ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς. ἐὰν οὖν ἦ ὁ ὀφθαλμὸς
 σου ἀπλούς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·
 ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά 23
 σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ 24
 8,6 σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον. Οὐδεὶς δύναται
 8,5 δυοῖς κυρίοις δουλεῦειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει
 καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀντιέξεται καὶ
 τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε θεῷ δου-
 9,5 λεῦειν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ 25
 μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε [ἢ τί πίητε],
 μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσῃσθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ 26
 πλείον ἐστὶν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύ-
 ματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, 27
 28 ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν
 εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
 τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;
 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ 27
 τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; καὶ περὶ ἐνδύμα- 28
 τος τί μεριμνᾶτε; καταμαρτυρεῖτε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ
 πῶς ἀξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· λέγω 29
 δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
 περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. εἰ δὲ τὸν χροτόν τοῦ 30
 ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλό-
 μενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιένυσσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον
 ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· 31

21 H [καὶ] 22 T — οὖν | H φωτινον 23 H σκοτινον

25 [ἢ τι πίητε]: RW—T

24 οὐδεὶς: + οικειτης Lpc

τί φάγομεν; ἢ· τί πίωμεν; ἢ· τί περιβαλώμεθα;

8. 32 ἅπαντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χηρίζετε τούτων ἀπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστε-

R 14,17.
1 Rg 3,18.14. 33
Ps 37,4.25.

11. Ex 16,19. 34 θήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆς· ἀρκέτον τῇ ἡμέρᾳ ἢ κακία αὐτῆς.

R 2,1.
1 K 4,5. 72 Ἔν φ γὰρ κρίματι 39
Mc 4,24. κρίνετε κριθῆσεσθε, καὶ ἐν φ μέτροφ μετροεῖτε μετροη- 50,2

L 6,37 s. 3 θήσεται ὑμῖν. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν 51,5

τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ

Sir 18,21. 4 ὀφθαλμῷ δοκόν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ερεῖς τῷ

ἀδελφῷ σου· ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ

ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ

5 σου; ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ

σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ

10,11. κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ 40

δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κύνσιν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαρ- 52,1

γαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μὴ ποτε

καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ

Mc 11,24.
L 11,9-13.

7 στραφέντες ῥήξωσθιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθή- 41

Jr 29,18.14. σεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ 53,5

Jc 1,17. 8 ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει,

καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγή- 9

9 σεται. ἢ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσει

10 ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ

Jc 1,17. 11 καὶ ἰχθὺν αἰτήσει, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ

6,9. οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ

διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ

ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦ-

22,39.40. 12 σιν αὐτόν. Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα 54,5

L 6,81. R 13,8-10.

33 βασ. (h^r+ του θεου): W δικαιοσ. | δικαιοσ.: W βασιλ.
34 εαντ.: H αυτης W αυτ. 7,4 εκ: W απο | σου 3° et 5 1°: HT
σου | fin T. 6 W καταπατησωσιν 8 hW ανοιγεται 9 HR-

34 τα εαντης EKa [εστιν 11 fin R; 12 εαν: RW αν
7,11 - δοματα Lpc 15

Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? haec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. Quaerite ergo primum regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia adiicientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibiipsi. sufficit diei malitia sua.

⁵⁰/₂ Nolite iudicare, ut non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo: Sine eiiciam festucam de oculo tuo: et ecce trabs est in oculo tuo? Hypocrita, eiice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eiicere festucam de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos. Petite, et dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim, qui petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester, qui in caelis est, dabit bona petentibus se? Omnia ergo quaecumque vultis ut

32 s.
33 R 14,17.
1 Rg 3,13,14.
Ps 37,4,25.
34 11. Ex 16,19.
72 R 2,1.
1 K 4,5.
Mc 4,24.
10,11.
7 Mc 11,24.
L 11,9-13.
Jr 29,13,14.
J 14,13; 18,23.
11 Jc 1,17.
6,0.
22,39,40.
L 6,31.
R 13,8-10.

33 ergo] autem 34 > esse solliciti | sibi ipse
7,1 et non iudicabimini: nolite condemnare, et non
condemnabimini 2 metietur 4 Frater sine |
trabes 6 dirump- 10 petet 11 - data

faciant vobis homines, et vos facite illis.
Haec est enim lex, et Prophetarum.

- L 13,24. 13 Intrate per angustam portam: quia lata ⁵⁶/₅
J 10,7,9. porta, et spatiosa via est, quae ducit ad
perditionem, et multi sunt qui intrant per
19,21. 14 eam. Quàm angusta porta, et arcta via est,
Act 14,22. quae ducit ad vitam: et pauci sunt, qui in-
veniunt eam! Attendite a falsis prophetis, ⁵⁶/₁₀
24,4,5,24. 15 qui veniunt ad vos in vestimentis ovium,
Act 20,29. intrinsecus autem sunt lupi rapaces: a fruc-
tibus eorum cognoscetis eos. * Numquid colli- ⁵⁷/₅
G 5,19—22. 16 gunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus?
Jc 3,12. Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: ⁵⁸/₅
12,33. 17 18 mala autem arbor malos fructus facit. Non
potest arbor bona malos fructus facere: neque
9,10. J 15,2,6. 19 arbor mala bonos fructus facere: Omnis arbor,
quae non facit fructum bonum, excidetur, et
20 in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum
21 cognoscetis eos. Non omnis, qui dicit mihi, ⁵⁹/₈
21,29. R 2,13. Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum:
Jc 1,22,25; 2,14. sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in
1 K 12,3. caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum.
L 13,25—27. 22 Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, ⁶⁰/₅
1 K 13,1,2. nonne in nomine tuo prophetavimus, et in
Jr 14,14; 27,15. nomine tuo daemonia eiecimus, et in nomine
13,41; 25,41. 23 tuo virtutes multas fecimus? Et tunc con-
2 T 2,19. fitebor illis: Quia numquam novi vos: disce-
Ps 6,9. dite a me, qui operamini iniquitatem.
21. 24 Omnis ergo, qui audit verba mea ⁶¹/₅
haec, et facit ea, assimilabitur viro sa-

12 illis] eis   13 — est

14 arcta | — est

17 > fr. malos   18 > fr. malos | > fr. bonos

19 exciditur et mittitur

22 > in tuo nom. *ter*

23 ~~5~~ omnes qui

ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

- 42 Εἰσελθάτε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεία 13 L 13,24.
 55,5 [ἡ πύλη] καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς J 10,7.9.
 τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι
 δι' αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ 14 19,24.
 ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν Act 14,29.
 43 οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. Προσεχετέ ἀπὸ τῶν ψευδο- 15 24,4.5.24
 6,10 προφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνοῦ- Act 20,29.
 μασι προβάτων, ἔσονται δὲ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες.
 1 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. 16 ■ 5,19—22.
 57,5 * μῆτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ Jc 3,12.
 58,5 τριβόλων σῦκα; οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρ- 17 12,38.
 πούς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρ-
 πούς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν 18
 καρπούς πονηροὺς ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν
 καρπούς καλοὺς ἐνεγκεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν 19 3,10. J 15,2.6.
 καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
 1 ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. 20
 44 Ὁὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται 21 21,29. ■ 2,18.
 59,8 εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ Jc 1,22.25;
 θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 2,14.
 1 K 12,3.
 60,5 1 πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε 22 L 13,25—27.
 κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ 1 K 18,1.2.
 τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ Jc 14,14; 27,15.
 ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ τότε 23 18,41; 25,41.
 2 T 2,19.
 ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· Ps 6,9.
 ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.
 45 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τού- 24 21, 16,18.
 61,5 τος καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρο- Sir 22,19.

13 [ἡ πύλη] : hW—H Ti-Gr 14 W οτι δε | ἡ πύλη :
 [T] — Ti-Gr 15 W προσεχ. δε 17 h W ποιει καλους
 18 ενεγκειν 20 : HR ποιειν 21 h^r+ | ουτος εισελευσεται εις
 την βασιλειαν των ουρανων | 22 κυριε κυριε : h^r+ ου
 τω ονοματι σου εφαγομεν και [τω ονοματι σου] επιομεν,
 23 W · οτι . . . υμας, 24 H [τοντους]

νίμφ, ὅστις φκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
 25 πέτραν, καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἤλθον οἱ
 ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν
 τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελιωτό γὰρ

Jc 1,22. 26 ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λό- 46

γους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται
 ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις φκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν
 ἐπὶ τὴν ἄμμον. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἤλθον
 οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσ-
 ἔκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ
 πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

11,1; 13,58;

19,1; 26,1.

Ex 31,18.

2,88. Mc 1,22.

L 4,82.

J 7,46.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους 47
 τούτους, ἐξεπλήρουντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ 62,2

29 αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων,
 καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.

1-4:

Mc 1,40-44.

L 5,12-14.

8 Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολού- 6 48

θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσ- 68,2
 ελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς,

Nu 12,13.

3 δύνασαι με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα
 ἤψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθάρισθητι. καὶ εὐ-

9,80. Mc 7,36.

L 17,14.

Lv 13,49;

14,2-32.

4 θέως ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐτῷ
 ὁ Ἰησοῦς· ὄρα μηδενὶ εἰπῆς, ἀλλὰ ὑπαγε σεαυτὸν
 δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσέγγικον τὸ δῶρον ὃ προσ-
 ἔταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5-13:

L 7,1-10.

J 4,47.

5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσ- 7 49

6 ἤλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν¹ καὶ 64,3
 λέγων· κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ

7 παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. λέγει αὐτῷ·

8 ἐγὼ ἐλθὼν θεράπευσω αὐτόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἑκα-
 τόνταρχος ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς ἵνα μου ὑπὸ
 τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ

25.27 H ηλθαν 29 αυτων : h^r + † και οι Φαρισαιοι †
 8,1 T καταβαντι δε αυτω 3 R εκαθαρισθη 5.8 T εκατονταρχης

8,4 μηδενι : + μηδεν Γpc 5 Post haec autem accessit
 ei chiliarchus syrⁿ 7 εγω : pr ακολουθει μοι N* | (fin;

pienti, qui aedificavit domum suam supra
 petram, ¹ et descendit pluvia, et venerunt flu- 25
 mina, et flaverunt venti, et irruerunt in do-
 mum illam, et non cecidit: fundata enim erat
 super petram. Et omnis, qui audit verba mea 26
 haec, et non facit ea, similis erit viro stulto,
 qui aedificavit domum suam super arenam:
 et descendit pluvia, et venerunt flumina, et 27 *Ez 13,10,14.*
 flaverunt venti, et irruerunt in domum illam,
 et cecidit, et fuit ruina illius magna.

⁶²/₂ Et factum est: cum consummasset Iesus 28 *11,1; 13,53.*
 verba haec, admirabantur turbae super doc- *19,1; 26,1.*
 trina eius. Erat enim docens eos sicut 29 *22,33. Mc 1,22.*
 potestatem habens, et non sicut Scribae *L 4,32.*
 eorum, et Pharisei.

⁶³/₂ Cum autem descendisset de monte, se- 8 *1-4:*
 quutae sunt eum turbae multae: et ecce 2 *Mc 1,40-44.*
 leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Do- *L 5,12-14.*
 mine, si vis, potes me mundare. Et extendens 3
 Iesus manum, tetigit eum, dicens: Volo. Mun-
 dare. Et confestim mundata est lepra eius. 4
 Et ait illi Iesus: Vide, nemini dixeris: sed *9,30. Mc 7,36.*
 vade, ostende te sacerdoti, et offer munus, *L 17,14.*
 quod praecepit Moyses, in testimonium illis. *Lv 13,48;*
14,2-32.

⁶⁴/₃ Cum autem introisset Capharnaum, acces- 5 *5-13:*
 sit ad eum Centurio, rogans eum, ¹ et dicens: 6 *L 7,1-10.*
 Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, *J 4,47.*
 et male torquetur. Et ait illi Iesus: Ego ve- 7
 niam, et curabo eum. Et respondens Cen- 8
 turio, ait: Domine, non sum dignus ut intres
 sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et

25 inru- etc | ~~27~~ supra 26 supra | harenam etc
 27 illius] eius 28 ammir- | doctrinam 29 — et 1° |
 — eorum 3 > ext. man. tet. eum iesus
 8,1 secutae 7 — et 1°

- 9 sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, et dico huic, Vade, et vadit: et alii, Veni, et venit: et servo meo, Fac hoc, et
- 15,28. 10 facit. Audiens autem Iesus miratus est, et sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non
- L 13,28,29. 11 inveni tantam fidem in Israel. Dico autem ⁶⁵/₅
 Is 48,12;
 59,19.
 Mt 1,11.
 Ps 107,3.
- 22,13; 24,51; 12 et Iacob in regno caelorum: filii autem regni eiicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, et stridor dentium. Et dixit Iesus Centurioni: ⁶⁶/₅
- 9,29; 15,28. 13 Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.
- 14-16:
 Mc 1,29-34. 14 Et cum venisset Iesus in domum Petri, ⁶⁷/₂
 L 4,38-41.
 1 K 9,5.
- 15 et tetigit manum eius, et dimisit eam febris,
 16 et surrexit, et ministrabat eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei multos daemonia habentes: et eiiciebat spiritus verbo: et omnes
- Is 53,4. 17 male habentes curavit: ut adimpleretur quod ⁶⁸/₅
 J 1,29,36.
- dictum est per Isaiam prophetam, dicentem: Ipse infirmitates nostras accepit: et aegrotationes nostras portavit.
- Mc 4,35. 18 Videns autem Iesus turbas multas
 L 8,22.
- 19-22: 19 circum se, iussit ire trans fretum. Et ⁶⁸/₅
 L 9,57-60.
- 2 K 8,9. 20 sequar te, quocumque ieris. Et dicit ei

9 — constitutus | ~~ubi~~ alio

12 ~~ubi~~

13 > in hora illa

16 optul- etc

17 — nostras 2°

18 iussit] ~~ubi~~ + discipulos

- 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
- λαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι
 ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὅπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ
 λέγω τρύτφ' πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλφ.
 ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποιήσον
 τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν
 καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ'
 οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὗρον. λέγω
 δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν
 ἔξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ
 Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·
 ἵοι δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ
 σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ
 ἑκατοντάρχη· ὕπαγε, ὡς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι.
 καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.
 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν
 τὴν πενήθεράν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν·
 καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀψῆκεν αὐτὴν ὁ
 πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ. Ὀψίας
 δὲ γενομένης προσῆνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους
 πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ
 πάντα τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως
 πληρωθῆ τὸ ἔθνη ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοῦ προφήτου λέ-
 γοντος· αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς
 νόσους ἐβάστασεν.
 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν ἐκέ-
 λευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν
 εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκο-
 λουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ λέγει αὐτῷ

15, 28.
Mc 6, 9.

L 13, 28, 29.
Is 49, 12;
59, 19.
Mt 1, 11.
Ps 107, 3.

13, 42, 50; 22, 18;
24, 51; 25, 30
Ps 112, 10.

9, 29; 15, 28.

14—16:

Mc 1, 29—34.
L 4, 38—41.
1 K 9, 5.

Mc 5, 41.
9, 25.

Is 53, 4.
J 1, 29, 36.

Mc 4, 85.
L 8, 22.

19—22:
L 9, 57—60.

2 K 8, 9.

9 εξουσι.: H + [τασσομενος] 10 παρ... Ισρ.: T ουδε
 εν τω Ισρ. τοσαυτην πιστιν 11 μετα: h^r εν τοις κολποις [του]
 12 εκβληθ.: -| h^{r1} | T εξελευσονται h^{r2} ibunt 18 οχλον: RT
 πολλους οχλους h [πολλους] οχλους

9 (υπο εξουσιαν εχων) 11 μετα: εις κολπους Ps.-Clem.
 hom. 13 fin + και υποστρεψας ο εκατονταρχος εις τον οικον
 αυτου (εν αυτη τη ωρα) ευρεν τον παιδα υγιανοντα h*pl
 15 αυτω: αυτοις Lpl⁵

- Ps 84,4. ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ
 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ
 1 Rg 19,20. 21 ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. ἕτερος
 δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἐπίτρεψόν
 μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα
 J 1,48; 5,26. 22 μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, καὶ
 R 6,18. ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς.
 23-27:
 Mc 4,36-41. 23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν 11
 L 8,23-26. 24 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας 89,3
 Ps 4,9. 24 ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύ-
 πτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν.
 Jon 1,4 ss. 25 ἰκαὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· κύριε,
 14,31; 16,8. 26 σῶσον, ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοὶ
 Ps 89,10; 107,25 ss. 26 ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερωθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς
 ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη
 L 5,8. 27 μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες·
 28 θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν; Καὶ ἐλθόντος 12
 Mc 5,1-17. L 8,26-37. 28 αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδα-
 ρητῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ
 τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ
 ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.
 1 Rg 17,18. 29 ἰκαὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ
 L 4,41. 29 τοῦ θεοῦ; ἤλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι
 P 2,4. 30 ἡμᾶς; ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων
 18,34. 30 πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν
 αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον
 32 ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
 32 ὁπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς
 χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὤρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ

22 T— Ἰησοῦς 23 HR— το 28 Γαδαρ. : h¹
 Γερασηνων 2 Γεργεσηνων 32 HR απηλθαν

24 κυματων : + ἦν γὰρ ὁ ἀνεμος ἐναντιος αὐτοῖς 108
 26 (τι;) 29 υἱε : pr Ἰησοῦ 5 | βασαν. : ἀπολεσαι h* 30 (ὄε :
 + ου Beza e) 31 ἀποστ. ἡμᾶς : ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν 5
 32 τ. χοίρ. : τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων 5

Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli
nidos: filius autem hominis non habet ubi
caput reclinet. Alius autem de discipulis eius **21** 1 Rg 19,20.
ait illi: Domine, permittite me primum ire, et
sepelire patrem meum. Iesus autem ait illi: **22** J 1,43; 5,25.
Sequere me, et dimitte mortuos sepelire mor-
tuos suos. R 6,13.

69
2 Et ascendente eo in naviculam, secuti **23** 23-27:
Mc 4,36-41.
sunt eum discipuli eius: et ecce motus **24** L 8,23-25.
Pa 4,9.
magnus factus est in mari ita ut navicula
operiretur fluctibus, ipse vero dormiebat. Et **25**
accesserunt ad eum Discipuli eius, et suscita-
verunt eum, dicentes: Domine, salva nos,
perimus. Et dicit eis Iesus: Quid timidi estis, **26** 14,31; 16,8.
Ps 107,25 ss.
modicae fidei? Tunc surgens, imperavit ventis,
et mari, et facta est tranquillitas magna. Porro **27**
homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic,
quia venti, et mare obediunt ei? Et cum **28** 28-34:
Mc 5,1-17.
L 8,26-37.
venisset trans fretum in regionem Geraseno-
rum, occurrerunt ei duo habentes daemonia,
de montibus exeuntes, saevi nimis, ita ut
nemo posset transire per viam illam. Et ecce **29** L 4,41.
2 P 2,4.
clamaverunt, dicentes: Quid nobis, et tibi,
Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus tor-
quere nos? Erat autem non longe ab illis **30**
grex multorum porcorum pascens. Daemones **31**
autem rogabant eum, dicentes: Si eiicis
nos hinc, mitte nos in gregem porcorum.
Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in **32**
porcos, et ecce impetu abiit totus grex per

20 nidos] tabernacula | ☩ cap. suum 25 — ad
eum disc. eius 26 — Iesus | increpavit | vento
27 et venti | oboed- etc 28 venisset (sic et corr 93.98)]
☩ venisset Iesus ☩ 93.98 venissent 29 — Iesu
30 > porc. mult. 31 — hinc 32 ☩ magno imp.

8,33—9,11. SECVNDVM MATTHAEVM.

praeceps in mare: et mortui sunt in aquis.

33 Pastores autem fugerunt: et venientes in civitatem, nunciaverunt omnia, et de eis, qui

34 daemonia habuerant. Et ecce tota civitas exiit obviam Iesu: et viso eo rogabant, ut

1-8: ⁷⁰
 Mc 2,1-12. 9 transiret a finibus eorum. Et ascendens in ₁
 L 5,17-26. naviculam, transfretavit, et venit in civitatem
 4,13. 2 suam. Et ecce offerebant ei paralyticum

iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur

Mc 2,7. 3 tibi peccata tua. Et ecce quidam de Scribis
 12,25. J 2,25. 4 dixerunt intra se: Hic blasphemat. Et cum

vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: Ut
 5 quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid

est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata
 6 tua: an dicere: Surge, et ambula? Ut autem

sciatis, quia filius hominis habet potestatem
 in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum, et vade in

7 domum tuam. Et surrexit, et abiit in domum
 8 suam. Videntes autem turbae timeverunt, et

glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem
 9 talem hominibus. Et, cum transiret inde ⁷¹
₂

9-13:
 Mc 2,13-17. 9 Iesus, vidit hominem sedentem in telonio,
 L 5,27-32. Matthaeum nomine. Et ait illi: Sequere me.

10 Et surgens, secutus est eum. ⁷²
₂ Et factum est discumbente eo in domo, ecce multi publicani,
 et peccatores venientes discumbebant cum Iesu,

L 15,2. 11 et discipulis eius. Et videntes Pharisei, dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus manducat Magister vester?

33 § haec omnia | his 34 § rog. eum
 9,1 § asc. Iesus 2 § Vid. autem
 5 - tua | an] aut
 6 > sciatis aut. | quoniam
 9 teloneo | mattheum
 20

τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν
τοῖς ὕδασι. οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελ- 33
θόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ
τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις 34 25,1.
ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν
παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
J 12,18.

54 Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλθεν εἰς 9 1-8:
70,1 τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ 2 Mc 2,1-12.
13 παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν L 5,17-26.
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· 4,18.
θάρασει, τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ 3 Mc 2,7.
ἰδοὺ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος
βλασφημεῖ. καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις 4 12,25. J 2,25.
αὐτῶν εἶπεν· ἵνα τί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς L 9,47.
καρδίαις ὑμῶν; ¹ τί γὰρ ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν·
ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ
περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς 6 J 5,8; 17,2.
τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας —
τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἔγειρε ἄρον σου τὴν
κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἐγερθεὶς 7
ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ 8
ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν
4 55 δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ 9 9-13:
71,9 παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθή-
μενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον,
καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς
72,2 ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακει- 10
μένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ
ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι 11 L 15,2; 19,7.
ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· διὰ τί μετὰ τῶν
τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

34 τω : hT του | W ινα 9,3 T ειπον 4 hT ιδων
6 hT εγερθεις 9 T ηκολουθει 10 T— και 2^ο

32 — του N 9,8 εφοβηθ. : εθανυμασαν 5 9 Ματθαιον 5
11 εσθιει : + και πινει Ma

- 12 Ἰὸ δὲ ἀκούσας εἶπεν· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ^{73,2}
- 2,7. Hos 6,6. 13 ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. πορευθέντες δὲ
1 Sm 15,22.
18,11. μάθετε τί ἐστίν· ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ
γὰρ ἤλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.
- 14-17:
Mc 2,18—22. 14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέ- 56
L 5,33—38.
L 18,12. γοντες· διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν,
J 3,29. 15 οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμ-
φῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστίν ὁ νυμφίος;
ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ
J 1,17. 16 νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπι-
βάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ
παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
Job 32,19. 17 ἱματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλ-
λουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ
μῆγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ
οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον
εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται.
- 18-26:
Mc 5,21—43.
L 8,40—56. 18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων ^{15 57}
[εἷς] προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι ἡ ^{74,2}
θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες
19 τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. καὶ ἐγε-
ρθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ
20 αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη ¹⁶
προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ
14,36. 21 ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον
Mc 5,34. 22 ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ὁ δὲ
Ἰησοῦς στραφείς καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν· θάρσει,
θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη

12 H ἀλλα 14 νηστευομεν : h + πολλα 15 νυμφωνος :
h^r -| νυμφιον | 18 [εις] προσελθ. : RW : hT εισελθ. | T— οτι
19 h ηκολουθησεν 22 T— Ιησους

12 ιατρων ■ 13 fin + εις μετανοιαν ζ 15 πενθ. : νη-
στευειν | fin + εν εκειναις ταις ημεραις 17 ρησσει ο
οινος ο νεος τους α. και ■ οινος απολλυται κ. οι ασκοι
20 ετη : + εχουσα εν τη ασθενεια L

- $\frac{72}{2}$ At Iesus audiens, ait: Non est opus valentibus 12
 medicus, sed male habentibus. Euntes autem 13
 discite quid est: Misericordiam volo, et non 12,7. Hos 6,6.
 sacrificium. Non enim veni vocare iustos, sed 1 Sm 15,22.
 peccatores. Tunc accesserunt ad eum disci- 18,11.
 puli Ioannis, dicentes: Quare nos, et Pharisaei 14
 ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non 14-17:
 ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid possunt Mc 2,18-22.
 filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est L 5,33-38.
 sponsus? Venient autem dies cum auferetur L 18,12.
 ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo 15 J 3,29.
 autem immittit commissuram panni rudis in 16 J 1,17.
 vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem
 eius a vestimento: et peior scissura fit. Neque 17
 mittunt vinum novum in utres veteres. alio-
 quin rumpuntur utres, et vinum effunditur,
 et utres pereunt. Sed vinum novum in utres
 novos mittunt: et ambo conservantur.
- $\frac{74}{2}$ Haec illo loquente ad eos, ecce princeps 18
 unus accessit, et adorabat eum, dicens: Do- 18-26:
 mine, filia mea modo defuncta est: sed veni, Mc 5,22-43.
 impone manum tuam super eam, et vivet. Et 19 L 8,41-56.
 surgens Iesus, sequebatur eum, et discipuli
 eius. Et ecce mulier, quae sanguinis fluxum 20
 patiebatur duodecim annis, accessit retro, et
 tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat 21 14,36.
 enim intra se: Si tetigero tantum vesti-
 mentum eius: salva ero. At Iesus con- 22
 versus, et videns eam, dixit: Confide filia,
 fides tua te salvam fecit. Et salva facta est

12 medico

16 inmitt. etc

18 — domine | impone etc | — tuam

9,23—36. SECVNDVM MATTHAEVVM.

- 23 mulier ex illa hora. Et cum venisset Iesus
 in domum principis, et vidisset tibicines et
 J 11,11.14.25. 24 turbam tumultuantem, dicebat: Recedite: non
 est enim mortua puella, sed dormit. Et de-
 25 ridebant eum. Et cum eiecta esset turba,
 intravit: et tenuit manum eius. Et surrexit
 26 puella. Et exiit fama haec in universam
 27 terram illam. Et transeunte inde Iesu, se-⁷⁶
 cuti sunt eum duo caeci, clamantes, et di-¹⁰
 28 centes: Miserere nostri, fili David. Cum autem
 venisset domum, accesserunt ad eum caeci.
 Et dicit eis Iesus: Creditis quia hoc possum
 facere vobis? Dicunt ei: Utique, Domine.
 8,13. 29 Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundum
 8,4. 30 fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi
 eorum: et comminatus est illis Iesus, dicens:
 31 Videte ne quis sciat. Illi autem exeuntes, diffu-
 32 maverunt eum in tota terra illa. Egressis
 autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mu-
 33 tum, daemonium habentem. Et eiecto daemo-
 nio, locutus est mutus, et miratae sunt turbae,
 dicentes: Numquam apparuit sic in Israel.
 12,24. 34 Pharisei autem dicebant: In principe daemo-
 niorum eiicit daemones.
- 4,23. 35 Et circuibat Iesus omnes civitates, et⁷⁶
 castella, docens in synagogis eorum, et⁹
 praedicans evangelium regni, et curans
 omnem languorem, et omnem infirmitatem.
 14,14. 36 Videns autem turbas, misertus est eis:⁷⁷
 Me 6,34.⁶

(24 C inc. v. 24 Recedite)

25 eius] ~~et~~ + et dixit: Puella surge:

28 > poss. hoc

30 eor.] illorum

33 daemone

35 circumibat etc | > civ. omn.

ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ 23
 Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς
 ἀδελφὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ἔλεγεν· 24 J 11,11.14.28
 ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ
 καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ἵ δτε δὲ ἐξεβλήθη 25 8,15.
 ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ
 ἠγέροθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξηλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς 26
 17 58 ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ 27 20,29—34.
 75,10 Ἰησοῦ ἠκολούθησαν δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέ-
 γοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυεὶδ. ἐλθόντι δὲ εἰς 28
 τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποι-
 ῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· ναί, κύριε. τότε ἤψατο τῶν 29 8,18.
 ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν
 γενηθήτω ὑμῖν. καὶ ἠνεψύχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφ- 30 8,4.
 θαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων·
 ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφή- 31
 18 μισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῆ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ 32
 ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαι-
 μονιζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου 33 15,31.
 ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι 7,16.
 λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ.
 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαι- 34 12,24.
 μονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

59 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ 35 4,28; 10,1.
 76,2 τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
 καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ
 θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
 60 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, 36 14,14.
 77,6 Mc 6,34.

26 h αυτης 27 ηκολ. : hRT+ αυτω | K υιε 28 T προσ-
 ηλθαν | hW τουτο δυναμαι 30 T ανεωχθησαν 32 αυτω : T+
 ανθρωπον 34 οι . . . δαιμονια : [H]

24 fin + ειδοτες οτι απεθανεν n* . 29 ομματων 35 fin +
 εν τω λαω ε' + και πολλοι ηκολουθησαν αυτω La

Nu 27,17. **37** ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα
 Bg 22,17. **37** μὴ ἔχοντα ποιμένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς ^{78,5}
 Ez 34,5. αὐτοῦ· ὁ μὲν θειρισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
 L 10,2. **38** Ἰδεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θειρισμοῦ ὅπως ἐκβάλη
 J 4,35. **10** ἐργάτας εἰς τὸν θειρισμὸν αὐτοῦ. Καὶ προσκα- ¹⁹
 1-15: **10** λησάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν ^{79,2}
 Mc 6,7-18. αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκ-
 L 9,1-5. βάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ
 17,19 s. **2** πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων ⁶¹
 1,28; 9,35. **2** τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος ^{80,2}
 2-4: Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος
 c 3,14-19. ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,
 L 6,13-18. **3** Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθηταῖος
 J 1,40-49. ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖος,
 Act 1,13. **4** Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ
5 καὶ παραδοὺς αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα ⁶²
 ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων· ^{81,10}
 Eἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν
 36; 15,24; **6** Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον
 2; 28,19. πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.
 J 10,16. **7** Ἰπορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι ἤγγικεν ἡ
 Act 18,46. βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, ^{82,2}
 Jr 50,6. **8** νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια
 L 10,9. **9** ἐκβάλλετε· * ὠρεᾶν ἐλάβετε, ὠρεᾶν δότε. Μὴ ⁶³
 4,17. κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς
 et 9,34.40; **10** τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο ^{83,2}
 9,38; 28,10. **10** χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον· ἄξιός γάρ
 2 Rg 5,10. **11** ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ^{83,2}
 L 10,4. **12** ἐστίν· κάκει μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχό- ^{84,5}
 1 T 5,18. **12** ἔστιν· κάκει μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχό-

10,3 Θαδδ. : † h^{ri} † T Λεββαῖος, h^{ri} Λεββαῖος ο ἐπι-
 κληθεὶς Θαδδαῖος † Judas Zelotes † T Σαμαριταν

36 ἐσκυλ. : εκλελυμενοι § 10,1 ἐξουσιαν : † κατα Em |
 μαλακ. : † εν τω λαω L 4 Κανανιτης § 6 πορ. : υπαγετε
 7 η : pr εφ υμας N 10 ραβδους Orⁱ | της τροφ. : του
 μισθου Ka

quia erant vexati, et iacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis: ⁷⁸₅ 37 Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, ut mittat ⁷⁹₂ 38 operarios in messem suam. Et convocatis ⁸⁰₂ 10 duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut eiicerent eos, et curarent omnem languorem, et omnem infirmitatem. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt haec. Primus: Simon, qui dicitur Petrus, et Andreas frater eius, Iacobus Zebedaei, et Ioannes frater eius, ⁸¹₁₀ 3 Philippus, et Bartholomaeus, Thomas, et Matthaeus publicanus, Iacobus Alphaei, et Thaddaeus, ⁸²₂ 4 Simon Cananaeus, et Iudas Iscariotes, qui et tradidit eum. Hos duodecim misit Iesus: praecipiens ⁸³₂ 5 eis, dicens:

In viam gentium ne abieritis, et in civitates Samaritanorum ne intraveritis: sed potius ite ad oves, quae perierunt domus Israel. Euntes autem praedicate, dicentes: Quia ⁸⁴₅ 7 appropinquavit regnum caelorum. Infirmos ⁸⁵₂ 8 curate, mortuos suscite, leprosos mundate, daemones eiicite: gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris: non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem, aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit: et ibi manete donec exeatis. Intran-

Nu 27,17.
Ez 34,5.
L 10,2.

1-15:
Mc 6,7-13.
L 9,1-5.

2-4:
Mc 3,14-19.
L 6,13-16.
J 1,40-49.

15,24.
Act 13,46.
Jr 50,6.

4,17.
L 10,9.
Act 20,33.

L 10,4.
1 T 5,13.
Nu 18,31.

L 10,5,6.

38 eiciat

10, (2) $\text{\textcircled{C}}$ inc. v. 3 Iacobus) 3 alpei

4 $\text{\textcircled{C}}$ ⁸³ Chananaeus | scariotes 5 ~~20~~ eis et

10 calciamenta 11 — autem

- tes autem in domum, salutate eam, dicentes:
- 13 Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur
- L 10,10—12. 14 ad vos. Et quicumque non receperit vos, Act 13,51; 18,6.
neque audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo, vel civitate, excutite pulverem
- 11,24. 15 de pedibus vestris. Amen dico vobis: Tolera-
L 20,47. bilius erit terrae Sodomorum, et Gomorraeo-
rum in die iudicii, quàm illi civitati. Ecce
- L 10,3. J 10,12. 16 ego mitto vos sicut oves in medio luporum. 86
Act 20,29. R 18,19. E 5,15. 5
Estote ergo prudentes sicut serpentes, et
- 17—22: 17 simplices sicut columbae. Cavete autem ab 87
Mc 13,9—13. L 21,12—17. 24,9. 1 hominibus. Tradent enim vos in conciliis, et
- 24,14. 18 in synagogis suis flagellabunt vos: et ad
Act 25,23; 27,24. praesides, et ad reges ducemini propter me
- L 12,11,12. 19 in testimonium illis, et gentibus. Cum autem 88
tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid 2
loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini. non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur
- J 14,26. 20 in vobis. Tradet autem frater fratrem in
1 K 2,4. mortem, et pater filium: et insurgent filii in
85. 21 parentes, et morte eos afficient: et eritis odio
Mc 7,6. omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.
- 24,9,13. 22 Cum autem persequentur vos in civitate ista, 89
J 15,21. 23 fugite in aliam. Amen dico vobis, non con- 10
summabitis civitates Israel, donec veniat Filius
- L 6,40. 24 hominis. Non est discipulus super magistrum, 90
13,16; 15,20. 25 nec servus super dominum suum. sufficit 3
- 12,24.

12 — dic. . . . domui
13 — illa | veniat | ad vos revertatur
14 de civit. 15 gomorraeorum
22 ~~et~~ omnibus hominibus | — usque
23 amen enim

- μενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν· καὶ 13 J 20,19.
 ἐάν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν
 ἐπ' αὐτήν· ἐάν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς
 5,2 ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. καὶ ὅς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς 14 L 10,10—12.
 μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω Act 18,51; 18,6.
 τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν
 κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15 11,24. Gn 19,4.
 ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν L 20,47.
 3,5 ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἴδου ἐγὼ 16 L 10,8. J 10,12.
 ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· Act 20,29.
 γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι R 16,19.
 64 ὡς αἱ περιστεραὶ. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀν- E 5,15.
 7,1 θρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, Sir 18,21.
 καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 17 17—22:
 'καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν Mc 18,9—18.
 8,2 ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν L 21,12—17.
 δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί 24,9. 2 K 11,24.
 λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ Act 6,12.
 τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, 24,14. Dt 81,26.
 ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν 18 Act 25,23;
 ὑμῖν. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον 19 L 12,11,12.
 καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ 20 J 14,26.
 γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. καὶ ἔσεσθε 1 K 2,4.
 μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ 21 35.
 65 ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ Mch 7,6.
 10 διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς 22 24,9,18.
 τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε J 15,21.
 τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 0,8 θρώπου. Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκα- 24 L 6,40.
 λον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν 25 J 13,16; 15,20.
 25 12,24.

13 W ἐλθετω | προς: K εφ 14 των: hT pr εκ
 16 W εις μεσον | h ο οφισ 21 h επαναστησεται 23 στεραν:
 h^r + | καν εκ ταυτης διωκωσιν υμας φευγετε εις την αλλην |
 | του 1°: [H]—W

13 fin + λεγοντες ειρηνη τω οικω τουτω N^o D 14 — της
 οικιας η 16 ακεραιοι: απλουστατοι 19 — δοθησεται ...
 λαλησητε DL

- τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. * εἰ τὸν οἰκο-^{91,1}
 δεσπότην Βεεζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν, πόσῃ μᾶλλον
 26 τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς·
 * οὐδὲν γὰρ ἔστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυ-^{92,2}
 27 φθῆσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω^{93,5}
 ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς
 28 τὸ οὐρανὸν ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν. καὶ
 μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα,
 τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυνάμενων ἀποκτείνειν· φοβεῖσθε
 29 ἀπολέσαι ἐν γέννῃ. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσα-
 ρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ
 30 τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ
 31 τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν.
 32 μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε
 33 ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμ-⁶⁶
 προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ
 ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
 34 ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,^{94,2}
 ἀρνήσομαι καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου
 35 τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον
 36 βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν^{95,5}
 37 εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄν-
 θρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα
 κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς
 38 πενθερᾶς αὐτῆς, καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ
 39 οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ⁶⁸
 40 ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ^{96,5}
 41 θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὃς
 42 οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ

25 hW τω οικοδεσποτη ει τοις οικιακοις | RT Βεεζεβουλ
 28 φοβεισθε 1° : H φοβηθητε | H αποκτεινονταν 32.38 T-
 τοις 33 ὃ αν : HR δε

25 καλουνσιν 28 αποκτ. : σφαξαι D* | εις γενναν 29 επι
 τ. γην : εις την παριδα Orig. (cf. Amos 3,5) 31 πολλω 33
 37 - αξιος 1°—2° B*D 25

discipulo, ut sit sicut magister eius: et servo,
 sicut dominus eius. * Si Patrem familias Beel-
 zebub vocaverunt: quanto magis domesticos
 eius? Ne ergo timueritis eos: * Nihil enim est 26 26-33:
L 12,2-9.
 opertum, quod non revelabitur: et occultum,
 quod non sciatur. Quod dico vobis in tenebris, 27 Mc 4,22.
L 8,17.
 dicite in lumine: et quod in aure auditis,
 praedicate super tecta. Et nolite timere eos, 28 Jc 4,12.
 qui occidunt corpus, animam autem non pos-
 sunt occidere: sed potius timete eum, qui
 potest et animam, et corpus perdere in gehen-
 nam. Nonne duo passeress asse vaeneunt: et 29
 unus ex illis non cadet super terram sine
 patre vestro? Vestri autem capilli capitis 30
 omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: 31 12,12.
 multis passeribus meliores estis vos. Omnis 32
 ergo, qui confitebitur me coram hominibus,
 confitebor et ego eum coram Patre meo, qui
 in caelis est: qui autem negaverit me coram 33 L 9,26.
 hominibus, negabo et ego eum coram Patre
 meo, qui in caelis est. Nolite arbitrari quia 34 34-36:
L 12,51-53.
 pacem venerim mittere in terram: non veni
 pacem mittere, sed gladium. veni enim sepa- 35 Mch 7,6.
 rare hominem adversus patrem suum, et filiam
 adversus matrem suam, et nurum adversus
 socrum suam: et inimici hominis, domestici 36
 eius. Qui amat patrem, aut matrem plus 37 Dt 33,9.
L 14,26,27.
 quàm me, non est me dignus. et qui amat
 filium, aut filiam super me, non est me dignus.
 Et qui non accipit crucem suam, et sequitur 38 16,24,25.

25 servus

26 — est 28 > eum tim.

29 ~~su~~ veneunt (~~su~~? ... vestro.)

30 aut. et cap.

32,33 > est in cael.

34 > venerim mitt. pac. in terr.

10,39—11,9. SECVNDVM MATTHAEVVM.

- L 17,33. 39 me, non est me dignus. Qui invenit animam $\frac{97}{8}$
 J 12,25. suam, perdet illam: et qui perdiderit animam
 18,5. L 10,18. 40 suam propter me, inveniet eam. Qui recipit $\frac{98}{1}$
 J 12,44; 13,20. vos, me recipit: et qui me recipit, recipit
 41 eum, qui me misit. Qui recipit prophetam in $\frac{99}{10}$
 nomine prophetae, mercedem prophetae acci-
 25,40. Mc 9,41. 42 pietet: et qui recipit iustum in nomine iusti, $\frac{100}{6}$
 mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum
 dederit uni ex minimis istis calicem aquae
 frigidae tantum in nomine discipuli: amen
 dico vobis, non perdet mercedem suam.
 7,28; 13,53; 11 Et factum est, cum consummasset Iesus, $\frac{101}{10}$
 19,1; 28,1. praecipiens duodecim discipulis suis, transiit
 inde ut doceret, et praedicaret in civitatibus
 eorum.
- 2-19: 2 Ioannes autem cum audisset in vinculis $\frac{102}{5}$
 L 7,18-35. opera Christi, mittens duos de discipulis suis,
 14,3. 3 ait illi: Tu es, qui venturus es, an alium
 Ml 3,1. 4 expectamus? Et respondens Iesus ait illis:
 Dn 9,26. 5 Euntes renunciate Ioanni quae audistis, et
 Ia 35,5,8; 61,1. 5 vidistis. Caeci vident, claudi ambulant, le-
 5,3; L 4,18. 6 prosi mundantur, surdi audiunt, mortui resur-
 13,57; 26,31. 6 gunt, pauperes evangelizantur: et beatus est,
 3,1,5. 7 qui non fuerit scandalizatus in me. Illis
 autem abeuntibus, coepit Iesus dicere ad
 turbas de Ioanne: Quid existis in desertum
 8 videre? arundinem vento agitatam? Sed
 quid existis videre? hominem mollibus
 vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur,
 I. 1,76. 9 in domibus regum sunt. Sed quid existis
 videre? prophetam? Etiam dico vobis,

11,4 renuntiate etc

7 harund- etc | desertum? vid. ar. 8,9 existis?
 vid. hom. (proph.)

- 7,3 ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ὁ εὐρῶν τὴν 39 L 17,35.
 ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν J 12,25.
 69 ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν. Ὁ δεχόμενος 40 18,5. L 10,16.
 26,1 μὲνος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος J 12,44; 18,20.
 10 δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος προ- 41 18,17; 23,29.
 φήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου 1 Rg 17,9—24;
 λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα 2 Rg 4,8—37.
 0,6 δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. καὶ ὃς ἐὰν 42 6,2; 25,40.
 ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ Mc 9,41.
 μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
 μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.
 70 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσων 11 7,28; 13,58;
 1,10 τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ 19,1; 26,1.
 διδάσκειν καὶ κηρῦσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
 20 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ 2 2—19:
 2,5 τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν L 7,18—35.
 αὐτοῦ ἔειπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον ■ 14,3.
 προσδοκῶμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 4 8,11. M1 8,1.
 αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε 4 13,13; 15,31.
 καὶ βλέπετε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περι- ■ In 85,5,6; 81,1.
 πατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκού- 5,8. L 4,18.
 οῦσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελί-
 ζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ 6 13,57; 26,31.
 71 ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ 7 8,1,5.
 Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· τί ἐξήλ-
 θατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ
 ἀνέμου σαλευόμενον; ἄλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; 8 2; 3,4.
 ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ
 μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων.
 ἄλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν; ναὶ λέγω ὑμῖν, 9 L 1,76.

42 HR an | απολ. τ. μισθ. : h^r | αποληται ο μισθος |
 11,4 RT Ιωαννη | 5 h— και 1° 6 HR an 8 T εξηλθατε;
 ανθρ. ιδειν εν 9 H ναί,

42 ελαχιστων | ψυχρ. : ψυχρον M pr υδατος D 11,2 Χρι-
 στον : Ιησον Dal | δια : δυο 5 7 (ερημον; θεασ. καλ.)
 8 μαλακ. : + ιματιοις 5 | βασιλειων E

- Ex 23,20. 10 καὶ περισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ 108,2
 MI 3,1. γέγραπται·
 Mc 1,2. ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
 J 3,28. ὄπου σου,
 ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου.
 13,17. 11 Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγγίξεται ἐν γεννητοῖς 104,5
 Job 14,1. γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ
 μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων
 8,18; 18,24. 12 αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ 105,5
 J 6,15. βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
 1 P 1,10. 13 βιάζεται, καὶ βιασθαὶ ἀρπάξουσιν αὐτήν. πάντες
 γὰρ οἱ προφήται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου ἐπρο-
 23, L1,17. 14 φήτευσαν· καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὗτός ἐστιν 106,10
 17,10—18. 15 Ἡλείας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ὁ ἔχων ὄτα ἀκουέ-
 16 τω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεάν ταύτην; ὁμοία 72
 ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσ- 107,5
 Prv 29,9. 17 φωνοῦντα τοῖς ἑτέροις· λέγουσιν·
 Eccl 3,4. ἠυλῆσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
 ἐθροηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
 4. J 10,20. 18 ἠλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ
 9,14.15. 19 λέγουσιν· δαιμόνιον ἔχει. ἠλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
 που ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος
 φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
 καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς.
 20—24: 20 Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο 73
 10,12—15. αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· 108,5
 Dn 9,3. 21 Ὁσαῖ σοι, Χοραζεῖν· ὁσαῖ σοι, Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ
 Jona 3,6. ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
 L 9,10. γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ
 Prv 6,34. 22 μετενόησαν. πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι
 R 2,12. 23 ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. καὶ
 18,16; 8,5; 9,1. σὺ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῆσῃ; ἕως
 14,18.15. ἄδου καταβῆσῃ· * ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν 109,10

16 R εταιροῖς 19 εργων: h^r τεκνων 23 Wη... ὑψώθη, |
 [T καταβιβασθηση

12 και: + οι 15 οτα: + ακουειν κρις

¹⁰⁸₃ et plus quàm prophetam. Hic est enim, de 10 MI 3,1. Mc 1,2.
J 3,28.
quo scriptum est:

Ecce ego mitto angelum meum ante faciem
tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.

¹⁰⁴₅ Amen dico vobis, non surrexit inter natos 11 13,17.
mulierum maior Ioanne Baptista: qui autem
minor est in regno caelorum, maior est illo.

¹⁰⁵₅ A diebus autem Ioannis Baptistae usque nunc, 12 L 16,16; 13,24.
J 6,15.
regnum caelorum vim patitur, et violenti

¹⁰⁶₁₀ rapiunt illud. Omnes enim prophetae, et lex 13

usque ad Ioannem prophetaverunt: et si vultis 14 MI 3,23.
17,10—13.

recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui 15

¹⁰⁷₅ habet aures audiendi, audiat. Cui autem 16

similem aestimabo generationem istam? Si-
milis est pueris sedentibus in foro: qui cla-
mantes coequalibus dicunt:

17 Prv 20,9.

Cecinimus vobis, et non saltastis:

lamentavimus, et non planxistis.

Venit enim Ioannes neque manducans, neque 18 3,4.

bibens, et dicunt: Daemonium habet. Venit 19 9,14,15.

filius hominis manducans, et bibens, et dicunt:
Ecce homo vorax, et potator vini, publica-
norum, et peccatorum amicus. Et iustificata est

¹⁰⁸₆ sapientia a filiis suis. Tunc coepit exprobrare 20 20—24:
L 10,12—15.

civitatibus, in quibus factae sunt plurimae vir-
tutes eius, quia non egissent poenitentiam. Vae 21 Jona 3,6.

tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia, si in
Tyro, et Sidone factae essent virtutes, quae

factae sunt in vobis, olim in cilicio, et cinere
poenitentiam egissent. Verumtamen dico vobis: 22

Tyro, et Sidoni remissius erit in die iudicii, quàm

vobis. Et tu Capharnaum, numquid usque in 23 4,13; 8,5; 9,1.
Is 14,18,15.

¹⁰⁹₁₀ caelum exaltaberis? usque in infernum des-
cendes. * quia, si in Sodomis factae fuissent

10 > enim est
21 chorazain

13 iohannen

14 helias etc

virtutes, quae factae sunt in te, forte mansissent usque in hanc diem. Verumtamen dico vobis, quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii, quàm tibi.

- 25 In illo tempore respondens Iesus dixit: ¹¹⁰/₅
 Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Ita Pater: ¹¹¹/₃
 quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia ¹¹²/₃
 mihi tradita sunt a Patre meo. *Et nemo ¹¹²/₃
 novit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis ¹¹³/₃₀
 novit, nisi Filius, et cui voluerit filius revelare. Venite ad me omnes, qui laboratis, et ¹¹³/₃₀
 onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, et discite a me, quia ¹¹⁴/₂
 mitis sum, et humilis corde: et invenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum ¹¹⁴/₂
 suave est, et onus meum leve.
- 12 In illo tempore abiit Iesus per sata sabbato: discipuli autem eius esurientes coeperunt vellere spicas, et manducare. Pharisei autem videntes, dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. ¹¹⁵/₁₀
 At ille dixit eis: Non legistis quid fecerit David, quando esuriit, et qui cum eo erant: quomodo intravit in domum Dei, et panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere, neque his, qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, et sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia templo maior est hic. Si autem sciretis, quid est: Misericordiam volo, et non sacrificium: numquam condemnassetis innocentes:

23 hunc 30 leve est 12,1 > sabb. p.
 sata 2 ~~510~~ lic. eis 3 fin ~~510~~ ? pro :

αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι
 τῆς σήμερον. πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῆ Σοδόμων 24 10,15.
 ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρα κρίσεως ἢ σοί.
 4 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 25
 εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ
 καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνε-
 τῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ¹ναί, ὁ πατήρ, 26
 ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. Πάντα 27
 μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, * καὶ οὐδεὶς
 ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν
 πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν
 5 βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρὸς με 28
 πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ
 ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς 29
 καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραεὺς εἰμι καὶ ταπεινὸς
 τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς
 ὑμῶν· ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον 30
 μου ἕλαφρόν ἐστιν.
 6 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς 12
 2 σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ
 ἐπέινασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχνας καὶ ἐσθίειν.
 Ἰοὶ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ 2
 μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν
 σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί 3
 ἐποίησεν Δαυεὶδ ὅτε ἐπέινασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
 ἵπῳ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς 4
 ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ
 φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν
 0 μόνοις; ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς 5
 σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦ-
 σιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ 6
 μεῖζόν ἐστιν ὧδε. εἰ δὲ ἐγνώκετε τί ἐστιν· ἔλεος θέλω 7
 καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους.

25-27:
 L 10,21,22.
 1K 1,19,26-29;
 2,6. Sir 51,1.
 Act 17,24.
 Is 29,14 Lxx.
 Prv 16,21.
 1 K 1,21.
 28,18.
 J 3,35; 14,6;
 17,2.
 Ph 2,9.
 G 1,15 s.
 16,17.
 12,20; 28,4.
 Jr 31,25.
 Sir 24,25;
 51,33 s.
 29 1 Rg 12,4.
 Jr 6,16.
 Ps 2,3 Lxx.
 G 5,1.

1-8:
 Mc 2,29-28.
 L 6,1-5.
 Dt 5,14; 23,26.
 Ex 20,10.
 J 5,10.
 1 Sm 21,7.
 Lv 24,9.
 Nu 28,9.
 J 7,22 s.
 J 2,19,21.
 9,18. Hos 6,6.

12,1 W σαββατοῖς

27 ἐπιγινω... υἱος 1^ο: εγνω τ. πατ. ει μη ο υ. ου. τ. υ. ει μη ο π. Justin.

- 9-14 : 8 κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
 Mc 8,1-6. 9 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν 21
 L 6,6-11. 10 αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ 11
 L 14,8. 11 ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν
 12 θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν
 13 αὐτοῖς· τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἔξει πρό-
 14 βατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν
 L 14,5. 15 εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; πόσῳ
 16 οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔξεστιν
 17 τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει τῷ
 18 ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν,
 J 5,16.18. 19 καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη. ἐξεληθόντες 78
 20 δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, 11
 Mc 3,7-12. 21 ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς
 22 ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν.* καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, 11
 8,4; 9,30. J 7,4. 23 καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ἵ καὶ ἐπετίμησεν
 Is 42,1-4; 41,9. 24 αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ἵνα πλη-
 25 ρωθῇ τὸ ἡθὺς διὰ Ἠσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος·
 Hg 2,23. 18 ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα,
 3,17. ὁ ἀγαπητός μου ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου·
 Act 3,13.26; 4,27.30. 19 θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν,
 20 καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
 2 T 2,24. 19 οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάζει,
 20 οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
 Hb 1,4. 20 κάλαμον συντρυμιμένον οὐ κατεάξει
 21 καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει,
 22 ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν.
 Act 4,12. 21 καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.
 22-45 : 22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς 22
 Mc 8,22-30. 23 καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κω- 11
 L 11,14-26. 24 φόν λαλεῖν καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες 12
 29-32. J 7,31. 25 οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς

10 HR θεραπεύειν 11 H [ἔσται] 12 W προβατου; | W σαββατοῖς 18 ον 2^ο: W εἰς ον | T ηυδοκησεν 22 K τότε προσηνεγκαν α. δαιμονιζομενον τυφλον κ. κωφον

15 οχλοι πολλοι D⁵ 19 - ταις N 22 τον: + τυφλον και 5

Dominus enim est filius hominis etiam sab- 8
¹¹⁶ bati. Et cum inde transisset, venit in syna- 9 9-14 :
Mc 3,1-6.
L 8,6-11.
 gogam eorum. Et ecce homo manum habens 10 L 14,3.
 aridam, et interrogabant eum, dicentes: Si
 licet sabbatis curare? ut accusarent eum.
 Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis 11
 homo, qui habeat ovem unam, et si ceciderit
 haec sabbatis in foveam, nonne tenebit, et
 levabit eam? Quanto magis melior est homo 12 L 14,5.
 ove? Itaque licet sabbatis benefacere. Tunc 13
 ait homini: Extende manum tuam. Et ex-
 tendit, et restituta est sanitati sicut altera.
¹¹⁷ Exeuntes autem Pharisei, consilium facie- 14 J 5,16.
⁴ bant adversus eum, quomodo perderent eum.
¹¹⁸ Iesus autem sciens recessit inde: et secuti 15 Mc 3,7-12.
¹⁰ sunt eum multi, et curavit eos omnes: et 16 3,4.
 praecepit eis ne manifestum eum facerent.
 Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam 17 Is 42,1-4;
41,9.
 prophetam, dicentem:
 Ecce puer meus, quem elegi, 18 3,17.
 dilectus meus, in quo bene complacuit ani-
 mae meae.
 Ponam spiritum meum super eum,
 et iudicium gentibus nunciabit.
 Non contendet, neque clamabit, 19
 neque audiet aliquis in plateis vocem eius:
 arundinem quassatam non confringet, 20
 et linum fumigans non extinguet.
 donec eiiciat ad victoriam iudicium:
 et in nomine eius Gentes sperabunt. 21
¹¹⁹ Tunc oblatus est ei daemonium habens, 22 22-45 :
Mc 3,22-30.
L 11,14-26.
29-32.
⁵ caecus, et mutus, et curavit eum ita ut
¹²⁰ loqueretur, et videret. Et stupebant omnes 23
⁷ turbae, et dicebant: Numquid hic est filius

8 > est enim 12 ove. | bene facere etc 14 § quo
 modo | > eum perd. 15 recessit 18 placuit

9,34. 24 David? Pharisaei autem audientes, dixerunt: ¹²¹/₂
Hic non eiicit daemones nisi in Beelzebub

25 principe daemoniorum. Iesus autem sciens ¹²²/₂
cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum
divisum contra se, desolabitur: et omnis ci-
vitas, vel domus divisa contra se, non stabit.

26 Et si satanas satanam eiicit, adversus se di-
visus est: quomodo ergo stabit regnum eius?

27 Et si ego in Beelzebub eiicio daemones, filii
vestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices vestri

1 J 3,8. 28 erunt. Si autem ego in spiritu Dei eiicio ¹²¹/₂
1 Th 2,16. daemones, igitur pervenit in vos regnum Dei.

Is 49,24. 29 aut quomodo potest quisquam intrare in do-
1 J 4,4. mum fortis, et vasa eius diripere, nisi prius
alligaverit fortem? et tunc domum illius di-

Mc 9,40. 30 riptet. Qui non est mecum, contra me est:

H 6,4,6; 10,26. 31 et qui non congregat mecum, spargit. Ideo ¹²³/₂
1 J 5,16. dico vobis: Omne peccatum, et blasphemia

remittetur hominibus, spiritus autem blasphem-
L 12,10. 32 mia non remittetur. Et quicumque dixerit
1 T 1,18. verbum contra filium hominis, remittetur ei:

qui autem dixerit contra Spiritum sanctum,
non remittetur ei neque in hoc saeculo,

7,17. 33 neque in futuro. Aut facite arborem bon- ¹²⁴/₁₀

nam, et fructum eius bonum: aut facite
arborem malam, et fructum eius malum:

J 8,43; 12,39. 34 siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Pro-
R 8,7. genes viperarum, quomodo potestis bona
loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim

L 6,45. 35 cordis os loquitur. Bonus homo de bono the- ¹²⁵/₅
sauro profert bona: et malus homo de malo

24 princ. daemonum

25 desolatur 26 satanan

27 > erunt vestri

29 diripiat

31 ~~et~~ aut. blasphemiae

Δαυεὶδ; ¹ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος **24** ^{9,34.}
 οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεεζεβούλ ^{2 Th 2,9.}
 ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις **25**
 αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα
 καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία
 μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθῆσεται. καὶ εἰ **26**
 ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν
 ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθῆσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;
¹καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεεζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, **27**
 οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
 κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ **28** ^{24,23. 1 J 3,8.}
 ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ^{1 Th 2,16.}
 ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἢ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν **29** ^{Is 49,24.}
 εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκευῆ αὐτοῦ ^{1 J 4,4.}
 ἀρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ ^{4,1-11.}
 τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει; ὁ μὴ ἄν μετ' **30** ^{1 Sm 17,50 ss.}
 ἔμοῦ κατ' ἔμοῦ ἔστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἔμοῦ
 σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία **31** ^{Mc 9,40.}
 καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ ^{J 11,52.}
 τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. καὶ **32** ^{H 6,4,6; 10,26.}
 ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ^{1 J 5,16.}
 ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύ-
 ματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
 τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἦ ποιήσατε **33** ^{7,17.}
 τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν,
 ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν
 αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
 γινώσκεται. γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε **34** ^{8,7.}
 ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισ- ^{J 8,43; 12,59.}
 σεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγα- ^{R 8,7.}
 θὸς ἀνθρώπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει **35** ^{L 8,45.}
 ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἀνθρώπος ἐκ τοῦ πονηροῦ ^{13,52.}

24.27 RT Βεεζεβουλ 29 HR ισχυρον; et διαρπασει. |
 T διαρπαση; 31 αφεθησ. 1°: h + υμιν 32 ουκ αφεθ.:
 hW ου μη αφεθη 35 αγαθα: hT pr τα

25 ιδων N^sD 33 (ο καρπος . . καλος, . . ο καρπος .
 σαπρος· Wellhausen cf)

24. 36 ^{Jd 15.} θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι
 πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι,
 ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·
- L 19,22. 37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
 λόγων σου καταδικασθήσῃ.
- 16,1. 38 ^{1 K 1,22.} Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων
 καὶ Φαρισαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ
 16,4. 39 σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·
 γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ
 σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ
- Jona 2,1. 40 τοῦ προφήτου. ὡςπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ
 τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως
 ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς
- Jona 3,5. 41 τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες Νινευεῖται
 ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
 καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ
- 1 Rg 10,1—10. 42 κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. βασι-
 λισσα νότου ἐγεροθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς
 γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν
 ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν
 Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.
- 43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ
 ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν
 44 ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. τότε λέγει· εἰς τὸν
 οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὼν
 εὐρίσκει σχολάζοντα [καὶ] σεσαρωμένον καὶ κεκο-
 2 P 2,20. 45 ^{27,64.} σμημένον. τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ'
 ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ,
 καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα
 τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. οὕτως
 ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.
- 46 Ἐπι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ
 καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες
- 46—50:
 Mc 3,31—35. 46
 L 8,19—21.
 18,55.

¹²⁶/₁₀ thesauro profert mala. Dico autem vobis 36
 quoniam omne verbum otiosum, quod locuti
 fuerint homines, reddent rationem de eo in
 die iudicii. Ex verbis enim tuis iustificaberis, 37
 et ex verbis tuis condemnaberis.

¹²⁷/₅ Tunc responderunt ei quidam de Scribis 38 ^{16,1.}
 et Pharisaeis, dicentes: Magister, volumus a ^{1 K 1,22.}
¹²⁸/₅ te signum videre. Qui respondens ait illis: 39
 Generatio mala, et adultera signum quaerit:
 et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae
 prophetae. Sicut enim fuit Ionas in ventre 40 ^{Jona 2,1,2.}
 ceti tribus diebus, et tribus noctibus; sic erit
 Filius hominis in corde terrae tribus diebus,
 et tribus noctibus. Viri Ninivitae surgent in 41 ^{Jona 3,5.}
 iudicio cum generatione ista, et condemnabunt
 eam: quia poenitentiam egerunt in praedica-
 tione Ionae. Et ecce plus quàm Ionas hic.
 Regina austri surget in iudicio cum genera- 42 ^{1 Rg 10,1—10.}
 tione ista, et condemnabit eam: quia venit a
 finibus terrae audire sapientiam Salomonis,
 et ecce plus quàm Salomon hic. Cum autem 43
¹⁸⁰/₅ immundus spiritus exierit ab homine, ambulat
 per loca arida, quaerens requiem, et non in-
 venit. Tunc dicit: Revertar in domum meam, 44
 unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem,
 scopis mundatam, et ornatam. Tunc vadit, et 45 ^{2 P 2,20.}
 assumit septem alios spiritus secum nequiores
 se, et intrantes habitant ibi: et fiunt novis-
 sima hominis illius peiora prioribus. Sic erit
 et generationi huic pessimae.

¹⁸⁰/₂ Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater 46 <sup>46—50:
 Mc 3,31—35.
 L 8,19—21.
 13,55.</sup>
 eius, et fratres stabant foris, quaerentes

41 ninevitae | q. iona
 43 inmund. etc
 44 — eam

47 loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua, et fratres tui foris stant quaerentes te.

L 2,49. 48 At ipse respondens dicenti sibi, ait: Quae est

49 mater mea, et qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos, dixit: Ecce

R 8,29. J 15,14. 50 mater mea, et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est: ipse meus frater, et soror, et mater est.

1-23:

Mc 4,1-20.

L 8,4-15.

13 In illo die exiens Iesus de domo, sedebat ¹⁸¹/₂

2 secus mare. Et congregatae sunt ad eum turbae multae, ita ut in naviculam ascendens

3 sederet: et omnis turba stabat in littore, et locutus est eis multa in parabolis, dicens:

4 Ecce exiit qui seminat, seminare. Et dum seminat, quaedam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres caeli, et comederunt ea.

5 Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam: et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terrae.

6 sole autem orto aestuaverunt: et quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas: et creverunt spinae, et

8 suffocaverunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam: et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trige-

9 simum. Qui habet aures audiendi, audiat.

10 Et accedentes discipuli dixerunt ei: Quare

11 in parabolis loqueris eis? Qui respondens, ait illis: Quia vobis datum est

12 nosse mysteria regni caelorum: illis autem non est datum. Qui enim habet, dabitur ¹⁸²/₅

25,29. Mc 4,25.

L 8,18.

48 ille   49 — suos   50 et frater
13,2 litore etc   3 $\frac{1}{2}$ seminare semen suum
4 — caeli   8 vero | tricesimum

αὐτῷ λαλήσαι. [εἶπεν δέ τις αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ 47
σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν ζητοῦντές
σοι λαλήσαι.] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι 48 L 2,49.
αὐτῷ· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ
ἀδελφοί μου; καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα [αὐτοῦ] ἐπὶ 49
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου
καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ 50 R 8,29.
θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός
μου ἀδελφός καὶ ἀδελφή καὶ μήτηρ ἐστίν. J 15,14.

1-23 :
Mc 4,1-20.
L 8,4-15.

1,2 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς 13
οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθη- 2
σαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς
πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ
24 τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ 3 B 4 a.
ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
τοῦ σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν 4
ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ
κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη 5
ὄπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξαν-
τέειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάλδος γῆς, ἡλίου δὲ ἀνα- 6
τείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν
ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ 7
ἀνέβησαν αἱ ἀκανθαὶ καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα 8
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν,
δ μὲν ἑκατόν, δ δὲ ἐξήκοντα, δ δὲ τριάκοντα. ὁ 9
33 ἔχων ὅσα ἀκουέτω. Καὶ προσελθόντες οἱ μα- 10 B 4 a.
θηταὶ εἶπαν αὐτῷ· διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς
αὐτοῖς; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὅτι ὑμῖν δέδοται 11
γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν,
5 ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται 12 25,29. Mc 4,25.
L 8,18.

[47] hRW-H 48 W- μου 2^ο 49 [αυτου]: RW-T
13,1 της: hT pr εκ 2 H ιστηκει 4 hRT ηλθον (T-εν) τα
π. και 5 W της γης 6 W εκαυματωθη 7 T επνιξαν
11 ειπεν: hRW+ αυτοις | H οτι Υμιν

13,9 ωτα: + ακουειν D5, it 48

αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ

1,4. Dt 29,8. 13 ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παρα- 188,
J 6,36.

βολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν

Is 6,9,10. 14 καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. καὶ ἀνα-
J 12,40.
Act 13,40 s;
28,26,27.

πληροῦται αὐτοῖς ἢ προφητεία Ἡσαίου ἢ λέγουσα·

ἀκοῆ ἀκούετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,

καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

15 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,

καὶ τοῖς ὠσίν βαρέως ἤκουσαν,

καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμυσαν·

μὴ ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς

καὶ τοῖς ὠσίν ἀκούσωσιν

καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,

καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

16,17.

Prv 20,12.

Mc 8,17 s.

L 10,28,24.

J 8,56.

1 J 1,1 ss.

10,41; 23,29.

1 P 1,10.

16 ὁμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ 184,

17 τὰ ὄψα [ὁμῶν] ὅτι ἀκούουσιν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν

ὅτι πολλοὶ προφηῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν

ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκούσαι ἃ ἀκούετε καὶ

18 οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν 84

19 τοῦ σπειραντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς 185,

βασίλειας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ

ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός

20 ἐστὶν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη

σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ

21 εὐθύς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ

ρίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης

δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθύς σκαν-

22 δαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός

ἐστὶν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ

αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου συνπνίγει τὸν

23 λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν

13 HR συνίουσιν 16 [ὁμῶν]: T-W 17 T- γαρ | T
ἰδαν W εἶδον

13 οτι etc: να βλ. μη βλεπωσιν κ. α. μη ακουσωσιν και
μη συνωσιν μη ποτε επιστρεψωσιν 14 πληροται 1 243 Chrys.
| λεγουσα: + πορευθητι και ειπε τω λαω τουτω 17 ηδυννη-
θησαν ιδειν

¹³³₁ ei, et abundabit: qui autem non habet, et
 quod habet auferetur ab eo. Ideo in para- 13 Dt 20,9.
 bolis loquor eis: quia videntes non vident, et
 audientes non audiunt, neque intelligunt. Et 14 Is 6,9.10.
 adimpletur in eis prophetia Isaiae dicentis: J 12,40.
 Auditu audietis, et non intelligetis: Act 28,23.27.
 et videntes videbitis, et non videbitis.
 Incrassatum est enim cor populi huius, 15
 et auribus graviter audierunt,
 et oculos suos cluserunt:
 nequando videant oculis,
 et auribus audiant,
 et corde intelligant, et convertantur,
 et sanem eos.
¹³⁴₅ Vestri autem beati oculi quia vident, et aures 16 L 10,23.24.
 vestrae quia audiunt. Amen quippe dico vobis, 17
 quia multi prophetae, et iusti cupierunt videre
 quae videtis, et non viderunt: et audire quae
¹³⁵₂ auditis, et non audierunt. Vos ergo audite 18
 parabolam seminantis. Omnis, qui audit ver- 19
 bum regni, et non intelligit, venit malus, et
 rapit quod seminatum est in corde eius: hic
 est qui secus viam seminatus est. Qui autem 20
 super petrosa seminatus est, hic est, qui ver-
 bum audit, et continuo cum gaudio accipit
 illud: non habet autem in se radicem, sed 21
 est temporalis. facta autem tribulatione et
 persecutione propter verbum, continuo scan-
 dalizatur. Qui autem seminatus est in spinis, 22 6,19—34.
 hic est, qui verbum audit, et sollicitudo saeculi 1 T 6,9.
 istius, et fallacia divitiarum suffocat verbum,
 et sine fructu efficitur. Qui vero in terram 23

14 ~~¶~~ ut adimpleatur | — in | dicens | intelleg- etc

15 cluserunt | ne quando | > oc. vid.

20 supra

22 > est sem. in spin.

bonam seminatus est, hic est qui audit verbum, et intelligit, et fructum affert, et facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero trigesimum.

- 86-48. 24 Aliam parabolam proposuit illis, dicens: ¹⁸⁶/₁₀
 Simile factum est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo.
 25 cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit. Cum autem crevisset herba, et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania.
 26 Accedentes autem servi patrisfamilias, dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania?
 27 Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit: Servi autem dixerunt ei, Vis, imus, et colligimus ea? Et ait: Non: ne forte colligentes zizania,
 3,12. 30 eradicetis simul cum eis et triticum. Sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: Colligite primum zizania, et alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate
 31 in horreum meum. Aliam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum caelorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: quod minimum quidem est omnibus seminibus: cum autem creverit, maius est omnibus oleribus, et fit arbor, ita ut volucres caeli veniant, et habitent
 Ez 17,23; 31,6. Ps 104,12. 32 in ramis eius. Aliam parabolam locutus est eis. Simile est regnum caelorum
 L 13,20.21. 33 fermento, quod acceptum mulier abscondit ¹⁸⁷/₂ ¹⁸⁸/₅

23 centum | sexaginta | al. vero | porro al. | triginta
 27 patris fam. 30 — in 2°
 32 holeribus

γῆν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων
καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν
ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

85 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· 24 36—43.

186,10 ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπει-
ραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ 25 Mc 4,27.
καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἤλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς Job 31,40.

καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ
ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν 26

ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες 27

δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότητος εἶπον αὐτῷ· κύριε,
οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ;

πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς 28

ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι αὐτῷ
λέγουσιν· θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά;

ὁ δὲ φησιν· οὐ, μὴ ποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια 29

ἐκριζώσῃτε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ἄφετε συνα- 30 3,12.
ξάνεσθαι ἀμφοτέρα ἕως τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν
καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε

πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας
πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συνα-

86 γάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. Ἄλλην παρα- 31 31,32:

187,2 βολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ 31 Mc 4,30—32.
βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν L 13,18,19;
ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὁ μικρό- 17,6.
τερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ 17,20.

32 Dn 4,9.18.
αὐξηθῆ, μείζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται E2 17,23; 31,6.
δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ Ps 104,12.

87 καὶ κατασκηνοῖν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Ἄλλην 33 18,6.

188,5 παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία L 13,20,21.
τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν

28 H—δουλοι | T λεγουσιν αυτω
h²T μεχρι | H [εις] | X συναγετς
αυτοις]

30 εως : h¹ αχρι

33 H [ελαλησ.

εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐξυμώθη ὄλον.

Mc 4,38.34. 34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς 139,6

τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει

Ps 78,2. 35 αὐτοῖς· ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προ-
φήτου λέγοντος·

ἀνοιξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
ἐρρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.

1. 24—30. 36 Τότε ἀφείς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. 88

Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· 140,10

διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων

37 τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ σπείρων

1 K 8,9. 38 τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ

δὲ ἀγρὸς ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα,

οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια

39 εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας

αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια

J 15,8. 40 αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν. ὥσπερ

οὗν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται,

Zph 1,8. 41 οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἀποστε-
25,31—46.

7,28. λει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ,

καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα

τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν,

50; 8,12. 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός·

Ps 112,10. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλανθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
Dn 3,6.

Dn 12,3. 43 των. τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ

βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὄτα ἀκουέτω.

19,29. L 14,33. 44 Ὅμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ 89

κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἄνθρωπος

ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει

καὶ πωλεῖ ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν

45 ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν 90

35 δια : hT+ Hσαιοι | W καταβολ. κοσμου 36 HR
προσηλθαν | διασαφ. : T φρασον 44 οσα : hRT pr παντα

34 ουδεν : ουκ D5 37 ανθρ. : θεου 28 40 (fin.)

43 cf 9 44 ανθρ. : τις

in farinae satis tribus, donec fermentatum
¹³⁰₆ est totum. Haec omnia locutus est Iesus 34 Mc 4,33,34.
 in parabolis ad turbas: et sine parabolis non
 loquebatur eis: ut impleretur quod dictum 35 Γ# 78,2.
 erat per Prophetam dicentem:

Aperiam in parabolis os meum,
 eructabo abscondita a constitutione mundi.

¹⁴⁰₁₀ Tunc, dimissis turbis, venit in domum: 36 24—30.
 et accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes:
 Edissere nobis parabolam zizaniorum agri.
 Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum 37
 semen, est Filius hominis. Ager autem, est 38 I K 3,9.
 mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii
 regni. Zizania autem, filii sunt nequam.
 Inimicus autem, qui seminavit ea, est dia- 39
 bolus. Messis vero, consummatio saeculi est.
 Messores autem, angeli sunt. ¹ Sicut ergo colli- 40 J 15,8.
 guntur zizania, et igni comburuntur: sic erit
 in consummatione saeculi. mittet filius ho- 41 Zph 1,3.
 minis angelos suos, et colligent de regno eius 25,31—46.
 omnia scandala, et eos, qui faciunt iniqui- 7,23.
 tatem: ¹ et mittent eos in caminum ignis. Ibi 42 8,12.
 erit fletus, et stridor dentium. Tunc iusti 43 Dn 12,3.
 fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.
 Qui habet aures audiendi, audiat. ¹ Simile 44 10,29. I. 14,33.
 est regnum caelorum thesauro abscon- Ph 3,7.
 dito in agro: quem qui invenit homo, Prv 2,4.
 abscondit, et prae gaudio illius vadit,
 et vendit universa quae habet, et emit
 agrum illum. Iterum simile est regnum 45

35 adimpleretur

36 dissere

37 — illis

40 igne

43 patr. sui | — audiendi

- caelorum homini negotiatori, quaerenti bonas
 Prv 8,10.11. 46 margaritas. Inventa autem una pretiosa mar-
 22,9.10. 47 garita, abiit, et vendidit omnia quae habuit,
 et emit eam. Iterum simile est regnum
 caelorum sagenae missae in mare, et ex
 48 omni genere piscium congreganti. quam,
 cum impleta esset, educentes, et secus littus
 sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos
 25,32. 49 autem foras miserunt. Sic erit in consum-
 matione saeculi: exhibunt angeli, et separa-
 50 bunt malos de medio iustorum, et mittent
 eos in caminum ignis: ibi erit fletus, et stridor
 51 dentium. Intellexistis haec omnia? Dicunt
 52 ei: Etiam. Ait illis: Ideo omnis scribe doctus
 in regno caelorum, similis est homini patri-
 familias, qui profert de thesauro suo nova
 et vetera.
- 53-58:
 Mc 6,1-6. 53 Et factum est, cum consummasset Iesus
 L 4,15-30. 54 parabolas istas, transiit inde. Et veniens in ¹⁴¹
 7,28; 11,1; patriam suam, docebat eos in synagogis
 10,1; 26,1. eorum, ita ut mirarentur, et dicerent: Unde
 55 huic sapientia haec, et virtutes? Nonne
 hic est fabri filius? Nonne mater eius di-
 citur Maria, et fratres eius, Iacobus, et
 J 7,15.52. 56 Ioseph, et Simon, et Iudas? et sorores
 eius, nonne omnes apud nos sunt? Unde
 J 4,44. 57 ergo huic omnia ista? Et scandalizabantur
 in eo. * Iesus autem dixit eis: Non est pro-
 pheta sine honore nisi in patria sua, et in ¹⁴²
 I

47 — piscium

52 patri fam.

οὐρανῶν ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας·
 εὐρῶν δὲ ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελ- 46 Prv 8,10,11.
 θῶν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν Ph 3,7 a.
 91 αὐτόν. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν 47 22,9,10.
 οὐρανῶν σαγήνη βληθείση εἰς τὴν θάλασσαν καὶ Hb 1,17.
 ἐκ παντὸς γένους συναγαγούση· ἦν ὅτε ἐπληρώθη 48
 ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες
 συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω
 ἔβαλον. οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· 49 25,32.
 ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονη- Ps 1,5.
 ροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς 50 42, 8,12.
 εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλανθμὸς Ps 112,10.
 καὶ ὁ βρονθμὸς τῶν ὀδόντων. Συνήκατε ταῦτα 51 Dn 3,6.
 πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναί. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· 52 12,35.
 διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασι- 23,13,34.
 λείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκο-
 δεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ
 καινὰ καὶ παλαιά.

92 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παρα- 53
 141,1 βολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. καὶ ἐλθὼν εἰς 54
 τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συνα-
 γωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν·
 πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; ¹ οὐχ 55
 οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ
 αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
 Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ 56 J 7,15,52.
 αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν;
 πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ¹ καὶ ἐσκανδαλίζοντο 57 J 4,44.
 142,1 ἐν αὐτῷ. * ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν
 προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι καὶ ἐν τῇ

53—58:
 Mc 6,1—6.
 L 4,15—30.
 7,28; 11,1;
 19,1; 26,1.

45 εμποροῦ : hRT pr ἀνθρώπῳ 52 εἶπεν : h λέγει
 55 Ἰωσηφ : h²¹ Ἰωσης * Ἰωαννης 57 τῇ 1^ο : hT+ ἰδία

46 πεπρακ. : ἐπωλήσεν 48 καλλιστά 49 αἰῶνος : κο-
 σμου 51 ναί : + κυριε 52 ἐκβάλλει : προφέρει Orig.
 54 η : pr πασα

58 οἰκία αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις
πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

1-12:
Mc 6,14.17-30.
L 9,7-9;
8,19.20.
4,24. L 8,3.

14 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τε- 25 93

2 τραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν 148,2
αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτός
ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνά-

11,2. 3 μεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας 144,2

τὸν Ἰωάννην ἔδησεν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο διὰ
Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ

19,9.
Lv 18,16; 20,21.
21,26.

4 αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης αὐτῷ· οὐκ ἔξεστίν 145,8

5 σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

■ γενεσίοις δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ 145,8
θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρρεσεν

7 τῷ Ἡρώδῃ, ὄθεν μεθ' ὄρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ

8 δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσεται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα

9 πῖνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ

λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς

17,12. 10 συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, καὶ πέμψας

11 ἀπεκεφάλισεν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠνέχθη

ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πῖνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ,

12 καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσελθόντες

οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν,

13-21:
Mc 6,81-84.
L 9,10-17.
J 6,1-18.
4,12.
9,38.

13 καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. Ἀκούσας 94

δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς 148,2

ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι

14 ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. Καὶ

ἐξελθὼν εἶδεν πολλὸν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ'

αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

14,3 Hc.: W+ τότε | T [Φιλίππου] 4 T- ο 7 H μετα
13 hT πεζοί

58 τας απιστίας 14,2 ο βαπτ.: + ον εγω απεκεφαλισα
6 - γενομενοις latt | η θυγατ. αυτου Ηρωδιας 8 - επι
πινακι την 9 ελυπηθη ει δια δε 5 12 σωμα 5

domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas 58
propter incredulitatem illorum.

¹⁴³/₂ In illo tempore audivit Herodes tetrarcha 14 ^{1-12:} Mc 6,14,17-30.
famam Iesu: et ait pueris suis: Hic est 2 ^{L 9,7-9;}
Ioannes Baptista: ipse surrexit a mortuis, et 3 ^{3,19,20.}
¹⁴⁴/₂ ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim 3 11,2.
tenuit Ioannem, et alligavit eum: et posuit in
carcerem propter Herodiam uxorem fratris
sui. Dicebat enim illi Ioannes: Non licet tibi 4 Lv 18,10; 20,21.
habere eam. Et volens illum occidere, timuit 5 21,26.
populum: quia sicut prophetam eum habe-
bant. Die autem natalis Herodis saltavit filia 6
Herodiadis in medio, et placuit Herodi. Unde 7
cum iuramento pollicitus est ei dare quod-
cumque postulasset ab eo. At illa praemo- 8
nita a matre sua, Da mihi, inquit, hic in
disco caput Ioannis Baptistae. Et contrista- 9
tus est rex: propter iuramentum autem, et
eos, qui pariter recumbebant, iussit dari.
Misitque et decollavit Ioannem in carcere. 10 17,12.
Et allatum est caput eius in disco, et datum 11
est puellae, et attulit matri suae. Et acce- 12
dentes discipuli eius, tulerunt corpus eius,
et sepelierunt illud: et venientes nuncia-
verunt Iesu. Quod cum audisset Iesus, 13 ^{13-21:} Mc 6,31-44.
secessit inde in navicula, in locum deser- ^{L 9,10-17.}
tum seorsum: et cum audissent turbae, ^{J 6,1-13.}
secutae sunt eum pedestres de civitatibus.
Et exiens vidit turbam multam, et miser- 14 9,30.
tus est eis, et curavit languidos eorum.

14,1 audiit 9 § iusiurandum

11 tulit 12 — eius 2°

13 § in naviculam

14 eis] eius

14,15—27. SECVNDVM MATTHAEVM.

- 15 Vespere autem facto, accesserunt ad eum ¹⁴⁷₁
discipuli eius, dicentes: Desertus est locus,
et hora iam praeteriit: dimitte turbas, ut
16 euntes in castella, emant sibi escas. Iesus
autem dixit eis: Non habent necesse ire:
17 date illis vos manducare. Responderunt ei:
Non habemus hic nisi quinque panes, et duos
18 pisces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc.
19 Et cum iussisset turbam discumbere super
foenum, acceptis quinque panibus, et duobus
piscibus, aspiciens in caelum benedixit, et
fregit, et dedit discipulis panes, discipuli
2 Rg 4,44. 20 autem turbis. Et manducaverunt omnes, et
saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim
21 cophinos fragmentorum plenos. Manducan-
tium autem fuit numerus, quinque millia
virorum, exceptis mulieribus, et parvulis.
22 Et statim compulit Iesus discipulos ascendere ¹⁴⁸₆
in naviculam, et praecedere eum trans fretum,
I. 6,12; 9,18. 23 donec dimitteret turbas. Et dimissa turba,
ascendit in montem solus orare. * Vespere ¹⁴⁹₂
24 autem facto solus erat ibi. navicula autem ¹⁵⁰₄
in medio mari iactabatur fluctibus: erat
25 enim contrarius ventus. Quarta autem vigi-
lia noctis, venit ad eos ambulans super mare.
I. 24,37. 26 Et videntes eum super mare ambulantem,
turbati sunt, dicentes: Quia phantasma est.
27 Et prae timore clamaverunt. ¹ Statimque Iesus
locutus est eis, dicens: Habete fiduciam: ego

18 > illos mihi

19 supra | faenum etc | ☩ autem dederunt

21 millia etc

22 stat. iussit discipulos

25.26 ☩ supra

26 95 ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 15
 147,1 λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρ-
 ῆλθεν· ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
 εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ 18
 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρειαν ἔχουσιν ἀπελ-
 θεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ λέγουσιν 17
 αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ
 δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς. 18
 καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ 19 J 11,41; 17,1.
 χορτοῦ, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο Act 20,35.
 ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ
 κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ
 μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ 20 2 Rg 4,44.
 ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλα-
 σμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 21
 ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν
 27 96 καὶ παιδίων. Καὶ [εὐθὺς] ἠνάγκασεν τοὺς 22 22-36:
 148,6 μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν Mc 6,45-56.
 149,2 εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. καὶ 23 J 8,15-21.
 ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν
 150,4 προσεύξασθαι. * ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.
 τὸ δὲ πλοῖον ἤδη σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς 24
 ἀπεῖχεν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ
 ἐναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς 25 Ps 77,20.
 ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Job 9,8.
 οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης Is 43,16.
 περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμα 26 L 24,37.
 ἐστίν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκραξαν. εὐθὺς δὲ 27
 ἐλάλησεν [ὁ Ἰησοῦς] αὐτοῖς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγώ

15 HR προσῆλθον | hT παρηλθεν ηδη· | KR- ουν
 16 T- Ιησους 19 h και εκελευσεν ... και λαβων
 22 [ευθως]: RW-T | W μαθ. αυτου | K- το 1^ο
 24 σταδ. ... απειχεν (W-ε); hRT μεσον της θαλασσης ην
 26 οι δε μαθ. ιδ.: T ιδοντες δε 27 [ο Ιησ.] : RW-T

28 εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος ^{151,10}
 εἶπεν· κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἔλθειν πρὸς
 29 σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. ἵ ὁ δὲ εἶπεν· ἔλθέ. καὶ καταβάς
 ἀπὸ τοῦ πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ
 30 ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ
 τὸν ἄνεμον ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζε-
 8,26; 28,17. 31 σθαι ἔκραξεν λέγων· κύριε, σῶσόν με. εὐθέως δὲ
 ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ
 32 λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ἵ καὶ ἀνα- ^{152,6}
 βάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.
 J 1,49. 33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες·
 Mc 6,53 s. 34 ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον 97
 35 ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν ^{153,2}
 οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὄλην
 τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάν-
 9,21. L 6,19. 36 τας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
 ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
 αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

1-20:
 Mc 7,1-23. 15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων ^{28 98}
 Dt 4,2. 2 Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες· διὰ τί οἱ ^{154,8}
 L 11,35. μαθηταὶ σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν
 πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας ὅταν
 ■ ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·
 διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ
 Ex 20,12; 4 θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν·
 21,17. Dt 5,16. τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καί· ὁ κακολογῶν
 Prv 28,24. 5 πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ· ὑμεῖς δὲ
 λέγετε· ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· δῶρον
 ■ ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελήθῃς, ἵ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα
 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὸν

28 H αυτω post ειπεν 29 και ηλθ. : hR ελθειν
 34 H ηλθαν 36 H [αυτου] 15,4 ειπεν : T ενετειλατο
 λεγων 6 HR— η την μητερα αυτου

30 ανεμον : + ισχυρον D⁵ 34 επι : εις ει — εις 5 |
 Γεννησαρ 15,1 απο : pr οι 5 5 (ὠφελήθῃς B³) 6 ου
 pr ουδεν εστιν N* pr και 5 | τον λογον : την εντολην ■

¹⁵¹₁₀ sum, nolite timere. Respondens autem Petrus 28
dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire
super aquas. ¹ At ipse ait: veni. Et descen- 29
dens Petrus de navicula, ambulabat super
aquam ut veniret ad Iesum. Videns vero 30
ventum validum, timuit: et cum coepisset
mergi, clamavit dicens: Domine, salvum me
fac. Et continuo Iesus extendens manum, 31 ^{8,26.}
apprehendit eum: et ait illi: Modicae fidei,
¹⁵²₆ quare dubitasti? Et cum ascendissent in 32
naviculam, cessavit ventus. Qui autem in 33
navicula erant, venerunt, et adoraverunt eum,
¹⁵³₂ dicentes: Vere filius Dei es. Et cum trans- 34
fretassent, venerunt in terram Genesar. Et 35
cum cognovissent eum viri loci illius, mise-
runt in universam regionem illam, et obtule-
runt ei omnes male habentes: et rogabant 36 ^{9,21. L 6,19.}
eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent.
Et quicumque tetigerunt, salvi facti sunt.

¹⁵⁴₆ Tunc accesserunt ad eum ab Ierosolymis 15 ^{1-20:}
Scribae, et Pharisei, dicentes: Quare disci- ^{Mc 7,1-23.}
puli tui transgrediuntur traditionem seniorum? 2 ^{Dt 4,2.}
non enim lavant manus suas cum panem ^{L 11,38.}
manducant. Ipse autem respondens ait illis: 3
Quare et vos transgredimini mandatum Dei
propter traditionem vestram? Nam Deus 4 ^{Ex 20,12;}
dixit: Honora patrem, et matrem. et: Qui ^{21,17.}
maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. ^{L 11,38.}
Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri, 5
vel matri, Munus quodcumque est ex me,
tibi proderit: et non honorificabit patrem 6
suum, aut matrem suam: et irritum fecistis

28 > venire ad te   31 adpreh- etc   32 ☞ ascen-
disset   34 genesar
15,2 ☞ traditiones   4 patr. tuum | male dix-
erit   6 - suam

mandatum Dei propter traditionem vestram.

Is 29,13 Lxx. 7 Hypocritae, bene prophetavit de vobis Isaias, dicens:

8 Populus hic labiis me honorat:
cor autem eorum longe est a me.

9 Sine causa autem colunt me,
docentes doctrinas, et mandata hominum.

10 Et convocatis ad se turbis, dixit eis: Audite,

12,34. 1 T 4,4. 11 et intelligite. Non quod intrat in os, coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore,

12 hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes¹⁵⁵
discipuli eius, dixerunt ei: Scis quia Phari¹⁰

J 15,2. 13 saei audito verbo hoc, scandalizati sunt? At ille respondens ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus caelestis, eradica-

23,24. L 6,30. 14 bitur. Sinite illos: caeci sunt, et duces¹⁵⁶
J 9,40. R 2,19. caecorum. caecus autem si caeco ducatum⁵

15 praestet, ambo in foveam cadunt. Respon-¹⁵⁷
dens autem Petrus dixit ei: Edissere nobis⁶

16 parabolam istam. At ille dixit: Adhuc et vos

17 sine intellectu estis? Non intelligitis quia omne, quod in os intrat, in ventrem vadit,

18 et in secessum emittitur? Quae autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coin-

Gn 8,21. 19 quinant hominem: de corde enim exeunt cogitationes malae, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae.

20 haec sunt, quae coinquant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.

21 Et egressus inde Iesus secessit in

22 partes Tyri, et Sidonis. Et ecce mulier

Chananaea a finibus illis egressa clamavit,

- λόγον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὑποκρι- 7 Is 29,18 Lxx.
 ταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων·
 ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾶ,
 ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
 μάτην δὲ σέβονται με,
 διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.
 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· 10
 ἀκούετε καὶ συνίετε· ἴ οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα 11 12,34. 1 T 4,4.
Jc 8,6.
 κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ
 156,10 τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε 12
 προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ· οἶδας
 ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδα-
 λίσθησαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· πᾶσα φυτεία 13 J 15,3.
 ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζω-
 156,5 θήσεται. ἄφετε αὐτούς· τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ τυφ- 14 23,24. L 6,39.
J 9,40. R 2,19.
 λῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῆ, ἀμφότεροι 15
 157,6 εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος 15
 εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολήν. ὁ δὲ 16
 εἶπεν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε 17
 ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν
 κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ 18
 δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας
 ἐξέρχεται, κάκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ 19 Gn 8,21.
 τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι,
 μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασ-
 φημίαι. ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρω- 20
 πον· τὸ δὲ ἀνίπτους χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν
 ἄνθρωπον.
 29 99 Καὶ ἐξεληθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς 21 21—28:
Mc 7,24—30.
 τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χανα- 22 1 Rg 17,8—24.
Mc 8,6.
 ναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξεληθοῦσα ἔκραζεν

6 λογον : hT νομον 14 hT οδηγοι εισιν τυφλοι |
 τυφλων : [h] —κ 22 hT εκραξεν W εκραυραξεν

8 απεχει : εστιν 11 ου : + παν | κοινωνει it 18 14 αυτους :
 τους τυφλους 17 ουπω 5 18 cf 11 20 κοινωνουντα

- λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε υἱὸς Δαυεὶδ· ἡ θυγάτηρ
 23 μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη
 αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 ἤρῳτον αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι
 10,6. 24 κραῖζει ὀπισθεν ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· 158,5
 L 4,25—27. οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολω-
 25 λότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει 159,6
 26 αὐτῷ λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ ἀποκρι-
 θεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον
 27 τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπεν·
 ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν
 8,10.18. 28 κυρίων αὐτῶν. τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
 αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γεννηθήτω
 σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ
 τῆς ὥρας ἐκείνης.
- 5,1. Mc 7,31. 29 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ 30 10
 τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβάς εἰς τὸ 160,6
 Mc 8,10. 30 ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι
 πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, κυλλοὺς,
 τυφλοὺς, κωφοὺς, καὶ ἐτέρους πολλοὺς, καὶ ἔριψαν
 αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν
 11,4 s. 31 αὐτούς· ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας
 Mc 7,37. L 7,16. κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς
 περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδό-
 32—39: 32 ξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε- 31
 Mc 8,1—10. 14,14. σάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· σπλαγχνίζομαι
 ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν
 μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς
 33 νήστεις οὐ θέλω, μὴ ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ
 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ

22 h υιε 26 εστ. καλ. : T εξεστιν 27 H [γαρ] 30 χωλ. . .
 κωφ. : h^s † . . . † : RT χωλ. τυφλ. κωφ. κυλλ. | BW εριψαν
 31 hW τους οχλους | W βλεποντ. θαυμασαι | λαλουντ. :
 h ακουοντας | K— κυλλους υγιεις | hT εδοξαζον 32 H [ηδη] |

30 παρα : υπο | αυτους 2^ο : † παντας

[T νηστεις

dicens ei: Miserere mei Domine fili David:
 filia mea male a daemone vexatur. Qui non 23
 respondit ei verbum. Et accedentes discipuli
 eius rogabant eum dicentes: Dimitte eam:
¹⁵⁸₅ quia clamat post nos. Ipse autem respon- 24 10,6.
 dens, ait: Non sum missus nisi ad oves, quae
¹⁵⁹₆ perierunt domus Israel. At illa venit, et ado- 25
 ravit eum, dicens: Domine, adiuva me. Qui 26
 respondens ait: Non est bonum sumere panem
 filiorum, et mittere canibus. At illa dixit: 27
 Etiam Domine: nam et catelli edunt de micis,
 quae cadunt de mensa dominorum suorum.
 Tunc respondens Iesus, ait illi: O mulier, 28 8,10.13.
 magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et
 sanata est filia eius ex illa hora.
¹⁶⁰₆ Et cum transisset inde Iesus, venit secus 29 Mc 7,31.
 Mare Galilaeae: et ascendens in montem,
 sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbae 30 Mc 8,10.
 multae, habentes secum mutos, caecos, clau-
 dos, debiles, et alios multos: et proiecerunt
 eos ad pedes eius, et curavit eos: ita ut 31 Mc 7,37.
 turbae mirarentur videntes mutos loquentes,
 claudos ambulantes, caecos videntes: et magni-
 ficabant Deum Israel. Iesus autem, convo- 32 32-39:
 catis discipulis suis, dixit: Misereor turbae, Mc 8,1-10.
 quia triduo iam perseverant mecum, et non 14,14.
 habent quod manducant: et dimittere eos
 ieiunos nolo, ne deficiant in via. Et dicunt 33
 ei discipuli: Unde ergo nobis in deserto

28 eius] illius

30 mut. clodos caec.

31 clodos

panes tantos, ut saturemus turbam tantam?

34 ¹ Et ait illis Iesus: Quot habetis panes? At illi dixerunt: Septem, et paucos pisciculos.
 35 Et praecepit turbae, ut discumberent super
 36 terram. Et accipiens septem panes, et pisces, et gratias agens, fregit, et dedit discipulis
 37 suis, et discipuli dederunt populo. Et comederunt omnes, et saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem
 38 sportas plenas. Erant autem qui manducaverunt, quattuor millia hominum, extra
 39 parvulos, et mulieres. Et, dimissa turba, ascendit in naviculam: et venit in fines Magedan.

1-12: Mc 8,11-21. 16 Et accesserunt ad eum Pharisaei, et Sadducaei tentantes: et rogaverunt eum ut signum
 12,38. 2 de caelo ostenderet eis. At ille respondens, ait illis: Facto vespere dicitis: Serenum erit,
 L 12,54-56. 2 162
 11,1. 3 rubicundum est enim caelum. Et mane: Hodie 5
 tempestas, rutilat enim triste caelum. *Faciem 163
 ergo caeli diiudicare nostis: signa autem tem- 6
 Jona 2,1. 4 porum non potestis scire? Generatio mala et 164
 12,39,40. 4 adultera signum quaerit: et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae prophetae. Et
 5 relictis illis, abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis: Intuemini, et cavete a fermento Pharisaeorum, et Sadducaeorum.
 L 12,1. 6 164
 7 At illi cogitabant intra se dicentes: Quia panes 165
 6,30. 8 non accepimus. Sciens autem Iesus, dixit: Quid cogitatis intra vos modicae fidei, quia panes non

34 > panes habetis
 35 discumberet 38 manducaverant
 16,2 illis] eis
 3 - scire 4 - prophetae
 7.8 ~~SW~~ inter

ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; καὶ 34
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ
δὲ εἶπαν· ἐπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ παραγ- 35
γείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν¹ ἔλαβεν 36
τοὺς ἐπτά ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύδας καὶ εὐχαρι-
στήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ
μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ 37
ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων
ἦσαν ἐπτά σφυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 38
ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ
101 παιδιῶν. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ 39
πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγαδάν.

161,4 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδου- 16 ^{1-12:}
καῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ ^{Mc 8,11-21.}
162,5 τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξάαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 2 ^{12,38.}
εἶπεν αὐτοῖς· [ὀφίας γενομένης λέγετε· εὐδία,
πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός·¹ καὶ πρωτὶ σήμερον χειμῶν, 3 ^{11,4.}
πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ μὲν πρόσ-
ωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ
163,6 σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε,] γενεὰ πονηρὰ 4 ^{Jona 2,1.}
καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ ^{12,39,40.}
δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. καὶ
32 καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν. Καὶ ἐλθόντες οἱ 5
164,2 μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε 6 ^{L 12,1.}
ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
165,6 οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους 7 ^{J 4,38.}
οὐκ ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί δια- 8 ^{8,30.}
λογίσεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ

34 RT ειπον 37 RT σφυριδας 38 ἦσαν : h+ ως | hT
παιδ. κ. γυναικ. 16,1 H [οι] | hT επηρωτων 2,3 [οφιας
... δυνασθε] : [[H]]W 3 fn; : H. 4 W αιτει 5 hW
λαβειν αρτους

35,36 παραγγειλας ... ελαβεν : εκλευσε ... και λα-
βων 5 39 Μαγαδα 5 16,3 ουρανος : απη | το : pr υπο-
κριται 5 | δυν. : δοκιμαζετε L : συνιετε S : + δοκιμαζειν G :
+ γινωαι 245. 1012 4 - και μοιχαλις

- 14,17—21. 9 ἔχετε; οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε
Mc 8,52. ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους
- 15,34—38. 10 ἐλάβετε; οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχι-
11 λίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε
ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ
J 8,27. 12 τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. τότε
συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
[τῶν ἄρτων], ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων
καὶ Σαδδουκαίων.
- 13—20: 13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρίας 33 1
Mc 8,27—30. 14 τῆς Φιλιππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· 166,1
L 9,18—21. τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ
14,2. 17,10. 14 ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπαν· οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν
21,11.46. βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν
L 7,18. 15 ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα
- 26,68. J 8,89. 16 με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν·
G 1,15.16. 17 σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ἀπο- 187,1
17,4.5. κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ,
J 1,42. E 2,20. Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκά-
7,24. λυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Job 38,17. 18 καὶ γὰρ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτη
Is 38,10. τῇ πέτρῳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ
Jr 1,19. Sap 16,13. Ps 9,14; 107,18. 19 πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. δώσω σοι
18,18. 23,13. Mc 13,34. J 20,23. Ap 1,18. τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν
ὀμώσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν
17,9. 20 τοῖς οὐρανοῖς. τότε ἐπετίμησεν τοῖς μαθηταῖς 188,3
ἵνα μηδενὶ εἰπῶσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.
- 21—28: 21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο Ἰησοῦς Χριστὸς δεικνύειν τοῖς 103
Mc 8,31—9,1. 21 μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελ-
L 9,22—27. 12,40. J 2,19.

8 εχετε: T ελαβετε 10 RT σφυριδας 12 [των αρτων]: RW:
T των Φαρισαιων και Σαδδουκαιων | W αλλ' | W τ. Σ. κ. Φ.
17 H [τοις] 20 σπειμ.: hRT διεστειλατο 21 Ιησ. Χριστος:
h¹²T ο Ιησ. h¹²R Ιησ. h¹² —

13 τινα: + με D5 | — τον 16 σωζοντος 17 — Βαρι. ...
ουρανοις Tat. | βαρ Ιωνα 5 18 — καγω ... οτι ει — και επι ...
εκκλησ. Tat. | ου κατισχ. αυτης: te non vincit Tat. 19 — vers.
Tat. | pr και 5 | σοι δωσω 43

- habetis? Nondum intelligitis, neque recorda- 9 14,17—21.
 mini quinque panum in quinque millia homi-
 num, et quot coplinos sumpsistis? neque 10 15,34—38.
 septem panum in quattuor millia hominum,
 et quot sportas sumpsistis? Quare non in- 11
 telligitis, quia non de pane dixi vobis: Ca-
 vete a fermento Pharisaeorum, et Sadducaeo-
 rum? Tunc intellexerunt quia non dixerit 12 J 8,27.
 cavendum a fermento panum, sed a doctrina
 Pharisaeorum, et Sadducaeorum.
- ¹⁸⁶₁ Venit autem Iesus in partes Caesareae 13 13—20:
 Philippi: et interrogabat discipulos suos, di- Mc 8,27—30.
 cens: Quem dicunt homines esse Filium L 9,18—21.
 hominis? At illi dixerunt: Alii Ioannem Bap- 14 14,2. 17,10.
 tistam, alii autem Eliam, alii vero Ieremiam,
 aut unum ex prophetis. Dicit illis Iesus: Vos 15
 autem quem me esse dicitis? Respondens 16 J 8,09.
 Simon Petrus dixit: Tu es Christus, filius
¹⁸⁷₁₀ Dei vivi. Respondens autem Iesus, dixit ei: 17 G 1,15,16.
 Beatus es Simon Bar Iona: quia caro, et 17,4,5.
 sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus,
 qui in caelis est. Et ego dico tibi, quia tu 18 J 1,42. E 2,20.
 es Petrus, et super hanc petram aedificabo Job 38,17.
 ecclesiam meam, et portae inferi non prae- Is 38,10.
 valebunt adversus eam. Et portae inferi non prae- Ps 9,14; 107,18.
 valebunt adversus eam. Et tibi dabo claves Sap 18,13.
 regni caelorum. Et quodcumque ligaveris 19 18,18.
 super terram, erit ligatum et in caelis: et Ap 1,18.
 quodcumque solveris super terram, erit solu-
¹⁸⁸₂ tum et in caelis. Tunc praecepit discipulis 20 17,9.
 suis ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus
 Christus.
- Exinde coepit Iesus ostendere discipulis 21 21—28:
 suis, quia oporteret eum ire Ierosolymam, Mc 8,31—9,1.
 L 9,22—27.
 12,40. J 2,19.

9 qu. † milium † hom. 10 quatt. † milium † hom.
 15 — Iesus 17 — ei | † Bariona
 18 adversum 19 — et 3° 5°

et multa pati a senioribus, et Scribis, et principibus sacerdotum, et occidi, et tertia die

22 resurgere. Et assumens eum Petrus, coepit increpare illum dicens: Absit a te, Domine: 169
6

Is 8,14. 23 non erit tibi hoc. Qui conversus, dixit Petro: Vade post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea, quae Dei sunt, sed ea,

10,38.39. 24 quae hominum. Tunc Iesus dixit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et se-

25 quatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam. qui autem perdidit animam suam propter me, inveniet eam.

4,8. 26 Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo com-

J 5,29. R 2,6. 27 mutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis: et tunc reddet unicuique se-

Ps 62,13.
Prv 24,12.

10,23. 28 cundum opera eius. Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo. 171
10

1-13:
Mc 9,2-13.
L 9,28-36.

17 Et post dies sex assumit Iesus Petrum, et Iacobum, et Ioannem fratrem eius, et ducit

2 P 1,16-18. 2 illos in montem excelsum seorsum: et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta

3 sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses, et Elias cum eo loquentes.

4 Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hic esse: si

27 opus

17,1 assumit (sic et corr 93)] ~~U~~ 93 assumpsit ~~U~~ as-
sumsit | ~~U~~ duxit 3 apparuit | moyses

θεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ
 ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ
 168,6 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγεροθῆναι. καὶ προσλαβόμενος 22
 αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων·
 ἰλεῶς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ 23
 στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου,
 σατανᾶ· σκάνδαλον εἰ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ
 170,2 τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ 24
 Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει
 ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω
 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ 25
 ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
 ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,
 εὕρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, 26
 ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν
 αὐτοῦ ζημιωθῆ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλ-
 171,10 λαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ 27
 ἀνθρώπου ἐρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
 μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ
 104 κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν 28
 172,2 τινες τῶν ᾧδε ἐστώτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται
 θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
 ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

34 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 17
 τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν
 αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ'
 ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ 2
 ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ
 ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ 3
 ᾧφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἥλειας συνλαλοῦντες
 μετ' αὐτοῦ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ 4
 Ἰησοῦ· κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ᾧδε εἶναι· εἰ

Is 8,14.
 2 Sm 10,23.
 R 8,32.
 1 K 2,11; 3,3.
 4,10. 1 P 2,8.
 10,38,39.
 J 5,29. R 2,6.
 Ps 62,13.
 Prv 24,12.
 Sir 32(35),24.
 1-18:
 Mc 9,2-13.
 L 9,28-36.
 J 12,28-41.
 Ex 24,18.
 2 P 1,16-18.
 Ex 34,29.
 10; 22,32.
 1 P 1,10 se.
 Mt 3,22,23.

22 hW Π. λεγει αυτω επιτιμων 24 H[o] 17,1 Ιακωβ. :
 h pr τον

21 μετα τρεις ημερας, ιε 17,23 26 ωφελειται Dε 27 τα
 εργα κ* 17,1 αναγει | κατ' ιδιαν : λιαν

- 8,17. 5 Μωϋσεϊ μίαν και Ἡλεία μίαν. ἔτι αὐτοῦ λα-
 16,18.17. λοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς,
 Ps 2,7. και ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός
 Gn 22,2. και ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός
 Is 42,1. ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα·
 Dt 18,15.19. E 2,8.
 Hb 3,2 Lxx. 6 ἀκούετε αὐτοῦ. και ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἐπεσαν
 ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν και ἐφοβήθησαν σφόδρα.
 Ap 1,17. 7 και προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς και ἀψάμενος αὐτῶν
 8 εἶπεν· ἐγερθητε και μὴ φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ
 τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ αὐτὸν
 18,20. 9 Ἰησοῦν μόνον. Και καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ 105
 ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ
 εἰπῆτε τὸ ὄραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
 11,14. Mt 8,23. 10 νεκρῶν ἐγερθῆ. Και ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ 173,8.
 8. λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλείαν
 11 δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἡλείας
 14,9.10. 12 μὲν ἔρχεται και ἀποκαταστήσει πάντα· λέγω δὲ
 L 28,25. ὑμῖν ὅτι Ἡλείας ἤδη ἦλθεν, και οὐκ ἐπέγνωσαν
 αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν·
 οὕτως και ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν
 L 1,17. 13 ὑπ' αὐτῶν. τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ
 Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.
 14-21:
 Mc 9,14-29. 14 Και ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ 35 10
 L 9,37-42. 15 ἀνθρωπος γονυπετῶν αὐτόν· και λέγων· κύριε, 174,2.
 4,24. ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται και
 16 πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. και προσήνεγκα αὐτόν
 τοῖς μαθηταῖς σου, και οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν
 Dt 32,5. 17 θεραπεῦσαι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ
 J 14,9. γενεὰ ἄπιστος και διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ'
 Kol 3,18.

4 hW σκηνας τρεις | W κ. μιαν Ηλεια 5 H φωτεινη
 8 αυτον : τον hRT 9 εγερθη : h αναστη 10 W μαθ. αυτου
 12 HR αλλα 12.13 ουτως ... αυτων. τοτε ... αυτοις : h^r
 τοτε ... αυτοις. ουτως ... αυτων. 15 εχει : hRT πασχει
 17 h [τοτε] αποκριθεις ο

11 ερχεται : + πρωτον 5 15 πολλாகις 2^ο : ενιοτε D Orig.
 17 απιστος : πονηρα Z

vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, 5
 Moysi unum, et Eliae unum. Adhuc eo lo- 5,17.
 quente, ecce nubes lucida obumbravit eos. 16,18,17.
 Et ecce vox de nube, dicens: Hic est Filius 8
 meus dilectus, in quo mihi bene complacui: 8
 ipsum audite. Et audientes discipuli cecide- 6
 runt in faciem suam, et timuerunt valde. Et 7
 accessit Iesus, et tetigit eos: dixitque eis: 8
 Surgite, et nolite timere. Levantes autem 8
 oculos suos, neminem viderunt, nisi solum 8
 Iesum. Et descendentibus illis de monte, 9 16,20.
 praecepit eis Iesus, dicens: Nemini dixeritis
 visionem, donec Filius hominis a mortuis re-
 surgat. Et interrogaverunt eum discipuli, di- 10 11,14. MI 3,23
 centes: Quid ergo Scribae dicunt quòd Eliam
 oporteat primum venire? At ille respondens, 11
 ait eis: Elias quidem venturus est, et resti-
 tuet omnia. dico autem vobis, quia Elias 12 14,9,10.
 iam venit, et non cognoverunt eum, sed fe- 12 L 23,25.
 cerunt in eo quaecumque voluerunt. Sic et
 Filius hominis passurus est ab eis. Tunc in- 13 L 1,17.
 tellexerunt discipuli, quia de Ioanne Baptista
 dixisset eis.

¹⁷⁴
₂ Et cum venisset ad turbam, accessit ad 14 14—21:
 eum homo genibus provolutus ante eum, di- 15 Mc 9,14—29.
 cens: Domine, miserere filio meo, quia luna- 15 L 9,37—42.
 ticus est, et male patitur: nam saepe cadit
 in ignem, et crebro in aquam. et obtuli 16
 eum discipulis tuis, et non potuerunt curare
 eum. Respondens autem Iesus, ait: O gene- 17 Dt 32,5.
 ratio incredula, et perversa quousque ero 17 J 14,9.

4 et mosi

5 nubis

9 — eis

15 (C⁹³ om „15“, C^{93.98} numerant 15—26 pro 16—27)

17 — autem | quo usque

vobiscum? usquequo patiar vos? Afferte huc
18 illum ad me. Et increpavit illum Iesus, et
exiit ab eo daemonium, et curatus est puer

10,1. 19 ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad
Iesum secreto, et dixerunt: Quare nos non ¹⁷⁶/₅

21,21. L 17,6. 20 potuimus eiicere illum? Dixit illis Iesus:
Mc 11,23. Propter incredulitatem vestram. Amen quippe
dico vobis, si habueritis fidem, sicut granum
sinapis, dicetis monti huic, Transi hinc illuc,
et transibit, et nihil impossibile erit vobis.

21 Hoc autem genus non eiicitur nisi per ora-
tionem, et ieiunium.

22,23:

Mc 9,30-32. 22 Conversantibus autem eis in Galilaea, ¹⁷⁸/₂
L 9,43-45. dixit illis Iesus: Filius hominis tradendus
18,21.

23 est in manus hominum: et occident eum,
et tertia die resurget. Et contristati sunt
vehementer.

Ex 30,13. 24 Et cum venissent Capharnaum, accesse- ¹⁷⁷/₁₀

runt qui didrachma accipiebant, ad Petrum,
et dixerunt ei: Magister vester non solvit
25 didrachma? Ait: Etiam. Et cum intrasset in

domum, praevenit eum Iesus, dicens: Quid
tibi videtur Simon? Reges terrae a quibus
accipiunt tributum vel censum? a filiis suis,

26 an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit
27 illi Iesus: Ergo liberi sunt filii. Ut autem

non scandalizemus eos, vade ad mare, et
mitte hamum: et eum piscem, qui primus
ascenderit, tolle: et aperto ore eius, invenies
staterem: illum sumens, da eis pro me, et te.

17 usque quo

18 illum] eum

20 dicit | — Iesus | ~~310~~ — illuc | imposs- etc

23 tertio

24 didragma bis | — ei   25 — in

- ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ
 μοι αὐτὸν ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 18
 καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἔθερα-
 75,5 πεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὄρας ἐκείνης. Τότε προσ- 19 10,1.
 ελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον·
 διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ὁ δὲ 20 21,21. L 17,6.
 λέγει αὐτοῖς· διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν Mc 11,28.
 γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινά- 13,31. 1 K 18,2.
 πεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ,
 καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν.
 107 Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν 22 22,23 :
 70,2 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Mc 9,30—32.
 παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀπο- L 9,43—45.
 κτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. 23 J 16,6.
 καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.
 108 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλ- 24 Kx 30,18.
 7,10 θον οἱ τὰ δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ
 εἶπαν· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ δίδραγμα;
 λέγει· ναί. καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προ- 25
 ἔφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι δοκεῖ,
 Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβά-
 νουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ
 ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; εἰπόντος δὲ· ἀπὸ τῶν ἀλλο- 26
 τρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄραγε ἐλεύθεροὶ εἰσιν
 οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πο- 27 R 14,13.
 ρευθεῖς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν 1 K 8,13.
 ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ
 στόμα αὐτοῦ ἐύρησεις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς
 αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

19 H εἶπαν 21 h^r[R] τουτο δε το γενοσ ουκ εκπο-
 ρευεται ει μη εν προσευχη και νηστεια. 23 εγερθ. : hW ανα-
 στησεται 24 τελει : HR+ τα 25 hT εισελθοντα |
 hW τινος 27 hT σκανδαλιζωμεν

Mc 9,29.

20 απιστιαν D⁵ 22 αυτων δε αναστρεφομενων (αναστρ.
 et 5) 23 cf 16,21 | — και ελ. σφ. K

- 1-9: 18 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ 37 1
 Mc 9,38-47. Ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασι- 178,3
 L 9,46-48. λείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον
 2 3 ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ εἶπεν· ἀμὴν
 5,20; 19,14. λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ
 J 8,8.5. παιδία, οὐ μὴ εἰσελθῆτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
 4 οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ
 παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασι-
 5 λείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν δέξεται ἓν παιδίον
 10,40. J 18,20. ■ τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· ὃς δ' ἂν 178,3
 σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόν-
 των εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος
 ὀνικῆς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ
 38,24. ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ 110
 L 17,1.2. ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἔλθειν τὰ σκάν-
 δαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον
 5,29.30. 8 ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου 180,6
 σκανδαλίζει σε, ἔκκοπον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
 καλὸν σοὶ ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ
 9 εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου
 σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
 καλὸν σοὶ ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν,
 ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν
 H 1,14. 10 τοῦ πυρός. Ὅρατε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν 181,1
 L 2,18. μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι
 Act 12,15. αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσ-
 12-14: 12 ωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Τί ὑμῖν 38
 L 15,4-7. δοκεῖ; ἐὰν γένηται τι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα 182,5
 1 P 2,25. καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνεθήκοντα
 ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

9,18. L 19,10. 1 ἐκείνη: hW + ὁ 7 γὰρ: T+ ἐστὶν 10 ἐν οὐρανοῖς
 10: [h] W ἐν τῷ οὐρανό 11 h^r ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 θρώπου σωσαι το ἀπολωλός. 12 ἀφήσει: T ἀφείς εἰ — και

1 ὥρα: ἡμέρα 1 8 αὐτὸν: αὐτὰ 5 | βλ. εἰς τὴν γέενναν
 τοῦ πυρός 1 10 τούτων: + τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ

¹⁷⁸/₂ In illa hora accesserunt discipuli ad Ie-18 ^{1-9:}
sum, dicentes: Quis putas, maior est in regno ^{Mc 9,38-47.}
caelorum? Et advocans Iesus parvulum, sta- ^{L 9,46-48.} 2
tuit eum in medio eorum, ¹ et dixit: Amen 3 ^{19,14. J 3,3.5.}
dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini
sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelo-
rum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut 4
parvulus iste, hic est maior in regno caelo-
rum. Et qui susceperit unum parvulum talem 5 ^{10,40. J 13,20.}
¹⁷⁹/₂ in nomine meo, me suscipit. qui autem scan- 6 ^{L 17,1.2.}
dalizaverit unum de pusillis istis, qui in me
credunt, expedit ei ut suspendatur mola asi-
naria in collo eius, et demergatur in profun-
dum maris. ¹ Vae mundo a scandalis. Necesse 7
est enim ut veniant scandala: verumtamen
vae homini illi, per quem scandalum venit.
¹⁸⁰/₆ Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat 8 ^{5,29.30.}
te: abscide eum, et proiice abs te: bonum
tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum,
quàm duas manus, vel duos pedes habentem
mitti in ignem aeternum. Et si oculus tuus 9
scandalizat te, erue eum, et proiice abs te:
bonum tibi est cum uno oculo in vitam in-
trare, quàm duos oculos habentem mitti in
¹⁸¹/₁₀ gehennam ignis. Videte ne contemnatis 10 ^{H 1,14.}
unum ex his pusillis: dico enim vobis,
quia angeli eorum in caelis semper vident
faciem patris mei, qui in caelis est. Venit 11
enim filius hominis salvare quod perierat.
¹⁸²/₅ Quid vobis videtur? si fuerint alicui 12 ^{12-14:}
centum oves, et erraverit una ex eis: ^{L 15,4-7.}
nonne relinquit nonagintanovem in monti-
bus, et vadit quaerere eam, quae erravit?

18,7 ab | — illi

8 † abscinde | clodum

9 est † unoculum † in

12 relinquet

- 13 et si contigerit ut inueniat eam: amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quàm super nonagintanovem, quae non erraverunt.
- 14 Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in caelis est, ut pereat unus de pusillis
- ^{Lv 19,17.} ^{L 17,3. G 6,1.} 15 istis. Si autem peccaverit in te frater tuus, ¹⁸³/₅ vade, et corripe eum inter te, et ipsum solum.
- ^{Dt 19,15.} 16 si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. ¹⁸⁴/₁₀ si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium
- ^{1 K 5,13.} 17 testium stet omne verbum. Quòd si non audierit eos: dic ecclesiae. si autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus, et publi-
- ^{16,19.} ^{J 20,23.} 18 canus. Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo: ¹⁸⁵/₇ et quaecumque solveritis super terram, erunt
- ^{Mc 11,24.} 19 soluta et in caelo. Iterum dico vobis, quia ¹⁸⁶/₁₀ si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis a
- ^{28,20.} ^{J 14,23.} 20 patre meo, qui in caelis est. Ubi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.
- 21 Tunc accedens Petrus ad eum, dixit: ¹⁸⁷/₅ Domine quoties peccabit in me frater meus, et
- ^{I. 17,4.} 22 dimittam ei? usque septies? Dicit illi Iesus: Non dico tibi usque septies: sed usque septua-
- 23 gies septies. Ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere ¹⁸⁸/₁₀
- 24 cum servis suis. Et cum coepisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei

13 gaudebit

16 > non te | > testium vel trium

17 aut. et eccl.

19 quaecumque

21 quotiens etc

23 adsimil. 24 — ei 2°

- ¹ και εαν γενηται ευρειν αυτω, αμην λεγω υμιν οτι 13
 χαιρει επ' αυτω μαλλον η επι τοις ενενηκοντα εννεα
 τοις μη πεπλανημενοις. ουτως ουκ εστιν θελημα 14
 εμπροσθεν του πατρος υμων του εν ουρανοις ινα
^{188,5} αποληται εν των μικρων τουτων. Εαν δε 15 Lv 19,17.
L 17,3. G 6,1.
 αμαρτηση ο αδελφος σου, υπαγε ελεγξον αυτον
 μεταξυ σου και αυτου μονου. εαν σου ακουση,
^{184,10} εκερδησας τον αδελφον σου· εαν δε μη ακουση, 16 Dt 19,15.
 παραλαβε μετα σου ετι ενα η δυο, ινα επι στυματος
 δυο μαρτυρων η τριων σταδη παν ρημα· εαν δε 17 1 K 5,13.
16,18.
 παρακουση αυτων, ειπον τη εκκλησια· εαν δε και
 της εκκλησιας παρακουση, εστω σοι ωσπερ ο
^{185,7} εθνικος και ο τελωνης. Αμην λεγω υμιν, οσα 18 16,19.
J 20,23.
 εαν δησητε επι της γης εσται δεδεμενα εν ουρανω,
 και οσα εαν λυσητε επι της γης εσται λελυμενα
¹¹¹ εν ουρανω. Πάλιν [αμην] λεγω υμιν οτι εαν δυο 19 Mc 11,24.
J 16,24.
1 K 5,4.
^{186,10} συμφωνησωσιν εξ υμων επι της γης περι παντος 20
 πραγματος ου εαν αιτησωνται, γενησεται αυτοις
 παρα του πατρος μου του εν ουρανοις. ου γαρ
 εισιν δυο η τρεις συνηγμενοι εις το εμον ονομα,
 εκει ειμι εν μεσω αυτων.
^{187,5} Τότε προσελθων ο Πετρος ειπεν αυτω· κυριε, 21
 ποσακις αμαρτησει εις εμε ο αδελφος μου και
 αφησω αυτω; εως επτακις; ¹ λεγει αυτω ο Ιησους· 22 L 17,4.
Gn 4,24.
 ου λεγω σοι εως επτακις, αλλα εως εβδομηκον-
³³ τακις επιτα. Δια τουτο ωμοιωθη η βασιλεια των 23 22,2; 25,19.
^{188,10} ουρανων ανθρωπω βασιλει, ος ηθελησεν συναραι 24
 λογον μετα των δουλων αυτου. αροξαμενου δε
 αυτου συναιρειν, προσηχηθη εις αυτω οφειλετης

14 υμων : K μου 16 σου : T σεαντου | h ετι ενα η
 δυο μετα σου 17 RW ειπε 19 [αμην] : RW-T | T συμ-
 φωνησουσιν 20 h^f ουκ εισιν γαρ δυο η τρεις συνηγμενοι
 εις το εμον ονομα, παρ οις ουκ ειμι εν μεσω αυτων.
 21 αυτω 1° : [H] | W ο αδ. μου εις εμε 24 T προσηνεχθη
 | R αυτω εις

25 μυρίων ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος προαθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει, 26 καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα 27 ἀποδώσω σοι. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον 28 ἀφῆκεν αὐτῷ. ἔξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὔρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων· 29 ἀπόδος εἰ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ' 30 ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ἀποδοῦ 31 τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. 32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην 33 ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἠλέησα; 34 καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδοῦ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

3. L 6, 86—88.

5, 26; 22, 7.

6, 14. 15.

1—9:

Mc 10, 1—19.

7, 28; 11, 1;

13, 59; 26, 1.

19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους 112
τούτους, μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν 189, 6
εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

25 εχει : T ειχεν 26 δουλ. : T + εκεινος 27 H [εκεινου] |
H δανιον 31 W αυτου οι συνδ. | γενομ. 1° : T γνωμενα
33 W κἀγὼ σε 34 H [ου] | HR— αυτω

24 μυριων : πολλων κ* 26 λεγ. : + κυριε 5 28 αποδ. : +
μοι 5 29 αυτου : + εις τους ποδας αυτου 5 | και : + παντα 5
34 — παν 35 επουραμιος 5 | υμων : + τα παραπτω-
ματα αυτων 5 19, 1 ετελ. : ελαλησεν

decem millia talenta. Cum autem non haberet 25
unde redderet, iussit eum dominus eius ve-
nundari, et uxorem eius, et filios, et omnia,
quae habebat, et reddi. Procidens autem 26
servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam
habe in me, et omnia reddam tibi. Misertus 27
autem dominus servi illius, dimisit eum, et
debitum dimisit ei. Egressus autem servus 28
ille invenit unum de conservis suis, qui debe-
bat ei centum denarios: et tenens suffocabat
eum, dicens: Redde quod debes. Et proci- 29
dens conservus eius, rogabat eum, dicens:
Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi.
Ille autem noluit: sed abiit, et misit eum in 30
carcerem donec redderet debitum. Videntes 31
autem conservi eius quae fiebant, contristati
sunt valde: et venerunt, et narraverunt do-
mino suo omnia, quae facta fuerant. Tunc 32
vocavit illum dominus suus: et ait illi: Serve
nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam
rogasti me: nonne ergo oportuit et te mise- 33
reri conservi tui, sicut et ego tui misertus
sum? Et iratus dominus eius tradidit eum 34 5,26.
tortoribus, quoadusque redderet universum
debitum. Sic et Pater meus caelestis faciet 35 6,14.15.
vobis, si non remiseritis unusquisque fratri
suo de cordibus vestris.

¹⁸⁶
6

Et factum est, cum consummasset 19 1-9:
Jesus sermones istos, migravit a Galilaea, Mc 10,1-12.
et venit in fines Iudaeae trans Iordanem, 7,28; 11,1;
18,58; 26,1.

24 milia etc -

25 — eius 1°

31 f. erant

33 non ergo

2 ¹ et secutae sunt eum turbae multae, et curavit eos ibi.

5,31.82. 3 Et accesserunt ad eum Pharisei tentantes eum, et dicentes: Si licet homini dimittere uxorem suam, quacumque ex causa?

Gn 1,27. 4 Qui respondens, ait eis: Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum, et

Gn 2,24. 5 feminam fecit eos? ¹ et dixit: Propter hoc dimittet homo patrem, et matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una.

1 K 7,10.11. 6 ¹ itaque iam non sunt duo, sed una caro. Quod

Di 24,1. 7 ergo Deus coniunxit, homo non separet. Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandavit dare

8 libellum repudii, et dimittere? Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio

L 16,18. 9 autem non fuit sic. Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, moechatur: ¹⁹⁰/₂

10 et qui dimissam duxerit, moechatur. Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis ¹⁹¹/₁₀

1 K 7,7.17. 11 cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed

12 quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt: et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere capiat.

13-15: 13 Tunc oblatis sunt ei parvuli, ut ¹⁹²/₂
Mc 10,13-16. L 18,15-17. manus eis imponeret, et oraret. Disci-

19,4 — hominem

(5 *C inc. v. 5* Propter)

7 dari 8 > sic fuit

10 homini | ux.] muliere

11 — illis

13 inpon- etc

καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθερά- 2
 πεισεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

- 113 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες 3 5,81.82.
 αὐτὸν καὶ λέγοντες· εἰ ἔξεστιν ἀπολύσαι τὴν
 γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ ἀπο- 4 Gn 1,27.
 κρινθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπ’
 ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ἰ καὶ εἶπεν· 5 Gn 2,24.
 ἕνεκα τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα
 καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,
 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ὥστε οὐκέτι 6 1 K 6,17;
 εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν,
 ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν 7 Dt 24,1.
 Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ
 ἀπολύσαι; λέγει αὐτοῖς· ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν 8
 σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολύσαι τὰς
 γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ’ ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως.
 190,2 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα 9 L 16,18.
 αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται. 14,4.
 191,10 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία 10
 τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει
 γαμήσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσιν 11 1 K 7,7.17.
 τὸν λόγον τούτου, ἀλλ’ οἷς δέδοται. εἰσὶν γὰρ 12
 εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν L 14,20.
 οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν
 ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες
 εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
 ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

- 114 Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδιά, ἵνα τὰς 13 13—15:
 192,2 χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθη- Mc 10,13—16.
 L 18,15—17.

3 H προσηλθον | αυτω : T+ οι 4 RT ποιησας 4.5 TW
 αυτους; και ... μιαν. (W) 7 απολυσαι : hW+ αυτην
 8 H αυτοις οτι M. 9 hW- οτι | μη επι ... μοιχεται :
 h παρεκτος λογον πορνειας, ποιει αυτην μοιχευθηναι, και ο
 απολελυμενην γαμησας μοιχεται 11 H- τοντον

3 εξεστιν : + ανθρωπω D5 6 συνεζ. : + εις εν 8 ουκ
 εγενετο 10 ανθρ. : ανδρος

- 18,2.3. 14 ταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε
τὰ παιδιά καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με·
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
- 16-30 :
Mc 10,17-31. 16 Καὶ ἰδοὺ εἰς προσελθῶν αὐτῷ εἶπεν· διδά- 41
L 18,18-30. 16 Καὶ ἰδοὺ εἰς προσελθῶν αὐτῷ εἶπεν· διδά- 193,
R 2,7. σκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον;
L 10,26-28. 17 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ;
εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν
Ex 20,18-16. 18 εἰσελθεῖν, τήρει τὰς ἐντολάς. λέγει αὐτῷ· ποίας;
Dt 5,17-20. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις,
Ex 20,12. 19 οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, ἴμιμα τὸν πατέρα
Lv 19,18. καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
Dt 5,16. 20 σεαυτόν. λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· ταῦτα πάντα
6,20. L 12,83. 21 ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ 194,
Ph 3,7 s. θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρ-
χοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν
Ps 62,11. 22 οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀκούσας δὲ ὁ 195,
νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ
23 ἔχων κτήματα πολλὰ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος
δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
24 οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν
κάμηλον διὰ τρήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν ἢ
7,28. 25 πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἀκούσαντες
δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· τίς
Gn 18,14. 26 ἄρα δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς
Job 42,2. Zch 8,6.

14 εἶπεν : hT+ αυτοῖς | T προς εμε 16 διδασκαλε :
h^r+ αγαθε 17 τι με ... αγαθος : h^{r10} τι με λεγεις αγαθον ουδεις
αγαθος ει μη εις ο θεος ²⁰ post αγαθος + ο θεος ⁸ post αγ. +
ο πατηρ [μου ο εν τοις ουρανοις] | hRT τηρησον 18 λεγει α.
ποι. : hT ποιας ; φησιν | εφη : hRT ειπεν 19 h^{rv}- και αγαπ....
σεαυτον 20 hT παντα ταυτα 21 εφη : h λεγει | δος : [H] R+
τοις | T ουρανων 22 T- τον λογον : [H]W+ τουτον | W
χηματα 24 υμιν : hT+ οτι | hRT τρυπηματος | hW διελ-
θειν | πλουσιον : hW+ εισελθειν | του θεου : T των ουρανων

20 εφυλαξαμην ε + εκνεοτητος (μου) (D) ε 24 καμιλον 59 pc
25 εξεπλησο. : + και σφοβηθησαν

- puli autem increpabant eos. Iesus vero ait 14 18,2,3.
 eis: Sinite parvulos, et nolite eos prohibere
 ad me venire: talium est enim regnum cae-
 lorum. Et cum imposuisset eis manus, abiit 15
 inde.
- ¹⁹³/₂ Et ecce unus accedens, ait illi: Magister 16 16-30:
Mc 10,17-31.
L 18,18-30.
 bone, quid boni faciam ut habeam vitam
 aeternam? Qui dixit ei: Quid me interrogas 17 L 10,26-28.
 de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem
 vis ad vitam ingredi, serva mandata. Dicit 18 Ex 20,12-16.
Dt 5,17-20.
 illi: Quae? Iesus autem dixit: Non homi-
 cidium facies: Non adulterabis: Non facies
 furtum: Non falsum testimonium dices: 'Ho- 19 Ex 20,12.
Lv 19,18.
Dt 5,16.
 nora patrem tuum, et matrem tuam, et diliges
 proximum tuum sicut teipsum. Dicit illi ado- 20
 lescens: Omnia haec custodivi a iuventute
 mea, quid adhuc mihi deest? Ait illi Iesus: 21 6,20. L 12,33.
 Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes,
 et da pauperibus, et habebis thesaurum in
 caelo: et veni, sequere me. Cum audisset 22 Ps 62,11.
 autem adolescens verbum, abiit tristis: erat
 enim habens multas possessiones. Iesus 23
 autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis,
 quia dives difficile intrabit in regnum caelorum.
 Et iterum dico vobis: Facilius est camelum 24
 per foramen acus transire, quàm divitem in-
 trare in regnum caelorum. Auditis autem his, 25
 discipuli mirabantur valde, dicentes: Quis ergo
 poterit salvus esse? Aspiciens autem Iesus, 26 Gn 18,14.
Job 42,2.
Zeh 8,6.

19 — tuum 1° et tuam

20 adulesc- etc | 𐤀𐤓𐤁 — a iuv. mea

21 vende | 𐤀𐤓 + omnia

dixit illis: Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possible sunt. Tunc respondens Petrus, dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te: quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit illis: Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae, * sedebitis et vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam aeternam possidebit. Multi autem erunt ¹⁹⁶₁₀ **20** primi novissimi, et novissimi primi. Simile ¹⁹⁷₅ est regnum caelorum homini patrifamilias, ¹⁹⁸₂ qui exiit primo mane conducere operarios in ¹⁹⁹₂ vineam suam. Conventione autem facta cum ²⁰⁰₁₀ operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, ¹ et dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et ⁵ quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam, ⁶ et nonam horam: et fecit similiter. Circa undecimam vero exiit, et invenit alios stantes, et dicit illis: Quid hic statis ⁷ tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam ⁸ meam. Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo: Voca

29 reliquit

20,1 est enim | patri fam.

4 > illis dixit

4.7 — meam

εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν
 116 ἔστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά. Τότε ἀπο- 27 L 5,11.
 κρινεῖς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφή-
 καμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται
 198,10 ἡμῖν; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν 28 L 22,30.
 ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιν- Dn 7,9,10.
 γενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Ap 8,21.
 197,5 θρόνου δόξης αὐτοῦ, * καθήσεσθε καὶ αὐτοὶ ἐπὶ
 δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ
 198,2 Ἰσραὴλ. καὶ πᾶς ὅστις ἀφήκεν οἰκίας ἢ ἀδελ- 29 H 10,34.
 φούς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ
 ἀγροὺς ἔνεκεν τοῦ ἔμοῦ ὀνόματος, πολλαπλασίονα
 117 λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ 30 20,16. L 13,30.
 199,2 ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Ὁμοίᾳ 20
 200,10 γὰρ ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
 οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἄμα πρῶτὶ μισθῶσα- 21,33.
 σθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. συμφωνήσας 2 13.
 δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν
 ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ ■
 ἐξεληθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας 4
 ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, ἵ καὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε
 καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ἦ δίκαιον
 δώσω ὑμῖν. ἵ οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν [ὁ] ἐξεληθὼν 5
 περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως.
 περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ἐξεληθὼν εὗρεν ἄλλους 6
 ἐστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην
 τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς 7
 ἐμισθῶσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς
 τὸν ἀμπελῶνα. ὁπίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος ■ Lv 19,13.
 τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς

26 T δυνατα παντα 28 RT καθισεσθε | αυτοι : HR
 υμεις 29 οικιας η : hT η οικιας post αγρους | T ενεκα
 20,5 [δε] : T-W

28 αυτοις : αυτω 29 μητ. : + η γυναικα και | εκατοντα-
 πλασιονα D⁵ 20,6 εξηλθεν και | εστωτ. : + αργους ⁵
 7 αμπελωνα : + και ο εαν η δικαιον ληψεσθε ⁵

- ἐργάτας καὶ ἀπόδος τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ
 Dt 24,14 a. 9 τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ἔλθόντες δὲ οἱ
 περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
 10 καὶ ἔλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον
 λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί.
 11 λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου
 12 ἰλέγοντες· οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν,
 καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βασιτάσαι
 2. 13 τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν· ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ
 14 σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ἄρον τὸ σὸν
 καὶ ὑπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς
 R 9,16,21. 15 καὶ σοί· οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς
 6,23. Mc 7,22. ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστὶν ὅτι ἐγὼ
 Ps 34,9. 12,30. 16 ἀγαθὸς εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ
 οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.
 17-19 :
 Mc 10,32-34. 17 Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσό- 118
 L 18,31-33. λυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν 201,3
 16,21; 17,22,23. 18 τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ ἀναβαλόμεν εἰς Ἱερο-
 σόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται
 τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρι-
 19 νοῦσιν αὐτὸν εἰς θάνατον, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν
 τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ
 σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.
 20-28 :
 Mc 10,35-45. 20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβε- 48 118
 10,2. δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνούσα καὶ 202,6
 19,28. 21 αἰτουσά τι ἀπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις;
 L 23,42.

8 αποδος : hW+ αυτοις 9 RT και ελθοντες οι 10 και
 ελθ. : T ελθοντες δε | T πλειονα | H [το] 12 hW ημιν
 αυτους | W καυσωνα; 13 h ειπ. ενι αυτ. W αυτ. ενι
 ειπ. 14 δε : [h] W εγω 15 ουκ : T pr η 16 εσχατοι
 20 : + h^r | + πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι
 22,14. 17 hRT Και αναβαινων ο Ιησ. | δωδ. : HR+ [μαθητας]
 18 [H] R θανατω 19 εγερθ. : hW αναστησεται 20 απ :
 hT παρ

operarios, et redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos. Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes autem et primi, arbitrati sunt quòd plus essent accepturi: acceperunt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant ad-
 11 versus patremfamilias, ¹ dicentes: Hi novis-
 12 simi una hora fecerunt, et pares illos nobis
 fecisti, qui portavimus pondus diei, et aestus.
 At ille respondens uni eorum, dixit: Amice
 non facio tibi iniuriam: nonne ex denario
 convenisti mecum? Tolle quod tuum est, et
 vade: volo autem et huic novissimo dare sicut
 et tibi. Aut non licet mihi quod volo, facere?
 an oculus tuus nequam est, quia ego bonus
 sum? Sic erunt novissimi primi, et primi
 novissimi. multi enim sunt vocati, pauci vero
 electi.

15 R 9,16.21.
6,23.
16 10,30; 22,14.

²⁰¹₂ Et ascendens Iesus Ierosolyman, as-
 sumpsit duodecim discipulos secreto, et ait
 illis: Ecce ascendimus Ierosolyman, et filius
 hominis tradetur principibus sacerdotum, et
 Scribis, et condemnabunt eum morte, ¹ et
 tradent eum Gentibus ad illudendum, et
 flagellandum, et crucifigendum, et tertia die
 resurget.

17 17-19:
Mc 10,32-34.
L 18,31-33.
18 16,21; 17,22.23.

²⁰²₀ Tunc accessit ad eum mater filiorum
 Zebedaei cum filiis suis, adorans et petens
 aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis?
 20 20-28:
Mc 10,35-45.
10,2.
21 19,28.

11 patrem fam.
 16 > sunt enim | vero] autem
 19 deludendum

- Ait illi: Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram in regno tuo. Respondens autem Iesus, dixit: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei: Possumus. Ait illis: Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad dexteram meam vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo. Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem vocavit eos ad se, et ait: Scitis quia principes gentium dominantur eorum: et qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus. sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, et dare animam suam, redemptionem pro multis.
- Et egredientibus illis ab Iericho, secuta est eum turba multa, et ecce duo caeci sedentes secus viam, audierunt, quia Iesus transiret: et clamaverunt, dicentes: Domine miserere nostri, filii David. Turba autem increpabat eos ut

23 vel] et

28 ~~in~~ in redempt.

29 hiericho etc

- λέγει αὐτῷ· εἰπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἰς ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα. λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοιμάσται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι καταξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως ἐστὶν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ὡς περὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.
- Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱερειχῶ ἤκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυεὶδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα

22 26,29. J 18

23 Act 12,2.
Ap 1,9.

24 L 22,24—26

25

26 23,11.
1 K 9,19.

27 Mc 9,35.

28 Ps 49,8.
Is 53,10 ss.
L 22,27.
Ph 2,7. 1 T

44 120

205,2

29—34:
Mc 10,46—
L 18,35—41
15,22.

31

21 λέγει αὐτῷ: h η δε ειπεν 23 και: hW η | HR— τουτο
24 T ακουσαντες δε οι. 26 εστιν: RT εσται | H αν | hW μεγας
εν υμιν 27 εν υμιν εν.: hW ειναι υμων | W εστω 28 fin
h^r + υμεις δε ζητετε εκ μικρου αυξησαι και εκ μειζονος
ελαττον ειναι. εισερχομενοι δε και παρακληθεντες δειπνησαι
μη ανακλινεσθε εις τους εξεχοντας τοπους, μη ποτε ενδο-
ξοτερος σου επελθη και προσελθων ο δειπνοκλητωρ ειπη σοι
Ετι κατω χωρει, και καταισχυνηθη. εαν δε αναπεσης εις
τον ητιονα τοπον και επελθη σου ητιων, ερει σοι ο δειπνο-
κλητωρ Συναγε ετι ανω, και εσται σοι τουτο χρησημον. 30 T—
κυριε | hT υιε, η 31

L 14,8—10.

22 πινειν: + η το βαπτισμα ■ εγω βαπτιζουμαι βαπτισθη-
ναι, η 23 + και το β. ο β. βαπτισθησεσθε 5 23 (αλλοις 225 d)
24 ηρξαντο αγανακτηειν ■ 26.27 εσται: εστω 5

L 12,50.

σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μείζον ἔκραξαν λέγοντες· κύριε,
 32 ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυεὶδ. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς
 ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· τί θέλετε ποιήσω
 33 ὑμῖν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφ-
 34 θαλμοὶ ἡμῶν. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο
 τῶν ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ
 ἠκολούθησαν αὐτῷ.

1-9: 21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον 45 121
 εἰς Βηθφαγὴ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς 208,2
 2 ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς¹ λέγων αὐτοῖς· πορεύεσθε
 εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς
 εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς·
 36,18. 3 λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη τι,
 ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρειαν ἔχει· εὐθὺς δὲ
 4 ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ 207,7
 τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

Is 62,11.
 Zch 9,9.

εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών·

ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι
 πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
 καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

6 πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς 208,2
 7 συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς¹ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ
 τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
 8 καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλείστος ὄχλος
 ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ
 ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρών-

32 H [o] 33 fin h²¹ + Quibus dixit Jesus Creditis
 posse me hoc facere? qui responderunt ei Ita, Domine
²⁰ + et videamus te 34 W αυτ. τ. ομματ. 21,1 R
 Βηθφαγῇ | W ο Ιησ. 2 RW ενθεως | h αγετε 6 T
 προσεταξεν 8 εστρωννυον : T εστρωσαν

34 οφθαλμων 5 | ανεβλ. : + αυτων οι οφθαλμοι 5
 21,1 ηγγισεν O³ | ηλθεν N² O³ | εις 8⁰ : προς 5 8 τι : τι
 ποιειτε Dal | αποστειλλει Opl 4 δε : + ολον B⁵ 5 - υιον N² |
 υποζυγιον 7 αυταν 1⁰ : αυτον | εκαθητο D εκαθισαν N²
 επεκαθισαν N¹ | αυτων 2⁰ : αυτου D : αυτον N¹

tacerent. At illi magis clamabant, dicentes:
 Domine, miserere nostri, fili David. Et stetit 32
 Iesus, et vocavit eos, et ait: Quid vultis ut
 faciam vobis? Dicunt illi: Domine, ut ape- 33
 riantur oculi nostri. Misertus autem eorum 34
 Iesus, tetigit oculos eorum. Et confestim
 viderunt, et secuti sunt eum.

²⁰⁶/₂ Et cum appropinquassent Ierosolymis, et 21 1-11:
Mc 11,1-10.
L 19,29-38.
J 12,12-19.
 venissent Bethphage ad Montem oliveti: tunc
 Iesus misit duos discipulos, ¹ dicens eis: Itē 2
 in castellum, quod contra vos est, et statim
 invenietis asinam alligatam, et pullum cum
 ea: solvite, et adducite mihi: ¹ et si quis vobis 3 26,18.
 aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus
 habet: et confestim dimittet eos. Hoc autem 4
²⁰⁷/₇ totum factum est, ut adimpleretur quod dictum
 est per Prophetam dicentem:

Dicite filiae Sion: 5 Zch 9,9.
Is 62,11.
 Ecce rex tuus venit tibi
 mansuetus, sedens super asinam,
 et pullum filium subiugalis.

²⁰⁸/₂ Euntes autem discipuli, fecerunt sicut 6
 praecepit illis Iesus. Et adduxerunt asi- 7
 nam, et pullum: et imposuerunt super
 eos vestimenta sua, et eum desuper se-
 dere fecerunt. Plurima autem turba stra- 8 ■ Rg 9,13.
 verunt vestimenta sua in via: alii autem
 caedebant ramos de arboribus, et sterne-

21,1 bethfage
 4 — totum | impleretur
 5 et sedens
 7 sup. eis

- Ps 118,25,26. 9 bant in via: turbae autem, quae praecedebant, ²⁰⁹/₁
 2 Sm 14,4. et quae sequebantur, clamabant, dicentes:
 Hosanna filio David:
 benedictus, qui venit in nomine Domini:
 hosanna in altissimis.
- 10 Et cum intrasset Ierosolymam, commota est ²¹⁰/₁₀
46. 11 universa civitas, dicens: Quis est hic? Populi autem dicebant: Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilaeae.
- 12—22:
 Mc 11,11—24. 12 Et intravit Iesus in templum Dei, et ²¹¹/₁
 L 19,45—48. eiiciebat omnes vendentes, et ementes in templo, et mensas numulariorum, et cathedras
 J 2,14—16. vendentium columbas evertit: et dicit eis:
 Is 56,7. 13 Scriptum est: Domus mea domus orationis
 Jr 7,11. vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam
 14 latronum. Et accesserunt ad eum caeci, et ²¹²/₁₀
- Ps 118,25. 15 claudi in templo: et sanavit eos. Videntes autem principes sacerdotum, et Scribae mirabilia, quae fecit, et pueros clamantes in templo, et dicentes: Hosanna filio David:
 Ps 8,3. 16 indignati sunt, ¹ et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Utique. numquam legistis: Quia ex ore infantium, et
 17 lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis, ²¹⁴/₆
 abiit foras extra Civitatem in Bethaniam: ibique mansit.
- 18 Mane autem revertens in Civitatem, esuriit.
- L 13,6. 19 Et videns fici arborem unam secus viam, venit ad eam: et nihil invenit in ea nisi folia tantum, et ait illi: Numquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo

9 osanna bis | venturus est
 12 nummular.   15 osanna
 16 dicant | dicit | lactantium

- 209,1 ννον ἐν τῇ ὁδοῦ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν ■ Ps 118,25.26.
καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· 2 Sm 14,4.
ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυεὶδ· 23,39.
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·
ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
- 210,10 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη 10
πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστὶν οὗτος; οἱ δὲ 11 46.
ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ
ἀπὸ Ναζαρεθ τῆς Γαλιλαίας.
- 211,1 Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν καὶ 12 12-22:
ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγορά- Mc 11,11-24.
ζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολ- L 19,45-48.
λυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν J 2,14-16.
πωλούντων τὰς περιστράς, καὶ λέγει αὐτοῖς· 13 Is 56,7.
γέγραπται· ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσε- Jr 7,11.
ται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον ληστῶν. Καὶ 14 11,5.
προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, 15 Ps 118,25.
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς 16 Ps 8,3.
καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ
τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέ-
γοντας· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυεὶδ, ἠγανάκτησαν, καὶ
εἶπαν αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ
Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι
ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω
214,6 αἶνον; Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς 17
πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ.
- 47 122 Πρωτὶ δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπεινάσεν. 18
καὶ ἰδὼν σπηλὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' 19 L 13,6.
αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα
μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς
γέννηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα

9 T ὡσαννα bis, it 15 12 ἱερον : + h^r | [R] T + του θεου
17 fin : h^f + et docebat eos de regno Dei 18 h επαναγων

9 — αυτον 5 11 οχλοι : πολλοι 13 εποιησατε D5
16 ακουεις : pr ουκ Fa 18 παραγων

- 20 ἡ συκῆ· καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· πῶς παραχοῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
- 17,26. 21 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω 215,6
L 17,6. ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κὰν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν,
- 22 γενήσεται· καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσ- 216,4
ευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.
- 23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερόν προσῆλθον 48 123
Mc 11,27—28. αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι 217,2
L 20,1—8. τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;
J 2,18.
- 24 καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ἄπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἔρωτήσω ὑμᾶς
κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν
- J 1,25. 33. 25 ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· τὸ βάπτισμα
L 15,18,21. τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώ-
πων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες·
ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διὰ τί οὖν
- 46; 14,5. 26 οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀν-
θρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς
- 27 προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην. καὶ ἀποκριθέντες
τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ
αὐτός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
- L 15,11. 28 ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα 49
δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὑπάγε 218,10
- 7,21. 29 σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν· ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. προσ-
ελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀπο-

23 H προσῆλθον 24 H [ὁ]ε] 25 εν : hRT παρ 27 R
ειπον 28 hW δυο τεκνα | προσελθ. : hRW pr και | h αμπ.
μου 29—31 RT ου θελω, ... απηλθεν ... εγω, ...
ουκ απηλθεν ... ο πρωτος (sic et h²⁸, h^{31c} ο εσατος)
30 δευτερω : T ετερω

ficulnea. Et videntes discipuli, mirati sunt, 20
²¹⁵₆ dicentes: Quomodo continuo aruit? Respon- 21 ^{17,20.}
 dens autem Iesus, ait eis: Amen dico vobis,
 si habueritis fidem, et non haesitaveritis, non
 solum de ficulnea facietis, sed et si monti
 huic dixeritis, Tolle, et iacta te in mare, fiet.
²¹⁶₄ Et omnia quaecumque petieritis in oratione 22
 credentes, accipietis.
²¹⁷₂ Et cum venisset in templum, accesserunt 23 ^{23-27:}
 ad eum docentem, principes sacerdotum, et ^{Mc 11,27-33.}
 seniores populi, dicentes: In qua potestate ^{L 20,1-8.}
 haec facis? Et quis tibi dedit hanc potesta- ^{J 2,18.}
 tem? Respondens Iesus dixit eis: Interro- 24
 gabo vos et ego unum sermonem: quem si
 dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua
 potestate haec facio. Baptismus Ioannis unde 25 ^{J 1,25.}
 erat? e caelo, an ex hominibus? At illi
 cogitabant inter se, dicentes: Si dixerimus,
 e caelo, dicet nobis: Quare ergo non credi-
 distis illi? Si autem dixerimus, ex homini- 26 ^{14,5.}
 bus, timemus turbam: omnes enim habebant
 Ioannem sicut prophetam. Et respondentes 27
 Iesu, dixerunt: Nescimus. Ait illis et ipse:
 Nec ego dico vobis in qua potestate haec facio.
²¹⁸₁₀ ¹ Quid autem vobis videtur? Homo quidam 28
 habebat duos filios, et accedens ad primum,
 dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea mea.
¹ Ille autem respondens, ait: Nolo. Postea 29 ^{7,21.}
 autem, poenitentia motus, abiit. Accedens 30
 autem ad alterum, dixit similiter. At ille re-

24 eis] illis

25 baptismum | (C inc. v. 26 Si dixerimus)

26 habent

27 faciam

28 — quidam

L 18,14. 31 spondens, ait: Eo, domine, et non ivit. quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis Iesus: Amen dico vobis, quia publicani, et meretrices praece-

L 7,29. 32 dent vos in regnum Dei. Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiae, et non credidistis ei. publicani autem, et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec poenitentiam habuistis postea, ut crederetis ei.

33-46: 33 Aliam parabolam audite: Homo erat pater-²¹⁹
 Mc 12,1-12. 2
 L 20,9-19.
 25,14. Is 5,1,2.

34 famulias, qui plantavit vineam, et sepem circumdedit ei, et fodit in ea torcular, et aedificavit turrim, et locavit eam agricolis, et

35 peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit servos suos

36 ad agricolas, ut acciperent fructus eius. Et agricolae, apprehensis servis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures prioribus, et fecerunt illis similiter. Novissime autem misit ad eos filium suum, dicens: Vere-

37 buntur filium meum. Agricolae autem videntes filium, dixerunt intra se: Hic est heres, venite, occidamus eum, et habebimus hereditatem eius.

38 Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam, 27,18. 39 et occiderunt. Cum ergo venerit dominus vineae, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi: Malos male perdet: et vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis Iesus: Numquam legistis in Scripturis:

40
 41
 42

Ps 118,22,23.
 Act 4,11.
 R 9,33.
 1 P 2,6-8.

31 — ei | praecedunt
 33 pater fam. | saepe | turrem
 37 vereb.] ☞ + forte
 41 — suam

κριθεις ειπεν· ου θελω, υστερον μεταμεληθεις
 απηλθεν. τις εκ των δυο εποίησεν το θελημα του 31 L 18,14.
 πατρος; λεγουσιν· ο υστερος. λεγει αυτοις ο Ιησους·
 αμην λεγω υμιν διτι οι τελωναι και αι πόρναι προ-
 αγουσιν υμας εις την βασιλειαν του θεου. ηλθεν 32 25.
 γαρ Ιωάννης προς υμας εν οδω δικαιοσύνης, και L 3,12; 7,29
 ουκ επιστευσατε αυτω· οι δε τελωναι και αι 2 P 2,21.
 πόρναι επιστευσαν αυτω· υμεις δε ιδόντες ουδε
 50 124 μετεμελήθητε υστερον του πιστευσαι αυτω. Άλλην 33 33-46:
 219,2 παραβολην ακουσατε. Ανθρωπος ην οικοδεσποτης Mc 12,1-12.
 οστις εφύτευσεν αμπελωνα, και φραγμαδν αυτω περι- L 20,9-19.
 εθηκεν και ωρυξεν εν αυτω ληνον και ωκοδόμησεν 25,14. Is 5,1.
 πύργον, και εξεδετο αυτον γεωργοις, και απεδή-
 μησεν. οτε δε ηγγισεν ο καιρος των καρπων, 34
 απεστειλεν τους δούλους αυτου προς τους γεωργους
 λαβειν τους καρπους αυτου. και λαβόντες οι 35
 γεωργοι τους δούλους αυτου ον μεν εδειραν, ον
 δε απέκτειναν, ον δε ελιθοβόλησαν. παλιν απ- 36
 εστειλεν άλλους δούλους πλείονας των πρώτων,
 και εποίησαν αυτοις ωσαύτως. υστερον δε απ- 37
 εστειλεν προς αυτοους τον υιον αυτου λεγων· εντρα-
 πήσονται τον υιον μου. οι δε γεωργοι ιδόντες 38 27,18.
 τον υιον ειπον εν εαυτοις· ουτός εστιν ο κληρο- J 1,11.
 νόμος· δευτε αποκτεινωμεν αυτον και σχωμεν την
 κληρονομίαν αυτου· και λαβόντες αυτον εξέβαλον 39 H 18,12 a.
 εξω του αμπελωνος και απέκτειναν. οταν ουν 40
 ελθη ο κύριος του αμπελωνος, τι ποιήσει τοις
 γεωργοις εκείνοις; λεγουσιν αυτω· κακους κακως 41
 απολέσει αυτους, και τον αμπελωνα εκδώσεται
 άλλοις γεωργοις, οτινες αποδώσουσιν αυτω τους
 καρπους εν τοις καιροις αυτων. λεγει αυτοις ο 42 Ps 118,22.23
 Ιησους· ουδέποτε ανέγνωτε εν ταϊς γραφαις· Act 4,11.
 R 9,38.
 1 P 2,6-8.

31 h^a cj — λεγουσιν· ο υστερος

32 ουδε : T ου

32 — ουδε

33 ανθρ. : + τις 5

38 κατασχωμεν 5

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
 οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
 παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη,
 καὶ ἔστιν θανασθὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

- 43 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνη ποιοῦντι
 Dn 2,34,35. 44 τοὺς καρπούς αὐτῆς. [καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον
 44.45. τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λι-
 45 μῆσει αὐτόν.] Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ 125
 οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι 220,1
 11.26. 46 περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι
 ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην
 22 αὐτὸν εἶχον. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν 51
 2 εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων· ὁμοιώθη ἡ 221,5
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις
 3 ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλεν
 τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς
 21.36. 4 τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. πάλιν
 ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· εἰπατε τοῖς
 κεκλημένοις· ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἠτοίμακα, οἱ
 ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα
 H 2,3. 5 ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. οἱ δὲ ἀμελήσαντες
 ἀπήλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ
 23,37. 6 τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες
 18,34; 24,2. 7 τοὺς δούλους αὐτοῦ ὑβρίσαν καὶ ἀπέκτειναν. ὁ δὲ
 βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα
 αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν
 Act 13,46. 8 πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. τότε λέγει τοῖς δούλοις
 αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλη-
 18,47; 21,43. 9 μένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς
 διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν εὑρητε καλέ-
 10 σατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἐξεληθόντες οἱ δούλοι

43 hW— οτι

[44] W—T

45 hT Ακουσαντες δε

46 τον οχλον N* | εις: ως D5 22,4 ητοιμασα ε - σται αλ
 5 επι: εις ε 7 και ακουσας ο βασιλευς σκεινος O | το
 στρατευμα

Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes,
hic factus est in caput anguli?

A Domino factum est istud,
et est mirabile in oculis nostris:

ideo dico vobis, quia auferetur a vobis regnum 43
 Dei, et dabitur genti facienti fructus eius. Et 44 Dn 2,34.35.
44.45.
 qui ceciderit super lapidem istum, confringetur:
²²⁰ super quem vero ceciderit, conteret eum. Et 45
₁
 cum audissent principes sacerdotum, et Phari-
 saei parabolas eius, cognoverunt quòd de ipsis
 diceret. Et quaerentes eum tenere, timuerunt 46 11.
 turbas: quoniam sicut prophetam eum habe-
²²¹ bant. Et respondens Iesus, dixit iterum in 22 2-10:
L 14,16-24.
₅ parabolis eis, dicens: 'Simile factum est regnum 2 J 3,29.
 caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio
 suo. Et misit servos suos vocare invitatos 3
 ad nuptias, et nolebant venire. Iterum misit 4 21,36.
 alios servos, dicens: Dicite invitatis: Ecce
 prandium meum paravi, tauri mei, et altilia
 occisa sunt, et omnia parata: venite ad
 nuptias. Illi autem neglexerunt: et abierunt, 5
 alius in villam suam, alius vero ad negotia-
 tionem suam: reliqui vero tenuerunt servos 6 23,37.
 eius, et contumeliis affectos occiderunt. Rex 7 24,2.
 autem cum audisset, iratus est: et missis
 exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et
 civitatem illorum succendit. Tunc ait servis 8
 suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui
 invitati erant, non fuerunt digni. ite ergo 9 13,47; 21,43.
 ad exitus viarum, et quoscumque invenerit-
 is, vocate ad nuptias. Et egressi servi 10

22,4 — sunt
6 contumelia | adfect-

- eius in vias, congregaverunt omnes, quos invenerunt, malos et bonos: et impletae sunt
- 11 nuptiae discumbentium. Intravit autem rex ²²²₁₀ ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem
- 12 non vestitum veste nuptiali. Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem
- 8,12. 13 nuptialem? At ille obmutuit. ¹ Tunc dixit rex ministris: Ligatis manibus, et pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi
- 14 erit fletus, et stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.
- 15 Tunc abeuntes Pharisei, consilium iniierunt ²²³₂ ut caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis dicentes: Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum:
- 17 dic ergo nobis quid tibi videtur, licet census
- 18 dare Caesari, an non? Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait: Quid me tentatis hypocritae? ¹ ostendite mihi numisma census. At
- 20 illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Iesus:
- R 13,7. 21 Cuius est imago haec, et superscriptio? ¹ Dicunt ei: Caesaris. Tunc ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari: et quae
- J 8,9. 22 sunt Dei, Deo. Et audientes mirati sunt, et relicto eo abierunt.
- 23—33:
- Mc 12,18—27. 23 In illo die accesserunt ad eum Sadducaei, qui dicunt non esse resurrectionem: et interrogaverunt eum, ¹ dicentes: Magister, Moyses dixit: Si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat
- L 20,20—26.
J 8,8.
Mc 3,6. J 3,2.
Gn 38,8.
Dt 25,5,6.

13 > pedib. eius et man.

14 enim] autem

17 videatur | dari

19 nomisma   20 suprascriptio

ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας οὓς εὗρον,
 πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφῶν
 ἀνακειμένων. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι 11
 τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐν-
 δεδυμένον ἔνδυμα γάμου·¹ καὶ λέγει αὐτῷ· ἔταῖρε, 12
 πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ
 ἐφिमώθη. τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις· 13 8,12. Ps 112,1
 δῆσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν
 εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλανθμὸς
 καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσιν 14
 κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

15—22:
 Mc 12,13—17.
 L 20,20—26.
 J 8,6.

52 126 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον 15
 228,2 ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδέυσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ 16 Mc 8,6. J 3,
 ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ
 τῶν Ἡροδιανῶν λέγοντας· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
 ἀληθῆς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ
 διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ
 βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· εἶπὸν οὖν ἡμῖν, 17
 τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ;
 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· 18
 τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ 19
 νόμισμα τοῦ κῆνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ
 δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη 20
 καὶ ἡ ἐπιγραφή;¹ λέγουσιν· Καίσαρος. τότε λέγει 21 R 13,7.
 αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ
 τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, 22 J 8,9.
 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

23—33:
 Mc 12,13—17.
 L 20,27—40.
 Act 23,8.8.
 Dt 25,5.6.
 Gn 38,8.

53 127 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδου- 23
 καῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώ-
 τησαν αὐτὸν¹ λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· 24
 ἕάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ

12 h^r— εταίρε 17 RW ειπε | Η δοκει· 20 αυτοις : hT+
 ο Ιησους 22 W απηλθον

10 νυμφων : γαμος 5 12 ηλθες 13 αρατε αυτον
 ποδων και χειρων και 23 λεγοντ. : pr οι 5 24 τεκνα
 : + ινα

- ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει
 25 σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν
 ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν,
 καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφήκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
 26 τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ
 27 τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέ-
 28 θανεν ἡ γυνή. ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν
 1 ■ 15,34. 29 ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. ἀπο-
 κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πλανᾶσθε μὴ
 εἰδότες τὰς γραφὰς μὴδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.
 30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται,
 31 ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν. περὶ δὲ τῆς
 ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν
 8,11. 17,8. 32 ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς
 Ex 3,6. 4 Mcc 7,19; 18,25. Ἄβρααμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ
 7,28. 33 ἔστιν [ὁ] θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. καὶ ἀκούσαν-
 τες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήρσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
 34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς 54 128
 L 10,25—28. 35 Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, ^{224,6} καὶ ἐπηρώ-
 36 τησεν εἰς ἕξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν· δι-
 Dt 8,5. 37 δάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ὁ δὲ
 ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ
 τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν
 38 ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ
 Lv 19,18. 39 πρώτη ἐντολή. δευτέρα ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις
 1,12. R 13,10. 40 τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν ταύταις ταῖς
 G 5,14. δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ
 41 προφηταί.
 41—46: 41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν 55 129
 Mc 12,35—37. L 20,41—44. J 7,42. 42 αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ἰ λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ 225,2
 τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱὸς ἐστίν; λέγουσιν αὐτῷ·

30 ἀγγελοι: T+ θεου 32 [ο]: RW—T 34 H αυτο.
 37 H— τη 1^ο 39 δευτερα: R+ δε | ομοια αὐτῇ (sic et h'):
 K ομοια αὐτη h'W ομοιως

24 — την γυν. αυτ. 25 γαμησας Dς 27 η: pr και
 30 εκγαμίζονται Ϛ 34 επ αυτον

frater eius uxorem illius, et suscitet semen
 fratri suo. Erant autem apud nos septem 25
 fratres: et primus, uxore ducta, defunctus
 est: et non habens semen, reliquit uxorem
 suam fratri suo. Similiter secundus, et ter- 26
 tius usque ad septimum. Novissime autem 27
 omnium et mulier defuncta est. In resurrec- 28
 tione ergo cuius erit de septem uxor? omnes
 enim habuerunt eam. Respondens autem Iesus, 29
 ait illis: Erratis nescientes Scripturas, neque
 virtutem Dei. In resurrectione enim neque 30
 nubent, neque nubentur: sed erunt sicut angeli
 Dei in caelo. De resurrectione autem mor- 31
 tuorum non legistis quod dictum est a Deo
 dicente vobis: Ego sum Deus Abraham, et 32 8,11. Ex 3,6.
 Deus Isaac, et Deus Iacob? Non est Deus
 mortuorum, sed viventium. Et audientes 33 7,28.
 turbae, mirabantur in doctrina eius.

²²⁴/₆ Pharisei autem audientes quòd silentium 34 34-40:
 imposuisset Sadducaeis, convenerunt in unum: Mc 12,28-31.
 et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, L 10,25-28.
 tentans eum: Magister, quod est mandatum 35
 magnum in Lege? Ait illi Iesus: Diliges 36
 Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et 37 Dt 6,5.
 in tota anima tua, et in tota mente tua. Hoc 38
 est maximum, et primum mandatum. Secun- 39 Lv 19,18.
 dum autem simile est huic: Diliges proxi-
 mum tuum, sicut teipsum. In his duobus 40 7,12. R 13,10.
 mandatis universa lex pendet, et prophe- G 5,14.
²²⁵/₂ tae. Congregatis autem Phariseis, inter- 41 41-46:
 rogavit eos Iesus, ¹ dicens: Quid vobis vide- Mc 12,35-37.
 tur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: L 20,41-44.
 42 J 7,42.

30 sunt

37 ex] in

43 David. Ait illis: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens:

26,64. Ps 110,1. 44 Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis,
Act 2,34 s.
donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

45 Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo
46 filius eius est? et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

Mc 12,38—40.
L 20,45—47.
L 11,39—52.

23 Tunc Iesus locutus est ad turbas, et ad 227
2 discipulos suos, ¹ dicens: Super cathedram ¹⁰

MI 2,7.8.

3 Moysi sederunt Scribae, et Pharisei. Omnia ergo quaecumque dixerint vobis, servate, et facite: secundum opera vero eorum nolite

4 facere: dicunt enim, et non faciunt. Alligant enim onera gravia, et importabilia, et imponunt in humeros hominum: digito autem

6,1. Ex 13,9.
Nu 15,38,39.

5 suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, et magnificant fimbrias.

L 14,7.
6,5. J 5,44.

6 Amant autem primos recubitus in coenis, et
7 primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro, et vocari ab hominibus Rabbi.

8 Vos autem nolite vocari Rabbi. unus est enim ²³⁰
Magister vester, omnes autem vos fratres ¹⁰

9 estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim Pater vester, qui in
10 caelis est. Nec vocemini magistri: quia Ma-

20,26.27.

11 gister vester unus est, Christus. Qui maior ²³¹
12 est vestrum, erit minister vester. Qui autem ⁵

Prv 29,23.
Iob 22,29.
Ez 21,31.
L 18,14.
1 P 5,5.

44 scabillum 46 > resp. ei
23,4 enim] autem | inport- | umeros
6 caenis etc
8.9 > enim est

τοῦ Δαυειδ. λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυειδ ἐν 43
 πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον λέγων·
 εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου 44 26,84. Ps 110,1.
 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν 45
 ποδῶν σου;
 εἰ οὖν Δαυειδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ 45
 28,2 ἐστιν; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον 46
 οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπε-
 ρωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.
 130 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς 23 Mc 12,38—40.
 7,10 μαθηταῖς αὐτοῦ ἰλέγων· ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας 2 L 20,46—47.
 ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. πάντα 3 L 11,39—52.
 οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε,
 κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ
 28,5 καὶ οὐ ποιοῦσιν. δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρέα 4 11,28.30.
 καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων,
 αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι
 29,2 αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς 5 6,1. Ex 13,9.
 τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν γὰρ
 τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κρά-
 σπεδα, φιλοῦσιν δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς 6 L 14,7.
 δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συνα-
 γωγαῖς ἰκαὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ 7
 0,10 καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββεῖ. ὑμεῖς 8
 δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββεῖ· εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ
 διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. καὶ 9
 πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γὰρ ἐστὶν
 ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος. μηδὲ κληθῆτε καθη- 10
 γηταί, ὅτι καθηγητῆς ὑμῶν ἐστὶν εἷς ὁ Χριστός. ὁ 11 20,26.27.
 31,5 δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. Ὅστις δὲ 12 Prv 29,23.
 Job 22,29.
 Ez 21,31.
 L 18,14.
 1 P 6,5 a.

43 hT κ. κυριον αυτον 44 fin T. 23,1 H [o]
 3 R an 4 βαρσα : h [R] W + και δυσβαστακτα

44 υποποδιον 5 46 ημερας : ωρας 23,3 υμιν : +
 τηρειν 5 5 κρασπεδα : + των ιματιων αυτων 5 7 ραββει
 ραββει D5 8 διδασκ. : καθηγητης D5 + ο χριστος 5
 11 εστω G

- 16,19. 13 ὑψώσει ἐαυτὸν ὑψωθήσεται, καὶ ὅστις ταπει-
 νώσει ἐαυτὸν ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμ- 332
 L 11,52; 13,25. ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν
 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων·
 ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους
 15 ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ 13
 Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν 238
 καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν
 γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον
 15,14. 16 ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· ὃς
 ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἐστίν· ὃς δ' ἂν ὁμόσῃ
 17 ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοί,
 τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας
 18 τὸν χρυσόν; καὶ ὃς ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ,
 οὐδὲν ἐστίν· ὃς δ' ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω
 Ex 29,37. 19 αὐτοῦ, ὀφείλει. τυφλοὶ, τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον ἢ τὸ
 20 θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὁμόσας
 ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι
 21 τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει
 5,34. 22 ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· καὶ ὁ
 ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ
 Lv 27,80. 23 θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ 13
 Mcb 6,8. ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι 234
 12,7. L 12,57. ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ
 J 7,24. 1 T 1,5. κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου,
 τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ
 16; 15,14. 24 ἔδει ποιῆσαι κάκεινα μὴ ἀφεῖναι. ὁδηγοὶ τυφλοί, 235
 οἱ διυλλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον κατα-
 Mc 7,4. 25 πίνοντες. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι 13
 ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ πο- 236

13 fin h^{r1} + (v.14) Ουαι νυν γραμματεις και Φαρισαιοι
 Mc 12,40. υποκριται, οτι κατεσθιετε τας οικιας των χωρων και προφασει
 L 20,47. μακρα προσευχομενοι· δια τουτο λημψεσθε περισσοτερον
 κριμα 5° h^{r1} Ουαι δε etc post 12 fin 5 19 τυφλοι : h pr μωροι και
 21 h κατοικησαντι 23 T— δε | W αφιεναι 24 HR— οι

15 ινα ποιησθε 17 αγιαζων 5 23 βαρυντ. : βαρεια 1αλ |
 τον ελεον 5 63

se exaltaverit, humiliabitur: et qui se humiliaverit, exaltabitur. Vae autem vobis Scribae, et Pharisei hypocritae: quia clauditis regnum caelorum ante homines. vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare. Vae vobis Scribae, et Pharisei hypocritae: quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium. Vae vobis Scribae, et Pharisei hypocritae: quia circuitis mare, et aridam, ut faciatis unum proselytum: et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quàm vos. Vae vobis duces caeci, qui dicitis: Quicumque iuraverit per templum, nihil est: qui autem iuraverit in auro templi, debet. Stulti, et caeci: Quid enim maius est, aurum, an templum, quod sanctificat aurum? Et quicumque iuraverit in altari, nihil est: quicumque autem iuraverit in dono, quod est super illud, debet. Caeci: Quid enim maius est, donum, an altare, quod sanctificat donum? Qui ergo iurat in altari, iurat in eo, et in omnibus, quae super illud sunt. et quicumque iuraverit in templo, iurat in illo, et in eo, qui habitat in ipso: et qui iurat in caelo, iurat in throno Dei, et in eo, qui sedet super eum. Vae vobis Scribae, et Pharisei hypocritae: qui decimatis mentham, et anethum, et cuminum, et reliquistis quae graviora sunt legis, iudicium, et misericordiam, et fidem. haec oportuit facere, et illa non omittere. Duces caeci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Vae vobis Scribae, et Pharisei hypocritae, quia mundatis quod deforis est ca-

²⁸²/₅ 14 om vers. 21 quicumque] qui | inhabitat 23 ☩
hypochritae | quia | mentam 25 quia] ☩ qui

- Tt 1,15. 26 rapina, et immunditia. Pharisae caece, munda
 J 9,40.
 Act 23,3. 27 fiat id, quod deforis est, mundum. Vae vobis ²³⁷/₅
 Scribae, et Pharisei hypocritae: quia similes
 estis sepulchris dealbatis, quae aforis parent
 hominibus speciosa, intus vero plena sunt
 L 16,15. 28 ossibus mortuorum, et omni spurcitia. sic
 et vos aforis quidem paretis hominibus iusti:
 29 intus autem pleni estis hypocrisi, et iniqui- ²³⁸/₅
 tate. Vae vobis Scribae, et Pharisei hypo-
 critae, qui aedificatis sepulchra prophetarum,
 30 et ornatis monumenta iustorum, ¹ et dicitis:
 Si fuissetis in diebus patrum nostrorum,
 non essemus socii eorum in sanguine prophe-
 Act 7,52. 31 tarum. itaque testimonio estis vobismetipsis,
 quia filii estis eorum, qui prophetas occide-
 32 runt. Et vos implete mensuram patrum vestro- ²⁸⁹/₁₀
 3,7. 33 rum. Serpentes genimina viperarum, quomodo
 13,52. 34 fugietis a iudicio gehennae? Ideo ecce ego ²⁴⁰/₅
 10,23. mitto ad vos prophetas, et sapientes, et scri-
 1 Th 2,15. bas, et ex illis occidetis, et crucifigetis, et ex
 eis flagellabitis in synagogis vestris, et per-
 sequemini de civitate in civitatem: ut veniat
 Gn 4,8. 35 super vos omnis sanguis iustus, qui effusus
 2 Chr 24,20,21. est super terram, a sanguine Abel-iusti usque
 27,25. ad sanguinem Zachariae, filii Barachiae, quem
 36 occidistis inter templum et altare. Amen
 dico vobis, venient haec omnia super
 22,8. L 13,34,35. 37 generationem istam. Ierusalem Ieru- ²⁴¹/₅
 Act 7,59. salem, quae occidis prophetas, et lapidas
 1 Th 2,15.

25 parapsidis etc | pleni sunt

26 et id

- τηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμου-
 σιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ, 26 Tt 1,15.
J 9,40.
 καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ἵνα
 134 γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρὸν. Οὐαὶ ὑμῖν, 27 Act 28,3.
 287,5 γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρ-
 ομοιάζετε τάφοις κεκονιάμένοις, οἵτινες ἐξωθεν
 μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων
 νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. οὕτως καὶ ὑμεῖς 28 L 16,15.
 ἐξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,
 ἔσωθεν δὲ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.
 135 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, 29 10,41; 18,17.
 288,5 ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ
 κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ¹ καὶ λέγετε· εἰ 30
 ἡμεῖς ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ
 ἂν ἡμεῖς αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προ-
 φητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε 31 Act 7,52.
 289,10 τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. καὶ ὑμεῖς πληρώ- 32 1 Th 2,16.
Jr 26,15.
 σατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ὄφεις, γεννή- 33 8,7.
 ματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς
 240,5 γεέννης; διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς 34 18,52.
10,28.
 προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἐξ αὐτῶν
 ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστι-
 γώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ
 πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα 35 Gn 4,8.
2 Chr 24,20,22.
27,25.
 δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος
 Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ
 Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ
 θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα 36
 241,5 ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ, 37 22,6. L 18,84.8
J 8,59; 10,81.
Act 7,59.
1 Th 2,15.
H 11,37.
 ἣ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα

26 ποτηρ. : HR+ [καὶ τῆς παροψίδος] 27 hW ομοιάζετε
 | οἵτινες ... γεμ. : h^r ἐξωθεν ο ταφος φαινεται ωραιος εσωθεν
 δε γεμει 30 T κοινωνοι αυτων 32 h πληρωσατε 34 h Ἰδου
 35 h^r — υιοι Βαραχιου 36 hW παντα ταυτα

25 ακρασ. : ακαθαρσιας 66pc αδικιας Ορι πλεονεξιας M
 26 αυτου: αυτων ε' 32 (καὶ υμεις c. pr. c.jg. Zahn) | ἐπληρωσατε
 | μετρον : εργον 28 35 Βαραχ. : Jojadae Ev. sec. Hebr.

τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνιθις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία [αὐτῆς] ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε. ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε·

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

- Mc 13. 24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, 136
 L 21,5—36. καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάσαι αὐτῷ 242,2
 L 19,44. ■ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
 αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ κατα-
 27; 28,39. 3 λυθῆσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους 57 137
 τῶν ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν 242,2
 λέγοντες· εἰπέ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ
 σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ
 4 αἰῶνος; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
 24. J 5,48. 5 βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύ-
 Act 5,36.37. 1 J 2,18. 6 σονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγὼ εἰμι ὁ
 2 Th 2,9 s. Dn 2,28. 6 Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. μελλήσετε δὲ
 ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ
 θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω ἐστὶν τὸ
 Is 19,2. 7 τέλος. ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασι-
 2 Chr 15,6. λεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ
 10,17.22. 8.9 κατὰ τόπους· πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. * τότε 244,1
 J 16,2. παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν
 ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν
 Dn 11,41. 10 ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλι- 245,10
 7,15. 1 J 4,1. 11 μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται

37 [αυτης]: T-W | H ηθελησατε; 38 υμων: hRT+
 ερημος 24,3 H ειπον | H αιωνος. 7 επι 1°: T
 επ | λιμοι: W+ και λοιμοι

37 αυτην: σε 39 κυριου: θεου 24,2 — ου 1°
 6 γενεσθαι: pr παντα 5

eos, qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. 38 Ir 22,5; 12,7.
1 Rg 9,7.8.
Dico enim vobis, non me videbitis amodo, 39 21,9. Ps 118,26.
donec dicatis:

Benedictus, qui venit in nomine Domini.

²⁴⁸/₂ Et egressus Iesus de templo, ibat. Et 24 Mc 13.
L 21,5—38.
accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei aedificationes templi. Ipse autem respondens 2 L 19,14.
dixit illis: Videtis haec omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur. Sedente autem eo super 3
²⁴⁸/₂ Montem oliveti, accesserunt ad eum discipuli secreto, dicentes: Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum adventus tui, et consummationis saeculi? Et respondens Iesus, 4
dixit eis: Videte nequis vos seducat. multi 5 24. J 5,43.
Act 5,36.37.
1 J 2,18.
enim venient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus: et multos seducent. Audituri 6 Dn 2,28.
enim estis praelia, et opiniones praeliorum. Videte ne turbemini. oportet enim haec fieri, sed nondum est finis. consurget enim gens 7
in gentem, et regnum in regnum, et erunt pestilentiae, et fames, et terraemotus per loca. haec autem omnia initia sunt dolorum. 8 1s 19,2.
2 Chr 15,6.
²⁴⁴/₁ Tunc tradent vos in tribulationem, et occi- 9 10,17.22.
J 16,2.
dent vos: et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi, et invicem tradent, et odio habebunt invicem. Et multi pseudoprophetae 11 Dn 11,41.
7,15. 1 J 4,1.

38 relinquitur
24,2 illis | eis
7 terrae mot.

6 proel- bis

- ^{2 Th 2,10.} 12 surgent, et seducent multos. Et quoniam
^{2 T 3,1-5.} abundavit iniquitas, refrigescet charitas mul-
 10,22. Ap 13,10. 13 torum. qui autem perseveraverit usque in
 28,19. 10,18. 14 finem, hic salvus erit. Et praedicabitur hoc ²⁴⁶/₆
 Evangelium regni in universo orbe, in testi-
 monium omnibus gentibus: et tunc veniet
 Dn 9,27; 12,11. 15 consummatio. Cum ergo videritis abomina- ²⁴⁷/₆
 tionem desolationis, quae dicta est a Daniele
 propheta, stantem in loco sancto, qui legit,
 16 intelligat; tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ²⁴⁸/₂
 L 17,31. 17 ad montes: et qui in tecto, non descendat
 18 tollere aliquid de domo sua: et qui in agro,
 19 non revertatur tollere tunicam suam. Vae ²⁴⁹/₂
 autem praegnantibus, et nutrientibus in illis
 Act 1,12. 20 diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra ²⁵⁰/₆
 Dn 12,1. 21 in hieme, vel sabbato. erit enim tunc tribu- ²⁵¹/₂
 Ioe 2,2. latio magna, qualis non fuit ab initio mundi
 22 usque modo, neque fiet. Et nisi breviati ²⁵²/₆
 fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro:
 sed propter electos breviabuntur dies illi.
 23 Tunc siquis vobis dixerit: Ecce hic est ²⁵³/₂
 5.11. 24 Christus, aut illic: nolite credere. Surgent ²⁵⁴/₆
 Dt 13,2-4. enim pseudochristi, et pseudoprophetae: et
 2 Th 2,8.9. dabunt signa magna, et prodigia, ita ut in
 errorem inducantur (si fieri potest) etiam
 25 electi. Ecce praedixi vobis. * Si ergo dixerint ²⁵⁵/₆
 26 vobis, Ecce in deserto est, nolite exire: ecce
 L 17,23.24. 27 in penetralibus, nolite credere. Sicut enim ²⁵⁶/₆
 fulgur exit ab Oriente, et paret usque in
 Occidentem: ita erit et adventus Filii ho-
 minis. Ubi cumque fuerit corpus, illic con- ²⁵⁷/₆
 Iob 39,30. 28 gregabuntur et aquilae. Statim autem post ²⁵⁸/₂
 Hb 1,8. L 17,37.

12 **SW** abundabit | caritas
 15 danielo | **SC** primo sancto (q. . . intell.) tunc
 19 praegnantibus 20 — in
 23 — est 28 illic | — et

- ἐγεροθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· καὶ διὰ **12** 2 Th 2,10.
2 T 2,1-5.
 τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη
 τῶν πολλῶν. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος **13** 10,22. Ap 18,10
246,6 σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον **14** 28,19. 10,16.
 τῆς βασιλείας ἐν ὅλη τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον
247,6 πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἤξει τὸ τέλος. Ὅταν **15** Dn 12,11 ; 9,27;
11,31.
 οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν
 διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἐστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ,
248,2 ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, ¹ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ **16**
 φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ **17** L 17,51.
 καταβάτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ ἐν **18**
 τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεφάτω ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον
249,2 αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς **19** L 23,29.
250,8 θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε **20** Act 1,12.
 δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ
251,2 σαββάτω· ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐ **21** Dn 12,1.
Joel 2,2.
 γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ
252,8 μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι **22**
 ἐκείναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς
253,2 ἐκλεκτούς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκείναι. τότε **23**
 ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἢ· ὧδε,
254,6 μὴ πιστεύσητε· ἐγεροθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ **24** 5,11.
Dt 13,2-4.
2 Th 2,8,9.
 ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ
 τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκ-
255,5 λεκτούς. * ἰδοὺ προεἶρηκα ὑμῖν. ἐάν οὖν εἴπωσιν **25** J 14,29 ; 16,1,4.
 ὑμῖν· ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ **26**
256,5 ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· ὥσπερ γὰρ ἡ **27** L 17,23,24.
 ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται
 ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ **28** Job 39,30.
Ap 19,17.
Hb 1,8.
L 17,37.
257,5 τοῦ ἀνθρώπου· ὅπου ἐάν ᾗ τὸ πτώμα, ἐκεῖ **28**
258,2 συναχθήσονται οἱ ἄετοί. Ἐνθὲν δὲ μετὰ τὴν **29** Ap 6,12 ε.

16 εἰς : hT ἐπι   21 T οὐκ ἐγενετο   28 W πιστευετε
 24 πλανησαι : K πλανασθαι T πλανηθηναι

12 πληθυναι   17 τα : τι D5   18 τα ιματια 5   27 εσται :
 + και , il 37 5   28 οι : pr και pc

θλίβειν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις

τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. καὶ τότε φανήσεται

τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ,

* καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ

τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης

πολλῆς· καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ

σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκ-

τοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων

οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς

μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς

γένηται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε

ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε

πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις.

Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη

ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ

παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν,

οὐδὲ οἱ ἀγγελοὶ τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ

ὁ πατὴρ μόνος. ὡσπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε,

οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις [ἐκείναις] ταῖς πρὸ

τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γα-

μοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν

Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἥλθεν

ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἤρην ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ

παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. τότε ἔσονται

δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἰς παραλαμβάνεται καὶ εἷς

29 απο : T εκ 30 T— τότε 2^ο 31 σαλπγγ. : hRW+ φωνης | εως : [H]W+ των 33 T ταυτα παντα 34 RT— σι | H [αν] 36 ουδε ο υιος : [R]—h^r 37 γαρ : T δε 38 [εκειναις] : W—T | W γαμισκοντες 39 HR— και 3^ο

30 εν ουρ. : του εν ουρανοις 31 σαλπ. και φωνης μεγ. 32 (εκφυη) | γινωσκειται B³D 36 πατηρ : + μου 5 37 cf 27 38 εκγαμιζοντες 5

tribulationem dierum illorum sol obscurabitur,
 et luna non dabit lumen suum, et stellae ca-
 dent de caelo, et virtutes caelorum commo-
 vebuntur: et tunc parebit signum Filii ho-
²⁵⁹
₂ minis in caelo: * et tunc plangent omnes tribus
 terrae: et videbunt Filium hominis venientem
 in nubibus caeli cum virtute multa, et maie-
 state. Et mittet angelos suos cum tuba, et
 voce magna: et congregabunt electos eius a
 quattuor ventis, a summis caelorum usque
 ad terminos eorum. Ab arbore autem fici
 discite parabolam: cum iam ramus eius tener
 fuerit, et folia nata, scitis quia prope est
 aestas: ita et vos cum videritis haec omnia,
 scitote quia prope est in ianuis. Amen dico
 vobis, quia non praeteribit generatio haec,
 donec omnia haec fiant. Caelum, et terra
 transibunt, verba autem mea non praeteri-
 bunt. De die autem illa, et hora nemo scit,
²⁶⁰
₆ neque angeli caelorum, nisi solus Pater. Sicut
²⁶¹
₅ autem in diebus Noe ita erit et adventus
 Filii hominis. sicut enim erant in diebus
 ante diluvium comedentes et bibentes, nu-
 bentes et nuptui tradentes, usque ad eum
 diem, quo intravit Noe in arcam, ¹ et non
 cognoverunt donec venit diluvium, et tulit
²⁶²
₅ omnes: ita erit et adventus Filii hominis. Tunc
 duo erunt in agro: unus assumetur, et unus

Is 13,10; 34,4.
2 P 3,10.

30 Ap 1,7.
26,84.
Dn 7,13.14.
Zch 12,10 ss.
Ap 19,11.

31 1 K 15,52.
1 Th 4,18.
Ap 8,1.2.
Is 27,13.
Zch 2,6.
Dt 30,4.

32
33
34
35 5,18.

36 1 Th 5,1.2.

37 Gn 6,11—13.
L 17,26.27.

38 2 P 3,5.6.
Gn 7,1.

39
40 L 17,35.36.

34 > haec gener.

35 aut.] vero

36 > pater solus

38 nuptum | > in arcam noe

- 41 relinquetur. duae molentes in mola: una
 25,13. 42 assumetur, et una relinquetur. Vigilate ergo, ²⁶³/₈
 quia nescitis qua hora Dominus vester ven-
 L 12,39-46. 43 turus sit. Illud autem scitote, quoniam si ²⁶⁴/₂
 sciret paterfamilias qua hora fur venturus
 esset, vigilaret utique, et non sineret perfodi
 Ap 16,15. 44 domum suam. Ideo et vos estote parati:
 quia qua nescitis hora Filius hominis ven-
 45 turus est. Quis, putas, est fidelis servus, et ²⁶⁵/₅
 prudens, quem constituit dominus suus super
 familiam suam ut det illis cibum in tempore?
 46 Beatus ille servus, quem cum venerit dominus ²⁶⁶/₅
 25,21,23. 47 eius, invenerit sic facientem. amen dico vobis,
 quoniam super omnia bona sua constituet eum.
 Eccl 8,11. 48 Si autem dixerit malus servus ille in corde ²⁶⁷/₅
 49 suo: Moram facit dominus meus venire: et
 coeperit percutere conservos suos, manducet
 50 autem, et bibat cum ebriosis: veniet dominus
 servi illius in die, qua non sperat, et hora,
 8,12. 51 qua ignorat: et dividet eum, partemque eius
 ponet cum hypocritis. illic erit fletus, et
 I 12,35,36. 25 stridor dentium. Tunc simile erit regnum ²⁶⁸/₁₀
 Ap 19,7. caelorum decem virginibus: quae accipientes
 lampades suas exierunt obviam sponso, et
 2 sponsae. Quinque autem ex eis erant fatuae,
 3 et quinque prudentes: sed quinque fatuae,
 acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum
 4 secum: prudentes vero acceperunt oleum
 5 in vasis suis cum lampadibus. Moram
 autem faciente sponso, dormitaverunt
 6 omnes et dormierunt. Media autem nocte
 clamor factus est: Ecce sponsus venit, exi-

42 ¶ Duo in lecto, unus assumetur, et unus re-
 linquetur. Vigil.

43 pater fam. | perfodiri

45 supra 49 ebriis

ἀφίεται· δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ, μία παρα- 41
 283,6 λαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι 42 25,18.
 οὐκ οἴδατε ποία ἡμέρα ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.
 264,2 Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης 43 L 12,89—46.
 ποία φυλακῆ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν
 καὶ οὐκ ἂν εἶασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.
 διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ οὐ 44 Ap 18,16.
 139 δοκεῖτε ὥρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς 45
 265,5 ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατ-
 ἔστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ
 266,5 δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; μακάριος ὁ 46
 δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει
 οὕτως ποιοῦντα· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν 47 25,21,28.
 267,5 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ 48 Eccl 8,11.
 εἴπη ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·
 χρονίζει μου ὁ κύριος, ἵ καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς 49
 συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν
 μεθυόντων, ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν 50
 ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει,
 ἵ καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ 51 8,12. Ps 112,10.
 τῶν ὑποκριτῶν θῆσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
 140 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ 25
 28,10 βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἰτινες
 λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπ-
 ἄντησιν τοῦ νυμφίου. πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν 2
 μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι. αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι 3
 τὰς λαμπάδας οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·
 αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις 4
 μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ 5
 νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης 6
 δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρ-

43 W διορυγῆναι 48 T— εκεινος 25,1 T αὐτων |
 νυμφιου: h^r + | και της νυμφης | 3 λαμπαδ.: [H]R+ αυτων

41 (ἐν τῷ comm.) | μύλωνι D⁵ 42 ἡμερα: ωρα 5 45 οικετ.:
 θεραπειας D⁵ 49 εσθιειν δ. κ. πινειν 5 25,3 fin + εν τοις
 αγγειοις αυτων 6 νυμφ.: + ερχεται 5

7 χεσθε εἰς ἀπάντησιν. τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ
 παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας
 ■ ἑαυτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· ὁτε
 ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν
 9 σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι·

μὴ ποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε
 μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε

10 ἑαυταῖς. ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἤλθεν
 ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ

L 18,25.27. 11 εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον
 δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι·

7,23. 12 κύριε κύριε, ἀνοιξον ἡμῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·

24,42. 13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Προηγορεῖτε οὖν,

14-30: 14 ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν. Ὡσπερ ⁶⁰
 L 18,12-27. γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους ^{289,3}

21,33. δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ,

R 12,6. 15 ¹ καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ^{270,5}

ἕν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπε-

16 δήμησεν. εὐθέως ¹ πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα
 λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα

17 πέντε· ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο.

18 ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὠρουξεν γῆν καὶ ἔκρουσεν

18,23. 19 τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ πολλὴν
 χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ

20 συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. καὶ προσελθὼν ὁ τὰ

πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε

τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέ-

23. 24,45-47. 21 δωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ἔφη

L 18,10. αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ,

H 12,2. ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·

9 W μηποτε· | ου μη : hT ουκ 16 πορ. : W+ δε | εκερ-
 ὠησεν : T εποιησεν | πεντε 2^ο : T+ ταλαντα 17 ωσαντως :
 hW+ και

10 εως υπαγουσιν αγορ. 11 ηλθον αι 13 fin + εν η ο υ ι ο ς
 του ανθρωπου ερχεται 5 15.16 απεδ. ευθεως. πορ. δε D5
 17 εκερδης. : (D pr) 5+ και αυτος 18 — απελθων | εν
 τη γη D5 20 επεκερδησα, ι 22 21 επι 1^ο : επει επι, ι 23

te obviam ei. Tunc surrexerunt omnes vir- 7
 gines illae, et ornaverunt lampades suas. Fatuae autem sapientibus dixerunt: Date 8
 nobis de oleo vestro: quia lampades nostrae
 extinguuntur. Responderunt prudentes, di- 9
 centes: Ne forte non sufficiat nobis, et vobis,
 ite potius ad vendentes, et emite vobis. Dum 10
 autem irent emere, venit sponsus: et quae
 paratae erant, intraverunt cum eo ad nuptias,
 et clausa est ianua. Novissime vero veniunt 11 L 18,25,27.
 et reliquae virgines, dicentes: Domine, Do-
 mine, aperi nobis. At ille respondens, ait: 12 7,23.
 Amen dico vobis, nescio vos. Vigilate itaque, 13 24,42.
 quia nescitis diem, neque horam. Sicut enim 14 14-30:
 homo peregre proficiscens, vocavit servos L 19,12-27.
 suos, et tradidit illis bona sua. Et uni dedit 15 R 12,6.
 21,33.
 quinq̄ue talenta, alii autem duo, alii vero
 unum, unicuique secundum propriam virtu-
 tem, et profectus est statim. Abiit autem 16
 qui quinq̄ue talenta acceperat, et operatus
 est in eis, et lucratus est alia quinq̄ue. Si- 17
 militer et qui duo acceperat, lucratus est alia
 duo. Qui autem unum acceperat, abiens fo- 18
 dit in terram, et abscondit pecuniam domini
 sui. Post multum vero temporis venit do- 19
 minus servorum illorum, et posuit rationem
 cum eis. Et accedens qui quinq̄ue talenta acce- 20
 perat, obtulit alia quinq̄ue talenta, dicens: Do-
 mine, quinq̄ue talenta tradidisti mihi, ecce alia
 quinq̄ue superlucratus sum. Ait illi dominus 21 23, 24,45-47.
 eius: Euge serve bone, et fidelis, quia super
 pauca fuisti fidelis, super multa te constituam,
 L 16,10
 H 12,2.

25,8 extinguuntur 11 — vero
 17 — et 18 in terra
 20 > mihi tradidisti | et ecce
 21 supra multa

- 22 intra in gaudium domini tui. Accessit autem
 et qui duo talenta acceperat, et ait: Domine,
 duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo
 21. 23 lucratus sum. Ait illi dominus eius: Euge
 serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti
 fidelis, super multa te constituam, intra in
 24 gaudium domini tui. Accedens autem et qui
 unum talentum acceperat, ait: Domine, scio
 quia homo durus es, metis ubi non seminasti,
 25 et congregas ubi non sparsisti: et timens
 abii, et abscondi talentum tuum in terra:
 26 ecce habes quod tuum est. Respondens autem
 dominus eius, dixit ei: Serve male, et piger,
 sciebas quia meto ubi non semino, et con-
 27 grego ubi non sparsi: oportuit ergo te com-
 mittere pecuniam meam numulariis, et veniens
 ego recepissem utique quod meum est cum
 28 usura. Tollite itaque ab eo talentum, et date
 13,12. 29 ei, qui habet decem talenta. omni enim ha-²⁷¹
 benti dabitur, et abundabit: ei autem, qui ²
 non habet, et quod videtur habere, auferetur
 8,12. 30 ab eo. Et inutilem servum eiicite in tenebras ²⁷²
 exteriores: illic erit fletus, et stridor den- ⁵
 16,27. Zch 14,5. 31 tium. Cum autem venerit Filius hominis ²⁷³
 Ap 20,11-13. in maiestate sua, et omnes angeli cum ¹⁰
 eo, tunc sedebit super sedem maiestatis
 R 14,10. 32 suae: et congregabuntur ante eum omnes
 gentes, et separabit eos ab invicem, sicut
 Ez 34,17. 33 pastor segregat oves ab hoedis: et statuet
 oves quidem a dextris suis, hoedos autem a
 34 sinistris. Tunc dicet rex his, qui a dextris
 eius erunt: Venite benedicti Patris mei,

23 supra multa   24 es et met.
 27 mittere | numm- | et] $\frac{5}{2}$ ut
 31 $\frac{5}{2}$ angeli eius
 32 haedis etc

26 *fn* ?

εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν 22
καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά
μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέκρδησα.

ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ 23 21.

πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε κατα-
στήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς 24

εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος,
θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν

οὐ διεσκορπίσας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα 25

τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ἀπο- 26

κριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ

δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ

ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκορπίσα; ἔδει 27

σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς τραπεζεῖταις,

καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.

ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ 28

271,2 ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ 29 18,12.

δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος

272,5 καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. καὶ τὸν ἀχρεῖον 30 8,12. P^a 112,10

δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ

ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

61 141 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ 31 16,27. Zch 14,
273,10 αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε
Ap 20,11—18.

καθήσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· καὶ συναχθή- 32 R 14,10.

σονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ

ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν

ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει 33 Ez 34,17.

τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια

ἐξ εὐωνύμων. τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν 34

αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου,

22 καὶ : R δε κ.

23 h πιστος ης

27 R τραπεζιτ.

32 RW αφοριει

22 ταλ. 1^ο : + λαβων D5 27 το αργυριον D5 28 δεκα :

πεντε 29 (vl 30) fin + ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα

ακουειν ακουετω C^a 30 βαλετε εξω 31 αγγελ. : πρ αγιοι 5

32 εριφιων B 33 — αυτου A 70

- κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν
 Is 58,7. 35 ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπέινασα γὰρ καὶ ἐδώ-
 κατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος
 36 ἦμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ
 με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ
 6,3. 37 ἦμην καὶ ἦλθατε πρὸς με. τότε ἀποκριθήσονται
 αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν
 πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐπο-
 38 τίσαμεν; πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγο-
 39 μεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἶδομεν
 ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἦλθομεν πρὸς σέ;
 Prv 19,17. 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω
 H 2,11. ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν
 7,28. 41 μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. τότε ἐρεῖ 142
 Ap 20,10,15. καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ κατ-
 ηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον
 42 τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπέινασα
 γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ
 43 ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με,
 γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενῆς καὶ ἐν
 44 φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. τότε ἀποκριθή-
 σονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν
 πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ
 45 ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; τότε ἀπο-
 κριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ'
 ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,
 5,29. Dn 12,2. 46 οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς
 κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

7,28; 11,1; 26 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντα 143
 13,53; 19,1. τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

37.38 H εἶδαμεν 39 HRT πρὸς σε 41 το πῦρ το
 αιων. : h^r το σκοτος το εξωτερων | το ητοιμασμ. : h^r
 -| δ ητοιμασεν ο πατηρ μου - 42 εδωκ. : H pr [και]
 46 κολασιν : h^r ignem ² ambustionem (comb-)

35 ἐποτ. με : ἐδώκατε μοι πιειν Clem. Al. 36 ἡσθεν. :
 ασθενης Clem. Al. 39 ασθενη 5

possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. esurivi enim, et dedistis mihi **35** Is 58,7.
 manducare: sitivi, et dedistis mihi bibere: hospes eram, et collegistis me: **36**
 nudus, et cooperuistis me: infirmus, et visitastis me: in carcere eram, et venistis ad me. Tunc **37** 6,3.
 respondebunt ei iusti, dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem, et pavimus te: sitientem, et dedimus tibi potum? **38**
 quando autem te vidimus hospitem, et collegimus te: aut nudum, et cooperuimus te? aut quando **39**
 te vidimus infirmum: aut in carcere, et venimus ad te? Et respondens rex, dicet illis: **40** Prv 10,17. H 2,11.
 Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc **41** 7,29. Ap 20,10,15.
 dicet et nis, qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo, et angelis eius. esurivi **42**
 enim, et non dedistis mihi manducare: sitivi, et non dedistis mihi potum: hospes eram, **43**
 et non collegistis me: nudus, et non cooperuistis me: infirmus, et in carcere, et non visitastis me. Tunc respondebunt ei et ipsi, **44**
 dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, et non ministravimus tibi? Tunc respondebit illis dicens: Amen **45**
 dico vobis: Quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium aeternum: iusti autem in vitam aeternam. **46** J 5,29. Du 12,2

274
1

Et factum est: cum consummasset Iesus **26** 7,28; 11,1; 13,53; 19,1.
 sermones hos omnes, dixit discipulis suis:

36 operuistis **37** — te 2° **38** — te 3° **40** ex] de
41 praeparatus **43** operuistis **44** — ei | aut 5°] vel

- 2-5:
 Mc 14,1.2. 2 ¹ Scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius
 L 22,1.2. 3 hominis tradetur ut crucifigatur. Tunc con-²⁷⁵
 20,18. gregati sunt principes sacerdotum, et seniores ⁹
 populi in atrium principis sacerdotum, qui
 4 dicebatur Caiphas: et consilium fecerunt ut
 5 Iesum dolo tenerent, et occiderent. Dicebant
 autem: Non in die festo, ne forte tumultus
 fieret in populo.
- 6-13:
 Mc 14,3-9. 6 Cum autem Iesus esset in Bethania in ²⁷⁶
 L 7,36-50. 7 domo Simonis leprosi, accessit ad eum mulier ¹
 J 12,1-8. 8 habens alabastrum unguenti pretiosi, et effu-
 9 dit super caput ipsius recumbentis. Videntes
 autem discipuli, indignati sunt dicentes: Ut
 10 quid perditio haec? potuit enim istud vaenun-
 L 11,7. 11 dari multo, et dari pauperibus. Sciens autem
 Iesus, ait illis: Quid molesti estis huic mu-
 12 lieri? opus enim bonum operata est in me.
 Dt 15,11. 13 nam semper pauperes habetis vobiscum: me
 14 autem non semper habetis. Mittens enim haec ²⁷⁷
 unguentum hoc in corpus meum: ad sepelien- ⁴
 dum me fecit. Amen dico vobis, ubicumque
 praedicatum fuerit hoc evangelium in toto
 mundo, dicetur et quòd haec fecit in memo-
 15 riam eius. Tunc abiit unus de duodecim, ²⁷⁸
 Mc 14,10.11. 16 qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad principes ²
 L 22,3-6. 17 sacerdotum: et ait illis: Quid vultis mihi
 J 11,57. 18 dare, et ego vobis eum tradam? At illi
 Zch 11,12. 19 constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde
 1 T 6,9.10. 20 quaerebat opportunitatem ut eum traderet.
- 17-19:
 Mc 14,12-16. 17 Prima autem die Azymorum accesserunt
 L 22,7-13. 18 discipuli ad Iesum, dicentes: Ubi vis paremus
 Ex 12,18-20. 19 tibi comedere Pascha? At Iesus dixit: Ite in
 21,3. 20

26,3 caiphas 6 > esset iesus 7 ungenti etc
 9 venund. 10 - huic | - enim
 11 9 habebitis bis 13 quod 14 scarioth
 16 oport- etc 17 - die

- 274,1 οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, 2
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ
275,6 σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς 3
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύ- 4
σαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλω κρατήσωσιν καὶ ἀπο-
κτείνωσιν· ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ 5
θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.
- 144 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ 6
276,1 Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα 7
ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου καὶ κατέχευεν ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ 8
μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια
αὕτη; ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πρᾶθῆναι πολλοῦ καὶ
δοθῆναι πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· 10 L 11,7; 18,5.
τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν
ἠργάσατο εἰς ἐμέ· πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς 11 Dt 16,11.
ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε·
277,4 βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός 12
μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω 13
ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν
ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη
145 εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Τότε πορευθεῖς εἰς τῶν 14 Mc 14,10-11.
278,2 δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς 15 L 22,3-6.
τοὺς ἀρχιερεῖς ἔειπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ
ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριά- 16 J 11,57.
κοντα ἀργύρια. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα Zch 11,12.
αὐτόν παραδῷ. 17 1 T 6,9,10.
- 146 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μα- 17 Mc 14,12-16.
θηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν 18 L 22,7-18.
σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ὁ δὲ εἶπεν· ὑπάγετε εἰς 19 Ex 12,18-20.
21,8. L 19,5.

7 T πολυτιμον 15 W δοῦναι; et αυτον. | T και εγω |
αργυρ. : h^{r1} | στατηρας | ² στατηρας αργυριου

3 οι αρχιερ. : + και οι γραμματαις 5 | Καϊφα 9 τουτο :
+ το μυρον 5 | τοις πτωχοις

- τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἶπατε αὐτῷ· ὁ
 διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς
 19 σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. καὶ
 ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
 20 καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. Ὀψίας δὲ γενομένης 147
 21 ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. καὶ ἐσθιόν- 279,4
 των αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἕξ ὑμῶν
 22 παραδώσει με. καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο 280,1
 λέγειν αὐτῷ εἰς ἕκαστος· μῆτι ἐγὼ εἰμι, κύριε;
 23 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν 281,2
 18,7. 24 χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ὁ μὲν
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ
 αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται.* καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ 282,6
 25 οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς 283,1
 δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπεν· μῆτι ἐγὼ
 14,19. 26 εἰμι, ῥαββεί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων 64 14
 1 K 11,23—25. 27 δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας 284,1
 ἔκλασεν καὶ δούς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν· λάβετε
 27 φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν 285,2
 ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων·
 28 πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες·¹ τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά
 μου τῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον
 29 εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πῖω
 ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
 ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ'
 ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.
 Ps 118—118. L 22,39. J 18,1. 30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 286,6
 31—35. 31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκαν- 149
 Mo 14,27—31. L 22,31—34. 32 δαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ.* γέγραπται 287,4
 Zch 13,7. J 16,32. 32 γάρ· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται 288,6
 28,7. 32 τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς· μετὰ δὲ τὸ ἐγεροθῆναι

20 μαθητων : [H]—W 27 και 2^ο : [H]

26 τον αρτον 5 | ευλογ. : ευχαριστησας Aa | εσθιδου
 τ. μ. και 5 27 το ποτηριον D5 28 της : pr το 5 + καινης D5

civitatem ad quemdam, et dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, et paraverunt Pascha. Vespere autem facto, discumbat cum duodecim discipulis suis. Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est. Et contristati valde, coeperunt singuli dicere: Numquid ego sum Domine? At ipse respondens, ait: Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: * vae autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit: Numquid ego sum Rabbi? Ait illi: Tu dixisti. Coenantibus autem eis, accepit Iesus panem, et benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, et ait: Accipite, et comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico autem vobis: Non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. Et hymno dicto, exierunt in Montem oliveti. Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte. * Scriptum est enim: Percutiam pastorem et dispergentur oves gregis. Postquam autem resurrexero,

20-30:
Mc 14,17-26.
L 22,14-23.
J 13,21-26.

14,19.
I K 11,23-25.

Ex 24,8.
Jr 31,31.
Zch 9,11.

Ps 113-118.
L 22,39.
J 18,1.

31-35:
Mc 14,27-31.
L 22,31-34.
Zch 13,7.
J 18,32.

18 ~~21~~ quendam   20 — suis
24 traditur   28 effunditur

- 33 praecedam vos in Galilaeam. Respondens ²⁸⁸
autem Petrus, ait illi: Et si omnes scandali- ¹
zati fuerint in te, ego numquam scandali-
zabor. Ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia
J 18,38. 34 in hac nocte antequam Gallus cantet, ter me
58. 35 negabis. Ait illi Petrus: Etiamsi oportuerit ²⁹⁰
me mori tecum, non te negabo. Similiter et ⁶
omnes discipuli dixerunt.
- 36 Tunc venit Iesus cum illis in villam, quae ²⁹¹
dicitur Gethsemani, * et dixit discipulis suis: ¹
37 Sedete hic donec vadam illuc, et orem. Et ²⁹²
assumpto Petro, et duobus filiis Zebedaei, ⁶
38 coepit contristari et maestus esse. Tunc ait ²⁹³
illis: Tristis est anima mea usque ad mortem: ⁴
39 sustinete hic, et vigilate mecum. Et pro- ²⁹⁴
gressus pusillum, procidit in faciem suam, ¹
orans, et dicens: Pater mi, si possibile est, ²⁹⁵
transeat a me calix iste. * verumtamen non ¹
40 sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad ²⁹⁶
discipulos suos, et invenit eos dormientes, et ²
dicit Petro: Sic non potuistis una hora vigi-
41 lare mecum? Vigilate, et orate ut non in- ²⁶⁷
tretis in tentationem. * Spiritus quidem promp- ⁴
42 tus est, caro autem infirma. Iterum secundo ²⁹⁸
abiit, et oravit, dicens: Pater mi, si non ⁶
potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat
43 voluntas tua. Et venit iterum, et invenit eos
dormientes: erant enim oculi eorum gravati.
2 K 12,8. 44 Et relictis illis, iterum abiit, et oravit tertio,
2 Sm 24,14. 45 eundem sermonem dicens. Tunc venit ad ²⁹⁹
⁴

34 ante quam | ~~3~~(10) gallus

39 — mi

40 — suos | ~~3~~. pro?

41 promptus etc

- 289,1 με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἀποκριθεὶς 33
 δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθή-
 σονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.
 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ 34 J 18,28.
 τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρνήσῃ
 290,8 με. λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἂν δέη με σὺν σοί 35 56.
 ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ
 πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.
- 291,1 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον 36 ^{36-46:}
 λεγόμενον Γεθσημανεὶ, * καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· 36 Mc 14,33-42.
 καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθῶν ἐκεῖ προσεύξω-
 μαι. καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο 37 H 5,7.
 υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
- 293,4 τότε λέγει αὐτοῖς· περὶλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου 38 Ps 42,5.
 ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ'
 J 12,27.
- 294,1 ἐμοῦ. καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον 39 J 18,11. H 5,8.
 αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ
 δυνατὸν ἐστίν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον
 295,1 τοῦτο· * πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ. καὶ 40
 296,2 ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὗρίσκει αὐτοὺς
 καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ
 ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; γρη- 41 H 2,14; 4,15.
 γορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
 1 P 4,7; 5,8.
- 297,4 πειρασμόν· * τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ
 150 ἀσθενής. πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο 42 8,10.
 298,8 λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν
 ἐὰν μὴ αὐτὸ πῶ, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. καὶ 43
 ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ
 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. καὶ ἀφείδους αὐτοὺς 44 2 K 12,8.
 πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν
 299,4 λόγον εἰπὼν πάλιν. τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς 45 2 Sm 24,14.

35 RT ειπον 36 H [ου] 39 hT προσελθων | T— μου
 | W παρελθετω 42 H [λεγων] 44,45 h ειπων. παλιν τοτε

34 πρων αλεκτοροφωνιας 1α1 36 Γεθσημανει 40 ισχυσας 4
 42 τουτο : (D pr) 5 + το ποτηριον | παρελθ. : + απ εμου 5
 43 ευρισκει 5

μαθητάς και λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε λοιπὸν και ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα και ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν.

J 14,81. 46 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

47-56:

Mc 14,43-50.

L 22,47-58.

J 18,3-12.

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἰς τῶν 65 15
δώδεκα ἦλθεν, και μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετα^{300,1}

μαχαιρῶν και ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων και προ-
48 σβυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν 301,2

αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν·

Gn 33,4. 49 κρατήσατε αὐτόν. και εὐθέως προσελθὼν τῷ

2 Sm 20,9.

Ἰησοῦ εἶπεν· χαῖρε, ῥαββεί, και κατεφίλησεν

50 αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, ἐφ' ὃ
πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας

51 ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν και ἐκράτησαν αὐτόν. και ἰδοὺ 302,1

εἰς τῶν μετα Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν
τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, και πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ

Gn 9,8. 52 ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. τότε λέγει

Ap 18,10.

αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου
εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· * πάντες γὰρ οἱ λαβόντες 303,10

Joel 4,11.

4,11. Mc 5,9.

L 2,18.

J 1,51; 18,36.

53 μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται. ἢ δοκεῖς ὅτι
οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, και
παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας

54 ἀγγέλων; πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι

J 18,20. 55 οὕτως δεῖ γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ 152

Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ λησὴν ἐξήλθατε μετα^{304,1}

μαχαιρῶν και ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν
ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδάσκων, και οὐκ ἐκρατή-

31. 56 σατέ με. τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν 305,6

αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες
ἀφέντες αὐτόν ἔφυγον.

57-75:

Mc 14,58-72.

L 22,54-71.

J 18,12-27.

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς 306,1

45 λοιπ.: T το λοιπ. | ἰδου: hW + γαρ 48 T εαν

50 T παρει; 51 μετα Ιησ.: W μετ αυτου 53 T λεγιωνων

55 T συλλ. με· 56 (H Τουτο) | μαθηται: hW + αυτου

45 (αναπαυεσθε;) 50 ο: ως 51 επαταξεν... και αφ.

52 αποθανουνται Epl 55 καθ ημερ.: + προς υμας Dς

discipulos suos, et dicit illis: Dormite iam,
 et requiescite: ecce appropinquavit hora, et
 Filius hominis tradetur in manus peccatorum.
 Surgite eamus: ecce appropinquavit qui me 46 J 14,31.
³⁰⁰₁ tradet. Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus 47 47-56:
 de duodecim venit, et cum eo turba multa Mc 14,43-50.
 cum gladiis, et fustibus, missi a principibus L 22,47-53.
³⁰¹_■ sacerdotum, et senioribus populi. Qui autem 48 J 18,3-12.
 tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Quem-
 cumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum.
 Et confestim accedens ad Iesum, dixit: Ave 49
 Rabbi. Et osculatus est eum. ¹ Dixitque illi 50
 Iesus: Amice, ad quid venisti? Tunc acces-
 serunt, et manus iniecerunt in Iesum, et
³⁰²₁ tenuerunt eum. Et ecce unus ex his, qui 51
 erant cum Iesu, extendens manum, exemit
 gladium suum, et percutiens servum principis
³⁰³₁₀ sacerdotum amputavit auriculam eius. Tunc 52 Gn 9,6.
 ait illi Iesus: Convertite gladium tuum in locum Ap 13,10.
 suum. omnes enim, qui acceperint gladium,
 gladio peribunt. An putas, quia non possum 53 J1 3,11.
 rogare patrem meum, et exhibebit mihi modo
 plusquam duodecim legiones angelorum? Quo- 54
³⁰⁴₁ modo ergo implebuntur Scripturae, quia sic 55
 oportet fieri? In illa hora dixit Iesus turbis:
 Tamquam ad latronem existis cum gladiis,
 et fustibus comprehendere me: quotidie apud
 vos sedebam docens in templo, et non me
³⁰⁵₆ tenuistis. Hoc autem totum factum est, ut 56 1.
 adimplerentur Scripturae prophetarum. Tunc
 discipuli omnes, relicto eo, fugerunt.
³⁰⁶₁ At illi tenentes Iesum, duxerunt ad 57

57-75:
 Mc 14,53-72.
 L 22,54-71.
 J 18,12-27.

46 tradit 47 eo ipso | multa, c. gl. et fust.
 missi, 49 have etc 50 ad quod 53 ⁹³ c. corr. pro?
 55 cotidie etc 56 implerentur

Caipham principem sacerdotum, ubi Scribae
 58 et seniores convenerant. Petrus autem seque-³⁰⁷
 batur eum a longe, usque in atrium principis
 sacerdotum. Et ingressus intro, sedebat cum
 59 ministris, ut videret finem. Principes autem³⁰⁸
 sacerdotum, et omne concilium quaerebant
 falsum testimonium contra Iesum, ut eum
 60 morti traderent: et non invenerunt, cum
 multi falsi testes accessissent. * Novissime³⁰⁹
 J 2,19—21. 61 autem venerunt duo falsi testes, et dixerunt:
 Hic dixit: Possum destruere templum Dei, et
 62 post triduum reaedificare illud. Et surgens
 princeps sacerdotum, ait illi: Nihil respondes
 ad ea, quae isti adversum te testificantur?
 27,12. 63 Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum
 ait illi: Adiuro te per Deum vivum, ut dicas
 Ps 110,1; 68,35. 64 nobis si tu es Christus filius Dei. Dicit illi³¹⁰
 16,27; 24,30. Dn 7,13. Iesus: Tu dixisti. verumtamen dico vobis,
 Act 7,56. amodo videbitis filium hominis sedentem a
 dextris virtutis Dei, et venientem in nubibus
 9,3. J 10,33. 65 caeli. Tunc princeps sacerdotum scidit³¹¹
 vestimenta sua, dicens: Blasphemavit: * quid
 adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis
 J 19,7. Lv 24,16. 66 blasphemiam: I quid vobis videtur? At illi³¹²
 Is 50,6. 67 respondententes dixerunt: Reus est mortis. Tunc
 expuerunt in faciem eius, et colaphis eum
 68 ceciderunt, alii autem palmas in faciem eius
 69 dederunt, I dicentes: Prophetiza nobis Christe,
 Petrus vero sede-³¹³
 bat foris in atrio: et accessit ad eum una an-
 cilla, dicens: Et tu cum Iesu Galilaeo eras. At
 70 ille negavit coram omnibus, dicens: Nescio
 I³¹⁴

57 caipham 61 aedificare 64 — dei

67 eius 2°] ei

(ad p. 77) 71 — ancilla 73 loquella etc 75 ploravit

- Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
 807,4 πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει 58
 αὐτῷ [ἀπὸ] μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως,
 καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν
 153 ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον 59
 808,2 ὄλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ
 ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, καὶ οὐχ εὔρον πολλῶν 60
 809,8 προσελθόντων ψευδομαρτύρων. * ὕστερον δὲ προσ-
 ελθόντες δύο ἔειπαν· οὗτος ἔφη· δύναμαι κατα- 61 J 2,19—21.
 λῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν
 οἰκοδομῆσαι. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· 62
 οὐδὲν ἀποκρίνη, τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· 63 18,18; 27,12.
 ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν
 εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. λέγει 64 Ps 104,3; 110,1;
 810,1 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας· * πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ’
 ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον
 ἐκ δεξιῶν τῆς θυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν
 811,8 νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν 65 9,8. J 10,32.
 812,2 τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· ἐβλασφήμησεν· * τί ἔτι χρεῖαν
 ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφη-
 μίαν· τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· 66 J 19,7.
 813,1 ἔνοχος θανάτου ἐστίν. * Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ 67 Lv 24,16.
 πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ
 ἐράπισαν ἠέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς 68 L 23,39.
 8154 ἐστὶν ὁ παῖσας σε; Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω 69
 814,1 ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη
 λέγουσα· καὶ σὺ ἤσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.
 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων· οὐκ οἶδα 70

58 [απο]: W—T 59 T θανατωσουσιν 61 RT ειπον |
 ημερ. : T+ αυτον 62 HR αποκρινη; τι 68 και : T+
 αποκριθεις 64 h ειπας; 65 H διερηξεν 66 RT ειπον

59 αρχιερ. : + και οι πρεσβυτεροι C 60 δυο : + ψευδο-
 μαρτυρες D5 61 ουτ. εφη : τουτον ηκουσαμεν λεγοντα
 63 ορκιζω Da | θεου 2^ο : + του ζωντος C* 69 Γαλιλ. :
 Ναζωραιου C 70 παντ. : αυταν παντων A αυτων K |
 fin + ουδε επισταμαι Da1

71 τί λέγεις. ἐξεληθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν ^{315,1}
αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· οὗτος ἦν μετὰ

J 8,55. 72 Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. καὶ πάλιν ἠρονήσατο μετὰ

73 ὄρκου ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. μετὰ μικρὸν
δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ·

74 ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου
δήλόν σε ποιεῖ. τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ

ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθύς
84. 75 ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ^{316,2}

Is 22,4.
1 J 3,20.

ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξεληθὼν ἔξω
ἐκλαυσεν πικρῶς.

Mc 15,1.
L 22,86.
J 18,28.

27 Πρωίας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες ¹⁵⁵
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ ^{317,2}

L 28,1.
J 18,31,32.

2 Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· καὶ δήσαντες αὐτόν ^{318,1}
ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδοὺς αὐτόν ὅτι κατεκρίθη, ⁶⁷¹⁵⁶
μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ^{319,10}

4 ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυτέροις· λέγων· ἤμαρτον πα-
ραδοὺς αἷμα ἀνθρώπου. οἱ δὲ εἶπαν· τί πρὸς ἡμᾶς;

Act 1,18.
2 Sm 17,23.
Tob 8,10 Lxx.

5 σὺ ὄψῃ. καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνε-
6

Mc 12,41.

6 χῶρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγαστο. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς
λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν
αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματος ἐστίν.

7 συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν
8

Act 1,19.

8 ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ
ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς

Zech 11,12,13.
? Jr 18,2—12;
19,1—15;
32,6—9.

9 σήμερον. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου
τοῦ προφήτου λέγοντος· καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα
ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο

71 δε : T+ αὐτον 73 δηλ. σε ποιεῖ : h^r + ὁμοιάζει |
74 RT ευθεως 27,2 Πειλατω : h^r + Ποντιω | Πειλ. 3 h^T
παραδιδους 4 αθων : K δικαιον | RT ειπον 9 h^r—
Ιερεμμον 2 Ζαχαριου 2 Esaiam

71 τοις : αυτοις Opl 73 — και συ 27,3 απεστρεψεν 5
δ τα : + τριακοντα || εν τω ναω 5

⁸¹⁶₁ quid dicis. Exeunte autem illo ianuam, vidit 71
 eum alia ancilla, et ait his, qui erant ibi: Et
 hic erat cum Iesu Nazareno. Et iterum negavit 72 J 8,55.
 cum iuramento: Quia non novi hominem. Et 73
 post pusillum accesserunt qui stabant, et
 dixerunt Petro: Vere et tu ex illis es: nam
 et loquela tua manifestum te facit. Tunc 74
 coepit detestari, et iurare quia non novisset
⁸¹⁶₂ hominem. Et continuo gallus cantavit. ¹ Et 75 34.
 recordatus est Petrus verbi Iesu, quod dixe-
 rat: Prius quàm gallus cantet, ter me negabis.
 Et egressus foras, flevit amare.

⁸¹⁷₂ Mane autem facto, consilium inierunt 27 Mc 15,1.
 omnes principes sacerdotum, et seniores po- L 22,86.
 puli adversus Iesum, ut eum morti traderent. J 18,28.

⁸¹⁸₁ Et vinctum adduxerunt eum, et tradiderunt 2 L 23,1.
 Pontio Pilato praesidi. Tunc videns Iudas, 3 J 18,31.32.

⁸¹⁹₁₀ qui eum tradidit, quòd damnatus esset; 3 26,15.

poenitentia ductus, retulit triginta argenteos
 principibus sacerdotum, et senioribus, ¹ di- 4

cens: Peccavi, tradens sanguinem iustum.
 At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris.

Et proiectis argenteis in templo, recessit: et 5 Act 1,18.
 abiens laqueo se suspendit. Principes autem 6 2 Sm 17,23.

sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non
 licet eos mittere in corbonam: quia pretium 6 Mc 12,41.

sanguinis est. Consilio autem inito, emerunt 7

ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrino-
 rum. Propter hoc vocatus est ager ille, 8 Act 1,19.

Haceldama, hoc est, ager sanguinis, usque
 in hodiernum diem. Tunc impletum est 9

quod dictum est per Ieremiam prophetam, Zeh 11,12.13.
 Jr 32,6-9.

dicentem: Et acceperunt triginta argenteos
 pretium appretiati, quem appretiaverunt

(cf. p. 76) 27,3 rettulit etc 6 > mitt. eos | corbanan
 8 acheldemach | - hoc est 9 et tunc | adpret- etc

- 10 a filiis Israel: et dederunt eos in agrum
 11 figuli, sicut constituit mihi Dominus. Iesus ³²⁰/₁
 autem stetit ante praesidem, et interrogavit
 eum praeses, dicens: Tu es Rex Iudaeorum?
 12 Dicit illi Iesus: Tu dicis. ³²¹/₄ Et cum accusaretur
 a principibus sacerdotum, et senioribus, nihil
 13 respondit. Tunc dicit illi Pilatus: Non audis
 14 quanta adversum te dicunt testimonia? Et
 non respondit ei ad ullum verbum, ita ut
 15 miraretur praeses vehementer. Per diem ³²²/₂
 autem sollemnem consueverat praeses populo
 dimittere unum vinctum, quem voluissent.
 16 habebat autem tunc vinctum insignem, qui
 17 dicebatur Barabbas. Congregatis ergo illis,
 dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis:
 Barabbam, an Iesum, qui dicitur Christus?
 18 Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent
 19 eum. Sedente autem illo pro tribunali, misit ³²³/₁₀
 ad eum uxor eius, dicens: Nihil tibi, et iusto
 illi. multa enim passa sum hodie per visum
 20 propter eum. Principes autem sacerdotum, ³²⁵/₁
 et seniores persuaserunt populis ut peterent
 21 Barabbam, Iesum vero perderent. Respondens
 autem praeses, ait illis: Quem vultis vobis
 de duobus dimitti? At illi dixerunt: Barab-
 22 bam. Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciam ³²⁶/₁
 de Iesu, qui dicitur Christus? Dicunt omnes:
 23 Crucifigatur. Ait illis praeses: Quid enim
 mali fecit? At illi magis clamabant di-
 24 centes: Crucifigatur. Videns autem Pilatus ³²⁷/₁₀
 quia nihil proficeret, sed magis tumultus
 fieret: accepta aqua, lavit manus coram
 populo, dicens: Innocens ego sum a san-

11 illi] ei   13 dicant   15 > dim. pop.   17 ba-
 rabban, it 20.21.26.   19 eum 1°] illum   22 & : pro ?
 (C inc. v. 23 Dicunt omnes)

ἀπὸ νιῶν Ἰσραήλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν 10 Ex 9,12 Lxx.
 157 τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος. Ὁ δὲ 11 11-14 :
 820,1 Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπη- Mc 15,2-5.
 ρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς L 23,2.3.
 821,4 τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· σὺ λέγεις. ἰ καὶ 12 26,63. Is 53,7.
 ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων
 καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέγει 13
 αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· οὐκ ἀκούεις πόσα σου κατα-
 μαρτυροῦσιν; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ 14 J 19,9. Ps 73,13.
 158 ἐν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ 15 15-26 :
 822,2 δὲ ἑορτὴν εἰσώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ Mc 15,8-15.
 823,4 δέσμιον ὃν ἤθελον. εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπί- L 23,13-25.
 σημον λεγόμενον Βαραββᾶν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν 16 J 18,39-19,1.
 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, 21,38.
 Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; ἦδει 18 J 11,47.48;
 824,10 γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. Καθη- 19 J 2,4.
 μένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς
 αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ καὶ τῷ
 δικαίῳ ἐκέλευ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ'
 825,1 ὄναρ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρε- 20
 σβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν
 Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς 21
 δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
 δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· τὸν Βαραββᾶν.
 826,1 λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν 22 Act 3,13.
 τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες· σταυρω-
 θήτω. ὁ δὲ ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ 23
 159 περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· σταυρωθήτω. ἰδὼν 24 Dt 21,6.
 827,10 δὲ ὁ Πειλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον 4.
 θόρουβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενήφατο τὰς χεῖρας
 κατέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἰ-

10 h εδωκα 11 εφη : hRW + αυτω | h λεγεις ; 16 Βα-
 ραββ. : h^r Ιησουν Βαραββ. 17 Βαρ. : [H]W pr τον : h^re Ιησουν
 τον Βαρ. 24 hT απεναντι | αιματ. : h [R] + του δικαιου

- Act 5,28. 25 ματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθεὶς
 28,32—36. πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ
 1 Th 2,15 a. 26 ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν 828,1
 Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν
 ἵνα σταυρωθῇ.
- 27—30: 27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες 180
 Mm 15,16—19. τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ’ αὐτὸν 328,4
 J 19,2,3. 28 ὄλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα
 L 19,27. 29 κοκκίνην περιέδηκαν αὐτῷ, καὶ πλέξαντες στέφανον
 ἐξ ἀκανθῶν ἐπέδηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ
 κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες
 ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε,
 Is 50,6. 30 βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν 880,6
 ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν
 31 αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν
 Mc 15,30—41. 31 χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ
 L 28,28,33—49. 32 ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Ἐξερχόμενοι 831,1
 J 19,16—30. 32 δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα·
 τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
- 33 Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ 882,1
 Ps 69,22. 34 ἐστὶν κρανίου τόπος λεγόμενος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν 833,4
 οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ
 Ps 22,19. 35 ἠθέλησεν πιεῖν. σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διμεμερί- 884,1
 36 σαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον, καὶ καθή-
 37 μενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέδηκαν ἐπάνω 885,1
 τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην·
 ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ
 Is 53,12. 38 ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο 181
 Gn 40,3 ss. 888,1

28 hW ενδυσαντες 29 hT ο βασιλευς 31 T εκδυσαντες
 αυτ. τ. χλ. ενεδ. 32 Κυρηναιον : h^f + †εις απαντησιν
 αυτου † 34 T πειν bis | οινον : h^f οξος 35 hRT βαλοντες
 | fin h^f + ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου·
 διμεμερισαντο τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματιμον
 μου εβαλον κληρον.

28 και ενδυσαντες | χλαμυδα : πρ ιματιον πορφυρουν και
 29 ενεπαιζον 5

guine iusti huius: vos videritis. Et respon- 25 Act 5,28.
23,35.
dens universus populus, dixit: Sanguis eius
⁸²⁸₁ super nos, et super filios nostros. Tunc di- 26
misit illis Barabbam: Iesum autem flagellatum
tradidit eis ut crucifigeretur.
⁸²⁹₆ Tunc milites praesidis suscipientes Iesum 27 27-30:
Mc 15,18-19.
J 19,2,3.
in praetorium, congregaverunt ad eum uni-
versam cohortem: et exuentes eum, chla- 28
mydem coccineam circumdederunt ei, et 29
plectentes coronam de spinis, posuerunt
super caput eius, et arundinem in dextera
eius. Et genu flexo ante eum, illudebant ei,
⁸³⁰₆ dicentes: Ave rex Iudaeorum. Et expuentes 30 Is 50,6.
in eum, acceperunt arundinem, et percutie-
bant caput eius. Et postquam illuserunt ei, 31 31-56:
Mc 15,20-41.
L 23,26,38-49.
J 19,16-30.
exuerunt eum chlamyde, et induerunt eum
vestimentis eius, et duxerunt eum ut cruci-
⁸³¹₁ figerent. Exeuntes autem invenerunt homi- 32
nem Cyrenaeum, nomine Simonem: hunc
⁸³²₁ angariaverunt ut tolleret crucem eius. Et 33
venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod
⁸³³₄ est Calvariae locus. Et dederunt ei vinum 34 Ps 69,22.
bibere cum felle mistum. Et cum gustasset,
⁸³⁴₁ noluit bibere. Postquam autem crucifixerunt 35 Ps 22,19.
eum, diviserunt vestimenta eius, sortem
mittentes: ut impleretur quod dictum est
per Prophetam dicentem: Diviserunt sibi
vestimenta mea, et super vestem meam
miserunt sortem. Et sedentes servabant 36
⁸³⁵₁ eum. Et imposuerunt super caput eius cau- 37
sam ipsius scriptam: HIC EST IESUS REX
⁸³⁶₁ IUDAEORUM. Tunc crucifixi sunt cum eo duo 38 Is 53,12.

27 in praetorio   28 chlamydem etc
29 inlud- etc | — ei   32 cyreneum
34 mixtum   35 ~~est~~ — ut ... sortem

- latrones: unus a dextris, et unus a sinistris.
- Ps 22,8; 109,25. 39 Praetereuntes autem blasphemabant eum mo- 387
6
- 26,61. J 2,19. 40 ventes capita sua, ¹ et dicentes: Vah qui
destruis templum Dei, et in triduo illud
reaedificas: salva teipsum: si filius Dei
- 41 es, descende de cruce. Similiter et principes 388
2
- 42 sacerdotum illudentes cum Scribis, et senio-
ribus dicebant: Alios salvos fecit, seipsum
non potest salvum facere: si rex Israel est,
descendat nunc de cruce, et credimus ei:
- Ps 22,9. 43 ¹ confidit in Deo: liberet nunc, si vult eum:
Sap 2,13. 44 dixit enim: Quia filius Dei sum. Idipsum 389
2
- 18—20. 45 autem et latrones, qui crucifixi erant cum
eo, improperebant ei. A sexta autem hora 340
2
- 46 tenebrae factae sunt super universam terram
usque ad horam nonam. Et circa horam 341
6
- Ps 22,2. 47 nonam clamavit Iesus voce magna, dicens:
Eli, Eli, lamma sabacthani? hoc est: Deus
meus, Deus meus ut quid dereliquisti me?
- 48 Quidam autem illic stantes, et audientes, 342
2
- Ps 69,22. 49 dicebant: Eliam vocat iste. Et continuo cur-
rens unus ex eis acceptam spongiam implevit
aceto, et imposuit arundini, et dabat ei bi-
bere. Ceteri vero dicebant: Sine videamus
- 50 an veniat Elias liberans eum. Iesus autem 343
1
- 51 iterum clamans voce magna, emisit spi-
ritum. Et ecce velum templi scissum est 344
2
- Ex 26,31. H 10,19,20. in duas partes a summo usque deorsum. 345
10
- Am 8,3 Lxx; 9,1. * et terra mota est, et petrae scissae

40 — Vah | destruit et reaedificat | — dei
43 E eum, si vult: (C u. corr⁹³ si vult, eum:) W eum
si vult eum

44 inprop. etc

46 heli heli lema s. (E lammasab- SC c.⁹³ -ani)

- 387,6 λησται, εις εκ δεξιων και εις εξ ευωνομων. Οι δε 39 Ps 22,8; 109,2
 παραπορευομενοι εβλασφημουν αυτον κινουντες τας
 κεφαλαις αυτων¹ και λεγοντες· ο καταλυων τον ναον 40 26,61. J 2,19.
 και εν τρισιν ημεραις οικοδομων, σωσον σεαυτον,
 ει υιος ει του θεου, και καταβηθι απο του σταυρου.
- 388,2 ομοιως οι αρχιερεις εμπαιζοντες μετα των γραμ- 41
 ματεων και πρεσβυτερων ελεγον· αλλους εσωσεν, 42
 εαυτον ου δυναται σωσαι· βασιλευς Ισραηλ εστιν,
 καταβατω νυν απο του σταυρου και πιστευσομεν
 επ' αυτον. πεποιθεν επι τον θεον, ρυσασθω νυν 43 Ps 22,9.
 389,2 ει θελει αυτον· ειπεν γαρ οτι θεου ειμι υιος. το 44
 δ' αυτο και οι λησται οι συνσταυρωθεντες συν
 162 αυτω ανειδιζον αυτον. Απο δε εκτης ωρας 45
- 340,2 σκοτος εγενετο επι πασαν την γην εως ωρας ενατης.
- 341,8 περι δε την ενατην ωραν ανεβοησεν ο Ιησους 46 Ps 22,2.
 φωνη μεγαλη λεγων· ηλει ηλει λεμα σαβα-
 χθανει; τουτ' εστιν· θεε μου θεε μου, ινα τι με
 εγκατελιπες; τινες δε των εκει εστηκωτων ακου- 47
 342,2 σαντες ελεγον οτι Ηλειαν φωνει ουτος. και ευνθως 48 Ps 69,22.
 δραμων εις εξ αυτων και λαβων σπογγον πλησας
 τε οξους και περιθειεις καλαμφ εποτιζεν αυτον. οι 49
 δε λοιποι ειπαν· αφες ιδωμεν ει ερχεται Ηλειας
- 343,1 σωσων αυτον. ο δε Ιησους παλιν κραζας φωνη 50
 163 μεγαλη αφηκεν το πνευμα. Και ιδου το κατα- 51 Ex 26,31.
 344,2 πετασμα του ναου εσχισθη [απ'] ανωθεν εως κάτω H 9,3; 10,19.20
 345,10 εις δυο, * και η γη εσεισθη, και αι πετραι εσχί- Am 8,3 Lxx,
 9,1.

38 δεξιων : h^r + nomine Zoatham ei ευωνυμων : +
 nomine Camma 40 HR σεαυτον· et — και | ει του θ. : hW
 θ. ει 41 ομοιως : [H] RW+ και 42 T πιστευσομεν 43 hW
 ειπ τι θεω 45 h^r — επι πασαν την γην 46 H εβοησεν |
 Η ελωι ελωι, R ηλι, ηλι, W ηλει, ηλει, h^r — ηλει ηλει | h^r —
 λαμα ζαφθανει | 49 ειπαν : hT ελεγον | σωσων αυτ. : H+
 [[αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου την πλευραν, και
 εξηλθεν υδωρ και αιμα.]] 51 [απ] : RW—T

J 19,34.

41 γραμμ. κ. πρεσβ. : γρ. Γ γρ. κ. φαρισαιων D γρ. κ.
 πο. κ. φ. E 42 (σωσαι;) | πιστευομεν A | επ αυτον : επ
 αυτω Epl αυτω D⁵ εις αυτον al 43 νυν : + αυτον D⁵
 44 — συν ζ 47 εστωτων D⁵ 50 — παλιw Fa

52 σθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεφχθησαν καὶ πολλὰ

Act 26,28. 53 σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν· καὶ
Dn 12,2.

ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν
αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανί-

54 σθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' 348,2

αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμόν
καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες·

L 8,2,8. 55 ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ 164

γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες 347,6

ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακο-
20,20. 56 νοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ
Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ μήτηρ, καὶ ἡ
μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

57—61:

Mc 15,42—47. 57 Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος 68 165

ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς 348,1

Ex 84,26. 58 ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πει-
λάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πει-

59 λᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα 349,1

Is 53,9. 60 ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ [ἐν] σινδόνι καθαρᾷ, καὶ
ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ· ὃ ἐλατό-
μησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν

28,1. 61 τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ 350,6

Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθή-
62 μεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύριον, 166

ἧτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ 351,10

40. 12,40. 63 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πειλᾶτον¹ λέγοντες·

2 K 8,8.

J 7,12.

κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι

12,45. 64 ζῶν· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν

ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας,
μὴ ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ

54 Τ ἑκατονταρχῆς | hW υἱὸς θεοῦ 56 Μαρία 1^ο: hW Μα-
ριαμ | hRW Ἰωση | Ἰωσ. μητ. κ. η. μητηρ: h^τ ἡ Μαρία ἡ Ἰωσηφ
καὶ ἡ Μαρία ἡ ² ἡ Ἰωσηφ μητ. κ. η μ. ³⁰ Ἰωσ. κ. η μητηρ
57 hW ἐμαθητεύσεν 59 [εν]: W—T 64 μαθηται: hR+ αὐτου

54 γενομενα 5 58 αποδοθ. : + το σωμα D5 64 κλεψωσιν :
pr νυκτος 5

	sunt, et monumenta aperta sunt: et multa	52	
	corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. Et exeuntes de monumentis post resurrexerunt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius, venerunt in sanctam civitatem, et apparuerunt multis.	53	Act 26,28. Dn 12,2.
$\frac{246}{2}$	Centurio autem, et qui cum eo erant, custodientes Iesum, viso terraemotu et his, quae fiebant, timuerunt valde, dicentes: Vere Filius Dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multae a longe, quae secutae erant Iesum a Galilaea, ministrantes ei: inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Iacobi, et Ioseph mater, et mater filiorum Zebedaei.	54	
$\frac{247}{6}$	Cum autem sero factum esset, venit quidam homo dives ab Arimathaea, nomine Ioseph, qui et ipse discipulus erat Iesu. hic accessit ad Pilatum, et petiit corpus Iesu.	55	L 8,2,3.
	Tunc Pilatus iussit reddi corpus. Et accepto corpore, Ioseph involvit illud in sindone munda. et posuit illud in monumento suo novo, quod exciderat in petra. Et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, et abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, et altera Maria, sedentes contra sepulchrum. Altera autem die, quae est post Parasceven, convenerunt principes sacerdotum, et Pharisei ad Pilatum, dicentes: Domine, recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius, et furentur eum, et	56	20,20.
$\frac{248}{1}$		57	57-61: Mc 15,42-47. L 23,50-55. J 19,38-42. Ex 34,25.
$\frac{249}{1}$		58	
$\frac{250}{6}$		59	
		60	Is 53,9.
$\frac{251}{10}$		61	28,1.
		62	
		63	10. 12,40. 2 K 6,8.
		64	

54 terrae motu | > dei filius

57 > sero aut. | ~~57~~ Arimathia

dicant plebi: Surrexit a mortuis: et erit no-
 65 vissimus error peior priore. Ait illis Pilatus:
 Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis.

Un 8,18. 66 Illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum,
 signantes lapidem, cum custodibus.

1-10:

Mc 16,1-10.

L 24,1-10.

J 20,1-18.

27,01.

28 Vespere autem sabbati, quae lucescit in ³⁵⁹₁
 prima sabbati, venit Maria Magdalene, et

2 altera Maria videre sepulchrum. Et ecce
 terraemotus factus est magnus. Angelus
 enim Domini descendit de caelo: et accedens

17,2. Act 1,10.

3 revolvit lapidem, et sedebat super eum: erat
 autem aspectus eius sicut fulgur: et vesti-

4 mentum eius sicut nix. Prae timore autem
 eius exterriti sunt custodes, et facti sunt

5 velut mortui. Respondens autem angelus ³⁵⁸₂
 dixit mulieribus: Nolite timere vos: scio

enim, quòd Iesum, qui crucifixus est, quae-
 6 ritus: 'non est hic: surrexit enim, sicut dixit.

12,40; 16,21;

17,23; 20,19.

Act 2,36.

28,32.

venite, et videte locum, ubi positus erat Do-
 7 minus. Et cito euntes, dicite discipulis eius

quia surrexit: et ecce praecedit vos in Gali-
 laeam: ibi eum videbitis. ecce praedixi vobis.

8 Et exierunt cito de monumento cum timore, ³⁵⁴₂
 et gaudio magno, currentes nunciare disci-

9 pulis eius. Et ecce Iesus occurrit illis, ³⁵⁵₁₀
 dicens: Avete. Illae autem accesserunt, et

tenuerunt pedes eius, et adoraverunt eum.

H 2,11.

Gn 45,4; 50,19.

10 'Tunc ait illis Iesus: Nolite timere. ite,
 nunciate fratribus meis ut eant in Galilaeam,

11 ibi me videbunt. Quae cum abiissent, ecce

28,2 terrae mot.

3 ☞ vestimenta

6 — et

7 ☞ praecedet

8 > magno gaudio

11 abissent

εἰπωσιν τῷ λαῷ ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης. ἔφη 65 αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλί- 66 Dn 6,18. σαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

167 Ὅπὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν 28 Mc 16,1—10. L 24,1—10. J 20,1—18. 27,81.
 352,1 σαββάτων, ἦλθεν Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς 2 ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς 3 17,2. Act 1,10. ἀστραπή, καὶ τὸ ἐνδύμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιῶν.
 353,2 ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσεισθήσαν οἱ τηροῦντες 4 καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος 5 εἶπεν ταῖς γυναιξίν· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν 6 12,40; 16,21; 17,22; 20,19. Act 2,38. ὧδε· ἡγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε 7 26,82. J 16,16,22. τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ 168 αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. ἵ καὶ ἀπελθοῦσαι 8 354,2 ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
 355,10 καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε. 9 αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ 10 H 2,11. Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, 169 κἀκεῖ με ὄψονται. Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ 11 Gn 45,4; 50,19. Ps 22,23.

65 εφη : h+ δε 28,1 Μαριαμ : KR Μαρια 6 εκειτο : +h^r | [B] + ο κυριος 7 ειπον : h^a ej ειπεν 8 fin W+ ως δε επορευοντο απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου, 10 T και εκει

28,2 εξ : απ | — και 2^ο D^ς | λιθον : + απο της θυρας 5 8 εξελθουσαι D^ς 9 απηνητησεν αυτας 28 10 οψεσθε

τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.

12 καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώ-

27,64. 13 ταις, ἴ λέγοντες· εἶπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.

14 καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς

15 πείσομεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. οἱ δὲ λαβόντες ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι

7. 10. 16 τῆς σήμερον [ἡμέρας]. Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ 170

ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ

14,81. 17 ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσ-

11,27. J 8,27. 18 ἐκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. καὶ προσελθὼν ὁ

E 1,20—23.

Λρ 12,10.

Dn 7,14.

10,5 s.

Mc 16,15.16.

19 ἔξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ [τῆς] γῆς. πορευθέντες

οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ

6,19; 18,20. 20 καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς

J 14,23.

Hg 1,13 Lxx.

τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ

μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

11 T ἀνηγγειλαν 14 επι ; h υπο 15 hR τα αργυρια
| hT εφημισθη | [ημερας] : W—T 18 [της] : RW—T
19 ουν : [R]—T | hW βαπτισαντες

12 αργυριον ικανον 17 προσεκυν. : + αυτως 18 ουρα-
νοις 19 πορευεσθε νυν μαθητ. | βαπτ. . . . πνευμ. : εν
τω ονοματι μου Euseb. 20 fin + αμηνς

quidam de custodibus venerunt in civitatem,
 et nunciaverunt principibus sacerdotum omnia,
 quae facta fuerant. Et congregati cum se- 12
 nioribus consilio accepto, pecuniam copiosam
 dederunt militibus; ¹ dicentes: Dicite quia 13 27,64.
 discipuli eius nocte venerunt, et furati sunt
 eum, nobis dormientibus. Et si hoc auditum 14
 fuerit a praeside, nos suadebimus ei, et se-
 curos vos faciemus. At illi accepta pecunia, 15
 fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum
 est verbum istud apud Iudaeos, usque in
 hodiernum diem. Undecim autem discipuli 16 7.
 abierunt in Galilaeam in montem, ubi consti-
 tuerat illis Iesus. Et videntes eum adora- 17
 verunt: quidam autem dubitaverunt. Et ac- 18 11,27.
 cedens Iesus locutus est eis, dicens: Data
 est mihi omnis potestas in caelo, et in terra.
 euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes 19 Mc 16,15,16.
 eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus
 sancti: docentes eos servare omnia quae- 20 18,20. J 14,23.
 cumque mandavi vobis: et ecce ego vobiscum
 sum omnibus diebus, usque ad consumma-
 tionem saeculi.

15 docti

Subscr. EXPLICIT EUANGELIUM SECUNDUM MATTHEUM.

SANCTVM IESV CHRISTI

EVANGELIVM

SECVNDVM MARCVM.

- 2-8:
Mt 3,1-12.
L 3,3-18.
J 1,19-30.
Mt 3,1.
Mt 11,10.
J 3,28.
Is 40,3.
- 1 INITIUM Evangelii Iesu Christi, Filii Dei. $\frac{1}{2}$
- 2 Sicut scriptum est in Isaia propheta:
Ecce ego mitto angelum meum ante faciem
tuam,
qui praeparabit viam tuam ante te.
- 3 Vox clamantis in deserto: $\frac{2}{1}$
Parate viam Domini,
rectas facite semitas eius.
- 4 Fuit Ioannes in deserto baptizans, et praedi- $\frac{3}{6}$
cans baptismum poenitentiae in remissionem
5 peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis
Iudaeae regio, et Ierosolymitae universi, et
baptizabantur ab illo in Iordanis flumine,
6 confitentes peccata sua. Et erat Ioannes
vestitus pilis cameli, et zona pellicea circa
lumbos eius: et locustas, et mel silvestre
7 edebat. Et praedicabat dicens: * Venit for- $\frac{4}{1}$
tior me post me: cuius non sum dignus pro-
cumbens solvere corrigiam calceamentorum
8 eius. Ego baptizavi vos aqua, ille vero
baptizabit vos Spiritu sancto.
- 9 Et factum est: in diebus illis venit Ie- $\frac{5}{1}$
sus a Nazareth Galilaeae: et baptizatus est
- 9-11:
Mt 3,18-17.
L 3,21.22.
J 1,31-34.
L 2,51.

Inscr. EUANGELIUM SECUNDUM MARCVM.

1,2 — ego | — ante te 5 eum] illum | iordane
6 C camelorum | pellicia | lucustas
7 (C inc. v. 7 Venit) | C veniet | corrig. calciam.
9 C c.⁹³ Galileae

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

Act12,12; 15,37.
Kol 4,10.
Phm 24.
2 T 4,11.
1 P 5,18.

1,2 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 1
 Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἠσαΐα τῷ προφήτῃ· 2
 ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
 ῶπου σου,
 ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου·
 2,1 φωνὴ βοᾶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· 3
 ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
 εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,
 3,8 ἐγένετο Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κη- 4
 ρύσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρ-
 τιῶν. καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία ■
 χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμεῖται πάντες, καὶ ἐβαπτί-
 ζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἕξομο-
 λογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης 6
 ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην
 περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκροΐδας καὶ
 4,1 μέλι ἄγριον. καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· * ἔρχεται ὁ 7
 ἰσχυρότερός μου ὀπίσω [μου], οὐ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
 κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.
 ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς 8
 πνεύματι ἁγίῳ.

2-8:
Mt 3,1-12.
L 3,3-18.
J 1,19-30.
Ex28,20. M13,1.
Mt11,10. L7,27.
J 3,28.
Is 40,3.

2 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν 9
 5,1 Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη

9-11:
Mt 3,13-17.
L 3,21,22.
J 1,31-34.
L 2,51.

1,1 χριστου : hRW+ υιου θεου 1-3 T Χριστου, καθως ...
 αυτου. 2 ιδου : T+ εγω 4 κηρ. : [R]T pr και 7 [μου] :
 RT-W 8 πνευμ. : [R]T pr εν 9 hW- και 1^ο

1,2 εν τοις προφηταις Αρβ⁵ | σου 2^ο : + εμπροσθεν σου
 Αμ⁵ 3 αυτου : του θεου υμων 4-ο D⁵ 5 παντες
 post εβαπτιζοντο Αμ⁵ 6 τριχας : δερριν 8 αγιω : +
 και πυρι Pal 9 Ναζαρεθ

- Es 1,1. 10 εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάνου. καὶ εὐθύς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν κατα-
- Gn 22,2. 9,7. Ps 2,7. Is 42,1. 12,13: 11 βαῖνον εἰς αὐτόν· καὶ φωνῆ [ἐγένετο] ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.
- Mt 4,1—11. L 4,1—13. 12 Καὶ εὐθύς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν 3
- Job 5,22 s. Ps 91,11 s. J 1,51. 13 ἔρημον. καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἡμέρας 6,3
πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, * καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ. 7,6
- 14,15: Mt 4,12—17. L 4,14,15. 14 Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάνην ἦλθεν 4
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν * κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον 8,4
9,6
- Dn 7,22. G 4,4. 15 τοῦ θεοῦ [καὶ λέγων], ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ
- 16—20: Mt 4,18—23. L 5,1—11. 16 πιστεῦετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν
- Mt 13,47. 17 τῇ θαλάσῃ· ἦσαν γὰρ ἄλεεῖς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς 10,2
ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς
18 γενέσθαι ἄλεεῖς ἀνθρώπων. καὶ εὐθύς ἀφέντες
19 τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς ὀλίγον 11,6
εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάνην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ κατα-
20 αριζήσαντας τὰ δίκτυα. καὶ εὐθύς ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.
- 21—28: L 4,31—37. Mt 4,13. 21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ· καὶ εὐθύς 5
τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδί- 12,8
22 δασκεν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 13,2
ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ

11 [ἐγενετο]: RW—T 14 T Μετα δε 15 [καὶ λέγων]:
W—T: ■ [καὶ] λεγ. 18 W ἠκολουθουν 21 εἰσελθων:
[R]—hT | hT εδιδασκεν εἰς τ. συναγωγην

10 ηνοιγημενος | καταβ.: + καὶ μενον ■ | εἰς: ἐπ ἡμερ
11 ἐν σοι: ἐν ω Αμς 13 ἡμερ.: + καὶ τεσσαρακοντα νυκτας Ln
14 εναγγ.: + τῆς βασιλειας D5 15 πεπληρωνται οἱ καιροι
16 βαλλοντας ἀμφιβληστρον A5 a. τα δικτυα D 18 τα
δικτ.: παντα 20 μισθίων Ιαλ 21 Καπερναουμ Αρις

- a Ioanne in Iordane. Et statim ascendens 10 Ez 1,1.
 de aqua, vidit caelos apertos, et Spiritum
 tamquam columbam descendentem, et manentem
 in ipso. Et vox facta est de caelis: Tu 11 9,7.
Ps 2,7. Is 42,1.
 es filius meus dilectus, in te complacui. Et 12 12,13:
Mt 4,1—11.
 statim Spiritus expulit eum in desertum. Et 13 L 4,1—13.
Ps 91,13. J 1,51.
Hi 5,22 s.
 erat in deserto quadraginta diebus, et qua-
 draginta noctibus: et tentabatur a satana:
⁷/₆ * eratque cum bestiis, et angeli ministra-
 bant illi.
⁸/₄ Postquam autem traditus est Ioannes, 14 14,15:
Mt 4,12—17.
L 4,14,15.
⁹/₆ venit Iesus in Galilaeam, * praedicans Evange-
 lium regni Dei, ¹ et dicens: Quoniam impletum 15 G 4,4.
 est tempus, et appropinquavit regnum Dei:
 poenitemini, et credite Evangelio. Et prae-
 teriens secus Mare Galilaeae, vidit Simonem,
 et Andream fratrem eius, mittentes retia in
¹⁰/₂ mare, (erant enim piscatores) ¹ et dixit eis 17 Mt 13,47.
 Iesus: Venite post me, et faciam vos fieri
 piscatores hominum. Et protinus relictis re- 18
¹¹/₆ tibus, secuti sunt eum. Et progressus inde 19
 pusillum, vidit Iacobum Zebedaei, et Ioannem
 fratrem eius, et ipsos componentes retia in
 navi: ¹ et statim vocavit illos. Et relicto 20
 patre suo Zebedaeo in navi cum mercenariis,
 secuti sunt eum.
¹²/₈ Et ingrediuntur Capharnaum: et statim 21 21—28:
L 4,31—37.
Mt 4,13.
 sabbatis ingressus in synagogam, docebat eos.
¹³/₂ Et stupebant super doctrina eius: erat enim 22 Mt 7,28,29.
 docens eos, quasi potestatem habens, et

⁹ in iord. ab ioh.

¹⁰ $\frac{1}{2}$ spiritum sanctum

¹² expellit

¹⁹ > in navi comp. retia

²⁰ mercenn- etc

²¹ — in

- 23 non sicut Scribae. Et erat in synagoga ¹⁴/₈
 eorum homo in spiritu immundo: et exclamavit, ¹ dicens: Quid nobis, et tibi Iesu Nazarene: venisti perdere nos? scio qui sis, 24
 Sanctus Dei. Et conminatus est ei Iesus, 25
 dicens: Obmutesce, et exi de homine. Et discerpens eum spiritus immundus, et exclamans voce magna exiit ab eo. Et mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? quatenam doctrina haec nova? quia in potestate etiam spiritibus 26
 immundis imperat, et obediunt ei. Et processit rumor eius statim in omnem regionem 27
 Galilaeae. Et protinus egredientes de synagoga, venerunt in domum Simonis, et 28
 Andreae cum Iacobo, et Ioanne. Decubebat autem socrus Simonis febricitans: et statim 29
 dicunt ei de illa. Et accedens elevavit eam, apprehensa manu eius: et continuo dimisit 30
 eam febris, et ministrabat eis. Vespere autem facto cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes, et daemonia 31
 habentes: et erat omnis civitas congregata ad ianuam. Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus, et daemonia multa 32
 eiciebat, * et non sinebat ea loqui, quoniam 33
 sciebant eum. Et diluculo valde surgens, egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. 34
 Et persecutus est eum Simon, et qui cum illo 35
 erant. Et cum invenissent eum, dixerunt ei: 36
 Quia omnes quaerunt te. Et ait illis: Eamus 37
 38

29—34:
 Mt 8,14—16.
 L. 4,38—41.

I. 4,41.
 Act 16,17,18.

35—39:
 I. 4,42—44.

24 † venisti ante tempus | † quòd sis

27 quae | etiam | et

34 > loqui ea

36 persecutus

¹ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. Καὶ εὐθύς ἦν ἐν τῇ 23
^{14,8} συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ,
καὶ ἀνέκραξεν ἰλέγων· τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ 24 5,7. 1 Rg 17,1
Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς. οἶδά σε τίς εἶ, Ps 18,10.
ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 25
φιμώθητι καὶ ἐξέλθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ σπαράξαν 26 9,26.
αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνήσαν
φωνῇ μεγάλη ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν 27
ἅπαντες, ὥστε συζητεῖν αὐτοὺς λέγοντας· τί ἐστιν
τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύ-
μασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν
αὐτῷ. καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοή αὐτοῦ εὐθύς πανταχοῦ εἰς 28
²⁶ ὅλην τὴν περιχώρον τῆς Γαλιλαίας. Καὶ εὐθύς ἐκ 29 29-34:
^{15,2} τῆς συναγωγῆς ἐξεληθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σί- Mt 8,14-16.
μωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου. ἡ δὲ 30 L 4,38-41.
πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθύς
λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ προσελθὼν ἤγειρεν 31
αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀφήκεν αὐτὴν ὁ
³ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενο- 32
μένης, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονι-
ζομένους· καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυννηγμένη πρὸς 33
τὴν θύραν. καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς 34 L 4,41.
^{16,8} ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, * καὶ δαιμόνια πολλὰ Act 16,17,18.
ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι
⁷ ἤδεισαν αὐτόν. Καὶ πρῶτ' ἔννυχα λίαν ἀναστὰς 35 35-39:
^{17,8} ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κάκει L 4,42-44.
προσηύχετο. καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Σίμων καὶ οἱ 36 J 9,24.
μετ' αὐτοῦ, καὶ εὔρον αὐτόν καὶ λέγουσιν αὐτῷ 37
⁸ ὅτι πάντες ζητοῦσίν σε. καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν 38

24 HR ημας; | hT οίδαμεν 25 ο Ιησ.: [H]RW+ λεγων
27 αυτους: hR πρὸς εαυτους | HR καινη· κατ ἐξουσιαν
29 hW ἐξεληθων ηλθεν | H ηλθαν 32 T εδν 34 W τα δαιμ.
λαλειν | αυτον: H+ [χριστον ειναι] 35 H [και απηλθεν]

22 οι γραμμ.: + αυτων Οα 24 λεγων: + εα Αρλς
31 πρ. εκτεινας την χειρα κρατ. ηγειρ. αυτην

ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας καιροπόλεις, ἵνα καὶ
39 ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. καὶ ἦλθεν
κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν· εἰς ὅλην τὴν
Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλον.

40-45: 40

Mt 8,2-4.

L 5,12-18.

Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν ⁴
αὐτὸν καὶ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς ^{18,2}

41 δύνασαι με καθαρίσαι. καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἤψατο καὶ λέγει αὐτῷ· θέλω,

42 καθαρίσθητι. καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ

8,12; 7,38.

43 λέπρα, καὶ ἐκαθερίσθη. καὶ ἐμβροιμησάμενος αὐτῷ

Lv 13,49;

14,2-92.

44 εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, ¹ καὶ λέγει αὐτῷ· ὄρα μηδενὶ
μηδὲν εἴπῃς, ἀλλὰ ὑπάγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ Ἰσραὴλ

καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσ-
45 ἔταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ ^{19,10}

ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν
τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερωῶς

εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις
ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

1-12:

Mt 9,1-8.

L 5,17-26.

2 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμε- ⁹

2 ρῶν ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν. καὶ συνήχθησαν ^{20,1}

πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν

■ θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχονται ⁵

φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ

4 τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι αὐτῷ

διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν,

καὶ ἐξορῦξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον ὅπου ὁ

5 παραλυτικὸς κατέκειτο. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν

πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφίενται

6 σου αἱ ἁμαρτίαι. ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων

ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις

38 RT κακει 40 HR [καὶ γονυπετ.]: W+ αυτον : R+
[καὶ] | W δυνη 41 σπλαγχνισθ. : h^r -| οργισθεὶς | | T-
αυτω 45 hT εἰς πολ. φανερ. εἰσελθ. | HR ἀλλα | H [ἦν]
2,1 hW εἰς οἶκον

38 - ἀλλαχου AD⁵ 42 καὶ 1^ο: + εἰποντος αυτου Apl⁵
2,2 καὶ 1^ο: + ευθεως AD⁵ 4 προσεγγισαι AD⁵ | - εξορυ-
ξαντες 5 τεκνον : pr θαρσει O : + μου n* | αφεωνται KACD

in proximos vicos, et civitates, ut et ibi praedicem: ad hoc enim veni. Et erat praedicans 39
in synagogis eorum, et in omni Galilaea, et daemona eiiciens.

¹⁸/₂ Et venit ad eum leprosus deprecans eum: 40 ^{40-45:}
et genu flexo dixit ei: Si vis, potes me mundare. Iesus autem misertus eius, extendit 41
manum suam: et tangens eum, ait illi: Volo: Mundare. Et cum dixisset, statim discessit. 42
ab eo lepra, et mundatus est. Et comminatus est ei, statimque eiecit illum: et dicit 43 ^{3,12; 7,36.}
ei: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, et offer pro emundatione 44 ^{Lv 13,49;}
tua, quae praecepit Moyses in testimonium ^{14,2-32.}
illis. At ille egressus coepit praedicare, et 45
¹⁹/₁₀ diffamare sermonem, ita ut iam non posset
manifeste introire in civitatem, sed foris in
desertis locis esset, et conveniebant ad eum
undique.

²⁰/₁ Et iterum intravit Capharnaum post dies, 2 ^{1-12:}
et auditum est quòd in domo esset, et con- 2 ^{Mt 9,1-8.}
venerunt multi, ita ut non caperet neque ad ^{L 5,17-26.}
ianuam, et loquebatur eis verbum. Et venerunt 3
ad eum ferentes paralyticum, qui a quattuor
portabatur. Et cum non possent offerre eum 4
illi prae turba, nudaverunt tectum ubi erat:
et patefacientes submiserunt grabatum, in quo
paralyticus iacebat. Cum autem vidisset Iesus 5
fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur
tibi peccata tua. Erant autem illic quidam 6
de Scribis sedentes, et cogitantes in cordibus

39 — in 2° 40 ~~§~~ dicit | — ei 43 — est | statim
45 > in civ. introire | esse
2,1 ~~§~~ dies octo | (C inc. v. 2 et audit est)
3 > fer. ad eum 4 summis- | grabatt- etc
5 > cum vid. autem | — tua

- Is 43,25. 7 suis: ¹ Quid hic sic loquitur? blasphemat.
 Quis potest dimittere peccata, nisi solus
 8 Deus? Quo statim cognito Iesus spiritu suo
 quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid
 9 ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est
 facilius dicere paralytico: Dimittuntur tibi
 peccata: an dicere: Surge, tolle grabatum
 10 tuum, et ambula? Ut autem sciatis quia
 Filius hominis habet potestatem in terra di-
 11 mittendi peccata, (ait paralytico) ¹ tibi dico:
 Surge, tolle grabatum tuum, et vade in do-
 12 mum tuam. Et statim surrexit ille: et, sublato
 grabato, abiit coram omnibus, ita ut miraren-
 tur omnes, et honorificarent Deum, dicentes:
 Quia numquam sic vidimus.
- 13 Et egressus est rursus ad mare: omnisque ²¹/₂
 Mt 9,9—13. I. 5,27—32. J 1,43. 14 turba veniebat ad eum, et docebat eos. Et
 cum praeteriret, vidit Levi Alphaei sedentem
 ad telonium, et ait illi: Sequere me. Et sur-
 15 gens secutus est eum. Et factum est, cum ²²/₂
 accumberet in domo illius, multi publicani,
 et peccatores simul discumbebant cum Iesu,
 et discipulis eius: erant enim multi, qui et
 16 sequebantur eum. Et Scribae, et Pharisei
 videntes quia manducaret cum publicanis, et
 peccatoribus, dicebant discipulis eius: Quare
 cum publicanis, et peccatoribus manducat
 17 et bibit Magister vester? Hoc audito Iesus ²³/₂
 ait illis: Non necesse habent sani medico,

9 surge et t.

10 > pot. hab. fil. hom.

12 > ille surr. | ² abiit inde | admirarentur

14 leuin | alpei | teloneum

15 ² — et 4°

16 > mand. c. pecc. et publ. | ² dixerunt

17 medicum

αὐτῶν· ¹ τί οὕτως οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς 7 Is 48,26.
 δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἰς ὁ θεός; καὶ 8 J 2,25.
 εὐθύς ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ δι
 οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει αὐτοῖς· τί
 ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί 9 J 5,36.
 ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ἀφιένται
 σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν
 κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε δι 10
 ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρ-
 τίας ἐπὶ τῆς γῆς, — λέγει τῷ παραλυτικῷ· ¹ σοὶ 11 J 5,8.
 λέγω, ἔγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὑπαγε
 εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθύς ἄρας 12
 τὸν κράβατον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε
 ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας
 δι οὕτως οὐδέποτε εἶδαμεν.

6 10 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ 13 13-17:
Mt 9,9-18.
L 5,27-22.
^{21,2} πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν
 αὐτούς. Καὶ παράγων εἶδεν Λευεὶν τὸν τοῦ 14 J 1,48.
 Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει
 αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
 11 αὐτῷ. Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτόν ἐν τῇ 15
^{22,2} οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
 συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
 ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ. καὶ οἱ 16 24.
 γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες διτι ἐσθίει
 μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν, ἔλεγον τοῖς
 μαθηταῖς αὐτοῦ· ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
^{25,2} ἁμαρτωλῶν ἐσθίει; καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει 17 Ex 15,26.
J 8,17; 12,47.
 αὐτοῖς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ

7 τι : hW οτι | W λαλει, 8 H [οὕτως] : W+ αυτοι | H
 [αυτοις] 9 H εγειρου [και] | περιπ. : T υπαγε 10 hRT επι
 τ. γης αφιεναι αμαρτ. 12 H [λεγοντας] | W ειδομεν 13 παρα
 : T εις 14 Λευειν : h^r + Ιακωβον | 15.16 T ηκολ. αυτω και
 16 T- οι | ιδοντες : T pr και | εσθιει : RT ησθιεν | αμαρτ.
 κ. τελων. : T τελων. κ. αμαρτ. | εσθιει 2° : h[R]T+ και
 πινει | fin R.W. 17 αυτοις : [H]W+ οτι

9 αφεωνται ACD | περιπ. : υπαγε εις τον οικον σου
 15 οι και ηκ. 16 οτι 2° : τι οτι AC δια τι ND (δ τι comm.)

- 18—22: 18 ἀλλὰ ἀμαρτωλούς. Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου 12
 Mt 9,14—17. L 5,33—38. καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ
 λέγουσιν αὐτῷ· διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ
 οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ
 J 3,29. 19 μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος
 μετ' αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν
 τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν.
 L 17,22. 20 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ
 J 16,20. νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.
 21 Οὐδέεις ἐπιβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ
 ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα
 ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χειρὸν
 Job 32,19. 22 σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδέεις βάλλει οἶνον νέον εἰς
 ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς
 ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί. [ἀλλὰ
 οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινούς.]
 23—23: 23 Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παρα- 13
 Mt 12,1—8. L 6,1—5. πορεύεσθαι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ 24,2
 αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχθας.
 16. 24 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε τί ποιοῦσιν
 25 τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; καὶ λέγει αὐτοῖς·
 οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ, ὅτε χρεῖαν
 ἔσχεν καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
 1 Sm 21,7. 26 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ
 Lv 24,9. ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν,
 οὗς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, καὶ
 Dt 5,14. 27 ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ὄσιν; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· 25,3
 τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, καὶ οὐχ

18 H οἱ δε σοι [μαθηται] 22 [αλλα . . . καινους.]: W—T
 23 K διαπορευεσθαι | h οδοποιειν 25 και 1^ο: W+ αντος
 26 πως: [H]—W | W ουσιν.

17 fin + εις μετανοιαν Omς 18 φαρισαιοι: των φαρι-
 σαιων Emς 19 — οσον . . . νηστευειν Dal 20 εν εκειναις
 ταις ημεραις Galς 21 επισυναπτει 22 εκχειται κ. οι
 ασκ. απολουνται ηρις 26 — επι Αβ. αρχ. 27 εγεν.: εκτισθη 1

sed qui male habent: non enim veni vocare iustos, sed peccatores. Et erant discipuli 18 ^{18-22:}
 Ioannis, et Pharisei ieiunantes: et veniunt, ^{Mt 9,14-17.}
 et dicunt illi: Quare discipuli Ioannis, et ^{L 5,33-38.}
 Phariseorum ieiunant, tui autem discipuli
 non ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid 19
 possunt filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum
 illis est, ieiunare? Quanto tempore habent
 secum sponsum, non possunt ieiunare. Venient 20
 autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et
 tunc ieiunabunt in illis diebus. Nemo assu- 21
 mentum panni rudis assuit vestimento veteri:
 alioquin aufert supplementum novum a veteri,
 et maior scissura fit. Et nemo mittit vinum 22
 novum in utres veteres: alioquin dirumpet
 vinum utres, et vinum effundetur, et utres
 peribunt: sed vinum novum in utres novos
 mitti debet.

²⁴/₂ Et factum est iterum cum Dominus sab- 23 ^{23-28:}
 batis ambularet per sata, et discipuli eius ^{Mt 12,1-8}
 coeperunt progredi, et vellere spicas. Phari- 24 ^{L 6,1-5.}
 saei autem dicebant ei: Ecce, quid faciunt
 sabbatis quod non licet? Et ait illis: Num- 25
 quam legis quid fecerit David, quando ne-
 cessitatem habuit, et esuriit ipse, et qui cum
 eo erant? quomodo introivit in domum Dei 26 ^{1 Sm 21,7.}
 sub Abiathar principe sacerdotum, et panes ^{Lv 24,9.}
 propositionis manducavit, quos non licebat
 manducare, nisi sacerdotibus, et dedit eis,
²⁵/₂ qui cum eo erant? Et dicebat eis: Sab- 27 ^{Dt 5,14.}
 batum propter hominem factum est, et non

17 ♄ malehabent   20 in illa die   21 auferet

22 novellum | effunditur

23 — dominus | ♄ — et 2° | praegredi

24 ♄ fac. discipuli tui

26 introiit etc | — in | licet | ♄ nisi solis sac.

- 28 homo propter sabbatum. Itaque Dominus est
 1-6: 3 filius hominis, etiam sabbati. Et introivit
 Mt 12,9-14. L 6,6-11. iterum in synagogam: et erat ibi homo habens
 2 manum aridam. Et observabant eum, si sab-
 3 batis curaret, ut accusarent illum. Et ait
 homini habenti manum aridam: Surge in
 4 medium. Et dicit eis: Licet sabbatis bene-
 facere, an male? animam salvam facere, an
 J 11,33. 5 perdere? At illi tacebant. Et circumspiciens
 eos cum ira, contristatus super caecitate
 cordis eorum, dicit homini: Extende manum
 tuam. Et extendit, et restituta est manus
 Mt 22,16. 6 illi. Exeuntes autem Pharisei, statim cum ²⁶/₄
 12,13. Herodianis consilium faciebant adversus eum
 quomodo eum perderent
 7-12: 7 Iesus autem cum discipulis suis secessit
 Mt 12,15.18. L 6,17-19. ad mare: * et multa turba a Galilaea, et ²⁷/₁
 Mt 4,25. 8 Iudaea secuta est eum, et ab Ierosolymis,
 et ab Idumaea, et trans Iordanem: et qui
 circa Tyrum, et Sidonem, multitudo magna,
 9 audientes, quae faciebat, venerunt ad eum. Et
 dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret
 Mt 15,30 10 propter turbam, ne comprimerent eum. multos
 enim sanabat ita ut irruerent in eum ut illum
 I. 4,41. 11 tangerent quotquot habebant plagas. Et spi-
 ritus immundi, cum illum videbant, procide-
 bant ei: * et clamabant dicentes: Tu es Fi- ²⁸/₈
 1,3 . 12 lius Dei. Et vehementer comminabatur eis ne

3,6 > stat. pharis.

7 et iesus c.

8 iordanen

9 § dix. Iesus | § in nav. sibi deservirent

11 (C inc. v. 12 Tu es)

- ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ὥστε κύριός ἐστιν ὁ 28
 7 14 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. Καὶ 3
 εἰσῆλθεν πάλιν εἰς συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρω-
 πος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα· καὶ παρετήρουν 2
 αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα
 κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ 3
 τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν· ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. καὶ 4
 λέγει αὐτοῖς· ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι
 ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ
 δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' 5
 ὀργῆς, συνλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας
 αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρα.
 καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.
 28,4 καὶ ἐξεληθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθύς μετὰ τῶν 6
 Ἡροδιανῶν συμβούλιον ἐδίδουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως
 αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
 15 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνε- 7
 27,1 χώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν· * καὶ πολὺ πλῆθος
 ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν· καὶ ἀπὸ τῆς
 Ἰουδαίας ¹ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς 8
 Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ Τύρον
 καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούοντες ὅσα ποιεῖ,
 ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς 9
 αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ
 τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· πολλοὺς 10
 γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ
 ἄψωνται ὅσοι εἶχον μάλιστα. καὶ τὰ πνεύματα 11
 28,8 αὐτῷ * καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
 θεοῦ. καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτόν 12 1,84.

3,2 εἰ: T+ εν | T θεραπευει 3 T τ. ξηραν χ. εχοντι 4 HR
 αγαθοποιησαι 5 χειρα: K+ σου 6 εδιδουν: hT εποιησαν
 R εποιουν 7 προς: T εις | T κ. απο τ. Ιουδ. ηκολουθησαν,
 h κ. α. τ. Ι. η-σεν 8 hRT εποιει | H ηλθαν 9 W πλοιαρια
 11 hT λεγοντες

3,1 ξηραν 2 παρετηρουντο AD 5 νεκρωσει D πηρωσει αλ
 | φη + υγιης ως η αλλη Lm^ς 7 πολυς οχλος 8 οι περαν |
 οι περι AD 90

- 13 φανερόν ποιήσωσιν. Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, ⁸
 Mt 10,1-4. L 6,12-16. καὶ προσκαλεῖται οὗς ἠθέλεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον ^{28,2}
 14 πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησεν δώδεκα ἵνα ὦσιν μετ' 16
 15 αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρῦσαι· καὶ
 J 1,42. 16 ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· καὶ ἐποίησεν
 τοὺς δώδεκα, * καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι ^{30,2}
 L 9,54. 17 Πέτρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ
 Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέθηκεν
 αὐτοῖς ὄνομα Βοανηργές, ὃ ἐστὶν υἱοὶ βροντῆς·
 18 καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ
 Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου
 19 καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμονα τὸν Καναναῖον· καὶ
 Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
 6,31. 20 Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ^{31,10}
 [ὁ] ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον
 20; 8,48,52; 10,20. 21 φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον
 22 κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. καὶ οἱ ^{32,2}
 22-30: 12,24-32. 11,15-22; 12,10. γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον
 ὅτι Βεεζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν
 23 δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ προσκαλε- ^{33,2}
 σάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς·
 24 πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; καὶ ἐὰν
 βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται σταθῆναι
 25 ἢ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ,
 26 οὐ δυνήσεται ἢ οἰκία ἐκείνη στήναι. καὶ εἰ ὁ
 σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτόν καὶ ἐμερίσθη, οὐ
 27 δύναται στήναι ἀλλὰ τέλος ἔχει. ἀλλ' οὐ δύναται
 οὐδεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ

12 T ποιῶσιν 14 δώδεκα : H+ ους καὶ ἀποστολοὺς
 ὠνομασεν 16 R- καὶ ἐποι. τ. δώδεκα | H (καὶ ἐπεθ. ... Σιμ.)
 17 H (καὶ ἐπεθ. ... Βροντῆς) | hRT ὀνοματα 18 Θαδδαῖον :
 hF -| Δεββαῖον | 20 [o] : RW-T | μηδε : T μητε 22 RT Βεελ-
 ζεβουλ 25 T σταθῆναι 26 T εαυτον,εμερισθη, καὶ οὐ

14 κηρυσσ. : + το εὐαγγελιον 15 ἐξουσίαν : + θερα-
 पेνοι τας νοσους καὶ AD⁵ 18 Ματθαῖον κρῖς εἰ + τον
 τελωνην 13 | Κανανιτην Am⁵ 19 Ἰσκαριωτην Am⁵ Σκαριωθ D
 21 καὶ οτε ηκουσαν περι αυτου οι γραμματεεις καὶ οι λοιποι
 εβ. ... εβσεσεται αυτους | εβσεστη : εβσητηται αυτου W 28

$\frac{29}{2}$	manifestarent illum. Et ascendens in mon-	13	13-19: Mt 10,1-4. L 6,12-16.
	tem vocavit ad se quos voluit ipse: et vene-		
	runt ad eum. Et fecit ut essent duodecim	14	
	cum illo: et ut mitteret eos praedicare. Et	15	
	dedit illis potestatem curandi infirmitates, et		
$\frac{30}{2}$	eiiciendi daemona. Et imposuit Simoni no-	16	J 1,42.
	men Petrus: et Iacobum Zebedaei, et Ioan-	17	L 9,54.
	nem fratrem Iacobi, et imposuit eis nomina		
	Boanerges, quod est, Filii tonitruui: et An-	18	
	dream, et Philippum, et Bartholomaeum, et		
	Matthaeum, et Thomam, et Iacobum Alphaei,		
	et Thaddaeum, et Simonem Cananaeum, ¹ et	19	
	Iudam Iscariotem, qui et tradidit illum.		
$\frac{31}{10}$	Et veniunt ad domum: et convenit iterum	20	6,31.
	turba, ita ut non possent neque panem man-		
	ducare. Et cum audissent sui, exierunt tenere	21	J 7,20; 8,48.52; 10,20.
	eum: dicebant enim: Quoniam in furorem		
$\frac{32}{2}$	versus est. Et Scribae, qui ab Ierosolymis	22	22-30: Mt 12,24-32. L 11,15-22; 12,10.
	descenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub		
	habet, et quia in principe daemoniorum eiicit		
$\frac{33}{2}$	daemona. Et convocatis eis in parabolis	23	
	dicebat illis: Quomodo potest satanas sata-		
	nam eiicere? Et si regnum in se dividatur,	24	
	non potest regnum illud stare. Et si domus	25	
	super semetipsam dispertiatur, non potest		
	domus illa stare. Et si satanas consur-	26	
	rexerit in semetipsum, dispertitus est, et		
	non poterit stare, sed finem habet. Nemo	27	
	potest vasa fortis ingressus in domum		

18 bartholomeum | mattheum | alpei | thad-
deum   19 scarioth

22 daemonum   23 satanan

24 > stare regn. illud

25 poterit

26 consurrexit | potest

diripere, nisi prius fortem alliget, et tunc
 28 domum eius diripiet. Amen dico vobis, quoniam²⁴₂
 omnia dimittentur filiis hominum peccata,
 29 et blasphemiae, quibus blasphemaverint: qui
 autem blasphemaverit in Spiritum sanctum,
 non habebit remissionem in aeternum, sed
 22. 30 reus erit aeterni delicti. Quoniam dicebant:

31-35:
 Mt 12,46-50.
 8,19-21.

31 Spiritum immundum habet. Et veniunt²⁶₂
 mater eius et fratres: et foris stantes mise-
 32 runt ad eum vocantes eum, et sedebat circa
 eum turba: et dicunt ei: Ecce mater tua, et
 33 fratres tui foris quaerunt te. Et respondens
 eis, ait: Quae est mater mea, et fratres mei?
 34 Et circumspiciens eos, qui in circuitu eius
 sedebant, ait: Ecce mater mea, et fratres
 35 mei. Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic
 frater meus, et soror mea, et mater est.

1-20:
 Mt 13,1-23.
 L. 8,4-15.

4 Et iterum coepit docere ad mare: et²⁶₂
 congregata est ad eum turba multa, ita ut
 navim ascendens sederet in mari, et omnis
 2 turba circa mare super terram erat: et
 docebat eos in parabolis multa, et dicebat
 3 illis in doctrina sua: 'Audite: ecce exiit se-
 4 minans ad seminandum. Et dum seminat,
 aliud cecidit circa viam, et venerunt vo-
 5 lucres caeli, et comederunt illud. Aliud vero
 cecidit super petrosa, ubi non habuit terram
 multam: et statim exortum est, quoniam

29 habet

4,1 in navem

2 eos] illos

4 — caeli

σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν
 24,2 δῆσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Ἄμην 28 1 J 5,16.
 λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν
 ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι,
 ὅσα ἐὰν βλασφημῆσωσιν· ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ 29
 εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν
 αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχος ἐστὶν αἰωνίου ἁμαρτήματος. ὅτι 30 22. J 10,20.
 35,2 ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. Καὶ ἔρχονται 31 31-35 :
 ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἕξω Mt 12,46-50.
 στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν καλοῦντες αὐτόν. L 8,19-21.
 καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· 32
 ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ
 ἀδελφαί σου ἕξω ζητοῦσίν σε. καὶ ἀποκριθεὶς 33
 αὐτοῖς λέγει· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
 φοί; καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλω 34 J 20,17.
 καθημένους λέγει· Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
 μου. ὃς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος 35
 ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.
 17 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θά- 4 1-20 :
 36,2 λασσαν. καὶ συναγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλείστος, Mt 13,1-28.
 ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ L 8,4-15.
 θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν
 9 ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παρα- 2
 βολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ
 αὐτοῦ· ἴ ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων σπεῖραι. ■
 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεῖρειν δ μὲν ἔπεσεν παρὰ 4
 τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν
 αὐτό. καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες ὅπου 5
 οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ

28 H ἀνθρώπων, | T αν 29 W αλλ | T εσται |
 αμαρτημ. : h¹¹ κρισεως ² αμαρτιας 31 T ερχεται 32 και
 αι αδελφ. σου (sic et -| h^r -) : [R]-H 33 οι αδελφοι : [R]T+
 μου 35 ος : h[R]+ γαρ | h τα θεληματα 4,1 εις : W+ το
 5 οπου : H pr [και]

28 οσας Aρ15 31 καλουντ. : φωνουντες D5 ζητουντες A
 4,1 ο λαος πολυς 3 fin + τον σπορον αυτου 4 πετεινα :
 + του ουρανου D5 5 ευθεως εξεβλαστησεν Φ

- 6 τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος
ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.
7 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν
αἱ ἀκάνθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ
8 ἔδωκεν. καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν,
καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενα,
καὶ ἔφερεν εἰς τριάκοντα καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν
9 ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν· ὃς ἔχει ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.
10 Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτων αὐτὸν οἱ 18
11 περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς. καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ· * ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παρα- 37,1
12 βολαῖς τὰ πάντα γίνεται, ἵνα
βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ἴδωσιν,
καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν,
μὴ ποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῆ ἅντοις.
13 καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν
ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνῶσεσθε;
14 Ἰὸ σπεύρων τὸν λόγον σπεύρει. Ἰούτοι δὲ εἰσιν οἱ 38,2
15 παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπεύρεται ὁ λόγος, καὶ
ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθύς ἐρχεται ὁ σατανᾶς καὶ
16 αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς. καὶ
οἱ οὗτοι εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι,
οἱ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθύς μετὰ χαρᾶς
17 λαμβάνουσιν αὐτόν, καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν
ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα γενομένης
θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθύς σκανδαλί-
18 ζονται. καὶ ἄλλοι εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας
σπειρόμενοι· οἱ οὗτοι εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες,
19 καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ

1 K 5,12;
14,91,22.

1s 6,9,10.
J 12,40.
Act 28,26.

10,23,24.
2 Th 2,10.
H 3,13.

5 W της γης 6 h εκαυματισθησαν 8 RT αυξανο-
μενον | εν 1^ο 2^ο : h¹RT εις h² εν 9 ακουετω : h¹+
| και ο συνιων συνιετω | 10 T ηρωτων 11 h εξωθεν |
T- τα 12 H συνιωσιν 15 εις αυτους : T εν αυτοις
16 T ομοιως εισιν 18 εις : T επι

5 βαθ. την γην 10 περι ... δωδεκα : μαθηται αυτου |
τις η παραβολη αυτη 19 και απαται του κοσμου

non habebat altitudinem terrae: et quando 6
 exortus est sol, exaestuavit: et eo quòd non
 habebat radicem, exaruit. Et aliud cecidit 7
 in spinas: et ascenderunt spinae, et suffoca-
 verunt illud, et fructum non dedit. Et aliud 8
 cecidit in terram bonam: et dabat fructum
 ascendentem, et crescentem, et afferebat
 unum triginta, unum sexaginta, et unum cen-
 tum. Et dicebat: Qui habet aures audiendi, 9
 audiat.

Et cum esset singularis, interrogaverunt 10
 eum hi, qui cum eo erant duodecim, para-
 bolam. Et dicebat eis: Vobis datum est 11 1 K 5,12.

⁸⁷/₁ nosse mysterium regni Dei: * illis autem, qui
 foris sunt, in parabolis omnia fiunt:

ut videntes videant, et non videant: 12 Is 6,9,10.

et audientes audiant, et non intelligant: J 12,40.

nequando convertantur, et dimittantur eis Act 28,26.

peccata.

Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? et quo- 13
⁸⁸/₂ modo omnes parabolas cognoscetis? Qui se- 14
 minat, verbum seminat. Hi autem sunt, qui 15
 circa viam, ubi seminatur verbum, et cum
 audierint, confestim venit satanas, et aufert
 verbum, quod seminatum est in cordibus
 eorum. Et hi sunt similiter, qui super petrosa 16
 seminantur: qui cum audierint verbum, sta-
 tim cum gaudio accipiunt illud: et non habent 17
 radicem in se, sed temporales sunt: deinde
 orta tribulatione et persecutione propter ver-
 bum, confestim scandalizantur. Et alii sunt, 18
 qui in spinis seminantur: hi sunt, qui ver-
 bum audiunt, ¹ et aerumnae saeculi, et deceptio 19 10,23,24.

6 haberet   8 S trigesimum | et un. sexag. |
 S sexagesimum | S centesimum   10 cum duodec. |
 parabolas   11 scire   12 ne quando   15 corda

- divitiarum, et circa reliqua concupiscentiae
 introeuntes suffocant verbum, et sine fructu
 20 efficitur. Et hi sunt, qui super terram bonam
 seminati sunt, qui audiunt verbum, et susci-
 piunt, et fructificant, unum triginta, unum
 21 sexaginta, et unum centum. Et dicebat illis: ³⁹/₂
 Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur,
 aut sub lecto? nonne ut super candelabrum
 22 ponatur? Non est enim aliquid absconditum, ⁴⁰/₂
 quod non manifestetur: nec factum est oc-
 cultum, sed ut in palam veniat. Si quis
 23 habet aures audiendi, audiat. Et dicebat ⁴¹/₂
 illis: Videte quid audiatis. In qua mensura
 mensi fueritis, remetietur vobis, et adicietur
 24 vobis. Qui enim habet, dabitur illi: et qui ⁴²/₂
 non habet, etiam quod habet auferetur ab eo.
 25 Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemad- ⁴³/₁₀
 modum si homo iaciat sementem in terram,
 26 et dormiat, et exurgat nocte et die, et semen
 27 germinet, et increscat dum nescit ille. Ultro
 enim terra fructificat, primum herbam, deinde
 spicam, deinde plenum frumentum in spica.
 28 Et cum produxerit fructus, statim mittit
 29 falcem, quoniam adest messis. Et dicebat: ⁴⁴/₂
 Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui para-
 30 bolae comparabimus illud? Sicut granum
 sinapis, quod cum seminatum fuerit in terra,
 minus est omnibus seminibus, quae sunt in
 31 terra: et cum seminatum fuerit, ascendit, et
 fit maius omnibus oleribus, et facit ramos
 magnos, ita ut possint sub umbra eius aves caeli

20 ☉ trigesimum et sexagesimum et centesimum |
 trig., et un. 22 > enim est | sed ut] ☉ quod non
 25 eo] illo 27 et die] ac die 29 ☉ ex se prod.
 ☉ se prod. 32 ☉ natum | ☉ asc. in arborem

πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπο-
 ρευνόμεναι συνπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
 γίνεται. καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν 20
 καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ
 παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα
 9,3 καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν 21 L 8,16—18.
 αὐτοῖς ὅτι μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν
 μόδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν
 0,2 λυχνίαν τεθῆ; οὐ γὰρ ἐστὶν τι κρυπτόν, ἐὰν μὴ 22 Mt 10,26.
 ἵνα φανερωθῆ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα
 ἔλθῃ εἰς φανερόν. εἴ τις ἔχει ὧτα ἀκούειν, ἀκου- 23
 1,2 ἔτω. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· βλέπετε τί ἀκούετε. 24 Mt 7,2. L 6,38.
 ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστε-
 2,2 θήσεται ὑμῖν. ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ 25 Mt 13,12.
 ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
 10 Καὶ ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς 26
 ἄνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ 27 Jc 5,7.
 καθεύδῃ καὶ ἐγειρήσεται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ
 σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
 αὐτομάτῃ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτεν 28
 στάχυν, εἶτεν πλήρης σῖτος ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν 29 Joel 4,18.
 δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθύς ἀποστέλλει τὸ δρέ-
 4,2 πανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. Καὶ ἔλεγεν· 30 Mt 13,31.32.34.
 πῶς ὁμοιωσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν
 τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ὡς κόκκῳ σινάπεως, 31
 ὃς ὅταν σπαρῆ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὂν πάντων
 τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅταν σπαρῆ, 32 Dn 4,9.18.
 ἀναβαίνει καὶ γίνεται μείζον πάντων τῶν λαχάνων,
 καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ
 τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατα-

30 ἐν 1^ο : h ἐν | ἐν 2^ο 3^ο : H [ἐν] h [ἐν] 21 ἐπι : h
 „MSS“ ὑπο | HR κλίνην, 22 τι : [R]—H (HT ἐστίν)
 26 ὡς : W+εαν 27 W μηκύνεται 28 W καρποφορεῖ πρ.
 H πληρῆ σιτον h²¹ πληρῆς [ο] σιτος 2 πληρῆς σιτον h²² idem cf
 32 RT κατασκηνον

21 ἐρχετ. : ἀπτεται 24 fin + τοῖς ἀκουουσιν A5 31 ἐπι
 την γην

- J 16,12. 33 σκηνοῖν. Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ^{45,6}
 ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν·
11. 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, * κατ' ἰδίαν ^{46,10}
 δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.
- ^{35-41:}
 Mt 8,18,23-27. 35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας ^{10 1}
 L 8,22-25. 36 γενομένης· διέλωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ ἀφέντες ^{47,3}
 τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ
- Jon 1,3 ss. 37 πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται
 λαίλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν
 εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον.
27. L 10,40. 38 καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον
 J 4,6. καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ·
- Ps 89,10; 107,23-32. 39 διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; καὶ διεγερ-
 θείς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θάλασσῃ·
 σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένε-
 το
- J 14,1.27. 40 νετο γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοὶ
 41 ἐστε οὕτως; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; ¹ καὶ ἐφοβήθησαν
 φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα
 οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα
 ὑπακούει αὐτῷ;
- ^{1-21:}
 Mt 8,28-34. 5 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς ¹¹
 L 8,26-40. ■ τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. καὶ ἐξεληθόντος ²⁰
 αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθύς ὑπήντησεν αὐτῷ
 ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκα-
 ■ θάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνή-
 μασιν, καὶ οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο
 4 αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλακίς πέδαις καὶ
 ἀλύσειν δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς
 ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετριφθῆναι, καὶ οὐδεὶς
 5 ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι· καὶ διὰ παντός νυκτὸς καὶ
 ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν

34 W καὶ χωρὶς π. 36 ἀλλὰ : T+ δε | T ἦσαν
 38 T κ. ἦν αὐτος 40 HR ἐστε; οὐπα εχ. 41 T αὐτω
 υπακουει; B,1 h¹ Γεργεσηνων * Γαδαρηων 2 ευθυς :
 [H]-W

⁴⁵/₆ habitare. Et talibus multis parabolis loque- 33
batur eis verbum, prout poterant audire:
sine parabola autem non loquebatur eis. 34

⁴⁶/₁₀ * seorsum autem discipulis suis disserebat
omnia.

⁴⁷/₂ Et ait illis in illa die, cum sero esset 35
factum: Transeamus contra. Et dimittentes 36

turbam, assumunt eum ita ut erat in navi:
et aliae naves erant cum illo. Et facta est 37
procella magna venti, et fluctus mittebat in
navim, ita ut impleretur navis. Et erat ipse 38

in puppi super cervical dormiens: et excitant
eum, et dicunt illi: Magister, non ad te per-
tinet, quia perimus? Et exurgens comminatus 39

est vento, et dixit mari: Tace, obmutesce.
Et cessavit ventus: et facta est tranquillitas
magna. Et ait illis: Quid timidi estis? necdum 40
habetis fidem? Et timuerunt timore magno, 41

et dicebant ad alterutrum: Quis, putas, est
iste, quia et ventus et mare obediunt ei? Et 5

venerunt trans fretum maris in regionem
Gerasenorum. Et exeunti ei de navi, statim 2

occurrit de monumentis homo in spiritu im-
mundo, qui domicilium habebat in monu- 3

mentis, et neque catenis iam quisquam
poterat eum ligare: quoniam saepe com- 4

pedibus et catenis vinctus, dirupisset ca-
tenas, et compedes comminuisset, et nemo
poterat eum domare. et semper die ac 5

nocte in monumentis, et in montibus erat,

35-41:
Mt 8,18.23-27.
L 8,22-25.

Jon 1,3 ss.

Pa 89,10;
107,28-32.

1-21:
Mt 8,28-34.
L 8,26-40.

35 — in 37 navem etc

38 supra | illi] ei

(40.41 in C 40) 41 > magno tim.

6,2 occur. ei

3 > eum pot.

5 > nocte ac die

1,24.
Mt 26,63.
Jc 2,19.

6 clamans, et concidens se lapidibus. Videns
autem Iesum a longe, cucurrit, et adoravit
7 eum: ¹ et clamans voce magna dixit: Quid
mihi, et tibi, Iesu fili Dei altissimi? adiuro
8 te per Deum, ne me torqueas. Dicebat enim
9 illi: Exi spiritus immunde ab homine. Et
interrogabat eum: Quod tibi nomen est? Et
dicit ei: Legio mihi nomen est, quia multi
10 sumus. Et deprecabatur eum multum, ne se
11 expelleret extra regionem. Erat autem ibi
circa montem grex porcorum magnus, pascens.
12 Et deprecabantur eum spiritus, dicentes: Mitte
13 nos in porcos ut in eos introeamus. Et con-
cessit ei statim Iesus. Et exeuntes spiritus
immundi introierunt in porcos: et magno im-
petu grex praecipitatus est in mare ad duo
14 millia, et suffocati sunt in mari. Qui autem
pascabant eos, fugerunt, et nunciaverunt in
civitatem, et in agros. Et egressi sunt videre
15 quid esset factum: ¹ et veniunt ad Iesum: et
vident illum, qui a daemonio vexabatur, se-
dentem, vestitum, et sanae mentis, et ti-
muerunt. Et narraverunt illis, qui viderant,
qualiter factum esset ei, qui daemonium ha-
17 buerat, et de porcis. Et rogare coeperunt
18 eum ut discederet de finibus eorum. Cumque
ascenderet navim, coepit illum deprecari, qui
a daemonio vexatus fuerat, ut esset cum illo,
19 ¹ et non admisit eum, sed ait illi: Vade in do-
mum tuam ad tuos, et annuncia illis quanta
20 tibi Dominus fecerit, et misertus sit tui. Et
abiit, et coepit praedicare in Decapoli, quanta
sibi fecisset Iesus: et omnes mirabantur.

7,31.
Mt 4,25.

7 dicit | summi · 8 ¶ hom. isto · 9 > nom. mihi
10 ¶ deprecabantur · 11 ¶ pasc. in agris · 13 ¶ eis |
mare (2°) · 14 facti · 17 > eum coep. [de] a · 18 — a

κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. καὶ ἰδὼν ■
 τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύ-
 νησεν αὐτόν, ¹ καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει· τί 7
 ἔμοι καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου;
 ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μὴ με βασανίσῃς. ἔλεγεν γὰρ 8
 αὐτῷ· ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ
 ἀνθρώπου. καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· τί ὄνομά σοι; 9
 καὶ λέγει αὐτῷ· λεγιῶν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ
 ἐσμεν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ 10
 ἀποστελλῇ ἔξω τῆς χώρας. ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ 11
 ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· καὶ παρε- 12
 κάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς
 χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. καὶ ἐπέτρεψεν 13
 αὐτοῖς. καὶ ἔξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα
 εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη
 κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι,
 καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. καὶ οἱ βόσκοντες 14
 αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ
 εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός.
 καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν 15
 δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρο-
 νοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν.
 καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ 16
 δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο 17
 παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν.
^{48,8} καὶ ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει 18
 αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾗ. καὶ οὐκ 19
 ἀφήκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν
 οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς
 ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. καὶ 20
 ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρῶσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει
 ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

1,24. 1Rg17,18.

2 Rg 3,13.

Jdc 11,12.

2 Chr 35,21.

Mt 28,83.

Jc 2,19.

6 αυτον : RT αυτω 9 μοι : hW+ εστιν

18 καὶ ευθεως κυριος Ιησους επεμψεν αυτους εἰς τοὺς
 χοιρους 17 παρεκαλον 18 ηρξατο παρακαλειν 19 διαγγελων

- 21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ 21
 πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' ^{49,2}
 22 αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἔρχεται 12
 εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν
 7,82. 23 αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ παρα-
 καλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου
 ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς τὰς χεῖρας αὐτῆς,
 8,9. 24 ἵνα σωθῆ καὶ ζήσῃ. καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ.
 καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον
 25 αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα ¹³
 26 ἔτη, καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ
 δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν
 ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χειρὸν ἐλθοῦσα,
 27 ἤκουσασα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ
 Act 19,12. 28 ὅπισθεν ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὅτι
 ἐὰν ἄψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ σωθήσομαι.
 29 καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς,
 καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μᾶστιγος.
 L 4,14; 8,19. 30 καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ
 αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ
 31 ἔλεγεν· τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων; καὶ ἔλεγον
 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπετε τὸν ὄχλον συνθλί-
 32 βοντά σε, καὶ λέγεις· τίς μου ἤψατο; καὶ περι-
 33 εβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ
 φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα δὲ γέγονεν αὐτῆς,
 ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν
 0,52. Mt 9,22.
 L 7,50; 8,48; 7,19; 18,42. 34 τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῆς· θυγάτηρ, ἡ πίστις
 σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι υἰγιῆς
 1 Sm 1,17.
 2 Sm 15,9. 35 ἀπὸ τῆς μᾶστιγός σου. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος
 ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγῶγου λέγοντες ὅτι ἡ
 θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν δι-

21 T εἰς το πέραν παλιν 23 hW παρεκαλεῖ 26 hT
 εαυτης 33 τρεμουσα : h^f+ † διὸ πεποιήκει λάθρα † 34 T
 θυγάτερ

⁴⁹₂ Et cum transcendisset Iesus in navi rursum 21
 trans fretum, convenit turba multa ad eum, et
 erat circa mare. Et venit quidam de archi- 22
 synagogis nomine Iairus: et videns eum, pro- ^{22-43:}
 cidit ad pedes eius, et deprecabatur eum ^{Mt 9,18-28.}
 multum, dicens: Quoniam filia mea in extre- ^{L 8,41-56.}
 mis est, Veni, impone manum super eam, ut 23 7,32.
 salva sit, et vivat. Et abiit cum illo, et 24
 sequebatur eum turba multa, et comprime-
 bant eum. Et mulier, quae erat in profluvio 25
 sanguinis annis duodecim, et fuerat multa 26
 perpressa a compluribus medicis: et eroga-
 verat omnia sua, nec quidquam profecerat,
 sed magis deterius habebat: cum audisset 27
 de Iesu, venit in turba retro, et tetigit vesti-
 mentum eius: ¹ dicebat enim: Quia si vel 28
 vestimentum eius tetigero, salva ero. Et 29
 confestim siccatus est fons sanguinis eius:
 et sensit corpore quia sanata esset a plaga.
 Et statim Iesus in semetipso cognoscens 30 ^{L 6,19.}
 virtutem, quae exierat de illo, conversus ad
 turbam, aiebat: Quis tetigit vestimenta mea?
 Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam 31
 comprimentem te, et dicis: Quis me tetigit?
 Et circumspiciebat videre eam, quae hoc 32
 fecerat. Mulier vero timens et tremens, 33
 sciens quod factum esset in se, venit et
 procidit ante eum, et dixit ei omnem veritatem.
 Ille autem dixit ei: Filia, fides 34
 tua te salvam fecit: vade in pace, et
 esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquente, 35
 veniunt ab archisynagogo, dicentes: Quia
 filia tua mortua est: quid ultra vexas Ma-

21 [†] ascendisset | rursus | eum] illum 23 [†] manum
 tuam [†] manus 24 eum ^{2o}] illum 26 quicquam 29 quia]
 quod 30 > cogn. in semet ipso | de eo (cf. p. 98)

- 36 gistrum? Iesus autem audito verbo, quod
 dicebatur, ait archisynagogo: Noli timere:
 37 tantummodo crede. Et non admisit quem-
 quam se sequi nisi Petrum, et Iacobum, et
 38 Ioannem fratrem Iacobi. Et veniunt in domum
 archisynagogi, et videt tumultum, et flentes,
 J 11,11. 39 et eiulantes multum. Et ingressus, ait illis:
 Quid turbamini, et ploratis? puella non est
 40 mortua, sed dormit. ¹Et irridebant eum. Ipse
 vero eiectis omnibus assumit patrem, et matrem
 puellae, et qui secum erant, et ingreditur ubi
 L 7,14 41 puella erat iacens. Et tenens manum puellae,
 ait illi: Talitha cumi, quod est interpretatum:
 42 Puella (tibi dico) surge. et confestim surrexit
 puella, et ambulabat: erat autem annorum
 duodecim: et obstupuerunt stupore magno.
 1,44. 43 Et praecepit illis vehementer ut nemo id
 sciret: et dixit dari illi manducare.
- 1-6:
 Mt 13,53-58. 6 Et egressus inde, abiit in patriam suam: ⁵⁰/₁
 L 4,16-39. 2 et sequebantur eum discipuli sui: ¹et facto
 J 7,15. 2 sabbato coepit in synagoga docere: et multi
 audientes admirabantur in doctrina eius, di-
 centes: Unde huic haec omnia? et quae est
 sapientia, quae data est illi: et virtutes tales,
 L 2,34 n. 3 quae per manus eius efficiuntur? Nonne
 hic est faber, filius Mariae, frater Iacobi,
 et Ioseph, et Iudae, et Simonis? nonne
 et sorores eius hic nobiscum sunt? Et
 4 scandalizabantur in illo. Et dicebat illis ⁶¹/₁

(ad p. 97) 33 mul. autem 35 ϕ ven. nuncii ad archisynagogum

36 > verbo q. d. aud. 37 > sequi se 38 heiu-
 lantes 39 eis 40 > erat puella 42 obsti-
 puerunt | maximo 43 dix.] ϕ iussit
 6,1 illum 3 hic 1°] iste 4 eis

δάσκαλον; ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας τὸν λόγον 36
 λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγῶγῃ· μὴ φοβοῦ,
 μόνον πίστευε. καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ 37
 συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰακώβον
 καὶ Ἰωάννη τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. καὶ ἔρχονται 38
 εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγῶγου, καὶ θεωρεῖ
 θόρουβον, καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά,
 ἠ καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ 39 J 11,4.11.
 κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει.
 ἠ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντα 40 Act 9,40.
 παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν
 μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται
 ὄπου ἦν τὸ παιδίον. καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς 41 9,27. L 7,14.
 τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμ, ὃ ἐστίν
 μεθερμηνευόμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε.
 καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν 42
 γὰρ ἑτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει
 μεγάλη. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς 43 1,44.
 γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

22 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πα- 6 1-6:
 50,1 τρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Mt 13,53-58.
 αὐτοῦ. καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν L 4,16-30.
 2 J 7,15.
 ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσ-
 σοντο λέγοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ
 σοφία ἢ δυνάμεις τούτῳ; καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται
 διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι; οὐχ οὗτός ἐστιν 3 L 2,34 s.
 ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ ἀδελφὸς Ἰακώβου
 καὶ Ἰωσήτος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ
 εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ
 51,1 ἔσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ 4 J 7,5.

41 H ταλειθά | W κοῦμι 6,2 R— οι | HR τουτω κ. |
 T και δυναμεις | γινομεναι : T γινονται | fin W. 3 ο τεκτων ο υιος :
 h^o ο του τεκτονος υιος και | κ. Ιωσητος : h^π κ. Ιωσηφ κ. Ιωση^π—

36 ακουσας AD5 41 ραββι θαβιτα 43 δονναι
 6.1 ερχετ. : απηλθεν 2 και ημερα σαββατων | εξεπλ. : +
 επι τη διδαχη αυτου | τουτω 2° : + ινα ει γιν. : γινωνται

- Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν
 τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ
 18. 5 καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ
 ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις
 Mt 8,10. ■ ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. καὶ ἐθαύμασεν
 διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. 52,2
- 7 * Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλω διδάσκων. ¹ Καὶ 14 2
 προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀπο- 58,2
 στέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν
 8 πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς
 ἵνα μὴδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον,
 μὴ ἄρτον, μὴ πῆραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν,
 9 ¹ ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε
 10 δύο χιτῶνας. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἐὰν εἰσέλ- 54,2
 θητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε
 11 ἐκεῖθεν. καὶ ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μὴδὲ 55,2
 ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε
 τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρ-
 12 τύριον αὐτοῖς. Καὶ ἐξεληθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετα- 56,8
 Jc 5,14.15. 13 νοῶσιν, ¹ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον
 ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.
- 14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν γὰρ 15 2
 Mt 14,1-12. ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης 57,2
 L 9,7-9; ὁ βαπτίζων ἐγγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο
 8,19,20. 15 ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλλοι δὲ ἔλεγον 58,
 16 ὅτι Ἥλειας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης
 16 ὡς εἰς τῶν προφητῶν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρῴδης
 ἔλεγεν· ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἠγέρθη.
 17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν 59,2

4 αὐτου 1^ο : T εαυτου 6 h θαυμαζεν 9 K ενδυ-
 σασθαι 14 hRT ελεγεν

7 και απεστειλεν αυτους 11 — τοπος 1 νι οσοι αν μη
 δεξονται AD⁵ | — τον υποκατω | fin + αμην λεγω υμιν·
 ανεκτοτερον εσται Σοδομοις η Γομορροις εν ημερα κρισεως
 η τη πολει εκεινη AN⁵ 13 εθεραπευοντο HN 15 — προ-
 φητης ως 16 ουτος : + εστιν· αυτος AN⁵

Iesus: Quia non est propheta sine honore nisi in patria sua, et in domo sua, et in cognatione sua. Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit: et mirabatur propter incredulitatem eorum, * et circuibat castella in circuitu docens.

⁵³/₂ Et vocavit duodecim: et coepit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum immundorum. Et praecepit eis ne quid tollerent in via, nisi virgam tantum: non peram, non panem, neque in zona aes, ¹ sed calceatos sandaliis, et ne induerentur duabus tunicis.

⁵⁴/₂ Et dicebat eis: Quocumque introieritis in domum: illic manete donec exeatis inde: ¹ et quicumque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes inde, excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeuntes praedicabant ut poenitentiam agerent: et daemonia multa eiiciebant, et ungebant oleo multos aegros, et sanabant.

⁵⁷/₂ Et audivit rex Herodes, (manifestum enim factum est nomen eius) et dicebat: Quia Ioannes Baptista resurrexit a mortuis: et propterea virtutes operantur in illo. Alii autem dicebant: Quia Elias est. Alii vero dicebant: Quia propheta est, quasi unus ex prophetis. Quo audito Herodes ait: Quem ego decollavi Ioannem, hic a mortuis resurrexit. Ipse enim Herodes misit, ac tenuit

7-13:
Mt 10,1.9-15.
L 9,1-8.
L 10,1.

Jc 5,14.15.

14-29:
Mt 14,1-12.
L 9,7-9;
3,19.20.

4 > et in cogn. s. et in d. s.   6 illorum

7 convocavit   9 calciatos

11 (C⁸³ c. corr — et)

13 aegrotos | ☩ sanabantur

14 > herod. rex | inoperantur virtutes

15 — quia 2°   16 iohannen

- Ioannem, et vinxit eum in carcere propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui, quia
 Lv 18,10. 18 duxerat eam. Dicebat enim Ioannes Herodi:
 Non licet tibi habere uxorem fratris tui.
 19 Herodias autem insidiabatur illi: et volebat
 Act 24,24. 20 occidere eum, nec poterat. Herodes enim
 metuebat Ioannem, sciens eum virum iustum
 et sanctum: et custodiebat eum, et audito eo
 Ap 6,15. 21 multa faciebat, et libenter eum audiebat. Et ⁰⁰/₉
 cum dies opportunus accidisset, Herodes natalis
 22 sui coenam fecit principibus, et tribunis,
 et primis Galilaeae. cumque introisset filia
 ipsius Herodiadis, et saltasset, et placuisset
 Herodi, simulque recumbentibus; rex ait
 puellae: Pete a me quod vis, et dabo tibi:
 Esth 5,8.0. 23 ¹ et iuravit illi: Quia quicquid petieris dabo
 24 tibi, licet dimidium regni mei. Quae cum
 exisset, dixit matri suae: Quid petam? At
 L 1,39. 25 illa dixit: Caput Ioannis Baptistae. Cumque
 introisset statim cum festinatione ad regem,
 petivit dicens: Volo ut protinus des mihi
 L 18,28. 26 in disco caput Ioannis Baptistae. Et con-
 tristatus est rex: propter iusiurandum, et
 propter simul discumbentes noluit eam con-
 27 tristare: sed misso spiculatore praecepit
 afferri caput eius in disco. Et decollavit
 28 eum in carcere, et attulit caput eius in
 disco: et dedit illud puellae, et puella de-
 29 dit matri suae. Quo audito, discipuli eius

17 iohannem | § carcerem

20 iohannem

21 natali suo

23 quicquid

26 — est | (§ c. corr et ⁹⁸ rex pr. iusiurandum:) |

et 2°] § sed | recumbentes

27 sed] § et | speculatore

Ἰωάννην καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρφ-
 διάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
 30,6 ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ 18 Lv 18,18.
 Ἡρῶδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ 10,11.
 ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ Ἡρφδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ 19
 ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ὁ γὰρ 20 Act 24,24.
 Ἡρῶδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα
 δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας
 αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν.
 καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιροῦ ὅτε Ἡρῶδης τοῖς 21 Ap 6,15.
 γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν
 αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς
 Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς 22
 τῆς Ἡρφδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρρεσεν τῷ Ἡρῶδῃ
 καὶ τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν
 τῷ κορασίῳ· αἰτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω
 σοι· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ἐὰν με αἰτήσῃς δώσω 23 Est 5,3,6; 7,2.
 σοι ἕως ἡμίσεως τῆς βασιλείας μου. καὶ ἐξελ- 24
 θούσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ
 εἶπεν· τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος.
 καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν 25 L 1,39.
 βασιλέα ἠτήσατο λέγουσα· θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῶς
 μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βα-
 πτιστοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ 26 L 18,28.
 τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν
 ἀδτεῖσαι αὐτήν. καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς 27
 σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
 καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτόν ἐν τῇ φυλακῇ,
 ἠ καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ 28
 ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν
 αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ 29

20 ἠπορει : h^r εποιει 22 αυτης της : H αυτου 23 οτι :
 hBT+ ο | hT- με

21 γενεθλιος 23 και το ημισυ 24 βαπτιστου AD5
 25 — ευθυς μετα σπουδης | ητησ. ... δως : ειπεν· οος |
 πινακι : + ωδε 27 ενεχθηται AD5

αὐτοῦ ἦλθαν καὶ ἦσαν τὸ πτώμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν
αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

- L 9,10 ; 10,17. 30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, 25
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ 61,
8,20. 31 ὅσα ἐδίδαξαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ 62,1
κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον.
ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ
32 οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. καὶ ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ 63,6
L 9,11—17.
J 8,1—18. 33 εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπά-
γοντας καὶ ἐπέγνωσαν πολλοί, καὶ περῆ ἀπὸ πασῶν
τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς.
Nu 27,17. 34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη 16
Ez 34,6.
Mt 9,36. 35 καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἦδη 64,1
8,1—9. 35 ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος,
36 καὶ ἦδη ὥρα πολλή· ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελ-
θόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγορά-
J 4,8. 37 σωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς· ὁότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν
αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων
38 ἄρτους, καὶ δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν; ὁ δὲ λέγει
αὐτοῖς· πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ
39 γνόντες λέγουσιν· πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. καὶ ἐπέτα-
ξεν αὐτοῖς ἀνακλιθῆναι πάντας συμπόσια συμπόσια
40 ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ

29 W ἦλθον | T εθ. αυτον 30 W non hic sed post
32 plene dist. | T— οσα 2° 32 εν : [R]—T | T εις ερημ.
τοπον τω πλοιω 33 H ειδαν | JR εγνωσαν T+ αυτους
| προηλθ. αυτους : h^{r1} | συνηλθον αυτου | ² ηλθον αυτου
^{3v} προηλθ. αυτον αυτου ⁴ προηλθ. αυτους και συνηλθον
προς αυτον 35 hT γινομενης | T— αυτω 36 κυκλω :
h^r | εγγιστα | 37 W αρτους; | T δωσωμεν | W φαγειν.
38 RT ποσ. αρτ. εχ. 39 hRT ανακλιναι

29 κ. ἦσαν : κηδεύσαι W 28 31 δευτε υπαγωμεν εις |
ευκαιρωσ ειχον 32 και αναβαντες εις το πλοιον απηλθ.
39 κατα την συνποσιαν

venerunt, et tulerunt corpus eius: et posuerunt illud in monumento.

⁶¹/₈ Et convenientes Apostoli ad Iesum, renun- 30 L 9,10; 10,17.
ciaverunt ei omnia, quae egerant, et docuerant.
⁶²/₁₀ Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum, 31 3,20.
et requiescite pusillum. Erant enim qui venie-
bant et redibant multi: et nec spatium
⁶³/₆ manducandi habebant. Et ascendentes in 32 32-44:
navim, abierunt in desertum locum seorsum. Mt 14,18-21.
Et viderunt eos abeuntes, et cognoverunt 33 L 9,11-17.
multi: et pedestres de omnibus civitatibus J 6,1-13.
concurrerunt illuc, et praevenierunt eos. Et 34 Nu 27,17.
exiens vidit turbam multam Iesus: et miser- Ez 34,5.
tus est super eos, quia erant sicut oves non Mt 9,36.
habentes pastorem, et coepit illos docere
⁶⁴/₁ multa. Et cum iam hora multa fieret, acces- 35 8,1-9.
serunt discipuli eius, dicentes: Desertus est
locus hic, et iam hora praeteriit: dimitte 36
illos, ut euntes in proximas villas, et vicos,
emant sibi cibos, quos manducant: Et res- 37
pondens ait illis: Date illis vos manducare.
Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis de-
nariis panes, et dabimus illis manducare. Et 38
dicit eis: Quot panes habetis? ite, et videte.
Et cum cognovissent, dicunt: Quinque, et
duos pisces. Et praecepit illis ut accumbere 39
facerent omnes secundum contubernia super
viride foenum. Et discubuerunt in partes 40

30 illi   31 rediebant | > mand. spat.

32 in navi

34 > mult. turb. | > doc. ill.

35 praeterivit

37 date eis | > den. duc. | eis

39 faenum

- 7,34. 41 per centenos, et quinquagenos. Et acceptis
 quinque panibus, et duobus piscibus, intuens
 in caelum, benedixit, et fregit panes, et dedit
 discipulis suis, ut ponerent ante eos: et duos
 42 pisces divisit omnibus. Et manducaverunt
 Dt 28,5. 43 omnes, et saturati sunt. Et sustulerunt reli-
 quias, fragmentorum duodecim cophinos ple-
 44 nos, et de piscibus. Erant autem qui man-
 45-56: 45 ducaverunt quinque millia virorum. Et ⁶⁵/₆
 Mt 14,22-36. J 6,15-21. statim coegit discipulos suos ascendere na-
 vim, ut praecederent eum trans fretum ad
 Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum. ⁶⁶/₂
 46 Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare. ⁶⁷/₄
 47 Et cum sero esset, erat navis in medio mari,
 Ps 77,20. 48 et ipse solus in terra. Et videns eos labo-
 Hi 9,8. rantes in remigando, (erat enim ventus con-
 Is 43,16. trarius eis) et circa quartam vigiliam noctis
 venit ad eos ambulans supra mare: et volebat
 49 praeterire eos. At illi ut viderunt eum ambu-
 J 16,33. 50 esse, et exclamaverunt. Omnes enim viderunt
 eum, et conturbati sunt. Et statim locutus
 4,39. 51 nolite timere. Et ascendit ad illos in navim, ⁶⁸/₆
 et cessavit ventus. Et plus magis intra se
 52 stupebant: non enim intellexerunt de pani-
 bus: erat enim cor eorum obcaecatum. ⁶⁹/₂
 53 Et cum transfretassent, venerunt in ter-
 54 ram Genesareth, et applicuerunt. Cumque
 egressi essent de navi, continuo cogno-
 55 verunt eum: et percurrentes univer-
 sam regionem illam, coeperunt in graba-

40 et per q. 45 navem, it 51 48 ~~5~~ — et 2° |
 super, it 49 50 > eum vid. | dix. illis 52 in-
 tellexerant | illorum 53 pervenerunt | genesareth

- κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ πενήκοντα. καὶ λαβὼν τοὺς 41 7,84 ; 8,7.
 πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς J 11,41 ; 17.)
 τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους
 καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς,
 καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. καὶ ἔφαγον 42
 πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν κλάσματα 43 Dt 28,5.
 δώδεκα κοφίνων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
 καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι 44
 26 ἄνδρες. Καὶ εὐθύς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς 45 45—56
 65,6 αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ M: 14,22—Br
 πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸ J 6,15 21
 66,2 ὄχλον. καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ 46
 17 ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ 47
 67,4 πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος
 ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν 48 Ps 77,20
 τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, Is 48,16
 περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς Job 9,8.
 αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν
 παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς 49
 θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν ὅτι φάντασμα
 ἐστίν, καὶ ἀνέκραξαν· πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν καὶ 50 J 16,88.
 ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθύς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν,
 καὶ λέγει αὐτοῖς· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.
 68,8 καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκό- 51 4,39.
 πασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς
 ἐξίσταντο· οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἀλλ' 52 8,17. Mt 16,9.
 27 ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη. Καὶ διαπε- 53 Mt 14,34.
 ράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς Γεννησαρέτ καὶ
 69,2 προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξεληθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ 54
 πλοίου εὐθύς ἐπιγνόντες αὐτὸν¹ περιέδραμον ὅλην 55
 τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάτ-

43 T κλασμάτων 47 ην : h^r + † παλαι † 50 W εἶδον
 51 εκ περισσ. : [B]—H

41 αυτοις : κατεναντι αυτων 50 — γαρ αυτον ειδαν |
 — θαρσευτε Ga 51 — λιαν | fin + και εθανμαζον AD5
 53 Γεννησαρ

τοὺς τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον
 56 ὅτι ἐστίν. καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας
 ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτί-
 θεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
 ἵνα κἄν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψων-
 ται· καὶ ὅσοι ἂν ἤψαντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

5,27.28. 56
 Act 5,15;
 19,11 s.

1-23:

Mt 15,1-20.

J 4,1.

L 11,38.

7 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ 18 28

τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. 70,10

2 καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς
 χερσίν, τοῦτ' ἐστὶν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους,

■ — οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν
 μὴ πυγμῆ νίψονται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν,

4 κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, καὶ
 ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ ῥαντίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν,

καὶ ἄλλα πολλὰ ἐστὶν ἃ παρέλαβον κρατεῖν,
 βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων,

5 — καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ 71,8
 γραμματεῖς· διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί

σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ

6 κοιναῖς χερσίν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ὁ δὲ εἶπεν
 αὐτοῖς· καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν
 τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι

οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖρσιν με τιμᾷ,

ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·

7 μάτην δὲ σέβονται με,

διδάσκοντες διδασκαλίαις ἐντάλματα ἀνθρώπων.

8 ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παρά-

9 ὁσιν τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· καλῶς

55 H ἔστιν 56 an: T san | αγοραις: h^r | πλατειαῖς |
 7,1.2 H Ἱεροσολυμων και . . . αρτους. 3 h^r T πυκνα 4 T
 απο | ραντισ. : hRT βαπτισωνται | χαλκιων : | h^r | [B]W+
 και κλινων 6 h o λαος οντος | τιμα : h^r | αγαπα |

55 τους : pr παντας | φερειν· περιφερειν γαρ αυτους
 οπου αν ηκουσαν 7,2 fin + κατεγνωσαν D εμμεμραντο E^c
 4 αγορας : + οταν ελθωσιν | τηρειν 6 αφοσηκεν D απεστη Δ
 8 fin + βαπτισμοις ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια
 τοιαυτα πολλα ποιειτε

tis eos, qui se male habebant, circumferre, ubi audiebant eum esse. Et quocumque introibat, in vicos, vel in villas, aut civitates, in plateis ponebant infirmos, et deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent, et quotquot tangebant eum, salvi fiebant.

56 ^{5,27,28.}
Act 5,15;
19,11 s.

⁷⁰/₁₀ Et conveniunt ad eum Pharisei, et quidam de Scribis, venientes ab Ierosolymis. Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, idest non lotis, manducare panes, vituperaverunt. Pharisei enim, et omnes Iudaei, nisi crebro laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: et áforo nisi baptizentur, non comedunt: et alia multa sunt, quae tradita sunt illis servare, baptismata calicum, et urceorum, et aeramentorum, et lectorum: et interrogabant eum Pharisei, et Scribae: Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? At ille respondens, dixit eis: Bene prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. in vanum autem me colunt, docentes doctrinas, et praecepta hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, baptismata urceorum, et calicum: et alia similia his facitis multa. Et dicebat illis: Bene

7 ^{1-23:}
Mt 15,1-20.

2 L 11,38.

3

4

5

6 Is 29,13 LXX.

7

8

9

56 aut in c.

7,3 lavent

4 a foro + venientes 5 interrogant

7 - et 8 traditiones

- irritum facitis praeceptum Dei, ut traditionem
 Ex 20,12; 21,17. 10 vestram servetis. Moyses enim dixit: Honora
 Dt 5,16. patrem tuum, et matrem tuam. Et: Qui
 maledixerit patri, vel matri, morte moriatur.
 11 Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri, aut
 matri, Corban, (quod est donum) quodcumque
 12 ex me, tibi profuerit: et ultra non dimittitis
 eum quidquam facere patri suo, aut matri,
 13 rescindentes verbum Dei per traditionem
 vestram, quam tradidistis: et similia huius-
 14 modi multa facitis. Et advocans iterum tur-
 bam, dicebat illis: Audite me omnes, et in-
 Act 10,14.15. 15 telligite. Nihil est extra hominem introiens
 in eum, quod possit eum coinquinare, sed
 quae de homine procedunt, illa sunt, quae
 16 communicant hominem. Si quis habet aures
 17 audiendi, audiat. Et cum introisset in do-
 mum a turba, interrogabant eum discipuli
 18 eius parabolam. Et ait illis: Sic et vos im-
 prudentes estis? Non intelligitis quia omne
 extrinsecus introiens in hominem, non potest
 19 eum communicare: quia non intrat in cor
 eius, sed in ventrem vadit, et in secessum
 20 exit, purgans omnes escas? Dicebat autem,
 quoniam quae de homine exeunt, illa communi-
 21 cant hominem. Abintus enim de corde homi-
 num malae cogitationes procedunt, adulteria,
 Mt 6,23; 20,15. 22 fornicationes, homicidia, furta, avaritiae,
 nequitiae, dolus, impudicitiae, oculus malus,
 23 blasphemia, superbia, stultitia. Omnia haec

9 § fecistis   10 vel] aut
 12 quicquam   14 intelleg- etc
 15 (C⁸³ c. corr et intr.) | § coinquant
 18 § coinquinare   19 introit | — vadit
 20 § coinquant, it 23
 21 > cogit. malae   22 inpudicitia

ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παρά-
 δοσιν ὑμῶν τηρήσητε. Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· τίμα 10 Dt 5,16.
 τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καί· ὁ κακο- Ex 20,12; 21,17.
 λογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. ὑμεῖς 11
 δὲ λέγετε· εἰάν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ
 μητρὶ· κορβᾶν, ὃ ἐστὶν δῶρον, ὃ εἰάν ἐξ ἐμοῦ
 ὠφελῆθῃς, οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ 12
 πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ 13
 τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια
 τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος 14
 πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούσατέ μου
 πάντες καὶ σύνετε. οὐδὲν ἐστὶν ἔξωθεν τοῦ ἀν- 15 Act 10,14,15.
 θρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοι-
 νῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπο-
 29 ρευόμενά ἐστὶν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ 17
 72,6 ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων
 αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολὴν. καὶ 18
 λέγει αὐτοῖς· οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοὶ ἐστε; οὐ
 νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν
 ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτόν κοινῶσαι, ὅτι οὐκ 19
 εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν
 κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρωῶνα ἐκπορεύεται, καθα-
 ρίζων πάντα τὰ βρώματα; ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ 20
 τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν
 ἄνθρωπον. ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀν- 21
 θρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται,
 πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, 22 Mt 6,23; 20,15.
 πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός,
 βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα 23

9 τηρησ. : h^r + στήσητε | 11 Η κορβάν 13 ὑμῶν :
 h^r + | τῇ μωρα | 14 W λέγει 15 Η οὐδὲν ἐστὶν 17 T
 εἰς τον οικ. 19 ἀφεδρ. : h^r + οχετον | | HR εκπορευεται;
 καθ. π. τ. βρωματα.

11 (ὠφελήθης Blass) 16 εἰ τις εχει ὠτα ακουειν ακουετω
 AD5 19 εκπορ. : εκβαλλεται R εξερχεται D | καθαριζει
 21,22 πορνεια κλεμματα μοιχειαι φονος πλεονεξια δολος πο-
 νηρια | βλασφημια | υπερηφανια

τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.

24—30:

Mt 15,21—28. 24

1 Bg 17,8—24.

J 4,8.

Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρια 19 30

Τύρου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν

25 γινῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη λαθεῖν· ἀλλ' εὐθύς

ἀκούσασα γυνή περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγά-

τριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσ-

26 ἔπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ γυνή

ἦν Ἑλληνίς, Συροφονικίσσα τῷ γένει· * καὶ 18,8

ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς

27 θυγατρὸς αὐτῆς. καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον

χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν

τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν.

L 16,21. 28 ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· καὶ

τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ

29 τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ

τοῦτον τὸν λόγον ὑπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγα-

J 4,51. 30 τρὸς σου τὸ δαιμόνιον. καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν

οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν

Mt 15,29—31. 31 κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός. Καὶ πά- 20 31

λιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος 74,10

εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν

5,28. 32 ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν

καὶ μογιάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ

8,28. 33 αὐτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ

τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ

εἰς τὰ ὄματα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἤφατο τῆς γλώσσης

6 41. J 11,41. 34 αὐτοῦ, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν,

35 καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὃ ἐστιν διανοίχθητι. καὶ

ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ εὐθύς ἐλύθη ὁ δεσμός

24 Τυρου : HR+ [καὶ Σιδωνος] | T ἠθελῆσεν | RW ἠδυνήθη
 25 T ἀλλὰ | T εἰσελθοῦσα 26 hW Συρα
 Φοινικίσσα 28 ναί, κύριε : h¹ | κυριε, ἀλλὰ | ² κυριε
 33 T— αὐτου 1° 35 HR— εὐθύς

mala abintus procedunt, et communicant hominem.

Et inde surgens abiit in fines Tyri, et Sidonis: et ingressus domum, neminem voluit scire, et non potuit latere. Mulier enim statim ut audivit de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, intravit, et procidit ad pedes eius. Erat enim mulier Gentilis, Syrophoenissa genere. *Et rogabat eum ut daemonium eiiceret de filia eius. Qui dixit illi: Sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum, et mittere canibus. At illa respondit, et dixit illi: Utique Domine, nam et catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit daemonium a filia tua. Et cum abiisset domum suam, invenit puellam iacentem supra lectum, et daemonium exiisse. Et iterum exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad Mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum, et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius: et expuens, tetigit linguam eius: et suspiciens in caelum, ingemuit, et ait illi: Ephphetha, quod est adaperire. Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum

24 ^{24-30:} Mt 15,21-28.
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31 ^{Mt 15,29-31.}
 32 ^{5,23.}
 33 ^{8,28.}
 34 ^{6,41. J 11,41.}
 35

25 > hab. filia

26 en.] autem

28 dicit ei | > sub m. comed.

29 a] de

30 abisset | (C⁸³ c corr et inv.) | exisse

32 deprecantur

33 — eius 1°

34 effetha

- 1,43—45. 36 linguae eius, et loquebatur recte. Et praecepit illis ne cui dicerent. * Quanto autem ⁷⁵/₈
 eis praecepibat, tanto magis plus praedica-
 Is 35,5 37 bant: et eo amplius admirabantur, dicentes:
 * Bene omnia fecit: et surdos fecit audire, ⁷⁶/₆
 et mutos loqui.
- 1—10: 8 In diebus illis iterum cum turba multa
 Mt 15,32—39. 8 esset, nec haberent quod manducarent: con-
 6,34—44. 2 vocatis discipulis, ait illis: Misereor super
 turbam: quia ecce iam triduo sustinent me,
 3 nec habent quod manducant: et si dimisero
 eos ieiunos in domum suam, deficient in via:
 4 quidam enim ex eis de longe venerunt. Et
 responderunt ei discipuli sui: unde illos quis
 poterit hic saturare panibus in solitudine?
 5 Et interrogavit eos: Quot panes habetis?
 6 Qui dixerunt: Septem. ¹ Et praecepit turbae
 discumbere super terram. Et accipiens septem
 panes, gratias agens fregit, et dabat disci-
 pulis suis ut apponerent, et apposuerunt
 7 turbae. Et habebant pisciculos paucos: et
 Dt 28,5. 8 ipsos benedixit, et iussit apponi. Et man-
 ducaverunt, et saturati sunt, et sustulerunt
 quod superaverat de fragmentis, septem spor-
 9 tas. Erant autem qui manducaverant, quasi
 10 quattuor millia: et dimisit eos. Et statim
 ascendens navim cum discipulis suis, venit
 in partes Dalmanutha.
- 11—21: 11 Et exierunt Phariseae, et coeperunt con- ⁷⁷/₄
 Mt 16,1—12. 11 quirere cum eo, quaerentes ab illo signum
 J 6,30. 11 de caelo, tentantes eum. Et ingemiscens ⁷⁸/₆
 12 de caelo, tentantes eum. Et ingemiscens

8,1 > ill. dieb. | ~~8~~ esset cum Iesu
 4 istos | > pot. quis
 6 supra
 9 manducaverunt
 12 ingemescens

τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. καὶ δι- 36 1,43—45.
 75,8 εστειλάτο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· * ὅσον δὲ αὐτοῖς
 διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.
 76,6 καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· * καλῶς 37 1a 85,5.
 πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν
 καὶ ἀλάλους λαλεῖν.

21 32 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου 8 1—10:
 ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσά- Mt 15,82—89.
 μενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· σπλαγχνίζομαι 2 6,34—44.
 ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν
 μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἐὰν ἀπο- 3
 λύσω αὐτοὺς νήστευσι εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθῆσονται
 ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν εἰσίν.
 καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι 4
 πόθεν τούτους δυνήσεται τις ᾧδε χορτάσαι ἄρτων
 ἐπ' ἐρημίας; καὶ ἠρώτα αὐτούς· πόσους ἔχετε 5
 ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· ἐπτὰ. καὶ παραγγέλλει τῷ 6
 ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς
 ἐπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς
 μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν, καὶ παρέθηκαν
 τῷ ὄχλῳ. καὶ εἶχαν ἰχθυῖδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας 7 6,41,45.
 αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι. καὶ ἔφαγον 8 Dt 28,5.
 καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμά-
 των ἐπτὰ σφυρίδας. ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι. 9

33 καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. Καὶ εὐθύς ἐμβὰς εἰς τὸ 10
 πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ
 μέρη Δαλμανουθά.
 77,4 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζη- 11 11—21:
 τεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ Mt 16,1—12.
 οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας τῷ 12 J 6,90.

37 και τους : hW pr ως 8,1 W τ. μαθ. αυτου 2 hW
 ημεραις τρισιν | h— μδι 3 T νηστις | RT ηκασιν 7 W
 ειχον | ειπεν . . . παρατιθ. : T παρεθηκεν 8 H σφυριδας
 10 εμβας : hW+ αυτος

8,1 παμπολλου Αριζ 2 ημεραι τρεις εισιν απο ποτε
 ωδε εισιν κ. 3 και απολυσαι αυτ. ν. εις οικ. ου θελω μη
 εκλυθωσιν 7 ευχαριστησας

- πνεύματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ
σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ
13 ταύτη σημεῖον. καὶ ἀφείς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς 34
5. 14 ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν
ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἐαυ-
L 12,1. 15 τῶν ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· 22
3,6. ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ 79,2
16 τῆς ζύμης Ἡρώδου. καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους 80,6
6,52. 17 ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν. καὶ γινούσ λέγει αὐτοῖς·
τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε
Jr 5,21. οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν
Ex 12,2. 18 ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὧτα
Mt 13,18.16. 19 ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, ὅτε τοὺς
6,41—44. 19 ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, ὅτε τοὺς
πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους,
πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε; λέ-
6—9. 20 γουσιν αὐτῷ· δώδεκα. ὅτε τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς
τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πληρώματα
21 κλασμάτων ἤρατε; καὶ λέγουσιν· ἑπτὰ. καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς· οὐπω συνίετε;
6,56. 22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν 23 35
αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ 81,10
32,33. J 9,6. 23 ἄψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ
ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κόμης, καὶ πτύσας εἰς
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἔπη-
24 ρώτα αὐτόν· εἴ τι βλέπεις; καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν·
βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περι-
25 πατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεπεν καὶ ἀπε-
7,36. 26 κατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντα. καὶ

12 K — υμιν 16 RT εχομεν 17 γινουσ : R+ [ο Ιησους]
18 T ακουετε, 19 ποσους : T pr και 20 οτε : hT+
και R+ δε | H σφυριδων | λεγ. : HR+ αυτω 21 W
πωσ ου νοειτε 22 Βηθσαιδαν : h^r - Βηθανιαν | 23 hT
βλεπει. 25 H εθηκεν | hT δηλαυγωσ

13 εμβας : + εις (το) πλοιον A(D) 15 — ορατε | των
Ηρωδιανων Gα 17 πεπωρωμενη (πεπηρ. D*) εστιν η καρδια υμων
21 πωσ ουπω AD 23 εξηγαγεν AD⁵ 25 απεκ. ωστε αναβλεψαι

spiritu, ait: Quid generatio ista signum
 quaerit? Amen dico vobis, si dabitur gene-
 rationi isti signum. Et dimittens eos, ascendit 13
 iterum navim, et abiit trans fretum. Et 14
⁷⁹₂ obliti sunt panes sumere: et nisi unum pa-
 nem non habebant secum in navi. Et prae- 15 L 12,1.
 cepiebat eis, dicens: Videte, et cavete a fer- 3,6.
 mento Pharisaeorum, et fermento Herodis.
⁸⁰₆ Et cogitabant ad alterutrum, dicentes: Quia 16
 panes non habemus. Quo cognito, ait illis 17 6,52.
 Iesus: Quid cogitatis, quia panes non habetis?
 nondum cognoscitis nec intelligitis? adhuc
 caecatum habetis cor vestrum? oculos ha- 18 Jr 5,21.
 bentes non videtis? et aures habentes non Ez 12,2.
 auditis? Nec recordamini, ¹ quando quinque 19 6,41-44.
 panes fregi in quinque millia: quot cophinos
 fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei:
 Duodecim. Quando et septem panes in 20 6-9.
 quattuor millia: quot sportas fragmentorum
 tulistis? Et dicunt ei: Septem. ¹ Et dicebat 21
 eis: Quomodo nondum intelligitis?
⁸¹₁₀ Et veniunt Bethsaidam, et adducunt ei 22 6,56.
 caecum, et rogabant eum ut illum tangeret.
 Et apprehensa manu caeci, eduxit eum extra 23 7,32.33.
 vicum: et expuens in oculos eius impositis J 9,6.
 manibus suis, interrogavit eum si quid videret.
 Et aspiciens, ait: Video homines velut arbores 24
 ambulantes. Deinde iterum imposuit manus 25
 super oculos eius: et coepit videre. et
 restitutus est ita ut clare videret omnia. Et 26 7,36.

12 > quaer. sign.

13 ascendens iter. abiit

14 > sum. pan. 15 — et 2°

17 > ies. ait illis 22 bethsaida

23 adprehendens manum | aliquid

25 > vid. clare

misit illum in domum suam, dicens: Vade in domum tuam: et si in vicum introieris, nemini dixeris.

- 27-9,1: 27 Et egressus est Iesus, et discipuli eius ⁸²/₁
 Mt 16,13-28. in castella Caesareae Philippi: et in via in-
 L 9,18-27. terrogabat discipulos suos, dicens eis: Quem
 6,15 28 me dicunt esse homines? Qui responderunt
 illi, dicentes: Ioannem Baptistam, alii Eliam,
 J 6,67-69. 29 alii vero quasi unum de prophetis. Tunc
 dicit illis: Vos vero quem me esse dicitis?
 Respondens Petrus, ait ei: Tu es Christus.
 9,9. 30 Et comminatus est eis, ne cui dicerent de ⁸⁸/₂
 31 illo. Et coepit docere eos quoniam oportet
 filium hominis pati multa, et reprobari a se-
 32 et occidi: et post tres dies resurgere. Et
 palam verbum loquebatur. * Et apprehendens ⁸⁴/₆
 33 eum Petrus, coepit increpare eum. Qui con-
 versus, et videns discipulos suos, comminatus
 est Petro, dicens: Vade retro me satana, quo-
 niam non sapis quae Dei sunt, sed quae ⁸⁶/₂
 34 sunt hominum. Et convocata turba cum
 discipulis suis, dixit eis: Si quis vult me
 sequi, deneget semetipsum: et tollat cru-
 Mt 10,30. 35 cem suam, et sequatur me. Qui enim vo-
 luerit animam suam salvam facere, perdet
 eam: qui autem perdiderit animam suam
 propter me, et Evangelium, salvam faciet

28 ~~¶~~ Alii Ioann.

29 > dic. esse

31 illos | > multa pati

34 post me | se ipsum

35 > eam faciet

ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσελθῆς.

436 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 27 ^{27-9,1:}
^{82,1} εἰς τὰς κώμας Καισαρίας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν ^{Mt 16,13-28.}
 τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· ^{L 9,18-27.}
 τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ εἶπαν 28 6,15.
 αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ
 ἄλλοι Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἰς τῶν προφητῶν.
 καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς· ὑμεῖς δὲ τίνα με 29 J 6,87-89.
^{83,6} λέγετε εἶναι; * ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· σὺ
 εἶ ὁ Χριστός. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ 30 9,9.
 λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤρξατο διδάσκειν 31
 αὐτούς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ
 παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυ-
 τέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων
 καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνα-
^{84,8} στήναι· ¹ καὶ παρορησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. * καὶ 32 30.
 προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν
 αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς 33 H 10,9 a.
 αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει· ὕπαγε ὀπίσω
^{85,2} μου, σατανᾶ, ὅτι σὺ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ
 τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν 34
 ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· εἴ
 τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν
 καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω
 μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, 35 Mt 10,39.
 ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν
 αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει

26 μηδε : T μη | μηδε . . . εἰσελθῆς : h^{11v} | μηδενι εἰπησ
 εἰς τὴν κώμην | ²⁶ eadem praemissis υπαγε εἰς τὸν οἶκον σου
 καὶ ²⁷ υπαγε εἰς τὸν οἶκον σου, καὶ εἰς τ. κώμην εἰσελθῆς
 μηδενι εἰπησ μηδε εν τη κώμῃ ⁴⁰ eadem, sed — μηδε εν τη κ.
⁶ μηδε εἰς τὴν κώμην εἰσελθῆς μηδε εἰπησ τινι εν τη κώμῃ
 34 εἰ τις : T οστις | ελθειν : T ακολουθειν 35 H τὴν σουτου
 ψυχην σ. | W αν απολεση | H [εμου και]

27 εἰς Καισαριαν 29 fin + ■ υἱος τοῦ θεοῦ κα (+ του
 ζωντος 13)

36 αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδοῦσαι τὸν
κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;

Ps 49,8 s. 37 τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς
Mt 10,35. 38 αὐτοῦ; ὅς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῆ με καὶ τοὺς ἑμούςσ 88,2
λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρ-
τωλῶ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται
αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ

Mt 26,64. 9 μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἀγίων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· 87,2
1 K 4,20. ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες ὧδε τῶν ἐστηκότων
οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2-13 :
Mt 17,1-18. 2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 25 37
L 9,28-36. τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάνην, καὶ
ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μό-
3 νους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν,¹ καὶ τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν, οἷα
γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι.

12,27.
P 1,10 39. 4 καὶ ὠφθη αὐτοῖς Ἡλείας σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν
5 συνλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος
λέγει τῷ Ἰησοῦ· ῥαββεῖ, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε
εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ

14,40. 6 Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. οὐ γὰρ ᾔδει τί

11. 2 P 1,17. 7 ἀποκριθῆ· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο. καὶ ἐγένετο
12,7. Gn 22,2. νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ
Dt 18,15. τῆς νεφέλης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός,
Act 3,22. 8 ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι

οὐδένα εἶδον ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

8,30. 9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους διεστεί-
λατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἄ εἶδον διηγήσωνται, εἰ
μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ.

10 καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζη- 88,10

36 h ὠφελήσει | ἀνθρ. : h[R] pr τον 37 W ο ἀνθρ.
9,2 hT κ. τον Ιω. 8 K μεθ' εαυτ. ει μη (ει μη ει W pro
ἀλλα) τον Ιησ. μονον 9 εκ : hRT απο 10 W εκρατησαν,

36 ἀνθρώπος N*al | εαν κερδῆση ... ζημιωθῆ AD⁵ 9,1 εστ. :
+ μετ' εμου 2 αναγει 3 λιαν : + ως ζωων AD⁵ | ως ου δυν.
τις λευκ. επι 6 ἀπεκριθῆ N 109

eam. Quid enim proderit homini, si lucretur 36
mundum totum: et detrimentum animae suae
faciat? Aut quid dabit homo commutationis 37
⁸⁶/₂ pro anima sua? Qui enim me confusus fuerit, 38 Mt 10,33.
et verba mea in generatione ista adultera et
peccatrice: et filius hominis confundetur eum,
cum venerit in gloria patris sui cum angelis
⁸⁷/₂ sanctis. Et dicebat illis: Amen dico vobis, 9
quia sunt quidam de hic stantibus, qui non
gustabunt mortem donec videant regnum Dei
veniens in virtute.

Et post dies sex assumit Iesus Petrum, 2 ^{2-13:}
et Iacobum, et Ioannem: et ducit illos in Mt 17,1-18.
montem excelsum seorsum solos, et trans- L 9,28-36.
figuratus est coram ipsis. Et vestimenta eius 3
facta sunt splendentia, et candida nimis velut
nix, qualia fullo non potest super terram
candida facere. Et apparuit illis Elias cum 4
Moysē: et erant loquentes cum Iesu. Et 5
respondens Petrus, ait Iesu: Rabbi, bonum
est nos hic esse: et faciamus tria taberna-
cula, Tibi unum, et Moysi unum, et Eliae
unum. Non enim sciebat quid diceret: erant 6 14,40.
enim timore exterriti: et facta est nubes 7 1,11. 2 P 1,17.
obumbrans eos: et venit vox de nube, dicens: Dt 18,15.
Hic est Filius meus charissimus: audite illum. Act 8,22.
Et statim circumpicientes, neminem amplius 8
viderunt, nisi Iesum tantum secum. Et 9 8,30.
descendentibus illis de monte, praecepit illis
ne cuiquam quae vidissent, narrarent: nisi
cum Filius hominis a mortuis resurrexerit.

⁸⁸/₁₀ Et verbum continuerunt apud se: conqui- 10

36 > fac. ani. suae   37 commutationem
38 Ⓢ confessus et confitebitur | > mea verba
9 (9,1-50 in C 8,39-9,49)
3 - et 2° | > sup. terr. non pot.
5 > hic nos | Ⓢ - et 3°   7 car- etc   9 cui

rentes quid esset: Cum a mortuis resurrexerit.

11 Et interrogabant eum, dicentes: Quid ergo ⁸⁹/₆
dicunt Pharisei, et Scribae, quia Eliam

Mt 8,28. 12 oportet venire primum? Qui respondens, ait
Is 53,8. illis: Elias cum venerit primo, restituet omnia:
et quomodo scriptum est in Filium hominis,

Mt 11,14. 13 ut multa patiatur et contemnatur. Sed dico
1 Rg 19,2,10. vobis quia et Elias venit (et fecerunt illi
quaecumque voluerunt) sicut scriptum est
de eo.

14—29: 14 Et veniens ad discipulos suos, vidit tur- ⁹⁰/₁₀
Mt 17,14—21. bam magnam circa eos, et Scribas conquirentes
L 9,37—42.

15 cum illis. Et confestim omnis populus videns

Iesum, stupefactus est, et expaverunt, et accur-

16 rentes salutabant eum. Et interrogavit eos:

17 Quid inter vos conquiritis? Et respondens ⁹¹/₂

unus de turba, dixit: Magister, attuli filium

18 meum ad te habentem spiritum mutum: qui

ubicumque eum apprehenderit, allidit illum,

et spumat, et stridet dentibus, et arescit: et

dixi discipulis tuis ut eiicerent illum, et non

19 potuerunt. Qui respondens eis, dixit: O gene-

ratio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu

20 vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt

eum. Et cum vidisset eum, statim spiritus

conturbavit illum: et elisus in terram, voluta-

21 batur spumans. Et interrogavit patrem eius:

Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit?

22 At ille ait: Ab infantia: et frequenter eum

in ignem, et in aquas misit ut eum perderet.

sed si quid potes, adiuva nos, misertus

11 oporteat

15 Ies.] eum | est [expauerunt]

18 illum 1°] eum 19 dicit

20 vid. illum | conturb. eum

21 > hoc ei | at] et 22 et in ign.

9,6 τούντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. Καὶ 11
 ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγουσιν οἱ γραμ-
 ματεῖς ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἔφη 12 Mt 3,23.
Is 53,3.
 αὐτοῖς· Ἡλείας μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει
 πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ
 ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθη καὶ ἐξουδενηθῆ;
 ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλείας ἐλήλυθεν, καὶ 13 Mt 11,14.
1 Rg 19,9,10.
 ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται
 ἐπ' αὐτόν.
 10 Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον ὄχλον 14 14-29:
Mt 17,14-21.
L 9,37-42.
 πολλὸν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας
 πρὸς αὐτούς. καὶ εὐθύς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες 15
 αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπά-
 ζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· τί συζη- 16
 τεῖτε πρὸς αὐτούς; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ἐκ τοῦ 17
 26 21,2 ὄχλου· διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ,
 ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν κατα- 18
 λάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς
 ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς
 σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ὁ δὲ 19 L 24,25.
J 11,38.
 ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως
 πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
 φέρετε αὐτόν πρὸς με. καὶ ἤνεγκαν αὐτόν πρὸς 20
 αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτόν τὸ πνεῦμα εὐθύς συν-
 εσπάρραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο
 ἀφρίζων. καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· 21
 πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
 εἶπεν· ἐκ παιδιότητος·¹ καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ 22
 αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
 ἀλλ' εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ'

11 λεγουσιν : T+ οι Φαρισαιοι και | W πρωτον. 12 T-
 μεν | H αποκαθιστανει | T ανθρωπου; | T εξουθενωθη.
 14 H ειδαν 17 RT προς σε 18 T- αυτον 20
 21 W εως 22 T αλλα

10 οταν εκ νεκρων αναστη 11 (λεγ. °Ο τι λεγ. Ln) 12 ει Ηλ.
 18 fin + εκβαλειν αυτο 19 απιστε + και διεστραμμενη 13α
 21 εκ παιδος 22 ημιν : + κυριε

- 11,23. 23 ἡμᾶς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τὸ εἰ δύνῃ, πάντα
 L 17,5. 24 δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. εὐθύς κράξας ὁ πατήρ
 τοῦ παιδίου ἔλεγεν· πιστεύω· βοήθει μου τῇ
 J 5,18. 25 ἀπιστία. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος,
 ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ·
 τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι,
 ἐξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσεέλθῃς εἰς αὐτόν.
 1,26. 26 καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας ἐξῆλθεν· καὶ
 ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν
 5,41. 27 ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς
 33. 10,10. 28 αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. καὶ εἰσελθόντος 38
 αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν 92,10
 ἐπηρώτων αὐτόν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκ-
 29 βαλεῖν αὐτό; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο τὸ γένος ἐν
 οὐδενὶ δύναται ἐξελεθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ.
 30-32:
 Mt 17,22-23.
 L 9,48-50.
 J 7,1. 30 Κάκειῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς 39
 8,81; 10,32-34. 31 Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ· ἐδίδασκεν 93,3
 γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας
 ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκταν-
 L 9,45; 18,34. 32 θεῖς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. οἱ δὲ ἠγνόουν
 τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτόν ἐπερωτῆσαι.
 33-50:
 Mt 18,1-9. 33 Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ 27 4
 L 9,46-50.
 38. Mt 17,24. 34 γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ διελο- 94,10
 34 γίξεσθε; οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ 95,3
 10,43.44. 35 διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. καὶ καθίσας
 ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις
 10,16. 36 πάντων διάκονος. καὶ λαβὼν παιδίον ἕστησεν
 αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ

23 H Tό (h τό) Eι δυνῃ (R·T;) 24 παιδίου : h^r +
 | μετα δακρυῶν | 25 T ο οχλος 28 fin W. 29 προσευχῇ :
 | h^r | [R] + και νηστεια 30 H επορευοντο 31 H [αυτοις]

28 οτι : δια τι AD ("O τι Ln) 31 — αποκτανθεις | τη τριτη
 ημερα Am⁵ 33 διελογ. : pr προς εαυτους Am⁵ 34 — εν τη
 οδω AD | τις μειζ. γενηται αυτων 35 — και λεγει ... διακονος

nostri. Iesus autem ait illi: Si potes credere, 23 ^{11,23.}
 omnia possibilis sunt credenti. Et continuo 24 ^{L. 17,5.}
 exclamans pater pueri, cum lacrymis aiebat:
 Credo, Domine: adiuva incredulitatem meam.
 Et cum videret Iesus concurrentem turbam, 25
 comminatus est spiritui immundo, dicens illi:
 Surde, et mute spiritus, ego praecipio tibi,
 exi ab eo: et amplius ne introeas in eum.
 Et exclamans, et multum discerpens eum, 26 ^{1,26.}
 exiit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita
 ut multi dicerent: Quia mortuus est. Iesus 27
 autem tenens manum eius, elevavit eum, et
⁹² surrexit. Et cum introisset in domum, disci- 28
¹⁰ puli eius secreto interrogabant eum: Quare
 nos non potuimus eiicere eum? Et dixit 29
 illis: Hoc genus in nullo potest exire, nisi in
 oratione, et ieiunio.

⁹³ Et inde profecti praetergrediebantur Ga- 30
² lilaeam: nec volebat quemquam scire. Doce- 31
 bat autem discipulos suos, et dicebat illis:
 Quoniam filius hominis tradetur in manus
 hominum, et occident eum, et occisus tertia
 die resurget. At illi ignorabant verbum: et 32 ^{L. 9,45; 18,34.}
 timebant interrogare eum.

⁹⁴ Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi 33
¹⁰ essent, interrogabat eos: Quid in via tracta-
⁹⁶ batis? At illi tacebant. siquidem in via inter se 34
² disputaverant, quis eorum maior esset. Et re- 35 ^{10,44.}
 sidens vocavit duodecim, et ait illis: Si quis vult
 primus esse, erit omnium novissimus, et om-
 nium minister. Et accipiens puerum, statuit eum 36 ^{10,16.}
 in medio eorum: quem cum complexus esset,

30—32:

Mt 17,22,28.

L. 9,43—45.

J. 7,1.

8,31; 10,32—34.

33—50:

Mt 18,1—9.

L. 9,46—50.

Mt 17,24.

23 — sunt 24 lacrim- etc | — domine 25 > tibi
 praec. 26 clamans 27 illum 32 > eum interr.
 33 esset 34 > inter se in via | q. esset illorum
 maior 36 cum] ut

- Mt 10,40. 37 ait illis: Quisquis unum ex huiusmodi pueris
 J 13,20. receperit in nomine meo, me recipit: * et ⁹⁶/₁
 quicumque me susceperit, non me suscipit,
 Nu 11,27,28. 38 sed eum, qui misit me. Respondit illi ⁹⁷/₈
 Ioannes, dicens: Magister, vidimus quemdam
 in nomine tuo eiicientem daemonia, qui non
 1 K 12,3. 39 sequitur nos, et prohibuimus eum. Iesus
 autem ait: Nolite prohibere eum. nemo est
 enim qui faciat virtutem in nomine meo, et
 Mt 12,30 40 possit cito male loqui de me. qui enim non
 Mt 10,42 41 est adversum vos, pro vobis est. Quisquis ⁹⁸/₆
 enim potum dederit vobis calicem aquae in
 nomine meo, quia Christi estis: amen dico
 42 vobis, non perdet mercedem suam. Et ⁹⁹/₂
 quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis
 credentibus in me: bonum est ei magis si
 circumdaretur mola asinaria collo eius, et in
 Mt 5,30. 43 mare mitteretur. Et si scandalizaverit te ¹⁰⁰/₆
 manus tua, abscede illam: bonum est tibi
 debilem introire in vitam, quàm duas manus
 habentem ire in gehennam, in ignem inextin-
 Is 66,24. 44 guibilem: ubi vermis eorum non moritur, et ¹⁰¹/₁₀
 45 ignis non extinguitur. Et si pes tuus te
 scandalizat, amputa illum: bonum est tibi
 claudum introire in vitam aeternam, quàm
 duos pedes habentem mitti in gehennam
 44. 46 ignis inextinguibilis: ubi vermis eorum non
 Mt 5,29. 47 moritur, et ignis non extinguitur. Quòd
 si oculus tuus scandalizat te, eiice eum:
 bonum est tibi luscum introire in regnum
 Dei, quàm duos oculos habentem mitti in

37 > me misit

38 quendam

41 ☞ aquae frigidae

43 ☞⁰² absconde

ελπεν αὐτοῖς· ὃς ἂν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων 37 Mt 10,40.
 98,1 δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· * καὶ ὃς
 ἂν ἐμὲ δέχεται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀπο-
 97,8 στείλαντά με. Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· διδά- 38 Na 11,27,28.
 σκαλε, εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
 δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν
 αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 39 1 K 12,3.
 εἶπεν· μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς
 ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσε-
 40 Mt 12,30.
 98,6 ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ὅς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς 41 Mt 10,42.
 ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, 1 K 1,12; 2,23;
 2 K 10,7. R 8,9.
 98,2 αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν 42
 τούτων τῶν πιστευόντων, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον
 εἰ περὶκεῖται μύλος ὄνικος περὶ τὸν τράχηλον
 90,6 αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν 43 Mt 5,30.
 σκανδαλίσῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοπον αὐτήν· καλόν
 ἐστίν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ τὰς
 δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς
 τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδα- 45
 λίξῃ σε, ἀπόκοπον αὐτόν· καλόν ἐστίν σε εἰσελθεῖν
 εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα
 βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμὸς 47 Mt 5,29.
 σου σκανδαλίξῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σέ ἐστιν
 μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
 θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν

37 H [εν] | T των παιδιων τουτων 38 H ειδαμεν |
 ος ουκ . . . ημιν 2° : [R]—H, ος . . . ημιν 1° : h¹¹ | ος ουκ ακο-
 λουθει μεθ ημων, και εκωλυομεν αυτον | : h^{12v} eadem, sed
 εκωλυσαμεν : h¹³ ος ο. α. ημιν, κ. εκωλυσαμεν α., οτι ουκ
 ακολουθει ημιν 39 H γὰρ ἐστιν 41 ονοματι : T+ μου 42 πι-
 στευοντων : R+ [εις εμε] 43 hW σκανδαλιξη 47 K— την 2°

42 πιστιν εχοντων | περικειτο 43 απελθ. : βληθηναι
 | εις 3° : οπου εστιν 44.46 οπου ο σκοληξ αυτων ου
 τελευτα και το πυρ ου σβεννυται ADm⁵ 45 ζωην : +
 αιωνιον | fin + εις το πυρ το ασβεστον AD⁵ 46 ut 44
 47 βληθ. : απελθειν Da

Is 66,24.

- Is 66,24. 48 γέενναν, ὅπου ὁ σκόληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ 101,1
Jdt 16,21. 49 πῦρ οὐ σβέννυται. Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθῆσεται.
84. Mt 5,18. 50 ἰκαλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἀναλον γένηται, 102,2
L 14,34. ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλα καὶ
Kol 4,6. εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.
- 1-12: 10 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς 41
Mt 19,1-9. Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνπορεύου- 108,6
9,88. ται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν
2 ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι 28
ἐπηρώτων αὐτόν εἰ ἕξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπο-
3 λῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
Dt 24,1. 4 αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; ἰοὶ δὲ εἶπαν·
Mt 5,31-32. ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ
5 ἀπολῦσαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολήν
Gn 1,27. 6 ταύτην. ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ
Gn 2,24. 7 ἐποίησεν αὐτούς· ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρω-
1 K 6,18. 8 πος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἔσονται
οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ
9 μία σὰρξ. ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος
9,28. 10 μὴ χωριζέτω. καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθη- 104,1
6,18. L 16,18. 11 ται περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν. καὶ λέγει αὐτοῖς· 105,5
1 K 7,10,11. ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ
1 K 7,13. 12 ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· καὶ ἐὰν αὐτὴ ἀπολύ-
σασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον, μοιχᾶται.
- 13-16: 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα αὐτῶν ἄψηται· 108,2
Mt 19,13-15. L 18,15-17. 14 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ἰδὼν δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ

Lv 2,13.

49 h¹ + πᾶσα γὰρ θύσια αὐτῶν ἀλισθῆσεται | ² πᾶς γὰρ
πυρὶ ἀλισθ. καὶ πᾶσα θύσια [αὐτῶν] ἀλισθῆσεται (sic et W, sed αὐτῶν)
50 ἄλας 1^ο 2^ο : T ἄλα 10,2 H [προσελθ. Φαρισ.] | T οἱ
Φαρισ. 6 H [αὐτούς] 7 μητέρα : T+ αὐτοῦ : R+ [καὶ
προσκολληθῆσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ] 13 RT ἀψηται
αὐτῶν | T ἐπετίμων τοῖς προσφερομένοις

47 hⁿ + τοῦ πυρὸς Am⁵ 10,1 συνερχεται πάλιν ὁ
ὄχλος 6 - κτίσεως | hⁿ + ὁ θεὸς AD⁵ 9 ἐζευξεν
12.11 syr⁸ 12 κ. εἰαν γυνὴ ἐξέλθῃ ἀπο τοῦ ἀνδρός καὶ α. γ. |
γαμηθῇ ἄλλω Am⁵

	gehennam ignis: ubi vermis eorum non mo-	48	44,48.
	ritur, et ignis non extinguitur. Omnis enim	49	Lv 2,13.
	igne salietur, et omnis victima sale salietur.		
$\frac{102}{2}$	Bonum est sal: quòd si sal insulsum fuerit:	50	Mt 5,13.
	in quo illud condietis? Habete in vobis sal,		L 14,34.
	et pacem habete inter vos.		Kol 4,6.
$\frac{103}{6}$	Et inde exurgens venit in fines Iudaeae	10	1-12:
	ultra Iordanem: et conveniunt iterum turbae		Mt 19,1-9.
	ad eum: et sicut consueverat, iterum docebat		9,33.
	illos. Et accedentes Pharisei interrogabant	2	
	eum: Si licet viro uxorem dimittere: tentantes		
	eum. At ille respondens, dixit eis: Quid vobis	3	
	praecepit Moyses? Qui dixerunt: Moyses per-	4	Dt 24,1.
	misit libellum repudii scribere, et dimittere.		Mt 5,31,32.
	Quibus respondens Iesus, ait: Ad durtiam	5	
	cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud.		
	ab initio autem creaturae masculum, et fe-	6	Gn 1,27.
	minam fecit eos Deus. Propter hoc relinquet	7	Gn 2,24.
	homo patrem suum, et matrem, et adhaerebit		
	ad uxorem suam: et erunt duo in carne una.	8	
	Itaque iam non sunt duo, sed una caro. ¹ Quod	9	
$\frac{104}{10}$	ergo Deus coniunxit, homo non separet. Et	10	
	in domo iterum discipuli eius de eodem in-		
$\frac{105}{2}$	terrogaverunt eum. Et ait illis: Quicumque	11	L 16,18.
	dimiserit uxorem suam, et aliam duxerit,		
	adulterium committit super eam. Et si	12	
	uxor dimiserit virum suum, et alii nupserit,		
	moechatur.		
$\frac{106}{2}$	Et offerebant illi parvulos ut tan-	13	13-16:
	geret illos. Discipuli autem commina-		Mt 19,13-15.
	bantur offerentibus. Quos cum videret	14	L 18,15-17.
	Iesus, indigne tulit, et ait illis: Sinite		

49 sallietur bis | - sale

10,1 $\text{\textcircled{S}}$ primo Et exiit inde | iordanen

9 iunxit 11 dicit

- parvulos venire ad me, et ne prohibueritis
 Mt 18,3. 15 eos: talium enim est regnum Dei. Amen
 dico vobis: Quisquis non receperit regnum
 9,36. 16 Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et
 complexans eos, et imponens manus super
 illos, benedicebat eos.
- 17 Et cum egressus esset in viam, procur- ¹⁰⁷/₂
 rens quidam genu flexo ante eum, rogabat
 eum: Magister bone, quid faciam ut vitam
 18 aeternam percipiam? Iesus autem dixit ei:
 Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi
 Ex 20,12—17. 19 unus Deus. Praecepta nosti: Ne adulteres,
 Mt 5,16—20; Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimo-
 L 18,18—30. 20 nium dixeris, Ne fraudem feceris, Honora
 patrem tuum et matrem. At ille respondens,
 ait illi: Magister, haec omnia observavi a
 8,84. Mt 10,38. 21 iuventute mea. Iesus autem intuitus eum, ¹⁰⁸/₂
 14,5. dilexit eum, et dixit ei: Unum tibi deest:
 vade, quaecumque habes vende, et da paupe-
 ribus, et habebis thesaurum in caelo: et veni,
 22 sequere me. Qui contristatus in verbo, abiit ¹⁰⁹/₂
 moerens: erat enim habens multas posses-
 23 siones. Et circumspiciens Iesus, ait disci-
 pulis suis: Quàm difficile qui pecunias ha-
 Ps 62,11. 24 bent, in regnum Dei introibunt! Discipuli
 1 T 6,17. autem obstupescebant in verbis eius. At
 Iesus rursus respondens ait illis: Filioli,
 quàm difficile est, confidentes in pecuniis, in
 25 regnum Dei introire! Facilius est, camelum
 per foramen acus transire, quàm divitem

14 > est enim

17 ꝑ via | ꝑ rog. eum·dicens

18 ꝑ: pro?

20 at] et | — illi

21 ei] illi

22 > possess. multas

παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν
 γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἀμήν 15 Mt 18,3.
 λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ
 θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εισέλθῃ εἰς αὐτήν. καὶ 16 9,36.
 ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας
 ἐπ' αὐτά.

29 42 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδρα- 17 17—31:
 107,2 μῶν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· 17 Mt 19,16—20.
 διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζῶν αἰώνιον 18 L 18,18—20.
 κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με 18
 λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός.
 τὰς ἐντολὰς οἶδας· μὴ φονεύσης, μὴ μοιχεύσης, 19 Ex 20,12—16.
 μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ ἀποστερήσης, 19 Dt 5,16—20;
 τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ ἔφη 20 24,14.
 αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ
 νεότητός μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἡγά- 21 8,34. Mt 10,38
 108,2 πησεν αὐτόν καὶ εἶπεν αὐτῷ· * ἐν σε ὕστερεῖ· ὕπαγε, 14,5.
 ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δός [τοῖς] πτωχοῖς, καὶ
 ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ
 109,2 μοι. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυ- 22
 πούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ 23 3,5,34.
 περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς
 αὐτοῦ· πῶς δύσκολως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες
 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ δὲ 24 Ps 62,11.
 μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ 1 T 6,17.
 δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα,
 πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ
 εἰσελθεῖν· εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυ- 25
 μαλιᾶς τῆς ραφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-

19 μη φον. μη μοιχ. : h^{r1} | μη μοιχ. μη πορνευσης | h^{r2} T
 μη μοιχ. μη φον. | μητερα : T + σου 21 [τοῖς] : T—W
 24 ἐστιν : h^r [R] + τους πεποιθотας ἐπι (h^r + [τοῖς]) χρημασιν
 25 HR— της bis

21 fin + αρας τον σταυρον Am⁵ (+ σου 13) 22 πολλα
 χρηματα 23 fin + (25) ταχιον καμηλος δια τρυμαλιδος
 ραφιδος διελευσεται η πλουσιος εἰς την βασιλειαν του θεου
 (- 25) 24 — τεκνα Ea

- 26 λείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισσῶς ἐξ-
 ἐπλήσσαντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύνα-
 Gn 18,14. 27 ται σωθῆναι; ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει·
 Job 42,2. Zch 8,6 LXX. 28 παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῶ·
 28 πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ. Ἦρξατο λέγειν
 ὁ Πέτρος αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ
 29 ἠκολουθήκαμέν σοι. ἔφη ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω 110,2
 ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς
 ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς
 30 ἕνεκεν ἑμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, εἰ μὴ
 λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ
 οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας
 καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ
 31 αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον. πολλοὶ δὲ ἔσονται 111,2
 πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.
 32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱερο- 112,2
 σόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτούς ὁ Ἰησοῦς, καὶ
 ἔδαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ
 παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς
 33 λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ὅτι ἰδοὺ
 ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 θρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς
 γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ
 34 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν¹ καὶ ἐμπαί-
 ξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστι-
 γώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς
 ἡμέρας ἀναστήσεται.

26 εαυτους : H αυτον 27 αδυνατον . . . τω θεω : h^r
 † αδυνατον εστιν παρα δε τω θεω δυνατον † | H [τω]
 28 W ηκολουθησαμεν 29 H ουδεις εστιν | ενεκεν 2° : [H]
 30 οικιας . . . αιωνιον : h^r † ος δε αφηκεν οικιαν και αδελφας
 και αδελφους και μητερα και τεκνα και αγρους μετα διωγμου
 εν τω αιωνι τω ερχομενω ζων αιωνιον λημφεται † | η μη-
 τερα 31 H [οι] 33 εθνεσιν : R·T,

intrare in regnum Dei. Qui magis admira- 26
 bantur, dicentes ad semetipsos: Et quis potest
 salvus fieri? Et intuens illos Iesus, ait: Apud 27 Gn 18,14.
 Job 42,2.
 Zch 8,6 Lxx.
 homines impossibile est, sed non apud Deum:
 omnia enimabilia sunt apud Deum. Et 28
 coepit ei Petrus dicere: Ecce nos dimisimus
¹¹⁰/₂ omnia, et secuti sumus te. Respondens Iesus, 29
 ait: Amen dico vobis: Nemo est, qui reli-
 querit domum, aut fratres, aut sorores, aut
 patrem, aut matrem, aut filios, aut agros
 propter me, et propter Evangelium, ¹ qui non 30
 accipiat centies tantum, nunc in tempore
 hoc: domos, et fratres, et sorores, et matres,
 et filios, et agros, cum persecutionibus, et in
¹¹¹/₂ saeculo futuro vitam aeternam. Multi autem 31
 erunt primi novissimi, et novissimi primi.

¹¹²/₂ Erant autem in via ascendentes Ieroso- 32 32-34:
 Mt 20,17-19.
 L 18,31-34.
 J 11,18.55.
 9,31.
 lymam: et praecedebat illos Iesus, et stupe-
 bant: et sequentes timebant. Et assumens
 iterum duodecim, coepit illis dicere quae
 essent ei eventura. Quia ecce ascendimus 33
 Ierosolymam, et Filius hominis tradetur prin-
 cipibus sacerdotum, et Scribis, et senioribus,
 et damnabunt eum morte, et tradent eum
 gentibus: et illudent ei, et conspuent eum, 34
 et flagellabunt eum, et interficient eum: et
 tertia die resurget.

28 — et 1° | > petrus ei
 29 > matr. aut patr.
 32 in hierosolyma, it 33
 33 — et senior.

- 35—45: 35 Et accedunt ad eum Iacobus, et Ioannes ¹¹⁸/₆
 Mt 20,20—28. filii Zebedaei, dicentes: Magister, volumus ut
 36 quodcumque petierimus, facias nobis. At ille
 37 dixit eis: Quid vultis ut faciam vobis? Et
 dixerunt: Da nobis ut unus ad dexteram
 tuam, et alius ad sinistram tuam sedeamus
 14,36. L 12,50 38 in gloria tua. Iesus autem ait eis: Nescitis
 R 6,3. quid petatis: potestis bibere calicem, quem
 ego bibo: aut baptismo, quo ego baptizor,
 Aet 12,2. 39 baptizari? At illi dixerunt ei: Possumus.
 Ap 1,9. Iesus autem ait eis: Calicem quidem, quem
 ego bibo, bibetis; et baptismo, quo ego bapti-
 40 zor, baptizabimini: sedere autem ad dexteram
 meam, vel ad sinistram, non est meum dare
 41 vobis, sed quibus paratum est. Et audientes ¹¹⁴/₂
 decem coeperunt indignari de Iacobo, et
 L 22,25—27. 42 Ioanne. Iesus autem vocans eos, ait illis:
 Scitis quia hi, qui videntur principari gentibus,
 9,85. 43 tem habent ipsorum. Non ita est autem in
 vobis, sed quicumque voluerit fieri maior, erit
 44 vester minister: et quicumque voluerit in
 45 vobis primus esse, erit omnium servus. Nam ¹¹⁵/₄
 et Filius hominis non venit ut ministraretur
 ei, sed ut ministraret, et daret animam suam
 redemptionem pro multis.
 46—52: 46 Et veniunt Iericho: et proficiscente eo de ¹¹⁶/₂
 Mt 20,29—34. Iericho, et discipulis eius, et plurima multitu-
 L 18,35—48. dine, filius Timaei Bartimaeus caecus, sede-
 47 bat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset
 quia Iesus Nazarenus est, coepit clamare, et

38.39 baptismum

40 — vobis

41 ¶ dec. indignati sunt

46 bartimeus

30 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωά- 35 35-45:
 118,6 νης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ· διδάσκαλε, 36 Mt 20,30-28.
 θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιήσης ἡμῖν. ὃ 36
 δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετέ με ποιήσω ὑμῖν; οἱ δὲ 37
 εἶπαν αὐτῷ· δὸς ἡμῖν ἵνα εἰς σου ἐκ δεξιῶν καὶ
 εἰς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ὃ 38 14,36. L 12,50.
 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε.
 δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ 39 Act 12,2.
 βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; οἱ δὲ 39 Ap 1,9.
 εἶπαν αὐτῷ· δυνάμεθα. ὃ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
 τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα
 ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσει 40
 ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν
 114,2 δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοιμάσται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ 41
 δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάνου.
 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· 42 L 22,25-27.
 οἶδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατα-
 κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατ-
 εξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν· 43 9,35.
 ἀλλ' ὃς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται
 ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι 44
 115,4 πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· καὶ γὰρ ὁ υἱὸς 45 Is 53,10 as.
 τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ δια-
 κονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντι
 πολλῶν.

3143 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱερειχώ. Καὶ ἐκπορευομένου 46 46-52:
 116,2 αὐτοῦ ἀπὸ Ἱερειχώ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ 47 Mt 20,29-34.
 ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος, τυφλὸς 48 L 18,35-43.
 προσαίτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. καὶ ἀκούσας 47
 ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηθὸς ἐστὶν ἤρξατο κράζειν καὶ

35 οἱ : [H]W+ δυο 36 KR- με 37 εἰ : T pr σου
 43 εἶπαι : h εἶτω 44 ἐν ὑμῖν εἶναι : T ὑμῶν γενέσθαι 46 HR
 Βαρτιμαῖος 47 hW εστ. ο Ναζαρ.

35 ερωτησωμεν 36 - τι θ. με 40 (·ἀλλοις 225 adh)
 46 ἀπο Ιερ. και : εκειθεν | ■ υιος Τιμαίου Βαρτιμαῖος | -
 προσαιτης, sed επαιτων post ὁδον 47 Ναζωραῖος κρῖς

48 λέγειν· υἱὲ Δαυεὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπε-
 τίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ
 49 μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυεὶδ, ἐλέησόν με. καὶ στὰς
 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν
 τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ
 50 σε. ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας
 51 ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ
 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί σοι θέλεις ποιῆσω; ὁ δὲ τυφλὸς
 5,34. 52 εἶπεν αὐτῷ· ὁραββουνεὶ, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν
 σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν
 τῇ ὁδῷ.

1-10: Mt 21,1-9. L 19,29-35. J 12,12-16. 11 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴν 32 44
 καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀπο- 117,2
 2 στέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· καὶ λέγει αὐτοῖς·
 ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ
 εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον
 δεδεμένον ἐφ' ὃν οὐδεὶς οὐπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν·
 3 λύσατε αὐτόν καὶ φέρετε. καὶ ἂν τις ὑμῖν εἴπῃ·
 τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε· ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν
 4 ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτόν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. καὶ 118,2
 ἀπῆλθον καὶ εὗρον πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν
 5 ἕξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καὶ
 τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε
 6 λύοντες τὸν πῶλον; οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς
 7 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. καὶ φέρουσιν
 τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν
 αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν.
 2 Rg 9,13. 8 καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν

51 RT ραββουνι h^{r1} | κύριε ραββει | ² ραββει 52 και ο :
 RT ο δε 11,1 εις Βηθφ. και : hT και εις | των 1^ο : h το
 2 T ουδ. ανθρ. ουπω | T κεκαθικεν 3 HR εχει | hW
 αποστ. παλ. αυτ. 4 πωλον : T pr τον | θυραν : T
 pr την 6 R ειπον 7 αυτων : h εαυτων

49 ειπεν αυτον φωνηθηναι AD⁵ 50 επιβαλων 565
 11,1 ηγγιζεν 3 τι λυετε τον πωλον 7 ηγαγον AD⁵ |
 καθιζει

dicere: Iesu fili David, miserere mei. Et 48
 comminabantur ei multi ut taceret. At ille
 multo magis clamabat: Fili David miserere
 mei. Et stans Iesus praecepit illum vocari. 49
 Et vocant caecum, dicentes ei: Animaequior
 esto: surge, vocat te. Qui proiecto vesti- 50
 mento suo exiliens, venit ad eum. Et respon- 51
 dens Iesus dixit illi: Quid tibi vis faciam?
 Caecus autem dixit ei: Rabboni, ut videam.
 Iesus autem ait illi: Vade, fides tua te salvum 52
 fecit. Et confestim vidit, et sequebatur eum
 in via.

¹¹⁷/₂ Et cum appropinquarent Ierosolymae, et 11 ^{1-10:}
 Bethaniae ad Montem olivarum, mittit duos ^{Mt 21,1-9.}
 ex discipulis suis, ¹ et ait illis: Ite in castellum, 2 ^{L 19,29-38.}
 quod contra vos est, et statim introeuntes ^{J 12,12-16.}
 illuc, invenietis pullum ligatum, super quem ^{L 23,53.}
 nemo adhuc hominum sedit: solvite illum, et
 adducite. Et si quis vobis dixerit: Quid facitis? 3 ^{14,14.}
 dicite, quia Domino necessarius est: et con-
 tinuo illum dimittet huc. Et abeuntes in- 4
 venerunt pullum ligatum ante ianuam foris
 in bivio: et solvunt eum. Et quidam de 5
 illic stantibus dicebant illis: Quid facitis
 solventes pullum? Qui dixerunt eis sicut 6
 praeceperat illis Iesus, et dimiserunt eis.
 Et duxerunt pullum ad Iesum: et imponunt 7
 illi vestimenta sua, et sedit super eum.
 Multi autem vestimenta sua straverunt in 8

47 > fili dauid iesu

51 > vis tibi

11,2 > est contra vos | illuc] illud

6 & dimis. eos

Ps 118,25.26. 9 via: alii autem frondes caedebant de arboribus, et sternebant in via. Et qui praeibant, ¹¹⁹/₁ et qui sequebantur clamabant, dicentes:

Hosanna:

Benedictus, qui venit in nomine Domini:

10 benedictum quod venit regnum patris nostri

David:

Hosanna in excelsis.

11-24: 11 Et introiit Ierosolymam in templum: et circumspectis omnibus, cum iam vespera esset ¹²⁰/₆
Mt 21,12-22. L. 19,45-46.

12 Et alia die cum exirent a Bethania, esuriit.

L 3,9; 19,6-9. 13 Cumque vidisset a longe ficum habentem folia, venit si quid forte inveniret in ea. et cum venisset ad eam, nihil invenit praeter folia:

20. 14 non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit ei: Iam non amplius in aeternum ex te fructum quisquam manducet. Et audiebant discipuli eius. Et veniunt Ierosolymam.

J 2,14-16. 15 * Et cum introisset in templum, coepit eiicere vendentes, et ementes in templo: et mensas numulariorum, et cathedras vendentium ¹²¹/₁

16 lumbas evertit. et non sinebat ut quisquam

Is 56,7. Jr 7,11. 17 transferret vas per templum: et docebat, dicens eis: Nonne scriptum est: Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem fecistis eam speluncam latronum.

18 Quo audito principes sacerdotum, et Scribae ¹²²/₁ quaerebant quomodo eum perderent: timebant enim eum, quoniam universa turba admirabatur super doctrina eius. Et cum vespera ¹²³/₁₀

14. 20 facta esset, egrediebatur de civitate. Et cum

9 osanna etc (C inc v 10 Benedictus) 11 hiero-
solyma, et 15.27 | exivit

14 > quisq. fruct. ex te

15 § ven. iterum | — in 1°

17 non

δόδον, ἄλλοι δὲ στιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν.

119,1 καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον· 9 P^c 118,25,26.

ὠσαννά·

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·

εὐλογημένη ἢ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς 10 Act 2,39.
ἡμῶν Δαυεὶδ· R 9,5.

ὠσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

120,6 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ 11 11—24 :
περιβλεψάμενος πάντα, ὅπῃ ἦδη οὔσης τῆς ὥρας, Mt 21,12—22.
ἔξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. L 19,45—48.

33 45 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βη- 12
θανίας ἐπεΐνασεν. καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν 13 L 3,9; 13,8—9
ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὐρήσει ἐν αὐτῇ,
καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτήν οὐδὲν εὔρεν εἰ μὴ φύλλα·
ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς 14 20.
εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς
καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

21,1 ¹Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. * Καὶ εἰσελθὼν εἰς 15 J 2,14—16.
τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ
τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας
τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούν-
των τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν, καὶ οὐκ ἤφιεν 16
ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐδί- 17 Is 56,7.
δασκεν καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐ γέγραπται ὅτι ὁ Jr 7,11.
οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς

ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ πεποιθήκατε αὐτὸν σπήλαιον
122,1 ληστῶν. καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ- 18 1,22; 6,2; 7,27
ματεῖς, καὶ ἐζήτησαν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφο- 10,26.
βοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο

123,10 ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ὅπῃ ἐγένετο, 19
46 ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ παρα- 20 14.

9.10 T ὠσαννα 11 hW οφίας | h [της ωρας] 16 fin W.
17 K— αυτοις 18 T ἐξεπλησσαντο 19 hT ἐξεπορευετο

8 εκοπτον εκ των δενδρων και εστρωννυον (εις —D) την
οδον AD⁵ 9 — ωσαννα 13 ιδειν εαν τι εστιν και μηδεν ευρων
15 και εισελθων εις Ιερ. και οτε ην εν τω ιερω | — κατεστρεψεν

- πορευόμενοι πρωτὶ εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην
 21 ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ·
 J 14,1. 22 ῥαββεὶ, ἴδε ἡ συκῆ ἦν κατηράσω ἐξήρανται. καὶ 124,6
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ἔχετε πίστιν
 Mt 17,20. 23 θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει
 L 17,6. τούτῳ· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ
 μὴ διακριθῆ ἔν τῃ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ πιστεύῃ
 Mt 7,7. 24 ὅτι ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ. διὰ τοῦτο λέγω 125,4
 14,18; 16,25. ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πι-
 t 5,28; 8,14. 25 στεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. καὶ ὅταν 34
 στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ 126,6
 Mt 6,14.15. τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
 ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
 27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ 35
 Mt 21,28-27. L 20,1-8. ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν 127,3
 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
 28 τεροι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
 ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα
 29 ταῦτα ποιῆς; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερω-
 τήσω ὑμᾶς ἓνα λόγον, καὶ ἀποκριθῆτέ μοι, καὶ
 30 ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. τὸ βά-
 πτισμα τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων;
 31 ἀποκριθῆτέ μοι. καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς
 λέγοντες· εἰάν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί
 32 οὐκ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλὰ εἴπωμεν· ἐξ
 ἀνθρώπων; — ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον· ἅπαντες γὰρ
 33 εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. καὶ
 ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν· οὐκ οἶδαμεν.
 καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν
 12 ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς 36
 128,3

1-12:
 Mt 21,28-46.
 L 20,9-19.

26 W εἰ δε υμεις ονκ αφιετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν
 τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα υμων 28 W ποιεις,
 | T την εξουσιαν ταυτ. εδωκεν 31 HB [ουν] 32 οχλον :
 BT λαον | ειχον : h^r | ηδειςαν |

22 εἰ εχετε ND 23 πιστευση το μελλον ο αν ειπη γενησεται
 24 λημψεσθε 27 πρεσβ. : + του λαου 30 ουρανων

mane transirent, viderunt ficum aridam factam
 a radicibus. Et recordatus Petrus, dixit ei: 21
¹²⁴₆ Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit. Et 22 J 14,1.
 respondens Iesus ait illis: Habete fidem Dei.
 amen dico vobis, quia quicumque dixerit huic 23 Mt 17,20.
 monti: Tollere, et mittere in mare, et non L 17,6.
 haesitaverit in corde suo, sed crediderit, quia
¹²⁵₄ quodcumque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea 24 Mt 7,7.
 dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis, J 14,13; 16,23.
¹²⁶₆ credite quia accipietis, et evenient vobis. Et 25 Mt 5,23.
 cum stabitis ad orandum, dimittite si quid
 habetis adversus aliquem: ut et Pater vester
 qui in caelis est, dimittat vobis peccata vestra.
 Quòd si vos non dimiseritis: nec Pater vester, 26
 qui in caelis est, dimittet vobis peccata vestra.
¹²⁷₂ Et veniunt rursus Ierosolymam. Et cum 27 27-33:
 ambularet in templo, accedunt ad eum summi Mt 21,23-27.
 sacerdotes, et Scribae, et seniores: et dicunt 28 L 20,1-8.
 ei: In qua potestate haec facis? et quis dedit
 tibi hanc potestatem ut ista facias? Iesus 29
 autem respondens, ait illis: Interrogabo vos
 et ego unum verbum, et respondete mihi: et
 dicam vobis in qua potestate haec faciam.
 Baptismus Ioannis, de caelo erat, an ex ho- 30
 minibus? Respondete mihi. At illi cogitabant 31
 secum, dicentes: Si dixerimus, De caelo, dicet,
 Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimus, 32
 Ex hominibus, timemus populum. omnes enim
 habebant Ioannem quia vere propheta esset. Et 33
 respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et re-
 spondens Iesus ait illis: Neque ego dico vobis
¹²⁸₂ in qua potestate haec faciam. Et coepit illis 12 1-12:
 Mt 21,33-46.
 L 20,9-19.

21 dicit   24 veniet   27 cf 11   28 ei } illi |
 > tibi dedit   30 baptismum   31 ¶ dicet nobis
 32 dicemus | timebant   33 — et 2°

Is 5,1.2.

in parabolis loqui: Vineam pastinavit homo,
 et circumdedit sepem, et fodit lacum, et aedi-
 ficavit turrim, et locavit eam agricolis, et
 2 peregre profectus est. Et misit ad agricolas
 in tempore servum ut ab agricolis acciperet
 3 de fructu vineae. Qui apprehensum eum
 4 ceciderunt, et dimiserunt vacuum. Et iterum
 misit ad illos alium servum: et illum in capite
 5 vulneraverunt, et contumeliis affecerunt. Et
 rursum alium misit, et illum occiderunt: et
 plures alios: quosdam caedentes, alios vero
 6 occidentes. Adhuc ergo unum habens filium
 charissimum: et illum misit ad eos novissi-
 mum, dicens: Quia reverebuntur filium meum.
 7 Coloni autem dixerunt ad invicem: Hic est
 heres: venite, occidamus eum: et nostra erit
 H 13,12. 8 hereditas. Et apprehendentes eum, occiderunt:
 9 et eiecerunt extra vineam. Quid ergo faciet
 Dominus vineae? Veniet, et perdet colonos:
 Ps 118,22,23. 10 et dabit vineam aliis. Nec scripturam hanc
 legistis:

Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes,
 hic factus est in caput anguli:

11 A Domino factum est istud,
 et est mirabile in oculis nostris?

12 Et quaerebant eum tenere: et timuerunt ¹²⁰₁
 turbam. cognoverunt enim quoniam ad eos
 parabolam hanc dixerit. Et relicto eo
 abierunt. ¹³⁰₂

13-17:

Mt 22,15-22
L 20,20-26.

8,6.

13 Et mittunt ad eum quosdam ex Phari-
 saeis, et Herodianis, ut eum caperent in
 14 verbo. Qui venientes dicunt ei: Magister,

ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. ἀμπελῶνα ἀνθρωπος ἐφύ-
 τευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὠρυξέν ὑπο-
 λήριον καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν
 γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. καὶ ἀπέστειλεν πρὸς 2
 τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν
 γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος·
 καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 3
 καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· 4
 καὶ κεῖνον ἐκεφαλίωσαν καὶ ἠτίμασαν. καὶ ἄλλον 5
 ἀπέστειλεν· καὶ κεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς
 ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτείνοντες.
 ἔτι ἓνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν 6 H 1,1 s.
 ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι ἐντραπήσονται
 τὸν υἱόν μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς 7
 εἶπαν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀπο-
 κτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.
 καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον 8 H 18,12.
 αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. τί ποιήσει ὁ κύριος 9
 τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς
 γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. οὐδὲ 10 Ps 118, 32. 28.
 τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε·

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,

οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·

παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη,

11

καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

129,1 Καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν 12 14,1.
 ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παρα-
 βολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

3747 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινὰς τῶν Φαρι- 13 13-17 :
 180,2 σαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν 18 Mt 23, 15-28.
 λόγῳ. καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, 14 L 20, 20-26.
 8, 6.

5 H αποκτεννυντες
 12 H απηλθαν

6 T ειχεν υ.

9 τι : R+ [ουν]

2 λαβη : δωσουσιν αυτω 3 fin + προς αυτον 4 (λιθο-
 βολησαντες Am5) εκεφαλαιωσαν ADm5 | απεστειλαν ητι-
 μωμενον Am5

οἶδαμεν δι' ἀληθείης εἰ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ
 οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων,
 ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις·
 ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ; δῶμεν ἢ μὴ
 15 δῶμεν; ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν
 αὐτοῖς· τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα
 16 ἴδω. ἰ οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνας ἢ
 εἰκῶν αὕτη καὶ ἢ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ·
 R 13,7. 17 Καίσαρος. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὰ Καίσαρος
 ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ
 ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες 38
 λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν
 19 λέγοντες· ἰ διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι
 εἰς τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα
 καὶ μὴ ἀφῆ τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
 τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
 20 αὐτοῦ. ἐπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν
 γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα·
 21 καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν μὴ
 22 καταλιπὼν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· ἰ καὶ οἱ
 ἐπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ
 23 γυνὴ ἀπέθανεν. ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν,
 τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτήν
 24 γυναῖκα. ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐ διὰ τοῦτο πλα-
 νᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν
 25 τοῦ θεοῦ; ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε
 γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι

14 T ἐξεστ. κηνσ. καισ. δουν. | κηνσον : h^r | επικεφαλαιον |
 15 ειδως : T ιδων, it 28 17 H— αυτοις 23 H (non h^r) R—
 οταν αναστων 25 hW οι αγγελιοι οι

14 ειπε ουν ημιν ει εξεστιν ημας δουναι επικεφαλαιον
 Καισαρι η ου Da 17 fin (+ J 7,53—8,11 comm.) 19 καταλιπη :
 εχη 20 ησαν ουν παρ ημιν επτα αδ. 21 και ουδε αυτος (+ ουκ D)
 αφηκεν AD⁵ 21.22 σπερμα· και ωσαντως ελαβον αυτην
 οι επτα και ουκ 24 γνωσκοντες | θεου : + οιδατε

scimus quia verax es, et non curas quemquam: nec enim vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. licet dari tributum Caesari, an non dabimus? Qui 15 sciens versutiam illorum, ait illis: Quid mentatis? afferte mihi denarium ut videam. ¹At illi attulerunt ei. Et ait illis: Cuius est 16 imago haec, et inscriptio? Dicunt ei: Caesaris. Respondens autem Iesus dixit illis: 17 R 13,7. Reddite igitur quae sunt Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo.

Et venerunt ad eum Sadducaei, qui 18 ^{18-27:} dicunt resurrectionem non esse: et interrogabant eum dicentes: ^{Mt 22,29-33.} ^{L 20,27-36.} ¹⁹ ^{Dt 25,5,6.} ^{Gn 38,8.} Magister, Moyses nobis scripsit, ut si cuius frater mortuus fuerit, et dimiserit uxorem, et filios non reliquerit, accipiat frater eius uxorem ipsius, et resuscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant: 20 et primus accepit uxorem, et mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit 21 eam, et mortuus est: et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. ¹Et acceperunt 22 eam similiter septem: et non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est et mulier. In resurrectione ergo cum resur- 23 rexerint, cuius de his erit uxor? septem enim habuerunt eam uxorem. Et respondens Iesus, 24 ait illis: Nonne ideo erratis, non scientes Scripturas, neque virtutem Dei? Cum enim 25 a mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut angeli

14 ☩ dare   15 eorum
 16 — ei 1° | ei 2°] illi
 24 non id.
 25 ☩ erunt | ☩ angeli Dei

Ex 3,2.6. 26 in caelis. De mortuis autem quòd resurgant,
 Mt 8,11.
 Lc 16,22.

non legistis in libro Moysi, super rubum quomodo dixerit illi Deus, inquiring: Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob?

27 ' Non est Deus mortuorum, sed vivorum. Vos ergo multum erratis.

28-34: 28 Et accessit unus de Scribis, qui audierat ¹³¹/₆

Mt 22,34-40.
 L 20,39.40.
 L 10,25-28.

illos conquirentes, et videns quoniam bene illis responderit, interrogavit eum quod esset

Dt 6,4.5. 29 primum omnium mandatum. Iesus autem respondit ei: Quia primum omnium mandatum est: Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus

J 15,12. 30 unus est: et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua.

Lv 19,18. 31 Hoc est primum mandatum. ' Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tamquam teipsum. Maius horum aliud mandatum

Dt 6,4; 4,35. 32 non est. Et ait illi Scriba: Bene Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, et ¹³²/₁₀

1 Sm 15,22. 33 non est alius praeter eum. Et ut diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima, et ex tota fortitudine: et diligere proximum tamquam seipsum, maius est omnibus

Act 26,27-29. 34 holocaustomatibus, et sacrificiis. Iesus autem videns quòd sapienter respondisset, dixit illi: Non es longe a regno Dei. * Et nemo iam ¹³³/₂

35 audebat eum interrogare. Et respondens Iesus dicebat, docens in templo: Quomodo dicunt Scribae Christum filium esse David? ¹³⁴/₂

Ps 110,1. 36 Ipse enim David dicit in Spiritu sancto:

2 Sm 23,2.
 J 7,42.

29 tuus] noster

32 — deus

33 ~~holocaustomatibus~~ holocaustomatibus

ἐν τοῖς οὐρανοῖς. περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγεί- 26 Ex 8,2.6.
Mt 8,11.
Lc 16,22.
ρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ
τοῦ βάτου πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· ἐγὼ ὁ
θεὸς Ἀβραὰμ καὶ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ 27 9,4.
ἔστιν θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. πολὺ πλανᾶσθε.

³⁹ Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας 28 28—34 :
Mt 22,34—40.
L 20,39,40.
L 10,36—38.
^{51,6} αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη
αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποία ἐστὶν ἐντολὴ
πρώτη πάντων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρώτη 29 Dt 6,4.5.
ἐστίν· ἄκουε, Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος
εἰς ἐστίν, καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ 30
ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς
ἰσχύος σου. δευτέρα αὕτη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον 31 Lv 19,18.
J 15,12.
σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ
^{32,10} ἔστιν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· καλῶς, 32 Dt 6,4; 4,35.
διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἰς ἐστίν καὶ
οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν 33 1 Sm 15,22.
ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ
ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον
ὡς ἑαυτόν περισσότερόν ἐστιν πάντων τῶν ὀλο-
καντωμάτων καὶ θυσιῶν. καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν 34 Act 26,27—29.
αὐτόν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· οὐ
^{35,2} μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.* καὶ οὐδεὶς
οὐδέτι ἐτόλμα αὐτόν ἐπερωτῆσαι.

⁴⁰ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν 35 35—37 :
Mt 22,41—46.
L 20,41—44.
^{34,2} τῷ ἱερῷ· πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χρι-
στὸς υἱὸς Δαυεὶδ ἐστίν; αὐτὸς Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ 36 Ps 110,1.
2 Sm 22,2.
J 7,42.
πνεύματι τῷ ἁγίῳ·

26 καὶ bis : T+o 27 ἐστιν : hT+o 28 cf 15 29 h ημων,
Κυριος 30 H—της 1°, it 33 32 H—καὶ 1° | RW εἰπας
33 cf 30 | θυσιων : T pr των 34 H [ει] 34.35 W ἐπερωτησαι,
καὶ (ante καὶ οὐδ. dist.)

27 πολυ : pr υμεις ουν AD⁵ 28 αυτον : + λεγων διδασκαλε
30 — κ. εξ ολ. τ. διανοιας σου Da | fin + αυτη πρωτη εντολη
AD⁵ 31 αυτη : δε ομοια ταυτη 32 ἐστιν : + (ο) θεος D(5)
33 συνεσεως : δυναμεως | ισχυος : ψυχης | περισσ. : πλειον AD⁵

εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου
 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν
 ποδῶν σου.

Lc 19,48; 37 αὐτὸς Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν
 21,36. αὐτοῦ ἐστὶν υἱός;

38—40: 38 Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἠδέως. ¹ Καὶ 185,2

Mt 28. ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· βλέπετε ἀπὸ τῶν
 L 20,45—47. γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν

J 5,44.

39 καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ¹ καὶ πρωτοκαθ-

εδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν

40 τοῖς δειπνοῖς· οἱ κατέσθοντες τὰς οἰκίας τῶν 186,8

κηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι

41—44: 41 λήμψονται περισσότερον κρίμα. Καὶ καθίσας ¹ 4148

L 21,1—4.

2 Rg 12,10.

κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος

βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ

42 πλούσιοι ἔβαλλον πολλὰ· καὶ ἐλθούσα μία χήρα

43 πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὃ ἐστὶν κοδράντης. καὶ

προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν

αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ

πλεῖον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γα-

44 ζοφυλάκιον· πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος

αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς

πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

Mt 24. 13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει 49

L 21,5—86.

αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε 187,2

2 ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. καὶ ὁ

Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας

οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφελθῆ λίθος ἐπὶ λίθον ὃς

3 οὐ μὴ καταλυθῆ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ 42

188,2

36 κυριος : T pr o | hW καθισον | RT υποποδιον
 39.40 K δειπνοῖς, οἱ... προσευχόμενοι· 40 T κατεσθιοντες |
 χηρων : h^r + † και ορφανων † 41 hW απεναντι 43 T βεβληκεν
 13,2 αφεθη : H[R] + † ωδε | fin h^r + † και δια τριων ημερων
 [αλλος αναστησεται ανευ χειρων †

38 ο δε διδασκων αμα ελεγεν αυτοις 40 χηρ. και
 ορφανων προφ. 41 — βαλλει... πλουσιοι 42 κ. ε. μια :
 ε. δε αμα | — πτωχη 13,1 fin + του ιερου 2 βλεπετε Da
 | ου μη : pr αμην λεγω υμιν οτι Da

Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris
meis,
donec ponam inimicos tuos scabellum pedum
tuorum.

Ipse ergo David dicit eum Dominum, et unde 37 Lc 19,48;
21,38.
est filius eius? Et multa turba eum libenter
audivit.

$\frac{135}{2}$ Et dicebat eis in doctrina sua: Cavete 38 38-40:
Mt 23.
L 20,45-47.
J 5,44.
a Scribis, qui volunt in stolis ambulare, et
salutari in foro, et in primis cathedris sedere 39

in synagogis, et primos discubitus in coenis: 40
 $\frac{136}{8}$ qui devorant domos viduarum sub obtentu
prolixae orationis: hi accipient prolixius iudi- 41 41-44:
L 21,1-4.
2 Rg 12,10.
cium. Et sedens Iesus contra gazophyla-
cium, aspiciebat quomodo turba iactaret aes
in gazophylacium, et multi divites iactabant

multa. Cum venisset autem vidua una pauper, 42
misit duo minuta, quod est quadrans, et 43
convocans discipulos suos, ait illis: Amen
dico vobis, quoniam vidua haec pauper plus
omnibus misit, qui miserunt in gazophyla-
cium. Omnes enim ex eo, quod abundabat 44 2 K 8,12.
illis, miserunt: haec vero de penuria sua
omnia quae habuit misit totum victum suum.

$\frac{137}{2}$ Et cum egrederetur de templo, ait illi unus 13 Mt 24.
L 21,5-36.
ex discipulis suis: Magister, aspice quales
lapides, et quales structurae. Et respondens 2
Iesus, ait illi: Vides has omnes magnas aedi-
ficationes? Non relinquetur lapis super lapi-
dem, qui non destruat. Et cum sederet 3
 $\frac{138}{2}$

42 > una vidua

in Monte olivarum contra templum, interrogabant eum separatim Petrus, et Iacobus, et 4 Ioannes, et Andreas: Dic nobis, quando ista fient? et quod signum erit, quando haec omnia incipient consummari?

5 Et respondens Iesus coepit dicere illis: 6 Videte ne quis vos seducat: ¹ multi enim venient in nomine meo dicentes, quia ego 7 sum: et multos seducent. Cum audieritis autem bella, et opiniones bellorum, ne timueritis: oportet enim haec fieri: sed nondum 8 finis. Exurget enim gens contra gentem, et regnum super regnum, et erunt terraemotus per loca, et fames. Initium dolorum haec.

9 ¹³⁹ Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos ¹ in conciliis, et in synagogis vapulabitis, et ante praesides, et reges stabitis propter me, ¹⁴⁰ 10 in testimonium illis. Et in omnes gentes ⁶ 11 primum oportet praedicari Evangelium. Et ¹⁴¹ cum duxerint vos tradentes, nolite praecogitare ² quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loquimini. non enim vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus. ¹⁴² 12 Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et consurgent filii in parentes, ⁶ 13 et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem sustinuerit ¹⁴³ 14 in finem, hic salvus erit. Cum autem videritis abominationem desolationis stantem, ubi non debet, qui legit, intelligat: * tunc qui in ² 15 Iudaea sunt, fugiant in montes: et qui super tectum, ne descendat in domum, nec introeat 16 ut tollat quid de domo sua: et qui in

13,3 montem 7 — haec 8 super gent. | terrae
mot. 9 — in 1° 11 > estis vos

εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπη-
 ρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ
 Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας· εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα 4
 ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντε-
 λείσθαι πάντα; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· ■
 βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ ἐλεύσονται 6
 ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ
 πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους 7 Dn 2,28.
 καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γενέσθαι,
 ἀλλ' οὐπω τὸ τέλος. ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' 8 Is 19,2.
 ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. ἔσονται σεισμοὶ 2 Chr 15,6.
 κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί· ἀρχὴ ὠδίνων ταῦτα.
 9,1 Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς· παραδώσουσιν ὑμᾶς 9 9-13:
 εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ Mt 10,17-22.
 ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, L 21,12-17.
 10,6 εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη 10 16,15.
 11,2 πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. καὶ ὅταν 11
 ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί
 λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ,
 τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες
 ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ παραδώσει ἀδελ- 12 Mch 7,6.
 φὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ
 ἐπαναστήσουσιν τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν
 αὐτούς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ 13 J 15,21.
 τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
 2,8 σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς 14 Dn 9,27.
 ἐρημώσεως ἐστηκότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων Dn 12,4,11.
 3,2 νοεῖτω, * τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς
 τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω μηδὲ 15
 εἰσελθᾶτω τι ἄραι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰς 16

3 T ο Πέτρος 4 RT εσται; | H παντα. 7 h ακουητε
 8 λιμοι : h^rW+ και ταραχαι | W αρχαι 9 W ενεκα
 15 ο : hRT+ δε | W εισελθετω | T αραι τι

5 ειπεν 7 θροουβεισθε 9 βλεπετε ... υμας : ειτα υμας
 αυτους παραδωσουσιν | (συναγωγας,) 10 fin + εν πασι τοις
 εθνεσιν 11 λαλησητε : + μηδε μελετατε Am⁵ 14 νοειτω :
 + τι αναγινωσκει 15 καταβ. : + εις την οικιαν AD⁵

- τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἄραι τὸ
 L 23,29. 17 ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις 144,
 18 καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσ- 145,
 Dn 12,1. 19 εὐχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· ἔσονται 146
 Joel 2,2. γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψις, οἷα οὐ γέγονεν
 τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἣν ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως
 20 τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολό- 147,
 βωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα
 σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὗς ἐξελέξατο ἐκο-
 21 λόβωσεν τὰς ἡμέρας. καὶ τότε εἰάν τις ὑμῖν εἴπη· 148,
 Dt 18,1. 22 Ἴδε ὧδε ὁ Χριστός, Ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε· ἐγεροθή- 149,
 σονται δὲ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφηταὶ καὶ
 ποιήσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν
 23 εἰ δυνατὸν τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ βλέπετε· προ-
 Is 18,10. 24 εἰρηκα ὑμῖν πάντα. Ἄλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς 150,
 ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτι-
 σθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
 Is 34,4. 25 καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες,
 καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.
 Dn 7,13. 26 καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχό- 151,
 1 Th 4,15,16. μενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ
 Zch 2,6. 27 δόξης. καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους καὶ
 Dt 30,4. ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς [αὐτοῦ] ἐκ τῶν τεσσάρων
 Mt 13,41. 28 ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. Ἄπο
 δὲ τῆς συκῆς μάθεται τὴν παραβολὴν· ὅταν ἦδη
 ὁ κλάδος αὐτῆς ἀπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύη τὰ
 29 φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θῆρος ἐστίν· οὕτως
 καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε
 30 ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
 οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα

21 ἰδε 2^ο : W pr καὶ 22 δε : HR γαρ | W— ψευδοχρ.
 καὶ | HR δωσουσιν 27 [αυτου] : W—T 28 T αυτης ηδη
 ο κλ. 30 οὐ : W οτου

18 fin + η σαββατου Lal 19 — ην εκτ. ο θεος
 25 δυναμ. των ουρανων Dal 26 επι των νεφελων
 28 (εκφυη) | γνωσκειται Bⁿ

¹⁴⁴/₂ agro erit, non revertatur retro tollere vesti- 17
¹⁴⁵/₆ mentum suum. Vae autem praegnantibus, et 18
¹⁴⁶/₂ nutrientibus in illis diebus. Orate vero ut 19
 hieme non fiant. Erunt enim dies illi tribu- Dn 12,1.
Joel 2,2.
 lationes tales, quales non fuerunt ab initio
 creaturae, quam condidit Deus usque nunc,
¹⁴⁷/₆ neque fient. Et nisi breviasset Dominus dies, 20
 non fuisset salva omnis caro: sed propter
¹⁴⁸/₂ electos, quos elegit, breviavit dies. Et tunc 21
 si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus,
¹⁴⁹/₆ ecce illic, ne credideritis. Exurgent enim 22 Dt 13,1.
 pseudochristi, et pseudoprophetae, et dabunt
 signa, et portenta ad seducendos, si fieri
 potest, etiam electos. Vos ergo videte: ecce 23
¹⁵⁰/₂ praedixi vobis omnia. Sed in illis diebus 24 Is 13,10.
 post tribulationem illam sol contenebrabitur,
 et luna non dabit splendorem suum: et 25 Is 34,4.
 stellae caeli erunt decedentes, et virtutes,
¹⁵¹/₂ quae in caelis sunt, movebuntur. Et tunc 26 Dn 7,13.
 videbunt filium hominis venientem in nubibus
 cum virtute multa, et gloria. Et tunc mittet 27 Zch 2,6.
Dt 30,4.
Mt 13,41.
 angelos suos, et congregabit electos suos a
 quattuor ventis, a summo terrae usque ad
 summum caeli. A ficu autem discite para- 28
 bolam. Cum iam ramus eius tener fuerit,
 et nata fuerint folia, cognoscitis quia in
 proximo sit aestas: sic et vos cum videritis 29
 haec fieri, scitote quòd in proximo sit
 in ostiis. Amen dico vobis, quoniam 30
 non transibit generatio haec, donec omnia

17 praegnatibus

22 > pot. fieri

25 > sunt in caelis

- 31 ista fiant. Caelum, et terra transibunt, verba
 32 autem mea non transibunt. De die autem ¹⁵²/₆
 illo, vel hora nemo scit, neque angeli in
 33 caelo, neque Filius, nisi Pater. Videte, vigi- ¹⁵³/₆
 late, et orate: nescitis enim quando tempus
 Mt 25,14. 34 sit. Sicut homo, qui peregre profectus reli- ¹⁵⁴/₂
 L 19,12. quit domum suam, et dedit servis suis po-
 testatem cuiusque operis, et ianitori praecepit
 L 12,38. 35 ut vigilet. Vigilate ergo, (nescitis enim quando
 dominus domus veniat: sero, an media nocte,
 36 an galli cantu, an mane) ¹⁵⁵/₂ ne cum venerit
 37 repente, inveniatur vos dormientes. Quod autem
 vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

- ^{1,2:}
 Mt 26,1—5. 14 Erat autem Pascha et Azyma post bi- ¹⁵⁶/₁
 L 22,1,2. duum: * et quaerebant summi sacerdotes, et
 Scribae quomodo eum dolo tenerent, et oc- ¹⁵⁷/₆
 2 ciderent. Dicebant autem: Non in die festo,
 ne forte tumultus fieret in populo.
^{3—9:}
 Mt 26,6—13. 3 Et cum esset Bethaniae in domo Si- ¹⁵⁸/₁
 J 12,1—8. monis leprosi, et recumberet: venit mulier
 L 7,36. habens alabastrum unguenti nardi spicati
 pretiosi, et fracto alabastro, effudit super
 4 caput eius. Erant autem quidam indigne
 ferentes intra semetipsos, et dicentes: Ut
 10,21. 5 quid perditio ista unguenti facta est? Po-
 terat enim unguentum istud vaenundari
 plus quàm trecentis denariis, et dari pau-
 6 peribus. Et fremebant in eam. ¹ Iesus autem

34 praecipiat

14,2 dic. enim | fier. populi

3,4 ungent-

πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύ- 31
 σονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ παρελεύσονται.
 1350 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς 32 Mt 24,36.
 152,6 οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ
 153,8 μὴ ὁ πατήρ. Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ οἶδατε 33
 154,2 γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος 34 Mt 16,19; 25,14
 ἀφείς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις
 αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἐκάστω τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ
 155,2 τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. γρηγορεῖτε 35 L 12,38.
 οὐν· οὐκ οἶδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας
 ἔρχεται, ἢ ὄψε ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας
 ἢ πρωτῖ· μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὖρη ὑμᾶς καθεύ- 36
 δοντας. ὁ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε. 37

156,1 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο 14 1,2:
 157,6 ἡμέρας. * καὶ ἐξήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ- Mt 26,1-5.
 ματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλω κρατήσαντες ἀποκτεί- L 22,1,2.
 νωσιν. ἔλεγον γάρ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μὴ ποτε 2
 ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.

158,1 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ 3 3-9:
 Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν Mt 26,6-18.
 γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς J 12,1-8.
 πολυτελοῦς· συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον κατέχευεν L 7,36-38.
 αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες 4
 πρὸς ἑαυτούς· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου 5 10,21.
 γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πρᾶθῆναι
 ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ δοθῆναι τοῖς
 πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ὁ δὲ Ἰησοῦς 6 L 11,7.

31 ου : h[R]T+ μη 32 οι αγγελιοι : W+ οι : h αγγελος
 33 αγρυπν. : R+ [και προσευχεσθε] | H [εστιν] 36 H
 εξεφνης 14,3 ■ πολυτελους, — | την : T τον 4 ησαν ...
 αυτ. : h^r | οι δε μαθηται αυτου διεπονουντο και ελεγον |
 5 hW τριακοσ. δηναρ. | T ενεβριμουντο

37 εγω δε λεγω υμιν γρηγορ. 14,1 — και τα αζυμα |
 — εν δολω 2 γαρ μηποτε εν τη εορτη εστ. 3 — ναρδ.
 πιστ. πολυτ.

- εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε;
- Dt 15,11. 7 καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί. πάντοτε γὰρ τοὺς
πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε
δύνασθε αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
- Act 8,6. 8 ἔχετε. ὃ ἔσχεν ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίασι τὸ 159,4
9 σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ἀμὴν δὲ λέγω
ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον
τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὐτὴ λαληθήσεται εἰς
- 10 μνημόσυνον αὐτῆς. Καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώθ, ὃ 52
εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα 160,2
11 αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν
καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτηι
πῶς αὐτὸν εὐκαιρῶς παραδοῖ.
- 12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ 45
πάσχα ἔθνουν, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγης
13 τὸ πάσχα; καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν,
καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
11,8. 14 βασιτάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, καὶ ὅπου ἐὰν
εἰσέλθῃ εἶπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος
λέγει· ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα
15 μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ αὐτὸς ὑμῖν
δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἐτοιμον· καὶ ἐκεῖ
16 ἐτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ καὶ
ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὔρον καθὼς εἶπεν αὐ-
17 τοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας 161,4
18 γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. καὶ ἀνα- 46
κειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με,
19 ὃ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν 162,1

7 T— αὐτοῖς | ευ : H pr [παντοτε] 8 T μου το σωμα
15 T κακει 18 ο εσθίων : hW των εσθιοντων

9 το ευαγγ. : + τουτο Am⁵ 10 Σκαριωτης D Ισκ- Am⁵
15 — ετοιμον Aa 16 ευρ. : εποιησαν

dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis?
 Bonum opus operata est in me. ¹semper enim 7 Dt 15,11.
 pauperes habetis vobiscum: et cum volueritis,
 potestis illis benefacere: me autem non semper
¹⁶⁰₄ habetis. Quod habuit haec, fecit: praevénit 8 Act 3,6.
 ungere corpus meum in sepulturam. Amen 9
 dico vobis: Ubicumque praedicatum fuerit
 Evangelium istud in universo mundo, et quod
¹⁶⁰₂ fecit haec, narrabitur in memoriam eius. Et 10 ^{10.11:}
 Iudas Iscariotes unus de duodecim abiit ad Mt 26,14—16.
 summos sacerdotes, ut proderet eum illis. I. 22,3—6.
 Qui audientes gavisí sunt: et promiserunt ei 11
 pecuniam se daturós. Et quaerebat quomodo
 illum opportune traderet.
 Et primo die Azymorum quando Pascha 12 ^{12—18:}
 immolabant, dicunt ei discipuli: Quo vis L 22,7—13.
 eamus, et paremus tibi ut manduces Pascha?
 Et mittit duos ex discipulis suis, et dicit eis: 13
 Ite in civitatem: et occurret vobis homo
 lagenam aquae baiulans, sequimini eum: et 14 11,3.
 quocumque introierit, dicite domino domus,
 quia magister dicit: Ubi est refectio mea, ubi
 Pascha cum discipulis meis manducem? Et 15
 ipse vobis demonstrabit coenaculum grande,
 stratum: et illic parate nobis. Et abierunt 16
 discipuli eius, et venerunt in civitatem: et
 invenerunt sicut dixerat illis, et paraverunt
¹⁶¹₄ Pascha. Vespere autem facto, venit cum 17 ^{17—25:}
 duodecim. Et discumbentibus eis, et man- L 22,20—29.
 ducantibus, ait IESUS: Amen dico vobis, L 22,14—23.
 quia unus ex vobis tradet me, qui manducat J 13,21—26.
 mecum. At illi coeperunt contristari, et dicere 18
¹⁶²₁ 19 Ps 41,10.

10 scariotis

13 lagenam

18 > me tradet

- 20 ei singulatim: Numquid ego? Qui ait illis: ¹⁶³₂
 Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum
 21 in catino. Et Filius quidem hominis vadit
 sicut scriptum est de eo: vae autem homini
 illi, per quem Filius hominis tradetur. * bonum ¹⁶⁴₆
 22 erat ei, si non esset natus homo ille. Et ¹⁶⁵₁
 manducantibus illis, accepit Iesus panem: et
 benedicens fregit, et dedit eis, et ait: Sumite,
 23 hoc est corpus meum. Et accepto calice, ¹⁶⁶₂
 gratias agens dedit eis: et biberunt ex illo
 24 omnes. Et ait illis: Hic est sanguis meus
 novi testamenti, qui pro multis effundetur.
 25 Amen dico vobis, quia iam non bibam de
 hoc genimine vitis usque in diem illum, cum ¹⁶⁷₆
 illud bibam novum in regno Dei. Et hymno ¹⁶⁸₄
 26 dicto exierunt in Montem olivarum. Et ait
 eis Iesus: Omnes scandalizabimini in me in
 nocte ista: quia scriptum est: Percutiam pa-
 27 storem, et dispergentur oves. Sed postquam ¹⁶⁹₆
 resurrexero, praecedam vos in Galilaeam.
 29 Petrus autem ait illi: Et si omnes scandali-
 30 zati fuerint in te: sed non ego. Et ait illi
 Iesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte
 hac, priusquam gallus vocem bis dederit, ter
 31 me es negaturus. At ille amplius loquebatur:
 Et si oportuerit me simul commori tibi, non
 te negabo: Similiter autem et omnes dicebant. ¹⁷¹₆
 32 Et veniunt in praedium, cui nomen ¹⁷²₁
 Gethsemani. * Et ait discipulis suis: ¹⁷³₆
 33 Sedete hic donec orem. Et assumit

19 singillatim   20 — manum

21 traditur | erat] est   24 effunditur

25 quia] quod | — hoc   27 — in me

28 postea quam | surrexero   29 ei | — in te

30 > bis gall. voc.

- 163,2 αὐτῷ εἰς κατὰ εἷς· μήτι ἐγώ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· 20
 εἷς τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς
 τὸ τρύβλιον. ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει 21
 καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ
 ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται·
 164,6 *καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος.
 165,1 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας 22 1 K 11,28—29
 ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· λάβετε·
 166,2 τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν ποτήριον 23
 εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς,* καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ
 πάντες. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά 24 Ex 24,6.
 μου τῆς διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν. Zch 9,11.
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ 25
 γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης
 ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
 167,6 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 26
 54 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς * ὅτι πάντες σκανδα- 27
 168,4 λισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται· *πατάξω τὸν ποιμένα, 28 J 18,32.
 169,6 καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. ἀλλὰ μετὰ 28 16,7.
 τὸ ἐγερεθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
 170,1 ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντες σκανδα- 29
 λισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ 30 J 18,38.
 Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτη τῇ
 νυκτὶ πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρεῖς με
 171,6 ἀπαρνήσῃ. ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει· ἐὰν δέη με 31 J 11,18.
 συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως
 δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.
 172,1 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθση- 32 Mt 26,38—46.
 173,6 μανεί,* καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε 33 L 22,40—46.
 ὧδε ἕως προσεύξωμαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν 33 J 18,1.

20 το : [H]W+ ἐν | R τρυβλίον 31 T με δεη | T
 απαρνήσωμαι | δε : [H]—W

19 fin + και αλλος μητι εγω AD⁵ 21 — ο υιος του
 ανθρ. (2^ο) 22 λαβ.: + φαγετε Em⁵ 23 το ποτηρ. Am⁵ 24 της
 καινης διαθ. Am⁵ | fin + εις αφεισιν αμαρτιων θα 25 ου
 μη προσθα πειν 30 — συ D⁵ | — σημερον | — η δις ND

- Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ,
 J 12,27. 34 καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν,¹ καὶ λέγει 174,4
 Ps 43,5. αὐτοῖς· περιλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου·
 35 μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. καὶ προσελθὼν μικρὸν 175,
 ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα εἰ δυ-
 10,38. 36 νατόν ἐστὶν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, καὶ ἔλεγεν·
 8,15. G 4,6. ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατὰ σοι· παρένεγκε τὸ
 ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· * ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω 176,1
 37 ἀλλὰ τί σύ. καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς 177,2
 καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύ-
 38 δεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι,¹ γρηγο-
 ρεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθητε εἰς πει-
 ρασμόν· * τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ 178,4
 39 ἀσθενής. καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν 179,6
 9,6. 40 αὐτὸν λόγον εἰπών. καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς
 καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ κατα-
 βαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἀποκριθῶσιν
 2 Sm 24,14. 41 αὐτῷ. καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· 180,4
 καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει·
 ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 J 14,81. 42 θρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε,
 43 ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν. Καὶ 55
 Mt 26,47—58. L 22,47—55. J 18,2—18. εὐθύς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται [ὁ] 181,1
 Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος
 μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων
 καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.
 44 δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς 182,2
 λέγων· ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστίν· κρατήσατε
 45 αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. καὶ ἐλθὼν εὐθύς
 προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ῥαββεὶ, καὶ κατεφίλησεν

33 hRT— τον 2^ο 3^ο

35 h προσελθων

36 H αββᾶ

39 H [τον αυτ. λογ. ειπων]

40 παλιν ελθων : T υποστρεφας

| αυτους : T+ παλιν

41 H [το] λοιπον | απεχει : h^r+

το τελος

42 T ηγγισεν

43 [ο] : RW—T | Ιουδ. :

[R]T+ ο Ισκαριωτης | T— των ult.

44 T συνημον

36 (— ο πατηρ Beza c) | ουχ ο εγω θ. αλλ ο συ θελεις

45 — ελθων ευθυς

Petrum, et Iacobum, et Ioannem secum: et
¹⁷⁴/₄ coepit pavere, et taedere. Et ait illis: Tristis 34 J 12,27.
 est anima mea usque ad mortem: sustinete Ps 43,5.
¹⁷⁵/₁ hic, et vigilate. Et cum processisset paulu- 35
 lum, procidit super terram: et orabat, ut si
 fieri posset, transiret ab eo hora: et dixit: 36 10,38.
 Abba pater, omnia tibi possibile sunt, transfer
¹⁷⁶/₁ calicem hunc a me, * sed non quod ego volo,
¹⁷⁷/₂ sed quod tu. Et venit, et invenit eos dor- 37
 mientes. Et ait Petro: Simon, dormis? non
 potuisti una hora vigilare? Vigilate, et orate 38
¹⁷⁸/₄ ut non intretis in tentationem. * Spiritus
¹⁷⁹/_■ quidem promptus est, caro vero infirma. Et 39
 iterum abiens oravit eundem sermonem,
 dicens. Et reversus, denuo invenit eos dor- 40 a,6.
 mientes, (erant enim oculi eorum gravati) et
¹⁸⁰/₄ ignorabant quid responderent ei. Et venit 41
 tertio, et ait illis: Dormite iam, et requiescite.
 Sufficit: venit hora: ecce Filius hominis tra-
 detur in manus peccatorum. Surgite, eamus. 42 J 14,31.
¹⁸¹/₁ ecce qui me tradet, prope est. Et, adhuc 43 43-54:
 eo loquente, venit Iudas Iscariotes unus de Mt 26,47-58,
 duodecim, et cum eo turba multa cum L 22,47-55,
 gladiis, et lignis, a summis sacerdotibus, et J 18,2-18.
¹⁸²/₂ Scribis, et senioribus. Dederat autem tra- 44
 ditor eius signum eis, dicens: Quemcumque
 osculatus fuero, ipse est, tenete eum, et du-
 cite caute. Et cum venisset, statim accedens 45
 ad eum, ait: Ave Rabbi: et osculatus est

38 — est

39 ~~¶~~ eundem | (~~¶~~ —,)

40 reversus denuo, | illorum | ingrauari

41 traditur filius hom.

43 scarioth | ex | cum illo | ~~¶~~ missi a | a
 scrib. | a senior.

45 — ave

- 46 eum. At illi manus iniecerunt in eum, et
 47 tenuerunt eum. Unus autem quidam de cir- ¹⁸³
 cumstantibus educens gladium, percussit ser- ₁
 vum summi sacerdotis: et amputavit illi
 48 auriculam. Et respondens Iesus, ait illis: ¹⁸⁴
 Tamquam ad latronem existis cum gladiis, ₁
 49 et lignis comprehendere me? quotidie eram
 apud vos in templo docens, et non me te-
 J 18,32. 50 nuistis. Sed ut impleantur Scripturae. ¹⁸⁵
 Tunc discipuli eius relinquentes eum, omnes fuge- ₆
 51 runt. Adolescens autem quidam sequebatur ¹⁸⁶
 eum amictus sindone super nudo: et tenuerunt ₁₀
 52 eum. At ille reiecta sindone, nudus profugit
 ab eis.
 53 Et adduxerunt Iesum ad summum sacer- ¹⁸⁷
 dotem: et convenerunt omnes sacerdotes, et ₁
 54 Scribae, et seniores. Petrus autem a longe
 secutus est eum usque intro in atrium summi
 sacerdotis: et sedebat cum ministris ad ignem,
 55 et calefaciebat se. Summi vero sacerdotes, ¹⁸⁸
 et omne concilium quaerebant adversus Iesum ₄
 et omne testimonium, ut eum morti traderent, nec
 56 inveniebant. Multi enim testimonium falsum
 dicebant adversus eum: et convenientia testi-
 57 monia non erant. Et quidam surgentes, fal- ¹⁸⁹
 sum testimonium ferebant adversus eum, ₆
 J 2,19; 4,21,23. 58 dicentes: Quoniam nos audivimus eum di-
 centem: Ego dissolvam templum hoc manu
 factum, et per triduum aliud non manu-
 59 factum aedificabo. Et non erat conveniens
 60 testimonium illorum. Et exurgens summus
 sacerdos in medium, interrogavit Iesum, di-
 cens: Non respondes quidquam ad ea, quae

46 E in Iesum 48 —? 49 adimpleantur 53 con-
 veniunt 54 — intro | > cal. se ad ign. 58 per |
 E post | C^{83}M manu factum

αὐτόν· οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκρά- 46
 183,1 τησαν αὐτόν. εἰς δὲ τις τῶν παρεστηκότων 47
 σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ
 184,1 ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. καὶ 48
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὡς ἐπὶ ληστήν
 ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με·
 καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδά- 49
 185,6 σκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· * ἀλλ' ἵνα πληρω-
 θῶσιν αἱ γραφαί. καὶ ἀφέντες αὐτόν ἔφυγον 50 J 16,82.
 186,10 πάντες. Καὶ νεανίσκος τις συνηκολούθει αὐτῷ 51
 περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦ-
 σιν αὐτόν· ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς 52
 ἔφυγεν.

56 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, 53
 187,1 καὶ συνέρχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
 188,4 τεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μα- 54
 κρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλήν
 τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συνκαθήμενος μετὰ τῶν
 189,2 ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ 55
 δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὄλοντο τὸ συνέδριον ἐζήτησαν κατὰ
 τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν,
 καὶ οὐχ ἠδύρισκον· πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν 56
 190,8 κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καὶ 57
 τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ
 λέγοντες ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι 58 J 2,19; 4,21.88
 ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον
 καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκο-
 δομήσω. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία 59
 αὐτῶν. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώ- 60
 τησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· οὐκ ἀποκρίνη οὐδὲν τί

55—65 :
 Mt 26,59—68.
 L 22,63—71.
 J 18,19—24.

46 W ἐπεβαλον 47 HR [τις] 48 HR με; 49 h εκρα-
 τειτε 51 T Kai εις τις νεαν. | αυτον : h^r+ οι νεανισκοι
 53 συνερχ. : h[R]W+ αυτω 55 T ευρισκον 58 χειροπ.
 οικοδ. : h^r+ αναστησω αχειροποιητον | 60 W ουδεν ο, τι
 H ουδεν; τι h ουδεν; οτι

47 — των παρεστηκοτων | ωτιον Apr⁵ 51 ηκολουθει
 αυτους 52 fin + απ αυτων AD⁵ 58 — τουτον

- 15,5. Is 58,7. 61 οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐγὼ εἰμι, 191, και ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρῆξας 192,8 τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· * τί ἔτι χροεῖαν ἔχομεν 193,2 μαρτύρων; ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ 194,1 καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον. Καὶ 47 ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία 195,1 τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις. * καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· 196,1 καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ. ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνῶναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. καὶ εὐθύς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. * καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ 197,2 ῥήμα ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρὶν ἀλέκτορα

63 RT διαρρηξας 64 H βλασφημίας; 68 h επιστα-
μαι· συ τι λεγεις; | προαυλ. : h^rRT+ και αλεκτωρ εφωνησεν
69 ηρξ. παλ. λεγειν : hW ειπεν 72 h^r- εκ δευτερου

61 εκεινος δε εσιγα και ουδεν απεκριθη 62 - και ερχ.
| μετα : επι Gal 64 δοκει 67 - και 2^ο 69 παλιν
δε ιδουσα αυτον η παιδισκη 70 fin + και η λαλια σου
ομοιαζει Am^s

tibi obiiciuntur ab his? Ille autem tacebat, 61 15,5. Is 53,7.
 et nihil respondit. Rursum summus sacerdos
 interrogabat eum, et dixit ei: Tu es Christus
¹⁹¹ filius Dei benedicti? Iesus autem dixit illi: 62 Dn 7,13.
Ps 110,1.
¹ Ego sum: et videbitis Filium hominis seden-
 tem a dextris virtutis Dei, et venientem cum
¹⁹² nubibus caeli. Summus autem sacerdos scin- 63
⁶ dens vestimenta sua, ait: * Quid adhuc desi-
¹⁹³ deramus testes? Audistis blasphemiam: quid 64 J 19,7.
² vobis videtur? Qui omnes condemnaverunt
¹⁹⁴ eum esse reum mortis. Et coeperunt quidam 65
¹ conspuere eum, et velare faciem eius, et co-
 laphis eum caedere, et dicere ei: Prophetiza:
 et ministri alapis eum caedebant. Et cum 66 66-72:
Mt 26,69-75.
L 22,66-69.
J 18,17,25-27.
¹⁹⁵ ¹ esset Petrus in atrio deorsum, venit una ex
 ancillis summi sacerdotis: et cum vidisset 67
 Petrum calefacientem se, aspiciens illum, ait:
 Et tu cum Iesu Nazareno eras. At ille negavit, 68
¹⁹⁶ ¹ dicens: Neque scio, neque novi quid dicas. * Et
 exiit foras ante atrium, et gallus cantavit.
 Rursum autem cum vidisset illum ancilla, coepit 69
 dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est.
 At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus 70
 qui astabant, dicebant Petro: Vere ex illis
 es: nam et Galilaeus es. Ille autem coepit 71
 anathematizare, et iurare: Quia nescio ho-
 minem istum, quem dicitis. Et statim gallus 72 30.
¹⁹⁷ ² iterum cantavit. * Et recordatus est Petrus
 verbi, quod dixerat ei Iesus: Prius quam gallus

61 dicit | — Dei

62 > a dextr. sed. | — Dei

70 adstabant

72 > it. gallus

cantet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

- ^{Mt 27,1.2.} **15** Et confestim, mane consilium facientes ¹⁹⁸/₂
^{L 22,66; 23,1.} summi sacerdotes cum senioribus, et Scribis, ¹⁹⁹/₁
^{J 18,28.} et universo concilio, * vincientes Iesum, ²⁰⁰/₁
^{2-19:} **2** duxerunt, et tradiderunt Pilato. Et interro- ²⁰¹/₄
^{Mt 27,11-30.} **3** gavit eum Pilatus: Tu es rex Iudaeorum? ²⁰¹/₄
^{L 23,2-25.} **4** At ille respondens, ait illi: Tu dicis. Et ²⁰¹/₄
^{J 18,29-19,16.} **5** accusabant eum summi sacerdotes in multis. ²⁰¹/₄
^{14,61. Is 53,7.} **6** Pilatus autem rursus interrogavit eum, dicens: ²⁰²/₂
7 Non respondes quidquam? vide in quantis te ²⁰²/₂
8 accusant. Iesus autem amplius nihil respondit, ²⁰³/₄
9 ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem ²⁰³/₄
10 festum solebat dimittere illis unum ex vinctis, ²⁰³/₄
11 quemcumque petissent. Erat autem qui dice- ²⁰³/₄
12 batur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, ²⁰⁴/₁
13 qui in seditione fecerat homicidium. Et cum ²⁰⁴/₁
14 ascendisset turba, coepit rogare, sicut semper ²⁰⁴/₁
15 faciebat illis. Pilatus autem respondit eis, et ²⁰⁴/₁
^{J 11,48; 12,19.} **16** dixit: Vultis dimittam vobis regem Iudaeorum? ²⁰⁴/₁
^{Mt 21,38.} **17** Sciebat enim quod per invidiam tradidissent ²⁰⁵/₁
18 eum summi sacerdotes. Pontifices autem ²⁰⁵/₁
19 concitaverunt turbam, ut magis Barabbam ²⁰⁵/₁
20 dimitteret eis. Pilatus autem iterum re- ²⁰⁵/₁
21 spondens, ait illis: Quid ergo vultis faciam ²⁰⁵/₁
22 regi Iudaeorum? At illi iterum clama- ²⁰⁵/₁
23 verunt: Crucifige eum. Pilatus vero dice- ²⁰⁵/₁
24 bat illis: Quid enim mali fecit? At illi ²⁰⁵/₁
25 magis clamabant: Crucifige eum. Pilatus ²⁰⁶/₁
26 autem volens populo satisfacere, dimisit illis

15,6 > dim. sol.

11 barabban, it 15

14 eis

57 δις φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήση· * καὶ ἐπιβαλὼν
ἔκλαιεν.

98,2 Καὶ εὐθύς πρῶτῃ συμβούλιον ἐτοιμάσαντες οἱ 15 Mt 27,1.3.
ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων L 22,66; 23,1.
99,1 καὶ ὄλον τὸ συνέδριον, * ἤσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπή- J 18,26.
200,1 νεγκαν καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ. καὶ ἐπηρώτησεν 2 2-19:
αὐτὸν ὁ Πειλάτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Mt 27,11—20.
201,4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. ¹ καὶ κατ- 3 L 23,3—25.
ηγόρουσιν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ὁ δὲ Πειλάτος 4 J 18,29—19,16.
πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν [λέγων]· οὐκ ἀποκρίνη 4
οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 5 14,61. Is 53,7.
οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πει-
202,2 λᾶτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον 6 Mt 27,15.
203,4 ὃν παρηγοῦντο. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ 7 J 18,39.
τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, οἴτινες ἐν τῇ στάσει
φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο 8
αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλάτος 9
ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ 10 J 11,48; 12,19.
204,1 φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. οἱ 11 Mt 21,38; 27,18.
δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν
205,1 Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλάτος πάλιν 12
ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς· τί οὖν ποιήσω ὃν
λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ δὲ πάλιν 13
ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλάτος ἔλεγεν 14 Act 3,13.
αὐτοῖς· τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσῶς
206,1 ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλάτος βουλό- 15
μενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς

72 T φωνησαι δις 15,1 ετοιμ. : KR ποιησαντες |
γραμμ. : T pr των 2 h λεγεις; 4 W επηρωτησεν |
[λεγων] : RW-T 7 W συνστασιαστων 10 H [οι αρχιερεεις]
13 ουν : [R]T+ θελετε | ον : [H]-W | W, λεγετε, 15 T βουλ.
ποιησ. το ικ. τω οχλω

72 — οτι . . . απαρνηση | επιβ. εκλ. : ηρξατο κλαιεν
15,1 απηγαγον CDGN Orig. + εις την αυλην D Orig.
6 ουπερ ητουντο Cms 8 αναβοησας Ams 11 επεισαν
12 — ον λεγετε AD 15 — βουλομενος . . . ποιησαι

τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φρα-
γελλώσας ἵνα σταυρωθῆ.

- 16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἕσω τῆς 58
αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ συναλοῦσιν ὄλην 207,4
17 τὴν σπεῖραν. καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν
καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέ-
18 φανον·¹ καὶ ἤρξαντο ἀσπάξασθαι αὐτόν· χαῖρε,
19 βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν
κεφαλὴν καλάμφ καὶ ἐνέπτυν αὐτῷ, καὶ τιθέντες
20 τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν 208,8
αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν
αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν
B 16,18. 21 ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. καὶ ἀγγαρεύουσιν παρά- 209,1
γοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ,
τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν
22 σταυρὸν αὐτοῦ. καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν 210,1
Γολγοθᾶν τόπον, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενος κρα-
P^a 69,22. 23 νίου τόπος. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνωμένον 211,4
P^a 22,19. 24 οἶνον· ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν. καὶ σταυροῦσιν αὐτόν, 59
καὶ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον 212,1
25 ἐπ' αὐτὰ τίς τί ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύ- 213,10
26 ρωσαν αὐτόν. καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας 214,1
αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥ-
27 ΔΑΙΩΝ. Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστὰς, 215,1
28 ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ ἐδωνύμων αὐτοῦ. Καὶ 217,
οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινουῦντες
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· οὐὰ ὁ καταλύων
30 τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν [ἐν] τρισὶν ἡμέραις, σῶσον

15 καὶ παρεδ. : W παρεδ. δε 20 τα : T+ ἰδία | RT
σταυρωσουσιν | T- αυτον (ult) 22 Η Γολγοθᾶν | hRT
μεθερμηνευομενον 25 τριτη : h^r εκτη | εσταυρωσ. : h^r
I^b 58,12. -|εφυλασσον|- 27 fin h^r+ (28) και επληρωθη η γραφη η 216,8
λεγουσα Και μετα ανομων ελογισθη 29 T ουᾱ | [εν] :
W-T

17 επιτιθεασιν | - πλεξαντες 18 ο βασιλευς Am
19 - και τιθ. . . αυτω 20 - ενεπαιξαν αυτω 22 αγουσιν
26 ουτος εστιν ο βασιλ. 29 παραγοντες

Barabbam, et tradidit Iesum flagellis caesum, ut crucifigeretur.

$\frac{207}{4}$	Milites autem duxerunt eum in atrium praetorii, et convocant totam cohortem, et induunt eum purpura, et imponunt ei plectentes spineam coronam. Et coeperunt salutare eum: Ave rex Iudaeorum. Et percutiebant caput eius arundine: et conspuebant eum, et ponentes genua, adorabant eum. Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpura, et induerunt eum vestimentis suis: et educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariaverunt praetereuntem quempiam, Simonem Cyrenaeum venientem de villa, patrem Alexandri, et Rufi, ut tolleret crucem eius. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum Calvariae locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: et non accepit. Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta eius, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret. Erat autem hora tertia: et crucifixerunt eum. Et erat titulus causae eius inscriptus: REX IUDAEORUM. Et cum eo crucifigunt duos latrones: unum a dextris, et alium a sinistris eius. Et impleta est scriptura, quae dicit: Et cum iniquis reputatus est. Et praetereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua, et dicentes: Vah qui destruis templum Dei, et in tribus diebus reaedificas: salvum fac	16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
-----------------	--	--

20-41:
 Mt 27,31-56.
 L 23,26-49.
 J 19,16-30.
 R 16,13.
 Ps 69,22.
 Ps 22,19.
 Ps 22,8; 109,25.
 14,58.

18 haue

21 cyreneum

23 murratum

28 adimpleta

29 na | destruit | — Dei | aedificat

- 31 temetipsum descendens de cruce. Similiter ²¹⁸₂
 et summi sacerdotes illudentes, ad alterutrum
 cum Scribis dicebant: Alios salvos fecit,
 Mt 16,1,4. 32 seipsum non potest salvum facere. Christus
 rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus,
 et credamus. * Et qui cum eo crucifixi ²¹⁹₂
 Am 8,9. 33 erant, convitiabantur ei. Et facta hora sexta, ²²⁰₂
 tenebrae factae sunt per totam terram usque
 Ps 22,2. 34 in horam nonam. Et hora nona exclamavit ²²¹₆
 Iesus voce magna, dicens: Eloi, eloi, lamma
 sabachtháni? quod est interpretatum: Deus
 meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?
 35 Et quidam de circumstantibus audientes, dice-
 Ps 69,22. 36 bant: Ecce Eliam vocat. Currens autem unus, ²²²₂
 et implens spongiam aceto, circumponensque
 calamo, potum dabat ei, dicens: Sinite, videamus
 si veniat Elias ad deponendum eum. ²²³₁
 37 Iesus autem emissa voce magna expiravit. ²²⁴₂
 38 Et velum templi scissum est in duo, a summo ²²⁵₂
 39 usque deorsum. Videns autem Centurio, qui ²²⁶₆
 ex adverso stabat, quia sic clamans expirasset,
 L 8,2,3. 40 ait: Vere hic homo Filius Dei erat. Erant ²²⁷₁
 autem et mulieres de longe aspicientes: inter
 quas erat Maria Magdalene, et Maria Iacobi
 41 minoris, et Ioseph mater, et Salome: et cum
 esset in Galilaea, sequebantur eum, et ministrabant
 ei, et aliae multae, quae simul cum
 42 eo ascenderant Ierosolymam. Et cum ²²⁷₁
 iam sero esset factum (quia erat parasceve,

31 ludentes

34 heloi bis | lama (⊕ lammasab-ani)

38 a sursum   39 > homo hic

40 erat] et

41 hierosolyma

218,2 σεαντὸν καταβάς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως καὶ 81
οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν
γραμματέων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ
δύναται σῶσαι· ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ 32 Mt 16,1.4.
καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ
219,2 πιστεύσωμεν. * καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ
220,2 ὀνειδίζον αὐτόν. Καὶ γενομένης ὥρας ἑκτῆς 33 Am 8,9.
σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.
221,6 καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ· 34 Ps 22,2.
ἐλωὶ ἐλωὶ λαμὰ σαβαχθανεὶ; ὃ ἐστὶν μεθερ-
μηνευόμενον· ὁ θεὸς μου ὁ θεὸς μου, εἰς τί ἐγκατε-
ἐλίπες με; καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες 35
222,2 ἔλεγον· ἴδε Ἡλείαν φωνεῖ. δραμῶν δέ τις γεμίσας 36 Ps 69,22.
σπόγγον ὄξους περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν,
λέγων· ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλείας καθελεῖν
223,1 αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείξ φωνὴν μεγάλην ἐξ- 37
60 ἐπνευσεν. Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη 38
224,2 εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυ- 39
225,2 ρίον ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως
ἐξέπνευσεν, εἶπεν· ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος
226,6 υἱὸς θεοῦ ἦν. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ 40 L 8,2.3.
μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς καὶ Μαρία ἡ Μαγδα-
ληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰω-
σῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμῃ, αἱ ὅτε ἦν ἐν τῇ 41
Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ,
καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς
Ἱεροσόλυμα.

48 61 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, 42 42-47:
227,1 Mt 27,57-61.
L 23,50-55.
J 19,38-42.

34 T ἐλωὶ bis | T λεμὰ | ο θεος μου 2^ο : [H] | εγκατε-
λιπες : h^r + ωνειδισας + 35 παρεστηκ. : hW εστηκοτων T
παρεστωτων 36 τις : T+ και 38 T απο 39 T ην
θεου 40 Μαρια 1^ο : H Μαριαμ 41 αι : W+ και

31 — ὁμοίως 31.32 (σωσαι, ... Ἰσραηλ.) 34 ζαφθανει
36 πλησας | επιθεις 38 δυο : + μερη 39 εξ εναντ. ...
ουτως : εκει ουτως αυτον κραξαντα και 40 Ιωση Apl^ς
41 — και διηκ. αυτω ODa

- 43 ὃ ἐστὶν προσάββατον, ἔλθῶν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμα-
θαίας, εὐσχήμων βουλευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν
προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας
εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πειλᾶτον καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα
44 τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη
τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα
45 ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανεν· καὶ γνοὺς
ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ πτώμα τῷ
46 Ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σινδόνα καθελὼν αὐτὸν ἐνεί- 228,1
λησεν τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι
ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν
47 λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ἡ δὲ Μαρία 229,6
ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσήτος ἐθεώρουν
ποῦ τέθειται.

1-8:
Mt 28,1-8.
L 24,1-12.
J 20,1-10.
Mc 14,8 a.

- 16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγ- 62
δαληνὴ καὶ Μαρία ἡ [τοῦ] Ἰακώβου καὶ Σαλώμη 230,8
ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.
2 καὶ λίαν πρῶτῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ 231,1
■ τὸ μνήμα, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον
πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ
4 τῆς θύρας τοῦ μνημείου; καὶ ἀναβλέψασαι θεω-
ροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας
5 σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον

43 H—o 44 T εθανμαζεν | παλαι : H ἠδη 46 HR εθηκεν
47 Ιωσητος : h¹¹ Ιακωβου² Ιωση³ Ιωσηφ 16,1 Μαρια 1° :
[H]W pr η | [του] : W—T 2 τη : [H]—W | HR μνημειον
| h ανατελλοντος 3 εκ τ. θυρ. τ. μνημειου : h^f ab osteo?
Subito autem ad horam tertiam tenebrae die factae sunt
per totum orbem terrae, et descenderunt de caelis angeli
et surgent (-es?) in claritate vivi Dei simul ascenderunt
cum eo, et continuo lux facta est. Tunc illae accesserunt
ad monumentum, 5 hW ελθοουσαι

42 πριν σαββατον 43 πτωμα 46 καθελων : λαβων | fin
+ και απηλθεν 47 εθεασαντο τον τοπον οπου 16,1,2 Και
πορευθεισαι ηγορασαν αρωματα ινα αυτον αλειψωσιν· και
ερχονται πρωι μιας σαββατον επι το μνημειον ανατελλοντος
τ. ηλιου. 4 ην γαρ μεγας σφοδρα· και ερχονται και
ευρισκουσιν αποκεκυλισμενον τον λιθον

quod est ante sabbatum) ¹ venit Ioseph ab 43
 Arimathaea nobilis decurio, qui et ipse erat
 expectans regnum Dei, et audacter introiit
 ad Pilatum, et petiit corpus Iesu. Pilatus 44
 autem mirabatur si iam obiisset. Et accer-
 sito centurione, interrogavit eum si iam mor-
 tuus esset. Et cum cognovisset a centurione, 45
²²⁸₁ donavit corpus Ioseph. Ioseph autem mercatus 46
 sindonem, et deponens eum involvit sindone,
 et posuit eum in monumento, quod erat ex-
 cisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium
²²⁹₆ monumenti. Maria autem Magdalene, et Maria 47
 Ioseph aspiciebant ubi poneretur.

²³⁰₈ Et cum transisset sabbatum, Maria Mag- 16
 dalene, et Maria Iacobi, et Salome emerunt
²³¹₁ aromata ut venientes ungerent Iesum. Et 2
 valde mane una sabbatorum, veniunt ad
 monumentum, orto iam sole. Et dicebant 3
 ad invicem: Quis revolvat nobis lapidem ab
 ostio monumenti? Et respicientes viderunt 4
 revolutum lapidem. Erat quippe magnus valde.
 Et introeuntes in monumentum viderunt 5

1-8:
 Mt 28,1-8.
 L 24,1-12.
 J 20,1-10.

43 **¶** Arimathia | introiit
 44 obiisset
 46 **¶** in sind.
 16,1 ung. eum
 4 vident

- iuvenem sedentem in dextris, coopertum stola
 6 candida, et obstupuerunt. Qui dicit illis: ²³²
 Nolite expavescere: Iesum quaeritis Nazarenum, crucifixum: surrexit, non est hic, ecce
 14,28. 7 locus ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite
 discipulis eius, et Petro quia praecedit vos
 in Galilaeam: ibi eum videbitis, sicut dixit
 8 vobis. At illae exeuntes, fugerunt de monu- ²³³
 mento: invaserat enim eas tremor et pavor:
 et nemini quidquam dixerunt: timebant enim.
- 9 Surgens autem mane, prima sabbati,
 apparuit primo Mariae Magdalene, de qua
 10 eiecerat septem daemona. Illa vadens nunciavit
 his, qui cum eo fuerant, lugentibus, et
 11 flentibus. Et illi audientes quia viveret, et
 L 24,13-35. 12 visus esset ab ea, non crediderunt. Post
 haec autem duobus ex his ambulanti-
 bus ostensus est in alia effigie, euntibus in
 13 villam: et illi euntes nunciaverunt ceteris:
 14 nec illis crediderunt. Novissime recumbentibus
 illis undecim apparuit: et exprobravit incredulitatem
 eorum et duritiam cordis: quia iis, qui viderant eum
 resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in
 Mt 28,18-20. 15 mundum universum praedicate Evangelium

5 obstipuerunt

7 ~~§~~ praecedet

9 ~~§~~ aut. Iesus | magdalenae

12 eis

14 ~~§~~ noviss. autem | illorum | his | crediderant

νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιούσι περιβεβλη-
 μένον στολήν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ 6
 λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν
 Ναζαρητὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν
 ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλὰ 7 14,28.
 ὑπάγετε εἰπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ
 Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ
 αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι 8
 ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρό-
 μος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν· ἐφο-
 βούντο γάρ.

284) [Ἄναστὰς δὲ πρῶτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶ- ■ L 8,2.
 τον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβεβλήκει J 20,11—17.
 285) ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκεῖνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν 10 J 16,20; 20,18.
 τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθούσι καὶ κλαίουσι· L 24,10 s.
 κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς 11
 284,8) ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περι- 12 L 24,18—25.
 286) πατοῦσιν ἐφανερῶθη ἐν ἑτέρῳ μορφῇ πορευομένοις
 εἰς ἀγρόν· κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς 13
 5,10) 287) λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. Ὑστερον [δὲ] 14 14—18:
 L 24,36—49.
 J 20,19—23.
 288) ἐπίστευσαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες εἰς 15 1 K 15,5.
 L 24,25.
 J 20,26—29.
 Mt 28,18—20.

8 RT ειπον | Η γαρ· ***** + in nova pagina inter [ ]
 appendicem v. 9—20 (inde repetit T inter [ ] in marg.), quos
 versus R ut partem evangelii, W in marg., Ti e textu recepto
 impresserunt 9 παρ: αφ 5 14 W— [δε] 5 | εγγερωμ.: H + [εκ
 νεκρων] | fin h^r+ Et illi satisfaciebant dicentes Saeculum
 istud iniquitatis et incredulitatis substantia (vl sub Satana)
 est, quae non sinit per immundos spiritus veram Dei ap-
 prehendi virtutem: ideo jam nunc revela justitiam tuam

6 (εσταυρ.;) 7 οτι ιδου προαγω ... με ... ειρηκα
 8 τρομος: φοβος 9 εφανερωσεν πρωτοις 11 ουκ επιστευσαν
 14 fin + κακεινοι απελογουντο λεγοντες· οτι ο αιων ουτος

- B, 18. Act 2, 88; 16, 81. 88. 16 πάση τῇ κτίσει. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς
 6, 7. 13. 17 σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. ση- (239)
 Act 16, 18. μεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολου-
 Act 2, 4, 11; 10, 48; 19, 8. θήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν,
 Mt 10, 1. 8. 18 γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς, ἴσθεις ἀροῦσιν κἄν
 L 9, 1; 10, 17. θανάσιμόν τι πῖωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάβῃ,
 L 10, 19. ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς
 Act 28, 8—8. 8. 19 ἔξουσιν. Ὁ μὲν οὖν κύριος [Ἰησοῦς] μετὰ τὸ (240)
 Jc 6, 14. 15. 19 λαλήσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
 L 24, 50—53. 19 ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἐξεληθόντες (241)
 Act 1, 4—11. 20 ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ
 1 T 3, 16. ἐκλήρουσαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ
 Act 7, 55. 20 τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων
 3 Rg 2, 11. σημείων.]
 H 2, 4.
 Act 14, 8.

ΑΛΛΩΣ

[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν
 Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα
 καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως
 ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἀφθαρτον
 κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας.]

17 K ακολουθησει ταυτα, | K— καιναις 18 σφεις :
 H pr [και εν ταις χερσιν] 19 W— [Ιησους] 5 20 σημειων :
 h+ Αμην.

RW— Αλλως [[παντα . . . σωτηριας.] T ex H repetit inter
 [ ] in marg. Ιησους : + εφανη Ψ | αχρι : μεχρι Ψ | fin + αμην Ψ

της ανομιας και της απιστιας υπο τον σαταναν εστιν, ο μη
 εων τα υπο των πνευματων ακαθαρτα την αληθειαν (αληθινην?)
 του θεου καταλαβεσθαι δυναμιν· δια τουτο αποκαλυφον σου
 την δικαιοσυνην ηδη, εκεινοι ελεγον τω Χριστω. και ο Χριστος
 εκεινοις προσελεγεν· οτι πεπληρωται ο ορθος των ετων της
 εξουσιας του σατανα, αλλα εγγιζει αλλα δεινα· και υπερω
 των εγω αμαρτησαντων (των αμαρτησαντων εγω?) παρεδοθην εις
 θανατον, ινα υποστρεψωσιν εις την αληθειαν και μηκει
 αμαρτησωσιν ινα την εν τω ουρανω πνευματικην και αφθαρτον
 της δικαιοσυνης δοξαν κληρονομησωσιν. αλλα (— 15 και ειπεν
 αυτοις) πορ. W 19 θεου : πατρος I*

omni creaturae. Qui crediderit, et baptizatus 16 Act 2,38.
 fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit,
 condemnabitur. Signa autem eos, qui credi- 17 Act 10,18.
 derint, haec sequentur: In nomine meo dae- Act 2,4.11;
 monia eiicient: linguis loquentur novis: 10,46.
 serpentes tollent: et si mortiferum quid biberint, 18 L 10,19.
 non eis nocebit: super aegros manus imponent, Act 28,3-6.
 et bene habebunt. Et Dominus quidem Iesus Je 5,14.15.
 postquam locutus est eis, assumptus est in 19
 caelum, et sedet a dextris Dei. Illi autem 20
 profecti praedicaverunt ubique Domino coope-
 rante, et sermonem confirmante, sequentibus
 signis.

18 eos | aegrotos

19 — Iesus | sedit

20 fin + amen

Subscr. EXPLICIT EUANGELIUM SECUNDUM MARCUM.

SANCTVM IESV CHRISTI

EVANGELIVM

SECVNDVM LVCAM.

Kol 4,14.

Phm 24.

2 T 4,11.

(2 K 8,18.)

1 QUONIAM quidem multi conati sunt or-¹/₁₀
dinare narrationem, quae in nobis completae
J 15,27. 2 sunt, rerum: sicut tradiderunt nobis, qui ab
initio ipsi viderunt, et ministri fuerunt ser-
Act 1,1. 3 monis: visum est et mihi, assecuto omnia a
principio diligenter, ex ordine tibi scribere,
4 optime Theophile, ¹ ut cognoscas eorum ver-
borum, de quibus eruditus es, veritatem.

1 Chr 24,10.

Ex 6,23.

Neb 12,17.

5 Fuit in diebus Herodis, regis Iudaeae,
sacerdos quidam nomine Zacharias de vice
Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et
6 nomen eius Elisabeth. Erant autem iusti
ambo ante Deum, incedentes in omnibus man-
datis, et iustificationibus Domini sine querela,
7 et non erat illis filius eo quòd esset Elisabeth
sterilis, et ambo processissent in diebus
8 suis. Factum est autem, cum sacerdotio
fungeretur in ordine vicis suae ante Deum,
Ex 30,7. 9 ¹ secundum consuetudinem sacerdotii, sorte
exiit ut incensum poneret, ingressus in
10 templum Domini: et omnis multitudo populi
11 erat orans foris hora incensi. Apparuit
autem illi Angelus Domini, stans a dextris

Inscr. EUANGELIUM SECUNDUM LUCAM.

1,3 a princ. omnibus | diligenter cum seqq coni
5 uxor illi 8 fung. Zacharias 10 > erat pop.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

Kol 4,14.
Phm 24.
3 T 4,11.
(2 E 8,18.)

- 1,10 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι 1
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν 2
πραγμάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς 2 J 15,27.
αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε 3 Act 1,1; 28,26
καμοὶ παρηκολουθηκῶτι ἀνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς 3 24,8; 26,26.
καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπι- 4
γνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.
- 2 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡροῦδου βασιλέως 5 1 Chr 24,10.
τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ Ex 6,28.
ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Neh 12,17.
Ἀαρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλεισάβητ. ἦσαν δὲ 6
δίκαιοι ἀμφοτέρωθεν ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι
ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου
ἀμεμπτοί. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν 7 Gn 18,11.
ἡ Ἐλεισάβητ στείρα, καὶ ἀμφοτέρωθεν προβεβηκότες
ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν 8
τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας
αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερα- 9 Ex 30,7.
τείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν
τοῦ κυρίου, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ 10
προσευχόμενον ἔξω τῆ ὄρα τοῦ θυμιάματος. ὦφθη 11 Act 10,3.
δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἐστῶς ἐκ δεξιῶν τοῦ

5 RT Ελισαβητ, it 7.18.24.36.40ss. 57
HR—, 9 H ιερατίας (R+)

7 η : [H]—W

2 καθα 3 καμοι : + et spiritui sancto b q yoi

- 12 θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. καὶ ἐταράχθη
 Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.
 Gn 17,19. 13 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία,
 διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου
 Ἐλειςάβητ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
 58. 14 αὐτοῦ Ἰωάννην· καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλ-
 λίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρή-
 Nu 6,3. 15 σονται. ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου, καὶ οἶνον
 Jdc 13,4.5. καὶ σίκερα οὐ μὴ πίη, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθή-
 1 Sm 1,11. 16 σεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς
 τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν
 Mt 11,14; 17 αὐτῶν· καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν
 17,11—13. πνεύματι καὶ δυνάμει Ἑλεία, ἐπιστρέψαι καρδίας
 MI 3,1.23.24. πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δι-
 καιῶν, ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.
 n 15,8; 17,17; 18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ τί
 18,11a. γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γὰρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ
 R 4,19 ss. γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.
 n 8,16; 9,21. 19 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εἰμι
 H 1,14. Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ
 ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίασθαι
 5. 20 σοι ταῦτα· καὶ ἰδοὺ ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος
 λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν
 οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἷτινες πληρω-
 21 θήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ λαὸς
 προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ
 22 χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. ἐξεληθὼν δὲ οὐκ ἐδύ-
 νατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν
 εώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς,
 23 καὶ διέμενεν κωφός. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν
 αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς

15 κυριου : h[R]W pr του 17 h προσελευσεται |
 W Ἑλείου 21 RT αυτον εν τω ναω

13 — σοι 14 γεννησει G5 19 παρεστως 20 πλησθη-
 σονται Da 21 προσδεχομενος 23 διεμεινεν

altaris incensi. Et Zacharias turbatus est 12
videns, et timor irruit super eum. Ait autem 13
ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quo-
niam exaudita est deprecatio tua: et uxor
tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis
nomen eius Ioannem: et erit gaudium tibi, 14
et exultatio, et multi in nativitate eius gaude-
bunt: ¹erit enim magnus coram Domino: et 15
vinum, et siceram non bibet, et Spiritu sancto
replebitur adhuc ex utero matris suae: et 16
multos filiorum Israel convertet ad Dominum
Deum ipsorum: et ipse praecedet ante illum 17
in spiritu, et virtute Eliae: ut convertat corda
patrum in filios, et incredulos ad prudentiam
iustorum, parare Domino plebem perfectam.
Et dixit Zacharias ad Angelum: Unde hoc 18
sciam? ego enim sum senex, et uxor mea
processit in diebus suis. Et respondens Ange- 19
lus dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto ante
Deum: et missus sum loqui ad te, et haec
tibi evangelizare. Et ecce eris tacens, et non 20
poteris loqui usque in diem, quo haec fiant,
pro eo quòd non credidisti verbis meis, quae
implebuntur in tempore suo. Et erat plebs 21
expectans Zachariam: et mirabantur quòd
tardaret ipse in templo. Egressus autem 22
non poterat loqui ad illos, et cognoverunt
quòd visionem vidisset in templo. Et ipse erat
innuens illis, et permansit mutus. Et factum 23
est, ut impleti sunt dies officii eius, abiit in

Nu 6,3.
Jdc 13,4.5.
1 Sm 1,11.

Mt 17,11—13.
Mi 3,1.23.24.

Gu 18,11.
R 4,19 ss.

Dn 8,16; 9,2.
H 1,11.

15.

13 ~~et~~ — et 1°

15 ~~et~~ — et 1° | sicera

17 incredibiles

19 gabrihel, it 26

- 24 domum suam: post hos autem dies concepit Elisabeth uxor eius, et occultabat se
- Gn 30,23. 25 mensibus quinque, dicens: Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.
- 26 In mense autem sexto, missus est Angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui
- .5. Mt 1,16.18. 27 nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David,
- Jdc 5,24. 28 et nomen virginis Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus
- 29 tecum: Benedicta tu in mulieribus. Quae cum audisset, turbata est in sermone eius, et
- 30 cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria, invenisti enim
- Jdc 13,3. 31 gratiam apud Deum: ecce concipies in utero, et paries filium, et vocabis nomen eius IESUM.
- Is 7,14. et paries filium, et vocabis nomen eius IESUM.
- Mt 1,21—23. hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur,
- Is 9,7. 32 et dabit illi Dominus Deus sedem David patris
- Sm 7,12.13.16. eius: et regnabit in domo Iacob in aeternum, et
- Mch 4,7. 33 regni eius non erit finis. Dixit autem Maria
- Dn 7,14. ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam
- J 3,9. 34 virum non cognosco? Et respondens Angelus dixit ei: Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius
- Ex 13,12. 35 Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua: et hic mensis
- Mt 1,18.20. 36 sextus est illi, quae vocatur sterilis: quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.
- J 10,36. 37 Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat
- 2 K 12,9.

25 > mihi fecit   26 cf 19   28 haue

29 vidisset

35 — ex te

36 senecta | > est sextus

τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας 24
 συνέλαβεν Ἐλεισάβητ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρουσεν
 ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ¹ ὅτι οὕτως μοι πε- 25 Gn 80,28.
 ποίηκεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπειδὴν ἀφελεῖν 1 Sm 1,11.
 ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

3 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος 26
 Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας
 ἣ ὄνομα Ναζαρέθ, πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην 27 2,5. Mt 1,18.19.
 ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυεὶδ, καὶ τὸ
 ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν πρὸς 28 Jdc 5,24; 6,19.
 αὐτὴν εἶπεν· χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ
 σοῦ. ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελο- 29
 γίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν 30
 ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ
 χάριν παρὰ τῷ θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ 31 Jdc 18,8.
 καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Is 7,14.
 οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, 32 Is 9,7.
 καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυεὶδ 3 Sm 7,12.13.18.
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον 33 Mch 4,7.
 Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ Dn 7,14.
 οὐκ ἔσται τέλος. εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν 34 J 3,6.9.
 ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;

2,5 ¹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα 35 Ex 18,12.
 ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου Lv 21,12.
 ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κλη- Mt 1,18.20.
 8,10 ²θήσεται υἱὸς θεοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἐλεισάβητ ἡ συγγενὴς 36 J 10,36.
 σου καὶ αὐτὴ συνελήφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ 2 K 12,9.
 οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ·
 ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν ῥῆμα. 37 Gn 18,14.
 εἶπεν δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό 38 48.

25 κυριος : hW pr o 26 HR Ναζαρετ 28 αυτην : T+ o
 αγγελος | fin h^r+ | ευλογημενη συ εν γυναιξιν | 35 γεννω-
 μενον : h^r+ εκ σου | H κληθησεται, υιος 36 T συνειληφεια

26 — η ονομα Ναζ. 27 μεμνησημενη 29 δε : +
 ιδουσα Am⁵ | διελογ. : + εν εαυτη 36 συγγενης O^m m⁵
 37 παρα τω θεω Am⁵

- μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς
 Mc 8,25. 39 ὁ ἄγγελος. Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις 4
 ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς
 40 εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
 15. Gn 25,22 41 Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. καὶ ἐγένετο
 LXX.
 ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἢ Ἐλισάβετ,
 ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ
 Dt 28,4. 42 ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἢ Ἐλισάβετ, καὶ ἀνε-
 Jdc 5,24.
 φώνησεν κραυγῇ μεγάλη καὶ εἶπεν· εὐλογημένη
 σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς
 1,11; 22,43. 43 κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ
 c 1,7. J 8,31.
 44 μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ; ἰδοὺ γὰρ ὡς
 ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά
 μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ
 20; 11,27 s. 45 κοιλίᾳ μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται
 H 11,11.
 τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.
 1 Sm 2,1-10. 46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ·
 5
 Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον,
 Hb 3,18. 47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ
 τῷ σωτῆρί μου·
 25,38. 48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν τῆς δούλης αὐτοῦ.
 1 Sm 1,11.
 ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι
 Ps 118,5,6.
 αἱ γενεαί·
 11,27.
 Gn 30,15.
 Ps 111,9. 49 ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός.
 καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
 Ps 108,18.17. 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς
 τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
 Ps 89,11. 51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,
 2 Sm 22,28.
 διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας
 αὐτῶν·

39 H ὄρεινῃ 43 R πρὸς με 45 W, ὅτι 46 Μαριάμ :
 h^{ro} Ελισάβετ 48 γενεαί : R.T, 49 δυνατός : H, R·
 50 H κ. γενεάς

38 απεστη 42 ανεβησεν κα | φωνη κDm^s 47 ἐπι : εν
 48 επεβλ. : + κυριος 49 μεγαλεια Apc^s 50 εις γενεαν κ.
 γενεαν κα εις γενεας γενεων Am^s απο γενεας εις γενεαν 565

mihī secundum verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus. Exurgens autem Maria in	39	Mc 6,25.
diebus illis abiit in montana cum festinatione, in civitatem Iuda: Et intravit in domum	40	
Zachariae, et salutavit Elisabeth. Et factum	41	15.
est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultavit infans in utero eius: et repleta est		Gu 25,22 Lxx.
Spiritu sancto Elisabeth: et exclamavit voce	42	Dt 28,11. Jdc 5,24.
magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. Et unde	43	Mt 3,11. Mc 1,7. J 3,31.
hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuae	44	
in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo. et beata, quae credidisti, quoniam	45	20; 11,28.
perficientur ea, quae dicta sunt tibi a Domino. Et ait Maria:	46	1 Sm 2,1-10.
Magnificat anima mea Dominum:		
et exultavit spiritus meus in Deo salutari	47	
meo.		
Quia respexit humilitatem ancillae suae:	48	25. 1 Sm 1,11. Ps 113,5,6. 11,27.
ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.		
Quia fecit mihi magna qui potens est:	49	Ps 111,9.
et sanctum nomen eius.		
Et misericordia eius a progenie in progenies	50	Ps 103,13,17.
timentibus eum.		
Fecit potentiam in brachio suo:	51	Ps 89,11. 2 Sm 22,28.
dispersit superbos mente cordis sui.		

45 credidit | tibi | ei

50 in progenies et prog.

- Ps 147,6. 52 Deposuit potentes de sede,
 et exaltavit humiles.
 Job 12,10; 5,11.
 1 Sm 2,7.
- 1 Sm 2,5 53 Esurientes implevit bonis:
 et divites dimisit inanes.
 Ps 34,11; 107,9.
- Is 41,8. 54 Suscepit Israel puerum suum,
 recordatus misericordiae suae.
 Ps 98,3.
- Mch 7,20. 55 Sicut locutus est ad patres nostros,
 Abraham, et semini eius in saecula.
 Gn 17,7; 18,18;
 22,17.
- 56 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus
 tribus: et reversa est in domum suam.
- 57 Elisabeth autem impletum est tempus
 58 pariendi, et peperit filium. Et audierunt vi-
 cini, et cognati eius quia magnificavit Do-
 minus misericordiam suam cum illa, et con-
 gratulabantur ei. Et factum est in die
 Gn 17,12. 59 octavo, venerunt circumcidere puerum, et
 vocabant eum nomine patris sui Zachariam.
18. 60 Et respondens mater eius, dixit: Nequaquam,
 61 sed vocabitur Ioannes. Et dixerunt ad illam:
 Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur
 62 hoc nomine. Innuebant autem patri eius, quem
 63 vellet vocari eum. Et postulans pugillarem
 scripsit, dicens: Ioannes est nomen eius. Et
 64 mirati sunt universi. Apertum est autem illico
 os eius, et lingua eius, et loquebatur benedi-
 65 cens Deum. Et factus est timor super omnes
 vicinos eorum: et super omnia montana Iu-
 66 daeae divulgabantur omnia verba haec: et
 posuerunt omnes, qui audierant in corde suo, di-
 centes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim ma-
 67 nus Domini erat cum illo. Et Zacharias pater

54 memorari | — suae

59 sui] eius

64 illico 66 Quid

- καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὑψώσεν 52 Ps 147,6.
 ταπεινοὺς, Job 12,19; 5,11.
 1 Sm 2,7.
 πενῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας 53 Ez 21,81.
 1 Sm 2,5.
 ἔξαπέστειλεν κενούς. Ps 34,11; 107,9.
- ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, 54 Is 41,6.
 μνησθῆναι ἐλέους, Ps 98,8.
- καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, 55 Mch 7,20.
 τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. Gn 17,7; 18,18;
 22,17.
- Ἐμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, 56
 καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
- 6 Τῇ δὲ Ἐλεισάβητ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν 57 2,6.
 αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσαν οἱ περιοικοὶ 58 14. R 12,15.
 καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ
 ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ 59 Gn 17,12.
 ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἡλθον περιτεμεῖν
 τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ 60 18.
 αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάνης. καὶ 61
 εἶπαν πρὸς αὐτήν ὅτι οὐδεὶς ἔστιν ἐκ τῆς συγγε-
 νείας σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ἐνένευον 62
 δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι
 αὐτό. καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· 63
 Ἰωάνης ἐστὶν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες.
 ἀνεψύχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ 64
 γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. Καὶ 65
 ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας
 αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς Ἰουδαίας διελα-
 λεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἔθνετο πάντες 66
 οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· τί
 ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χειρ
 7 κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ 67

59 H ηλθαν
 65 H ορινη

61 H ουδεὶς ἔστιν

63 ἐστιν : T+ το

56 — ὡς 60 κληθ. : + το ὄνομα αὐτοῦ O* D 68,64 καὶ
 παραχρ. ἐλυθῆ η γλ. αὐτ. κ. εθανμ. π., ανεωχθη δε το στ.

αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων·

- 7,16. Ps 41,14; 68
72,18; 106,48;
111,9.
- 1 Sm 2,10. 69
Ps 182,17; 18,3.
- R 1,2. 70
- Ps 106,10. 71
- Ps 105,8;
106,45. 72
Gn 17,7.
Lv 26,42.
- Gn 22,16.17. 73
Mch 7,20.
- Tt 3,12.14. 74
- 75
- Mt 3,1. 76
Mt 3,3.
- Jr 31,34. 77
- Nu 24,17. 78
Is 60,1.2.
Mt 3,20.
- Mt 4,16. 79
Is 9,1; 42,7;
58,8; 59,8.
R 3,17.
- Mt 3,1. 80
Jdc 13,24 a.
3,2.
- Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ,
ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ
λαῷ αὐτοῦ,
καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν
ἐν οἴκῳ Δαυεὶδ παιδὸς αὐτοῦ,
καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ'
αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,
σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάν-
των τῶν μισούντων ἡμᾶς,
ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν
καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,
ὄραρον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν,
τοῦ δοῦναι ἡμῖν ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν
ὑποσθέντας
λατρεύειν αὐτῷ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ
ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.
Καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ·
προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον κυρίου ἐτοιμάσαι
ὁδὸν αὐτοῦ,
τοῦ δοῦναι γινῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ
ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν,
ἐν οἷς ἐπισκέπεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,
ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθη-
μένοις,
τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν
εἰρήνης.
Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύ-
ματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀνα-
δείξως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

70 απ : W pr των 75 hRT πασας τας ημερας
76 ενωπιον : RT προ προσωπου 78 T επισκεψατο

67 επροφ. λεγ. : ειπεν 75 ημων : pr της ζωης E5
77 αυτων : ημων Aa

eius repletus est Spiritu sancto: et propheta-
vavit, dicens:

- Benedictus Dominus Deus Israel, 68 7,18. Ps 41,14;
quia visitavit, et fecit redemptionem plebis 72,18; 106,48;
suae: 111,9.
- Et erexit cornu salutis nobis: 69 1 Sm 2,10.
in domo David pueri sui. Ps 132,17; 138,3.
- Sicut locutus est per os sanctorum, qui a 70
saeculo sunt, prophetarum eius:
- Salutem ex inimicis nostris, et de manu 71 Ps 106,10.
omnium, qui oderunt nos:
- Ad faciendam misericordiam cum patribus 72 Ps 105,8;
nostris: 106,45.
et memorari testamenti sui sancti. Gn 17,7.
Lv 26,42.
- Iusiurandum, quod iuravit ad Abraham 73 Gn 22,16.17.
patrem nostrum, Mch 7,20.
- daturum se nobis: Ut sine timore, de 74 Rt 2,12.14.
manu inimicorum nostrorum liberati,
serviamus illi. In sanctitate, et iustitia 75
coram ipso, omnibus diebus nostris.
- Et tu puer, propheta Altissimi vocaberis: 76 Mt 3,1.
praeibis enim ante faciem Domini parare Mt 3,3.
vias eius:
- Ad dandam scientiam salutis plebi eius: 77 Jr 31,34.
in remissionem peccatorum eorum:
- Per viscera misericordiae Dei nostri: 78 Nu 24,17.
in quibus visitavit nos, oriens ex alto: Is 60,1.2.
Mt 3,20.
- Illuminare his, qui in tenebris, et in umbra 79 Mt 4,16.
mortis sedent: Is 9,1; 58,8;
59,8.
R 3,17.
- ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.
- Puer autem crescebat, et confortabatur 80 Mt 3,1.
spiritu: et erat in desertis usque in diem
ostensionis suae ad Israel.

67 impletus

68 plebi

80 deserto

- Act 17,7. 2 Factum est autem in diebus illis, exiit
 2 edictum a Caesare Augusto ut describeretur
 2 universus orbis. Haec descriptio prima, facta
 3 est a praeside Syriae Cyrino: et ibant omnes
 3 ut profiterentur singuli in suam civitatem.
 4 Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civi-
 4 tate Nazareth in Iudaeam in civitatem David,
 4 quae vocatur Bethlehem: eo quòd esset de
 1,27. 5 domo, et familia David, ¹ ut profiteretur cum
 5 Maria desponsata sibi uxore praegnante.
 6 Factum est autem, cum essent ibi, impleti ²/₅
 Mt 1,25. 7 sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum
 7 primogenitum, et pannis eum involvit, et
 7 reclinavit eum in praesepio: quia non erat
 Mch 4,8. 8 eis locus in diversorio. Et pastores erant ³/₁₀
 8 in regione eadem vigilantes, et custodientes
 9 vigilias noctis super gregem suum. Et ecce
 9 angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas
 9 Dei circumfulsit illos, et timuerunt timore
 10 magno. Et dixit illis angelus: Nolite timere:
 10 ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum,
 11 quod erit omni populo: quia natus est vobis
 11 hodie Salvator, qui est Christus Dominus in
 Is 1,8. 12 civitate David. Et hoc vobis signum: In-
 12 venietis infantem pannis involutum, et posi-
 Dn 7,10. 13 tum in praesepio. Et subito facta est cum
 13 angelo multitudo militiae caelestis laudantium
 13 Deum, et dicentium:
 19,38. Is 57,19. 14 Gloria in altissimis Deo,
 E 2,14,17. et in terra pax hominibus bonae voluntatis.
 15 Et factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in

2,2 — a | quirino
 4 — in 2° | bethleem etc
 5 praegnate
 7 eis] & ei
 8 supra

14 in homin.

- 18 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν 2 Act 17,7.
 δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι
 πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη ἀπογραφή πρώτη 2 Act 5,37.
 ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. καὶ ■
 ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
 ἑαυτοῦ πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς 4
 Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρεθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν
 εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἣτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ
 εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυεὶδ, ἀπο- ■ 1,27.
 γράφασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ,
 9 οὕσῃ ἐγκόφ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ 6 1,57.
 ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἔτεκεν 7 Mt 1,25.
 τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν 22,11.
 αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ
 2 ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποι- 8 Mch 4,8; 5,4
 μένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ
 φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμνὴν
 αὐτῶν. καὶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ 9
 δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν
 φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ 10
 φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν
 μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη 11 Ps Sal 17,86.
 ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὃς ἐστὶν Χριστὸς κύριος, ἐν
 πόλει Δαυεὶδ. καὶ τοῦτο ὑμῖν σημεῖον, εὐρήσετε 12 Is 1,8.
 βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.
 καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρα- 13 Dn 7,10.
 τιᾶς οὐρανοῦ αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων· Mt 18,10.
 1 P 1,12.
 δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν 14 19,38. Is 57,19.
 E 2,14,17.
 ἀνθρώποις εὐδοκίας.
- 10 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν 15

2 αυτη : h^r+ ἡ | h^r T εγενετο πρωτη | h Κυρεινου
 4 HB Ναζαρετ 5 H ενκνω 7 φατνη : h^r σπηλαιω 11 HW
 χριστος (non Xp-) 12 υμιν : hRT+ το | T- και κειμενον
 13 H εξεφνης | h ουρανου 14 h ευδοκια

3 πολιν : πατριδα 4 γην Ιουδα | αυτου : αυτους 318 syr^a e
 5 εμνηστ. αυτω : γυναικι αυτου syr^b abc ff₂ : + γυναικι Δαι5
 6 ως δε παρεγινοντο ετελεσθησαν 9 - κυριου 2° 10 εσται : + και

- οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους·
 διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα
 16 τοῦτο τὸ γεγονός δ' ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. καὶ
 ἦλθαν σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦραν τὴν τε Μαριάμ
 καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ
 10-12. 17 φάτνῃ· ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος
 τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.
 18 καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαλη-
 51. 19 θέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς· ἡ δὲ Μαρία
 πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συνβάλλουσα
 20 ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες
 δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς
 ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.
 1,31.59. 21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτώ τοῦ περι- 11
 Lv 12,8 an. G 4,4. τεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς,
 τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι
 αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ.
 Lv 12. 22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ 12
 Nu 6,9. αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτόν
 Ex 18,2.12.15. 23 εἰς Ἱεροσόλυμα παραστήσαι τῷ κυρίῳ, καθὼς γέ-
 γραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοίγον
 v 12,8; 5,11. 24 μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, καὶ τοῦ δοῦναι
 Nu 6,10. θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου,
 Is 40,1; 49,13. 25 ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοῦς περιστερῶν. Καὶ 3 13
 Gn 49,18. Ps 119,186. 6,24. ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλήμ· ὄνομα Συμεών,
 καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβῆς, προσ-
 δεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα
 26 ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον
 ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον
 27 πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν κυρίου. καὶ ἦλθεν
 ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν

16 W ἦλθον | W ανευρον 17 W διεγνώρισαν 19 hW
 Μαριάμ | W συμβ. 20 T ἴδον 22 W— του 26 H [η] | R—αν

15 οἱ ποιμ. : pr και οἱ ἀνθρωποὶ AD⁵ 21 συνετελε-
 σθησαν | αὐτον 1° : το παιδιον Dm⁵ | ὠνομασθη 22 αὐτων :
 — 435 αἱ αὐτου D 26 κεχρηματισμενος δε ην

caelum: pastores loquebantur ad invicem: Transeamus usque Bethlehem, et videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes: et 16 invenerunt Mariam, et Ioseph, et infantem positum in praesepio. Videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes, qui audierunt, mirati 18 sunt: et de his, quae dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia 19 51. verba haec, conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes, et laudantes Deum in omnibus, quae audierant, et viderant sicut dictum est ad illos.

Et postquam consummati sunt dies octo 21 1,31.59. ut circumcideretur puer: vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab angelo prius quàm in utero conciperetur. L.V 12,3 88. G 4,4.

Et postquam impleti sunt dies purificationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, ut sisterent eum Domino, sicut scriptum est in lege Domini: 22 L.V 12. Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur. et ut darent 23 Ex 13,2.12.15. hostiam secundum quod dictum est in lege Domini par turturum, aut duos pullos columbarum. et ut darent 24 L.V 12,8; 5,11. Et ecce homo erat in Ierusalem, 25 Is 40,1; 49,18. cui nomen Simeon, et homo iste iustus, et Gn 49,18. timoratus, expectans consolationem Israel, et Ps 119,166. Spiritus sanctus erat in eo. et viderant 26 6,24. Et responsum 27 acceperat a Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent

15 § usque ad | § est, quod fecit Dom. et ostend.

21 — puer

25 symeon, et 34

26 ab

puerum Iesum parentes eius, ut facerent se-
 28 cundum consuetudinem legis pro eo: et ipse
 accepit eum in ulnas suas, et benedixit Deum,
 et dixit:

Gn 46,30. 29 Nunc dimittis servum tuum Domine,
 secundum verbum tuum in pace:

Is 40,5; 52,10.
 3,6. 30 Quia viderunt oculi mei salutare tuum,

31 Quod parasti ante faciem omnium popu-
 lorum.

Is 42,6; 49,6;
 25,7; 46,13.
 Act 13,47. 32 Lumen ad revelationem gentium,
 et gloriam plebis tuae Israel.

33 Et erat pater eius et mater mirantes super

Is 8,14. 34 his, quae dicebantur de illo. Et benedixit
 Mt 21,42. illis Simeon, et dixit ad Mariam matrem eius:
 1 K 1,23. Ecce positus est hic in ruinam, et in resur-
 1 P 2,8. rectionem multorum in Israel: et in signum,
 J 9,39.

35 cui contradicetur: et tuam ipsius animam
 pertransibit gladius ut revelentur ex multis

36 cordibus cogitationes. Et erat Anna prophe-
 tissa, filia Phanuel, de tribu Aser: haec pro-
 cesserat in diebus multis, et vixerat cum viro

1 T 5,5. 37 suo annis septem a virginitate sua. Et haec
 vidua usque ad annos octoginta quattuor:
 quae non discedebat de templo, ieiuniis, et

Is 52,9. 38 obsecrationibus serviens nocte, ac die. Et
 24,21. haec, ipsa hora superveniens, confitebatur
 Domino: et loquebatur de illo omnibus, qui
 expectabant redemptionem Israel.

39 Et ut perfecerunt omnia secundum legem
 Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem
 suam Nazareth.

33 ¶ > pater et mat. eius

34 cf 25 | — in 2°

37 ¶ vidua erat

38 Israel] hierusalem

τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς
κατὰ τὸ εἰδισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ 28
αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν
τὸν θεὸν καὶ εἶπεν·

νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, 29 Gn 46,30.

κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·

ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, 30 Is 40,5; 52,10.

ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, 31 3,6.

φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν 32 Is 42,6; 49,6;

καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ. Act 13,47.

καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες 33

ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν 34 Is 8,14.

αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα Mt 21,42.

αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν Act 28,23.

πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγό- 1 K 1,28.

μενον — καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται 1 P 2,8.

ῥομφαία —, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν J 9,39.

καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, 35 J 19,26.

θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβε- 36

βηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς

ἕτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, καὶ αὐτὴ 37 1 T 5,5.

χήρα ἕως ἑτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφ- 38

ίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα Is 52,9.

νόκτα καὶ ἡμέραν. καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα 39 24,21.

ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ

πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἰερουσαλήμ.

15 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον 39

κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν

ἐαυτῶν Ναζαρέθ.

33 ο πατ. αυτου κ. η μητηρ : h^r Ιωσηφ και η μητηρ αυτου (similiter 41.48.48; Mt 1,16) | μητηρ : T+ αυτου
35 δε : [R]-X 36 H Ἄννα 39 T- τα | H Ναζαρετ, it 51

27 εδος 32 - εθνων 35 - εκ 37 - εως | ναου
38 Ιερουσ. : pr εν A D m^t : Ισραηλ 348 ag vg cl

82. 1,80. 40 Τὸ δὲ παιδίον ἠῤῥξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πλη-
 ρούμενον σοφίᾳ, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.
- Ex 28,14—17. 41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς
 42 Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο 16
 ἑτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος
 Ex 12,18. 43 τῆς ἑορτῆς, ¹ καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ
 ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν
 Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ.
 44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἤλθον
 ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγε-
 45 νεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, καὶ μὴ εὐρόντες ὑπ-
 46 ἔστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀναζητοῦντες αὐτόν. καὶ
 ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ
 ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ
 J 7,15. 47 ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· ἐξ- ^{1,2}
 Mt 22,83. ἴσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ
 48 συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες
 αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ ^{5,10}
 αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ
 J 4,6. J 2,16. 49 πατήρ σου καὶ γὰρ ὀδυνώμενοι ζητοῦμέν σε. καὶ
 a 26,8; 27,4. εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε
 9,45; 18,34. 50 ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναί με; καὶ
 αὐτοὶ οὐκ συνήκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.
 19. 51 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ,
 καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
 διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.
 1 Sm 2,26. 52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ
 Prv 8,4.
 R 14,18. χάριτι παρὰ θεῶν καὶ ἀνθρώποις.

40 RT σοφίας 41 οι γον. αυτ. : h^rv Joseph et Maria
 (mater eius) 43 h^r εγνω Ιωσ. και η μητηρ αυτου 44 RT
 συγγενεσιν 45 W ζητουντες 48 h^rv - ιδου . . . καγω |
 Η και εγω | RT εζητουμεν 51 cf 39 | ρημ. : W+ ταυτα
 52 HR- εν | R- τη

40 εκρατ. : + πνευματι AN^ς | εν αυτω 42 εγενετο
 αυτω ετη ιβ' DL | ανεβησαν οι γονεις αυτου εχοντες αυτον |
 αυτων : + εις Ιεροσολυμα Am^ς | εορτ. : + των αζυμων
 43 απεμεινεν ■ παις Ιησ. 48 οδυν. : + και λυπουμενοι
 49 οιδατε 51 - και ηλθεν C* Dal

Puer autem crescebat, et confortabatur 40 2. 1,80.
 plenus sapientia: et gratia Dei erat in illo.

Et ibant parentes eius per omnes annos 41 Ex 23,14 - 17.
 in Ierusalem, in die sollempni Paschae. Et 42

cum factus esset annorum duodecim, ascen-
 dentibus illis Ierosolyman secundum consue-
 tudinem diei festi, consummatisque diebus, 43 Ex 12,18.

cum redirent, remansit puer Iesus in Ieru-
 salem, et non cognoverunt parentes eius.
 Existimantes autem illum esse in comitatu, 44

venerunt iter diei, et requirebant eum inter
 cognatos, et notos. Et non inuenientes, 45
 regressi sunt in Ierusalem, requirentes eum.

Et factum est, post triduum invenerunt illum 46
 in templo sedentem in medio doctorum, audien-

$\frac{4}{2}$ tem illos, et interrogantem eos. Stupebant 47
 autem omnes, qui eum audiebant, super pru-
 dentia, et responsis eius. Et videntes admi- 48

$\frac{5}{10}$ rati sunt. * Et dixit mater eius ad illum:
 Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus,
 et ego dolentes quaerebamus te. Et ait ad 49 J. 2,18.
23,16.

illos: Quid est quòd me quaerebatis? nes-
 ciebatis quia in his, quae patris mei sunt,
 oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt 50

verbum, quod locutus est ad eos. Et des- 51 19.
 cendit cum eis, et venit Nazareth: et erat
 subditus illis. Et mater eius conservabat

omnia verba haec in corde suo. Et Iesus 52 1 Sm 2,28.
Prv 3,4.
R 14,18.
 proficiebat sapientia, et aetate, et gratia
 apud Deum, et homines.

42 in Ierosolyma

46 — eos

50 illos

- 3 Anno autem quintodecimo imperii Tiberii ⁶/₈
 Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaeam,
 tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo
 autem fratre eius tetrarcha Ituraeae, et
 Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinae
 2 tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna,
 et Caipha: factum est verbum Domini super
 3 Ioannem, Zachariae filium, in deserto. Et ⁷/₁
 venit in omnem regionem Iordanis, praedicans
 baptismum poenitentiae in remissionem pec-
 4 catorum, sicut scriptum est in Libro sermo-
 num Isaiae prophetae:

Vox clamantis in deserto:

Parate viam Domini:

rectas facite semitas eius:

- 5 omnis vallis implebitur:

et omnis mons, et collis humiliabitur:

et erunt prava in directa:

et aspera in vias planas:

- 6 et videbit omnis caro salutare Dei.

- 7 Dicebat ergo ad turbas quae exhibant ut ⁸/₅
 baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum
 quis ostendit vobis fugere a ventura ira?

- 8 Facite ergo fructus dignos poenitentiae, et ne
 coeperitis dicere: Patrem habemus Abraham.
 Dico enim vobis quia potens est Deus de
 9 lapidibus istis suscitare filios Abrahae. Iam
 enim securis ad radicem arborum posita est.
 Omnis ergo arbor non faciens fructum
 bonum, excidetur, et in ignem mitte-

- 10 tur. Et interrogabant eum turbae, di- ⁹/₁₀
 11 centes: Quid ergo faciemus? Respondens
 autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas,

3,1 itureae   2 caiapha | dom.] dei
 7 exiebant   8 potest
 9 arboris | — bonum | exciditur | mittitur

5 17 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβε- 3
 6,8 ρίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πειλάτου
 τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχούντος τῆς Γαλιλαίας
 Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρα-
 αρχούντος τῆς Ἰουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας,
 καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχούντος, ἑπὶ 2
 ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ
 7,1 ἐπὶ Ἰωάνην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ 3
 ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περιχώρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσ-
 σων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ὡς γέ- 4
 γραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαίου τοῦ προφήτου·
 φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·

ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,

εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ·

πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται 5

καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται,

καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας

καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·

καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ. 6

8,6 Ἐλέγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτί- 7
 σθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέ-
 δειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

ἰ ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ 8

μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν 8

Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ 9

τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη 9

δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται·

πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκ- 10

κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων 10

9,10 αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· τί οὖν ποιήσωμεν; ἀπο- 11

κριθεῖς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας

1 ἡγεμονευοντος : h^r | επιτροπευοντος | | Η Αβει-
 ληνης 8 HB— την 8 hW αξιους καρπους 9 H
 [καλον]

2 Καϊφα 4 αυτου : υμων 7 υπ : ενωπιον 8 καρπον
 αξιον 9 καρπους καλους 10,12 ποιησ. : + ινα σωθωμεν

- μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα
 Mt 21,31. 12 ὁμοίως ποιεῖτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτι- 18
 σθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιή-
 13 σωμεν; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν πλέον
 14 παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ἐπηρώτων
 δὲ αὐτόν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· τί ποιή-
 σωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μηδένα δια-
 σεῖσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς
 J 1,19—28. 15 ὄψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ (19)
 καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
 περὶ τοῦ Ἰωάνου, μὴ ποτε αὐτὸς εἶη ὁ Χριστός,
 Act 13,25. 16 ἄπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης·* ἐγὼ μὲν ὕδατι 10,1
 J 13,5. βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ
 οὐκ εἰμι ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημά-
 των αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι
 17 ἀγίῳ καὶ πυρὶ· οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ 11,5
 διακαθᾶραι τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν
 σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον
 18 κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω. Πολλὰ μὲν οὖν
 Mt 14,8,4. 19 καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ὁ 12,2
 Mc 6,17,18. δὲ Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ
 περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
 καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης,
 Act 12,3. 20 ἠπροσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, κατέκλεισεν τὸν
 21,22: Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.
 Mt 8,18—17. 21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν 20
 Mc 1,9—11. J 1,32. λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου 13,1
 Ez 1,1. 22 ἀνεφχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα
 9,35. 2,7. Gn 22,2. Lk 42,1. τὸ ἅγιον σωματικῶ εἶδει ὡς περιστερὰν ἐπ' αὐτόν,
 καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου

14 αυτοῖς : T προς αυτοῖς | μηδε : T , μηδενα 16 h^r—
 αγιω 20 κατεκλ. : W pr και 22 ου . . . ευδοκησα : H^r
 † υιος μου ει ου, εγω σημερον γεγεννηκα σε †

14 ημεεις : + ινα σωθωμεν 16 επιγνους τα διανοηματα
 αυτων ειπεν | υμας 1° : + εις μετανοιαν | ο δε ερχομενος
 ισχυροτερος μου εστιν 18 παραιων 19 γυν. : + Φιλιππου
 Am^ς 22 επ : εις

- det non habenti: et qui habet escas, similiter
 faciat. Venerunt autem et publicani ut bapti- 12
 zarentur, et dixerunt ad illum: Magister, quid
 faciemus? At ille dixit ad eos: Nihil amplius, 13
 quàm quod constitutum est vobis, faciatis.
 Interrogabant autem eum et milites, dicentes: 14
 Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem
 concutiatis, neque calumniam faciatis: et con-
 tenti estote stipendiis vestris. Existimante 15 J 1,19—28.
 autem populo, et cogitantibus omnibus in
 cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset
¹⁰ Christus: respondit Ioannes, dicens omnibus: 16 Act 13,25.
₁ Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem
 fortior me, cuius non sum dignus solvere
 corigiam calceamentorum eius: ipse vos bapti-
¹¹ zabit in Spiritu sancto, et igni: cuius venti- 17
₆ labrum in manu eius, et purgabit aream suam,
 et congregabit triticum in horreum suum,
 paleas autem comburet igni inextinguibili.
 Multa quidem, et alia exhortans evangelizabat 18
¹² populo. Herodes autem tetrarcha cum cor- 19 Mt 14,3,4.
₂ riperetur ab illo de Herodiade uxore fratris
 sui, et de omnibus malis, quae fecit Herodes,
 'adiecit et hoc super omnia, et inclusit Ioan- 20
 nem in carcere.
- ¹³ Factum est autem cum baptizaretur omnis 21
₁ populus, et Iesu baptizato, et orante, apertum
 est caelum: et descendit Spiritus sanctus 22
 corporali specie sicut columba in ipsum: et
 vox de caelo facta est: Tu es filius meus

21.22:

Mt 3,13—17.

Mc 1,9—11.

J 1,32.

Ez 1,1.

9,35.

Ps 2,7.

Is 42,1.

13 — quod

14 et 4°] E sed16 venit | E — eius | E igne, it 17

18 populum

20 supra

- 23—38: 23 dilectus, in te complacui mihi. Et ipse ¹⁴/₈
 Mt 1,1—17. Iesus erat incipiens quasi annorum triginta,
 4,22. 24 ut putabatur, filius Ioseph, qui fuit Heli, ¹ qui
 fuit Mathat, qui fuit Levi, qui fuit Melchi,
 25 qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph, ¹ qui fuit
 Mathathiae, qui fuit Amos, qui fuit Nahum,
 26 qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, ¹ qui fuit
 Mahath, qui fuit Mathathiae, qui fuit Semei,
 1 Chr 3,17. 27 qui fuit Ioseph, qui fuit Iuda, ¹ qui fuit Ioanna,
 Esra 3,2. qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit
 28 Salathiel, qui fuit Neri, ¹ qui fuit Melchi, qui
 fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit Elmadam,
 29 qui fuit Her, ¹ qui fuit Iesu, qui fuit Eliezer,
 qui fuit Iorim, qui fuit Mathat, qui fuit Levi,
 30 ¹ qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph,
 1 Sm 16,1,13. 31 qui fuit Iona, qui fuit Eliakim, ¹ qui fuit Melea,
 2 Sm 5,14. qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit
 Rth 4,22. 32 Nathan, qui fuit David, ¹ qui fuit Iesse, qui
 fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon,
 1 Chr 2,1 ss. 33 qui fuit Naasson, ¹ qui fuit Aminadab, qui fuit
 Gn 29,35. Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit
 Gn 21,2,3; 34 Iudae, ¹ qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit
 11,10—26. 35 Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, ¹ qui
 2 Chr 1,24—27. fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg,
 Gn 5,3—32. 36 qui fuit Heber, qui fuit Sale, ¹ qui fuit Cainan,
 1 Chr 1,1—4. qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe,
 Gn 11,10; 4,25. 37 qui fuit Lamech, ¹ qui fuit Mathusale, qui fuit
 Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui
 Gn 5,1—3. 38 fuit Cainan, ¹ qui fuit Henos, qui fuit Seth,
 qui fuit Adam, qui fuit Dei.
- 1—13: 4 Iesus autem plenus Spiritu sancto regres- ¹⁵/₂
 Mt 4,1—11. sus est a Iordane: et agebatur a Spiritu in
 Mc 1,12,13. 2 desertum ¹ diebus quadraginta, et tentabatur a
 3,22.

22 complacuit 24 matthat, it 29. | ² Ianne
 23 iannae 25 matthathiae, it 26. | naum | esli | naggao
 26 maath | iosech | ioda 27 iohanna (cf. p. 151

- 21 ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. Καὶ αὐτὸς ἦν 28 ^{23—28:}
^{14,8} Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὢν υἱός, ^{Mt 1,1—17.}
ὡς ἐνομιζέτο, Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλεὶ τοῦ Ματθαῖ τοῦ 24 ^{4,22.}
Λευεὶ τοῦ Μελχει τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ 25 ^{Act 1,1; 10,37}
Ματταθίου τοῦ Ἀμῶς τοῦ Ναοῦμ τοῦ Ἑσλεί τοῦ
Ναγγαὶ τοῦ Μαὰθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεὶν 26
τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωδὰ τοῦ Ἰωανάν τοῦ Ῥησά τοῦ 27 ^{1 Chr 3,17.}
²² Ζοροβάβελ * τοῦ Σαλαθιήλ τοῦ Νηρεὶ τοῦ Μελχει 28 ^{Ezra 3,2.}
τοῦ Ἀδδὲ τοῦ Κωσάμ τοῦ Ἐλμαδάμ τοῦ Ἡρ τοῦ 29
Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέξερ τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Ματθαῖ τοῦ
Λευεὶ τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωνάμ 30
τοῦ Ἐλιακεὶμ τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννά τοῦ Ματταθὰ 31 ^{1 Sm 16,1.18.}
²³ * τοῦ Ναθάμ τοῦ Δαυεὶδ τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβῆδ τοῦ 32 ^{2 Sm 5,14.}
Βοὸς τοῦ Σαλά τοῦ Ναασσῶν τοῦ Ἀμιναδάβ τοῦ 33 ^{Rth 4,22.}
Ἀδμεὶν τοῦ Ἀρνει τοῦ Ἑσρώμ τοῦ Φαρές τοῦ Ἰούδα ^{1 Chr 2,1 ss.}
²⁴ τοῦ Ἰακῶβ τοῦ Ἰσαάκ * τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Θάρα τοῦ 34 ^{Gn 29,25.}
Ναχῶρ τοῦ Σεροῦχ τοῦ Ῥαγαῦ τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἐβερ 35 ^{Gn 21,2.8;}
τοῦ Σαλά τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαξὰδ τοῦ Σῆμ τοῦ 36 ^{11,10—26.}
Νῶε τοῦ Λάμεχ τοῦ Μαθουσαλά τοῦ Ἐνώχ τοῦ 37 ^{1 Chr 1,24—27}
Ἰάρετ τοῦ Μαλελεήλ τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἐνώς τοῦ 38 ^{Gn 5,8—22.}
Σῆθ τοῦ Ἀδάμ τοῦ θεοῦ. ^{1 Chr 1, 1—4.}
⁷ 25 Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν 4 ^{1—13:}
^{15,2} ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν ^{Mt 4,1—11.}
τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ ■ ^{Mc 1,12.13.}

24 T Ματθαῖ | h^r— του Ματθαῖ του Λευεὶ 29 T
Ματθαῖ 81 R Ναθαν 32 H Ἰωβηλ 33 τ. Αμ. τ. Αδμ.
τ. Αρν. : Π τ. Αδμ. τ. Αρν. h^r τ. Αμιν. τ. Αραμ h^r τ. Αμινάδαμ
τ. Αραμ h τ. Αδαμ τ. Αρνει | H Ἑσρων | T Φάρες 34 H Θαρα
35 H Ραγαῦ | T Φάλεκ 37 H Ἐνωχ | T Μελελεήλ | RW
Καϊναν (H-ι) 4,1 h^r— ἁγίου

23—31 ἦν δε Ἰησοῦς ὡς ἐτῶν λ' ἀρχόμενος ὡς ἐνομιζέτο
εἶναι υἱὸς Ἰωσήφ τοῦ Ἰακῶβ τ. Ματθαῖ τ. Ἐλεάζαρ τ. Ἐλιουδ
τ. Ιαχεν τ. Σαδὰκ τ. Αζωρ τ. Ἐλιακεὶμ τ. Αβιουδ τ. Ζορο-
βάβελ τ. Σαλαθιήλ τ. Ἰεχονίου τ. Ἰωακειμ τ. Ἐλιακεὶμ τ.
Ἰωσεια τ. Αμῶς τ. Μανασση τ. Ἐζεκια τ. Αχας τ. Ἰωάναν
τ. Οἴθεια τ. Αμασιον τ. Ἰωας τ. Οχοζιου τ. Ἰωραμ τ. Ἰωσαφὰ
τ. Ἀσαφ τ. Αβιουδ τ. Ροβοαμ τ. Σολομων τ. Δαυειδ
82 Βοὸς Επτς | Σαλωμω ADς 85 Σεροουκ 36 — τ. Καμ.

- τοῦ διαβόλου. * Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς 16,5
 ἡμέραις ἐκεῖναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπει-
 11,11. 3 νασεν. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ
 Dt 8,3. 4 θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. καὶ
 ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· γέγραπται ὅτι
 ■ οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος. Καὶ 26
 ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασι-
 Ap 13,2. 6 λείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. καὶ εἶπεν
 J 2,15—17. αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην
 ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέ-
 Dt 6,13.14. 8 προσκυνήσης ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. καὶ
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· γέγραπται· προσ-
 κνησεις κύριον τὸν θεόν σου καὶ αὐτῷ μόνῳ λα-
 Ez 8,3. 9 τρεύσεις. Ἦγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ 27
 Dn 9,27. ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν
 αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν
 Pa 91,11.12. 10 κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ
 11 ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, καὶ ὅτι
 ἐπὶ χειρῶν ἄρουσίν σε, μὴ ποτε προσκόψῃς πρὸς
 Dt 6,16. 12 λίθον τὸν πόδα σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ
 ὁ Ἰησοῦς ὅτι εἴρηται· οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν
 4,30. H 4,15. 13 θεόν σου. Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ 28
 διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
 14,15:
 Mt 4,12—17. 14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ 17,1
 Mc 1,14.15. πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν
 15 καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς
 ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος
 ὑπὸ πάντων.
 16—30:
 Mt 13,53—58. 16 Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, 29
 Mc 6,1—8. 18,10

6 HR αν 8 hW αυτω ειπεν ο (h[o]) Ιησ. | HR κυρ. τ.
 θεον σου προσκυν. 9 H [αυτω] 16 hT ανατεθραμμενος

2 satana | ουδεν : + ουδε ειπεν W^{ba} 3 ειπε ινα οι
 λιθοι ουτοι αρτοι γενωνται 4 fin + αλλ εν (επι) παντι
 ρηματι θεου D(5) 5 αυτον : + εις ορος υψηλον 45 : εις
 ο. ν. λιαν D | του κοσμου 8 αυτω 10 : υπαγε οπισω μου
 σατανα Am5 13 χρονου

- ¹⁶/₅ diabolus. * Et nihil manducavit in diebus
 illis: et consummatis illis esuriit. Dixit autem 3
 illi diabolus: Si filius Dei es, dic lapidi huic
 ut panis fiat. Et respondit ad illum Iesus: 4 Dt 8,3.
 Scriptum est: Quia non in solo pane vivit
 homo, sed in omni verbo Dei. Et duxit 5
 illum diabolus in montem excelsum, et osten-
 dit illi omnia regna orbis terrae in momento
 temporis, et ait illi: Tibi dabo potestatem 6
 hanc universam, et gloriam illorum: quia
 mihi tradita sunt: et cui volo do illa. Tu 7
 ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia.
 Et respondens Iesus, dixit illi: Scriptum est: 8 Dt 6,13.14.
 Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli
 servies. Et duxit illum in Ierusalem, et 9 Ez 8,3.
 statuit eum super pinnam templi, et dixit
 illi: Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum.
 Scriptum est enim quòd Angelis suis man- 10 Ps 91,11.12.
 davit de te, ut conservent te: et quia in
 11 manibus tollent te, ne forte offendas ad lapi-
 dem pedem tuum. Et respondens Iesus, ait 12 Dt 6,16.
 illi: Dictum est: Non tentabis Dominum Deum
 tuum. Et consummata omni tentatione, dia- 13 II 4,15.
 bolus recessit ab illo, usque ad tempus.
- ¹⁷/₁ Et regressus est Iesus in virtute Spiritus 14 14.15:
 in Galilaeam, et fama exiit per universam
 regionem de illo. Et ipse docebat in syna- 15
 gogis eorum, et magnificabatur ab omnibus.
- ¹⁸/₁₀ Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, 16 16-30:
 Mt 13,53-58.
 Mc 6,1-6.

(ad p.150) 28 cosam | helmadam 29 cf 24 30 sytheon
 | eliachim 31 ☩ Melcha | matthata 33 esrom
 34 abraham | tharae 35 seruch | phalec | eber
 36 arfaxat 37 enoch | malelehel | qui 50] ☩ quit
 38 enos 4,1 ab iord. | ageb. in spir.

4 > pane solo | vivet 5 — in mont. exc.
 6 illi] ei 7 ☩ si procidens 9 supra 10 mandabit

- et intravit secundum consuetudinem suam die
 Is 01,1.2; 58,6. 17 sabbati in synagogam, et surrexit legere. Et
 traditus est illi Liber Isaiæ prophetæ. Et ut
 revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat:
- Mt 5,3; 11,5. 18 Spiritus Domini super me:
 propter quod unxit me, evangelizare paupe-
 ribus
 misit me, sanare contritos corde,
 prædicare captivis remissionem, et caecis
 visum,
 dimittere confractos in remissionem,
 prædicare annum Domini acceptum, et diem
 retributionis.
- Lv 25,10. 19
 Act 6,15. 20 Et cum plicuisset librum, reddidit ministro, et
 sedit. Et omnium in synagoga oculi erant in-
 tendentes in eum. Coepit autem dicere ad illos:
 Mt 5,17. 21 Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus
 vestris. Et omnes testimonium illi dabant: et ¹⁹/₁
 J 6,42. 22 mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant
 E 4,29. de ore ipsius, et dicebant: Nonne hic est filius
 Mt 4,13. 23 Ioseph? Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc ²⁰/₁₀
 similitudinem: Medice cura teipsum: quanta
 audivimus facta in Capharnaum, fac et hic
 J 4,44. 24 in patria tua. Ait autem: Amen dico vobis, ²¹/₁
 quia nemo propheta acceptus est in patria
 1 Rg 17,1.9; 18,1. 25 sua. In veritate dico vobis, multæ viduæ ²²/₁₀
 Jc 5,17. erant in diebus Eliae in Israel, quando clau-
 sum est caelum annis tribus, et mensibus sex:
 cum facta esset fames magna in omni terra:
 26 et ad nullam illarum missus est Elias, nisi
 in Sarepta Sidoniae, ad mulierem viduam.
 2 Rg 5,14. 27 Et multi leprosi erant in Israel sub Elisæo
 propheta: et nemo eorum mundatus est nisi

17 > proph. esaiæ 18 § pauperibus, misit me s. |
 — san. contr. corde | (C inc. v. 19 prædicare capt.)
 22 > filius est 25 esset] est 26 sareptha (cf. p. 153)

καὶ εἰσηλθὲν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη
ἀναγνῶναι, καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προ-
φήτου Ἡσαίου, καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον εὗρεν [τὸν]
τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον·

2,41.
Act 17,2; 22,3

17 Is 61,1,2; 68,6

πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ,

18 Mt 5,3; 11,6.

οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς,
ἀπέσταλκέν με κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφροσιν καὶ
τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,

ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,

κηρῦξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν.

19 Lv 25,10.

καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκά-
θισεν· καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ

20 Act 6,16.

ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς
αὐτοὺς ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη

21 Mt 5,17.

19,1 ἐν τοῖς ὧσιν ὑμῶν. καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ

22 J 6,42.

καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς

E 4,29.

ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον·

20,10 οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος; καὶ εἶπεν πρὸς

23 5,31.

αὐτοὺς· πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην·

Mt 4,13; 9,12.

ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτὸν· ὅσα ἠκούσαμεν γενό-
μενα εἰς τὴν Καφαρναοὺμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν

1 K 1,22.

Sir 18,20.

21,1 τῇ πατρίδι σου. εἶπεν δέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι

24 J 4,44.

οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

22,10 ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν

25 1 Rg 17,1,9;

ταῖς ἡμέραις Ἡλείου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη

18,1.

Jo 5,17.

ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένε-
το λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ πρὸς

οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλείας εἰ μὴ εἰς Σά-
ρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς γυναῖκα χήραν. καὶ

26 2 Rg 5,14.

πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραήλ ἐπὶ Ἐλισαίου

τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ

17 T ἀναπτύξας | [τον]: RW—T 18,19 H κηρούξαι 24 T
σαυτου 25 ὑμῖν: T+ οτι | επι: [R]—K 27 HR Ἐλισαιοῦ

- 2,54 α. 28 μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. καὶ ἐπλήσθησαν πάντες
 8,59; 10,39. 29 θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, καὶ
 ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ
 ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρους τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις
 φκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν.
 30 αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.
 31-37: 31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς 30
 Mc 1,21—28. 31 Γαλιλαίας. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς 23,8
 Mt 4,18. J 2,12. 32 σάββασιν· καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, 24,2
 Mt 7,28,29. J 7,46. 33 ὅτι ἐν ἔξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. καὶ ἐν τῇ 8
 συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου 25,8
 Jc 2,19. 34 ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· ἴσα, τί 8,28
 1 Kg 17,18. 35 ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ
 ἐπειτίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι καὶ
 ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὄψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον
 εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν
 36 αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ
 συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ὁ λόγος
 οὗτος, ὅτι ἐν ἔξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς
 14; 5,15. 37 ἀκαθάρτοις πνεύμασιν καὶ ἐξέροχονται; καὶ ἐξεπο-
 ρεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς
 38-44: 38 περιχώρου. Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς 9 31
 Mt 8,14—17. Mc 1,29—39. εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ 26,2
 τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ
 Act 28,8. 39 ἠρώτησάν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω
 αὐτῆς ἐπειτίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν·
 Mt 11,23. Mc 6,29. Act 28,9. 40 παραχορῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. Δύ- 10 38
 νοντος δὲ τοῦ ἡλίου ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας
 νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ

35 HR ρίψαν 40 hRT παντες

31 Γαλιλ. : + την παραθαλασσιον εν οριοις Ζαβουλαν
 και Νεφθαλειμ 33 πνευμα δαιμονιον ακαθαρτον 34 — εα |
 ημας ωδε απολεσαι 35 μεσον : + ανακραυγασαν τε 37 εξηλθεν
 η ακοη 38 Σιμ. 1^ο : + και Ανδρεου | κατεχομενη 39 ωστε
 αναστασαν αυτην διακονειν αυτοις

Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes in 28
synagoga ira, haec audientes. Et surrexerunt, 29
et eiecerunt illum extra civitatem: et duxerunt
illum usque ad supercilium montis, super quem
civitas illorum erat aedificata ut praecipita-
rent eum. Ipse autem transiens per medium 30
illorum, ibat.

$\frac{23}{8}$ Et descendit in Capharnaum civitatem 31

$\frac{24}{2}$ Galilaeae, ibique docebat illos sabbatis. Et 32
stupebant in doctrina eius, quia in potestate

$\frac{25}{8}$ erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo 33

habens daemonium immundum, et exclamavit

voce magna, ¹ dicens: Sine, quid nobis, et tibi 34

Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te

quis sis, Sanctus Dei. Et increpavit illum 35

Iesus, dicens: Obmutesce, et exi ab eo. Et

cum proiecisset illum daemonium in medium,

exiit ab illo, nihilque illum nocuit. Et factus 36

est pavor in omnibus, et colloquebantur ad

invicem, dicentes: Quod est hoc verbum,

quia in potestate et virtute imperat immundis

spiritibus, et exeunt? Et divulgabatur fama 37

$\frac{26}{4}$ de illo in omnem locum regionis. Surgens 38

autem Iesus de synagoga, introivit in domum

Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur

magnis febribus: et rogaverunt illum pro

ea. Et stans super illam imperavit febrī: et 39

dimisit illam. Et continuo surgens, ministra-

bat illis. Cum autem sol occidisset: 40

omnes, qui habebant infirmos variis lan-

guoribus, ducebant illos ad eum. At ille

31—37:

Mc 1,21—28.

Mt 4,13.

J 2,12.

Mt 7,28.29.

J 7,46.

38—44:

Mt 8,14—17.

Mc 1,29—39.

(ad p. 152) 27 helisaeo | neman

29 supra 34 quis] **SC**⁹² **U** qui

35 incr. illi | ab illo

38 — Iesus

40 > sol aut.

- Mt 8,29. 41 singulis manus imponens, curabat eos. Exi-²⁷/₈
 Mc 3,11.12. bant autem daemonia a multis clamantia, et
 dicentia: Quia tu es filius Dei: et increpans
 non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum
 42 esse Christum. Facta autem die egressus
 ibat in desertum locum, et turbae requirebant
 eum, et venerunt usque ad ipsum: et detine-
 8,1. 43 bant illum ne discederet ab eis. Quibus ille
 ait: Quia et aliis civitatibus oportet me
 evangelizare regnum Dei: quia ideo missus
 Mt 4,23. 44 sum. Et erat praedicans in synagogis Ga-
 lilaeae.

- 1-11: 5 = Factum est autem, cum turbae irruerent²⁹/₁₀
 Mt 4,18-22. in eum, ut audirent verbum Dei, et ipse
 Mc 1,16-20. 2 stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit
 duas naves stantes secus stagnum: piscatores
 3 autem descenderant, et lavabant retia. Ascen-
 dens autem in unam navim, quae erat Si-
 monis, rogavit eum a terra reducere pusillum.
 J 21,6. 4 Et sedens docebat de navicula turbas. ³⁰/₉ Ut ces-
 savit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in
 5 altum, et laxate retia vestra in capturam. Et
 respondens Simon, dixit illi: Praeceptor, per
 totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo
 6 autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent,
 concluderunt piscium multitudinem copiosam,
 7 rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt
 sociis, qui erant in alia navi ut venirent, et

---

41 exiebant

5,8 navem

ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεῖς ἐθεράπευεν
 27,8 αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, 41 Mt 8,29.
 κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Mc 3,11.12.
 καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν Act 16,17 a.
 33 τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας 42
 28,8 ἐξελθῶν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι
 ἐπεζήτητον αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατ-
 εἶχον αὐτόν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ 43 8,1.
 δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς ὅτι καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν
 εὐαγγελισασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
 34 ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην. καὶ ἦν κηρύσσων εἰς 44 Mt 4,23.
 τὰς συναγωγὰς τῆς Ἰουδαίας.

29,10 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ 5 1-11:
 καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς Mt 4,18-22.
 παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, καὶ εἶδεν πλοῖα 2 Mc 1,16-20.
 δύο ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλεεῖς ἀπ'
 αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ 3
 εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτόν
 ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας δὲ ἐκ
 11 τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ὡς δὲ ἐπαύ- 4 J 21,6.
 30,9 σατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα· ἐπανάγαγε
 εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς
 ἄγρην. καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· ἐπιστάτα, 5
 δι' ὄλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ
 δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα. καὶ τοῦτο ■ Nu 11,22.
 ποιήσαντες συνέκλεισαν πλήθος ἰχθύων πολὺ·
 διερῆσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. καὶ κατένευσαν 7
 τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντος

40 h ἐθεράπευσεν 41 hT ἐξήρχοντο | HR κραζοντα
 43 hW δεῖ μ 44 Ἰουδαίας : -| h^r | RT Γαλιλαίας 5,9 T
 ιδεν | hT δυο πλοιαρια W πλοιαρια δ. R δυο πλοια |
 W αλιεις | hT ἐπλυναν W ἀπεπλυνον 3 T ἐν τῷ πλοίῳ
 ὁ ολης : W+ της 7 ἐν : W pr τοις

42 ἐπειχον 5,3 ὀλιγον : ὁσον ὁσον 5 διδασκαλε
 5,6 ἐπὶ ὅς τῳ ρ. σου οὐ μὴ παρακουσομαι· καὶ εὐθύς
 χαλασαντες τα δικτυα 6 ὥστε τα δικτυα ρησοσθαι

- συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθαν, καὶ ἐπλησαν
 Act 10,26. 8 ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτὰ. ἰδὼν 31,10
 18,18. δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ
 λέγων· ἐξέλθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι,
 9 κύριε. θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας
 τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἢ συνέ-
 Mt 13,47. 10 λαβον, ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς
 2 Ti 2,26. Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινῶνι τῷ Σίμωνι.* καὶ εἶπεν 32,2
 πρὸς τὸν Σίμονα ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ
 Mt 19,27. 11 νῦν ἀνθρώπους ἔση ζωοῶν. καὶ καταγαγόντες
 τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἠκολού-
 θησαν αὐτῷ.
 12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν 12 35
 πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ἰδὼν δὲ 33,2
 τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ
 λέγων· κύριε, ἐάν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι.
 13 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω,
 καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ'
 Lv 13,49; 14 αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν,
 14,2—32. ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἰσραῖ, καὶ προσ-
 ἔνεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσ-
 4,14.37. 15 ἔταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. διήρχετο 36
 δὲ μάλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο 34,1
 ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν
 Mc 1,35. 16 ἀσθενειῶν αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς 35,2
 ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

7 RW ηλθον 9 η: H—o 10 s h^r ησαν δε κοινῶνι
 αυτου Ιακωβος και Ιωαννης υιοι Ζεβεδαιου· ο δε ειπεν αυτοις
 δευτε και μη γινεσθε αλειεις ιχθυων, ποιησω γαρ υμιας
 αλειεις ανθρωπων· οι δε ακουσαντες παντα κατελευραν επι
 της γης και ηκολουθησαν αυτω 18 λεγ. : T ειπων || 14 εις
 μαρτ. αυτ. : h^r + ινα εις μαρτυριον ην (i. e. η) υμιν τουτο |

7 βοηθειν 8 λεγ. : + παρακαλω 9 — και π. τ. ο. αυτω
 12 ανηρ λεπρος | επεσεν ει — εδεηθ. αυτου 18 η... αυτου :
 εκαθαρισθη 14 fin + ο δε εξελθων ηρξατο κηρυσσειν και
 διαφημιζειν τον λογον ωστε μηκειτι δυνασθαι αυτον φανερωσ
 εις πολιν εισελθειν, αλλα εξω ην εν ερημοις τοποις και
 συνηρχοντο προς αυτον και ηλθεν παλιν εις Καφαρναουμ.

adiuvarent eos. Et venerunt, et impleverunt
 ambas naviculas, ita ut pene mergerentur.
³¹/₁₀ Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad 8 Act 10,26.
 genua Iesu, dicens: Exi a me, quia homo
 peccator sum, Domine. Stupor enim circum- 9
 dederat eum, et omnes, qui cum illo erant, in
 captura piscium, quam ceperant: Similiter 10 Mt 13,47.
 autem Iacobum, et Ioannem, filios Zebedaei,
³²/₂ qui erant socii Simonis. * Et ait ad Simonem
 Iesus: Noli timere: ex hoc iam homines eris
 capiens. Et subductis ad terram navibus, 11 Mt 19,27.
 relictis omnibus secuti sunt eum.
³³/₂ Et factum est, cum esset in una civita- 12 ^{12-16:}
 tum, et ecce vir plenus lepra, et videns Iesum, Mt 8,1-1.
 et procidens in faciem, rogavit eum, dicens: Mc 1,40-45.
 Domine, si vis, potes me mundare. Et exten- 13
 dens manum, tetigit eum dicens: Volo: Mun-
 dare. Et confestim lepra discessit ab illo.
 et ipse praecepit illi ut nemini diceret: sed, 14 Lv 13,49;
 Vade, ostende te sacerdoti, et offer pro emun- 14,2-32.
 datione tua, sicut praecepit Moyses, in testi-
³⁴/₁ monium illis. Perambulabat autem magis 15
 sermo de illo: et conveniebant turbae multae
 ut audirent, et curarentur ab infirmitatibus
³⁵/₂ suis. Ipse autem secedebat in desertum. et 16 Mc 1,35.
 orabat.

7 — pene

8 ☞ > Domine q. h. p. sum

11 illum

13 illum | ☞ Iesus dicens

16 deserto

- 17 Et factum est in una dierum, et ipse ⁸⁶
Mt 9,1-8. Mc 2,1-12. sedebat docens. Et erant Pharisei sedentes,
 et legis doctores, qui venerant ex omni
 castello Galilaeae, et Iudaeae, et Ierusalem:
 18 et virtus Domini erat ad sanandum eos. Et ⁸⁷
 ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat
 paralyticus: et quaerebant eum inferre, et
 19 ponere ante eum. Et non inuenientes qua
 parte illum inferrent prae turba, ascenderunt
 supra tectum, et per tegulas summiserunt
 20 eum cum lecto in medium ante Iesum. Quo-
 rum fidem ut vidit, dixit: Homo remittuntur
 21 tibi peccata tua. Et coeperunt cogitare Scri-
7,40. Is 43,25; 55,7. J 5,12. Ps 120,4. bae, et Pharisei, dicentes: Quis est hic, qui
 loquitur blasphemias? Quis potest dimittere
 22 peccata, nisi solus Deus? Ut cognovit autem
 Iesus cogitationes eorum, respondens, dixit
 ad illos: Quid cogitatis in cordibus vestris?
 23 Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi
 24 peccata: an dicere: Surge, et ambula? Ut
 autem sciatis quia Filius hominis habet po-
 testatem in terra dimittendi peccata, (ait
 paralytico) Tibi dico, surge, tolle lectum
 25 tuum, et vade in domum tuam. Et confestim
 consurgens coram illis, tulit lectum, in quo
 iacebat: et abiit in domum suam, magnificans
 26 Deum. Et stupor apprehendit omnes, et
 magnificabant Deum. Et repleti sunt timore,
 dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie.

17 > erat domini

19 eum | illum

22 § cogit. mala

24 > pot. habet | dimittere

25 surgens | — lectum

37 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν 17 17-26:
 36,2 διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομο- Mt 9,1-8.
 διδάσκαλοι οἱ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης Mc 2,1-12.
 τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ 8,19; 9,46.
 13 δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ 18 19,3.
 37,1 ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παρα-
 λελυμένος, καὶ ἐξήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι
 ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ μὴ εὐρόντες ποίας εἰσενέγ- 19
 κωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ
 δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθήκαν αὐτὸν σὺν τῷ
 κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ 20
 ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί
 σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι 21 7,49.
 οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· τίς Is 48,25; 55,7.
 ἐστὶν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται J 5,12.
 ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ θεός; ἐπιγνοὺς 22 Ps 130,4.
 δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς
 εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρ-
 διαῖς ὑμῶν; ¹τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί 23 J 5,36; 11,42.
 σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περι-
 πάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 24 J 3,35; 17,2.
 ἐξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν
 τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ
 κλινιδιὸν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ 25 J 5,8 a.
 παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ
 κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων
 τὸν θεόν. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ 26
 ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέ-
 γοντες ὅτι εἶδομεν παρὰ ὄξα σήμερον.

18 θειναι : [H]W+ αυτον 19 του Ιησου : W παντων
 24 h παραλυτικω 26 H ειδαμεν

17 ημερων αυτου διδασκοντος συνελθειν τους Φαρισ. κ.
 νομοδιδασκαλους ησαν δε συνεληλυθοτες | — και Ιερ. . . ην
 19 ανεβησαν . . . και αποστεγασαντες τους κεραμους οπου
 ην καθ. τον κραβαττον συν τ. παραλυτικω 21 εν ταις καρδιαις
 αυτων λεγοντες 22 fin + πονηρα 24 τον κραβαττον
 25 εφ ο κατ. : την κλινη 26 — και εκστ. . . θεον Da

- 27—32: 27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην 14 38
 Mt 9,9—18. ὀνόματι Λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ 88,2
 Mc 2,13—17. 28 εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ καταλιπὼν πάντα
 15,1. 29 ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. Καὶ ἐποίησεν δοχὴν 89,2
 μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν
 ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν
 15,2; 19,7. 30 κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ
 γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέ-
 γοντες· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
 4,28. 31 ἐσθίετε καὶ πίνετε; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 10,9
 πρὸς αὐτούς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες
 32 ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι
 33 δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Οἱ δὲ 39
 Mt 9,14—17. εἶπαν πρὸς αὐτόν· οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν·
 Mc 2,18—22. 11,1. 34 πικρὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν
 J 3,29. 35 Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. ὁ
 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μὴ δύνασθε τοὺς
 17,22. J 16,20. 36 ἔστιν, ποιῆσαι νηστεῦσαι; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι,
 καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε
 37 νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἐλέγεν
 δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς διτι οὐδεὶς ἐπί-
 βλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ
 ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει
 καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ
 Job 32,19. 38 ἀπὸ τοῦ καινοῦ. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον
 εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος
 ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ
 39 οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς

29 αυτων : h αυτου 31 H [ο] 34 W νηστευειν 38 W αλλ

27 και ελθων παλιν παρα την θαλασσαν τον επακολου-
 θουντα αυτω οχλον εδιδασκεν και παραγων ειδεν Λευει τον του
 Αλφαιου καθημενον etc 29 Λευει | οι ησ. μετ αυτ. κατ. :
 ανακειμενων 30 — και αμαρτωλ. 33 οι δε μαθ. σου
 ουδεν τουτων ποιουσιν 34 μη δυνανται οι υιοι τ. ν. εφ οσον
 εχουσιν τον νυμφιον μεθ εαυτων νηστευειν 37 τους ασκ. :
 + τους παλαιους

³⁸₂ Et post haec exiit, et vidit publicanum 27 ^{27-32:}
 nomine Levi, sedentem ad Telonium, et ait ^{Mt 9,9-18.}
 illi: Sequere me. Et relictis omnibus, surgens 28 ^{Mc 2,18-17.}
⁸⁹₂ secutus est eum. et fecit ei convivium 29 ^{15,1.}
 magnum Levi in domo sua: et erat turba
 multa publicanorum, et aliorum, qui cum illis
 erant discumbentes. Et murmurabant Phari- 30
 saei, et Scribae eorum dicentes ad discipulos
 eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus
⁴⁰₂ manducatis, et bibitis? Et respondens Iesus, 31
 dixit ad illos: Non egent qui sani sunt me-
 dico, sed qui male habent. Non veni vocare 32
 iustos, sed peccatores ad poenitentiam. At 33 ^{33-39:}
 illi dixerunt ad eum: Quare discipuli Ioannis ^{Mt 9,14-17}
 ieiunant frequenter, et obsecrationes faciunt, ^{Mc 2,18-22.}
 similiter et Pharisaeorum: tui autem edunt,
 et bibunt? Quibus ipse ait: Numquid potestis 34
 filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere
 ieiunare? Venient autem dies: cum ablati 35
 fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis
 diebus. Dicebat autem et similitudinem ad 36
 illos: Quia nemo commissuram a novo vesti-
 mento immittit in vestimentum vetus: alio-
 quin et novum rumpit, et veteri non convenit
 commissura a novo. Et nemo mittit vinum 37
 novum in utres veteres: alioquin rumpet
 vinum novum utres, et ipsum effundetur, et
 utres peribunt. sed vinum novum in utres 38

27 teloneum

32 in paenit. 35 dies, cum ... sponsus:

36 > vestim. novo

novos mittendum est. et utraque conser-
 39 vantur. Et nemo bibens vetus, statim vult
 novum, dicit enim: Vetus melius est.

- 1-5:
 Mt 12,1-8.
 Mc 2,23-28.
 Dt 23,26.
 J 5,10.
- 6 Factum est autem in sabbato secundo,⁴¹₂
 primo, cum transiret per sata, vellebant disci-
 puli eius spicas, et manducabant confricantes
 2 manibus. Quidam autem Pharisaeorum, dice-
 bant illis: Quid facitis quod non licet in sab-
 3 batis? Et respondens Iesus ad eos, dixit:
 Nec hoc legistis quod fecit David, cum
 4 esurisset ipse, et qui cum illo erant? quo-
 modo intravit in domum Dei, et panes pro-
 positionis sumpsit, et manducavit, et dedit
 his, qui cum ipso erant: quos non licet man-
 5 ducare nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat⁴²₂
 illis: Quia Dominus est Filius hominis, etiam
 sabbati.
- 6-11:
 Mt 12,9-14.
 Mc 3,1-8.
- 6 Factum est autem et in alio sabbato, ut
 intraret in synagogam, et doceret. Et erat
 ibi homo, et manus eius dextra erat arida.
- 14,1. 7 Observabant autem Scribae, et Pharisei si
 in sabbato curaret: ut invenirent unde ac-
 8 cusarent eum. Ipse vero sciebat cogita-
 tiones eorum: et ait homini, qui habebat
 manum aridam: Surge, et sta in medium.
 9 Et surgens stetit. ¹ Ait autem ad illos Iesus:

6,1 § secundo primo ¶ secundoprime
 3 illo] eo
 7 — in | inven. accusare illum

καινοὺς βλητέον. καὶ οὐδεὶς πινὼν παλαιὸν θέλει 39
 νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστιν.

40 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐ- 6 1-5:
 41,2 τὸν διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐ- Mt 12,1-8.
 τοῦ καὶ ἡσθιον τοὺς στάχνας ψάχοντες ταῖς χερσίν. Mc 9,28-28.
 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν· τί ποιεῖτε ὃ οὐκ Dt 23,26.
 ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐ- J 5,10.
 τοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίη- 3 1 Sm 21,7.
 σεν Δαυεὶδ ὁπότε ἐπεινάσεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐ-
 τοῦ ὄντες; ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ 4 Lv 24,9.
 καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως λαβὼν ἔφαγεν καὶ
 ἔδωκεν τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν
 εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· 5
 κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

15 41 Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν 6 6-11:
 42,2 εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἄν- Mt 12,9-14.
 ἄθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά· Mc 3,1-6.
 παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ 7 14,1.
 Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὐρωσιν
 κατηγορεῖν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογι- 8
 σμούς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι
 τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον· καὶ
 ἀναστὰς ἔστη. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· 9

39 [H] | K- και 6,1 εν σαββατω : +h¹+ [R]T+
 δευτεροπρωτω h² mane | RT αυτ. τους σταχνας και
 ησθιον ψ. 2 RT ειπον | εξεστιν : T+ ποιειν 3 H [o] |
 T = Ιησ. προς αυτ. ειπεν | HR οτε | HR- οντες 4 H [ως] |
 | T ελαβεν και εφ. | εδωκεν : T+ και 5 αυτοις : RT+
 οτι | hRT εστιν ο υιος τ. ανθρ. και του σαββ. | h^f tot. vers.
 post v. 10; hic: Τη αυτη ημερα θεασαμενος τινα εργαζομενον
 τω σαββατω ειπεν αυτω Ανθρωπε, ει μεν οιδας τι ποιεις,
 μακαριος ει· ει δε μη οιδας, επικαταρατος και παραβατης ει
 του νομου. 7 αυτον: [R]-T | hW θεραπευσει 9 H [o]

38 βαλλουσιν και αμφοτεροι τηρουνται D(5) 39 ευθεως
 θελει A5 | χρησιμοποιεως A5 6,1 οι δε μαθ. αυτ. ηρξαντο
 τιλλειν 2 ιδε, τι ποιουσιν οι μαθ. σου τοις σαββ. ο ουκ εξ.
 3 ουδεποτε 6 και εισελθοντος αυτου παλιν εις την συναγωγην
 σαββατω, εν η ην ανθρ. ξηραν εχων την χειρα 7 κατη-
 γοριαν A15 8 ηδει ... ειπ. δε: γινωσκων ... λεγει | εσταθη

ἐπερωτῶ ὑμᾶς εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; 10 καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπε- 11 κατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιῆσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

- 12—16: 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν 42
Mc 3,18—19. αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν δια- 43,2
Mt 10,3—4. 13 νυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. καὶ ὅτε 16
J 6,70. ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, 44,2
Act 1,13. καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀπο-
14 στόλους ὠνόμασεν, Ἰάκωβον, ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, [καὶ] Ἰάκωβον Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν, 15
16 καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτῃ, ὃς 16,1
17 ἐγένετο προδότης, καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη 45,1
Mt 4,23—5,1. ἐπὶ τόπον πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν
Mc 3,7—12. αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης
J 6,80.86. τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου
18 Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ἐνοχλοῦ-
μενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο·
5,17; 8,46. 19 καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτην ἄπισθαι αὐτοῦ, ὅτι
Mc 3,10. δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἴατο πάντα.

9 Η υμας, ει | Τ απολεσαι. 15 [και] : T—W
| Η Ἀλφαιου 17 Ιερουσ. : h^r1+ και Πιραιας (? Πιραιας)
20 et trans fretum 18 Η ηλθαν 19 W εξηρχετο,

9 αποκτειναι Apl | fin + οι δε εισωπων Da 10 αυτ. παντ.
εν οργη Da | και εξετεινεν ND | αυτου : ως και η αλλη D(5)
11 διελογιζοντο πρ. αλληλ. πως απολεσωσιν αυτον 12 — του
θεου 18 εφωνησεν | εκαλεσεν 14 πρωτον Σιμ. ον και Πητρον
επωνομασεν | Ιωαννην τον αδελφον αυτου, ους επωνομασεν
βοανηργες ο εστιν υιοι βροντης 15 Θωμαν τον επικαλουμενον
Διδυμον 17.18 κ. Ιερουσ. . . ηλθον : και αλλων πολεων
εληλυθοτων 18 fin + απαντες 69

Interrogo vos si licet sabbatis benefacere, an male: animam salvam facere, an perdere? Et circumspexit omnibus dixit homini: Ex- 10
tende manum tuam. Et extendit: et restituta est manus eius. Ipsi autem repleti sunt in- 11
sipientia, et colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Iesu.

⁴³/₂ Factum est autem in illis diebus, exiit 12 12-18:
Mc 3,15-19.
in montem orare, et erat pernoctans in oratione Dei. Et cum dies factus esset, vocavit 13 Mt 10,2-4.
J 6,70.
Act 1,13.
⁴⁴/₂ discipulos suos: et elegit duodecim ex ipsis (quos et Apostolos nominavit) ¹ Simonem, quem 14
cognominavit Petrum, et Andream fratrem eius, Iacobum, et Ioannem, Philippum, et Bartholomaeum, ¹ Matthaëum, et Thomam, 15
Iacobum Alphaei, et Simonem, qui vocatur zelotes, ¹ et Iudam Iacobi, et Iudam Iscariotem, 16
⁴⁵/₁ qui fuit proditor. Et descendens cum illis, 17 17-19:
Mt 4,23-5,1.
Mc 3,7-12.
stetit in loco campestri, et turba discipulorum eius, et multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea, et Ierusalem, et maritima, et Tyri, et Sidonis, ¹ qui venerant ut audirent eum, et 18
sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur. Et omnis turba quaerebat eum tangere: 19 5,17; 8,48.
Mc 3,10.
quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes.

9 sabbato bene facere

11 ² de Iesu

14 bartholomeum

15 mattheum | alphei

16 — et 1° | scarioth

18 venerunt

19 quaerebant | exiebat

- 20—23: 20 Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, $\frac{46}{5}$
 Mt 5,3.4.6.11. dicebat:
 12. Beati pauperes: quia vestrum est regnum
 Dei.
- Ap 7,16.17. 21 Beati, qui nunc esuritis: quia saturabimini. $\frac{47}{5}$
 Ps 126,5,6. * Beati, qui nunc fletis: quia ridebitis. $\frac{48}{5}$
 Is 61,3. $\frac{49}{5}$
- J 15,19; 16,2. 22 Beati eritis cum vos oderint homines, et
 cum separaverint vos, et exprobraverint, et
 eiecerint nomen vestrum tamquam malum
 23 propter Filium hominis. Gaudete in illa die,
 et exultate: ecce enim merces vestra multa
 est in caelo: secundum haec enim faciebant
 Prophetis patres eorum.
- Jc 5,1. 24 Verumtamen vae vobis divitibus, quia $\frac{50}{10}$
 L 2,25. habetis consolationem vestram.
- Is 5,22. 25 Vae vobis, qui saturati estis: quia esurietis. $\frac{51}{10}$
 Vae vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis
 et flebitis.
- Jc 4,4. 26 Vae cum benedixerint vobis homines: se-
 Meh 2,11. cundum haec enim faciebant pseudoprophetis
 patres eorum. Sed vobis dico, qui auditis: $\frac{52}{5}$
- 27—36: 27 Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui
 Mt 5,39—48. 28 oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis,
 29 et orate pro calumniantibus vos. Et qui te
 percutit in maxillam, praebe et alteram. Et $\frac{53}{5}$
- 30 tunicam noli prohibere. Omni autem petenti
 te, tribue: et qui aufert quae tua sunt, ne re-
 31 petas. Et prout vultis ut faciant vobis homi- $\frac{54}{5}$
 32 nes, et vos facite illis similiter. Et si diligitis $\frac{55}{5}$
 eos, qui vos diligunt, quae vobis est gratia?

23 — est   24 C^{93-98} verunt. | S qui
 26 bene vobis dixerint | S^{W} omnes hom. |
 — enim | prophetis
 27 > vos oderunt   28 — et
 29 S max. unam | S praebe illi

- 17 43 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς 20 ^{20-23:} Mt 5,8.4.6.11.
 48,5 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· 12.
- Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασι- Jac 2,5.
 λεία τοῦ θεοῦ.
- 47,5 μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. 21 Ap 7,16.17.
 48,5 μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. Ps 126,5.6.
 44 μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρω- 22 J 15,19; 16,2.
 49,5 ποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ
 ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἐνεκα τοῦ
 υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάριτε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 23
 καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς
 ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς
 προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.
- 50,10 Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε 24 Jc 5,1.
 τὴν παράκλησιν ὑμῶν. 2,25.
- 45 οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε. 25 Is 5,22.
 οὐαὶ, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ Jc 4,9.
 κλαύσετε.
- 51,10 οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ 26 Jc 4,4.
 ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδο- Mch 2,11.
 52,5 προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Ἄλλὰ ὑμῖν λέγω 27 ^{27-36:}
 τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, κα- Mt 5,39-48.
 46 λῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, * εὐλογεῖτε τοὺς 28
 καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπη-
 53,5 ρεαζόντων ὑμᾶς. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα 29
 47 τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης. παντὶ 30
 αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σά
 54,5 μὴ ἀπαίτει. καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν 31 Mt 7,12.
 55,5 ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ 32 1 T 5,8.
 ἀγαπάτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις

20.21 W, οι 26 T καλ. εἰπωσιν υμας W υμ. καλ.
 εἰπ. | W— οι πατ. αντ. 29 επι : T εἰς 30 παντι :
 R+ [τω] 31 ποιεῖτε : hRT pr και υμεις

21 χορτασθησονται N* | γελασονται Euseb. 25 — νον 1° AD5
 26 — παντες Da 28 περι : υπερ AD5 29 τ. δεξιαν σιαγ. N*

- ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐ-
 33 τοὺς ἀγαπῶσιν. καὶ γὰρ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς
 ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ
 Lv 25,35.36. 34 οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. καὶ ἐὰν δανί-
 σσητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις
 ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα
 Mt 5,45. 35 ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
 ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελ-
 πίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ
 ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ
 36 τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. Γίνεσθε οἰκτιρ- 48
 37-49: 37 μονες, καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτιρῶν ἐστίν. καὶ 58,2
 Mt 7. 37 μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ κατα-
 Mt 6,14. μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ κατα-
 δικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε,
 Mc 4,24. 38 καὶ ἀπολυθήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·
 Mt 7,2. μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευμένον ὑπερεκχυν-
 νόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ὅ γὰρ
 Mt 15,14; 39 μέτρον μετρεῖτε ἀντιμετροηθήσεται ὑμῖν. Ἐλπεν 57,5
 28,18,24. 39 δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς· μήτι δύναται τυφλὸς
 τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέρω εἰς βόθυνον
 Mt 10,24.25. 40 ἐμπεσοῦνται; οὐκ ἔστιν μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδά- 49
 J 15,20. 40 σκαλον· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδά- 58,8
 41 σκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν 59,5
 τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν
 42 ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; πῶς δύνασαι
 λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ
 κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ
 ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἐκβαλε
 πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε
 διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ

33 γαρ : [H]—R | και 2^ο : R+ [γαρ] 34 W δανειο. ει
 δανειζ. | εστιν : [H]—W 35 W δανειζ. | hT μηδενα
 88 h μετροηθησεται 42 σου 8^ο 4^ο : HT σου

34 — τα ισα 37 και ου : ινα 1^ο A Da 2^ο Da 39 οδαγειν
 42 — αδελφε | και ιδου η δοκ. εν τω σω οφθ. υποκειται

nam et peccatores diligentes se diligunt. Et 33
 si benefeceritis his, qui vobis benefaciunt;
 quae vobis est gratia? siquidem et peccatores
 hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his, a 34 *Lv 25,35.36.*
 quibus speratis recipere; quae gratia est
 vobis? nam et peccatores peccatoribus foenerantur,
 ut recipiant aequalia. Verumtamen 35
 diligite inimicos vestros: benefacite, et mutuum
 date, nihil inde sperantes: et erit merces
 vestra multa, et eritis filii Altissimi, quia ipse
 benignus est super ingratos et malos. Estote 36
 ergo misericordes sicut et Pater vester misericors
 est. Nolite iudicare, et non iudicabimini: 37 *37-49:
Mt 7.
Mt 6,14.*
 nolite condemnare, et non condemnabimini.
 Dimittite, et dimittimini. ¹ Date, et dabitur 38 *Mc 4,24.*
 vobis: mensuram bonam, et confertam, et
 coagitatam, et supereffluentem dabunt in
 sinum vestrum. Eadem quippe mensura, qua
⁵⁷ $\frac{57}{5}$ mensi fueritis, remetietur vobis. Dicebat 39 *Mt 15,14;
28,18.24.*
 autem illis et similitudinem: Numquid potest
 caecus caecum ducere? nonne ambo in fo-
⁵⁸ $\frac{58}{3}$ veam cadunt? Non est discipulus super
 magistrum: perfectus autem omnis erit, si 40 *Mt 10,24.25.
J 15,20.*
⁵⁹ $\frac{59}{5}$ sit sicut magister eius. Quid autem vides 41
 festucam in oculo fratris tui, trabem autem,
 quae in oculo tuo est, non consideras? Aut 42
 quomodo potes dicere fratri tuo: Frater
 sine eiiciam festucam de oculo tuo: ipse in
 oculo tuo trabem non videns? Hypocrita
 eiice primum trabem de oculo tuo: et tunc
 perspicies ut educas festucam de oculo

35 et bene facite

38 — et 2°

39 cadent

40 — si sit

42 aut] et

43 fratris tui. Non est enim arbor bona, quae ⁶⁰/₅
facit fructus malos: neque arbor mala, faciens

44 fructum bonum. Unaquaeque enim arbor de
fructu suo cognoscitur. * Neque enim de spi- ⁶¹/₅
nis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant

Mt 12,34.35. 45 uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis ⁶²/₅
sui profert bonum: et malus homo de malo
thesauro profert malum. Ex abundantia enim

Mt 1,6. Mt 7,21. 46 cordis os loquitur. Quid autem vocatis ⁶³/₅
me Domine, Domine: et non facitis quae

47 dico? Omnis, qui venit ad me, et audit ⁶⁴/₅
sermone meos, et facit eos: ostendam vobis

48 cui similis sit: similis est homini aedificanti
domum, qui fodit in altum, et posuit funda-
mentum super petram. inundatione autem
facta, illisum est flumen domui illi, et non
potuit eam movere: fundata enim erat super

49 petram. Qui autem audit, et non facit: si-
milis est homini aedificanti domum suam
super terram sine fundamento: in quam illi-
sus est fluvius, et continuo cecidit: et facta

1-10:
Mt 8,5-13. 7 est ruina domus illius magna. Cum autem ⁶⁵/₃
implesset omnia verba sua in aures plebis,
intravit Capharnaum.

J 4,47. 2 Centurionis autem cuiusdam servus
male habens, erat moriturus: qui illi erat
3 pretiosus. Et cum audisset de Iesu, misit
ad eum seniores Iudaeorum, rogans eum ut
4 veniret, et salvaret servum eius. At illi cum
venissent ad Iesum, rogabant eum solícite,

45 — thesauro 2°

48 fundamenta | ~~3~~ supra bis, it 49.

49 audivit . . . fecit

7,3 ~~3~~ sanaret

60,5 ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον 48
 καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον
 σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἐκαστον γὰρ δένδρον 44
 61,5 ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· * οὐ γὰρ ἐξ ἀκαν-
 θῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν
 62,5 τρυγῶσιν. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ 45 Mt 12,34.35.
 θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ
 ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν·
 ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα
 63,3 αὐτοῦ. Τί δέ με καλεῖτε· κύριε κύριε, καὶ οὐ 46 Mt 11,6. Mt 7,21
 50 ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με 47
 64,5 καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς,
 ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὁμοίος. ὁμοίός ἐστιν 48
 ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ
 ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν·
 πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς
 τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλευσθαι αὐτήν
 διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆσαι αὐτήν. ὁ δὲ ἀκούσας 49
 καὶ μὴ ποιήσας ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδο-
 μήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ἣ
 προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ
 ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.
 18 51 Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς 7 1-10:
 65,3 τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσηλθὲν εἰς Καφαρναοῦμ. Mt 8,5-13.
 Ἐκατοντάρχου δὲ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων 2 J 4,46.
 ἡμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκούσας 3
 δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρε-
 σβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθῶν
 διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι 4
 πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως,

43 H γὰρ ἐστὶν 46 α: hW o 7,1 h Ἐπει δε 4 παρεκαλ.:
 T ηρωτων

48 καρπους σαπρους | καρπους καλους 48 δια ...
 αυτην: τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν AD5 49 — ευθυς
 7,1 και εγενετο οτε ετελεσεν ταυτα τα ρηματα λαλων ηλθεν
 2 παις 3 παιδα 47^{ev}

- Act 10,2; 27,8. 5 λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο· ἀγαπᾷ
 γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς
- 15,20. 6 ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν
 αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ
 τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν φίλους ὁ ἑκατοντάρχης λέγων
 αὐτῷ· κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἰκανός εἰμι ἵνα
- 7 ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ ἑμαυτὸν
 ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἶπέ λόγῳ, καὶ
- 8 ἰαθῆτω ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι
 ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρα-
 τιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύε-
 ται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ
- 18,8. Jr 5,3. 9 μου· ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα
 ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκο-
 λουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν
- 10 τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. καὶ ὑποστρέ- 86,5
 φαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὔρον τὸν
- 11 δοῦλον ὑγιαίνοντα. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς 19 52
 ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναῖν, καὶ συνε- 87,10
 πορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος
- 8,42; 9,38. 12 πολὺς. ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ
 1 Rg 17,17. ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκῶς μονογενῆς υἱὸς τῇ
 μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς
- 10,38. 13 πόλεως ἰκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ
 κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ·
- 14 μὴ κλαῖε. καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ
 δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ
- 1 Rg 17,28. 15 λέγω, ἐγέρθητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ
 2 Rg 4,36. ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτόν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

6 T - απο | επεμψ. : R+ [προς αυτον] | R εκατον-
 τάρχος | T- αυτω 11 τω : hT τη | αυτου : T+ ικανοι
 12 αυτη : H αυτη 13 T επ αυτην 14 νεανισκε : h'+
 - νεανισκε | 15 h εκαθισεν

6 επορ. δε μει αυτων ο Ιησ. 7 - διο . . . ελθειν |
 ιαθησεται κρις ■ αμην λεγω Da | ουδεποτε τος. πιστ. ευρ.
 εν τω Ισρ. 10 τον ασθενοντα δουλον ΑΟρις 12 κ. πολυς
 οχλος τ. πολ. συνεληλυθει αυτη 13 κυρ. : Ιησους

dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi
 praestes. diligit enim gentem nostram: et 5
 synagogam ipse aedificavit nobis. Iesus 6 ^{15,20.}
 autem ibat cum illis. Et cum iam non longe
 esset a domo, misit ad eum Centurio amicos,
 dicens: Domine noli vexari: Non enim sum
 dignus ut sub tectum meum intres. propter 7
 quod et meipsum non sum dignum arbitratus
 ut venirem ad te: sed dic verbo, et sanabitur
 puer meus. nam et ego homo sum sub po- 8
 testate constitutus, habens sub me milites:
 et dico huic vade, et vadit: et alii veni, et
 venit: et servo meo, fac hoc, et facit. Quo 9 ^{18,8. Jr 5,3.}
 audito Iesus miratus est: et conversus se-
 quentibus se turbis, dixit: Amen dico vobis,
⁶⁶ nec in Israel tantam fidem inveni. Et reversi, 10
⁵ qui missi fuerant domum, invenerunt servum,
⁶⁷ qui languerat, sanum. Et factum est: 11
¹⁰ deinceps ibat in civitatem, quae vocatur
 Naim: et ibant cum eo discipuli eius, et
 turba copiosa. Cum autem appropinquaret 12 ^{8,42.}
 portae civitatis, ecce defunctus efferebatur ^{1 Rg 17,17.}
 filius unicus matris suae: et haec vidua
 erat: et turba civitatis multa cum illa.
 Quam cum vidisset Dominus, misericordia 13
 motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et 14
 accessit, et tetigit loculum. (Hi autem, qui
 portabant, steterunt) Et ait: Adolescens, tibi
 dico, surge. Et resedit qui erat mortuus, 15 ^{1 Rg 17,23.}
 et coepit loqui. Et dedit illum matri suae. ^{2 Rg 4,36.}

6 > dignus sum

8 ~~sub~~ alio

11 ~~ib~~ ibat Iesus | eo] illo

12 et ecce | matri

13 ea

- 1,68; 19,44. 16 Accepit autem omnes timor: et magnificabant Deum, dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis: et quia Deus visitavit plebem
 17 suam. Et exiit hic sermo in universam Iudaeam de eo, et in omnem circà regionem. 68
10
- 18-35:
Mt 11,2-19. 18 Et nunciaverunt Ioanni discipuli eius de omnibus his. Et convocavit duos de discipulis suis Ioannes, et misit ad Iesum, dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? 69
5
- Pa 40,3; 118,20. 19 Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt: Ioannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?
- Mt 3,1.
Dn 9,28. 20 (in ipsa autem hora multos curavit a languoribus, et plagis, et spiritibus malis, et caecis multis donavit visum.) Et respondens, dixit illis: Euntes renunciate Ioanni quae audistis, et vidistis: Quia caeci vident, claudi ambulat, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui
 21 resurgunt, pauperes evangelizantur: et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in
 22 me. Et cum discessissent nuncii Ioannis, coepit de Ioanne dicere ad turbas: Quid existis in desertum videre? arundinem vento
 23 agitatum? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, et
- Is 35,5; 61,1. 24
 Jr 1,18. 25
 Mt 3,4. 26

17 — in 2°

(18 *¶* inc. v. 19 Et convocavit)

19 Ies.] dominum

21 > cur. multos

22 nuntiate | > vid. et aud.

24 > dic. de ioh. | videre harund. vento moveri?

ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν ¹⁶ 1.88; 19,44. Mt 15,81.
 λέγοντες ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ^{68,10}
 ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ ¹⁷
 ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ
 αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
²⁰ ⁵³ Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάνει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ¹⁸ 18-35: Mt 11,2-19.
^{69,5} περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο
 τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάνης ἔπεμψεν ¹⁹ Ps 40,8; 118, Mt 8,1. Dn 9,26.
 πρὸς τὸν κύριον λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον
 προσδοκῶμεν; παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ²⁰
 ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάνης ὁ βαπτιστῆς ἀπέστειλεν
 ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον
 προσδοκῶμεν; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν ²¹
 πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων
 πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν.
 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγ- ²² Is 35,5; 61.
 γείλατε Ἰωάνει ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· τυφλοὶ
 ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθα-
 ρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται,
 πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν ²³
⁵⁴ μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ²⁴ Jr 1,18. 1,17.
 ἀγγέλων Ἰωάνου ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους
 περὶ Ἰωάνου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεά-
 σασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἢ ἀλλὰ ²⁵ Mt 8,4.
 τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις
 ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ
 τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλλὰ ²⁶ 1,76.
 τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ

16 hT απαντας 19 αλλ. : Η ετερον 20 RT απεσταλκεν
 | αλλ. : h ετερον 22 τυφλοι : T pr οτι | και 30 : [R]-T
 24.25.26 T εξεληλυθατε 26 HR ναί,

16 fin + εις αγαθον Ma 18 Και... τουτων : εν οις και μεχρι
 Ιωανου του βαπτιστου ος ει — ο Ιω. 21 εθεραπευεν | τυφλους
 εποιει βλεπ. 22 πορ. ειπατε Ιωανη α ειδον υμων οι οφθαλμοι
 και α ηκουσαν υμων τα οτα 25 διαγοντες Da

Ex 23,20. 27 περισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ 70,2
 Ml 8,1. γέγραπται·

ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
 ὤπου σου,

ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

1,15. 28 λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάνου 71,5
 οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ

8,7.12. 29 θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας 72,10
 Mt 21,32. καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες

Act 13,46. 30 τὸ βάπτισμα Ἰωάνου· οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νο-
 μικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς,

31 μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. Τίτι οὖν ὁμοιώσω 55
 τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίτι εἰσὶν 73,5

32 ὁμοιοί; ὁμοιοὶ εἰσὶν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ κατη-
 μένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις ἃ λέγει·

ἠυλόησαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·

ἐθρηνησαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.

15. J 10,20. 33 ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς μὴ ἐσθίων
 ἄρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε· δαιμόνιον

15,2. 34 ἔχει. ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ
 πίνων, καὶ λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ

35 οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ
 ἐδικαίωθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς.

11,87. 36 Ἡρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγη 21 56
 μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρι- 74,1

37 σαίου κατεκλίθη. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἣτις ἦν ἐν τῇ
 πόλει ἁμαρτωλὸς, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατὰκειται

ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον

Mt 26,7—13. 38 μύρου¹ καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ
 J 12,8—8. κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας

28 γυναικ. : T+ προφητης | H οὐδεὶς ἐστίν 28—30 H
 ἐστίν. — Καὶ ... αὐτου. — 33 α λέγει : RT λεγοντες
 33 HB εσθων | T μηδε 34 H εσθων 35 hT απο τ.
 τεχν. αυτ. παντ.

26 fin + (28) οτι ουδεις μειζων εν γενν. γυν. προφητης
 Ιωανου του βαπτιστου 27 — εμπροσθ. σου 28 αμην λεγω και |
 λεγω δε υμιν οτι ο μικροτ. αυτου 33 — αρτον ει — οινον
 35 — παντων Da | εργων N 165 38 εβρεξε

$\frac{70}{2}$ plusquam Prophetam: hic est, de quo 27 Mt 3,1.
scriptum est:

Ecce mitto angelum meum ante faciem
tuam,

qui praeparabit viam tuam ante te.

$\frac{71}{5}$ Dico enim vobis: Maior inter natos mulierum 28 1,15.
propheta Ioanne Baptista nemo est. qui
autem minor est in regno Dei, maior est illo.

$\frac{72}{10}$ Et omnis populus audiens et publicani, iusti- 29 3,7,12.
ficaverunt Deum, baptizati baptismo Ioannis. Mt 21,52.
Pharisaei autem, et legis periti consilium Dei 30 Act 13,46.
spreverunt in semetipsos, non baptizati ab

$\frac{73}{5}$ eo. Ait autem Dominus: Cui ergo similes 31
dicam homines generationis huius? et cui
similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus 32
in foro, et loquentibus adinvicem, et dicen-
tibus:

Cantavimus vobis tibiis, et non saltastis:
lamentavimus, et non plorastis.

Venit enim Ioannes Baptista, neque mandu- 33
cans panem, neque bibens vinum, et dicitis:

Daemonium habet. Venit Filius hominis man- 34 15,2.
ducans, et bibens, et dicitis: Ecce homo de-

vorator, et bibens vinum, amicus publicano-
rum, et peccatorum. Et iustificata est sapientia 35
ab omnibus filiis suis.

$\frac{74}{1}$ Rogabat autem illum quidam de Phari- 36 11,37.
saeis ut manducaret cum illo. Et ingressus
domum Pharisaei discubuit. Et ecce mulier, 37

quae erat in civitate peccatrix, ut cognovit
quòd accubisset in domo Pharisaei, attulit
alabastrum unguenti: et stans retro secus 38 Mt 26,7—13.
pedes eius, lacrymis coepit rigare pedes J 12,3—8.

31 — ait aut. dom.

37 quod Iesus | accubuit

eius, et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes eius, et unguento ungebat.

J 4,19. 39 Videns autem Pharisaeus, qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si esset propheta, sciret utique, quae, et qualis est mulier, quae

40 tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens Iesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic.

41 Duo debitores erant cuidam foeneratori: unus debebat denarios quingentos, et alius quinquaginta.

42 Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit?

43 Respondens Simon dixit: Aestimo quia is, cui plus donavit. At ille dixit ei: Recte iudicasti.

Gn 18,4. 44 Et conversus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: haec autem lacrymis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit.

R 16,16. 45 Osculum mihi non dedisti: haec autem ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos.

46 Oleo caput meum non unxisti: haec autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Dixit autem ad illam:

5,20,21. 48 Remittuntur tibi peccata. Et coeperunt qui simul accumbebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit: vade in pace.

8,48; 17,19; 18,42. 50 hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit: vade in pace.

4,48. 8 Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat per civitates, et castella praedicans, et evangeli-

39 — est 1° 41 — et 42 diligit 44 ~~est~~ — in
47 remittentur 48 ~~est~~ pecc. tua
8,1 civitatem et castellum

αὐτοῦ, καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέ-
 μασεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ
 ἤλειψεν τῷ μύρῳ. ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας 39 J 4,19.
 αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εἰ ἦν προ-
 φήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἢ γυνὴ ἣτις
 ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστίν. καὶ ἀπο- 40
 κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω
 σοὶ τι εἰπεῖν. ὁ δὲ· διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν. ἵ 41
 χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῆ τινι· ὁ εἰς ὄφειλεν
 δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. μὴ 42 J 21,15.
 ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο.
 τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; ἵ ἀποκριθεὶς 43 10,28.
 Σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρί-
 σατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. ἵ καὶ 44 Gn 18,4.
 στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις
 ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσηλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν,
 ὕδωρ μοι ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς
 δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξίν
 αὐτῆς ἐξέμαξεν. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη 45 ■ 16,16.
 δὲ ἀφ' ἧς εἰσηλθὼν οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου
 τοὺς πόδας. ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· 46 Mt 26,7.
 αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. οὗ χάριν 47
 λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί,
 ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον
 ἀγαπᾷ. εἶπεν δὲ αὕτῃ· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. 48 5,20,21.
 καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· 49
 τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; εἶπεν 50 Mt 9,22.
 δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· Mc 5,34; 10,
 πορεύου εἰς εἰρήνην. 1 Sm 1,17.
 2 Sm 15,9.

57 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ τῆς καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν 8
 75,10 κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζό-

38 T ἐξέμαξεν 39 προφητης : [H]W pr ■ 41 H
 χρεοφιλεται | W δανειστη 44 μοι επι : hT μου επι τους
 45 KR διελιπεν 46 T μου τους ποδ. 47 RT ου χαριν,
 (H 1898 —) | T αυτης αι αμαρτ. | ολιγον 2° : W pr και

39 ο Φ. παρ ω κατεχειτο 45 εισηλθεν L*ai vg 47 αι
 αμ. . . αγαπα : αυτη πολλα 166

4,48. μενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν

15,40.41; 16,9. 2 αὐτῷ, καὶ γυναῖκες τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμένοι

ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπὶ

24,10. 3 ἐξελήλυθει, καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου
Mt 14,2. Ἰησῆδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες
J 4,49.53.

διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

4—15: 4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν 22 58

Mt 13,1—23. ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς. 76,2
Mc 4,1—20.

5 ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ.

καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὁ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ

6 κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον κατέπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυνὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα.

7 καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συν-

8 φνεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον

ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυνὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει·

9 ὁ ἔχων ὄτια ἀκούειν ἀκουέτω. Ἐπηρώτων δὲ

αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὐτῆ εἶη ἡ παρα-

10 βολή. ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυ-

στήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, * τοῖς δὲ λοιποῖς 77,1

ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ

1 P 1,23. 11 ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. ἔστιν δὲ αὐτῆ ἡ παρα- 78,2

1 K 1,21. 12 βολή. ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ἵ οἱ δὲ

παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὼ οἱ ἀκούσαντες, εἴτα ἐρχεται

ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας

13 αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ

τῆς πέτρας οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται

τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ὄριζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς

καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφ-

8 RT Ἰωαννα 7 R συμφυ. 10 H συνιῶσιν 18 hT
ἐπι την πετραν | οντοι : hW αυτοι

4 συνελθοντος | παραβολην τοιαυτην προς αυτους
5 — του ουρανου 6.7.8 αλλο 8 αγαθ. και καλην
10 ιδωσιν DLai

zans regnum Dei: et duodecim cum illo,¹ et 2 Mc 5,19;
15,40.41; 16,9.
mulieres aliquae, quae erant curatae a spiri-
tibus malignis, et infirmitatibus: Maria, quae
vocatur Magdalene, de qua septem daemonia
exierant, et Ioanna uxor Chusae procuratoris 3 23,14; 24,10.
Mt 14,2.
J 4,49.53.
Herodis, et Susanna, et aliae multae, quae 4 4-15:
Mt 13,1-23.
Mc 4,1-20.
ministrabant ei de facultatibus suis. Cum 4
autem turba plurima convenirent, et de civi-
tatibus properarent ad eum, dixit per simili-
tudinem: Exiit qui seminat, seminare semen 5
suum: et dum seminat, aliud cecidit secus
viam, et conculcatum est, et volucres caeli
comederunt illud. Et aliud cecidit supra 6
petram: et natum aruit, quia non habebat
humorem. Et aliud cecidit inter spinas, et 7
simul exortae spinae suffocaverunt illud. Et 8
aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit
fructum centuplum. Haec dicens clamabat:
Qui habet aures audiendi, audiat. Inter- 9
rogabant autem eum discipuli eius, quae esset
haec parabola. Quibus ipse dixit: Vobis datum 10 1a 6,9.10.
est nosse mysterium regni Dei, * ceteris autem
in parabolis: ut videntes non videant, et audien-
tes non intelligant. Est autem haec parabola: 11 1 P 1,23.
Semen est verbum Dei. Qui autem secus 12 1 K 1,21.
viam, hi sunt qui audiunt: deinde venit dia-
bolus, et tollit verbum de corde eorum, ne
credentes salvi fiant. Nam qui supra petram: 13
qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt
verbum: et hi radices non habent: qui ad
tempus credunt, et in tempore tentationis re-

2 ab | > daem. sept.

3 iohanna | chuza | eis

4 conveniret 6 super

12 - hi 13 qui 3°] † quia

- 14 cedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt, qui audierunt, et a solitudinibus, et divitiis, et voluptatibus vitae euntes, suffocantur, et non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt, qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. Non est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur, et in palam veniat. Videte ergo quomodo audiatis? Qui enim habet, dabitur illi: et quicumque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo.
- 19 Venerunt autem ad illum mater, et fratres eius, et non poterant adire eum prae turba.
- 20 Et nunciatum est illi: Mater tua, et fratres tui stant foris, volentes te videre. Qui respondens, dixit ad eos: Mater mea, et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt, et faciunt.
- 22 Factum est autem in una dierum: et ipse ascendit in naviculam, et discipuli eius, et ait ad illos: Transfretemus trans stagnum.
- 23 Et ascenderunt. Et navigantibus illis, obdormivit, et descendit procella venti in stagnum, et complebantur, et periclitabantur. Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes: Praeceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum, et tempestatem aquae, et cessavit: et facta est
- 25 tranquillitas. Dixit autem illis: Ubi est fides

14 spinas |, euntes s. 17 > enim est

18 auditis (—?) 19 adire ad

23 et navig.] navig. autem | 22 compellebantur

- 14 ιστανται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί 14
 εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλού-
 του καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγονται
 καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί 15 Act 16,14.
 εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες H 10,36.
 τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπο- Ap 8,10.
 79,2 μωνῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄσπας καλύπτει αὐτὸν 16 16-18:
 σκευεὶ ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας Mc 4,21-25.
 τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. Mt 5,15.
 80,2 οὐ γὰρ ἐστὶν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, 17 Mt 10,26.
 οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῆ καὶ εἰς φανερόν I K 4,5.
 81,5 ἔλθῃ. βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς ἂν γὰρ ἔχη, 18 19,28.
 δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ
 ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
 59 Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ 19 19-21:
 82,2 ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ Mt 12,46-50.
 διὰ τὸν ὄχλον. ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ· ἡ μήτηρ σου Mc 3,31-35.
 καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἐστήκασιν ἔξω ἰδεῖν θέλοντές σε. 20 J 7,5. Act 1,1
 ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μήτηρ μου 21 11,28. Mt 7,2
 καὶ ἀδελφοὶ μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ
 θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιῶντες.
 23 60 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς 22 22-25:
 83,2 ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν Mt 8,18,28-30.
 πρὸς αὐτούς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· Mc 4,35-41.
 καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. 23
 καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ
 συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνεον. προσελθόντες δὲ 24 Act 27,22,24.
 διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· ἐπιστάτα ἐπιστάτα,
 ἀπολλύμεθα. ὃ δὲ διεγεροθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ
 καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ
 ἐγένετο γαλήνη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ ἡ πίστις 25

14 W ακουσαντες και ... πορευομενοι· 16 W λυχνι.
 επιτιθησιν 17 H γὰρ ἐστὶν 19 μητηρ: T+ αυτου 20 αυτω:
 T+ οτι | RT σε θελοντες 23 h λαιλ. εις τ. λιμν. ανεμ.

15 — καλη και | τον λογον του θεου 17 αποκρ. αλλα
 ινα γν. 20 ζητουντες σε 24 κυριε κυριε | — του υδατος

ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν

26 αὐτῷ; Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν, ἣτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας.

27 ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνὴρ τις 24 61 ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν

28 ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀνακράξας προσέειπεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ

29 ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς. παρήγγελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο ἀλύσειν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρῆσσαν τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο

30 ἀπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. ἐπηρώτησεν δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· τί σοι ὄνομά ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν· λεγιὼν, ὅτι εἰσηλθὲν δαιμόνια πολλὰ εἰς

31 αὐτόν. καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ

32 αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεῖ-

33 νους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσηλθόν εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὄρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ

34 κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός ἐφυγον καὶ ἀπήγγειλαν

25 W— και υπακ. αυτω 26 h¹¹T Γεργεσηνων h¹¹ Γαδαρηνων, ιι 37 27 h [τις] ανηρ 28 H [του θεου] 29 h παρηγγειλεν | απο 2° : hRT υπο 30 Ιησ. : [R]T+ λεγων | Η σοι 32 hT βοσκομενων

26 (ἀντιπέρα Zahn) 27 ος ειχεν δαιμ. απο χρονων ικανων ος ιματιον ουκ ενεδιδυσκετο 28 — προσεπ. αυτω και | — Ιησον 29 πνευμ. : δαιμονιω | εξελθε 30 λεγων ονομα μοι· πολλα γαρ ησαν δαιμ. 32 — ικανων | ινα εις τ. χοιρους εισελθωσιν 33 εισηλθ. : ορμησαν

vestra? Qui timentes, mirati sunt ad invicem,
 dicentes: Quis putas hic est, quia et ventis,
 et mari imperat, et obediunt ei? Et na- 26
 vigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae 26-39:
 est contra Galilaeam. Et cum egressus esset 27
 ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habe-
 bat daemonium iam temporibus multis, et
 vestimento non induebatur, neque in domo
 manebat, sed in monumentis. Is, ut vidit 28
 Iesum, procidit ante illum: et exclamans voce
 magna, dixit: Quid mihi, et tibi est Iesu Fili
 Dei Altissimi? obsecro te, ne me torqueas.
 Praecipiebat enim spiritui immundo ut exiret 29
 ab homine. Multis enim temporibus arripiebat
 illum, et vinciebatur catenis, et compedibus
 custoditus. et ruptis vinculis agebatur a dae-
 monio in deserta. Interrogavit autem illum 30
 Iesus, dicens: Quod tibi nomen est? At ille
 dixit: Legio: quia intraverant daemonia multa
 in eum. Et rogabant illum ne imperaret illis 31
 ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex 32
 porcorum multorum pascentium in monte: et
 rogabant eum, ut permitteret eis in illos
 ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo dae- 33
 monia ab homine, et intraverunt in porcos:
 et impetu abiit grex per praeceps in stagnum,
 et suffocatus est. Quod ut viderunt factum 34
 qui pascebant, fugerunt, et nunciaverunt

Mt 8,28-34.
 Mc 5,1-20.

25 > dic. ad inv. | ☞ — et 1° | > imper. et mari

26 Enavigaverunt autem ad

27 ☞ cum de navi egr.

30 intraverunt

31 eum

- 35 in civitatem, et in villas. Exierunt autem
 videre quod factum est, et venerunt ad Ie-
 sum: et invenerunt hominem sedentem, a quo
 daemonia exierant, vestitum, ac sana mente
 36 ad pedes eius, et timuerunt. Nunciaverunt
 autem illis et qui viderant, quomodo sanus
 40. 37 factus esset a legione: et rogaverunt illum
 omnis multitudo regionis Gerasenorum ut
 discederet ab ipsis: quia magno timore tene-
 bantur. * Ipse autem ascendens navim, re-⁸⁴/₈
 38 versus est. Et rogabat illum vir, a quo dæ-
 monia exierant, ut cum eo esset. Dimisit
 39 autem eum Iesus, dicens: 'Redi in domum
 tuam, et narra quanta tibi fecit Deus. Et
 abiit per universam civitatem, praedicans
 quanta illi fecisset Iesus.
- 40-56:
 Mt 9,18-26. 40 Factum est autem cum rediisset Iesus,⁸⁵/₂
 Mc 5,21-43. exceptit illum turba. erant enim omnes ex-
 37. pectantes eum. Et ecce venit vir, cui nomen
 41 Iairus, et ipse princeps synagogae erat: et
 cecidit ad pedes Iesu, rogans eum ut intraret
 7,12. 42 in domum eius, quia unica filia erat ei fere
 annorum duodecim, et haec moriebatur. Et
 contigit, dum iret, a turbis comprimebatur.
 43 Et mulier quaedam erat in fluxu sanguinis ab
 annis duodecim, quae in medicos erogaverat
 omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit
 44 curari: accessit retro, et tetigit fimbriam
 vestimenti eius: et confestim stetit fluxus

37 > tim. magno | navem

39 - in

40 rediisset

42 > filia unica | illi

εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ 35
 ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
 εὖρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαι-
 μόνια ἐξῆλθεν ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ
 τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγ- 36
 γειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμο-
 νισθεὶς. καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος 37 40.
 τῆς περιχώρου τῶν Γερασηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν,
 62 ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο. * αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς
 84,8 πλοῖον ὑπέστρεψεν. ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' 88
 οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέ-
 λυσεν δὲ αὐτὸν λέγων· ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν 89
 σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ
 ἀπήλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα
 ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
 25 63 Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο 40
 85,2 αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες
 αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ 41
 οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν· καὶ πεσὼν
 παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελ-
 θεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς 42
 ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν.
 Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον
 26 αὐτόν. καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν 43
 δώδεκα, ἣτις οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδενὸς θεραπευ-
 θῆναι, προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου 44
 τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις

85 H ἦλθαν | H ευραν | W ἐξεληλυθει | του :
 [H]-W 37 T ηρωτησαν | cf 28 | εις : W+ το 38 T εδεετο
 40 RT Εγενετο δε εν τω 41 ουτος : hRT αυτος 42 αυτη :
 H αυτη 43 ητις : RT+ ιατροις προσαναλωσασα ολον
 τον βιον

35 παραγενομενων δε εκ της πολεως και θεωρησαντων
 καθήμενον τον δαιμονιζομενον σωφρ. και ιματισμενον καθη-
 μενον 37 ηρωτησαν δε τον Ιησ. παντες και η χωρα των
 Γερασηνων 39 πορευου 41 - ω ονομα Ιαειρος 42 - ως
 43 ητις ετε : ην ουδε εις ισχυνε θεραπευσαι 44 - οπισθεν
 ει - του κρασπεδ.

- 45 τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀπάμενός μου; ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ
 5,17; 6,19. 46 ἀποθλίβουσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἤφατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' 47 ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἤφατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς 48 τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχοῆμα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πο- 49 ρεύου εἰς εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. 50 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· μὴ φοβοῦ· 9,28. 51 μόνον πίστευσον, καὶ σωθήσεται. ἔλθων δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφήκεν εἰσελθεῖν τινα σὺν αὐτῷ εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν 7,18. 52 πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλειον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· 53 μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. καὶ 54 κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· 55 ἡ παῖς, ἔγειρε. καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχοῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι 14. Mc 7,86. 56 φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

- 1-6: 9 Συνκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς 27 64
 14. δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ 86,2
 Mc 8,7-18. 2 νόσους θεραπεύειν· καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρῦσ-

45 Πέτρος : RT+ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ 48 RT θυγατερ
 51 h^r — καὶ Ἰωαννην 52 οὐκ : HR ου γαρ 54 T χειρου
 9,1 R συγκαλεσ. | hW εδωκ. δυναμ. αυτ.

45 ο δε Ιησ. γνους την εξελθουσαν εξ αυτου δυναμιν
 επηρωτα τις μου ηφατο 47 εντρομος ουσα 49 ερχονται
 απο ... λεγοντες 51 του κρασιου

sanguinis eius. Et ait Iesus: Quis est, qui 45
 me tetigit? Negantibus autem omnibus dixit
 Petrus, et qui cum illo erant: Praeceptor,
 turbae te comprimunt, et affligunt, et dicis:
 Quis me tetigit? Et dixit Iesus: Tetigit me 46 8,19.
 aliquis. nam ego novi virtutem de me exiisse.
 Videns autem mulier, quia non latuit, tremens 47
 venit, et procidit ante pedes eius: et ob quam
 causam tetigerit eum, indicavit coram omni
 populo: et quemadmodum confestim sanata
 sit. At ipse dixit ei: Filia, fides tua salvam 48 7,50.
 te fecit: vade in pace. Adhuc illo loquente, 49
 venit quidam ad principem synagogae, dicens
 ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare
 illum. Iesus autem, audito hoc verbo, re- 50
 spondit patri puellae: Noli timere, crede tan-
 tum, et salva erit. Et cum venisset domum, 51
 non permisit intrare secum quemquam, nisi
 Petrum, et Iacobum, et Ioannem, et patrem,
 et matrem puellae. Flebant autem omnes, et 52 7,13.
 plangebant illam. At ille dixit: Nolite flere,
 non est mortua puella, sed dormit. Et deride- 53
 bant eum, scientes quòd mortua esset. Ipse 54
 autem tenens manum eius clamavit, dicens:
 Puella, surge. Et reversus est spiritus eius, 55
 et surrexit continuo. Et iussit illi dari man-
 ducare. Et stupuerunt parentes eius, quibus 56 5,14. Mc 7,36.
 praecepit ne alicui dicerent quod factum erat.

⁸⁶/₂ Convocatis autem duodecim Apostolis, dedit 9
 illis virtutem, et potestatem super omnia daemona,
 et ut languores curarent. Et misit illos prae- 2

1-6:
 Mt 10,1.7.9-11.
 14.
 Mc 6,7-18.

45 (C⁹³ omnibus,) 46 **SW** nam et ego | exisse
 47 illius 48 illi | > te salvam 49 — quidam |
 a principe 51 > ioh. et iac. 52 — puella 53 quia
 9,1 **Ⓢ** autem Iesus

- 3 dicare regnum Dei, et sanare infirmos. Et ⁸⁷/₂
ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque
virgam, neque peram, neque panem, neque
10,5-7. 4 pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Et
in quamcumque domum intraveritis, ibi ma-
10,11. 5 nete, et inde ne exeatis. Et quicumque non
receperint vos: exeuntes de civitate illa, etiam
pulverem pedum vestrorum excutite in testi-
6 monium supra illos. Egressi autem circui-
bant per castella evangelizantes, et curantes ⁸⁸/₂
7 ubique. ^{7-9:} ^{Mt 14,1-2.} ^{Mc 6,14-18.} ⁹⁰/₂ ⁹¹/₂ ⁹²/₃ ⁹³/₁
Audiuit autem Herodes tetrarcha
omnia, quae fiebant ab eo, et haesitabat eo
quòd diceretur a quibusdam: Quia Ioannes
8 surrexit a mortuis: ^{23,8.} ⁹¹/₈ ⁹²/₃ ⁹³/₁ ⁹⁴/₁
a quibusdam vero: Quia
Elias apparuit: ab aliis autem: Quia propheta
9 unus de antiquis surrexit. Et ait Herodes:
Ioannem ego decollavi: Quis est autem iste,
de quo ego talia audio? Et quaerebat videre ⁹¹/₈
10 eum. Et reversi Apostoli, narraverunt illi ⁹²/₃
quaecumque fecerunt: * et assumptis illis se-
cessit seorsum in locum desertum, qui est
11 Bethsaida. Quod cum cognovissent turbae,
secutae sunt illum: et excepit eos, et loque-
batur illis de regno Dei, et eos, qui cura in-
12 digebant, sanabat. Dies autem coeperat decli-
nare. Et accedentes duodecim dixerunt illi:
Dimitte turbas, ut euntes in castella, villasque
13 quae circa sunt, divertant, et inveniant escas:
quia hic in loco deserto sumus. Ait autem
ad illos: Vos date illis manducare. At illi
dixerunt: Non sunt nobis plus quàm quinque
panes, et duo pisces: nisi forte nos eamus, et

7 (C inc. v. 8 a quibusdam: Quia)
9 > aut. est | > audio ego talia
10 bethsaida 11 exc. illos
12 devertant

- 87,2 σειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι, καὶ εἶπεν 3
 πρὸς αὐτούς· μὴδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μὴτε
 ῥάβδον μὴτε πῆραν μὴτε ἄρτον μὴτε ἀργύριον
 μὴτε ἀνά δύο χιτῶνας ἔχειν. καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν 4 10,5-7.
- 88,2 εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. καὶ 5 10,11.
 ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς
 πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν
 ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.
- 89,8 ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελι- 6
 (65) ζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ. * Ἦκουσεν 7 7-9:
 Mt 14,1.2.
 90,2 δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ 8 10,11.
 διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων ὅτι Ἰωάννης
 ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ὑπὸ τινων δὲ ὅτι Ἠλείας ἐφάνη, 8 19. Mt 16,14
 ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.
 εἶπεν δὲ Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς 9 23,8.
 δὲ ἐστὶν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτη
 66 ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι 10 10-17:
 Mt 14,18-21.
 91,8 διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. * Καὶ παραλαβὼν 11 10,11.
 92,8 αὐτούς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλου-
 μένην Βηθσαϊδά. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολού- 11
 θησαν αὐτῷ· καὶ ἀποδεξάμενος αὐτούς ἐλάλει
 αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς
 28 67 χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. Ἡ δὲ ἡμέρα 12
 93,1 ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν
 αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς
 τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ
 εὐρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ
 ἐσμέν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς φαγεῖν 13
 ὁμεῖς. οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι
 πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μὴτι πορευθέντες ἡμεῖς

2 fin R+ [τους ασθενεις] 3 ανα : [R]-H 5 τον : T
 pr και 9 Ηρωδης : [H]W pr ο 12 RT ειπον 13 h αυτοις
 υμ. φαγειν | hR πεντε αρτοι

6 κατα πολεις 7 - παντα και | η πορευοιτο | εκ νεκρ. ανεστη
 10 πολ. καλ. Βηθ. : κωμην λεγομενην Βηθ. D τοπον ερημον
 η*Φ : τοπ. ερ. πολεως καλουμενης Βηθ. ONΞ : ead., sed. — ερη-
 μον 1αλ 11 θεραπ. : + αυτου παντας 12 - και ευρ. επισιτ.

ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.

14 ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς
15 κλισίας ὡσεὶ ἀνὰ πενήκοντα. καὶ ἐποίησαν οὕτως

J 11,41; 17,1. 16 καὶ κατέκλιναν ἅπαντας. λαβὼν δὲ τοὺς πέντε
ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύδας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν, καὶ
2 Rg 4,44. 17 ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. καὶ
ἔφαγον καὶ ἔχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη τὸ
περισεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινος δώδεκα.

18-27: 18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον 29 6
Mt 16,18—28. κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπη- 94,1
Mc 8,27—9,1. ρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν

7. 19 εἶναι; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν
βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προ-

J 8,89. 20 φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς·
ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀπο-
21 κρινθεὶς εἶπεν· τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ ἐπι- 95,2
τιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο,

44. 17,25. 22 εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ 29 6
18,32,38. παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀπο-

14,27. 23 κτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγεροθῆναι. Ἐλεγεν 96,2
δὲ πρὸς πάντας·* εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, 69
ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ

17,88. Mt 10,39. 24 καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν 29 6
J 12,25. θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,
25 οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος

14 γαρ : T δε | T— ὡσει 2° 15 h παντας 17 W
κλασματων, 18 h συννητησαν 22 εγερωθ. : h ανασθηνα
23 h απαρηνησασθω 24 εαν : HR αν 25 h ωφελει

15 — και κατεκλ. απ. 16 ουρ. : + προσηυξαστο και |
— και κατεκλ. 18 αυτον προσευχ. : αυτους 20 χριστ. : +
υιον 22 μεθ ημερας τρεις 23 — και αρ. τ. στ. α. | — καθ
ημεραν CDm 25 ωφελει ανθρωπον κερδησαι . . . απο-
λεσαι . . . ζημιωθηναι

emamus in omnem hanc turbam escas. Erant 14
autem fere viri quinque millia. Ait autem ad
discipulos suos: Facite illos discumbere per
convivia quinquagenos. ¹ Et ita fecerunt. Et 15
discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem 16
quinque panibus, et duobus piscibus, respexit
in caelum, et benedixit illis: et fregit, et
distribuit discipulis suis, ut ponerent ante
turbas. Et manducaverunt omnes, et saturati 17 ² Rg 4,44.
sunt. Et sublatum est quod superfuit illis,
fragmentorum cophini duodecim.

⁸⁴
1 Et factum est cum solus esset orans, 18 ^{18-27:}
erant cum illo et discipuli: et interrogavit ^{Mt 16,13-28.}
illos, dicens: Quem me dicunt esse turbae? ^{Mc 8,27-9,1.}
At illi responderunt, et dixerunt: Ioannem 19 ^{7.}
Baptistam, alii autem Eliam, alii vero quia
unus Propheta de prioribus surrexit. Dixit 20 ^{J 6,69.}
autem illis: Vos autem quem me esse dicitis?
Respondens Simon Petrus dixit: Christum Dei.
⁸⁵
¹ At ille increpans illos, praecepit ne cui dicerent 21
hoc, ¹ dicens: Quia oportet filium hominis multa 22 ^{44. 18,32 36.}
pati, et reprobari a senioribus, et principibus
sacerdotum, et Scribis, et occidi, et tertia
⁸⁶
² die resurgere. Dicebat autem ad omnes: 23 ^{14,27.}
Si quis vult post me venire, abneget se-
metipsum, et tollat crucem suam quotidie,
et sequatur me. Qui enim voluerit animam 24 ^{17,33.}
suam salvam facere, perdet illam: nam qui ^{Mt 10,39.}
perdiderit animam suam propter me, sal- ^{J 12,25.}
vam faciet illam. quid enim proficit homo, 25

15 ⁵ discubuerunt

19 — vero | > proph. unus

23 se ipsum

si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, et detrimentum sui faciat?

Mt 10,23. 26 Nam qui me erubuerit, et meos sermones: ⁹⁷/₂
hunc Filius hominis erubescet cum venerit
in maiestate sua, et Patris, et sanctorum
27 angelorum. Dico autem vobis vere: sunt ⁹⁸/₂
aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem
donec videant regnum Dei.

28—36: 28 Factum est autem post haec verba fere
Mt 17,1—9.
Mc 9,2—9.
dies octo, et assumpsit Petrum, et Iacobum,
et Ioannem, et ascendit in montem ut oraret.

Ex 34,29. 29 Et facta est, dum oraret, species vultus eius
Ap 1,16; 10,1.
altera: et vestitus eius albus et refulgens.

30 ¹ Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant

22. 2 P 1,16. 31 autem Moyses, et Elias, ¹ visi in maiestate:
et dicebant excessum eius, quem completurus

2 P 1,16—18. 32 erat in Ierusalem. Petrus vero, et qui cum
J 1,14.
illo erant, gravati erant somno. Et evigilantes viderunt maiestatem eius, et duos

33 viros, qui stabant cum illo. Et factum est
cum discederent ab illo, ait Petrus ad Iesum:
Praeceptor, bonum est nos hic esse: et faciamus tria tabernacula, unum Tibi, et unum Moysi, et unum Eliae: nesciens quid diceret.

34 Haec autem illo loquente, facta est nubes, et obumbravit eos: et timuerunt, intransibus illis

3,22. 35 in nubem. Et vox facta est de nube, dicens:

36 Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite. Et dum fieret vox, inventus est Iesus solus. Et

27 vere cum seqq coni

28 > ioh. et iacob.

29 factum | — et 30

32 — erant 10

κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας
 97,2 ἢ ζημιωθεῖς; ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῆ με καὶ τοὺς 26 Mt 10,25.
 ἔμοις λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαι-
 σχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ
 98,2 τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. λέγω δὲ 27
 ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ ἐστηκότων
 οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν
 βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
 99 70 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσει 28 28—36 :
 ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννη 29 Mt 17,1—9.
 καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Mc 9,2—9.
 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος 29 8,51.
 τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ 30 20,38.
 λευκὸς ἕξαστράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνε- 1 P 1,10 ss.
 λάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλείας, 31 22. 2 P 1,15.
 ἃ οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν 32 3 P 1,16—18.
 ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ Πέτρος J 1,14.
 καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπνῷ· δια-
 γρηγορήσαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς
 δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. καὶ ἐγένετο 33
 ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ὁ
 Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν
 ἡμᾶς ὡδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν
 σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἡλεία, μὴ εἰδὼς
 ὃ λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη 34
 καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ
 εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνή 35 3,22; 23,35.
 ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ Ps 2,7.
 υἱὸς μου ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ Is 42,1.
 36 Dt 18,15,19.
 γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ

27 τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ : h^r τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
 ἐρχομένου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ 28 K— καὶ 1° 31 RW
 ἐμελλεν 32 W εἶδον

26 — λόγους 28 κ. Ιακ. κ. Ιωαν. D¹Lm 29 ἡ ἰδέα D Orig |
 ἠλλοιωθῆ 33 θελεῖς ποιῶσα ὡς 35 ἠλθεν | ἀγαπητός
 ACDN^m + ἐν ᾧ ἠυδοκῆσα C³DMa

αὐτοὶ εἰήγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἐώρακαν.

- 37-45: 37 Ἐγένετο δὲ τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν 71
 Mt 17,14-23. ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήνητησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. 99,2
 Mc 9,14-22. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων· 31
 7,12; 8,42. 38 διδάσκαλε, θέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν
 39 μου, ὅτι μονογενὴς μοί ἐστιν, καὶ ἰδοὺ πνεῦμα
 λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσσει
 αὐτόν μετὰ ἄφρονος, καὶ μόλις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ
 40 συντριβὸν αὐτόν· καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου
 41 ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ἀπο-
 κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ
 17,15. 42 ἀνεύξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι
 δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτόν τὸ δαι-
 μόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς
 τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα
 2 P 1,16. 43 καὶ ἀπέδωκεν αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξεπλήσ- 100,8
 σοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.
 * Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει 72
 22, 1,66; 21,14. 44 εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· θέσθε ὑμεῖς εἰς 101,2
 τὰ ὄτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
 18,84. 24,44. 45 ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν
 Mc 9,82. παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθωνται
 46 αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτόν περὶ τοῦ
 46 ῥήματος τούτου. Εἰσηλθὲν δὲ διαλογισμὸς ἐν 32
 6,8. Mt 9,4. 47 αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 102,2
 εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπι-
 22,26. 48 λαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτοῦ, καὶ
 Mt 10,40.

37 τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ : h^r | δια τῆς ἡμέρας | 38 T, ἐπι-
 βλεψαι (, ei W) 39 H ἐξεφνης | RT μογίς 47 εἰδως : h
 ἰδων | T παιδίον

37 κατελθοντα αυτον | συνελθειν α. οχλον πολυν
 42 ιασ. τ. παιδα : αφηκεν αυτον

ipsi tacuerunt, et nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his, quae viderant.

⁹⁹/₂ Factum est autem in sequenti die, descen- 37 37-45:
dentibus illis de monte, occurrit illis turba Mt 17,14-23.
multa. Et ecce vir de turba exclamavit, di- 38 Mc 9,14-32.
cens: Magister, obsecro te, respice in filium
meum quia unicus est mihi: et ecce spiritus 39
apprehendit eum, et subito clamat, et elidit,
et dissipat eum cum spuma, et vix discedit
dilanians eum: et rogavi discipulos tuos ut 40
eiicerent illum, et non potuerunt. Respondens 41
autem Iesus, dixit: O generatio infidelis, et
perversa, usquequo erò apud vos, et patiar
vos? Adduc huc filium tuum. ¹ Et cum ac- 42 7,15.
cederet, elisit illum daemonium, et dissipavit.
Et increpavit Iesus spiritum immundum, et
sanavit puerum, et reddidit illum patri eius.

¹⁰⁰/₈ Stupebant autem omnes in magnitudine 43 2 P 1,16.
¹⁰¹/₂ Dei: * omnibusque mirantibus in omnibus,
quae faciebat, dixit ad discipulos suos: ¹ Ponite 44 22.
vos in cordibus vestris sermones istos: Filius 1,66; 21,14.
enim hominis futurum est ut tradatur in
manus hominum. At illi ignorabant verbum 45 18,34. 24,44.
istud, et erat velatum ante eos ut non sen- Mc 9,32.
tirent illud: et timebant eum interrogare de
hoc verbo. Intravit autem cogitatio in 46 46-50:
eos, quis eorum maior esset. At Iesus 47 6,8. Mt 9,4.
videns cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum, et statuit illum secus se, ¹ et 48 Mt 10,40.

37 occ. illi

39 eum 1°] illum

42.43 (C inc. v. 43 Et incr., v. 44 Stupebant)

45 > interrog. eum

47 adprehendens puerum statuit eum

ait illis: Quicumque susceperit puerum istum
in nomine meo, me recipit: et quicumque me
receperit, recipit eum, qui me misit. Nam

49 est. Respondens autem Ioannes dixit: Prae-¹⁰³
ceptor, vidimus quendam in nomine tuo ei-
cientem daemonia, et prohibuimus eum: quia
11,23. Ph 1,18. 50 non sequitur nobiscum. Et ait ad illum Iesus:
Nolite prohibere: qui enim non est adversum
vos, pro vobis est.

Mt 19,1.
Mc 10,32. 51 Factum est autem dum complerentur dies ¹⁰⁴
J 7,1. Act 2,1. 1 T 3,16. assumptionis eius, et ipse faciem suam fir-
J 4,4. 52 mavit ut iret in Ierusalem. Et misit nuncios
17,16. ante conspectum suum: et euntes intraverunt
in civitatem Samaritanorum ut pararent illi.

J 4,9. 53 Et non receperunt eum, quia facies eius erat
2 Rg 1,10,12. 54 euntis in Ierusalem. Cum vidissent autem
discipuli eius Iacobus, et Ioannes, dixerunt:
Domine, vis dicimus ut ignis descendat de
55 caelo, et consumat illos? Et conversus in-
crepavit illos, dicens: Nescitis cuius spiritus
J 3,17; 12,47. 56 estis. Filius hominis non venit animas perdere,
sed salvare. Et abierunt in aliud castellum.

57-60: 57 Factum est autem: ambulanti-
Mt 8,19-22. bus illis ¹⁰⁵
in via, dixit quidam ad illum: Sequar
58 te quocumque ieris. Dixit illi Iesus:
Vulpes foveas habent, et volucres caeli
nidos: Filius autem hominis non habet ubi

48 > omnes vos

49 ~~et~~ seq. nos

50 adversus

51 — in

53 — in

55 et dixit | *an?*

58 et ait

εἶπεν αὐτοῖς· ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῶν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν· ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν Ἰησοῦς· μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν.

Mt 19,1.
Mc 10,32.
18,22; 17,11.
J 7,1. Act 2,
1 T 3,16.
2 Rg 12,18.

73 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ πορευθέντες εἰσηλθόν εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῷ· καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· κύριε, θέλεις εἰπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς; στραφείς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

51 J 7,1. Act 2,
1 T 3,16.
2 Rg 12,18.

52 17,16. J 4,4.

53 J 4,9.

54 2 Rg 1,10,12.

55 Mc 3,17.

56

33 74 Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν

57 57-60:
Mt 8,19-22.

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

- Gn 27,41. 59 κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολουθεῖ μοι. ὁ δὲ εἶπεν· ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελ-
- Lv 21,11. 60 θόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπεν δὲ αὐτῷ·
Nu 6,6.7. ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διαγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
- 1 Rg 19,20. 61 Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· 108,10
14,33. πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς
- 17,31. J 8,66. 62 τὸν οἶκόν μου. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς·
Ph 3,13. οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ
Gn 19,17,26. βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθιγὸς ἐστὶν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
- 1-12:
Mt 10,7-16. 10 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος ἑτέρους 34 75
9,2,52. ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ 107,10
Mc 6,7-11. προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ
Ex 24,1. 2 ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· 108,5
Nu 11,16. ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεή-
J 4,35. θητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας
Mt 9,37,38. 3 ἐκβάλλῃ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ὑπάγετε· ἰδοὺ 109,5
- 9,8-5. 4 ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ 110,2
2 Rg 4,29. 2,33; 22,35 s. βασιάζετε βαλλάντιον, μὴ πῆραν, μὴ ὑποδήματα·
- 24,36. 5 καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. εἰς ἣν δ' 111,5
1 Sm 26,6. ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ
- 1 P 4,14. 6 οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν ἐκεῖ ἦ υἱὸς εἰρήνης, ἐπανα-
παήσεται ἐπ' αὐτὸν ἢ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε,
- 1 T 5,18. 7 ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, 112,2
1 K 9,5-14. 7 ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.* μὴ μεταβαίνετε ἐξ 76
- 1 K 10,27. 8 οἰκίας εἰς οἰκίαν. καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε 113,10
καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,

59 επιτρεψ. : hR pr κυριε 62 προς αυτον : [H]-W |
επιβαλων . . . οπισω : h^F +εις τα οπισω βλεπων και επι-
βαλλων την χειρα αυτου επ αροτρον- | χειρα : RT+ αυτου
10,1 ετερ. : [R]T pr και | εβδομηκ. : [H]W+ δυο | δυο :
H+ [δυο] 4 T- και 6 hRT η εκει

60 πορευθεις 10,1 Απειδειξεν δε και ετερους οβ
6 ανακ. : επιστρεψει η ειρηνη υμων

caput reclinet. Ait autem ad alterum: Se- 59
 quere me. ille autem dixit: Domine permittite
 mihi primum ire, et sepelire patrem meum.
 Dixitque ei Iesus: Sine ut mortui sepeliant 60
 mortuos suos: tu autem vade, et annuncia
¹⁰⁶₁₀ regnum Dei. Et ait alter: Sequar te Domine, 61 ¹ Rg 19,20.
 sed permittite mihi primum renuntiare his, 14,33.
 quae domi sunt. Ait ad illum Iesus: Nemo 62 Ph 3,15.
 mittens manum suam ad aratrum, et respi-
 ciens retro, aptus est regno Dei.

¹⁰⁷₁₀ Post haec autem designavit Dominus et 10 ^{1-12:}
 alios septuaginta duos. et misit illos binos Mt 10,7-16.
 ante faciem suam in omnem civitatem, et 9,2. Mc 6,7-11.
¹⁰⁸₅ locum, quò erat ipse venturus. Et dicebat 2 J 4,35.
 illis: Messis quidem multa, operarii autem Mt 9,37.38.
 pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat
¹⁰⁹₅ operarios in messem suam. Ite: ecce ego 3
¹¹⁰₂ mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite 4 9,3-5.
 portare sacculum, neque peram, neque cal- 2 Rg 4,29.
 ceamenta, et neminem per viam salutaveritis.

¹¹¹₅ In quamcumque domum intraveritis, primum 5
 dicite: pax huic domui: et si ibi fuerit 6 ¹ P 4,14.
 filius pacis, requiescet super illum pax
¹¹²₂ vestra: sin autem, ad vos revertetur. In 7 ¹ T 5,18.
 eadem autem domo manete edentes, et ¹ K 9,5-14.
 bibentes quae apud illos sunt: dignus
¹¹³₁₀ est enim operarius mercede sua. * Nolite 8 ¹ K 10,27.
 transire de domo in domum. Et in quam-
 cumque civitatem intraveritis, et suscepe-
 rint vos, manducate quae apponuntur vobis:

58 ~~5~~ cap. suum

60 — et | (~~5~~ annuntia ~~11~~ adnuntia)

61 > prim. perm. mihi | quae | qui

62 ad 2°] in | aspiciens

10,6 illam

7 > enim est

- 9 ¹ et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite
 10 illis: Appropinquavit in vos regnum Dei. In ¹¹⁴/₂
 quamcumque autem civitatem intraveritis, et
 non susceperint vos, exeuntes in plateas eius,
 Act 18,6. 11 dicite: ¹ Etiam pulverem, qui adhaesit nobis
 de civitate vestra, extergimus in vos: tamen
 hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei.
 12 Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius
 Mt 11,21—23. 13 erit, quàm illi civitati. Vae tibi Corozain, ¹¹⁵/₅
 Jon 3,6. vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro, et Sidone
 factae fuissent virtutes, quae factae sunt in
 vobis, olim in cilicio, et cinere sedentes poe-
 14 niterent. Verumtamen Tyro, et Sidoni remis-
 Is 14,18.15. 15 sius erit in iudicio, quàm vobis. Et tu Ca-
 pharnaum usque ad caelum exaltata, usque
 Mt 10,40. 16 ad infernum demergèris. Qui vos audit, me ¹¹⁶/₁
 J 5,23; 12,48; audit: et qui vos spernit, me spernit. Qui
 15,33. autem me spernit, spernit eum, qui misit
 1 Th 4,8. 17 me. Reversi sunt autem septuaginta duo ¹¹⁷/₁₀
 cum gaudio, dicentes: Domine, etiam daemo-
 J 12,31. 18 nia subiiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait
 Ap 12,8,9. illis: Videbam satanam sicut fulgur de caelo
 Mc 16,18. 19 cadentem. Ecce dedi vobis potestatem cal-
 Ps 91,13. candi supra serpentes, et scorpiones, et super
 omnem virtutem inimici: et nihil vobis no-
 Ex 32,32. 20 cebit. Verumtamen in hoc nolite gaudere
 Ph 4,8. Ap 3,5. quia spiritus vobis subiiciuntur: gaudete
 Mt 7,22. autem, quòd nomina vestra scripta sunt
 21 in caelis. In ipsa hora exultavit Spiritu ¹¹⁸/₅
 Mt 11,25—27. sancto, et dixit: Confiteor tibi pater, Do-
 mine caeli et terrae, quòd abscondisti haec
 a sapientibus, et prudentibus, et revelasti

10 — autem | receperint

13 corozain | > in vobis f. sunt

15 ad 1°] in 16 > me misit 18 satanan

19 super] supra 21 ~~5~~ in Sp. s.

- 'καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε 9 9,2.
 αὐτοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
 114,2 εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθῃτε καὶ μὴ δέχωνται 10
 ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε·
 καὶ τὸν κοινορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς 11 Act 13,51; 18,6
 πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσομέθα ὑμῖν·
 πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ
 θεοῦ. λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 12
 115,5 ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαὶ σοι, 13 Mt 11,21—23.
 Χοραζεῖν, οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ Jona 3,6.
 καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι 8,28; 9,10.
 ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθή-
 μενοι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτό- 14
 τερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. καὶ σύ, Καφαρ- 15 Is 14,13.15.
 ναοῦμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως τοῦ ἄδου 4,23.31; 7,1.
 116,1 καταβήσῃ. Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ 16 Mt 10,40.
 ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν J 5,28; 12,48.
 77 ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ 17 15,23.
 117,10 οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες· κύριε, καὶ 1 Th 4,8.
 τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. Mc 16,17.
 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐθελῶρον τὸν σατανᾶν ὡς ἀστρα- J 12,31.
 18 πὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν 18 Ap 12,8.9.
 τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων, Is 14,12.
 19 καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν Mc 16,18.
 ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε 19 Gn 3,15.
 20 ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ Ps 91,13.
 ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρα- Act 28,6.
 78 νοῖς. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύ- 20 Ex 32,32.
 118,5 ματι τῷ ἀγίῳ καὶ εἶπεν· ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ, Is 4,3.
 κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρουσας Ph 4,8. Ap 3.
 ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας Mt 7,22.
 H 12,23.
 21 21.22:
 Mt 11,25—27.

12 λέγω: T+ δε 15 W Καφ., ἡ ε. ου. υψωθῆς, | T— του |
 hRT καταβιβασθῆση 17 εβδομηκ.: [H]W+ δυο 18 hW εκ
 τ. ουρ. ως αστραπην 19 hW ἀδικηση 21 τω 1^ο: T pr εν

12 ημερα εκεινη: βασιλεια του θεου 14 — εν τη κρισει
 16 εμε αθετων... με: εμου ακουων ακουει του αποστειλαντος με

- αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία
 22 ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. πάντα μοι παρεδόθη 119,8
 ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστίν
 ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστίν ὁ πατήρ εἰ
 μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.
 Mt 13,16,17. 23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν· 120,5
 μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε.
 1 P 1,10. 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφηῆται καὶ βασιλεῖς
 ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν,
 καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.
 25 Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν 35 79
 λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρο- 121,2
 26 νομήσω; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί
 Dt 6,5. 27 γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
 Lv 10,15. εἶπεν· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεὸν σου ἐξ ὅλης τῆς
 καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ
 τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν
 28 πλησίον σου ὡς σεαυτόν. εἶπεν δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς
 29 ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ καὶ ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων 122,10
 δικαιοῦσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς
 30 ἐστίν μου πλησίον; ὑπολαβὼν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· 36
 ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς
 Ἱερειχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύ-
 σαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπήλθον
 31 ἀφέντες ἡμιθανῆ. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις
 18,11. κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκεῖνη, καὶ ἰδὼν αὐτὸν
 32 ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευεΐτης κατὰ τὸν
 Mt 10,5. 33 τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. Σαμαρεΐτης
 7,18. δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγ-
 9,52; 17,16.
 J 4,9; 8,48.
 Act 8,35.

21 T εγεν. ευδοκ. | fin T+ και στραφεις προς τους
 μαθητας ειπεν 22 εαν : HR αν 24 T ιδαν W ειδον
 27 hW- σου 10 | K- της 31 H [εν] 32 Λευειτης :
 T+ γενομενος 33 T Σαμαριτης

22 απο | — μου Marcion | εστιν ο πατηρ ... ο υιος ... ο υιος
 ... ο πατ. και ω εαν ο υιος αποκαλυψη Marcion 23 — κατ
 ιδιαν | βλεπετε : + και ακουοντες α ακουετε 24 — και βασιλεις
 25 — διδασκαλε 27 — και εν ο. τη διαν. σου 31 κατα τυχα

ea parvulis. Etiam Pater: quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a ¹¹⁹₃ 22 Patre meo. Et nemo scit quis sit Filius, nisi Pater: et quis sit Pater, nisi Filius, et cui ¹²⁰₅ 23 Mt 13,16,17. voluerit Filius revelare. Et conversus ad discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident quae vos videtis. Dico enim vobis, quòd 24 I P 1,10. multi prophetae, et reges voluerunt videre quae vos videtis, et non viderunt: et audire quae auditis, et non audierunt.

¹²¹₂ 25 Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, et dicens: Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo? At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo 26 leges? Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua: et proximum tuum sicut teipsum. Dixitque illi: Recte respondisti: hoc 28 Lv 18,5. fac, et vives. Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum: Et quis est meus 29 Mt 19,17. proximus? Suscipiens autem Iesus, dixit: 30 Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum: et plagis impositis abierunt semivivo relicto. Accidit autem ut sacerdos 31 quidam descenderet eadem via: et viso illo praeterivit. Similiter et Levita, cum esset 32 secus locum, et videret eum, pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit 33 secus eum: et videns eum, misericordia

21 quoniam] quia
 22 — meo | qui bis
 23 ¹²⁰ dicit | — vos
 30 ¹²¹ suspiciens

34 motus est. Et appropians alligavit vulnera
 eius, infundens oleum, et vinum: et imponens
 illum in iumentum suum, duxit in stabulum,
 35 et curam eius egit. Et altera die protulit
 duos denarios, et dedit stabulario, et ait:
 Curam illius habe: et quodcumque superero-
 36 gaveris, ego cum rediero reddam tibi. Quis
 horum trium videtur tibi proximus fuisse illi,
 J 13,17. 37 qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui
 fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus:
 Vade, et tu fac similiter.

J 11,1; 12,2,3. 38 Factum est autem, dum irent, et ipse
 intravit in quoddam castellum: et mulier
 quaedam Martha nomine, excepit illum in
 39 domum suam, et huic erat soror nomine
 Maria, quae etiam sedens secus pedes Do-
 40 mini, audiebat verbum illius. Martha autem
 satagebat circa frequens ministerium: quae
 stetit, et ait: Domine, non est tibi curae
 quòd soror mea reliquit me solam ministrare?
 41 dic ergo illi, ut me adiuvet. Et respondens
 dixit illi Dominus: Martha, Martha, sollicita
 Mt 6,33. 42 es, et turbaris erga plurima. Porro unum est
 necessarium. Maria optimam partem elegit,
 quae non auferetur ab ea.

11 Et factum est: cum esset in quodam ¹²³
 5,33. loco orans, ut cessavit, dixit unus ex ₅
 discipulis eius ad eum: Domine, doce
 nos orare, sicut docuit et Ioannes disci-

41 circa

11,1 > loco quod. | > et ioh. docuit

χνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα 34
 αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ
 αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδο-
 χεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον 35
 ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ καὶ
 εἶπεν· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὃ τι ἂν προσδα-
 πανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω
 σοι. τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι 36
 γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστές; ὁ δὲ 37 J 13,17.
 εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

37 80 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσηλθεν 38 J 11,1; 12,2.
 εἰς κώμην τινά· γυνή δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπε-
 δέξατο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ τῆδε ἦν ἀδελφή 39 Dt 33,3.
 καλουμένη Μαριάμ, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς Act 22,3.
 τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. 1 K 7,35.
 ἣ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· 40 Mc 4,36.
 ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
 ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπὼν
 οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀποκριθεὶς δὲ 41 J 6,27.
 εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς
 καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ὀλίγων δὲ ἐστὶν χρεία 42 Mt 6,33.
 ἣ ἐνός· Μαριάμ γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο,
 ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.

38 81 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ 11
 123,5 προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθη- 5,38.
 τῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσ-
 εύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθη-

34 T πανδοκίον 35 hW ἔδωκεν δύο δην. | T πανδοκει
 37 H [ο] Ἰησ. 38 Ἐν δὲ τῷ : T Ἐγενετο δὲ ἐν τῷ | αὐτος ;
 T pr και | h [εἰς τον οικον αυτης] W εἰς τον οικον 39 H [η]
 40 T κατελειπεν | εἶπον : RW εἶπε 41.42 μεριμνας . . .
 γαρ : h θορυβαζη· Μαριαμ 42 RT ενος δε εστιν χρεια·
 | W χρεια εστιν | RT Μαρια

36 τινα ουν δοκεις πλησιον γεγονεναι 38 εγενετο δε εν
 τω πορ. αυτον εισελθειν 42 — ολιγ.... ενος et — γαρ D — η
 ενος 38 a

- 2-4: Mt 6,9-13. 2 τὰς αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθάτω
 ■ ἡ βασιλεία σου· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον
 4 δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὁφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πει-
 5 ρασμόν. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν 124,10
 ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἶπη αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
 6 ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με
 7 καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κάκεινος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη· μὴ μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ
 8 θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί
 18,5. 8 σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ γε τὴν ἀναιδίαν
 9-13: Mt 7,7-11. 9 αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρήξει. Κἀγὼ 126,5
 16,9. ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε,
 8,25. R 10,12. 10 καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὃ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὃ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ
 11 τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν
 12 αὐτῷ ἐπιδώσει; ἢ καὶ αἰτήσῃ φόν, ἐπιδώσει αὐτῷ
 18,19. 13 σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ

2 W ελθετω | ελθ. . . σου : h^r ελθετω το αγιον πνευμα σου εφ ημας και καθαρισατω ημας 8 RW αναιδειαν 9 T ανοιχθησεται ,ii 10 10 hW ανοιγεται 11 hW αιτησει τον πατ. | ιχθυον : hRT pr αρτον μη λιθον επιδωσει αυτω η και (h [και]) | μη : W και 12 ωον : RT+ μη

4,3.

2 προσευχ. : + μη βαττολογειτε ως οι λοιποι· δοκουσιν γαρ τινες ου εν τη πολυλογια αυτων εισακουσθησονται· αλλα προσευχομενοι | πατερ ημων ■ εν τοις ουρανοις AD⁵ | σου η βασιλεια· γενηθητω το θελημα σου ως εν ουρανω και επι γης D(5) 3 δος ημ. σημερον 4 τα οφειληματα ημων ως και ημεις αφιομεν τοις οφειλεταις ημων | αν + αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου AD⁵ 5 — προς αυτους 6 παρεστιν απ αγρου 18 οντες hDa

pulos suos. Et ait illis: Cum oratis, dicite: 2 ^{2-4:} Mt 6,9-13.
 Pater, sanctificetur nomen tuum. Adveniat
 regnum tuum. Panem nostrum quotidianum 3
 da nobis hodie. Et dimitte nobis peccata 4
 nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni
 debenti nobis. Et ne nos inducas in tenta-
¹²⁴₁₀ tionem. Et ait ad illos: Quis vestrum ha- 5
 bebit amicum, et ibit ad illum media nocte,
 et dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes,
 quoniam amicus meus venit de via ad me, 6
 et non habeo quod ponam ante illum: et ille 7 Mt 20,10.
 deintus respondens dicat: Noli mihi molestus 18,5.
 esse, iam ostium clausum est, et pueri mei
 mecum sunt in cubili: non possum surgere,
 et dare tibi. Et si ille perseveraverit pul- 8 18,5.
 sans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens
 eo quòd amicus eius sit, propter improbitatem
 tamen eius surget, et dabit illi quotquot habet
¹²⁵₅ necessarios. Et ego dico vobis: Petite, et 9 ^{9-13:} Mt 7,7-11.
 dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pul- 16,9.
 sate, et aperietur vobis. Omnis enim, qui 10 13,25. R 10,12.
 petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pul-
 santi aperietur. Quis autem ex vobis patrem 11
 petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut
 piscem: numquid pro pisce serpentem dabit
 illi? Aut si petierit ovum: numquid porriget 12
 illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali, 13 18,19.
 nostis bona datà dare filiis vestris: quanto

2 *fin* ☩ + fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra

3 cotidie

8 — Et . . . pulsans | quot

9 > vobis dico

11 aut si pisc.

magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se?

- 14-26: Mt 12,22-30. 14 Et erat eiiciens daemonium, et illud erat mutum. Et cum eiecisset daemonium, locutus est mutus, et admiratae sunt turbae. Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe daemoniorum eiicit daemonia. Et alii tentantes, signum de caelo quaerebant ab eo. 15 126/5
 43-45. Mc 3,22-27. 16 Ipse autem ut vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolabitur, et domus supra domum cadet. Si autem et Satanus in seipsum divisus est: quomodo stabit regnum eius? quia dicitis in 17 127/2
 Mc 8,11. 18 Beelzebub me eiicere daemonia. Si autem ego in Beelzebub eiicio daemonia: filii vestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. 19
 Ex 8,15. 20 Porro si in digito Dei eiicio daemonia: profecto pervenit in vos regnum Dei. Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea, quae possidet. Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma eius auferet, in quibus confidebat, et 21
 Kol 2,15. 22 spolia eius distribuet. Qui non est mecum, 130/5
 1 Sm 17,50 s. J 9,50. 23 contra me est: et qui non colligit mecum, 24
 J 11,52. 24 dispergit. Cum immundus spiritus exierit de homine, ambulat per loca inaquosa, quaerens requiem: et non inveniens dicit: 25
 25 Revertar in domum meam unde exivi. Et

13 ☩ vester caelestis de c.

17 desolatur

18 (C⁹³, pro:) | regn. ipsius | > eicere me

20 praevenit

21 ea] ☩ omnia

22 illo

23 adversum

24 perambulat

μᾶλλον ὁ πατήρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

- 39 82 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν· 14 14-26:
 126,5 ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ 14 Mt 12,22-30.
 127,2 κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν 15 48-49.
 εἶπαν· ἐν Βεεζεβοῦλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων 15 Mc 8,22-27.
 128,5 ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον 16 Mc 8,11.
 129,2 ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ εἰδὼς 17
 αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασι-
 λεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ
 οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' 18
 ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία
 αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεεζεβοῦλ ἐκβάλλειν με τὰ
 δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεεζεβοῦλ ἐκβάλλω τὰ 19
 δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ
 τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακ- 20 Ex 8,15.
 τύλφ θεοῦ [ἐγὼ] ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα
 ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ὅταν ὁ 21
 ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀλήνην,
 ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ 22 Kol 2,15.
 ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικῆσῃ αὐτόν, τὴν 1 Sm 17,50.
 πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει, ἐφ' ἣ ἐπεποιθεῖ, καὶ τὰ 1 J 4,4.
 σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ 23 Ps Sal 5,4.
 κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ 23 9,50.
 130,5 σκορπίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ 24 J 11,52.
 ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων
 ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὐρίσκον λέγει· ὑπο-
 στρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὃθεν ἐξῆλθον· καὶ 25

13 H [ο] ἐξ | πνευμα ἁγιον : h^{ri} -| αγαθον δομα | * πνευμα
 αγαθον * spiritum bonum datum | W αυτον; 14 HR- και
 αυτο ην 15 T ειπον | RT Βεεζεβουλ, ι 18.19 17 hT διαμερισθ.
 εφ εαυτην 19 h κριτ. υμ. εσοντ. T κριτ. εσοντ. υμ. 20 [εγω] :
 W-T 24 K ευρισκον [τοτε] λεγ. h ευρισκον. τοτε λεγ.

14 ταυτα δε ειποντος αυτου προσφερεται αυτω δαιμονι-
 ζομενος κωφος και εκβαλοντος αυτου παντες εθανυμαζον
 15 fin + ο δε αποκριθεις ειπεν· πως δυναται σατανας σα-
 ταναν εκβαλ(λ)ειν ADa 18 πως : ου

ἐλθὼν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.

J 5,14. 26 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα
πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτὰ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ
ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου

1,26.42.48. 27 χεῖρονα τῶν πρώτων. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν 40
28,29. 181,10
Mt 12,46. αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυνή ἐκ τοῦ
1 Th 2,7 B. ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά

8,15.21. 28 σε καὶ μαστοὶ οὗς ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπεν·
Jc 1,22—25. μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
καὶ φυλάσσοντες.

29—32: 29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισομένων ἤρξατο λέγειν· 41 83
Mt 12,38—42. 182,5
1 K 1,22. ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρὰ ἐστίν· σημεῖον ζητεῖ,

30 Ἰωνᾶ. καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς τοῖς Νινευεῖταις
σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

1 Rg 10,1. 31 τῇ γενεᾷ ταύτῃ. βασίλισσα νότου ἐγεροθήσεται ἐν
τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περά-

Jona 3,5. 32 ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. ἄνδρες Νινευεῖται
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινουῶσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ

8,16. Mt 2,15. 33 κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς 84
183,2
λύχνον ἄψας εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν
μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευό-

34—36: 34 μενοὶ τὸ φέγγος βλέπωσιν. ὁ λύχνος τοῦ σώματός 184,5
Mt 6,22.28. ἐστίν ὁ ὀφθαλμὸς σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς σου
E 1,18. ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἐστίν·
ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν.

25 ευρισκει : H+ [σχολαζοντα] 30 Ιωνας : [H]W pr o |
R Νινευίταις , ἢ 32 -ευίται 33 Η κρυπτὴν | HR φως
34.86 Η φωτινον ter et σκοτινον bis

29 Ιωνα του προφητου ΑΟμς 30 fin + και καθως
Ιωνας εν τη κοιλια του κητους εγενετο τρεις ημερας και
τρεις νυκτας, ουτως και ο υιος του ανθρωπου εν τη γη
31 — εν τη κρισει 32 — vers

- cum venerit, invenit eam scopis mundatam, et ornatam. Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum, nequiores se, et ingressi habitant ibi. Et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. Factum est autem, cum haec diceret: extollens vocem quaedam mulier de turba dixit illi: Beatus venter, qui te portavit, et ubera, quae suxisti. At ille dixit: Quinimmo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud.
- ¹³¹/₁₀ Turbis autem concurrentibus coepit dicere: Generatio haec, generatio nequam est: signum quaerit, et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae prophetae. Nam sicut fuit Ionas signum Ninivitis: ita erit et Filius hominis generationi isti. Regina Austri surget in iudicio cum viris generationis huius, et condemnabit illos: quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis: et ecce plus quàm Salomon hic. Viri Ninivitae surgent in iudicio cum generatione hac, et condemnabunt illam: quia poenitentiam egerunt ad praedicationem Ionae, et ecce plus quàm Ionas hic. Nemo lucernam accendit, et in abscondito ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant. Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit.
- 26 J 5,14.
27 1,28.42.48. 23,29. Mt 12,46.
28 8,15.21. 1 Th 2,7 s. 1 P 2,9 s. Jc 1,22—25.
29 29—32: Mt 12,38—42. 1 K 1,22.
30
31 1 Rg 10,1.
32 Jona 3,5.
33 8,16. Mt 5,15.
34 34—36: Mt 6,22,23.

- 25 — eam | — et ornatam
26 et tunc | — secum | sunt
28 quippini | — illud
29 illi | — prophetae
30 > ionas fuit | ninevitis
31 plus salomone
32 ninevitae | plus iona

35 Vide ergo ne lumen, quod in te est, tenebrae
 36 sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum
 fuerit, non habens aliquam partem tenebra-
 rum, erit lucidum totum, et sicut lucerna
 fulgoris illuminabit te.

- 7,36; 14,1. 37 Et cum loqueretur, rogavit illum quidam ¹³⁵/₅
 Pharisaeus ut pranderet apud se. Et ingres-
 Mt 15,2. 38 sus recubuit. Pharisaeus autem coepit intra
 se reputans dicere, quare non baptizatus esset
 39 ante prandium. Et ait Dominus ad illum:
 Mt 23,1—36. Nunc vos Pharisei quod déforis est calicis,
 et catini, mundatis: quod autem intus est
 vestrum, plenum est rapina, et iniquitate.
 40 Stulti nonne qui fecit quod déforis est, etiam
 41 id, quod deintus est, fecit? Verumtamen quod
 superest, date eleemosynam: et ecce omnia
 42 munda sunt vobis. Sed vae vobis Phariseis,
 quia decimatis mentham, et rutam, et omne
 olus, et praeteritis iudicium, et charitatem
 Dei: haec autem oportuit facere, et illa non
 20,46. 43 omittere. Vae vobis Phariseis, quia diligitis ¹³⁷/₂
 primas cathedras in synagogis, et salutationes
 44 in foro. Vae vobis, quia estis ut monumenta, ¹³⁸/₅
 quae non apparent, et homines ambulantes
 45 supra, nesciunt. Respondens autem quidam ¹³⁹/₅
 ex Legisperitis, ait illi: Magister, haec
 46 dicens etiam contumeliam nobis facis. At
 ille ait: Et vobis Legisperitis vae: quia
 oneratis homines oneribus, quae portare
 non possunt, et ipsi uno digito vestro
 47 non tangitis sarcinas. Vae vobis, qui aedi- ¹⁴⁰/₅

37 Et 2°] ☩ Iesus autem
 42 ☩ qui, it 43.44.52 | mentam
 44 parent 45 > nobis cont.
 46 portari 47 quia

σκοπέει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκοτός ἐστίν. 35
 εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὄλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος 36
 τι σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὄλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος
 τῆ ἀστραπῆ φωτίζη σε.

42 85 Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος 37 7,36; 14,1
 185,5 ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.
 ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον 38 Mt 15,2.
 ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. εἶπεν δὲ ὁ κύριος 39 39—52:
 πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν Mt 23,1—36.
 τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ
 ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρονες, 40
 οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν;
 ἴπλῆν τὰ ἐνόητα ὁότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα 41
 138,5 καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν. ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρι- 42
 σαῖοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ
 πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν
 κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα δὲ ἔδει
 86 ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς 43 20,46.
 187,2 Φαρισαῖοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν
 ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
 138,5 ἀγοραῖς. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ 44
 138,5 ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω
 138,5 οὐκ οἶδασιν. Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν 45
 43 ὕβριζεις. ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, 46
 ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβά-
 στακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ
 87 προσπαύετε τοῖς φορτίοις. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκο- 47 Act 7,52.

140,5

35.36 h⁵¹ † σκοπεει... σε † εἰ οὖν το φως το εν σοι σκοτος,
 το σκοτος ποσον ³⁵ σκοπει... φωτ. ολον και ως [ο] λυχνος [της]
 αστραπης φωτισει σε | 36 cf 34 | h [τι] μερος T τι μερος |
 τη: hW pr εν 42 δε: [R]—T | κρισιν: h^r κλησιν 43 W
 υμιν, Φαρισαιοι 44 ως τα μν. τα: h^r † μνημεια †

37 Ἐδεηθῆ δε αὐτου τις Φαρισαιος ινα αριστ. μετ αὐτου
 38 Φαρισ. ηρξατο διακρινόμενος εν εαντω λεγειν δια τι 39 οι
 Φαρισ. υποκριται 40 το εσωθ. κ. το εξωθ. CD 42 — ταυτα...
 παρειναι 43 αγοραις: † και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις CD
 44 υμιν: † γραμματεις και Φαρισαιοι ADm⁵ 46 — τοις φορτιοις

- δομείτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες
 Act 8,1. 48 ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μάρτυρες ἐστε καὶ
 R 1,82. συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, δι
 αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδο-
 in libro 49 μεῖτε. διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· 141,6
 quodam? ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους,
 50 καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ διώξουσιν, ἵνα
 ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκε-
 χυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς
 Gn 4,8. 51 ταύτης, ἀπὸ αἵματος Ἄβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου
 & Chr 24,20. τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ
 οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς
 Mt 23,13. 52 γενεᾶς ταύτης. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, διτι ἤρατε 88
 τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθατε καὶ 142,5
 53 τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. Κάκειθεν ἐξελ- 143,1
 θόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρι-
 σαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν
 20,30. 54 περὶ πλειόνων, ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαι τι
 ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.
 Mt 16,6. 12 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσῶν τῶν μυριάδων τοῦ 44
 Mc 8,15. ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν
 πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· * προσέχετε 144,2
 ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν
 2-9: 2 Φαρισαίων. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ 145,5
 Mt 10,26-33. οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν δὲ οὐ γνωσθή-
 8,17. σεται. ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε ἐν τῷ

47 οἱ δε: T και οι 48 και συνευδ.: h^r +μη συνευδοκειν |
 49 T εκδιωξουσιν 50 hRT εκχυννομενον 51 HR ναί, | H Ἄβελ
 52 ηρατε: h^r + εκρυφατε | 53.54 Κακειθεν . . . αυτου: h^r
 + Λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους ενωπιον παντος
 του λαου ηρξαντο οι Φαρισαιοι και οι νομικοι δεινωως εχειν
 και συνβαλλειν αυτω περι πλειονων, (54) ζητουντες αφορμην
 τινα λαβειν αυτου ινα ευρωσιω κατηγορησαι αυτου | 54 T-
 αυτον 12,1 RT ζυμης των Φαρισαιων, ητις εστ. υποκρισις.
 (W-.)

49 — και . . . ειπεν | αποστειλω 51 Ζαχαριου νιου
 Βαραχειου ον εφονευσαν αναμεσα ον τ. φ. κ. τ. ναου 12,1 Πολ-
 λων δε οχλων συνπεριεχοντων κυκλω ωστε αλληλους
 συνπνιγειν 2 ονκ αποκαλ.: ον φανερωθησεται

ficatis monumenta Prophetarum: patres autem
 vestri occiderunt illos. Profecto testificamini 48
 quòd consentitis operibus patrum vestrorum:
 quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos
¹⁴¹₅ autem aedificatis eorum sepulchra. Propterea 49
 et sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophe-
 tas, et Apostolos, et ex illis occident, et per-
 sequentur: ut inquiratur sanguis omnium 50
 Prophetarum, qui effusus est a constitutione
 mundi a generatione ista, a sanguine Abel, 51 Gn 4,8.
2 Chr 24,20.
 usque ad sanguinem Zachariae, qui periit
 inter altare, et aedem. Ita dico vobis, re-
¹⁴²₅quiretur ab hac generatione. Vae vobis 52
 Legisperitis, quia tulistis clavem scientiae,
 ipsi non introistis, et eos, qui introibant, pro-
¹⁴³₁₀hibuistis. Cum autem haec ad illos diceret, 53
 coeperunt Pharisei, et Legisperiti graviter
 insistere, et os eius opprimere de multis,
 insidiantes ei, et quaerentes aliquid capere 54 20,20.
 de ore eius, ut accusarent eum.
 Multis autem turbis circumstantibus, 12 Mt 16,6.
Mc 8,15.
 ita ut se invicem conculcarent, coepit
¹⁴⁴₂dicere ad discipulos suos: * Attendite a
 fermento Phariseorum, quod est hypocri-
¹⁴⁵₅sis. Nihil autem opertum est, quod non re- 2
 veletur: neque absconditum, quod non scia-
 tur. Quoniam quae in tenebris dixistis, in 3 2-9:
Mt 10,26-33.
8,17.

48 > quid. ipsi

52 cf 42

53 — autem

54 insidiantes c. praec. coni. et — ei | > capere
aliquid | ex

12,1 † concurrentibus

2 † nih. enim

- lumine dicentur: et quod in aurem locuti estis in cubiculis, praedicabitur in tectis.
- 4 Dico autem vobis amicis meis: Ne terreamini ab his, qui occidunt corpus, et post
- 5 haec non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum, qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. ita dico vobis, hunc
- 6 timete. Nonne quinque passeret vaeneunt dipondio, et unus ex illis non est in oblivione
- 21,16. 7 coram Deo? Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere:
- 8 multis passeribus plaris estis vos: Dico autem vobis: Omnis, quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis
- 9,26. 9 confitebitur illum coram Angelis Dei: qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram Angelis Dei. Et omnis, qui dicit
- Mt 12,32. Mc 3,28,29. 10 verbum in Filium hominis, remittetur illi: ei autem, qui in Spiritum sanctum blasphema-
- 21,14.15. Mt 10,19,20. 11 verit, non remittetur. Cum autem inducent vos in synagogas, et ad magistratus, et potestates, nolite solliciti esse qualiter, aut
- 12 quid respondeatis, aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.
- 13 Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem.
- Act 7,27. 14 At ille dixit illi: Homo, quis me constituit iudicem, aut divisorem super vos? Dixitque
- 1 T 6,9,10. 15 ad illos: Videte, et cavete ab omni avaritia: quia non in abundantia cuiusquam vita eius

4 quod 7 — vos

8 in me | in illo

9 denegabitur

13 > quid. ei

12 quae | — vos 2°

14 ~~520~~ dix. ei

φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὁ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε
 ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων.
 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ 4 J 15,15.
 τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ
 ἔχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ 5 Ps 119,120.
 ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀπο-
 κτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν.
 ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ἴ οὐχὶ πέντε 6
 στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ
 αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι 7 21,18.
 ἠριθμῆνται. μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων
 διαφέρετε. λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ 8
 ἐν ἑμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν
 148,2 ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον ■ 9,26.
 τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
 47,2 τοῦ θεοῦ. καὶ πᾶς ὃς ἔρει λόγον εἰς τὸν υἱὸν 10 Mt 12,32.
 τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Mc 3,28,29.
 ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.
 148,2 ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ 11 21,14,15.
 τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς Mt 10,19,20.
 ἢ τί ἀπολογήσθητε ἢ τί εἶπητε· τὸ γὰρ ἅγιον Mc 13,11.
 πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.
 45 89 Εἶπεν δὲ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· διδάσκαλε, εἰπέ 13
 149,10 τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἑμοῦ τὴν κληρο-
 νομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατ- 14 Act 7,27.
 ἔστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; εἶπεν δὲ πρὸς 15 1 T 3,9,10.
 αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεο-
 νεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτοῦ

4 H ἀποκτενωτων 5 HR ναί, 8 ὁμολογησῃ : H -γησει
 11 η τι 1^ο : [H]

4 την δε ψυχην μη δυναμενων αποκτειναι μηδε εχοντων
 περισσον τι 10 εις δε το πν. το αγ. ουκ αφεθησεται αυτω
 ουτε εν τω αιωνι τουτω ουτε εν τω μελλοντι 14 κριτην :
 δικαστην ANΣ | — η μεριστην 15 η ζωη . . . αυτω : τα
 υπαρχοντα εστιν η ζωη αυτου Clem. Al.

- 16 ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. Εἶπεν δὲ παρα- 46
 βολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου
 17 εὐφρόρησεν ἡ χώρα. καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων·
 τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς
 18 μου; καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς
 ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω
 Jc 4,18 s. 19 ἐκεῖ πάντα τὸν σίτον καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, καὶ
 Sir 11,19. ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ
 κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε,
 H 9,27. 20 εὐφραίνου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτη
 Sap 15,8. τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ
 Mt 6,20. 21 ἡτοίμασας, τίνοι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων αὐτῷ
 1 T 6,17 ss. 22 καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς 150
 22-31: 22 μαθητὰς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμ-
 Mt 6,25-33. νᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί
 23 ἐνδύσησθε. ἡ γὰρ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶν τῆς τροφῆς καὶ
 Ps 147,9. 24 τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. κατανοήσατε τοὺς κόρακας,
 R 1,20. ὅτι οὔτε σπειροῦσιν οὔτε θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν
 ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς·
 25 πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. τίς
 δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
 26 αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν; εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον
 R 1,20. 27 δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; κατα-
 νοήσατε τὰ κρίνα, πῶς οὔτε νήθει οὔτε ὑφαίνει·
 λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ
 28 αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ

17 εαυτω : H αὐτω 18 h^r + παντα τα γεννηματα μ. +
 20 τους καρπους μου h^r RT παντα τα γεννηματα μ. κ. τα αγ.
 μου 19 κειμενα ... πие : [H] 20 HR αιτουσιν 21 [H] |
 αὐτω : RW εαυτω T αὐτω 22 αυτου : [H]-W | hT
 υμιν λεγω | σωμ. : [H]W+ υμων 23 T- γαρ 24 ουτε ...
 ουτε : HR ου ... ουδε 25 hRT προσθειν. επι τ. ηλικ.
 αυτ. 26 ει ... λοιπων : h^r + και περι των λοιπων τι +
 27 ουτε νηθ. ουτε υφ. (sic et + h^r -) : HR αυξανει· ου κοπια
 ουδε νηθει·

18 ποιησω αυτας μειζ. 21 fin + ταυτα λεγων εφωνει·
 ο εχων αυτα ακουειν ακουετω H Ua 24 καταν. τα πετεινα
 του ουρανου 25 - μεριμνων

est ex his quae possidet. Dixit autem si- 16
 militudinem ad illos, dicens: Hominis cuius-
 dam divitis uberes fructus ager attulit: et 17
 cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia
 non habeo quo congregem fructus meos? Et 18
 dixit: Hoc faciam: Destruam horrea mea, et
 maiora faciam: et illuc congregabo omnia,
 quae nata sunt mihi, et bona mea, ¹ et dicam 19 *Jc 4,13 a.*
 animae meae: Anima, habes multa bona po-
 sita in annos plurimos: requiesce, comede,
 bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte, 20 *H 9,27.*
 hac nocte animam tuam repetunt a te: quae
 autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi 21 *Mt 6,20.*
¹⁵⁰₅ thesaurizat, et non est in Deum dives. Dixit- 22 *1 T 6,17 ss.*
 que ad discipulos suos: Ideo dico vobis: Nolite 22 *22-31:*
 solliciti esse animae vestrae quid manducetis: *Mt 6,25-33.*
 neque corpori quid induamini. Anima plus 23
 est quàm esca, et corpus plus quàm vesti-
 mentum. Considerate corvos quia non se- 24 *Ps 147,9.*
 minant, neque metunt, quibus non est cella- *R 1,20.*
 rium, neque horreum, et Deus pascit illos.
 Quanto magis vos pluris estis illis? ¹Quis autem 25
 vestrum cogitando potest adiicere ad staturam
 suam cubitum unum? Si ergo neque quod 26
 minimum est potestis, quid de ceteris solliciti
 estis? Considerate lilia quomodo crescunt: 27 *R 1,20.*
 non laborant, neque nent: dico autem vobis,
 nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur
 sicut unum ex istis. Si autem foenum, 28

17 quia] quod

22 — vestrae] vestiamini

23 — plus 2°

27 neque] non

- quod hodie est in agro, et cras in clibanum
mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos
29 pusillae fidei? Et vos nolite quaerere quid
manducetis, aut quid bibatis: et nolite in
30 sublime tolli: haec enim omnia gentes mundi
quaerunt. Pater autem vester scit quoniam
31 his indigetis. Verumtamen quaerite primum
regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia
22,29. Is 41,14. 32 adiicientur vobis. Nolite timere pusillus grex,
quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. $\frac{151}{10}$
33 Vendite quae possidetis, et date eleemosynam. $\frac{152}{2}$
33.34: Mt 6,20.21. * Facite vobis sacculos, qui non veterascunt, $\frac{153}{5}$
16,9; 18,22. thesaurum non deficientem in caelis: quo fur
34 non appropriat, neque tinea corrumpit. Ubi
35-46: Mt 24,42-51. 34 enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum
Ex 12,11. 35 erit. Sint lumbi vestri praecinctorum, et lucer- $\frac{154}{10}$
1 P 1,13. 35 nae ardentes in manibus vestris, et vos si-
Mt 25,1-13. 36 milis hominibus expectantibus dominum suum
quando revertatur a nuptiis: ut, cum venerit,
J 13,4. 37 et pulsaverit, confestim aperiant ei. Beati $\frac{155}{5}$
servi illi, quos cum venerit dominus, invenerit
vigilantes: amen dico vobis, quod praecinget
se, et faciet illos discumbere, et transiens
38 ministrabit illis. Et si venerit in secunda
vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita
1 Th 5,2. 39 invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem $\frac{156}{2}$
scitote, quoniam si sciret paterfamilias, qua
hora fur veniret, vigilaret utique, et non
40 sineret perfodi domum suam. Et vos estote
parati: quia qua hora non putatis, Filius
41 hominis veniet. Ait autem ei Petrus: $\frac{157}{5}$
Domine, ad nos dicis hanc parabolam:

28 > in agro est

31 — primum | — et iust. eius

33 veterescunt 35 — in manibus vestris

39 quon.] quia, ut 44 | perfodiri 40 venit

τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον
 βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιάζει, πόσῳ μᾶλλον
 ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε 29
 καὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· ταῦτα γὰρ 30
 πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ
 ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χεῖρετε τούτων· πλὴν ζητεῖτε 31
 τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται
 91 ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποιμνιον· ὅτι εὐδό- 32
 1,10 κησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. 22,29. Is 41,14.
 52,2 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημο- 33 33,34 :
 53,5 σύνην· * ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιού- Mt 6,20,21.
 μενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 16,9 ; 18,29.
 ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει·
 ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ 34 35-46 :
 92 καρδιά ὑμῶν ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες 35 Mt 24,42-51.
 4,10 περιεζωσμένοι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς 36 Ex 12,11.
 ὁμοιοὶ ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυ- 1 P 1,18.
 τῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος 37 Mt 25,1-18.
 55,6 καὶ κρούσαντος εὐθὺς ἀνοίξωσιν αὐτῷ. μακάριοι 37 17,7.8.
 οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει J 13,4.
 γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται
 καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει
 αὐτοῖς. κἂν ἐν τῇ δευτέρῃ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ 38
 φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὐρη οὕτως, μακάριοί εἰσιν
 56,2 ἐκεῖνοι. τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκο- 39 1 Th 5,2.
 δεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, οὐκ ἂν
 ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ὑμεῖς 40
 γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς
 57,6 τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· 41
 κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις

28 RT ἀμφιεζει 38 καν 1^ο . . . ουτως : h^r † και εαν
 ελθη τη εσπερινη φυλακη και ευρησει, ουτως ποιησει, και
 εαν εν τη δευτερα και τη τριτη † † T- εκεινοι 39 ουκ
 αν : KR ερηγορησεν αν και ουκ 41 δε : T+ αυτω

31 ταυτα παντα ADm^ς 32 εν αυτω ευδοκ. 35 εστω
 υ. η οσφυς περιεζωσμενη 40 - vers 1al

- 2 T 2,15. 42 ἢ καὶ πρὸς πάντας; καὶ εἶπεν ὁ κύριος· τίς ἄρα 93
 1 P 4,10. ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν κατα-
 στησεὶ ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ
 43 διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; μακάριος ὁ δοῦλος
 ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα
 Mt 25,21. 44 οὕτως. ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς
 45 ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ εἴπῃ 158
 ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ
 κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς
 παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν
 46 καὶ μεθύσκεσθαι, ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου
 ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὧρᾳ ἣ οὐ γινώσκει,
 καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ
 Jc 4,17. 47 τῶν ἀπίστων θήσει. ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνούς 159
 τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἐτοιμάσας
 ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται
 48 πολλὰς· ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν,
 δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ
 ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ,
 49 περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βα- 94
 λεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθῃ. 160
 Mc 10,38.
 Mt 26,38. 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέ-
 J 12,27; 19,30. 51 χομαι ἕως οὗτου τελεσθῆ. δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην
 51—53 :
 Mt 10,34—36. 51 παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν,
 52 ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν
 πέντε ἐν ἐνὶ οἴκῳ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν
 Mch 7,6. 53 καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν¹ διαμερισθήσονται, πατὴρ ἐπὶ
 υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ
 θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νόμφην
 Mt 16,2.3. 54 αὐτῆς καὶ νόμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν. Ἔλεγεν 95
 16

42 H, ο φρον. | το : [H]—W 49 fin HR; 50 fin R;
 52.53 H τρισίν, διαμερισθήσονται πατ. 53 T— την 1^ο |
 T— αυτης

41 — η και πρ. παντ. 42 ο φρον. : + ο αγαθος
 44 αληθ. : αμην 47 — ετοιμασας η Dal 48 εδωκαν πολυ,
 ζητησουσιν απ αυτου περισσοτερον | περισσ. : πλεον | απαιτη-
 σουσιν Dal 51 ποιησαι

an et ad omnes? Dixit autem Dominus: ⁴² 2 T 2,15.
1 P 4,10.
 Quis, putas, est fidelis dispensator, et pruden-
 dens, quem constituit Dominus supra famili-
 am suam, ut det illis in tempore tritici
 mensuram? Beatus ille servus, quem cum ⁴³
 venerit Dominus, invenerit ita facientem.
 Vere dico vobis, quoniam supra omnia, quae ⁴⁴ Mt 25,21.
¹⁵⁸ ₅ possidet, constituet illum. Quòd si dixerit ⁴⁵
 servus ille in corde suo: Moram facit domi-
 nus meus venire: et coeperit percutere ser-
 vos, et ancillas, et edere, et bibere, et
 inebriari: veniet dominus servi illius in die, ⁴⁶
 qua non sperat, et hora, qua nescit, et di-
 videt eum, partemque eius cum infidelibus
¹⁵⁹ ₁₀ ponet. Ille autem servus, qui cognovit volun- ⁴⁷ Jc 4,17.
 tatem domini sui, et non praeparavit, et non
 fecit secundum voluntatem eius, vapulabit
 multis: qui autem non cognovit, et fecit ⁴⁸
 digna, plagis vapulabit paucis. Omni autem,
 cui multum datum est, multum quaeretur ab
 eo: et cui commendaverunt multum, plus
¹⁶⁰ ₅ petent ab eo. Ignem veni mittere in terram, ⁴⁹
 et quid volo nisi ut accendatur? Baptismo ⁵⁰ Mt 20,22.
Mt 26,39.
J 12,27.
 autem habeo baptizari: et quomodo coartor
 usquedum perficiatur? Putatis quia pacem ⁵¹ 51-53:
Mt 10,34-36.
 veni dare in terram? Non, dico vobis,
 sed separationem: erunt enim ex hoc ⁵²
 quinque in domo una divisi, tres in
 duos, et duo in tres ¹ dividentur: pater ⁵³ Mch 7,6.
 in filium, et filius in patrem suum, mater in
 filiam, et filia in matrem, socrus in nurum
¹⁶¹ ₅ suam, et nurus in socrum suam. Dicebat ⁵⁴ Mt 16,2,3.

42 constituet | super 44 cf 39

45 pueros 47 ~~se~~ se praep.

48 ⁹³ C digna plagis, (~~20~~ -,) 49 - ut

50 baptisma | coartor 52 duos | duo

- autem et ad turbas: Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus
 55 venit: et ita fit. et cum austrum flantem,
 56 dicitis: Quia aestus erit: et fit. Hypocritae faciem caeli, et terrae nostis probare: hoc
 57 autem tempus quomodo non probatis? Quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quod
 Mt 5,25,26. 58 iustum est? Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicem, et iudex tradat te exactori, et exactor mittat
 59 te in carcerem. Dico tibi, non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas.
- Act 5,37. 13 Aderant autem quidam ipso in tempore, ¹⁶³/₁₀
 nunciantes illi de Galilaeis, quorum sanguinem
 J 9,2. 2 Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens dixit illis: Putatis quòd hi Galilaei prae omnibus Galilaeis peccatores fuerint,
 Ps 7,13. 3 quia talia passi sunt? Non, dico vobis: sed nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter
 4 peribitis. Sicut illi decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloe, et occidit eos: putatis quia et ipsi debitores fuerint praeter omnes
 5 homines habitantes in Ierusalem? Non, dico vobis: sed si poenitentiam non egeritis, ¹⁶⁴/₁₀
 6 omnes similiter peribitis. Dicebat autem et hanc similitudinem: Arborem ficì habebat quidam plantatam in vinea sua, et venit quaerens fructum in illa, et non invenit.
 7 Dixit autem ad cultorem vineae: Ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens

56 > terrae et caeli

58 in via c. praec. con. | ad] apud

13,2 fuerunt

4 siloam | fuerunt

5 > non paenit. | eg.] ꝑ habueritis 6 — et 10

δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· καὶ ὅταν νότον πνέοντα, 55 λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. ὑποκριταί, 56 τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν καιρὸν δὲ τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε 57 21,30.
 82,5 τὸ δίκαιον; ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου 58 Mt 5,25,26.
 σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μὴ ποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσει τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν. λέγω 59 σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδώσῃ.

96 Παρῆσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλ-13 Act 5,37.
 8,10 λοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πειλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ 2 J 9,2.
 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; οὐχί, λέγω ὑμῖν, 3 Ps 7,13.
 ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεισθε. ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ὀκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος 4 ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ; οὐχί, 5 λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες 4,10 ὡσαύτως ἀπολεισθε. Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν 6 8,9.
 παραβολὴν. συκῆν εἶχεν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ Mt 8,10; 21,19.
 ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν Mc 11,13.
 αὐτῇ καὶ οὐχ εὔρεν. εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπε- 7 λουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν

56 hBT τον δε καιρον | HR πως ουκ οιδετε δοκιμαζειν
 58 H [απ] 13,4 W δεκαοκτω | Ιερουσα. : T pr εν
 5 h μετανοητε

54 επι : απο AD5 58 κατακρηνη 59 αποδοις τον εσχατον
 κοδραντην 13,3 τοιαυτα AN5 3.5 — παντες ff, Marcion

καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὐρίσκω· ἔκκο-
 2 P 3,9.16. ■ ψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ
 τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως οὗτου σιάψω περὶ αὐτήν καὶ
 9 βάλω κόπρια, κἄν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ
 μέλλον· εἰ δὲ μῆγε, ἐκκόψεις αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν 48

11 τοῖς σάββασιν. καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα
 ἀσθενείας ἔτη δέκα ὀκτώ, καὶ ἦν συνκύπτουσα

12 καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν
 δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ·

Mc 7,32. 13 γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, καὶ ἐπέ-
 θηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη,

Ex 20,9. 14 καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχι- 185
 Dt 5,13. συνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθερά-
 πεισεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἐξ ἡμέραι

εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχό-
 μενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

14,5. 15 ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριταί,
 ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ
 ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν πο-

19,9. Act 3,25. 16 τίζει; ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραάμ οὖσαν, ἣν
 ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτώ ἔτη, οὐκ
 ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ

17 τοῦ σαββάτου; καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατ- 186
 ησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς
 ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς

18-21: 18 γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ. Ἐλεγεν οὖν· τίνι ὁμοία 49
 Mt 13,31-33. Mc 4,30-32. ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω 187

Dn 4,9.18. 19 αὐτήν; ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν
 Ex 17,23; 31,6.

7 W τον τοπον 8 κοπρια : h^r † κοφινον κοπριων †
 11 W δεκαοκτω | RW συγκυπτ. 12 απολελ. : T † απο
 13 H ανωρθωθη 15 K απαγων

7 ευρ. : + φερε την αξιων 9 fin + ταυτα λεγων
 εφωνει· ο εχων οτα ακουειν ακουετω Γα 12 — προσεφ.
 και 15 υποκριτα DN^c 17 — ταυτα λεγ. αυτ.

fructum in ficulnea hac, et non inuenio: succide ergo illam: ut quid etiam terram occupat? At ille respondens, dicit illi: Domine **8** 2 P 3,9,15.
 dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam, et mittam stercora: et siquidem **9**
 fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam.

Erat autem docens in synagoga eorum **10**
 sabbatis. Et ecce mulier, quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo: et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum videret Iesus, vocavit eam **12**
 ad se, et ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus, et confestim erecta est, et glorificabat Deum. Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curasset Iesus: dicebat turbae: Sex dies sunt, in quibus oportet operari: in his ergo venite, et curamini, et non in die sabbati. Respondens autem ad illum Dominus **15** 14,5.
 dixit: Hypocritae, unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum, aut asinum a praesepio, et ducit adquare? Hanc autem **16** 19,9. Act 3,25.
 filiam Abrahae, quam alligavit satanas, ecce decem et octo annis non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? Et cum haec diceret, **17**
 erubescerant omnes adversarii eius: et omnis populus gaudebat in universis, quae gloriose fiebant ab eo. Dicebat ergo: Cui simile **18** 18-21:
Mt 13,31-33.
Mc 4,30-32.
 est regnum Dei, et cui simile aestimabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum **19** Dn 4,9,18.
Ez 17,23; 31,6.

8 dixit

12 vidisset | — eam

15 respondit . . . et d.

18 s. esse existimabo

- homo misit in hortum suum, et crevit, et factum est in arborem magnam: et volucres caeli requieverunt in ramis eius. Et iterum dixit: Cui simile aestimabo regnum Dei? Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae sata tria, donec fermentaretur totum.
- 22 Et ibat per civitates, et castella docens,
 23 et iter faciens in Ierusalem. Ait autem illi quidam: Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse autem dixit ad illos: ' Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quaerent intrare, et non poterunt. Cum autem intraverit paterfamilias, et cluserit ostium, incipietis foris stare, et pulsare ostium, dicentes: Domine, aperi nobis: et respondens dicet vobis: Nescio vos unde sitis: ' tunc incipietis dicere: Manducavimus coram te, et bibimus, et in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis: Nescio vos unde sitis: discedite a me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus, et stridor dentium: * cum videritis Abraham, et Isaac, et Iacob, et omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras. Et venient ab Oriente, et Occidente, et Aquilone, et Austro, et accumbent in regno Dei. Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, et sunt primi qui erunt novissimi. In ipsa die accesserunt quidam Pharisaeorum, dicentes illi: Exi, et vade hinc: quia Herodes vult te occidere. Et ait illis: Ite, et dicite vulpi

 $\frac{168}{5}$ $\frac{169}{2}$ $\frac{170}{5}$ $\frac{171}{5}$ $\frac{172}{5}$ $\frac{173}{2}$ $\frac{174}{10}$

24 quaerunt
 25 cluserit | et incip.
 30 ¶ erant bis
 32 — et 2°

ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κήπον ἑαυτοῦ, καὶ ἠΰξησεν
καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
168,5 κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Καὶ πάλιν 20
εἶπεν· τίμη ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;
ὁμοία ἐστὶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρουσεν εἰς 21
ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐξυμώθη ὄλον.
99 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας δι- 22 9,51.
169,2 δάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα.
50 Εἶπεν δέ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; 23
170,5 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ 24 Mt 7,13.14.
τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητή- Ph 8,12.
171,5 σουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ἀφ' οὗ ἂν 25 Mt 25,11.12.
ἐγεῖρηθῃ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν,
καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν
λέγοντες· κύριε, ἀνοιξον ἡμῖν, καὶ ἀποκριθεὶς
ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. τότε ἄρξεσθε 26 Mt 7,22.28.
λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ
ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας· καὶ ἐρεῖ λέγων 27 Ps 8,9.
ὑμῖν· οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ
πάντες ἐργάται ἀδικίας. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς 28 28.29:
172,5 καὶ ὁ βουγμὸς τῶν ὀδόντων,* ὅταν ὄψησθε Ἄβραάμ Mt 8,11.12.
καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφῆτας
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους
ἔξω. καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ 29
ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν
173,2 τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἱ 30 Mt 19,30.
ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται
1 100 ἔσχατοι. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες 31
174,10 Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· ἐξέλθε καὶ πορεύου
ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. καὶ 32
εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι

21 W ενεκρουσεν 24.25 H ισχυσουσιν, ... ημων· 25 W εστε,
26 h αρχησθε | W ενωπιον σου 27 RT κ. ερει· λεγω υμων,
ουκ οίδα· T+ υμας 28 hRT οψεσθε 29 απο 2^ο: [R]—T
31 W προσηλθον
19 δένδρον μεγα AN^ς 24 πυλης AN^ς 25 εγ. ο οικ. :
ο οικ. εισελθη | κυριε κυριε ADN^ς 27 ουδεποτε ειδον υμας;
31 ημερα NT^ς

ταύτη· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀπο-
τελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.

33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ
πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπο-

34.35 :
Mt 23,37—39.

34 λέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ, 175,

ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα

ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνιθις τὴν
ἐαυτῆς νοσσιᾶν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελή-

35 σατε. ἰδοὺ ἀφίσταται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω [δὲ]
ὑμῖν, οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως ἥξει ὅτε εἶπητε·

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Jr 22,5 ; 12,7.
Ps 69,26 ;
118,26.
19,38.

14 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν 101
τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν 179,

ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.

2 καὶ ἰδοὺ ἀνθρώπος τις ἦν ὕδρωπικὸς ἔμπροσθεν 52

3 αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς
νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· ἔξεστιν τῷ σαβ-

4 βάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὐ; ἰοὶ δὲ ἠσύχασαν. καὶ

13,15. Mt 12,11.

5 ἐπιλαβόμενος ἴασατο αὐτόν καὶ ἀπέλυσεν. καὶ 177,

πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς
φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτόν

6 ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταπο-

7 κριθῆναι πρὸς ταῦτα. Ἐλέγεν δὲ πρὸς τοὺς 53 1

κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτο- 178,

8 κλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· ὅταν

κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς

9 τὴν πρωτοκλισίαν, μὴ ποτε ἐντιμότερός σου ἢ

9 κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτόν

32 τριτη : W+ ἡμερα 34 T ορνιξ 35 [δὲ] : RW-T
| ου : T pr̄ οτι | ἡξει οτε : [R]-H 14,1 H [των] Φαρισ.
5 και 1^ο : T+ αποκριθεις | υιος : h^r : ονος 3 προβατον

32 αποτελω : αποτελουμαι D επιτελω AN^ς 35 ὑμων
ερημος DN^ς 14,5 (εις Mill: ὕς?) ■ οὶ δε οὐκ απεκριθσαν
8 εντιμ. σου ηξει

illi: Ecce eiicio daemonia, et sanitates per-
 ficio hodie, et cras, et tertia die consummor.
 Veruntamen oportet me hodie et cras et se- 33
 quenti die ambulare: quia non capit prophe-
 tam perire extra Ierusalem. Ierusalem, Ieru- 34
 salem, quae occidis Prophetas, et lapidas eos,
 qui mittuntur ad te, quoties volui congregare
 filios tuos quemadmodum avis nidum suum
 sub pennis, et noluisti? Ecce relinquetur 35
 vobis domus vestra deserta. Dico autem
 vobis, quia non videbitis me donec veniat
 cum dicetis:

Benedictus, qui venit in nomine Domini.

¹⁷⁶/₁₀ Et factum est cum intraret Iesus in do- 14
 mum cuiusdam principis Pharisaeorum sab-
 bato manducare panem, et ipsi observabant
 eum. Et ecce homo quidam hydropticus erat 2
¹⁷⁷/₂ ante illum. Et respondens Iesus dixit ad 3
 Legisperitos, et Pharisaeos, dicens: Si licet
 sabbato curare? At illi tacuerunt. Ipse vero 4
 apprehensum sanavit eum, ac dimisit. Et re- 5
 spondens ad illos dixit: Cuius vestrum asinus,
 aut bos in puteum cadet, et non continuo
 extrahet illum die sabbati? Et non poterant 6
¹⁷⁸/₁₀ ad haec respondere illi. Dicebat autem et 7
 ad invitatos parabolam, intendens quomodo
 primos accubitus eligerent, dicens ad illos:
 Cum invitatus fueris ad nuptias, non discum- 8
 bas in primo loco, ne forte honoratior te sit
 invitatus ab illo, et veniens is, qui te et illum 9

34.35:
Mt 23,37-39.

35 Jr 22,5; 12,7.
Ps 89,26;
118,26.

14 6,6-11; 11,37.

5 13,15. Mt 12,11.

7 Mt 23,6.

8 Prv 25,6.

32 — die, *it* 33

34 quotiens | pinnis | *fin*!

35 relinquitur | — deserta

14,1 $\frac{1}{2}$ introisset | — Iesus

8 ab eo

vocavit, dicat tibi: Da huic locum: et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere.

10 sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco: ut, cum venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumben-

18,14. Mt 23,12. 11 tibus: quia omnis, qui se exaltat, humiliat

12 bitur: et qui se humiliat, exaltabitur. Di-

cebat autem et ei, qui se invitaverat: Cum facis prandium, aut coenam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites: ne forte te et ipsi

13 reinvitent, et fiat tibi retributio. sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, clau-

14 dos, et caecos: et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in

15 resurrectione iustorum. Haec cum audisset quidam de simul discumbentibus, dixit illi: Beatus, qui manducabit panem in regno Dei.

16 At ipse dixit ei: Homo quidam fecit coenam

17 magnam, et vocavit multos. Et misit servum suum hora coenae dicere invitatis ut veni-

18 rent, quia iam parata sunt omnia. Et coeperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei: Villam emi, et necesse habeo exire, et videre illam: rogo te habe me excusatum.

19 Et alter dixit: Iuga boum emi quinque, et eo probare illa: rogo te habe me ex-

20 cusatum. Et alius dixit: Uxorem duxi, et

21 ideo non possum venire. Et reversus servus nunciavit haec domino suo. Tunc iratus

12 $\frac{179}{5}$ vic. neque div. | > et ipsi te

13 = et

καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε
 ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.
 ἀλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν 10
 ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκῶς σε ἐρεῖ
 σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι
 δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι.

179,5 ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ 11 18,14. Mt 23,12.

180,10 ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἐλεγεν δὲ καὶ 12

τῷ κεκληκῶτι αὐτόν· ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον,
 μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς
 σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλου-
 σίους, μὴ ποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ
 γένηται ἀνταπόδομά σοι. ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῆς, 13 Dt 14,29.
 κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς· καὶ 14 J 5,29.
 μακάριος ἔση, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι·
 ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν
 δικαίων. Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνανακειμένων 15 18,29.

ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον
 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄν- 16 18-24 :
 181,5 θρωπός τις ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν 16 Mt 22,2-10.

πολλοὺς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ 17
 ὄρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε,
 ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστιν. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς 18
 πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ·
 ἀγρόν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθῶν ἰδεῖν
 αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. καὶ ἕτερος 19
 εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι
 δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον.
 καὶ ἕτερος εἶπεν· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο 20 1 K 7,32.

οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος 21 18.
 ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς 1 K 1,26-28.

18 RT ὅταν ποιῆς δοχὴν | HR ἀναπειρους, ἵ 21
 14 γαρ : T δε 17 h κεκλημενοις ερχεσθαι | hT εἰσιν

15 ἀριστον EMa 17 ἐστιν : + παντα ANS 19 ἐρωτῶ ...
 παρητ. : διο ου δύναμαι ελθειν 20 ελαβον, διο

ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἐξελθε
ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως,
καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς
22 καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δούλος·
κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν.
23 καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον· ἐξελθε εἰς
τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
24 ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύ-
σεται μου τοῦ δείπνου.

- 26.27:
Mt 10, 87.88. 25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ 103
Dt 38, 9.10. 26 στραφεῖς εἶπεν πρὸς αὐτούς· εἴ τις ἔρχεται πρὸς 182,5
J 12, 25. 18, 29.30. με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μη-
τέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν ψυχὴν
9, 38. 27 ἑαυτοῦ, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. ὅστις οὐ
βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω
28 μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ 55
183,10 ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον
καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρ-
29 τισμόν; ἵνα μὴ ποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ
μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες
30 ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαιζεῖν¹ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ
ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἰσχυσεν ἐκ-
31 τελέσαι. Ἡ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεῖ
συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βου-
λεύσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὀπαν-
τῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;
32 εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν
33 ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. οὕτως οὖν 184,5
πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ

21 cf 18. 26 αὐτου: H εαυτου | τε: T δε | RT την εαυτ.
ψυχ. 81 H συνβαλ. 32 τα προς (sic et h'): K προς h' εις

21 ενεγκε 24 fin + πολλοι γαρ ειςιν κλητοι ολιγοι δε
εκλεκτοι GHa 27 — vers M*Ra 29 ισχυση οικοδομησαι
και 31 ουχι: ουκ ευθεως

paterfamilias, dixit servo suo: Exi cito in plateas, et vicos civitatis: et pauperes, ac debiles, et caecos, et claudos introduc huc. Et ait servus: Domine, factum est ut impetrasti, et adhuc locus est. Et ait dominus servo: Exi in vias, et sepes: et compelle intrare, ut impleatur domus mea. Dico autem vobis quòd nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit coenam meam.

¹⁸²/₅ Ibant autem turbae multae cum eo: et ^{26.27:} ^{Mt 10,37.38.} 25
 conversus dixit ad illos: Si quis venit ad ²⁶ 26
 me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus. ²⁷ ^{9,23.} 27
¹⁸³/₁₀ Quis enim ex vobis volens ²⁸ 28
 turrin aedificare, non prius sedens computat sumptus, qui necessarii sunt, si habeat ad perficiendum, ne, posteaquàm posuerit fundamentum, et non potuerit perficere, omnes, qui vident, incipiant illudere ei, dicentes: ²⁹ 29
 Quia hic homo coepit aedificare, et non potuit consummare? Aut quis rex iturus ³⁰ 30
 committere bellum adversus alium regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? alioquin adhuc illo ³¹ 31
 longe agente, legationem mittens rogat ³² 32
¹⁸⁴/₅ ea, quae pacis sunt. Sic ergo omnis ex ³³ 33
 vobis, qui non renunciat omnibus, quae

26 > disc. esse

27 > esse meus

28 turrem | & nonne | habet

- possidet, non potest meus esse discipulus.
- Mt 5,13. 34 ¹⁸⁵ Bonum est sal. Si autem sal evanuerit, in ²
- Mc 9,50. 35 quo condietur? Neque in terram, neque in
sterquilinium utile est, sed foras mittetur.
Qui habet aures audiendi, audiat.
- 15 Erant autem appropinquantes ei publi- ¹⁸⁶
- 5,30. 19,7. 2 cani, et peccatores ut audirent illum. Et ²
G 2,12. murmurabant Pharisei, et Scribae, dicentes:
Quia hic peccatores recipit, et manducat cum
- 3 illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens: ¹⁸⁷
- 4-7: 4 Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: ⁵
Mt 18,12—14. et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit
Ez 34,11.16. nonagintanovem in deserto, et vadit ad illam,
19,10. quae perierat, donec inveniatur eam? Et cum
R 12,15. 6 invenerit eam, imponit in humeros suos gau-
dens: et veniens domum convocat amicos,
et vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi
7 quia inveni ovem meam, quae perierat? Dico
vobis quòd ita gaudium erit in caelo super
uno peccatore poenitentiam agente, quàm
super nonagintanovem iustis, qui non indi-
8 gent poenitentia. Aut quae mulier habens ¹⁸⁸
drachmas decem, si perdiderit drachmam ¹⁰
unam, nonne accendit lucernam, et everrit
domum, et quaerit diligenter, donec inveniatur?
9 Et cum invenerit, convocat amicas, et vicini-
nas, dicens: Congratulamini mihi quia inveni
E 3,10. 10 drachmam, quam perdideram? Ita dico vobis, ¹⁸⁹
gaudium erit coram angelis Dei super uno ⁵
11 peccatore poenitentiam agente. Ait autem: ¹⁹⁰
- 12 Homo quidam habuit duos filios: ¹⁰ et dixit ado-
lescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem
substantiae, quae me contingit. Et divisit illis

34 sal quoque ev.

15,4 eam] illam 7 ag.] habente 8 dragm- etc
| ~~ē~~ evertit ~~et~~ † everrit † | ~~ē~~ inv. eam 9 fin.

186,2 ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. Καλὸν 34 Mt 5,18.
 οὖν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν Mc 9,50.
 τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν 35
 εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὅσα
 ἀκούειν ἀκουέτω.
 104 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶνας 15 19,8.
 186,2 καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον 2 5,30. 19,7.
 οἱ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Mt 9,11.
 οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐ- G 2,12.
 τοῖς. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην 3
 56 λέγων· τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρό- 4 4-7:
 187,5 βατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει Mt 18,12-14.
 τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται J 10,11.
 ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὗρη αὐτό; καὶ εὗρὼν ἐπι- ■ Ez 34,11,16.
 τίθησιν ἐπὶ τοὺς ὄμους αὐτοῦ χεῖρας, καὶ ἐλθὼν 6 R 12,15.
 εἰς τὸν οἶκον συνακαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γεί-
 τοντας, λέγων αὐτοῖς· συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον
 τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν ὅτι 7
 οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ
 μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες
 188,10 οὐ χρεῖαν ἔχουσιν μετανοίας. Ἦ τίς γυνὴ δραχμὰς ■
 ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ
 ἄπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ
 ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὗρη; καὶ εὗροῦσα συνακαλεῖ 9
 τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα· συγχάρητέ μοι,
 189,5 ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. οὕτως, λέγω 10 E 3,10.
 ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ
 7 105 ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπεν δέ· 11 Mt 21,28.
 190,10 ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ὁ νεώ- 12
 τερος αὐτῶν τῷ πατρὶ· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπι-
 βάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ὁ δὲ διεῖλεν αὐτοῖς

34 T αλα bis 15,4 W ος εξει . . . κ. απολεση 6.9 R
 συγκαλ. et συχαρ. 8 οὐ : RT οτου 10 W- των 12 ο δε :
 T και

15,1 — οι 2^ο 4 ουκ αφησι . . . και απελθων το απο-
 λωλος ζητει

- Prv 29,3. 13 τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν
19,12. πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν
μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ
14 ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα
ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ
15 αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη
ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἐπεμψεν
Prv 28,21. 16 αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· καὶ
16,21. ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἐκ τῶν κε-
ρατίων ὧν ἦσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου
Act 12,11. 17 αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· πόσοι μισθιοὶ
τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ
Jr 8,12.18. 18 λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς
Ps 51,6. τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἡμαρτον
Mt 21,25. 19 εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμι
ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσον με ὡς ἓνα τῶν
7,6. 20 μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα
ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν
αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ
δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
18. 21 κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ· πάτερ,
ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι
1 J 8,20. 22 εἰμι ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου. εἶπεν δὲ ὁ πατήρ
πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν
τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον
εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας,
23 ἵ καὶ φέρετε τὸν μόνον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ
E 2,1,5; 5,14. 24 φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου
νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη.
25 καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ

13 hT απαντα 16 γεμισαι την κοιλιαν αυτου (sic et -h^r)-
HR χορτασθηναι | εκ : T απο 17 RT περισσεουσιν
20 εαυτον : RT αυτου 21 RT αυτω ο υιος | fin H+
[ποιησον με ως ενα των μισθίων σου] 22 T—ταχυ 24 h
εζησεν

13 εαυτου τον βιον 20 ενεπεσεν 23 ενεγκατε 24 και
αρτι ευρεθη

substantiam. Et non post multos dies, con- 13 Prv 29,3.
19,12.
 gregatis omnibus, adolescentior filius peregre
 profectus est in regionem longinquam, et ibi
 dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose.
 Et postquam omnia consummasset, facta est 14
 fames valida in regione illa, et ipse coepit
 egere. Et abiit, et adhaesit uni civium re- 15
 gionis illius. Et misit illum in villam suam ut
 pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem 16 Prv 23,21.
 suum de siliquis, quas porci manducabant:
 et nemo illi dabat. In se autem reversus, 17
 dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei
 abundant panibus, ego autem hic fame pereor!
 Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam 18 Jr 3,12,13.
Ps 51,6.
 ei: Pater, peccavi in caelum, et coram te:
 ' iam non sum dignus vocari filius tuus: fac 19
 me sicut unum de mercenariis tuis. Et sur- 20 7,6.
 gens venit ad patrem suum. Cum autem
 adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius,
 et misericordia motus est, et accurrens ceci-
 dit super collum eius, et osculatus est eum.
 Dixitque ei filius: Pater, peccavi in caelum, 21
 et coram te, iam non sum dignus vocari
 filius tuus. Dixit autem pater ad servos 22
 suos: Cito proferte stolam primam, et induite
 illum, et date annulum in manum eius, et
 calceamenta in pedes eius: et adducite vi- 23
 tulum saginatum, et occidite, et manducemus,
 et epulemur: quia hic filius meus mortuus 24 E 2,1,5; 5,14.
 erat, et revixit: perierat, et inventus est.
 Et coeperunt epulari. ' Erat autem filius eius 25

17 — in domo

18 illi

19 et iam

20 supra | illum

22 — eius 2°

- senior in agro: et cum veniret, et appropinquaret domui, audivit symphoniam, et chorum:
- 26 et vocavit unum de servis, et interrogavit quid
- 27 haec essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia
2. 28 salvum illum recepit. Indignatus est autem, et nolebat introire. Pater ergo illius egressus,
- 29 coepit rogare illum. At ille respondens, dixit patri suo: Ecce tot annis servio tibi, et numquam mandatum tuum praeterivi, et numquam dedisti mihi hoedum ut cum amicis meis epularer: sed postquam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus,
- J 17,10. 31 venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum es, et
- 32 omnia mea tua sunt: epulari autem, et gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, et revixit: perierat, et inventus est.
- 16 Dicebat autem et ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum: et hic diffamatus est apud illum quasi
- 2 dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum, et ait illi: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuae: iam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se: Quid faciam quia dominus meus aufert a me villicationem?
- 18,4. 3 care. Ait autem villicus intra se: Quid faciam quia dominus meus aufert a me villicationem?
- 4 fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio, quid faciam, ut, cum amotus fuero a villicatione, recipiant me in domos suas. Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo?

26 quae

29 praeterii

16,1 villic- etc

ὁ πρῶτος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν
 τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, ¹καὶ προσ- 26
 καλεσάμενος ἓνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ἂν
 εἶη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου 27
 ἦκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν
 σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη 28 ^{α. Mt 20,15.}
 δὲ καὶ οὐκ ἠθέληεν εἰσελθεῖν· ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ
 ἐξεληθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 29
 εἶπεν τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι
 καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ
 οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου
 εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγὼν 30
 σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ
 τὸν σιτευτὸν μόσχον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, 31 ^{J 17,10.}
 σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ
 ἔστιν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ 32
 ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν, καὶ ἀπο-
 λωλὸς καὶ εὐρέθη.

3106 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἀνθρωπός 16 ^{15,2 α.}
 τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος
 διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπιζὼν τὰ ὑπάρχοντα
 αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτόν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο 2
 ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκο-
 νομίας σου· οὐ γὰρ δύνη ἔτι οἰκονομεῖν. εἶπεν 3 ^{18,4.}
 δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός
 μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν
 οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν ἀσχύνομαι. ἔγνω τί ποιήσω, 4
 ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί
 με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. καὶ προσκαλεσάμενος ■
 ἓνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ
 ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;

26 T— αν 29 πατρι : HR+ αυτου | h εριφιον
 30 πορνων : h [R] pr των 32 και απολ. : T— και
 16,2 W δυναση 5 H χρεοφιλετων

25 ελθων δε και εγγισας 29 εριφ. εξ αιγων | αριστησω
 30 τω δε νιω σ. τω καταφαγοντι παντα μετα των π. και ελθοντι

- 6 ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν
 αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ταχέως
 7 γράψον πεντήκοντα. ἔπειτα ἕτερόν εἶπεν· σὺ δὲ
 πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου.
 λέγει αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον
 E 5,8. 1 Th 5,5. 8 ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον
 18,8. 20,84. τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ
 τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς
 14,14. 9 τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. Καὶ
 Mt 6,20; 10,40; ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ
 19,21. μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπη δέξωνται
 19,17. 10 ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν
 Mt 25,21. ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ ὁ ἐν
 11 ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ
 οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε,
 12 τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν τῷ
 ἀλλοτριῷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἡμέτερον τίς
 1 T 8,8. 13 δώσει ὑμῖν; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυοὶ κυρίους 107
 Mt 6,24. δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον 191,
 ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἕτερου κατα-
 φρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
 Mt 28,14. 14 Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι 192,
 18,9—14. 15 ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμνηκτήριζον αὐτόν. καὶ εἶπεν
 Mt 23,28. αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον
 Pa 7,10; 118,8. τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας
 Prv 6,16,17. ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα
 Mt 11,13.18. 16 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται 108
 μέχρι Ἰωάνου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ 193,
 Mt 5,18. 17 εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. εὐκο- 194,
 πώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελ-
 Mt 5,22; 19,9. 18 θεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ 195,

6 h γραφον ταχως 13 hRT υμετερον | h υμιν δωσει
 15 τ. θεου : W κυριου 17 H μ. κερσαν h κερσαν μ. W κεραιαν μ.

6 καθους D* καθους D² | — καθ. ταχ. 8 οτι 2^ο : διο
 λεγω υμιν 9 του αδικου μαμ. | εκλ(ε)ιπητε F(I)5 | σκην.
 αυτων P 12 ημετ. : εμον 157 17 των λογων μου Marcion :
 (του νομ. μου Lipsius c) 199

1 At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque 6
 illi: Accipe cautionem tuam: et sede cito,
 scribe quinquaginta. Deinde alii dixit: Tu 7
 vero quantum debes? Qui ait: Centum coros
 tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas, et scribe
 octoginta. Et laudavit dominus villicum ini- 8
 quitatis, quia prudenter fecisset: quia filii
 huius saeculi prudentiores filiis lucis in gene-
 ratione sua sunt. Et ego vobis dico: facite 9
 vobis amicos de mammona iniquitatis: ut,
 cum defeceritis, recipiant vos in aeterna
 tabernacula. Qui fidelis est in minimo, et in 10
 maiori fidelis est: et qui in modico iniquus
 est, et in maiori iniquus est. Si ergo in 11
 iniquo mammona fideles non fuistis: quod
 verum est, quis credet vobis? Et si in alieno 12
 fideles non fuistis: quod vestrum est, quis
¹⁹¹₅ dabit vobis? Nemo servus potest duobus 13
 dominis servire: aut enim unum odiet, et
 alterum diliget: aut uni adhaerebit, et alterum
 contemnet: non potestis Deo servire, et mam-
¹⁹²₁₀ monae. Audiebant autem omnia haec Phari- 14
 saei, qui erant avari: et deridebant illum. Et 15
 ait illis: Vos estis, qui iustificatis vos coram
 hominibus: Deus autem novit corda vestra:
 quia quod hominibus altum est, abominatio
¹⁹³₅ est ante Deum. Lex, et prophetae usque ad 16
 Ioannem: ex eo regnum Dei evangelizatur,
¹⁹⁴₅ et omnis in illud vim facit. Facilius est 17
 autem caelum, et terram praeterire, quam
¹⁹⁵₂ de Lege unum apicem cadere. Omnis, qui 18

E 5,8. 1 Th 5,5.
18,6.

14,14.
Mt 6,20; 10,40
19,21.

10 19,17.

13 Mt 6,24.

14 Mt 23,14.

15 18,9—14.
Mt 23,28.
Ps 7,10.
Prv 6,16.17.

16 Mt 11,12.13.

17 Mt 5,18.

18 Mt 5,32; 19,9.

7 *ἐν* alio

9 mamona etc

16 iohannem

- dimittit uxorem suam, et alteram ducit,
 moechatur: et qui dimissam a viro ducit,
 19 moechatur. Homo quidam erat dives, qui
 induebatur purpura, et bysso: et epulabatur
 20 quotidie splendide. Et erat quidam mendicus,
 nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius,
 Mt 15,27. 21 ulceribus plenus, ¹cupiens saturari de micis,
 quae cadebant de mensa divitis, et nemo illi
 dabat: sed et canes veniebant, et lingeabant
 II 1,14. 22 ulcera eius. Factum est autem ut moreretur
 mendicus, et portaretur ab Angelis in sinum
 Abrahae. Mortuus est autem et dives, et
 23 sepultus est in inferno. Elevans autem oculos
 suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham
 24 a longe, et Lazarum in sinu eius: et ipse
 clamans dixit: Pater Abraham, miserere
 mei, et mitte Lazarum ut intingat extremum
 digiti sui in aquam ut refrigeret linguam
 e,24. 25 meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit
 illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti
 bona in vita tua, et Lazarus similiter mala:
 nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris.
 26 et in his omnibus inter nos, et vos chaos
 magnum firmatum est: ut hi, qui volunt
 hinc transire ad vos, non possint, neque
 27 inde huc transmeare. Et ait: Rogo ergo
 te pater ut mittas eum in domum patris
 28 mei. habeo enim quinque fratres, ut teste-
 tur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum
 2 T 3,16. 29 tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent

18 > duc. alt.

19 qui] et

20 (vulceribus)

21 — et nemo i. dab.

23 videbat

28 > loc. hunc

ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν
 μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν
 μοιχεύει. Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ 19
 ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος
 καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ὀνόματι 20
 Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλκω-
 μένος¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πι- 21 Mt 15,27.
 πτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ 15,18.
 καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ.
 ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι 22 H 1,14.
 αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ·
 ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν 23
 τῷ ᾄδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων
 ἐν βασάνοις, ὄρᾳ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ
 Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς φω- 24
 νήσας εἶπεν· πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ
 πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
 αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι
 ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· 25 G,24.
 τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν Ps 17,14.
 τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν
 δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐν 26
 πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα
 ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐνθεν
 πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς
 διαπερῶσιν. εἶπεν δέ· ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα 27
 πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου·
¹ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται 28
 αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον
 τοῦτον τῆς βασάνου. λέγει δὲ Ἀβραάμ· ἔχουσι 29 2 T 3,16.

20 Λαζ. : W+ ος 22,23 h¹ και ετ. εν τω αδη. επαρας
² και εταφη. εν τ. α. επαρ. 26 εν : W επι | μηδε :
 [R]T+ οι 27 T ουν σε

18 — απο ανδρ. 19 pr ειπεν δε και ετεραν παραβολην |
 πλουσ. : + cui nomen Phinees sah 21 των : pr των ψι(ι)ων
 A(D)5 | ελειχον (απ- Ναλ, περι- 157) 23 fin + αναπανομενον
 25 ωδε : οδε 15 26 πρ. ημ. διαπ. : ωδε διαπερασαι 27 πατερ
 Αβρααμ DN 200

Μωϋσέα καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.

30 ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ ἡ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν.

J 5,46; 11,45-55. 31 ἔειπεν δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθήσονται.

Mt 26,24. 17 Ἐλεπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἀνένδεκ- 110
τόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ 197,2

Mt 18,6,7. 2 δι' οὗ ἔρχεται· λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς περὶκεῖται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίση τῶν μικρῶν

Mt 18,15. 3 τούτων ἕνα. ἰ προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐάν ἀμάρτη ὁ 198,5
ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ,* καὶ ἐάν μετανοήσῃ, 199,5

Mt 18,21,22. 4 ἄφες αὐτῷ. καὶ ἐάν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἀμαρ-
τήσῃ εἰς σὲ καὶ ἐπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ λέγων·

Mc 9,24. 5 μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. Καὶ εἶπαν οἱ ἀπό- 111

Mt 18,31; 17,20; 21,21. 6 στολοι τῷ κυρίῳ· πρόσθετες ἡμῖν πίστιν. εἶπεν 200,5
Mc 11,11-24. δὲ ὁ κύριος· εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως,

ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν

12,37. 7 ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα 201,10
ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ

8 αὐτῷ· εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε, ἰ ἀλλ' οὐχί ἐρεῖ
αὐτῷ· ἐτοιμάσον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος

διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα
9 φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ

10 ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; οὕτως καὶ ὑμεῖς,
ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε

31 HR οὐδ' 17,1 οὐαὶ δε : HR πλην οὐαὶ 6 H
[ταυτη] 7 T ἀναπεσε; 9 fin W + ου δοκα

31 ἀνάστη καὶ ἀπελθὴ πρὸς αὐτοὺς πιστευσουσιν 17,2
συνφερεῖ | μύλος ονικός AN⁵ 4 καὶ 2° : + το D syr⁹ Clem. Al. |
- πρὸς σε NTa | ἀφες DH al Clem. Al. 6 εἰχετε D⁵ | ἀν 1° :
+ τω ορει τουτω· μεταβα εντευθεν εκει καὶ μετεβαιεν· καὶ
| - εκριζ. καὶ | μεταφυτευθητι εἰς τὴν θαλάσσαν 7 μη ερεῖ
8 - ουχι 10 ποιησ. οσα λεγω

Moysen, et prophetas: audiant illos. At ille 30
dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex
mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent. Ait 31 J 11,45—53.
autem illi: Si Moysen, et prophetas non
audiunt, neque si quis ex mortuis resur-
rexerit, credent.

¹⁹⁷/₂ Et ait ad discipulos suos: Impossibile 17
est ut non veniant scandala: vae autem illi,
per quem veniunt. Utilius est illi si lapis 2 Mt 18,6.7.
molaris imponatur circa collum eius, et proii-
ciatur in mare, quàm ut scandalizet unum de
¹⁹⁸/₆ pusillis istis. Attendite vobis: Si peccaverit 3 Mt 18,15.
in te frater tuus, increpa illum: et si poeni-
¹⁹⁹/₅ tentiam egerit, dimitte illi. Et si septies in 4 Mt 18,21.22.
die peccaverit in te, et septies in die con-
uersus fuerit ad te, dicens: Poenitet me, di-
²⁰⁰/₅ mitte illi. Et dixerunt Apostoli Domino: 5 Mc 9,24.
Aduge nobis fidem. Dixit autem Dominus: 6 Mt 18,31; 17,20;
Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, 21,21.
dicetis huic arbori moro: Eradicare, et trans-
²⁰¹/₁₀ plantare in mare: et obediet vobis. Quis 7
autem vestrum habens servum arantem aut
pascentem, qui regresso de agro dicat illi:
Statim transi, recumbe: ¹ et non dicat ei: Para 8
quod coenam, et praecinge te, et ministra mihi
donec manducem, et bibam, et post haec tu
manducabis, et bibes? Numquid gratiam 9
habet servo illi, quia fecit quae ei impera-
verat? Non puto. ¹ Sic et vos cum feceritis 10
omnia, quae praecepta sunt vobis, dicite:

17,1 > Et ad disc. suos ait

3 — in te

6 haberetis ... diceretis ... oboediret

7 ~~8~~ pasc. boves | dicet

8 dicet

9 sibi | (C inc. v. 10 Non puto)

Servi inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus.

- 9,51; 13,22. 11 Et factum est, dum iret in Ierusalem, transibat per mediam Samariam, et Galilaeam.
- Lv 13,45.46. 12 Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt
- 13 a longe: et levaverunt vocem, dicentes: Iesu
- 5,14. Lv 13,49; 14,2.8. 14 praeceptor, miserere nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et
- 15 factum est, dum irent, mundati sunt. Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans
- 16 Deum, et cecidit in faciem ante pedes eius,
- 17 gratias agens: et hic erat Samaritanus. Respondens autem Iesus, dixit: Nonne decem
- 18 mundati sunt? et novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret, et daret gloriam Deo,
- 7,50. 19 nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade: quia fides tua te salvum fecit.
- J 18,36; 3,3. 20 Interrogatus autem a Pharisaeis: Quando ²⁰²/₅ venit regnum Dei? respondens eis, dixit: Non venit regnum Dei cum observatione:
- Mt 24,23. 21 neque dicent: Ecce hic, aut ecce illic. ²⁰³/₅ Ecce enim regnum Dei intra vos est.
- J 1,26; 12,35. 22 Et ait ad discipulos suos: Venient dies ²⁰⁴/₁₀ quando desideretis videre unum diem Filii
- 21,8. 23 hominis, et non videbitis. Et dicent vobis: ²⁰⁴/₃ Ecce hic, et ecce illic. Nolite ire, neque
- Mt 24,26.27. 24 sectemini. nam, sicut fulgur coruscans de ²⁰⁵/₅

11 transiebat

18 *fin* 301?

20 respondit eis et | § non veniet

22 — suos

23 — et 2°

ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιθήκαμεν.

- 112 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, 11 9,51; 13,22.
καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρίας καὶ Γαλι- 12 Lv 13,45.46.
λαιίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην
ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἕστησαν πόρ-
ρωθεν, ἰ καὶ αὐτοὶ ἤραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ 13
ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· 14 5,14. Lv 13,49
πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. εἰς 15
δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ
φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ 16 Mt 26,39.
πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν
αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρεῖτης. ἀποκριθεὶς δὲ 17
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ
ἐννέα ποῦ; οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι 18
δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; καὶ εἶπεν 19 7,50.
αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.
- 113 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε 20 J 18,36; 3,3.
ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς
καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ
παρατηρήσεως, ἰ οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε ἡ· ἐκεῖ· 21 Mt 12,28; 24,23.
ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. J 1,26; 12,35.
- 03,10 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι 22
ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ
204,2 ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐροῦσιν 23 21,8.
ὑμῖν· ἰδοὺ ἐκεῖ, ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ
205,5 διώξητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ 24 Mt 24,26.27.

11 Γαλιλαίας : h^f+ et Jericho 12 hT υπηνητησαν :
RT+ αυτω | K ανεστησαν 16 T Σαμαριτης 17 T ουχι
| δε 2^ο : [H]-T 21 W η εκ. 23 ιδου 2^ο : K pr η |
H [απελθητε μηδε]

11 — δια 13 και εκραξαν φωνη μεγαλη 14 αυτοις : +
τεθεραπευσθε 15 εκαθαρισθη 18 εξ αυτων ουδεις ευρεθη
υποστρεφων ος δωσει δοξαν 21 εκει : + μη πιστευσθητε
22 ημερων : + τουτων

τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει,
οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ
9,22. 25 αὐτοῦ. πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ 200

Mt 24,37—39. 26 ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. καὶ 202
καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·

Gn 7,7—23. 27 ἡσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς
ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν

Gn 18,20. 28 ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν πάντα. ὁμοίως 200
καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· ἡσθιον,
ἔπινον, ἡγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ἠκοδόμουν·

Gn 19,15.24.25. 29 ἢ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν
πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν πάντα.

Kol 3,4. 30 κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που ἀποκαλύπτεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται 200

Mt 24,17.18. 31 ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ,
9,22. 21,21.
Mc 13,15.16. μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως

Gn 19,26. 32 μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. μνημονεύετε τῆς 21
9,24. 33 γυναικὸς Λῶτ. ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ

περιποιήσασθαι, ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὃς ἂν ἀπο- 21
23,33.39. 34 λήσει, ζωογονήσει αὐτήν. λέγω ὑμῖν, ταύτη τῇ 21

Mt 24,40.41. 35 νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ὁ εἰς παρα-
λημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· ἔσονται

Job 39,30. 37 δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἢ μία παραλημ-
Mt 24,28. φθήσεται ἢ δὲ ἕτερα ἀφεθήσεται. καὶ ἀποκριθέντες 21

λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
ὄπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται.

R 12,12. 18 Ἐλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν 61
Kol 4,2.
1 Th 5,17. πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐνκακεῖν, 21

2 ἰλέγων· κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν θεὸν μὴ

24 K— ἐν τῇ ημ. αὐτου 27 W ἐξεγαμίζοντο | hT απα-
τας, ἢ 29 28 καθως : W και ως 33 και ος : ος δ' H |
αν : T εαν | RW απολεση 34 H [μας]· | R (Ti) — ο 1^ο

24 εἰς ... λαμπει : αστραπτει 27 ἐγενετο 30 ἐν τῇ ημ.
του υιου τ. α. η ἀποκαλυφθη 32 Λωθ 33 θεληση ζωογο-
νησαι τ. ψ. α. 34 αφιεται Da 36 δυο ἐν αγρω· εἰς παραλη-
φθησεται και ο ἕτερος αφεθησεται Da 18,1 — αὐτους Da

sub caelo in ea, quae sub caelo sunt, fulget:
²⁰⁶₂ ita erit Filius hominis in die sua. Primum 25 9,22.
autem oportet illum multa pati, et reprobari
²⁰⁷₅ a generatione hac. Et sicut factum est in 26 Mt 24,37—39.
diebus Noe, ita erit et in diebus Filii hominis.
Edebant, et bibebant: uxores ducebant, et 27 Gn 7,7—23.
dabantur ad nuptias, usque in diem, qua
intravit Noe in arcam: et venit diluuium, et
²⁰⁸₁₀ perdidit omnes. Similiter sicut factum est in 28 Gn 18,20.
diebus Lot: Edebant, et bibebant: emebant,
et vendebant: plantabant, et aedificabant:
qua die autem exiit Lot a Sodomis, pluit 29 Gn 19,15.24.25.
ignem, et sulphur de caelo, et omnes perdidit:
secundum haec erit qua die Filius hominis 30
²⁰⁹₂ revelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto, 31 Mt 24,17.18.
et vasa eius in domo, ne descendat tollere
illa: et qui in agro, similiter non redeat retro. 32 Gn 19,26.
²¹⁰₁₀ Memores estote uxoris Lot. Quicumque quae- 33 9,24.
²¹¹₃ sierit animam suam salvam facere, perdet
illam: et quicumque perdiderit illam, vivifi-
²¹²₅ cabit eam. Dico vobis: in illa nocte erunt 34
duo in lecto uno: unus assumetur, et alter
relinquetur: duae erunt molentes in unum: 35 Mt 24,40.41.
una assumetur, et altera relinquetur: ¹ duo in 36
agro: unus assumetur, et alter relinquetur.
²¹³₅ ¹ Respondentes dicunt illi: Ubi Domine? Qui 37 Job 39,30.
dixit illis: Ubicumque fuerit corpus, illuc Mt 24,28.
congregabuntur et aquilae.
²¹⁴₁₀ Dicebat autem et parabolam ad illos, 18 R 12,12.
quoniam oportet semper orare et non Kol 4,2.
deficere, ¹ dicens: Iudex quidam erat 2 1 Th 5,17.
in quadam civitate, qui Deum non

28.29.32 loth

34 — in 1°

36.37 (C inc. v. 36 Respondentes et v. 37 Qui)

37 eis | — et

- 1 P 5,8. 3 timebat, et hominem non revereatur. Vidua autem quaedam erat in civitate illa, et veniebat ad eum, dicens: Vindica me de ad-
 16,8. 4 versario meo. Et nolebat per multum tempus. Post haec autem dixit intra se: Etsi Deum
 11,7,8. 5 non timeo, nec hominem revereor: tamen quia molesta est mihi haec vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens sugillet me.
 16,8. 6 Ait autem Dominus: Audite quid iudex ini-
 7 quitatis dicit: Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis?
 7,9. 8 Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum.
 Jr 5,8. Verumtamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?
 9 Dixit autem et ad quosdam, qui in se confidebant tamquam iusti, et aspernabantur
 10 ceteros, parabolam istam: Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: unus Pharisaeus, et alter publicanus. Pharisaeus stans, haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum: raptores, iniusti, adulteri: velut etiam hic publicanus.
 Is 58,2,8. 11
 16,15. haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum: raptores, iniusti, adulteri: velut etiam hic publicanus.
 Mt 23,23. 12 ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium,
 Ps 51,3. 13 quae possideo. Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad caelum levare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, * quia omnis, ²¹⁶/₅

18,5 E suggilet M suggillet

8 C^{92} Veruntamen

9 *fn* E + dicens

10 E ascendebant

- φοβούμενος και άνθρωπον μη έντρεπόμενος. χήρα 3 1 P 5,8.
 δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, και ἤρχετο πρὸς αὐτὸν
 λέγουσα· ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.
 1 και οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ ταῦτα δὲ εἶπεν 4 16,3.
 ἐν ἑαυτῷ· εἰ και τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἄν-
 θρωπον έντρεπομαι, διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον 5 11,7,8.
 τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς Mt 28,10.
 τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάξῃ με. Εἶπεν δὲ ὁ κύριος· ■ 16,8.
 ἀκούσατε τί ὁ κριτῆς τῆς ἀδικίας λέγει· 1 ὁ δὲ θεὸς 7 H 12,23.
 οὐ μὴ ποιῆσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ Ap 6,10.
 τῶν βοῶντων αὐτῷ ἡμέρας και νυκτός, και μακρο- 21,36.
 θυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν ὅτι ποιῆσει τὴν ἐκ- 8 7,9.
 δίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Jr 5,8.
 ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
 215,5 Εἶπεν δὲ και πρὸς τινας τοὺς πεπειθότας 9 Mt 5,6.
 ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι και ἐξουθενοῦντας R 10,8.
 τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. Ἄνθρωποι 10
 δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἰς
 Φαρισαῖος και ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ Φαρισαῖος 11 Is 58,2,3.
 σταθεὶς ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσήχετο· ὁ θεός, 16,16.
 εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν
 ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ και ὡς
 οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, 12 Mt 23,23.
 ἀποδεκατεύω πάντα ὅσα κτῶμαι. ὁ δὲ τελώνης 13 Ps 51,8,19.
 μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλ- 1 J 3,20.
 μοὺς ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτεν τὸ 5,8; 28,48.
 στήθος αὐτοῦ λέγων· ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ
 ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιω- 14 14,11.
 215,5 μένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον· * ὅτι πᾶς Mt 5,8; 28,12.
 Ez 21,31.
 1 P 5,8.

4 T μετα δε ταυτα 10 KR— ο 1^ο 11 h προς
 εαυτ. ταυτ. T— πρ. εαυτ. | ὡσπερ : h ως 13 αυτου :
 H εαυτου 14 παρ εκεινον : T η γαρ εκειως

4 χρον. τινα | ηλθεν εις εαυτον και λεγει 5 απελθων
 εκδικησω 7 και μακροθυμων Na5 9 — την παραβ. τ.
 11 σταθ. καθ εαυτον ταυτ. προσηυχ. 14 μαλλον παρ
 εκ. D η εκεινος 5 ηπερ εκεινος 157 υπερ εκεινον Dorothe.

ὁ ὕψων ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὕψωθήσεται.

15-17:
Mt 19,18-18.
Mc 10,18-18.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἴδῃται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς.

16 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων· ἄφerte τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ

17 θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18-30:
Mt 19,18-29.
Mc 10,17-30.

18 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

19 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς [ὁ] θεός. τὰς ἐντολάς οἶδας· μὴ μοιχεύῃς, μὴ φονεύῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου

21 καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ εἶπεν· ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητος. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον

καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν [τοῖς] οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.

24 ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται· εὐκοπώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

26 εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ὁ δὲ εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν.

28 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ἰδοὺ ἡμεῖς

22

23

24

16 αὐτα 1^ο: [H] 19 [ο]: W-T 20 μητερα: T+ σου
22 [τοις]: RW-T 24 H [ο] Ιησ. 26 R ειπον 28 T-ο

15 κ. τα βρεφ.: παιδια 20 ου μοιχευσεις etc 22 δος N A D N
24 Ιησ.: + περιλυπον γενομενον A (D) N^ς 25 εισελθ. 1^ο: διελθ.
A D α | τρηπηματος LR τρυμαλιας A N^ς | ραφιδος A N^ς

qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat exaltabitur.

- ²¹⁶₂ Afferebant autem ad illum et infantes, ut eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, increpabant illos. Iesus autem convocans illos, dixit: Sinite pueros venire ad me, et nolite vetare eos. talium est enim regnum Dei. 15 15-17:
Mt 19,18-15.
Mc 10,13-16.
- ²¹⁷₂ Amen dico vobis: Quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud. 17 Mt 18,3.
- ²¹⁸₂ Et interrogavit eum quidam princeps, dicens: Magister bone, quid faciens vitam aeternam possidebo? Dixit autem ei Iesus: Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus. Mandata nosti: Non occides: Non moechaberis: Non furtum facies: Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum, et matrem. Qui ait: Haec omnia custodivi a iuventute mea. Quo audito, Iesus ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia quaecumque habes vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo: et veni, sequere me. 18 18-30:
Mt 19,16-20.
Mc 10,17-30.
- ²¹⁹₂ His ille auditis, contristatus est: quia dives erat valde. Videns autem Iesus illum tristem factum, dixit: Quam difficile, qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt. Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. Et dixerunt qui audiebant: Et quis potest salvus fieri? Ait illis: Quae impossibilia sunt apud homines, possibile sunt apud Deum. Ait autem Petrus: Ecce nos 19 Ex 20,12-16.
Dt 5,18-20.
- ²²⁰₂ 20 Ex 20,12-16.
Dt 5,18-20.
- 21 Mt 6,20.
12,33.
- 22 Mt 6,20.
12,33.
- 23 Mc 6,26.
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28 J 19,27.

16 > eos vetare

24 > illum iesus | *fin* ¶!

29 dimisimus omnia, et secuti sumus te. Qui ²²¹/₂
 dixit eis: Amen dico vobis, nemo est, qui
 reliquit domum, aut parentes, aut fratres,
 aut uxorem, aut filios propter regnum Dei,
 30 et non recipiat multo plura in hoc tempore,
 et in saeculo venturo vitam aeternam.

^{31-34:}
 Mt 20,17-19. 31 Assumpsit autem Iesus duodecim, et ait ²²²/₂
 Mc 10,32-34. illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, et con-
 summabuntur omnia, quae scripta sunt per
 32 prophetas de Filio hominis. tradetur enim
 Gentibus, et illudetur, et flagellabitur, et

33 conspuetur: et postquam flagellaverint, oc-
 Mc 9,32. 34 cident eum, et tertia die resurget. Et ipsi ²²³/₁₀
 nihil horum intellexerunt, et erat verbum
 istud absconditum ab eis, et non intelligebant
 quae dicebantur.

^{35-43:}
 Mt 20,29-34. 35 Factum est autem, cum appropinquaret ²²⁴/₂
 Mc 10,46-52. Iericho, caecus quidam sedebat secus viam,
 36 mendicans. Et cum audiret turbam prae-
 tereuntem, interrogabat quid hoc esset.
 37 Dixerunt autem ei, quòd Iesus Nazareus
 38 transiret. Et clamavit, dicens: Iesu fili David
 39 miserere mei. Et qui praeibant, increpabant
 eum ut taceret. Ipse vero multo magis cla-
 40 mabat: Fili David miserere mei. Stans autem
 Iesus iussit illum adduci ad se. Et cum ap-
 41 propinquasset, interrogavit illum, ' dicens:
 17,19. 42 ut videam. Et Iesus dixit illi: Respice, fides
 43 tua te salvum fecit. Et confestim vidit, et
 sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis
 plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

31 hierosolyma

33 > die tertia

- 231,2 ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμέν σοι. ὁ δὲ εἶπεν 29
 αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς
 ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ
 τέκνα εἵνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὃς οὐχὶ μὴ 30
 λάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν
 τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον.
- 118 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐ- 31
 222,2 τούς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τελε- 31-34 :
 σθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν Mt 20,17—19.
 τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· παραδοθήσεται γὰρ τοῖς 32 Mc 10,32—34.
 εἴθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὀβρισηθήσεται καὶ 9,22,44.
 ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν 33 J 5,39.
 228,10 αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. καὶ 34 Mc 9,32.
 αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ρῆμα 24,45.
 τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
 τὰ λεγόμενα.
- 4 119 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτόν εἰς Ἱερειχῶ 35 35—43 :
 224,2 τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν. Mt 20,29—34.
 ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί 36 Mc 10,46—52.
 εἶη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ 37
 Ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ 38
 υἱὲ Δαυεὶδ, ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπε- 39
 τίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον
 ἔκραζεν· υἱὲ Δαυεὶδ, ἐλέησόν με. σταθεῖς δὲ ὁ 40
 Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτόν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν.
 ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· τί σοι 41
 θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.
 ἰκαὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις 42 7,50; 17,19.
 σου σέσωκέν σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ 43 7,18; 17,15;
 ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ 19,37.
 λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

29 T—στι | H οὐδεὶς ἔστιν πολλαπλ. : h^r — επταπλασιονα | 30 hRT απολαβη | 36 τι : h+ αν 40 H—ο

29 τεκνα : + εν τω καιρω τουτω 31 περι του υιου
 32 — και υβρισθ. Da 37 Ναζαρηνος 39 — πολλω 43 δοξαν

- 2 19 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱερειχῶ. Καὶ ἰδοὺ ^{65 120}
 ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ^{225,10}
 3 ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς πλούσιος· καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν
 τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ
 4 ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προοραμὼν
 εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ σκκομορέαν, ἵνα ἴδῃ
 5 αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἡμελλεν διέρχεσθαι. καὶ ὡς
 ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
 πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον
 6 γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. καὶ σπεύσας
 7 κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαιρών. καὶ ἰδόντες
 πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῶ
 8 ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος
 εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν
 ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἰ
 τινὸς τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.
 9 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σω-
 τηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς
 10 υἱὸς Ἀβραάμ [ἐστιν]· ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν- ^{226,5}
 θρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.
 11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν ¹²¹
 παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτόν ^{227,10}
 καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχοῆμα μέλλει ἢ βασι-
 12 λεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.¹ εἶπεν οὖν· ἀνθρω- ⁶⁶
 πὸς τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ^{228,2}
 13 ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ ⁶⁷
 δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, ^{229,5}
 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· πραγματεύσασθε ἐν ᾧ
 14 ἔρχομαι. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ
 ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ

2 αὐτος 2^ο : hT ην W ουτος 5 H [ο] Ιησ. 8 H ημισια |
 H [τοις] 9 H [ο] Ιησ. | [εστιν] : RW-T 13 K αυτους
 πραγματευασθαι

2 — καλ. Da 4 προλαβον 5 και εγ. εν τω διερχεσθαι
 αυτον ειδεν και | σπευσον

<p>²²⁵ ₁₀</p>	<p>Et ingressus perambulabat Iericho. Et ecce vir nomine Zachaeus: et hic princeps erat publicanorum, et ipse dives: et quaere- bat videre Iesum, quis esset: et non poterat prae turba, quia statura pusillus erat. Et praecurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret eum: quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, et dixit ad eum: Zachaeae festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, et excepit illum gaudens. Et cum viderent omnes, mur- murabant, dicentes quòd ad hominem pecca- torem divertisset. Stans autem Zachaeus, dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Iesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est: eo quòd et ipse filius sit Abrahae. Venit enim Filius hominis quaerere, et salvum facere quod perierat.</p>	<p>19 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p>	<p>15,2. Ex 21,37; 22,1. Nu 5,6,7. 13,16. Act 8,25; 16,31. Ez 34,16. J 3,17. 5,32. 1 T 1,15.</p>
<p>²²⁷ ₁₀</p>	<p>Haec illis audientibus adiiciens, dixit parabolam, eo quòd esset prope Ierusalem: et quia existimarent quòd confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergo: Homo qui- dam nobilis abiit in regionem longinquam ac- cipere sibi regnum, et reverti. Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas, et ait ad illos: Negotiamini dum venio. Cives autem eius oderant eum: et mise- runt legationem post illum, dicentes: No-</p>	<p>11 12 13 14</p>	<p>11 11—27: Mt 25,14—30. 24,21. Act 1,6. Mc 13,34. 15,13. J 1,11; 15,18. 27. Mt 23,37. Ps 2,2 s.</p>

19,2 zaccheus, it 8 | > erat princ.

4 illum 5 zacchee

8 dom.] Iesum

13 eis] illis

14 eum] illum

15 lumus hunc regnare super nos. Et factum
 est ut rediret accepto regno: et iussit vocari
 servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret
 16 quantum quisque negotiatus esset. Venit
 autem primus dicens: Domine, mna tua
 16,10. 17 decem mnas acquisivit. Et ait illi: Euge
 bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris
 18 potestatem habens super decem civitates. Et
 alter venit, dicens: Domine, mna tua fecit
 19 quinque mnas. Et huic ait: Et tu esto super
 20 quinque civitates. Et alter venit, dicens:
 Domine, ecce mna tua, quam habui repositam
 21 in sudario: timui enim te, quia homo austerus
 es: tollis quod non posuisti, et metis quod
 22 non seminasti. Dicit ei: De ore tuo te iudico
 serve nequam. sciebas quòd ego homo austerus
 sum, tollens quod non posui, et metens quod
 23 non seminavi: et quare non dedisti pecuniam
 meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris
 24 utique exegissem illam? Et astantibus dixit:
 Auferte ab illo mnam, et date illi, qui decem
 25 mnas habet. Et dixerunt ei: Domine, habet
 8,18. Mt 13,12. 26 decem mnas. Dico autem vobis, quia omni²⁸⁰
 habenti dabitur, et abundabit: ab eo autem,
 qui non habet, et quod habet, auferetur ab²³¹
 14. 27 eo. Verumtamen inimicos meos illos, qui no-⁵
 luerunt me regnare super se, adducite huc:
 1 Ps 2,9.
 1s 63,1-6.
 1 K 15,25.
 et interficite ante me.

29-38: 28 Et his dictis, praecedebat ascendens Iero-²³²
 Mt 21,1-9. 29 solymam. Et factum est, cum appropinquasset²
 Mc 11,1-10.
 J 12,12-16.

17 > fid. fuisti | supra, it 19

21 austeris, it 22

22 > aust. homo

23 ~~¶~~ - et 1° | ut] et | exigissem illud.

24 (~~¶~~ ²³ ast.) 26 - et abundabit

28 hierosolyma

θέλωμεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο 15
 ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν
 καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους
 οἷς δεδῶκε τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τίς τί διεπραγμα-
 τεύσατο. παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε, 16
 ἡ μνᾶ σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. καὶ εἶπεν 17 16,10.
 αὐτῷ· εὐγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς
 ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
 καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· ἡ μνᾶ σου, κύριε, 18
 ἐποίησεν πέντε μνᾶς. εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ 19
 σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. καὶ ὁ ἕτερος 20
 ἦλθεν λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἦν εἶχον
 ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι 21
 ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ
 θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ 22 Mt 12,37.
 στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ἦδεις ὅτι
 ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα,
 καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκός 23
 μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν
 τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· 24
 ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα
 μνᾶς ἔχοντι. καὶ εἶπαν αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα 25
 μνᾶς. λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, 26 8,18. Mt 13,12.
 ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται.
 27 14.
 281,5 πλὴν τοὺς ἐχθροὺς μου τούτους τοὺς μὴ θελή-
 σαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε
 καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.
 122 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀνα- 28
 289,2 68 βαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν 29 29-35:
 Mt 21,1-9.
 Mc 11,1-10.
 J 12,12-16.

15 HR γν. τι διεπραγματευσαντο 17 h εν 22 H κρινω |
 R εσπειρα·

18 ο ετερος ελθων ειπεν 22 αιρω . . . θεριζω 24 απ
 αυτ. και απενεγκατε 25 — vers 26 δοθ. : προστιθεται
 27 fin + και τον αχρειον δουλον εκβαλετε εις το σκοτος το
 εξωτερον· εκει εσται ο κλανθμος και ο βρυγμος των οδοντων

- εἰς Βηθφαγή καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ
καλούμενον ἔλαιών, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν
23,58. 30 ἰ λέγων· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἣ
εἰσπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες
31 αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διὰ τί
λύετε; οὕτως ἐρεῖτε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν
32 ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς 233,
33 εἶπεν αὐτοῖς. λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν
οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί λύετε τὸν πῶλον;
34 οἱ δὲ εἶπαν· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει.
35 καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβίβασαν τὸν
αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν
2 Rg 9,18. 36 Ἰησοῦν. πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώσαντες τὰ
18,48. 37 ἱμάτια ἑαυτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ 284,
ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἔλαιῶν
ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες
αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλη περὶ πασῶν ὧν
Pz 118,26. 38 εἶδον δυνάμεων, ἰ λέγοντες·
2,14.
18,36. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος,
ὁ βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου·
ἐν οὐρανῷ εἰρήνη
καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.
39 καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν 285,
πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθη-
Hb 2,11. 40 ταῖς σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν, ἐάν
2 Rg 8,11. 41 οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν. Καὶ 123
J 11,36. ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν, 286,

29 H Βηθανιά | Η Ἐλαιῶν R Ἐλαιῶν 30 λεγων : T
ειπων 31 HR ερειτε οτι O ,it 34 οτι O 36 αυτων : RT
αυτων 38 ο ερχ., ο βασ. : h¹T ο βασιλ. h²R ο ερχ. βασ.
40 εαν : hRT pr οτι

29 το ορος των ελ. καλ. 30 — δεδεμ. 31 — δια
τι λυ. 35 αγαγοντες τον πωλον περιβαν | και επεβ
36 — εν τη οδω 37 — φωνη μεγ. | πιυτων ων ειδ. γινο-
μενων 40 σιγησουσιν 41 — vers. docetae et orthodoxi
apud Eriph.

ad Bethphage, et Bethaniam ad montem, qui
 vocatur Oliveti, misit duos discipulos suos,
¹ dicens: Ite in castellum, quod contra est: in 30 ^{23,53.}
 quod introeuntes, inuenietis pullum asinae
 alligatum, cui nemo umquam hominum sedit:
 solvite illum, et adducite. Et si quis vos 31
 interrogaverit: Quare solvitis? sic dicetis ei:
²³³
² Quia Dominus operam eius desiderat. Abie- 32
 runt autem qui missi erant: et invenerunt,
 sicut dixit illis, stantem pullum. Solventibus 33
 autem illis pullum, dixerunt domini eius ad
 illos: Quid solvitis pullum? At illi dixerunt: 34
 Quia Dominus eum necessarium habet. Et 35
 duxerunt illum ad Iesum. Et iactantes vesti-
 menta sua supra pullum, imposuerunt Iesum.
 Eunte autem illo, substernebant vestimenta 36 ^{2 Rg 9,13.}
²³⁴
¹ sua in via. Et cum appropinquaret iam ad 37
 descensum Montis Oliveti, coeperunt omnes
 turbae discipulorum gaudentes laudare Deum
 voce magna super omnibus, quas viderant,
 virtutibus, ¹ dicentes: 38 ^{Ps 118,26.}
2,14.

Benedictus, qui venit
 rex in nomine Domini,
 pax in caelo,
 et gloria in excelsis.

²³⁵
⁵ Et quidam Pharisaeorum de turbis, dixerunt 39
 ad illum: Magister, increpa discipulos tuos.
 Quibus ipse ait: Dico vobis, quia si hi ta- 40 ^{14.}
²³⁶
¹⁰ cuerint, lapides clamabunt. Et ut appropin- 41 ^{2 Rg 8,11.}
 quavit, videns civitatem flevit super illam, J 11,35.

29 bethfage

30 ² contra vos

37 discip.] ² descendentium ³ discentium

- Dt 32,20. 42 'dicens: Quia si cognovisses et tu, et quidem
 Mt 13,14. in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc
 J 12,38. 43 autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia
 venient dies in te: et circumdabunt te inimici
 tui vallo, et circumdabunt te: et coangusta-
 21,6. Ps 137,9. 44 bunt te undique: et ad terram prosternent
 40. te, et filios tuos, qui in te sunt, * et non re-
 1,68,78; 7,16. linquent in te lapidem super lapidem: eo quòd
 45-48: 45 non cognoveris tempus visitationis tuae. Et ²³⁷₂
 Mt 21,12-16. Et ingressus in templum, coepit eiicere vendentes ²³⁸₁
 Mc 11,15-18. J 2,18-16. in illo, et ementes, 'dicens illis: Scriptum est:
 Is 56,7. Jr 7,11. 46 Quia domus mea domus orationis est. Vos
 autem fecistis illam speluncam latronum.
 21,37; 22,53. 47 Et erat docens quotidie in templo. ²⁸⁹₁
 J 18,20. Principes autem sacerdotum, et Scribae, et Prin-
 21,38. 48 cipes plebis quaerebant illum perdere: et
 Mc 12,37. non inveniebant quid facerent illi. Omnis
 enim populus suspensus erat, audiens illum.
 1-8: 20 Et factum est in una dierum, docente ²⁴⁰₂
 Mt 21,23-27. illo populum in templo, et evangelizante, con-
 Mc 11,27-33. 2 venerunt principes sacerdotum, et Scribae
 3 cum senioribus, et aiunt dicentes ad illum:
 Dic nobis, in qua potestate haec facis? aut:
 Quis est, qui dedit tibi hanc potestatem?
 4 Respondens autem Iesus, dixit ad illos:
 Interrogabo vos et ego unum verbum. Re-
 5 spondete mihi: Baptismus Ioannis de caelo
 6 erat, an ex hominibus? At illi cogita-
 bant intra se, dicentes: Quia si dixerimus,
 De caelo, dicet, Quare ergo non credidistis
 7 illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus,
 plebs universa lapidabit nos: certi sunt
 7 enim, Ioannem prophetam esse. Et respon-

(42 *¶* inc. v. Quia)20,3 - Iesus 4 baptismum 5 inter, *it* 14

1 λέγων ὅτι εἰ ἔγνωσ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ οὐ τὰ 42 De 82,29.
Mt 13,14.
J 12,38.
 πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.
 ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ 43
 ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε
 καὶ συνέξουσίν σε πάντιοθεν, καὶ ἔδαφιοῦσίν σε 44 21,6. Pa 137,9.
40.
1,68,78; 7,16.
 καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί,* καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον 45
 ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν
 τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν 46
 ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας, λέγων αὐτοῖς·
 γέγραπται· καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς·
 ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.
 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· 47 21,87; 32,53.
J 7,14; 18,20.
 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν
 ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ εὗρι- 48 21,38.
Mc 12,37.
 σκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέ-
 μετο αὐτοῦ ἀκούων.

24 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος 20 1-8:
Mt 21,28-37.
Mc 11,27-33.
 αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου
 ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν
 τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν· 2
 εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς
 ἐστὶν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ἀποκριθεῖς 3
 δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον,
 καὶ εἰπατέ μοι·¹ τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν 4
 ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς 5
 λέγοντες ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ τί
 οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;¹ ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώ- 6 Mt 11,9.
 πων, ὁ λαὸς ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος
 γὰρ ἐστὶν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. καὶ ἀπεκρι- 7

42 T και ου καιγε εν τη ημ. σου ταυτη | ειρην. : T+
 σου 43 hW περιβαλουσιν 48 H ηυρισκον | R εξεκρεματο
 20,1 T ιερεις 2 H ταυτην. 4 Ιωαν. : T pr το

43 βαλουσιν επι σε 44 - εν σοι 1^ο | εν ολη σοι |
 εις καιρον επισκ. 45 fin + εν αυτω και αγοραζοντας AD⁵
 + και τας τραπεζας των κολλυβιστων εξεχεεν και τας
 καθεδρας των πωλοντων τας περιστερας

- 8 ὤθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
 αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
 9 ποιῶ. ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν 70
 παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπε- 241
 λῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν
 10 χρόνους ἰκανοὺς. καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς
 τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ
 ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπ-
 11 ἔστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. καὶ προσέθετο
 ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κάκεινον δείραντες
 12 καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. καὶ προσ-
 ἔθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματί-
 13 σαντες ἐξέβαλον. εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
 λῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν
 14 ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ἰδόντες
 δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους
 λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν
 15 αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκ-
 βαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν.
 τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;
 16 ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους,
 καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ
 17 εἶπαν· μὴ γένοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν·
 τί οὖν ἐστὶν τὸ γεγραμμένον τοῦτο·

λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
 οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

- 18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκείνον τὸν λίθον συνθλασθή-
 19 σεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ 242
 ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν
 ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφο-
 βήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς
 20 εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην. Καὶ παρατηρη- 71
 248

9 Ἡ ταυτην Ανθρ. 20 παρατηρησ. : h^{r1} † αποχω-
 ρησαντες †³⁰ —

11 και επεμψεν ετερο. δουλ. 12 και ... πεμψαι : τριτον
 επεμψεν | εξαπεστειλαν κενον 13 τυχον

derunt se nescire unde esset. Et Iesus ait 8
 illis: Neque ego dico vobis in qua potestate
 haec facio. Coepit autem dicere ad plebem 9
 parabolam hanc. Homo plantavit vineam, et
 locavit eam colonis: et ipse peregre fuit
 multis temporibus. Et in tempore misit ad 10
 cultores servum, ut de fructu vineae darent
 illi. Qui caesum dimiserunt eum inanem. Et 11
 addidit alterum servum mittere. Illi autem
 hunc quoque caedentes, et afficientes con-
 tumelia, dimiserunt inanem. Et addidit ter-
 tium mittere: qui et illum vulnerantes eiece-
 runt. Dixit autem dominus vineae: Quid 13
 faciam? mittam filium meum dilectum: forsi-
 tan, cum hunc viderint, verebuntur. Quem 14
 cum vidissent coloni, cogitaverunt intra se,
 dicentes: Hic est heres, occidamus illum, ut
 nostra fiat hereditas. Et eiectum illum extra 15
 vineam, occiderunt. Quid ergo faciet illis
 dominus vineae? veniet, et perdet colonos 16
 istos, et dabit vineam aliis. Quo audito, dixe-
 runt illi: Absit. Ille autem aspiciens eos ait: 17
 Quid est ergo hoc, quod scriptum est:

Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes,
 hic factus est in caput anguli?

Omnis, qui ceciderit super illum lapidem, 18
 conquassabitur: super quem autem ceci-
 derit, comminuet illum. Et quaerebant 19
 principes sacerdotum, et Scribae mittere
 in illum manus illa hora: et timuerunt
 populum: cognoverunt enim quòd ad ipsos
 dixerit similitudinem hanc. Et obser- 20

9-19:
 Mt 21,33-43.
 Mc 12,1-12.

Is 5,1.

Chr 30,15.16.

Ps 118,22.

Is 8,14.

19,48.

20-26:
 Mt 22,15-22.
 Mc 12,13-17.

9 ~~h~~ homo quidam

10 ~~h~~ temp. illo

14 cf 5   18 supra bis

19 in illa h. | istam

11,54. vantes miserunt insidiatores, qui se iustos
 simularent, ut caperent eum in sermone, ut
 traderent illum principatui, et potestati prae-
 21 sidis. Et interrogaverunt eum, dicentes: Ma-
 gister, scimus quia recte dicis, et doces: et
 non accipis personam, sed viam Dei in veri-
 22 tate doces: licet nobis tributum dare Caesari,
 23 an non? Considerans autem dolum illorum,
 24 dixit ad eos: Quid me tentatis? Ostendite
 mihi denarium: Cuius habet imaginem, et
 inscriptionem? Respondentes dixerunt ei:
 25 Caesaris. Et ait illis: Reddite ergo quae sunt
 26 Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo. Et
 non potuerunt verbum eius reprehendere coram
 plebe: et mirati in responso eius, tacuerunt.

27-40:
 Mt 22,23-33.40.
 Mc 12,18-27.34.

Gn 38,8.
 Dt 25,5,6.

27 Accesserunt autem quidam Sadducaeorum,
 qui negant esse resurrectionem, et interroga-
 28 verunt eum,¹ dicentes: Magister, Moyses scripsit
 nobis: Si frater alicuius mortuus fuerit habens
 uxorem, et hic sine liberis fuerit, ut accipiat
 eam frater eius uxorem, et suscitet semen
 29 fratri suo: ¹septem ergo fratres erant: et
 primus accepit uxorem, et mortuus est sine
 30 filiis. Et sequens accepit illam, et ipse mor-
 31 tuus est sine filio. Et tertius accepit illam.
 Similiter et omnes septem, et non reliquerunt
 32 semen, et mortui sunt. Novissime omnium
 33 mortua est et mulier. In resurrectione ergo,
 cuius eorum erit uxor? siquidem septem habue-
 34 runt eam uxorem. Et ait illis Iesus: Filii huius
 35 saeculi nubunt, et traduntur ad nuptias: illi
 vero, qui digni habebuntur saeculo illo, et

20 ~~5~~ caperet (cal. corr.) | ut 2°] ~~510~~ et 21 illum |
 > in ver. viam dei 22 > dare trib. caes. 24 - ei
 25 > caesaris sunt | > dei sunt 28 sine filiis
 32 novissima 34 > saec. huius

σαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθείους ὑποκρινομένους
 ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ 11,54.
 λόγου, ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ
 ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν 21 Lv 19,15.
 λέγοντες· διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις
 καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ'
 ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεσιν 22
 ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐ; κατανοήσας 23
 δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς·
 ἰδεῖσατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπι- 24
 γραφήν; οἱ δὲ εἶπαν· Καίσαρος. ἰὸ δὲ εἶπεν πρὸς 25 23,2.
 αὐτούς· τοίνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ
 τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι 26
 αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαν-
 τες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

127 Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ 27 27-40:
 ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν
 λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, εἴαν 28 Mt 22,28-33.46.
 τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος
 ἄτεκνος ἦ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
 καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτὰ 29
 οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα
 ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ὁ δεῦτερος· καὶ ὁ τρίτος 30
 ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέ- 31
 λιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. ὕστερον καὶ ἡ γυνή 32
 ἀπέθανεν. ἡ γυνή οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος 33
 αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν
 γυναῖκα. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ υἱοὶ τοῦ 34 16,8.
 αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, οἱ δὲ 35 Ph 3,11.
 καταξιοθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς

20 BW εγκαθ. 26 αυτου 1^ο : HR του 27 αντιλεγ.
 : HR λεγοντες | hW επηρωτων 34 τουτου : h⁺
 † γεννωνται και γεννωσιν, †

20 των λογων | αυτον τω ηγεμονι 23 επιγνους |
 πονηριαν C*D 24 το νομισμα 28 αποθ. ατεκνος εχων γυν.
 31 - ελαβεν αυτ. | ουκ αφηκαν 34 γαμουνται

- ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
 1 J 8,1,2. 36 γαμίζονται· οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται,
 ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ εἰσιν θεοῦ τῆς ἀνα-
 Ex 8,2,6. 37 στάσεως υἱοὶ ὄντες. ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί,
 καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάρου, ὡς λέγει
 κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ καὶ
 9,30. R 14,9. 38 θεὸν Ἰακώβ· θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ
 39 ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ἀποκριθέντες
 δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· διδάσκαλε, καλῶς
 40 εἶπας. οὐκέτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. 244,
 41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσιν τὸν 73 I
 Ps 110,1. 42 Χριστὸν εἶναι Δαυεὶδ υἱόν; αὐτὸς γὰρ Δαυεὶδ λέ- 245,
 J 7,42. γει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν·
 εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου
 43 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
 ποδῶν σου.
 44 Δαυεὶδ οὖν αὐτὸν κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ
 υἱός ἐστιν;
 45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς 246,
 Mt 23,1,5—7,14. 46 μαθηταῖς· προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν
 Mc 12,38—40. 47 θελώντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλοῦντων
 11,18. 48 ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας
 ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς
 47 δειπνοῖς, οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν 247,
 καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμ-
 1—4: 21 ψονται περισσότερον κρίμα. Ἀναβλέψας δὲ 74 I
 Mc 12,41—44. 49 εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ
 50 δῶρα αὐτῶν πλουσίους. εἶδεν δὲ τινα χήραν
 2 K 8,12. 51 πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο, καὶ εἶπεν·
 52 ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχῇ

35 h γαμοσκονται 36 ουδε : T ουτε | δυναντ. : h^r
 + μελλουσιν |], και υι. εισ. θεου : h^r + τω θεω | 39 W
 hic (non 41) dist. 42 κυριος : T pr o 44 T κυριον
 αυτον 21,2 T δυο λεπτα 3 T η πτωχη αυτη

37 εδηλωσεν 42 ειπεν : λεγει 43 υποκατω 47 — και |
 προσευχομενοι DPR 21,2 fin + ο εστιν κωδραντης

resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque
 ducent uxores: neque enim ultra mori pote- 36 l J 3,1,2.
 runt: aequales enim Angelis sunt, et filii sunt
 Dei: cum sint filii resurrectionis. Quia vero 37 Ex 3,2,6.
 resurgant mortui, et Moyses ostendit secus
 rubum, sicut dicit Dominum, Deum Abraham,
 et Deum Isaac, et Deum Iacob. Deus autem 38 R 14,8.
 non est mortuorum, sed vivorum: omnes
 enim vivunt ei. Respondentes autem quidam 39
 Scribarum, dixerunt ei: Magister, bene dixisti.
²⁴⁴/₂ Et amplius non audebant eum quidquam 40
²⁴⁵/₂ interrogare. Dixit autem ad illos: Quomodo 41
 dicunt Christum, filium esse David? et ipse 42
 David dicit in libro Psalmorum:

Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris
 meis,

donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum 43
 tuorum?

David ergo Dominum illum vocat: et quo- 44
 modo filius eius est?

²⁴⁶/₂ Audiente autem omni populo, dixit disci- 45
 pulis suis: Attendite a Scribis, qui volunt 46
 ambulare in stolis, et amant salutationes in
 foro, et primas cathedras in synagogis, et
²⁴⁷/₈ primos discubitus in conviviis: qui devorant 47
 domos viduarum, simulantes longam oratio-
 nem. Hi accipient damnationem maiorem.
 Respiciens autem vidit eos, qui mittebant 21
 munera sua in gazophylacium, divites. 1-4:
Mc 12,41-41.
 Vidit autem et quandam viduam pauper- 2
 culam mittentem aera minuta duo. Et dixit: 3
 Vere dico vobis, quia vidua haec pauper, 2 K 8,12.

35 nubunt . . . ducunt

36 ~~neq.~~ neq. etiam

37 ~~resurgant~~ resurgent

39 - ei 41 > david esse

- 12,15. 4 plus quàm omnes misit. Nam omnes hi ex
abundanti sibi miserunt in munera Dei: haec
autem ex eo, quod deest illi, omnem victum
suum, quem habuit, misit.
- 5-24:
Mt 24,1-21. 5 Et quibusdam dicentibus de templo quòd ²⁴⁸
Mc 13,1-19.   bonis lapidibus, et donis ornatum esset, dixit: ₂
- 19,41. 6 Haec, quae videtis, venient dies, in quibus
7 destruatur. Interrogaverunt autem illum, di- ²⁴⁹
cetes: Praeceptor, quando haec erunt, et ₂
- Dn 7,22. 8 quod signum cum fieri incipient? Qui dixit:
Videte ne seducamini: multi enim venient in
nomine meo, dicentes quia ego sum: et tempus
- Dn 2,28. 9 appropinquavit: nolite ergo ire post eos. Cum
autem audieritis praelia, et seditiones, nolite
terreri: oportet primum haec fieri, sed non-
- Is 19,2. 10 dum statim finis. Tunc dicebat illis: Surget ²⁵⁰
2 Chr 15,6.   gens contra gentem, et regnum adversus ₁
- 12,11. 12 de caelo, et signa magna erunt. Sed ante haec
omnia iniicient vobis manus suas, et perse-
quentur tradentes in synagogas, et custodias,
trahentes ad reges, et praesides propter nomen
- 13 meum: continget autem vobis in testimonium.
- Mt 10,19. 14 Ponite ergo in cordibus vestris non praeme- ²⁵¹
Act 6,10. 15 ditari quemadmodum respondeatis. ego enim ₂
dabo vobis os, et sapientiam, cui non poterunt
resistere, et contradicere omnes adversarii
- 16 vestri. Trademini autem a parentibus, et

21,4 quod] ⲚⲞ quo

5 > lapid. bonis

8 post illos

9 ⲚⲞ proelia | ⲚⲞ oport. enim | non

πλείον πάντων ἔβαλεν· πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ 4 12,15.
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη
δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν
εἶχεν ἔβαλεν.

- 130 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις 5 5-24:
248,2 καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν·¹ ταῦτα 6 Mt 24,1-21.
ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφε- Mc 13,1-19.
θήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὃς οὐ καταλυθήσεται. 19,44.
- 249,2¹ ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε 7
οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ
ταῦτα γίνεσθαι; ὁ δὲ εἶπεν· βλέπετε μὴ πλανη- 8 Dn 7,22.
θῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
λέγοντες· ἐγὼ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ
πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πο- 9 Dn 2,28.
λέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ
ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.
Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος 10 Is 19,2.
καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, σεισμοὶ τε μεγάλοι καὶ 11 2 Chr 15,6.
κατὰ τόπους λοιμοὶ καὶ λιμοὶ ἔσονται, φόβητρά
250,1 τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα ἔσται. πρὸ δὲ 12 12,11.
τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας
αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συνα-
γωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς
καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· ἀποβή- 13
251,2 σεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. θέτε οὖν ἐν ταῖς καρ- 14 Mt 10,19.
δίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· ἐγὼ 15 Act 8,10.
γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται
ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι
ὑμῖν. παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ 16

3 T πλειω 4 T απαντες ει απαντα 5 T αναθεμασων
6 λιθω : HR+ ωδε 8 TiW καὶ ο 10 επ : W επι 11 hRT
λιμοι κ. λοιμοι | HR φοβηθρα | RT σημ. απ ουρ. μεγ. h
σημ. μεγ. απ ουρ. | εσται : h^r lat + και χειμωνες 15 h
παντες

4 δωρα του θεου AD5 | fin + ταυτα λεγων εφανει· ο εχων
ωτα ακουειν ακουετω EGa 7 σημ. της σης ελευσεως 9 φοβη-
θητε 10 — τοτε ελεγ. αυτ. : (τοτε, ελ. αυτ.) 14 προμελετωντες

- ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώ-
- Mt 10,21,22. 17 σουσιν ἐξ ὑμῶν, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάν-
- 12,7. 1Sm 14,45. 18 των διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ θρῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς
- 2 Chr 15,7. 19 ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται· ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν
- H 10,36. 20 κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν δὲ ἴδητε 131
- Mt 24,15. κνκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλήμ, τότε 252,10
- Prv 22,3. 21 γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. τότε οἱ ἐν 253,2
- Dt 32,35. 22 τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν 253,2
- Hos 9,7. 23 μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις 253,2
- Jr 5,29. 24 μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως 254,2
- 1 Th 2,16. αὐταὶ εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. 255,2
- 23,29. 1 K 7,26. 25 οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις 254,2
- 1 Th 2,16. ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· * ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη 255,2
- Dt 28,64. 26 ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὄρη τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ πεσοῦνται 256,10
- Zch 12,3. 27 στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ 256,10
- Is 63,18. Ps 79,1. 28 ἔθνη πάντα, καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ 257,2
- Dn 8,10; 9,26; 12,7. Tob 14,5. 29 ἔθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. Καὶ 257,2
- R 11,25. Ap 11,2. 30 ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, 257,2
- 25—28: 25 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχους 257,2
- Mt 24,29,30. 26 θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων 257,2
- Mc 13,24—26. 27 ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ 257,2
- Ps 65,8. 28 οἰκουμένη· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευ- 257,2
- Is 34,4. 29 θήσονται. καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- 258,2
- 17,26—30. 30 θρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ 258,2
- Dn 7,18. 31 δόξης πολλῆς. ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι 258,2
- Mt 26,64. 32 ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι 258,2
- Ph 4,4,5. 33 ἐγγίξει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπεν παρα- 258,2
- R 8,19. 34 βολὴν αὐτοῖς· ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ 258,2
- 29—33: 35 δένδρα· ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀπ' 258,2
- Mt 24,32—35. 36 αὐτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· 258,2
- Mc 13,28—31. 37 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, 258,2
- 12,57. J 4,85. 38
- 17,30. 31

18 h^r— vers 19 T κτησουσθε 24 πληρωθ. : H+ [καὶ
 εσονται] W+ καιροι, καὶ εσονται 25 H ηχοῦς

21 μὴ ἐκχωρεῖ. 24 — καιροὶ ἐθν. 25 καὶ ἀπορία |
 ηχοῦσης D⁵ 26 ἀποψ. των ἀνθρ. N 28 ἐρχομένων 30 ἠδη
 1° . . . ἐγγὺς : τον καρπον αυτων γιν. ἠδη οτι ἐγγ. ἠδη

fratribus, et cognatis, et amicis, et morte
 afficient ex vobis: et eritis odio omnibus 17 Mt 10,21,22.
 propter nomen meum: et capillus de capite 18 12,7. 1 S 14,45.
 vestro non peribit. In patientia vestra pos- 19 2 Chr 15,7.
²⁵² sidebitis animas vestras. Cum autem vi- 20 H 10,36.
¹⁰ deritis circumdari ab exercitu Ierusalem, tunc
 scitote quia appropinquavit desolatio eius:
²⁵³ tunc qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes: 21
² et qui in medio eius, discedant: et qui in
 regionibus, non intrent in eam. quia dies
 ultionis hi sunt, ut impleantur omnia, quae
²⁵⁴ scripta sunt. Vae autem praegnantibus, et 23
² nutrientibus in illis diebus. * erit enim pres-
 sura magna super terram, et ira populo huic.
²⁵⁵ Et cadent in ore gladii: et captivi ducentur 24
¹⁰ in omnes Gentes. et Ierusalem calcabitur
 a Gentibus: donec impleantur tempora na-
²⁵⁷ tionum. Et erunt signa in sole, et luna, 25
² et stellis, et in terris pressura Gentium prae
 confusione sonitus maris, et fluctuum: arescen-
 tibus hominibus prae timore, et expectatione,
 quae supervenient universo orbi: nam virtutes
²⁵⁸ caelorum movebuntur: et tunc videbunt filium 27
² hominis venientem in nube cum potestate
 magna, et maiestate. His autem fieri in-
 cipientibus, respicite, et levate capita vestra:
 quoniam appropinquat redemptio vestra. Et
 dixit illis similitudinem: Videte ficulneam,
 et omnes arbores: cum producent iam 30
 ex se fructum, scitis quoniam prope est
 aestas. Ita et vos cum videritis haec fieri, 31

17 ¶ omn. hominibus

21 ad] in

23 praegnatibus

32 scitote quoniam prope est regnum Dei. Amen
 dico vobis, quia non praeteribit generatio
 16,17. 33 haec, donec omnia fiant. Caelum, et terra
 transibunt: verba autem mea non transibunt.

17,27. Mc 4,19. 34 Attendite autem vobis, ne forte graventur ²⁸⁹
 Mt 24,40. ¹⁰
 Is 5,11-13. corda vestra in crapula, et ebrietate, et
 curis huius vitae: et superveniat in vos

Is 24,17. 35 repentina dies illa: tamquam laqueus enim
 1 Th 5,3. superveniet in omnes, qui sedent super faciem

Mc 13,33. 36 omnis terrae. Vigilate itaque, omni tempore
 Ap 6,17. orantes, ut digni habeamini fugere ista
 omnia, quae futura sunt, et stare ante Filium
 hominis.

19,47. 37 Erat autem diebus docens in templo:
 J 8,1 ss. noctibus vero exiens, morabatur in monte,

10,48. Mc 12,37. 38 qui vocatur Oliveti. Et omnis populus mani-
 cabat ad eum in templo audire eum.

1,2:

Mt 26,1-5. 22 Appropinquabat autem dies festus Azy- ²⁶⁰
 Mc 14,1,2. ¹

20,19. 2 morum, qui dicitur Pascha: et quaerebant ²⁶¹
¹
 principes sacerdotum, et Scribae, quomodo
 Iesum interficerent: timebant vero plebem.

3-6:

Mt 26,14-16. 3 Intravit autem satanas in Iudam, qui cogno- ²⁶²
 Mc 14,10,11. ⁹

J 13,2,27. 4 minabatur Iscariotes, unum de duodecim. et ²⁶³
²

5 traderet eis. Et gavisus sunt, et pacti sunt
 6 pecuniam illi dare. ¹Et sponndit. Et quaerebat
 opportunitatem ut traderet illum sine turbis.

7-23:

Mt 26,17-20. 7 Venit autem dies Azymorum, in qua necesse
 Mc 14,12-25. 8 erat occidi pascha. Et misit Petrum, et Ioannem,

Ex 12,18-20.

22,2 Iesum] eum
 3 scarioth

γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐσιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη 32
 ἕως ἂν πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ 33 16,17.
 παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύ-
 59,10 σονται. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μὴ ποτε βαρηθῶσιν 34 17,27. Mc 4,19.
 ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμ-
 ναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῆ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ
 ἡμέρα ἐκείνη¹ ὡς παγίς· ἐπείσελεύσεται γὰρ ἐπὶ 35 1a 24,17.
 πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς 1 Th 5,3.
 γῆς. ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα 36 Mt 26,41.
 κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα Mc 13,33.
 γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ 1 P 4,7.
 ἀνθρώπου. Ap 6,17.
 18,7.

132 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς 37 19,47.
 δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠϋλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ J 8,1 BR; 18,2.
 καλούμενον ἔλαιών. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθριζεν 38 19,48. Mc 12,37.
 πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

⁷⁶ Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη² 22 1.2:
^{260,1} πάσχα. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ- 2 Mt 26,1-5.
^{261,1} ματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ Mc 14,1.2.
 262,9 τὸν λαόν. Εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν 3 20,19.
 τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ 3 3-6:
 τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς 4 Mt 26,14-16.
 ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ Mc 14,10.11.
 αὐτόν. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀρ- 5 J 18,2.27.
 γύριον δοῦναι. καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτηε εὐ- 6
 καιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς. 7-23:
 133 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἣ ἔδει θύεσθαι 7 Mt 26,17-29.
 τὸ πάσχα· καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην 8 Mc 14,12-25.
 Ex 12,18-20.

32 H [av] 34 HR ai καρδ. υμων | H κραιπαλη | H
 εφνιδιος 37 hW διδασκ. εν τω ιερω | H Ἐλαιών R Ἐλαιών
 38 fin h^r+ Joh. 7,53-8,11 22,7 ἡ : T pr εν

34.35 εκεινη· ως παγίς γαρ επ. AN^ς 36 καταξιωθητε
 ADN^ς | σησεσθε 22,4 αρχιερ. : + και (τοις) γραμ-
 ματεσιν C(N)a | - και στρατ. 7 των αζυμ. : του πασχα

- ελπών· πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα,
 9 ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ θέλεις
 1 Sm 10,8. 10 ἐτοιμάσωμεν; ἰδοὺ εἰσελθόντων
 ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος
 κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ
 2,7. 11 εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται· καὶ ἐρεῖτε
 τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος·
 ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν
 12 μαθητῶν μου φάγω; κακεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνά-
 19,32. 13 γαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. ἀπελ-
 θόντες δὲ εὔρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἤτοι-
 14 μασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, 134
 1 K 5,7. 15 ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπεν 264,1
 πρὸς αὐτούς· ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα
 12,29. 16 φαγεῖν μετ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· λέγω γὰρ 265,2
 ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ
 17 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ δεξιόμενος ποτήριον
 εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε τοῦτο καὶ διαμερί-
 18 σατε εἰς ἑαυτούς· λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πῖω ἀπὸ
 τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως
 1 K 11,23—25. 19 οὐ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. καὶ λαβὼν ἄρτον 266,1
 Act 27,35.
 Ex 12,14; 13,9. εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων·
 Dt 16,3. τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου [τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον·
 Ex 24,8. 20 τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. καὶ τὸ 267,2
 Jr 31,31.
 Zch 9,11. ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων·
 H 9,20. τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματι
 J 13,21.22. 21 μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον.] πλὴν ἰδοὺ ἡ 268,2
 22 πέξης. ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ
 ὀρισμένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ

11 οικίας : h+ λεγοντες 16 HR— ουκει 18 οὐ : T
 pr οτι | οὐ : T οτου 19.20 [το υπερ . . . εκχυννομενον.] :
 T—W

12 μεγα : οικον 16 πληρωθη : καινον βρωθη 17 το
 ποτηρ. A Da

dicens: Euntes parate nobis pascha, ut manducemus. At illi dixerunt: Ubi vis paremus? 9
 Et dixit ad eos: Ecce introeuntibus vobis in 10 1 s 10,3.
 civitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquae portans: sequimini eum in domum, in quam intrat,¹ et dicetis patri- 11
 familias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est diversorium, ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis coena- 12
 culum magnum stratum, et ibi parate. Euntes autem invenerunt sicut dixit illis, et 13 10,32.
 paraverunt pascha. Et cum facta esset 14
 hora, discubuit, et duodecim Apostoli cum 15
 eo. et ait illis: Desiderio desideravi hoc 16
 pascha manducare vobiscum, antequam patiar. Dico enim vobis, quia ex hoc non 16 13,29.
 manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice gratias egit, et dixit: 17
 Accipite, et dividite inter vos. dico enim vobis 18
 quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. Et accepto pane gratias 19 1 K 11,23—25.
Act 27,35.
Ex 12,14.
 egit, et fregit, et dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter et 20
 calicem, postquam coenavit, dicens: Hic est calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur. Verumtamen ecce 21 J 13,21,22.
 manus tradentis me, mecum est in mensa. Et quidem Filius hominis, secundum quod 22
 definitum est, vadit: verumtamen vae homini

10 — quidam

12 > vob. ostend.

22 > illi hom.

- 23 illi, per quem tradetur. Et ipsi coeperunt²⁶⁹
 quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc
 9,46. 24 facturus esset. Facta est autem et con-
 tentio inter eos, quis eorum videretur esse
 25 maior. Dixit autem eis: Reges Gentium do-
 minantur eorum: et qui potestatem habent
 9,48. 26 super eos, benefici vocantur. Vos autem non
 sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut
 minor: et qui praecessor est, sicut ministrator.
 J 13,4—14. 27 Nam quis maior est, qui recumbit, an qui²⁷¹
 ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem
 in medio vestrum sum, sicut qui ministrat:
 J 6,67; 11,8. 28 vos autem estis, qui permansistis mecum in
 12,32. 29 tentationibus meis: Et ego dispono vobis
 Mt 19,28. 30 sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut
 edatis, et bibatis super mensam meam in
 31—34:
 Mt 20,31—35. 31 regno meo: * et sedeat²⁷²
 Me 14,27—31. J 13,36—38. 32 cantes duodecim tribus Israel. Ait autem²⁷³
 2 K 2,11. Am 9,9. Dominus: Simon, Simon, ecce satanas expe-
 J 17,11.15.20. 33 titiv²⁷⁴
 Ps 51,15. 34 tavit vos ut cribraret sicut triticum: ego
 autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua:
 * et tu aliquando conversus confirma fratres²⁷⁵
 33 tuos. Qui dixit ei: Domine, tecum paratus²⁷⁶
 34 sum et in carcerem, et in mortem ire. At
 ille dixit: Dico tibi Petre, non cantabit
 hodie gallus, donec ter abneges nosse me.
 9,3; 10,4. 35 ¹ Et dixit eis: Quando misi vos sine sac-
 culo, et pera, et calceamentis, numquid
 aliquid defuit vobis? At illi dixerunt:
 36 Nihil. ¹ Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet
 sacculum, tollat similiter et peram: et qui non
 habet, vendat tunicam suam, et emat gla-
 10,3; 12,3. 37 dium. Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc,²⁷⁷
 8

26 min.] iunior

31 † Dominus Simoni : Simon

34 at] et 35 (C inc. v. 35 Quando 36 At illi)

- 269,1 ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο 23
 συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν
 135 ὁ τοῦτο μέλλον πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ 24 9,46.
 270,2 φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι
 μείζων. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν 25 25,26 :
 κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν Mt 20,25-27.
 εὐεργέται καλοῦνται. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' 26 9,48.
 ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ
 271,10 ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. τίς γὰρ μείζων, ὁ 27 J 13,4-14.
 ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος;
 ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. Ἵ 28 J 6,87; 11,8.
 δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρα- R 8,18.
 σμοῖς μου· κἀγὼ διατίθεται ὑμῖν καθὼς διέθετό 29 12,89.
 μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε 30 Mt 19,28.
 272,5 ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, * καὶ Ap 3,21.
 καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλάς κρι- 31 31-34 :
 136 νοντες τοῦ Ἰσραήλ. Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς Mt 26,31-35.
 273,10 ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σιναῖσαι ὡς τὸν σῖτον· ἐγὼ 32 J 13,36-38.
 δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπη ἡ πίστις σου· 2 K 2,11.
 274,9 * καὶ σὺ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς Am 9,9.
 275,1 σου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός 33 J 17,11.15.20.
 εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. Ps 51,15.
 Ἵ 34 Mt 14,28-31.
 276,10 ἀλέκτωρ ἕως τριῶν με ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναί. Καὶ 35 9,5; 10,4.
 εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου
 καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινος ὑστερήσατε;
 οἱ δὲ εἶπαν· οὐθένος. Ἵ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἀλλὰ 36
 νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν,
 καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ
 277,8 ἀγορασάτω μάχαιραν. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο 37 Is 53,12.

29 Η υμιν, | h μου, 30 Η καθήσεθε | RT κρινοντ.
 τας δωδ. φυλ. 34 Τ με post ειδ. | HR— μη 36 ειπεν
 δε : RT ο δε ειπ.

24 τις αν ειη 27 τις . . . ουχι : μαλλον η 28 υμ. δε
 εστε : και υμεις ηυξηθητε εν τη διακονια μου ως ο διακονων
 31 pr ειπεν δε ο κυριος KADNΣ 36 αρει

52. τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ 38 τέλος ἔχει. οἱ δὲ εἶπαν· κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι 278,10 ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἱκανόν ἐστίν.
- 39-46: 39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθνος εἰς τὸ 137
Mt 26,30.36-46. Mc 14,26.32-42. J 18,1 a. ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ 279,1
40 μαθηταί. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν 280,2 αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.
41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάρσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου 281,1
Mt 8,10. 42 βολήν, καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύχετο¹ λέγων·
*πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον 282,1 ἀπ' ἐμοῦ· πλήν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν
43 γινέσθω. [ὦφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ 283,10
1 Rg 19,5. Mt 26,43 Lxx. J 12,29. 44 ἐνισχύων αὐτόν. καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκ-
τενέστερον προσηύχετο· καὶ ἐγένετο ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.]
45 καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς 284,2 τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς
46 λύπης,¹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσελθῆτε εἰς πειρασμόν.
- 47-53: 47 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος 138
Mt 26,47-56. Mc 14,43-49. J 18,2-11. 48 Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, * καὶ 285,1 286,2
Act 1,16. 48 ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλησαὶ αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
38. 49 παραδίδως; ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτόν τὸ ἐσόμενον 287,1
50 εἶπαν· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; καὶ ἐπά-
ταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον
51 καὶ ἀφείλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς 288,10

39 H [καὶ] οἱ 42 εἰ β. . . γινεσθω : h^f -|μη το θελημα μου αλλα το σον γενεσθω· εἰ βουλει παρενεγκε τουτο το ποτηριον απ εμου | T παρενεγκαι | T θελημα μου 43.44 [[ωφθη . . . γην.]: T-W 43 KR απο του 44 και εγεν. : h εγεν. δε | T καταβαινοντος

38 αρχει 46 - τι 47 οχλ. πολυς | ο καλουμενος Ιουδ. Ισκαριωθ | fin + τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις· ον αν φιλησω αυτος εστιν Da 49 το γενομενον

quod scriptum est, oportet impleri in me: Et 32.
 cum iniquis deputatus est. Etenim ea, quae
²⁷⁸ sunt de me, finem habent. At illi dixerunt: 38
¹⁰ Domine, ecce duo gladii hic. At ille dixit
 eis: Satis est.
²⁷⁹ Et egressus ibat secundum consuetudinem 39 ^{39-46:}
¹ in Montem olivarum. Secuti sunt autem illum ^{Mt 26,50.38-46.}
 et discipuli. Et cum pervenisset ad locum, 40 ^{Mc14,26.32-42.}
² dixit illis: Orate ne intretis in tentationem. ^{21,37. J 18,1.}
²⁸¹ Et ipse avulsus est ab eis quantum iactus 41
¹ est lapidis: et positus genibus orabat, ¹ dicens: 42 ^{Mt 6,10.}
 Pater si vis, transfer calicem istum a me:
²⁸² * Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.
¹
²⁸³ Apparuit autem illi Angelus de caelo, confor- 43 ^{1 Rg 19,5.}
¹⁰ tans eum. Et factus in agonia, prolixius ora- 44 ^{Dt 32,43 Lxx.}
² bat. Et factus est sudor eius, sicut guttae ^{J 12,29.}
²⁶⁴ sanguinis decurrentis in terram. Et cum sur- 45
² rexisset ab oratione, et venisset ad discipulos
 suos, invenit eos dormientes prae tristitia. Et 46
 ait illis: Quid dormitis? surgite, orate, ne in-
²⁸⁵ tretis in tentationem. Adhuc eo loquente 47 ^{47-53:}
¹ ecce turba: et qui vocabatur Iudas, unus de ^{Mt 26,47-50.}
 duodecim, antecedebat eos, et appropinquavit ^{Mc 14,43-49.}
²⁸⁶ Iesu ut oscularetur eum. Iesus autem dixit 48 ^{J 18,2-11.}
² illi: Iuda, osculo Filium hominis tradis? Vi- 49
²⁸⁷ dentes autem hi, qui circa ipsum erant, quod 50
¹ futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percu-
 timus in gladio? Et percussit unus ex 50
 illis servum principis sacerdotum, et ampu-
 tavit auriculam eius dexteram. Respondens 51

37 et quod cum iniustus

38 > gladii duo 43, de caelo conf.

44 (C inc. v. Et factus est sudor)

48 ei 50 dextram

- autem Iesus, ait: Sinite usque huc. * Et cum ²⁸⁵₁₀
37. 52 tetigisset auriculam eius, sanavit eum. Dixit ²⁸⁰₁
- autem Iesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum, et magistratus templi, et seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis, et fustibus? Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed haec est hora vestra, et potestas tenebrarum.
- J 7,30; 8,20
Kol 1,13.
- 54-62:
Mt 26,57.58.
69-75.
Mc 14,53.54. 54 Comprehendentes autem eum, duxerunt ²⁹⁰₁
- ad domum principis sacerdotum: * Petrus vero ²⁹¹₁
- J 18,12-18. 55 sequebatur a longe. Accenso autem igne in ²⁹²₁
- 25-27. 56 medio atrii, et circumsedentibus illis, erat ²⁹²₁
- 57 Petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ²⁹²₁
- 58 ancilla quaedam sedentem ad lumen, et eum ²⁹²₁
- fuisset intuita, dixit: Et hic cum illo erat. ²⁹²₁
- 57 * At ille negavit eum, dicens: Mulier, non ²⁹²₁
- 58 novi illum. Et post pusillum alius videns ²⁹²₁
- eum, dixit: Et tu de illis es. Petrus vero ait:
- 59 O homo, non sum. Et intervallo facto quasi ²⁹²₁
- horae unius, alius quidam affirmabat, dicens: ²⁹²₁
- Vere et hic cum illo erat: nam et Galilaeus ²⁹²₁
- 60 est. Et ait Petrus: Homo, nescio, quid dicis. ²⁹²₁
- Et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus.
34. 61 ²⁹³₂ Et conversus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat: Quia prius quam gallus cantet, ter me
- 62 negabis. Et egressus foras Petrus flevit ²⁹²₁
- 63 amare. Et viri, qui tenebant illum, illudebant ²⁹²₁
- 63-65:
Mt 26,67.68.
Mc 14,65.

52.53 fustibus : cum

54 ~~¶~~ seq. eum

55 igni | atrio

61 dixit

63 ten. eum

- 298,1 δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐᾶτε ἕως τούτου· καὶ ἀπά-
 μενος τοῦ ὀπίου ἰάσατο αὐτόν. Εἶπεν δὲ Ἰησοῦς 52 87.
 πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτόν ἀρχιερεῖς
 καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· ὡς
 ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων;
 καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ 53 J 7,30; 8,20;
 οὐκ ἐξετείνετε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη 19,11.
 ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκοτούς. Kol 1,18.
 290,1 Συλλαβόντες δὲ αὐτόν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον 54 54-62:
 291,1 εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· * ὁ δὲ Πέτρος ἠκο- Mt 26,57,58.
 λούθει μακρόθεν. περιαπάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ 69-75.
 292,1 τῆς αὐλῆς καὶ συνακιδισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτρος Mc 14,53,54.
 39) μέσος αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτόν παιδίσκη τις 55 66-72.
 καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ J 18,12-18.
 εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο 25-27.
 292,1 λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. καὶ μετὰ βραχὺ 56
 ἕτερος ἰδὼν αὐτόν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ 57
 δὲ Πέτρος ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. καὶ δια- 59
 στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διῖσχυριζέτο
 λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν,
 καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· 60
 ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι
 λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ στραφεὶς 61 34.
 293,2 ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, * καὶ ὑπεμνήσθη ὁ
 Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ
 ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ
 με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς. 62 Ps 51,19.
 294,1 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτόν ἐνέπαιζον 63 63-65:
 Mt 26,67,68.
 Mc 14,65.

51 H [ο] Ἰησ. 52 W ο Ἰησ. | επ : T προς | T
 ἐξεληλυθατε | T ξυλων· 57 ἠρνησατο : T+ αυτον
 61 λογου : HR ρηματος | W πρω η 62 [H]

51 και εκτεινας την χειρα ηφατο αυτου και απεκατεσταθη
 το ους αυτου 52 ιερου : λαου (i. e. ναου) 53 το
 σκοτος 54 — και εισηγαγον 55 fn + θερμαινομενος
 57 — γυναι 58 εφη . . . ει : ειπεν το αυτο 59 διισχυριζετο·
 επ αληθ. λεγω 60 ο αλεκτ. 5 61 fn + μη ειδεναι με

64 αὐτῶ δέροντες, καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώ-
των λέγοντες· προφήτευσον, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας
65 σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς
αὐτόν.

66-71:
Mt 27,1.
Mc 15,1.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρε- 140
σβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, 295,2

J 8,12; 8,45;
10,24. Jt 38,15.

67 καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, ἴ λέ-
γοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. * εἶπεν 296,1

20,7. 68 δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἶπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ἴ ἐὰν

Dn 7,13.
Ps 110,1.

69 δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. ἀπὸ τοῦ νῦν 297,1
δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ

70 δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. εἶπαν δὲ πάντες· 298,1
σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς

71 ἔφη· ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι. οἱ δὲ εἶπαν· τί 299,2
ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν

1-25:
Mt 27,2,11-21.
Mc 15,1-20.
J 18,28-19,16.

23 ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ ἀναστὰν ἅπαν 300,1
τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πειλᾶτον.

30,26. 2 ἠῤῥξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον 141
εὗραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κω- 301,1
λύοντα φόρους Καίσαρι διδόναι, καὶ λέγοντα

1 T 6,13.

3 ἐαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. ὁ δὲ Πειλᾶτος 302,1
ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν

Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις.

4 ὁ δὲ Πειλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ 303,2
τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀν-

Act 1,22; 10,37.

5 θρώπῳ τούτῳ. οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνα- 304,1
σεῖει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας,

Act 23,34.

6 καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πει-

68 fin + h^{ro} | W + μοι ἡ ἀπολυσητε 70 T λεγετε,
| h εἰμι; 23,2 W ευρομεν | ημων: h^r+ και καταλυοντα
τον νομον και τους προφητας | διδοναι: h^r+ και απο-
στρεφοντα τας γυναικας και τα τεκνα | εαντ.: H αυτον |
HW χριστον (non Χρ-) 3 h λεγεις; 5 fin h^r+ et filios
nostros et uxores avertit a nobis [v. 2], non enim bap-
tizantur sicut [et] nos [nec se mundant]

63 - δεροντες 71 μαρτυρων 23,1 και ανασταντες
ηγαγον 2 διδ.: + και αποστρ. etc. (= h^r) Marcion 5 Ιουδ.
και: γης

ei, caedentes. Et velaverunt eum, et per- 64
cutiebant faciem eius: et interrogabant eum,
dicentes: Prophetiza, quis est, qui te per-
cussit? Et alia multa blasphemantes dice- 65
bant in eum.

²⁹⁵/₂ Et ut factus est dies, convenerunt seniores 66 **66-71:**
plebis, et principes sacerdotum, et Scribae, Mt 20,59-66.
Mc 14,55-64.
et duxerunt illum in concilium suum, ¹ di- 67 J 3,12; 8,45;
10,24.
²⁹⁶/₁₀ centes: Si tu es Christus, dic nobis. * Et ait
illis: Si vobis dixero, non credetis mihi: ¹ si 68
autem et interrogavero, non respondebitis
²⁹⁷/₁ mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit 69 Dn 7,13.
Ps 110,1.
Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei.
²⁹⁸/₁₀ Dixerunt autem omnes: Tu ergo es Filius 70
Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum.
²⁹⁹/₂ At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus 71
testimonium? ipsi enim audivimus de ore
³⁰⁰/₁ eius. Et surgens omnis multitudo eorum, **23**
³⁰¹/₁₀ duxerunt illum ad Pilatum. Coeperunt autem 2 1-25:
Mt 27,2,11-31.
Mc 15,1-20.
J 18,28-19,16.
20,25.
illum accusare, dicentes: Hunc invenimus
subvertentem gentem nostram, et prohiben-
tem tributa dare Caesari, et dicentem se
³⁰²/₁ Christum regem esse. Pilatus autem inter- 3 1 T 6,13.
rogavit eum, dicens: Tu es rex Iudaeorum?
³⁰³/₉ At ille respondens ait: Tu dicis. ¹ Ait 4
autem Pilatus ad principes sacerdotum, et
turbas: Nihil invenio causae in hoc ho-
³⁰⁴/₁₀ mine. At illi invalescebant, dicentes: Com- 5
movet populum docens per universam Iu-
daeam, incipiens a Galilaea usque huc. Pi- 6

67 (C inc. v. Et ait)

23,2 > accus. illum | **5U** dari

5 **5** commovit | et incip.

- latus autem audiens Galilaeam, interrogavit
 3,1. 7 si homo Galilaeus esset. Et ut cognovit quòd
 de Herodis potestate esset, remisit eum ad
 Herodem, qui et ipse Ierosolymis erat illis
 2,9. 8 diebus. Herodes autem viso Iesu, gavisus est
 valde. erat enim cupiens ex multo tempore
 videre eum, eo quòd audierat multa de eo,
 et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.
 9 Interrogabat autem eum multis sermonibus.
 10 At ipse nihil illi respondebat. ³⁰⁵ Stabant autem ²
 principes sacerdotum, et Scribae constanter
 11 accusantes eum. Sprevit autem illum Herodes ³⁰⁶
 cum exercitu suo: et illudit indutum veste ¹⁰
 12 alba, et remisit ad Pilatum. Et facti sunt
 amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam
 13 antea inimici erant ad invicem. Pilatus autem ³⁰⁷
 convocatis principibus sacerdotum, et magistra- ⁹
 Act. 28,18. 14 tibus, et plebe, ¹ dixit ad illos: Obtulistis mihi
 hunc hominem, quasi avertentem populum, et
 ecce ego coram vobis interrogans, nullam
 causam inveni in homine isto ex his, in
 15 quibus eum accusatis. Sed neque Herodes: ³⁰⁸
 nam remisi vos ad illum, et ecce nihil ¹⁰
 16 dignum morte actum est ei. Emendatum ³⁰⁹
 17 ergo illum dimittam. Necesse autem habe- ²
 bat dimittere eis per diem festum, unum.
 18 Exclamavit autem simul universa turba, ³¹⁰
 dicens: Tolle hunc, et dimitte nobis Barab- ¹
 19 bam, qui erat propter seditionem quan-
 dam factam in civitate et homicidium, mis-
 20 sus in carcerem. Iterum autem Pilatus ³¹¹
 locutus est ad eos, volens dimittere Iesum. ¹

8 audiret | de illo

9 aut. illum   10 aut.] etiam

18 barabban

20 ad illos

λᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος
 Γαλιλαῖός ἐστιν, καὶ ἐπιγινούς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας 7 3,1.
 Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδη,
 ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς
 42 ἡμέραις. ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη 8 2,9.
 λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν J 12,21.
 διὰ τὸ ἀκοῦειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζεν τι σημεῖον
 ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν 9 J 19,10.
 ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίναιτο
 06,2 αὐτῷ. εἰσπήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ- 10 Act 18,28.
 79 ματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας 11 2,22.
 0,10 δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ
 καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέ-
 πεμψεν αὐτὸν τῷ Πειλάτῳ. ἐγένοντο δὲ φίλοι 12 Act 5,2.
 ὁ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πειλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
 μετ' ἀλλήλων· προὔπηρχον γὰρ ἐν ἐχθρᾷ ὄντες
 143 πρὸς αὐτούς. Πειλᾶτος δὲ συνκαλεσάμενος τοὺς 13
 07,9 ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν¹ εἶπεν 14 Act 28,18.
 πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον
 τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
 ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐθὲν εὔρον ἐν τῷ ἀν-
 θρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ.
 8,10 ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς 15 22.
 ἡμᾶς· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πε-
 πραγμένον αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 16
 10,1¹ ἀνέκραγον δὲ πανπληθεὶ λέγοντες· αἴρε τοῦτον, 18
 ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ 19
 144 στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον 20
 11,1¹ προσεφώνησεν αὐτοῖς, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν.

6 H [ο] ἀνθρ. 7 W προς τον Ηρ. 10 H ἰστηκεισαν
 11 ο Ηρ. : hT pr και 12 αὐτους : T αὐτους W εαυτους
 09,2 17 αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα 5
 18 R παμπλ. 20 T— αυτοις

6 απο της Γαλιλαιας ο ανθρ. 12 εγεν. ... αυτοις : οντες
 δε εν αηδια ο Πιλ. και ο Ηρωδ. εγενοντο φιλοι εν αυτη τη ημερα
 15 ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον A.D.N. 17 post 19 D syr

- 21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· σταύρου σταύρου αὐτόν.
15. 22 ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί γὰρ κακὸν 312,9
ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν
23 αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. οἱ δὲ 313,
ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυ-
24 ρωθῆναι, καὶ κατίσχον αἱ φωναὶ αὐτῶν. καὶ 314,1
Πειλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἷτημα αὐτῶν·
Mt 17,12. 25 ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλη-
Act 3,18,14. μένον εἰς φυλακὴν, ὃν ἤτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν
παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.
- Mt 27,32. 26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά 145
Mc 15,21. τινὰ Κυρηναιὸν ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν 315,1
αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὀπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.
- 27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ 80
28 γυναικῶν αἱ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνον αὐτόν. στρα- 816,1
φρεῖς δὲ πρὸς αὐτάς Ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες
Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτάς
29 κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται 80
Mt 23,35. ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ
αἱ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ
30 ἔθροεψαν. τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσατε
31 ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς· ὅτι εἰ
Is 11,1. ἐν ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί
32 γένηται; Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι κακοῦργοι δύο 146
33 σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ 317,1
Mt 27,38—56. τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύ- 318,1
Mc 15,22—41. ρωσαν αὐτόν * καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ 319,1
J 19,17—30. 34 δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. [ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· 320,1
Mt 5,44. πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδαςιν τί ποιοῦσιν.]
Is 53,12. Ps 23,19. Act 3,17. * διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους. 321,1

23 h σταυρωσαι 26 h απηγον 28 W ο Ιησ. 30 W πεσετε
31 εν 1°: hRT+τω 32 RT (non Ti-Gr) δυο κακουργοι 33 H
ηλθαν T απηλθον 34 [ο δε ... ποιουσιν.]: T-W | HR κληρον

21 επεφ. λεγ.: εκραξαν 22 ουδεμιαν αιτιαν 23 αυτων
και των αρχιερεων ADNζ 25 δια ... φ.: ενεκα φονου
27 γυναικες 28 κλ. εμε μηδε πενθειτε

- At illi succlamabant, dicentes: Crucifige, cru- 21
³¹²₉ cifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos: 22
 Quid enim mali fecit iste? nullam causam
 mortis inuenio in eo: corripiam ergo illum,
³¹³₁ et dimittam. At illi instabant vocibus magnis 23
 postulantes ut crucifigeretur: et inualescebant
³¹⁴₁ voces eorum. Et Pilatus adiudicavit fieri 24
 petitionem eorum. Dimisit autem illis eum, 25 Mt 17,12.
 qui propter homicidium, et seditionem missus
 fuerat in carcerem, quem petebant, Iesum
 vero tradidit voluntati eorum.
- ³¹⁵₁ Et cum ducerent eum, apprehenderunt 26 Mt 27,32.
 Simonem quendam Cyrenensem venientem de Mc 15,21.
 villa: et imposuerunt illi crucem portare post
³¹⁶₁₀ Iesum. Sequebatur autem illum multa turba 27
 populi, et mulierum: quae plangebant, et
 lamentabantur eum. Conversus autem ad 28 Ap 1,7.
 illas Iesus, dixit: Filiae Ierusalem, nolite
 flere super me, sed super vos ipsas flete, et
 super filios vestros. Quoniam ecce venient 29 11,27; 21,23.
 dies, in quibus dicent: Beatae steriles, et
 ventres, qui non genuerunt, et ubera, quae
 non lactauerunt. Tunc incipient dicere mon- 30 Hos 10,8.
 tibus: Cadite super nos. et collibus: Operite Ap 6,16; 9,6.
 nos. Quia si in viridi ligno haec faciunt, in 31 t P 4,17 s.
³¹⁷₁ arido quid fiet? Ducebantur autem et alii 32 Is 11,1.
³¹⁸₁ duo nequam cum eo, ut interficerentur. Et 33 33-49:
 postquam venerunt in locum, qui vocatur Mt 27,33-50.
 Calvariae, ibi crucifixerunt eum: * et la- Mc 15,22-41.
³¹⁹₁ trones, unum a dextris, et alterum a si- J 19,17-30.
³²⁰₁₀ nistris. Iesus autem dicebat: Pater, dimitte 34 Mt 5,44.
³²¹₁ illis: non enim sciunt quid faciunt. * Divi- Is 53,12.
 dentes vero vestimenta eius, miserunt sortes. Ps 22,19.

- Ps 22,8. 35 Et stabat populus spectans, * et deridebant ³²³/₂
 eum principes cum eis, dicentes: Alios salvos
 fecit, se salvum faciat, si hic est Christus
 Ps 69,22. 36 Dei electus. Illudebant autem ei et milites ³²³/₂
 37 accedentes, et acetum offerentes ei, † et di-
 centes: Si tu es rex Iudaeorum, saluum te
 38 fac. Erat autem et superscriptio scripta super ³²⁴/₁
 eum litteris Graecis, et Latinis, et Hebraicis:
 39 Hic est rex Iudaeorum. † Unus autem de his, ³²⁵/₂
 qui pendebant, latronibus, blasphemabat eum,
 dicens. Si tu es Christus, saluum fac temet-
 40 ipsum, et nos. Respondens autem alter in- ³²⁶/₁₀
 crepabat eum, dicens: Neque tu times Deum,
 41 quòd in eadem damnatione es. Et nos quidem
 iuste, nam digna factis recipimus: hic vero
 Gn 40,14. 42 nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum:
 Mt 16,28.
 2 K 12,4. Ap 2,7. 43 regnum tuum. Et dixit illi Iesus: Amen
 dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso.
 Am 8,9. 44 Erat autem fere hora sexta, et tenebrae ³²⁷/₂
 factae sunt in universam terram usque in
 Ex 36,35. Am 8,3 (Lxx): 45 horam nonam. Et obscuratus est sol: * et ³²⁸/₂
 9,1.
 Ps 31,6. 46 velum templi scissum est medium. Et cla- ³²⁹/₁
 Act 7,59.
 2,49. 1 P 4,19. mans voce magna Iesus ait: Pater, in ma-
 nus tuas commendo spiritum meum. Et
 7,16. 47 haec dicens, expiravit. Videns autem Cen- ³³⁰/₂
 turio quod factum fuerat, glorificavit Deum,

35 der. illum

36 off. illi

37 — et

38 inscripta s. illum

40 incr. illum | quod | S qui | fi. SW?

44 universa terra

- 322,2 ¹ καὶ εἰσθήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. * ἐξεμνηστήριζον δὲ 35 Ps 22,6.
καὶ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω 9,35.
ἑαυτὸν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ
323,2 ἐκλεκτός. ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται 36 Ps 69,22.
προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ ¹ καὶ λέ- 37
γοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον
324,1 σεαυτὸν. ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφή ἐπ' αὐτῷ· Ο ΒΑΣΙ- 38
147 ΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΟΥΤΟΣ. Εἰς δὲ τῶν 39 Mt 26,68.
325,2 κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν· οὐχὶ
26,10 σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀπο- 40
κριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· οὐδὲ
φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ;
¹ καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν 41
ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν.
καὶ ἔλεγεν· Ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς εἰς 42
τὴν βασιλείαν σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν σοι λέγω, 43
326,2 σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Καὶ 44 Am 8,9.
327,2 ἦν ἡδὴ ὥσει ὧρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ'
328,2 ὄλην τὴν γῆν ἕως ὧρας ἐνάτης ¹ τοῦ ἡλίου ἐκλι- 45
πόντος, * ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ
329,1 μέσον. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς 46 Ps 81,6.
εἶπεν· πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ
Act 7,59.
330,2 πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ¹ ἰδὼν 47 7,16.
δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον ἐδόξασεν τὸν θεόν

35 H ἰστηκει | T— και 2° | H θεου, 42 hRT εν τη
βασιλεια σ. 42.43 h^r και στραφεις προς τον κυριον ειπεν
αυτω Μνησθητι μου εν τη ημερα της ελευσεως σου. αποκρι-
θεις δε ■ Ιησους ειπεν αυτω τω επλησοντι (i. e. επιπλησσουντι)
θαρσει, σημερον κ. τ. λ. 43 h^r— σημερον . . . παρα-
δεισω (an—vers.?) 45 HR εκλειποντος | τ. η. εκλ. : † h^r |
R και (h^r [και]) εσκοτισθη ο ηλιος

35 ὄρων | ἔσωσας· σεαυτον σωσον, ει υιος ει τ. θ., ει
χριστος ει, ο εκλεκτ. 37 λεγ. χαιρε ο βασιλευς των Ιου-
δαιων περιτιθεντες αυτω και ακανθινον στεφανον 38 αυτω :
+ γραμμασιν ελληνικοις ρωμαϊκοις σβραϊκοις N^a ADN^s
39 — ουχι . . . ημας 40 ει : + και ημεις εσμεν 41 πονηρον
45 του . . . μεσον : εσκοτισθη δε ο ηλιος 46 fin +
και το καταπετ. τ. ναου εσχισθη 47 και ο εκατονταρχος
φωνησας εδοξ.

- 18,18. 48 λέγων· ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. καὶ 881,1
πάντες οἱ συναραγενομένοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν
ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ
Ps 88,12; 88,9. 49 στήθη ὑπέστρεφον. εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ
8,2. γνωστοὶ αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ
συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶ-
σαι ταῦτα.
- 50-56: 50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ βουλευτῆς ὑπάρ- 82 1
Mt 27,57-61. 51 χων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, — οὗτος οὐκ ἦν 832,1
Mc 15,42-47. 51 χων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, — οὗτος οὐκ ἦν 832,1
J 19,38-42. 51 χων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, — οὗτος οὐκ ἦν 832,1
2 K 6,14-16. 51 χων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, — οὗτος οὐκ ἦν 832,1
2,25,88. 51 χων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, — οὗτος οὐκ ἦν 832,1
Ps 1,1. 51 χων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, — οὗτος οὐκ ἦν 832,1
- 52 δέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οὗτος προσελθὼν 833,1
19,30. 53 τῷ Πειλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ 833,1
καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν
αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς
54 οὐπω κείμενος. καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ 834,1
49. 55 σάββατον ἐπέφωσκεν. Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ
γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλι-
λαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη
Ex 12,16; 20,10. 56 τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώ- 835,8
Lv 23,8. 56 τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώ- 835,8
ματα καὶ μύρα.

- Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν
1-12: 24 ἐντολήν, τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὁρθροῦ βαθέως 150
Mt 28,1-8. 24 ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώ- 838,1
Mc 16,1-8. 24 ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώ- 838,1
J 20,1-18. 24 ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώ- 838,1
ματα. εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλυσιμὲνον ἀπὸ

48 fin h^r+ dicentes Vae nobis quae facta sunt hodie propter peccata nostra; appropinquavit enim desolatio Hierusalem 49 Η Ἰωσηφ εἰσῆκεισαν | γυναικ. : h pr ai 50 ανηρ 2° : T pr και | και δικ., — : h, — δικ. 51 hT συνακατι-θεμενος | Η Ἀριμαθαίας 53 ουπω : T ουδεπω 55 αι : h^r† -| δυο | h^r† T- 56 W in fin dist 24,1 Η ηλθαν

48 στήθη και τα μετωπα 51 Αριμαθιας 53 μνημειω λελατομημενω | fin + και θεντος αυτου επεθηκεν τω μνημειω λιθον ον μογισ εικοσι εκυλιον 54 ην δε η ημερα προσαββατου 56 — κατα την εντ. 24,1 αρωματα : και τινες συν αυταις· ελογιζοντο δε εν εανταις τις αρα αποκλυσει τον λιθον 2 ελθουσαι δε ευρον

⁸⁸¹₁₀ dicens: Vere hic homo iustus erat. Et omnis 48
 turba eorum, qui simul aderant ad specta-
 culum istud, et videbant quae fiebant, per-
 cutientes pectora sua revertebantur. Stabant 49 Ps 88,9; 38,12.
 autem omnes noti eius a longe: et mulieres, 8,2.
 quae secutae eum erant a Galilaea haec
 videntes.

⁸⁸²₁ Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat 50 50-56:
 Mt 27,57-81,
 Mc 15,42-47,
 J 19,38-42.
 decurio, vir bonus, et iustus: hic non 51
 consenserat consilio, et actibus eorum, ab 2,25,38.
 Arimathaea civitate Iudaeae, qui expecta-

⁸⁸³₁ ad Pilatum, et petiit corpus Iesu: et 53 19,30.

depositum involvit sindone, et posuit eum
 in monumento exciso, in quo nondum
 quisquam positus fuerat. Et dies erat pa- 54
 rasceves, et sabbatum illucescebat. Subse- 55 19.

cutae autem mulieres, quae cum eo vene-
 rant de Galilaea, viderunt monumentum, et
 quemadmodum positum erat corpus eius. Et 56 Ex 12,16; 20,10.
 Lv 23,8.
 revertentes paraverunt aromata, et unguenta:
 et sabbato quidem siluerunt secundum man-
 datum.

⁸⁸⁶₁ Una autem sabbati valde diluculo venerunt 24 1-12:
 Mt 28,1-8.
 Mc 16,1-8.
 J 20,1-13.
 ad monumentum, portantes, quae paraverant,
 aromata: et invenerunt lapidem revolutum a 2

49 > erant eum
 51 ~~SW~~ Arimathia
 55 cum ipso

- R 1,4. 3 monumento. Et ingressae non invenerunt
 Act 1,10. 4 corpus Domini Iesu. Et factum est, dum
 mente consternatae essent de isto, ecce duo
 viri steterunt secus illas in veste fulgenti.
 Ap 1,18. 5 Cum timerent autem, et declinarent vultum ³³⁷₂
 in terram, dixerunt ad illas: Quid quaeritis
 6 viventem cum mortuis? non est hic, sed
 surrexit: recordamini qualiter locutus est
 Mt 17,22.23. 7 vobis, cum adhuc in Galilaea esset, ¹ dicens:
 Quia oportet filium hominis tradi in manus
 hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertia
 8 resurgere. Et recordatae sunt verborum eius.
 9 Et regressae a monumento nunciaverunt haec ³⁸⁸₂
 8,2.3. 10 omnia illis undecim, et ceteris omnibus. Erat ³⁸⁹₁₀
 autem Maria Magdalene, et Ioanna, et Maria
 Iacobi, et ceterae, quae cum eis erant, quae
 Gn 45,20. 11 dicebant ad Apostolos haec. Et visa sunt
 ante illos, sicut deliramentum verba ista: et
 12 non crediderunt illis. Petrus autem surgens
 cucurrit ad monumentum: et procumbens
 vidit linteamina sola posita, et abiit secum
 mirans quod factum fuerat.
 13-35: 13 Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in
 Mc 16,12.13. 14 castellum, quod erat in spatio stadiorum
 9.22. 15 sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus. et
 ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus,
 Mt 18,20. 16 quae acciderant. Et factum est, dum fabula-
 rentur, et secum quaererent: et ipse Iesus ap-
 31. 16 propinquans ibat cum illis: oculi autem illorum

24,10 iohanna

11 credebant

12 — sola

16 eorum

τοῦ μνημείου, εἰσελθοῦσαι δὲ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα 3 R 1,4.
 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι 4 Act 1,10.
 αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν
 337,2 αὐταῖς ἐν ἑσθῆτι ἀστραπτούσῃ· ἐμφόβων δὲ γενο- 5 Ap 1,18.
 μένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν
 γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ
 τῶν νεκρῶν; ¹ [οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη.] μνή- 6
 σθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ,
¹ λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παρα- 7 Mt 17,22.28.
 δοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ
 σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. καὶ 8
 338,2 ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέ- 9 22.28.
 ψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα
 339,10 τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ἦσαν δὲ ἡ 10 8,2.3.
 Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ
 Ἰακώβου· καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς
 τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον 11 Gn 45,26.
 αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστων
 αὐταῖς.
 3 151 Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ 13 13—35 :
 ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους 14 Mc 16,12.18.
 ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἧ ὄνομα Ἐμμαούς,
 καὶ αὐτοὶ ὠμίλου πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων 15 9.22.
 τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ 16 Mt 18,20.
 ὀμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς
 ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν 16 81.

3 H [του κυρ. Ιησ.] 6 [ουκ . . . ηγερθη] : T—W
 9 H [απο τ. μνημειου] | T παντα ταυτα 10 RT Ἰωάννα |
 W Ἰακωβου, . . . αυταις. | fin : W, 11 fin R [H] + (12) O δε
 Πετρος αναστας εδραμεν επι το μνημειον· και παρακνυφας
 βλεπει τα οθονια (+ κειμενα 5) μονα· και απηλθεν προς
 αυτον (R αυτον 5) θαυμαζων το γεγονος. 5 13 εσηκ. : h^r
 εκατον εσηκ. 15 H [και] 3°

5 ενφοβοι δε γενομεναι εκκλιναν 7 — αμαρτωλων
 10 — ησαν δε A Da | Μαρια η Μαγδαληνη 13 Ησαν δε δυο
 πορ. εξ αυτ. εν αυτ. τ. ημ. | Ιερ. ονοματι Ουλαμματος

- Μτ 6,16. 17 ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. εἶπεν δὲ
 πρὸς αὐτούς· τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὗς ἀντιβάλλετε
 πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἐστάθησαν
 18 σκυθρωποί. ἀποκριθεὶς δὲ εἰς ὄνοματι Κλεόπας
 εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλήμ
 καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις
 Μτ 21,11. 19 ταύταις; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν
 Act 2,22. αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο
 ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναν-
 20 τίων τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ὃπως τε
 παρέδωκεν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες
 ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.
 1,68; 2,88; 21 ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων
 19,11. λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ· ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσιν
 Act 1,6. τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα
 1-11. 22 ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξ-
 ἔστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθρῶναι ἐπὶ τὸ μνημεῖον,
 23 καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι
 καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑώρακέναι, οἱ λέγουσιν
 24 αὐτόν ζῆν. καὶ ἀπηλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ
 τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες
 25 εἶπον, αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς
 αὐτούς· ὧ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ
 πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται·
 26 οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν
 27 εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως
 καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμῆνευσεν αὐτοῖς
 28 ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ
 ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς
 Act 16,15. 29 προσεποιήσατο πορρωτέρον πορεύεσθαι. καὶ παρε-

18 ὀνοματι : Τ ω ὀνομα 23 Η ηλθαν 24 Η απηλ-
 θαν | ΗR— και 8° 27 αρξαμ. . . διερμην. : h^r
 †ην αρξαμενος απο Μωυσεως και παντων των προφητων
 ερμηνευειν † | W διερμηνευεν 28 Τ πορρωτερω

17 — και εσταθησαν 19 — οι δε ειπ. α. | Ναζωραιου
 A D N 5 21 εστιν : ην 22 — εξ ημων 25 — του πιστ.
 27 — πασαις R D

tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad 17 Mt 8,16.
 illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis
 ad invicem ambulantes, et estis tristes? Et 18
 respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit
 ei: Tu solus peregrinus es in Ierusalem, et
 non cognovisti quae facta sunt in illa his
 diebus? ¹ Quibus ille dixit: Quae? Et dixe- 19
 runt: De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta,
 potens in opere, et sermone coram Deo, et
 omni populo: Et quomodo eum tradiderunt 20
 summi sacerdotes, et principes nostri in
 damnationem mortis, et crucifixerunt eum.
 nos autem sperabamus quia ipse esset re- 21
 dempturus Israel: et nunc super haec omnia,
 tertia dies est hodie quòd haec facta sunt.
 Sed et mulieres quaedam ex nostris terrue- 22
 runt nos, quae ante lucem fuerunt ad monu-
 mentum, ¹ et, non invento corpore eius, vene- 23
 runt, dicentes se etiam visionem angelorum
 vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt 24
 quidam ex nostris ad monumentum: et ita
 invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero
 non invenerunt. Et ipse dixit ad eos: O 25
 stulti, et tardi corde ad credendum in
 omnibus, quae locuti sunt Prophetae! Nonne 26
 haec oportuit pati Christum, et ita intrare
 in gloriam suam? Et incipiens a Moyse, 27
 et omnibus Prophetis, interpretabatur illis
 in omnibus scripturis, quae de ipso
 erant. Et appropinquaverunt castello quo 28
 ibant: et ipse se finxit longius ire. Et co- 29

Mt 21,11.
 Act 2,22.

1,68; 2,38;
 19,11.
 Act 1,6.

1-11.

12. J 20,3-10.

Dt 18,15.
 Ps 22. Is 53.

18 cleopas

21 — est

24 inven. 2°] viderunt

28 — se

- egerunt illum, dicentes: Mane nobiscum,
 quoniam advesperascit, et inclinata est iam
 22,19. 30 dies. Et intravit cum illis. ¹ Et factum est,
 dum recumberet cum eis, accepit panem, et
 2 Rg 6,17. 31 benedixit, ac fregit, et porrigebat illis. Et
 18. aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum:
 Is 42,3. 32 et ipse evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt
 ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat
 in nobis dum loqueretur in via, et aperiret
 33 nobis Scripturas? Et surgentes eadem hora
 regressi sunt in Ierusalem: et invenerunt
 congregatos undecim, et eos, qui cum illis
 1 K 15,4.5. 34 erant, ¹ dicentes: Quòd surrexit Dominus vere,
 35 et apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quae
 gesta erant in via: et quomodo cognoverunt
 36 eum in fractione panis. Dum autem haec ³⁴⁰
 loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, et ⁹
 dicit eis: Pax vobis: ego sum, nolite timere.
 1 K 15,5. 37 Conturbati vero, et conterriti, existimabant
 38 se spiritum videre. Et dixit eis: Quid tur-
 bati estis, et cogitationes ascendunt in corda
 1 J 1,1. 39 vestra? Videte manus meas, et pedes, quia
 Act 17,27. ego ipse sum: palpate, et videte: quia spiritus
 carnem, et ossa non habet, sicut me videtis
 40 habere. Et cum hoc dixisset, ostendit eis
 41 manus, et pedes. Adhuc autem illis non cre- ³⁴¹
 dentibus, et mirantibus prae gaudio, dixit: ⁹
 J 21,5.10. 42 Habetis hic aliquid, quod manducetur? At

30 c. illis

33 c. ipsis

36 > haec aut. | > iesus stetit

39 > ipse ego

βιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι
 πρὸς ἐσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἡδὴ ἡ ἡμέρα.
 καὶ εἰσηλθὲν τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς. ³⁰ καὶ ἐγένετο ^{22,19.}
 ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ^{Mt 26,27,29.}
 ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς·
 αὐτῶν δὲ διηνοιχθήσαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπ- ³¹ ^{2 Rg 6,17.}
 ἔγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' ^{16.}
 αὐτῶν. καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία ³² ^{Is 42,8.}
 ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ
¹⁵² ὁδοῦ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀνα- ³³ ^{9.}
 στάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ,
 καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἔνδεκα καὶ τοὺς
 σὺν αὐτοῖς, λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος ³⁴ ^{1 K 16,4.5.}
 καὶ ὤφθη Σίμωνι. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν ^{J 21,15 ss.}
 τῇ ὁδοῦ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ³⁵
^{840,9} ἄρτου. Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη ³⁶ ^{36-49:}
 ἐν μέσῳ αὐτῶν. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γε- ^{Mc 16,14-18.}
 νόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ^{J 20,19-25.}
 τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ^{1 K 15,6.}
 ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ἴδετε τὰς χει- ³⁷ ^{Mt 14,26.}
 ρὰς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός·
 ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ
^{841,9} ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ἔτι δὲ ⁴¹ ^{11. Gn 45,26.}
 ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόν- ^{Ps 126,1.}
 των, εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; ¹ οἱ ^{Act 12,14.}
⁴² ^{J 21,5,10.}

³² ἡμων καιομ. ην : h^{r1} | ην ημων κεκαλυμμενη | ²
 [? πεπηρωμενη] excaecatum ³ optusum ⁴ exterminatum
 | K— εν ημιν ³⁶ αυτων ²⁰ : R [H] + και λεγει αυτοις·
 ειρηνη υμιν. ⁵ ³⁷ hW θροηθεντες ³⁹ h^r— με | σαρκα
 και : h^{r1}—h^{r2}T σαρκας και | fin R [H] + (40) και τουτο
 ειπων εδειξεν αυτοις τας χειρας και τους ποδας. ⁵

²⁹ — εστιν και | — ηδη AD⁵ ³⁰ — μετ αυτων |
 — κλασας ³¹ λαβονταν δε αυτων τον αρτον απ αυτου
 ηνοιγησαν D Orig ³³ αναστ. : + λυπουμενοι ³⁴ λεγοντες
 D Orig ³⁷ φαντασμα ³⁹ οστα ουκ εχει και σαρκας | βλεπετε

- Act 10,41. 43 δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπιουῦ μέρος· καὶ
 9,32,45; 44 λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. Εἶπεν δὲ 342,10
 18,81—88. 27. πρὸς αὐτούς· οὗτοι οἱ λόγοι μου οὐδὲ ἐλάλησα
 J 5,46. πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὧν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι
 πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ τοῖς
 9,45; 18,34. 45 προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν
 1 T 3,16. 46 αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ
 Act 26,28. εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν
 Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
 Act 17,30. 47 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν
 εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, — ἀρχά-
 48 μενοι ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ὑμεῖς μάρτυρες τούτων.
 15,26; 16,7. 49 καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ
 Act 1,4. πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ
 πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους δύναμιν.
 50—53: 50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτούς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ
 Mo 16,19. Act 1,4—14. 51 ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ
 ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς διέστη ἀπ'
 16,22; 14,28. 52 αὐτῶν. καὶ αὐτοὶ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ
 1 P 1,3. 53 μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν
 τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

43 μέρος : h^{r1} + | και απο μελισσιου κηριου|² κ. α. μ. κηριου
 43 εφαγεν : h^r + και [λαβων] τα επιλοιπα εδωκεν αυτοις
 44 W απαντα | RT— τοις 46 ουτως γεγρα. : h^{r2} ουτως
 εδει¹ + και ουτως εδει 47 εις 1° : hR και 47.48 hW
 εθνη· (W.) αρχαμενοι α. Ι. υμεις 49 και ιδου εγω : T καγω
 51 αυτων : R [H] + και ανεφερετο εις τον ουρανον. 5
 52 αυτοι : R [H] + προσκνησαντες αυτον 5 53 ευλογουντ. :
 | h^{r1} | T αιουντες h^{r2} αιων. και ευλογ.

44 εν ω ημην 46 — εκ νεκρων 49 — του πατρος
 51 απεστη

illi obtulerunt ei partem piscis assi, et favum
 mellis. Et cum manducasset coram eis, su- 43 Act 10,41.
 mens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos: 44 9,22,45;
 10 Haec sunt verba, quae locutus sum ad vos, 18,31—33.
 cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse 27.
 est impleri omnia, quae scripta sunt in lege J 5,46.
 Moysi, et Prophetis, et Psalmis de me. Tunc 45
 aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas.
 et dixit eis: Quoniam sic scriptum est, et sic 46 1 T 3,10.
 oportebat Christum pati, et resurgere a mor- 47 Act 17,30.
 tuis tertia die: et praedicari in nomine eius
 poenitentiam, et remissionem peccatorum in
 omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Vos 48
 autem testes estis horum. Et ego mitto pro- 49 J 15,26; 16,7.
 missum Patris mei in vos. vos autem sedete Act 1,4.
 in civitate, quoadusque induamini virtute
 ex alto.
 Eduxit autem eos foras in Bethaniam: 50 50—53:
 et elevatis manibus suis benedixit eis. Et 51 Mc 16,19.
 factum est, dum benediceret illis, recessit ab Act 1,4—14.
 eis, et ferebatur in caelum. Et ipsi adorantes 52 J 16,22; 14,28.
 regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno:
 et erant semper in templo, laudantes; et 53
 benedicentes Deum. Amen.

46 > die tertia

48 > estis testes

49 § mittam | virtutem

Subscr. EXPLICIT EUANGELIUM SECUNDUM LVCAM.

SANCTVM IESV CHRISTI

EVANGELIVM

SECVNDVM IOANNEM.

- ² J 1,1,2. 17,5.
 Ap 19,13. **1** IN principio erat verbum, et verbum erat $\frac{1}{3}$
 Prv 8,22. **2** apud Deum, et Deus erat verbum. Hoc erat
 Kol 1,16.17. **3** in principio apud Deum. Omnia per ipsum
 H 1,2. facta sunt: et sine ipso factum est nihil,
 5,20. **4** quod factum est, ¹ in ipso vita erat, et vita
 3,19; 12,35. **5** erat lux hominum: et lux in tenebris lucet,
 L 1,13-17. **6** et tenebrae eam non comprehenderunt. Fuit $\frac{2}{3}$
^{57-80.} Mt 3,1. homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes.
 Mc 1,4. **7** Hic venit in testimonium ut testimonium
 L 3,3. **7** perhiberet de lumine, ut omnes crederent
 20. **8** per illum. non erat ille lux, sed ut testimo-
9 nium perhiberet de lumine. Erat lux vera, $\frac{3}{3}$
 quae illuminat omnem hominem venientem in
 3-5. **10** hunc mundum. in mundo erat, et mundus
 14,17. **10** per ipsum factus est, et mundus eum non
 Mt 21,38. **11** cognovit. In propria venit, et sui eum non $\frac{4}{10}$
 G 3,26. **12** receperunt. quotquot autem receperunt eum,
 dedit eis potestatem filios Dei fieri, his,
 3,5.6. **13** qui credunt in nomine eius: qui non ex
 sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque
² P 1,16.17. **14** ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et $\frac{5}{3}$
 Is 60,1. **14** verbum caro factum est, et habitavit in no-
 Lc 9,32. bis: et vidimus gloriam eius, gloriam quasi
 Ap 21,3. unigeniti a patre plenum gratiae, et veri-

Inscr. EUANGELIVM SECVNDVM IOHANNEM.

1,3 ~~210~~² nihil: (~~211~~;) 3,4 ~~210~~ est in ipso 9 - hunc

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

- 1,8** Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς **1**
 τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρ- **2**
 χῇ πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, **3**
 καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ἐν **4**
 αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀν-
 θρώπων. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ **5**
 ■ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος, **6**
2,3 ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης·
 οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ **7**
 τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ.
 οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ **8**
3,3 τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φω- **9**
 τίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
 ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, **10**
4,10 καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, **11**
 καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον **12**
 αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέ-
 σθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹ οἳ **13**
 οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ
 ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.
5,3 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, **14**
 καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονο-
 γενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀλη-

1 J 1,1.2. 17,5
Ap 19,13.

Prv 8,22.

Kol 1,16.17.
H 1,2.

5,28; 8,12.

3,19; 12,35.

1 Th 5,4.

L 1,13-17.
57-80. Mt 3,1
Mc 1,4.

L 3,8. Act 19,4
31.

20.

3,19. Mt 4,16.

3-5. 14,17.

13,1. Mt 21,38

3,32.33.

G 3,26.

20,31.

Act 4,12.

3,5.6.

Is 7,14.

2 P 1,16.17.

Is 60,1.

Lc 9,32.

Ap 21,3.

Inscr. RT Ιωαννην 3.4 K ουδε εν. ο γεγονεν εν
 4 ην 1^ο : -| h^r | T εστιν | fin H·W, 6 HR ανθρωπος απεστ.
 9 H-, bis 11 K Eις 13 οι ... εγεννηθησαν : h^r qui ...
 natus est 14 T τ. δ. αυτου δοξ.

3 ουδε εν : ουδεν N* D 6 θεου : κυριου D* : + ην N* D*
 12 - δε 13 , οι ουκ... εγεν. : . ουκ... εγεννηθη Tert. 14 πληρη

- 17.80. Mt 8,11. 15 θείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν 6,1
λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχό-
μενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου
1,84. Kol 1,19. 16 ἦν. ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες 7,10
R 6,14; 10,4. 17 ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος
Ex 34,6. 18 διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ
Ps 26,10; 0,11; 85,11.
1,48. 1 J 4,12. 18 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν 3
Mt 11,27. πώποτε· μονογενῆς θεὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον 8,3
L 10,22. τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
1 T 8,16.
L 8,15.16. 19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε 8,10
ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσο-
λύμων ἱερεῖς καὶ Λευεῖτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν·
Act 18,25. 20 σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ
Mt 11,14; 17,10. 21 ὡμολόγησεν ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός. καὶ
Dt 18,15. 22 ἠρώτησαν αὐτόν· τί οὖν; [σὺ] Ἡλείας εἶ; καὶ
6,14; 7,40. 23 λέγει· οὐκ εἰμὶ. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη·
Mt 3,23.24. 22 οὐ. εἶπαν οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισιν
δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυ-
to 40,3. Mt 8,3. 23 τοῦ; ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύ- 10,1
to 1,3. L 8,4. 24 νατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαίας ὁ
24 προφήτης. Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρι- 11,10
Mt 21,25. 25 σαίων. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί
οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστός οὐδὲ Ἡλείας
Mt 8,11. 26 οὐδὲ ὁ προφήτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης 12,1
Mc 1,7.8. 26 λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν στήκει
26. Act 18,25. 27 ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ
Mt 3,6.18. 28 οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα
28 τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο 13,10
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάννης βαπτί-

15 H (Ἰωαννης . . . ην·) | K λεγων — ουτος ην ο ειπαν
— O h² λεγων ουτος ην ον ειπον O¹ ut text 18 μονο-
γενης θεος: -| h² | RT ο μονογενης υιος 19 T— προς αυτον
21 h τι ουν συ; R τι ουν; συ T τι ουν; W συ ουν τι; | T—
και 2° 27 H—ο | H [ερω] 28 h² Βηθαβαρα | W—ο

16 οτι: και Am⁵ 18 ο μονογ. θεος N² a 24 και: + οι Nm⁵
25 — ο 2° C 26 εστηκεν AON⁵ 27 ερχ.: + ος εμπροσθεν μου
γεγονεν AN² 5 | fin + εκεινος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιο
και εν πυρι ENa

$\frac{6}{1}$	tatis. Ioannes testimonium perhibet de ipso,	15	27,30. Mt 3,11.
	et clamat dicens: Hic erat, quem dixi: Qui		
	post me venturus est, ante me factus est:		
$\frac{7}{10}$	quia prior me erat. Et de plenitudine eius	16	3,34. Kol 1,19.
	nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia.		R 6,14; 10,4.
	quia lex per Moysen data est, gratia, et	17	Ex 34,6.
$\frac{8}{3}$	veritas per Iesum Christum facta est. Deum	18	Ps 25,10;
	nemo vidit umquam: unigenitus filius, qui		40,11; 85,11.
	est in sinu patris, ipse enarravit.		8,46. 1 J 4,12.
$\frac{9}{10}$	Et hoc est testimonium Ioannis, quando	19	Mt 11,27.
	miserunt Iudaei ab Ierosolymis sacerdotes et		L 10,22.
	Levitas ad eum ut interrogarent eum: Tu		1 T 6,16.
	quis es? Et confessus est, et non negavit:	20	L 3,15,16.
	et confessus est: Quia non sum ego Christus.		Act 13,25.
	Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias	21	Mt 11,14; 17,10.
	es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu?		Dt 18,15.
	Et respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis	22	6,14; 7,40.
	es ut responsum demus his, qui miserunt		
$\frac{10}{1}$	nos? quid dicis de teipso? Ait: Ego vox	23	Is 40,3. Mt 3,3.
	clamantis in deserto: Dirigite viam Domini,		Mc 1,3. L 3,4.
$\frac{11}{10}$	sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi	24	
	fuerant, erant ex Pharisaeis. Et interrogave-	25	Mt 21,25.
	runt eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizas,		
	si tu non es Christus, neque Elias, neque		
$\frac{12}{1}$	Propheta? Respondit eis Ioannes, dicens:	26	Mt 3,11.
	Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum		Mc 1,7,8.
	stetit, quem vos nescitis. Ipse est, qui post	27	31,33.
	me venturus est, qui ante me factus est:		3,26. Act 13,25.
	cuius ego non sum dignus ut solvam eius cori-		
$\frac{13}{10}$	giam calceamenti. Haec in Bethania facta	28	Mt 3,6,13.
	sunt trans Iordanem, ubi erat Ioannes bap-		

-
- 15 dixi vobis
  - 21 dicit
  - 26 non scitis
  - 28 iordanen

38. Is 53,4,7.
Jr 11,19. 29 zans. Altera die vidit Ioannes Iesum
Mt 8,17. venientem ad se, et ait: Ecce agnus Dei,
Ap 5,6,9,12. 30 ecce qui tollit peccatum mundi. Hic est, de ¹⁴/₁
15,27. 30 quo dixi: Post me venit vir, qui ante me
28. 31 factus est: quia prior me erat. et ego nescie-
bam eum, sed ut manifestetur in Israel,
Mt 3,16. 32 propterea veni ego in aqua baptizans. Et ¹⁶/₁
Mc 1,10. testimonium perhibuit Ioannes, dicens: Quia
L 3,22. vidi Spiritum descendentem quasi columbam
L 3,2. 33 de caelo, et mansit super eum. Et ego nescie-
Mt 3,11. bam eum: sed qui misit me baptizare in
26. aqua, ille mihi dixit: Super quem videris
Spiritum descendentem, et manentem super
eum, hic est, qui baptizat in Spiritu sancto.
Mt 3,17. 34 Et ego vidi: et testimonium perhibui quia
hic est Filius Dei.
- 35 Altera die iterum stabat Ioannes, et ex ¹⁶/₁₀
29. Is 53,7. 36 discipulis eius duo. Et respiciens Iesum am-
Jr 11,19. bulantem, dicit: Ecce agnus Dei. Et audie-
40. 37 runt eum duo discipuli loquentem, et secuti
38 sunt Iesum. Conversus autem Iesus, et vi-
dens eos sequentes se, dicit eis: Quid quae-
ritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, (quod dicitur
39 interpretatum Magister) ubi habitas? Dicit
eis: Venite, et videte. Venerunt, et vide-
runt ubi maneret, et apud eum manserunt
40 die illo: hora autem erat quasi decima. Erat
Mt 4,18 ss. 40 autem Andreas frater Simonis Petri unus
37. ex duobus, qui audierant a Ioanne, et secuti
1 Sm 2,10. 41 fuerant eum. Invenit hic primum fratrem ¹⁷/₁
4,25. Ps 2,2.

29 videt | — ecce 2° | § peccata

31 — in 1°

36 ¶⁹³ c. corr. dixit

40 ab ioh.

- 4 ζων. Τῆ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχό- 29
μενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ
14,1 θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός 30
ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνήρ
ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.
καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τῷ 31 26.
Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων.
15,1 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέαμαι 32 Mt 3,16.
τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστεράν ἐξ οὐρανοῦ,
καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, 33 Mc 1,10.
ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός 34 L 3,2.
μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον
καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν
πνεύματι ἁγίῳ. καγὼ εἶδονα, καὶ μεμαρτύρηκα 34 Mt 3,17.
ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
■ Τῆ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ 35
16,10 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ 36 29. Is 58,7.
περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. καὶ 37 40.
ἦκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ
ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ 38 Mc 5,30.
θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς·
τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββεὶ (ὃ λέγεται
μεθερμηνευόμενον διδάσκαλε), ποῦ μένεις; ἰ λέγει 39
αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ
εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέ-
ραν ἐκείνην· ὧρα ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας 40 Mt 4,18 ss.
ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν 37.
ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων
17,1 αὐτῷ· εὗρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν 41 1 Sm 2,10.
4,25. Ps 2,2.

34 ο υἱος : h^{ri} | ο εκλεκτος | ² electus filius Dei 35 H
ιστηκει | HR— ■ 37 T— και 1° | h·οι δυο αυτου μαθ.
38 T— δε 1° | T ερμηνευομενον 39 W ηλθον | W ειδον
41 T πρωτος

29 βλεπει ο Ιωαννης Εα^ς 30 υπερ: περι ΑΝ^ς 33 fin
+ και πυρι C* 36 fin + ο αιρων την αμαρτιαν του κοσμου C*
38 ὃ ερμηνευεται 1 39 εκτη Α

ἴδιον Σίμονα καὶ λέγει αὐτῷ· εὐρήκαμεν τὸν
Μεσσίαν (ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον Χριστός).

Mt 16,18. 42 ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ
Mc 8,16. ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου, σὺ

Mt 8,22. 43 κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος). Τῇ 6

Mc 2,14.

ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, 18,10
καὶ εὐρίσκει Φίλιππον. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·

44 ἀκολούθει μοι. ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαιδά,

Dt 18,18. 45 ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. εὐρίσκει

Is 7,14; 53,3.

Jr 23,5.

Ez 34,23.

Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ· ὃν
ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφηταὶ
εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ

7,41.52. 46 Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ· ἐκ Ναζαρέτ

11,34; 21,2.

δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος·

Ps 32,2; 78,1.

Gn 25,27;

32,29.

Zeph 3,13.

47 ἔρχου καὶ ἴδε. εἶδεν Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχό-
μενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀλη-

21,2. 48

θῶς Ἰσραηλείτης, ἐν ᾧ ὁ λόγος οὐκ ἔστιν. λέγει
αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον

2 Sm 7,14. 49

φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἰδόν σε. ἀπεκρίθη
αὐτῷ Ναθαναήλ· ῥα ββεί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ,

6,69. Ps 2,7.

Mt 14,33; 16,16.

2,11. 50 σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραήλ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς

καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἰπὸν σοι ὅτι εἰδόν σε ὑπο-
κάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψη.

Gn 28,12. 51

καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε
τὸν οὐρανὸν ἀνεφγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ
ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου.

Mt 4,11.

Mc 1,13.

1,43.45.

21,2.

2 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ 1 7
τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ·
2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ

42 T Ἰωαννου 43 H Γαλιλαιαν. καὶ ευρ. Φιλιππον καὶ
46 T— καὶ 1° | T—o 47 W ο Ἰησ. 2,1 hW Καὶ τῇ
τρίτῃ ἡμερᾷ

42 (Ἰωαννου; Spitta) 51 οψεσθε : pr απ αρτι Am⁵

- suum Simonem, et dicit ei: Invenimus Mes-
siam. (quod est interpretatum Christus.) Et **42** Mt 16,18.
adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum **Mc 3,16.**
Iesus, dixit: Tu es Simon filius Iona: tu vo-
caberis Cephas. quod interpretatur Petrus.
- ¹⁸
¹⁰ In crastinum voluit exire in Galilaeam, et in- **43** Mt 8,22.
venit Philippum. Et dicit ei Iesus: Sequere **Mc 2,14.**
me. Erat autem Philippus a Bethsaida, civi- **44**
tate Andreae, et Petri. Invenit Philippus **45** Dt 18,18.
Nathanael, et dicit ei: Quem scripsit Moyses **Is 7,14; 53,2.**
in lege, et Prophetae, invenimus Iesum filium **Jr 23,5.**
Ioseph a Nazareth. Et dixit ei Nathanael: **Ez 34,23.**
46 7,41.52.
A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit
ei Philippus: Veni, et vide. Vidit Iesus Natha- **47** Ps 82,2; 73,1.
nael venientem ad se, et dicit de eo: Ecce **Gn 25,27;**
vere Israelita, in quo dolus non est. Dicit **32,29.**
48 21,2.
ei Nathanael: Unde me nosti? Respondit
Iesus, et dixit ei: Priusquam te Philippus
vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Re- **49** 2 Sm 7,14.
spondit ei Nathanael, et ait: Rabbi, tu es **6,69. Ps 2,7.**
Filius Dei, tu es Rex Israel. Respondit Iesus, **50** Mt 14,33; 16,18.
et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu,
credis: maius his videbis. Et dicit ei: Amen, **51** Gn 28,12.
amen dico vobis, videbitis caelum apertum, **Mt 4,11.**
et Angelos Dei ascendentem, et descendentes **Mc 1,13.**
supra Filium hominis.
- Et die tertia nuptiae factae sunt in **2** 1,43.45.
Cana Galilaeae: et erat mater Iesu ibi. **21,2.**
Vocatus est autem et Iesus, et discipuli eius **2**

42 Ioanna iohanna

50 credis?

2,1 tertio

- 3 ad nuptias. Et deficiente vino, dicit mater
 19,26. Mt 12,48. 4 Iesu ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei
 Mc 1,24. Iesus: Quid mihi, et tibi est mulier? nondum
 5 venit hora mea. Dicit mater eius ministris:
 Mc 7,3,4. 6 Quodcumque dixerit vobis, facite. Erant
 autem ibi lapideae hydriae sex positae se-
 7 singulae metretas binas vel ternas. Dicit eis
 Iesus: Implete hydrias aqua. Et impleverunt
 8 eas usque ad summum. Et dicit eis Iesus:
 Haurite nunc, et ferte architriclino. Et tulerunt.
 9 Ut autem gustavit architriclinus aquam
 vinum factam, et non sciebat unde esset, mi-
 10 nistri autem sciebant, qui hauserant aquam:
 11 vocat sponsum architriclinus, ¹ et dicit ei:
 Omnis homo primum bonum vinum ponit: et
 cum inebriati fuerint, tunc id, quod deterius
 1,14; 11,40. 11 adhuc. Hoc fecit initium signorum Iesus in
 Cana Galilaeae: et manifestavit gloriam suam,
 et crediderunt in eum discipuli eius.
- 7,3. Mt 4,13. 12 Post hoc descendit Capharnaum ipse, et ¹⁰
 mater eius, et fratres eius, et discipuli eius:
 et ibi manserunt non multis diebus.
- 8,4; 11,55. 13 Et prope erat Pascha Iudaeorum, et ²⁰
 14 ascendit Iesus Ierosolymam: et invenit in ²¹
 templo vendentes boves, et oves, et colum-
 Mt 21,12,13. 15 bas, et numularios sedentes. Et cum fe-
 Mc 11,15—17. cisset quasi flagellum de funiculis, omnes
 L 19,45,46. eiecit de templo, oves quoque, et boves, et

10 — autem

12 ~~3~~ Post haec

13 hierosolyma iesus

εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ 3
 μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσιν. 19,26. Mt 12,48 ;
 27,19.
 1 καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; 4 1 Rg 17,18.
 οὐπω ἦκει ἡ ὥρα μου. λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ 5 Mc 1,24.
 τοῖς διακόνοις· ὃ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. ἦσαν 6 Gn 41,55.
 δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαί ἐξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν
 τῶν Ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρῆτας
 δύο ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε 7 Mt 9,15 ; 26,29.
 τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγένισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.
 1 καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ 8
 ἀρχιτρικλίνῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ 9
 ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἴνον γεγεννημένον, καὶ οὐκ
 ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντλη-
 κότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρι-
 κλίνος 1 καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον 10
 τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν
 τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως
 ἄρτι. Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ 11 1,14,50; 11,40.
 Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν Is 9,1 Lxx.
 τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ 12,37; 20,30 a.
 μαθηταὶ αὐτοῦ.
 8 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς 12
 9,7 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ 7,8. Mt 4,13.
 αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.
 2 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ 13 6,4; 11,55.
 20,1 21,1 ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. καὶ εὔρεν ἐν 14 14—16:
 τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ Mt 21,12,13.
 περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, καὶ 15 Mc 11,15—17.
 ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντα ἐξέβαλεν L. 19,45,46.
 ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ

3 υστερ. οινου : -| h^r | T οινου ουκ ειχον οτι συντελεσθη
 ο οινος του γαμου' ειπα | T οινος ουκ εστιν 4 T— και 1°
 10 μεθ. : W+ τοτε 12 W nov. sect. non inc. | αδελφ. : T+
 αυτου

4 (σοι; γ., ουπω) | (fin); 12 εμεινεν Aa

- τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα καὶ τὰς
 Zach 14,21. 16 τραπέζας ἀνέστρεψεν, καὶ τοῖς τὰς περιστεράς
 L 2,49. πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε
 Pa 69,10. 17 τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου. ἐμνή- 22,1
 σθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν·
 Mt 21,23. 18 ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. ἀπεκρί- 23,4
 3,2. θησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί σημεῖον
 Mt 12,6; 26,61; 19 δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 24,1
 27,40. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ
 20 ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπαν οὖν οἱ
 Ἰουδαῖοι· τεσσεράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη
 1 K 6,19. 21 αὐτόν; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώ-
 12,16; 14,26. 22 ματος αὐτοῦ. ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνή-
 σθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ
 ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.
 7,31; 8,30; 23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα 9
 10,42; 11,45; ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα
 12,11,42. αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει·
 24 αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ
 Mc 2,8. 25 τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν
 εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου·
 αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.
 7,50; 19,39. 3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος 3
 Mt 22,16. 2 ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· οὗτος ἦλθεν
 Act 2,22. πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ῥαββεῖ, οἴ-
 9,33. δαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς
 γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς,
 Mt 18,3. 3 ἐὰν μὴ ἧ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
 L 17,21. καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις
 1 P 1,23. γεννηθῆ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
 Jc 1,17 s. 4 τοῦ θεοῦ. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος· πῶς

15 T το κερμα | hRT ανεστρεψεν 17 W εστιν γεγορ.
 19 H [εν] 24 αὐτον : RT αὐτον W εαυτον 3,4 H [ο]

numulariorum effudit aes, et mensas subvertit. Et his, qui columbas vendebant, dixit: 16 L 2,49.
 Auferte ista hinc, et nolite facere domum 17 Ps 69,10.
²²₁₀ patris mei, domum negotiationis. Recordati 17
 sunt vero discipuli eius quia scriptum est:
²³₄ Zelus domus tuae comedit me. Responderunt 18 Mt 21,23.
 ergo Iudaei, et dixerunt ei: Quod signum 3,2.
²⁴₁₀ ostendis nobis quia haec facis? Respondit 19 Mt 26,61; 27,40.
 Iesus, et dixit eis: Solvite templum hoc, et 20
 in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo 20
 Iudaei: Quadraginta et sex annis aedificatum 21 1 K 6,19.
 est templum hoc, et tu in tribus diebus ex- 22 12,16; 14,26.
 citabis illud? Ille autem dicebat de templo 22
 corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mor- 22
 tuis, recordati sunt discipuli eius, quia hoc 22
 dicebat, et crediderunt scripturae, et sermoni, 22
 quem dixit Iesus.

Cum autem esset Ierosolymis in pascha 23
 in die festo, multi crediderunt in nomine eius, 24
 videntes signa eius, quae faciebat. Ipse autem 24
 Iesus non credebat semetipsum eis, eo quòd 25 Mc 2,8.
 ipse nosset omnes, et quia opus ei non erat 25
 ut quis testimonium perhiberet de homine: 25
 ipse enim sciebat quid esset in homine.

Erat autem homo ex Pharisaeis, Nicodemus 3 7,50; 19,39.
 nomine, princeps Iudaeorum. Hic venit 2 Mt 22,16.
 ad Iesum nocte, et dixit ei: Rabbi, scimus Act 2,22.
 quia a Deo venisti magister, nemo enim 3
 potest haec signa facere, quae tu facis, 3
 nisi fuerit Deus cum eo. Respondit Iesus, et Mt 18,3.
 dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis re- L 17,21.
 natus fuerit denuo, non potest videre regnum 1 P 1,23.
 Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo Jc 1,17 s.
4

16 — et 2°
 3,2 ad eum

17 > vero sunt
 3 natus

20 — in

potest homo nasci, cum sit senex? numquid potest in ventrem matris suae iterato introire,

- 5 et renasci? Respondit Iesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est: et quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci de-
 6 nuo. Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius audis, sed nescis unde veniat, aut quo vadat:
 7 sic est omnis, qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodemus, et dixit ei: Quomodo
 8 possunt haec fieri? Respondit Iesus, et dixit ei: Tu es magister in Israel, et haec ignoras?
 9 Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur, et testimo-
 10 nium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, et non creditis: quomodo, si dixero
 11 vobis caelestia, credetis? Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, Fi-
 12 lius hominis, qui est in caelo. Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto; ita
 13 exaltari oportet Filium hominis: ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat
 14 vitam aeternam. Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non
 15 pereat, sed habeat vitam aeternam. Non

4 > senex sit | nasci

5 — sancto

8 non scis | aut] et

15 in ipso

16 > dilexit deus

δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρον ὦν; μὴ δύ-
 νатаι εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον
 εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ἁπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀμὴν 5 Ex 36,25—37.
E 5,28. Tt 3,5
 ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος
 καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν
 βασιλείαν τοῦ θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς 6 1,18. Gn 5,3.
Pa 51,7.
 σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ
 πνεύματος πνεῦμά ἐστίν. μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν 7
 σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα 8 Mc 4,41.
8,14.
Ecll 11,5.
Sir 16,19.
 ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις,
 ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει·
 οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος.
 ἁπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται 9 L 1,34.
 ταῦτα γενέσθαι; ἁπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· 10
 οὐ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ
 γινώσκεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν 11 82.
7,16; 8,26,28;
12,49.
 λαλοῦμεν καὶ ὁ ἑώρακαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν
 μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια 12 L 22,87.
 εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἶπω ὑμῖν
 τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν 13 Prv 30,4.
Dt 30,12.
6,82. E 4,9.
R 10,6.
Sap 18,16.
Nu 21,8,9.
G 3,13.
2 K 5,21.
12,82,83.
 εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς,
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ καθὼς Μωϋσῆς 14 Nu 21,8,9.
G 3,13.
2 K 5,21.
12,82,83.
 ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψω-
 θῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ 15
 πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχη ζωὴν αἰώνιον. οὕτως 16 1,18.
K 5,8; 8,32.
1 J 4,9.
 γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν
 τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
 αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. οὐ 17 5,22; 12,47.

5 H [ο] Ἰησοῦς | h^r αναγεννηθη | εισελθ. εις : h^r
 ιδειν | του θεου : h^rT των ουρανων 6 σαρξ εστιν : h^r
 h^r+ οτι εκ της σαρκος εγεννηθη | πνευμα εστιν : h^r+
 οτι εκ του πνευματος εστιν 2 + quia Deus spiritus est, et
 ex Deo natus est 8 εκ : h^r+ | του υδατος και | 13 αν-
 θρωπου : | h^r | RT + ο αν εν τω ουρανω 16 υιον : R+
 αυτου | H αλλα

1,18.

4 γεννηθηται 1^ο : + ανωθεν H 5 Ἰησοῦς : + και ειπεν
 αυτω Ka 15 εν αυτω : επ αυτω L επ αυτον A εις
 αυτον κα + μη αποληται αλλ Amϛ

- L 19,10.
Act 17,31. γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον
 ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος
 36. 1,18; 5,24. 18 δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ
 μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν
1,5,9—11; 19
7,7; 12,48. εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. αὕτη
 δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν
 κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ
 σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα.
 E 5,18. 20 πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ
 οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ
 21 ἔργα αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται
 πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι
 ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

- 2,12; 4,1,2; 22
5,1; 6,1; 7,1.
11,54. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ 11
 αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν
 Mt 4,12. 23 μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης 25,8
 βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα
 πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο·
 Mt 14,3. 24 οὐπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν Ἰωάννης. 26,
 25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου 4
 1,26—84. 26 μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον πρὸς 27,
12,19. τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββεὶ, ὃς ἦν μετὰ
 σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε
 οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.
6,65; 10,11.
H 5,4. Jc 1,17.
1 K 4,7.
Ps Sal 5,5 a. 27 ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄν-
 θρωπος λαμβάνειν οὐδὲν ἐὰν μὴ ἢ δεδομένον
1,20.23.27.
Mc 1,2.
Mt 11,10. 28 αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυ- 28,
 ρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ'
Mt 9,15; 22,2.
15,11; 17,13. 29 ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ 29,
 ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ
 νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾶ

23 H [ο] Ιωαννης 25 h Ιουδαιων 26 H ηλθαν | RT
 ειπον 28 ειπον : H+ [εγω]

20 ἦν + ὅτι πονηρα εστιν La 27 αυτω : + ανωθεν 18a

enim misit Deus Filium suum in mundum, ut
 iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per
 ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur: qui
 autem non credit, iam iudicatus est: quia
 non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc
 est autem iudicium: quia lux venit in mun-
 dum, et dilexerunt homines magis tenebras,
 quàm lucem: erant enim eorum mala opera.
 Omnis enim, qui male agit, odit lucem, et non
 venit ad lucem, ut non arguantur opera eius:
 qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut
 manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

Post haec venit Iesus, et discipuli eius
 in terram Iudaeam: et illic demorabatur cum
 eis, et baptizabat. Erat autem et Ioannes
 baptizans in Aennon, iuxta Salim: quia aquae
 multae erant illic, et veniebant, et baptiza-
 bantur. Nondum enim missus fuerat Ioannes
 in carcerem.

Facta est autem quaestio ex discipulis
 Ioannis cum Iudaeis de Purificatione. Et vene-
 runt ad Ioannem, et dixerunt ei: Rabbi, qui
 erat tecum trans Iordanem, cui tu testimo-
 nium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes
 veniunt ad eum. Respondit Ioannes, et dixit:
 Non potest homo accipere quidquam, nisi
 fuerit ei datum de caelo. Ipsi vos mihi testi-
 monium perhibetis, quòd dixerim: Non sum
 ego Christus: sed quia missus sum ante illum.

Qui habet sponsam, sponsus est: amicus
 autem sponsi, qui stat, et audit eum, gaudio

I. 19,10.
Act 17,31.

18 36. 5,24.

19 1,5,9-11;
12,48.

20 E 5,13.

21

22 2,12; 4,1,2;
5,1; 6,1; 7,1.

23 Mt 4,12.

24 Mt 14,3.

25 1,26-34.

26

27 H 5,4.
I K 4,7.

28 1,20,23,27.
Mc 1,2.
Mt 11,10.

29 Mt 9,15; 22,2.

18 credit 3°] credidit   20 mala   21 > eius opera
 22 > iudaeam terram   23 aenon | adveniebant
 24 > in carc. ioh.   25 aut.] ergo   26 iordanen
 27 > ei fuerit   28 > ego non sum

- gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo
 2 Sm 3,1. 30 gaudium meum impletum est. Illum oportet
 8,23. 31 crescere, me autem minui. Qui desursum
 venit, super omnes est. Qui est de terra, de
 terra est, et de terra loquitur. Qui de caelo
 11. 32 venit, super omnes est. Et quod vidit, et
 33 audivit, hoc testatur: et testimonium eius
 1,33.34. 34 nemo accipit. Qui accepit eius testimonium,
 misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad
 5,20; 17,2. 35 mensuram dat Deus spiritum. Pater diligit ³⁰/₃
 Mt 11,27. 36 Filium: et omnia dedit in manu eius. Qui ³¹/₁₀
 18. L 3,7. 36 credit in Filium, habet vitam aeternam: qui
 1 J 5,12. autem incredulus est Filio, non videbit vitam,
 sed ira Dei manet super eum.
 3,22.26. 4 Ut ergo cognovit Iesus quia audierunt
 Pharisei quòd Iesus plures discipulos facit,
 1 K 1,17. 2 et baptizat, quàm Ioannes ¹ (quamquam Iesus ³²/₇
 3 non baptizaret, sed discipuli eius) ¹ reliquit
 L 9,52. 4 Iudaeam, et abiit iterum in Galilaeam. oportet ³³/₁₀
 Gn 45,22. 5 bat autem eum transire per Samariam. Venit
 Jos 24,32. ergo in civitatem Samariae, quae dicitur Sichar:
 iuxta praedium, quod dedit Iacob Ioseph filio
 13,25. 6 suo. ¹ Erat autem ibi fons Iacob. Iesus ergo
 7 fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem.
 8 Hora erat quasi sexta. ¹ Venit mulier de Sa-
 maria haurire aquam. Dicit ei Iesus: Da
 9 mihi bibere. (Discipuli enim eius abierant
 L 9,53. 9 in civitatem ut cibos emerent.) Dicit ergo ei

31 supra bis

33 ☩ qui autem | accipit

4,1 quod] quia

4 ☩ per mediam

6 super | ☩ hora autem

- χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἢ χαρὰ ἢ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον δεῖ ἀυξάνειν, 30 ^{2 Sm 8,1.}
 ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος 31 ^{8,23.}
 ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὃ εἶώρακεν καὶ 32 ^{11. 8,26.28_a 1,11.12.}
 ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ὃ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν 33 ^{1 J 5,10.}
 ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθῆς ἐστίν. ὃν γὰρ 34 ^{1,33.34.}
 ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν τὸ πνεῦμα. ὁ πατὴρ 35 ^{5,20; 10,17; 15,8; 17,2.23. 24.26. Mt 11,27.}
 ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ὃ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· 36 ^{15.18. L 3,7. 1 J 5,12. R 2,8.}
 ὃ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.
- 12 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρι- 4 ^{8,22.26.}
 σαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, — καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς 2 ^{1 K 1,17.}
 οὐκ ἐβάπτισεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, — ἀφῆκεν 3
 τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλι-
 10 λαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σα- 4 ^{L 9,52.}
 5 μαρίας. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρίας 5 ^{Gn 48,23. Jos 24,32.}
 λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ 6 ^{13,25. Mc 4,38.}
 τοῦ Ἰακώβ. ὃ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὦρα ἦν ὡς ἕκτη. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρίας 7
 ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πεῖν. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς 8 ^{Mc 6,37.}
 τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν αὐτῷ 9 ^{L 9,53.}

31 hT— επανω π. εστιν· 2° 32 hT— , τουτο 36 T— δε
 4,1 h² + Ως . . . Ιωαννης † | κυριος : T Ιησους | H [η̄]
 3 W— παλιν 5 Ιωσηφ : [H]W pr τω 9 T— ουν

34 δίδωσιν : + ο θεος AD⁵ | — το πνευμα B* sy¹⁰
 36 μενει Ma 4,1 — Ιησ. Λα 3 Ιουδαιαν : + γην 7 τις γυνη ■

- ἡ γυνή ἢ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρεΐτιδος οὔσης;
- 7,89.39. 10 [οὐ γὰρ συνχωρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεΐταις.] ἄπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ἤδεις τὴν δωρεάν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι
- 11 ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐτῷ· κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις
- 8,59. 12 τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρόε-
- 6,58. 13 ματα αὐτοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν·
- 6,27.35; 7,37-39. 14 ὃς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἄλλο-
- 6,34. 15 μένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ
- 16 μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
- 17 ἀπεκρίθη ἡ γυνή καὶ εἶπεν· οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπες ὅτι ἄνδρα οὐκ
- 18 ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις
- 1 K 14,24.25. 19 οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
- 9,17. L 7,39. Dt 12,5. 20 οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ Ps 122.
- Mc 14,58. 21 τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ᾧρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνή-
- 2 K 17,29-41. 22 σετε τῷ πατρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, Is 2,3.

9 T Σαμαριτις et -ριτιδος | [ου . . . Σαμαρ.] : RW-T
 11 αυτα : hRT+ η γυνη | T- ουν 14 ο : T+ εγω
 16 H σου τον ανδρα 17 ειπεν : HR+ [αυτω] | W ειπας |
 ουκ εχω ανδ. : T ανδρα ουκ εχω

mulier illa Samaritana: Quomodo tu Iudaeus cum sis, bibere a me pascis, quae sum mulier Samaritana? non enim coutuntur Iudaei Samaritanis. Respondit Iesus, et dixit ei: Si 10 7,38.39. scires donum Dei, et quis est, qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier: 11 Domine, neque in quo haurias habes, et puteus altus est: unde ergo habes aquam vivam? Numquid tu maior es patre nostro 12 8,53. Iacob, qui dedit nobis puteum, et ipse ex eo bibit, et filii eius, et pecora eius? Respondit 13 8,58. Iesus, et dixit ei: Omnis, qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, 14 8,27.85; 7,87-89. quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum: sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Dicit ad 15 eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam: neque veniam huc haurire. Dicit ei Iesus: Vade, voca virum tuum, et 16 veni huc. Respondit mulier, et dixit: Non 17 habeo virum. Dicit ei Iesus: Bene dixisti, quia non habeo virum: quinque enim viros 18 habuisti, et nunc, quem habes, non est tuus vir: hoc vere dixisti. Dicit ei mulier: Do- 19 1 K 14,24.25. 9,17. L 7,39. mine, video quia Propheta es tu. Patres 20 Dt 12,5. Ps 122. nostri in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis, quia Ierosolymis est locus, ubi adorare oportet. Dicit ei Iesus: Mulier 21 Mc 14,58. crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Ierosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis: 22 2 Rg 17,29-41. Is 2,3.

14 (C inc. v. sed aqua)

18 nunc] & hunc

20 in hierosol.

- nos adoramus quod scimus, quia salus ex
 5,25. 23 Iudaeis est. Sed venit hora, et nunc est,
 E 2,18. quando veri adoratores adorabunt Patrem in
 spiritu et veritate. Nam et Pater tales quaerit,
 R 12,1. 24 qui adorent eum. Spiritus est Deus: et eos,
 2 K 3,17. qui adorant eum, in spiritu et veritate oportet
 1,41. 25 adorare. Dicit ei mulier: Scio quia Messias
 venit, (qui dicitur Christus.) cum ergo venerit
 9,37; 10,25. 26 ille, nobis annunciabit omnia. Dicit ei Iesus:
 27 Ego sum, qui loquor tecum. Et continuo
 venerunt discipuli eius: et mirabantur quia
 cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit:
 Quid quaeris, aut quid loqueris cum ea?
 28 Reliquit ergo hydriam suam mulier, et abiit
 9,39. 29 in civitatem, et dicit illis hominibus: Venite,
 et videte hominem, qui dixit mihi omnia
 quaecumque feci: numquid ipse est Christus?
 30 Exierunt ergo de civitate, et veniebant ad
 31 eum. Interea rogabant eum discipuli, di-
 34. 32 centes: Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis:
 Ego cibum habeo manducare, quem vos nesci-
 33 tis. Dicebant ergo discipuli ad invicem: Num-
 17,4. 34 quid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis
 Iesus: Meus cibus est ut faciam voluntatem
 eius, qui misit me, ut perficiam opus eius.
 Mt 9,37. 35 Nonne vos dicitis, quòd adhuc quattuor menses
 L. 10,2. sunt, et messis venit? Ecce dico vobis: Le-
 vate oculos vestros, et videte regiones, quia
 36 albae sunt iam ad messem. Et qui metit,
 mercedem accipit, et congregat fructum in
 vitam aeternam: ut, et qui seminat, simul
 Mcb 6,15. 37 gaudeat, et qui metit. In hoc enim est verbum

25 venerit, ille nobis

29 — et 30 — ergo

32 dixit | non scitis

ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ
 τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ²³ R 5,25.
E 2,18.
1 J 5,6.
 ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνή-
 σουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ
 γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας
 αὐτόν· πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ²⁴ R 12,1.
2 K 3,17.
 ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει ²⁵ 1,41.
 αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ
 λεγόμενος Χριστός· δταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ
 ἡμῖν ἅπαντα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι, ὁ ²⁶ 9,37; 10,25.
 λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ ²⁷
 αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
 οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ'
 αὐτῆς; ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή καὶ ²⁸
 ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις·
 δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ ²⁹ 89.
 ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ἔξῃλθον ³⁰
¹³ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν ³¹
 τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτόν οἱ μαθηταὶ λέγοντες·
 ῥαββεῖ, φάγε. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρωσιν ³² 34.
 ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε. ἔλεγον οὖν οἱ ³³ Mt 16,7.
 μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἠνεγκεν αὐτῷ
 φαγεῖν; λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμὸν βρωμά ἐστιν ³⁴ 17,4. Mt 4,3.
 ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ
 τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ³⁵ Mt 9,37.
L 10,2.
Act 8,25.
 ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ
 λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ
 θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θε-
 ρισμὸν. ἤδη ¹ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ ³⁶ Is 9,3.
 συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπειρώων
 ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ³⁷ Mch 8,15.

²⁴ εν : HR pr αυτον | T προσκυνειν δε 27 W
 ηλθον | HR ζητεις; ἢ Ti 34 HR ποιησω 35 RW
 θερισμον ηδη· (W.) 36 ινα : T+ και

²⁵ οιδαμεν GLN | Μεσιας EGa 38 προς αλληλ. :
 εν εαντοις 35 - ετι Da | τετραμηνον H5

38 ἐστὶν ἀληθινὸς ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπειρων καὶ
 ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν
 ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν,
 καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

29. 39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
 αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς

Mt 8,34. 40 μαρτυρούσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ὡς
 L 9,53. οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων

αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο
 41 ἡμέρας. καὶ πολλῶ· πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν

1 J 4,14. 42 λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ
 τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν,
 καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ
 κόσμου.

Mt 4,12. 43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς 34,7

Mt 13,57. 44 τὴν Γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν 35,1
 Mc 6,4. ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.
 L 4,24.

2,28. 45 ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδόξαντο αὐτὸν 36,10

οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἐωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν
 Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς
 46 τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς 6 (14

2,1,9. L 8,2. Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. * καὶ ἦν 37,3
 L 7,2 a.

τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ·
 47 οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας
 εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ
 ἠρώτα ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν·

18. 1 K 1,22. 48 ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
 Mt 9,10. πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ
 49 μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός·

38 T απεσταλκα 39.40 T Σαμαρι- 42 H ελεγ.
 [οτι] | η την λαλιαν σου 45 οτε : T ως | οσα : T α
 46 hT Ην δε τις 46.49 h^r | βασιλλικος | 48 ■ πιστευσητε;

87 ο αληθινος AD⁵ 39 α : οσα ADN⁵ 42 λαλιαν :
 μαρτυριαν κ^rD | αυτοι : αυτου | ην + ο χριστος ADN⁵
 43 εκειθεν : + και απηλθεν AN⁵ 45 εξεδεξαντο

verum: quia alius est qui seminat, et alius est qui metit. Ego misi vos metere quod vos 38 non laborastis: alii laboraverunt, et vos in labores eorum introistis.

Ex civitate autem illa multi crediderunt 39 29. in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quaecumque feci. Cum venissent ergo 40 ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. ¹Et multo 41 plures crediderunt in eum propter sermonem eius. Et mulieri dicebant: Quia iam non 42 ^{1 J 4,14.} propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, et scimus quia hic est vere Saluator mundi.

³⁴/₇ Post duos autem dies exiit inde: et abiit 43 ^{Mt 4,12.} in Galilaeam. Ipse enim Iesus testimonium 44 ^{Mt 13,57. Mc 6,4. L 4,24.} perhibuit quia Propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in Galilaeam, 45 ^{2,23.} exceperunt eum Galilaei, cum omnia vidissent quae fecerat Ierosolymis in die festo: et ipsi enim venerant ad diem festum.

Venit ergo iterum in Cana Galilaeae, 46 ^{2,1,9. L 8,3.} ubi fecit aquam vinum. * Et erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset quia Iesus adveniret a Iudaea in Galilaeam, abiit ad eum, et rogabat eum ut descenderet, et sanaret filium eius: incipiebat enim mori. Dixit 47 ^{L 7,2 s.} ergo Iesus ad eum: Nisi signa, et prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum regulus: 48 ^{2,18. 1 K 1,22.} 49

38 laborem
41 — in eum
45 ad] in

Domine, descende prius quàm moriatur filius
50 meus. Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus vivit.

Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus,
Mt 8,6. 51 et ibat. Iam autem eo descendente, servi
occurrerunt ei, et nunciaverunt dicentes, quia
52 filius eius viveret. Interrogabat ergo horam
ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt
ei: Quia heri hora septima reliquit eum febris.

L 19,9. 53 Cognovit ergo pater, quia illa hora erat, in
Act 16,16,31. qua dixit ei Iesus: Filius tuus vivit: et cre-
2,11,23. 54 didit ipse, et domus eius tota. Hoc iterum
secundum signum fecit Iesus, cum venisset
a Iudaea in Galilaeam.

6,4. 5 Post haec erat dies festus Iudaeorum, et ⁸⁸₁
9,7. 2 ascendit Iesus Ierosolymam. Est autem Iero-
solyms Probatrica piscina, quae cognominatur
Hebraice Bethesda, quinque porticus habens.
3 In his iacebat multitudo magna languentium,
caecorum, claudorum, aridorum expectantium
4 aquae motum. Angelus autem Domini descen-
debat secundum tempus in piscinam: et mo-
vebatur aqua. Et qui prior descendisset in
piscinam post motionem aquae, sanus fiebat
5 a quacumque detinebatur infirmitate. Erat
autem quidam homo ibi triginta et octo an-
6 nos habens in infirmitate sua. Hunc cum
vidisset Iesus iacentem, et cognovisset quia
iam multum tempus haberet, dicit ei: Vis
7 sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine,
hominem non habeo, ut cum turbata fuerit

53 quia] quod

5,1 hierosolymis

2 super probatica, pisc.

4 — vers.

6 > multum iam] habet

κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου· ὁ υἱός σου ζῆ. 50
ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ κατα- 51 Mt 8,6.
βαίνοντος οἱ δοῦλοι ὑπήντησαν αὐτῷ λέγοντες
ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῆ. ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν 52
παρ' αὐτῶν ἐν ἣ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν
αὐτῷ ὅτι ἐχθρὸς ὥραν ἐβδόμην ἀφήκεν αὐτὸν ὁ
πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι ἐκείνη τῇ ὥρᾳ 53 L 19,9.
ἐν ἣ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ υἱός σου ζῆ· καὶ
ἐπίστευσεν αὐτός καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο 54 2,11,28.
[δὲ] πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

15 Μετὰ ταῦτα ἦν ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη 5 6,4. Mt 23,37.
18,1 Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱερο- 2 9,7.
σολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἣ ἐπι-
λεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθζαθά, πέντε στοὰς ἔχουσα.
ἐν ταύταις κατέκειτο πλήθος τῶν ἀσθενούντων, 3
7 τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ 5
τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ
αὐτοῦ· τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ ■
γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ·
θέλεις ὄγιής γενέσθαι; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· 7
κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῆ τὸ

51 δούλοι : HR+ αυτου | αυτο : [R]T+ και ηγγελων
(R απηγ.) | T— λεγοντες. 52 RT ειπον 54 [δε] : W—RT
5,1 h^r T η εορτη 2 επι τη προβ. : h^{r1} προβατικη²⁰— | W
κολυμβηθρα η | η επιλεγ. : T το λεγομενον | h Βηθσαιδα
RW Βηθσεδα 3 ξηρων : h^{r1e}+, παραλυτικων (h^{r2}— παρ. 5),
εκδεχομενων την του υδατος κινησιν. 3 + (4) αγγελος δε (h^{r4}
γαρ 5) Κυριον (— K. 5) κατα καιρον (h^{r20v}— κ. καιρ.) κατε-
βαιεν (h^{r4} ελουετο) εν τη κολυμβηθρα και εταρασετο (h^{r4}
εταρασε 5) το υδωρ· ο ουν πρωτος εμβας μετα την ταραχην
του υδατος (h^{r20v}— μ. τ. τ. τ. υ.) υγιης εγενετο οιω δηποτ
ουν (h^{r4} ω δηποτε 5) κατειχετο νοσηματι. 5 5 H [και]

49 τον παιδα N τον υιον A 51 ο υιος σου DN 52 εβδομην :
tertia e nona syr^c 5,1 Ιουδαιων : αζυμων A : + η σκηνο-
πηγια 131 2 Βελζεθα 5 — τις

- Mt 9,8. ■ ὕδωρ βάλη με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ
 ἐρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν σου
 9,14. 9 καὶ περιπάτει. καὶ εὐθὺς ἐγένετο ὑγιής ὁ ἄν-
 θρωπος, καὶ ἤρην τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ πε-
 ριεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.
 Jt 17,21. 10 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββα-
 Mt 12,2 85. L 6,2.9. τόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράβαττον.
 11 ὃς δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός 39,1
 μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει.
 L 5,21. 12 ἠρώτησαν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών
 Mc 9,25. 13 σοι· ἄρον καὶ περιπάτει; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει
 τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν
 8,11. 14 τῷ τόπῳ. μετὰ ταῦτα εὗρισκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς
 ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιῆς γέγονας·
 μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοί τι γένηται.
 15 ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις
 Mt 12,14. 16 ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιῆ. καὶ διὰ
 τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα
 9,4. 17 ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ
 πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι
 7,1.80; 10,83. 18 διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι
 ἀποκτείνειν, ὅτι οὐ μόνον ἔλυνεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ
 καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν
 8,11.83. 19 ποιῶν τῷ θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ
 80. 15,5. ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται
 ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἂν μὴ τι βλέπη
 τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ,
 8,55. 20 ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ὁ γὰρ πατήρ
 10,27. φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς

9 T— ευθεως 11 T— ος δε 13 ιαθεις : T ασθενων
 14 H [ο] Ιησ. 15 ειπεν : hRW ανηγγειλεν 17 R ο δε
 [Ιησους] 18 T— ουν 19 H [ο Ιησους] | T ποιει ομοιως

7 fn + και λαμβανει ιασιν 64 + εγω δε ασθενων
 πορευομαι 69 16 Ιησουν : + και εζητουν αυτον απο-
 κτειναι ANΣ 19 ο υιος 1^ο : + του ανθρωπου

aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim
 ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus: 8 Mt 9,6.
 Surge, tolle grabatum tuum, et ambula. Et 9 9,14.
 statim sanus factus est homo ille: et sustulit
 grabatum suum, et ambulabat. Erat autem
 sabbatum in die illo. Dicebant ergo Iudaei 10 Jr 17,21.
 illi, qui sanatus fuerat: Sabbatum est, non L. 6,2.
⁸⁹
₁₀ licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit 11
 eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle
 grabatum tuum, et ambula. Interrogaverunt 12 L. 5,21.
 ergo eum: Quis est ille homo, qui dixit tibi,
 Tolle grabatum tuum, et ambula? Is autem, 13
 qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset.
 Iesus enim declinavit a turba constituta in
 loco. Postea invenit eum Iesus in templo, 14 8,11.
 et dixit illi: Ecce sanus factus es: iam noli
 peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.
 Abiit ille homo, et nunciavit Iudaeis quia 15
 Iesus esset, qui fecit eum sanum.

Propterea persequiebantur Iudaei Iesum, 16 Mt 12,14.
 quia haec faciebat in sabbato. Iesus autem 17 9,4.
 respondit eis: Pater meus usque modo ope-
 ratur, et ego operor. Propterea ergo magis 18 7,1.30; 10,33.
 quaerebant eum Iudaei interficere: quia non
 solum solvebat sabbatum, sed et patrem
 suum dicebat Deum, aequalem se faciens
 Deo. Respondit itaque Iesus, et dixit eis: 19 3,11.32.
 Amen, amen dico vobis: non potest Filius a 30. 15,5.
 se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem
 facientem: quaecumque enim ille fecerit, haec
 et Filius similiter facit. Pater enim diligit 20 3,35.
 Filium, et omnia demonstrat ei, quae ipse

9 — ille | > illo die
 11 > me fecit san. | § — tuum
 13 — a
 19 (C inc. v. Amen amen)

- facit: et maiora his demonstrabit ei opera,
 21 ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitatur
 mortuos, et vivificat: sic et Filius, quos vult,
 22 vivificat. Neque enim Pater iudicat quem-
 23 quam: sed omne iudicium dedit Filio, ¹ ut
 omnes honorificent Filium, sicut honorificant
 Patrem: * qui non honorificat Filium, non ⁴⁰₁
 24 honorificat Patrem, qui misit illum. Amen, ⁴¹₁₀
 amen dico vobis, quia qui verbum meum
 audit, et credit ei, qui misit me, habet vitam
 aeternam, et in iudicium non venit, sed tran-
 25 siit a morte in vitam. Amen, amen dico
 vobis, quia venit hora, et nunc est, quando
 mortui audient vocem Filii Dei: et qui audie-
 26 rint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam
 in semetipso: sic dedit et Filio habere vitam
 27 in semetipso: et potestatem dedit ei iudicium
 28 facere, quia Filius hominis est. Nolite mirari
 hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in
 monumentis sunt, audient vocem Filii Dei:
 29 et procedent qui bona fecerunt, in resurrec-
 tionem vitae: qui vero mala egerunt, in re-
 30 surrectionem iudicii. Non possum ego a me-
 ipso facere quidquam. Sicut audio, iudico: et
 iudicium meum iustum est: * quia non quaero ⁴²₁
 31 voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui
 misit me. Si ego testimonium perhibeo de ⁴³₁₀
 meipso, testimonium meum non est verum.
 32 Alius est, qui testimonium perhibet de me:
 et scio quia verum est testimonium, quod
 33 perhibet de me. Vos misistis ad Ioan-
 nem: et testimonium perhibuit veritati.
 34 Ego autem non ab homine testimonium ac-
 35 cipio: sed haec dico ut vos salvi sitis. Ille

22 > iudic. omne 24 Φ transiet 26 > vitam habere
 27 ei et iud. 28 voc. eius 31 - ipso 32 Φ test. eius (2°)

- ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα
 ὑμεῖς θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει 21
 τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὐδὲ
 θέλει ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, 22
 ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ἵνα 23
 πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα.
 40,1 * ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν
 1,10 πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ 24
 τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί
 με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται
 ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν.
 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν 25
 ἐστὶν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ
 υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ὥσπερ 26
 γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ
 υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. καὶ ἐξουσίαν 27
 ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου
 ἐστίν. μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν 28
 ἧ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσιν τῆς
 φωνῆς αὐτοῦ¹ καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιή-
 σαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ τὰ φαῦλα πρά-
 ξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ 30
 ποιεῖν ἅπ' ἑμαντοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω,
 42,1 καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, * ὅτι οὐ ζητῶ τὸ
 θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
 8,10 με. Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαντοῦ, ἡ μαρ- 31
 τυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρ- 32
 τυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ
 μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ὑμεῖς ἀπεστάλ- 33
 κατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ·
 ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμ- 34
 βάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖνος 35

Dn 7,18.14.

Act 17,31.

Ph 2,10.11.

1 J 2,28.

L 10,18.

8,16.18; 6,47;

8,51; 11,26 s.

1 J 3,14.

4,23. Mt 8,22.

E 2,5.6.

1,1—4.

Dn 7,10.14.

32. 1 K 6,2.

Act 10,42; 24,15.

6,40. Dn 12,2.

Mt 16,27.

R 2,7.

19. 6,38.

8,14.

86.87. 1 J 5,9.

1,19—34.

18,37.

11,42; 12,30.50.

L 1,17.

Sir 48,1.

Mt 11,16.

20 T θαυμάζετε 26 fin W, 29 οι 2° : h[R]+ δε
 32 T οἰδατε

25 θεου : ἀνθρώπου Ka 26 ο πατηρ : + ο ζων
 29 — τα 2° 30 με : + πατρος EGAz 34 ἀνθρώπων

ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὄραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ

1 J 5,9. 36
1,33; 3,2;
10,25.37 α;
14,11.

12,28. Mt 3,17. 37 περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. καὶ ὁ πέμπων με πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. * οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πρόποτε ἀκηκόατε οὔτε

Dt 4,12.

15,7. 38 εἶδος αὐτοῦ ἐώρακατε, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος,

Kol 3,16.

L 24,27.44. 39 τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐραννᾶτε τὰς γραφάς, T 3,15—17. 1 P 1,11. ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν·

Mt 28,37. 40 καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. 1 καὶ 41 οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν

15,24. L 11,42. 42 παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, ἀλλὰ ἐγνώκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.

Mt 24,5. 43 ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι

12,43. 44

Mt 23,5—7. R 2,29. τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

7,19. Dt 31,26. 45 μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν

Gn 3,15; 49,10. 46 ὑμεῖς ἠλπίκατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Dt 18,15. L 24,44.

7,19. L 16,31. 47 εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύετε;

1—15:

Mt 14,18—21;
15,32—39.
Mc 6,32—44;
8,1—10.
L 9,10—17.

6 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς 16
2 θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ἤκο- 40,1
λούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων τὰ

42 T ουκ εχετε post ου 44 παρα 1° : H παρ | H [θεου] 47 πιστευετε : h πιστευετε 6,2 HR εδωκον

45 υμων 2° : + προς τον πατερα B 6,1 Γαλιλαιας : + εις τα μερη

erat lucerna ardens, et lucens. Vos autem
 voluistis ad horam exultare in luce eius. Ego **36** 1 J 5,9.
1,33; 8,2.
 autem habeo testimonium maius Ioanne. Opera
 enim, quae dedit mihi Pater ut perficiam ea:
 ipsa opera, quae ego facio, testimonium per-
 hibent de me, quia Pater misit me: et qui **37** Mt 3,17.
Dt 4,12.
 misit me Pater, ipse testimonium perhibuit
 de me: * neque vocem eius umquam audistis,
⁴⁴/₃ neque speciem eius vidistis. et verbum eius **38**
⁴⁵/₁₀ non habetis in vobis manens: quia quem
 misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini **39** L 24,27-44.
2 T 8,15-17.
1 P 1,11.
 Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam
 aeternam habere: et illae sunt, quae testimo-
 nium perhibent de me: et non vultis venire **40**
 ad me ut vitam habeatis. Claritatem ab **41**
 hominibus non accipio. Sed cognovi vos, **42**
 quia dilectionem Dei non habetis in vobis.
 Ego veni in nomine Patris mei, et non ac-
 cipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum **43** Mt 24,5.
7,18.
 accipietis. Quomodo vos potestis credere, qui **44** 12,43.
Mt 23,5-7.
 gloriam abinvicem accipitis: et gloriam, quae
 a solo Deo est, non quaeritis? Nolite putare **45** Dt 31,26.
 quia ego accusaturus sim vos apud Patrem.
 est qui accusat vos Moyses, in quo vos spe-
 ratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis **46** Gn 3,15; 49,10
Dt 18,15.
L 24,44.
 forsitan et mihi: de me enim ille scripsit.
 Si autem illius litteris non creditis: quomodo **47** 7,19. L 16,31.
 verbis meis credetis?

⁴⁶/₁

Post haec abiit Iesus trans mare **6**
 Galilaeae, quod est Tiberiadis: et seque-
 batur eum multitudo magna, quia videbant **2**

1-15:
 Mt 14,13-21;
 15,32-39.
 Mc 6,32-44;
 8,1-10.
 L 9,10-17.

35 > exult. ad horam.
 36 > me misit   43 & accepistis
 44 > potestis vos | > est deo
 45 & acc. vos,   47 > meis verbis

- signa, quae faciebat super his, qui infirma-
 Mt 5,1. 3 bantur. Subiit ergo in montem Iesus: et
 2,13; 11,55. 4 ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem
 L 22,1. 5 proximum Pascha dies festus Iudaeorum. Cum
 sublevasset ergo oculos Iesus, et vidisset quia
 multitudo maxima venit ad eum, dixit ad
 Philippum: Unde ememus panes, ut mandu-
 6 cent hi? Hoc autem dicebat tentans eum:
 7 ipse enim sciebat quid esset factururus. Re-
 spondit ei Philippus: Ducentorum denariorum
 panes non sufficiunt eis, ut unusquisque mo-
 8 dicum quid accipiat. Dicit ei unus ex disci-
 Rg 4,42.43. 9 pulis eius, Andreas frater Simonis Petri: Est
 puer unus hic, qui habet quinque panes
 ordeaceos, et duos pisces: sed haec quid
 10 sunt inter tantos? Dixit ergo Iesus: Facite
 homines discumbere. Erat autem foenum
 multum in loco. Discubuerunt ergo viri, nu-
 11 mero quasi quinque millia. Accepit ergo Iesus
 panes: et cum gratias egisset, distribuit disc-
 cumbentibus: similiter et ex piscibus quantum
 12 volebant. Ut autem impleti sunt, dixit disci-
 pulis suis: Colligite quae superaverunt frag-
 13 menta, ne pereant. Collegerunt ergo, et
 impleverunt duodecim cophinos fragmento-
 rum ex quinque panibus ordeaceis, quae
 Dt 18,15. 14 superfuerunt his, qui manducaverant. Illi ⁶⁰/₁₀
 ergo homines cum vidissent quod Iesus
 fecerat signum, dicebant: Quia hic est vere
 12,13; 18,30. 15 propheta, qui venturus est in mundum. Iesus
 ergo cum cognovisset quia venturi essent,
 ut raperent eum, et facerent eum regem,
 16 * fugit iterum in montem ipse solus. Ut ⁵¹/₄

16-21:
 Mt 14,22-33.
 Mc 6,45-52.

6,5 dicit 9 hordiac-, it 13 11 > panes iesus
 13 § ord. et duobus piscibus | manducaverunt
 14 - Iesus

47,3 σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθεν 3 Mt 5,1.
 δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ
 48,1 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ 4 2,18; 11,55.
 8 ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμ- 5 L 22,1.
 49,1 μούς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος
 ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον· πόθεν
 ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; τοῦτο δὲ 6
 ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν
 ποιεῖν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Φίλιππος· διακοσίων δη- 7
 ναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος
 βραχὺ τι λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν 8
 αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· ἐστίν 9 2 Rg 4,42,43.
 παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους
 καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστίν εἰς τοσού-
 τους; εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους 10
 ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ.
 ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντα-
 κισχίλιοι. ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ 11 21,18.
 εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως
 καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ὡς δὲ ἐνε- 12
 πλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συνα-
 γάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι
 ἀπόληται. συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα 13
 κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν
 50,10 κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ 14 Dt 18,16.
 οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον
 ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος
 17 εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν 15 12,13; 16,86.
 ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάξειν αὐτόν ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα,
 51,4 * ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. Ὡς 16 16—21:
 9 Mt 14,22—23.
 Mc 6,45—52.
 8.

3 W ο Ἰησ. | T εκαθεζετο 4 h^s oj — το πασχα
 7 T αποκρινεται | HR— ο | τι : [R]—H 10 ουν οι : h ουν,
 11 T ευχαριστησεν και εδωκεν 14 H α ποι. σημεια | T ο
 εις τ. κοσμ. ερχομενος 15 ανεχωρ. : T φευγει

11 τοις ανακειμ. : pr τοις μαθηταις, οι δε μαθηται Da^g
 14 — αληθως 15 fin + κακει προσηνηχето

δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ
 17 τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο
 πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία
 ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὐπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ
 8,24; 14,24. 18 Ἰησοῦς, ἣ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος
 19 διεγείρετο. ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι
 πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περι-
 πατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
 20 γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς·
 21 ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν
 εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ
 τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς 18
 θαλάσσης εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ 52,10
 εἰ μὴ ἓν, καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς
 αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ

11. 23 μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· ἀλλὰ ἦλθεν πλοιάρια
 ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν

Mc 1,38. 24 ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ὅτε οὖν εἶδεν
 ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια καὶ ἦλθον
 25 εἰς Καφαρναοῦμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. καὶ εὐρόντες
 αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· ῥα ββεῖ,

26 πότε ὧδε γέγονας; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ
 εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι
 εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων
 4,14. 5,38. 27 καὶ ἐχορτάσθητε. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσιν τὴν
 Mt 16,12. ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρωσιν τὴν μένουσαν εἰς
 ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει·

17 W εἰς το πλ. | και ... εγεγονει : T κατελαβεν δε αυτους
 η σκοτια | hT εληλ. Ιησους προς αυτους W πρ. α. ελ. ο Ι.
 18 T διηγειρετο 19 T σταδια 21 T επι την γην
 22,23 ειδον ... κυριου. : h ιδων ... κυριου' — 23 HR ἀλλὰ |
 T ηλθον | H πλοια 27 T διδωσιν υμιν

22 (τη επ. — ο οχλ... απηλθον —) | εν : + εκεινο εις ο ενε-
 βησαν οι μαθηται αυτου (N* D) 23 αλλων πλοιαριων ελθοντων
 : επελθοντων (cf. vg) ουν των πλοιων N | του τοπου : ουσης N |
 — ευχαριστ. τ. κυριου 247 25 εληλυθας

autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent navim, 17 venerunt trans mare in Capharnaum: et tenebrae iam factae erant: et non venerat ad eos Iesus. Mare autem, vento magno 18 flante, exurgebat. Cum remigassent ergo 19 quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambulans supra mare, et proximum navi fieri, et timuerunt. Ille autem 20 dicit eis: Ego sum, nolite timere. Voluerunt 21 ergo accipere eum in navim: et statim navis fuit ad terram, in quam ibant.

$\frac{52}{10}$

Altera die, turba, quae stabat trans mare, 22 vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, et quia non introisset cum discipulis suis Iesus in navim, sed soli discipuli eius abiissent: aliae vero supervenerunt naves a Tiberiade iuxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino. Cum ergo vidisset 24 turba quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt in naviculas, et venerunt Capharnaum quaerentes Iesum. Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, 25 quando huc venisti? Respondit eis Iesus, et 26 dixit: Amen, amen dico vobis: quaeritis me non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, et saturati estis. Operamini non 27 cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam, quem Filius hominis dabit vobis.

4,14. 5,36.
Mt 16,12.

17 navem, it 21.22

19 super

21 > fuit navis

22 abissent

23 ~~§~~ agentes Deo

24 - in

27 > vobis dabit

- 28 Hunc enim Pater signavit Deus. ¹ Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur
- 1 J 3,28. 29 opera Dei? Respondit Iesus, et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem
- 2,18. Mc 8,11. 30 misit ille. Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu ⁵³/₄ facis signum ut videamus, et credamus tibi?
- Ex 16,18,14. 31 quid operaris? Patres nostri manducaverunt ⁵⁴/₁₀ manna in deserto, sicut scriptum est: Panem
- Ps 78,24. 32 de caelo dedit eis manducare. Dixit ergo eis
49. 32 Iesus: Amen, amen dico vobis: Non Moyses dedit vobis panem de caelo, sed Pater meus
- 51 33 dat vobis panem de caelo verum. Panis enim Dei est, qui de caelo descendit, et dat vitam
- 34 mundo. Dixerunt ergo ad eum: Domine,
48. 4,14; 7,37. 35 semper da nobis panem hunc. Dixit autem ⁵⁵/₁ eis Iesus: Ego sum panis vitae: qui venit ad me, non esuriet: et qui credit in me, non
- 26,20. 36 sitiet unquam. Sed dixi vobis quia et vidi-
- 17,6—8. 37 stis me, et non creditis. Omne, quod dat ⁵⁶/₁₀ mihi Pater, ad me veniet: et eum, qui venit
- Mt 11,28. 38 ad me, non eiiciam foras: quia descendi de ⁵⁷/₁ caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed
- 4,34. 39 voluntatem eius, qui misit me. Haec est ⁵⁸/₁₀ autem voluntas eius, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die.
- 0,28,29; 17,12. 40 Haec est autem voluntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium, et credit in eum, habeat vitam aeternam, et
- 5,29; 11,24. 41 ego resuscitabo eum in novissimo die. Mur- ⁵⁹/₁

31 > manna manduc.

33 Dei] ☩ verus | > descend. de caelo

35 ☩ ☩ ^{22.28 a. corr.} ei | umq.] ☩ in aeternum

36 ☩ credidistis

37 illum

40 aut.] enim | > resusc. ego

- τούτον γὰρ ὁ πατήρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. εἶπον 28
 οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα
 τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 29 ^{1 J 3,28.}
 αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πι-
^{3,4}στεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. εἶπον οὖν 30 ^{2,18. Mc 8,11.}
 αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ
¹⁰πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; ¹οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ 31 ^{Ex 16,4.18—16.}
 μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν γεγραμ- ^{Ps 78,24.}
 μένον· ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. ^{49.}
 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 32 ^{Mt 6,11.}
 οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ 33 ^{51.}
 θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
 ζῶν διδοὺς τῷ κόσμῳ. εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· 34 ^{4,15.}
^{5,1}κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τούτον. εἶπεν 35 ^{48, 4,14; 7,37.}
¹⁰αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· * ὁ 36 ^{Sir 24,28 s.}
 ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων
 εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. Ἄλλ' εἶπον 37 ^{28.29.40.64.}
 ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ [με] καὶ οὐ πιστεύετε. πᾶν 37 ^{17,6—8.}
 ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἤξει, καὶ τὸν ^{Mt 11,28.}
^{7,1}ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλλω ἔξω, ὅτι κατα- 38 ^{4,34; 5,30.}
 βέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα ^{Mt 26,39.}
 τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ^{H 10,9 s.}
¹⁰τούτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα 39 ^{10,38.39; 17,13.}
 πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ
 ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τούτο γὰρ ἐστὶν 40 ^{5,29; 11,24;}
 τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν ^{12,45.}
 υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ
¹⁹ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐργό- 41 ^{61.}
^{59,1}

29 HR ο Ἰησ. 32 HR εδωκεν 33 αρτ. : T+ ο 35 T
 ειπεν ουν 36 [με] : W-T 37 με : T εμε 38 T ποιησω
 39.40 HR- εν 40 T αιωνιον και

35 ειπ. : + δε Ααλς | πειναση : + πωποτε 37 - εξω
 N* D 38 με : + πατρος D , 48 39 ε 39 εξ αυτου : μηδεν

- γυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· ἐγὼ
 L 4,22. 42 εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
 ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ,
 οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα;
 πῶς νῦν λέγει ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;
 43 ἁπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε 80,
 85. 44 μετ' ἀλλήλων. Οὐδείς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με
 ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν,
 Is 54,13. 45 κἀγὼ ἀναστήσω αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, ἔστιν
 Jr 31,33.34. γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες
 1 Th 4,9. διδάκτοι θεοῦ· πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς
 1,18. 46 καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ. οὐχ ὅτι τὸν πατέρα 81,
 ἐώρακέν τις, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος
 8,16; 5,24. 47 ἐώρακεν τὸν πατέρα. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ 82,
 85. 48 πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος 83,
 31. 49 τῆς ζωῆς. οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ 84,
 1 K 10,8.5. 50 τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ
 85. H 10,5.10. 51 φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν 85,
 ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου
 τοῦ ἄρτου, ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ
 ὃν ἐγὼ δώσω ἢ σὰρξ μου ἐστὶν ὑπὲρ τῆς τοῦ
 80. H κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους 20
 οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν 86,
 5,26; 4,14. 53 δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ
 Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε
 τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε
 39. 44. 54 αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ

42 H ουχι | λεγει : T+ ουτος 44 hW προς εμε
 46 H [του] | πατερα 2° : T θεον 50 hW αποθνησκη 51 T εκ
 του εμου αρτου | W ζησεται | η σαρξ μου εστιν : h²¹ T
 post ζωης h²² + ην εγω δωσω post εστιν 52 T ημιν
 ουτος | σαρκα : H+ [αυτου] 53 H [ο]

42 — και τ. μητερα N* | εαυτον απο τ. ουρ. καταβεβη-
 κεναι 44 — ■ πατηρ A 46 θεου : πατρος ■ 47 ο
 πιστ. : + εις εμε ADN⁵ 53 φαγητε : λαβητε

murabant ergo Iudaei de illo, quia dixisset:
 Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi,
¹ et dicebant: Nonne hic est Iesus filius Ioseph, ⁴² I. 4,22.
 cuius nos novimus patrem, et matrem? Quo-
 modo ergo dicit hic: Quia de caelo descendi?
⁶⁰ Respondit ergo Iesus, et dixit eis: Nolite mur- ⁴³
¹⁰ murare in invicem: nemo potest venire ad ⁴⁴ 65.
 me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum:
 et ego resuscitabo eum in novissimo die. Est ⁴⁵ Is 54,13.
Jr 31,33.34.
 scriptum in Prophetis: Et erunt omnes docili-
 biles Dei. Omnis, qui audivit a Patre, et
⁶¹ didicit, venit ad me. Non quia Patrem vidit ⁴⁶ 1,18.
³ quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit
⁶² Patrem. Amen, amen dico vobis: Qui credit ⁴⁷ 3,16.
¹⁰ in me, habet vitam aeternam. Ego sum panis ⁴⁸ 35.
⁶³ vitae. Patres vestri manducaverunt manna in ⁴⁹ 31.32.
¹ deserto, et mortui sunt. Hic est panis de ⁵⁰ 1 K 10,3.5.
¹⁰ caelo descendens: ut si quis ex ipso mandu-
⁶⁵ caverit, non moriatur. Ego sum panis vivus, ⁵¹ H 10,5.10.
¹ qui de caelo descendi. Si quis manducaverit
 ex hoc pane, vivet in aeternum: et panis,
 quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.
⁶⁶ Litigabant ergo Iudaei ad invicem, dicentes: ⁵² 60.
¹⁰ Quomodo potest hic nobis carnem suam
 dare ad manducandum? Dixit ergo eis Iesus: ⁵³ 5,26; 4,14.
 Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis
 carnem Filii hominis, et biberitis eius sangui-
 nem, non habebitis vitam in vobis. Qui ⁵⁴

41 — vivus

49 > in des. manna

■ (C inc. v. 52 Si quis et numerat 53. 54 pro 52. 53, repetitio
 „54“ C⁹² consentit numeris nostris, C^{92.93} numerant 55—72
 pro 54—71)

52 > carn. suam nob. dare

53 habetis

- manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam: et ego resuscitabo
 55 eum in novissimo die. Caro enim mea, vere est cibus: et sanguis meus, vere est potus.
- 15,4. 56 qui manducat meam carnem, et bibit meum
 J 3,24; 2,24. 57 sanguinem, in me manet, et ego in illo. Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem: et qui manducat me, et ipse vivet
 58 propter me. Hic est panis, qui de caelo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt. Qui manducat
 59 hunc panem, vivet in aeternum. Haec dixit
 60 in synagoga docens, in Capharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt: Durus est hic sermo, et quis potest eum
 41. 61 audire? Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit
 3,18. 62 eis: Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius?
 2 K 3,6. 63 Spiritus est, qui vivificat: caro non prodest
 1 P 3,18. quidquam. * verba, quae ego locutus sum
 13,11. 64 vobis, spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. * Sciebat enim ab
 72
 44. 65 initio Iesus qui essent non credentes, et quis traditurus esset eum. Et dicebat: Propterea 73
 dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, 10
 66 nisi fuerit ei datum a Patre meo. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro: et
 11,6. I. 22,28. 67 iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim: Numquid et vos vultis

60 — et 63 sum, vobis sp.

64 ~~est~~ — non 2°

τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
 ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ
 67,1 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἢ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῆς ἐστίν 55
 68,10 βρωσίς, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῆς ἐστίν πόσις. ὁ 56 15,4.
 τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα 1 J 9,24; 2,24.
 ἐν ἐμοὶ μένει καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέν 57
 με ὁ ζῶν πατήρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ
 ὁ τρώγων με καὶ κεῖνος ζήσει δι' ἐμέ. οὗτός ἐστιν 58
 ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον
 οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν
 ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν συνα- 59
 γωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ. Πολλοὶ οὖν 60 I. 6,17.
 ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· σκληρός
 ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;
 εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ 61 41.
 τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο
 69,1 ὑμᾶς σκανδαλίζει; ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ 62 8,18.
 70,4 ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; τὸ 63 2 K 8,6.
 πνεῦμά ἐστὶν τὸ ζωοποιοῦν, ἢ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ 1 P 8,18.
 71,10 οὐδέν· * τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά 15,8.
 ἐστὶν καὶ ζωὴ ἐστίν. ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες 64 36. 18,11.
 72,4 οἳ οὐ πιστεύουσιν. * ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς
 τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστὶν ὁ
 78,10 παραδώσων αὐτόν. καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἶρηκα 65 44.
 ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με ἐὰν μὴ
 ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς.
 Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον 66 L 6,17; 9,82.
 εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουں.
 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε 67 11,8. L 22,28.

54 W εν τη 56 εν αυτω : h^r + καθως εν εμοι ο
 πατηρ καγω εν τω πατρι. αμην αμην λεγω υμιν, εαν μη
 λαβητε το σωμα του υιου του ανθρωπου ως τον αρτον της
 ζωης, ουκ εχετε ζωην εν αυτω. 59 fin h^r + † σαββατω †
 60 RT ειπον 64 H αλλα 65 T προς εμε 66 τουτου :
 T+ ουν | πολλοι : H[R]+ εκ

68. Act 5,20. 68 ὑπάγειν; ἄπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, 74,1
 πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου
 1,49; 11,27. 69 ἔχεις· καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν
 14,33; 16,16. 70 ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 75,10
 18,18; 15,16. Ἰησοῦς· οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην;
 L 6,18. 64. 71 καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ἔλεγεν δὲ τὸν
 Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν
 παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

- 6,18; 6,1. 7 Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ 21
 Mc 9,30. Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἠθέλην ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περι-
 L 9,51. πατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.
 Lv 23,34. 2 ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία.
 12. Mt 12,46. Act 1,14. ■ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετά-
 βηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα
 καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν τὰ ἔργα σου ἃ
 Mt 12,16. 4 ποιεῖς· οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ
 αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανε-
 Mt 12,55. 5 ρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ
 2,4. 6 αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ
 3,19; 15,18. 7 καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ
 καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστιν ἑτοιμος. οὐ δύ-
 ναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι
 ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ
 8 πονηρά ἐστιν. ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν·
 ἐγὼ οὐπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ
 9 ἐμὸς καιρὸς οὐπω πεπλήρωται. ταῦτα δὲ εἰπὼν
 10 αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέ- 22

70 R ἐξελεξάμην, καὶ ... ἐστιν; 71 T αὐτον παραδι-
 δομαι | εἰς : T + ων 7,1 T- Καὶ | H [ο] 3 K [σοῦ]
 τα εργα W σου τα ε. 4 αὐτος : ■ αὐτο 6 T- ουν
 8 ουνπω 1^ο : hBT ουκ 9 T- δε | αὐτοις : hT αὐτος

69 ἅγιος : χριστος ο υιος Να5 | θεου : + του
 ζωντος Να5 71 Ἰσκαρ. : απο Καρνωτου Ν* 7,3 Γαλιλαιαν
 δ fin + τοτε

⁷⁴₁ abire? Respondit ergo ei Simon Petrus: 68 ^{83.}
 Domine, ad quem ibimus? verba vitae aeter-
 nae habes. et nos credidimus, et cognovimus 69 ^{1,49; 11,27.}
⁷⁵₁₀ quia tu es Christus Filius Dei. Respondit 70 ^{Mt 14,33; 18,18.}
 eis Iesus: Nonne ego vos duodecim elegi: et
 ex vobis unus diabolus est? Dicebat autem 71 ^{84.}
 Iudam Simonis Iscariotem: hic enim erat
 traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

Post haec autem ambulabat Iesus in 7 ^{5,18; 6,1.}
 Galilaeam, non enim volebat in Iudaeam ^{Mc 9,30.}
 ambulare: quia quaerebant eum Iudaei inter- ^{L 9,51.}
 ficere. Erat autem in proximo dies festus 2 ^{Lv 23,34.}
 Iudaeorum, Scenopogia. Dixerunt autem ad 3 ^{2,12. Mt 12,46.}
 eum fratres eius: Transi hinc, et vade in ^{Act 1,14.}
 Iudaeam, ut et discipuli tui videant opera
 tua, quae facis. Nemo quippe in occulto 4 ^{Mt 12,16.}
 quid facit, et quaerit ipse in palam esse: si
 haec facis, manifesta teipsum mundo. Neque 5 ^{Mt 13,55.}
 enim fratres eius credebant in eum. Dicit 6 ^{2,4.}
 ergo eis Iesus: Tempus meum nondum ad-
 venit: tempus autem vestrum semper est
 paratum. Non potest mundus odisse vos: me 7 ^{15,18.}
 autem odit: quia ego testimonium perhibeo
 de illo quòd opera eius mala sunt. Vos 8
 ascendite ad diem festum hunc, ego autem
 non ascendo ad diem festum istum: quia meum
 tempus nondum impletum est. Haec cum dixit- 9
 set, ipse mansit in Galilaea. Ut autem as- 10

69 ☞ credimus   70 elegi? ... est.
 71 ☞ de iuda | ☞ iscariotis ☞ scariotis
 7,1 — autem   2 ☞ scenopogia
 4 ☞ quidquam ☞ aliquid
 7 quod] quia
 8 — autem | ☞ ascendam

cenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit
ad diem festum non manifeste, sed quasi in
11 occulto. Iudaei ergo quaerebant eum in die
47. Mt 27,68. 12 festo, et dicebant: Ubi est ille? Et murmur
multum erat in turba de eo. Quidam enim
dicebant: Quia bonus est. Alii autem dice-
bant: Non, sed seducit turbas. Nemo tamen
9,22; 12,42; 13 palam loquebatur de illo propter metum Iu-
10,38. daeorum.

37. 14 Iam autem die festo mediante, ascendit

Mt 13,54. 15 Iesus in templum, et docebat. Et mirabantur
1. 2,47. Iudaei, dicentes: Quomodo hic litteras scit,

12,49. 16 cum non didicerit? Respondit eis Iesus, et
dixit: Mea doctrina non est mea, sed eius,

17 qui misit me. Si quis voluerit voluntatem
eius facere: cognoscet de doctrina, utrum ex

5,41—44. 18 Deo sit, an ego a me ipso loquar. Qui a
semetipso loquitur, gloriam propriam quaerit.

5,47. Act 7,53. 19 est. Nonne Moyses dedit vobis legem: et
5,16,18. R 2,17—29. nemo ex vobis facit legem? Quid me quae-
ritis interficere? Respondit turba, et dixit:

Mc 3,21 s. 20 Daemonium habes: quis te quaerit inter-
8,48.52; 10,20. ficere? Respondit Iesus, et dixit eis: Unum

5,16. 21 opus feci, et omnes miramini. Propterea
Gn 17,10—12. 22 Moyses dedit vobis circumcisionem: (non quia
Lv 12,3 s. ex Moysse est, sed ex patribus) et in sabbato

5,8. 23 circumciditis hominem. Si circumcisionem
accipit homo in sabbato, ut non solvatur
lex Moysi: mihi indignamini quia totum

12 **¶** multus | > de eo erat in t.

17 **¶** meipso (de **¶** hic et 4; 8,18.54 dubitari potest)

18 eum | illum

19 legem? . . legem. | (**¶** inc. v. 20 Quid)

- βησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερώς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ 11
 ἔλεγον· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; ¹ καὶ γογγυσμὸς περὶ 12 47. Mt 27,69.
 αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἀγαθὸς ἐστὶν· ἄλλοι [δὲ] ἔλεγον· οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει 13 9,22; 12,42; 19,38; 20,19.
 περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.
- 23 Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς 14 L 19,47.
 τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰου- 15 Mt 13,54.
 δαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ L 2,47.
 μεμαθηκώς; ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς καὶ 16 12,49.
 εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ 17
 ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἑμαντοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ' 18 5,41—44.
 ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ 8,50.
 ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθῆς ἐστὶν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὐ 19 5,47. Act 7,53.
 Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ 5,16.18.
 ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; R 2,17—29.
¹ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος· δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ 20 Mc 3,21 s.
 ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 21 5,16.
 ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ 22 Gn 17,10—12.
 τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, — Lv 12,8 s.
 οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πα-
 τέρων, — καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.
 εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα 23 5,8.
 μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον

10 ἀλλὰ ὡς : T ἀλλ 11 W ἔστιν 12 T ἦν περὶ αὐτ.
 πολ. ἐν τῷ ὄχλῳ | [δὲ] : RW—T 16 W ο Ἰησ. 17 T—
 του 19 hT δέδωκεν 21.22 W θαυμάζετε διὰ τοῦτο.
 22 διὰ τοῦτο : T ο | H [ἐν] 23 ἀνθρ. [H]W pr ο | T ο
 Μωυσεως

- 8,15. 24 ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε
 Is 11,3. κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.
- 1.19. 5,18. 25 Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμειτῶν· οὐχ
 26 οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἶδε παρ-
 ρησία λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μὴ ποτε
 ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
41. H 7,3. 27 Χριστός; ἄλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ
 Χριστός ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.
- 8,55. 28 ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ 78,3
 λέγων· καμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ
 ἀπ' ἐμαντοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστίν ἀληθινός
- Mt 11,27. 29 ὁ πέμπας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἐγὼ οἶδα
 αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κακεῖνός με ἀπέστειλεν.
- 8,20; 13,1. 30 Ἐζήτηουν οὖν αὐτόν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν 77,1
 L 22,53. ἐπ' αὐτόν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα
 2,23; 8,30; 31 αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς 24
 0,42; 11,45; 12,11.42. αὐτόν, καὶ ἔλεγον· ὁ Χριστός ὅταν ἔλθῃ, μὴ 78,10
 1,47. 15,24. 32 πλείονα σημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν; ἤκου-
 σαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ
 ταῦτα, * καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι- 79,1
 18,38. 33 σαῖοι ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν 80,10
 ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ
 8,21; 13,36; 34 ὑπάγω πρὸς τὸν πέμπαντά με. ζητήσετέ με 81,10
 17,24. καὶ οὐχ εὐρήσετε, καὶ ὅπου εἰμί ἐγὼ ὑμεῖς οὐ
 8,22; 12,20. 35 δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς
 Jo 1,1. 1 P 1,1. ἐαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς
 οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν
 Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς
 36 Ἕλληνας; τίς ἐστίν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπεν· ζητή-
 σετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε, καὶ ὅπου εἰμί ἐγὼ
 ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

24 κρίνατε : HR κρίνετε 28 H [ο] Ἰησ. 29 T
 απεσταλκεν 31 T Πολλοι δε επιστ. εκ τ. οχλ. εις αυτ. |
 εποιησ. : T ποιει 32 T υπηρετ. post απεστ. 34 ευρησ. :
 H[R]+ με , it 36 | fin W+ εκει 35 T μελλει ουτος |
 T- ημεις 36 cf 34

hominem sanum feci in sabbato? Nolite 24 ^{8,15.}
iudicare secundum faciem, sed iustum iudi-
cium iudicate. Dicebant ergo quidam ex 25 ^{1.10. 5,18.}
Ierosolymis: Nonne hic est, quem quaerunt
interficere? Et ecce palam loquitur, et nihil 26
ei dicunt. Numquid vere cognoverunt prin-
cipes quia hic est Christus? Sed hunc scimus 27 ^{41.}
unde sit: Christus autem cum venerit, nemo
scit unde sit. Clamabat ergo Iesus in templo 28
docens, et dicens: Et me scitis, et unde sim
scitis: et a me ipso non veni, sed est verus,
qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio 29 ^{Mt 11,27.}
eum: quia ab ipso sum, et ipse me misit.
⁷⁷ Quaerebant ergo eum apprehendere: et nemo 30 <sup>8,20; 13,1.
L 22,53.</sup>
⁷⁸ misit in illum manus, quia nondum venerat 31
¹⁰ hora eius. De turba autem multi credide-
runt in eum, et dicebant: Christus cum ve-
nerit, numquid plura signa faciet quàm quae
hic facit? Audierunt Pharisei turbam mur- 32
⁷⁹ murantem de illo haec: * et miserunt prin-
¹ cipes, et Pharisei ministros ut apprehenderent
⁸⁰ eum. Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum 33 ^{13,33.}
¹⁰ tempus vobiscum sum: et vado ad eum, qui
⁸¹ me misit. Quaeritis me, et non inuenietis: 34 <sup>8,21; 13,36;
17,24.</sup>
¹⁰ et ubi ego sum, vos non potestis venire.
Dixerunt ergo Iudaei ad semetipsos: Quò 35 <sup>12,20.
Jc 1,1. 1 P 1,1</sup>
hic iturus est, quia non inueniemus eum?
numquid in dispersionem Gentium iturus est,
et docturus Gentes? Quis est hic sermo, quem 36
dixit: Quaeritis me, et non inuenietis: et
ubi sum ego, vos non potestis venire?

28 > doc. in templo iesus

33 - eis | > misit me

34 quaeritis | > sum ego

35 se ipsos

36 quaeritis

14. 4,10,14. 37 In novissimo autem die magno festivitatis
Lv 23,86.
18 44,3; 55,1; 58,11. 38 stabat Iesus, et clamabat, dicens: Si quis
Ez 47,1,12. 38 sitit, veniat ad me, et bibat. Qui credit in
Zeb 13,1; 14,8. me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre
Joel 3,1,23. 39 eius fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de
20,22. 39 Spiritu, quem accepturi erant credentes in
Act 5,32. eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia
16,7. 2 K 3,17. Iesus nondum erat glorificatus. Ex illa ergo ⁸²/₇
0,14. Dt 18,15. 40 turba cum audissent hos sermones eius, dice-
1,46. 41 bant: Hic est vere propheta. Alii dicebant:
Hic est Christus. * Quidam autem dicebant: ⁸³/₇
2 Sm 7,12. 42 Numquid a Galilaea venit Christus? Nonne
Mcb 5,1. Scriptura dicit: Quia ex semine David, et de
Mt 2,5,6; 22,42. Bethlehem castello, ubi erat David, venit
Ps 89,4 s. Christus? Dissensio itaque facta est in turba ⁸⁴/₁₀
9,16. 43 propter eum. Quidam autem ex ipsis vole-
30. 44 bant apprehendere eum: sed nemo misit super
32. 45 eum manus. Venerunt ergo ministri ad Ponti-
fices, et Pharisaeos. Et dixerunt eis illi: Quare ⁸⁵/₁
Mt 7,23,29. 46 non adduxistis illum? Responderunt ministri:
Numquam sic locutus est homo, sicut hic homo. ⁸⁶/₁₀
12. Mt 27,63. 47 Responderunt ergo eis Pharisei: Numquid et
12,42. 48 vos seducti estis? Numquid ex principibus
aliquis credidit in eum, aut ex Pharisaeis?
49 sed turba haec, quae non novit legem, male-
3,1,2. 50 dicti sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille, qui
venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis:
Dt 1,16,17; 18,15. 51 Numquid lex nostra iudicat hominem, nisi
prius audierit ab ipso, et cognoverit quid

38 dixit 39 non enim | fuerat gl.

41 > christus venit

44 eum 2°] illum

45 illum] eum

48 > aliq. ex princ.

50 dicit

51 > aud. ab ipso prius

- 35 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς δορυτῆς 37 4,10,14.
 εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων· ἐάν τις 38 Lv 23,88.
 διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ὁ πιστεύων 38 unde? Is 44,3;
 εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς 55,1; 58,11.
 κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο 39 Ez 47,1,12.
 δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμ- 39 Joel 3,1,23.
 βάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὕτω γὰρ ἦν πνευ- 20,22.
 μα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. Ἐκ τοῦ ὄχλου 40 Act 5,32.
 οὗν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· οὗτός 12,16; 16,7.
 ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός 40 2 K 8,17.
 ἐστιν ὁ Χριστός· *οἱ δὲ ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς 41 6,14. Dt 18,15.
 Γαλιλαίας ὁ Χριστός ἐρχεται; οὐχ ἡ γραφή εἶπεν 42 52; 1,46.
 ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυεὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς 42 3 Sm 7,13.
 κώμης ὅπου ἦν Δαυεὶδ, ἐρχεται ὁ Χριστός; σχίσμα 43 Mch 5,1.
 οὗν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν· τινὲς δὲ ἠθέλον ἐξ 44 Mt 2,6,8; 22,42.
 αὐτῶν πιᾶσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν 43 Ps 89,4 a.
 τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὗν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς 45 32.
 ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· 46 Mt 7,28,29.
 διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ἄπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέ- 18,6.
 ται· οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος, ὡς 47 12. Mt 27,63.
 οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὗν αὐτοῖς 48 12,42.
 οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ἢ μὴ τις 49
 ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν 50
 Φαρισαίων; ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων 3,1,2.
 τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. λέγει Νικόδημος πρὸς 51
 αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν πρότερον, εἰς ὧν 1,18,17;
 ἐξ αὐτῶν· μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον 19,15.
 ἐάν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γινῶ τί

37 H ἰστηκει | T ἐκραξεν | T— πρὸς με W πρὸς ἐμε
 39 οὐ : hW ὁ | T ἠμελλον | T πιστευοντες | πνευμα :
 h^r+ δεδομενον * + ἁγιον * + ἁγιον ἐπ αὐτοις h^r W +
 ἁγιον δεδομενον | οὐδεπω : HR οὕτω 40 ελεγον :
 [H]W+ οτι 41 οἱ δε : T ἄλλοι 42 T οὐχι | T ο χριστ.
 ἐρχετ. 44 HR ἐβαλεν 46 H— ως οὗτος λαλεῖ ο ἀνθρ.
 R [ὡς οὗτος ο ἀνθρῶπος] 47 T— ουν | H [αὐτοις]
 50 T— ο ἐλθ. . . . προτ.

41. 1,46. ■ ποιει; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγείρεται.

52 T προφ. εκ τ. Γαλιλ. 58—8,11 περι μοιχαλιδος περι- κοπη ab H cum 1 al post finem evangelii inter uncas [ ] datur, a R in contextu, sed separate et uncis [ ] inclusa, a Tischendorfio in editione maiore bis exhibetur (secundum codicem D et textum receptum), a W in mg inf.; damus textum H cum RW et D collatum; cf ad Mc 12,17; Lc 21,88.

[58 Καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, 8,1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὁρ- θρον δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν [, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς]. 3 Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχεῖα κατε- λημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ 4 λέγουσιν αὐτῷ Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευο- μένην. 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ [ἡμῶν] Μωυσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάσειν· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 [τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ.] ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύνσας τῷ δακτύλῳ κατέγραψεν εἰς τὴν γῆν. 7 ὡς δὲ ἐπέμεινον ἐρωτῶντες [αὐτόν], ἀνέκρινεν καὶ εἶπεν [αὐτοῖς] Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον. 8 καὶ πάλιν κατακύνσας ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν. 9 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν προσβυτέρων, καὶ κατελείφθη ὁ μόνος, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὔσα. 10 ἀνακύνσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ Γύναι, ποῦ εἶσιν; οὐδεὶς σε κατέ- κρινεν; 11 ἡ δὲ εἶπεν Οὐδεὶς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου, ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἀμάρτανε.]

53 W αὐτου 8,1 W και ο Ιησ. επ. 2 παρεγ. : DW παραγιεται η ηλθεν | [, και . . . αυτους] : R-W | D- και καθισ. εδιδ. αυτ. 3 γυν. επι μοιχ. : Dh επι αμαρτια γυναικα W προς αυτον γ. εν μ. | D ειλημμενην 4 λεγ. : η ειπον | αυτω : D+ εκπειραζοντες αυτον οι ιεροις ινα εχωσιν κατηγοριαν αυτου (cf v. 6) | η ειληπται W κατεληφθη 5 D Μωυσης δε εν τ. ν. εκλευσεν | [ημιν] : R (W ημιν Μωυσης) | W λιθοβολεισθαι | ουν : D δε νυν η δε | λεγ. : h+ περι αυτης [6^a] RW-D | W εκπειραζοντες | W σχωσι | η εγραψεν 7 [αυτου] : RW-D | [αυτοις] : DR : W προς αυτους | h [τον] λιθ. βαλετω W τον λ. επ αυτη β. 8 κατακυν. : hW κατω κυνας : Dh+ τω δακτυλω | D κατεγραψεν 9 οι δε . . . καθ εις : D εκαστος δε των Ιουδαιων εξηρχετο | προσβυτ. : D+ ωστε παντας εξελθειν : R+ εως των εσχατων : h^{ov}+ παντες ανεχωρησαν | μονος : hRW+ ο Ιησους 10 αυτη γυναι : DhW τη γυναικι | κατεκρινεν : h^r lapidavit 11 D κακεινη ειπεν αυτω | ειπεν δε ■ Ιησ. : DW ο δε ειπεν | πορευου : D υπαγε | απο του νυν : W και

51 εποιησεν 8,8 γην + ενος εκαστου αυτων τας αμαρ- τιας Ua 9 και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι EGa 10 και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος EGa | εκεινοι οι κατηγοροι σου 5a

faciat? Responderunt, et dixerunt ei: Num- 52 ^{41. 1,46.}
 quid et tu Galilaeus es? Scrutare Scrip- ^{Mt 4,14—16.}
 turas, et vide quia a Galilaea propheta non
 surgit. Et reversi sunt unusquisque in 53 ^{L 21,37 s.}
 domum suam.

Iesus autem perrexit in montem Oliveti: 8
 et diluculo iterum venit in templum, et omnis 2
 populus venit ad eum, et sedens docebat eos.
 Adducunt autem Scribae, et Pharisei mu- 3
 lierem in adulterio deprehensam: et statue-
 runt eam in medio, ¹ et dixerunt ei: Magister, 4
 haec mulier modo deprehensa est in adulterio.
 In lege autem Moyses mandavit nobis huius- 5 ^{Lv 20,10.}
 modi lapidare. Tu ergo quid dicis? ^{Dt 22,22—24.} ^{Mt 22,15.} 6
¹ Hoc 6
 autem dicebant tentantes eum, ut possent
 accusare eum. Iesus autem inclinans se deor-
 sum, digito scribebat in terra. Cum ergo 7 ^{Dt 17,7.}
 perseverarent interrogantes eum, erexit se,
 et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum,
 primus in illam lapidem mittat. Et iterum 8
 se inclinans, scribebat in terra. Audientes 9 ^{Mt 22,22.}
 autem unus post unum exhibant, incipientes a ^{R 2,23.}
 senioribus: et remansit solus Iesus, et mulier
 in medio stans. Erigens autem se Iesus, dixit 10
 ei: Mulier, ubi sunt, qui te accusabant? nemo
 te condemnavit? Quae dixit: Nemo, Domine. 11 ^{5,14.}
 Dixit autem Iesus: Nec ego te condemnabo:
 Vade, et iam amplius noli peccare.

52 — scripturas | > proph. a galil.

8,6 haec

7 ergo] autem

9 [¶] aut. haec | exhibant | — Iesus

10 — qui te accus.

11 > ampl. iam

- Is 49,6. 1,5,9. 12 Iterum ergo locutus est eis Iesus, dicens:
 12,46.
 Mt 5,14. Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non
 ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae.
- 13 Dixerunt ergo ei Pharisei: Tu de te ipso
 testimonium perhibes: testimonium tuum non
 5,31. 14 est verum. Respondit Iesus, et dixit eis: Et
 si ego testimonium perhibeo de meipso, verum
 est testimonium meum: quia scio unde veni,
 et quò vado: vos autem nescitis unde venio,
 7,24; 12,47. 15 aut quò vado. Vos secundum carnem iudi-
 29. 16 catis: ego non iudico quemquam: et si iu-
 dico ego, iudicium meum verum est, quia
 solus non sum: sed ego, et qui misit me,
 Dt 17,6; 19,15 17 Pater. Et in lege vestra scriptum est, quia
 1 J 5,9. 18 duorum hominum testimonium verum est. Ego
 sum, qui testimonium perhibeo de me ipso:
 et testimonium perhibet de me, qui misit me,
 14,7. 19 Pater. Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus?
 *Respondit Iesus: Neque me scitis, neque Pa-⁸⁷
 trem meum: si me sciretis, forsitan et Patrem ³
 7,30; 13,1. 20 meum sciretis. Haec verba locutus est Iesus ⁸⁸
 I. 22,53. in gazophylacio, docens in templo: et nemo ap-
 prehendit eum, quia necdum venerat hora eius.
- 7,34; 13,33. 21 Dixit ergo iterum eis Iesus: Ego vado, ⁸⁹
 Prv 1,28. et quaeritis me, et in peccato vestro morie-
 mini. Quò ego vado, vos non potestis venire. ¹⁰
- 7,35. 22 Dicebant ergo Iudaei: Numquid interficiet se-
 metipsum, quia dixit: Quò ego vado, vos non
 3,31. 23 potestis venire? Et dicebat eis: Vos de deorsum
 estis, ego de supernis sum. Vos de mundo
 24 hoc estis, ego non sum de hoc mundo: Dixi
 ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris:

12 ambulabit		lucem
13 ꝑ teipso		16 > me misit
20 — Iesus		21 quaeritis
22 dicit		23 ꝑ de superius

- 27 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων· 12 Is 49,6. 1,5,9.
12,46.
Mt 5,14.
ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν μοι
οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἐξεῖ τὸ φῶς
τῆς ζωῆς. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· σὺ περὶ 13
σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν
ἀληθής. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἂν 14 3,8; 5,81.
1 K 2,11.
ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρ-
τυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω·
ὁμοίως δὲ οὐκ οἶδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω.
ὁμοίως κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω 15 7,24; 12,47.
οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ 16 39.
ἀληθινή ἐστιν, ὅτι ὁ μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ
ὁ πῆμψας με. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ 17 Dt 17,8; 19,15.
γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀλη-
θής ἐστιν. ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, 18 1 J 5,9.
καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πῆμψας με πατήρ.
87,8 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; * ἀπε- 19 14,7.
κρίθη Ἰησοῦς· οὔτε ἐμὲ οἶδατε οὔτε τὸν πατέρα
μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε.
88,1 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ 20 7,80; 18,1.
L 22,53.
Mc 12,41.
διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν,
ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
- (28) Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητή- 21 7,34; 18,83;
16,9.
Prv 1,28.
89,10 σετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε·
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὁμοίως οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ἔλεγον 22 7,35.
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει·
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὁμοίως οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; καὶ 23 8,31. 18,30.
ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁμοίως ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ
τῶν ἄνω εἰμί· ὁμοίως ἐκ τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ,
ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἶπον οὖν 24
ὁμοίως ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν·

12 H [o] Ἰησ. | T εμοι 14 h η μαρτ. μου αληθ. εστ. |
T— δε 16 fn [H]R+ πατηρ 17 T γεγραμμενον εστιν
19 W εστιν 23 T υμεις εκ τ. κοσμ. τουτου εστε

28. 13,19. *Iu* 47,8. ἔάν γάρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε
 14. 25 ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· σὺ
 τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὁ
 8. 3,32; 12,49. 26 καὶ λαλῶ ὑμῖν; πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν
 καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθῆς ἐστίν,
 καὶ γὰρ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν
 27 κόσμον. οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς
 4. 3,14; 12,32. 28 ἔλεγεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ὑψώσητε τὸν
 58.
Mt 26,64. υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι,
 καὶ ἀπ' ἑμαντοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδί-
 16. *Mt* 27,46. 29 δαξέν με ὁ πατήρ, ταῦτα λαλῶ. καὶ ὁ πέμψας
 με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφήκέν με μόνον, ὅτι
 ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.
 7,31; 10,42;
 1,45; 12,11.42. 30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
 15,7.14. 31 αὐτόν. ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας 29
 αὐτῷ Ἰουδαίους· ἔάν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ
 32 ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστε, ¹ καὶ γνώσεσθε τὴν
Mt 8,9. 33 ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπ-
Neh 2,36. εκροῖθησαν πρὸς αὐτόν· σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν,
 καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις
R 6,16.20. 34 ὅτι ἐλευθεροὶ γενήσεσθε; ἀπεκροῖθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
1 J 8,8. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
G 4,80. 35 τίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος
 οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει
R 6,18.22. 36 εἰς τὸν αἰῶνα. ἔάν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄν-
 37 τως ἐλεύθεροὶ ἔσεσθε. Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ
 ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ὅτι ὁ λόγος ὁ
 38 ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἃ ἐγὼ ἐώρακα παρὰ τῷ
 πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ
Mt 8,9. 39 πατρὸς ποιεῖτε. ἀπεκροῖθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ·

24 ἡ ἐγὼ εἰμί 25 H [ο] Ἰησ. | ο τι: H οτι | hRT
 υμιν. 28 ἡ ἐγὼ εἰμί | πατηρ: W+ μου 34 H [ο] Ἰησ. |
 H [της αμαρτ.] 38 α εγω . . . πατρος: h^{ro} +εγω α εωρακα
 παρα τω πατρι μου [ταυτα] λαλω· και υμεις ουν α εωρακατε
 παρα του πατρος υμων |

24 πιστευσ.: + μοι *ND* 29 μονον: + ο πατηρ *Na5* 33 και
 ον δεδουλ. ουδενι πωπ. 38 πατρος: + υμων *NDN5* + ταυτα

si enim non credideritis quia ego sum, moriemini
 in peccato vestro. Dicebant ergo ei: Tu quis es? 25 14.
 Dixit eis Iesus: Principium, qui et loquor vobis.
 Multa habeo de vobis loqui, et iudicare. sed qui 26 38. 12,49.
 me misit, verax est: et ego quae audivi ab eo,
 haec loquor in mundo. Et non cognoverunt 27
 quia Patrem eius dicebat Deum. Dixit ergo 28 3,14; 12,32.
 eis Iesus: Cum exaltaveritis Filium hominis, 58.
 tunc cognoscetis quia ego sum, et a meipso
 facio nihil, sed sicut docuit me Pater, haec
 loquor: et qui me misit, mecum est, et non 29 16. Mt 27,46.
 reliquit me solum: quia ego quae placita sunt
 ei, facio semper. Haec illo loquente, multi 30 7,31; 10,42;
 crediderunt in eum. Dicebat ergo Iesus ad 12,11,42.
 eos, qui crediderunt ei, Iudaeos: Si vos man- 31 15,14.
 seritis in sermone meo, vere discipuli mei
 eritis: et cognoscetis veritatem, et veritas 32
 liberabit vos. Responderunt ei: Semen Abra- 33 Mt 3,9.
 hae sumus, et nemini servivimus unquam: Neh 9,36.
 quomodo tu dicis: Liberi eritis? Respondit 34 R 6,16,20.
 eis Iesus: Amen, amen dico vobis: quia 1 J 3,8.
 omnis, qui facit peccatum, servus est peccati.
 servus autem non manet in domo in aeter- 35 G 4,30.
 num: filius autem manet in aeternum. si 36 R 6,18,22.
 ergo vos filius liberaverit, vere liberi eritis.
 Scio quia filii Abrahae estis: sed quaeritis me 37
 interficere, quia sermo meus non capit in
 vobis. Ego quod vidi apud Patrem meum, 38
 loquor: et vos quae vidistis apud patrem
 vestrum, facitis. Responderunt, et dixerunt ei: 39 Mt 3,9.

25 qui] quia   26 > misit me
 27 eius] eis | — Deum
 29 — et 2°   35 — autem 2°
 36 > filius vos
 38 — meum

- Pater noster Abraham est. Dicit eis Iesus:
 Si filii Abrahae estis, opera Abrahae facite.
 40 Nunc autem quaeritis me interficere, hominem,
 qui veritatem vobis locutus sum, quam audivi
 a Deo: hoc Abraham non fecit. Vos facitis
 opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos
 ex fornicatione non sumus nati: unum patrem
 habemus Deum. Dixit ergo eis Iesus: Si
 Deus pater vester esset: diligeretis utique me.
 ego enim ex Deo processi, et veni: neque
 enim a me ipso veni, sed ille me misit. Quare
 loquelam meam non cognoscitis? Quia non
 potestis audire sermonem meum. Vos ex
 patre diabolo estis: et desideria patris vestri
 vultis facere. ille homicida erat ab initio, et
 in veritate non stetit: quia non est veritas
 in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis
 loquitur, quia mendax est, et pater eius. Ego
 autem si veritatem dico, non creditis mihi.
 46 ¹ Quis ex vobis arguet me de peccato? Si
 veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?
 47 ¹ Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea
 vos non auditis, quia ex Deo non estis.
 48 Responderunt ergo Iudaei, et dixerunt ei:
 Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus
 es tu, et daemonium habes? Respondit
 Iesus: Ego daemonium non habeo: sed
 honorifico Patrem meum, et vos inhono-
 rastis me. Ego autem non quaero glo-
 riam meam: est qui quaerat, et iudicet.
 51 Amen, amen dico vobis: si quis sermonem

42 $\oint$ meipso   45 si] quia
 46 arguit | — vobis | quare vos
 47 > est ex deo   48 resp. igitur
 49 inhonoratis
 50 quaerit et iudicat

ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ποιεῖτε· νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, 40 ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς 41 Gn 8,15. Dt 28,2 Lxx. Mal 2,10. ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐγεννηθήμεν, ἓνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. εἶπεν 42 1 J 5,1. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξηλθὼν καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαντοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. διὰ τί τὴν λαλίαν τὴν 43 12,89. Mt 12,84; 28,78. R 8,7. ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμὸν. ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ δια- 44 1 J 8,8-10. Gn 8,4. 2 P 2,4. βόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλήσῃ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, 45 L 22,87. οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ 46 2 K 5,21. 1 P 2,22. ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ 47 18,87. 1 J 4,6. θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰου- 48 7,20. Mc 3,21s. δαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρεῖτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ἀ- 49 Mt 1,6. πεκρίθη Ἰησοῦς· ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ἐγὼ 50 5,41; 7,18. δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἐστὶν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμὸν 51 5,24; 6,40,47; 11,25.

39 H [ο] Ἰησ. | hRT εποιεῖτε 41 hT ου γεγεννημεθα
42 H [ο] Ἰησ. 44 W ουχ | H ἔστηκεν 48 T Σαμαριτης

39 εστε: ητε CNa5 | εποιεῖτε: + αν CNa5 43 λαλιαν: ἀληθειαν 44 οταν: qui (i. e. ος αν) c Lucifer | εστιν 2°: + καθως P 46 — vers 47 — οτι... εστε DG 51 εαν τις: ος αν

λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. εἶπαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφήται, καὶ σὺ λέγεις· ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.

4,12. 53 μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφήται ἀπέθανον· τίνα σε-

54 αὐτὸν ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐάν ἐγὼ δοξάσω ἑμαντόν, ἢ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν

7,28,29. 55 ἐστιν, καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. κἀν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὁμοῖος ὑμῖν ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ

Mt 13,17. 56 τηρῶ. Ἀβραάμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη.

57 εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πενήτηκοντα

28. 58 ἔτη οὕτω ἔχεις καὶ Ἀβραάμ ἐώρακας; εἶπεν αὐτοῖς Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραάμ γενέ-

10,31; 12,36. 59 σθαι ἐγὼ εἰμί. ἤραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

Act 3,2; 14,8. 9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενε-

84. L 18,2. 2 τῆς. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ὄρα ββεί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς

Ex 20,5. 11,4. 3 αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ'

6,17,20; 11,9. 4 ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργά-

8,12; 12,36. 5 ζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ

Mc 8,38. 6 κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν

54 ἡμων : KR υμων 55 T υμων 56 ἰδη : T εἶδη
57 h εωρακεν σε 58 W ο Ιησο. 9,4 με : T ημας |
εως : h ως

53 — πατρος ημων | οστις : οτι 58 — γενεσθαι 59 fin
+ διελθων δια μεσου αυτων και παρηγεν ουτως ACNa5
9,1 fin + καθημενον 4 ημας : εμε ACNa5

meum servaverit, mortem non videbit in
 aeternum. Dixerunt ergo Iudaei: Nunc cogno- 52 *Mc 3,1.*
 vimus quia daemonium habes. Abraham mor-
 tuus est, et Prophetae: et tu dicis: Si quis
 sermonem meum servaverit, non gustabit
 mortem in aeternum. Numquid tu maior es 53 *4,12*
 patre nostro Abraham, qui mortuus est? et
 Prophetae mortui sunt. Quem te ipsum facis?
 Respondit Iesus: Si ego glorifico me ipsum, 54
 gloria mea nihil est: est Pater meus, qui
 glorificat me, quem vos dicitis quia Deus
 vester est, ¹ et non cognovistis eum: ego 55 *7,28.*
 autem novi eum: Et si dixero quia non scio *Mt 26,72.*
 eum, ero similis vobis, mendax. Sed scio
 eum, et sermonem eius servo. Abraham pater 56 *1 P 1,8.*
 vester exultavit ut videret diem meum: vedit,
 et gavisus est. Dixerunt ergo Iudaei ad eum: 57
 Quinquaginta annos nondum habes, et Abra-
 ham vidisti? Dixit eis Iesus: Amen, amen 58 *28.*
 dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum.
 Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eum: 59 *10,31.*
 Iesus autem abscondit se, et exivit de templo.

Et praeteriens Iesus vidit hominem cae- 9 *Act 3,2; 14,8.*
 cum a nativitate: et interrogaverunt eum 2 *L 13,2.*
 discipuli eius: Rabbi, quis peccavit, hic, *Ex 20,5.*
 aut parentes eius, ut caecus nasceretur?
 Respondit Iesus: Neque hic peccavit, neque 3 *11,4.*
 parentes eius: sed ut manifestentur opera
 Dei in illo. Me oportet operari opera 4 *5,17,20; 11,9.*
 eius, qui misit me, donec dies est:
 venit nox, quando nemo potest operari.
 quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. 5 *8,12; 12,35.*
 Haec cum dixisset, expuit in terram, et fecit 6 *Mc 8,23.*

54 C* ergo   5 meips | d noster   56 et vidit
 9,1 - Iesus   2 disc. sui
 5 > in mundo sum

- lutum ex sputo, et linivit lutum super oculos
 5,2. 7 eius, ¹ et dixit ei: Vade, lava in natatoria
 Siloe (quod interpretatur Missus.) Abiit ergo,
 8 et lavit, et venit videns. Itaque vicini, et
 qui viderant eum prius quia mendicus erat,
 dicebant: Nonne hic est, qui sedebat, et
 9 mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est.
 Alii autem: Nequaquam, sed similis est ei.
 10 Ille vero dicebat: Quia ego sum. ¹ Dicebant
 11 ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Re-
 spondit: Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum
 fecit: et unxit oculos meos, et dixit mihi:
 Vade ad natatoria Siloe, et lava. Et abii, et
 12 lavi, et video. Et dixerunt ei: Ubi est ille?
 13 Ait: Nescio. ¹ Adducunt eum ad Pharisaeos,
 5,9. 14 qui caecus fuerat. Erat autem sabbatum
 quando lutum fecit Iesus, et aperuit oculos
 15 eius. Iterum ergo interrogabant eum Phari-
 saei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis:
 Lutum mihi posuit super oculos, et lavi, et
 81.89. 7,43. 16 video. Dicebant ergo ex Pharisaeis quidam:
 8,2. Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non
 custodit. Alii autem dicebant: Quomodo potest
 homo peccator haec signa facere? Et scisma
 4,19. 17 erat inter eos. Dicunt ergo caeco iterum:
 Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos
 tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est.
 18 Non crediderunt ergo Iudaei de illo, quia
 caecus fuisset et vidisset, donec vocaverunt

6 levit. 7 **S** vade et | siloae, *ut* 11 8 videbant
 9 (**C** inc. v. Alii autem) | ei] eius | — vero
 10 > oculi tibi
 11 natatoriam | **C**⁹³ — et 5° | vidi
 12 — Et | est? ille ait
 15 > pos. mihi
 16 qui] quia | — autem | **WC**⁹³ schisma | in eis
 17 de eo

πηλὸν ἐκ τοῦ πύσματος, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῦ
τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· 7 ^{5,9.}
ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ ^{2 Rg 5,10.}
(ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ
ἐνίψατο, καὶ ἤλθεν βλέπων. Οἱ οὖν γείτονες 8
καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτης
ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ
προσαιτῶν; ¹ ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι 9
ἔλεγον· οὐχί, ἀλλὰ ὁμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος
ἔλεγεν ὅτι ἐγὼ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς οὖν 10
ἠνεφχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· 11
ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν
καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι
ὅτι ὑπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν
οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. καὶ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ 12
ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν 13
πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ 14 ^{5,9.}
σάββατον ἐν ἧ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
καὶ ἀνέφξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν 15
ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεπεν.
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς
ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ἔλεγον 16 ^{81.33. 7,48.}
οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὐκ ἐστιν οὗτος ^{3,2.}
παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ ^{Act 2,22.}
τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος
ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα
ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· τί 17 ^{4,19.}
σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέφξέν σου τοὺς ὀφ-
θαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. ¹ οὐκ 18
ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν
τυφλὸς καὶ ἀνέβλεπεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς

6 ἐπέθηκ. : hRT ἐπεχρίσεν 9 RW ἀλλ 10 οὖν 2^ο :
[H]-W 12 RT- καὶ | W ἐστιν 16 ἄλλοι : [H]W+ ὅς
17 T συ τι | T ἠνοιξεν

8 προσαιτ. : τυφλὸς ΓΔΨ 11 εἰς τὴν κολυμβηθρᾶν
τοῦ Σ. ΑΝαΨ | καὶ ἠλθὼν βλέπων 14 ἐν ἡ ἡμ. : οτε ΑΔΝαΨ

- 19 γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέφαντος¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτούς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει
- 20 ἄρτι; ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι
- 21 τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς; ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς
- 7,18; 12,42. 22 περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ
16,2; 19,38; 20,19. ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ
- 23 Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερω-
- JOH 7,19. 24 τήσατε. Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος
- 25 ἁμαρτωλὸς ἐστιν. ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστιν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν
- 26 ἄρτι βλέπω. εἶπαν οὖν αὐτῷ· τί ἐποίησέν σοι;
- 27 πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς;¹ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλειτε αὐτοῦ
- 28 μαθηταί γενέσθαι; καὶ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν· σὺ μαθητῆς εἶ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως
- 29 ἐσμέν μαθηταί· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεὶ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν.
- 30 ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς.
- Is 1,15. 31 οἶδαμεν ὅτι ὁ θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ'
Ps 66,18.
Prv 15,39.
Act 10,55.

20 R [οὐν] 22 RT εἶπον 23 hR ἐρωτήσατε 24 T ■
ἀνθρ. οὗτος 26 RT εἶπον 27 τι : h+ οὐν 28 RT-
καὶ 1° 31 T ἁμαρτωλων ο θεος | W ἀλλὰ

22 ὁμολογ. αὐτον χριστον ειναι 29 θεος : + καὶ οτι
θεος ἁμαρτωλων οὐκ ἀκουει 31 ἁμαρτωλων E* Ua

parentes eius, qui viderat: et interrogaverunt 19
 eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos
 dicitis quia caecus natus est? Quomodo ergo
 nunc videt? Responderunt eis parentes eius, 20
 et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster,
 et quia caecus natus est: quomodo autem 21
 nunc videat, nescimus: aut quis eius aperuit
 oculos, nos nescimus: ipsum interrogate:
 aetatem habet, ipse de se loquatur. Haec 22 ^{7,13; 12,42.}
 dixerunt parentes eius, quoniam timebant ^{16,2.}
 Iudaeos: iam enim conspiraverant Iudaei, ut
 si quis eum confiteretur esse Christum, extra
 synagogam fieret. Propterea parentes eius 23
 dixerunt: Quia aetatem habet, ipsum inter-
 rogate. Vocaverunt ergo rursus hominem, 24 ^{Jos 7,19.}
 qui fuerat caecus, et dixerunt ei: Da gloriam
 Deo. nos scimus quia hic homo peccator est.
 Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio: 25
 unum scio, quia caecus cum essem, modo
 video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? 26
 quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis: 27
 Dixi vobis iam, et audistis: quid iterum vultis
 audire? numquid et vos vultis discipuli eius
 fieri? Maledixerunt ergo ei, et dixerunt: 28
 Tu discipulus illius sis: nos autem Moysi
 discipuli sumus. Nos scimus quia Moysi 29
 locutus est Deus: hunc autem nescimus
 unde sit. Respondit ille homo, et dixit eis: 30
 In hoc enim mirabile est quia vos nescitis
 unde sit, et aperuit meos oculos: scimus 31 ^{Is 1,15.}
 autem quia peccatores Deus non audit: sed ^{Prv 15,29.}
^{Act 10,35.}

22 quia | — esse

25 — eis

28 — ergo | sis] es

si quis Dei cultor est, et voluntatem eius
 32 facit, hunc exaudit. A saeculo non est audi-
 16 33 tum quia quis aperuit oculos caeci nati. Nisi
 esset hic a Deo, non poterat facere quid-
 2. Ps 51,7. 34 quam. Responderunt, et dixerunt ei: In pec-
 catis natus es totus, et tu doces nos? Et
 35 eiecerunt eum foras. Audivit Iesus quia
 eiecerunt eum foras: et cum invenisset eum,
 36 dixit ei: Tu credis in Filium Dei? Respondit
 ille, et dixit: Quis est, Domine, ut credam in
 4,20; 10,25. 37 eum? Et dixit ei Iesus: Et vidisti eum, et
 38 qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait:
 Credo Domine. Et procidens adoravit eum.
 Mt 13,11—15. 39 Et dixit Iesus: In iudicium ego in hunc
 L 2,34. mundum veni: ut qui non vident videant, et
 Mt 23,20; 40 qui vident caeci fiant. Et audierunt quidam
 15,14. ex Pharisaeis, qui cum ipso erant, et dixerunt
 Prv 26,12. 41 ei: Numquid et nos caeci sumus? Dixit eis
 Iesus: Si caeci essetis, non haberetis pec-
 catum. nunc vero dicitis: Quia videmus. Pec-
 10 catum vestrum manet. Amen, amen dico
 vobis: qui non intrat per ostium in ovile
 ovium, sed ascendit aliunde: ille fur est,
 2 et latro. Qui autem intrat per ostium,
 3 pastor est ovium. Huic ostiarius aperit,
 et oves vocem eius audiunt, et proprias
 4 oves vocat nominatim, et educit eas. Et
 cum proprias oves emiseric, ante eas vadit:
 et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem
 27. 5 eius. Alienum autem non sequuntur, sed

32 > aperuit quis

39 — Et 1° | ~~39~~ ei Iesus

40 — quidam

10,5 sequentur . . . fugient

εάν τις θεοσεβῆς ἦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ,
 τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι 32
 ἠνέφξεν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· εἰ 33 16; 8,2.
 μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν
 οὐδέν. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρ- 34 2. 22. P^a 51.
 τίας σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς;
 καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἦκουσεν Ἰησοῦς ὅτι 35
 ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρών αὐτὸν εἶπεν· σὺ
 πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἀπεκρίθη 36
 ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πι-
 στεύσω εἰς αὐτόν; εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ 37 4,26; 10,25.
 ἑώρακας αὐτόν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός
 ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύ- 38
 νησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κοῖμα ἐγὼ 39 Mt 11,25;
 εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες 18,11—15.
 βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. L 2,84.

Ἦκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ 40 Mt 23,26;
 ὄντες, καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ 15,14.
 ἐσμεν; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ 41 Prv 26,12.
 ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· 15,24.
 ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 10
 ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν Mich 2,12.
 τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος
 κλέπτῃς ἐστὶν καὶ ληστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ 2
 τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. τούτῳ 3.
 ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς
 αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ'
 ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ὅταν τὰ ἴδια πάντα 4
 ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρό-
 βατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν
 αὐτοῦ· ἄλλοτριῶν δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ 5 27.

32 RT ηνοιξεν 35 ανθρ. : R θεου 36 απεκρ. . .
 εστιν : hW και τις εστιν, εφη | H [και ειπεν] 40 T- ταυτα
 41 H [ο] Ιησ. 10,1 W υμιν λεγω , it 7

41 αι αμαρτιαι υμ. μενουσιν Da 10,2 ποιμ. εστ. :
 αντος εστ. ο ποιμην 3 καλει Γα5

- φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλο-
 18,25. ■ τριῶν τὴν φωνήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν
 Ps 118,20. 7 ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς· 32
 14,6.
 Mt 7,13,14. ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν
 Jr 23,1,2. 8 προβάτων. πάντες ὅσοι ἤλθον πρὸ ἐμοῦ κλέπται
 εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ
 ■ πρόβατα. ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις
 εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύ-
 10 σεται καὶ νομὴν εὐρήσει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται
 Ps 23,1.
 L 15,4-7.
 Is 40,11. 11 θοὺν ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγὼ
 84,11-23;
 37,24. εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλός τὴν
 Sir 18,13.
 15,13. 12 ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ὁ
 Mt 10,16.
 Act 20,29.
 1 P 5,2,3. μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὐδ' οὐκ ἔστιν τὰ
 πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ
 ἀφήσιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, — καὶ ὁ λύκος
 13 ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει· — ὅτι μισθωτὸς
 ἔστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.
 2 T 2,19. 14 ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά 33
 Mt 11,27. 15 καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμά, καθὼς γινώσκει με ὁ 90,3
 πατὴρ καὶ γὰρ γινώσκω τὸν πατέρα,* καὶ τὴν ψυχὴν 91,4
 07,24; 84,28. 16 μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. καὶ ἄλλα πρό- 92,10
 11,52.
 1 P 2,25, βрата ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης·
 E 4,5. κάκεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκού-
 Mich 2,13. σουσιν, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἰς ποιμὴν.
 Ph 2,8,9. 17 διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν
 5,28. 18 ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς ἤρεν
 19,11. αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυ-
 τοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν
 ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολήν

7 T— πάλιν | cf 1 | H [o] Ἰησ. | HR— οτι 8 h^r T—
 προ εμου 16 HR γενησονται 18 hRT αιρει

6 παραμυθίαν 743 8 — παντες 10 — και περισσ. εχ. 11 δι-
 δωσιν n^o D, ii 15 -μ 12 σκορπιζει: + τα προβατα Aa⁵ 13 οτι:
 ργ ο δε μισθωτος φευγει A¹a⁵ 14 γινωσκομαι υπο των εμων Aa⁵

fugiunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum. ¹ Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi 6 16,25.
autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Ps 118,20.
Dixit ergo eis iterum Iesus: Amen, amen dico 7 14,6.
vobis, quia ego sum ostium ovium. Omnes 8 Mt 7,13,14.
quotquot venerunt, fures sunt, et latrones,
et non audierunt eos oves. Ego sum ostium. 9 Ps 118,20.
Per me si quis introierit, salvabitur: et ingre- 14,6. 1 K 3,15.
dietetur, et egredietur, et pascua inveniet. Fur 10
non venit nisi ut furetur, et mactet, et perdat.
Ego veni ut vitam habeant, et abundantius
habeant. ¹ Ego sum pastor bonus. Bonus 11 Ps 23,1.
pastor animam suam dat pro ovibus suis. I. 15,4-7.
Mercenarius autem, et qui non est pastor, 12 Is 40,11.
cuius non sunt oves propriae, videt lupum Ez 34,11-23;
venientem, et dimittit oves, et fugit: et lupus 37,24.
rapit, et dispergit oves: mercenarius autem 13 15,13. Mt 10,16.
fugit, quia mercenarius est, et non pertinet Act 20,29.
ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: 14 T1,11. 1 P 5,2,3.
et cognosco meas, et cognoscunt me meae.
Sicut novit me Pater, et ego agnosco Patrem: 15 Mt 11,27.
⁹⁰ 3 * et animam meam pono pro ovibus meis.
⁹¹ 4 Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc 16 Ez 37,24; 34,23
⁹² 10 ovili: et illas oportet me adducere, et 11,52.
vocem meam audient, et fiet unum ovile, 1 P 2,25.
et unus pastor. Propterea me diligit Pater: 17 E 4,5.
quia ego pono animam meam, ut iterum
sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed 18 Ph 2,8,9.
ego pono eam a meipso, et potestatem 5,26.
habeo ponendi eam: et potestatem ha- 19,11.
beo iterum sumendi eam. Hoc mandatum

5 vide p. 262   6 eis 1°] illis   8 et 2°] sed
11 — suis   12 — autem
14 & cognosco oves   15 — meis
17 > pater diligit
18 — et 1°

- 7,43; 9,16. 19 accepi a Patre meo. Dissensio iterum facta
 7,20; 8,48. 20 est inter Iudaeos propter sermones hos. Dice-
 Mc 3,21 s.
 Act 28,24. bant autem multi ex ipsis: Daemonium habet,
 21 et insanit: quid eum auditis? Alii dicebant:
 Haec verba non sunt daemonium habentis:
 numquid daemonium potest caecorum oculos
 aperire?
- 1 Mc 4,59. 22 Facta sunt autem Encaenia in Ierosolymis:
 et 3,11; 5,12. 23 et hiems erat. Et ambulabat Iesus in templo,
 24 in porticu Salomonis. Circumdederunt ergo
 L. 22,67. eum Iudaei, et dicebant ei: Quousque animam
 nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis
 4,28; 5,36. 25 palam. Respondit eis Iesus: Loquor vobis,
 9,37. et non creditis. opera, quae ego facio in no-
 mine Patris mei, haec testimonium perhibent
 6,64; 8,45. 26 de me: sed vos non creditis, quia non estis
 3,4. 8,47. 27 ex ovibus meis. Oves meae vocem meam
 audiunt: et ego cognosco eas, et sequuntur
 5,28; 6,39. 28 me: et ego vitam aeternam do eis: et non
 17,12; 18,9. peribunt in aeternum, et non rapiet eas quis-
 29 quam de manu mea. Pater meus quod dedit
 mihi, maius omnibus est: et nemo potest
 30 rapere de manu Patris mei. Ego, et Pater
 8,59. 31 unum sumus. Sustulerunt ergo lapides Iu-
 32 daei, ut lapidarent eum. Respondit eis Iesus:
 Multa bona opera ostendi vobis ex Patre
 meo, propter quod eorum opus me lapi-
 18. Mt 26,65. 33 datis? Responderunt ei Iudaei: De bono
 opere non lapidamus te, sed de blasphe-
 mia: et quia tu homo cum sis, facis
 18. 82,6. 34 teipsum Deum. Respondit eis Iesus: Nonne

22 encenia

31 — ergo

32 > opera bona

33 ☞ Iudei

ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου. Σχίσμα πάλιν 19 7,48; 9,16.
 ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τού- 7,20; 8,48.
 τους. ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει 20 Mc 8,21 s. 30.
 καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ἄλλοι ἔλεγον· 21 Act 26,24.
 ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ
 δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;

34 Ἐγένετο τότε τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· 22 1 Mc 4,59.
 χειμῶν ἦν· καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ 23 Act 8,11; 5,12.
 ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. ἐκύκλωσαν οὖν 24
 αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε L 32,86 s.
 τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν
 ἡμῖν παρορησίᾳ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἶπον 25 4,26; 5,26.
 ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν 9,37.
 τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ
 ἐμοῦ· ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ 26 6,64; 8,45.
 τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ 27 8,4; 5,28; 8,47;
 τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτά, 18,37.
 καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, καὶ γὰρ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν 28 5,24; 6,39;
 αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ 17,12; 18,9.
 οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. ὁ πατήρ 29
 μου ὃ δέδωκέν μοι πάντων μείζον ἔστιν, καὶ οὐδεὶς
 δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς. ἐγὼ 30
 καὶ ὁ πατήρ ἓν ἐσμεν. Ἐβάστασαν πάλιν λί- 31 8,59; 11,8.
 θους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπ- 32
 εκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν
 καλὰ ἐκ τοῦ πατρὸς· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμὲ
 λιθάσετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ 33 5,18.
 καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφη- Mt 9,3; 26,66.
 μίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν
 θεόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστιν γε- 34 Ps 82,6.

20 δε : T ουν 22 τοτε : RT δε | T— τοις 23 H [ο] |
 του : [R]—T 24 hW εκυκλευσαν | RW ειπε 25 T—
 αυτοις | H [ο] 29 T— μου | h ος ... μειζων εστ.
 32 hRT καλα εδειξα υμιν 34 H [ο]

20 δαιμ. : pr οτι 25 λαλω | ουκ επιστευσατε B 26 εμων :
 + καθως ειπον υμιν AD⁵ 29 ο δεδωκας ... μειζων
 31 παλιν : ουν 264

γραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα· θεοί
 Mt 5,17.18. 35 ἔστε; εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος
 τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή,
 5,17-20. 36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον
 L 1,35. ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς τοῦ
 25; 5,36. 37 θεοῦ εἰμι; εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου,
 14,11. 38 μὴ πιστεύετε μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἔμοι μὴ πι-
 στεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ
 γινώσκητε ὅτι ἐν ἔμοι ὁ πατὴρ καὶ γὰρ ἐν τῷ πατρὶ.
 8,59. L 4,80. 39 Ἐξήτουν οὖν αὐτὸν πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν 98,4
 ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

1,38. 40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς
 τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων,
 41 καὶ ἔμενεν ἐκεῖ. καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν 94,1
 καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν
 οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου

2,23; 7,31; 8,30; 42 ἀληθῆ ἦν. καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.
 11,45; 12,11.42.

L 10,38.39. 11 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, 113

ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς
 12,3. 2 αὐτῆς. ἦν δὲ Μαριάμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον
 μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν
 3 αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ἀπέστειλαν
 οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· κύριε, ἶδε

9,3. 4 ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
 Mc 5,39. αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ'
 ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς

Dt 33,3. 5 τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ἡγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν
 Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.
 6 ὥς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινε ἐν

35 T ο λογ. εγ. τ. θεου 36 T- του 38 πιστευητε :
 T -ετε 39 HR [ουν] | h [παλιw] αυτον RW παλ. αυτ.
 T- π. 39.40 W αυτων και 40 hRT εμεινεν 11,1 T της
 Μαρίας 2 RT Μαρια

36 ηγαπησεν U 38 - και γνωσκ. D κ. πιστευσητε NA5
 40 - εις τον τοπον N* 11,2 ης : + και 5 επιλει 6 εν ...
 τοπω : επι τω τοπω

scriptum est in lege vestra: quia Ego dixi, dii estis? Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi scriptura: quem Pater sanctificavit, et misit in mundum, vos dicitis: Quia blasphemas: quia dixi, Filius Dei sum? Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio: et si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, et credatis quia Pater in me est, et ego in Patre. Quaerebant ergo eum apprehendere: et exivit de manibus eorum.

35 Mt 5,17,18.

36 5,17—20.
L 1,35.

37

38 14,11.

39 8,59. L 4,30.

Et abiit iterum trans Iordanem in eum locum, ubi erat Ioannes baptizans primum: et mansit illic: et multi venerunt ad eum, et dicebant: Quia Ioannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem quaecumque dixit Ioannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.

40 1,28.

41

42 8,30.

Erat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariae, et Marthae sororis eius. (Maria autem erat, quae unxit Dominum unguento, et extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur.) Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes: Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Iesus dixit eis: Infirmitas haec non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam. Diligebat autem Iesus Martham, et sororem eius Mariam, et Lazarum. Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in

11 L 10,38,39.

2 12,3.

4 9,5.

38 > in me est pater

40 iordanen

11,1 & sororum

8 - eius

41 (C inc. v. 42 Omnia)

- 7 eodem loco duobus diebus. deinde post haec dixit discipulis suis: Eamus in Iudaeam iterum.
- 8,59; 10,31. 8 Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quaerebant
C,67. Lc 22,28.
- 9,4.5. 9 te Iudaei lapidare, et iterum vadis illuc? Re-
1 J 2,10.
- 22,35. 1 J 2,11. 10 quia lucem huius mundi videt: si autem ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est
- Mt 9,24. 11 in eo. Haec ait, et post haec dixit eis: La-
L 8,52.
- 12 somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli
- 13 eius: Domine, si dormit, salvus erit. Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo Iesus dixit eis manifeste: Lazarus mortuus est: et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi. sed eamus ad eum.
- Mc 10,32; 14,31. 16 Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad
20,24; 21,2.
- condiscipulos: Eamus et nos, ut moriamur
- 17 cum eo. Venit itaque Iesus: et invenit eum quattuor dies iam in monumento
- 18 habentem. (Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam quasi stadiis quindecim.) Multi autem ex Iudaeis venerant ad Martham, et Mariam, ut consolarentur eas de fratre
- 20 suo. Martha ergo ut audivit quia Iesus venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat.
- 3.32. 21 Dixit ergo Martha ad Iesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: sed et nunc scio quia quaecumque
- 22 tuus: sed et nunc scio quia quaecumque

7 dicit   8 > lapid. iudaei
9 > horae sunt   10 — in 10
11 post hoc dicit | exsuscitem
14 > dixit eis iesus
16 ut] & et
18 hierosolyma

φ ἦν τόπω δύο ἡμέρας· ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει 7
 τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.
 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· ῥαββεῖ, νῦν ἐζήτουν 8 8,59; 10,31.
 σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; 8,67. Lc 92.
 ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσ- 9 9,4,5.
 κόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· 1 J 2,10.
 ἐὰν δέ τις περιπατῆ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι 10 12,35. 1 J 2,
 τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ταῦτα εἶπεν, καὶ 11 Mt 9,24.
 μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν 11 L 8,52.
 κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.
 εἶπαν οὖν οἱ μαθηταί αὐτῷ· κύριε, εἰ κεκοίμηται, 12
 σωθήσεται. εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανά- 13
 του αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμή-
 σεως τοῦ ὑπνου λέγει. τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ 14
 Ἰησοῦς παρορησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν,¹ καὶ χαίρω 15 42.
 δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ
 ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγό- 16 Mc 10,82;
 μενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ 14,31.
 ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν 20,24; 21,2.
 οὖν ὁ Ἰησοῦς εὔρεν αὐτὸν τέσσαρας ἤδη ἡμέρας 17 89.
 ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ Βηθανία ἐγγὺς 18
 τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.
 36 πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς 19
 τὴν Μάρθαν καὶ Μαριάμ, ἵνα παραμυθῆσωνται
 αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ἡ οὖν Μάρθα ὡς 20 L 10,89.
 ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ·
 Μαριάμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ 21 8,82.
 Μάρθα πρὸς Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἤς ὥδε, οὐκ ἂν
 ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα 22

12 RT εἰπον | T αὐτῶ οἱ μαθηταί 15 W ἀλλ' 17 T—
 ἦδη 19 τὴν : T τας περὶ 20 hRT Μαρία 21 W πρ. τον
 Ἰησ. | h— κυριε

9 ὥρας εχει η ἡμερα 10 αὐτῶ : αὐτῆ D* 11,12 κοιμα-
 ται 14 Λαζαρος : + ο φίλος ἡμῶν 17 Ἰησ. : + εἰς
 Βηθανίαν A²D 18 — ὡς 19 Ἰουδ. : Ἱεροσολυμῶν
 21 ἀπεθ. : στεθνηκει Aa⁵

- 23 ἂν αὐτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός. λέγει
 5,29; 6,40. 24 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. λέγει
 L 14,14. αὐτῷ ἡ Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀνα-
 14,6. 25 στάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
 ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς
 5,24; 6,51. 26 ἐμὲ καὶ ἀποθάνῃ ζήσεται, καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ
 πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα·
 6,69. 27 πιστεύεις τοῦτο; ἡ λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· ἐγὼ
 πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ
 28 ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. καὶ τοῦτο εἰποῦσα
 ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐ-
 τῆς λάθρα εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ
 29 φωνεῖ σε. ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ
 30. 30 καὶ ἤρξατο πρὸς αὐτόν· οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ
 Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ
 31 ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι
 οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθού-
 μενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαριὰμ ὅτι ταχέως
 ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, δόξαντες
 21. 32 ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ
 οὖν Μαριὰμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα
 αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα
 αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ
 13,21. 33 ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτήν κλαίου-
 Mc 9,19. σαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,
 ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν,
 1,46. 34 καὶ εἶπεν· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ·
 L 19,41. 35 κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.
 36 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.
 37 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ
 ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα

28 εἰποῦσα 2^ο : Η εἶπασα 29 T— δε | HR ηγερεθη |
 T ερχεται 30 T— ετι 37 RT ειπον

24 οἶδα οἶδα L 28 σιωπη 30 ου γαρ Ιησ. εληλ.
 31 — και 1^ο 33 εταραχθη τω πνευματι ως ενβριμουμενος

poposceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi 23
 Iesus: Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: 24 ^{5,29; 8,10.}
 Scio quia resurget in resurrectione in novis- ^{L 14,14.}
 simo die. Dixit ei Iesus: Ego sum resur- 25
 rectio, et vita: qui credit in me, etiam si
 mortuus fuerit, vivet: et omnis, qui vivit, et 26 ^{5,24; 8,51.}
 credit in me, non morietur in aeternum.
 Credis hoc? Ait illi: Utique Domine, ego 27 ^{8,89.}
 credidi, quia tu es Christus filius Dei vivi,
 qui in hunc mundum venisti. Et cum haec 28
 dixisset, abiit, et vocavit Mariam sororem
 suam silentio, dicens: Magister adest, et
 vocat te. Illa ut audivit, surgit cito, et venit 29
 ad eum: nondum enim venerat Iesus in 30 ^{20.}
 castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi
 occurrerat ei Martha. Iudaei ergo, qui erant 31
 cum ea in domo, et consolabantur eam, cum
 vidissent Mariam quia cito surrexit, et exiit,
 secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad
 monumentum, ut ploret ibi. Maria ergo, cum 32 ^{21.}
 venisset ubi erat Iesus, videns eum, cecidit
 ad pedes eius, et dicit ei: Domine, si fuisses
 hic, non esset mortuus frater meus. Iesus 33 ^{13,21.}
 ergo, ut vidit eam plorantem, et Iudaeos,
 qui venerant cum ea, plorantes, infremuit
 spiritu, et turbavit seipsum, et dixit: Ubi 34
 posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, et
 vide. Et lacrymatus est Iesus. Dixerunt 35 ^{L 19,41.}
 ergo Iudaei: Ecce quomodo amabat eum. 36
 Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat 37
 hic, qui aperuit oculos caeci nati, facere ut

27 — vivi | — hunc

29 & surrexit 31 ergo] igitur

32 dixit 33 fremuit

37 > dix. ex ipsis | — nati | ut et

- Mt 27,40. 38 hic non moreretur? Iesus ergo rursum fremens in semetipso, venit ad monumentum. erat autem spelunca: et lapis superpositus
- 20,1. 39 erat ei. Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius, qui mortuus fuerat: Domine, iam foetet, quadriduanus est enim.
- 4.23.25.26. 40 Dicit ei Iesus: Nonne dixi tibi quoniam si
- 1 Rg 18,36 s. 41 credideris, videbis gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem: Iesus autem elevatis sursum oculis, dixit: Pater gratias ago tibi quoniam
- 12,30. 42 audisti me. ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum, qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. Haec cum dixisset, voce magna clamavit: Lazare veni
- Act 14,10. 43 foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes, et manus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus: Solvite
- 45-53:
L 16,31. 45 eum, et sinite abire. Multi ergo ex Iudaeis, qui venerant ad Mariam, et Martham, et viderant quae fecit Iesus, crediderunt in eum.
- 10,42; 12,42. 46 Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisaeos, et dixerunt eis quae fecit Iesus. Collegerunt ergo Pontifices et Pharisaei concilium, et dicebant: Quid facimus, quia hic
- 47 48 homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: et venient Romani, et tollent nostrum locum, et gentem.
- 49 Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, dixit eis: Vos
- 18,11. 50 nescitis quidquam, nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro

39 quadriduanus | > enim est

44 dicit | > eis Iesus

45 — et Martham | — Iesus

48 nostrum et l.

49 caiphas cum 50 nobis

καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβρομιώ- 38 Mt 27,60
 μενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ
 σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. λέγει ὁ 39 17, 20, 1.
 Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ
 τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα· κύριε, ἤδη ὄζει· τε-
 ταρταῖος γὰρ ἐστίν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ 40 4,28,25,26.
 εἰπὸν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ
 θεοῦ; ἦσαν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρην 41 1 Rg 18,36 a.
 τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ
 σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ἤδεν ὅτι πάντοτέ 42 15, 12,30.
 μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα
 εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. καὶ 43 Act 14,10.
 ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε,
 δεῦρο ἔξω. ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκῶς δεδεμένος τοὺς 44 Mc 5,43.
 πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ
 σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.

45-53:
 L 16,81.
 45 7,81; 8,80;
 10,42;
 12,11,43.

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες 45
 πρὸς τὴν Μαριάμ καὶ θεασάμενοι ὃ ἐποίησεν,
 ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον 46
 πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ ἐποίη-
 37 σεν Ἰησοῦς. συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 47 12,97; 7,81.
 Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦμεν, ὅτι
 οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ἐὰν ἀφῶμεν 48 12,10.
 αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ
 ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν
 τόπον καὶ τὸ ἔθνος. εἰς δὲ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, 49
 ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς·
 ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ὁ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμ- 50 18,14.
 φέρει ὑμῖν ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ

38 T εμβρομιουμενος 41 H μου, 44 H λεγει [ο]
 Ιησ. αυτοις 45 ο : hT a 47 R ποιουμεν; et σημεια.

41 οτε ουν ησαν τον λιθον + ου ην Ααι: + ου ην ο τεθνηκως
 κειμενος Eai5: + οπου εκειτο 56 44 και ευθυς εξηλθ. 45 των
 ελθοντων | εωρακοτες 47 πολλα : τοιαυτα 49 Καϊφας

- Gn 50,20. 51 λαοῦ καὶ μὴ ὄλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ
 Ex 28,80.
 Nu 27,21. ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ
 ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς
 0,16. 1 J 2,2. 52 ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ
 Mt 12,80. ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ
 53 διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ἀπ' ἐκείνης οὖν 38
 τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. 95,4
 3,22. 54 Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν
 L 9,10. τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπήλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν
 χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην
 πόλιν, κακεῖ ἔμεινεν μετὰ τῶν μαθητῶν.
- 2 Chr 30,17. 55 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, * καὶ 96,1
 Mc 10,32. ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ 97,10
 Act 21,24,26.
 2,18; 6,4. τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν
 12,9. 56 Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστη-
 κότες· τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;
 57 δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰς
 ἵνα εἰάν τις γυνῶ ποῦ ἐστὶν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν
 1—8 : 12 αὐτόν. Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα 39
 Mt 28,6—18. ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν
 Mc 14,3—9. 11,1.48. 2 ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, 98,1
 L 10,40. καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὃ δὲ Λάζαρος εἰς ἦν ἐκ
 L 7,38. 3 τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ· ἡ οὖν Μαριάμ λαβοῦσα 12
 λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν
 τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν
 αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ
 4 τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώ- 13
 της εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὃ μέλλων αὐτὸν

51 R (Ti) ημελλεν 54 T Ιησους ουν | χωραν : h^r+
 Σαμφορεῖν | εμειν. : T διετριβεν 56 T ελεγον | T υμιν,
 57 W ἐστιν 12,3 RT Μαρια | H [του] Ιησ. | W ἐπλησθη
 4 H [δε] | εις : [R]T+ εκ

51 (επροφητευσεν) 55 προ του : πριν το 56 τι δοκειτε
 57 εντολην ΑΔα5 12,1 Λαζαρος : + ο τεθνηκως ΑΔα5
 3 — ναρδου 4 Ιουδ. απο Καρυωτου | ος ημελλεν
 παραδουναι α.

populo, et non tota gens pereat. Hoc autem 51 Gn 50,20.
Ex 28,30.
Nu 27,21.
a semetipso non dixit: sed cum esset Ponti-
fex anni illius, prophetavit, quòd Iesus mori-
turus erat pro gente, et non tantum pro 52 10,16. 1 J 2,
Mt 12,30.
gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi,
congregaret in unum. Ab illo ergo die cogita- 53
⁹⁵₄ verunt ut interficerent eum.

Iesus ergo iam non in palam ambulabat 54
apud Iudaeos, sed abiit in regionem iuxta
desertum, in civitatem, quae dicitur Ephrem,
et ibi morabatur cum discipulis suis. Proxi- 55 2 Chr 30,17.
Mc 10,32.
Act 21,24,26.
2,13; 6,4.
⁹⁶₁ mum autem erat Pascha Iudaeorum: * et
⁹⁷₁₀ ascenderunt multi Ierosolymam de regione
ante Pascha, ut sanctificarent se ipsos. Quae- 56 12,9.
rebant ergo Iesum: et colloquebantur ad in-
vicem, in templo stantes: Quid putatis, quia
non venit ad diem festum? Dederant autem 57
Pontifices, et Pharisei mandatum, ut si quis
cogoverit ubi sit, indicet, ut apprehen-
dant eum.

Iesus ergo ante sex dies Paschae venit 12 1-3:
Mt 26,6-13.
Mc 14,3-9.
11,1,43.
Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem
⁹⁸₁ suscitavit Iesus. Fecerunt autem ei coenam 2 L 10,40.
ibi: et Martha ministrabat, Lazarus vero
unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria 3 L 7,38.
ergo accepit libram unguenti nardi pistici,
pretiosi, et unxit pedes Iesu, et extersit
pedes eius capillis suis: et domus impleta
est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex 4
discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum

51 quod] quia   52 sed et ut

55 hierosolyma | S seips.

56 veniat | S apprehendat (-āt calamo)

12,1 > fuerat lazarus

3 > cap. suis ped. eius

4 dicit | scariotis

5 traditurus: Quare hoc unguentum non vaeniit

L 8,8.
13,29.

6 trecentis denariis, et datum est egenis? Dixit
autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad
eum, sed quia fur erat, et oculos habens, ea,

7 quae mittebantur, portabat. Dixit ergo Iesus:
Sinite illam ut in diem sepulturae meae servet

Dt 15,11.

8 illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum:

11,56 s.

9 me autem non semper habetis. Cognovit ergo ⁹⁹/₁₀
turba multa ex Iudaeis quia illic est: et vene-
runt, non propter Iesum tantum, sed ut La-
zarum viderent, quem suscitavit a mortuis.

10 Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut

11 et Lazarum interficerent: quia multi propter
illum abibant ex Iudaeis, et credebant in
Iesum.

12-19:

Mt 21,1-11.

Mc 11,1-10.

L 19,29-40.

12 In crastinum autem turba multa, quae ¹⁰⁰/₁
venerat ad diem festum, cum audissent quia

13 venit Iesus Ierosolymam: acceperunt ramos
palmarum, et processerunt obviam ei, et
clamabant:

Hosanna, '

benedictus, qui venit in nomine Domini,
Rex Israel.

Zch 9,9. 14 Et invenit Iesus asellum, et sedit super eum, ¹⁰¹/₇
sicut scriptum est:

15 Noli timere filia Sion:

ecce rex tuus venit

sedens super pullum asinae.

7,39.
2,22; 14,29.

16 Haec non cognoverunt discipuli eius primum: ¹⁰²/₁₀
sed quando glorificatus est Iesus, tunc re-
cordati sunt quia haec erant scripta de eo:

17 et haec fecerunt ei. Testimonium ergo
perhibebat turba, quae erat cum eo quando

7 sine

8 § habebitis bis

12 hierosolyma

13 osanna (§ - ,)

παραδιδόναι· διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη ■
 τριακοσίων ὀνηαρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπεν δὲ 6 L 8,3.
 τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, 13,29.
 ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων
 τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· 7
 ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ
 μου τηρήσῃ αὐτό· τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε 8 Dt 15,11.
 ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
 10 Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ■ 11,56 a.
 ἐκεῖ ἐστίν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον,
 ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ
 νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν 10
 Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον 11 2,23; 7,31;
 τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. 8,30; 10,42;
 11,45; 12,42.
 12 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν 12 12—19:
 1,1 ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱερο- Mt 21,1—11.
 σόλυμα, ἔλαβον τὰ βατὰ τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον 13 Mc 11,1—10.
 εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον· L 19,29—40.
 13 Ps 118,25.26.
 14 L 19,40.
 15 Mt 23,39; 25,1.

ὡσαννά,

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου,
 καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

14 εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, 14
 17 καθὼς ἐστίν γεγραμμένον·

μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών·

15 Is 41,10.18;

ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται,

40,9.10.

καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

Zch 9,9.

Thr 3,57.

10 ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, 16 2,22; 7,39.
 ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι 14,26.
 ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν 23.
 αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτι 17

9 W—o | H ἦλθον 12 RT—o 1° 13 T ὡσαννα
 17 οτε : T οτι

5 διακοσίων L 7—wa et τετηρηκεν Am⁵ 8—vers
 12 Ἱερουσαλημ 13—και 3° 16 ἐνοσησαν | ἐπ αὐτω : περι
 αὐτου

τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν

18. 18 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποικέναι τὸ

3,26; 11,48. 19 σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτούς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπήλθεν.

7,55; 11,55. 20 Ἦσαν δὲ Ἕλληνες τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων 15

L 19,3; 23,8. Mt 13,16 s. 1,44. 21 ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσ- ἦλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν

22 Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ

22 Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέ-

7,39. 23 γουσιν τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς 10 λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ

■ 14,9. 24 ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ 10

1 K 15,86. κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολλὴν καρ-

Mt 10,39; 16,25. 25 πὸν φέρει. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει 10

L 14,26; 17,35. 14,3; 17,34. 26 τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ἐὰν ἐμοὶ 10

Ps 6,4; 42,6. 27 ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. νῦν ἡ 10

Mt 26,38 s. ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἶπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης.* ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον

1,51; 5,87. 28 εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ, δόξασόν σου τὸ 10

Mt 3,17; 17,5. L 22,43. 29 ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ 10

11,42. 30 ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐ δι' ἐμὲ ἢ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ

18 W και ante o 19 W ουδεν; 21 H προσηλθον 22 T — o 23 W απεκρινατο 27 W ταυτης; 28 το ονομα : h^F τον υιον 29 H [ουν] | T — και 30 H απεκρ. και ειπεν Ιησ.

25 απολεσει A Dm^s 28 ονομα : + εν τη δοξη η ειχον παρα σοι προ του τον κοσμον γενεσθαι | ηλθ. ουν : και εγενετο

Lazarum vocavit de monumento, et suscitavit eum a mortuis. Propterea et obviam venit 18 13.
 ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad se- 19 11,48.
 metipsos: Videtis quia nihil proficimus? ecce mundus totus post eum abiit.

Erant autem quidam Gentiles ex his, qui 20 7,35; 11,55.
 ascenderant ut adorarent in die festo. Hi 21 1,44.
 ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a L 19,3; 23,8.
 Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum, di-
 centes: Domine, volumus Iesum videre. Venit 22
 Philippus, et dicit Andreae: Andreas rursum,
 et Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem re- 23 14,19.
 spondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur
 Filius hominis. Amen, amen dico vobis, nisi 24 R 14,9.
 granum frumenti cadens in terram, mortuum I K 15,36.
 fuerit; ipsum solum manet. si autem mor-
 tuum fuerit, multum fructum affert. ¹⁰³ Qui amat 25 Mt 10,39.
 animam suam, perdet eam: et qui odit animam L 14,26; 17,33.
 suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit
 eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: et 26 14,3; 17,24.
 ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si
 quis mihi ministraverit, honorificabit eum
 Pater meus. Nunc anima mea turbata est. 27 Ps 6,1; 42,6.
 Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac Mt 26,38.
 hora. * Sed propterea veni in horam hanc.
¹⁰⁴ Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox 28 1,51; 5,37.
 de caelo: Et clarificavi, et iterum clarificabo. Mt 3,17; 17,5.
 Turba ergo, quae stabat, et audierat, dice- 29 L 22,43.
 bat tonitruum esse factum. Alii dicebant:
 Angelus ei locutus est. Respondit Iesus, et 30 11,42.
 dixit: Non propter me haec vox venit, sed

19 ?] : 20 > gent. quidam 22 dicunt
 23 glorificetur 24 (C inc. v. 25 ipsum sol.)
 27 > hora hac 28 > tuum nomen | 29 caelo dicens
 29 > fact. esse | 30 Alii autem 30 > vox haec

- 14,30; 16,11. 31 propter vos. Nunc iudicium est mundi: nunc
 L 10,18.
 8,28; 17,24. 32 princeps huius mundi eiicietur foras. Et ego
 si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad
 33 me ipsum. (hoc autem dicebat, significans
 Ps 110,4. 34 qua morte esset moriturus.) Respondit ei
 Is 9,7. Dn 7,14. turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus
 manet in aeternum: et quomodo tu dicis,
 Oportet exaltari Filium hominis? Quis est
 8,12; 9,5. 35 iste Filius hominis? Dixit ergo eis Iesus:
 11,10.
 1,5. Adhuc modicum, lumen in vobis est. Ambu-
 late dum lucem habetis, ut non vos tenebrae
 comprehendant: et qui ambulat in tenebris,
 E 5,8. 36 nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite
 Mt 23,39. in lucem, ut filii lucis sitis. Haec locutus
 est Iesus: et abiit, et abscondit se ab eis.
 37 Cum autem tanta signa fecisset coram eis,
 Is 53,1 38 non credebant in eum: ut sermo Isaiae
 R 10,16. prophetae impleretur, quem dixit: Domine,
 quis credidit auditui nostro? et brachium
 Is 6,9,10. 39 Domini cui revelatum est? Propterea non
 Mt 18,14,15. poterant credere, quia iterum dixit Isaias:
 Act 28,28 s. 40 Excaecavit oculos eorum, et induravit cor
 eorum: ut non videant oculis, et non intelli-
 gant corde, et convertantur, et sanem eos.
 Is 6,1. 41 Haec dixit Isaias, quando vidit gloriam eius, ¹¹⁰/₁₀
 7,48; 9,22. 42 et locutus est de eo. Verumtamen et ex
 principibus multi crediderunt in eum: sed
 5,44. 43 propter Pharisaeos non confitebantur, ut e
 synagoga non eiicerentur. dilexerunt enim
 gloriam hominum magis, quàm gloriam
 Mt 10,40. 44 Dei. Iesus autem clamavit, et dixit: ¹¹¹/₁
 Qui credit in me, non credit in me,

32 ~~est~~ meipsum34 ~~est~~ Et quis 35 > teneb. vos38 ~~est~~ — prophetae40 > eorum cor | — non 2° 42 e] de

- δι' ὑμᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· 31 14,30; 16,11.
 νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται
 ἔξω· κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλύσω 32 κ,28; 17,24.
 πρὸς ἑμαυτόν. τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ 33 Gtn 40,18,19.
 θανάτῳ ἠμελλεν ἀποθνήσκειν. ἀπεκρίθη οὖν 34 Ps 110,4.
 αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι 1s 9,6. Dn 7,14.
 ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις
 σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς
 ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; εἶπεν οὖν αὐ- 35 κ,12; 9,5.
 τοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν 11,10 1 J 2,11.
 ἐστίν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία 1,5. 1s 9,6.
 ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ
 οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε 36 E 5,8.
 εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Mt 23,39.
 8,59.
- Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρούβη ἀπ' 43
 αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμ- 37 20,30 s.
 προσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ἵνα ὁ λόγος 1 K 1,22.
 Ἰησοῦ τοῦ προφήτου πληρωθῆ ὃν εἶπεν· κύριε, 38 1s 58,1.
 τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου R 10,16.
 8,43.
 09,1 τίνι ἀπεκαλύφθη; διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, 39 1s 6,9,10.
 ὅτι πάλιν εἶπεν Ἰησοῦς· ἰτετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς 39 Mt 13,14,15.
 ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα 8,43.
 μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ 40 Act 28,26 s.
 0,10 καὶ στραφῶσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ταῦτα εἶπεν 41 1s 6,1.
 Ἰησοῦς ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν
 περὶ αὐτοῦ. ὁμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων 42 7,48; 9,22;
 πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς 16,2; 19,38;
 Φαρισαίους οὐχ ὠμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι 20,19.
 γένωνται· ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων 11.
 44 μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκρα- 43 5,44.
 11,1 ξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ 44 Mt 10,40.

32 Η αν | h^r -παντα | 35 μη : W+ η 41 οτι :
 h^r οτε 43 ηπερ : h υπερ

31 βληθησεται | κατω 22^{em} 35 μεθ υμων Am^ς 35,36 εως 5^ς
 39 οτι παλιν : και γαρ 40 επηρωσεν R 41 αυτου 1° :
 του θεου αυτου

- 6,40; 14,9. 45 ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ
 85. 8,12. 46 τὸν πέμψαντά με. ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλή- 112,
 1,4—10.
 1 P 2,9. λυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ
 3,17. L 9,56. 47 μὴ μείνη. καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων
 8,15. καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον
 ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.
 L 10,16.
 H 4,12. 48 ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου
 Ap 19,15.
 6,39 a. 54. ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος δὲν ἐλάλησα,
 3,32; 8,26.28. 49 ἐκεῖνος κρίνει αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι
 ἐγὼ ἐξ ἑμαντοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με
 πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἶπω καὶ
 3,34; 6,40; 50 τί λαλήσω. καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ
 17,2. αἰωνιὸς ἐστίν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἶρηκέν
 μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

- 1,11; 7,30; 13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς 45
 8,20; 15,13; ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου
 17,9. τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους
 G 2,20. τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.
 1 J 3,18.
 27. L 22,3. 2 καὶ δεῖπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβλη- 113,
 κότης εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτόν Ἰούδας
 8,35. 16,28. 3 Σίμωνος Ἰσκαριώτης, εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν 16
 17,2. αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, * καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ 114,
 115,
 Mt 11,29; 4 ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ
 20,28. τοῦ δεῖπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν
 L 12,37.
 L 3,16. 5 λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν· εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς
 τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν
 μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζω-
 1 P 5,3. 6 σμένος. ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει
 12. 7 αὐτῷ· κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ἀπ-
 εκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ

48 fin W, 13,1 h πατερα, — αγαπ. . . αυτους, —

13,1 ηλθεν : παρην 2 γενομενου ΑΔαζ | καρδ.
 Ιουδα Σιμ. απο Καρνωτου ινα π. α. 5 λαβων υδωρ βαλλει
 6 τον Πετρο. Σιμωνα

sed in eum, qui misit me. Et qui videt me, 45 14,9.
¹¹²₁₀ videt eum, qui misit me. Ego lux in mundum 46 35. 8,12.
 veni: ut omnis, qui credit in me, in tenebris
 non maneat. Et si quis audierit verba mea, 47 3,17. L 9,56.
 et non custodierit: ego non iudico eum. non
 enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvi-
 ficem mundum. Qui spernit me, et non ac- 48 I. 10,16.
 cipit verba mea: habet qui iudicet eum. II 4,12.
 sermo, quem locutus sum, ille iudicabit eum. Ap 19,15.
 in novissimo die. Quia ego ex me ipso non 49
 sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse
 mihi mandatum dedit quid dicam, et quid
 loquar. Et scio quia mandatum eius vita 50 8,26,28.
 aeterna est. Quae ergo ego loquor, sicut dixit
 mihi Pater, sic loquor.

Ante diem festum Paschae, sciens Iesus 13 7,30; 8,20;
 quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo 15,13.
 ad Patrem: cum dilexisset suos, qui erant in G 2,20.
 mundo, in finem dilexit eos. Et coena facta, 2 L 22,3.
 cum diabolus iam misisset in cor ut traderet
¹¹³₉ eum Iudas Simonis Iscariotae: sciens quia 3 3,35; 16,28.
¹¹⁴₃ omnia dedit ei Pater in manus, * et quia a 17,2.
¹¹⁵₁₀ Deo exivit, et ad Deum vadit: surgit a coena, 4 Mt 11,29;
 et ponit vestimenta sua: et cum accepisset 20,28.
 linteum, praecinxit se. Deinde mittit aquam 5 L 12,37.
 in pelvim, et coepit lavare pedes discipulorum,
 et extergere linteo, quo erat praecinctus.
 Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei 6 L 3,16.
 Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes? Re- 7
 spondit Iesus, et dixit ei: Quod ego facio, tu

49 ἐ meipso

13,1 diem autem | > eius hora

2 corde | ἐ Iscariotis Ἰ scariotis, it 26

5 ἐ misit | pelvem

7 dicit

12. 8 nescis modo, scies autem postea. Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei Iesus: Si non laverō te, non
- 9 habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed
- 15,3. 10 et manus, et caput. Dicit ei Iesus: Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non
- 6,64.70.71. 11 omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum: propterea dixit: Non estis mundi
- 12 omnes. Postquàm ergo lavit pedes eorum, et accepit vestimenta sua: cum recubisset iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis?
- Mt 23,8.10. 13 Vos vocatis me Magister, et Domine: et bene ¹¹⁶/₃
- L. 22,27. 14 dicitis: sum etenim. Si ergo ego lavi pedes ¹¹⁷/₁₀
- 1 T 5,10. vestros, Dominus, et Magister: et vos debetis
- 1 J 3,16. alter alterius lavare pedes. Exemplum enim
- Ph2,5. Kol3,13. 15 dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis,
- 1 P 2,21. ita et vos faciatis. Amen, amen dico vobis: ¹¹⁸/₈
- Mt 10,24. 16 Non est servus maior Domino suo: neque
- Mt 7,24. I. 10,37. apostolus maior est eo, qui misit illum. Si
- Jc 1,25. 17 haec scitis, beati eritis si feceritis ea. Non de ¹¹⁹/₁₀
- P's 41,10. 18 omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur Scriptura: Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum
- 14,29. 19 suum. Amodo dico vobis, priusquàm fiat: ut cum factum fuerit, credatis, quia ego sum.
- Mt 10,40. 20 Amen, amen dico vobis: Qui accipit si quem ¹²⁰/₁
- miserō, me accipit: qui autem me accipit, ac-

8 > iesus ei | habes
 10 indig. ut lavet | sed 1°] $\frac{116}{3}$ et
 12 $\frac{117}{10}$ — et | $\frac{117}{10}$ sua et
 16 — est 2°
 18 impleatur | levavit
 19 > cred. c. f. fuerit

- οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα. λέγει ■ 2 Sm 20,1 L
 αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νύμφης μου τοὺς πόδας εἰς
 τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ· ἐὰν μὴ νύμφω
 σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. λέγει αὐτῷ Σίμων 9
 Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ
 καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. λέγει αὐτῷ 10 15,3.
 Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν [εἰ μὴ τοὺς
 πόδας] νύφασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ
 ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ἦδει γὰρ 11 6,64.70.71.
 τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐχὶ
 46 πάντες καθαροὶ ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς 12
 πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ
 ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε τί πε-
 116,3 ποιήκα ὑμῖν; ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος 13 Mt 23,8.10.
 117,10 καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. εἰ 14 L 22,27.
 οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ 1 T 5,10.
 διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν 1 J 3,16.
 τοὺς πόδας· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς 15 Ph2,5. Kol3,
 1 P 2,21.
 118,3 ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν ἀμὴν 16 Mt 10,24.
 λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
 αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος Mt 7,24.
 αὐτόν. εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε 17 L 10,37.
 Jc 1,25.
 119,10 αὐτά. Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα 18 Ps 41,10.
 6,70; 15,16.
 τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ·
 ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν
 πτέρναν αὐτοῦ. ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ 19 8,24; 14,29;
 γενέσθαι, ἵνα πιστεύητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγὼ 16,4.
 εἰμι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἅν τινα 20 Is 47,8.
 πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμ-
 Mt 10,40.
 Act 16,15.

10 Ἰησ. : [R]W pr o | [εἰ μὴ τ. ποδ.] : RW—T 12 K
 ανεπεσεν, πάλιν εἶπεν 13 HR καὶ O 15 T δεδωκα
 18 μου : T μετ ἐμου | T ἐσηρκεν 19 RT πιστευσητε |
 h ἐγὼ εἰμι

8 ου : pr κυριε 9 Πητρος Σμ. B Πητρ. D Σμ. 472
 10 ου χρεϊαν εχει την κεφαλην νιψ. εἰ μὴ τους ποδας μονον
 11 — ὅια τουτο . . . εστε 14 και 20 : pr ποσω μαλλον

- 21—30 : 21 βάνει τὸν πέμψαντά με. ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς 47
 Mt 20,21—25. 21 ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἔμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· 121,4
 Mc 14,18—21. 21 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει
 L 22,21—23. 22 με. ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορού- 122,
 11,33 ; 12,27. 23 μνοι περὶ τίνος λέγει. ἦν ἀνακειμένος εἰς ἐκ 123,10
 19,36 ; 20,2 ; 21,7.20. 23 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν
 24 ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος
 καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπέ τίς ἐστιν περὶ οὗ λέγει.
 4,6. 25 ἀναπεσῶν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ
 26 λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστιν; ἀποκρίνεται οὖν ὁ 124,9
 Ἰησοῦς· ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάρῃ τὸ ψωμίον καὶ
 δώσω αὐτῷ.* βάρῃ οὖν τὸ ψωμίον λαμβάνει καὶ 124,9
 2. 27 δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου. καὶ μετὰ
 L 22,3. 27 τὸ ψωμίον τότε εἰσηλθὲν εἰς ἐκείνον ὁ σατανᾶς.
 * λέγει οὖν αὐτῷ Ἰησοῦς· ὁ ποιεῖς ποίησον τάχειον. 125,10
 28 τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τὴν
 19,6. 29 εἶπεν αὐτῷ· τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσό-
 κομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· ἀγό-
 ρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἣ τοῖς
 L 22,53. 30 πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος
 ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.
 31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη 48
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ.
 12,23 ; 17,1—5. 32 εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐ-
 7,88. 8,21. 33 τὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθύς δοξάσει αὐτόν. τεκνία, ἔτι
 μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶ-
 πον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ
 15,12.13.17. 34 δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. Ἐντολήν καινὴν
 J 2,8.10 ; 5,13. 34 δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἡγάπησα
 17,23. 35 ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ

21 W ὑμιν λεγω 22 W εβλεπ. ουν 23 H [ο] 25 T
 επιπεσων ουν εκ. 26 T— ουν 1^ο | H [ο] | W επιδωσω |
 το 2^ο : [H]—W 27 W ο Ιησ. | RT ταχιον 28 δε : [H]—W
 32 H (non h^γ) R— ει . . . εν αυτω 1^ο | αυτω 2^ο : HR αυτω

24 και . . . εστιν : πνθεσθαι τις αν ειη AD⁵+ ουτος
 26 απο Καρυωτου

¹²¹ ₄	capit eum, qui me misit. Cum haec dixisset	21	21—30: Mt 26,21—25. Mc 14,18—21. L 22,21—23. 12,27.
	Iesus, turbatus est spiritu: et protestatus est,		
	et dixit: Amen, amen dico vobis: Quia unus		
¹²² ₁	ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad in-	22	
	vicem discipuli, haesitantes de quo diceret.		
¹²³ ₁₀	Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius	23	19,28; 20,2; 21,7,26.
	in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. Innuit	24	
	ergo huic Simon Petrus, et dixit ei: Quis est,		
	de quo dicit? Itaque cum recubisset ille	25	1,6.
	supra pectus Iesu, dicit ei: Domine quis est?		
	Respondit Iesus: Ille est, cui ego intinctum	26	
¹²⁴ ₉	panem porrexero. * Et cum intinxisset panem,		
	dedit Iudae Simonis Iscariotae. Et post buc-	27	2.
¹²⁵ ₁₀	cellam, introivit in eum satanas. * Et dixit		
	ei Iesus: Quod facis, fac citius. Hoc autem	28	
	nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei.		
	Quidam enim putabant, quia loculos habebat	29	12,6.
	Iudas, quòd dixisset ei Iesus: Eme ea, quae		
	opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis		
	ut aliquid daret. Cum ergo accepisset ille	30	1, 22,53.
	buccellam, exivit continuo. Erat autem nox.		
	Cum ergo exisset, dixit Iesus: Nunc clari-	31	
	ficatus est filius hominis: et Deus clarificatus		
	est in eo. Si Deus clarificatus est in eo,	32	12,23; 17,1—5.
	et Deus clarificabit eum in semetipso: et		
	continuo clarificabit eum. Filioli, adhuc	33	7,39; 8,21.
	modicum vobiscum sum. Quaeritis me: et		
	sicut dixi Iudaeis: Quòd ego vado, vos non		
	potestis venire: et vobis dico modo. Mandatum	34	15,12,13,17. 1 J 2,8,10.
	novum do vobis: Ut diligatis invicem, sicut		
	dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. In hoc	35	17,25.

24 dixit] dicit

26 cui resp. | cf 2

27 bucc. tunc | illum | — Et 2° | dicit

29 quod] quia | dicit

31 dicit

33 quaeritis

- 36—38: Mt 26,33—35. 36 si dilectionem habueritis ad invicem. Dicit ¹²⁶₁
 Me 14,29—31. ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Re-
 L 22,31—34. spondit Iesus: Quò ego vado, non potes me
 7,34; 21,18,19. 37 modo sequi: sequéris autem postea. Dicit ei
 Petrus: Quare non possum te sequi modo?
 38 animam meam pro te ponam. Respondit ei
 Iesus: Animam tuam pro me pones? Amen,
 amen dico tibi: Non cantabit gallus, donec
 27. Mc 11,22. 14 ter me neges. Non turbetur cor vestrum. ¹²⁷₁₀
 2 Creditis in Deum, et in me credite. In domo
 Patris mei mansiones multae sunt. si quo
 minus dixissem vobis: Quia vado parare vobis
 12,26; 17,24. 3 locum. Et si abiero, et praeparavero vobis
 locum: iterum venio, et accipiam vos ad
 4 meipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis. Et
 5 quò ego vado scitis, et viam scitis. Dicit ei
 Thomas: Domine, nescimus quò vadis: et quo
 H 10,20. 6 modo possumus viam scire? Dicit ei Iesus:
 Mt 11,27. Ego sum via, et veritas, et vita. nemo venit
 11,25. R 5,1,2. 7 ad Patrem, nisi per me. Si cognovissetis
 me, et Patrem meum utique cognovissetis:
 et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum.
 8 Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis
 12,45. H 1,3. 9 Patrem, et sufficit nobis. Dicit ei Iesus:
 Mt 17,17. Tanto tempore vobiscum sum: et non
 cognovistis me? Philippe, qui videt me,
 videt et Patrem. Quomodo tu dicis:
 12,49. 10 Ostende nobis Patrem? Non creditis quia

35 > mei discip.

38 — ei | ponis | > me ter

14,3 C^{92} utubi

6 E — et 1°

7 cognoscitis

9 me philippe? | vidit bis

10 credis

γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν
 136,1 ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων 36
 Πέτρος· κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·
 ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι,
 ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. λέγει αὐτῷ Πέτρος· 37
 κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι;
 τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ἀποκρίνεται 38
 Ἰησοῦς· τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν
 ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ
 49 ἀρνήσῃ με τρίς. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ 14
 127,10 καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πι-
 στεύετε. ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ ■
 εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι
 ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοι- 3
 μάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι
 ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς
 ἦτε. Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. 4
 λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπά- 5
 γεις· πῶς οἶδαμεν τὴν ὁδόν; λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· 6
 ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς
 ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. εἰ 7
 ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε.
 ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἐώρακατε. Λέγει 8
 αὐτῷ Φίλιππος· κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα,
 καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τοσοῦτον 9
 χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἐγνώκας με, Φίλιππε;
 ὁ ἐώρακὼς ἐμὲ ἐώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ
 λέγεις· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι 10

36—38:
 Mt 26,33—35.
 Mc 14,29—31.
 L 22,31—34.
 7,34. 21,18.19
 27. Mc 11,22
 2 Chr 20,17.2
 12,32.
 Gn 24,23.25.
 H 11,18.
 12,26; 17,24.
 1 Th 4,17.
 H 10,20.
 Mt 11,27.
 11,25. R 5,1.
 10,7.9.
 8,10.
 12,45. H 1,3.
 Mt 17,17.
 12,49.

36 οπου: T+εγω 37 Πετρ.: [H]W pr ο | h— κυριε |
 H ακολουθειν 14,1 h πιστευετε, εις τ. θεον και 3 W
 υμιν τοπον 5 πως: T pr και 6 W ο Ιησ. 7 T ει
 γνωκατε εμε ... μου γνωσεσθε και απαρτι | fin hRT+
 αυτον 9 H [ο] Ιησ. | hT τοσουτω χρονω

36 νυν ἀκολ.: συνακολ. D* 14,1 pr και ειπεν τοις μα-
 θηταις αυτου 2 (υμιν οτι ... υμιν;) 3 και ετοιμ.: ετοιμασαι
 DMal 5 Θωμα, ■ λεγομενος Διδυμος | και πως δυναμεδα
 τ. οδ. ειδεναι Am⁵

ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστιν; τὰ
 ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ·
 ὁ δὲ πατὴρ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

20. 10, 25. 28. 11 πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν
 Mc 16, 19. 20. 12 ἐμοί· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ἀμὴν 50
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
 ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει,
 5, 7. Mc 11, 24. 13 ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι· καὶ ὁ τι 128, 4
 1 J 5, 14. ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω,
 16, 23. 24. 14 ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰτή-
 5, 10. 1 J 5, 8. 15 σητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐάν
 ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσετε.
 6. 15, 26; 16, 7. 16 κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παρακλήτων
 1 J 2, 1. 17 δώσει ὑμῖν, ἵνα ἢ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ
 16, 13. 7, 39. 17 πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται
 Mt 10, 20. λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς
 R 8, 26. γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν
 1, 10. 18 ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὄρφανούς, ἔρχομαι
 16, 16. 19 πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι
 θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ
 17, 21—23. 20 ὑμεῖς ζήσετε. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς
 ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ
 2 K 8, 18. 21 ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν
 1 J 5, 8. ἀσθᾶς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με·* ὁ δὲ ἀγαπῶν 129, 1
 16, 27. με ἀγαπηθῆσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, κἀγὼ
 ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.
 Act 10, 41. 22 λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· κύριε, καὶ τί 51
 γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ 180, 10
 21. 13, 34. 23 οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ·

10 ο. δε πατ. : [R]T+ ο 11 αυτα : h αυτου | fin
 h[R]+ μοι 12 h (Ti) πορευομαι, R -μαι. 13 h αιτητε
 14 HR [με] | εγω : K τουτο 16 η : hW post αιωνα T post
 υμων 17 γνωσκει : RT+ αυτο | KR εστιν 20 HR
 υμεις γνωσεσθε 22 HR- και 1^ο

10 λεγω : λελαληκα D λαλω NAa5 | αυτου : αυτος L(A5)
 14 - vers Xa 15 τηρησατε AD5 19 ζησεσθε NAD5 22 ουχ ο
 απο Καρωτου (Canaanites sah Thomas syr^c) | γεγ. : εστιν

ego in Patre, et Pater in me est? Verba, quae ego loquor vobis, a me ipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera. Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera, quae ego facio, et ipse faciet, et maiora horum faciet: quia ego ad Patrem vado. Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. Si diligitis me: mandata mea servate. Et ego rogabo Patrem, et alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, ¹ Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, et in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc modicum: et mundus me iam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo, et vos vivetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis. Qui habet mandata mea, et servat ea: ille est, qui diligit me. * Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo: et ego diligam eum, et manifestabo ei me ipsum. Dicit ei Iudas, non ille Iscariotes: Domine, quid factum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, et non mundo? Respondit Iesus, et dixit ei:	11 20. 10,25.38.
	12 Mc 16,19.20.
	13 13,7. Mc 11,24. 1 J 5,14.
	14 16,23.24.
	15 15,10. 1 J 5,3.
	16 26. 15,26; 16,7. 1 J 2,1.
	17 16,13. 7,39. Mt 10,20. R 8,26.
	18
	19 16,16.
	20 17,21—23.
	21 2 K 3,18. 1 J 5,3.
	22 Act 10,41.
	23 21. 13,34. Prv 8,17. Mt 18,20; 28,20. E 3,17. 2 K 6,18.

11 (C inc. v. 12 Alioquin)

13 — patrem

16 paraclit-, it 26; 15,26; 16,7.

17 cognoscetis

18 orphanos 21 & meips.

22 scariotis { > nobis manif. es

- Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus: qui non diligit me, sermones meos non servat.
- 7,16. 24
1 J 2,5.
- * Et sermonem, quem audistis, non est meus: 181
1
- 25 sed eius, qui misit me, Patris. Haec locutus sum vobis apud vos manens. Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia, quaecumque dixero vobis. 192
10
16. Mt 10,19 s.
1 J 2,27.
- 26
- 1,16,33. Ph 4,7.
- 27 Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado
- 8,18.6.
Lc 24,52.
- 28
- 13,19.
- 29 ad Patrem: quia Pater maior me est. Et nunc dixi vobis prius quàm fiat: ut cum factum fuerit, credatis. Iam non multa loquar vobiscum. venit enim princeps mundi huius, et in me non habet quidquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.
- 12,31. E 2,2.
- 30
- 10,18.
Mt 26,46.
Mc 14,42.
- 31 Surgite, eamus hinc.
- Jr 2,21.
Ps 80,9 ss. 15,18.
Sir 24,17(23).
Mt 21,38.
Mt 15,13.
- 15 Ego sum vitis vera: et Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum: et omnem, qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. Manete in me: et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos,

ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα.

- 181,1 ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· * καὶ 24 7,16.
 ὁ λόγος δὲν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ 1 J 2,5.
 πέμψαντός με πατρός. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν 25
 182,10 παρ' ὑμῖν μένων· ὁ δὲ παρακλήτος, τὸ πνεῦμα 26 16. Mt 10,19.
 τὸ ἅγιον ὃ πέμπει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, 1 J 2,27.
 ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς
 52 πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν ἐγώ. Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, 27 1. 16,33. Ph4,7.
 εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος
 δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν
 ἡ καρδιά μηδὲ δειλιάτω. ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον 28 8,16.6.
 ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ 10 24,52.
 με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα,
 ὅτι ὁ πατήρ μείζων μου ἔστιν. καὶ νῦν εἴρηκα 29 13,19; 16,4.
 ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. 10 24,26.
 οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ 30 12,31; 16,11.
 τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, 10 2,2.
 ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, 31 10,18.
 καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. 10 26,46.
 53 * Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. 10 14,42.

Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ 15 Jr 2,21.
 μου ὁ γεωργὸς ἔστιν. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ 2 Ps80,9 ss. 15,18.
 φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν Sir 24,17(28).
 φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ. 4 Mt 21,33.
 ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον δὲν λελά- 4 Mcc 1,29.
 ληκα ὑμῖν·¹ μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς 4 Mt 15,13.
 τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ
 ἐάν μὴ μένη ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς

23 W ποιησομεν 26 RT— εγω 28 H με εχαρητε αν,
 31 εντειλι. : HR εντολην εδωκεν | W ποιω· εγ. 15,4 W
 υμιν,

23 ελευσομαι . . . ποιησομαι 24 τηρησει | λογος : +
 ο εμος 26 ειπον : αν ειπω 28 αγαπατε D*a | οτι 1^ο : +
 ειπον Ea^ς 30 ουκ εχει : ευρησει K | ουδεν : + ευρειν
 15,2 το καρποφορον

- 1 K 12,12,27. 5 εἰάν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος,
 2 K 8,5. ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ ἐν
 5,19. αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ
 Mt 8,10; ■ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. εἰάν μὴ τις μένη ἐν ἐμοί,
 18,6,40. ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνά-
 γουσι αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται.
- 5,38. Mc 11,24. 7 εἰάν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν 183,
 μείνη, ὃ εἰάν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται
 Mt 5,16. 8 ὑμῖν. ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν 184,
 9 πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. καθὼς
 ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ὑμᾶς ἠγάπησα· με-
 14,15. 8,29. 10 νατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. εἰάν τὰς ἐντολάς μου
 1 J 2,4,8; 5,8. τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ
 τοῦ πατρὸς μου τὰς ἐντολάς τετήρηκα καὶ μένω
 3,29; 16,24; 17,18. 11 αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα 54
 1 J 1,4. ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ἢ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πλη-
 13,11; 4,10,19. 12 ρωθῇ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπάτε
 Mc 12,31. 13 ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης 185,
 10,11. 1 J 3,16. 13 ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ
 8,31. Mt 12,50; 28,20. 14 ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε, 186,
 Act 20,27. 15 εἰάν ποιῆτε ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι λέγω
 L 12,4. ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ
 αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα
 ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου ἐγνώρισα ὑμῖν.
- 18,18; 8,70. 16 οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην
 ὑμᾶς, καὶ ἔδηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ
 καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη, *ἵνα ὃ 187,4
 τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου
 17 ὁφ' ὑμῖν. ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε 55
 7,7. 1 J 3,18. 18 ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε 188,1
 1 J 4,5. 17,14. 19 ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
 L 6,22.

■ T αυτο 8 KR γενησθε 9 T ηγαπησα υμας |
 K ηγαπησα, 10 T καθ. καγω | μου : [R]-K 13 T-
 τις 14 ο : hRT α 16 h αιτητε 18 T- υμων

- nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos 5 1 K 12,12,27.
2 K 3,5.
5,19.
- palmites: qui manet in me, et ego in eo,
hic fert fructum multum: quia sine me nihil
potestis facere. Si quis in me non manserit: 6 Mt 3,10;
13,6,10.
- ¹⁸⁵/₄ Si manseritis in me, et verba mea in vobis 7 Mc 11,24.
- manserint: quodcumque volueritis petetis, et
fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater meus, 8 Mt 5,16.
- ¹⁸⁴/₁₀ ut fructum plurimum afferatis, et efficiamini
mei discipuli. Sicut dilexit me Pater, et ego 9
- dilexi vos. Manete in dilectione mea. ¹ Si 10 14,15. 8,29.
1 J 2,4,8.
- praecepta mea servaveritis, manebitis in di-
lectione mea, sicut et ego Patris mei prae-
cepta servavi, et maneo in eius dilectione.
Haec locutus sum vobis: ut gaudium meum 11 16,24; 17,13.
1 J 1,4.
- in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur.
Hoc est praeceptum meum ut diligatis in- 12 13,34. 1 J 3,14
Mc 12,30.
- ¹³⁵/₄ vicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac di- 13 10,12. 1 J 3,16.
- lectionem nemo habet, ut animam suam ponat
quis pro amicis suis. Vos amici mei estis, si 14 8,31. Mt 12,50;
28,20.
- ¹³⁶/₁₀ feceritis quae ego praecipio vobis. Iam non 15 Act 20,27.
- dicam vos servos: quia servus nescit quid
faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos:
quia omnia quaecumque audivi a Patre meo,
nota feci vobis. Non vos me elegistis: sed 16 13,18; 6,70.
- ego elegi vos, et posui vos ut eatis, et
fructum afferatis: et fructus vester maneat:
¹³⁷/₄ * ut quodcumque petieritis Patrem in nomine 17
- ¹³⁸/₁₀ meo, det vobis. Haec mando vobis, ut diligatis 18
- invicem. Si mundus vos odit: scitote quia 19 7,7. 1 J 3,13.
- me priorem vobis odio habuit. Si de mundo 19 1 J 4,5. 17,14.
L 6,22.

15,6 aruit | eos | mittunt | ardent
13 > quis ponat
15 dico | facit

- fuissetis: mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.
- 13,16. 20 Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: ¹³⁹
Mt 10,24. Non est servus maior domino suo. * Si me ¹⁴⁰
persecuti sunt, et vos persequentur: si sermonem meum servaverunt, et vestrum serva- ¹⁴¹
bunt. Sed haec omnia facient vobis propter ¹⁴²
10,22; 16,3. 21 nomen meum: * quia nesciunt eum, qui misit ¹⁴³
Mt 5,11. 22 me. Si non venissem, et locutus fuisset eis, ¹⁴⁴
Mc 13,13. peccatum non haberent: nunc autem excusa- ¹⁴⁵
tionem non habent de peccato suo. Qui me ¹⁰
5,23. 1 J 2,23. 23 odit: et Patrem meum odit. Si opera non ¹⁴⁶
Lc 10,16. 24 fecissem in eis, quae nemo alius fecit, pec- ¹
14,11. 24 catum non haberent: nunc autem et viderunt, ¹⁰
et oderunt et me, et Patrem meum. Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis. Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me: et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. Haec locutus sum vobis, ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos: * sed venit hora, ut omnis, qui interficit ¹⁴⁶
vos, arbitretur obsequium se praestare Deo. ¹
15,21. 3 et haec facient vobis, quia non noverunt ¹⁰
Lc 22,53. 4 Patrem, neque me. Sed haec locutus sum vobis: ut cum venerit hora eorum, reminiscamini, quia ego dixi vobis. * Haec autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram: ¹⁰
7,33. 5 Et nunc vado ad eum, qui misit me; et nemo ¹
6 ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit

22 ☩ non fuiss. 25 impleatur | > me hab.
26 cf 14, 16 27 perhibetis | quia] ☩ qui (cf p. 281)

- ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ
κόσμου οὐκ ἔστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ
τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.
- 189,3 μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ 20 18,16.
140,10 ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. * εἰ ἐμέ 14,22.
ἐδώξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου
141,1 ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ 21 16,8.
ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά 16,11; 10,22
μου, * ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. εἰ μὴ 22 Mc 18,13.
142,3 ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχουσαν· 22 R 1,20.
143,10 νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας
144,10 αὐτῶν. ὁ ἐμέ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 23 5,28. 1 J 2,28
145,10 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος 24 7,81; 9,41;
ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχουσαν· νῦν δὲ καὶ ἐωρά- 14,11.
κασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμέ καὶ τὸν πατέρα 12,37. 5,42.
μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ 25 Ps 85,10; 69,5
17 56 αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι ἐμίσησάν με ὄψεσθε. Ὅταν 26 14,26. L 24,48
ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ 1 J 5,6.
τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ
πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ·
καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ 27 Lc 1,2.
ἔστε. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλι- 16 Act 1,8; 5,32.
146,1 σθῆτε. ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· * ἀλλ' 2 9,22. 12,43.
ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνων ὑμᾶς δόξῃ 14,11; 24,9.
λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. καὶ ταῦτα ποιή- L 6,22.
σουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. 3 15,21. 1 J 5,1.
ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα 4 Lc 22,58.
αὐτῶν μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. 18,19; 14,29;
147,10 * Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν 17,12.
ἦμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ 5 7,38; 13,36;
οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι 6 14,5.
ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν Mt 17,23.

20 T μου 16,2 H αποκτ. [υμας] 4 T— αυτων 1^ο

20 τους λογους ους 26 πεμπω 16,6 πεπωρωκεν got
280

- 14,16.26.28. 7 τὴν καρδίαν. ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρεи ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς·
- 1 K 14,24. H 4,12. Act 24,25. 8 ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἔλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας
- 8,18; 8,21. R 1,18. 9 καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· περὶ
- Act 5,81. R 4,25. 10 ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ
- 12,31; 14,30. 11 οὐκέτι θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων
- 1 K 3,1. Mc 4,33. 12 τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω 57 ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι·
- 4,26. 1 J 2,27. Act 8,31. 1 T 4,1. 13 ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούει λαλήσει, καὶ
- 14 τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
- 17,10. 15 πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμὰ ἐστίν· * διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ
- 14,19. 16 ὑμῖν. Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ
- 17 πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ· ὅτι ὑπάγω
- 18 πρὸς τὸν πατέρα; ἔλεγον οὖν· τοῦτο τί ἐστὶν ὃ
- L 9,45. 9,2. 19 λέγει τὸ μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. ἔγνω 58 Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
- Mc 16,10. L 5,35. 20 ὄψεσθέ με; ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνηήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται·

148,3
149,10

7 ου μη ελθη : RT ουκ ελευσεται 8 και 10 : K Kai
13 hT εν τη αληθεια παση | hR ακουσει 17 RT ειπον |
W και οτι 18 HR τι εστιν τουτο | H- το | H [τι
λαλει] 19 W ο Ιησ.

13 εκεινος υμας οδηγ. 16 fin + οτι εγω υπαγω προς
τον πατερα ANα5 19 επερωτησαι περι τουτου

cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: 7 14,10,26,28.
 expedit vobis ut ego vadam: si enim non
 abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem
 abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit 8 1 K 14,24.
 ille, arguet mundum de peccato, et de iustitia, H 4,12.
 et de iudicio. de peccato quidem: quia non Act 24,25.
 crediderunt in me: de iustitia vero: quia ad 9 3,18. R 1,18.
 Patrem vado: et iam non videbitis me: De 10 Act 5,31.
 iudicio autem: quia princeps huius mundi iam R 4,25.
 iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis di- 11 12,31; 14,30.
 cere: sed non potestis portare modo. Cum 12 1 K 3,1.
 autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit 13 14,26. 1 J 2,27.
 vos omnem veritatem. non enim loquetur a Act 8,31.
 semetipso: sed quaecumque audiet loquetur, 1 T 4,1.
 et quae ventura sunt annuntiabit vobis. Ille 14
 me clarificabit: quia de meo accipiet, et an-
 nuntiabit vobis. Omnia quaecumque habet 15 17,10.
¹⁴⁸₃ Pater, mea sunt. *Propterea dixi: quia de meo
¹⁴⁹₁₀ accipiet, et annuntiabit vobis. Modicum, et 16 14,19.
 iam non videbitis me: et iterum modicum, et
 videbitis me: quia vado ad Patrem. Dixerunt 17
 ergo ex discipulis eius ad invicem: Quid est
 hoc, quod dicit nobis: Modicum, et non vide-
 bitis me: et iterum modicum, et videbitis me,
 et quia vado ad Patrem? Dicebant ergo: 18
 Quid est hoc, quod dicit, Modicum? nescimus
 quid loquitur. Cognovit autem Iesus, quia 19 L 9,45
 volebant eum interrogare, et dixit eis: De hoc 9,2.
 quaeritis inter vos quia dixi, Modicum, et non
 videbitis me: et iterum modicum, et videbitis
 me. Amen, amen dico vobis: quia plora- 20
 bitis, et flebitis vos, mundus autem gaudebit:

(ad p. 280) 16,3 — vobis 4 eorum,] 5 —, | (C inc.
 v. 5 Haec a.) 5 et 1°] at | > me misit
 7 cf 14, 16 8 venerit, ille arg. 9 credunt
 11 > mundi huius | — iam 17 me? et quia

- vos autem contristabimini, sed tristitia vestra
 Is 26,17. 21 vertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem pepererit puerum, iam non meminit pressuræ propter gaudium: quia natus est homo in
 Is 66,14. 22 mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum
 14,20. 14,13,14. 23 nemo tollet a vobis. Et in illo die me non rogabitis quidquam. * Amen, amen dico vobis: ¹⁵¹/₄
 I J 5,14.
 Mt 7,7.
 Mc 11,24.
 15,11; 17,13. 24 siquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: Petite, et accipietis, ut gaudium
 10,6. 25 vestrum sit plenum. Haec in proverbiiis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in proverbiiis loquar vobis, sed palam de Patre
 26 annunciabo vobis. in illo die in nomine meo petetis: et non dico vobis quia ego rogabo
 14,21. 27 Patrem de vobis: Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, et credidistis, quia ego
 28 a Deo exivi. Exivi a Patre, et veni in mundum: iterum relinquo mundum, et vado ad
 25. 29 Patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, et proverbium nullum dicis.
 2,25. 30 nunc scimus quia scis omnia, et non opus est tibi ut quis te interroget: in hoc credimus
 31 quia a Deo existi. Respondit eis Iesus: Modo ¹⁵²/₄
 Zch 13,7. 32 creditis? Ecce venit hora, et iam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquantis: et non sum solus, quia
 Mt 26,31.45.
 Mc 14,27.50.
 8,29; 19,27.
 14,27. R 5,1. 33 Pater mecum est. Haec locutus sum vobis, ut ¹⁵³/₁₀
 I J 5,4.

- ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν
 γενήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι **21** Is 26,17.
R 8,22.
 ἤλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον,
 οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν
 ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς **22** Is 66,14.
20,20.
 οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς,
 καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν
 ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ **23** 14,20. 14,13.14.
1 J 5,14.
Mt 7,7.
Mc 11,24.
 ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν.* ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ἂν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα δώσει ὑμῖν ἐν
 τῷ ὀνόματί μου. ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν **24** 15,11; 17,13.
Mt 18,19 a.
1 J 1,4.
 ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήμψεσθε, ἵνα
59 ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροι- **25** 10,6.
51,10 μίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν
 παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρησιᾷ περὶ
 τοῦ πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ **26**
 ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν
 ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· αὐτὸς **27** 14,21.
5,20.
 γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλή-
 κατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ θεοῦ ἐξῆλ-
 θον. ἐξῆλθον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν **28**
 κόσμον· πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι
(60) πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· **29** 25.
 ἴδε νῦν ἐν παρησιᾷ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδε-
 μίαν λέγεις. νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ **30** 2,25.
 οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πι-
152,4 στεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. ἀπεκρίθη αὐτοῖς **31**
 Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα καὶ **32** Zch 13,7.
Mt 26,31.45.
Mc 14,27.50.
8,29; 19,27.
 ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια
 καὶ μὴ μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ
53,10 πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα **33** 14,27. R 5,1.
1 J 5,4.

22 *HR* ἀρει
HR του πατρος

23 *H* ουδεν·

31 *W* ο *I*ησ. | *W*· *pro*;

27 *θεου* (sic *Ti-Gr*) :

21 ὥρα : ἡμερα | θλυψ. : λυπησ
 23 πατ. εν τω ο. μ. δ. υ. *ADNa5*
 πατρ.

22 εξετε *ADN*
 33 — εξηλθ. εκ τ.

ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε·
ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

11,41. 17 Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς 61
18,1.

ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ

Mt 9,6; 11,27. ■ υἱὸς δοξάσῃ σέ, καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν
πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ

1 J 5,20. 3 αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος
1 Th 1,9. ζωή, ἵνα γινώσκωσιν σέ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν

4,84. 4 καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγὼ σε ἐδό-
ξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς

24. 1,1. Ph 2,6. 5 μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ,
παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον

9. Mt 6,9. 6 εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς
H 2,12. ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ

ἦσαν κάμοι αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου

7 τετήρηκαν. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς

16,80. 8 μοι παρὰ σοῦ εἰσιν· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι

δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν

ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν

6,87.44.85. 9 ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ·

οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέ-

16,15. L 15,31. 10 δωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα

σὰ ἐστίν καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν

αὐτοῖς. καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ

10,30. 11 ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ ἐγὼ πρὸς σέ ἔρχομαι.
Mt 6,18. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι

σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς.

6,89; 13,18; 12 12 ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ

Ps 41,10; 109,8.

1 R σε· 2 HR δώσει 3 T γινωσκουσιν | σὲ: R σε 5 η: h ην
6 κάμοι: RT και εμοι 7 h²¹ -| εγνων | -² εγνοκα | K εδωκας
8 εδωκας: h δεδωκας 11 αυτοι: hRW ουτοι | ερχομαι: h²+
· ουκετι ειμι εν τω κοσμο, και εν τω κοσμο ειμι | W πατηρ

33 εξετε Da5° 17,2 δωσ. αυτοις: εχη 3 fin + εις τουτον
τον κοσμον 4 ετελειωσα Xa5 8 ρημ.: + σου 10 εδοξασας με
11 σου: + και οτε ημην μετ αυτων εγω ετηρουν αυτοις εν τω
ονοματι σου 12 αυτων: + εν τω κοσμο ANa5

in me pacem habeatis. In mundo pressuram
habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

Haec locutus est Iesus: et sublevatis **17** 11,41; 13,1.
oculis in caelum, dixit: Pater venit hora,
clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet
te: Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, **2** Mt 11,27.
ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam
aeternam. Haec est autem vita aeterna: Ut **3** 1 J 5,20.
cognoscant te, solum Deum verum, et quem 1 Th 1,9.
misisti Iesum Christum. Ego te clarificavi **4** 4,34.
super terram: opus consumnavi, quod dedisti
mihi ut faciam: et nunc clarifica me tu Pater **5** 24. 1,1. Ph 2,6.
apud te ipsum, claritate, quam habui prius,
quam mundus esset, apud te. Manifestavi **6** 9. Mt 6,9.
nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de
mundo: Tui erant, et mihi eos dedisti: et
sermonem tuum servaverunt. Nunc cognove- **7**
runt quia omnia, quae dedisti mihi, abs te
sunt: quia verba, quae dedisti mihi, dedi eis: **8** 16,30.
et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia
a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti.
Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed **9** 6,37.44.65.
pro his, quos dedisti mihi: quia tui sunt: et **10** 16,15. L 15,31.
mea omnia tua sunt, et tua mea sunt: et
clarificatus sum in eis: Et iam non sum in **11** 10,30.
mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te 12 Mt 6,13.
venio. Pater sancte, conserva eos in nomine tuo,
quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut et nos.
Cum essem cum eis, ego servabam eos in **12** 6,39.
Ps 41,10; 109,8.

17,3 > verum deum

5 § fieret

- 2 Th 2,3. nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi: et
 nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut
 15,11; 16,24. 13 Scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio:
 1 J 1,4. et haec loquor in mundo, ut habeant gaudium
 15,19. 14 meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis
 sermonem tuum, et mundus eos odio habuit,
 2 Th 3,3. quia non sunt de mundo, sicut et ego non
 1 J 5,18. 15 sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de
 Mt 8,18. mundo, sed ut serves eos a malo. De mundo
 L 22,32. 16 mundo, sed ut serves eos a malo. De mundo
 non sunt, sicut et ego non sum de mundo.
 e,68. 17 Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas
 20,21. 18 est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego
 H 10,10. 19 misi eos in mundum. Et pro eis ego sancti-
 fico meipsum: ut sint et ipsi sanctificati in
 9. 20 veritate. Non pro eis autem rogo tantum,
 sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum
 G 3,28. 21 eorum in me: ut omnes unum sint, sicut tu
 Pater in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis
 unum sint: ut credat mundus, quia tu me
 Act 4,32. 22 misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi,
 dedi eis: ut sint unum, sicut et nos unum
 1 K 6,17. 23 sumus. Ego in eis, et tu in me: ut sint con-
 G 2,30. summati in unum: et cognoscat mundus quia tu
 me misisti, et dilexisti eos, sicut et me dilexisti.
 10,29; 12,26.32. 24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego,
 E 1,4. et illi sint mecum: ut videant claritatem meam,
 quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante con-
 25 stitutionem mundi. Pater iuste, mundus te
 non cognovit. ego autem te cognovi: * et hi ¹⁵⁴/₃
¹⁶⁶/₁₀

12 ☞ ego custod. | his | perivit

14 > odio eos 15 a] ex

18 — tu | ☞ ita et 20 eis 1°] his

21 > mund. credat

22 ☞ quam tu | illis | — et 2°

24 > ego sum

25 et mundus

ὄνοματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα, καὶ 2 Th 2,3.
 οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-
 λείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρὸς σέ 13 3,29; 15,11;
 ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν 16,24.
 τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς. 1 J 1,4.
 ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος 14 15,19.
 ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου
 καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ 15 2 Th 3,3.
 ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτούς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα 1 J 5,18.
 τηρήσῃς αὐτούς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου 16 Mt 6,13.
 οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. L 22,82.
 ἀγίασον αὐτούς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς 17 6,68.
 ἀλήθειά ἐστιν. καθὼς ἐμέ ἀπέστειλας εἰς τὸν 18 20,21.
 κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτούς εἰς τὸν κόσμον·
 καὶ ὑπὲρ αὐτῶν [ἐγὼ] ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα ᾧσιν 19 H 2,11; 10,10.
 καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ 20 9. 1 J 1,3.
 τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πι-
 στευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ἵνα πάντες 21 11. ■ 3,38.
 ἐν ᾧσιν, καθὼς σύ, πατήρ, ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ ἐν σοί,
 ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ᾧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεῦῃ
 ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ γὰρ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς 22 Act 4,32.
 μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν·
 ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ᾧσιν τετελειω- 23 1 K 6,17.
 μένοι εἰς ἓν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με G 2,20.
 ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτούς καθὼς ἐμέ ἠγά- E 1,4.5.
 πησας. Πατήρ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου 24 10,29; 12,26.32;
 εἰμὶ ἐγὼ κάκεῖνοι ᾧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν 14,3.
 τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἠγάπησάς E 1,4.
 34,8 με πρὸ καταβολῆς κόσμου. πατήρ δίκαιε, καὶ ὁ 25
 35,10 κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, * καὶ οὗτοι

19 [εγω]: RW—T 21 ἐν ἡμῖν: h^r + ἐν | W πιστευση
 23 ἠγαπησας 1°: h^r ἠγαπησα 24 Ἡ ἐμὴν | δεδ. 2°: hW
 εδωκας | Ἡ μοι, οτι

12 — ω δεδ. μοι N* 14 — καθως ... κοσμου 30 πι-
 στευσοντων D²⁵ 22 ἐν: το ἐν 23 εἰς το ἐν | εμε: συ με
 24 ὁ: ους ANα5 | — την ἐμην

R 8,89. 26 ἔγνωσαν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας· καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἦν ἡγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἢ καγὼ ἐν αὐτοῖς.

Mt 26,86.

Mc 14,32.

L 22,39.

2 Sm 15,25.

2-11:

Mt 26,47-56.

Mc 14,48-52.

L 22,47-53.

L 21,37.

- 18 Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθη- 62
 ταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων, 158
 ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ
 2 μαθηταὶ αὐτοῦ. ἦδρι δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παρα- 157
 διδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη
 3 Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν 158
 Ἰούδας λαβὼν τὴν σπιῆραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων
 καὶ [ἐκ] τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ
 19,28. 4 μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων. Ἰησοῦς 159
 οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν
 5 καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ·
 Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι.
 7,46. 6 αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθαν
 7 εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί. πάλιν οὖν
 ἐπηρώτησεν αὐτούς· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν·
 Act 10,21. 8 Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἶπον
 ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τού-
 17,12. 9 τους ὑπάγειν· ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν,
 ὅτι οὗς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐ-
 15. 10 δένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἰλκυσεν 160
 αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ
 ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ
 Mt 26,39. 11 ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
 τῷ Πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην·* τὸ 161
 ποτήριον δὲ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;

18,1 των Κέδρων : † h¹¹ † T του Κέδρου h¹²W του Κεδρών h¹³ των δενδρων 2 hW μετα τ. μαθ. α. εκει 3 [εκ] : T-RW 5 αυτοις : T+ Ιησους | εμι : hW+ Ιησους | H ιστηκει 6 W απηλθον 7 T αυτοις επηρωτησεν | RT ειπον

cognoverunt, quia tu me misisti. Et notum ²⁶ R 8,39.
 feci eis nomen tuum, et notum faciam: ut
 dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego
 in ipsis.

¹⁵⁶⁸
¹ Haec cum dixisset Iesus, egressus est ¹⁸
 cum discipulis suis trans Torrentem Cedron,
 ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et
¹⁵⁶⁷
¹⁰ discipuli eius. Sciebat autem et Iudas, qui ²
 tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus
¹⁵⁶⁸
¹ convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ³
 ergo cum accepisset cohortem, et a Ponti-
 ficibus, et Pharisaeis ministros, venit illuc
¹⁵⁶⁹
¹⁰ cum lanternis, et facibus, et armis. Iesus ⁴ 19,28.
 itaque sciens omnia, quae ventura erant super
 eum, processit, et dixit eis: Quem quaeritis?
 Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit ⁵
 eis Iesus: Ego sum. Stabat autem et Iudas,
 qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit ⁶
 eis: Ego sum: abierunt retrorsum, et cecide-
 runt in terram. Iterum ergo interrogavit eos: ⁷
 Quem quaeritis? Illi autem dixerunt: Iesum
 Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ⁸ Act 10,21.
 ego sum: si ergo me quaeritis, sinite hos
 abire. Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia ⁹ 17,12.
 quos dedisti mihi, non perdi ex eis quem-
¹⁵⁶⁹
¹ quam. Simon ergo Petrus habens gladium ¹⁰
 eduxit eum: et percussit pontificis servum: et
 abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem
¹⁵⁶¹
¹ nomen servo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: ¹¹ Mt 26,30.
 Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem,
 quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

Mt 26,36.
 Mc 14,32.
 L 22,39.
 2 Sin 15,33.

2-11:
 Mt 26,47-56.
 Mc 14,43-52.
 L 22,47-53.
 L 21,37.

18,3 lanternis   4 dicit
 7 > eos interrog.   9 ipsis
 10 > eius auric. | dextram
 11 - tuum | ☞ non vis ut b.

- 12-27: 12 Cohors ergo, et tribunus, et ministri Iu-¹⁶²
 Mt 26,57-75. daeorum comprehenderunt Iesum, et ligave-¹
 Mc 14,53-72. runt eum: Et adduxerunt eum ad Annam¹⁶³
 L 22,54-71. 13 primum, erat enim socer Caiaphae, qui erat¹⁰
 11,49.50. 14 pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui
 20,9; 21,20. 15 hominem mori pro populo. Sequebatur¹⁶⁴
 Act 3,1. autem Iesum Simon Petrus, et alius disci-⁴
 pulus. * Discipulus autem ille erat notus¹⁶⁵
 pontifici, et introivit cum Iesu in atrium¹⁰
 16 pontificis. Petrus autem stabat ad ostium
 foris. * Exivit ergo discipulus alius, qui erat¹⁶⁶
 notus pontifici, et dixit ostiariae: et introduxit¹⁰
 17 Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria:¹⁶⁸
 Numquid et tu ex discipulis es hominis istius?¹
 18 Dicit ille: Non sum. ¹ Stabant autem servi, et¹⁶⁹
 ministri ad prunas: quia frigus erat, et cale-¹⁰
 faciebant se: erat autem cum eis et Petrus
 19 stans, et calefaciens se. Pontifex ergo inter-
 rogavit Iesum de discipulis suis, et de doctrina
 7,14.26. 20 eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus¹⁷⁰
 Mt 10,27. sum mundo: ego semper docui in synagoga,¹
 et in templo, quo omnes Iudaei conveniunt:
 21 et in occulto locutus sum nihil. Quid me¹⁷¹
 interrogas? interroga eos, qui audierunt quid¹⁰
 locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim
 19,3. 22 ego. Haec autem cum dixisset, unus assistens¹⁷²
 Act 23,2. ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic¹
 23 respondes pontifici? Respondit ei Iesus:¹⁷³
 Si male locutus sum, testimonium perhibe¹⁰
 de malo: si autem bene, quid me caedis?

13 caiaphae
 14 caiaphas
 18 calefaciebant:
 21 sum

- 63 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται 12 12-27 :
 162,1 τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν Mt 26,57-76.
 163,10 αὐτόν, ¹καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ 13 Mc 14,53-72.
 πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνι- L 22,54-71.
 αυτοῦ ἐκείνου· ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας 14 11,49,50.
 τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπο-
 164,4 θανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἦκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ 15 20,3; 21,20.
 165,10 Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής.* ὁ δὲ μαθη- Act 8,1.
 τῆς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισ-
 ἤλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως,
 64 ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω.* ἐξῆλθεν 16
 166,1 οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως
 167,10 καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον.
 168,1 λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· μὴ 17
 καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
 169,10 λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι 18 25.
 καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνδρακιὰν πεπονηκότες, ὅτι ψῆχος Zach 14,6 Lxx.
 ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ'
 αὐτῶν ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιε- 19
 ρεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν
 170,1 αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη 20 7,14,26.
 αὐτῷ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρησιᾶ λελάληκα τῷ κόσμῳ· Mt 10,27; 28,55.
 ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ,
 ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν
 171,10 κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον 21
 τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι
 172,1 οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος ■ 19,3.
 εἰς παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα Act 23,2.
 τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ;
 173,10 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύ- 23
 ρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

15 hW γνωστος ην 16 H ιστηκει | HR θυρωρω και
 18 H ιστηκεισαν 20,23 W ο Ιησ.

13 Καϊφα 14 απολεσθαι ANmς 15 ο αλλος ONmς
 16 ο μ. εκεινος ος ην γνωριμος τω αρχιερει N 20 παντες :
 παντοτε Daς

- 24 ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς 65
 18. 25 Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ^{174,1}
 ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ ^{175,1}
 καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἤρνήσατο ἐκεῖνος
 26 καὶ εἶπεν· οὐκ εἰμί. λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων
 τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὧν οὐ ἀπέκοψεν Πέτρος
 τὸ ὄπιόν· οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ'
 27 αὐτοῦ; πάλιν οὖν ἤρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως
 ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
 28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς 66
 τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωτὶ· * καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσήλ- ^{176,1}
 θον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ ^{177,1}
 29 φάγωσιν τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλᾶτος ἔξω
 πρὸς αὐτοὺς καὶ φησίν· τίνα κατηγορίαν φέρετε
 30 τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν
 αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἂν σοι
 31 παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος·
 Act 18,15. λάβετε αὐτόν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν
 κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν
 32 οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ἵνα ὁ λόγος τοῦ
 8,14; 8,28; 12,32,38. Ἰησοῦ πληρωθῆ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ
 Mt 20,19. ἦμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσήλθεν οὖν πάλιν εἰς 67
 τὸ πραιτώριον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν ^{178,1}
 Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν
 34 Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ ^{179,}
 1,11. Mt 21,29. 35 τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι εἰπὸν σοι περὶ ἐμοῦ; ἀπ-
 εκρίθη ὁ Πειλᾶτος· μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ
 ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί·
 36 τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ
 8,28; 19,16. Mt 26,58. οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
 L 19,12; 28,25. τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ

27 W ο Πητρ. 29 HR καὶ φησιν 31 HR— ο | T—
 αυτον 2^ο | ειπον: T+ ουν 33 T εις το πραιτ. παλιν 34 HR
 απο σεαυτου | T σοι ειπον 36 HR αν post ηγωνις.

29 φερετε : + κατα A D Na5 34 — συ n* D 35 ο
 αρχιερευς n*

¹⁷⁴₁ Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pon- 24
¹⁷⁵₁ tificem. Erat autem Simon Petrus stans, 25
 et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid
 et tu ex discipulis eius es? Negavit ille, et
 dixit: Non sum. Dicit ei unus ex servis pon- 26
 tificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus
 auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum
 illo? Iterum ergo negavit Petrus: et statim 27
 gallus cantavit.

¹⁷⁶₁ Adducunt ergo Iesum a Caipha in prae- 28 **28—19,15:**
¹⁷⁷₁₀ torium. Erat autem mane: * et ipsi non in- **Mt 27,2.11—30.**
 troierunt in praetorium, ut non contamina- **Mc 15,1—19.**
 rentur, sed ut manducarent Pascha. Exivit 29 **L 23,1—25.**
 ergo Pilatus ad eos foras, et dixit: Quam ac-
 cusationem affertis adversus hominem hunc? **Ps 66,12.**
 Responderunt, et dixerunt ei: Si non esset 30
 hic malefactor, non tibi tradidissemus eum.
 Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, et 31 **19,6.7.**
 secundum legem vestram iudicate eum. Dixe- **Act 18,15.**
 runt ergo ei Iudaei: Nobis non licet interficere
 quemquam. Ut sermo Iesu impleretur, quem 32 **3,14; 8,28;**
 dixit, significans qua morte esset moriturus. **12,32.33.**
¹⁷⁸₁ Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus, 33 **L 20,19.**

¹⁷⁹₁₀ et vocavit Iesum, et dixit ei: Tu es rex Iu-
 daeorum? Respondit Iesus: A temetipso hoc 34 **Mt 16,13.**
 dicis, an alii dixerunt tibi de me? Respondit 35 **1,11. Mt 11,32.**
 Pilatus: Numquid ego Iudaeus sum? Gens
 tua, et pontifices tradiderunt te mihi: quid
 fecisti? Respondit Iesus: Regnum meum 36 **19,16.**
 non est de hoc mundo. si ex hoc mundo **L 23,25**
 esset regnum meum, ministri mei utique

24 caiaphan   26 — ei
 28 caiapha | — ut 2°
 32 > esset morte
 34 et resp. | > tibi dix.
 35 & pontif. tui
 36 > mundo hoc | — utique

¹ T 6,13.
8,47; 10,27.

decertarent ut non traderer Iudaeis: nunc
 37 autem regnum meum non est hinc. Dixit ¹⁸⁰
 itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit ¹
 Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. * Ego in ¹⁸¹
 hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ¹⁰
 ut testimonium perhibeam veritati: omnis,
 38 qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit
 ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc
 dixisset, iterum exivit ad Iudaeos, * et dicit ¹⁸²
 39 eis: Ego nullam invenio in eo causam. Est ¹⁸³
 autem consuetudo vobis ut unum dimittam ⁴
 vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis
 40 regem Iudaeorum? Clamaverunt ergo rursus ¹⁸⁴
 omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. ¹
 Erat autem Barabbas latro.

19 Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, et ¹⁸⁵
 2 flagellavit. Et milites plectentes coronam de ⁴
 spinis, imposuerunt capiti eius: et veste pur-
 18,22. 3 purea circumdederunt eum. Et veniebant ad
 eum, et dicebant: Ave rex Iudaeorum: et
 4 dabant ei alapas. Exivit ergo iterum Pi- ¹⁸⁶
 latus foras, et dicit eis: Ecce adduco vobis ⁹
 eum foras, ut cognoscatis quia nullam inve-
 5 nio in eo causam. (Exivit ergo Iesus portans ¹⁸⁷
 coronam spineam, et purpureum vestimen- ⁴
 6 tum:) Et dicit eis: Ecce homo. ¹⁸⁸ Cum ergo ¹
 vidissent eum Pontifices, et ministri, clama-
 bant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. * Di- ¹⁸⁹
 cit eis Pilatus: Accipite eum vos, et crucifi- ¹⁰
 gite: * ego enim non invenio in eo causam. ¹⁹⁰
⁹

37 > meam vocem

40 ~~510~~ - ergo | barabban

19,8 have

4 exiit, *it* 5 | - ergo | > in eo nul. caus. invenio

5 > spin. coron.

6 - eum 2°

180,4 ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν
 δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν 37 1 T 6,18.
 οὖν αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;
 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι.
 81,10 * ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα
 εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς
 ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.
 ἰ λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· τί ἐστὶν ἀλήθεια; 38
 182,9 * Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς
 Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν εὗρίσκω
 183,4 ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα 39 Mt 27,16.
 ἕνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν Mc 15,6.
 184,1 ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐκραύ- 40 Act 3,14.
 γασαν οὖν πάλιν λέγοντες· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν
 68 Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής. Τότε 19
 185,4 οὖν ἔλαβεν ὁ Πειλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστι-
 γωσεν. καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ 2 1 K 1,28.
 ἀκανθῶν ἐπέδηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον
 πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ἰ καὶ ἤρχοντο πρὸς ■ 18,22.
 αὐτόν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων·
 186,9 καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. Καὶ 4
 ἐξῆλθεν πάλιν ἔξω ὁ Πειλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς·
 ἶδε ἄγω ὑμῖν αὐτόν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν
 187,4 αἰτίαν εὗρίσκω ἐν αὐτῷ. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 5
 ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορ-
 φυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· ἰδοὺ ὁ ἄνθρω-
 188,1 πος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέ- 6 1 K 1,28.
 ται, ἐκραύγασαν λέγοντες· σταύρωσον σταύρωσον.
 189,10 * λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· λάβετε αὐτόν ὑμεῖς καὶ
 190,9 σταυρώσατε· * ἐγὼ γὰρ οὐχ εὗρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

37 ο 2^ο : [H]—W | T λεγεις, | h ειμι; W+ εγω 39 H
 [εν] 19,4 hT Εξηλθεν παλιν ο Πειλ. εξω | h^oT ου
 αιτιαν ουχ ευρισκω. 5 H [ο] Ιησ. 6 T ιδον | T—
 λεγοντες

37 ειμι : + εγω ANm^ς 19,3 — και ηρχοντο προ.
 αυτου AD^ς 5 — ο 1^ο 2^ο B

5,18; 10,33.
Lv 24,16.

7 ἵ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχο- 191,1
μεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν
8 θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πει- 192,4

9 λᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ἵ καὶ
εἰσηλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ
Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ

L 23,9. 10 ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· ἐμοὶ 198,1
οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι

3,27; 10,18.
Act 2,23.

11 σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς· οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ
μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παρα-

Act 17,7. 12 δούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου
ὁ Πειλᾶτος ἐξήτει ἀπολύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι
ἐκραύγασαν λέγοντες· εἰάν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ
εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν
13 ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πειλᾶτος

ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον

14 Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. ἦν δὲ
παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη· καὶ λέγει

6. 15 τοῖς Ἰουδαίοις· ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ἐκραύγασαν 194,1
οὖν ἐκεῖνοι· ἄρον ἄρον, σταυρώσω αὐτόν.* λέγει 195,1

αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;
ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ

16-30:

Mt 27,31-50.
Mc 15,20-37.
L 23,26-46.

16 μὴ Καίσαρα. τότε οὖν παρέδωκεν αὐτόν αὐτοῖς 69
ἵνα σταυρωθῇ. 196,1

17 * Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν· ἵ καὶ βαστάζων 197,1
ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξήλθεν εἰς τὸν λεγόμενον

Gn 22,6.

Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ,
18 ἵ ὅπου αὐτόν ἐσταύρωσαν,* καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους 198,1

δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.

7 T- αυτω 10 T- ουν 11 απεκρ.: HR+ αυτω | T
εχεις | TW με σοι 12 RT εκραυγαζων 14 εκτη :
h² τριτη 17 H αυτω | h Γολγοθ

13 τουτον τον λογον KN^ξ 16 hn + και απηγαγον Aa^ς

¹⁹¹/₁₀ Responderunt ei Iudaei: Nos legem habemus, 7 5,18; 10,33.
Lv 24,16.
et secundum legem debet mori, quia filium
¹⁹²/₄ Dei se fecit. Cum ergo audisset Pilatus 8
hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus 9
est praetorium iterum: et dixit ad Iesum:
Unde es tu? Iesus autem responsum non
¹⁹³/₁₀ dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non 10
loqueris? nescis quia potestatem habeo cruci-
figere te, et potestatem habeo dimittere te?
Respondit Iesus: Non haberes potestatem ad- 11 10,18. Act 2,23.
versum me ullam, nisi tibi datum esset desuper.
Propterea qui me tradidit tibi, maius pecca-
tum habet. Et exinde quaerebat Pilatus dimit- 12 Act 17,7.
tere eum. Iudaei autem clamabant dicentes:
Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. omnis
enim, qui se regem facit, contradicit Caesari.
Pilatus autem cum audisset hos sermones, 13
adduxit foras Iesum: et sedit pro tribunali, in
loco, qui dicitur Lithóstrotos, Hebraice autem
Gabbatha. Erat autem parasceve Paschae, 14
hora quasi sexta, et dicit Iudaeis: Ecce rex
¹⁹⁴/₁ vester. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, 15
¹⁹⁵/₁₀ crucifige eum. *Dicit eis Pilatus: Regem
vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices:
¹⁹⁶/₁ Non habemus Regem, nisi Caesarem. Tunc 16 16-30:
Mt 27,31-50.
Mc 15,20-37.
L 23,26-48.
¹⁹⁷/₁ ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. *Susce-
perunt autem Iesum, et eduxerunt.
Et baiulans sibi crucem exivit in eum, 17 Gn 22,8.
qui dicitur Calvariae, locum, Hebraice autem
¹⁹⁸/₁ Golgotha: ubi crucifixerunt eum, * et cum eo 18
alios duos hinc et hinc, medium autem Iesum.

9 dicit   11 > esset dat. | > trad. me
12 — Et | — enim
13 aut.] ergo | locum | lithostrotus
15 Dixit   17 — autem
18 > eum crucifix.

- 19 Scripsit autem et titulum Pilatus: et posuit ¹⁸⁹/₁
 super crucem. Erat autem scriptum: Iesus
 20 Nazarenus, Rex Iudaeorum. Hunc ergo titu- ²⁰⁰/₁₀
 lum multi Iudaeorum legerunt: quia prope
 civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus:
 Et erat scriptum Hebraice, Graece, et Latine.
 21 Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudaeorum:
 Noli scribere, Rex Iudaeorum: sed quia ipse
 22 dixit: Rex sum Iudaeorum. Respondit Pilatus:
 Quod scripsi, scripsi.
 23 Milites ergo cum crucifixissent eum, ac- ²⁰¹/₁
 ceperunt vestimenta eius, (et fecerunt quat-
 tuor partes. unicuique militi partem) et tuni-
 cam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper
 Ps 22,19. 24 contexta per totum. Dixerunt ergo ad in-
 vicem: Non scindamus eam, sed sortiamur
 de illa cuius sit. Ut Scriptura impleretur,
 dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: et
 in vestem meam miserunt sortem. Et milites
 25 quidem haec fecerunt. Stabant autem iuxta ²⁰²/₁₀
 crucem Iesu mater eius, et soror matris eius,
 13,3. 26 Maria Cleophae, et Maria Magdalene. Cum
 vidisset ergo Iesus matrem, et discipulum
 stantem, quem diligebat, dicit matri suae:
 16,32. 27 Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo:
 Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam
 13,3; 18,4. 28 discipulus in sua. Postea sciens Iesus quia ²⁰³/₄
 Ps 22,16. omnia consummata sunt, ut consummaretur
 Ps 69,22. 29 Scriptura, dixit: Sitio. Vas ergo erat positum
 aceto plenum. Illi autem spongiam plenam
 aceto, hysopo circumponentes, obtulerunt

20 > leg. iud.

24 impleatur   25 cleopae

28 iam omnia | dicit

29 > pos. erat | hysopo

189,¹ ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἔθηκεν 19
ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· **ΙΗΣΟΥΣ Ο**
ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

200,¹⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰου- 20 **H 13,12 a.**
δαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου
ἔσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί,
Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί. ἔλεγον οὖν τῷ Πειλάτῳ οἱ 21
ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράψῃς ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν· βασιλεὺς
εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτος· ὁ 22
70 γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε 23
201,¹ ἔσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ
μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος,
ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντός δι' ὄλου. εἶπαν οὖν 24 **Ps 22,19.**
πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λά-
χωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφή
πληρωθῇ· διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς
καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.

71 * Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. ¹ εἰσή- 25 **L 2,35.**
202,¹⁰ κεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ
τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. Ἰησοῦς 26 **13,23.**
οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα
ὄν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου.
¹ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' 27 **16,32.**
ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ
203,⁴ ἴδια. Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα 28 **18,8; 18,4.**
τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει· διψῶ.
¹ σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστόν 29 **Ps 69,22.**
τοῦ ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ

21 **HR** βασιλ. τ. Ιουδ. εἰμι 23 **W** τέσσαρα | **W** ἀραφος
24 **R** εἶπον 25 **H** ἰσηκ. | **T** Μαριαμ bis 27 **T** αὐτην
ο μαθητ. 28 εἰδ. ο Ιησ. : h Ιησ. εἰδως 29 **T**- του

23 (ἀραφος εκ των ανωθεν, syr.) 28 ἰδων **EGa** | τετελειωται
D + τα περι αυτου **Ua** 29 οἱ δε πλησαντες σπογγ. οξ. και **ADN5**
| (υσσοφ Camerarius c)

- Job 19,26,27 30 τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος [ὄ] Ἰησοῦς
 Lxx.
 Lc 19,50. εἶπεν· τετέλειται, * καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέ- 204,1
 ὠκεν τὸ πνεῦμα.
- Dt 21,23. 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ 72
 7,37. μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, 205,1
 ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου,
 ἠρώτησαν τὸν Πειλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ
 32 σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται,
 καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ
 33 ἄλλου τοῦ συνσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν
 Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ἤδη αὐτὸν τεθνηκότα,
 30,25. 34 οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ἵνα ἄλλ' εἰς τῶν στρα-
 τιωτῶν λόγῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν
 21,24. 35 εὐθύς αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν,
 8 J 12. καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος
 οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε.
- Ex 12,46. 10 Lxx.
 Nu 9,12.
 Ps 84,21. 36 ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὅστοῦν
 Zch 12,10. 37 οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ
 Ap 1,7. 38 λέγει· ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. Μετὰ 18 7
 Mt 27,57—81. δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πειλᾶτον Ἰωσήφ ἀπὸ 206,1
 Mc 15,43—47. Ἀριμαθαίας, ὃν μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ κεκοιμη-
 L 23,50—55. μένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρη
 12,42. τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πειλᾶτος.
- 3,2. Mt 2,11. 39 ἦλθεν οὖν καὶ ἤρην τὸ σῶμα αὐτοῦ. ἦλθεν δὲ 207,1
 καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ
 πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας
 40 ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν 208,1
 αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος
 41 ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ ἐν τῷ
 τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνη-
 μεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος·

30 [ο] Ἰησοῦς: RW—T 31 h εκεινη 35 T κακεινος | W
 πιστευσητε 38 απο: T pr o | του 1^ο: [H]—W | T ηλθον |
 T ηραν | το σωμα αυτ.: T αυτον 39 μίγμα: K ελιγμα
 41 RT ετεθη

²⁰⁴₁ ori eius. Cum ergo accepisset Iesus acetum, 30 Job 19,26,27
Lxx.
dixit: Consummatum est. Et inclinato capite
²⁰⁵₁₀ tradidit spiritum. Iudaei ergo, (quoniam 31 Dt 21,23.
Parasceve. erat) ut non remanerent in cruce
corpora sabbato, (erat enim magnus dies ille
Sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur
eorum crura, et tollerentur. Venerunt ergo 32
milites: et primi quidem fregerunt crura, et
alterius, qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum 33
autem cum venissent, ut viderunt eum iam
mortuum, non fregerunt eius crura, sed unus 34
militum lancea latus eius aperuit, et continuo
exivit sanguis, et aqua. Et qui vidit, testi- 35
monium perhibuit: et verum est testimonium
eius. Et ille scit quia vera dicit: ut et vos
credatis. Facta sunt enim haec ut Scriptura 36
impleretur: Os non comminuetis ex eo. Et 37
iterum alia Scriptura dicit: Videbunt in quem
transfixerunt.

²⁰⁶₁ Post haec autem rogavit Pilatum Ioseph 38 38-42:
Mt 27,57-61.
Mc 15,42-47.
L. 23,50-55.
ab Arimathaea, (eo quod esset discipulus Iesu,
occultus autem propter metum Iudaeorum) ut
tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit
²⁰⁷₁₀ ergo, et tulit corpus Iesu. Venit autem et 39 3,2. Mt 2,11.
Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte pri-
mum, ferens mixturam myrrhae, et aloes,
²⁰⁸₁ quasi libras centum. Acceperunt ergo cor- 40
pus Iesu, et ligaverunt illud linteis cum
aromatibus, sicut mos est Iudaeis sepelire.
Erat autem in loco, ubi crucifixus est, 41
hortus: et in horto monumentum novum,
in quo nondum quisquam positus erat.

35 > eius testim. 36 impleatur

38 ~~38~~ Arimathia 39 murrae

40 illud] eum | > iud. est

- 42 Ibi ergo propter Parasceven Iudaeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.
- 1-18: 20 Una autem sabbati, Maria Magdalene venit ²⁰⁹/₁
 Mt 28,1-10. mane, cum adhuc tenebrae essent, ad monu-
 Mc 16,1-11. mentum: et vidit lapidem sublatum a monu-
 L. 24,1-12. mento. Cucurrit ergo, et venit ad Simonem ²¹⁰/₁₀
 13,33. 2 Petrum, et ad alium discipulum, quem amabat Iesus, et dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum.
- 3 Exiit ergo Petrus, et ille alius discipulus, et
 4 venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus praecucurrit citius Petro, et venit primus ad monumentum.
- 5 Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina,
 6 non tamen introivit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introivit in monumentum, et
 11,44. 7 vidit linteamina posita, ¹ et sudarium, quod fuerat super caput eius, non cum linteamini- bus positum, sed separatim involutum in unum
 8 locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum: et vidit,
 1 K 15,4. 9 et credidit: nondum enim sciebant Scriptu-
 Act 2,24-32. ram, quia oportebat eum a mortuis resurgere.
- 10 Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.
 11 Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans: Dum ergo fleret, inclinavit se, et
 12 prospexit in monumentum: et vidit duos angelos in albis, sedentes, unum ad caput, et unum ad pedès, ubi positum fuerat
 13 corpus Iesu. Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum ²¹¹/₁₀

20,1 videt   2 eis
 5 videt   6 videt
 9 oportet
 10 > ad semet ips. disc.

ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι 42
ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

74 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ 20 1-18:
209,1 ἔρχεται πρῶτ' σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, Mt 28,1-10.
καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημεῖου. Mc 16,1-11.
L 24,1-18.

210,10 τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμονα Πέτρον καὶ 2 18,28.
πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
λέγει αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημεῖου,
καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. Ἐξῆλθεν 3
οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο
εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ 4
ὁ ἄλλος μαθητής προέδραμεν τάχειον τοῦ Πέτρον
καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ¹καὶ παρα- 5
κύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι
εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκο- 6
λουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ
θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ¹καὶ τὸ σουδάριον, ὃ 7 11,44.
ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων
κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον.
τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητής ὁ ἐλθὼν 8
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν·
οὐδέπω γὰρ ᾗδειςαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτόν 9
ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς 10
L 24,25-27.
44-46.
1 K 15,4.
Act 2,24-32.

75 αὐτοῦς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ 11
211,1 μνημεῖῳ ἔξω κλαίουσα. ὡς οὖν ἐκλαιεν, παρέ-
κνυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους 12 H 1,14.
ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ
καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα
212,10 τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, 13
τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι ἦραν τὸν κύριόν

20,1 T Μαριαμ 4 RT ταχιον 6 T- και 1° 10 RW
εαυτους T αὐτους 11 T Μαριαμ | Η ιστηκει 13 T- και
1° | hRW Οτι ηραν

20,8 και ουκ επιστ. 11 προς : εν N | - εξω N* A
12 - δυο N* 13 κλαιεις : + τινα ζητεις

- 2 κ 5,16. 14 μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔζησαν αὐτόν. ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ἤδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν.
- 15 λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρὸς ἐστίν, λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔζη-
- 16 κας αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτόν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Μαριὰμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί·
- H 2,11,12. 17 Ῥαββουνεὶ (ὃ λέγεται διδάσκαλε). λέγει αὐτῇ
R 8,29.
7,6.
Pb 22,28.
Ἰησοῦς· μὴ μου ἄπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ
- Mc 16,9. 18 θεὸν ὑμῶν. ἔρχεται Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι εἶώρακα τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
- 19 Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ 76
Mc 16,14—18.
L 24,36—49.
7,18; 9,22;
27; 19,58.
213,9
οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς·
- 1 J 1,1. 20 εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν καὶ τὰς
18,22.
214,10
χειρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς.* ἐχάρησαν οὖν
- 17,18. 21 οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς [ὁ Ἰησοῦς] πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν
- 7,39. Gn 2,7. 22 με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰπὼν
1 K 15,45.
ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον.
- 11,16,19; 18,18. 23 ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφένονται αὐτοῖς· 215,7
ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.
- 11,16; 14,5; 24 24 Θωμᾶς δὲ εἰς ἓκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος 77
21,2.
Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς. 216,10

15 W ο Ἰησ. 16 W ο Ἰησ. | RT ραββουνι 17 W ο Ἰησ. |
h μη απτου μου 18 W Μαρια | W εωρακεν 20 T— και 2°
21 [ο Ἰησ.] : W—T 23 hW τινος bis | hW αφιονται

15 εβαστ. : ηρες 16 διδασκ. : pr κυριε : + και προσε-
δραμεν αφασθαι αυτου n°pc 17 πατερα 1° : + μου AN5 |
— μου 2° N*D 18 και τ. ειπ. αυτη : και α ειπεν αυτη εμνηυσεν
αυτοις | αυτη : mihi vg sah boh 19 μαθ. : + συνηγμενοι ENa5
22 ενεφυσ. : + αυτοις

	meum: et nescio ubi posuerunt eum. Haec	14	
	cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit		
	Iesum stantem: et non sciebat quia Iesus est.		
	Dicit ei Iesus: Mulier, quid ploras? quem	15	
	quaeris? Illa existimans quia hortulanus esset,		
	dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicito		
	mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollam.		
	¶ Dicit ei Iesus: Maria. Conversa illa, dicit ei:	16	
	Rabboni (quod dicitur Magister). Dicit ei Iesus:	17	H 2,11.12.
	Noli me tangere, nondum enim ascendi ad		R 8,29.
	Patrem meum: vade autem ad fratres meos,		7,5.
	et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et		
	Patrem vestrum, Deum meum, et Deum		
	vestrum. Venit Maria Magdalene annuncians	18	
	discipulis: Quia vidi Dominum, et haec dixit		
	mihi.		
$\frac{213}{9}$	Cum ergo sero esset die illo, una sabba-	19	19-23:
	torum, et fores essent clausae, ubi erant		Mc 16,14-18.
	discipuli congregati propter metum Iudaeorum:		L 24,36-49.
	venit Iesus, et stetit in medio, et dixit eis:		7,13; 9,22;
	Pax vobis. Et cum hoc dixisset, ostendit eis	20	19,38.
	manus, et latus. * Gavisi sunt ergo discipuli,		
$\frac{214}{10}$	viso Domino. Dixit ergo eis iterum: Pax	21	1 J 1,1.
	vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto		16,22.
	vos. Haec cum dixisset, insufflavit: et dixit	22	7,39. Gn 2,7.
	eis: Accipite Spiritum sanctum: ¶ quorum re-	23	1 K 15,45.
$\frac{215}{7}$	miseritis peccata, remittuntur eis: et quorum		Mt 10,19; 18,18.
	retinueritis, retenta sunt.		
$\frac{216}{10}$	Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur	24	11,16; 14,5.
	Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus.		

14 videt

17 et deum m.

19 > esset ergo sero | — congregati | dicit

20 > hoc cum 22 hoc | insufflavit | dicit

- 19,34. 25 Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus eius, non credam.
19. 26 Et post dies octo, iterum erant discipuli eius²¹⁷₉ intus: et Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, et stetit in medio, et dixit: Pax vobis.
- 27 Deinde dicit Thomae: Infer digitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, et dixit²¹⁸₁₀
- 1 J 5,13. 29 ei: Dominus meus, et Deus meus. Dixit ei¹ P 1,8 Iesus: Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati, qui non viderunt, et crediderunt.
- 30 Multa quidem, et alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt ut credatis, quia Iesus est Christus Filius Dei: et ut credentes, vitam habeatis in nomine eius.
- 1 J 5,13. R 1,17. 21 Postea manifestavit se iterum Iesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem²¹⁹₉
- 1,45. 2 sic: Erant simul Simon Petrus, et Thomas, qui dicitur Didymus, et Nathanael, qui erat a Cana Galilaeae, et filii Zebedaei, et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt, et ascenderunt in navim: et illa nocte

26 **¶** dixit eis

27 **¶** dixit

29 dicit | — Thoma

21,1 **¶** — discipulis

2 nathanahel

3 navem

¹ ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἐώρακαμεν ²⁵ ^{19,34.}
 τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν
 ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἤλων καὶ βάλω
 τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τόπον τῶν ἤλων καὶ
 βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ

⁷⁸ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ²⁶ ^{19.}

^{217,9} ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ'
 αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλει-
 σμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη
 ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· φέρε τὸν δάκτυλόν ²⁷
 σου ἴδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν
 χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ
^{218,10} γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ ²⁸ ^{1,1.}
 εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. λέγει ²⁹ ^{1 P 1,8.}
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας;
 μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ ³⁰ ^{2,11; 12,37.}
 Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν γε-
 γραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται ³¹ ^{1 J 5,18.}
 ἵνα πιστεύητε ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ Χριστός ὁ υἱὸς
 τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ
 ὀνόματι αὐτοῦ. ^{R 1,17.}

⁷⁹ Μετὰ ταῦτα ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν πάλιν Ἰησοῦς ²¹
^{19,9} τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος·
 ἐφάνερωσεν δὲ οὕτως. ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος ² ^{1,45; 11,16;}
 καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ^{20,24.}
 ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου
 καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει ³
 αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἀλιεύειν. λέγουσιν
 αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ
 ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ

25 T μου τον δακτ. | τοπον: HR τυπον 29 H [o] Ιησ. |
 RT πεπιστευκας· 30 μαθητ.: h+ αυτου 31 W πιστευσητε
 21,3 H εξηλθον

27 γινου: ισθι 21,3 πλοιον: + ευθυς Aa5

- 20,14. 4 ἐπίασαν οὐδέν. πρωίας δὲ ἤδη γινομένης ἔστη
 L 24,16. Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ
 L 24,41. 5 μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. λέγει οὖν αὐτοῖς Ἰη-
 σοῦς· παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρί-
 L 5,4-7. 6 θησαν αὐτῷ· οὐ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· βάλετε εἰς
 τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ ἐδρῆ-
 σετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυον
 18,28 s. 7 ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. λέγει οὖν ὁ μαθη- 220,10
 τῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· ὁ
 κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ
 κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ
 8 γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ
 δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ
 ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν
 9 διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ὡς 221,9
 οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν
 10 κειμένην καὶ ὄψαριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. λέγει
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὄψαριῶν ὧν
 11 ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἰλ- 222,9
 κυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεστὸν ἰχθύων με-
 γάλων ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων
 12 ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. λέγει αὐτοῖς ὁ 223,9
 Ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. * οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν 224,10
 μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι
 6,11. 13 ὁ κύριός ἐστιν. ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν 225,9
 ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὄψαριον ὁμοίως.
 20,19,26. 14 τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη Ἰησοῦς τοῖς μαθη- 226,10
 ταῖς ἐγερωθεῖς ἐκ νεκρῶν.
 1,42. 15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ 80
 Mt 18,17. ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με πλέον τού-
 7,42 s; 24,34. των; λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ
 1 K 15,6.

4 εἰς : hT επι 5 W ο Ιησ. 6 ο δε ειπ. : T λεγει 10 H
 [o] Ιησ. 11 ανεβη : HR+ ουν 12 H [o] | ουδεις : BT+ δε

[13 W ο Ιησ. 15.16.17 T Ιωαννου
 4 εγνωσαν NL 7 εστιν 1^ο : + ημων | εβαλ. εαντ.
 ηλατο 9 κειμ. : incensos i. e. καιομενην abc 13 αρτ.
 ευχαριστησας εδωκεν αυτοις 15.16.17 Ιωνα ANαϛ

nihil prendiderunt. Mane autem facto stetit 4 ^{20,14.}
 Iesus in littore: non tamen cognoverunt disci- ^{L 24,16.}
 puli quia Iesus est. Dixit ergo eis Iesus: 5 ^{L 24,41.}
 Pueri numquid pulmentarium habetis? Re-
 sponderunt ei: Non. Dicit eis: Mittite in 6 ^{L 5,4—7.}
 dexteram navigii rete: et inuenietis. Miserunt
 ergo: et iam non valebant illud trahere prae
²²⁰ ¹⁰ multitudine piscium. Dixit ergo discipulus 7 ^{13,23 s.}
 ille, quem diligebat Iesus, Petro: Dominus
 est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus
 est, tunica succinxit se (erat enim nudus) et
 misit se in mare. Alii autem discipuli navigio 8
 venerunt: (non enim longe erant a terra, sed
 quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium.
²²¹ ⁹ Ut ergo descenderunt in terram, viderunt 9
 prunas positas, et piscem superpositum, et
 panem. Dicit eis Iesus: Afferte de piscibus, 10
²²² ⁹ quos prendidistis nunc. Ascendit Simon Pe- 11
 trus, et traxit rete in terram, plenum magnis
 piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum
²²³ ⁹ tanti essent, non est scissum rete. Dicit eis 12
²²⁴ ¹⁰ Iesus: Venite, prandete. * Et nemo audebat
 discumbentium interrogare eum: Tu quis es?
²²⁵ ⁹ scientes, quia Dominus est. Et venit Iesus, et 13 ^{6,11.}
 accepit panem, et dat eis, et piscem similiter.
²²⁶ ¹⁰ Hoc iam tertio manifestatus est Iesus disci- 14 ^{20,19.26.}
 pulis suis cum resurrexisset a mortuis.
²²⁷ ⁹ Cum ergo prandissent, * dicit Simoni Pe- 15 ^{1,42.}
 tro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus his?
 Dicit ei: Etiam Domine, tu scis quia amo

4 aut. iam f. 5 dicit

6 ~~SW~~ dixit | prae] a

7 dicit | tunicam

12 discumb.] discentium | esset

13 ~~SW~~ accepit | ~~Q~~ dabat

14 — suis

- 1 P 5,2.4. 16 te. Dicit ei: Pasce agnos meos. ²²⁸ Dicit ei ¹⁰
 iterum: Simon Ioannis, diligis me? Ait illi:
 Etiam Domine, tu scis quia amo te. * Dicit ²²⁹
 13,38; 16,30. 17 ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon ⁹ ²³⁰
 Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus,
 quia dixit ei tertio, Amas me? et dixit ei:
 Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. ²³¹
 Mt 16,22; ^{7.} 18 * Dixit ei: Pasce oves meas. ¹ Amen, amen dico ⁹ ²³²
 26,39. tibi: cum esses iunior, cingebas te, et ambu- ¹⁰
 labas ubi volebas: cum autem senueris, ex-
 tendes manus tuas, et alius te cinget, et ducet
 13,36. 19 quò tu non vis. Hoc autem dixit significans
 qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum
 13,23. 20 hoc dixisset, dicit ei: Sequere me. Conversus
 Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat
 Iesus, sequentem, qui et recubuit in coena
 super pectus eius, et dixit: Domine quis est
 21 qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus,
 22 dixit Iesu: Domine hic autem quid? Dicit
 ei Iesus: Sic eum volo manere donec veniam,
 23 quid ad te? tu me sequere. Exiit ergo sermo
 iste inter fratres quia discipulus ille non mori-
 tur. Et non dixit ei Iesus: Non moritur. sed:
 Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te?
 15,27. 24 Hic est discipulus ille, qui testimonium
 perhibet de his, et scripsit haec: et scimus,
 20,30. 25 quia verum est testimonium eius. Sunt autem
 et alia multa, quae fecit Iesus: quae si scri-
 bantur per singula, nec ipsum arbitror mundum
 capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

16 ei 2°] E + iterum   17 dixit 2° 3°] dicit |
 nosti] scis   18 - tu   19 > hoc cum   20 tradit
 21 dicit   22 E dixit | si sic   23 exivit | in fr. |
 si sic   24 - ille   25 - posse | *fin* + amen

Subscr. EXPLICIT EUANGELIUM SECUNDUM IOHANNEM.

227,9 σε. * λέγει αὐτῷ· βόσκει τὰ ἀρνία μου. ¹ λέγει αὐτῷ 16 ¹ P 5,2,4.
 228,10 πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; λέγει
 229,9 αὐτῷ· ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. * λέγει
 230,10 αὐτῷ· ποιῶμαι τὰ προβάτιά μου. λέγει αὐτῷ τὸ 17 18,29. 16,30
 τρίτον· Σίμων Ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ
 Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ
 εἶπεν αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις
 231,9 ὅτι φιλῶ σε. * λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· βόσκει τὰ προ-
 232,10 βατία μου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἧς νεώ- 18 ⁷.
 τερος, ἐξῶννες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου Mt 16,22
 ἠθέλης· ὅταν δὲ γηράσης, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, 26,89.
 καὶ ἄλλος ζώσει σε καὶ οἶσει ὅπου οὐ θέλεις. Act 21,11.
 τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει 19 18,36.
 τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολουθεῖ
 μοι. ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν 20 18,28.
 ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέ-
 πεσεν ἐν τῷ δειπνῷ ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ
 εἶπεν· κύριε, τίς ἐστίν ὁ παραδιδούς σε; τοῦτον 21
 οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος 22
 δὲ τί; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω 22
 μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολουθεῖ.
 ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφούς ὅτι 23
 ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· οὐκ εἶπεν δὲ
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ'· ἐὰν
 αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;
 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τού- 24 15,27; 19,35.
 των καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθῆς 8 J 12.
 αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα 25 20,30.
 πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γραφῆται
 καθ' ἕνα, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσειν
 τὰ γραφόμενα βιβλία.

16.17 cf 15 16 hR προβατα 17 ειπεν 2° : T λεγει | W—
 αυτω 8° | W ο Ιησ. T— Ιησ. | h προβατα 18 T σε ζωσει
 23 T και ουκ ειπεν | T— τι προς σε 24 μαρτυρ. : hW pr και |
 [και ο : h [ο] και T και 25 h^rT— vers

16.17 cf 15 18 αλλοι σε ζωσουσι και απαγουσι σε
 22 μενειν ουτως 23 αποθνησκει 2° : -εις

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

- L 1,8.
1 1
L 6,18.
J 20,22.
1 1
0.41. J 15,26.
L 24,49.
Mt 26,29.
1 1
11,16. Mt 8,11.
1 1
L 24,21.
8,21.
Mt 6,10.
1 1
Mc 18,32.
1 1
10,39.
1 1
- 1** Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ᾧ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἀγίου οὗς ἐξελέξατο ἀνε-
2 λήμφθη· οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσεράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ
3 περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς
4 ἣν ἠκούσατέ μου· ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν
5 ἐν Ἰσραήλ; εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὗς ὁ πατήρ ἔθετο ἐν
6 τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Inscr. T Πραξεις

1 HR— ο 8 W δυναμιν, | H και [εν] π.

2 ανελημφθη post ημερας et post εξελεξ. + και εκελευσε κηρυσσειν το ευαγγελιον *4* συναλισκομενος μετ αυτων **D** συναλιζομενος **1.4** al | μου : φων δια του στοματος μ. *5* αγιω βαπτισθ. και ο μελλετε λαμβανειν | fin + εως της πενητηκοστης

ACTVS APOSTOLORVM.

- (1) PRIMUM quidem sermonem feci de omnibus o Theophile, quae coepit Iesus facere, et docere usque in diem, qua praeciens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus est: quibus et praebuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, et loquens de regno Dei. Et convescens, praecipit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: quia Ioannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes: Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel? Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate: sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus sancti in vos, et eritis mihi testes in Ierusalem, et in omni Iudaea, et Samaria, et usque ad ultimum terrae.
1	L 1,3.
2	L 6,13. J 20,22.
3	
4	10,41. J 15,26. L 24,49. Mt 26,29.
5	11,16. Mt 3,11.
6	L 24,21. 3,21. Mt 6,10.
7	Mc 13,32.
8	10,39.

1,4 — inquit
6 convenerunt

- Mc 16,19. 9 Et cum haec dixisset, videntibus illis, elevatus
 L 24,51. est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum.
 J 6,62.
 L 24,4. 10 Cumque intuerentur in caelum euntem illum,
 ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus
 Mt 26,64. 11 albis, qui et dixerunt: Viri Galilaei quid statis
 L 21,27. aspicientes in caelum? hic Iesus, qui assumptus
 I T 3,16. est a vobis in caelum, sic veniet quemadmo-
 Ap 1,7.
 I. 24,50.52.58. 12 dum vidistis eum euntem in caelum. Tunc
 reversi sunt Ierosolymam a monte, qui vocatur
 Oliveti, qui est iuxta Ierusalem, sabbati habens
 I. 6,13—16. 13 iter. Et cum introissent in coenaculum, ascen-
 derunt ubi manebant Petrus, et Ioannes, Ia-
 cobus, et Andreas, Philippus, et Thomas,
 Bartholomaeus, et Matthaeus, Iacobus Alphaei,
 2,1. J 7,3.5. 14 et Simon Zelotes, et Iudas Iacobi. hi omnes
 Mt 13,55. erant perseverantes unanimiter in oratione
 cum mulieribus, et Maria matre Iesu, et fratri-
 bus eius.
- 15 In diebus illis exurgens Petrus in medio 2
 fratrum dixit (erat autem turba hominum
 Ps 41,10. 16 simul, fere centum viginti.) Viri fratres, oportet
 impleri Scripturam, quam praedixit Spiritus
 sanctus per os David de Iuda, qui fuit dux
 17 eorum, qui comprehenderunt Iesum: qui con-
 numeratus erat in nobis, et sortitus est sor-
 tem ministerii huius. Et hic quidem possedit
 Mt 27,3—10. 18 agrum de mercede iniquitatis, et suspensus

13, in coenaculum asc. | bartholomeus | mattheus
 | alpei

15 Et in d.

17 quia

1 και ταυτα ειπων βλεπόντων αυτων επηρθη, και 9 Mc 18,19.
 νεφέλη υπελαβεν αυτον απο των οφθαλμων αυτων. L 24,51.
 και ως απενίζοντες ησαν εις τον ουρανόν πορευο- J 6,62.
 μένου αυτοῦ, και ιδου ανδρες δυο παρειστήκεισαν 10 L 24,4.
 αυτοις εν εσθήσεσι λευκαῖς, 1 οἱ και ειπαν· ανδρες 11 Mt 26,64.
 Γαλιλαῖοι, τι εστήκατε βλέποντες εις τον ουρανόν; L 21,27.
 ουτος ο Ιησοῦς ο αναλημφθεις αφ' υμων εις τον 1 T 3,16.
 ουρανόν ουτως ελεύσεται διν τρόπον εθεάσασθε Ap 1,7.
 αυτον πορευόμενον εις τον ουρανόν. Τότε υπ- Ps 104,3.
 εστρεψαν εις Ιερουσαλήμ απο θρους του καλου- 12 L 24,50.59.59.
 μένου ελαιῶνος, ο εστιν εγγυς Ιερουσαλήμ σαβ-
 βάτου εχον οδόν. και οτε εισηλθον, εις το 13 L 6,15—16.
 υπερφον ανεβησαν ου ησαν καταμένοντες, ο τε
 Πέτρος και Ιωάνης και Ιάκωβος και Ανδρέας, Φί-
 λιππος και Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος και Μαθηταῖος,
 Ιάκωβος Αλφαιου και Σίμων ο ζηλωτής και Ιουδας
 Ιακώβου. ουτοι πάντες ησαν προσκαρτεροῦντες 14 2,1. J 7,3.5.
 τη προσευχῇ συν γυναιξιν και Μαριὰμ Mt 18,55.
 τη μητρὶ [του] Ιησοῦ και συν τοις ἀδελφοῖς αυτοῦ.

2 2 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος 15
 ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνο-
 μάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι· ἀνδρες 16 Ps 41,10.
 ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπεν L 22,47.
 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυεὶδ περὶ
 Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν
 Ἰησοῦν, ὅτι κατηρῶνθιμμένος ἦν ἐν ἡμῖν και ἐλαχεν 17
 τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. οὗτος μὲν οὖν 18 Mt 27,8—10.
 ἐκτίησατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, και προηνῆς 2 P 3,15.
 Nu 5,21—27.
 Sir 10,9.

9 W αυτων βλεποντων 10 W ουρανόν, | Η παριστη-
 κεισαν 14 [του]: RT—W | RT— συν 2^ο 15 HR ως

9 και ταυτα ειποντος αυτου νεφ. υπελ. αυτ. και απηρθη
 απο 10 εσθητι λευκη Da5 11 ενβλεποντες Da5 | — εις τ.
 ουρ. 2^ο 13 Ιακ. κ. Ιω. Ea5 14 προσευχη: + και τη δεησει 5 |
 γυναιξ.: + και τεκνοις 15 αδελφ.: μαθητων Da5 16 δει D* |
 γραφ.: + ταυτην Da5 17 και: ος D* 18 αδικ.: + αυτου |
 (πεπορησμενος? cf. προησθεις Papias, tumefactus arm.)

γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ
 2,14. 19 σπλάγχνα αὐτοῦ· καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς
 κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον
 ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ,
 Pa 69,26; 20 τοῦτ' ἐστὶν χωρίον αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν
 109,8. βίβλῳ ψαλμῶν·

γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος
 καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ,
 καί·

τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος.

J 15,27. 21 δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ
 χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύ-
 10,87. 22 ριος Ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος
 L 16,16; 28,5. Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν,
 μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι

23 ἓνα τούτων. Καὶ ἕστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλού-
 μενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Μαθ-
 2,24.25; 6,70. 24 θίαν. καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὺ κύριε καρδιο-
 15,8.
 1 Sm 16,7. γνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων

25 τῶν δύο ἓνα λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας
 ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας
 Prv 16,28. 26 πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. καὶ ἔδωκαν
 κληροῦς αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Μαθ-
 θίαν, καὶ συνκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα
 ἀποστόλων.

Lv 28,15—21. 2 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς 8 8
 1,14. L 9,51. 2 πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ
 4,31. 2 ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερο-
 μένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὄλον τὸν οἶκον

19 καί : T pr o | HR— ἰδια | H Ἀκελδαμαχ RT Ἀχελό-
 22 εως : T αχρι

19 Ακελδαμαχ 21 Ἰησους : + Χριστος 28 εστησεν D*
 25 τοπον 1° : κληρον κς 26 αυτων D*ς | συνεψηφισθη | ιβ'
 2,1 και εγενετο εν ταις ημεραις εκειναις του συμπλ. τ. η. τ. π.
 οντων αυτων παντων επι 2 και 1° : + ιδου | ολον: παντα

crepuit medius: et diffusa sunt omnia viscera
 eius. Et notum factum est omnibus habitan- 19
 tibus Ierusalem, ita ut appellaretur ager ille,
 lingua eorum, Haceldama, hoc est, ager san-
 guinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum: 20 Ps 69,26;
 109,8.

Fiat commoratio eorum deserta,
 et non sit qui inhabitet in ea:

et

episcopatum eius accipiat alter.

Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt 21 J 15,27.
 congregati in omni tempore, quo intravit et
 exivit inter nos Dominus Iesus, incipiens a 22
 baptisate Ioannis usque in diem, qua as-
 sumptus est a nobis, testem resurrectionis
 eius nobiscum fieri unum ex istis. Et sta- 23
 tuerunt duos, Ioseph, qui vocabatur Barsabas,
 qui cognominatus est Iustus: et Mathiam. Et 24 J 2,24.25, 6,73.
 15,8.
 orantes dixerunt: Tu Domine, qui corda nosti
 omnium, ostende, quem elegeris ex his duo-
 bus unum ¹ accipere locum ministerii huius, et 25
 apostolatus, de quo praevaricatus est Iudas
 ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes 26 Prv 10,33.
 eis, et cecidit sors super Mathiam, et an-
 numeratus est cum undecim Apostolis.

3 Et cum complerentur dies Pentecostes, erant 2 Lv 23,15-21.
 omnes pariter in eodem loco: et factus est re- 2 1,14. L 9,51.
 pente de caelo sonus, tamquam advenientis
 spiritus vehementis, et replevit totam domum 2 4,31.

19 $\S$ Hacheldema $\S$ acheldemach

20 habitet | alius

21 > congreg. sunt

23 barsabbas | matthiam

24.25 $\S$ duobus, unum acc.

26 matthiam

2,1 $\S$ Et dum

- Mt 3,11. 3 ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis disper-
 titae linguae tamquam ignis, seditque supra
 4,31; 4 singulos eorum: et repleti sunt omnes Spiritu
 10,44-46; 19,8. sancto, et coeperunt loqui variis linguis, prout
 13,26. 5 Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Erant
 autem in Ierusalem habitantes Iudaei, viri
 religiosi ex omni natione, quae sub caelo est.
 6 Facta autem hac voce, convenit multitudo, et
 mente confusa est, quoniam audiebat unus-
 7 quisque lingua sua illos loquentes. Stupebant
 autem omnes, et mirabantur, dicentes: Nonne
 ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilaei sunt,
 8 et quomodo nos audivimus unusquisque lin-
 9 guam nostram, in qua nati sumus? Parthi,
 et Medi, et Aelamitae, et qui habitant Meso-
 potamiam, Iudaeam, et Cappadociam, Pontum,
 10 et Asiam, ¹Phrygiam, et Pamphyliam, Aegyp-
 tum, et partes Libyae, quae est circa Cyrenen,
 11 et advenae Romani, ¹Iudaei quoque, et Pro-
 selyti, Cretes, et Arabes: audivimus eos lo-
 12 quentes nostris linguis magnalia Dei. Stupe-
 bant autem omnes, et mirabantur ad invicem
 13 dicentes: Quidnam vult hoc esse? Alii autem
 Job 32,18.19 Lxx. irridentes dicebant: Quia musto pleni sunt
 Job 32,10 Lxx. 14 isti. Stans autem Petrus cum undecim le-
 vavit vocem suam, et locutus est eis:
 Viri Iudaei, et qui habitatis Ieru-

4 variis] aliis 7 *fin* ?

8 lingua nostra | *fin* :

9 elamitae | et iudaeam

10 pamphiliam | lybiae

11 *fin* ?

12 > hoc vult

οὗ ἦσαν καθήμενοι, καὶ ὠφθῆσαν αὐτοῖς δια- 3 Mt 8,11.
 μεριζόμεναι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, καὶ ἐκάθισεν ἐφ'
 ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες πνεύ- 4 4,8.81;
 ματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσ- 10,44-48
 σσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι 19,8.
 αὐτοῖς. Ἦσαν δὲ εἰς Ἱερουσαλήμ κατοικοῦντες 5 19,26.
 Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους
 τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· γενομένης δὲ τῆς φωνῆς 6
 ταύτης συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι
 ἤκουον εἰς ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλοῦντων
 αὐτῶν. ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες· 7
 οὐχὶ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες
 Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῆ 8
 ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἐγεννήθημεν, Πάρθοι 9
 καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες
 τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν,
 Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Ἰ Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, 10
 Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρηνήν,
 καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰ Ἰουδαῖοί τε καὶ 11
 προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἀραβες, ἀκούομεν λα-
 λούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγα-
 λεία τοῦ θεοῦ; ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπο- 12
 ροῦντο, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί θέλει
 τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι 13 Job 32,18.19
 γλεύκουσ μεμεστωμένοι εἰσίν. Σταθεῖς δὲ ὁ 14 Job 32,10 Lxx.
 Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ 1,8.19.
 καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς·

Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερου-

5 εἰς : KR εν 6 H ηκουσεν 7 δε : T+ παντες |
 hT ουχ | RT απαντες 8 HR εγεννηθημεν; 9 R
 Ελαμται | Ιουδαιαν : h¹ Armeniam 9 in Syria
 11 HR θεου.

2 καθεζομενοι CD 3 εκαθισαν n*D 5 Εν Ισρ. ησαν
 6 οτι : και | εκ. λαλουντας ταις γλωσσαις αυτων 7 λεγ. : +
 προς αλληλους D5 8 την διαλεκτον η. 11 Αραβοι
 12 διηπορουν D5 | αλλον : + επι τω γενοσσι και 13 γλευ-
 κους : + ουτοι 14 τοτε σταθεις δε | δεκα αποστολοις |
 επηρεν : + πρωτος | απεφθ. αυτ. : ειπεν

- σαλήμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ
 15 ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς
 ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα
 Joel 2,1—5. 16 τρίτη τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον
 διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·
 21,9. Is 2,2. 17 καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός,
 ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
 καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγα-
 τέρεις ὑμῶν,
 καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὄρασεις ὄψονται,
 καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίους ἐνυπνια-
 σθήσονται·
 Nu 11,29. 18 καλεῖ ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δού-
 λας μου
 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύ-
 ματός μου,
 καὶ προφητεύσουσιν.
 19 καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω
 καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω,
 αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.
 Ap 6,12. 20 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος
 καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα,
 πρὶν ἔλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ
 ἐπιφανῆ.
 47. R 10,18. 21 καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἐὰν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα
 κυρίου σωθήσεται.
 J 3,2. ■ Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τού-
 L 24,19. τους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδε-
 δειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ
 τέρασι καὶ σημεῖοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ
 4,28; 10,39. 23 θεὸς ἐν μέσφ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, τούτον
 1 ■ 1,20.

20 πριν : hW+ η | T- και επιφανη 21 T αν

15 ουσης ωρας της ημερας γ' 16 — Ιωηλ 17 υμων
 10 20 : αυτων | — υμων 30 40 18 — και προφητ.
 19 — αιμα . . . καπνου 22 δεδοκιμασμενον | εις ημας

- salem universi, hoc vobis notum sit, et auri-
 bus percipite verba mea. Non enim, sicut 15
 vos aestimatis, hi ebrii sunt, cum sit hora
 diei tertia: sed hoc est, quod dictum est per 16 *Joel 3,1-5.*
 prophetam Ioel:
- Et erit in novissimis diebus (dicit Dominus) 17 *21,9.*
 effundam de Spiritu meo super omnem
 carnem:
 et prophetabunt filii vestri, et filiae vestrae,
 et iuvenes vestri visiones videbunt,
 et seniores vestri somnia somniabunt.
- Et quidem super servos meos, et super 18
 ancillas meas
 in diebus illis effundam de Spiritu meo,
 et prophetabunt:
 et dabo prodigia in caelo sursum, 19
 et signa in terra deorsum,
 sanguinem, et ignem, et vaporem fumi:
 Sol convertetur in tenebras, 20
 et luna in sanguinem,
 antequam veniat dies Domini magnus et
 manifestus.
- Et erit: omnis, quicumque invocaverit nomen 21 *47. R 10,13.*
 Domini, salvus erit.
- 5 Viri Israelitae, audite verba haec: Iesum Naza- 22 *J 3,2.*
 renum, virum approbatum a Deo in vobis, virtu- *L 24,19.*
 tibus, et prodigiis, et signis, quae fecit Deus per
 illum in medio vestri, sicut et vos scitis: hunc 23 *4,28. 1 P 1,20.*

22 > per illum deus | — et 3°

definito consilio, et praesentia Dei traditum,
per manus iniquorum affligentes interemistis:

3,15. 24 quem Deus suscitavit, solutis doloribus inferni,
Ps 18,6 Lxx;
116,3 Lxx.
2 Ps 18,8—11. 25 eo. David enim dicit in eum:

Providebam Dominum in conspectu meo
semper:

quoniam a dextris est mihi ne commovear:

26 Propter hoc laetatum est cor meum, et
exultavit lingua mea,

insuper et caro mea requiescet in spe:

18,35. 27 Quoniam non derelinques animam meam
in inferno,

nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem.

28 Notas mihi fecisti vias vitae:

et replebis me iucunditate cum facie tua.

18,38. 29 Viri fratres, liceat audenter dicere ad vos de
1 Rg 2,10.
patriarcha David quoniam defunctus est, et
sepultus: et sepulchrum eius est apud nos

Ps 89,4.5. 30 usque in hodiernum diem. Propheta igitur
2 Sm 7,12.13.
Ps 132,11.
cum esset, et sciret quia iureiurando iurasset
illi Deus de fructu lumbi eius sedere super

1^a 16,10. 31 sedem eius: providens locutus est de re-
surrectione Christi, quia neque derelictus
est in inferno, neque caro eius vidit cor-

32 ruptionem. Hunc Iesum resuscitavit Deus,

1,4. 33 cuius omnes nos testes sumus. Dextera
igitur Dei exaltatus, et promissione Spiritus
sancti accepta a Patre, effudit hunc, quem

23 adfuentes

25 dom. coram me semp. | dextr. meis est

27 neque

28 > fec. mihi | — et

29 quon. et def. | ~~SM~~ sepult. est

33 ~~SM~~ hoc donum quod

τῇ ὠρισμένη βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἐκδοτον
 διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ᾠδῖνας τοῦ θανάτου,
 καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ’
 αὐτοῦ. Δαυεὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· ¶ 8,15.
Ps 18,6 Lxx;
116,3 Lxx.

προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός,
 ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. 25 Ps 16,8—11.

διὰ τοῦτο ἠὐφράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἤγαλ- 26
 λιάσατο ἡ γλῶσσά μου,

ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ’ ἐλπίδι,
 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην 27 18,35.

οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
 ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, 28

πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώ-
 που σου.

¶ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρησίας πρὸς 29 18,36.
 ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυεὶδ, ὅτι καὶ ἐτε-
 λεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἔστιν 1 Rg 2,10.

ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. προφήτης οὖν 30 Ps 182,11.
 ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ᾤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς Ps 89,4,5.
2 Sm 7,12,13.

ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσει ἐπὶ τὸν
 θρόνον αὐτοῦ, προειδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀνα- 31 Ps 16,10.

στάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐγκαταλείφθη εἰς
 ἄδην οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. τοῦ- 32 1,22; 3,15; 4,33

τον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες
 ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες· τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ 33 1,4.

ὕψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ
 ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ

25 κυριον : T+ μου 26 T εφ ἐλπίδι 27 R εγκαταλ.
 29 H ταυτης· 30 της οσφ. αυτου : h^r + [κατα σαρκα]
 αναστησαι τον χριστον [και] 31 R αδου | ουτε 2° : W
 ουδε

23 εκδοτ. : + λαβοντες Da^ς 29 εν : παρ 30 οσφ. :
 καρδιας 31 προειδως | εγκατ. : + η ψυχη αυτου Ea^ς
 33 εξεχ. υμιν ο και βλ. | τουτο : + το δωρον E

Ps 110,1. 84 ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ γὰρ Δαυεὶδ
Mt 22,44. ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός·
H 1,18.

εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
35 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν σου.

5,81. 36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ
ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ
θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώ-

16,30. 37 σατε. Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν,
L 8,10. εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀπο-

8,17—19. 38 στόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος
L 24,47. δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, καὶ βαπτισθῆτω
ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν

Joel 3,5. 39 δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ἡ
Is 57,19. ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν τοῖς
εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσῃται κύριος ὁ

Dt 32,5. 40 θεὸς ἡμῶν. ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύ-
G 1,4. Ph 2,15. ρατο, καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· σώθητε ἀπὸ

4,4; 5,14. 41 τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀπο-
δεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ
προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχὰι ὡσεὶ

20,7; 27,85. 42 τρισχίλιαι· ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ
τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ

5,12,15 a. 43 ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. Ἐγένετο δὲ πάση
ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν

4,82. 44 ἀποστόλων ἐγένετο. πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες
45 ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτή-

83 καὶ 1^ο : [H]—R 37 H εἶπαν 38 μετανοησ. : T+
φῆσιν | ἐπι : HR ἐν 42 ἡ ἄρτου, 43 ἐγένετο 2^ο : T+
ἐν Ἱερουσαλὴμ, φόβος τε ἠν μέγας ἐπι πάντας. (44) καὶ 44 R
πιστευοντες | hRT πιστ. ἦσαν ἐπι το αὐτο καὶ εἶχ.

37 τότε παντες οἱ συνελθοντες καὶ ακουσαντες | καὶ τινες
ἐξ αυτων εἶπαν | — λοιπους | τι ουν | fin + υποδειξατε
ἡμιν DE 38 του κυριου Ι. Χ. DE | — των εἰ — υμων DE
39 ἡμιν εἰ ἡμων 41 πιστευσαντες B ασημενωσ αποδεξ. Εαξ
42 αποστ. : + ἐν Ἱερουσαλημ

vos videtis, et auditis. Non enim David 34 Ps 110,1.
Mt 23,44.
ascendit in caelum: dixit autem ipse:

Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris
meis

donec ponam inimicos tuos scabellum pedum 35
tuorum.

Certissime sciat ergo omnis domus Israel, quia 36 5,31.
et Dominum eum, et Christum fecit Deus, hunc
Iesum, quem vos crucifixistis. His autem 37 16,30.
auditis, compuncti sunt corde, et dixerunt ad
Petrum, et ad reliquos Apostolos: Quid facie-
6 mus, viri fratres? Petrus vero ad illos: Poeni- 38 3,17—19.
L 24,47.
tentiam (inquit) agite, et baptizetur unusquisque
vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem
peccatorum vestrorum: et accipietis donum
Spiritus sancti. Vobis enim est repromissio, 39 Joel 3,5.
Is 57,19.
et filiis vestris, et omnibus, qui longe sunt,
quoscumque advocaverit Dominus Deus noster.
Aliis etiam verbis plurimis testificatus est, et 40 Dt 32,5.
Ph 2,15.
exhortabatur eos, dicens: Salvamini a genera-
7 tione ista prava. Qui ergo receperunt ser- 41 4,4; 5,14.
monem eius, baptizati sunt: et appositae sunt
in die illa animae circiter tria millia. Erant 42 20,7; 27,35.
autem perseverantes in doctrina Apostolorum,
et communicatione fractionis panis, et oratio-
nibus. Fiebat autem omni animae timor: 43
multa quoque prodigia, et signa per Apostolos
in Ierusalem fiebant, et metus erat magnus in
universis. Omnes etiam, qui credebant, erant 44 4,32.
pariter, et habebant omnia communia. Posses- 45

34 caelos | dicit aut.

36 > ergo sciat | > deus fecit

37 — autem

38 > sancti spir.

40 pluribus 41 > illa die

43 > fieb. in hierus.

- siones et substantias vendebant, et dividebant
 42. 27,33. 46 illa omnibus, prout cuique opus erat. Quotidie
 quoque perdurantes unanimiter in templo, et
 frangentes circa domos panem, sumebant
 cibum cum exultatione, et simplicitate cordis,
 21. 4,4; 5,14; 47 ¹ collaudantes Deum, et habentes gratiam ad
 11,21; 14,1. omnem plebem. Dominus autem augebat qui
 salvi fierent quotidie in idipsum.
- 3 Petrus autem, et Ioannes ascendebant in 8
 14,8. J 9,1. 2 templum ad horam orationis nonam. Et qui-
 dam vir, qui erat claudus ex utero matris
 suae, baiulabatur: quem ponebant quotidie
 ad portam templi, quae dicitur Speciosa, ut
 peteret eleemosynam ab introeuntibus in
 3 templum. Is cum vidisset Petrum, et Ioan-
 nem incipientes introire in templum, rogabat
 14,9. 4 ut eleemosynam acciperet. Intuens autem in
 eum Petrus cum Ioanne, dixit: Respice in nos.
 5 At ille intendebat in eos, sperans se aliquid
 18. 6 accepturum ab eis. Petrus autem dixit: Argen-
 Mc 14,8. tum et aurum non est mihi: quod autem habeo,
 hoc tibi do: In nomine Iesu Christi Nazareni
 7 surge, et ambula. Et apprehensa manu eius
 dextera, allevavit eum, et protinus consoli-
 J 5,14. 8 datae sunt bases eius, et plantae. Et exi-
 liens stetit, et ambulabat: et intravit cum illis
 in templum ambulans, et exiliens, et laudans
 9 Deum. Et vidit omnis populus eum ambu-
 10 lantem, et laudantem Deum. Cognoscebant

ματα και τας υπαρξεις επιπρασκον και διεμε-
 ριζον αυτα πασιν, καθοτι αν τις χρειαν ειχεν.
 καθ' ημεραν τε προσκατεροουντες ομοθυμαδον 46 49. 27,88.
 εν τῷ ιερῷ, κλωντες τε κατ' οικον αρτον, μετε- 1 Chr 29,22.
 λαμβανον τροφης εν αγαλλιασει και αφελότητι Eccl 9,7.
 καρδιας, αινοουντες τον θεον και εχοντες χαριν 47 21. 4,4; 5,14;
 προς ολον τον λαον. ο δε κυριος προσετιθει 11,21; 14,1.
 τους σωζομενους καθ' ημεραν επι το αυτο.

48 Πετρος δε και Ιωαννης ανεβαινον εις το ιερὸν 3 10,8.
 επι την ωραν της προσευχης την ενατην. και τις 2 14,8. J 9,1.
 ανηρ χωλος εκ κοιλιας μητρος αυτου υπαρχων
 εβασταζετο, ον ετιθουν καθ' ημεραν προς την
 θυραν του ιεροῦ την λεγομενην ωραιαν του αλτειν
 ελεημοσυνην παρα των εισπορευομενων εις το
 ιερὸν· ος ιδων Πετρον και Ιωαννην μελλοντας ■
 εισιεναι εις το ιερὸν ηρωτα ελεημοσυνην λαβειν.
 ατενισας δε Πετρος εις αυτον σὺν τῷ Ιωανη 4 14,9.
 ειπεν· βλεπον εις ημας. ο δε επειχεν αυτοις 5
 προσδοκων τι παρ' αυτων λαβειν. ειπεν δε Πετρος· 6 16.
 αργυριον και χρυσιον ουχ υπαρχει μοι· ο δε εχω, Mc 14,8.
 τουτο σοι διδωμι· εν τῷ ονοματι Ιησου Χριστου
 του Ναζωραιου περιπατει. και πιασας αυτον της 7 9,41.
 δεξιᾶς χειροσ ηγειρεν αυτον· παραχρημα δε εστε-
 ρεωθησαν αι βασεις αυτου και τα σφυδρα, και 8 J 5,14.
 εξαλλομενος εστη, και περιεπατει, και εισηλθεν
 σὺν αυτοις εις το ιερὸν περιπατων και αλλομενος
 και αιωνων τον θεον. και ειδεν πασ ο λαοσ αυτον 9
 περιπατουντα και αινοουντα τον θεον· επεγινωσκον 10

45.46 W ειχεν, et ιερῷ·

45 και οσοι κτ. ειχον η υπ. | αυτα : + καθ ημεραν
 46 παντες τε προσκατεροουν εν τ. ι. και κατ οικους επι
 το αυτο κλ. τε αρτ. 47 λαον : κοσμον | αυτο : + εν τη εκκλησια
 3,1 Εν δε ταισ ημεραισ ταυταισ Π. κ. 2 και : + ιδου | -
 υπαρχων 3 ος : ουτος ατενισας τοις οφθαλμοις αυτου
 και | - λαβειν Da 4 εμβλεψας | ατενισον 5 επειχ. :
 ατενισας 6 εγειραι και περιπ. Am 5 7 - αυτον 2^ο D 5 | εσταθη
 και εστερ. 8 περιεπ. χαιρομενος et - περιπ. κ. αλλ. και

δὲ αὐτόν, ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὥραια πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβη-

- 5,19. 11 κότε αὐτῷ. Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτούς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἔκθαμβοι.
- 12 ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· ἄνδρες Ἰσραηλείται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ ποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πειλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· ὑμεῖς δὲ τὸν ἄγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τούτου, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἢ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ὁ δὲ θεὸς ἂν προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, 2,38. 19 ἐπλήρωσεν οὕτως. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,

10 οὗτος : T αυτος 13 T και ο θεος Ια. και ο θεος Ιακ.
16 H— επι 19 προς : R εις | H εξαλιφθηναι

10 καθεζομενος | γεγεννημενο 11 εκπορευομενον δε του Πετρου και Ιωαννου συνεξεπορευετο κρατων αυτους· οι δε θαμβηθεντες εστησαν εν τη στ. τ. κ. Σ. εκθ. 12 αποκριθεις δε ο Π. ειπεν προς αυτους | ως : + ημων τη | τουτο πεποικηκοτων τ. 13 παρεδ. : + εις κριων | fin + αυτον θελοντος 14 ηρηνησ. : εβαρυνατε 16 τουτ. ον . . . οιδ. : τουτ. . . οιδατε οτι 17 ανδρες αδελφ. επισταμεθα οτι υμεις μεν κ. α. επρ. (το) πονηρον 18 α : ο

autem illum, quòd ipse erat, qui ad eleemosynam sedebat ad Speciosam portam templi: et impleti sunt stupore et extasi in eo, quod contigerat illi. Cum teneret autem Petrum, 11 5,12. et Ioannem, cucurrit omnis populus ad eos ad porticum, quae appellatur Salomonis, stupentes. Videns autem Petrus, respondit ad 12 populum: Viri Israelitae quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? Deus 13 Ex 3,6. Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob, Deus 5,30. patrum nostrorum glorificavit filium suum Iesum, quem vos quidem tradidistis, et negastis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. Vos 14 Mt 27,20,21. autem sanctum, et iustum negastis, et petistis 22,14. I J 2,1. virum homicidam donari vobis: auctorem vero 15 1,10; 5,31. vitae interfecistis, quem Deus suscitavit a II 2,10. mortuis, cuius nos testes sumus. Et in fide 16 nominis eius, hunc, quem vos vidistis, et nostis, confirmavit nomen eius: et fides, quae per eum est, dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum. Et nunc 17 13,27; 17,30. fratres scio quia per ignorantiam fecistis, L 23,34. sicut et principes vestri. Deus autem, quae 18 I T 1,13. praenunciavit per os omnium prophetarum, pati Christum suum, sic implevit. Poenitemini igitur, 19 2,38. et convertimini ut deleantur peccata vestra:

10 quoniam ipse

11 ten.] § viderent | concurrat

12 pot.] pietate

16 — vos | videtis

18 § C⁹² c. corr. n° 23 qui | > implevit sic

19 > vestra peccata

20 ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu Domini, et miserit eum, qui praedicatus est vobis, Iesum Christum, ¹ quem oportet quidem caelum suscipere usque in tempora restitutionis omnium, quae locutus est Deus per os sanctorum suorum a saeculo

1,11. Kol 3,1.
Ap 19,11.

21 dicatus est vobis, Iesum Christum, ¹ quem oportet quidem caelum suscipere usque in tempora restitutionis omnium, quae locutus est Deus per os sanctorum suorum a saeculo

Dt 18,15.19.
7,37.

22 Prophetarum. Moyses quidem dixit: Quoniam Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus vester de fratribus vestris, tamquam me, ipsum audietis iuxta omnia quaecumque locutus fuerit vobis. Erit autem: omnis anima,

Lv 23,29.

23 quae non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe. Et omnes prophetae a Samuel, et deinceps, qui locuti sunt, annu-

H 11,32.

24 ciaverunt dies istos. Vos estis filii prophetarum et testamenti, quod disposuit Deus ad patres nostros, dicens ad Abraham: Et in semine tuo benedicentur omnes familiae ter-

Gn 12,3; 22,18.
G 3,8.

25 rae. Vobis primum Deus suscitans Filium suum, misit eum benedicientem vobis: ut con-

13,46.

26 vertat se unusquisque a nequitia sua. Lo-

L 22,4.52.

27 quentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdotes, et magistratus templi, et Sad-

23,8.

28 ducaei, ¹dolentes quòd docerent populum, et annuntiarent in Iesu resurrectionem ex mor-

3,1.

29 tuis: et iniecerunt in eos manus, et posuerunt eos in custodiam in crastinum: erat enim iam

2,47.

30 vespera. Multi autem eorum, qui audierant

20 ut cum] † cum †

21 > cael. quid.

22 > vobis suscit. | ☩ —, bis ☩ 20

23 quaecumque

24 et adnunt.

25 vestros .

4,2 ☩ ☩ c. corr. et 33 in Iesum

3 in eis

ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσ- 20
 ὄπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρι-
 σμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν 21 1,11. Kol 3,1.
 δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων Ap 19,11.
 ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ’
 αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι 22 Dt 18,15,19.
 προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν 7,37.
 ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ
 πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ἔσται δὲ πᾶσα 23 Lv 23,29.
 ψυχὴ ἣτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου
 ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ πάντες δὲ οἱ 24 H 11,32.
 προφήται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθ’ ἑξῆς ὅσοι 10,43.
 ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.
 ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς δια- 25 Gn 22,18; 12,3
 θήκης ἧς ὁ θεὸς διέθετο πρὸς τοὺς πατέρας G 3,8.
 ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· καὶ ἐν τῷ σπέρματί
 σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.
 ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ 26 13,46.
 ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀπο-
 στρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. Λα- 4 L 22,4,52.
 λούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν 6,7.
 αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ
 οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν 2 16,18; 23,8.
 αὐτοὺς τὸν λαόν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ 1 K 15,12.
 τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς 3 3,1.
 τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον·
 ἦν γὰρ ἑσπέρα ἡδὴ. πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων 4 2,47.

20 H χριστον W Χριστον, 22 θεος : T+ ημων R+
 υμων 23 HR αν 24 RT ελαλησαν, και 25 RT διε-
 θετο ο θεος | υμων : hT ημων | H ευλογηθησονται 26 H
 πον. [υμων] 4,1 K αρχιερεις

20 επελθωσιν 21 — απ αιωνος 22 ειπεν : 5 pr γαρ
 προς τους πατερας D+ π. τ. π. ημων 26 — αυτον 4,1 λαον :
 + τα ρηματα ταυτα | — κ. ο στρ. τ. ιερου 2 καταπονουμενοι |
 αναγγελειν τον Ιησουν εν τη αναστασει των ν. 3 επι-
 βαλοντες . . . και εθ. | επαυριον

τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὐριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος καὶ

Mt 21,23. 7 ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει

Mt 10,19,20. 8 ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; τότε 2,4. Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς

9 αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, ἴει ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀν-

3,6.13—16. 10 θρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται, ἠγνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.

Mt 21,42. 11 οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν L 20,17. Ps 118,22.

Mt 1,21; 12,21. 12 οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

1 K 14,23.24. 13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ 10 Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν

3,8.9. 14 τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, τὸν τε ἀνθρώπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα τὸν τεθερα-

15 πευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. κελεύσαντες δὲ (5) αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον

J 11,47. 16 πρὸς ἀλλήλους ἰλέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀν- 1,19; 2,14.

4 ὡς : [R]—T 5 ἐν : T εἰς 6 hic et̄i H Ἰωαννης
7 T τουτο εποιησ. υμ. 9 T σεσωται 12 ημας : W υμας

5 αυρ. ημεραν συνηχθησαν οι αρχοντες κ. οι πρεσβυτεροι και γραμματεις εν Ι. 6 Καιφας κ. Ιωαννας 8 fin + του Ισραηλ Da 9 ανακρ. : + αφ υμων DE 12 — η σωτηρια | — εν 2^ο Da 13 — και ιδιωτ. 14 ειχον : + ποιησαι η

verbum, crediderunt: et factus est numerus virorum quinque millia.

Factum est autem in crastinum, ut con- 5
 gregarentur principes eorum, et seniores, et
 scribae in Ierusalem. et Annas princeps sacer- 6
 dotum, et Caiphas, et Ioannes, et Alexander,
 et quotquot erant de genere sacerdotali. Et 7 Mt 21,23.
 statuentes eos in medio, interrogabant: In
 qua virtute, aut in quo nomine fecistis hoc
 vos? Tunc repletus Spiritu sancto Petrus, 8 Mt 10,19,20.
 dixit ad eos: Principes populi, et seniores
 audite: Si nos hodie diiudicamur in bene- 9
 facto hominis infirmi, in quo iste salvus factus
 est, ¹notum sit omnibus vobis, et omni plebi 10 3,6,13-16.
 Israel: quia in nomine Domini nostri Iesu
 Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem
 Deus suscitavit a mortuis, in hoc iste astat
 coram vobis sanus. Hic est lapis, qui repro- 11 Mt 21,42.
Ps 118,22.
 batus est a vobis aedificantibus, qui factus
 est in caput anguli: et non est in alio aliquo 12 Mt 1,21.
 salus. Nec enim aliud nomen est sub caelo
 datum hominibus, in quo oporteat nos salvos
 10 fieri. Videntes autem Petri constantiam, et 13
 Ioannis, comperto quòd homines essent
 sine litteris, et idiotae, admirabantur, et
 cognoscebant eos quoniam cum Iesu fue-
 rant: hominem quoque videntes stantem 14 3,8,9.
 cum eis, qui curatus fuerat, nihil pote-
 rant contradicere. Iusserunt autem eos fo- 15
 ras extra concilium secedere: et conferebant
 ad invicem, ¹dicentes: Quid faciemus ho- 16 J 11,47.

8 > petr. replet. spir. s. | — audite

9 iudicamur

10 — Domini nostri

12 > nom. al.

minibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Ierusalem: manifestum est, et non possumus
 5,28. 17 negare. Sed ne amplius divulgetur in populum, comminemur eis, ne ultra loquantur in
 18 nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos, denunciaverunt ne omnino loquerentur, neque
 5,29. 19 docerent in nomine Iesu. Petrus vero, et Ioannes respondentes, dixerunt ad eos: Si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire
 20 quàm Deum, iudicate. non enim possumus*
 21 quae vidimus et audivimus non loqui. At illi comminantes dimiserunt eos: non inventes quomodo punirent eos propter populum, quia omnes clarificabant id, quod factum fuerat
 22 in eo quod acciderat. Annorum enim erat amplius quadraginta homo, in quo factum
 23 fuerat signum istud sanitatis. Dimissi 11
 autem venerunt ad suos: et annuntiaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum, et
 Ex 20,11. 24 seniores dixissent. Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, et dixerunt:
 Ps 146,6.
 Is 37,16.
 Jr 32,17.
 I. 2,29. Ap 6,10.
 Ps 2,1,2. 25 Domine, tu es qui fecisti caelum, et terram, mare, et omnia, quae in eis sunt: qui Spiritu sancto per os patris nostri David, pueri tui, dixisti:

Quare fremuerunt Gentes,
 et populi meditati sunt inania?

---

21 clarif. . . accid.] † clarif. deum in eo quod factum erat †

22 fuerat] erat

24 — es | et mare

θρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον
 γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερου-
 σαλήμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· ἀλλ' 17 5,28.
 ἵνα μὴ ἐπὶ πλείον διανεμηθῆ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλη-
 σόμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
 τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. καὶ καλέσαντες αὐτούς 18
 παρήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ δι-
 δάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι [τοῦ] Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πέτρος 19 5,29.
 καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· εἰ
 δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν 22,15. 1 P 5,1.
 μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε· οὐ δυνάμεθα γὰρ 20 2 P 1,16,18.
 ἡμεῖς ἂ εἶδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. οἱ 21 1 J 1,1.3.
 δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν
 εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν
 λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γε-
 γονότι· ἐτῶν γὰρ ἦν πλείονων τεσσεράκοντα ὁ ■
 ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γέγονει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς 23
 11 ἰάσεως. Ἀπολυθέντες δὲ ἤλθον πρὸς τοὺς
 ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτούς οἱ ἀρχιε-
 ρεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες 24 Ex 20,11.
 ὁμοθυμαδὸν ἤραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν·
 ὁμοθυμαδὸν ἤραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν·
 δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
 καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ 25 Ps 2,1.2.
 τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος
 Δαυεὶδ παιδὸς σου εἰπῶν·

ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη
 καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

17 W απειλη απειλησωμ. 18 [του]: RT—W 19 H
 ειπαν 25 h⁸ † ο . . . σου † h⁸¹ cij δια στ. Δ. π. σ. δια πν. αγ.
 h⁸² cij τοις πατρασιν προ του πατρος W— πνευματος αγιου

16 φανερωτερον εστιν 18 συνκατατιθεμενων δε αυτων
 τη γνωμη φωνησαντες αυτους παρηγγειλαντο κατα το μη
 19 αποκριθεις δε Π. κ. Ι. 20 — μη 21 μη ευρ. αιτιαν
 22 — τουτο 24 ακουσ. : † και επιγνοντες την του θεου
 ενεργειαν | συ : † ο θεος DEa⁵ 25 ος δια πν. αγ. δια
 του στ. λαλησας Δ. π. σ. D ο δια στομ. Δ. του π. σ. ειπ. 5

26 παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.

L 4,18; 23,12. 27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
10,38. ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας,
Ἡρόδης τε καὶ Πόντιος Πειλάτος σὺν ἔθνεσιν καὶ

2,25. 28 λαοῖς Ἰσραὴλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ

E 6,19. 29 βουλή προώρισεν γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, κύριε,
1 P 3,14 s. ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις

27; 3,13.26. 30 ἐν τῷ τὴν χεῖρα ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα
καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου

2,2,4; 16,26. 31 παιδός σου Ἰησοῦ. καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσα-
λεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλή-
σθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

2,44. 32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδιά 5 5 12
καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων
αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς πάντα

2,47. 33 κοινά. καὶ δυνάμει μεγάλη ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον
οἱ ἀπόστολοι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως,

2,45. 34 χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. οὐδὲ
Dt 15,4. γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες
χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς

37. 5,2. 35 τιμὰς τῶν πιπρασκομένων¹ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς
πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ καθότι

11,22.24. 36 ἃν τις χρεῖαν εἶχεν. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς
18,4. 15,39. Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστὶν μεθερ-
μηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευεΐτης, Κύπριος

28 βουλή : RT+ σου 30 χεῖρα : T+ σου 32 μια :
h^r+ καὶ οὐκ ἦν διακρισις ἐν αὐτοῖς οὐδεμία | RT ἀπαντα
33 του ... ἀναστασ. : R τῆς ἀναστ. τ. κυρ. Ἰησοῦ T τῆς
ἀναστασεως Ἰησοῦ Χριστοῦ του κυρ.

30 — σε DEa 31 fin + παντι τω θελοντι πιστεuein DE
32 — τι 34 ἦν : υπηρχεν DEa^s | χωρ. : pr ἦσαν 35 ἐν
ἐκαστω 36 Ἰωσῆς 5 | Βαρναβας copt. | ἀπο : υπο Da^s

Astiterunt reges terrae, 26
 et principes convenerunt in unum
 adversus Dominum, et adversus Christum
 eius?

convenerunt enim vere in civitate ista adversus 27 L 23,12.
 sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti,
 Herodes, et Pontius Pilatus cum Gentibus, et
 populis Israel, ¹facere quae manus tua, et 28 2,23.
 consilium tuum decreverunt fieri. Et nunc 29 E 8,19.

Domine respice in minas eorum, et da servis
 tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum,
 in eo quòd manum tuam extendas ad sani- 30
 tates, et signa, et prodigia fieri per nomen
 sancti filii tui Iesu. Et cum orassent, motus 31 2,2,4; 16,28.
 est locus, in quo erant congregati: et repleti
 sunt omnes Spiritu sancto, et loquebantur
 verbum Dei cum fiducia.

12 Multitudinis autem credentium erat cor 32 2,44.

unum, et anima una: nec quisquam eorum,
 quae possidebat, aliquid suum esse dicebat,
 sed erant illis omnia communia. Et virtute 33 2,47.

magna reddebant Apostoli testimonium resur-
 rectionis Iesu Christi Domini nostri: et gratia
 magna erat in omnibus illis. Neque enim quis- 34 2,45.
 quam egens erat inter illos. Quotquot enim

possessores agrorum, aut domorum erant ven-
 dentes afferebant pretia eorum, quae vende-
 bant, et ponebant ante pedes Apostolorum. 35

Dividebatur autem singulis prout cuique opus
 erat. Ioseph autem, qui cognominatus est 36 11,22,24.
 Barnabas ab Apostolis, (quod est interpret-
 13,4; 15,39.
 tatum Filius consolationis) Levites, Cyprius

26 — ?   30 quod] cum | — ad

32 — unum   33 — nostri

35 dividebantur

37 genere, ¹ cum haberet agrum, vendidit eum, et attulit pretium, et posuit ante pedes Apostolorum.

- 5 Vir autem quidam nomine Ananias, cum ¹³
 4,37. 2 Saphira uxore sua vendidit agrum, et fraudavit de pretio agri, conscia uxore sua: et afferens partem quamdam, ad pedes Aposto-
 J 13,2. 3 lorum posuit. Dixit autem Petrus: Anania, cur tentavit satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, et fraudare de pretio agri?
 4 Nonne manens tibi manebat, et venundatum in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus hominibus,
 5 sed Deo. Audiens autem Ananias haec verba, cecidit, et expiravit. Et factus est timor
 6 magnus super omnes, qui audierunt. Surgentes autem iuvenes amoverunt eum, et
 7 efferentes sepelierunt. Factum est autem quasi horarum trium spatium, et uxor ipsius,
 8 nesciens quod factum fuerat, introivit. Dixit autem ei Petrus: Dic mihi mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit: Etiam tanti.
 9 Petrus autem ad eam: Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum, ad ostium,
 10 et efferent te. Confestim cecidit ante pedes eius, et expiravit. Intranses autem iuvenes invenerunt illam mortuam: et extulerunt, et
 11 sepelierunt ad virum suum. Et factus est timor magnus in universa ecclesia, et in omnes, qui audierunt haec.

37 illum

5,3 Petrus] § + ad Ananiam

5 super] in | audierant

7 introiit

8 Dix.] respondit | — mulier

τῷ γενεῖ, ἡπάροχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας 37
ἤνεγκεν τὸ χοῦμα καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας
τῶν ἀποστόλων.

13 Ἀνῆρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ 5
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα, καὶ ἐνοσφίσατο 2
ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς γυναικός, καὶ
ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων
ἔθηκεν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί 3 J 18,2.
ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαι
σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς
τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ 4
πραθὲν ἐν τῇ σῆ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου
ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω
ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας 5 11, 19,17.
τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο
φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. ἀνα- 6 Lv 10,4,5.
στάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ
ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων 7
τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ
γεγονὸς εἰσηλθὲν. ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος· 8
εἰπέ μοι, εἰ τοσοῦτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἢ δὲ
εἶπεν· ναί, τοσοῦτου. ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτὴν· 9
τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα
κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θανάτων τὸν ἄνδρα
σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. ἔπεσεν δὲ 10 Lv 10,4,5.
παραχοῦμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν·
εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὔρον αὐτὴν νεκράν,
καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.
Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν 11 19,17.
καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

37 προς : HR παρα 5,1 W Σαπφείρα

37 χωρίου 5,2 ἀπο : εκ | εθετο 8 Ανανια : προς
Ανανιαν | επειρασεν vg | σε απο Da 4 ποιησαι πονηρον
τουτο 5 παραχορημα πεσων 8 ειπε μοι ει : επερωτησω σε ει
αρα 9 συνεφωνησεν 10 και συνστειλαντες εξηνεγκαν και εθ.

- 2,48; 3,11. 12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο 6 14
σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν
13 ὁμοθυμαδὸν πάντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος· τῶν
δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ’
2,47; 6,7; 14 ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετί-
21,20. θεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε
19,11.12. 15 καὶ γυναικῶν· ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν
Mc 8,56. τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ
κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιά
16 ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. συνήροχετο δὲ καὶ τὸ
πλήθος τῶν πέριξ πόλεων Ἱερουσαλήμ, φέροντες
ἀσθενεῖς καὶ ὄχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκα-
θάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.
4,1.6; 13,45. 17 Ἀναστάς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν 6
Mt 27,18. αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλή-
18 σθησαν ζήλου· καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς
ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.
12,7. H 1,14. 19 Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας
J 8,68. 20 τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν· πορεύεσθε
Ph 2,16. καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα
21 τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ἀκούσαντες δὲ
εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδί-
δασκον. * Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ 15
σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν
τὴν γερούσιαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν
22 εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ παρα-
γενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυ-
23 λακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν· λέγοντες ὅτι

12 T ἀπαντες
15 H επισκιασει

14 W — μλλον ... γυναικων —,
19 T ανοιζας | τε: W δε

12 παντ. : + εν τω ιερω 13 και ουδ. τ. λοιπ. 15 ασθεν. :
+ αυτων Da | αυτων : + απηλλασσοντο γαρ απο πασης
ασθενειας ως ειχεν εκαστος αυτων 16 εις Ιερουσ. DEαζ
| υπο : απο | και ιωντο παντες 17 Αναστ. : Αννας p 18 fin +
και επορευθη εις εκαστος εις τα ιδια 19 τοτε δια ν. αγγ. κ.
21 συνεκαλ. : εγερθεντες το πρωι και συνκαλεσαμενοι 22 ουχ
... φυλακη : και ανοιζαντες την φυλακην ουχ ευρ. α. εσω

- 14 Per manus autem Apostolorum fiebant 12 ^{3,11.}
 signa, et prodigia multa in plebe. Et erant
 unanimiter omnes in porticu Salomonis. Ce- 13
 terorum autem nemo audebat se coniungere
 illis: sed magnificabat eos populus. Magis 14 <sup>2,47; 6,7;
 21,20.</sup>
 autem augebatur credentium in Domino mul-
 titudo virorum, ac mulierum, ¹ ita ut in plateas 15 <sup>19,11,12.
 Mc 8,56.</sup>
 eiicerent infirmos, et ponerent in lectulis ac
 grabatis, ut, veniente Petro, saltem umbra
 illius obumbraret quemquam illorum, et libe-
 rantur ab infirmitatibus suis. Concurrebat 16
 autem et multitudo vicinarum civitatum Ieru-
 salem, afferentes aegros, et vexatos a spiri-
 tibus immundis: qui curabantur omnes.
- 15 Exurgens autem princeps sacerdotum, et 17 <sup>4,1,6; 13,45.
 Mt 27,18.</sup>
 omnes, qui cum illo erant, (quae est haeresis
 Sadducaeorum) repleti sunt zelo: et iniece- 18
 runt manus in Apostolos, et posuerunt eos
 in custodia publica. Angelus autem Domini 19 ^{12,7. H 1,14.}
 per noctem aperiens ianuas carceris, et
 educens eos, dixit: Ite, et stantes loqui- 20 ^{Ph 2,16.}
 mini in templo plebi omnia verba vitae
 huius. Qui cum audissent, intraverunt dilu- 21
 culo in templum, et docebant. Adveniens
 autem princeps sacerdotum, et qui cum eo
 erant, convocaverunt concilium, et omnes
 seniores filiorum Israel: et miserunt ad car-
 cerem ut adducerentur. Cum autem venis- 22
 sent ministri, et aperto carcere non invenis-
 sent illos, reversi nunciaverunt, ¹ dicentes: 23

13 > coniung. se

15 ac] et | saltim | eorum | — et lib ab inf. s.

16 ab

18 illos

22 > ven. aut.

Carcerem quidem invenimus clausum cum
 omni diligentia, et custodes stantes ante ia-
 nuas: aperientes autem neminem intus inve-
 24 nimus. Ut autem audierunt hos sermones
 magistratus templi, et principes sacerdotum
 25 ambigebant de illis quidnam fieret. Adveniens
 autem quidam nunciavit eis: Quia ecce viri,
 quos posuistis in carcerem, sunt in templo
 26 stantes, et docentes populum. Tunc abiit
 magistratus cum ministris, et adduxit illos
 sine vi: timebant enim populum ne lapida-
 27 rentur. Et cum adduxissent illos, statuerunt
 in concilio: Et interrogavit eos princeps sa-
 4,18. Mt 27,25. 28 cerdotum, ¹ dicens: Praecipiendo praecepimus
 vobis ne doceretis in nomine isto: et ecce
 replestis Ierusalem doctrina vestra: et vultis
 inducere super nos sanguinem hominis istius.
 4,19. Dn 3,18. 29 Respondens autem Petrus, et Apostoli, dixe-
 runt: Obedire oportet Deo magis, quàm ho-
 Dt 21,22. 30 minibus. Deus patrum nostrorum suscitavit
 3,15. Iesum, quem vos interemistis, suspendentes
 2,33. 31 in ligno. Hunc principem, et salvatorem Deus
 H 2,10; 12,2. exaltavit dextera sua ad dandam poenitentiam
 I 24,48. 32 Israeli, et remissionem peccatorum. et nos
 J 7,39; 15,26.27. sumus testes horum verborum, et Spiritus
 sanctus, quem dedit Deus omnibus obedienti-
 7,54. 33 bus sibi. Haec cum audissent, dissecabantur, et
 22,8. 34 cogitabant interficere illos. Surgens autem
 quidam in concilio Pharisaeus, nomine Gama-
 liel, legisdoctor honorabilis universae plebi,
 35 iussit foras ad breve homines fieri. dixitque ad

23 ad ian.

25 in carcere

31 > deus princ. et salv. | israhel

τὸ δεσμωτήριον εὗρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὗρομεν. ὡς 24 δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὃ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο. παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες, οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν· ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς λέγων· παραγγεῖλια παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλον· τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτήρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρόνοντο καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, εἶπέν τε πρὸς

28 4,18. Mt 27,28

29 4,19. Du 8,18

30 Dt 21,22. 8,15.

31 2,38. H 2,10; 12,9.

32 L 24,48. J 7,59; 15,26.27

33 7,54.

34 22,8; 23,9.

31 του : [H]—R

32 εσμεν : h¹ εν αυτω h¹W + αυτω

| h τουτων· et — ὃ

33 T εβουλευοντο

26 — ου | φοβουμενοι

27 ο ιερεις 28 ου παραγγ.

DEa5 | τουτον : εκεινου
αυτους 31 δεξια : δοξη | fin + εν αυτω

29 ο δε Πιτρος ειπεν προς

34 εκ του
συνεδριου DE | τους αποστολους DEa5 | εξω βραχυ π.

- αυτους· ἄνδρες Ἰσραηλιται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν.
- 8,9; 21,38. 36 πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεοδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.
- L 2,2; 18,1. 37 μετὰ τούτου ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόσπαστε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἀφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἧ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλή αὐτῆ ἢ τὸ ἔργον τούτου, καταλυθήσεται· εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνησθε καταλῦσαι αὐτούς, μήποτε καὶ θεομάχοι εὐρεθῆτε. ἐπέισθησαν δὲ αὐτῷ,
- 32,19. 40 ἰ καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δειραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν
- Mt 5,10—19. 41 ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι· πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.
- 1 P 4,13. 18,5. 42
- 4,35. 6 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθύνοντων τῶν 7717 μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ
- Ex 18,17—23. 2 τῇ καθημερινῇ αἰ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν·

35 W εαυτοις, | T τουτοις, 38 H [τα] | αυτους: h^r + μη μιαναντες τας χειρας [υμων]

35 αυτους: τους αρχοντας και τους συνεδριους 36 τινα: + μεγαν | ανηρεθη: διελυθη ει - διελυθησαν (και) 37 λαον: + ικανον A² πολλυ CD | - παντες 38 νυν: + αδελφοι | αφ.: εασατε Da⁵ 39 αυτους: + ουτε υμεις ουτε βασιλεις ουτε τυραννοι· απεχεσθε ουν απο των ανθρωπων τουτων | - και 41 ουν: + αποστολοι 6,1 fin + εν τη διακονια των Εβραιων 2 ειπαν: + προς αυτους

- illos: Viri Israelitae attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. Ante hos enim **36** 21,38. dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum: qui occisus est: et omnes, qui credebant ei, dissipati sunt, et redacti ad nihilum. Post hunc extitit Iudas Galilaeus in diebus **37** L 2,2; 13,1. professionis, et avertit populum post se, et ipse periit: et omnes, quotquot consenserunt ei, dispersi sunt. Et nunc itaque dico vobis, **38** Mt 15,13. discedite ab hominibus istis, et sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissolvetur: si vero ex Deo est, **39** 9,5. Sap 12,14. non poteritis dissolvere illud, ne forte et Deo **16** repugnare inveniamini. * Consenserunt autem illi. Et convocantes Apostolos, caesis denunciaverunt ne omnino loquerentur in nomine Iesu, et dimiserunt eos. Et illi quidem ibant **40** 22,19. gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni **41** Mt 5,10-12. 1 P 4,13. habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Omni autem die non cessabant in templo, **42** 18,5. et circa domos docentes, et evangelizantes Christum Iesum.
- 17** In diebus autem illis, crescente numero discipulorum, factum est murmur Graecorum adversus Hebraeos, eo quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduae eorum. Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt: **6** 4,35.

36 > viror. num. | quicumque | redactus est

39 illud] eos

40 — omnino

42 > in templo et c. dom. non cess.

6,1 factus

- Non est aequum nos derelinquere verbum
 1 T 3,7,8. 3 Dei, et ministrare mensis. Considerate ergo
 fratres, viros ex vobis boni testimonii septem,
 plenos Spiritu sancto, et sapientia, quos
 4 constituamus super hoc opus. Nos vero ora-
 tioni, et ministerio verbi instantes erimus.
 8,5. 5 Et placuit sermo coram omni multitudine. Et
 elegerunt Stephanum, virum plenum fide, et
 Spiritu sancto, et Philippum, et Prochorum,
 et Nicanorem, et Timonem, et Parmenam, et
 1,24; 13,3; 6 Nicoláum advenam Antiochenum. Hos sta-
 14,28. tuerunt ante conspectum Apostolorum: et
 orantes imposuerunt eis manus.
 10,20. 7 Et verbum Domini crescebat, et multipli-
 cabatur numerus discipulorum in Ierusalem
 valde: multa etiam turba sacerdotum obedie-
 bat fidei.
 8 Stephanus autem plenus gratia, et forti-18
 tudine faciebat prodigia, et signa magna in
 9 populo. Surrexerunt autem quidam de sy-
 nagoga, quae appellatur Libertinorum, et
 Cyrenensium, et Alexandrinorum, et eorum
 qui erant a Cilicia, et Asia, disputantes cum
 I. 21,15. 10 Stephano: et non poterant resistere sapien-
 Mt 26,60-66. 11 tia, et Spiritui, qui loquebatur. Tunc sum-
 miserunt viros, qui dicerent se audivisse eum
 dicentem verba blasphemiae in Moysen, et in
 12 Deum. Commoverunt itaque plebem, et se-

3 — sancto

7 Dom.] dei

11 audisse | — in 2°

οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον
 τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε δέ, 3 1 T 8,7,8.
 ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπὶ 16,2.
 πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν
 ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ 4 2,42. L 1,2.
 τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. καὶ 5 8,5; 11,24; 21,8.
 ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους,
 καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως
 καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον
 καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ
 Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώ- 6 1,24; 18,3;
 πιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν 14,28.
 αὐτοῖς τὰς χεῖρας. 8,17; 19,9.
 1 T 5,22.

Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠῤῥξανεν, καὶ ἐπλή- 7 4,1; 9,31; 12,24;
 θύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλῆμ 19,20.
 σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον R 1,5.
 τῇ πίστει.

8 18 Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως 8
 ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.
 ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς 9
 λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλε-
 ξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συν-
 ζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστήναι 10 L 21,15.
 τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέ- 11 Mt 26,80—86.
 βαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λα-
 λοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν
 θεόν· συνεκλήθησαν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρε- 12 Mt 10,17.

6,3 δε : ■ [δη] R ουν 5 h „MSS“ πλήρης 9 T των
 λεγομένων

3 τι ουν εστιν αδελφοι· επισκεψ. ηξ υμων αυτων ανθρ.
 4 δε εσομεθα . . . προσκαρτεροντες 5 πληθ. : + των
 μαθητων 6 ουτοι εσταθησαν | και : οιτινες 7 θεου :
 κυριου DE 8 χαριτ. : πιστεως Ha5 | λαω : + δια του
 ονοματος κυρ. I. Xp. Da 9 (Λιβυστινων?) | - και
 Ασιας AD* 10 και 10 : οιτινες | σοφια : + τη ουση εν
 αυτω DE | ω ελαλει : pr τω αγιω et + δια το ελεγχεσθαι
 αυτους υπ αυτου μετα πασης παρρησιας μη δυναμενοι ουν
 ανταφθαλμειν τη αληθεια 11 βλασφημιας n* D

- σβυτέρους και τούς γραμματεῖς, και ἐπιστάντες
 συνήρπασαν αὐτὸν και ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον,
 Jr 26,11. 13 ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄν-
 21,28. θρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ
 Mt 23,38; 24,2; 14 τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου και τοῦ νόμου· ἀκηκόαμεν
 26,61. γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος
 καταλύσει τὸν τόπον τούτον και ἀλλάξει τὰ ἔθνη
 L 4,20; 20,36. 15 ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. και ἀτενίσαντες εἰς
 αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον
 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.
 17,11; 24,9. 7 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; (8)
 Pa 29,3. 2 ὁ δὲ ἔφη·
 Gn 11,81; 15,7. Ἄνδρες ἀδελφοὶ και πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ
 θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ
 ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν
 Gn 12,1; 48,4. 3 ἐν Χαρρὰν, και εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐξέλθε ἐκ τῆς
 γῆς σου και τῆς συγγενείας σου, και δεῦρο εἰς
 Gn 11,81 a.; 12,5. 4 τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δεῖξω. τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς
 Χαλδαίων κατέκησεν ἐν Χαρρὰν. κάκειθεν μετὰ
 τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετόκησεν αὐτὸν
 Gn 12,7; 13,15; 17,8; 48,4. 5 και οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ
 Dt 2,5. βῆμα ποδός, και ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς
 κατασχεσιν αὐτὴν και τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ'
 Gn 15,13.14. 6 αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ἐλάλησεν δὲ
 Ex 2,22; 12,40. οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον
 ἐν γῆ ἄλλοτρία, και δουλώσουσιν αὐτὸ και κακώ-
 Ex 2,12. 7 σουσιν ἔτη τετρακόσια· και τὸ ἔθνος ᾧ ἂν δουλεύ-
 σουσιν κρινῶ ἐγώ, ὁ θεός εἶπεν, και μετὰ ταῦτα

13 αγιου : [H]W+ τουτου | νομου : H,R,W,T. 15 H
 ειδαν 7,3 και 2^ο : h[R]T+ εκ 7 HR αν | W δουλευσωσιν

13 ψευδ. : + κατ αυτου 15 και ητενιζον δε αυτω π.
 οι καθημενοι . . . και ειδ. | αγγελου : + εστωτος εν μεσω
 αυτων 7,1 ο αρχιερ. τω Στεφανω DE | ει αρα Daξ |
 τουτο 4 κατοικειτε : + και οι πατερες ημων οι προ ημων
 6 θεος : + προς αυτον | δουλ. αυτους

- niores, et Scribas: et concurrentes rapuerunt eum, et adduxerunt in concilium, ¹ et staturerunt falsos testes, qui dicerent: Homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum, et legem. audivimus enim eum dicentem: quoniam Iesus Nazarenus hic, destruet locum istum, et mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moyses. Et intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem eius tamquam faciem Angeli. Dixit autem princeps sacerdotum: Si haec ita se habent? Qui ait:
- 19 Viri fratres, et patres audite: Deus gloriae apparuit patri nostro Abrahae cum esset in Mesopotamia, prius quàm moraretur in Charan, ¹ et dixit ad illum: Exi de terra tua, et de cognatione tua, et veni in terram, quam monstravero tibi. Tunc exiit de terra Chaldaeorum, et habitavit in Charan. Et inde, postquàm mortuus est pater eius, transtulit illum in terram istam, in qua nunc vos habitatis. Et non dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis: sed repromisit dare illi eam in possessionem, et semini eius post ipsum, cum non haberet filium. Locutus est autem ei Deus: Quia erit semen eius accola in terra aliena, et servituti eos subiicient, et male tractabunt eos annis quadringentis: et gentem, cui servierint, iudicabo ego, dixit Dominus. et post haec

13 Jr 26,11.
21,28.

14

15 L 4,20.

7 17,11.

2 Ps 29,3.
Gn 11,31; 15,7.

3 Gn 12,1; 48,4.

4 Gn 11,31 s.;
12,5.5 Gn 12,7; 13,15;
17,8; 48,4.
Dt 2,5.6 Gn 15,13.14.
Ex 2,22; 12,40.

7 Ex 3,12.

13 > testes falsos (30¹ invite dicentes)

15 & tanquam

7,1 & haberent

2 abraham | charram

3 > tibi monstr.

4 charram 5 sed] et

6 — ei | eius] & tuum 7 Dom.] deus

- Gn 17,10; 21,4. 8 exhibunt, et servient mihi in loco isto. Et dedit illi testamentum circumcisionis: et sic genuit Isaac, et circumcidit eum die octavo: et Isaac,
- Gn 37,11,28; 39,1,2,21; 45,4. 9 Iacob: et Iacob, duodecim Patriarchas. Et Patriarchae aemulantes, Ioseph vendiderunt
- 5,17. Mt 27,18. 10 in Aegyptum. et erat Deus cum eo: et eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius: et dedit ei gratiam, et sapientiam in conspectu Pharaonis regis Aegypti, et constituit eum praepositum super Aegyptum, et super
- Gn 41,54; 42,5. 11 omnem domum suam. Venit autem fames in universam Aegyptum, et Chanaan, et tribulatio magna: et non inveniebant cibos patres
- Gn 42,2. 12 nostri. Cum audisset autem Iacob esse frumentum in Aegypto: misit patres nostros primum: et in secundo cognitus est Ioseph a
- Gn 45,3,16. 13 fratribus suis, et manifestatum est Pharaoni genus eius. Mittens autem Ioseph accersivit Iacob patrem suum, et omnem cognationem
- Gn 45,9—11; 46,27. Ex 1,5. Dt 10,22. 14 suam in animabus septuagintaquinque. Et descendit Iacob in Aegyptum: et defunctus
- Gn 46,1; 49,33. Ex 1,6. 15 est ipse, et patres nostri. Et translati sunt in Sichem, et positi sunt in sepulchro, quod emit Abraham pretio argenti a filiis Hemor
- Gn 23,16,17; 33,19; 45,9; 50,13. Jos 24,32. 16 filii Sichem. Cum autem appropinquaret tempus promissionis, quam confessus erat Deus Abrahae, crevit populus, et multiplicatus est in Aegypto, quoadusque surrexit
- Ex 1,7. 17 alius rex in Aegypto, qui non sciebat Ioseph.
- Gn 24,7. 19 Hic circumveniens genus nostrum, afflixit patres nostros ut exponerent infantes suos,
- Ex 1,9,22.

8 octava | 9 Isaac (2°) et (sed et atramento del.)
 14 — suam 16 sychem bis | emmor
 17 > adprop. aut. | repromissionis
 18 > rex alius 19 — nostros

ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ
 τούτῳ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ 8 Gn 17,10; 21,4.
 οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν
 τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ
 Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πα- 9 Gn 27,11,28;
 τριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς 89,1,2,21;
 Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ,¹ καὶ ἐξείλατο 45,4.
 αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν 5,17. Mt 27,18.
 αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραῶ βασιλέως
 Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ'
 19 Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθεν δὲ 11 Gn 41,54; 42,5.
 λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν καὶ
 θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ ἠδύρισκον χορτάσματα οἱ
 πατέρες ἡμῶν. ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σιτία εἰς 12 Gn 42,3.
 Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον·
 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελ- 13 Gn 45,1.8.16.
 φοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραῶ τὸ
 γένος Ἰωσήφ. ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέ- 14 Gn 45,9-11;
 σαστο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν 48,27. Ex 1,5.
 συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. καὶ κατ- 15 Gn 46,1; 49,83.
 ἔβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς 16 Ex 1,6.
 καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ 16 Gn 23,16.17;
 καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ 33,19; 50,12.
 τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν νιῶν Ἐμμώρ ἐν Συχέμ. 17 Jos 24,32.
 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς 17 Ex 1,8.
 ὠμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠΰξησεν ὁ λαὸς 18
 καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ἄχρι οὗ ἀνέστη βασι-
 λεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.
 οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν 19 Ex 1,9.22.
 τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἐκθῆτα αὐτῶν

10 T ἐναντι | ολον : hT pr εφ 11 T ευρισκον 13 hRT
 ανεγνωρισθη | Ιωσ. 2º : T αυτου 15 και κατ. : K κατ.
 δ= | H [εις Αιγ.] 16 H Ἐμμωρ | εν Σ. : h² του Σ. ' του εν Σ.

11 εφ ολης της Αιγυπτου 12 εν Αιγυπτω Da5 13 εν : επι
 16 μετηθησαν 17 επηγγελιατο DE ωμοσεν H5 18 — επ
 Αιγ. DE5 | ηδει τον : εμνησθη του DE 19 ουτος : και

- Ex 2,2. H 11,28. 20 εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστειὸς τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη
- Ex 2,6.10. 21 μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς· ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνελάτο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ
- 1 Rg 5,10. 22 ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἐαυτῇ εἰς νιόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς
- Ex 2,11. 23 ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο
1 K 2,9. αὐτῷ τεσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ
- Ex 2,12. 24 τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον ἡμόνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονου-
- 25 μένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δί-
- Ex 2,13. 26 δωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνήκαν. τῇ
Gn 13,8. τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπὼν· ἄνδρες,
- Ex 2,14. 27 ἀδελφοί ἐστε· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ὁ δὲ ἀδι-
L 12,14. κῶν τὸν πλησίον ἀπόσατο αὐτὸν εἰπὼν· τίς σε
- 28 κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν; μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθρὸς τὸν
- Ex 2,15.22; 18,8.4. 29 Αἰγύπτιον; ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῆ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν
- Ex 3,2. 30 υἱοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα
Dt 33,16. ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος
- 31 ἐν φλογὶ πυρὸς βάλτου. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμαζεν τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατα-
- Ex 3,6. 32 νοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ

22 παση: RT pr εν 23 HR τεσσαρακονταετης 31 HR εθανμασεν

21 αυτου: + παρα τον ποταμον DE 22 πασαν την σοφίαν 24 αδικ.: + εκ του γενουσ αυτου DE | Αγ.: + και εκρυψεν αυτον εν τη αμμω 26 μαχομ.: + και ειδεν αυτους αδικουντας | τι ποιειτε ανδρες αδελφοι ινατι 29 ουτως και εφυγαδευσεν M. 30 και μετα ταυτα πλησθεντων αυτω | αγγελος κυριου DE5 31 εγεν. φ. κ.: ο κυριος ειπεν αυτω λεγων

ne vivificarentur. Eodem tempore natus est 20 Ex 2,2. H 11,23.
 Moyses, et fuit gratus Deo, qui nutritus est
 tribus mensibus in domo patris sui. Exposito 21 Ex 2,5.10.
 autem illo, sustulit eum filia Pharaonis, et
 nutritivit eum sibi in filium. Et eruditus est 22
 Moyses omni sapientia Aegyptiorum, et erat
 potens in verbis, et in operibus suis. Cum 23 Ex 2,11.
 autem impleretur ei quadraginta annorum
 tempus, ascendit in cor eius ut visitaret
 fratres suos filios Israel. Et cum vidisset 24 Ex 2,12.
 quendam iniuriam patientem, vindicavit illum:
 et fecit ultionem ei, qui iniuriam sustinebat,
 percusso Aegyptio. Existimabat autem in- 25
 telligere fratres, quoniam Deus per manum
 ipsius daret salutem illis: at illi non intellexe-
 runt. Sequenti vero die apparuit illis litigan- 26 Ex 2,13.
 tibus: et reconciliabat eos in pace, dicens:
 Viri, fratres estis, ut quid nocetis alterutrum?
 Qui autem iniuriam faciebat proximo, repulit 27 Ex 2,14.
L 12,14.
 eum, dicens: Quis te constituit principem,
 et iudicem super nos? numquid interficere 28
 me tu vis, quemadmodum interfecisti heri
 Aegyptium? Fugit autem Moyses in verbo 29 Ex 2,15.22;
18,3.4.
 isto: et factus est advena in terra Madian,
 ubi generavit filios duos. Et expletis annis 30 Ex 3,2.
Dt 33,16.
 quadraginta, apparuit illi in deserto montis
 Sina Angelus in igne flammae rubi. Moyses 31
 autem videns, admiratus est visum. Et ac-
 cedente illo ut consideraret, facta est ad
 eum vox Domini, dicens: 'Ego sum Deus 32 Ex 3,6.
 patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, et

21 nutritivit   26 in pacem

29 madian

31 — ad eum | — dicens

32 — sum | abrah. et

- Deus Iacob. Tremefactus autem Moyses, non
 Ex 3,5. 33 audebat considerare. Dixit autem illi Domi-
 nus: Solve calceamentum pedum tuorum: locus
 Ex 3,7,10; 2,24. 34 enim, in quo stas, terra sancta est. Videns
 vidi afflictionem populi mei, qui est in Aegypto,
 et gemitum eorum audivi, et descendi liberare
 eos. Et nunc veni, et mittam te in Aegyptum.
 Ex 3,14. 35 Hunc Moysen, quem negaverunt, dicentes:
 3,13,14; 5,31. Quis te constituit principem, et iudicem? hunc
 Deus principem, et redemptorem misit, cum
 Ex 7,3,10; 36 manu Angeli, qui apparuit illi in rubo. Hic
 14,21. eduxit illos faciens prodigia, et signa in terra
 Nu 14,33. Aegypti, et in rubro mari, et in deserto annis
 3,22. Dt 18,15. 37 quadraginta. Hic est Moyses, qui dixit filiis
 Israel: Prophetam suscitabit vobis Deus de
 53. Ex 19,3. 38 Hic est, qui fuit in Ecclesia in solitudine cum
 Dt 9,10; Angelo, qui loquebatur ei in monte Sina, et
 33,2 Lxx. cum patribus nostris: qui accepit verba vitae
 Nu 14,3. 39 dare nobis. Cui noluerunt obedire patres no-
 stri: sed repulerunt, et aversi sunt cordibus
 Ex 32,1,23. 40 suis in Aegyptum, ¹ dicentes ad Aaron: Fac
 nobis deos, qui praecedant nos: Moyses enim
 Ex 32,4,6. 41 hic, qui eduxit nos de terra Aegypti, nescimus
 quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in
 diebus illis, et obtulerunt hostiam simulachro,
 et laetabantur in operibus manuum suarum.
 Jr 7,18 Lxx. 42 Convertit autem Deus, et tradidit eos servire
 19,13. militiae caeli, sicut scriptum est in Libro
 Am 5,25-27. Prophetarum:

37 > vobis suscit. | ☞ meipsum (W me ipsum)
 40 hic] ☞ huic
 41 > illis dieb.

Γιακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα
 κατανοῆσαι. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· λῦσον τὸ 38 Ex 3,5.
 ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ
 ἔστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν 34 Ex 3,7.8.10;
 τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ 2,24; 4,19.
 αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ
 20 νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν 35 Ex 2,14.
 Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν 3,13.14; 5,31.
 ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα
 καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ
 ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς 36 Ex 7,3.10;
 ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν 14,21.
 ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαερά- Nu 14,33.
 κοντα. οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς 37 3,22. Dt 18,15.
 Ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν
 ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος 38 58. Ex 19,3.
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου Dt 9,10;
 τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν 33,3 Lxx.
 πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι
 ὑμῖν, φ' οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες 39 Nu 14,3.
 ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς
 καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, εἰπόντες τῷ Ἀαρῶν· 40 Ex 32,1.25.
 ποιήσον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ
 Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
 οὐκ οἶδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. καὶ ἐμοσχοποίησαν 41 Ex 32,4.6.
 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ
 εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
 αὐτῶν. ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτούς 42 Jr 7,18 Lxx;
 λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέ- 19,18.
 γραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν· Am 5,25—27.

34 αυτου : T αυτων
hRT ημιν

36 γη : HR τη

38 υμιν :

33 και εγενετο φωνη προς αυτον 34 ακηκοα |
 αποστελω ΗΡαζ 35 δικ. : + εφ ημων NOD 37 fin +
 αυτου ακουσεσθε CDζ 39 ω : οτι | απεστραφησαν | - αυτων
 40 γεγονεν Daζ

μη σφάγια και θυσίας προσηγάκατέ μοι
 ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ,
 43 και ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολδὺχ
 και τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ῥομφά,
 τοὺς τύπους οὓς ἐποίησατε προσκυνεῖν αὐτοῖς;
 και μστοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

Ex 25,40. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν
 Ap 15,5. ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ
 Jos 17,8; 48,4. 45 ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει· ἦν και
 Dt 32,49. εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ
 Jos 3,14; 18,1. Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὃν ἐξῶσεν
 ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως
 2 Sm 7,2. 46 τῶν ἡμερῶν Δαυεὶδ· ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ
 Ps 132,5. θεοῦ και ἠτήσατο εὑρεῖν σκηνῶμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ.
 1 Rg 6,1. 47 Σολομῶν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ἀλλ' οὐχ
 Is 66,1.2. 48 ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ· καθὼς ὁ
 προφήτης λέγει·

49 ὁ οὐρανὸς μοι θρόνος,
 ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·
 ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος,
 ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;

Ex 32,9; 33,3. 50 οὐχι ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;
 Lv 26,41. 51 Σκληροτράχηλοι και ἀπερίτμητοι καρδίαις και τοῖς
 Nu 27,14. ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε,
 Jr 9,26; 6,10. Is 63,10. ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν και ὑμεῖς. τίνα τῶν προ-
 2 Chr 36,16. 52 φητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; και ἀπ-
 Mt 23,31. 2,23; 3,15; 4,10; 5,30. ἐκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως
 1 P 1,10. τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδότες και φονεῖς

42 HR Ἰσραήλ; 43 T Ρομφαν h^π Ρεμφαν (-φαν)
 Ραιφαν (Ρεφαν [sic et R]) | HR αυτοῖς. 44 fin H, R.
 45 T εξεωσεν 46 οικω (sic et h^π): HR θεω: h^π εἰ κω = κυριω
 47 HR Σολομῶν T Σαλωμῶν | RT ωκοδομησεν 49 η δε:
 K και η 51 h καρδιας

43 Ρεμφα 61 | επεκεινα: επι τα μερη 48 ο δε νη.
 ου κατ. εν χ. 49 τις: ποιος 52 οι πατ. υ.: εκεινοι

Numquid victimas, et hostias obtulistis mihi
annis quadraginta in deserto, domus Israel?

Et suscepistis tabernaculum Moloch, 43
et sidus Dei vestri Rempham,
figuras, quas fecistis, adorare eas.

Et transferam vos trans Babylonem.

Tabernaculum testimonii fuit cum patribus 44 Ex 25,40.

nostris in deserto, sicut disposuit illis Deus,
loquens ad Moysen, ut faceret illud secundum
formam, quam viderat. Quod et induxerunt, 45 Gn 17,8; 48,4.
susipientes patres nostri cum Iesu in pos-
sessionem Gentium, quas expulit Deus a facie
patrum nostrorum, usque in diebus David,
1 qui invenit gratiam ante Deum, et petiit ut 46 2 Sm 7,2.
inveniret tabernaculum Deo Iacob. Salomon 47 Ps 132,5.
autem aedificavit illi domum. Sed non Ex- 48 1 Rg 6,1.
celsus in manufactis habitat, sicut Propheta
dicit: 48 Is 66,1,2.

Caelum mihi sedes est: 49

terra autem scabellum pedum meorum.

Quam domum aedificabitis mihi, dicit Do-
minus?

aut quis locus requietionis meae est?

Nonne manus mea fecit haec omnia? 50 Ex 32,9; 33,3.

Dura cervice, et incircumcisis cordibus, et 51 Lv 26,41.
auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis,
sicut Patres vestri, ita et vos. Quem Prophe-
tarum non sunt persecuti patres vestri? Et 52 Nu 27,14.
occiderunt eos, qui praenunciabant de adventu
Iusti, cuius vos nunc proditores, et homicidae
52 Jr 9,26; 6,10.
Is 68,10.

2 Chr 36,16.
Mt 23,31.
2,23; 3,15;
4,10; 5,80.

42 et 2°] **SM** aut

43 trans] **S** in

44 — cum | — illis Deus

48 **S** per prophetam 49 — ? 1°

51 duri | incircumcisi | — ita

- Ex 20. G 3,19. 53 fuistis: qui accepistis legem in dispositione
38. H 2,2. Angelorum, et non custodistis.
- 5,33. 54 Audientes autem haec dissecabantur cor-20
dibus suis, et stridebant dentibus in eum.
- I. 22,69. 55 Cum autem esset plenus Spiritu sancto, in-
tendens in caelum, vidit gloriam Dei, et Iesum
Mt 26,64. 56 stantem a dextris Dei. Et ait: Ecce video
caelos apertos, et filium hominis stantem a
57 dextris Dei. Exclamantes autem voce magna
continuerunt aures suas, et impetum fecerunt
22,20. 58 unanimiter in eum. Et eiicientes eum extra
civitatem lapidabant: et testes deposuerunt
vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui
Ps 31,6. 59 vocabatur Saulus. Et lapidabant Stephanum
I. 23,46. invocantem, et dicentem: Domine Iesu suscipe
I. 23,34. 60 spiritum meum. Positis autem genibus, cla-
mavit voce magna, dicens: Domine, ne sta-
tuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset,
7,58; 11,19. 8 obdormivit in Domino. Saulus autem erat
22,20. consentiens neci eius.

Facta est autem in illa die persecutio 21
magna in Ecclesia, quae erat Ierosolymis, et
omnes dispersi sunt per regiones Iudaeae, et
Mt 14,12. 2 Samariae praeter Apostolos. Curaverunt autem
Stephanum viri timorati, et fecerunt planctum
9,1; 22,4. 3 magnum super eum. Saulus autem devastabat
Ecclesiam per domos intrans, et trahens viros,
ac mulieres, tradebat in custodiam.

- 4 Igitur qui dispersi erant per-
transibant, evangelizantes verbum Dei.
- 6,5. 5 Philippus autem descendens in

53 in dispositionem 56 > a dextris stant. |
 2 virtutis Dei 60 — in Domino
 8,1 (C inc. v. Facta) 5 Iudaeae 2 s. illum
 3 aut.] vero 4 pertransiebant | — Dei

ἐγένεσθε, οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς 53 ^{Ex 20.}
ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. ^{Dt 33,2 Lxx.}
^{G 3,19.}
^{88. H 2,2.}

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρόντο ταῖς καρδίαις 54 ^{5,88.}
αὐτῶν καὶ ἔβρουχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ὑπάρ- 55 ^{L 22,89.}
χων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς τὸν
οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ
δεξιῶν τοῦ θεοῦ, ¹ καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς 56 ^{Mt 28,84.}

οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
που ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. κράξαντες δὲ 57 ^{9,16; 14,19.}
φωνῇ μεγάλη συνέσχον τὰ ὄτα αὐτῶν, καὶ ὤρ-
μησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐκβαλόντες 58 ^{22,20.}

ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ^{Dt 17,7.}
ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας ^{J 16,2.}

νεανίου καλουμένου Σαῦλου. καὶ ἐλιθοβόλουν 59 ^{Ps 31,6.}
τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· κύριε ^{L 23,46.}

Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. θεῖς δὲ τὰ γόνατα 60 ^{L 23,84.}

ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς
ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.
Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. 8 ^{7,58; 11,19.}
^{22,20.}

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας
ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες
[δὲ] διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας
καὶ Σαμαρίας πλὴν τῶν ἀποστόλων. συνεκόμισαν 2 ^{Mt 14,12.}

δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν
κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο ■ ^{9,1; 22,4.}
τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος,
σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς
φυλακὴν.

8 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελι- 4 ^{40; 9,32; 11,19.}
ζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς 5 ^{6,5; 17,8;}
^{18,5,28.}

58 W εαυτων | W Σαυλου, 60 T την αμαρτιαν ταυτην
8,1 [δε] : RW—T

55 Ihs. : + τον κυριον 58 νεανιου τινος 8,1 μεγας : +
και θλιψις | fin + οι εμειναν εν Ιερουσαλημ 4 fin + του
θεου E

τὴν πόλιν τῆς Σαμαρίας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν

16,14. ■ Χριστόν. προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις

ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν

Mc 16,17. 7 αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. πολλοὶ

γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα

φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυ-

J 4,40—42. 8 μένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· ἐγένετο δὲ πολλῇ

5,36. L 23,12. 9 χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἄνῆρ δέ τις ὀνόματι 10

Σίμων προεπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξ-

ιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρίας, λέγων εἶναι τινα

10 ἑαυτὸν μέγαν, ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ

ἕως μεγάλου λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ

11 θεοῦ ἢ καλουμένη μεγάλη. προσεῖχον δὲ αὐτῷ

διὰ τὸ ἰκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξεστακέναι

Mt 23,19. 12 αὐτούς. ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελι-

ζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ

ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε

13 καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν,

καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ,

θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινο-

8,1. 14 μένας ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσο-

11,1.22. λύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμαρία τὸν

λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον

15 καὶ Ἰωάννην, οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο

16 περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον· οὐδέπω

γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ

βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου

1 T 4,14. 17 Ἰησοῦ. τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς,

9,17; 19,6. 18 καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων 23

ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων

δίδοται τὸ πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα

5.9 RW Σαμαρειας etc. 11 RW μαγειαις 14 RW
(sic vult) Σαμάρεια

5 — τὴν CD⁵ 6 ὡς δε ἠκουον παν οἱ οχλοι προσειχον
9 προυπαρχων 16 ἐπι οὐδενα | Ἰησ. : + Χριστον 18 το
πνευμα το αγιον AD⁵

civitatem Samariae, praedicabat illis Christum. Intendebant autem turbae his, quae a Philippo dicebantur unanimiter audientes, et videntes signa quae faciebat. Multi enim eorum, qui habebant spiritus immundos, clamantes voce magna, exhibant. Multi autem paralytici, et claudi curati sunt. Factum est ergo gaudium magnum in illa civitate. Vir autem quidam nomine Simon, qui ante fuerat in civitate magus, seducens gentem Samariae, dicens se esse aliquem magnum: cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum, dicentes: Hic est virtus Dei, quae vocatur magna. Attendebant autem eum: propter quod multo tempore magiis suis dementasset eos. Cum vero credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, in nomine Iesu Christi baptizabantur viri, ac mulieres. Tunc Simon et ipse credidit: et cum baptizatus esset, adhaerebat Philippo. Videns etiam signa, et virtutes maximas fieri, stupens admirabatur. Cum autem audissent Apostoli, qui erant Ierosolymis, quòd recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, et Ioannem: Qui cum venissent, oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum sanctum: Nondum enim in quam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum sanctum. Cum vidisset autem Simon quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam,

7 exhibant   8 > magn. gaud.

11 ~~magiis~~ magicis   12 Dei et nom I. Chr., baptiz.

14 quia recepit | illos

- 19 ¹dicens: Date et mihi hanc potestatem, ut
 cuicumque imposuero manus, accipiat Spiri-
 20 tum sanctum. Petrus autem dixit ad eum:
 Pecunia tua tecum sit in perditionem: quo-
 niam donum Dei existimasti pecunia possi-
 21 deri. Non est tibi pars, neque sors in ser-
 mone isto. cor enim tuum non est rectum
 22 coram Deo. Poenitentiam itaque age ab hac
 nequitia tua: et roga Deum, si forte remit-
 23 tatur tibi haec cogitatio cordis tui. In felle
 enim amaritudinis, et obligatione iniquitatis
 24 video te esse. Respondens autem Simon, dixit:
 Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil
 25 veniat super me horum, quae dixistis. Et
 illi quidem testificati, et locuti verbum Domini,
 redibant Ierosolymam, et multis regionibus
 Samaritanorum evangelizabant.
- 26 Angelus autem Domini locutus est ad²⁴
 Philippum, dicens: Surge, et vade contra meri-
 dianum ad viam, quae descendit ab Ierusalem
 27 in Gazam: haec est deserta. Et surgens abiit.
 Et ecce vir Aethiops, eunuchus, potens Candacis
 Reginae Aethiopum, qui erat super omnes gazas
 28 eius: venerat adorare in Ierusalem: ¹et reverte-
 batur sedens super currum suum, legensque
 29 Isaiam prophetam. Dixit autem Spiritus Phi-
 lippo: Accede, et adiunge te ad currum istum.
 30 Accurrens autem Philippus, audivit eum

---

20 (C inc. v. Pecunia)

25 rediebant

28 > proph. esaiam

- ¹ λέγων· ὁτε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα **φ** 19
 εἰς ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνη πνεῦμα ἅγιον.
- 11** Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργύριόν σου **20** Mt 10,8.
 σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ
 θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. οὐκ ἔστιν **21** Ps 78,37.
 σοι μερὶς οὐδὲ κλήρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ **E 5,5.**
 καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεία ἔναντι τοῦ θεοῦ. **18,10.**
 μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ **22**
 δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοι ἡ **23** Dt 29,18.
 ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· εἰς γὰρ χολὴν πικρίας **Is 58,6.**
 καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὄρω σε ὄντα. ἀποκριθεὶς **H 12,16.** **24**
 δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς
 τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὡν εἰρή-
 κατε. Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλή- **25** J 4,35.
 σαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεφον εἰς
 Ἱεροσόλυμα, πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν
 εὐηγγελίζοντο.
- 24** Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον **26** 22,8.
 λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν
 ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ
 εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς **27** 24,11.
 ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυ- **Is 58,8-7.**
 νάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιοπῶν, ὃς ἦν **Ps 68,32.**
 ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, [ὃς] ἐληλύθει προσ-
 κυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἦν δὲ ὑποστρέφων καὶ **28**
 καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν
 τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ **29**
 Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι
 τούτῳ. προσδραμῶν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ **30**

24 fin h^r + †· ος πολλα κλαιων ου διελιμπανεν †
 25 T Σαμαριταν 27 επορευθη : H,R·TW. | [ος] : W-T |
 fin HT,R·W. 28 δε : RT τε | T- και 2^ο

19 παρακαλων και λεγων | επιθω καγω 23 εν γαρ πι-
 κριας χολη και συνδεσμο | θεωρω DEa 24 ειπεν : † προς
 αυτους παρακαλω | περι | θεον Da | μοι τουτων των
 κακων ων ειρ. μοι 27 βασιλ. τινος 28 αναγνωσκων

ἀναγινώσκοντος Ἦσαταν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν·
 J 16,13. 31 ἄρα γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ εἶπεν·
 πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μὴ τις ὀδηγήσει με;
 παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι
 Ia 58,7.8. 32 σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνω-
 σκεν ἦν αὕτη·

ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
 καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν
 ἄφρονος,

οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

83 Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη·
 τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται;
 ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

34 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φίλιππῳ εἶπεν· (25)

δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο;
 10,34. Mt 5,2. 35 περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; ἀνοίξας δὲ ὁ
 Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
 γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.

10,47. 36 ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι
 ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει

38 με βαπτισθῆναι; καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα,
 καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φί-

16,34. 39 λιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ὅτε
 δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπα-
 1 Rg 18,12.
 1 Th 4,17.
 2 K 12,2.4.
 σεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτόν οὐκέτι ὁ
 εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

4; 21,8.9. 40 Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος
 εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν
 αὐτόν εἰς Καισαρίαν.

31 W ὀδηγησῆ 32 hT κειραντος 34 W— τουτο 36 fin
 h^{r1}+ (37) † εἶπεν δὲ αὐτῶ [ο Φίλιππος] Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης
 τῆς καρδίας σου [, ἐξεστίν]. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν Πιστεύω
 τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν (h^{r2v}— Χρ.). †
 39 πνεῦμα κυρίου : h^r πνεῦμα ἁγίου ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν εὐνοῦχον,
 ἀγγελὸς δὲ κυρίου | W αὐτοῦ τὴν ὁδὸν 40 εἰς RW Καισάρειαν

legentem Isaiam prophetam, et dixit: Putasne
intelligis quae legis? Qui ait: Et quomodo 31 J 16,13.
possum, si non aliquis ostenderit mihi? Ro-
gavitque Philippum ut ascenderet, et sederet
secum. Locus autem Scripturae, quam lege- 32 Is 53,7.8.
bat, erat hic:

Tamquam ovis ad occisionem ductus est:
et sicut agnus coram tondente se, sine
voce,

sic non aperuit os suum.

In humilitate iudicium eius sublatum est. 33

Generationem eius quis enarrabit,

quoniam tolletur de terra vita eius?

Respondens autem eunuchus Philippo, dixit; 34

Obsecro te, de quo Propheta dicit hoc? de

se, an de alio aliquo? Aperiens autem Phi- 35

lippus os suum, et incipiens a Scriptura ista,

evangelizavit illi Iesum. Et dum irent per 36 10,47.

viam, venerunt ad quandam aquam: et ait

Eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me

baptizari? Dixit autem Philippus: Si credis 37

ex toto corde, licet. Et respondens ait: Credo,

Filium Dei esse Iesum Christum. Et iussit 38

stare currum: et descenderunt uterque in

aquam, Philippus, et Eunuchus, et baptizavit

eum. Cum autem ascendissent de aqua, Spi- 39 1 Rg 18,12.

ritus Domini rapuit Philippum, et amplius 1 Th 4,17.

non vidit eum Eunuchus. Ibat autem per

viam suam gaudens. Philippus autem in- 40 21,8.9.

ventus est in Azoto, et pertransiens evange-

lizabat civitatibus cunctis, donec veniret

Caesaream.

33 gen. illius | tollitur

35 ab 37 — vers.

39 aut. 2°] enim

- 1-29: 9 Saulus autem adhuc spirans minarum, et 25
 22,3-21; caedis in discipulos Domini, accessit ad prin-
 26,9-20. cipem Sacerdotum, et petiit ab eo epistolas
 8,3. 2 in Damascum ad synagogas: ut si quos in-
 1 K 15,8. 3 perduceret in Ierusalem. Et cum iter fa-
 ceret, contigit ut appropinquaret Damasco:
 Eph 5,30. 4 et subito circumfulsit eum lux de caelo. Et
 cadens in terram audivit vocem dicentem
 5,39. 5 sibi: Saule, Saule, quid me persequeris? Qui
 dixit: Quis es Domine? Et ille: Ego sum
 Iesus, quem tu persequeris. durum est tibi
 6 contra stimulum calcitrare. Et tremens, ac
 stupens dixit: Domine, quid me vis facere?
 Et Dominus ad eum: Surge, et ingredere
 civitatem, et ibi dicetur tibi quid te oporteat
 Sap 18,1. 7 facere. Viri autem illi, qui comitabantur cum
 eo, stabant stupefacti, audientes quidem vo-
 8 cem, neminem autem videntes. Surrexit autem
 Saulus de terra, apertisque oculis nihil vide-
 bat. Ad manus autem illum trahentes, intro-
 9 duxerunt Damascum. Et erat ibi tribus diebus
 non videns, et non manducavit, neque bibit.
 10,17; 16,9. 10 Erat autem quidam discipulus Damasci, no-
 mine Ananias: et dixit ad illum in visu Domi-
 nus: Anania. At ille ait: Ecce ego, Domine.
 21,39. 11 Et Dominus ad eum: Surge, et vade in vicum,
 qui vocatur rectus: et quaere in domo Iudae
 Saulum nomine Tharsensem: ecce enim orat.
 12 (Et vidit virum Ananiam nomine, introeuntem,
 et imponentem sibi manus ut visum recipiat.)
 13 Respondit autem Ananias: Domine, audivi a
 multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis

9,1 aspirans 5,6 durum . . . ad eum] sed 6 (C nu-
 merat: 7 Et Dominus . . . 7 Viri) | - ibi, it 9 11 ad
 illum | - et 2° | 5C⁹³ Tarsensem 13 > sanct. t. fec.

25 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου 9 1-29 ;
 εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ 22,8-21 ;
 ἀρχιερεὶ ἤτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δα- 26,9-20.
 μασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τις 8,8.
 εὖρη τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, 14.
 δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ 3 1 K 15,9.
 πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν τῇ Δαμασκῷ,
 ἑξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν 4 E 5,30.
 λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;
 ἔειπεν δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δέ· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς 5 5,39.
 ὃν σὺ διώκεις· ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς 6
 τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι ὃ τι σε δεῖ ποιεῖν.
 οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν 7 Sap 18,1.
 ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεω- Dt 4,12.
 ροῦντες. ἠγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεφγ- 8
 μένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν·
 χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
 καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν 9 J 9,39.
 οὐδὲ ἔπιεν.

26 Ἦν δέ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἄνα- 10 10,17 ; 16,9.
 νίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὄραματι ὁ κύριος·
 Ἄνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ, κύριε. ὁ δὲ κύριος 11 21,39.
 πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην
 τὴν καλουμένην εὐθειαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ
 Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσ-
 εύχεται, καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἄνανιαν ὀνόματι εἰσελ- 12
 θύοντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψῃ.
 ἀπεκρίθη δὲ Ἄνανίας· κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν 13
 περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἀγίοις

1 RW εμπν. 2 T αν | T οντας της οδου 3 H εξεφνης
 4 H ὅτι 7 H ισηκ. 8 T ηνοιγμενων 11 K αναστα
 12 ανδρα : [H]W+ εν οραματι | χειρας : H pr [τας]

4 (vl 55) fin + σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν E
 5 Ιησ. : + ο Ναζωραιος ACE 12 ανδρα : pr εν ορα-
 ματι E5

- 1 K 1,2. 14 σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν
 2,16. 2 T 2,22. παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλου-
 R 1,5. 15 μένους τὸ ὄνομά σου. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ
 25,18; 27,24. κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστὶν μοι
 2 K 4,7. οὗτος τοῦ βασιτάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν
 R 9,22 a.
 28,29. 16 τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραὴλ· ἐγὼ γὰρ ὑπο-
 2 K 11,28—29. δεῖξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός
 Kol 1,24. μου παθεῖν. Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσηλθεν
 8,17; 19,8. 17 εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεῖς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας
 εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με,
 Ἰησοῦς ὁ ὀφθεῖς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἤρχου, ὅπως
 18 ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς πνεύματος ἁγίου. καὶ
 εὐθὺς ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς
 λεπίδες, ἀνέβλεπέν τε, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη,
 27,36. 19 καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν.
 Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν
 G 1,16. 20 ἡμέρας τινάς, καὶ εὐθὺς ἐν ταῖς συναγωγαῖς
 ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
 14. 8,1; 26,10. 21 θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ
 ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἱερου-
 σαλήμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ
 ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς
 18,28. 22 ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον
 ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυνεν Ἰουδαίους τοὺς κατοι-
 κοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν
 23,12—29. 23 ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί,
 20,8; 23,16. 24 συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· ἐγνώ-
 σθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλή αὐτῶν. παρετη-
 ροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς
 2 K 11,32.33. 25 ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ
 17,10; 23,28. αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτόν

15 ἐθνῶν : [H]W pr των 19 H ενισχυθη 21 εις :
 HR εν | R τουτου; και ... αρχιερεεις. 22 H συνβιβ.

17 τότε εγερθεις Αναν. απ. 137 22 ενεδυν. : + τω
 λογω CE 24 πιασωσιν A 25 — αυτου Ha5

tuis in Ierusalem: et hic habet potestatem 14 ^{1 K 1,2.}
a principibus sacerdotum alligandi omnes, ^{22,16. 2 T 2,22.}
qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad 15 ^{R 1,5.}
eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis ^{25,18; 27,24.}
est mihi iste, ut portet nomen meum coram ^{2 K 4,7.}
gentibus, et regibus, et filiis Israel. Ego enim 16 ^{23,29.}
ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine ^{2 K 11,23—28.}
meo pati. Et abiit Ananias, et introivit in 17 ^{Kol 1,24.}
domum: et imponens ei manus, dixit: Saule
frater, Dominus misit me Iesus, qui apparuit
tibi in via, qua veniebas, ut videas, et im-
plearis Spiritu sancto. Et confestim cecide- 18
runt ab oculis eius tamquam squamae, et
visum recepit: et surgens baptizatus est. Et 19 ^{27,36.}
cum accepisset cibum, confortatus est.

Fuit autem cum discipulis, qui erant
Damasci, per dies aliquot. Et continuo in 20
synagogis praedicabat Iesum, quoniam hic
est Filius Dei. Stupebant autem omnes, qui 21 ^{1.14. 8,1; 26,10.}
audiebant, et dicebant: Nonne hic est, qui
expugnabat in Ierusalem eos, qui invocabant
nomen istud: et huc ad hoc venit ut victos
22 ^{18,28.}
illos duceret ad principes sacerdotum? Saulus
autem multo magis convalescebat, et confun-
debat Iudaeos, qui habitabant Damasci, affir-
mans quoniam hic est Christus. Cum autem 23 ^{23,12—29.}
implerentur dies multi, consilium fecerunt in
unum Iudaei ut eum interficerent. Notae autem 24 ^{23,16.}
factae sunt Saulo insidiae eorum. Custodiebant
autem et portas die ac nocte, ut eum interfice-
rent. Accipientes autem eum discipuli nocte, 25 ^{2 K 11,32,33.}
per murum dimiserunt eum, submittentem

20 ¶ ingressus in synagogas

23 > impler. aut. | — in unum

25 — eum 1° | ~~23~~ discip. eius | submittentem

G 1,17-19. 26 in sporta. Cum autem venisset in Ierusalem, tentabat se iungere discipulis, et omnes timebant eum, non credentes quòd esset discipulus. Barnabas autem apprehensum illum duxit ad Apostolos: et narravit illis quomodo in via vidisset Dominum, et quia locutus est ei, et quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Iesu. Et erat cum illis intrans, et exiens in Ierusalem, et fiducialiter agens in nomine Domini. Loquebatur quoque Gentibus, et disputabat cum Graecis: illi autem quaerebant occidere eum. Quod cum cognovissent fratres, deduxerunt eum Caesaream, et dimiserunt Tharsum.

11,25. G 1,21. 30

1 K 14,3. 31 Ecclesia quidem per totam Iudaeam, et Galilaeam, et Samariam habebat pacem, et aedificabatur ambulans in timore Domini, et consolatione sancti Spiritus replebatur.

32 Factum est autem, ut Petrus dum per-27 transiret universos, deveniret ad sanctos, qui habitabant Lyddae. Invenit autem ibi hominem quendam, nomine Aeneam, ab annis octo iacentem in grabato, qui erat paralyticus. Et ait illi Petrus: Aenea, sanat te Dominus Iesus Christus: surge, et sterne tibi. Et continuo surrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitabant Lyddae, et Saronae: qui conversi sunt ad Dominum. In Ioppe autem fuit quaedam discipula, nomine Tabitha,

26 > iungere se | quia

28 — et 30 29 — Gentibus

30 Tarsum

34 aeneas | sanet | — Dominus

35 illum 36 tabitha

χαλάσαντες ἐν σφυρίδι. Παραγευόμενος δὲ εἰς 26 G 1,17-19. 22,17-21.
 Ἱερουσαλήμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς·
 καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι
 ἐστὶν μαθητής. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτόν 27 20.
 ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο
 αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι
 ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάζ-
 σατο ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν 28
 εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλήμ,
 παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, ἔλάλει 29
 τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ
 ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ 30 11,25. G 1,21.
 κατήγαγον αὐτόν εἰς Καισαρίαν καὶ ἐξαπέστειλαν
 αὐτόν εἰς Ταρσόν.

10 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας 31 6,7. 1 K 14,9.
 καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην οἰκο-
 δομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου,
 καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπλη-
 θύνετο.

14 27 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων 32 8,4,40.
 κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦν-
 τας Λύδδα. εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι 33
 Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου,
 ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· 34 8,8. 14,10. Mt 10,8.
 Αἰνέα, ἰάταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ
 στρώσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. ἰ καὶ εἶδαν 35
 αὐτόν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν
 Σάρανα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.
 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβειθά, 36

25 H σφυρίδι 37 W ο τι 31 W εἰρήνην, | HR
 οἰκοδομουμένη, καὶ . . . κυρίου 35 W εἶδον | HR Σαρῶνα
 36 RT Ταβιθα, ιι 40

39 Ἑλληνας A 32,35 Λυδδαν CEας 35 Σαρωνᾶν ε
 Ἀσσάρωκα Erasm. 5^{ms} (Ἀσσαρῶνα?)

ἡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης
37 ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ἐγένετο
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν

ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν ἐν ὑπερῷῳ.
38 ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ
ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν

39 διελθεῖν ἕως ἡμῶν. ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν
αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον,
καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι
καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει

Mc 5,40.41. 40 μετ' αὐτῶν οὔσα ἡ Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἕξω
Mt 10,8. πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύξατο,
καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβειδιά,
ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς,

32. 8,7. 41 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. δοὺς δὲ αὐτῇ
χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἀγίους

19,17. 42 καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτήν ζῶσαν. γνωστὸν
δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν

10,8. 43 πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς 11
μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρὰ τινὶ Σίμωνι βυρσεῖ.

Mt 8,5. 10 Ἄνθρωπος δὲ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, 15 28
27,1. ἑκατοντάρχης ἐκ σπειρώς τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς,

L 7,5. 2 εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ
οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ

30. 8,1. 3 καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, εἶδεν ἐν ὄρα-
L 1,11. ματι φανερῶς, ὥσει περὶ ὄραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας,
ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ

4 εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ
καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί ἐστίν, κύριε;
εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημο-

36 W δορκας (tt 39) | T αγαθων εργαων 37 εθηκαν: hRT+
αυτην 42 H- της 43 δε: W+ αυτον

quae interpretata dicitur Dorcas. Haec erat
 plena operibus bonis, et eleemosynis, quas
 faciebat. Factum est autem in diebus illis, 37
 ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent,
 posuerunt eam in coenaculo. Cum autem 38
 prope esset Lydda ad Ioppen, discipuli
 audientes quia Petrus esset in ea, miserunt
 duos viros ad eum, rogantes: Ne pigriteris 39
 venire usque ad nos. Exurgens autem Petrus
 venit cum illis. Et cum advenisset, duxerunt
 illum in coenaculum: et circumsteterunt illum
 omnes viduae flentes, et ostendentes ei tunicas,
 et vestes, quas faciebat illis Dorcas. Eiectis 40 *Mc 5,40.41.*
 autem omnibus foras: Petrus ponens genua
 oravit: et conversus ad corpus, dixit: Ta-
 bitha, surge. At illa aperuit oculos suos: et
 viso Petro, resedit. Dans autem illi manum, 41 *32.*
 erexit eam. Et cum vocasset sanctos, et vi-
 duas, assignavit eam vivam. Notum autem 42
 factum est per universam Ioppen: et credi-
 derunt multi in Domino. Factum est autem 43 *10,6.*
 ut dies multos moraretur in Ioppe, apud
 Simonem quendam coriarium.

28 Vir autem quidam erat in Caesarea, nomine 10 *Mt 8,5.*
 Cornelius, Centurio cohortis, quae dicitur Ita-
 lica, ¹ religiosus, ac timens Deum cum omni domo 2
 sua, faciens eleemosynas multas plebi, et depre-
 cans Deum semper: is vidit in visu manifeste, 3 *3,1.*
 quasi hora diei nona, Angelum Dei introeuntem
 ad se, et dicentem sibi, Corneli. At ille intuens 4
 eum, timore correptus, dixit: Quid est, Domine?
 Dixit autem illi: Orationes tuae, et eleemo-

38 ab ioppe

39 — ei

40 tabitha

43 > quend. simonem

10,2 ac] et

3 — is | nona diei

4 ¶ quis es

- synae tuae ascenderunt in memoriam in con-
 5 spectu Dei. Et nunc mitte viros in Ioppen,
 et accersi Simonem quendam, qui cognomi-
 9,43. 6 natur Petrus: hic hospitatur apud Simonem
 quendam coriarium, cuius est domus iuxta
 mare: hic dicet tibi quid te oporteat facere.
 7 Et cum discessisset Angelus, qui loquebatur
 illi, vocavit duos domesticos suos, et militem
 metuentem Dominum ex his, qui illi parebant.
 8 Quibus cum narrasset omnia, misit illos in
 9 Ioppen. Postera autem die iter illis facien-
 tibus, et appropinquantibus civitati, ascendit
 Petrus in superiora ut oraret circa horam
 10 sextam. Et cum esuriret, voluit gustare.
 Parantibus autem illis, cecidit super eum
 11,5—17. 11 mentis excessus: et vidit caelum apertum,
 et descendens vas quoddam, velut linteum
 magnum, quattuor initiis submitti de caelo
 12 in terram, in quo erant omnia quadrupedia,
 13 et serpentina terrae, et volatilia caeli. Et facta
 est vox ad eum: Surge Petre, occide, et
 Sz 4,14. Lv 11. 14 manduca. Ait autem Petrus: Absit Domine,
 quia numquam manducavi omne commune, et
 Mt 15,11. 15 immundum. Et vox iterum secundo ad eum:
 Mc 7,15.19. Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris.
 16 Hoc autem factum est per ter: et statim re-
 12,9. 17 ceptum est vas in caelum. Et dum intra se
 haesitaret Petrus quidnam esset visio, quam
 vidisset: ecce viri, qui missi erant a Cornelio, in-
 quirentes domum Simonis, astiterunt ad ianuam.
 18 Et cum vocassent, interrogabant, si Simon,
 qui cognominatur Petrus, illic haberet hospiti-
 13,2; 15,28. 19 tium. Petro autem cogitante de visione, dixit

6 — hic . . . facere   10 eis
 15 quae | > ne commune

σύναι σου ανέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν
 τοῦ θεοῦ. καὶ νῦν πέμπων ἄνδρας εἰς Ἰόππην 5
 καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέ-
 τρος· οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ, 6 ^{9,48.}
 ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν 7
 ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκε-
 τῶν καὶ στρατιωτῆν εὐσεβῆ τῶν προσκαρτεροῦν-
 των αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπ- 8
 ἔστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον 9
 ὁδοιποροῦντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων
 ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ
 ὧραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν 10
 γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο
 ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεφγ- 11 ^{11,5—17.}
 μένον καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην με-
 γάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς,
 ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἔρπετὰ 12
 τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο 13
 φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ
 φάγε. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι 14 ^{Ex 4,14. Lv 11}
 οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. καὶ 15 ^{Mt 15,11. Mc 7,15,19.}
 φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς
 ἑκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ 16
 τρεῖς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν
 οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος 17 ^{12,9.}
 τί ἂν εἶη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπ-
 εσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν
 οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα,
 καὶ φωνήσαντες ἐπύνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπι- 18
 29 καλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ 19 ^{12,9; 15,28.}
 Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν

9 εκείν. : T αυτων

18 K ενυθοντο

5 τινα . . . Πετρ. : τον επικαλουμενον Πετρον ELa 6 fin
 + ουτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν 5 9 ενατην N⁹ |
 + της ημερας A 12 τετρ. : + και τα θηρια LP⁵

- 20 τὸ πνεῦμα· ἰδοὺ ἄνδρες δύο ζητοῦντές σε· ἄλλὰ ἀναστὰς κατὰβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν
 J 18,8. 21 διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. κατα-
 βὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἢ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;
 22 ἰοὶ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον
 11,12. 23 αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτούς ἐξένισεν. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελ-
 24 φῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συνκαλεσάμενος τοὺς
 25 συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσ-
 14,15. L 5,8. 26 ἐκόνησεν. ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων·
 Ap 19,10. 27 ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὗρίσκει συνελθού-
 28 θότας πολλούς, ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὅμοις ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ· κάμοι ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄν-
 29 θρωπον· διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ

19 πνευμα : hRT+ αυτω | δυο : hR [τρεις] —T 23 H
 συνηλθον 24 T εισηλθον 25 ως . . . Κορν. : h¹¹⁰ Προσεγγι-
 ζοντος δε του Πητρον εις την Καισαριαν (7^ο — ε.τ. Κ.) προδρομων
 εις των δουλων διεσαφησεν παραγεγονεαι αυτον. ο δε Κορ-
 νηλιος εκπηδησας και (7^ο — ε. κ.) συναντησας αυτω 28 T
 εδειξεν ο θεος 29 H αναντηρητως

21 ανδρας : + τους απεσταλμενους απο (του) Κορνηλιου
 προς αυτον Hal(5) | τις : pr τι θελετε η 22 ειπ. προς αυτον·
 Dal | Κορν. τις εκ. 23 τοτε εισαγαγον ο Πητρος 24 προσ-
 δεχομενος | fin + περιεμεινεν 26 αναστ. : τι ποιεις | ειμι :
 + ως και ου DE 28 υμεις : + βελτιον | ανδρι αλλοφ.

Spiritus ei: Ecce viri tres quaerunt te. Surge 20
itaque, descende, et vade cum eis nihil dubi-
tans: quia ego misi illos. Descendens autem 21 J 18,8.
Petrus ad viros, dixit: Ecce ego sum, quem
quaeritis: quae causa est, propter quam
venistis? Qui dixerunt: Cornelius Centurio, 22
vir iustus, et timens Deum, et testimonium
habens ab universa gente Iudaeorum, respon-
sum accepit ab Angelo sancto accersire te in
domum suam, et audire verba abs te. Introdu- 23 11,12.
cens ergo eos, recepit hospitio. Sequenti
autem die surgens profectus est cum illis: et
quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt
eum. Altera autem die introivit Caesaream. 24
29* Cornelius vero expectabat illos, convocatis
cognatis suis, et necessariis amicis. Et factum 25
est cum introisset Petrus, obvius venit ei Cor-
nelius, et procidens ad pedes eius adoravit.
Petrus vero elevavit eum, dicens: Surge, et 26 14,15. L 5,8.
ego ipse homo sum. Et loquens cum illo in- 27 Ap 19,10.
travit, et invenit multos, qui convenerant:
' dixitque ad illos: Vos scitis quomodo abomi- 28
natum sit viro Iudaeo coniungi, aut accedere ad
alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem
communem aut immundum dicere hominem.
Propter quod sine dubitatione veni accersitus. 29
Interrogo ergo, quam ob causam accersistis

20 itaque et d.

23 ergo] igitur , it 33 1° | eis

25 — venit

26 levavit

28 sed] et

30 me? Et Cornelius ait: A nudiusquarta die³⁰
 usque ad hanc horam, orans eram hora nona
 in domo mea, et ecce vir stetit ante me in
 31 veste candida, et ait: Corneli, exaudita est
 oratio tua, et eleemosynae tuae commemo-
 32 ratae sunt in conspectu Dei. Mitte ergo in
 Ioppen, et accersi Simonem, qui cognominatur
 Petrus: hic hospitatur in domo Simonis co-
 33 riarum iuxta mare. Confestim ergo misi ad
 te: et tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo
 omnes nos in conspectu tuo adsumus audire
 omnia quaecumque tibi praecepta sunt a
 34 Domino. Aperiens autem Petrus os suum,
 dixit: In veritate comperi quia non est per-
 35 sonarum acceptor Deus, sed in omni gente
 qui timet eum, et operatur iustitiam, acceptus
 est illi. Verbum misit Deus filiis Israel, an-
 36 nuncians pacem per Iesum Christum: (hic
 est omnium Dominus.) Vos scitis quod
 factum est verbum per universam Iudaeam:
 incipiens enim a Galilaea post baptismum,
 37 quod praedicavit Ioannes, Iesum a Nazareth:
 quomodo unxit eum Deus Spiritu sancto, et
 virtute, qui pertransiit benefaciendo, et sa-
 nando omnes oppressos a diabolo, quoniam
 38 Deus erat cum illo. Et nos testes sumus om-
 39 nium, quae fecit in regione Iudaeorum, et Ieru-

Dt 10,17.

1 Sm 16,7.

R 2,11.

J 9,31; 10,16.

16,14.

Ps 107,20;

147,18.

Is 52,7. Nah 2,1.

Mt 28,18.

E 2,17; 6,15.

Mt 4,12—17.

Is 61,1.

Mt 3,16.

Dt 27,22.

1,8.

30 nudius quartana | ad] in

31 (C inc. v. Corneli)

33 cf 23

34 — suum | quoniam

36 — Deus

38 pertransivit

30 με; και ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας 30
 μέθοι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσ-
 ευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη
 ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, ¹ καὶ φησίν· Κορ- 31
 νήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημο-
 σύλαι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. πέμψον 32
 οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα δὲ ἐπι-
 καλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
 βυρσέως παρὰ θάλασσαν. ἔξαυτῆς οὖν ἔπεμψα 33 J 4,22.
 πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος.
 νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν
 ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ
 κυρίου. Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' 34
 ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσω-
 πολήμπτης ὁ θεός, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβού- 35
 μενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς
 αὐτῷ ἔστιν· τὸν λόγον δὲ ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς 36
 Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ·
 οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενό- 37
 μενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος
 ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν
 Ἰωάννης, ¹ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔκρισεν 38
 αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, δὲ
 διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς κατα-
 δυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς
 ἦν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν 39
 ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἱερου-

Dt 10,17.
 1 Sm 16,7.
 R 2,11.
 8,35. Mt 5,2.
 J 9,31; 10,16.
 16,14.
 Ps 107,20;
 147,18.
 Is 52,7. Nah 2,1.
 Mt 28,18.
 E 2,17; 6,15.
 Mt 4,12—17.
 1,22.
 L 16,16; 23,5.
 Is 61,1.
 Mt 8,16.
 L 4,18.
 4,27.
 Dt 21,22.
 1,8; 2,28.
 G 8,18.

29 HR με. 31 HR καὶ φησιν 33 RT πρὸς σε
 35.36 W εστίν τον 36 on: [R]-K 36.37 h on απεστειλεν ...
 Χριστου (ουτος ... κυριος) υμεις οιδατε, το 37 W αρξαμενον
 39 και 2°: [R]T+ εν

30 απο της τριτης ημ. μ. της αρτι ωρας ημην νηστευων
 τ. εν. τε πρ. 32 fin + ος παραγενομενος λαλησει σοι CD5
 33 προς σε: + παρακαλων ελθειν προς ημας | εν ταχει
 παραγενομ. | του θεου: σου, | - παρεσμεν | παντα:
 βουλομενοι παρα σου | κυρ.: θεου Da5 36 τον γαρ λογ.
 37 - ρημα | αρξαμ.: + γαρ AD 38 on εχρ. ο θ.
 39 παντων: αυτου

10,40—11,2. Πραξεις Αποστολων

- 1 K 15,4—7. 40 σαλήμ· ὃν καὶ ἀνεΐλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλον. τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν
 J 14,19,22; 15,27. 41 αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι,¹ οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ
 4. L 24,30,43. Mt 28,20. J 21,18. μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ
 17,31. 42 αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ
 R 14,9,10. P 4,5. 2 T 4,1. παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύ-
 ρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 3,24; 13,38 α. 43 κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ προ-
 38,24; 58,5,6. Jr 31,34. Ez 34,16. Dn 9,24. φῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεισιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ
 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς
 11,15. 44 αὐτόν. * Ἐτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα
 45 ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας
 τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ
 περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι
 καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος
 2,4. 19,8. 46 ἐκκέχυται· ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις
 Mc 16,17. καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέ-
 8,38. 47 τρος· μή τι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαι τις τοῦ μὴ
 Mt 8,11. βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 J 4,40. 48 ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; προσέταξεν δὲ αὐτοὺς ἐν
 1 K 1,17. τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. * τότε (31)
 ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.
 22; 8,14. 11 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ 16 31
 1 Th 2,18. ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέ-
 10,45; 15,5. 2 ξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος
 εἰς Ἱερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ

40 HR— εν 42 ουτος : T αυτος 45 οσοι : K οι | W
 συνηλθον | H του πνευμ. του αγιου 48 αυτους : T αυτοις
 11,2 Οτε . . . περιτομης : h¹ Ο μεν ουν Πετρος δια ικανου χρονου
 ηθελησεν πορευθηναι εις Ιεροσολυμα· και προσφωνησας τους
 αδελφους και επιστηριξας αυτους πολυν λογον ποιουμενος
 δια των χωρων [? δι αυτων εχωρει] διδασκων αυτους· ος

40 μετα την τριτην ημεραν 41 αυτω : + και συναν-
 στραφημεν | fin + ημερας μ' DE 42 ενετειλατο 43 αιμα-
 τος 36 46 ειπεν δε ο Π. 48 τοτε προσετ. | παρεκαλεσαν
 αυτ. προς αυτους διαμειναι 11,1 Ακουστων δε εγενετο τοις
 αποστολοις και τοις αδελφοις τοις εν τη Ιουδαια

- saalem, quem occiderunt suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitavit tertia die, et dedit eum manifestum fieri non omni populo, sed testibus praeordinatis a Deo: nobis, qui manducavimus, et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. Et praecepit nobis praedicare populo, et testificari quia ipse est, qui constitutus est a Deo iudex vivorum, et mortuorum. Huic omnes Prophetae testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes, qui credunt in eum. Adhuc loquente Petro verba haec, cecidit Spiritus sanctus super omnes, qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex circumcissione fideles, qui venerant cum Petro: quia et in nationes gratia Spiritus sancti effusa est. Audiebant enim illos loquentes linguis, et magnificantes Deum. Tunc respondit Petrus: Numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hi, qui Spiritum sanctum acceperunt sicut et nos? Et iussit eos baptizari in nomine Domini Iesu Christi. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos aliquot diebus.
- 31 Audierunt autem Apostoli, et fratres, qui erant in Iudaea: quoniam et Gentes receperunt verbum Dei. Cum ascendisset Petrus Ierosolymam, disceptabant adversus illum, qui erant ex
- 40 I K 15,4-7.
41 J 14,19,22; 15,27.
1,4. L 24,30,43.
J 21,18.
Mt 26,29.
42 17,31.
R 14,9,10.
1 P 4,5. 2 T 4,1.
43 Is 33,24; 58,5,6.
Jr 31,34.
Ez 34,16.
Dn 9,24.
44
45
46 2,4. 19,6.
Mc 16,17.
47
48 J 4,40.
11
2 10,45.

45 obstipuerunt

46 (C inc. v. 47 Tunc resp.)

48 in nomine iesu chr. baptizari | — apud eos

11,2 > ascend. aut. | in hieros.

- G 2,12. E 2,11. 3 circumcissione, ¹ dicentes: Quare introisti ad viros praeputium habentes, et manducasti
 4 cum illis? Incipiens autem Petrus exponebat
 10,9-48; 16,9. 5 illis ordinem, dicens: ¹ Ego eram in civitate Ioppe orans, et vidi in excessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis summitti de caelo,
 6 et venit usque ad me. In quod intuens considerabam, et vidi quadrupedia terrae, et
 7 bestias, et reptilia, et volatilia caeli. Audivi autem et vocem dicentem mihi: Surge Petre,
 8 occide, et manduca. Dixi autem: Nequaquam Domine: quia commune aut immundum nunquam introivit in os meum. Respondit autem vox secundo de caelo: Quae Deus mundavit,
 10 tu ne commune dixeris. Hoc autem factum est per ter: et recepta sunt omnia rursus in
 11 caelum. Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo, in qua eram, missi a Caesarea ad
 10,23. 12 me. Dixit autem Spiritus mihi ut irem cum illis, nihil haesitans. Venerunt autem mecum et sex fratres isti, et ingressi sumus in domum viri. Narravit autem nobis, quomodo vidisset Angelum in domo sua, stantem et dicentem sibi: Mitte in Ioppen, et accersi
 14 Simonem, qui cognominatur Petrus, ¹ qui loquetur tibi verba, in quibus salvus eris tu, et
 15 universa domus tua. Cum autem coepissem loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut et

5 † mentis meae

10 > rursus omnia

11 > conf. tres viri

15 decidit

περιτομῆς ἰ λέγοντες ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας 3 G 2,12. E 2,11.
 ἀκροβυστιαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ἀρξά- 4 L 1,8.
 μενος δὲ Πέτρος ἐξετίθειτο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων·
 ἰ ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππη προσευχόμενος, καὶ 5 10,9-48; 18,9.
 εἶδον ἐν ἑκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι
 ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· εἰς ἣν 6
 ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς
 γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ
 τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης 7
 μοι· ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. εἶπον δέ· 8
 μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἦ ἀκάθαρτον οὐδέποτε
 εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ἀπεκρίθη δὲ ἐκ δευ- 9 15,9.
 τέρου φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν
 σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς, καὶ 10
 ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ 11
 ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν
 οἰκίαν ἐν ἣ ἤμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρίας
 πρὸς με. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν 12 10,23.
 αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ
 καὶ οἱ ἐξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν
 οἶκον τοῦ ἀνδρός. ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν 13
 τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ
 εἰπόντα· ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι
 Σίμονα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσει 14
 ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ
 οἶκός σου. ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέ- 15 10,44.
 πεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοῦς ὡσπερ καὶ

καὶ κατηντησεν αὐτοῖς [ἢ αὐτοῦ] καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὴν
 χάριν τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ ἐκ περιτομῆς ἀδελφοὶ διεκρινοντο
 πρὸς αὐτὸν

3 H εἰσῆλθεν εἰ συνέφαγεν 9 hRT φωνὴ ἐκ δευτέρου
 11 h ἡμην 14 RT πρὸς σε

5 τετρασιν 6 — τα 1^ο 3^ο 4^ο 9 ἐγενετο φωνὴ ἐκ τ.
 ουρ. πρὸς με 12 — μηδὲν διακριν. 13 — τον 1^ο

1,5. 16 ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

15,8. 17 εἰ οὖν τὴν ἰσην ὄρωρᾶν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν θεόν;

18 Ἰακούσαντες δὲ ταῦτα ἠσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

18,48; 14,27; 5,12; 21,14. L 7,18; 28,47. T 2,25.

8,1—4. 19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως 12

τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν

λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες

2,36; 10,36; 18,1.

ἔλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς

Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς ὁ

πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὅσα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης

ἐν Ἱερουσαλήμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν

Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας· ὃς παραγενόμενος καὶ

ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρε-

κάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν

τῷ κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύ-

ματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος

ἰκανὸς τῷ κυρίῳ. ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀνα-

στῆσαι Σαῦλον, καὶ εὐρῶν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν.

18 W εδοξαζον 23 τω : H pr [εν]

20 Ἕλληνας (et h^r) : H Ἕλληνιστας

17 — ο θεος | fin + του μη δουναι αυτοις πνευμα
 αγιον πιστευσασιν επ αυτω 19 απο του Στεφανου |
 μονοις 20 Ιησ. : + Χριστον 22 — ουσης AD^c | εως :
 διελθειν εως DE^f 23 ος και 25.26 ακουσας δε οτι Σαυλος
 εστιν εις Θαρσον εξηλθεν αναζητων αυτον· και ως συντυχων
 παρεκαλεσεν ελθειν εις Α.

in nos in initio. Recordatus sum autem verbi 16 1,5.
 Domini, sicut dicebat: Ioannes quidem bapti-
 zavavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu
 sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis 17 15,8.
 Deus, sicut et nobis, qui credidimus in Do-
 minum Iesum Christum: ego quis eram, qui
 possem prohibere Deum? His auditis, tacue- 18 13,48; 14,27.
 runt: et glorificaverunt Deum, dicentes: Ergo L 7,16; 23,47.
 et Gentibus poenitentiam dedit Deus ad vitam.

Et illi quidem, qui dispersi fuerant a 19 8,1-4.
 tribulatione, quae facta fuerat sub Stephano,
 perambulaverunt usque Phoenicen, et Cyprum,
 et Antiochiam, nemini loquentes verbum, nisi
 solis Iudaeis. Erant autem quidam ex eis 20 13,1.
 viri Cyprii, et Cyrenaei, qui cum introissent
 Antiochiam, loquebantur et ad Graecos, an-
 nunciantes Dominum Iesum. Et erat manus 21 2,47.
 Domini cum eis: multusque numerus creden-
 tium conversus est ad Dominum. Pervenit 22 4,36.
 autem sermo ad aures ecclesiae, quae erat
 Ierosolymis super istis: et miserunt Barna-
 bam usque ad Antiochiam. Qui cum per- 23 13,43.
 venisset, et vidisset gratiam Dei, gavisus
 est: et hortabatur omnes in proposito cordis
 permanere in Domino: quia erat vir bonus, 24 6,5; 5,14.
 et plenus Spiritu sancto, et fide. Et appo-
 sita est multa turba Domino. Profectus est 25 9,30.
 autem Barnabas Tarsum, ut quaereret Saulum:
 quem cum invenisset, perduxit Antiochiam. 26 G 2,11.

18 > deus paenit. ad vit. dedit

20 cyrenei

22 barnaban | — ad 2°

23 — in 1°

24 > turba multa

25 — Barnabas | tharsum

Et annum totum conversati sunt ibi in Ecclesia: et docuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur primum Antiochiae discipuli, Christiani.

- 26,28.
1 P 4,16.
- 13,1; 15,32. 27 In his autem diebus supervenerunt ab 32
21,10. 28 Ierosolymis prophetae Antiochiam: et surgens
unus ex eis nomine Agabus, significabat per
spiritum famem magnam futuram in universo
orbe terrarum, quae facta est sub Claudio.
- G 2,10. 29 Discipuli autem, prout quis habebat, propo-
R 15,27.
2 K 8,12.
12,25. 30 suerunt singuli in ministerium mittere habi-
tantibus in Iudaea fratribus: quod et fece-
runt, et mittentes ad seniores per manus
Barnabae, et Sauli.
- 4,3. 12 Eodem autem tempore misit Herodes rex 33
manus, ut affligeret quosdam de Ecclesia.
- Mt 20,22 s. 2 Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio.
24,27; 25,9. 3 Videns autem quia placeret Iudaeis, apposuit
R 8,36. ut apprehenderet et Petrum. Erant autem
4 dies Azymorum. Quem cum apprehendisset,
misit in carcerem, tradens quattuor quater-
nionibus militum custodiendum, volens post
Jc 5,16. 5 Pascha producere eum populo. Et Petrus
quidem servabatur in carcere. Oratio autem
fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad

26 (C inc. v. Et annum) | — ibi

29 — singuli

12,3 adposuit adprehendere

4 S ad cust. W custodire eum

ἐγένετο δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἰκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

26,28.
1 P 4,16.

■ Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ 27 18,1; 15,32.
Ἱεροσολύμων προφήται εἰς Ἀντιόχειαν· ἀναστὰς 28 21,10.
δὲ εἰς ἕξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ἐσήμαινεν διὰ 18,3.
τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἧτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου.
τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις, ὤρισαν 29 G 2,10.
ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμπει τοῖς κατοικου- R 15,27.
κοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν 30 2 K 8,12.
ἀποστέλλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

■ Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης 12 4,3.
ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαι τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν 2 Mt 20,22 a.
Ἰωάννου μαχαίρη. ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν ■ 24,27; 25,9.
τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, R 8,36. L 2,30.
ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων, ἃ καὶ πιάσας ἔθετο 4
εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πιάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν Πέ- 5 Jc 5,16.
τρος ἔτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενωῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν

28 hRT εσημανεν

12,1 T ■ βασιλ. Ηρωδης

26 οτινες παραγενομενοι ενιαυτον ολον συνεχυθησαν οχλον ικανον· και τοτε πρωτον εχρηματισεν εν Α. οι μαθηται Χριστιανοι | Χρηστ- η* 28 ην δε πολλη αγαλλιασις· συνεστραμμενων δε ημων εφη εις εξ αυτ. ον. Αγ. σημωνων 29 οι δε μαθηται καθως ευπορουντο 12,1 fin + εν τη Ιουδαια 3 Ιουδαιοις : + η επιχειρησις αυτου επι τους πιστους 4 ον και : τουτον 5 πολλη δε προσευχη ην εν εκτενεια περι αυτου απο τ. ε.

- 5,22,23. ■ θεὸν περὶ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν αὐτὸν ὁ Ἡρόδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἣν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἀλύσειν θυρίδα, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν
- 5,19. H 1,14. 7 τὴν φυλακὴν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκῆματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις
- 1 Rg 19,5. 8 ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπεν δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον διὰ
- 10,17. 9 τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρῶτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις ἀτομάτῃ ἠνοίγη αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος
- L 15,17. 11 ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν· νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρόδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν
25. 13,5,13; 12 Ἰουδαίων. συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς 15,37. 14,6. Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσ-
- 18,18. 13 ευχόμενοι. κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι ὀνόματι
- L 24,41. 14 Ῥόδῃ, καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυ-

■ H προαγαγεῖν 8 δε 1^ο : T τε 10 W ἦλθον
11 hRT— o 2^ο 13 h προῆλθε

7 ἐπεστη : + τῷ Πέτρῳ | ἐπελάμψεν τῷ | νύξας 9 δια :
υπο Αα 10 ἐξελθ. : + κατεβησαν τοὺς ζ' βαθμοὺς καὶ

Deum pro eo. Cum autem producturus eum 6 5,22,23.
 esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dor-
 miens inter duos milites, vinctus catenis dua-
 bus: et custodes ante ostium custodiebant
 carcerem. Et ecce Angelus Domini astitit: 7 5,19. H 1,14.
 et lumen refulsit in habitaculo: percussoque
 latere Petri, excitavit eum, dicens: Surge
 velociter. Et ceciderunt catenae de manibus
 eius. Dixit autem Angelus ad eum: Praecin- 8
 gere, et calcea te caligas tuas. Et fecit sic.
 Et dixit illi: Circumda tibi vestimentum tuum,
 et sequere me. Et exiens sequebatur eum, 9 10,17.
 et nesciebat quia verum est, quod fiebat per
 angelum: existimabat autem se visum videre.
 Transeuntes autem primam et secundam custo- 10
 diam, venerunt ad portam ferream, quae ducit
 ad civitatem: quae ultro aperta est eis. Et
 exeuntes processerunt vicum unum: et con-
 tinuo discessit Angelus ab eo. Et Petrus ad 11
 se reversus, dixit: Nunc scio vere quia misit
 Dominus Angelum suum, et eripuit me de
 manu Herodis, et de omni expectatione
 plebis Iudaeorum. Consideransque venit ad 12 25. 13,5,13;
 domum Mariae matris Ioannis, qui cogno- 15,37.
 minatus est Marcus, ubi erant multi congre-
 gati, et orantes. Pulsante autem eo ostium 13 13,16.
 ianuae, processit puella ad audiendum, no-
 mine Rhode. Et ut cognovit vocem Petri, 14
 prae gaudio non aperuit ianua, sed in-
 tro currens nunciavit stare Petrum ante ia-

7 suscitavit

8 calcia | galliculas

9 aestimabat | aut.] ꝑ enim

13 aud.] ꝑ videndum

- ^{26,24}
^{L 24,37.} 15 nuam. ¹ At illi dixerunt ad eam: Insanis. Illa
autem affirmabat sic se habere. Illi autem
16 dicebant: Angelus eius est. Petrus autem per-
severabat pulsans. Cum autem aperuissent,
17 viderunt eum, et obstupuerunt. Annuens
autem eis manu ut tacerent, narravit quo-
modo Dominus eduxisset eum de carcere,
dixitque: Nunciate Iacobo, et fratribus haec.
^{5,21,22.} 18 Et egressus abiit in alium locum. ¹ Facta ³⁴
autem die, erat non parva turbatio inter
19 milites, quidnam factum esset de Petro. He-
rodes autem cum requisisset eum, et non
invenisset, inquisitione facta de custodibus,
iussit eos duci: descendensque a Iudaea in
^{1 Rg 5,25 [11].} ^{Ez 27,17.} 20 Caesaream, ibi commoratus est. Erat autem
iratus Tyriis, et Sidoniis. At illi unanimes
venerunt ad eum, et persuaso Blasto, qui erat
super cubiculum regis, postulabant pacem, eo
21 quòd alerentur regiones eorum ab illo. Statuto
autem die Herodes vestitus veste regia, sedit
^{Ez 28,2} 22 pro tribunali, et concionabatur ad eos. Po-
pulus autem acclamabat: Dei voces, et non
^{Dn 5,20.} 23 hominis. Confestim autem percussit eum
Angelus Domini, eo quòd non dedisset hono-
rem Deo: et consumptus a vermibus, expira-
^{6,7. Is 55,11} 24 vit. Verbum autem Domini crescebat, et
^{11,29. 12. 15,37.} 25 multiplicabatur. Barnabas autem et Saulus
reversi sunt ab Ierosolymis expleto mini-
sterio, assumpto Ioanne, qui cognominatus
est Marcus.

16 § aper. ostium | obstip-

18 > de petro fact. esset

21 contion-

- λῶνος. ἵ οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μαίνῃ. ἡ δὲ 15 26,24.
 διῆσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ὁ ἄγγελός 16 L 24,87.
 ἐστὶν αὐτοῦ. ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρουῶν· ἀνοί- Mt18,10. H1,14
 ξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. κατασεισας 17
 δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο αὐτοῖς πῶς
 ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἰπέν
 τε· ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα.
 34 καὶ ἐξεληθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Ἰ Γενο- 18 5,21.22.
 μένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς
 στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. Ἡρώδης 19
 δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρῶν, ἀνακρίνας
 τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν
 ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισαρίαν διέτριβεν. Ἦν 20 1 Rg 5,26 [11]
 δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν
 δὲ παρήσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον
 τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἠτοῦντο εἰρήνην,
 διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασι-
 λικῆς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος 21
 ἐσθῆτα βασιλικὴν καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημη-
 γορεῖ πρὸς αὐτούς· ἵ ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ 22 Ez 28,2.
 φωνῇ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. παραχορῆμα δὲ ἐπά- 23 Dn 5,20.
 ταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν
 τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος
 ἐξέψυξεν.
 14 Ὁ δὲ λόγος τοῦ κυρίου ἠῤῥξανεν καὶ ἐπληθύνετο. 24 5,7; 19,20.
 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερου- 25 11,29. 12. 15,27.
 σαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συνπαρα-
 λαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθῆντα Μάρκον.

15 ελεγ. : h ειπαν 16 W ειδον 17 T— αυτοις 20
 21 H [o] Ηρωδ. | καθισας : W pr και 24 κυριου : hRT
 θεου 25 K εις Ιερ. πλ. την h* eij την εις I. πλ.

15 ελεγ. : + προς αυτην· τυχον 16 εξανοιξαντες δε
 και ιδοντες 17 ινα σιγωσιν εισηλθεν και 19 αποκτανθησαι
 20 οι δε ομοθυμαδον εξ αμφοτερων των πολεων παρησαν
 προς τον βασιλεα | τας χωρας αυτων εκ 22 ο : pr καταλλαγεντος
 δε αυτου τοις Τυριοις | φωναί D* 23 θεω και καταβας απο
 του βηματος γενομ. σκ. ετι ζων και ουτως εξεψ.
 25 εξ :
 απο DEa1 | Ιερ. : + εις Αντιοχειαν E

- 11,30,27. **13** Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὔσαν ἐκ-
 κλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὃ τε Βαρνάβας
 καὶ Συμεὼν ὃ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὃ
 Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἡρῶδου τοῦ τετραάρχου
 9,15. **2** σύντροφος καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν
 G 1,15. τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ
 ἅγιον· ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον
 4,28,26; 6,6. **3** εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς· τότε νηστεύ-
 T 4,14; 5,32. σαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας
 αὐτοῖς ἀπέλυσαν.
 15,39. **4** Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου
 πνεύματος κατήλθον εἰς Σελευκίαν, ἐκεῖθὲν τε
 12,12,25. **5** ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον, καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι
 18. κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συνα-
 γωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην
 6 **6** ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ ὄλην τὴν νῆσον ἄκρι
 Πάφου εὑρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην
 18,12. **7** Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθ-
 υπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος
 2 T 3,8. **8** ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς
 Ἐλύμας ὃ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ
 ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον
 4; 4,8; 7,55. **9** ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δέ, ὃ καὶ Παῦλος,
 πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν
 Hos 14,10. **10** ἔειπεν· ὃ πλήρης παντός δόλου καὶ πάσης ῥα-
 8,21. διουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὸς πάσης δικαιοσύνης,
 οὗ παύση διαστρέφων τὰς ὁδοὺς τοῦ κυρίου τὰς

1 RW διδασκαλοι, 4 B Σελεύκειαν W -λευκειαν 5 hic
 ἐπὶ Η Ἰωαννην 6 T Βαριησου 10 hBT- του

1 δε τινες ΕΗαζ | ο τε : εν οις | επικαλουμενος Da
 3 προσευξ. : + παντες | - απελυσαν 4 αυτοι : οι | κατηλθ. :
 καταβατητες δε | - τε 5 θεου : κυριου | υπηροστοντα αυτοις
 6 και περιελθοντων δε αυτων | ονοματι καλουμενον Βαριη-
 σουαν | Β. ο μεθερμηνευεται Ελυμας Ε 7 συνκαλεσαμενος
 | και εξητησεν 8 Ετοιμας | ηη + επειδη ηδιστα ηκουεν
 αυτων 10 - πασης 1° | τας 2° : + ουσας

- 35 Erant autem in Ecclesia, quae erat Antiochia, prophetae, et doctores, in quibus Barnabas, et Simon, qui vocabatur Niger, et Lucius Cyrenensis, et Manahen, qui erat Herodis Tetrarchae collactaneus, et Saulus. Ministrantibus autem illis Domino, et ieiunantibus, dixit illis Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum, et Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes, et orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos.
- Et ipsi quidem missi a Spiritu sancto abierunt Seleuciam; et inde navigaverunt Cyprum. Et cum venissent Salaminam, praedicabant verbum Dei in synagogis Iudaeorum. Habebant autem et Ioannem in ministerio. Et cum perambulassent universam insulam usque Paphum, invenerunt quendam virum magum pseudopphetam, Iudaeum, cui nomen erat Bariesu, qui erat cum Proconsule Sergio Paulo viro prudente. Hic, accersitis Barnaba, et Saulo, desiderabat audire verbum Dei. Resistebat autem illis Elymas magus, (sic enim interpretatur nomen eius) quaerens avertere Proconsulem a fide. Saulus autem, qui et Paulus, repletus Spiritu sancto, intuens in eum, dixit: O plene omni dolo, et omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iustitiae, non desinis subvertere vias Domini

13 11,20.27.

2 9,15.

3 14,23. 6,6.
1 T 4,14; 5,22.

4 15,39.

5 12,12.25.
18.

8 2 T 3,8.

9 2,4; 4,8; 7,55.

10 Hos 14,10.

13,1 symeon | manaen | conlact-

2 — illis 2° | separate | barnaban et saul. | — ad

4 ab

5 salamina

6 § usque ad | ¶ 92 (c. corr.). 98 magnum | § Barieu

7 paulo

- e, s. J 9,39. 11 rectas. Et nunc ecce manus Domini super
 22,11. te, et eris caecus, non videns solem usque
 ad tempus. Et confestim cecidit in eum ca-
 ligo, et tenebrae, et circuiens quaerebat qui
 12 ei manum daret. Tunc Proconsul cum vidisset
 factum, credidit admirans super doctrina
 Domini.
- 12,12,25; 15,38. 13 Et cum a Papho navigassent Paulus, et 36
 Mt 21,30. qui cum eo erant, venerunt Pergen Pamphy-
 liae. Ioannes autem discedens ab eis, reversus
 14 est Ierosolymam. Illi vero pertranseuntes
 Pergen, venerunt Antiochiam Pisidiae: et in-
 gressi synagogam die sabbatorum, sederunt.
- 15,21; 28,17. 15 Post lectionem autem legis, et Prophetarum,
 miserunt principes synagogae ad eos, dicen-
 tes: Viri fratres, si quis est in vobis sermo
 21,40. 16 exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem
 Paulus, et manu silentium indicens, ait: Viri
 1s 1,2. Ex 6,1,6; 17 Israelitae, et qui timetis Deum, audite: Deus
 12,37,41; 14,8. plebis Israel elegit patres nostros, et plebem
 exaltavit cum essent incolae in terra Aegypti,
 Ex 16,35. 18 et in brachio excelso eduxit eos ex ea, et per
 Nu 14,34. quadraginta annorum tempus mores eorum
 Dt 1,31. sustinuit in deserto. Et destruens gentes
 Dt 7,1. Jos 14,2. 19 septem in terra Chanaan, sorte distribuit
 eis terram eorum, quasi post quadrin-
 Jud 2,16. 20 gentos et quinquaginta annos: et post
 1 Sm 3,20. haec dedit iudices, usque ad Samuel
- 1 Sm 8,5; 21 Prophetam. Et exinde postulaverunt re-
 10,21,24. gem: et dedit illis Deus Saul filium Cis,
 virum de tribu Benjamin, annis quadra-
 Ps 89,21. 22 ginta. et amoto illo, suscitavit illis David
 In 44,28.
 1 Sm 16,12,13; 13,14.
 H 1,5; 5,5.

10 *fn* ?   11 circumiens
 12 s. doctrinam
 13 — erant | pamphiliae

εὐθείας; ¹ καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ 11 9,8. J 9,39.
 ἔση τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. 22,11.
 παραχοῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος,
 καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ 12 Mc 1,22,27.
 ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκπλησσομένοις
 ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

(20)³⁶ Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον 13 12,12,25; 15,38
 ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάνης δὲ Mt 21,30.
 ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσό-
 λυμα. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης 14 16,18.
 παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ ἐλ-
 θόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
 ἐκάθισαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ 15 15,21,32; 28,17
 τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς H 13,22.
 20 αὐτοὺς λέγοντες· * ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἐστὶν ἐν
 ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε.
 ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασεισας τῇ χειρὶ εἶπεν· 16 21,40.
 ἄνδρες Ἰσραηλεῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν,
 ἀκούσατε. ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο 17 Is1,2. Ex 6,1,6
 τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παρ- 14,8.
 οικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ Ex 16,85.
 ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, καὶ ὡς τεσσερακονταέτη 18 Nu 14,34.
 χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ 19 Dt 7,1. Jos 14,5
 καθελὼν ἔδωκεν ἐπὶ τὰ ἐν γῇ Χαναὰν κατεκληρονό-
 μησεν τὴν γῆν αὐτῶν ¹ ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ 20 Jud 2,16.
 πενήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως 1 Sm 8,20.
 Σαμουὴλ προφήτου. ἀκείϋθεν ἠτήσαντο βασιλέα, 21 1 Sm 8,5;
 καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κεῖς, 10,21,24.
 ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν, ἔτη τεσσεράκοντα·
 καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς 22 Ps 89,21.
 Is 44,28.
 1 Sm 13,14;
 16,12,13.

11 δε : hT τε | W επεπεσεν 12 H εκπληττομενος
 15 HR ἔστιν 17 T Αιγυπτω 18 K και, ως | HR
 τεσσερακονταετη | h^rT ετροποφορησεν 19 K- και

11 και ευθεως 12 επιστ. : pr εθανμασεν και DE : +
 τω θεω 14 της Πισιδιας Da5 18 — ως DE 19 αυτων :
 των αλλοφυλων 20 και μετα ταυτα ως ετ. τ. κ. π. εδ. 5

- εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· εὔρον
 Δαυεὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν
 2 Sm 7,12. 23 μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. τούτου
 Is 11,1. ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν
 8,3; 16,16. 24 τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος Ἰωάννου
 πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετα-
 J 1,20.27. 25 νοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. ὡς δὲ ἐπλήρου
 10. Mc 1,7. Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε
 εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ
 οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λύσαι.
 Ps 107,20. 26 Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν 37
 46. ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος τῆς
 8,17. 15,21. 27 σωτηρίας ταύτης ἐξάπεστάλη. οἱ γὰρ κατοικοῦντες
 J 10,8. ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον
 ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς
 Mt 27,22.23. 28 ἐπλήρωσαν, καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες
 Mt 27,59.60. 29 ἠτήσάντο Πειλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν· ὡς δὲ
 8,15. 30 ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθε-
 1,8. 31 δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· ὃς ὠφθῆ ἐπὶ
 ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς
 Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες νῦν εἰσιν μάρ-
 23. 32 τυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὁμᾶς
 εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν
 Ps 2,7. 33 γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς
 R 1,4. τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ

22 H [ἄνδρα] 23 W σωτηρα, 25 KR εἶναι; 28 ητήσαντο
 h ητήσαν τον 29 h γεγραμμ. περι αυτου 31 νυν: [H]—W
 33 ημων: h⁸¹ αυτων h⁸²W αυτων ημιν h⁸² ημιν * idem cjj

23 ο θεος ουν απο τ. σπ. αυτου | ηγειρε CD5 25 τινα
 με CD5 27 τουτ. . . φων.: μη συνιεντες τας γραφας D | και
 κριν. 28 ευρ. εν αυτω κριωντες αυτον παρεδωκαν Πειλατω
 ινα εις αναιρεσιν 29 γεγραμμενα: + εισιν ητουντο τον
 Πειλατον τουτον μεν σταυρωσαι και επιτυχοντες παλιν και |
 και εθηκαν 30 ον ο θεος ηγειρεν. 31 ουτος ω. τοις
 συναναβαινουσιν αυτω α. τ. Γ. εις Ι. σφ ημ. πλειονας
 32 πατερ. ημων DE | τον κυριον Ι. Χριστον 33 ουτως γαρ

regem: cui testimonium perhibens, dixit: Inveni David filium Iesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Huius Deus ex semine secundum promissionem eduxit Israel salvatorem Iesum, praedicante Ioanne ante faciem adventus eius baptismum poenitentiae omni populo Israel. Cum impleret autem Ioannes cursum suum, dicebat: Quem me arbitramini esse, non sum ego, sed ecce venit post me, cuius non sum

23 ^{2 Sm 7,12.}
^{Is 11,1.}

24 ^{I. 3,3.}

37 dignus calceamenta pedum solvere. Viri fratres, filii generis Abraham, et qui in vobis timent Deum, vobis verbum salutis huius missum est. Qui enim habitabant Ierusalem, et principes eius hunc ignorantes, et voces prophetarum, quae per omne sabbatum leguntur, iudicantes impleverunt, et nullam causam mortis invenientes in eo, petierunt a Pilato, ut interficerent eum. Cumque consummassent omnia, quae de eo scripta erant, deponentes eum de ligno, posuerunt eum in monumento. Deus vero suscitavit eum a mortuis tertia die: qui visus est per dies multos his, qui simul ascenderant cum eo de Galilaea in Ierusalem: qui usque nunc sunt testes eius ad plebem. Et nos vobis annunciamus eam, quae ad patres nostros repromissio facta est: quoniam hanc Deus adimplevit filiis nostris resuscitans Iesum, sicut et in

25 ^{J 1,20.27.}
^{I. 3,16. Mc 1,7.}

26 ^{Ps 107,20.}
^{46.}

27 ^{3,17. J 16,3.}

28 ^{Mt 27,22.23.}

29 ^{Mt 27,59.60.}

30 ^{3,15.}

31 ^{1,3.}

32 ^{23.}

33 ^{Ps 2,7.}
^{R 1,4.}

22 cui et t. | $\S$ Iessae 25 ~~210~~ esse ?

28 in eum

29 — eum 2°

31 (C inc. v. qui simul)

32 ea

33 $\S$ vestris

- Psalmo secundo scriptum est: Filius meus
 Is 55,3. 34 es tu, ego hodie genui te. Quòd autem
 suscitavit eum a mortuis, amplius iam non
 reversurum in corruptionem, ita dixit: Quia
 2,27. Ps 16,10. 35 dabo vobis sancta David fidelia. Ideoque et
 alias dicit: Non dabis Sanctum tuum videre
 1 Rg 2,10. 36 corruptionem. David enim in sua generatione
 Jud 2,10.
 2,29. cum administrasset, voluntati Dei dormivit:
 et appositus est ad patres suos, et vidit cor-
 37 ruptionem. Quem vero Deus suscitavit a
 10,43. 38 mortuis, non vidit corruptionem. Notum
 Nu 15,30.
 H 9,9; 13,20. igitur sit vobis viri fratres, quia per hunc
 vobis remissio peccatorum annunciat, et ab
 omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi
 R 10,4. 39 iustificari, ¹ in hoc omnis, qui credit, iustifica-
 Hb 1,5. 40 tur. Videte ergo ne superveniat vobis quod
 dictum est in Prophetis:
- 41 Videte contemptores, et admiramini, et
 disperdimini:
 quia opus operor ego in diebus vestris,
 opus quod non credetis, siquis enarraverit
 vobis.
- 42 Exeuntibus autem illis rogabant ut se-
 quenti sabbato loquerentur sibi verba haec.
- 11,23. 43 Cumque dimissa esset synagoga, secuti
 sunt multi Iudaeorum, et colentium advena-
 rum, Paulum, et Barnabam: qui loquentes
 suadebant eis ut permanerent in gratia
- 44 Dei. Sequenti vero sabbato pene universa

34 suscitaverit

36 — in | vol. dei c. praec. con.

37 — a mortuis

38 — et 39 fin :

43 ¶ colent. Deum | barnaban

ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ· νίος μου εἶ σύ, H 1,5; 5,5.
 ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν 34 Ls 55,8.
 ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς δια-
 φθοράν, οὕτως εἶρηκεν ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια
 Δαυεὶδ τὰ πιστά. διότι καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· οὐ 35 2,27. Ps 16,10.
 δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαυεὶδ 36 1 Rg 2,10.
 μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ Jud 2,10.
 ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ 2,29.
 καὶ εἶδεν διαφθοράν· ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ 37
 εἶδεν διαφθοράν. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες 38 10,48.
 ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεις ἀμαρτιῶν Nu 15,30.
 καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνή- H 9,9; 13,20.
 θητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ 39 R 6,7; 10,4.
 πᾶς ὁ πιστεύων δικαιούται. βλέπετε οὖν μὴ 40 Hb 1,5.
 ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· Mt 13,14.

ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ 41
 ἀφανίσθητε,

ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,

ἔργον δ' οὐ μὴ πιστεύσητε ἐὰν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

Ἐξιώντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ 42 15.
 σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.
 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ 43 11,28; 14,22;
 τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ 17,4.
 Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῳ, οἵτινες προσλαλοῦντες
 αὐτοῖς ἔπειδον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ
 θεοῦ. Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα 44

33 h^{ro} T εν τω πρωτω ψαλμω γεγρα. 38 και : [R]—T
 42 h⁸¹ — παρεκαλουν ἡξιουν pro παρεκ., sed post σαββ.
 ἂν αυτων εκ της συναγωγης των Ιουδαιων παρεκαλ. ἂν eadem sine
 αυτων ἂν παρ. τα εθνη εις ἂν Αξιουντων et — παρεκ. et ταυτα,
 44 δε : hW τε | η εχομενω

38 fin + αιτησαι παρ εμου και δωσω σοι εθνη την Ps 2,8.
 κληρονομια σου και την κατασχεσιν σου τα περατα της
 γης 35 — διοτι | και ετερωσ 38 καταγγ. : + και μετανοια
 39 fin + παρα θεω 41 — εργον 2° DEa | fin + και
 εσειγησαν 42 μεταξυ : εξης 43 fin + εγενετο δε καθ ολης
 της πολεως διελθειν τον λογον του θεου 44 πασα : ολη

ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.
 17. L 15,28. 45 ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν
 ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλου-
 26. Mt 10,8. 46 μένοις βλασφημοῦντες. παρρησιασάμενοί τε ὁ
 L 7,30. 18,6. Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγ-
 καῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ·
 ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε
 ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς
 Is 49,6. 47 τὰ ἔθνη. οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος·
 L 2,32. τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν
 τοῦ εἶναι σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἑσχάτου τῆς γῆς.
 11,18. R 8,29. 48 ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν
 λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τε-
 49 ταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· διεφέρετο δὲ ὁ λόγος
 50 τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι
 παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχή-
 μονας καὶ τοὺς πρῶτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγ-
 χειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν,
 5,6. Mt 10,14. 51 καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. οἱ
 δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ'
 52 αὐτοὺς ἤλθον εἰς Ἰκόνιον, οἳ τε μαθηταὶ ἐπλη- 38
 ροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.
 13,14. 14 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν 21 (38)
 αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ
 λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ
 13,45. 2 Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰου-
 δαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν

44 θεου : hRT κυριου 45 βλασφ. : T pr αντιλεγοντες
 και 46 h επει δε W επειδη δε 48 κυριου : H θεου
 49 δι : T καθ 51 Ικονιον : HW,R,T 52 τε : hT δε

44 ακουσαι Παυλου πολυν τε λογον ποιησαμενου πρι
 του κυριου 45 το πληθος | τοις : + λογοις τοις DE |
 λεγομενοις CD5 46 — αναγκαιον 48 εδεξαντο 50 θλιψιν
 μεγαλην και διωγμ. 51 κατηντησαν 14,1 αυτους : αυτον |
 ουτως προς αυτους 2 οι δε . . . επηγ. : οι δε αρχισυναγωγοι
 των Ιουδαιων και οι αρχοντες της συναγωγης επηγαγον αυτοις
 διωγμον κατα των δικαιων

civitas convenit audire verbum Dei. Videntes ⁴⁵ 50. 14,2; 17,5.
autem turbas Iudaei, repleti sunt zelo, et
contradicebant his, quae a Paulo dicebantur,
blasphemantes. Tunc constanter Paulus, et ⁴⁶ 3,26. Mt 10,6.
Barnabas dixerunt: Vobis oportebat primum
loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis illud,
et indignos vos iudicatis aeternae vitae, ecce
convertimur ad Gentes. sic enim praecepit ⁴⁷ Is 49,6.
nobis Dominus: L 2,32.

Posui te in lucem Gentium,
ut sis in salutem usque ad extremum
terrae.

Audientes autem Gentes gavisae sunt, et ⁴⁸ 11,18. R 8,29.
glorificabant verbum Domini: et crediderunt
quotquot erant praeordinati ad vitam aeter-
nam. Disseminabatur autem verbum Domini ⁴⁹
per universam regionem. Iudaei autem con- ⁵⁰
citaverunt mulieres religiosas, et honestas, et
primos civitatis, et excitaverunt persecutionem
in Paulum, et Barnabam: et eiecerunt eos de
finibus suis. At illi excusso pulvere pedum ⁵¹ 18,6. Mt 10,14.
in eos, venerunt Iconium. Discipuli quoque ⁵²
replebantur gaudio, et Spiritu sancto.

³⁸ Factum est autem Iconii, ut simul in- ¹⁴
troirent in synagogam Iudaeorum, et lo-
querentur, ita ut crederet Iudaeorum, et
Graecorum copiosa multitudo. Qui vero ² 13,45.
increduli fuerunt Iudaei, suscitaverunt,
et ad iracundiam concitaverunt animas

44 Dei | domini

46 iudicastis

47 lumen gentibus

50 > relig. mul. | barnaban

14,1 in iconio (S⁹² —) | — in

- 19,11. H 2,4. 3 Gentium adversus fratres. Multo igitur tem-
 Mc 16,20. pore demorati sunt, fiducialiter agentes in
 20,32. Domino, testimonium perhibente verbo gra-
 4 manus eorum. Divisa est autem multitudo
 civitatis: et quidam quidem erant cum Iu-
 19. 2 T 3,11. 5 daeis, quidam vero cum Apostolis. Cum
 autem factus esset impetus Gentilium, et
 Iudaeorum cum principibus suis, ut contume-
 Mt 10,23. 6 liis afficerent, et lapidarent eos, ¹intelligentes
 confugerunt ad civitates Lycaoniae Lystram,
 et Derben, et universam in circuitu regio-
 11,19,20. 7 nem, et ibi evangelizantes erant. Et qui- 39
 3,2; 9,33. 8 dam vir Lystris infirmus pedibus sedebat,
 J 9,1. claudus ex utero matris suae, qui numquam
 3,4. Mt 9,28. 9 ambulaverat. Hic audivit Paulum loquentem.
 Qui intuitus eum, et videns quia fidem haberet
 J 11,43. 10 ut salvus fieret, ¹dixit magna voce: Surge
 super pedes tuos rectus. Et exilivit, et am-
 23,6. 11 bulabat. Turbae autem cum vidissent quod
 fecerat Paulus, levaverunt vocem suam Ly-
 caonicè dicentes: Dii similes facti hominibus,
 12 descenderunt ad nos. Et vocabant Barnabam
 Iovem, Paulum vero Mercurium: quoniam ipse
 13 erat dux verbi. Sacerdos quoque Iovis, qui
 erat ante civitatem, tauros, et coronas ante
 ianuas afferens, cum populis volebat sacri-
 14 ficare. Quod ubi audierunt Apostoli, Barnabas,
 et Paulus, conscissis tunicis suis exilierunt in

6 S Licaoniae

7 ($\text{C} = 6$) *fin* $\text{S} +$ Et commota est omnis multi-
 tudo in doctrina eorum. Paulus autem, et Barnabas
 morabantur Lystris.

8—23 ($\text{C} 7-27$)

8 in lystris 9 > haberet fidem

11 S Licaonicè 12 barnaban 13 adf. c. pop.,

ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον 3 19,11. H 2,4.
 διέτριψαν παρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρ- Mc 18,20.
 τυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, δίδοντι 15,12. 20,82.
 σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.
 ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν 4
 ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀπο-
 στόλοις. ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ 5 19. 2 T 3,11.
 Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ
 16 λιθοβολῆσαι αὐτούς, συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς 6 12,12. Mt 10,28.
 πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ
 7 11,19,20.
 2 39 τὴν περιχώρον· κάκει εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. * Καὶ 8 8,2; 9,88.
 τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκά- J 9,1.
 θητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὃς οὐδέ-
 ποτε περιεπάτησεν. οὗτος ἤκουεν τοῦ Παύλου 9 8,4. Mt 9,28.
 λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει
 πίστιν τοῦ σωθῆναι, ἔειπεν μεγάλη φωνῇ· ἀνά- 10 8,8; 9,84.
 στηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἤλατο καὶ J 5,9; 11,48.
 περιεπάτει. οἱ τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος 11 28,8.
 ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες·
 οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς
 ἡμᾶς, ἑκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ 12
 Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος
 τοῦ λόγου. ὃ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ 13
 τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς
 πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν.
 ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, 14
 διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐξεπήδησαν εἰς τὸν

2 fin h^r + ο δε κυριος εδωκεν [ταχυ] ειρηνην 3 HR—
 επι 2^ο | T διδοτος 8 RW εν Λυστρ. αδυνατος 9 RT
 ηκουσεν 10 W μεγ. τη φωνη 14 εαυτων : hBT αυτων

3 διατριψαντες 4 ην δε εσχισμενον 6 fin + ολην DE
 7 fin + και εκωρηθη ολον το πληθος επι τη διδαχη· ο δε Παν-
 λος και Βαρναβας διετριβον εν Λυστροις D : και εξεπλησσετο
 πασα η πολυπληθεια επι τη διδαχη αυτων· ο δε Π. . .
 Λυστροις E 8 — εν Λυστροις DE 9 ος ατ. αυτω : υπαρχων εν
 φοβω, ατ. δε αυτω ο Πανλος 10 φωνη : + σοι λεγω εν τω ονοματι
 του κυριου Ιησου Χριστου ODa | ορθος : + και περιπατει |
 ανηλατο 12 Διαν Da 13 οι δε ιερεις του οντος Διος προ
 πολεως (Προπολεως?) . . . ενεγκαντες . . . ηθελον επιθυειν
 14 ακουσας δε B. κ. Π.

- Ex 20,11. 15 ὄχλον, κράζοντες¹ και λέγοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα
 Ps 146,6. ποιεῖτε; και ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄν-
 Is 87,16. θρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν
 Jr 32,17. ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν
 26. Jc 5,17. τὸν οὐρανὸν και τὴν γῆν και τὴν θάλασσαν και
 4 Mcc 12,13. 1 Th 1,9. τὸν οὐρανὸν και τὴν γῆν και τὴν θάλασσαν και
 17,30. 16 πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὃς ἐν ταῖς παρφημέναις
 γενεαῖς εἶασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς
 Ps 145,16; 17 ὁδοῖς αὐτῶν· καιτοι οὐκ ἁμάρτυρον αὐτὸν ἀφήκεν
 147,8. ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς και
 Jr 5,24. καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς και
 18 εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. και ταῦτα λέ-
 γοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ
 5. 19 θύειν αὐτοῖς. Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας και
 K 8,9; 11,25. Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, και πείσαντες τοὺς ὄχλους και
 2 T 8,11. λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως,
 58; 8,1; 9,16; 17,18. 20 νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέαι. κυκλωσάντων δὲ
 τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν
 πόλιν. Και τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ
 Mt 28,19. 21 εἰς Δέρβην. εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην
 και μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
 11,28; 18,48. 22 Λύστραν και εἰς Ἰκόνιον και εἰς Ἀντιόχειαν, ἐπι-
 1 Th 8,8. στηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦν-
 Mt 7,14. 23 τες ἐμμένειν τῇ πίστει, και ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων
 2 T 8,12. δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
 18,8; 20,32. 24 χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρε-
 Tt 1,5. σβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέδεντο
 25 αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. και 17
 διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν,
 25 και λαλήσαντες εἰς τὴν Πέργην τὸν λόγον κατέβησαν

17 T αὐτον W εαυτον 19 W επηλθον 21 HR
 ευαγγελισαμενοι | εις 3^ο: [H]-W 22 T (non Ti) ενμενειν
 24 H ηλθαν 25 W εις Περσην KR εν Περση

15 φωνουντες | — και 2^ο | τον ποιησαντα 19 διατρι-
 βοντων (δε) αυτων και διδασκοντων επηλθον ODaI | τινες
 Ιουδαιοι απο Ικονιου κ. Αντιοχιας | επισιτισαντες 20 αυτον:
 αυτου 21 τους εν τη πολει | πολλους

turbas clamantes, ¹ et dicentes: Viri, quid haec **15** Ex 20,11.
 facitis? et nos mortales sumus, similes vobis Ps 146,8.
 homines, annunciantes vobis ab his vanis Is 87,16.
 converti ad Deum vivum, qui fecit caelum, Jr 32,17.
 et terram, et mare, et omnia, quae in eis 10,26. Jc 5,17.

sunt: qui in praeteritis generationibus di- **16** 17,30.
 misit omnes gentes ingredi vias suas. Et **17** Ps 145,16;
 quidem non sine testimonio semetipsum reli- 147,8.
 quit, benefaciens de caelo, dans pluvias, et Jr 5,24.
 tempora fructifera, implens cibo, et laetitia
 corda nostra. Et haec dicentes, vix sedave- **18**
 runt turbas ne sibi immolarent. Supervene- **19** 2 K 11,25.
 runt autem quidam ab Antiochia, et Iconio 2 T 3,11.
 Iudaei: et persuasis turbis lapidantesque Pau- 2 K 6,9.
 lum, traxerunt extra civitatem, existimantes
 eum mortuum esse. Circumdantibus autem **20**
 eum discipulis, surgens intravit civitatem, et
 postera die profectus est cum Barnaba in
 Derben. Cumque evangelizassent civitati **21** Mt 28,19.
 illi, et docuissent multos, reversi sunt Lystram,
 et Iconium, et Antiochiam, ¹ confirmantes ani- **22** 11,23. 1 Th 3,3.
 mas discipulorum, exhortantesque ut perma- Mt 7,14.
 nerent in fide: et quoniam per multas tribu-
 lationes oportet nos intrare in regnum Dei.
 Et cum constituissent illis per singulas ec- **23** 13,3; 20,32.
 clesias presbyteros, et orassent cum ieiuna-
 tionibus, commendaverunt eos Domino, in
 quem crediderunt. Transeuntesque Pisi- **24**
 diam, venerunt in Pamphiliam, ¹ et loquen- **25**
 tes verbum Domini in Perge, descenderunt

17 nostra] § eorum ¶ vestra

19 aestimantes 24 ¶⁹³⁻⁹⁸ Pamphiliam

25 > in pergen (-en et §) verb. domini

13,1,2; 15,40. 26 in Attaliam: et inde navigaverunt Antiochiam,
unde erant traditi gratiae Dei in opus, quod
1 K 16,9. 27 compleverunt. Cum autem venissent, et
11,18. congregassent Ecclesiam, retulerunt quanta
fecisset Deus cum illis, et quia aperuisset
28 Gentibus ostium fidei. Morati sunt autem 40
tempus non modicum cum discipulis.

G 5,2. 15 Et quidam descendentes de Iudaea, do-
cebant fratres: Quia nisi circumcidamini
secundum morem Moysi, non potestis salvari.

11,90. G 2,1. 2 Facta ergo seditione non minima Paulo, et
Barnabae adversus illos, statuerunt ut as-
cenderent Paulus, et Barnabas, et quidam
alii ex aliis ad Apostolos, et presbyteros in
3 Ierusalem super hac quaestione. Illi ergo
deducti ab Ecclesia pertransibant Phoenicem,
et Samariam, narrantes conversionem Gen-
tium: et faciebant gaudium magnum omni-
14,27. 4 bus fratribus. Cum autem venissent Iero-
solymam, suscepti sunt ab Ecclesia, et ab
Apostolis, et senioribus, annunciantes quanta
5 Deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem
quidam de haeresi Pharisaeorum, qui cre-
diderunt, dicentes: Quia oportet circum-
cidi eos, praecipere quoque servare legem
Moysi.

27 — et 2°

15,2 ex illis

3 ergo] igitur , et 30 | pertransieb. | phoenicen

4 a senior.

5 crediderant

εις Ἀττάλειαν, κάκειυθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, 26 18,1,2; 15,40.
 ὁθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς
 τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοι δὲ καὶ 27 1 K 16,9.
 συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίη- 11,18;
 σεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν 15,8,4.12
 θύραν πίστεως. διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον 28 21,19.
 σὺν τοῖς μαθηταῖς.

(40) Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδί- 15 24. G 5,2.
 δασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε
 τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. γενο- 2 11,80. G 2,1.
 μένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ
 Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῳ πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν
 ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινὰς ἄλλους
 ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους
 εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οἱ 3 8,14.25; 11,19.
 μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρ-
 χοντο τὴν τε Φοινίκην καὶ Σαμαρίαν ἐκδιηγού-
 μενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἔθνῶν, καὶ ἐποίουν
 χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. παραγενό- 4 14,27.
 μενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα παρεδέχθησαν ἀπὸ τῆς
 ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυ-
 τέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ'
 αὐτῶν. Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέ- 5 11,2.
 σεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι
 δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν
 νόμον Μωϋσέως.

25 R Ἀττάλειαν 15,2 εταξαν . . . ἐξ αυτων : h^r ελεγεν
 γαρ ο Πανλος μενειν ουτως καθως επιστευσαν δισχυριζο-
 μενος : οι δε εληλυθοτες απο Ιερουσαλημ παρηγγειλαν αυτοις
 τω Πανλω και Βαρναβα και τισιν αλλοις αναβαινειν 3 RW
 (sic vul) Σαμάρειαν 4 RT Ιερουσαλημ | απο : BT υπο

25 fin + ευαγγελιζομενοι αυτους 27 ο θεος εποιησ. (αυτοις)
 μετα των ψυχων αυτων 15,1 Ιουδαίας : + των πεπιστευκο-
 των απο της αιρεσεως των Φαρισαιων 137 | περιτμηθητε και
 τω εθει Μωσεως περιπατητε 2 κ. Βαρν. συν αυτοις | Ιερουσ. : +
 οπως κριθωσιν επ αυτοις 5 οι δε παραγγειλαντες αυτοις
 αναβαινειν προς τους πρεσβυτερους εξανεστ. λεγοντες τινες απο

- 6 Συνήχθησάν τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρε-
 10,44; 11,16. 7 σβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. Πολλῆς
 δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστάς Πέτρος εἶπεν πρὸς
 αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ'
 ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ
 1,24; 11,17. 8 τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον
 τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. καὶ ὁ καρδιο-
 γνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοῦς τὸ πνεῦμα
 7,51; 10,34. 9 τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, καὶ οὐθὲν διέκρινεν
 R 2,29. μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας
 G 3,10; 5,1. 10 τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν
 t 11,30; 23,4. θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθη-
 τῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύ-
 G 2,16. 11 σαμεν βαστάσαι; ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου
 E 2,4—10. Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κάκεῖνοι.
 11,18; 21,19. 12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα
 14,3. καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς
 σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν.
 21,18. G 2,9. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος
 7—9. 14 λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν
 L 1,88. ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν
 Am 9,11.12 15 ἐξ ἔθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ τούτῳ
 Lxx. συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέ-
 γραπται·
 Jr 12,15. 16 μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω
 καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυιδ τὴν
 πεπιτωκυῖαν,
 καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω
 καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,

6 τε : RT δε 9 h ουδεν

7 ανεστησεν εν πνευματι Πετρος και 8 δους επ αυτους
 11 Ιησου Χριστου CD5 12 συνκατατιθεμενων δε των
 πρεσβυτερων τοις υπο του Πετρου ειρημενοις εισησεν
 13 αναστας Ιακ. ειπεν 15 ουτως 16 επιστρεψω | κατ-
 εσκαμμενα A Da5

Conveneruntque Apostoli, et seniores vi- 6
 dere de verbo hoc. Cum autem magna con- 7 10,44; 11,15.
 quisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos:
 Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis
 diebus Deus in nobis elegit, per os meum
 audire Gentes verbum Evangelii, et credere.
 Et qui novit corda Deus, testimonium perhi- 8 1,24; 11,17.
 buit, dans illis Spiritum sanctum, sicut et
 nobis, et nihil discrevit inter nos et illos, 9 10,34.
 fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid 10 G 3,10; 5,1.
 tentatis Deum, imponere iugum super cervices
 discipulorum, quod neque patres nostri, neque
 nos portare potuimus? Sed per gratiam Do- 11 G 2,16.
 mini Iesu Christi credimus salvari, quemad-
 modum et illi. Tacuit autem omnis multi- 12
 tudo: et audiebant Barnabam, et Paulum
 narrantes quanta Deus fecisset signa, et
 prodigia in Gentibus per eos. Et postquam 13 21,18. G 2,9.
 tacuerunt, respondit Iacobus, dicens: Viri
 fratres, audite me. Simon narravit quemad- 14 7-9.
 modum primum Deus visitavit sumere ex
 Gentibus populum nomini suo. Et huic con-
 cordant verba Prophetarum, sicut scriptum est: 15 Am 9,11.12.

Post haec revertar,

16 Jr 12,15.

et reaedicabo tabernaculum David, quod
 decedit:

et diruta eius reaedicabo,
 et erigam illud:

7 > in nob. eleg. deus

10 cervicem

11 — Christi

12 barnaban, it 36 | > fec. deus

14 simeon

16 aedificabo tab.

17 ut requirant ceteri hominum Dominum,
et omnes gentes, super quas invocatum
est nomen meum,
dicit Dominus faciens haec.

Is 45,21. 18 Notum a saeculo est Domino opus suum.

19 Propter quod ego iudico non inquietari eos,

Gn 9,4. 20 qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, ¹sed
Lv 3,17; 5,2;
17,10-16. scribere ad eos ut abstineant se a contami-
nationibus simulachrorum, et fornicatione, et

13,15. 21 suffocatis, et sanguine. Moyses enim a tem-
poribus antiquis habet in singulis civitatibus
qui eum praedicent in synagogis, ubi per

22 omne sabbatum legitur. Tunc placuit Apo-
stolis, et senioribus cum omni Ecclesia, eligere
viros ex eis, et mittere Antiochiam cum Paulo,
et Barnaba, Iudam, qui cognominabatur Bar-
sabas, et Silam viros primos in fratribus,

23 ¹scribentes per manus eorum. *APOSTOLI et 41
seniores fratres, his, qui sunt Antiochiae, et
Syriae, et Ciliciae fratribus ex Gentibus, sa-

1. 24 lutem. Quoniam audivimus quia quidam ex
nobis exeuntes, turbaverunt vos verbis, ever-
tentes animas vestras, quibus non mandavi-

25 mus: placuit nobis collectis in unum, eligere
viros, et mittere ad vos cum charissimis nostris

R 16,4. 26 Barnaba, et Paulo, ¹hominibus, qui tradiderunt
animas suas pro nomine Domini nostri Iesu

19 Deum] dominum

20 ¹ ²³ e. corr. fornicationis | — , 3°

22 cognominatur , it 37 | barsabbas

ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἄν- 17
 θρώπων τὸν κύριον,
 καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ
 ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς,

λέγει κύριος ποιῶν ταῦτα ἰ γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος. 18 Is 45,21.
 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν 19
 ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς 20 Gn 9,4.
 τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων Lv 3,17; 5,2;
 καὶ τῆς πορνείας καὶ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. 21,25.
 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς 21 18,15,27.
 κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ 2 K 8,15.
 πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. Τότε ἔδοξε 22 H 18,7,17,24.
 τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὄλη τῇ
 ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι
 εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν
 τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σίλαν, ἄνδρας
 ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γράψαντες διὰ 23 41.
 (1) χειρὸς αὐτῶν.* Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι
 ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν
 καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν.
 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐτάραξαν 24 1.
 ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, G 1,7.
 οἷς οὐ διεστείλαμεθα, ἰ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις 25
 ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς
 ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ
 Παύλῳ, ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς 26 R 16,4.
 αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 20,24; 21,18.

18 γνωστα απ αιωνος. : h²¹ † · γνωστον απ αι. [εστιν] τω κυριω το εργον αυτου. † * γνωστα απ αι. εστιν τω θεω [παντα] τα εργα αυτου. 20 πν. : T pr του | fin h^r † και οσα αν μη θελωσιν αυτοις γινεσθαι στεροις μη ποιειν 23 αδελφοι : W pr και οι 24 ημων : RT † εξελθοντες 25 KR εκλεξαμενοις

20 — και πνικτου εἰ 29 — κ. πνικτων D lren. (21,25 — και πνικτον) 28 γρ. επιστολην δ. χ. α. περιεχουσαν ταδε | — αδελφοι 34 24 εξεταραξαν 25 ημων : υμων 26 την ψυχην

27 Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν,
καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.

Mt 23,4. 28 ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν
πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν

1 K 10,7.8. 29 ἐπάναγκες, ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος
Ex 84,15,16. καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες
ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. Ἐρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατηῆλθον εἰς Ἀντιό-
χειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν

31 ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρα-

11,27; 15,1.15. 32 κλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προ-
15,22. φῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς

33 ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν· ποιήσαντες δὲ χρόνον
ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς

35 τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. Παῦλος δὲ καὶ

Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες
καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν τὸν
λόγον τοῦ κυρίου.

1 Th 3,5. 36 Μετὰ δέ τινος ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν

Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς
ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν

12,12.35. 37 τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. Βαρνάβας
δὲ ἐβούλετο συνπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάννην τὸν

18,18. 38 καλούμενον Μάρκον· Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀπο-
Kol 4,10.
2 T 4,11. στάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελ-
θόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συνπαραλαμβάνειν

4,86; 18,4. 39 τοῦτον. ἐγένετο δὲ παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρι- (24)
17,16. 1 K 18,5.

29 πορνείας : h^r+, καὶ ὅσα μὴ θελετε ἑαυτοῖς γινεσθαι
στερω μὴ ποιεῖτε | πράξετε : h^r+ | φερομενοὶ ἐν τῷ ἁγίῳ
πνεύματι | 33 fin h^r+ (34) | ἔδοξεν δὲ τῷ Σίλα ἐπιμεῖναι
αὐτοὺς (² αὐτοῦ) [, ἄλλος δὲ Ἰουδᾶς ἐπορευθῆ]. |

26 fin + εἰς πάντα πειρασμον DE 27 ἀπαγγέλλοντας
29 cf 20 30 ἀπολ. : + ἐν ἡμεραῖς ὀλιγαῖς 32 ὄντες : + πληρεῖς
πνεύματος ἁγίου | - πολλοῦ 38 ἠξίου : οὐκ ἐβούλετο
λεγων | - αὐτοῖς | ἔργον : + εἰς ὃ ἐπεμψθησαν | τοῦτον
μὴ εἶναι συν αὐτοῖς

Christi. Misimus ergo Iudam, et Silam, qui 27
 et ipsi vobis verbis referent eadem. Visum 28 Mt 23,4.
 est enim Spiritui sancto, et nobis nihil ultra
 imponere vobis oneris quàm haec necessaria:
 ut abstinence vos ab immolatis simulachro- 29
 rum, et sanguine, et suffocato, et fornicatione,
 a quibus custodientes vos, bene agetis. Valet.
 42 Illi ergo dimissi, descenderunt Antiochiam: 30
 et congregata multitudo tradiderunt episto-
 lam. Quam cum legissent, gavisus sunt super 31
 consolatione. Iudas autem, et Silas, et ipsi 32 11,27; 13,1.
 cum essent Prophetæ, verbo plurimo conso-
 lati sunt fratres, et confirmaverunt. Facto 33
 autem ibi aliquanto tempore, dimissi sunt
 cum pace a fratribus ad eos, qui miserant
 illos. Visum est autem Silae ibi remanere: 34
 Iudas autem solus abiit Ierusalem. Paulus 35
 autem, et Barnabas demorabantur Antiochia
 docentes: et evangelizantes cum aliis pluribus
 verbum Domini.

Post aliquot autem dies, dixit ad Barnabam 36 1 Th 3,5.
 Paulus: Revertentes visitemus fratres per uni-
 versas civitates, in quibus praedicavimus ver-
 bum Domini, quomodo se habeant. Barnabas 37 12,12.25.
 autem volebat secum assumere et Ioannem, qui
 cognominabatur Marcus. Paulus autem rogabat 38 18,18.
Kol 4,10.
2 T 4,11.
 eum (ut qui discessisset ab eis de Pamphilia,
 et non isset cum eis in opus) non debere re-
 cipi. Facta est autem dissensio, ita ut dis- 39 4,36; 13,4.
17,16. 1 K 13,5.

28 necessario

29 sanguine [suffocato]

30 *cf* 3   33 — aliquanto

34 — *vers.*   36 *cf* 12   37 *cf* 22

38 — ut | 93-98 Pamphylia | recipi eum

- cederent ab invicem, et Barnabas quidem
 14,28. 40 assumpto Marco navigaret Cyprum. Paulus
 2 K 1,12. vero electo Sila profectus est, traditus gra-
 41 tiae Dei a fratribus. Perambulabat autem
 Syriam, et Ciliciam, confirmans Ecclesias:
 praecipiens custodire praecepta Apostolorum,
 17,14; 19,22. 16 et seniorum. Pervenit autem Derben, et
 2 T 1,5. Ph 2,19-22. Lystram. *Et ecce discipulus quidam erat ibi 43
 nomine Timotheus, filius mulieris Iudaeae fide- (2)
 6,3. 2 lis, patre Gentili. Huic testimonium bonum
 reddebant qui in Lystris erant, et Iconio
 3 fratres. Hunc voluit Paulus secum proficisci:
 et assumens circumcidit eum propter Iudaeos,
 qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes
 15,23-29. 4 quòd pater eius erat Gentilis. Cum autem
 pertransirent civitates, tradebant eis custodire
 dogmata, quae erant decreta ab Apostolis et
 5 senioribus, qui erant Ierosolymis. Et Ec-
 clesiae quidem confirmabantur fide, et abund-
 abant numero quotidie.
 18,23. 6 Transeuntes autem Phrygiam, et Galatiae (43)
 regionem, vetati sunt a Spiritu sancto loqui
 7 verbum Dei in Asia. Cum venissent autem in
 Mysiam, tentabant ire in Bithyniam: et non
 8 permisit eos Spiritus Iesu. Cum autem per- 44
 transissent Mysiam, descenderunt Troadem:
 11,5; 18,9. 9 et visio per noctem Paulo ostensa est: Vir
 Macedo quidam erat stans, et deprecans eum, et

39 — quidem 40 Dei] domini

41 — praecip. . . senior.

16,1 ~~§ 10~~ in Derben

2 — bonum

3 gentilis esset

4 qui essent

6 > sancto spiritu (§ spritu) | — Dei

7 — in 2°

σθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον.

41(2) Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παρα- 40 14,26.
 δοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν· 2 K 1,12.
 διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων 41 28.
 24 τὰς ἐκκλησίας. Κατήνησεν δὲ καὶ εἰς Δέροβην 16 17,14; 19,22.
 καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητῆς τις ἦν ἐκεῖ 2 T 1,5.
 ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς Ph 2,19—22.
 πατρὸς δὲ Ἑλλήνος, ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν 2 6,8.
 Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλησεν ■ 21,28 s. G 2,8.
 ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέ- 1 K 9,20.
 τεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν
 τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι
 Ἑλλῆν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. Ὡς δὲ διεπο- 4 15,28—29; 21,25.
 ρεῦντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν
 τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων
 καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. Αἱ 5
 μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ
 ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, ■ 18,28.
 κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλήσαι
 τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν 7
 Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι,
 καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ· παρελ- 8
 θόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα.
 καὶ ὄραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ 9 11,5; 18,9.
 Μακεδῶν τις ἦν ἐστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ

40 ἀδελφῶν·: H, T (non Ti). 41 Κιλικίαν: H pr [την]
 16,1 και 1^ο: [R]—T 3 T τον πατερα αυτ. οτι E.

39 τότε Βαρναβας παραλαβων τ. Μ. επλευσεν 41 fin +
 παραδιδους τας εντολας των πρεσβυτερων 16,1 Διελθων
 δε τα εθνη ταυτα κατηνησεν εις 4 Διερχομενοι δε τ. π.
 εκηρυσσον και παρεδ. αυτοις μετα πασης παρηγοιας τον
 κυριον Ιησουν Χριστον αμα παραδιδοντες και τας εντολας
 (των) αποστ. 5 — τη πιστει 6 διελθοντες Ha5 |
 μηδενι λαλ. τ. λ. του θεου 7 ηθελαν 8 διελθοντες |
 κατηνησαν 9 εν οραματι | ωσει ανηρ | — ην DE | και
 2^ο: κατα προσωπου αυτου

16,10—18. Πραξεις Αποστολων

10 λέγων· διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοηθήσον ἡμῖν. ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

11 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν πόλιν,

12 ἡκάεϋθεν εἰς Φιλίππους, ἣτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία. Ἥμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς.

13,14. 18 τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομιζομεν προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλάλοϋμεν ταῖς συνελθούσαις

J 6,44. 14 γυναιξίν. καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρο- 42
6,10 a; 10,35; 17,34. πωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἣς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν

15 προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ Παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρε-

19,18; 19,34. 16 βιάσατο ἡμᾶς. Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν

Mc 1,24.34. 17 παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν

4,2; 19,18. 18 σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.
Mc 16,17.

10 H συνβιβαζοντες 11 δε 1^ο: HR ουν 12 h⁸¹ πρωτη μεριδος της M. h⁸¹W πρωτη της μεριδος της Μακεδ. ° cj πρ. τ. Περίδος Μακ. 17 H [τω] Πανλω

10 διεγερθεις ουν διηγησατο το οραμα ημιν και ενοησαμεν οτι | θεος : κυριος Da5 | αυτ. : τους εν τη Μακεδονια 11 τη δε επαυριον αχθεντες απο | και τη επ. ημερα | Νεαπολιw ODa5 12 πρωτη : κεφαλη | — μεριδος Da | (πρωτης μεριδος της M. Crell) 13 εδοκει προσευχη ειναι D ενομιζετο προσευχη ε. EHa5 14 θεον : κυριον 15 και 1^ο : + πας Da | κυρια : θεω 16 αυτης : δια τουτου 17 — ανθρωποι | ευαγγελιζονται

dicens: Transiens in Macedoniam, adiuva nos.
 Ut autem visum vidit, statim quaesivimus 10
 proficisci in Macedoniam, certi facti quòd
 vocasset nos Deus evangelizare eis.

Navigantes autem a Troade, recto cursu 11
 venimus Samothraciam, et sequenti die Nea-
 polim: et inde Philippos, quae est prima 12
 partis Macedoniae civitas, colonia. Eramus
 autem in hac Urbe diebus aliquot, conferentes.
 Die autem sabbatorum egressi sumus foras 13
 portam iuxta flumen, ubi videbatur oratio

esse: et sedentes loquebamur mulieribus,
 quae convenerant. Et quaedam mulier no- 14 J 6,44.
 (4) mine Lydia, purpuraria civitatis Thyatiren- 10,35.
 orum, colens Deum, audivit: cuius Dominus
 aperuit cor intendere his, quae dicebantur a
 Paulo. Cum autem baptizata esset, et domus 15
 eius, deprecata est dicens: Si iudicastis me
 fidelem Domino esse, introite in domum meam,
 et manete. Et coegit nos. ¹ Factum est 16 12,13; 19,24.
 (5) autem euntibus nobis ad orationem, puellam
 quandam habentem spiritum pythonem obviare
 nobis, quae quaestum magnum praestabat do-
 minis suis divinando. Haec subsecuta Paulum, 17 Mc 1,24.34.
 et nos, clamabat dicens: Isti homines servi
 Dei excelsi sunt, qui annunciant vobis viam
 salutis. Hoc autem faciebat multis diebus. 18 19,13.
 Mc 16,17.

10 quod] quia

12 philippis | 𐤀𐤌𐤏𐤍 Mac., civ. (𐤌𐤏𐤍,) col. | 𐤀
 consistentes

- Dolens autem Paulus, et conversus, spiritui dixit: Praecipio tibi in nomine Iesu Christi
- 19,26. 19 exire ab ea. Et exiit eadem hora. ¹ Videntes autem domini eius quia exivit spes quaestus eorum, apprehendentes Paulum, et Silam per-
- 17,6. 20 duxerunt in forum ad principes: et offerentes eos magistratibus, dixerunt: Hi homines conturbant civitatem nostram, cum sint Iudaei:
- 1 Rg 18,17. 21 et annunciant morem, quem non licet nobis suscipere, neque facere, cum simus Romani.
- 2 K 11,25. 22 Et cucurrit plebs adversus eos: et magistratus, scissis tunicis eorum, iusserunt eos virgis
- Ph 1,30. 23 caedi. Et cum multas plagas eis imposuissent, miserunt eos in carcerem, praecipientes
- 1 Th 2,2. 24 custodi ut diligenter custodiret eos. Qui cum tale praeceptum accepisset, misit eos in interiorum carcerem, et pedes eorum strinxit
- 25 ligno. Media autem nocte Paulus, et Silas orantes, laudabant Deum: et audiebant eos,
- 4,31. 26 qui in custodia erant. Subito vero terraemotus factus est magnus, ita ut moverentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: et universorum
- 27 vincula soluta sunt. Expergefactus autem custos carceris, et videns ianuas apertas carceris, evaginato gladio volebat se interficere, aestimans fugisse vinctos. Clamavit autem Paulus voce magna, dicens: Nihil tibi

22 concurrit | — eos 2°

24 in ligno

25 adorantes

26 > et aperta sunt stat. ostia omnia

27 > apertas ianuas

28 > magna voce

διαπονηθεῖς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύ-
 ματι εἶπεν· παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ
 Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ
 τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν 19 16,25.
 ἢ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν
 Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν
 ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς 20 17,6.
 τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκ- 1 Rg 18,17.
 ταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες,
 καὶ καταγγέλλουσιν ἕθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παρα- 21
 δέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. καὶ συν- 22 2 K 11,25.
 ἐπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ Ph 1,30.
 περιορήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον θραβδίσειν, 1 Th 2,2.
 ἢ πολλὰς δὲ ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς 23
 φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς
 τηρεῖν αὐτούς· ὃς παραγγέλιαν τοιαύτην λαβὼν 24 12,6,10.
 ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς
 43 πόδας ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ 25 Jo 5,13.
 τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι Kol 3,16.
 ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι·
 ἢ ἄφνω δὲ σεισμός ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι 26 4,31.
 τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου· ἠνεφχῆθησαν δὲ
 παραχοῆμαί αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ
 ἀνέθη. ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ 27 12,19; 27,42.
 ἰδὼν ἀνεφγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασά-
 μενος τὴν μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν,
 νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ἐφώνησεν 28
 δὲ Παῦλος μεγάλη φωνῇ λέγων· μηδὲν πράξης

19 h Kai ιδοντες οι 23 δε: hRT τς 26 T ηνοιχθησαν |
 Η [παραχορημα] 27 T— την 28 RT φωνη μεγ. Πανλος

18 επιστρεψας δε ο Π. τω πνευματι και διαπονηθεῖς |
 ινα εξελθης | ευθεως εξηλθεν 19 ως δε ειδαν οι κυρ.
 της παιδικης | εξ. η ελπ. : απεστρεθησαι | αυτων : + ης
 ειχαν δι αυτης 21 ημας παραδεξασθαι ουτε | υπαρχουσιν
 22 Και πολυς οχλος συνεπεστησαν κ. α. κραζοντες 23 τη-
 ρεισθαι 24 ος : ο δε | αυτων ησφαλισαντο εν τω ξυλο
 25 κ. δε μεσον της νυκτος ο. Π. 26 ανελυθη κ* D*

29 σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. αἰτήσας
δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος

2,87. L 3,10. 30 προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ Σίλα, καὶ προαγαγὼν
αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα

J 8,29. 31 σωθῶ; οἱ δὲ εἶπαν· πιστευσον ἐπὶ τὸν κύριον

32 Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. καὶ
ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ σὺν πᾶσιν τοῖς

33 ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν,
καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παρα-

8,89. Pa 23,5. 34 χρῆμα, ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρ-
έδηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλίασατο πανοικεῖ πεπι-

35 στευκῶς τῷ θεῷ. Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστει- 44
λαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπό-

36 λυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ
δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον,

37 ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε. νῦν
οὖν ἐξεληθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ὁ δὲ Παῦλος

32,25. Jdc 18,6. 37 ἔφη πρὸς αὐτούς· δεῖραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατα-
κρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν

38 εἰς φυλακὴν· καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν;
οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.

22,29. 38 ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ
ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι

Mt 8,34. 39 Ῥωμαῖοί εἰσιν, καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς,
καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως.

29 T κ. τῷ Σίλα 30 ἐξω : h^r + τοὺς λοιποὺς ασφαλισα-
μενοὺς 32 θεοῦ : hRT κυρίου 36 HR— τουτούς
37 W εβαλον 38 δε 1° : T τε

29 ὑπαρχων Da | προσεπ. προς τους ποδας 30 προηγαγεν
34 ηγαλλιατο συν τω οικω αυτου πεπ. επι τον θεον 35 ημ.
δε γεν. συνηλθον οι στρατηγοι επι το αυτο εις την αγοραν
και αναμνησθεντες τον σεισμον τον γεγονοτα εφοβηθησαν
και απεστ. | εκειν. : + ους εχθες παρελαβες 36 και
εισελθων ο δεσμοφ. απηγγειλεν | — εν ειρηνη 37 αναιτιους
δειραντες 38 ταυτα : + τα ρηθεντα προς τους στρατη-
γους· οι δε ακ. ο. Ρ. ε. εφ. 39 και παραγενομενοι μετα
φιλων πολλων εις την φυλακην παρεκ. αυτους εξελθειν

mali feceris: universi enim hic sumus. Peti- 29
 toque lumine, introgressus est: et tremefactus
 procidit Paulo et Silae ad pedes: et produ- 30 2,37.
 cens eos foras, ait: Domini, quid me oportet
 facere, ut salvus fiam? At illi dixerunt: 31
 Crede in Dominum Iesum: et salvus eris tu,
 et domus tua. Et locuti sunt ei verbum 32
 Domini cum omnibus, qui erant in domo
 eius. Et tollens eos in illa hora noctis, lavit 33
 plagas eorum: et baptizatus est ipse, et
 omnis domus eius continuo. Cumque per- 34
 duxisset eos in domum suam, apposuit eis
 mensam, et laetatus est cum omni domo
 sua credens Deo. Et cum dies factus 35
 esset, miserunt magistratus lictores, di-
 centes: Dimitte homines illos. Nunciavit 36
 autem custos carceris verba haec Paulo: Quia
 miserunt magistratus ut dimittamini, nunc
 igitur exeuntes, ite in pace. Paulus autem 37 22,25.
 dixit eis: Caesos nos publice, indemnatos,
 homines Romanos miserunt in carcerem, et
 nunc occulte nos eiiciunt? Non ita: sed
 veniant, et ipsi nos eiiciant. Nunciaverunt 38
 autem magistratibus lictores verba haec.
 Timueruntque audito quòd Romani essent:
 et venientes deprecati sunt eos, et edu- 39 Mt 8,34.
 centes rogabant ut egrederentur de Urbe.

28 > fec. tibi mali

29 — ad pedes

31 in domino iesu

33 omn. dom.] omne.

35 dimitte

37 (C inc. v. 38 et ipsi)

40 Exeuntes autem de carcere, introierunt ad Lydiam: et visis fratribus consolati sunt eos, et profecti sunt.

1 Th 2,2. **17** Cum autem perambulassent Amphipolim, et Apolloniam, venerunt Thessalonicam, ubi

L 4,16. **2** erat synagoga Iudaeorum. Secundum consuetudinem autem Paulus introivit ad eos, et per sabbata tria disserebat eis de Scripturis,

L 24,26,27. **3** adaperiens et insinuans quia Christum oportuit pati, et resurgere a mortuis: et quia hic est Iesus Christus, quem ego annuncio vobis.

45,46.

4 Et quidam ex eis crediderunt, et adiuncti sunt Paulo, et Silae, et de colentibus, Gentilibusque multitudo magna, et mulieres

13,45. **5** nobiles non paucae. Zelantes autem Iudaei, ⁴⁷ assumentesque de vulgo viros quosdam ⁽⁶⁾

16,20. **6** bant eos producere in populum. Et cum non invenissent eos, trahebant Iasonem, et quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes: Quoniam hi, qui Urbem concita-

L 2,1; 23,2.
J 10,12.
R 16,21.
Ph 1,17.

7 tant, et huc venerunt, quos suscepit Iason, et hi omnes contra decreta Caesaris faciunt,

8 regem alium dicentes esse, Iesum. Concitaverunt autem plebem, et principes civitatis

---

17,3 > christus iesus

ε orbem

ἐξεληθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς 40
τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ-
φοὺς καὶ ἐξῆλθαν.

25 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολ-17 1 Th 2,2.
λωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συνα-
γωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ 2 L 4,16.
εἰσῆλθεν πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία δι-
λέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ 3 L 24,26,27.
παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ 45,46.
ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ 18,5; 26,28.
Χριστός, ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καὶ 4 18,43; 28,24.
τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν
τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων
πλήθος πολὺ, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.
45 Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι 5 18,45.
τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς καὶ ὄχλο- 1 Th 2,16.
ποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες
τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς
τὸν δῆμον· μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα 6 18,30.
καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες
ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ
ἐνθάδε πάρεισιν, ὅς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ 7 L 2,1; 23,2.
οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος J 19,12.
πράσσουν, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν.
ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας 8

40 ἐξῆλθαν : W -ον 17,2,3 W αυτοις, απο τ. γρ. διαν.
3 ο 1^ο 2^ο : [R]—hT | K χριστός, T Χριστός | HR Ἰησοῦς ον
4 H κ. [τω] Σ. 5 T τινας ἀνθρ. πον.

εἰποντες· ἠγνοησαμεν τα καθ υμας οτι εστε ἀνδρες δικαιοι
καὶ ἐξαγαγ. παρεκαλεσαν αυτοις λεγοντες· εκ της πολεως
ταυτης εξελθατε, μη ποτε παλιν συνστραφωσιν ημιν επικρα-
ζοντες καθ υμων

40 απο : εκ A Da5 | ηλθον | ιδ. τους αδελφ. διηγησαντο
οσα εποιησεν κυριος αυτοις παρακαλεσαντες αυτοις 17,1 και
... εις : και κατηλθον εις Απολλωνιδα κακειθεν εις 2 ο
Παυλος | απο : εκ 4 τω Σιλαια τη διδαχη πολλοι των σεβ.
| και γυναικες 5 οι δε απειθουντες Ιουδαιοι συνστρεψαντες
τιν. α. τ. αγ. πον. εθορυβουσαν 6 βοωντες και λεγοντες |
ουτοι : + εισιν 8 τους πολιτ. κ. τ. οχλ.

9 ἀκούοντας ταῦτα, καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

9,25; 28,28.81. 10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροϊαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων

J 5,39. 7,1. 11 ἀπήεσαν· οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, [τὸ] καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες

12 τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.

14,19. 1 Th 2,14. 13 Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κάκει σαλεύοντες καὶ

18,1. 14 ταρασσόντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὁ τε Σίλας καὶ

15 ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξήεσαν.

J 2,17. 16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοῦ τοῦ 20 Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ

2; 18,4. 17 θεωροῦντος κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν

1 K 4,12. 18 ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων

11 [το] : W—T

12 W fin·

18 H Στωικων

11 εχει DE | fin + καθως Παυλος απαγγελλει 137
12 πολλοι : τινες | επιστ. : + τινες δε ηπιστησαν | Ελληνων
13 οτι λογος θεου κατηγ. εις Βερ. και επιστευσαν και ηλθ.
εις αυτην | fin + ου διελιμπανον 14 τον μεν ουν Π. οι αδ.
εξαπεστ. απελθειν επι | εως : ως Ηαζ | (Θεσσαλιαν Markland ej)
15 και λαβ. : παρηλθεν δε την Θεσσαλιαν· εκωλυθη γαρ εις αυτους
κηρυξαι τον λογον· λαβ. δε | εντ. παρα Παυλου | οπως εν ταχει
16 εκδ. αυτου Η* D* | θεωρουντι Daζ 17 παρατυχοντας

audientes haec. Et accepta satisfactione a 9
 Iasone, et a ceteris, dimiserunt eos. Fratres 10
 vero confestim per noctem dimiserunt Paulum,
 et Silam in Beroeam. Qui cum venissent, in
 synagogam Iudaeorum introierunt. Hi autem 11 *J* 5,39.
 erant nobiliores eorum, qui sunt Thessaloni- *7,1.*
 cae, qui susceperunt verbum cum omni avi-
 ditate, quotidie scrutantes Scripturas, si haec
 ita se haberent. Et multi quidem crediderunt 12
 ex eis, et mulierum Gentilium honestarum, et
 viri non pauci. Cum autem cognovissent in 13 *1 Th* 2,14.
 Thessalonica Iudaei, quia et Beroeae praedi-
 catum est a Paulo verbum Dei, venerunt et
 illuc commoventes, et turbantes multitudinem.
 Statimque tunc Paulum dimiserunt fratres, 14 *16,1.*
 ut iret usque ad mare: Silas autem, et
 Timotheus remanserunt ibi. Qui autem de 15
 ducebant Paulum, perduxerunt eum usque
 Athenas, et accepto mandato ab eo ad Silam,
 et Timotheum ut quàm celeriter venirent ad
 illum, profecti sunt.

Paulus autem cum Athenis eos expectaret, 16
 incitabatur spiritus eius in ipso, videns idolo-
 latriae deditam civitatem. Disputabat igitur 17
 in synagoga cum Iudaeis, et colentibus, et
 in foro, per omnes dies ad eos, qui aderant.
 Quidam autem Epicurei, et Stoici philosophi 18 *1 K* 4,12.

9 accepto satis ab

10 advenissent

12 > gentil. mul.

15 — eum | *U*⁹² Sylam

16 idolatriae

- disserebant cum eo, et quidam dicebant: Quid vult seminiverbius hic, dicere? Alii vero: Novorum daemoniorum videtur annunciator esse: quia Iesum, et resurrectionem annun-
- 19 ciabat eis. Et apprehensum eum ad Areopagum duxerunt, dicentes: Possumus scire quae est
- 20 haec nova, quae a te dicitur, doctrina? nova enim quaedam infers auribus nostris: Volumus ergo scire quidnam velint haec esse.
- 21 (Athenienses autem omnes, et advenae hospites, ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere,
- 22 aut audire aliquid novi.) Stans autem Paulus 48 in medio Areopagi, ait: Viri Athenienses per
- 23 omnia quasi superstitiosiores vos video. Praetereans enim, et videns simulachra vestra, inveni et aram, in qua scriptum erat: IGNOTO DEO. Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego annuncio vobis. Deus, qui
- 1 Rg 8,27. 24 litis, hoc ego annuncio vobis. Deus, qui
Is 42,5.
Mt 11,25.
7,48.
- Ps 50,12. 25 fecit mundum, et omnia quae in eo sunt, hic caeli et terrae cum sit Dominus, non in manufactis templis habitat, nec manibus humanis colitur indigens aliquo, cum ipse det omnibus vitam, et inspirationem, et omnia:
- Dt 32,8. 26 fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terrae, definiens statuta tempora, et terminos habitationis
- Is 55,6. 27 eorum, quaerere Deum si forte attraherent eum, aut inveniant, quamvis non longe sit ab
- Is 145,18. 28 unoquoque nostrum. In ipso enim vivimus,
Jr 23,23.

19 ariopag- , it 22. 34

24 inhabitat

27 adtractent

συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι
ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· ξένων δαι-
μονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν
καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοι δὲ 19
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες·
δυνάμεθα γνῶναι τίς ἢ καινὴ αὐτῆ ἢ ὑπὸ σοῦ
λαλουμένη διδαχὴ; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις 20
εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι τίνα
θέλει ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ 21
ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ἠδκαίρουν ἢ
46 λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον. Σταθεῖς δὲ 22
Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἄρειου πάγου ἔφη· ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους
ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν 23
τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὔρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπε-
γέγραπτο· ΑΓΝΩΣΤΩ ΘΕΩ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες
εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ὁ θεὸς 24
ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ,
οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν
χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν 25
ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος,
αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ προίην καὶ τὰ πάντα·
ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν 26
ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὀρίσας προστεταγ-
μένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
αὐτῶν,¹ ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν 27
αὐτὸν καὶ εὐροίεν, καὶ γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς
ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν 28

24 1 Rg 8,27.
Is 42,6.
Mt 11,26.
7,48.

25 Ps 50,12.

26 Dt 32,8.

Dt 4,29.
Is 55,6.
L 24,39.
1 J 1,1.
Ps 145,18.
Jr 23,23.

19 δε : RT τε | T Αριον | Η [η] υπο 22 T Αριου

18 — οτι... ευηγγ. | (Αναστασιν Chrys.) 19 μετα δε ημερας
τινας επιλαβ. αυτ. ηγαγον αυτον επι (του) Αριου παγον πυνθα-
νομενοι και λεγ. | καταγγελλομενη 20 φερεις ρηματα |
τι αν θελοι Dal⁵ 21 επιδημ. εις αυτους 23 αναθ. : διυστορων
| ην γεγραμμενον 25 οτι οντος ο δους 26 ενος αιματος
Dal⁵ | προτεταγμενους D*⁵ | κατα οροθεσιαν 27 μαλιστα
ζητειν το θειον εστιν | αυτο | μακρην ον αφ ενος εκαστου
ημων

και κινουμεθα και εομεν, ως και τινες των καθ' υμας ποιητων ειρηκασιν·

του γαρ και γενος εομεν.

Aratus, Phaenomena 5.

- Gn 1,27. 29 γενος ουν υπαρχοντες του θεου ουκ οφειλομεν νομιζειν, χρυσω η αργυρω η λιθω, χαράγματι τεχνης και ενδυμησης ανθρωπου, τοθειον ειναι
- 19,26. 1 K 12,2. R 1,23. 28. 14,16. 30 ομοιον. τους μεν ουν χρονους της αγνοιας υπεριδων ο θεος τα νυν απαγγελλει τοις ανθρωποις
- L 24,47. Sir 28,7 Lxx. Ps 9,9; 96,12; 98,9. 31 παντας πανταχου μετανοειν, καθοτι εστησεν ημεραν εν η μελλει κρινειν την οικονεμενην εν δικαιοσυνη, εν ανδρι φ ωρισεν, πιστιν παρασχων πασιν ανα-
- 10,42. R 10,14. 24,25. 32 στησας αυτον εκ νεκρων. ακουσαντες δε αναστασιν νεκρων, οι μεν εκλευαζον, οι δε ειπαν·
- 33 ακουσομεθα σου περι τουτου και παλιν. ουτως
- 18,14. 34 ο Παυλος εξηλθεν εκ μεσου αυτων. τινες δε 47 ανδρες κολληθεντες αυτω επιστευσαν, εν οις και Διονυσιος ο Αρεοπαγειτης και γυνη ονοματι Δαμαρις και ετεροι ουν αυτοις.
- 18 Μετα ταυτα χωρισθεις εκ των Αθηνων ηλθεν 21 2
- R 16,3. 2 εις Κορινθον. και ευρων τινα Ιουδαιον ονοματι 26. 11,38. Ακυλαν, Ποντικον τω γενει, προσφατως ελληλυθота απο της Ιταλιας, και Προσκιλαν γυναικα αυτου, δια το διατεταχεναι Κλαυδιον χωριζεσθαι παντας τους Ιουδαιους απο της Ρωμης, προσ-
- 30,34. 1 K 4,12. 3 ηλθεν αυτοις, και δια το ομοτεχνον ειναι εμενεν παρ' αυτοις, και ηργαζοντο· ησαν γαρ σκηνοποιοι
- 17,2,17. 4 τη τεχνη. διελεγετο δε εν τη συναγωγη κατα

28 h ημας 29 Ti-Gr χρυσοι 30 R παραγγελλει
34 H [o] | HR Αρεοπαγιτης 18,2 T τεταχεναι 3 hR ηργαζετο

28 εομεν το καθ ημεραν ωσπερ και των κ. υ. τινες ειρηκ. 30 της αγν. ταυτης παριδων 31 ημεραν κριναι | δικ. ανδρι Ιησου | παρεσχειν 34 εκολληθησαν | ο : τις | και 2^ο . . . Δαμ. : ευσχημων 18,1 Αναχωρησας δε απο 2 Ρωμης : + οι κεκατωκησαν εις την Αχαιαν | αυτω ο Παυλος 3 - ειναι | προς αυτους Da | - ησαν . . . τεχνη 4 εισπορευομενος δε εις την συναγωγην κατα π. σ. διελεγετο

et movemur, et sumus: sicut et quidam vestrorum Poetarum dixerunt:

Ipsius enim et genus sumus.

- Genus ergo cum simus Dei, non debemus aestimare auro, aut argento, aut lapidi, sculpturae artis, et cogitationis hominis, Divinum esse simile. Et tempora quidem huius ignorantiae despiciens Deus, nunc annunciat hominibus ut omnes ubique poenitentiam agant, eo quòd statuit diem, in quo iudicaturus est orbem in aequitate, in viro, in quo statuit, fidem praebens omnibus, suscitans eum a mortuis. Cum audissent autem resurrectionem mortuorum, quidam quidem irridebant, quidam vero dixerunt: Audiemus te de hoc iterum. Sic Paulus exivit de medio eorum.
- 49 Quidam vero viri adhaerentes ei, crediderunt: in quibus et Dionysius Areopagita, et mulier nomine Damaris, et alii cum eis.
- (48) Post haec egressus ab Athenis, venit Corinthum: et inveniens quendam Iudaeum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, et Priscillam uxorem eius, (eo quòd praecepisset Claudius discedere omnes Iudaeos a Roma) accessit ad eos. Et quia eiusdem erat artis, manebat apud eos, et operabatur: (erant autem scenofactoriae artis.) Et disputabat in synagoga per
- 29 Gn 1,27.
Is 40,18.
19,20. 1 K 19,2.
- 30 23. 14,16.
L 24,47.
Sir 28,7.
- 31 Ps 9,9; 96,18;
98,9.
10,42. R 10,14.
- 32
- 33
- 34
- 18
- 2 R 16,3.
26.
- 3 20,34. 1 K 4,12.
- 4

28 vestrum

31 quo 1°] qua

34 dionysius | cf 19

18,3 erant] erat

4 — vers.

18,5—14. ACTVS APOSTOLORVM.

- omne sabbatum, interponens nomen Domini
- 17,14.15. 5 Iesu, suadebatque Iudaeis, et Graecis. Cum venissent autem de Macedonia Silas et Timotheus, instabat verbo Paulus, testificans
- 18,46.51. 20,26. 6 Iudaeis esse Christum Iesum. Contradicientibus autem eis, et blasphemantibus, excutiens vestimenta sua, dixit ad eos: Sanguis vester super caput vestrum: mundus ego, ex hoc ad Gentes
- 7 vadam. Et migrans inde, intravit in domum cuiusdam, nomine Titi Iusti, colentis Deum,
- 1 K 1,14. 8 cuius domus erat coniuncta synagogae. Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua: et multi Corinthiorum audientes credebant, et baptizabantur. Dixit autem Dominus nocte per visionem Paulo: Noli timere, sed loquere, et ne taceas: propter quod ego sum tecum: et nemo apponetur tibi ut noceat te: quoniam populus est mihi
- 1 K 2,3. 9 multus in hac civitate. Sedit autem ibi annum et sex menses, docens apud eos verbum
- Ex 3,12. Jos 1,5.9. 10 Dei. Gallione autem proconsule Achaiae, 50
- In 41,10; 43,5. Jr 1,8. Hos 2,25. 22,18. J 10,16. 11 insurrexerunt uno animo Iudaei in Paulum, (49)
- 12 et adduxerunt eum ad tribunal, ¹ dicentes: Quia contra legem hic persuadet hominibus colere Deum. Incipiente autem Paulo
- 25,18—20. 14 aperire os, dixit Gallio ad Iudaeos: Si

---

6 — sua

11 — ibi

πᾶν σάββατον, ἔπειθ' ἐν τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας.
 Ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας 5 17,8.14.15.
 καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος,
 διαμαρτυρούμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν
 Ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφη- 6 18,46.51. 20,2
 μούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς
 αὐτούς· τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν·
 καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύ-
 σομαι. καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν 7
 τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν,
 οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρίσπος 8 1 κ 1,14.
 δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν
 ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων
 ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπεν δὲ 9 16,9. 1 κ 2,8.
 ὁ κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὄραματος τῷ Παύλῳ· μὴ
 φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης, ἵδιότι ἐγὼ 10 Ex 3,12.
 εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοι τοῦ κα-
 κῶσαι σε, διότι λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει
 ταύτῃ. Ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ δι- 11 19,10.
 48 δάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Γαλλίω- 12 13,7.
 νος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν
 ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον
 αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν νόμον 13
 ἀναπειθῆναι οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν
 θεόν. μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ 14 23,29;
 στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ
 25,18-20.

6 κ εγω· 7 T εισηλθεν 12 κ οι Ιουδαιοι ομοθυμ.

καὶ ἐπιθεις το ονομα του κυριου Ιησου (και) επειθεν δε ου
 μονον Ιουδ. αλλα και Ε.

5 παρεγενοντο δε 6 πολλου δε λογου γινομενου και
 γραφων διερμηνευομενων | εκτιν. ■ Πανλος τα ιμ. αυτου |
 απο του : αφ υμων 7 - και | εκειδ. : δε απο Ακυλα
 | εις τον οικον | - Τιτιου AD*α5 8 εις τον κυριον | fin +
 πιστευοντες τω θεω δια του ονοματος του κυριου ημων Ιησου
 Χριστου 11 και εκαθ. εν Κορινθω | διδ. αυτους 12 συν-
 λαλησαντες μεθ εαυτων επι τον Παυλον και επιθεντες τας
 χειρας 13 καταβωωντες και λεγ.

- μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὃ
 J 18,31. 15 Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμεν ὑμῶν· εἰ δὲ
 ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ
 νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτῆς ἐγὼ
 16 τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς
 I K 1,1. 17 ἀπὸ τοῦ βήματος. ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Σω-
 σθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν
 τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ
 21,28. 18 ἔμελεν. Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας 22
 Nu 6,9,18. ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς
 τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας,
 κειράμενος ἐν Κενχρεαῖς τὴν κεφαλὴν· εἶχεν γὰρ
 19,8. 19 εὐχήν. κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους
 κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα-
 19,9. 20 γωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρωτῶντων δὲ
 αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι οὐκ ἐπένευσεν,
 R 1,10. 21 ἄλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν· πάλιν ἀνακάμψω
 I K 4,19. Jc 4,16. πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη ἀπὸ τῆς
 21,15. 22 Ἐφέσου, ἑκατέλιπεν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς
 καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιό-
 18,8. 23 χειαν, ἑκατέλιπεν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς
 καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχό-
 μενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν,
 στηρίζων πάντα τοὺς μαθητάς.
 K 3,6; 16,12. 24 Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς
 τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον,
 19,8. R 12,11. 25 δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν κατηχη-
 Ap 3,15. μένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύ-
 ματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ

18 R Κενχρεαῖς 21 παλιν : † h^r † Δει με παντως την
 εορτην την ερχομενην ποιησαι εις Ιεροσολυμα· παλιν δε (προ
 παλ. δε ■ [et iterum]) 25 h— του 1°

14 ω ανδρες Ιουδ. 15 εχετε | θελω 16 απελυσεν
 17 απολαβομενοι | π. οι Ελληνες DEa5 18 επλευσεν |
 προσευχην 19 καταντησας | και τω επιοντι σαββατω εκει-
 νους | διελεγετο Da 20 μειναι παρ αυτοις DEa5
 24 ονοματι Απολλωνιος γενει Αλ. | Απελλης h* 25 ος ην
 κατηχ. εν τη πατριδι | τον λογον τ. κ. | απελαλει

quidem esset iniquum aliquid, aut facinus
 pessimum o viri Iudaei, recte vos sustinerem.
 Si vero quaestiones sunt de verbo, et nomi- 15 J 18,31.
 nibus, et lege vestra, vos ipsi videritis: Iudex
 ego horum nolo esse. Et minavit eos a tri- 16
 buali. Apprehendentes autem omnes Sosthe- 17 I K 1,1.
 nem principem synagogae, percutiebant eum
 ante tribunal: et nihil eorum Gallioni curae
 erat. Paulus vero cum adhuc sustinisset 18 21,23 s.
 dies multos, fratribus valefaciens, navigavit
 in Syriam, (et cum eo Priscilla, et Aquila)
 qui sibi totonderat in Cenchris caput: habebat
 enim votum. Devenitque Ephesum, et illos 19
 ibi reliquit. Ipse vero ingressus synagogam,
 disputabat cum Iudaeis. Rogantibus autem 20
 eis ut ampliori tempore maneret, non consen-
 sit, sed valefaciens, et dicens, Iterum revertar 21 R 1,10.
 ad vos Deo volente, profectus est ab Epheso. I K 4,19.
 Et descendens Caesaream, ascendit, et salu- Jc 4,15.
 tavit Ecclesiam, et descendit Antiochiam. Et 22 21,15.
 23
 facto ibi aliquanto tempore profectus est,
 perambulans ex ordine Galaticam regionem,
 et Phrygiam, confirmans omnes discipulos.

51 Iudaeus autem quidam, Apollo nomine, 24 I K 3,6.
 (0) Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit
 Ephesum, potens in scripturis. Hic erat 25 19,3. R 12,11.
 edoctus viam Domini: et fervens spiritu lo- Ap 3,15.
 quebatur, et docebat diligenter ea, quae sunt

15 § — et 2° | § III legis vestrae

17 sosthenen

18 — in | totonderant et habebant | cenchris

23 § Galatiam

24 gen.] natione

2. 26 Iesu, sciens tantum baptisma Ioannis. Hic ergo coepit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent Priscilla et Aquila, assumpserunt eum, et diligentius exposuerunt ei

2 K 3,1.
Kol 4,10.

27 viam Domini. Cum autem vellet ire Achaïam, exhortati fratres, scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cum venisset, contulit

9,22; 17,3.

28 multum his, qui crediderant. Vehementer enim Iudaeos revincebat publice, ostendens per Scripturas, esse Christum Iesum.

19 Factum est autem, cum Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum, et inveniret

2,38.

2 quosdam Discipulos: ¹ dixitque ad eos: Si Spiritum sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus

3 sanctus est, audivimus. Ille vero ait: In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt: In Ioan-

Mt 3,11.

4 nis baptizate. Dixit autem Paulus: Ioannes baptizavit baptismo poenitentiae populum, dicens: In eum, qui venturus esset post
5 ipsum, ut crederent, hoc est, in Iesum. His auditis, baptizati sunt in nomine Domini Iesu.

8,17; 10,44.46.

6 Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos, et loquebantur

26 Dom.] dei

28 publice c. seqq. coni.

19,1 ~~2~~ de discipulis

2 — dixerunt

4 baptisma

Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάνου· οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. 26 α.
 ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας προσ-
 ελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο
 τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν 27 R 16,1.
 εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν 2 K 8,1.
 τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενό- Kol 4,10.
 μενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ
 τῆς χάριτος· εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις δια- 28 9,22; 17,8.
 κατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν 5. L 28,10.
 εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

28 49 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ 19
 Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς
 Ἐφεσον καὶ εὑρεῖν τινὰς μαθητάς, εἰπέν τε πρὸς 2 2,38.
 αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες;
 οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἄλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον
 ἔστιν ἠκούσαμεν. εἰπέν τε· εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; 3
 οἱ δὲ εἶπαν· εἰς τὸ Ἰωάνου βάπτισμα. ἰ εἶπεν δὲ 4 Mt 3,11.
 Παῦλος· Ἰωάνης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας,
 τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν ἵνα
 πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. ἀκούσαντες 5.
 δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ·
 καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου χειρᾶς ἦλθε 6 2,4; 8,17;
 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε 10,44.46.
 Mc 16,17.

27 βουλομενον . . . αυτον : h^r | εν δε τη Εφεσω επι-
 δημουντες τινες Κορινθιοι και ακουσαντες αυτου παρεκαλουν
 διελθειν συν αυτοις εις την πατριδα αυτων· συγκατανευσαν-
 τος δε αυτου οι Εφεσιοι εγραψαν τοις εν Κορινθῳ μαθηταις
 οπως αποδεξωνται τον ανδρα· | 19,1,2 Εγενετο . . . ειπεν
 τε : h^{r1} | θελοντος δε του Παυλου κατα την ιδιαν βουλην
 πορευεσθαι εις Ιεροσολυμα ειπεν αυτω το πνευμα υποστρε-
 φειν εις την Ασιαν· διελθων δε τα ανωτερικα μερη ερχεται
 εις Εφεσον, και ευρων τινας μαθητας ειπεν | 2 και ευρων τινας
 μαθ. ειπεν 1 Τ κατελθειν 3 ειπ. τε : h^T ο δε ειπ.

26 Ακ. κ. Πρ. Da⁵ | — του θεου 27 ανδρα (vide
 supra h^r) : + ος επιδημησας εις την Αχαιαν πολυ συνεβαλλετο
 εν ταις εκκλησιαις 28 δημ. : + διαλεγόμενος και | τον
 Ιησ. ειναι Χρ. 19,1 Απελλην n* | ανωτ. : ανατολικά 25
 2 εστιν : λαμβανουσιν τινες 4 εις Χριστον 5 fin + Χριστου
 εις αφεσιν αμαρτιων 6 ευθεως επεπεσεν

7 γλώσσαις και ἐπροφήτεον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες

18,19,26;
28,28,31.

8 ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν
συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς δια-
λεγόμενος και πείθων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ

9. 2 T 1,15,
Tt 8,10,11.
2 K 8,17.
2 J 10.

9 θεοῦ. ὡς δὲ τινες ἐσκληρύνοντο και ἠπειθουν
κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους,
ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ'

18,11.

10 ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. τοῦτο
δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοι-
κοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου,

14,3.

11 Ἰουδαίους τε και Ἑλληνας. Δυνάμεις τε οὐ
τάς τυχοῦσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου,

5,15.
Mc 5,28.

12 ὥστε και ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ
τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια και
ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τάς νόσους, τὰ τε

L 9,49.
16,18.

13 πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι. Ἐπεχείρησαν 50
δὲ τινες και τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορ-
κιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα
τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες·
ὀρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν Παῦλος κηρύσσει.

14 ἦσαν δὲ τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἐπὶ

Mc 1,34.
L 4,41.

15 υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα
τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· τὸν Ἰησοῦν γινώσκω
και τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ;

16 και ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς, ἐν ᾧ
ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, κατακυριεύσας ἀμφο-
τέρων ἰσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς και

8 περι: RT pr τα 9 Τυράννου: h^r+ | ἀπο ωρας ε' εως
δεκατης | 14 T τινες 15 τον 1^ο: [H]W+ μεν
16 κατακυρ.: W pr και

8 ἐν δυνάμει μεγάλη ἐπαρρ. 9 τινες μεν οὖν αὐτῶν
10 εως παντες οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἀσίαν ἠκούσαν τοὺς λο-
γους τοῦ κυρ. Ἰουδαῖοι και Ἕλληνες 14 ἐν οἷς και υἱοὶ
Σκευα τινος ἱερέως ἠθέλησαν το αὐτο ποιησαι· εθος εἶχαν
τοὺς τοιοῦτους ἐξορκίζων· και εἰσελθοντες προς τον δαιμονι-
ζομενον ᾠξαντο επικαλεισθαι το ονομα λεγοντες· παραγ-
γελλομεν ος ἐν Ἰησου ον Παυλος κηρυσσει ἐξελθειν 15 τοτε
ἀπεκριθη 16 ἐναλλομενος | εἰς αὐτους = ἀνθρ. Dal | κυριεύσας

linguis, et prophetabant. Erant autem omnes 7
viri fere duodecim. Introgressus autem 8 18,26; 28,23,31.
synagogam, cum fiducia loquebatur per tres
menses, disputans, et suadens de regno Dei.
Cum autem quidam indurarentur, et non 9 9,2. 2 T 1,15.
crederent, maledicentes viam Domini coram T 3,10,11.
multitudine, discedens ab eis, segregavit disci- 2 K 6,17.
pulos, quotidie disputans in schola tyranni 2 J 10.
cuiusdam. Hoc autem factum est per bien- 10
nium, ita ut omnes, qui habitabant in Asia,
audirent verbum Domini, Iudaei atque Gen-
tiles. Virtutesque non quaslibet faciebat 11 14,3.
Deus per manum Pauli: ita ut etiam super 12 5,15.
languidos deferrentur a corpore eius sudaria, Mc 5,28.
et semicinctia, et recedebant ab eis languores,
et spiritus nequam egrediebantur. Tenta- 13 L 9,49.
(1) verunt autem quidam et de circumeuntibus
Iudaeis exorcistis, invocare super eos, qui
habebant spiritus malos, nomen Domini Iesu,
dicentes: Adiuro vos per Iesum, quem Paulus
praedicat. Erant autem quidam Iudaei Scevae 14
principis sacerdotum septem filii, qui hoc fa-
ciebant. Respondens autem spiritus nequam 15 Mc 1,34.
dixit eis: Iesum novi, et Paulum scio: vos L 4,41.
autem qui estis? Et insiliens in eos homo, in 16
quo erat daemonium pessimum, et dominatus
amborum, invaluit contra eos, ita ut nudi, et

8 per tres mens. c. seqq. coni.

9 — Domini | — cuiusdam

11 ☩ non modicas quasl. | > deus fac. | manus

12 et 1°] vel

14 quid.] ☩ cuiusdam | ☩ iud. nomine Sc.

☩ > scevae iudaei

16 > homo in eos

6,5.11. 17 vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem
 notum factum est omnibus Iudaeis, atque
 Gentilibus, qui habitabant Ephesi: et cecidit
 timor super omnes illos, et magnificabatur
 18 nomen Domini Iesu. Multique credentium
 veniebant confitentes, et annunciantes actus
 19 suos. Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa
 sectati, contulerunt libros, et combusserunt
 coram omnibus: et computatis pretiis illorum,
 invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta
 6,7; 12,24. 20 millium. Ita fortiter crescebat verbum Dei, et
 confirmabatur.

23,11. R 1,18. 21 His autem expletis, proposuit Paulus in
 Spiritu, transita Macedonia et Achaia ire
 Ierosolyman, dicens: quoniam postquam fuero
 17,14. R 16,23. 22 ibi, oportet me et Romam videre. Mittens
 autem in Macedoniam duos ex ministrantibus
 1 K 4,17. sibi, Timotheum, et Erastum, ipse remansit
 9. 2 K 1,8.9. 23 ad tempus in Asia. Facta est autem illo⁵³
 tempore turbatio non minima de via Domini.⁽²⁾
 16,16. 24 Demetrius enim quidam nomine, argentarius,
 faciens aedes argenteas Dianae, praestabat
 16,19. 25 artificibus non modicum quaestum: quos
 convocans, et eos, qui huiusmodi erant opi-
 fices, dixit: Viri, scitis quia de hoc artificio
 17,29. 26 est nobis acquisitio: et videtis, et auditis
 quia non solum Ephesi, sed pene totius
 Asiae, Paulus hic suadens avertit multam
 turbam, dicens: Quoniam non sunt dii, qui

19 eis] his | § comb. eos

20 > verb. dei cresc.

23 in illo t. | — Domini

25 > adquis. est nobis

τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ 17 5,5,11; 9,42.
Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἐφεσον, καὶ ἐπέ-
πεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο
τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· πολλοὶ τε τῶν πε- 18
πιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγ-
γέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ 19
περιεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους
κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς
τιμὰς αὐτῶν καὶ εὔρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε.
Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ἠῤῥξανε 20 6,7; 12,24.
καὶ ἴσχυεν.

Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν 21 23,11. R 1,18
τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν
πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ
γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ἀπο- 22 17,14; 18,5.
στείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν διακο- R 16,29.
νούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς 1 K 4,17.
ἐπέσχευεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο δὲ 23 9. 2 K 1,8,9.
κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ταραχος οὐκ ὀλίγος περὶ
51 τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυρο- 24 16,16.
κόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρεί-
χετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, οὗς 25 16,19.
συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας
εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς
ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστίν, καὶ θεωρεῖτε καὶ 26 17,29.
ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης
τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν
ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ

22 εἰς 1^ο: HR+ την 24 H [αργυρους]

18 πιστευόντων 19 — ἱκανοὶ ... πραξάντων 31 20 κρατ.
ενίσχυεν καὶ ἡ πίστις τοῦ θεοῦ ἠῤῥξανε καὶ ἐπληθύνε(το)
21 ὡς ... ταῦτα : τότε 22 χρόνον ὀλιγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ
24 ὀνοματι : ἦν | ὡς παρείχε 25 οὗς : οὗτος | τεχνίτας
εἶπε πρὸς αὐτοὺς· ἄνδρες συντεχνίται 26 εἰς Ἐφεσίους

- 27 χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη
- 28 σέβεται. ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων.
- 20,4; 21,30. 29 καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως, ὄρμησάν τε
2. Col 4,10. ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γαῖον
Phm 24. καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου.
- 30 Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον
- 31 οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί· τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ
- 31,34. 32 θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συνεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ
- 33 ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας
- 34 τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡς ἐπὶ ὄρας δύο κράζοντες· μεγάλη
- 35 ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησὶν· ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ
- 36 διοπετοῦς; ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν

27 Τ ἱερὸν Ἀρτεμ. εἰς | η 1^ο 2^ο : [H] 28 θυμου : h^r +
+ ὄραμοντες εἰς το ἀμφοδον | 29 Η Γαῖον 32 R συγκεχ.
34 H ὡσει | KR κραζοντων | Εφεσ. : hW+ μεγαλη η
Ἀρτεμις Εφεσιων 35 Η τον οχλ. ο γραμμ. 36 Η αναν-
τιρητων

27 μελλει A*D*vg 28 ταυτα δε ακουσαντες | — η Da
29 και συνεχυθη ολη η πολις αισχυνης 30 οι μαθηται εκωλων
| 31 υπαρχοντες 32 πλειστοι 33 κατεβιβασαν 34 — εκ | — η
35 κατασεισας DEa | Εφεσ. : ημετεραν | ειναι | διοσπετους

manibus fiunt. Non solum autem haec periculi- 27
 tabitur nobis pars in redargutionem venire,
 sed et magnae Dianae templum in nihilum
 reputabitur, sed et destrui incipiet maiestas
 eius, quam tota Asia, et orbis colit. His 28
 auditis, repleti sunt ira, et exclamaverunt
 dicentes: Magna Diana Ephesiorum. Et im- 29 ^{20,4; 21,30.}
 pleta est civitas confusione, et impetum fece-
 runt uno animo in theatrum, raptο Gaio, et
 Aristarcho Macedonibus, comitibus Pauli.
 Paulo autem volente intrare in populum, non 30
 permiserunt discipuli. Quidam autem et de 31
 Asiae principibus, qui erant amici eius, mise-
 runt ad eum rogantes ne se daret in theatrum:
 alii autem aliud clamabant. Erat enim Eccle- 32
 sia confusa: et plures nesciebant qua ex
 causa convenissent. De turba autem detraxe- 33
 runt Alexandrum, propellentibus eum Iudaeis.
 Alexander autem manu silentio postulato,
 volebat reddere rationem populo. Quem ut 34
 cognoverunt Iudaeum esse, vox facta una
 est omnium, quasi per horas duas claman-
 tium: Magna Diana Ephesiorum. Et cum 35
 sedasset scriba turbas, dixit: Viri Ephesii,
 quis enim est hominum, qui nesciat Ephesio-
 rum civitatem cultricem esse magnae Dianae,
 Iovisque prolis? Cum ergo his contradici 36
 non possit, oportet vos sedatos esse, et nihil

31 ~~est~~ darent33 aut. 2°] ergo | > rat. reddere

34 > est una

37 temere agere. Adduxistis enim homines istos,
 neque sacrilegos, neque blasphemantes deam
 38 vestram. Quòd si Demetrius, et qui cum eo
 sunt artifices, habent adversus aliquem causam,
 conventus forenses aguntur et proconsules
 39 sunt, accusent invicem. Si quid autem alterius
 rei quaeritis: in legitima Ecclesia poterit ab-
 40 solvi. Nam et periclitamur argui seditionis
 hodiernae: cum nullus obnoxius sit (de quo
 possimus reddere rationem) concursus istius.
 Et cum haec dixisset, dimisit Ecclesiam.

20 Postquam autem cessavit tumultus, vo-⁵⁴
 catis Paulus discipulis, et exhortatus eos,⁽³⁾
 valedixit, et profectus est ut iret in Macedo-
 2 niam. Cum autem perambulasset partes illas,
 et exhortatus eos fuisset multo sermone,
 3 venit ad Graeciam: ubi cum fecisset men-
 ses tres, factae sunt illi insidiae a Iudaeis
 navigaturo in Syriam: habuitque consilium
 4 ut reverteretur per Macedoniam. Comitatus
 est autem eum Sopater Pyrrhi Beroeensis,
 Thessalonicensium vero Aristarchus, et Se-
 cundus, et Gaius Derbeus, et Timotheus:
 16,8. 5 Asiani vero Tychicus, et Trophimus. Hi
 cum praecessissent, sustinuerunt nos Tro-
 6 ade: nos vero navigavimus post dies

17,10; 19,29.
 R 16,21.

38 pro consulibus 40 sit, de . . . rationem c.

20,3 fec.] fuisset

4 ~~S~~ Sosipater | pyrrhi | beroensis

5 sustinebant

προπειτὲς πράσσειν. ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας 37
 τούτους οὔτε ἱεροσούλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν
 θεὸν ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν 38 13,7; 18,12.
 αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι
 ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείωσαν ἀλλή-
 λους. εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ 39
 ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν 40
 ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς
 αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀπο-
 δοῦναι λόγον περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ
 ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

29 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρουβον μετα-20 17, 19,21.
 πεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρα-
 καλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορευέσθαι εἰς
 (52) Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ 2
 παρακάλεσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν
 Ἑλλάδα, ἵ ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπι- 3 9,24; 23,16.
 βουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνά- 2 K 11,26.
 γεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑπο-
 στρέφειν διὰ Μακεδονίας. συνείπετο δὲ αὐτῷ 4 17,10. 19,29;
 Ζώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ 21,29; 27,2.
 Ἀρίσταρχος καὶ Σέκουνδος, καὶ Γαῖος Δερβαῖος R 16,21.
 καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. 2 T 4,20.
 οὗτοι δὲ προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τροφάδι. 5 16,8.
 ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν 6

39 περαιτ. : T περι ετερων 40 h^b † περι της σημ. . .
 ταυτης † | H σημερον μηδ. | h⁸¹ — οὐ² εἰ αιτιοι υπαρχοντες
 περι ου ου | h⁸ — περι 3° | R υπαρχοντος. 20,4 αυτω :
 † h^r † [R] † αχει της Ασιας | R Σεκουῦνδος | H Γαῖος |
 Ασιανοι : h^r Εφεσιοι | H Τύχιμος 5 K προσελθοντες

37 τουτους ενθαδε | θεαν Da⁵ | υμων E*Hyg 38 προς
 αυτους τινα λογ. 39 εν τω νομω εκκλ. 40 οντος 20,1 προσ-
 καλεσαμενος A Da⁵ | μεταστειλαμενος 69. 1739 | πολλα
 παρακ. α(πο)σπασαμενος | — πορευεσθαι Da 2 τα : pr
 παντα | παρακ. αυτ. : χρησαμενος 3 ηδελγησεν αναχθηῖναι |
 ειπεν δε το πνευμα αυτω 4 μελλοντος ονν εξιεναι αυτου
 μεχρι της Ασιας Σωπ. | Σωσιπατρος 4a | — Πυρρον Ha⁵ |
 Τυχ. : Εντυχος δ ημας : αυτον

ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς
 εἰς τὴν Τροάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου διετρι-
 1 ^{K 16,2.} 7 ψαμεν ἡμέρας ἑπτὰ. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαβ-
 2,42.46. βάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος
 διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον,
 8 παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ἦσαν
 δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερφῶ οὗ ἦμεν συνηγ-
 9 μένοι. καθεζόμενος δὲ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχος
 ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπνῶ βαθεῖ,
 διαλεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς
 ἀπὸ τοῦ ὑπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω
 1 ^{Rg 17,21.} 10 καὶ ἤρθη νεκρός. καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν
^{Mc 5,89.} αὐτῷ καὶ συνπεριλαβὼν εἶπεν· μὴ θορυβεῖσθε·
 11 ἢ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ἀναβὰς δὲ
 καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν
 12 τε ὀμιλήσας ἄχρι ἀγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ἤγαγον
 δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ με-
 13 τρώως. Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον 25
 ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀνα-
 λαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος
 14 ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ὥς δὲ συνέβαλλεν
 ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν
 15 εἰς Μιτυλήνην· κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ
 κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρε-
 βάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένη ἤλθομεν εἰς
 18,21. 16 Μίλητον. κερταίει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλευσαι
 τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι
 ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν εἶη αὐτῷ,

6 ὅπου : HR οὗ 9 h Παυλου, επι πλειον κ. 10 h ειπεν
 μη θορυβεσθαι 11 H [και] κλασας 13 h προσελθοντες
 15 ετερα : hW εσπερα | τη δε 2^ο : -h^r- W και μειναντες
 εν Τρωγυλλιω τη

6 αχρι . . . ὅπου : πεμπταιοι εν η και 8 υπολαμπαδες |
 ἦμεν : ἦσαν ζ 9 επι τη θυριδι κατεχομενος v. βαρει | και
 ος ηρθη 12 ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν τον νεανισκον ζ.
 13 κατελθοντες 15 ερχομενη Da 16 μηποτε γενηθη αυτα
 κατασχεσις τις | ει . . . αυτω : εις

Azymorum a Philippis, et venimus ad eos
 Troadem in diebus quinque, ubi demorati
 sumus diebus septem. Una autem Sabbati 7 1 K 16,2.
2,42.46.
 cum convenissemus ad frangendum panem,
 Paulus disputabat cum eis profecturus in
 crastinum, protraxitque sermonem usque in
 mediam noctem. Erant autem lampades co- 8
 piosae in coenaculo, ubi eramus congregati.
 Sedens autem quidam adolescens nomine 9
 Eutyclus super fenestram, cum mergeretur
 somno gravi, disputante diu Paulo, ductus
 somno cecidit de tertio coenaculo deorsum,
 et sublatus est mortuus. Ad quem cum 10 1 Rg 17,21.
 descendisset Paulus, incubuit super eum: et
 complexus dixit: Nolite turbari, anima enim
 ipsius in ipso est. Ascendens autem, fran- 11
 gensque panem, et gustans, satisque allocutus
 usque in lucem, sic profectus est. Adduxerunt 12
 autem puerum viventem, et consolati sunt
 non minimè. Nos autem ascendentes na- 13
 vem, navigavimus in Asson, inde suscepturi
 Paulum: sic enim disposuerat ipse per ter-
 55ram iter facturus. Cum autem convenisset 14
 nos in Asson, assumpto eo, venimus Mi-
 tylenen. Et inde navigantes, sequenti die 15
 venimus contra Chium, et alia applicuimus
 Samum, et sequenti die venimus Miletum.
 proposuerat enim Paulus transnavigare 16 18,21.
 Ephesum, nequa mora illi fieret in Asia.
 Festinabat enim, si possibile sibi esset,

7 In una | — cum 2°

9 eductus

10 ipso] eo

11 ~~§~~ alloc. est . . . et sic | usq. ad

13 enavigavimus

14 ~~§~~ convenissemus in | mytilenen

15 alia] ~~§~~ + die

ut diem Pentecostes faceret Ierosolymis.

- 17 A Mileto autem mittens Ephesum, vocavit maiores natu Ecclesiae. Qui cum venissent ad eum, et simul essent, dixit eis: Vos scitis a prima die, qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus
 18 fuerim, serviens Domino cum omni humilitate, et lacrymis, et tentationibus, quae mihi
 19 acciderunt ex insidiis Iudaeorum: quomodo nihil subtraxerim utilium, quo minus annuntiarem vobis, et docerem vos publice, et per
 20 domos, ¹ testificans Iudaeis, atque Gentilibus in Deum poenitentiam, et fidem in Dominum
 21 nostrum Iesum Christum. Et nunc ecce alligatus ego spiritu, vado in Ierusalem: quae
 22 in ea ventura sint mihi, ignorans: nisi quòd Spiritus sanctus per omnes civitates mihi protestatur, dicens: quoniam vincula, et tribulationes Ierosolymis me manent. Sed nihil horum vereor: nec facio animam meam pretiosiore[m] quàm me, dummodo consummem cursum meum, et ministerium verbi, quod accepi a Domino Iesu, testificari Evangelium gratiae Dei.
 23 Et nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes, per quos transivi praedicans regnum Dei. Quapropter contestor vos hodierna die, quia mundus sum a

16 pentecosten

20 ~~ſ~~ subtrax. vobis

22 sunt

23 > protest. mihi | — Ierosolymis

24 — verbi

τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμπας εἰς Ἔφεσον 17 1.
 μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.
 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς* 18 18,19; 19,10.
 ὁμοῦς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς 1 Th 2,1; 1,5.
 ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὁμῶν τὸν πάντα
 χρόνον ἐγενόμην, δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης 19 8. 1 Th 2,6.15 α.
 ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν 1 P 5,3.
 συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων,
 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ 20 27.
 ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ
 κατ' οἴκους, διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ 21 14,15; 16,31;
 Ἑλλήσιν τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰς 17,30; 28,18.
 τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. καὶ νῦν ἰδοὺ δεδεμένος 22 19,21.
 ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ,
 τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, ἵπλῆν 23 9,16; 21,4.11.
 ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύ-
 ρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μέ-
 νουσιν. ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιῶμαι τὴν ψυχὴν 24 21,18.
 τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς τελειώσω τὸν δρόμον μου καὶ 2 T 4,7.
 τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, 1 Th 2,8.
 διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ 2 K 5,18.
 θεοῦ. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε 25 38.
 τὸ πρόσωπόν μου ὁμοῦς πάντες ἐν οἷς διῆλθον
 κηρύσσων τὴν βασιλείαν. διότι μαρτύρομαι ὑμῖν 26 18,8. 1 Th 2,10.
 ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ

16 T Ἱερουσαλήμ 18 πως . . . ἐγενομένη: h^r ὡς τριετιαν
 ἢ καὶ πλεον ποταπὸς μεθ' ὁμῶν ἦν παντος χρόνου 21 Ἰησοῦν:
 h[R]T+ Χριστον 22 R μοι 24 hRT τελειῶσαι

17 μετεπεμψατο 18 εἰπ. : pr ὁμου οντων αυτων A |
 προς αυτους | επιστ. : + αδελφοι 20 — μη εἰ — υμας
 21 πιστιν δια του κυριου ημων Ιησου Χριστου 22 γνωσκων
 23 κατα πασαν πολ. | μενουσιν μοι εν Ιεροσολυμοις 24 λογον
 εχω μοι ουδε ποι. D : λογον ποι. ουδε εχω 5 : pr τουτων 489 |
 ψυχην : + μου D 5 | — τιμ. εμαυτω sah | εως N^s B³ | δρ. μου : +
 μετα χαρας O Eal 5 | διακ. του λογου ον παρελαβον | διαμαρτ.
 Ιουδαιοις και Ελλησιν 25 βασιλ. του Ιησου 26 διοτι . . . οτι: αχρη-
 ον της σημερον ημερας 364

20. J 15,15. 27 αἵματος πάντων· οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν.
- Ps 74,2. 28 προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ
1 Th 5,12.
1 T 4,16.
1 P 5,2. ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθηκετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς
- Mt 7,15; 10,16. 29 εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ ἐξ
J 10,12. ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες δι-
1 J 2,19. 30 εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ ἐξ
G 4,17. εστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὁπίσω ἑαυτῶν. διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρῶν
- Mc 13,35.37. 31 εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ ἐξ
1 Th 2,11. εστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὁπίσω ἑαυτῶν. διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρῶν
- Dt 33,3. 32 νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι
14,3.23. ὑμᾶς τῷ κυρίῳ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ
R 16,25. E 1,18. τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρο-
Kol 1,12. νομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ἀργυρίου ἢ
Mt 10,8. 33 χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· αὐτοὶ
1 K 9,12. 34 γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσιν
1 Sm 12,8. 35 μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντι-
1 Th 4,11. λαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν·
- 21,5. 36 μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεῖς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. ἰκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ
- 21,6. R 16,16. 37 Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ὀδυνώμενοι μάλιστα
1 P 5,14. ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον.

28 h^b † του θεου ... ιδιου † | του θεου : h^a T του κυριου |
h^{a1} του ιδιου αιματος * εἰ του αιμ. του ιδιου νιου 29 εγω :
W pr οτι 30 H υμων [αυτων] 32 κυριω : hRT θεω 33 T
ουθενος 34.35 W αυται παντα. υπεδ.

27 — μη 28 περιεπ. εαυτω 30 αποστρεφειν 31 εκ.
υμων DEa 32 πασιν : των παντων 35 παντα : πασι |
μακαριος

sanguine omnium. Non enim subterfugi, quominus annunciarer omne consilium Dei vobis. 27 J 15,15.

Attendite vobis, et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. 28 Ps 74,2.
1 T 4,16.
1 P 5,2.

Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. 29 Mt 7,15; 10,16.
J 10,12.

Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes per-versa, ut abducant discipulos post se. Propter quod vigilate memoria retinentes: quoniam per triennium nocte et die non cessavi, cum lacrymis monens unumquemque vestrum. Et nunc commendo vos Deo, et verbo gratiae ipsius, qui potens est aedificare, et dare hereditatem in sanctificatis omnibus. 30 1 J 2,19.
G 4,17.

Argentum, et aurum, aut vestem nullius concupivi, sicut ipsi scitis: quoniam ad ea, quae mihi opus erant, et his, qui mecum sunt, ministraverunt manus istae. Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes, oportet suscipere infirmos, ac meminisse verbi Domini Iesu, quoniam ipse dixit: Beatius est magis dare, quam accipere. 31 Mc 13,35.37.
1 Th 2,11.

Et cum haec dixisset, positus genibus suis oravit cum omnibus illis. Magnus autem fletus factus est omnium: et procumbentes super collum Pauli, osculabantur eum, dolentes maxime in verbo, quod dixerat, quoniam amplius faciem eius non essent visuri. Et deducebant eum ad navem. 32 Dt 33,3.
14,3.28.
Kol 1,12.

33 Mt 10,8.
1 K 9,12.
1 Sm 12,8.

34 18,3. 1 K 4,12.
1 Th 2,9.

35

36 21,5.

37 21,6. R 16,16.
1 P 5,14.

38 25.
Kol 2,1.

29 rap.] graves

30 ☩ vobisipsis

33 et] aut | — sicut

36 > cum omn. illis oravit

- 21 Cum autem factum esset ut navigaremus⁵⁶
 abstracti ab eis, recto cursu venimus Coum,⁽⁴⁾
 et sequenti die Rhodum, et inde Pataram.
 2 Et cum invenissemus navem transfretantem
 3 in Phoenicen, ascendentes navigavimus. Cum
 apparuissemus autem Cypro, relinquentes eam
 ad sinistram, navigavimus in Syriam, et veni-
 mus Tyrum: ibi enim navis expositura erat
 1.12. 20,23. 4 onus. Inventis autem discipulis, mansimus
 ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per
 20,36. 5 Spiritum ne ascenderet Ierosolymam. Et ex-
 pletis diebus profecti ibamus, deducentibus
 nos omnibus cum uxoribus, et filiis usque
 16,32; 19,27. 6 oravimus. Et cum valefecissemus invicem,
 ascendimus navem: illi autem redierunt in
 7 sua. Nos vero navigatione expleta a Tyro
 descendimus Ptolemaidam: et salutatis fratri-
 8 bus, mansimus die una apud illos. Alia autem
 8,40. die profecti, venimus Caesaream. Et intrantes
 domum Philippi evangelistae, qui erat unus de
 2,17. 9 septem, mansimus apud eum. Huic autem erant
 11,28. 10 quattuor filiae virgines prophetantes. Et cum⁵⁷
 moraremur per dies aliquot, supervenit quidam⁽⁵⁾
 20,23. 11 a Iudaea propheta, nomine Agabus. Is cum
 venisset ad nos, tulit zonam Pauli: et alligans
 sibi pedes, et manus dixit: Haec dicit Spiri-
 tus sanctus: Virum, cuius est zona haec, sic

21,1 cho | patara   2 — in
 3 paruissemus | et relinquo. | > erat expos.
 5 explicitis
 6 in navem
 7 explicita | ptolemaida
 8 in domum | — unus
 9 > filiae quatt.
 10 ☞ quidam vir

58 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας 21
 ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ,
 τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ρόδον κάκειθεν εἰς Πάταρα·
 καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπι- 2
 βάντες ἀνήχθημεν. ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον 3
 καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς
 Συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ
 τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ἀνευ- 4 11.12. 20,23.
 ρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας
 ἑπτὰ· οἷτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύ-
 ματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὅτε δὲ 5 20,36.
 ἐγένετο ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
 ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν
 γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ
 θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι
 ἠψησασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐνέβημεν εἰς τὸ 6 J 16,32; 19,37.
 πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς 7
 δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντή-
 σαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς
 ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.
 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισαρίαν, 8 8,5; 9,10.
 καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγ-
 γελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ.
 τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προ- 9 2,17.
 φητεύουσαι. Ἐπιμενόντων δὲ ἡμέρας πλείους 10 11,28.
 κατήλθεν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνό-
 ματι Ἄγαθος, καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας 11 20,23.
 τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας J 18,12; 21,18.
 καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ
 ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως

1 h ημας, αποσπασθεντες απ αυτων ευθ. | Παταρα :
 h^r + † και Μυρα † 5 hT ημας εξαρτισαι 6 T ανεβημεν
 8 II ηλθαμεν

1 Και επιβαντες ανηχθημεν· αποσπασθεντων δε ημων απ
 3 αναφανεντες ACp1 | κατηχθημεν Ca5 7 κατεβημεν Δα
 8 ηλθαμεν : οι περι τον Παυλον ηλθον Ηα5 10 δε : +
 ημων Εα5 : + αυτων N* 11 ανελθων δε

- Mt 16,22. 12 δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώ-
 σουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα,
 20,24. 13 παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ
 ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. τότε ἀπεκρίθη
 ὁ Παῦλος· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρόπτοντές
 μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ
 καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐτοίμως ἔχω ὑπὲρ
 11,18. 14 τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. μὴ πειδομένου
 Mt 26,39. J 21,18. δὲ αὐτοῦ ἠσυχάσαμεν εἰπόντες· τοῦ κυρίου τὸ
 θέλημα γινέσθω.
- 15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι 27
 16 ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα· συνῆλθον δὲ καὶ
 τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες
 παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνι τινὶ Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ
 17 μαθητῇ. Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα
 12,17; 15,18. 18 ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ 31
 G 1,19. ἐπιούσῃ εἰσῆει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον,
 14,27; 15,3,4.12. 19 πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπα-
 σάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἕνα ἐκαστον ὧν
 15,1. 20 ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς δια-
 κονίας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν
 θεόν, εἶπὼν τε αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι
 μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευ-
 κόντων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν·
 16,3. R 10,4. 21 κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδά-

13 H [o] Π. | τι : T pr και ειπεν 16 ξενισθωμεν :
 h^f+ και παραγενομενοι εις τινα κωμην εγενομεθα παρα |
 Μναςωνι : h^f Ιασωνι 18 δε : T τε 20 T- εν τοις Ιουδ.

12 παρακαλουμεν | τον Παυλον του μη επιβαινειν
 13 ειπεν δε προς ημας | συνθρ. : θορυβουντες | δεθνηαι
 βουλομαι 14 ειποντες προς αλληλους 15 δε τινας ημερας
 αποταξαμενοι | αναβαινομεν CDL* 16 ουτοι δε ηγαγον
 ημας 18 Ιακ. ησαν δε παρ αυτω οι πρ. συνηγμενοι 19 ους
 ασπασ. διηγειτο ενα εκαστ. ως 20 κυριον Da⁵ | ειπ. τε :
 ειποντες CD | - αυτω | μυριαδες εισω εν τη Ιουδαια |
 παντες ουτοι 21 κατηχησαν

alligabunt in Ierusalem Iudaei, et tradent in
 manus Gentium. Quod cum audissemus, roga- 12 Mt 16,22.
 bamus nos, et qui loci illius erant, ne ascen-
 deret Ierosolymam. Tunc respondit Paulus, 13 20,24.
 et dixit: Quid facitis flentes, et affligentes
 cor meum? Ego enim non solum alligari, sed
 et mori in Ierusalem paratus sum propter
 nomen Domini Iesu. Et cum ei suadere non 14 Mt 26,39.
 possemus, quievimus, dicentes: Domini vo- J 21,18.
 luntas fiat.

58
 (6) Post dies autem istos praeparati, ascen- 15
 debamus in Ierusalem. Venerunt autem et ex 16
 discipulis a Caesarea nobiscum, adducentes
 secum apud quem hospitaremur Mnasonem
 quendam Cyprium, antiquum discipulum. Et 17
 cum venissemus Ierosolymam, libenter excepe-
 runt nos fratres. Sequenti autem die introi- 18 15,13. G 1,19.
 bat Paulus nobiscum ad Iacobum, omnesque
 collecti sunt seniores. Quos cum salutasset, 19
 narrabat per singula, quae Deus fecisset in
 Gentibus per ministerium ipsius. At illi cum 20 16,1.
 audissent, magnificabant Deum, dixeruntque ei:
 Vides frater, quot millia sunt in Iudaeis, qui
 crediderunt, et omnes aemulatores sunt legis.
 Audierunt autem de te quia discessionem do- 21 16,3. R 10,4.

15 — in

16 et | § quidam | — secum | § Iasonem

19 > fec. deus

ceas a Moyse eorum, qui per Gentes sunt,
Iudaeorum: dicens non debere eos circum-
cidere filios suos, neque secundum consuetu-
dinem ingredi. Quid ergo est? utique oportet
convenire multitudinem: audient enim te super-
venisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus: Sunt

18,18. 24 se. His assumptis, sanctifica te cum illis: et
impende in illis ut radant capita: et scient
omnes quia quae de te audierunt, falsa sunt,

15,20,29. 25 sed ambulas et ipse custodiens legem. De
his autem, qui crediderunt ex Gentibus, nos
scripsimus, iudicantes ut abstineant se ab
idolis, immolato, et sanguine, et suffocato, et

Nu 6,9—20. 26 fornicatione. Tunc Paulus, assumptis viris,⁵⁹

1 K 9,20.
1 Mc 3,49.50.

postera die purificatus cum illis intravit in
templum, annuncians expletionem dierum
purificationis, donec offerretur pro unoquoque
eorum oblatio.

27 Dum autem septem dies consummarentur,
hi, qui de Asia erant, Iudaei, cum vidissent
eum in templo, concitaverunt omnem populum,

6,18. Ez 44,7. 28 et iniecerunt ei manus, clamantes: Viri Israe-
litae, adiuvate: hic est homo, qui adversus
populum, et legem, et locum hunc, omnes
ubique docens, insuper et Gentiles induxit
in templum, et violavit sanctum locum
20,4. 2 T 4,20. 29 istum. Viderant enim Trophimum Ephesium
in civitate cum ipso, quem aestimaverunt

25 idolis,] — ,

27 de] ab

28 (C inc. v. Viri)

29 § Trophimum

σκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας
 Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνουν αὐτοὺς τὰ τέκνα
 μηδὲ τοῖς ἔθνεσιν περιπατεῖν. ²² τί οὖν ἐστίν; πάντως
 ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. τοῦτο οὖν ποίησον ὃ ²³ 18,18.
 σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν
 ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· τούτους παραλαβὼν ἀγνί- ²⁴ J 11,55.
 σθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα
 ξυρῆσονται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνώσονται πάντες
 ὅτι ὧν κατήχηται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ
 στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσω τὸν νόμον. περὶ ²⁵ 15,20,29; 16,4.
 δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν
 κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον
⁵⁶ καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. τότε ὁ Παῦλος ²⁶ Nu 6,9—20.
 παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν ^{1 K 9,20.}
 αὐτοῖς ἀγνισθεῖς εἰσῆει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων ^{1 Mc 3,49,50.}
 τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως
 οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ
 προσφορά.

Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, ²⁷
 οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν
 τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν
 ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ²⁸ 6,18. ^{Ex 44,7.}
 κρίζοντες· ἄνδρες Ἰσραη-
 λεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ
 τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου
 πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἑλληνας
 εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον
 τόπον τούτον. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον ²⁹ 20,4. ^{2 T 4,20.}
 τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον

22 ἀκουσονται : T pr δεῖ συνελθεῖν πλῆθος· εἰ + γὰρ
 23 ἐφ' : K ἀφ 24 W ξυρῆσονται | HR οὐδέν ἐστιν 25 K
 ἀπεστείλαμεν 27 W ἐπεβαλον

21 ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτοῦ 24 εἰς αὐτοὺς | ἀλλ' οὐ
 πορευοῦν αὐτοὺς 25 οὐδὲν ἐχουσι λεγεῖν πρὸς σε· ἡμεῖς γὰρ |
 κρίναντες (-οντες D*100) μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς εἰ
 μὴ φ. CDa5 | — καὶ πνικτὸν 26 ἐπιουση | εἰσηλθὲν | ὡς
 27 συντελουμένης δεῖ τῆς ἐβδομησῆς ἡμέρας | οἱ δὲ ἀπὸ τ. Α.
 Ἰουδ. ἐληλυθότες | ἐπιβαλλοῦσιν 29 ἐνομιμαμεν

- 19,29. 30 ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἐκινήθη
 τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ,
 καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον αὐτὸν ἔξω
 τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
- 31 Ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ
 χιλιάρχῳ τῆς σπειρης ὅτι ὅλη συνχύννεται Ἰερου-
 32 σαλήμ· ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ
 ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόντες
 τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπάυσαντο
11. 20,23. 33 τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγίσας ὁ χιλιάρχος
 ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἀλύσει
 19,32. 34 ποιηκῶς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ
 22,24,30. ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γινῶναι τὸ ἀσφαλὲς
 διὰ τὸν θόρουβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς
 35 τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀνα-
 βαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν
- 2,22. I. 23,18. 36 στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· ἠκολούθει
 γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες· αἴρε αὐτόν.
- 37 Μέλλον τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ
 Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν
- 5,36.37. 38 τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; ὄκ
 ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν
 ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς
- 9,11. 39 τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; εἶπεν δὲ
 ὁ Παῦλος· ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος,
 Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πο-
 λίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι
- 13,16. 40 πρὸς τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος
 ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ

31 R συγχ. 32 h λαβων 37 RT πρὸς σε 39 HR
 Ταρσεύς της Κιλικίας, ουκ

35 επι : εις | λαου 36 — του λαου | αναιρεισθαι
 αυτον 37 τω χιλ. αποκριθεις ειπεν | λαλησαι 38 ου συ |
 εξαναστατωσας E 39 εν Ταρσω δε της Κιλ. γεγεννημενος |
 συγχωρησαι 40 και σεισας

quoniam in templum introduxisset Paulus.
 Commotaque est civitas tota, et facta est 30 19,29.
 concursio populi. Et apprehendentes Paulum,
 trahebant eum extra templum: et statim clau-
 sae sunt ianuae. Quaerentibus autem eum 31
 occidere, nunciatum est tribuno cohortis:
 Quia tota confunditur Ierusalem. Qui statim 32
 assumptis militibus, et centurionibus, decurrit
 ad illos. Qui cum vidissent tribunum, et
 milites, cessaverunt percutere Paulum. Tunc 33 11. 20,28.
 accedens tribunus apprehendit eum, et iussit
 eum alligari catenis duabus: et interrogabat
 quis esset, et quid fecisset. Alii autem aliud 34
 clamabant in turba. Et cum non posset cer-
 tum cognoscere prae tumultu, iussit duci eum
 in castra. Et cum venisset ad gradus, contigit 35
 ut portaretur a militibus propter vim populi.
 Sequebatur enim multitudo populi, clamans: 36 22,22. L 28,18.
 Tolle eum. Et cum coepisset induci in 37
 castra Paulus, dicit tribuno: Si licet mihi
 loqui aliquid ad te? Qui dixit: Graecè
 nosti? Nonne tu es Aegyptius, qui ante hos 38 5,36.37.
 dies tumultum concitasti, et eduxisti in de-
 sertum quattuor millia virorum sicariorum?
 Et dixit ad eum Paulus: Ego homo sum 39 9,11.
 quidem Iudaeus a Tharso Ciliciae, non ignotae
 civitatis municeps. Rogo autem te, permitte
 mihi loqui ad populum. Et cum ille permi- 40 13,16.
 sisset, Paulus stans in gradibus, annuit manu

32 decucurrit

33 — eum 2°

37 dixit] § + ei

39 § 6. 93. 98 Tharso | Ciliciae,] — ,

ad plebem, et magno silentio facto, allocutus est lingua Hebraea, dicens:

- 7,2; 13,26. **22** Viri fratres, et patres, audite quam ad ⁶⁰
 21,40. **2** vos nunc reddo rationem. Cum audissent ⁽⁵⁸⁾
 autem quia Hebraea lingua loqueretur ad
 illos, magis praestiterunt silentium. Et dicit:
 3-21: **3** Ego sum vir Iudaeus, natus in Tharso Cili-
 9,1-29;
 26,9-20. **3** ciae, nutritus autem in ista civitate, secus
 5,34. R 10,2.
 L 4,16. pedes Gamaliel eruditus iuxta veritatem pater-
 nae legis, aemulator legis, sicut et vos omnes
 8,3. **4** estis hodie: qui hanc viam persecutus sum
 usque ad mortem, alligans et tradens in custo-
5 dias viros ac mulieres, sicut princeps sacer-
 dotum mihi testimonium reddit, et omnes
 maiores natu, a quibus et epistolas accipiens
6 ad fratres Damascum pergebam, ut adducerem
 inde vinctos in Ierusalem ut punirentur. Factum
 est autem, eunte me, et appropinquante Da-
 masco media die, subito de caelo circumfulsit
7 me lux copiosa: et decidens in terram,
 audivi vocem dicentem mihi: Saule, Saule,
8 quid me persequeris? Ego autem respondi:
 Quis es Domine? Dixitque ad me: Ego
 sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris.
 Sap 18,1. **9** Et qui mecum erant, lumen quidem vide-
 runt, vocem autem non audierunt eius,
10 qui loquebatur mecum. Et dixi: Quid
 faciam, Domine? Dominus autem dixit ad
 me: Surgens vade Damascum: et ibi tibi
 dicetur de omnibus, quae te oporteat facere.

40 > hebr. lingua

22,2 loquitur | (C inc. v. 3 Et dicit) | 220 dixit

3 - in 1° | 22,98.98 Tarso | 2 Gamalielis

5 > test. mihi

τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν
τῇ Ἑβραϊδι διαλέκτῳ λέγων·

57 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου **22** 7,2; 18,26.

τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. — ἀκούσαντες **2** 21,40.

δὲ ὅτι τῇ Ἑβραϊδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς
μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησὶν· —¹ ἐγὼ **3** 3-21;
9,1-29;
26,9-20.
5,34. R 10,2.
L 4,16.

εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς
Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ πεπαιδευμένος κατὰ
ἀκρίβειαν τοῦ πατρῶου νόμου, ζηλωτῆς ὑπάρχων
τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ὃς **4** 8,3.

ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων
καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυ-
ναῖκας, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν **5**
τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος
πρὸς τοὺς ἀδελφούς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμενῃ,
ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερου-
σαλήμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. Ἐγένετο δὲ μοι πορευο- **6** 8,26.

μένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν
ἐξαιφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιεστράφη φῶς ἱκανὸν
περὶ ἐμέ, ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα **7**
φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;
¹ ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς **8**
ἐμέ· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις.
οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθδεάσαντο, τὴν **9** Sap 18,1.

δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. εἶπον **10**
δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρὸς με·
ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κάκει σοι λαλη-
θήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακται σοι ποιῆσαι. 18,30. L 3,10.

40 hW γενομενης σιγης 22,2 HR καὶ φησιν 3 H
ταυτη παρα τ. π. Γαμαλιήλ,

40 τω λαω : προς αυτους | ησυχιας 22,2 προσφωνει
DEa | — αυτοις | ησυχασαν 3 παιδευομενος |
— υπαρχων 5 ολον | παρα των αδελφων 6 εγγιζοντι δε
μοι μεσημβριας Δαμασκω εξαιφνης απο του ουρανου περιη-
στραψε με φως 7 και επεσον | Σαυλε Σαυλε 9 εθδασ. :
+ και εμφοβοι εγενοντο DEa5

- 18,11. 11 ὥς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκεῖνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι
 2,5; 8,2. 12 ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβῆς 58
 κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν
 13 κατοικούντων Ἰουδαίων, ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπι-
 σταὶς εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. καὶ γὰρ
 8,14. 14 αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν·
 ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι
 τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκού-
 4,20. 15 σαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὅτι ἔση μάρτυς
 αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ
 2 T 2,22. 16 ἤκουσας. καὶ νῦν τι μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι
 καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος
 9,26. 17 τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι
 11,80. G1,18,19. εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ
 18,10. 18 ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, καὶ ἰδεῖν αὐτόν
 λέγοντά μοι· σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ
 Ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέχονται σου μαρτυρίαν
 4. 19 περὶ ἐμοῦ. καὶ γὰρ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται
 ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρον κατὰ τὰς
 7,58; 8,1. 20 συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἔξε-
 χύνετο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ
 αὐτὸς ἤμην ἐφεστῶς καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσ-
 9,15; 18,2. 21 σων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. καὶ εἶπεν
 πρὸς με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν
 21,36; 25,24. 22 ἔξαποστελῶ σε. Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου
 τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες·
 αἴρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν
 23 αὐτὸν ζῆν. κραυγαζόντων τε αὐτῶν καὶ ῥιπτούν-
 των τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν
 21,34. 24 ἄερα, ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος εἰσάγεσθαι αὐτόν εἰς

11 h ουδεν εβλεπον 12 H Ἀνανίας | H τις ανηρ
 18 T ἴδον 21 h αποστελω 23 τε : T δε

12 κατοικ.: + εν Δαμασκω Ha 13 — εις αυτον d sah
 20 πρωτομαρτυρος La | συνευδ.: + τη αναιρεσει αυτου HLa5
 23 ουρανον

Et cum non viderem prae claritate luminis 11 13,11.
 illius, ad manum deductus a comitibus, veni
 61 Damascum. Ananias autem quidam, vir se- 12 2,5; 8,2.
 cundum legem testimonium habens ab omnibus
 cohabitantibus Iudaeis, 'veniens ad me, et 13
 astans dixit mihi: Saule frater respice. Et
 ego eadem hora respexi in eum. At ille dixit: 14 3,14.
 Deus patrum nostrorum praeordinavit te, ut
 cognosceres voluntatem eius, et videres iustum,
 et audires vocem ex ore eius: quia eris testis 15
 illius ad omnes homines eorum, quae vidisti,
 et audisti. ' Et nunc quid moraris? Exurge, 16 2 T 2,22.
 et baptizare, et ablue peccata tua invocato
 nomine ipsius. Factum est autem revertenti 17 9,26.
 mihi in Ierusalem, et oranti in templo, fieri 11,30. G1,18,19.
 me in stupore mentis, et videre illum dicen- 18 18,10.
 tem mihi: Festina, et exi velociter ex Ieru-
 salem: quoniam non recipient testimonium
 tuum de me. Et ego dixi: Domine ipsi 19 4.
 sciunt quia ego eram concludens in carcerem,
 et caedens per synagogas eos, qui credebant
 in te: et cum funderetur sanguis Stephani 20 7,58; 8,1.
 testis tui, ego astabam, et consentiebam, et
 custodiebam vestimenta interficientium illum.
 Et dixit ad me: Vade quoniam ego in na- 21 9,15; 13,2.
 tiones longe mittam te. Audiebant autem 22 21,36.
 eum usque ad hoc verbum, et levaverunt
 vocem suam dicentes: Tolle de terra huius-
 modi: non enim fas est eum vivere.
 Vociferantibus autem eis, et proiicientibus 23
 vestimenta sua, et pulverem iactantibus
 in aerem, iussit tribunus induci eum in 24

12 habitantibus

16 — et 2°

22 eiusmodi

castra, et flagellis caedi, et torqueri eum, ut
 sciret propter quam causam sic acclamarent
 16,27; 23,27. 25 ei. Et cum astrinxissent eum loris, dicit
 astanti sibi Centurioni Paulus: Si hominem
 Romanum et indemnatum licet vobis flagel-
 26 lare? Quo audito, Centurio accessit ad tri-
 bunum, et nunciavit ei, dicens: Quid acturus
 27 es? hic enim homo civis Romanus est. Ac-
 cedens autem tribunus, dixit illi: Dic mihi si
 28 tu Romanus es? At ille dixit: Etiam. ¹ Et
 respondit tribunus: Ego multa summa civili-
 tatem hanc consecutus sum. Et Paulus ait:
 29 Ego autem et natus sum. Protinus ergo
 discesserunt ab illo, qui eum torturi erant.
 Tribunus quoque timuit postquam rescivit,
 quia civis Romanus esset, et quia alligas-
 set eum.

30 Postera autem die volens scire diligentius
 qua ex causa accusaretur a Iudaeis, solvit
 eum, et iussit sacerdotes convenire, et omne
 concilium, et producens Paulum, statuit inter

22,1; 24,16. 23 illos. Intendens autem in concilium Paulus ⁶²
 ait: Viri fratres, ego omni conscientia bona ⁽⁵⁹⁾
 conversatus sum ante Deum usque in hodie-

J 18,22,23. 2 num diem. Princeps autem sacerdotum
 Ananias praecepit astantibus sibi percutere

Mt 23,27. 3 os eius. Tunc Paulus dixit ad eum: Percu-
 Ez 13,10—15. tiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens
 Lv 19,15. iudicas me secundum legem, et contra legem

4 iubes me percuti? Et qui astabant dixerunt:

25 dixit

26 — ei

27 — si

28 civitatem

23,1 — in 1°

3 > ad eum dix.

τὴν παρεμβολήν, εἶπας μάλιστα ἀνετάζεσθαι αὐτόν,
 ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.
 ὡς δὲ προέτειναν αὐτόν τοῖς ἱμαῖσιν, εἶπεν πρὸς 25 16,37; 23,27.
 τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον
 Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;
 ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ 26
 ἀπήγγειλεν λέγων· τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄν-
 θρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. προσελθὼν δὲ ὁ 27
 χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ;
 ὁ δὲ ἔφη· ναί. ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλιάρχος· ἐγὼ 28
 πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἔκτη-
 σάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.
 εὐθὺς οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες 29 16,38.
 αὐτόν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη
 ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτόν ἦν
 δεδεκώς.

33 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλές, 30 21,34.
 τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν
 αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς
 καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον
 ἔστησεν εἰς αὐτούς. ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ 23 22,1; 24,16.
 59 συνεδρίῳ εἶπεν· * ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνει- 2 T 1,3.
 δήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης
 τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν 2 J 18,22,28.
 τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.
 τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτόν εἶπεν· τύπτειν σε 3 Mt 23,27.
 μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κἀθη Es 13,10—15.
 κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κε- Lv 19,15.
 λεύεις με τύπτεσθαι; οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· 4

23,1 hRT τω συνεδριω ο (K—o) Παυλος

24 ανεταζειν | κατεφωνουν περι αυτου 26 τουτο
 ακουσας ο εκατ. οτι Ρωμαιον εαυτον λεγει | ορα τι Da5
 27 τοτε προσελθων ο χιλ. επηρωτησεν αυτον | ειπεν· ειμι
 28 και αποκριθεις ο χιλ. | πολλου : οίδα ποσου 29 ευθεως
 ουν : τοτε | fin + και παραχημα ελυσεν αυτον 137
 30 επιουση 137 | πεμψας ελυσεν 137

- Ex 22,27. 5 τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ἔφη τε ὁ Παῦλος· οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γὰρ ὅτι ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἔρεῖς κακῶς.
- 4,2; 5,17.34; 22,3; 26,5. 6 γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων ἔκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως
- Mt 22,23. 7 νεκρῶν κρίνομαι. τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
- 25,25. 5,34.39. 8 καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφοτέρα
- 9 ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ
- 10 ἄγγελος; Πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φοβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
- 16,9; 18,9; 19,21; 27,23; 28,16.28. 11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· 2 θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυ
- 12 ρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες 3 συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πίνειν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα
- J 16,2.3. R 9,3. 14 οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι· οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς

5 HR ἐστὶν 6 νεκρῶν : hRT+ εγω 7 λαλ. : hR ειποντος T λαλησαντος | εγεν. : h επεπεσεν 8 Σαδδ. : hRT+ μεν 9 H η αγγελος —. 10 K— τε 13 δε : h τε | RT πειν

6 υιος Φαρισαιου Ea5 9 fin + μη θεομαχωμεν Ha5
11 θαρσει : + Παυλε Ha5 12 ανελωσιν A

Summum sacerdotem Dei maledicis? Dixit 5 Ex 22,27.
autem Paulus: Nesciebam fratres quia prin-
ceps est sacerdotum. Scriptum est enim:
Principem populi tui non maledices. Sciens 6 4,2; 22,8; 26,
autem Paulus quia una pars esset Saddu-
caeorum, et altera Pharisaeorum, exclamavit
in concilio: Viri fratres, ego Pharisaeus sum,
filius Pharisaeorum, de spe et resurrectione
mortuorum ego iudicor. Et cum haec dixisset, 7
facta est dissensio inter Pharisaeos, et Sad-
ducaeos, et soluta est multitudo. Sadducaei 8 Mt 22,23.
enim dicunt, non esse resurrectionem, neque
Angelum, neque Spiritum: Pharisaei autem
utraque confitentur. Factus est autem clamor 9 25,25. 5,39.
magnus. Et surgentes quidam Pharisaeorum,
pugnabant, dicentes: Nihil mali invenimus in
homine isto: quid si Spiritus locutus est ei,
aut Angelus? Et cum magna dissensio facta 10
esset, timens tribunus ne discerneretur Paulus
ab ipsis, iussit milites descendere, et rapere
eum de medio eorum, ac deducere eum in
castra. Sequenti autem nocte assistens ei 11 16,9; 18,9;
19,21; 27,23;
28,16,28.
Dominus, ait: Constans esto: sicut enim testi-
ficatus es de me in Ierusalem, sic te oportet
63 et Romae testificari. Facta autem die col- 12
legerunt se quidam ex Iudaeis, et devoverunt
se dicentes, neque manducatuos, neque bi-
bituros donec occiderent Paulum. Erant 13
autem plus quàm quadraginta viri, qui
hanc coniurationem fecerant: qui accesse- 14 J 18,2,3.
R 9,3.
runt ad principes sacerdotum, et seniores,
et dixerunt: Devotione devovimus nos

11 — in

13 — viri

- nihil gustaturos, donec occidamus Paulum.
- 15 Nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio, ut producat illum ad vos, tamquam aliquid certius cognituri de eo. Nos vero prius quàm appropiet, parati sumus interficere illum. Quòd cum audisset filius sororis Pauli insidias, venit, et intravit in castra,
- 16 nunciavitque Paulo. Vocans autem Paulus ad se unum ex Centurionibus, ait: Adolescentem hunc perduc ad tribunum, habet enim aliquid
- 17 indicare illi. Et ille quidem assumens eum duxit ad tribunum, et ait: Vincit Paulus rogavit me hunc adolescentem perducere ad
- 18 te, habentem aliquid loqui tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius, secessit cum eo seorsum, et interrogavit illum: Quid est,
- 19 quod habes indicare mihi? Ille autem dixit: Iudaeis convenit rogare te, ut crastina die producas Paulum in concilium, quasi aliquid
- 20 certius inquisituri sint de illo: tu vero ne credideris illis, insidiantur enim ei ex eis viri amplius quàm quadraginta, qui se devoverunt non manducare, neque bibere donec interficiant eum: et nunc parati sunt, expectantes promissum tuum. Tribunus igitur dimisit adolescentem, praecipiens ne cui loqueretur quoniam
- 21 haec nota sibi fecisset. Et vocatis duobus Centurionibus, dixit illis: Parate milites ducentos ut eant usque Caesaream, et equites septuaginta, et lancearios ducentos a tertia

18 paul. vocans rog.

20 > paul. producas

21 — quam

22 ¶ praecip. ei

μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν
 Παῦλον. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ 15
 σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως καταγάγη αὐτὸν εἰς ὑμᾶς
 ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ
 αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν ἑτοιμοὶ
 ἔσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς 16 9,24; 20,8.
 ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ
 εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ
 Παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν 17
 ἑκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε
 πρὸς τὸν χιλιάρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαι τι αὐτῷ.
 ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν 18
 χιλιάρχον καὶ φησίν· ὁ δέσμιος Παῦλος προσ-
 καλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον
 ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαι σοι. ἐπι- 19
 λαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος καὶ
 ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπνυθάνετο· τί ἔστιν ὃ
 ἔχεις ἀπαγγεῖλαι μοι; εἶπεν δὲ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι 20
 συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε ὅπως αὔριον τὸν
 Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς μέλλον
 τι ἀκριβέστερον πνυθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ 21
 οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν
 ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες
 ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν
 ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσιν ἑτοιμοὶ
 61 προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν 22
 οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας
 μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ.
 Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν ἑκατονταρχῶν 23 9,25; 17,10.
 εἶπεν· ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως
 πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομή-
 κοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης

15 fin h^r + , εαν δεη και αποθανειν 17 W απαγαγε |
 T τι απαγγειλαι 18 HR και φησιν | K νεανιαν 21 BT
 πειν 23 εβδομ. : h^r εκατον

15 οπως: + αυριον Ha⁵ 20 μελλοντα HLP 23 δεξιοβολους A

- 24 ὥρας τῆς νυκτός, ἵκτῆνη τε παραστήσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φῆλικα
- 25 τὸν ἡγεμόνα, γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον
- L 1,8. 26 τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι
- 21,23; 22,25. 27 Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλάμην,
- 22,30. 28 μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν· βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· ὃν εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἐγκλημα.
- 24,8. 30 μνησθῆναι δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ
- 17,10. 31 τοῖς κατηγόροις λέγειν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτός εἰς
- 32 τὴν Ἀντιπατρίδα· τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἵππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
- 33 παρεμβολὴν· οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισαρίαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.
- 22,8. 34 ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, ἵδιακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται· κελεύσας ἔν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

24 fin h^r + εφοβηθη γαρ μηποτε αρπασαντες αυτον οι Ιουδαιοι αποκτη[ι]νωσι, και αυτος μεταξυ εγκλημα εχη ως αργυριον ειληφως. 27 εστιν : H,R,T,W. 28 H [κατηγ. . . αυτων] | κατηγ. : R+ [αυτον] 29 εγκλημα : h^r + εξηγαγον αυτον μολις τη βια 30 , εξ αυτης : T εξ αυτων, | προς αυτον : T αυτους 34 R επαρχιας 35 του : h τω

24 fin + εις Καισαρειαν 137 29 νομου Μωυσεως και Ιησουν τινος 137 30 εσεσθαι : + υπο των Ιουδαιων Ha⁵ | fin + ερωωσο κα⁵ 32 πορευεσθαι Ha⁵ 34,35 αναγν. δε την επιστολην και επερωτ. τον Παυλον· εκ π. επαρχιας ει· εφη· Κιλιξ. και πυθομ. εφη· (35) ακουσομαι σου οταν 137

hora noctis: et iumenta praeparate ut im- 24
 ponentes Paulum, salvum perducerent ad
 Felicem praesidem, (Timuit enim ne forte
 raperent eum Iudaei, et occiderent, et ipse
 postea calumniam sustineret, tamquam accep-
 turus pecuniam) scribens epistolam continen- 25
 tem haec: CLAUDIUS Lysias optimo Praesidi, 26 L 1,3.
 Felici salutem. Virum hunc comprehensum 27 21,33; 22,25.
 a Iudaeis, et incipientem interfici ab eis, super-
 veniens cum exercitu eripui, cognito quia Ro-
 manus est: Volensque scire causam, quam 28 22,30.
 obiiciebant illi, deduxi eum in concilium eorum.
 Quem inveni accusari de quaestionibus legis 29 3.9. 18,14.15.
 ipsorum, nihil vero dignum morte aut vin-
 culis habentem criminis. Et cum mihi per- 30 24,8.
 latum esset de insidiis, quas paraverant illi,
 misi eum ad te denuncians: et accusatoribus
 ut dicant apud te, Vale. Milites ergo se- 31
 (1) cundum praeceptum sibi, assumentes Paulum,
 duxerunt per noctem in Antipatridem. Et 32
 postera die dimissis equitibus ut cum eo
 irent, reversi sunt ad castra. Qui cum venis- 33
 sent Caesaream, et tradidissent epistolam prae-
 sidi, statuerunt ante illum et Paulum. Cum 34 22,3.
 legisset autem, et interrogasset de qua pro-
 vincia esset: et cognoscens quia de Cilicia,
 Audiam te, inquit, cum accusatores tui vene- 35
 rint. Iussitque in praetorio Herodis custo-
 diri eum.

24 — Timuit . . . pecuniam

24. 25 (C. inc. 25 Timuit . . . 26 scribens) | ¶ scrib. ei

29 nih.] ¶ nullum | ¶ crimen

30 paraverunt ei | — eum | ante, non post denun-

tians distinx. | — Vale

32 > irent cum eo

35 cum et

24 Post quinque autem dies descendit prin-⁶⁶
 ceptus sacerdotum, Ananias, cum senioribus⁽²⁾
 quibusdam, et Tertullo quodam oratore, qui
 2 adierunt praesidem adversus Paulum. Et ci-
 tato Paulo coepit accusare Tertullus, dicens:
 Cum in multa pace agamus per te, et multa
 3 corriganur per tuam providentiam; semper
 et ubique suscipimus, optime Felix, cum omni
 4 gratiarum actione. Ne diutius autem te pro-
 traham, oro, breviter audias nos pro tua cle-
 17,6. 5 mentia. Invenimus hunc hominem pestiferum,
 et concitantem seditiones omnibus Iudaeis in
 universo orbe, et auctorem seditionis sectae
 21,28. 6 Nazarenorum: qui etiam templum violare co-
 natus est, quem et apprehensum volumus
 7 secundum legem nostram iudicare. Super-
 veniens autem tribunus Lysias, cum vi magna
 23,30. 8 eripuit eum de manibus nostris, iubens accu-
 satores eius ad te venire: a quo poteris ipse
 iudicans; de omnibus istis cognoscere, de qui-
 7,1; 17,11. 9 bus nos accusamus eum. Adiecerunt autem
 10 et Iudaei, dicentes haec ita se habere. Re-⁶⁷
 spondit autem Paulus, (annuente sibi Praeside
 dicere) Ex multis annis te esse iudicem genti
 huic sciens, bono animo pro me satisfaciam.
 21,17. 11 Potes enim cognoscere quia non plus sunt
 mihi dies quam duodecim, ex quo ascendi
 12 adorare in Ierusalem: et neque in templo
 invenerunt me cum aliquo disputantem, aut
 concursum facientem turbae, neque in sy-
 13 nagogis, neque in civitate: neque probare

24,4 § ut aud.

6.7 adprehendimus et — vol. . . . venire | (C inc.
v. 8 iubens)

10 > esse te 11 > dies mihi

12 (C inc. v. 13 neque in civ.)

5 62 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς 24 23,2; 25,2.
 Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος
 Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι
 κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο ■ 23,26; 26,26.
 κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· πολλῆς εἰρήνης
 τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων
 τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντα τε ■ 28,26; 26,26.
 καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ
 πάσης εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείον σε 4
 ἐνκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως
 τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τούτον 5 17,6.
 λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις
 τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς
 τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως, ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέι- ■ 21,28.
 ρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, ἵ παρ' οὗ 8 23,30.
 δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων
 ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. συνεπέ- 9 7,1; 17,11.
 θεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως
 31) ἔχειν. Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ 10
 τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε
 κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως τὰ
 περὶ ἑμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, δυναμένου σου ἐπι- 11 8,27; 21,17.
 γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δώδεκα
 ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ. καὶ 12
 οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον
 ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλον, οὔτε ἐν ταῖς συνα-
 γωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, οὐδὲ παραστῆσαι 13

2 αὐτου : [H]—W 2.3 W προνοίας π. τε κ. πανταχου,
 4 H επιεικία 6 εκρατησαμεν, : h^f + και κατα τον ημετερον
 νομον ηδηλησαμεν κριναι (-νειν 5). (v. 7) παρελθων δε λυσιας
 ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγεν,
 (v. 8) κελενσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε. 5
 11 H επιγνωναί, | Ιερουσαλημ : H,R.

1 πέντε : τινας A | των πρεσβ. Ha⁵ 2 κατορθωμα-
 των Ha⁵ 5 στασιν Ha⁵ 9 ειποντος δε αυτου ταυτα
 συνεπεθεντο και 137 10 κριτην δικαιον Ea | ευθυμοτε-
 ρον Ha⁵ 11 ημεραι : + η 5 12 επισυστασιν Ha⁵

- δύνανται σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν μου.
5. 14 ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἴρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρὶ φ̄ θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν
- Dn 12,2. 15 τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ἐλπίδα ἔχων εἰς
J 5,28,29. τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων.
- 23,1. 16 ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν θεόν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ
- R 15,26,26. 17 παντός. δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας ποιήσων
G 2,10. εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσφοράς,
2 K 8; 9.
- 21,27. 18 Ἐν αἷς εὖρον με ἠγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ
19 ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατη-
20 γορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὖρον ἀδίκημα σπάντος μου ἐπὶ τοῦ
23,6. 21 συνεδρίου, ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἔστὼς ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
23,26. 22 κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὑμῶν. Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοῦς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας· ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ, δια-
27,3. 23 γνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς· διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα
Mc 6,20. 24 κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ. Μετὰ 31 δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὖση Ἰουδαία μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. διαλεγόμενον δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος
- J 16,8. 25
17,32.

15 εἰς : T πρὸς 19 H εμε, —

14 — τοῖς ἐν Αα5 15 εσεσθαι : + νεκρῶν Εα5
16 εχων Ηα | — δια παντός 137 18 ἐν οἷς Ηα5
19 δεῖ Ηα5 20 ευρον : + ἐν ἐμοὶ Ca5 21 ἐφ : υφ κα5
22 ἀκουσας δε ταυτα ο Φηλ. ανεβ. α. Ηα5 23 υπηρετειν :
+ η προσερχεσθαι Ηα5 25 μελλ. : + εσεσθαι Ηα5

possunt tibi de quibus nunc me accusant.
 Confiteor autem hoc tibi, quod secundum 14 s.
 sectam, quam dicunt haeresim, sic deservio
 Patri, et Deo meo, credens omnibus, quae in
 Lege, et Prophetis scripta sunt: spem habens 15 Dn 12,2.
 J 5,28,29.
 in Deum, quam et hi ipsi expectant, resur-
 rectionem futuram iustorum, et iniquorum. In 16 23,1.
 hoc et ipse studeo sine offendiculo conscien-
 tiam habere ad Deum, et ad homines semper.
 Post annos autem plures eleemosynas facturus 17 R 15,25,26.
 G 2,10.
 in gentem meam, veni, et oblationes, et vota.
 in quibus invenerunt me purificatum in templo: 18 21,27.
 non cum turba, neque cum tumultu. Quidam 19
 autem ex Asia Iudaei, quos oportebat apud
 te praesto esse, et accusare siquid haberent
 adversum me: aut hi ipsi dicant siquid in- 20
 venerunt in me iniquitatis cum stem in con-
 cilio, nisi de una hac solummodo voce, qua 21 23,6.
 clamavi inter eos stans: Quoniam de resur-
 rectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis.
 68 Distulit autem illos Felix, certissime sciens 22 23,26.
 de via hac, dicens: Cum Tribunus Lysias
 descenderit, audiam vos. Iussitque Centurioni 23 27,3.
 custodire eum, et habere requiem, nec quem-
 quam de suis prohibere ministrare ei. Post 24 Mc 6,20.
 aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla
 uxore sua, quae erat Iudaea, vocavit Paulum,
 et audivit ab eo fidem, quae est in Christum
 Iesum. Disputante autem illo de iustitia, et 25 J 16,8.
 castitate, et de iudicio futuro, tremefactus

13 > accus. me   14 patrio deo m.

18 *fin* § + et apprehenderunt me clamantes, et di-
 centes: tolle inimicum nostrum.

22 - hac

23 custodiri | > prohib. de suis

24 > iesum christum   25 timefactus

Felix respondit: Quod nunc attinet, vade:
 26 tempore autem opportuno accersam te: ¹ simul
 et sperans, quòd pecunia ei daretur a Paulo,
 propter quod et frequenter accersens eum,
 27 loquebatur cum eo. Biennio autem expleto,
 accepit successorem Felix Portium Festum.
 Volens autem gratiam praestare Iudaeis Felix,
 reliquit Paulum vinctum.

12,3; 25,9.
 L. 23,25.
 R. 8,30.

25 Festus ergo cum venisset in provinciam,
 post triduum ascendit Ierosolymam a Caesa-
 24,1. 2 rea. Adieruntque eum principes sacerdotum,
 et primi Iudaeorum adversus Paulum: et ro-
 23,15 s. 3 gabant eum, postulantes gratiam adversus
 eum, ut iuberet perduci eum in Ierusalem,
 insidias tendentes ut interficerent eum in via.
 4 Festus autem respondit servari Paulum in
 Caesarea: se autem maturius profecturum.
 5 Qui ergo in vobis (ait) potentes sunt, descen-
 dentes simul, si quod est in viro crimen, ac-
 21,34; 22,80. 6 cusent eum. Demoratus autem inter eos dies
 non amplius quàm octo, aut decem, descendit
 Caesaream, et altera die sedit pro tribunali,
 7 et iussit Paulum adduci. Qui cum perductus
 esset, circumsteterunt eum, qui ab Ierosolyma
 descenderant Iudaei, multas, et graves causas
 8 obiicientes, quas non poterant probare, ¹ Paulo
 rationem reddente: Quoniam neque in legem
 Iudaeorum, neque in templum, neque in
 24,27. 9 Caesarem quidquam peccavi. Festus autem
 volens gratiam praestare Iudaeis, re-

25 **SM** accersiam

26 sper. quia | — ei | **SM** accersiens

27 porcium

25,3 — in 1° | > eum interf. 4 **SM** serv. quidem

8 paulo autem 9 > iudaeis grat. praest.

Πραξεις Αποστολων 24,26—25,9.

ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν
 δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· ἅμα καὶ ἐλπίζων 26
 ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου·
 διὸ καὶ πικνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει
 2 36 αὐτῷ. Διείας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διά- 27 12,3; 25,9.
 δοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα L 23,25.
 καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν R 8,36.
 Παῦλον δεδεμένον.

Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείῳ μετὰ τρεῖς 25
 ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρίας,
 ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι 2 24,1.
 τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
 αὐτὸν ἰαίτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μετα- ■ 23,15 a.
 πέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιῶντες
 ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος 4
 ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισαρίαν,
 ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· οἱ οὖν ■
 ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ συνκαταβάντες, εἴ τί ἐστιν
 ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. Δια- 6 21,34; 22,80.
 τρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτῶ ἢ
 δέκα, καταβὰς εἰς Καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθ-
 ίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον
 ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν 7
 αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι,
 πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες, ἀ οὐκ
 ἴσχυον ἀποδείξαι, τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι 8
 οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ
 ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἤμαρτον. ὁ Φῆστος 9 24,27.
 δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι, ἀπο-

26 Η δοθ. [αυτω] 27 θελων . . . δεδεμ. : h^r τον δε
 Παυλον ειασεν εν τηρησει δια Δρουσιλλαν 25,1 K επαρχεια
 B -για

25 καιρω δε επιτηθειω E 26 Παυλου : + οπως λυση
 αυτον Ha5 | ωμιλει : διελεγετο Ca 27 χαριτας Ha5
 25,2 ο αρχιερευς Ha5 5 ατοπον : τουτω Ha5 6 — ου
 πλειους 137

- κρινθεις τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κρινθῆναι ἐπ' ἐμοῦ;
- 10 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός εἰμι, οὐ με δεῖ κρῖνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκηκα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
- 23,29. 11 εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.
- 12 τότε ὁ Φῆστος συνλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.
- 9,15. 13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ 83 βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν
- 24,27. 14 ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· ἀνὴρ τίς ἐστὶν κατα-
- 15 λελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι
- 16 κατ' αὐτοῦ καταδίκην· πρὸς οὗς ἀπεκρίθην διτι οὐκ ἐστὶν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἀνθρώπον πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς τόπον τε ἀπολογίας λάβοι
- 17 περὶ τοῦ ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἐξῆς καδίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα·
- 18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν
- 18,15. 19 ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν, ζητήματα δὲ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς

11 HR οὐδὲν ἐστὶν 13 h⁸¹ † ασπασαμενοι † ⁸ -ομενοι
 14 H καταλελιμμενος 16 τε : h δε | 17 ουν : BT+ αυτων
 18 hT πονηραν

10 ηδίκησα Aa⁵ 15 δικην Ea⁵ 16 τινι O | ανθρωπον :
 + εις απωλειαν Ha⁵ 18 επεφερον Ha⁵

spondens Paulo, dixit: Vis Ierosolymam ascen-
dere, et ibi de his iudicari apud me? Dixit 10
autem Paulus: Ad tribunal Caesaris sto, ibi
me oportet iudicari: Iudaeis non nocui, sicut
tu melius nosti. Si enim nocui, aut dignum 11
morte aliquid feci, non recuso mori: si vero
nihil est eorum, quae hi accusant me, nemo
potest me illis donare. Caesarem appello.
Tunc Festus cum concilio locutus, respondit: 12
Caesarem appellasti? ad Caesarem ibis.

69 Et cum dies aliquot transacti essent: 13 9,15.
(4) Agrippa rex, et Bernice descenderunt Caesa-
ream ad salutandum Festum. Et cum dies 14 24,27.
plures ibi demorarentur, Festus regi indicavit
de Paulo, dicens: Vir quidam est derelictus
a Felice vinctus, de quo cum essem Ieroso- 15
lymis, adierunt me principes sacerdotum, et
seniores Iudaeorum, postulantes adversus illum
damnationem. Ad quos respondi: Quia non 16
est Romanis consuetudo damnare aliquem
hominem prius quàm is, qui accusatur, prae-
sentes habeat accusatores, locumque defen-
dendi accipiat ad abluenda crimina. Cum 17
ergo huc convenissent sine ulla dilatione, se-
quenti die sedens pro tribunali, iussi adduci
virum. De quo, cum stetissent accusatores, 18
nullam causam deferebant, de quibus ego
suspicebam malum: Quaestiones vero quas 19 18,15.
dam de sua superstitione habebant adversus

10 ubi

12 consilio | ?] :

14 ⊗ morarentur

16 > consuet. rom. | donare | ⊗ crimina, quae
ei obiciuntur.

17 , sine u. dil. ,

18 ⊗ causam | malam

eum, et de quodam Iesu defuncto, quem af-
 20 firmabat Paulus vivere. Haesitans autem ego
 de huiusmodi quaestione, dicebam si vellet
 21 ire Ierosolymam, et ibi iudicari de istis. Paulo
 autem appellante ut servaretur ad Augusti
 cognitionem, iussi servari eum, donec mittam

L 23,8. 22

eum ad Caesarem. Agrippa autem dixit ad
 Festum: Volebam et ipse hominem audire.

Mt 10,18. 23

Cras, inquit, audies eum. ¹ Altera autem die
 cum venisset Agrippa, et Bernice cum multa
 ambitione, et introissent in auditorium cum
 tribunis, et viris principalibus civitatis, iu-

2.7. 22,22. 24

bente Festo, adductus est Paulus. Et dicit
 Festus: Agrippa rex, et omnes, qui simul
 adestis nobiscum viri, videtis hunc, de quo
 omnis multitudo Iudaeorum interpellavit me
 Ierosolymis, petentes et acclamantes non oportere

25 eum vivere amplius. Ego vero comperi
 nihil dignum morte eum admisisse. Ipso autem
 hoc appellante ad Augustum, iudicavi mittere.

26 De quo quid certum scribam domino, non
 habeo. Propter quod produxi eum ad vos, et
 maxime ad te rex Agrippa, ut interrogatione

27 facta habeam quid scribam. Sine ratione enim
 mihi videtur mittere vinctum, et causas eius

13,16; 21,40. 26

non significare. Agrippa vero ad Paulum
 ait: Permittitur tibi loqui pro temetipso. * Tunc ⁷⁰
 Paulus extenta manu coepit rationem red- ⁽⁶⁵⁾

2 dere. De omnibus, quibus accusor a Iudaeis,
 rex Agrippa, aestimo me beatum, apud te

21 ^C ⁰² Caesaream

22 — dixit 23 et iub.

24 dixit | [¶] hunc hominem | petens, et hic clamantes (—, ante pet.)25 > eum morte | [¶] appellante, ad Augustum iud.26,2 [¶] beatum apud te, ([¶] —,)

αὐτὸν καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν
ὁ Παῦλος ζῆν. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ 20
τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς
Ἱεροσόλυμα κακεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. τοῦ 21
δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς
τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι
αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.
Ἄγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον· ἐβουλόμην καὶ 22 L 28,8.
αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. αὐριον, φησίν,
34 ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος 23 Mt 10,18.
τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς
φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον
σύν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν
τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου ἤχθη
ὁ Παῦλος. καὶ φησιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ 24 2.7. 22,22.
καὶ πάντες οἱ συναρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε
τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων
ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε,
βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. ἐγὼ δὲ κατε- 25 23,29.
λαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι,
αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν
ἔκρινα πέμπειν. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ 26
κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν
καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως
τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω· ἄλογον 27
γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ'
65 αὐτοῦ αἰτίας σημάνα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν 26 18,18; 21,40.
Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν.
τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο·
Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βα- 2 Mt 10,18.
σιλεῦ Ἀγρίππα, ἤγημαι ἑμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ

24 Ἐ ενετυχεν 26,1 υπερ : hRT περι

20 την : pr εις Ca5 | τουτου (10) Ha5 21 πεμψω Ha5
22 Φηστον : + εφη Ca5 | αυριον : pr ο δε Ca5 24 επι-
βοωντες Ca5 25 καταλαβομενος N*a5 26 εχω A | τι
γραψω : τι γράψαι Ea5

- 3 μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι, μάλιστα γνώστην
 ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθνῶν τε
 καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαι
 4 μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου ἐκ νεότητος τὴν
 ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν τε
 28,6. Ph 3,5. 5 Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες Ἰουδαῖοι, προγινώ-
 σκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι
 28,20. 6 ὁρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι
 τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης
 24,15. 7 ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, εἰς ἣν τὸ δω-
 δεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν
 λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος
 9-20:
 9,1-29;
 22,3-21.
 16,2. Ap 2,10. 8 ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. τί ἄπιστον
 κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;
 9 ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμιαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ
 10 τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία προᾶξαι· ὁ
 καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τε
 τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ
 τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβὼν, ἀναιρουμένων τε
 11 αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, καὶ κατὰ πάσας τὰς
 συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον
 βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς
 12 ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. Ἐν οἷς
 πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ
 13 ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων, ἡμέρας μέσης κατὰ
 τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν
 λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμπαν με φῶς καὶ
 14 τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· πάντων τε κατα-
 πεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λέ-

3 T σε οντα 4 εκ : T pr την | παντες : T+ οι
 5 T ὁρησκείας 7 hW καταντησειν 10 h- τε 1^ο

3 ζητηματων : + επισταμενος Aa | δεομαι : + σου Ca5
 6 εις : προς Ca5 | - ημων Ha5 7 βασιλευ Αγριππα Ha5
 8 τι ; απιστον .E 12 εν οις : + και Ha5 | της : +
 παρα Ca5 14 γην : + δια τον φοβον εγω μονος 137

cum sim defensurus me hodie, maxime te 3
 sciente omnia, et quae apud Iudaeos sunt
 consuetudines, et quaestiones: propter quod
 obsecro patienter me audias. Et quidem 4
 vitam meam a iuventute, quae ab initio fuit
 in gente mea in Ierosolymis, noverunt omnes
 Iudaei: praescientes me ab initio (si velint 5 23,6. Ph 3,5.
 testimonium perhibere) quoniam secundum
 certissimam sectam nostrae religionis vixi
 Pharisaeus. Et nunc in spe, quae ad patres 6 28,20.
 nostros repromissionis facta est a Deo, sto
 iudicio subiectus: in quam duodecim tribus 7 24,15.
 nostrae nocte ac die deservientes, sperant
 devenire. De qua spe accusor a Iudaeis, rex.
 Quid incredibile iudicatur apud vos, si Deus 8
 mortuos suscitatur? Et ego quidem existima- 9 9-20:
 veram, me adversus nomen Iesu Nazareni 9,1-20;
 debere multa contraria agere. quod et feci 10 22,9-21.
 Ierosolymis, et multos sanctorum ego in J 16,2. Ap 2,10.
 carceribus inclusi, a principibus sacerdotum
 potestate accepta: et cum occiderentur, de-
 tuli sententiam. Et per omnes synagogas 11
 frequenter puniens eos, compellebam blasphe-
 mare: et amplius insaniens in eos, perse-
 quebar usque in exterarum civitates. In qui- 12
 bus dum irem Damascum cum potestate,
 et permissu principum sacerdotum, ¹ die me- 13
 dia in via, vidi, rex, de caelo supra splen-
 dorem solis circumfussisse me lumen, et eos,
 qui mecum simul erant. Omnesque nos cum 14
 decidissemus in terram, audivi vocem lo-

26,3 — et 1°

7 in qua

- quentem mihi Hebraica lingua: Saule, Saule,
 quid me persequeris? durum est tibi contra
 15 stimulum calcitrare. Ego autem dixi: Quis
 es Domine? Dominus autem dixit: Ego sum
 Ez 2,1,3. 16 Iesus, quem tu persequeris. Sed exurge, et
 sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui
 tibi, ut constituam te ministrum, et testem
 eorum, quae vidisti, et eorum, quibus appa-
 Jr 1,7.
 1 Chr 16,35. 17 rebo tibi, ¹eripiens te de populo, et gentibus,
 Dt 33,3. 18 in quas nunc ego mitto te, ¹aperire oculos
 Is55,5; 42,7,16;
 61,1. eorum, ut convertantur a tenebris ad lucem,
 E 2,2. Kol 1,13. et de potestate satanae ad Deum, ut acci-
 20 piant remissionem peccatorum, et sortem inter
 G 1,16. 19 sanctos per fidem, quae est in me. Unde
 Mt 3,8. 20 rex Agrippa, non fui incredulus caelesti vi-
 sioni: sed his, qui sunt Damasci primum, et
 Ierosolymis, et in omnem regionem Iudaeae,
 et Gentibus annuntiabam, ut poenitentiam
 21 agerent, et converterentur ad Deum, digna
 21,30,31. 21 poenitentiae opera facientes. Hac ex causa
 me Iudaei, cum essem in templo, comprehen-
 L 24,44—47. 22 sum tentabant interficere. Auxilio autem adiu-
 tus Dei usque in hodiernum diem sto, testi-
 ficans minori, atque maiori, nihil extra dicens
 quàm ea, quae Prophetae locuti sunt futura
 1 K 15,20. 23 esse, et Moyses, ¹si passibilis Christus, si
 primus ex resurrectione mortuorum, lumen
 annunciaturus est populo, et Gentibus.
 J 10,20. 24 Haec loquente eo, et rationem reddente, ⁷¹
 Festus magna voce dixit: Insanis Paule: (66)
 multae te litterae ad insaniam convertunt.
 25 Et Paulus: Non insanio (inquit) optime Feste,

17 § populis

19 caelestis visionis

22 > sunt locuti

25 Et j at

γουσαν προς με τη Ἑβραϊδι διαλέκτῳ· Σαούλ Ps Sal 16,4.
 Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι προς κέντρα
 λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος 15
 εἶπεν· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ἀλλὰ 16 Ez 2,1,8.
 ἀνάστηθι καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο
 γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαι σε ὀπηρέτην καὶ
 μάρτυρα ὧν τε εἶδές με ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, ἐξαι- 17 Jr 1,7.
 ρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς 1 Chr 16,35.
 οὗς ἐγὼ ἀποστέλλω σε, ἄνοῦξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, 18 Dt 33,3.
 τοῦ ἐπιστρέφαι ἀπὸ σκοτους εἰς φῶς καὶ τῆς Is35,6; 42,7,16;
 ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν 61,1.
 αὐτοὺς ἄφεισιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρον ἐν τοῖς 20,32.
 ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν, βασιλεῦ E 2,2. Kol 1,13.
 Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθής τῇ οὐρανίῳ 19 G 1,16.
 ὀπτασίῳ, ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρώτῳν τε καὶ 20 Mt 3,8.
 Ἱεροσολύμοις πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας L 3,8.
 καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπι-
 στρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα
 πράσσοντας. ἔνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλα- 21 21,30,31.
 βόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι.
 ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς 22 L 24,44—47.
 ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρούμενος μικρῷ τε
 καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτός λέγων ὧν τε οἱ προφῆται
 ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, εἰ 23 17,3. 1 K 15,20.
 παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρώτος ἐξ ἀναστάσεως Kol 1,16.
 νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ 2 T 1,10.
 τοῖς ἔθνεσιν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου Mt 4,16.
 ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ φησιν· μαίνη, Παῦλε· L 24,46.
 τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. 24 J 10,20.
 ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, 25 L 1,3.

16 RT— με 17.18 HR σε αν. 20 Ἱεροσολυμοίς :
 HR+, : W+, εἰς | HR Ἰουδαίας, καὶ 21 εν : T pr οντα
 (24 φησίν HRTW)

15 — κυριος Ha5 | Ἰησ. : + ■ Ναζωραῖος 137a
 18 αυτων : τυφλων E 24 γραμματα : + επιστασθαι A

11,26. 1 P 4,16. 26 **26** ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγ-
 γομαι. ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς,
 πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν
 γὰρ αὐτὸν τούτων οὐ πείδομαι οὐδέν· οὐ γὰρ
27 ἐστὶν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις,
 βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πι-
11,26. 1 P 4,16. 28 στεύεις. ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον· ἐν
29 ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ Παῦλος·
 εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ
 οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς
 μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ ἐγώ
30 εἰμι, παρεκτός τῶν δεσμῶν τούτων. Ἄνεστη
 τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἧ τε Βερνίκη καὶ οἱ
28,29. 31 συνκαθήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν
 πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἦ
25,11; 28,19. 32 δεσμῶν ἄξιον πρᾶσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας
 δὲ τῷ Φῆστῳ ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄν-
 θρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

25,12. 27 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν 32
 Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινας
 ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη ὀνόματι Ἰουλίῳ
19,29; 20,4. 2 σπείρῃ Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδρα-
 μυττηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν
 τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου
 11,19. **3** Μακεδόνης Θεσσαλονικέως· τῇ τε ἑτέρῳ κατήχ-
24,28; 27,48; 28,2,16. θημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος
 τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους

26 K— και | αυτον : hRT+ τι 28 ποιησαι : h⁵¹ γενε-
 σθαι ² εἰ πεπεισθῆς pro με πειθεις 29 T ευξαιμην |
 RT καγω 31 αξιον : hT+ τι 27,2 H Ἀδραμυνηνω
 W Ἀδραμυνηνω

26 — ουδεν AE 27 (προφηταις) 28 Χρηστιανον K²
 29 πολλω Ha⁵ 30 και ταυτα ειποντος αυτου ανεστη Ha⁵
 27,1 pr και ουτως εκρινεν αυτον ο ηγεμων αναπεμπεσθαι
 Καισαρι 97 | ημας : τους περι τον Παυλον Pa 2 Θεσσα-
 λονικεων δε Αρισταρχος και Σκεουνδος 137 3 Ιουλιανος A

sed veritatis, et sobrietatis verba loquor. Scit 26 J 18,20.
 enim de his rex, ad quem et constanter lo-
 quor: latere enim eum nihil horum arbitror.
 Neque enim in angulo quidquam horum gestum
 est. ¹ Credis rex Agrippa prophetis? Scio quia 27
 credis. Agrippa autem ad Paulum: In modico 28 11,26. 1 P 4,16.
 suades me Christianum fieri. Et Paulus: Opto 29
 apud Deum, et in modico, et in magno, non
 tantum te, sed etiam omnes, qui audiunt,
 hodie fieri tales, qualis et ego sum, exceptis
 vinculis his. Et exurrexit rex, et praeses, 30
 et Bernice, et qui assidebant eis. Et cum 31
 secessissent, loquebantur ad invicem, dicentes:
 Quia nihil morte, aut vinculis dignum quid
 fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit: 32 25,11.
 Dimitti poterat homo hic, si non appellasset
 Caesarem.

- (69) Ut autem iudicatum est navigare eum 27 25,12.
 in Italiam, et tradi Paulum cum reliquis
 custodiis centurioni nomine Iulio cohortis
 72 Augustae, ascendentes navem Adrumetinam, 2 19,29; 20,4.
 incipientes navigare circa Asiae loca, sustu-
 limus, perseverante nobiscum Aristarcho Ma-
 cedone Thessalonicensi. Sequenti autem die 3 24,23; 28,2.16.
43.
 devenimus Sidonem. Humane autem trac-
 tans Iulius Paulum, permisit ad amicos

25 eloquor

29 etiam] et | omnes hos

27,1 > eum navig.

2 ascend. autem | hadrumetinam | incipientem
 | thessalonicense

- 4 ire, et curam sui agere. Et inde cum sustulisse-
 5 mus, subnavigavimus Cyprum, propterea
 quòd essent venti contrarii. Et pelagus Cili-
 6 ciae, et Pamphiliae navigantes, venimus Lys-
 tram, quae est Lyciae: et ibi inveniens cen-
 7 turio navem Alexandrinam navigantem in
 Italiam, transposuit nos in eam. Et cum
 multis diebus tarde navigarem, et vix de-
 8 venissemus contra Gnidum, prohibente nos
 vento, adnavigavimus Cretae iuxta Salmónem:
 9 et vix iuxta navigantes, venimus in locum
 quendam, qui vocatur Boniportus, cui iuxta
 2 K 11,25,26. 9 erat civitas Thalassa. Multo autem tem-
 Iv 16,29. pore peracto, et cum iam non esset tuta
 navigatio, eo quòd et ieiunium iam praeteri-
 10 isset, consolabatur eos Paulus, ¹ dicens eis:
 Viri, video quoniam cum iniuria, et multo
 damno non solum oneris, et navis, sed etiam
 animarum nostrarum incipit esse navigatio.
 11 Centurio autem gubernatori et nauclero magis
 credebat, quàm his, quae a Paulo dicebantur.
 12 Et cum aptus portus non esset ad hieman-
 dum, plurimi statuerunt consilium navigare
 inde, si quomodo possent, devenientes Phoe-
 nicen, hiemare, portum Cretae respicientem
 13 ad Africum, et ad Corum. Aspirante autem
 Austro, aestimantes propositum se tenere,
 cum sustulissent de Asson, legebant Cretam.
 14 Non post multum autem misit se contra ip-
 sam ventus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilo.
 15 Cumque arrepta esset navis, et non posset

4 cypro

5 SC^{98.98} Pamphyliae

7 cnidum | iuxta] secundum

8 Boni portus

9 F — et 2°

SM praeterisset |

— eos

11 nauclerio

12 chorum

πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. κάκειθεν ἀναχθέντες 4
 ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους
 εἶναι ἐναντίους, τὸ τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κι- 5
 λικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθαμεν
 εἰς Μύρρα τῆς Λυκίας. Κάκει εὐρὼν ὁ ἑκατον- 6 28,11.
 τάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν
 ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις 7
 βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν
 Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπε-
 πλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, μόλις τε 8
 παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ
 καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις
 Λασαία. Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ 9 2 K 11,25.26.
 ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν
 νηστείαν ἤδη παρεληλυθῆναι, παρήνει ὁ Παῦλος
 ἰλέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως 10
 καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ
 πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσε-
 σθαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ 11
 καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπέειπετο ἢ τοῖς ὑπὸ
 Παύλου λεγομένοις. ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος 12
 ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες
 ἔδεντο βουλήν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο
 καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα
 τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.
 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως 13
 κειρατηκῆναι, ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν
 Κρήτην. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς 14
 ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος εὐρακύλων· συν- 15
 αρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου

5 διαπλευσ. : h^r+ | δι ημερων δεκαπεντε | | W κατηλ-
 θομεν 8 T πολισ ην | HR Λασαία

5 Μυρρα ὁ Λυστρα(ν) ΝΑ 8 Λαῖσσα Ν^ο Αλασσα Αα
 13 Ἄσσον εἰ Ἄσσον edd. 14 ευροκλυδων Ηα5 : ευρυκλ- Β^ο

80. 16 ἀντοφθαλμῆν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.
 νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα
 ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης,
 17 ἦν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννόντες τὸ
 πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέ-
 σωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.
 18 σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν
 Jon 1,5. 19 ἐποιοῦντο, καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν
 20 τοῦ πλοίου ἔριψαν. μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρον
 ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε
 οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο ἐλπίς
 28. 88. 21 πᾶσα τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς τε αἰτίας
 ὑπαρχούσης τότε σταθεῖς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν
 εἶπεν· ἕδει μὲν, ὧ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι
 μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδήσαι τε τὴν
 22 ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τὰ νῦν παραινῶ
 ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται
 23 ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γὰρ μοι
 ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω,
 9,15; 23,11. 24 ἄγγελος ἰλέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρι σε
 δεῖ παραστήναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισται σοι ὁ θεὸς
 25 πάντας τοὺς πλείοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε,
 ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται
 38,1. 26 καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι. εἰς νῆσον δὲ
 27 τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαί- 88
 δεκάτῃ νυξὲς ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ
 Ἄδρια, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται
 28 προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. καὶ βολίσαντες
 εὐρον ὄργυιᾶς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ
 29 πάλιν βολίσαντες εὐρον ὄργυιᾶς δεκαπέντε· φοβού-

15 ἐπιδόντες : h^r + τω πλεοντι (i. e. πνε-) καὶ συστειλαντες
 τα ἰστια 16 HR Καῦδα 19 W ἐρριψαν 23 εἰμι : T + εγω
 27 H Ἄδρια | h προσαχεῖν

17 σκενος : ἰστιον 98 | ἐφερομεθα 15a 19 ἐρριψαμεν
 Ha5 27 ἐπεγενετο 4a | προσεγγίζειν 137 28 καὶ 1° :
 οἰτινες N*

conari in ventum, data nave flatibus, fere-
 bamur. In insulam autem quandam decur- 16
 rentes, quae vocatur Cauda, potuimus vix
 obtinere scapham. Qua sublata, adiutoriis 17
 utebantur, accingentes navem, timentes ne
 in Syrtim inciderent, summisso vase sic fere-
 bantur. Valida autem nobis tempestate iactatis, 18
 sequenti die iactum fecerunt: et tertia die 19 *Jon 1,5.*
 suis manibus armamenta navis proiecerunt.
 Neque autem sole, neque sideribus apparenti- 20
 bus per plures dies, et tempestate non exigua
 imminente, iam ablata erat spes omnis salutis
 nostrae. Et cum multa ieiunatio fuisset, tunc 21 *33.*
 stans Paulus in medio eorum, dixit: Oportet
 quidem, o viri, audito me, non tollere a
 Creta, lucrique facere iniuriam hanc, et iac-
 turam. Et nunc suadeo vobis bono animo 22
 esse. amissio enim nullius animae erit ex
 vobis, praeterquam navis. Astitit enim mihi 23
 hac nocte Angelus Dei, cuius sum ego, et cui
 deservio, ¹ dicens: Ne timeas Paule, Caesari te 24 *9,15; 23,11.*
 oportet assistere: et ecce donavit tibi Deus
 omnes, qui navigant tecum. Propter quod 25
 bono animo estote viri: credo enim Deo, quia
 sic erit, quemadmodum dictum est mihi. In 26 *28,1.*
 insulam autem quandam oportet nos devenire.
⁷³ Sed posteaquam quartadecima nox supervenit, 27
⁽⁶⁸⁾ navigantibus nobis in Adria circa mediam
 noctem, suspicabantur nautae apparere sibi
 aliquam regionem. Qui et summittentes boli- 28
 dem, invenerunt passus viginti: et pusillum inde
 separati, invenerunt passus quindecim. Timen- 29

16 — In 18 valide

20 > sole autem 27 hadria

28 — et 1° | — bolidem

- tes autem ne in aspera loca incideremus, de
 puppi mittentes anchoras quattuor, optabant
 30 diem fieri. Nautis vero quaerentibus fugere
 de navi, cum misissent scapham in mare, sub
 obtentu quasi inciperent a prora anchoras
 31 extendere, ¹dixit Paulus Centurioni, et militi-
 bus: Nisi hi in navi manserint, vos salvi fieri
 32 non potestis. Tunc absciderunt milites funes
 21.27. 33 scaphae, et passi sunt eam excidere. Et cum
 2,46. lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes
 sumere cibum, dicens: Quartadecima die hodie
 expectantes ieiuni permanetis, nihil accipientes.
 1 Sm 14,45. 34 Propter quod rogo vos accipere cibum pro
 2 Sm 14,11.
 Mt 10,30. salute vestra: quia nullius vestrum capillus
 6,11. 1 T 4,4. 35 de capite peribit. Et cum haec dixisset,
 L 22,19. sumens panem, gratias egit Deo in conspectu
 omnium: et cum fregisset, coepit manducare.
 9,19. 36 Animaequiores autem facti omnes, et ipsi
 37 sumpserunt cibum. Eramus vero universae
 38 animae in navi ducentae septuaginta sex. Et
 satiati cibo alleviabant navem, iactantes tri-
 39 ticum in mare. Cum autem dies factus esset,
 terram non agnoscebant: sinum vero quendam
 considerabant habentem littus, in quem cogi-
 40 tabant, si possent, eiicere navem. Et cum
 anchoras sustulissent, committebant se mari,
 simul laxantes iuncturas gubernaculorum: et
 levato artemone secundum aurae flatum ten-
 41 debant ad littus. Et cum incidissemus in
 locum dithalassum, impegerunt navem: et

30 > a prora incip.

33 > hodie die

36 adsumserunt

39 possent eic. (— ,)

40 abstulissent | > flat. aurae

41 bithalassum

μενοί τε μή που κατά τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν,
 ἐκ πρῶμνης ὄψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ἤρχοντο
 ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων 30 16.
 φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκά-
 φην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῶρης
 ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ 31
 ἑκατοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις· ἐὰν μὴ οὗτοι
 μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
 τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς 32
 σκάφης καὶ εἶασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὐ 33 21,27.
 ἡμέρα ἤμελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος 2,46.
 ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων· τεσσαρεσκαί-
 δεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι
 διατελεῖτε, μὴθὲν προσλαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ 34 1 Sm 14,45.
 ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς 2 Sm 14,11.
 ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν Mt 10,30.
 θρῖξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. εἶπας δὲ ταῦτα 35 J 6,11. 1 T 4,
 καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον L 22,19.
 πάντων καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὐθυμοὶ δὲ 36 9,19.
 γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς.
 ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι 37
 ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκού- 38
 φιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν
 θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ 39
 ἐπεγίνωσκον, κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα
 αἰγιαλόν, εἰς δὲ ἐβουλεύοντο εἰ δύναιντο ἐξῶσαι
 τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων 40
 εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας
 τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ
 πνεοῦση κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. περιπεσόντες 41
 δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ

29 RT ευχοντο 33 T εμελλεν 35 εσθιειν : h^r +
 επιδιδους και ημιν 37 διακοσιαι : K ως 39 K εκωσαι

29 εκπεσωων 61a⁵ 30 εκφυγειν Aa | — προφασει 137
 34 προσλαβειν Ha⁵ | ημετερας Aa | πεσειται Ha⁵ 36 μετε-
 λαμβανον 137 37 εξ : πεντε A 38 (ιστον Naber c) 39 δυνατον
 OHa 41 επωκειλαν 5 386

ἡ μὲν προῦρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ
 16,27. 42 προύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. Τῶν δὲ στρατιωτῶν
 βουλή ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν,
 3. 43 μὴ τις ἐκκολυμβήσας διαφύγη· ὁ δὲ ἑκατοντάρχης
 βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς
 τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους
 22—25. 44 ναι, ἰ καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς
 δὲ ἐπὶ τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως
 ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

28 Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη

27,8. 2 ἡ νῆσος καλεῖται. οἱ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ
 2 K 11,27. τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἄπαντες γὰρ
 πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν
 3 τὸν ἐφροσῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. συστρέψαντος
 δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλήθος καὶ ἐπι-
 θέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρης
 4 ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ
 εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς
 χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως
 φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα
 Mc 16,18. 5 ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν. ὁ μὲν
 L 10,19. οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν
 14,11. 6 οὐδὲν κακόν· οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν
 πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ
 πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ θεωρούντων
 μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλόμενοι
 7 ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν
 τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῶ πρώτῃ τῆς νήσου

41 fin W+ των κυματων 43 W απορωφ. 28,1 H
 Μελιτήνη 4 H ειδαν 6 T εμπιρασθαι W πιμπρασθαι |
 T μεταβαλλομενοι

41 διελυετο La 44 επι γης 137 28,2 αναπαντες Ha5 |
 προσανελαμβανον N* 3 διεξελθουσα Ha | καθηψατο Oa
 5 αποτιναξαμενος Aa

prora quidem fixa manebat immobilis, puppis
 vero solvebatur a vi maris. Militum autem 42
 consilium fuit ut custodias occiderent: ne-
 quis cum enatasset, effugeret. Centurio autem 43 s.
 volens servare Paulum, prohibuit fieri: ius-
 sitque eos, qui possent natare, emittere se
 primos, et evadere, et ad terram exire: et 44 22-25.
 ceteros alios in tabulis ferebant: quosdam
 super ea, quae de navi erant. Et sic factum
 est, ut omnes animae evaderent ad terram.

(69) Et cum evasissemus, tunc cognovimus quia 28
 Melita insula vocabatur. Barbari vero prae- 2 27,3.
 stabant non modicam humanitatem nobis. 2 K 11,27.
 Accensa enim pyra, reficiebant nos omnes
 propter imbrem, qui imminebat, et frigus. Cum 3
 congregasset autem Paulus sarmentorum ali-
 quantam multitudinem, et imposuisset super
 ignem, vipera a calore cum processisset, in-
 vasit manum eius. Ut vero viderunt Barbari 4
 pendentem bestiam de manu eius, ad invicem
 dicebant: Utique homicida est homo hic, qui
 cum evaserit de mari, ultio non sinit eum
 vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in 5 Mc 16,18.
 ignem, nihil mali passus est. At illi existima- 6 L 10,19.
 bant eum in tumorem convertendum, et subito
 casurum, et mori. Diu autem illis expectanti-
 bus, et videntibus nihil mali in eo fieri, conver-
 tentes se, dicebant eum esse Deum. In locis 7
 autem illis erant praedia principis insulae,

43 mittere | ☞ se in mare prim.

44 essent

28,1 militene | vocatur

2 (C inc. v. Accensa)

4 > eum non sinit

6 sperantibus

- nomine Publii, qui nos suscipiens, triduo be-
 8 nigne exhibuit. Contigit autem, patrem Publii
 Me 1,30. L 10,9. febris, et dysenteria vexatum iacere. Ad
 quem Paulus intravit: et cum orasset, et im-
 9 posuisset ei manus, salvavit eum. Quo facto,
 omnes, qui in insula habebant infirmitates,
 10 accedebant, et curabantur: qui etiam multis
 honoribus nos honoraverunt, et navigantibus
 imposuerunt quae necessaria erant.
 11 Post menses autem tres navigavimus in ⁷⁴
 navi Alexandrina, quae in insula hiemaverat,
 12 cui erat insigne Castorum. Et cum venisse-
 13 mus Syracusam, mansimus ibi triduo. Inde
 circumlegentes devenimus Rhegium: et post
 unum diem flante Austro, secunda die veni-
 14 mus Puteolos; ubi inventis fratribus rogati
 sumus manere apud eos dies septem: et sic
 R 1,7. 15 venimus Romam. Et inde cum audissent
 fratres, occurrerunt nobis usque ad Appii
 forum, ac tres Tabernas. Quos cum vidisset
 Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam.
 27,3. 16 Cum autem venissemus Romam, permissum
 est Paulo manere sibimet cum custodiente se
 milite.
 13,15; 23,1. 17 Post tertium autem diem convocavit
 primos Iudaeorum. Cumque convenis-
 sent, dicebat eis: Ego, viri fratres,
 nihil adversus plebem faciens, aut

7 suscipiens triduo, b. | § se exhib.

9 et omnes

12 syracusas

13 regium

15 ac] et | tribus tabernis

16 > ven. autem

ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ἡμέρας
 τρεῖς φιλοφρόνως ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πα- 8 Mc 1,30.
 τέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνε- L 10,9.
 χόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν
 καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο
 αὐτόν. τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν 9
 τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθερα-
 πεύοντο, οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς 10 16,15.
 καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας. Mt 10,8.
 L 8,3.

9 69 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ 11 27,6.
 παρακεχειμακότη ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρινῷ, παρα-
 σήμῳ Διοσκούροις. καὶ καταχθέντες εἰς Συρα- 12
 κούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ὅθεν περιελ- 13
 θόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν
 ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν
 εἰς Ποτιόλους, οὓς εὐρόντες ἀδελφοὺς παρεκλή- 14
 θημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἐπτὰ· καὶ
 οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. κάκειθεν οἱ 15 B 1,7.
 ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἤλθαν εἰς
 ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου φόρου καὶ Τριῶν
 ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ
 θεῷ ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν εἰς 16 27,3.
 Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ' ἑαυτὸν
 σὺν τῷ φυλάσσουντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

40 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι 17 13,15; 23,1.
 αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρῶτους· συνελ-
 θόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· ἐγώ, ἄνδρες
 ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς

7 hRT τρεις ημερας 9 H [και] οι 12 W ημεραις
 τριων 13 H περιελοντες 14 W ηλθομεν 15 W ηλθον
 16 H εισηλθαμεν | εις : T+ την | επετρ. τω Παυλω : -h^f |
 ■ εκατονταρχος παρεδωκεν τους δεσμους τω στρατοπεδαρχω
 (-χη 5), τω δε Παυλω επετραπη 5 | εαυτον : h^f + - εξω της
 παρεμβολης |

7 Πουπλιω 8α 9 γενομ. : + υγιους H 10 την
 χρεϊαν Ha5 14 παρ : επ Ha5 | επιμειναντες Ha
 15 - οι B96

- εἴθεσι τοῖς πατράσι, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων
 Lc 23,14 a. 18 παρεδόθη ἐν τῶν χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες
 8,18. ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολύσαι διὰ τὸ μηδε-
 26,11. 19 μίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· ἀντι-
 λεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθη ἐπικαλέ-
 σασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων
 23,8. 24,15. 20 τι κατηγορεῖν. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρ-
 26,6,7. εκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι· εἵνεκεν γὰρ
 τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περι-
 21 κειμαι. οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖς οὔτε
 γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,
 οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν
 24,14. L 2,24. 22 ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιούμεν δὲ
 R 10,21. παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς
 αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστίν ὅτι πανταχοῦ
 19,8. 23 ἀντιλέγεται. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθον
 πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθητο
 διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων
 τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου
 Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωτῆ ἕως
 17,4. 24 ἑσπέρας. καὶ οἱ μὲν ἐπειθόντο τοῖς λεγομένοις,
 25 οἱ δὲ ἠπίστουν· ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλή-
 λους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἐν,
 ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ
 Ἡσαίου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν
 26 λέγων·

πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὸν·

ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,

Is 6,9,10.
 Mt 13,14.
 Mc 4,12.
 J 12,40.

20 R ενεκεν 23 H ηλθαν 24 ηπιστουν : H,R,TW·
 25 δε : T τε

18 οἵτινες : + πολλα 137 19 Ιουδ. : + και επικρα-
 ζοντων· αιρε τον εχθρον ημων 137 | κατηγ. : +
 αλλ ινα λυτρωσωμαι την ψυχην μου εκ θανατου 137
 23 ηγον Ηα5 | διαμαρτ. : παρατιθεμενος A 25 υμων :
 ημων Ηα5

morem paternum, vinctus ab Ierosolymis traditus sum in manus Romanorum, qui cum 18 Lc 23,14 s. 3,13.
interrogationem de me habuissent, voluerunt me dimittere, eo quòd nulla esset causa mortis in me. Contradicentibus autem Iudaeis, 19 25,11.
coactus sum appellare Caesarem, non quasi gentem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam rogavi vos videre, et alloqui. Propter spem enim Israel catena hac circumdatus sum. At illi dixerunt ad eum: 21
Nos neque litteras accepimus de te a Iudaea, neque adveniens aliquis fratrum nunciavit, aut locutus est quid de te malum. Rogamus 22 24,14. L 2,34.
autem a te audire quae sentis: nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur. Cum constituissent autem illi diem, 23 19,8
venerunt ad eum in hospitium plurimi, quibus exponebat testificans regnum Dei, suadensque eis de Iesu ex Lege Moysi, et Prophetis a mane usque ad vesperam. Et quidam 24
credebant his, quae dicebantur: quidam vero non credebant. Cumque invicem non essent 25
consentientes, discedebant dicente Paulo unum verbum: Quia bene Spiritus sanctus locutus est per Isaiam prophetam ad Patres nostros, 26
dicens: 26

Vade ad populum istum, et dic ad eos: Is 6,9.10.
Mt 13,14.
Aure audietis, et non intelligetis: Mc 4,12.
J 12,40.

18 > causa esset

23 plures | eos

26 — ad eos

et videntes videbitis, et non perspicietis.
 2 K 3,14 ss. 27 Incrassatum est enim cor populi huius,
 et auribus graviter audierunt,
 et oculos suos compresserunt:
 ne forte videant oculis,
 et auribus audiant,
 et corde intelligant, et convertantur,
 et sanem eos.

- Ps 87,3; 98,3. 28 Notum ergo sit vobis, quoniam Gentibus
 13,46. L 3,6. missum est hoc salutare Dei, et ipsi audient.
 29 Et cum haec dixisset, exierunt ab eo Iudaei,
 multam habentes inter se quaestionem.
 30 Mansit autem biennio toto in suo con-
 ducto: et suscipiebat omnes, qui ingredie-
 23. 1,3. 31 bantur ad eum, ¹ praedicans regnum Dei, et
 19,8. 2 T 2,9. docens quae sunt de Domino Iesu Christo
 cum omni fiducia, sine prohibitione.

---

27 eos] illos

28 > ipsi et

29 — *vers.*

31 *fin* + amen.

Subscr. EXPLICIT ACTUS APOSTOLORUM.

και βλέποντες βλέπετε και οὐ μὴ ἴδῃτε·

ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, 27 2 K 3,14.

και τοῖς ὤσιν βαρέως ἤκουσαν,

και τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·

μὴ ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς

και τοῖς ὤσιν ἀκούσωσιν

και τῇ καρδίᾳ συνῶσιν και ἐπιστρέψωσιν,

και ἰάσομαι αὐτούς.

γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη 28 Pa 27,3; 28,3.
τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ και ἀκούσονται. 18,46. L 3,6.

Ἐνέμεινεν δὲ διειτίαν ὄλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, 30 2 T 1,17.

και ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς
αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ και δι- 31 28. 1,3.
δάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ 19,8. 2 T 2,9.
πάσης παρρησίας ἀκωλύτως. Ph 1,14.

---

28 H υμιν εστω | fin h^r + (v. 29) και ταυτα αυτου
ειποντος απηλθον οι Ιουδαιοι πολλην εχοντες εν εαυτοις
ζητησιν 31 T— Χριστου

---

26 ειδητε E 27 εβαρυνθη N* 30 fin + Ιουδαιους
τε και Ελληνας 137.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

- ct 9,15; 18,9.
G 1,15.
Tt 1,2.
18,25.26.
5. 2 Sm 7,12.
Mt 1,1; 22,42.
2 T 2,8.
Act 13,33.
L 3,38.
Ps 110,1.
Act 26,16-18.
15,18. 16,26.
G 2,7,9.
K 1,2. 2 K 1,1.
E 1,1.
Nu 6,25.26.
Act 28,15.
1,9. 1 Th 1,8.
E 1,16.
2 K 1,23.
Ph 1,8; 3,3.
E 1,16.
Act 19,21.
15,23.32.
- 1** Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπό-
2 στολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προ-
 ἐπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς
3 ἁγίαις ¹ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ
4 σπέρματος Δαυεὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος
 υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιοσύνης ἐξ
 ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου
5 ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς
 ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ
6 ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστε καὶ ἡμεῖς κλητοὶ
7 Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγα-
 πητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ
 εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
 Χριστοῦ.
- 8** Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
9 καταγγέλλεται ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ. μάρτυς γάρ
 μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί
 μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδια-
10 λείπτως μνησθῆναι ὑμῶν ποιούμαι ¹ πάντοτε ἐπὶ τῶν

HTW Epistolas Catholicas (Je, 1.2 P, 1-3 J, Jd)
 Paulinis anteponunt. HR praemittunt *Επιστολαι Παυ-
 λου*, H praeterea indicem epistolarum singularum; episto-
 lam ad Hebraeos datam HTW epistolis pastoralibus prae-
 mittunt, R postponit

¹ HR Ἰησου Χριστου   ² T αγιας,   ³ HR αυτου, του
⁶ W υμεις,   ⁷ h^r— εν Ρωμη   ⁹ W ποιουμαι,

³ γεννωμενου 38a   ⁴ προσορισθεντος latt   ⁷ εν ... θεου :
 εν P. E εν αγαπη θ. G   ⁸ περι : υπερ D*Ga   ⁹ μου 1° :
 μοι D*G

EPISTOLA
BEATI PAVLI APOSTOLI
AD ROMANOS.

1	PAULUS, servus Iesu Christi, vocatus	1	Act 9,15; 13,2. G 1,15.
	Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, ¹ quod	2	Tt 1,2. 16,25,26.
	ante promiserat per Prophetas suos in Scrip-		
	turis sanctis ¹ de Filio suo, qui factus est ei	3	9,5. 2 Sm 7,12. Mt 22,42. 2T2,8.
	ex semine David secundum carnem, qui prae-	4	Act 13,33.
	destinatus est Filius Dei in virtute secundum		
	spiritum sanctificationis ex resurrectione mor-		
	tuorum Iesu Christi Domini nostri: per quem	5	Act 26,16-18. 15,18. G 2,7,9.
	accepimus gratiam, et Apostolatam ad obe-		
	diendum fidei in omnibus Gentibus pro nomine		
	eius, in quibus estis et vos vocati Iesu Christi:	6	
	omnibus qui sunt Romae, dilectis Dei, vocatis	7	1 K 1,2. 2 K 1,1. E 1,1. Nu 6,25,26. Act 28,15.
	sanctis. Gratia vobis, et pax a Deo Patre		
	nostro, et Domino Iesu Christo.		
2	Primum quidem gratias ago Deo meo per	8	10,19. 1 Th 1,8.
	Iesum Christum pro omnibus vobis: quia		
	fides vestra annuntiatur in universo mundo.		
	Testis enim mihi est Deus, cui servio in spi-	9	Ph 1,8. E 1,16.
	ritu meo in Evangelio filii eius, quòd sine		
	intermissione memoriam vestri facio ¹ semper in	10	Act 19,21. 15,23,33.

Inscr. Epistula | — beati ¶ | — b. P. A.
 1,1 > Chr. I. 3 — ei F²
 5 accipimus A²F¹
 7 dil.] in dilectione A in caritate F¹
 8 univ.] omni F¹
 9 > est enim mihi F

- orationibus meis: obsecrans, si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos: ut aliquid impertiar vobis gratiae spiritualis ad confirmandos vos: id est, simul consolari in vobis per eam, quae invicem est, fidem vestram, atque meam. Nolo autem vos ignorare fratres: quia saepe proposui venire ad vos, (et prohibitus sum usque adhuc) ut aliquem fructum habeam et in vobis, sicut et in ceteris gentibus. Graecis, ac Barbaris, sapientibus, et insipientibus debitor sum: ita (quod in me) promptum est et vobis, qui Romae estis, evangelizare. Non enim erubescio Evangelium. Virtus enim Dei est in salutem omni credenti, Iudaeo primum, et Graeco. Iustitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est: Iustus autem ex fide vivit. Revelatur enim ira Dei de caelo super omnem impietatem, et iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in iniustitia detinent: quia quod notum est Dei, manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius, a creatura mundi, per ea quae facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, et divinitas: ita ut sint inexcusabiles. Quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum: dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. Et mutaverunt

10 meis obs. 11 > grat. vob. | spiritualis 12 adque
 13 ant.] enim F | — et 2° G [H] F — et 3° A
 15 in vobis [G] AF¹ 16 salute A 17 revelabitur F | in
 fide A | aut.] + [meus] 18 sup] in F¹ |, eorum q. |
 — Dei 2° | in iniustitiam GA(F?) 19 qui A 20 et] ac |
 — ita [G] F | sint] + ipsi F 21 magnificaverunt F

προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐδο-
 θήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς
 ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ 11 Act 28,31.
 χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι
 ὑμᾶς, τοῦτο δὲ ἐστὶν συναπαρκτηθῆναι ἐν ὑμῖν 12 2 P 1,1.
 διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.
 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις 13 J 15,16.
 προεδέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι 11,25.
 τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν 1 K 10,1; 12,1.
 καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλλησίν 2 K 1,8.
 τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφει- 1 Th 4,18.
 λέτης εἰμί· οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ προθύμον καὶ 15
 ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. οὐ γὰρ 16 Ps 119,46.
 ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ θεοῦ 1 K 1,18,24.
 ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ Act 18,46.
 τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ 17 8,21,22.
 ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, G 3,11.
 καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. Ps 98,2. Is 56,1.
 Ἐποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ 18 J-3,19 s; 16,9.
 ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν Is 66,14 s.
 τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, διότι τὸ 19 19-32:
 γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ Sap 13-15.
 θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφάνερωσεν. τὰ γὰρ ἀόρατα Act 14,15-17;
 αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοού- 17,24-28.
 μενα καθορᾶται, ἧ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ 20 Ps 19,3. H 11,3.
 θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους,¹ διότι Job 12,7-9.
 γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠύχαρι- J 15,22,24.
 στησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς
 αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία.
 φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ ἥλλαξαν

10 RW μου δεομενος, 15 h^r — τοις εν Ρωμη 16 H
 [πρωτον] 21 W ευχαριστησαν | RT αλλ

13 ουκ οιομαι D*G 15 προθυμος d Orig. | εν υμιν D*a
 16 ευαγγ. του Χριστου KLa5 | — εις σωτηριαν G 17 δικαιος :
 + μου C* 18 την αληθ. : + του θεου vg 20 — αιδιος L
 23 ηλλαξαντο Ka

- τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας
φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων
Act 14,16. 24 καὶ ἐρπετῶν. Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς
ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκα-
θαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν
9,5. 25 αὐτοῖς, οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ
ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν
τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς
26 εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. διὰ τοῦτο παρέδωκεν
αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ
θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν
Lv18,22; 20,18. 27 εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες
1 K 8,9. ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύ-
θησαν ἐν τῇ ὁρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες
ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ
τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν
13,13. L 18,11.
1 K 5,10; 8,9 10.
2 K 12,20.
G 5,19—21. 28 ἐαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἔδοκί-
E 4,31; 5,3—5.
Kol 3,5,8.
1 T 1,9.
2 T 3,2—4. μασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν
αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ
29 καθήκοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ
πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος
30 δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς, ἰ καταλάλους,
θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας,
31 ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἰ ἀσυνέτους,
2 Th 2,12. 32 ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας· οἵτινες τὸ
δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα
πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν, οὐ μόνον αὐτὰ
ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

27 τε : W δε | T αρρ- ter | H αρσειν, | H αὐτοις
29 h¹ κακια πονηρ. πλεον. h²T πον. κακια πλεον. |
H κακοηθιας 32 h επιγνωσκοντες | h³ † ου ... τοις † |
αυτα ... συνευδοκουσιν : h³¹ αυτα ποιουντες αλλα και συνευδο-
κουντες h^{32a} οι ποιουντες αυτα αλλα και οι συνευδοκουντες

24 διο και DGmς | εν εαυτοις Gmς 26 φουσιν : +
χρησιν D*Gvg 27 αντιλαμβανοντες G 28 — ο θεος N*A
29 — δολου A 31 αστοργ. : + ασπονδους CKmς 32 επιγ. :
+ ουκ ενοησαν D* : + ουκ εγνωσαν G : + ου συνηκαν 15 |
μονον : + γαρ D*

gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem
 imaginis corruptibilis hominis, et volucrum, et
 quadrupedum, et serpentium. Propter quod **24** Act 14,16.
 tradidit illos Deus in desideria cordis eorum,
 in immunditiam: ut contumeliis afficiant cor-
 pora sua in semetipsis: qui commutaverunt **25** 9,5.
 veritatem Dei in mendacium: et coluerunt,
 et servierunt creaturae potius quàm Creatori,
5 qui est benedictus in saecula. Amen. Pro- **26**
 pterea tradidit illos Deus in passiones ignomi-
 niae. Nam feminae eorum immutaverunt natu-
 ralem usum in eum usum, qui est contra
 naturam. Similiter autem et masculi, relicto **27** Lv18,22; 20,13.
 naturali usu feminae, exarserunt in desideriis **1** K 6,9.
 suis in invicem, masculi in masculos turpi-
 tudinem operantes, et mercedem, quam oportuit,
 erroris sui in semetipsis recipientes. Et **28**
 sicut non probaverunt Deum habere in notitia:
 tradidit illos Deus in reprobum sensum: ut
 faciant ea, quae non conveniunt, **1** repletos **29**
 omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia,
 nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione,
 dolo, malignitate, susurrones, **1** detractores, Deo **30**
 odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, in-
 ventores malorum, parentibus non obedientes,
1 insipientes, incompositos, sine affectione, abs- **31**
 que foedere, sine misericordia. Qui cum **32** 2 Th 2,12.
 iustitiam Dei cognovissent, non intellexerunt
 quoniam qui talia agunt, digni sunt morte:
 et non solum qui ea faciunt, sed etiam qui
 consentiunt facientibus.

23 serpentum **F** 25 mendacio | — Amen **A**¹
 27 (— et merc. ... recip.) | semetipsos **F** 28 notitiam
 | eos **F** | — ea | convenit **A** 29 homicidiis **F**
 31 — foed. sine [**G**] **F**¹ 32 — et 1° | — qui 3° 4° |
 illa **G** **F** | etiam] et

Mt 7,2. J 8,7. **2** Propter quod inexcusabilis es o homo **6**
 omnis, qui iudicas. In quo enim iudicas alterum,
 teipsum condemnas: eadem enim agis quae
2 iudicas. Scimus enim quoniam iudicium Dei
 est secundum veritatem in eos, qui talia agunt.
3 Existimas autem hoc o homo, qui iudicas eos,
 qui talia agunt, et facis ea, quia tu effugies
 ■ P 8,15. **4** iudicium Dei? An divitias bonitatis eius, et
 patientiae, et longanimitatis contemnis? ignoras
 quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te
5 adducit? Secundum autem duritiam tuam, et
 impenitens cor, thesaurizas tibi iram in die
 Ps 62,13.
 Prv 24,12.
 Mt 18,27.
 2K 5,10. J 5,29. **6** irae, et revelationis iusti iudicii Dei, ¹ qui reddet
7 unicuique secundum opera eius: iis quidem,
 qui secundum patientiam boni operis, gloriam,
 et honorem, et incorruptionem quaerunt, vitam
2 Th 1,8. **8** aeternam: iis autem, qui sunt ex contentione,
 et qui non acquiescunt veritati, credunt autem
1,16; 3,9. **9** iniquitati, ira, et indignatio. Tribulatio, et
 angustia in omnem animam hominis operantis
10 malum, Iudaei primum, et Graeci: gloria
 autem, et honor, et pax omni operanti bonum,
 Act 10,34.
 1 P 1,17. **11** Iudaeo primum, et Graeco: non enim est
12 acceptio personarum apud Deum. Quicum-
 que enim sine lege peccaverunt, sine lege
 peribunt: et quicumque in lege peccaverunt,
 Mt 7,21.
 1 J 3,7.
 Jc 1,22,25. **13** per legem iudicabuntur: Non enim audi-
 tores legis iusti sunt apud Deum, sed fac-
 Act 10,35. **14** tores legis iustificabuntur. Cum enim Gen-
 tes, quae legem non habent, naturaliter ea,
 quae legis sunt, faciunt, eiusmodi legem

2,1 > alt. iud. F | quae] qui 2 quia F
 4 ignorans | fin: 5 > dur. aut. | > cor in-
 poenit. F | diem F 6 retribuet F¹ 7 his | quae-
 rentibus 8 his | — sunt | non adq.] diffidunt F¹
 11 > est enim | > pers. accept. 12 perib.] pr et
 14 — ea | [sunt] | > non hab. leg. A

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρινῶν· 2 Mt 7,2. J 8,7.
 ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις·
 τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. οἶδαμεν δὲ ὅτι 2
 τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς
 τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὃ ἄν- 3
 ἄθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ
 ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ;
 ἢ τοῦ πλοῦτου τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ καὶ τῆς 4 2 P 3,15.
 ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν
 ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;
 κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον 5 Ap 6,17.
 καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὄργην ἐν ἡμέρᾳ ὄργῆς Ps Sal 9,9.
 καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς 6 Ps 62,13.
 ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν 7 Prv 24,12.
 καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν Mt 16,27; 19,16.
 καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ 8 2 Th 1,8.
 ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ πειθο- J 3,36.
 μένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὄργῃ καὶ θυμὸς. θλίψις καὶ 9 Ph 1,17.
 στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ 1,16; 3,9.
 κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον
 καὶ Ἕλληнос· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ 10
 τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον
 καὶ Ἕλληνι. οὐ γὰρ ἐστὶν προσωπολημψία παρὰ 11 Act 10,34.
 3 2 τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως 12 1 P 1,17.
 καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ
 νόμου κρινθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου 13 Mt 7,21.
 δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου 1 J 8,7.
 δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον 14 Jc 1,22.25.
 ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον 14 Act 10,35.

2 ὃς : hT γαρ
 θλ. κ. στενοχωρία, επι
 [H]—W

8 H εριθιας 8.9 HR θυμος,
 11 W nov. sect. inc. 13 τω :

1 γαρ : + κριματι C*α 4 σε αγει : εναγει 17 5 αποκαλ. :
 ανταποδοσεως A | και δικαιοκρισ. N³Km 12 εννομως lectt
 Marcion 13 fin + παρα θεω G 14 ουτοι : οι τοιουτοι Gv

- 1,32. 15 μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἶσιν νόμος· οἷτινες ἐνδείκ-
νυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρ-
δίαις αὐτῶν, συναρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνει-
δήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατη-
γορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ἣ ἡμέρᾳ
Act 10,42. 1 K 4,5. 2 T 2,8. κρίνει ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ
Jc 2,19. 17 τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ
σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζη καὶ ἐπαναπαύῃ νόμφ καὶ
Ph 1,10. 18 καυχᾶσαι ἐν θεῷ¹ καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ
δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ
Mt 15,14. L 18,9. 19 νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν,
2 T 3,5. 20 φῶς τῶν ἐν σκότει,¹ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδά-
σκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως
Ps 50,16—21. Mt 23,3,4. 21 καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμφ· ὁ οὖν διδάσκων
ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ
J 8,7. 22 κλέπτειν κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοι-
χεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδωλα ἱεροσυλεῖς;
Mt 5,18. 23 ὁ δὲ ἐν νόμφ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ
Is 52,5. Ez 38,20. 24 νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ
θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς
Jr 4,4; 9,24,25. 25 γέγραπται. περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον²
πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περι-
G 5,6. 1 K 7,19. 26 τομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκρο-
βυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσση, οὐχ
ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθῆσεται;
27 καὶ κρινεῖ ἢ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον
τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς
J 8,15,39; 7,24. 28 παραβάτην νόμου. οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερωῦ Ἰου-
δαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἢ ἐν τῷ φανερωῦ ἐν σαρκὶ περι-
Gn 49,8. Dt 30,6. 1 K 4,5. Kol 2,11. 29 τομῆ· ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περι-

14 νομος : TiW, 16 ἡ ἡμερα : h¹ ἡμερα ἡ h¹RT
ἡμερα οτε | hRTiW κρινεῖ | hR Ἰησου Χριστου 20 H
νομο, — 23 W ατιμαζεις· 27 R νομον;

15 διαλογισμων G 16 — μου 37 17 εἰ δε : ἰδε D³La⁵
25 φυλασσης D²vg 27 — ἡ εκ φ. ακροβ. G

- non habentes, ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, et inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus, ¹ in die, cum iudicabit Deus occulta hominum, secundum Evangelium meum per Iesum Christum. Si autem tu Iudaeus cognominaris, et requiescis in lege, et gloriaris in Deo, ¹ et nosti voluntatem eius, et probas utiliora, instructus per legem, confidis teipsum esse ducem caecorum, lumen eorum, qui in tenebris sunt, ¹ eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiae, et veritatis in lege. Qui ergo alium doces, teipsum non doces: qui praedicas non furandum, furaris: qui dicis non moechandum, moecharis: qui abominaris idola, sacrilegium facis: qui in lege gloriaris, per praevaricationem legis Deum inhonoras. (Nomen enim Dei per vos blasphematur inter Gentes, sicut scriptum est.)
- Circumcisio quidem prodest, si legem observes: si autem praevaricator legis sis, circumcisio tua praeputium facta est. Si igitur praeputium iustitias legis custodiat: nonne praeputium illius in circumcisionem reputabitur? et iudicabit id, quod ex natura est praeputium, legem consummans, te, qui per litteram, et circumcisionem praevaricator legis es? Non enim qui in manifesto, Iudaeus est: neque quae in manifesto, in carne, est circumcisio: ¹ sed qui in abscondito Iudaeus est: et circum-

15 1,32.

16 2 T 2,8.

17 Jc 2,19.

18 Ph 1,10.

19 Mt 15,14.

L 18,9.

20 2 T3,5.

21 Ps 50,16—21.

Mt 23,3.4.

22

23

24 Is 52,5.

Ez 36,20.

25 Jr 4,4; 9,24.25.

26 G 5,6.

27

28 J 8,16.39; 7,24.

29 Gn 49,8.

Dt 30,6.

Kol 2,11.

15 [et] qui | — illis [I] F¹ | consc. illorum F | cogitationum accusantium | aut] vel F | excusantium F defendentium 18 dei F² — eius 19 confidens A² F¹ | > duc. esse 21—23 doces? ... furaris? ... moecharis? ... facis? ... inhonoras? 22 execraris F¹ 24 in gentibus F 25 > sis legis F 26 in circumcisione F¹ 27 — id | quod. ... praep.] naturalis praeputiatio [I] F | es. 28 manif 1°] + est [I] | neque in palam F² | manifesto in carne est, est [I] | — est 2° 29 absco.] absconso F + est [I] | — est 1°

cisio cordis in spiritu, non littera: cuius laus
 3 non ex hominibus, sed ex Deo est. Quid 7
 ergo amplius Iudaeo est? aut quae utilitas

2 circumcisionis? Multum per omnem modum.

Primum quidem quia credita sunt illis eloquia

3 Dei. quid enim si quidam illorum non credi-
 derunt? Numquid incredulitas illorum fidem

4 Dei evacuabit? Absit. Est autem Deus verax:
 omnis autem homo mendax, sicut scriptum est:

Ut iustificeris in sermonibus tuis:
 et vincas cum iudicaris.

5 Si autem iniquitas nostra iustitiam Dei com- 8
 mendat, quid dicemus? Numquid iniquus est

Deus, qui infert iram? (secundum hominem
 6 dico.) Absit. alioquin quo modo iudicabit

7 Deus hunc mundum? Si enim veritas Dei in
 meo mendacio abundavit in gloriam ipsius:
 quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor?

8 et non (sicut blasphemamur, et sicut aiunt
 quidam nos dicere) faciamus mala ut veniant
 bona: quorum damnatio iusta est.

9 Quid ergo? praecellimus eos? Nequaquam. 9

Causati enim sumus Iudaeos, et Graecos om-

10 nes sub peccato esse, sicut scriptum est:

Quia non est iustus quisquam:

11 non est intelligens, non est requirens
 Deum.

29 cord. qui non lit. sed. spir. F

3,1 (Iudaeo I) Iudaeis est F¹ est Iudaeo

3 (in C deest „3“) incred. eorum F | evacuavit S

4 (C inc. v. Est aut.)

5 - est

6 - hunc

8 et 2°] + [non] | dicunt F | > nos quidam | bona?

9 ergo?] igitur

τομή καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὐ δὲ
 3 ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ. **Τί** 3
 οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἢ ὠφέλεια
 τῆς περιτομῆς; ¹πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον 2
 μὲν [γὰρ] ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ.
¹τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν 3
 τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο· 4
 γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος
 ψεύστης, καθάπερ γέγραπται·

9,4. Dt 4,7.8.
 Ps 147,19.20;
 108,7. 1 P 4,11
 9,6; 11,29.
 2 T 2,18.
 Ps 118,11.
 Ps 51,8.

ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου
 καὶ νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστη- 5
 σιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν
 ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ¹μὴ γένοιτο· ἐπεὶ ■
 πῶς κρίνει ὁ θεὸς τὸν κόσμον; εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια 7
 τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς
 τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς
 κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ 8
 καθὼς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι ποιήσωμεν
 τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὧν τὸ κρίμα ἐν-
 4 δικόν ἐστιν. **Τί** οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· 9
 προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας
 πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται 10
 ὅτι

6,1.2.
 1,18—2,24.
 Ps 14,1—8;
 58,2—4.
 Eccl 7,20.

οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς,

οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, οὐκ ἔστιν ■ ἐκζητῶν 11
 τὸν θεόν·

1 H ωφελία 2 [γὰρ] : T—W 3 RT γὰρ εἰ ηπ.
 τινες; 4 RW νικησης 7 δε : hRW γὰρ | H κρινομαι,
 8 και 2° : [H] 9 W υπο 11 ο 1° : [R]—K | HB
 συνίων | K—o 2° | h ζητων

1 — ἡ N*G 4 εστω G 6 (κρίνει?) 8 — τα 1° D* |
 ἐλθη : + εφ ημας 37 9 προκατεχομεν περισσον εἰ — ου
 παντως D*G | τε : + πρωτον A

12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν·
οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως
ἐνός.

Ps 5,10. 13 τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,
Ps 140,4. ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
ἰδὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν·

Ps 10,7. 14 ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει·

Is 59,7.8. 15 ὄξεις οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα,
Prv 1,18.

16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,

L 1,79. 17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.

Ps 36,2. 18 οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλ-
μῶν αὐτῶν.

2,12. G 3,22. 19 οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ
νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος

Ps 143,2. 20 γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· διότι ἐξ ἔργων
Gn 8,12. νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ·
7,7. G 2,16. διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

Act 10,43. 21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέ-
1,17. Dn 9,24. ρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προ-
28.

22 φητῶν, δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γὰρ

9,19. 5,2. 23 ἔστιν διαστολή· πάντες γὰρ ἠμαρτον καὶ ὅστε-

5,1. E 2,8. 24 ροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν
Tt 3,7. τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν

Lv 16,12—15. 25 Χριστῷ Ἰησοῦ· ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον
H 4,16. E 1,7. διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς

δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προ-
26 γεγονότων ἁμαρτημάτων¹ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ,
πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ

12 KR— ο | hW— ουκ εστιν 2^ο 14 στομα : hW+
αυτων 22 Ἰησοῦ : [H]—W | παντας : h² W+ και επι
παντας 25 πιστεως : hW pr της | T αυτου, δια

- Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, 12
 non est qui faciat bonum, non est usque
 ad unum.
- Sepulchrum patens est guttur eorum, 13 Ps 5,10.
 linguis suis dolose agebant: Ps 140,4.
- Venenum aspidum sub labiis eorum:
 Quorum os maledictione, et amaritudine 14 Ps 10,7.
 plenum est:
- Veloces pedes eorum ad effundendum 15 Is 59,7.8.
 sanguinem: Prv 1,16.
- Contritio, et infelicitas in viis eorum: 16
 et viam pacis non cognoverunt: 17 L 1,79.
- Non est timor Dei ante oculos eorum. 18 Ps 36,2.
- Scimus autem quoniam quaecumque lex lo- 19 2,12. G 3,22.
 quitur, iis, qui in lege sunt, loquitur: ut omne
 os obstruatur, et subditus fiat omnis mundus
 Deo: quia ex operibus legis non iustificabitur 20 Ps 143,2.
 omnis caro coram illo. Per legem enim cog- 7,7. G 2,16.
 nitio peccati.
- Nunc autem sine lege iustitia Dei mani- 21 Act 10,43.
 festata est: testificata a lege et Prophetis. 1,17.
- Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in 22
 omnes, et super omnes, qui credunt in eum:
 non enim est distinctio. Omnes enim pecca- 23 0,19. 5,2.
 verunt, et egent gloria Dei. Iustificati gratis 24 5,1. E 2,8.
 per gratiam ipsius, per redemptionem, quae Tt 3,7.
 est in Christo Iesu, quem proposuit Deus pro- 25 Lv 10,12—15.
 pitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad H 4,16. E 1,7.
 ostensionem iustitiae suae propter remissio-
 nem praecedentium delictorum ¹ in susten- 26
 tatione Dei, ad ostensionem iustitiae eius in

12 declin simul, 16 — in viis F 19 his 20 > non
 iustif. ex op. leg. F | ipso F 21 per legem et pro-
 phetas F 22 — in omnes et | — in eum 23 glo-
 riam 24 > ips. gr. ¶ F 25 propitiatorem ¶ F |
 per fid.] fidei F | ad] in F

- hoc tempore: ut sit ipse iustus, et iustificans
 1 K 1,29.81. 27 eum, qui est ex fide Iesu Christi. Ubi est 10
 ergo gloriatio tua? Exclusa est. Per quam
 legem? Factorum? Non: sed per legem fidei.
 G 2,16. 28 Arbitramur enim iustificari hominem per fidem
 10,12. 29 sine operibus legis. An Iudaeorum Deus tan-
 tum? nonne et Gentium? Immo et Gentium.
 4,11.12. 30 quoniam quidem unus est Deus, qui iustificat
 circumcisionem ex fide, et praeputium per
 21. 4,3; 8,4. 31 fidem. Legem ergo destruimus per fidem?
 Mt 5,17. Absit: sed legem statuimus.

- 4 Quid ergo dicemus invenisse Abraham
 2 patrem nostrum secundum carnem? Si enim
 Abraham ex operibus iustificatus est, habet
 Gn 15,6. 3 gloriam, sed non apud Deum. Quid enim
 G 3,6. dicit Scriptura? Credidit Abraham Deo: et
 Jc 2,23. 4 reputatum est illi ad iustitiam. Ei autem,
 11,6. qui operatur, merces non imputatur secundum
 Mt 20,7.14. 5 gratiam, sed secundum debitum. Ei vero,
 qui non operatur, credenti autem in eum, qui
 iustificat impium, reputatur fides eius ad iusti-
 Pc 32,1.2. 6 tiam secundum propositum gratiae Dei. Sicut
 et David dicit beatitudinem hominis, cui Deus
 accepto fert iustitiam sine operibus:

- 7 Beati, quorum remissae sunt iniquitates, et
 quorum tecta sunt peccata.
 8 Beatus vir, cui non imputavit Dominus
 peccatum.

- Gn 15,6. 9 Beatitudo ergo haec in circumcissione
 tantum manet, an etiam in praeputio?
 Dicimus enim quia reputata est Abra-
 10 hae fides ad iustitiam. Quomodo ergo

26 — et F | > ex fide est | — Christi

30 — est | iustificavit A -abit

4,2 op. legis 3 F 3 > script. dic. | ei F 4 re-
 putatur F 5 vero] autem A | — sec. . . Dei
 8 imputabit 9 — ergo A | — tant. manet | an et F

νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. Ἰ λογίζομεθα γὰρ δικαιούσθαι πίστει ἀνθρώπου χωρὶς ἔργων νόμου. ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ἔειπερ εἰς ὁ θεὸς δὲ δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἰσχύνομεν.

27 1 K 1,29.31.
E 2,9.
28 G 2,16.
21.
29 10,12.
30 4,11.12.
31 21. 4,3; 8,4.
Mt 5,17.

5 Τί οὖν ἐροῦμεν εὐρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν πρό- 4
πάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ 2
ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ πρὸς 2
θεόν. τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ 3
τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. τῷ 4
δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν 5
ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πι- 5
στεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογί- 5
ζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, καθάπερ 6
καὶ Δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου 6
ὃ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων·

Gn 15,6.
G 3,6.
Jc 2,23.
11,6.
Mt 20,7.14.
Ps 82,1.2.

μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπε- 7
καλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι·

μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ μὴ λογίσηται κύριος 8
ἁμαρτίαν.

ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ 9 Gn 15,6.
καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ· ἐλογίσθη 9
τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. πῶς οὖν 10

26 Ἰησοῦν : h^{ci} — Ἰησοῦ * + Χριστοῦ * Ἰησοῦν 28 γὰρ :
hW οὖν 29 h μόνων 30 W ἐπειπερ | H θεος, ος
4,1 H — εὐρηκέναι 2 θεον : HR, 5 T ἀσεβῆν | δικαιοσύνην :
R.T. 8 οὐ : h φ

26 — και FGa 27 καυχῆσ. : + σου FGa 28 λογίζομεθα
KP | δια πίστεως FG 29 μόνος D 31 ἰσχύνομεν N² D² m⁵
4,1 (εἰροῦμεν;) | πατέρα N² DFGm⁵ 6 καθὼς DG
9 περιτομην : + μόνον D

ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστία;

- Gn 17,10,11. 11 οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστία·¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστία, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,
- Mt 8,9. 12 εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς [τὴν] δικαιοσύνην,¹ καὶ
1 P 2,21.
3 K 12,18. πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἔχουσιν τῆς ἐν ἀκροβυστία πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.
- Gn 18,18; 13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἢ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ
22,17,18.
H 11,7. σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμον,
14 ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήρηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.
- 1,18; 2,8; 8,20; 5,18; 7,8,10. 15 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἐστὶν πατὴρ πάντων ἡμῶν,
- Gn 17,5. 17 καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέ-
Is 48,18. θεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας· εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστία, ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει,
- Gn 17,17. 19
H 11,11,34. 20

11 (HR περιτομης,) h περιτομην, | [την]: RW—T 12 και τοις: h^b ei και αυτοις 16.17 H (ος . . . σε,) 19 h^r ου κατενοησεν | σωμα: HK+ [ηδη] | HK εκατονταετης 20 RT αλλ

11 σφραγ. : + δια FG | λογισθ. και αυτοις CDm^s | εις δικ. Aa 16 ινα: + η Aa 18 fin + ως αι αστερες του ουρανου και ως το αμμον της θαλασσης FG 19 εν τη πιστ. D* FG

reputata est? in circumcissione, an in praeputio? Non in circumcissione, sed in praeputio. Et signum accepit circumcissionis, 11 Gn 17,10,11.
 signaculum iustitiae fidei, quae est in praeputio: ut sit pater omnium credentium per praeputium, ut reputetur et illis ad iustitiam: et sit pater circumcissionis non iis tantum, 12 Mt 3,9.
1 P 2,21.
2 K 12,18.
 qui sunt ex circumcissione, sed et iis, qui sectantur vestigia fidei, quae est in praeputio patris nostri Abrahae. Non enim per legem 13 Gn 18,18;
22,17,18.
 promissio Abrahae, aut semini eius ut heres esset mundi: sed per iustitiam fidei. Si enim 14
 qui ex lege, heredes sunt: exinanita est fides, abolita est promissio. Lex enim iram operatur. Ubi enim non est lex: nec praevaricatio. Ideo ex fide, ut secundum gratiam 15 3,20; 5,18;
7,8,10.
 firma sit promissio omni semini, non ei, qui ex lege est solum, sed et ei qui ex fide est Abrahae, qui pater est omnium nostrum ¹ (sicut 17 Gn 17,5.
Is 48,13.
 scriptum est: Quia patrem multarum gentium posui te) ante Deum, cui credidit, qui vivificat mortuos, et vocat ea quae non sunt, tamquam ea quae sunt. qui contra spem in 18 Gn 15,5.
 spem credidit, ut fieret pater multarum gentium secundum quod dictum est ei: Sic erit semen tuum. Et non infirmatus est fide, nec 19 Gn 17,17.
 consideravit corpus suum emortuum, cum iam fere centum esset annorum: et emortuam vulvam Sarae: In repromissione etiam Dei non 20 H 11,7,11,34.
 haesitavit diffidentia, sed confortatus est fide,

12 et 1°] ut *F* | his *bis* | vest. eius *F* | > quae
 est in pr. fidei | 14 > sunt haer. *F* ([*F*] - sunt)
 16 ut firma | - et [*F*] *F* | > est pater | 17 cre-
 didisti *F* | - ea 1° | 18 - ei |
 fin + sicut stellae caeli, et arena maris *F* | 19 > est
 inf. *F* | - est et nec | in fide *F*¹ |
 - iam | > ann. esset | Sarrae

21 dans gloriam Deo: plenissime sciens quia quae-

3. Gn 15,6. 22 cumque promisit, potens est et facere. Ideo

15,4. 23 et reputatum est illi ad iustitiam. Non est

autem scriptum tantum propter ipsum quia re-

1 P 1,21. 24 putatum est illi ad iustitiam: sed et propter nos,

quibus reputabitur credentibus in eum, qui

suscitavit Iesum Christum Dominum nostrum a

1s 53,4.5. 25 mortuis, qui traditus est propter delicta nostra,

1 K 15,17. et resurrexit propter iustificationem nostram.

3,24,28; 4,24. 5 Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus 11

1s 53,5. ad Deum per Dominum nostrum Iesum Chri-

E 3,12. 2 stum: per quem et habemus accessum per

3,23. fidem in gratiam istam, in qua stamus, et gloria-

3 mur in spe gloriae filiorum Dei. Non solum

Jc 1,2.3. 4 autem, sed et gloriamur in tribulationibus:

1 P 1,5-7. scientes quòd tribulatio patientiam operatur:

4 patientia autem probationem, probatio vero

5 spem, ¹ spes autem non confundit: quia charitas

Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum

6 sanctum, qui datus est nobis. Ut quid enim 12

Christus, cum adhuc infirmi essemus secundum

7 tempus pro impiis mortuus est? Vix enim pro

iusto quis moritur: nam pro bono forsitan quis

J 3,16. 8 audeat mori. Commendat autem charitatem

1 J 4,10. suam Deus in nobis: quoniam cum adhuc pec-

catores essemus, secundum tempus Christus pro

9 nobis mortuus est: multo igitur magis nunc

1,18; 2,5.8. 10 iustificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira

1 Th 1,10. 8,7. 10 per ipsum. Si enim cum inimici essemus, re-

conciliati sumus Deo per mortem filii eius: multo

21 credens *F* | prom. deus [E] § 22 ideoque rep. *F*
23 - ad iustitiam 24 - Christum | - nostrum

*F*² | ex *F* 5,1 ergo] igitur 2 - et 1° § | > acc. hab. |
per fid] in fide *F* fide | in 1°] per *F* 6 Ut quid]

Si *F*¹ 8 > suam. car. | in nos | quon. si § |
- sec. temp. | *C*⁹³ tempus. (*C* inc. v. 9 Christus)

9 > mag. ig. *A* - ig. *F*¹ | > iustif. nunc.

- δους δόξαν τῷ θεῷ¹ καὶ πληροφορηθεῖς ὅτι δ 21
 ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. διὸ [καὶ] 22 *s. Gn 15,6.*
 ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη 23 ^{15,4.}
 δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ 24 ^{1 K 9,9,10;}
 δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ^{10,11.}
 ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ ^{1 P 1,21.}
 νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν 25 *Is 53,4,5,12.*
 καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν. *1 K 15,17.*
- 35 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν 5 *s. 24,28; 4,24.*
 πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *Is 53,5.*
 δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχίκαμεν [τῇ πίστει] 2 *E 3,12.*
 εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώ- *3,23.*
 μεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. οὐ μόνον 3 *Jc 1,2,3.*
 δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες *1 P 1,5-7.*
 ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπο- 4
 μονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπίς 5 *Ps 22,6; 25,20.*
 οὐ κατασχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται *H 6,18,19.*
 ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
 δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν 6
 ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν.
 ἴμόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ 7
 γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν·
 συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς 8 *J 3,16.*
 ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ *1 J 4,10.*
 ἡμῶν ἀπέθανεν. πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες 9 *1,18; 2,5,8.*
 νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ *1 Th 1,10.*
 ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν 10 *8,7.*
 τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ *2 K 5,18.*

22 [καὶ] : T-W 5,1 W εχομεν 2 [τῇ πίστει] :
 T-W 3 h καυχωμενοι 4.5 H ἐλπίδα, η . . . κατασχυνει,
 6 . ετι γαρ (sic et h⁸¹) : h⁸² idem, sed — ετι 2° : H · ει γε
 W, ειγε h⁸³ εις τι γαρ 4 ει γαρ 5° ει δε 6 cf ειπερ

21 — και 1° FG 23 αυτω : + εις δικαιοσυνην Da
 5,3 δε : + τουτο D* it 11 D*FG 7 — vers. Iren. | μοις N* |
 (γάρ του Hilgenfeld) 8 — ο . . . θεος B | οτι : + ει FG
 9 — ουν D*FG 400 26

μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ
 11 αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ
 θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι'
 οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

En 2,17; 3,19. 12 Διὰ τοῦτο ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία ο
 6,28. εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας

ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ

4,15. 13 θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον· ἄκρι
 γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ

1 K 15,21.23. 14 οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου· ἀλλὰ ἐβασίλευσεν
 45,55. ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ

τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς
 παραβάσεως Ἀδὰμ, ὃς ἐστὶν τύπος τοῦ μέλλοντος.

15 Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα·
 εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέ-
 θανον, πολλῷ μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ

16 δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ
 Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. καὶ οὐχ
 ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δῶρημα· τὸ μὲν

17 γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα
 ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. εἰ γὰρ

τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν
 διὰ τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν
 τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης

1 K 15,22. 18 Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώ-
 ματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως
 καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος εἰς πάντας ἀνθρώπους

Is 53,11. 19 εἰς δικαίωσιν ζωῆς· ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς

11 Χριστον : [H]—W 12 Η ἥμαρτον —. (R—)
 13 Η ἐλλογαται | νομου 2^ο : H,R,TW· 14 h^r—μη 15 και
 1^ο : [H]—W 17 τῷ του ενος : h εν ενος W εν ενι | Η [της
 δωρεας] | h Χριστον Ἰησου

11 δε : + τουτο D*FG | καυχωμεθα La 12 — ο θανατος
 2^ο DFG 14 επι τῷ : εν τῷ B 15 — εν FG 16 αμαρτη-
 ματος DGa | fin + ζωης D* 17 — της δικαιοσυνης C
 18 ενος 1^ο : + ανθρωπου h*, τι 19 (2^ο) D*FG

magis reconciliati, salvi erimus in vita ipsius. Non solum autem: sed et gloriamur in Deo 11 per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus.

Propterea sicut per unum hominem pec- 12 Gn 2,17; 3,19.
6,23. catum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt: Usque 13 4,15. ad legem enim peccatum erat in mundo: peccatum autem non imputabatur, cum lex non 13 esset. Sed regnavit mors ab Adam usque 14 1 K 15,21,22.
45,55. ad Moysen etiam in eos, qui non peccaverunt in similitudinem praevaricationis Adae, qui 14 est forma futuri. Sed non sicut delictum, ita 15 et donum. si enim unius delicto multi mortui sunt: multo magis gratia Dei et donum in gratia unius hominis Iesu Christi in plures abundavit. Et non sicut per unum peccatum, 16 ita et donum. nam iudicium quidem ex uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in iustificationem. Si enim unius de- 17 licto mors regnavit per unum: multo magis abundantiam gratiae, et donationis, et iustitiae accipientes, in vita regnabunt per unum Iesum Christum. Igitur sicut per unius delictum in 18 1 K 15,22. omnes homines in condemnationem: sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae. Sicut enim per inobedientiam 19 Is 53,11.

12 > in hunc mund. pecc. | — mors 2° F

13 in (+ hunc F¹) mundum F | imputatur |
est

15 don. in gratiam u,

16 unius F¹ | delictum F¹ peccantem | — quidem |
iustif. vitae F¹

17 unius] *pr* in | magis quia F² | — et 1° F |
acc. in vita, ☉ | in vitam A | regnabimus F | — unum F

18 — in 1° 3° F¹

- unius hominis, peccatores constituti sunt multi: ita et per unius obeditionem, iusti constituentur multi. Lex autem subintravit ut abundaret delictum. Ubi autem abundavit delictum, superabundavit gratia. ut sicut regnavit peccatum in mortem: ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam, per Iesum Christum Dominum nostrum.
- 4,15; 7,8. 20
G 3,19. 21
6,23. 21
3,5-8. 6
1 P 4,1. 2
G 3,27. 3
1 P 3,21. 4
Kol 2,12. 4
Ph 3,10,11. 5
G 5,24. 6
1 P 4,1. 7
4. 8
9
H 9,26-28. 10
G 2,19. 10
1 P 3,18. 10
2 K 5,15. 11
1 P 2,24. 11
- Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato ut gratia abundet? Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quo modo adhuc vivemus in illo? An ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vitae ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius: simul et resurrectionis erimus. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruat^r corpus peccati, et ultra non serviamus peccato. Qui enim mortuus est, iustificatus est a peccato. Si autem mortui sumus cum CHRISTO: credimus quia simul etiam vivemus cum Christo: scientes quòd Christus resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Quòd enim mortuus est peccato, mortuus est semel: quòd autem vivit, vivit Deo. Ita et vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem

19 oboedientiam *F* | constituuntur *F* 20 del. 2°]
peccatum *F*¹ | et gratia *§* 21 morte | — Christum *F*
6,1 dicimus *§F* | manebimus *§* 3 ignor.] + fratres *§F*¹
| mortem *F*¹ 4 ipso *F* | quemadmodum *F*¹ | > surr.
Chr. | — ita *F*¹ | ambulamus *F* 6 cruci fixus *§* | et] ut
8 > etiam simul *F* | vivamus *F* (* -imus) | Christo 2°]
illo *§* ipso *§F* 9 surgens | a | et mors *§A*
10 est, peccato m. 11 > mortuus vos *F* | — quidem *F*

τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς
 7 δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. νόμος δὲ 20 4,15; 7,8.
 παρεισηλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὐ
 δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ
 χάρις, ἵνα ὡσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ 21 6,23.
 θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιο-
 σύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν.

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα 6 8,5—8.
 ἡ χάρις πλεονάσῃ; ἢ μὴ γένοιτο. οἷτινες ἀπε- 2 1 P 4,1.
 θάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;
 ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν 3 G 8,27.
 Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
 συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς 4 1 P 8,21.
 τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν
 διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν
 καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. εἰ γὰρ σύμφυτοι 5 Ph 8,10,11.
 γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ
 καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· τοῦτο γινώσκοντες, 6 G 5,24.
 ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα
 καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι
 δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν 7 Act 18,28.
 δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν 8 1 P 4,1.
 σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ,
 εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι 9
 ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὁ 10 H 9,26—28.
 γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ
 δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε 11 2 K 5,15.
 ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ 1 P 2,24.

6,8 H [Ἰησοῦν]

19 cf 18 6,1 επιμενουμεν 5 2 ζησωμεν CFG 4 ουν :
 γαρ latt 5 αλλα : αμα FG 6 και τουτο B 8 αυτω :
 τω Χριστω D*FG 11 (υμεις) | — ειναι ADFGa

- Gn 4,7. 12 τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. μὴ οὖν βασιλευέτω 8
 ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ
 12,1. 13 ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, μηδὲ παρ-
 E 2,5. 5,14. ιστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ,
 ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν
 ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα δικαιοσύνης τῷ
 1 J 3,6. 14 θεῷ, ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γὰρ ἔστε
 5,17.21. 15 ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτή-
 σωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν;
 J 8,34. 16 μὴ γένοιτο. οὐκ οἶδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυ-
 2 P 2,19. τοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοι ἔστε ᾧ ὑπα-
 κούετε, ἧτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς
 17 εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι
 τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν
 J 8,32. 18 παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, ἐλευθερωθέντες δὲ
 ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.
 19 ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
 ὑμῶν. ὡσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν
 δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνο-
 μίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα
 20 τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε
 E 16,61.63. 21 τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα
 8,6.13. οὖν καρπὸν εἶχετε τότε; ἐφ' ὅσιν νῦν ἐπαισχύνεσθε·
 1 P 1,9. 22 τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευ-
 θερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ
 τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,
 5,12. 23 τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς
 ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ
 αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

13 θεου 2^ο : W. 17 W διδαχης. 19 υμων 1^ο : HR. |
 H [εις την ανομιαν] 21 HR τοτε εφ . . . επαισχυνεσθε; |
 W το μεν γαρ 22 H νυνι δε,

11 fin + τω κυριω ημων KCa5 12 ταις επιθ. αυτ. :
 αυτη DG pr αυτη εν KL5 16 η ουκ D*FG | — εις
 θανατον D 17 εκ καθαρας καρδιας Aa 19 δουλευειν
 (bis) FG | δουλα 2^ο : οπλα A

- (16) Deo, in Christo Iesu Domino nostro. Non 12 Gn 4,7.
 ergo regnet peccatum in vestro mortali cor-
 pore ut obediatis concupiscentiis eius. Sed 13 12,1.
 neque exhibeatis membra vestra arma ini- E 2,5; 5,14.
 quitatis peccato: sed exhibete vos Deo, tam-
 quam ex mortuis viventes: et membra vestra
 arma iustitiae Deo. Peccatum enim vobis 14 I J 3,6.
 non dominabitur: non enim sub lege estis,
 sed sub gratia. Quid ergo? peccabimus, 15 5,17.21.
 quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia?
 16 Absit. ¹ Nescitis quoniam cui exhibetis vos 16 J 8,34.
 servos ad obediendum, servi estis eius, cui P 2,19.
 obeditis, sive peccati ad mortem, sive obe-
 ditionis ad iustitiam? Gratias autem Deo quòd 17
 fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde
 in eam formam doctrinae, in quam traditi
 estis. Liberati autem a peccato, servi facti 18 J 8,32.
 estis iustitiae. Humanum dico, propter in- 19
 firmitatem carnis vestrae: sicut enim ex-
 hibuistis membra vestra servire immunditiae,
 et iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete
 membra vestra servire iustitiae in sanctifi-
 cationem. Cum enim servi essetis peccati, 20
 liberi fuistis iustitiae. Quem ergo fructum 21 Ez 16,61.68.
 habuistis tunc in illis, in quibus nunc erube- 8,6.13.
 scitis? Nam finis illorum mors est. ¹ Nunc 22 I P 1,0.
 vero liberati a peccato, servi autem facti Deo,
 habetis fructum vestrum in sanctificationem,
 finem vero vitam aeternam. Stipendia enim 23 5,12.
 peccati, mors. Gratia autem Dei, vita aeterna,
 in Christo Iesu Domino nostro.

11 — Dom. nostro 12 ad oboediendum desideriis
 eius *F* 13 exhibete *F* it 19 14 in vobis *F* 15 peccavi-
 mus 16 An nescitis *GF* | oboedistis *IAF* |
 in mort. *F* — ad mort. 17 oboeditis *F*¹ | qua
 19 cf 13 21 — in illis (? *ICA*) in his *F* | — ?
ICA | — est *IF* 23 aut.] enim

- 7 An ignoratis fratres (scientibus enim ¹⁷ legem loquor) quia lex in homine dominatur
- 1 K 7,80. 2 quanto tempore vivit? Nam quae sub viro est mulier, vivente viro, alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est a
- 3 lege viri. Igitur, vivente viro, vocabitur adultera si fuerit cum alio viro: si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est a lege viri: ut non sit adultera si fuerit cum alio viro.
- Kol 2,14. 4 Itaque fratres mei et vos mortificati estis legi per corpus Christi: ut sitis alterius, qui ex
- 7-25. Gal 6,21. 5 mortuis resurrexit, ut fructificemus Deo. Cum enim essemus in carne, passiones peccatorum, quae per legem erant, operabantur in mem-
- 8,1,2; 6,2,4. 6 bris nostris, ut fructificarent morti. nunc autem soluti sumus a lege mortis, in qua detinebamur, ita ut serviamus in novitate
- 2,20. 2 K 3,6. 7 spiritus, et non in vetustate litterae. Quid ergo dicemus? lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per legem: nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret:
- Ex 20,14,17. 8 Non concupisces. Occasione autem accepta, Dt 5,18,21. peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim
11. Gal 5,13. 9 peccatum mortuum erat. Ego autem vivebam sine lege aliquando. Sed cum venisset
- Je 1,15. 10 mandatum, peccatum revixit. Ego autem Lv 18,5. mortuus sum: et inventum est mihi mandatum,
- H 3,13. 11 quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem. Nam Gn 2,13. peccatum occasione accepta per mandatum, 2 K 11,3. 12 seduxit me, et per illud occidit. Itaque lex quidem sancta, et mandatum sanctum, et iu-
- 1 P 1,8. 13 stum, et bonum. Quod ergo bonum est,
- 5,20. 13

7,1 > dom. in hom. F^1 3 > cum a. fu. 2° F^1 4 fructificetis F^1 fructificaremus 6 lege morientes in quo 7 dicimus A 8 occasiones F^1 9 venit F^1 10 esset F^1 11 occasionem A¹ 13 est mihi,

98 Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον 7
 λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ'
 ὅσον χρόνον ζῆ; ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνή τῷ ζῶντι 2 1 K 7,39.
 ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ,
 κατήρηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν ■
 ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει ἐὰν γένη-
 ται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευ-
 θέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
 μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί 4 Kol 2,14.
 μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ
 σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ,
 τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερωθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ
 θεῷ. ὅτε γὰρ ἡμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα 5 7-25. 6,31.
 τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς
 μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ·
 νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες 6 8,1,2. 6,2,4.
 ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν και- 2,29. 2 K 3,6.
 νότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γραμματος.
 9 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· 7 Ex 20,17.
 ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· Dt 5,18 (21).
 τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδεν εἰ μὴ ὁ νόμος 3,20.
 ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμήσεις· ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ 8 11. 5,13.
 ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ Jc 1,14.
 πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.
 ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς 9
 ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, 10 Jc 1,15.
 καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς Lv 13,5.
 θάνατον· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ 11 H 3,13.
 τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπ- Gn 3,13.
 ἔκτεινεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ 12 1 T 1,8.
 ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθὴ. Τὸ οὖν ἀγαθὸν 13 5,20.

4 H ἐγερωθεντι ιω
 κατηργασατο

6 ημας : [H]—W

8 RT

3 νομον : + του ανδρος 17vg 6 αποθανοντες : του
 θανατου DFG 8 fin + ην FG 9 εζην B 10 (αυτη :
 αυτη Griesbach) 12 αγαθη : θαναμαστη 47

- ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία,
 ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργα-
 ζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν
^{Ps 51,7.} 14 ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. οἶδαμεν
^{18. J 3,6.} γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν· ἐγὼ δὲ σάρ-
^{8,7.} 15 κινὸς εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὁ
 γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω
 12. 16 τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ
 ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι
 17 καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ
^{Gn 6,5; 8,21.} 18 ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι 10
^{Ph 2,13.} οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἐστίν ἐν τῇ σαρκί μου,
 ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ
 19 κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ· οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ
 ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω.
 20 εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατερ-
 γάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.
 21 εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν
 22 τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· συνή-
 δομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄν-
^{G 5,17.} 23 ἄνθρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν
^{1 P 2,11.} μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς μου
^{Jc 4,1.} καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
 8,10. 24 τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ
 ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ
^{K 15,57.} 25 θανάτου τούτου; χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν
 νοῦ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρ-
^{81-89. 4.} 8 τίας. οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χρι-

13 H φ. αμαρτια δια - 17 R οικουσα 19 W αλλ
 20 HR— εγω 1^ο 23 εν 2^ο : [H] 25 χαρις : H+ [δε]
 h ευχαριστω | T— μεν

14 (οἶδα μὲν ?) | σαρκικος KLa5 15 — τουτο 1^ο DG
 16 καλον εστιν FG 18 αγαθον : pr το FG | ου : ουχ ευρισκω
 DGa5 19 ου θελω : μισω F—G 22 θεου : νοος B
 25 χ. τω θεου : η χ. του θεου D η χ. του κυριου FG

mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum,
 ut appareat peccatum, per bonum operatum
 est mihi mortem: ut fiat supra modum pec-
 18 cans peccatum per mandatum. Scimus enim ^{14 Ps 51,7.}
 quia lex spiritualis est: ego autem carnalis ^{18. J 3,6.}
 sum venundatus sub peccato. Quod enim ¹⁵
 operor, non intelligo. non enim quod volo
 bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud
 facio. Si autem quod nolo, illud facio: con- ^{16 12.}
 sentio legi, quoniam bona est. Nunc autem ¹⁷
 iam non ego operor illud, sed quod habitat
 in me peccatum. Scio enim quia non habitat ^{18 Gn 8,5; 8,21.}
 in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam
 velle, adiacet mihi: perficere autem bonum,
 non invenio. Non enim quod volo bonum, ¹⁹
 hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago.
 Si autem quod nolo, illud facio: iam non ego ²⁰
 operor illud, sed quod habitat in me, pecca-
 tum. Invenio igitur legem volenti mihi facere ²¹
 bonum, quoniam mihi malum adiacet: conde- ²²
 lector enim legi Dei secundum interiorem
 hominem: video autem aliam legem in mem- ^{23 G 5,17.}
 bris meis, repugnantem legi mentis meae, ^{1 P 2,11.}
 et captivantem me in lege peccati, quae est ^{Jc 4,1.}
 in membris meis. Infelix ego homo, quis ^{24 8,10.}
 me liberabit de corpore mortis huius? Gratia ^{25 i K 15,57.}
 Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.
 Igitur ego ipse mente servio legi Dei: car-
 ne autem, legi peccati. Nihil ergo nunc ^{8 31-39. 4.}
 damnationis est iis, qui sunt in Chris-

13 pareat F¹ | > mihi op. est | > peccat. pec-
 cans F¹ 14 quod | spiritualis 15 nescio F¹ | - bonum
 et malum 16 odi F¹ | illud | hoc F¹ | - est
 17 - iam [F] 18-20 - F¹ 18 inhabitat A ut 20
 19 volo facio bonum F¹ | facio . . . ago | ago: sed
 quod odi m., illud facio F¹ 20 - iam 21 quia F¹
 | inest malum F¹ > adiac. m. F² 23 legem p. F¹
 | quod F¹ 8,1 his

- to Iesu: qui non secundum carnem ambulant.
- 3,27. 7,23.24. 2 Lex enim spiritus vitae in Christo Iesu liberavit me a lege peccati et mortis. Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem: Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, et de peccato damnavit peccatum in carne, ut iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum.
- J 1,14. Ph 2,7. Act 13,38; 15,10. II 2,17; 4,15. 3
- G 5,16.25. 4 Qui enim secundum carnem sunt: quae carnis sunt, sapiunt. qui vero secundum spiritum sunt: quae sunt spiritus, sentiunt. Nam prudentia carnis, mors est: prudentia autem spiritus, vita, et pax. quoniam sapientia carnis inimica est Deo: legi enim Dei non est subiecta: nec enim potest. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Siquis autem Spiritum Christi non habet: hic non est eius. Si autem Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero vivit propter iustificationem.
- Mt 12,34. J 8,43; 12,30. Jc 4,4. 6,21. 7 8 9 10 11 12 13 14
- 1 K 3,16; 12,3; 15,28. G 5,24. 2 K 4,14. 12 13 14
- G 2,20. Ph 1,21. 1 P 4,6. 2 K 4,14. 12 13 14
- E 4,22—24. 12 13 14
- 14 facta carnis mortificaveritis, vivetis. Quicumque enim spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.

3 legis | per carn. c. seqq. con. F | de p.] propter peccatum A 5 — sunt 3° | sent.] sapiunt CA 6 — est AF¹ 7 inimicitia est in deum | en. 1°] autem A | subicitur 9 > non est. in carne AF 10 quid.] enim F¹ | vivit] vita 11 vivificavit CAF¹ | — corp. vestra F¹ 13 mortificetis F mortificatis 14 hi (hii) AF | filii CAF | > f. dei sunt F > f. sunt dei

- στῷ Ἰησοῦ. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς 2 8,27. 7,23.24.
 ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ
 11 νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ ■ J 1,14. Ph 2,7.
 ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, Act 13,38;
 ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοίωματι 15,10.
 σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν H 2,17; 4,15.
 τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ 4 8,31. Mt 5,17.
 νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα G 5,16.25.
 περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. οἱ γὰρ κατὰ 5 18.
 σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ
 πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς 6 8,21. G 6,8.
 σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος
 ζωὴ καὶ εἰρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς 7 Mt 12,34.
 ἐχθρὰ εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ J 8,43; 12,39.
 ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ 8 7,14. Jc 4,4.
 ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ὑμεῖς δὲ οὐκ 9 1 K 3,16; 12,3;
 ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα 15,23.
 θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ G 5,24.
 οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς 10 G 2,20.
 ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ Ph 1,21.
 δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα 1 P 4,6.
 τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν 11 2 K 4,14.
 ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωο-
 ποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ
 ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.
 10 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ 12 6,7.18.
 σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα 13 G 6,8.
 ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς E 4,22—24.
 πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ὅσοι 14 G 5,18.
 γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν θεοῦ.

8,1 fin h^{r1} + μη κατα σαρκα περιπατουσιν ² + μη κ. σ. π.
 αλλα κατα πνευμα 2 σε: hR με h^s cjj — 6 HR ειρηνη·
 9 W αλλ 11 R εγειρας Χριστον [Ιησουν] εκ νεκρων | W—
 Ιησουν 2° | H [και] τα | hRW δια το ενοικουν αυτου πνευμα
 12 ζην : H, R· 14 H υιοι θεου εισιν

3 — και περι αμαρτ. 34α 10 σωμα : + εστιν FG
 13 του σωματος : της σαρκος DFG

- 2 T 1,7. 15 οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον,
 G 4,5,6. ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν.
 Mc 14,36.
26. 2 K 1,22. 16 Ἀββᾶ ὁ πατήρ. αὐτὸ τὸ πνεῦμα συναμαρτυρεῖ
 G 4,7. 17 τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. εἰ δὲ
 2 T 2,12. τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ,
 Ap 21,7. συνκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἶπερ συναπασχομεν
- 2 K 4,17. 18 ἵνα καὶ συνοδοξασθῶμεν. Λογίζομαι γὰρ ὅτι 12
 5,2. οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν
- Kol 3,4. 19 μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ἡ
 γὰρ ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν
- Eccl 1,2. 20 τῶν υἰῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. τῇ γὰρ ματαιό-
 Gn 3,17—19; 5,29. τητι ἢ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν
- 2 P 3,18. 21 ὑποτάξαντα, ἐφ' ἐλπίδι¹ διότι καὶ αὐτὴ ἢ κτίσις
 1 J 3,2. ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς
 εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
- J 16,21. 22 θεοῦ. οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἢ κτίσις συναστενάζει
 2 K 1,22; 5,5.2. 23 καὶ συναδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ
 G 5,5. καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες
 ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν υἰοθεσίαν
 ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος
- 2 K 5,7. 24 ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπο-
 μένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλ-
 G 5,5. 25 πίζει; ¹ εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπο-
 16. 26 μονῆς ἀπεκδεχόμεθα. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα
 συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί
 προσευξώμεθα καθὼς δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ
 τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις·
- Ps 189,1. 27 ὃ δὲ ἐρανῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα
 1 K 4,5.

15 T δουλίας | h υιοθεσίας· εν . . . πατηρ, | H Αββα
 20 RW επ | H (Ti?) ἐλπίδι (H 1895 invite ἐλπ-) (W,) 21 HR
 οτι | T δουλίας 23 ημεεις : [H]—W | H στ., v. απεκδ.
 την 24 K βλ., τις ελπίζει; R βλ. τις, τι ελπίζει; h² βλ. τις
 και υπομενει; W βλέπει τις ἐλπίζει;

15 (— ο πατηρ Beza) 16 αυτο : pr ωστε D 19 κτι-
 σεως : πιστεως 37a 20 ου θελουσα FG 22 οδυνει FG
 23 αυτοι 1° : ημεεις αυτοι DGA | — ημεεις BDa | — υιοθεσιαν
 DFG 26 ταις ασθενειαις KLP^ς της δεησεως FG |
 υπερεντ. : + υπερ ημων CKα^ς

- 20 Non enim accepistis spiritum servitutis ite- 15 ^{2 T 1,7.}
rum in timore, sed accepistis spiritum adop- ^{G 4,5,6.}
tionis filiorum, in quo clamamus: Abba (Pater). ^{Mc 14,36.}
Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiri- 16 ^{2 K 1,22.}
(20) tui nostro quòd sumus filii Dei. Si autem 17 ^{G 4,7.}
filii, et heredes: heredes quidem Dei, cohere- ^{Ap 21,7.}
des autem Christi: si tamen compatimur, ut
et conglorificemur. Existimo enim quòd 18 ^{2 K 4,17.}
non sunt condignae passionis huius temporis ^{5,2.}
ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis.
Nam expectatio creaturae, revelationem fili- 19 ^{Kol 3,4.}
orum Dei expectat. Vanitati enim creatura 20 ^{Ecc 1,2.}
subiecta est non volens, sed propter eum, ^{Gn 3,17—10;}
qui subiecit eam in spe: quia et ipsa crea- ^{5,29.}
tura liberabitur a servitute corruptionis in 21 ^{2 P 3,13.}
libertatem gloriae filiorum Dei. Scimus enim ^{1 J 3,2.}
quòd omnis creatura ingemiscit, et parturit
usque adhuc. Non solum autem illa, sed et 22
nos ipsi primitias spiritus habentes: et ipsi
intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei
expectantes, redemptionem corporis nostri.
21 Spe enim salvi facti sumus. Spes autem, 24 ^{2 K 5,7.}
quae videtur, non est spes: nam quod videt
quis, quid sperat? Si autem quod non vide- 25
mus, speramus: per patientiam expectamus.
Similiter autem et Spiritus adiuvat infirmi- 26
tatem nostram: nam quid oremus, sicut
oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postu-
lat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui 27 ^{Ps 139,1.}
autem scrutatur corda, scit quid desideret ^{1 K 4,5.}

16 — enim | reddet *F*¹

17 simul glorificemur *F*¹

18 vobis *F* 19 spectatio *F*

20 — eam | spem 21 — in *A*¹

22 congemiscit *F* 23 nosmet (1°) *F*¹ | — Dei

26 inf. orationis nostrae *F*¹ | inenarr. quae verbis
exprimi non possunt *F*¹

- Spiritus: quia secundum Deum postulat pro
 E 1,11; 3,11. 28 sanctis. Scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt sancti.
- Kol 1,18. 29 Nam quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem 22
 H 1,6. 30 praedestinavit, hos et vocavit: et quos vocavit, hos et iustificavit: quos autem iustificavit, 22
 Ps 118,6. 31 illos et glorificavit. Quid ergo dicemus ad
 Mt 1,23. haec? si Deus pro nobis, quis contra nos?
- J 3,16. 32 Qui etiam proprio Filio suo non pepercit, sed
 Gn 22,16. pro nobis omnibus tradidit illum: quo modo
 2 Sm 18,5 Lxx. non etiam cum illo omnia nobis donavit?
- Is 50,8. 33 'Quis accusabit adversus electos Dei? Deus 23
 Ps 110,1. 34 qui iustificat, 'quis est qui condemnet? Christi
 1. 1 J 2,1. Iesus, qui mortuus est, immo qui et resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam
 H 7,25. 35 interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an
 Ps 44,23. 36 persecutio? an gladius? (sicut scriptum est:
 2 K 4,11. Quia propter te mortificamur tota die:
 aestimati sumus sicut oves occisionis.)
- J 16,33. 37 Sed in his omnibus superamus propter eum,
 1 K 15,24. 38 qui dilexit nos. Certus sum enim quia neque
 E 1,21; 3,10; mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque
 6,12. futura, neque fortitudo, 'neque altitudo, neque
 Kol 1,16; 2,15. 1 P 3,22. 39 profundum, neque creatura alia poterit nos

28 bono F¹ | his | — sancti [E] F² 29 praesciit [E] F |
 eius 30 magnificavit SA 31 dicimus A | haec, si . . .
 nobis? 32 — etiam F¹ | — proprio | eum F¹ | quom.
 ergo F² | donabit 33 accusavit AF¹ | — adversus A |
 deus [est] | fin. E? CA: W 34 — et CA¹ | qui et est CA |
 fin? CA 35 — ergo | famis [E] F¹ | an persec. post angust.
 pon. 36 morti adfocimur (2 aff-) F | tota die c. seqq. coni |
 ut oves 38 angelus F | — neque virtutes | virtus F forti-
 tudines

τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ
 11 ἀγίων. οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν 28 E 1,11; 8,11
 πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν
 κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὗς προέγνω, καὶ προώρισεν 29 Kol 1,18.
 συμμόρφους τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ H 1,6.
 εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὗς 30
 δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὗς
 ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὗς δὲ ἐδι-
 καίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν. Τί οὖν ἐροῦ- 31 Ps 118,6.
 μεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' Mt 1,23.
 ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ 32 J 3,16.
 ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ Gn 22,16.
 καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; τίς 2 Sm 18,5 L.
 ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων. 33 Is 50,8.
 ἢ τίς ὁ κατακρινῶν; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, 34 Ps 110,1.
 μᾶλλον δὲ ἐγεγνηθείς, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, 1. 1 J 2,1.
 18 ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. τίς ἡμᾶς χωρίσει 35 H 7,25.
 ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενο-
 χωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος
 ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι
 ἔνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
 ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.
 ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγα- 37 J 16,33.
 πῆσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος 38 1 K 15,24.
 οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεσιῶτα E 1,21; 3,10
 οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις ἢ οὔτε ὑψωμα οὔτε 6,12.
 βάρη οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς 39 Kol 1,16; 2,
 1 P 3,22.
 J 17,26.

28 συνεργεῖ : [H]W+ ο θεος | W ουσιν, 34 T
 κατακρινῶν | HR Χρ. [Ιησους] | εγεγνηθεις : H+ [εκ νεκρων]
 | εστιν : R [κα] εστιν W και εστιν 35 Χριστου : hW θεου

27 αγιον : ημων 17a 28 εις : + το L 30 προωρισεν :
 προεγνω A 32 ος ουδε υιον ιδιου FG 33,34 (ο δικαίων;
 τις ... αποθανων; ... εγεγνηθεις; ... θεου; ... υπερ
 ημων;?) 35 Χριστου : θεου της εν Χριστω Ιησου B
 37 δια τον αγαπησαντα DG 38 αγγελος DG | ουτε
 αρχαι : pr ουτε εξουσια D + ο. εξουσιαι C 39 -
 τις DFGa

χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

- 9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συν-
μαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι
2 ἀγίῳ, ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος
3 ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ἠχόμην γὰρ ἀνάθεμα
εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελ-
4 φῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, οἵτινές
εἰσιν Ἰσραηλεῖται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ
αἱ διαθηκῆ καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ
5 αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χρι-
στος τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλο-
6 γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Οὐχ οἶον δὲ 12
ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες
7 οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα
Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· ἐν Ἰσαὰκ κληθή-
8 σεται σοι σπέρμα. τοῦτ' ἐστίν, οὐ τὰ τέκνα τῆς
σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα
9 τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας
γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύ-
10 σομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρα υἱός. οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ καὶ Ρεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ
11 τοῦ πατρὸς ἡμῶν· μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ
πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκ-
12 λογίην πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων
ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μείζων
13 δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· καθάπερ γέγραπται· τὸν
Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα.
14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ;
15 μὴ γένοιτο. τῷ Μωϋσεὶ γὰρ λέγει· ἐλέησω ὃν ἂν

5 σαρκα : h·T. | παντων : H, | αιωνας : HR·
8 W σαρκός, 13 hRT καθως

1 εν Χρ. Ιησου D*G 4 η διαθηκη BDFG |
η επαγγελια Dal 5 (ὁ ὧν : ὧν ὁ Schlichting ε) | (, θεος, ?)
| (παντων. comm) 6 Ισραηλιται DGal 8 ου : pr οτι B²37
11 κακον DFGal5 409

separare a charitate Dei, quae est in Christo Iesu Domino nostro.

- 24 Veritatem dico in Christo, non mentior: 9
 testimonium mihi perhibente conscientia mea
 in Spiritu sancto: quoniam tristitia mihi magna 2
 est, et continuus dolor cordi meo. Optabam 3
 enim ego ipse anathema esse a Christo pro
 fratribus meis, qui sunt cognati mei secun-
 dum carnem, ¹ qui sunt Israelitae, quorum 4
 adoptio est filiorum, et gloria, et testamen-
 tum, et legislatio, et obsequium, et promissa:
 quorum patres, et ex quibus est Christus se- 5
 cundum carnem, qui est super omnia Deus
 25 benedictus in saecula. Amen. Non autem 6
 quòd exciderit verbum Dei. Non enim omnes
 qui ex Israel sunt, ii sunt Israelitae: neque 7
 qui semen sunt Abrahae, omnes filii: sed in
 Isaac vocabitur tibi semen: id est, non qui filii 8
 carnis, hi filii Dei: sed qui filii sunt promis-
 sionis, aestimantur in semine. Promissionis 9
 enim verbum hoc est: Secundum hoc tempus
 veniam: et erit Saraë filius. Non solum autem 10
 illa: sed et Rebecca ex uno concubitu habens,
 Isaac patris nostri. Cum enim nondum nati 11
 fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali,
 (ut secundum electionem propositum Dei ma-
 neret) ¹ non ex operibus, sed ex vocante dictum 12
 est ei: Quia maior serviet minori, ¹ sicut scrip- 13
 tum est: Iacob dilexi, Esau autem odio habui.
 26 Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud 14
 Deum? Absit. ¹ Moysi enim dicit: Miserebor cuius 15

9,1 Christo Iesu E 2 > est mihi magna 3 > ipse
 ego 4 testamenta 5 — et E | — est ¹⁰ | carnem: 6 quo
 exc A | — sunt ¹⁰ | hi (hii F) 7 quia 8 hii LAF
 9 en.] autem A | Sarrae 10 — illa: illi F^1 |
 Reuecae F | concubitum | patre nostro 11 egis-
 sent bonum (F^2 boni) aut malum (F^2 mali) | > dei
 prop. F 12 vocatione F 15 cui bis LF

misereror: et misericordiam praestabo cuius

E 2,8. 16 miserebor. Igitur non volentis, neque cur-

Ex 9,16. 17 rentis, sed miserentis est Dei. Dicit enim

Scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam: et ut annuncietur nomen meum in universa

12x 4,21; 7,3; 9,12; 14,4,17. 18 terra. Ergo cuius vult miseretur, et quem 27

19 vult indurat. Dicis itaque mihi: Quid adhuc queritur? voluntati enim eius quis resistit?

In 29,16; 45,9. 20 O homo, tu quis es, qui respondeas Deo?

Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit:

Jr 18,6. 21 Quid me fecisti sic? ¹ An non habet potestatem

figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam?

Jr 50,25. 22 Quòd si Deus volens ostendere 28

In 13,5; 54,10. 23 iram, et notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia, vasa irae, apta in interitum, ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae praeparavit in gloriam.

E 1,3—12. 24 Quos et vocavit nos non solum ex Iudaeis,

8,29.

25 sed etiam ex Gentibus, ¹ sicut in Osee dicit:

Hos 2,25. 26

Vocabo non plebem meam, plebem meam:

et non dilectam, dilectam:

et non misericordiam consecutam, misericordiam consecutam.

Hos 2,1. 26 Et erit: in loco, ubi dictum est eis: Non

plebs mea vos:

ibi vocabuntur filii Dei vivi.

In 10,22,23. 27 Isaias autem clamat pro Israel: Si fuerit nu-

11,5.

merus filiorum Israel tamquam arena maris,

28 reliquiae salvae fient. Verbum enim con-

15 misertus fuero *F* 17 — enim *A* | — ut 2°

18 cui | obturat *F*² 19 quaeritur 22 > vol. deus | aptata

24 — nos ~~2~~ 25 vocavi *A* | — et non dil. dil.

cons. *F*² | — et non mis. cons. mis.

26 locum *F* | — eis *A*

ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτειρῶ. Ἄρα οὖν 16 E 2,8.
 οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ
 ἐλεῶντος θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφή τῷ Φαραῶ 17 Ex 9,16.
 ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι
 ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῆ τὸ
 ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. Ἄρα οὖν ὃν θέλει 18 Ex 4,21; 7,9;
 ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. Ἐρεῖς μοι οὖν· 19 9,12; 14,4,17.
 τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς
 ἀνθέστηκεν; ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ 20 Is 29,16; 45,9.
 ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἔρεῖ τὸ πλάσμα τῷ
 πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; ἢ οὐκ ἔχει 21 Jr 18,6.
 ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ 2 T 2,20.
 φουράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκευῶς, ὃ δὲ
 εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν 22 2,4. Jr 50,25.
 ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν Is 18,5 Symm.
 πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευῆ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς 54,16.
 ἀπώλειαν, καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς 23 E 1,8—12.
 δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῆ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν 8,29.
 εἰς δόξαν, οὗς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ 24 Act 9,15.
 Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ 25 Hos 2,25.
 λέγει·

καλέσω τὸν οὐ λαὸν μου λαὸν μου

καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην·

καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς· οὐ 26 Hos 2,1.

λαὸς μου ὑμεῖς,

ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· εἰάν ἦ ὁ 27 Is 10,22,28.
 ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα- 11,5.
 λάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται· λόγον γὰρ συν- 28

19 τι : W+ οὖν
 δοξαν; . . . εθνῶν, (H—);
 υπολειμμα

23 και : [R]—H
 26 αυτοις : [H]—W

23,24 T
 27 H

16 ευδοκουντος L
 20 επλασας D
 25 — εν B
 18 θελει 1° : + ο θεος D
 22 — ηνεγκεν ει σκευη : pr εις FG
 27 καταλειμμα DFGa5

τελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.

Is 1,9. 29 καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας·

εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα
ἂν ὠμοιώθημεν.

10,20. 30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιο-

σύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν

10,2.8. 31 ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης

Is 8,14. 32 εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ
πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν τῷ λίθῳ

Is 8,14; 28,16. 33 τοῦ προσκόμεματος, καθὼς γέγραπται·

Mt 21,42.44.

1 P 2,6.

ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμεματος καὶ
πέτραν σκανδάλου,

καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχυνθή-
σεται.

10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ
ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν.

Act 22,3. 2 μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ'

9,31.32. 3 οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ
Ph 3,9. δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στήσαι, τῇ

Mt 5,17. 4 δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. τέλος γὰρ 13

1 K 1,30 a.

Lv 18,5. 5 Μωϋσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ

Dt 9,4. G 3,12.

Dt 30,12.13. 6 νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. ἡ

Bar 3,29 a.

δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· μὴ εἶπης
ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;

Ps 107,26.

7 τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· ἢ· τίς καταβή-
σεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ

28 συντεμνων : h^r W + εν δικαιοσυνη, οτι λογον συντε-
μημενον | W ο κυριος 29 T ενκατελ. 32 h εργων, (R.)
10,3 ιδιαν : T+ δικαιοσυνην 5 W οτι post νομου | ποιησ. :
W + αυτα

31 νομον 2^ο : (δικαιοσυνην Schmiedel c): + δικαιοσυνης
FKals 32 εργων : + νομου Dalz 33 ο : πας ο KLa/s
| ου μη κατασχυνθη DFG 10,1 αυτων : του Ισραηλ
εστιν KLz 5 εν αυτοις DFGmz

- summans, et abbrevians in aequitate: quia
verbum breviatum faciet Dominus super ter-
ram. et sicut praedixit Isaias: 29 Is 1,9.
- Nisi Dominus sabaoth reliquisset nobis
semen,
sicut Sodoma facti essemus, et sicut Go-
morrha similes fuissetus.
- 30 Quid ergo dicemus? Quòd gentes, quae 30 10,20.
non sectabantur iustitiam, apprehenderunt
iustitiam: iustitiam autem, quae ex fide est.
Israel vero sectando legem iustitiae, in legem 31 10,2,3.
iustitiae non pervenit. ¹ Quare? Quia non ex 32 Is 8,14.
fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim
in lapidem offensionis, sicut scriptum est: 33 Is 8,14; 28,16.
Ecce pono in Sion lapidem offensionis, et Mt 21,42.14.
petram scandali: 1 P 2,6.
et omnis, qui credit in eum, non con-
fundetur.
- 31 Fratres, voluntas quidem cordis mei, et 10 Act 22,3.
obsecratio ad Deum, fit pro illis in salutem.
Testimonium enim perhibeo illis quòd aemu- 2
lationem Dei habent, sed non secundum scien-
tiam. Ignorantes enim iustitiam Dei, et suam 3 9,31.32.
quaerentes statuere, iustitiae Dei non sunt
subiecti. Finis enim legis, Christus, ad iusti- 4 Mt 5,17.
tiam omni credenti. H 8,13. J 3,18.
- 32 Moyses enim scripsit, quoniam iustitiam, 5 Lv 18,5.
quae ex lege est, qui fecerit homo, vivet in G 3,12.
ea. Quae autem ex fide est iustitia, sic dicit: 6 Dt 30,12,13.
Ne dixeris in corde tuo: quis ascendet in cae- 7
lum? id est, Christum deducere: ¹ Aut quis 7
descendet in abyssum? hoc est, Christum a

28 abbr.] brevians 29 Sodom F² | Gomorra 31 sectans
32 — ex 1° A¹ | — enim 33 ponam F²
10,3 > dei iustitiam | subiectae F¹ 5 iustitia F |
vivit. F 6 > est ex fide F | ascendit 7 descen-
dit | ex

- Dt 30,14. 8 mortuis revocare. Sed quid dicit Scriptura?
 Prope est verbum in ore tuo, et in corde
 tuo: hoc est verbum fidei, quod praedicamus.
- 2 K 4,5. 9 Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum,
 et in corde tuo credideris quòd Deus illum
 10 suscitavit a mortuis, salvus eris. Corde enim
 creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit
 Is 28,16. 11 ad salutem. Dicit enim Scriptura: Omnis,
 Act 10,34; 15,9. 12 qui credit in illum, non confundetur. Non
 enim est distinctio Iudaei, et Graeci: nam
 idem Dominus omnium, dives in omnes, qui
 Joel 3,5. 13 invocant illum. Omnis enim, quicumque in-
 14 vocaverit nomen Domini, salvus erit. Quo-33
 modo ergo invocabunt, in quem non credi-
 derunt? Aut quomodo credent ei, quem non
 audierunt? Quomodo autem audient sine
 Is 52,7. 15 praedicante? Quomodo vero praedicabunt nisi
 mittantur? sicut scriptum est: Quàm speciosi
 pedes evangelizantium pacem, evangelizantium
 Is 53,1. 16 bona! Sed non omnes obediunt Evangelio.
 Isaias enim dicit: Domine quis credidit audi-
 J 17,20. 17 tui nostro? Ergo fides ex auditu, auditus
 Ps 19,5. 18 autem per verbum Christi. Sed dico: Num-
 quid non audierunt? Et quidem
 in omnem terram exivit sonus eorum,
 et in fines orbis terrae verba eorum.
- Dt 32,21. 19 Sed dico: Numquid Israel non cognovit?
 Primus Moyses dicit:
 Ego ad aemulationem vos adducam in non
 gentem:
 in gentem insipientem, in iram vos mittam.

8 — Scriptura 9 excitavit | ex mort F 10 in sal.
 12 > est enim ¶ F | et Gr.] atque gentilis F²
 14 credent] credunt F 16 oboedierunt
 18 exiit | finis F 19 primum F²

νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέγει; ἔγγύς σου τὸ 8 Dt 30,14.
 ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ
 σου· τοῦτ' ἐστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσ-
 σομεν. ὅτι ἐὰν ὁμολογήσης ἐν τῷ στόματί σου 9 1 K 12,3.
 κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου Ph 2,11.
 ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·
 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι 10 13.
 δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέγει γὰρ ἡ γραφή· 11 Is 28,16.
 πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχνυθήσεται.
 οὐ γὰρ ἐστιν διαστολή Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνος· 12 Act 10,34; 15,9.
 ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας
 τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπι- 13 Joel 3,5.
 καλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. Πῶς οὖν 14 H 11,8.
 ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ
 πιστεύσωσιν οὐ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσωσιν
 χωρὶς κηρύσσοντος; πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ 15 Is 52,7.
 ἀποσταλῶσιν; καθάπερ γέγραπται· ὡς ὠραῖοι οἱ
 πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων ἀγαθὰ. ἀλλ' οὐ 16 Is 53,1.
 πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ
 λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ἄρα 17 J 17,20.
 ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χρι-
 στοῦ. ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε· 18 Ps 19,5.

εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
 καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
 αὐτῶν.

ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς 19 Dt 32,21.
 λέγει·

ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει,
 ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτω παροργιῶ ὑμᾶς.

8 κηρυσσομεν : R·W, 9 Ἐ ομολογ. το ρημα εν τω στ.
 σου οτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ 14 T δε ακουσονται 15 hRT
 καθως | ποδες : W+ των ευαγγελιζομενων ειρηνην |
 T τα αγαθα

8 λεγει : pr η γραφη FG : + η γραφη D 11 οτι πας 38
 17 Χριστου : θεου AKα5

Is 65,1. 20 Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει·

εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν,

ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.

Is 65,2. 21 πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-
Act 28,22. πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα
καὶ ἀντιλέγοντα.

Ps 94,14. 11 Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσωτο ὁ θεὸς τὸν λαὸν 16
1 Sm 12,22. αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλείτης εἰμί,

Jr 31,37. 2 ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμείν. οὐκ
Ph 8,5. ἀπόσωτο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προσέγνω.

1 Rg 19,10.14. 2 ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμείν. οὐκ
ἀπόσωτο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προσέγνω.

ἢ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλείᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς

1 Rg 19,10. 3 ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ; κύριε, τοὺς
προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά σου

κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος καὶ ζητοῦσιν

1 Rg 19,18. 4 τὴν ψυχὴν μου. ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;
κατέλιπον ἐμαντῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες

9,27. 5 οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ
νῦν καιρῷ λίμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν·

G 3,18. 6 εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι

9,31. 7 γίνεται χάρις. Τί οὖν; ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο
οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ

Is 29,10. 8 ἐπωρώθησαν, ¹ καθάπερ γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς
Dt 29,3. ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ
βλέπειν καὶ ὠτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον

Ps 69,23,24; 9 ἡμέρας. καὶ Δαυεὶδ λέγει·
35,8.

γεννηθῆτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς

θήραν

καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς,

20 τοῖς bis : hW pr εν 11,2 R γραφή; ... Ἰσραήλ,
5 RT λειμμα 6 fin h^{r2}W+ εἰ δε εξ εργων ουκετι εστι
(h^{r1} - εστι) χαρις, επει το εργον ουκετι εστιν εργον (h^{r1} εστ.
χαρις)

20 - αποτολμα και D*FG 21 προς 2^ο : επι D |
- και αντιλεγοντα FG 11,1 τον λαον : την κληρονομιαν
FG | αυτου : + ον προσεγνω AD* 2 fin + λεγων N*LZ
4 κατελειπον ACFGa 7 επεζητει FGa 8 καθως ACpl

Isaias autem audet, et dicit:

20 Is 65,1.

Inventus sum a non quaerentibus me:

palam apparui iis, qui me non interrogabant.

Ad Israel autem dicit: Tota die expandi manus meas ad populum non credentem, et

21 Is 65,2.

34 contradicentem. Dico ergo: Numquid Deus repulit populum suum? Absit. Nam et ego Israelita sum ex semine Abraham de tribu

11 Ps 94,14.
1 Sm 12,22.
Jr 31,37.
Ph 8,5.

Beniamin: Non repulit Deus plebem suam, quam praescivit. An nescitis in Elia quid

2 1 Rg 19,10,11.

dicit Scriptura: quemadmodum interpellat Deum adversum Israel? Domine, Prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt: et

3 1 Rg 19,10.

ego relictus sum solus, et quaerunt animam meam. Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non

4 1 Rg 19,18.

curvaverunt genua ante Baal. Sic ergo et in hoc tempore reliquiae secundum electionem

5 9,27.

gratiae salvae factae sunt. Si autem gratia iam non ex operibus: alioquin gratia iam non

6 G 3,18.

35 est gratia. Quid ergo? quod quaerebat Israel, hoc non est consecutus: electio autem

7 9,31.

consecuta est: ceteri vero excaecati sunt: sicut scriptum est: Dedit illis Deus spiritum

8 Is 29,10.

compunctionis: oculos ut non videant, et aures ut non audiant, usque in hodiernum

Dt 29,3.

diem. Et David dicit:

9 Ps 69,23,24;

35,8.

Fiat mensa eorum in laqueum, et in captionem, et in scandalum, et in retributionem illis.

20 audit A | - a | his 21 contrad. mihi S[G]F
11,1 > repp. deus | - de [ex] 2 praesciit |
dominum F | adversus 4 > resp. divin. |
genu CA | - ante | Bahal 5 - salvae
6 - iam 1° | al. gratiam F¹ 7 conse-
cutus? 8 - et F 9 eorum coram ipsis in 8 |
capt.] retributionem illis et - et in r. i. F²

10 Obscurentur oculi eorum ne videant:
et dorsum eorum semper incurva.

- Dt 32,21. 11 Dico ergo: Numquid sic offenderunt ut 36
 Act 13,46. 10,19. caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus
 12 est Gentibus ut illos aemulentur. Quòd si
 delictum illorum divitiae sunt mundi, et dimi-
 nutio eorum divitiae Gentium: quanto magis
 plenitudo eorum?
 13 Vobis enim dico Gentibus: Quamdiu qui- 37
 dem ego sum Gentium Apostolus, ministerium
 1 T 4,16. 14 meum honorificabo, si quomodo ad aemulan-
 dum provocem carnem meam, et salvos faciam
 15 aliquos ex illis. Si enim amissio eorum, re-
 conciliatio est mundi: quae assumptio, nisi
 Nu 15,17—21. 16 vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta
 est, et massa: et si radix sancta, et rami.
 E 2,11—14.19. 17 Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem
 cum oleaster esses, insertus es in illis, et
 socius radicis, et pinguedinis olivae factus es,
 J 4,22. 18 'noli gloriari adversus ramos. Quòd si gloriaris:
 19 non tu radicem portas, sed radix te. Dices
 12,16. 20 ergo: Fracti sunt rami ut ego inserar. Bene:
 1 T 6,17. propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem
 21 fide stas: noli altum sapere, sed time. Si
 enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne
 J 15,24. 22 forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem, et
 H 3,14. severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt,
 severitatem: in te autem bonitatem Dei, si per-
 2 K 3,16. 23 manseris in bonitate, alioquin et tu excideris. Sed
 et illi, si non permanserint in incredulitate, in-
 serentur: potens est enim Deus iterum inserere

10 dors. illorum 11 — est 12 deminutio 14 quo modo
 16 s. [est] 17 pinguidinis 19 dicis | insererer F¹
 20 sta AF 22 b. esse veritatem F | perm. in boni-
 tatem AF (+ dei F¹) 23 incredulitatem F

σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, 10
καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύνκαμψον.

Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· 11 Dt 32,21.
ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἢ σωτηρία τοῖς Act 13,46.
ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. εἰ δὲ τὸ 12
παραπίπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ τὸ ἥτιημα
αὐτῶν πλοῦτος ἔθνων, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα
14 αὐτῶν. Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν 13
οὖν εἰμι ἐγὼ ἔθνων ἀπόστολος, τὴν διακονίαν
μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα 14 1 T 4,16.
καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ 15
αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἢ πρόσλημψις εἰ
μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ 16 Nu 15,17—21.
τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.
Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ 17 E 2,11—14.19.
ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συν- Jdc 9,9.
κοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου,
'μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, 18 J 4,22.
οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. ἐρεῖς 19
οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐνκεντρισιθῶ.
'καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει 20 12,16. 1K10,11.
ἔστηκας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ·¹ εἰ γὰρ 21 1 T 6,17.
ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, 2 K 1,24.
οὐδὲ σοῦ φείσεται. Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀπο- 22 J 15,2.4.
τομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, H 3,14.
ἐπὶ δὲ σέ χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρη-
στότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν 23 2 K 3,16.
μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεντρισιθῶσιν·
δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσει

12 R πλ. αυτων; 13 W εθνεσιν· 21 εφεισατο : W+
μηπως | R ουδέ σου 22 θεου 1° : W. | χρηστοτητι : RW·

13 δε : γαρ DFGa5 17 της ριζης : + και AD³a5 - D*G
19 οι κλαδοι D*a5 20 υψηλοφρονει CDm5 22 πεσ.
αποτομιαν . . . σε χρηστοτητα FGa5 | - θεου 2° FGa5 |
επιμεινης ACFGa5 23 επιμεινωσιν ACFGa5

24 αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπτης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρισθῆς εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν

L 21,24. 25 ἐνεκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. Οὐ γὰρ θέλω
J 10,16.
1,18; 12,16. ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε ἐν ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρως ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα

Mt 23,39. 26 τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σω-
Is 59,20.
Ps 14,7. θήσεται, καθὼς γέγραπται·

ἤξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,

ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.

Jr 31,33.34. 27 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,
Is 27,9.

ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ

8. Nu 23,19. 29 δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ἀμε-
1 Sm 15,29.

ταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλήσις τοῦ

30 θεοῦ. ὡσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ,

31 νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, ὡς οὕτως καὶ

οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ

G 3,22. 32 αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν. συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς
1 T 2,4.

τοὺς πάντας εἰς ἀπειθειαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

9,28; 10,12. 33 Ὡ βᾶθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως
Is 45,15.

θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

Is 40,18. 34 τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος
Job 15,8.

αὐτοῦ ἐγένετο;

Jr 23,18.
1 K 2,18.

Job 41,3. 35 ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται

αὐτῷ;

24 R ελαια; 25 εν: hRT παρ | RT αχρῖς | εισελθῆ: R·W. 30 hW νυνι | H απειθια 31 ηπειθησαν: W, | νυν 2°: [R]-W 32 H απειθειαν 33 H ὦ

25 - εν FG | caecitas (πηρωσις) latt 30 γαρ: + και La5 32 τους παντας 1°: τα παντα D* παντα FG 33 - και 1° 32vg

- illos. Nam si tu ex naturali excisus es ole- 24
 astro, et contra naturam insertus es in bonam
 olivam: quanto magis ii, qui secundum naturam,
 38 inserentur suae olivae? Nolo enim vos ig- 25 L 21,24.
 norare fratres mysterium hoc: (ut non sitis J 10,16.
 vobisipsis sapientes) quia caecitas ex parte 12,16.
 contigit in Israel, donec plenitudo Gentium
 intraret, et sic omnis Israel salvus fieret, sicut 26 Mt 23,39.
 scriptum est: Is 59,20; 27,9.
 Ps 14,7.
- Veniet ex Sion, qui eripiat,
 et avertat impietatem a Iacob.
 Et hoc illis a me testamentum: 27 Jr 31,23,34.
 cum abstulero peccata eorum. Is 27,9.
- Secundum Evangelium quidem, inimici propter 28
 vos: secundum electionem autem, charissimi
 propter patres. Sine poenitentia enim sunt 29 Nu 23,19.
 dona, et vocatio Dei. Sicut enim aliquando 30 1 Sm 15,29.
 et vos non credidistis Deo, nunc autem mi-
 sericordiam consecuti estis propter increduli-
 tatem illorum: ita et isti nunc non crediderunt 31
 in vestram misericordiam: ut et ipsi miseri-
 cordiam consequantur. Conclusit enim Deus 32 G 3,22.
 omnia in incredulitate: ut omnium misereatur. 1 T 2,4.
- 39 O altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae 33 9,23; 10,12.
 Dei: quàm incomprehensibilia sunt iudicia Is 45,15.
 eius, et investigabiles viae eius!
- Quis enim cognovit sensum Domini? Aut 34 Is 40,13.
 quis consiliarius eius fuit? Job 15,8.
 Jr 23,18.
 1 K 2,16.
- Aut quis prior dedit illi, et retribuetur ei? 35 Job 41,8.

24 hi (hii F) | — qui | suae] propriae F²

26 firet CA | advertet CA avertet | impietates |

— a A ab

30 > et vos aliq. LF | > illor. incred.

32 in incredulitatem

H 2,10. 36 Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia: ipsi gloria in saecula. Amen.

- 6,11,13. 1 P 2,5. 12 Obsecro itaque vos fratres per miseri-40
 J 4,24. cordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra
 hostiam viventem, sanctam, Deo placentem,
 E 4,23. 2 rationabile obsequium vestrum. Et nolite con-
 E 5,10,17. formari huic saeculo, sed reformamini in novi-
 1,28. G 1,4. tate sensus vestri: ut probetis quae sit voluntas
 Dei bona, et beneplacens, et perfecta.
 1 K 12,11. 3 Dico enim per gratiam quae data est 41
 E 4,7. mihi, omnibus qui sunt inter vos: Non plus
 sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad
 1 K 12,12. 4 mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore 42
 multa membra habemus, omnia autem mem-
 1 K 12,27. 5 bra non eundem actum habent: ita multi
 E 4,25. unum corpus sumus in Christo, singuli autem
 1 K 12,4. 6 alter alterius membra. Habentes autem do-
 nationes secundum gratiam, quae data est
 nobis, differentes: sive prophetiam secundum
 1 P 4,10,11. 7 rationem fidei, sive ministerium in ministrando,
 Mt 6,3. 8 sive qui docet in doctrina, ¹qui exhortatur in
 2 K 8,2; 9,7. exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui prae-
 est in solitudine, qui miseretur in hilaritate.
 1 P 1,22. 9 ¹Dilectio sine simulatione. Odientes malum, ad-
 1 T 1,5. 2 K 6,6. Am 5,15. haerentes bono: Charitate fraternitatis invi-
 2 P 1,7. Ph 2,3. 10 cem diligentes: Honore invicem praevenientes:
 Ap 3,15. 11 ¹Solitudine non pigri: Spiritu ferventes: Domi-
 Act 18,25. no servientes: ¹Spe gaudentes: In tribulatione
 1 Th 5,17. 12

36 — sunt [A]CA | saecula] + saeculorum [A]F
 12,1 rationabilem F 2 confirmari F | — et
 20 A* | placens 3 gr. dei F | > divisit deus CA
 | mensura F 6 donat. dei diversas F¹ | pro-
 phetae F 7 doctrinam F 10 caritatem et [A] (ch-
 | honorem F 11 sollicitudinem F

ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ 36 Η 2,10.
πάντα· αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

17 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκ-12 6,11.18. 1 P 2,5.
τιμῶν τοῦ θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν
θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ θεῷ εὐάρεστον, τὴν
λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ συνσχηματίζεσθε 2 E 4,23; 5,10.17.
τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνα- 1,28. G 1,4.
καινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ 1 P 1,14.
θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ
τέλειον.

Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι 3 15,15.
παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ 1 K 4,6; 12,11.
δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, E 4,7.
ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, 4 1 K 12,12.
τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει προᾶξιν,
ὁὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ 5 1 K 12,27.
δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσματα E 4,25.
κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε 6 1 K 12,4.
προφητεῖαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως·
ἢ εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, 7 1 P 4,10.11.
ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρα-
κλήσει· ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος
ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι. ἡ ἀγάπη ἀνυπό- 9 Mt 6,3.
κριτος. ἀποστιγυοῦντες τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι 2 K 8,2; 9,7.
τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλό- 1 P 1,22.
στοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ἢ τῇ 1 T 1,5. 2 K 6,6.
σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Am 5,15.
κυρίῳ δουλεύοντες, ἢ τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει Ph 2,3.
12 2 P 1,7.
11 Ap 3,15.
Act 18,26.
Kol 3,23 s.12 1 Th 5,17.

12,1 hRW ευαρεστον τω θεω 2 h συνσχηματιζεσθαι et
μεταμορφουσθαι | RW θεου το 4 h μελη πολλα
5 Ti (non T) μελη, 6 T διαφορα· 8 Ti-Gr προιστανομενος
11 κυριω : h^r καιρω

12,2 νοος : + υμων ND³a5 3 χαριτος : + του θεου La |
(οντι τι Venema cf) 5 - εσμεν FG | το : ο D².3.a5 7 ειτε ο
διακονων N^{ba} | ειτε διδασκαλιαν A 8 - ειτε D*G 9 αποστιγυ.:
μουσωντες FG

- Η 18,2. 13 ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκατεροῦντες,¹ ταῖς
 Mt 5,44. χρεΐαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν
 1 K 4,12. 14 διώκοντες. εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας, εὐλο-
 Act 7,59. 15 γεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. χαίρειν μετὰ χαιρόν-
 Ps 35,18. 16 των, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς
 Prv 3,7. 17 ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες
 11,20,25; 15,5. ἄλλα τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε
 Is 5,21. 18 φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ
 1 T 6,17. ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων
 Prv 8,4 Lxx. 19 ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων
 1 Th 5,15. ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,
 Mc 9,50. ἀγαπητοί, ἀλλὰ ὁστε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται
 H 12,14. 20 γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει
 Dt 32,35. 21 κύριος. ἀλλὰ ἐὰν πεισῶ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε
 Lv 19,18. αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ
 Mt 5,39. ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
 18,4. H 10,30. 22 αὐτοῦ. μὴ νικᾷ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν
 2 Th 25,21,22. 13 τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις 16
 Mt 5,44. ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία
 2 Rg 8,22. εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι
 1 T 3,1. J 19,11. 2 εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ
 Prv 8,15. θεοῦ διατάγῃ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες
 1 P 2,13,14; 3 ἑαυτοῖς κρίμα λήμφονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ
 8,18. εἰσίν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις
 Ps 82,6. 4 καὶ ἐξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· θεοῦ γὰρ διάκονός
 12,19. ἔστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς,
 φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ

13 χρεΐαις: h^r μνειαις 14 διωκ.: RT+ υμας 15 κλαειν :
 hW pr και 20 W επι της κεφαλης α. 13,1 υποτ. :
 H,R. | W γάρ ἐστιν 3 h^o c j τω ἀγαθοεργῷ | ἐξουσιαν : W ·

16 φρον. 1° : + αγαπητοι P* 17 καλα : + ου μονον
 ενωπιον του θεου αλλα και FGa 20 εαν ουν D³ς |
 εαν δε D³a 13,1 πασαις εξουσιαις υπερ. υποτασσεσθε D*G
 | υπο 1° : απο D*FGς | οusiai : + εξουσαι D³aς 3 των
 αγαθων εργων α. των κακων D³aς 4 - σοι FG |
 — το 1° B

- patientes: Orationi instantes: ¹ Necessitatibus **13** H 13,2.
 sanctorum communicantes: Hospitalitatem Mt 5,44.
 sectantes. Benedicite persequentibus vos: **14** ¹ K 4,12.
Act 7,59.
 benedicite, et nolite maledicere. Gaudere cum **15** Ps 35,18.
 gaudentibus, flere cum flentibus: Idipsum in- **16**
 vicem sentientes: Non alta sapientes, sed Prv 3,7.
Is 5,21.
11,20; 15,5.
 humilibus consentientes. Nolite esse prudentes
 apud vosmetipsos: Nulli malum pro malo **17** Prv 3,4 Lxx.
1 Th 5,15.
 reddentes: providentes bona non tantum co-
 ram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus.
 Si fieri potest, quod ex vobis est, cum om- **18** Mc 9,50.
H 12,14.
 nibus hominibus pacem habentes: Non vos- **19**
 metipsos defendentes charissimi, sed date Dt 32,35.
Lv 19,18.
Mt 5,39.
13,4. H 10,30.
2 Th 1,6,7.
 locum irae. scriptum est enim: Mihi vindicta:
 ego retribuam, dicit Dominus. Sed si esurierit **20**
 inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da
 illi: hoc enim faciens, carbones ignis congeres
 super caput eius. Noli vinci a malo, sed **21**
43 vince in bono malum. Omnis anima pote- **13** Tt 3,1. J 19,11.
Prv 8,15.
 statibus sublimioribus subdita sit: Non est
 enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt,
 a Deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit po- **2**
 testati, Dei ordinationi resistit. Qui autem re-
 sistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt: nam **3** 1 P 2,13,14;
3,13.
 principes non sunt timori boni operis, sed mali.
 Vis autem non timere potestatem? Bonum fac:
 et habebis laudem ex illa: ¹ Dei enim minister **4** Ps 82,6.
12,10.
 est tibi in bonum. Si autem malum feceris,
 time: non enim sine causa gladium portat. Dei

13 Nec.] memoriis *A* 14 persequentes *F* | — vos
 15 Gaudete ... flete $\mathfrak{S}$ 16 in id ips. *F* 17 — etiam *F*¹
 19 vindictam *et* $\mathfrak{S}$ | et ego $\mathfrak{S}$ 20 esurit $\mathfrak{L}$ *F* |
 congerisuper *F* | supra *CA*

13,1 Omnibus potestatibus $\mathfrak{L}$ *F*¹ | subditi estote
 $\mathfrak{L}$ *F* | sunt a Deo, ord. $\mathfrak{S}$ *W* | ordinata $\mathfrak{S}$ 3 — operis *F*¹
 4 bono *F*¹ | male *A*

- enim minister est: vindex in iram ei, qui
 5 malum agit. Ideo necessitate subditi estote
 non solum propter iram, sed etiam propter
 6 conscientiam. Ideo enim et tributa praestatis:
 ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servien-
 Mt 22,21. 7 tes. Reddite ergo omnibus debita: cui tribu-44
 tum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui
 timorem, timorem: cui honorem, honorem.
 G 5,14. 8 Nemini quidquam debeatis: nisi ut invicem
 1 T 1,5. 8 diligatis: qui enim diligit proximum, legem
 Ex 20,13—17. 9 implevit. Nam: Non adulterabis: Non occides:
 Lv 19,18. Non furaberis: Non falsum testimonium dices:
 Dt 5,17. Non concupisces: et si quod est aliud man-
 E 1,10. datum, in hoc verbo instauratur: Diliges pro-
 1 K 19,4. 10 ximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi
 Mt 7,12; 22,40. 10 malum non operatur. Plenitudo ergo legis est
 E 5,14. 11 dilectio. Et hoc scientes tempus: quia hora est 45
 1 Th 5,6,7. 11 iam nos de somno surgere. Nunc enim propior
 1 J 2,8. 12 est nostra salus, quàm cum credidimus. Nox
 E 5,11. praecessit, dies autem appropinquavit. Abiici-
 2 T 1,10. 12 amus ergo opera tenebrarum, et induamur arma
 L 21,34. 13 lucis. Sicut in die honeste ambulemus: non in
 E 5,18. 13 comessionibus, et ebrietatibus, non in cubili-
 G 3,27. 14 latione: sed induimini Dominum Iesum Chris-
 15,1. 1 K 8,9. 14 tum, * et carnis curam ne feceritis in desideriis. 46
 Gn 1,20; 9,3. 2 disceptationibus cogitationum. Alius enim
 Kol 2,16. 3 credit se manducare omnia: qui autem infir-
 mus est, olus manducet. Is, qui manducatur
 non manducantem non spernat: et qui

4 ira *F* 5 etiam] et 7 — ergo 8 in plebem *F*¹
 implebit *F*² 9 occidis *F* | — Non f. t. d. | con-
 cupiscis *A* | diligis *F* | tamquam *F* 11 en.] autem *A* |
 propior *AF*¹ 12 adpropriavit *A*? *F* adpropi- (indua-
 mus *F* | armis *A* 13 comesat- *GA* comisat- |
 — in 4° *F* 14 induite *F* 14,2 — se | olera *GF* 3 His *F*

γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν
 πράσσοντι. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον ■ 1 P 2,19.
 διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ 6
 τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ
 θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ἀπό- 7 Mt 22,21.
 ὅτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον,
 τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον,
 τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν. Μηδενὶ μηδὲν ὀφεί- 8 G 5,14.
 λετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν 1 T 1,5.
 τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. τὸ γὰρ οὐ μοι- 9
 χεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις,
 καὶ εἴ τις ἕτερα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνα-
 κεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
 ὡς σεαυτὸν. ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ 10 1 K 13,4.
 ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. Καὶ 11 Mt 7,12; 22,40.
 τοῦτο εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὦρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ
 ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σω-
 τηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νῦξ προέκοπεν, ἡ 12 1 J 2,8.
 δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποδώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ
 σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ὡς 13 L 21,34.
 ἐν ἡμέρᾳ ἐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις
 καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι
 καὶ ζήλῳ· ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν 14 G 3,27.
 Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιείσθε
 εἰς ἐπιθυμίας.

7 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, 14 15,1. 1 K 8,9.
 μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ὅς μὲν πιστεύει 2 Gn 1,29; 9,3.
 φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὁ 3 Kol 2,16.
 ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενεῖτω, ὁ δὲ

4 W εστιν εκδ. 8 h^{ri} οφειλητε * οφειλοντες 9 H γάρ |
 h εν τουτω τω λογω | εν τω 2°: [H]-W 11 υμας : h ημας
 12 δε 2°: [H] 13 h ερισι και ζηλοις 14 h τον χριστον Ιησουν

4 - εις οργην D*FG 5 διο υποτασσεσθε DG 9 το :
 γεγραπται FG | κλεψ. : + ου ψευδομαρτυρησεις RPa5 | ως
 εαυτον FGa5 10 ου κατεργαζεται D*a 12 αποβαλωμεθα
 D*G | και ενδ. τα FGa5 | οπλα : εργα AD 14,1 λο-
 γισμων 3a 2 εσθιετω D*FG

- Mt 7,1. 4 μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ
 Jc 4,11,12. αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρινῶν ἀλλότριον
 οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθῆ-
 G 4,10. 5 σεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στήσαι αὐτόν. ὃς
 μὲν [γὰρ] κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει
 πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῖ πληρο-
 1 K 10,30. 6 φορεῖσθω. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ·
 καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ
 θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ
 7 εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἐαυτῷ ζῆ,
 G 2,20. 8 καὶ οὐδεὶς ἐαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν,
 1 Th 5,10. τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ
 L 20,38. ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀπο-
 9 θνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. εἰς τοῦτο γὰρ
 Act 17,31. 10 Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ
 Mt 25,31,32. ζώντων κυριεύσῃ. σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν
 3 K 5,10. σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου;
 πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ.
 1s 49,18; 45,23. 11 γέγραπται γάρ·
 Ph 2,10,11. ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.
 G 6,5. 12 ἄρα [οὖν] ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει
 [τῷ θεῷ].
 Mt 17,27. 13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρινώμεν· ἀλλὰ τοῦτο
 κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ
 Mt 15,11. 14 ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν
 Act 10,15. κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ
 Tt 1,15. μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.
 1 K 8,11—18. 15 εἰ γὰρ διὰ βρωμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι
 κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρωματί σου

5 [γὰρ] : T—RW   6 φρονεῖ : h^r +, καὶ ὁ μὴ φρονῶν
 τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ   12 [οὖν] : T—W | W
 ἀποδώσει | [τῷ θεῷ] : RT—W   13 h^rW— πρόσκομμα εἰ ἡ

4 κύριος : θεός DGα5   8 ἀποθνήσκομεν : -κωμεν KOL
 9 Χριστός : + καὶ La5 | ἐζησεν : ανεστη FG5 + καὶ (αν)ἐζησεν
 LP(5)   10 θεοῦ : Χριστοῦ LPa5   11 οὐκ : εἰ μὴ FGα
 14 ὁ αὐτοῦ ADpl

- non manducat, manducantem non iudicet: Deus enim illum assumpsit. Tu quis es, qui 4 Mt 7,1.
iudicas alienum servum? Domino suo stat, Jc 4,11.12.
aut cadit: stabit autem: potens est enim Deus
statuere illum. Nam alius iudicat diem inter 5 G 4,10.
diem: alius autem iudicat omnem diem: unus-
quisque in suo sensu abundet. Qui sapit 6
diem, Domino sapit: Et qui manducat, Do-
mino manducat: gratias enim agit Deo. Et
qui non manducat, Domino non manducat, et
47 gratias agit Deo. Nemo enim nostrum sibi 7
vivit, et nemo sibi moritur. Sive enim vivi- 8 G 2,20.
mus, Domino vivimus: sive morimur, Domino 1 Th 5,10.
morimur. Sive ergo vivimus, sive morimur, L 20,38.
48 Domini sumus. In hoc enim Christus mor- 9
tuus est, et resurrexit: ut et mortuorum et
vivorum dominetur. Tu autem quid iudicas 10 Act 17,31.
fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem Mt 25,31.32.
tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal 2 K 5,10.
Christi. scriptum est enim: 11 Is 45,23; 49,18.
Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi Ph 2,10.11.
flectetur omne genu:
et omnis lingua confitebitur Deo.
- Itaque unusquisque nostrum pro se rationem 12 G 6,5.
reddet Deo. Non ergo amplius invicem 13
iudicemus: sed hoc iudicate magis, ne ponatis
49 offendiculum fratri, vel scandalum. Scio, et 14 Mt 15,11.
confido in Domino Iesu, quia nihil commune Act 10,15.
per ipsum, nisi ei qui existimat quid com- Tt 1,15.
50 mune esse, illi commune est. Si enim propter 15 1 K 8,11—13.
cibum frater tuus contristatur: iam non se-
cundum charitatem ambulas. Noli cibo tuo

4 iudices | > suo domino | > enim est $\mathcal{F}$ | iterum
stat. F 5 plus inter $\mathcal{C}AF$ | —autem | — in F | sen-
sum F 6 diem D. | mand. Dom., bis 7 vivet F | — et F |
($\mathcal{C}^{12}$ moritur) 8 — dom. viv. F^1 | moriemur ter F 9 et
mortuus | revixit F^2 | > viv et mort F 10 tuum 1^0]
+ in non manducando et tuum 2^0] + in manu-
cando A^2 | trib. dei 11 flectet flectent omnes A^2
13 > iudic. hoc A 15 Nam si F^2

- illum perdere, pro quo Christus mortuus est.
- Tt 2,5. 16 Non ergo blasphemetur bonum nostrum. Non
 I. 17,20. 17 est enim regnum Dei esca, et potus: sed
 iustitia, et pax, et gaudium in Spiritu sancto:
- L 2,52. Ph 3,3. 18 qui enim in hoc servit Christo, placet Deo,
 12,18; 15,2. 19 et probatus est hominibus. Itaque quae pacis
 sunt, sectemur: et quae aedificationis sunt,
 14. 20 in invicem custodiamus. Noli propter escam
 destruere opus Dei. omnia quidem sunt
 munda: sed malum est homini, qui per offen-
 1 K 8,13. 21 diculum manducat. Bonum est non mandu-
 care carnem, et non bibere vinum, neque in
 quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur,
 22 aut infirmatur. Tu fidem habes? penes te-
 metipsum habe coram Deo: Beatus, qui non
 Tt 1,15. 23 iudicat semetipsum in eo, quod probat. Qui
 autem discernit, si manducaverit, damnatus
 est: quia non ex fide. Omne autem, quod
 14,1. 15 non est ex fide, peccatum est. Debemus
 autem nos firmiores imbecillitates infirmorum
 2 sustinere, et non nobis placere. Unusquisque
 1 K 9,19; 10,24.33. 2 vestrum proximo suo placeat in bonum, ad
 1 Th 5,11. 3 aedificationem. Etenim Christus non sibi
 Ps 69,10. 3 placuit, sed sicut scriptum est: Improperia
 impropertantium tibi ceciderunt super me.
- 4 Quaecumque enim scripta sunt, ad nostram 51
 1 K 10,11. H 3,8. 4 doctrinam scripta sunt: ut per patientiam,
 et consolationem Scripturarum, spem ha-
 Ph 3,16. 5 beamus. Deus autem patientiae, et solatii
 det vobis idipsum sapere in alterutrum
 6 secundum Iesum Christum: ut unanimes,

16 Non enim *F*² 17 — enim 19 sunt in *ε*
 20 > munda sunt | offensionem *LF* offendicum *A*
 21 offendit 22 quo prob. *A*¹

15,1 nobis[met ipsis] 2 in bonam aedif. *F* 3 Nam
 Chr. *F*² 5 in id ips. *F* 6 unianimes *LF*

ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. μὴ 16 Tt 2,5.
 βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ 17 L 17,20.
 ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις,
 ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι
 ἀγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρε- 18 L 2,52. Ph 3,3
 στος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα 19 12,18; 15,2.
 οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκο-
 δομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. μὴ ἔνεκεν βρώματος 20 14. Tt 1,15.
 κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ,
 ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος
 ἐσθίουσι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν 21 1 K 8,13.
 οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει. σὺ ■
 πίστιν ἦν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ
 θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκι-
 μάξει· ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγη κατακέκριται, 23
 ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως
 8 ἁμαρτία ἐστίν. Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ 15 14,1.
 τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ
 ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον 2 1 K 9,19;
10,24.33.
 ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· καὶ γὰρ 3 1 Th 5,11.
 ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἠρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέ-
 γραπται· οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἐπέ-
 πεσαν ἐπ' ἐμέ. ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν 4 4,23.24.
1 K 9,9.8; 10,11.
H 3,6.
 ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπο-
 μονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν
 ἐλπίδα ἔχωμεν. ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς 5 12,16.
Ph 2,2; 3,16.
 παρακλήσεως δόξη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλή-
 λοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν 6

19 *HR* διώκομεν 21 *H* πειν | *fin* [R]W+ η σκαν-
 δαλιζεται η ασθενει 22 *W* ου π. εχεις, 23 *fin* h⁷¹ + *T*ω δε
 δυν. ... αιωνας· αμην. (16,25—27) *huc* transponit *h*⁷² utroque
 *neutro loco habet 15,3 σε : *HR* σε 4 εις : *H* pr [παντα] |
 εχωμεν : *h*+ της παρακλησεως 5 *h* Ιησουν Χριστον

16 *υμων* : *ημων* *DG* 18 *εν τουτοις* *N²D¹La⁵* | *δοκιμοις* *B*
 20 *απολλυε* *N^{*}* | *καθαρα* : + *τοις καθαροις* *N³* 21 *προσ-*
κοπτει : *λυπειται* *N^{*}P* 22 — *ενωπ.* του θεου *N^{*}a*
 15,2 *εκαστος* γαρ 5 | *ημων* : *υμων* *FGa* 4 *προεγρ.* :
εγραφη *B* | — *δια* 2^ο *DFGa⁵*

ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

14,1. 7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ

Phm 17.

Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ.

11,29. Mt 15,24.

Act 8,25.

8 λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς

Mich 7,20.

Ps 89,3.

ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγ-

11,30.

2 Sm 22,50.

Ps 18,50.

9 γελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους

δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο

ἔξομολογήσομαι σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου

Dt 82,43.

10 ψαλῶ. καὶ πάλιν λέγει· εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ

Ps 117,1.

11 τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ πάλιν·

αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον,

καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.

Is 11,10.

12 καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει·

Ap 5,5.

ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί,

Gn 49,10.

καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·

ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.

13 Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσει ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Ph 1,9.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ

περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθω-

σύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς γνώσεως, δυνά-

1,5; 12,8.

15 μενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. τολμηροτέρως δὲ

ἔγραφα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων

ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ

7 ημας : hRT υμας (HR+), 8 hW γενεσθαι 13 W πληροφορησαι υμας εν παση χαρα και ειρηνη 14 R [της] 15 RT τολμηροτερον | HR υμας, δια

9 εθνεσιν : + κυριε n^{3a} 11 παλιν : + λεγει BDa | επαινεσατε FGa⁵ 14 αγαθ. : αγαπης FG | αλληλους : αλλους L 15 υμιν : + αδελφοι DFGm⁵ | απο 2° : υπο ACpI⁵

uno ore honorificetis Deum, et patrem Domini nostri Iesu Christi.

Propter quod suscipite invicem, sicut et 7
 Christus suscepit vos in honorem Dei. Dico 8 Mt 15,24.
 Act 8,25.
 enim Christum Iesum ministrum fuisse cir-
 cumcisionis propter veritatem Dei, ad confir-
 mandas promissiones patrum: Gentes autem 9 11,30.
 2 Sm 22,50.
 Ps 18,50.
 super misericordia honorare Deum, sicut
 scriptum est: Propterea confitebor tibi in
 Gentibus Domine, et nomini tuo cantabo. Et 10 Dt 32,43.
 iterum dicit: Laetamini Gentes cum plebe eius.
 Et iterum: 11 Ps 117,1.

Laudate omnes Gentes Dominum:
 et magnificate eum omnes populi:

Et rursus Isaias ait:

12 Is 11,10.
 Ap 5,5.

Erit radix Iesse,
 et qui exurget regere Gentes,
 in eum Gentes sperabunt.

Deus autem spei repleat vos omni gaudio, et 13
 pace in credendo: ut abundetis in spe, et
 virtute Spiritus sancti.

Certus sum autem fratres mei et ego ipse 14
 de vobis, quoniam et ipsi pleni estis dilectione,
 repleti omni scientia, ita ut possitis alterutrum
 monere. Audacius autem scripsi vobis fratres 15 1,5; 12,3.
 ex parte, tamquam in memoriam vos redu-
 cens: propter gratiam, quae data est mihi a

9 misericordiam | Propter hoc | — Domine

10 populo *F*

11 > domin. omn. gent. *F*

12 rursum *CA* | in eo

13 inpleat *IF* | et 2°] in *IF*

- 11,13. Ph 2,17. 16 Deo, ut sim minister Christi Iesu in Gentibus:
 sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio
 Gentium accepta, et sanctificata in Spiritu
 17 sancto. Habeo igitur gloriam in Christo Iesu
 1,5. 2 K 3,5. 18 ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui
 eorum, quae per me non efficit Christus in
 Mc 16,17. 19 obedientiam Gentium, verbo et factis: in vir-
 tute signorum, et prodigiorum, in virtute Spi-
 ritus sancti: ita ut ab Ierusalem per circuitum
 usque ad Illyricum repleverim Evangelium
 2 K 10,15,16. 20 Christi. Sic autem praedicavi Evangelium
 hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super
 Is 52,15. 21 alienum fundamentum aedificarem: sed sicut
 scriptum est:

Quibus non est annunciatum de eo, videbunt:
 et qui non audierunt, intelligent.

- 1,13. 22 Propter quod et impediabar plurimum
 venire ad vos, et prohibitus sum usque adhuc.
 1,10,11. 23 Nunc vero ulterius locum non habens in his
 regionibus, cupiditatem autem habens veniendi
 ad vos ex multis iam praecedentibus annis:
 1 K 16,6. 24 cum in Hispaniam proficisci coepero, spero
 quòd praeteriens videam vos, et a vobis
 deducar illuc, si vobis primum ex parte
 Act 18,21; 19,21; 20,22. 25 fructus fuero. Nunc igitur proficiscar in
 1 K 16,1. 26 Ierusalem ministrare sanctis. Probaverunt
 2 K 8,1—4; 9,2,12. enim Macedonia, et Achaia collationem
 aliquam facere in pauperes sanctorum, qui
 9,4. 1 K 9,11. 27 sunt in Ierusalem. Placuit enim eis: et
 2 K 9,12—14.

16 — et

18 effecit

| oboedientia *F* 19 usque in *F*

20 > evang. hoc praed. *¶* > hoc praed. ev.

21 (*C inc. v. Quibus*) |, de eo vid. | aud. de eo *§*

22 et 2° | sed *§* | — et proh. s. u. adh.

24 Sed cum *F*²

25 — in *¶A*

26 Macedonia *F*¹ | Achaia *F*² | — in 2° *¶A*

θεοῦ¹ εἰς τὸ εἶναι με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ 16 ^{11,18; 12,1.}
 εἰς τὰ ἔθνη, ἰερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ^{Ph 2,17.}
 θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσ-
 δεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἀγίῳ. ἔχω οὖν 17
 τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν·
 οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο 18 ^{1,5; 16,26.}
 Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ^{2 K 3,5; 13,8.}
 ἔργῳ,¹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει 19 ^{Mc 16,17.}
 πνεύματος ἀγίου· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ ^{2 K 12,12.}
 κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ
 εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον 20 ^{1 K 8,10.}
 εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα ^{2 K 10,15,16.}
 μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ἀλλὰ καθὼς 21 ^{Is 53,15.}
 γέγραπται·

ὄψονται οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ,
 καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν ■ 1,18.
 πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς ■ 1,10.11.
 κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν ^{1 Th 3,6.}
 πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἰκανῶν ἐτῶν, ὡς ἂν πορεύομαι 24 ^{1 K 16,6.}
 εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος
 θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὅφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι
 ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.

98 — νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ διακονῶν 25 <sup>Act 18,21;
19,21; 20,25</sup>
 τοῖς ἀγίοις. ἠδύόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα 26 <sup>1 K 16,1.
2 K 8,1-4;
9,2.12.</sup>
 κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν
 ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. ἠδύόκησαν γὰρ, καὶ 27 <sup>9,4. 1 K 9,11.
2 K 9,12-14.</sup>

16 W γενηθη 17 H [την] 18 h τολμω 19 αγιου :
 [H]—W : T θεου | fin : H Ti-Gr, R· 20 W φιλοτιμουμαι
 21 hRT οφονται post αυτου 23 H επιποθειαν | ικανων :
 RT πολλων 24 υφ : W αφ | fin : H, — Ti-Gr· 26 W
 ευδοκησεν (it 27 ευδ-)

16 — εις τα εθνη B | — ευπροσδεκτος FG 17 — την κας
 18 λαλειν : ειπειν DG | εμου : + λογων B | ακοην B
 19 ωστε πεπληρωσθαι απο Ιερ. μ. τ. Ιλλ. και κυκλω DG
 22 πολλοκις B Da 24 Σπανιαν : + ελευσομαι προς υμας
 N³Laς 25 διακονησαι DG 26 Μακεδονες FG

ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν

- Ph 4,17. 28 τοῖς σαρκοῦς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν
 1,11. 29 τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς Σπανίαν· οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλο-
 2 K 1,11. 30 γίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, 20
 Ph 1,27. ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ
 Kol 4,3. διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι
 2 Th 3,1. μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν
 Act 21,18. 31 θεόν, ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ
 1 Th 2,15. Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλήμ
 32 εὐπρόσδεκτος τοῖς ἀγίοις γένηται, ἵνα ἐν χαρᾷ
 ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ συνανα-
 16,20. 33 παύσωμαι ὑμῖν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

- 2 K 3,1. 16 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν,
 Act 18,27. οὗσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς,
 2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ
 18,2.18.26. 3 αὐτοῦ. Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς
 Act 15,26. 4 συνεργοὺς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς
 1 J 3,16. ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
 K 16,19.15. 5 ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
 Kol 4,15. Phm 2.

30 ἀδελφοί : [H]—W 31 διακονία : h^r W δωροφορία |
 εἰς : W ἐν 32 Ἐλθὼν ἐν χαρᾷ | hW ἐλθὼ πρὸς . . .
 καὶ συναναπ. | θεοῦ : h⁸¹ W κυρίου Ἰησοῦ h⁸² Χριστοῦ Ἰησοῦ
 Ἰησοῦ Χριστοῦ * *ejj* — 16,1 οὐσαν : [H]W+ καὶ 2 K^R
 προσδέξησθε αὐτήν

28 οὖν : + ἀρα FG 29 γινώσκω γὰρ FG | πληρο-
 φορία D*FG | ἐνλ. του εὐαγγελίου του Χριστου La⁵ 30 δια-
 του : + ονοματος του La 31 καὶ : + ἠα D⁸²La⁵ 32 ἐλθὼ
 DFGm⁵ | — συναναπασ. ὑμῖν B 33 — ἀμην AFG
 16,1 — δε D*FG | ἡμων : ὑμων AFG 2 παραστατις G
 3 Πρισκυλλαν ζ | fin + (et — in v. 5) καὶ τὴν κατ οἶκον αὐτῶν
 ἐκκλησίαν D*FG

debitores sunt eorum. Nam si spiritualium
 eorum participes facti sunt Gentiles: debent
 et in carnalibus ministrare illis. Hoc igitur 28
 cum consummavero, et assignavero eis fructum
 hunc: per vos proficiscar in Hispaniam. Scio 29 1,11.
 autem quoniam veniens ad vos, in abundan-
 tia benedictionis Evangelii Christi veniam.
 Obsecro ergo vos fratres per Dominum 30 2 K 1,11.
 nostrum Iesum Christum, et per charitatem
 sancti Spiritus, ut adjuvetis me in orationibus
 vestris pro me ad Deum, ut liberer ab in- 31
 fidelibus, qui sunt in Iudaea, et obsequii mei
 oblatio accepta fiat in Ierusalem sanctis, ut 32
 veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei,
 et refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit 33 16,20.
 cum omnibus vobis. Amen.

Commendo autem vobis Phoben sororem 16
 nostram, quae est in ministerio Ecclesiae,
 quae est in Cenchrus: ut eam suscipiatis in 2
 Domino digne sanctis: et assistatis ei in quo-
 cumque negotio vestri indiguerit: etenim ipsa
 quoque astitit multis, et mihi ipsi.

Salutate Priscam, et Aquilam adiutores 3 Act 18,2.18,20.
 meos in Christo Iesu; (qui pro anima mea 4 Act 15,20.
 suas cervices supposuerunt: quibus non
 solus ego gratias ago, sed et cunctae ec-
 clesiae Gentium) ¹ et domesticam Ecclesiam 5 1 K 16,19.15.

27 > eorum sunt *F* | spiritualium | eis

28 — eis *F*¹ | > prof. per vos

29 abundantiam *F* | — Evangelii

30 igitur | — sancti | et me *Σ* | — vestris |

pro | *pr* et oratis *F* | dominum *F*

31 et ministerium meum quod Hierosolymam defertur
 acceptabilis sanctis fiat *F* | Hierosolyma *A* Hierosolyma

32 per voluntate Christi Iesu et requiescam *F*

16,1 Phobem | — in 2° | Cenchrus *A*

2 dignae satis *F* | adsistit *A*¹ *F*¹ | > mihi ipsi et
 multis *F* 5 > eor. eccl.

- eorum. Salutate Epaenetum dilectum mihi,
 6 qui est primitivus Asiae in Christo. Salutate
 Mariam, quae multum laboravit in vobis.
 2 K 8,23. 7 Salutate Andronicum, et Iuniam cognatos,
 et conceptivos meos: qui sunt nobiles in
 Apostolis, qui et ante me fuerunt in Christo.
 8 Salutate Ampliatum dilectissimum mihi in Do-
 9 mino. Salutate Urbanum adiutorem nostrum
 in Christo Iesu, et Stachyn dilectum meum.
 10 Salutate Apellen probum in Christo. Salutate
 11 eos, qui sunt ex Aristoboli domo. Salutate
 Herodionem cognatum meum. Salutate eos,
 qui sunt ex Narcissi domo, qui sunt in Do-
 12 mino. Salutate Tryphaenam, et Tryphosam:
 quae laborant in Domino. Salutate Persidem
 charissimam, quae multum laboravit in Do-
 13 mino. Salutate Rufum electum in Domino,
 14 et matrem eius, et meam. Salutate Asyncritum,
 Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen:
 15 et qui cum eis sunt, fratres. Salutate Philo-
 logum, et Iuliam, Nereum, et sororem eius,
 et Olympiadem, et omnes, qui cum eis sunt,
 16 sanctos. Salutate invicem in osculo sancto.
 Salutant vos omnes Ecclesiae Christi.
 17 Rogo autem vos fratres, ut observetis
 eos, qui dissensiones, et offendicula praeter
 doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, et
 declinate ab illis. Huiuscemodi enim Christo
 Domino nostro non serviunt, sed suo ventri: et

1 K 16,20.
 1 P 5,14.

Mt 7,15. 17
 2,2 s.; 3,10.
 2 T 3,5.
 2 J 10.

Ph 3,19. 18
 Ez 13,18.
 Kol 2,4.
 Tt 1,10.
 2 P 2,3.

5 Ephaenetum E^2A Ephenitum F | Ecclesiae Asiae
 in Chr. Iesu E 6 nobis E 7 Iuliam E^2A Iunilium F^2
 8 dilectum F 9 — Iesu | Stachin F 10 C inc.
 v. 11 Sal. eos) | Aristoboli A | — domo, it 11 11 Ero-
 dionem F | Narcissis F | — qui sunt in D. F^1
 12 Triphenam E Thryfe- A et trife- F Tryphe- | — Tryfo-
 sam A Trifosam F | [sal. Pers. . . dom.] | Persi-
 dam Praesidam F^2 14 Asincritum F |
 Phlegonta Flegontan F | Hermen | Her-
 mam Herman F 15 Filologum F | et Ner. F |
 Olimpiadem E^2A Olympia F^2 | — sunt A^1 18 huius
 modi E^2F huiusmodi

ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητὸν μου, ὃς ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν. ἀσπάσασθε Μαρίαν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς 6 ὑμᾶς. ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς 7 συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινες εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμπλίaton 8 τὸν ἀγαπητὸν μου ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν 9 τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητὸν μου. ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον 10 ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡρῳδίανα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπά- 11 σασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς 12 κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ἀσπά- 13 σασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε Ἀσύνκριτον, 14 Φλέγοντα, Ἐρμῆν, Πατρόβαν, Ἐρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ 15 Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ἀσπά- 16 ζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.

2 K 8,23.
9,8.

9,8.

Mc 15,21.

1 K 16,20.
1 P 5,14.

21 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς 17 τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν δι-
δαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθητε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε
ἀπ' αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χρι- 18
στῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ

Mt 7,15.
Tt 2,2 s.; 8,10
2 T 3,5.
2 J 10.

Ph 3,19.
Ez 13,18.
Kol 3,4.
Tt 1,10.
2 P 2,8.

5 HR Ἐπαινετον | Ασιας : h^r Αχαιας 6 T Μαριάμ
8 HR Ἀμπλιᾶτον | W — μου 14 W Ἀσυγκριτον

5 ἐν Χριστῷ DG 6 ὑμας : ημας Im⁵ 7 οἱ ...
γεγοναν : τοις προ ἐμου DG 8 Ἀμπλιαν Da⁵ 9 Χριστῷ :
κυριῳ CDa 15 Ἰουνιαν C*FG | Ὀλυμπιαν D — πίδα FG
16 — ἀσπαζονται ... Χριστου (cf 21) DFG 17 ἐρωτῶ D* |
ασφαλῶς σκοπεῖτε DG

διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν
 8. 1 K 14,20. 19 τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή
 Mt 10,16. εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῶν οὖν χαίρω, θέλω
 Jr 4,22. δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους
 15,38. 20 δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συν-
 Gn 3,15. τρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν
 Ph 4,9. τάχει.

1 K 16,23. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.
 8. Act 16,1,2; 21 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου,
 19,22; 20,4. καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγ-
 Ph 2,19. 22 γενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γραφάς
 1 K 1,14. 23 τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος
 Act 19,22. ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεται
 ὑμᾶς Ἐραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρ-
 τος ὁ ἀδελφός.

E 1,9; 25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέ-
 8,5,9.20 s. λιών μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ
 Kol 1,26. ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγη-
 2 T 1,10. 26 μένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προ-
 1,5. φητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς
 ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέν-
 1 T 1,17. 27 τος, ἡ μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ
 Jd 25. δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

19 σοφους : H + [μεν] 20 η χάρις . . . υμων : h^r —
 (cf 23) | Ἰησον : h[R] + Χριστου 21 μου 1° : [H]
 23 fin h^r + (v. 24) η χάρις του κυριου ημων Ἰησου Χριστου
 μετα παντων υμων· αμην. 25—27 : h^{r1} post 14,23 ² utroque
² neutro loco habet 26 προφητικων : h^{r4} + και της επιφανειας
 του κυριου ημων Ἰησου Χριστου 27 H [ω] | HR— των αιωνων

18 και ευλογ. : και ευλογητιας 109 — D*FGa 20 συν-
 τριψαι A | — η χάρις . . . υμων DFG 21 ασπάζονται D²L5 |
 fin + και αι εκκλησαι πασαι του θεου (v. 16) D*FG
 22 Τερεντιος 7 23 ολαι αι εκκλησαι FG

Subscriptio: εγραφη απο Κορινθου δια Φοιβης (της
 διακονου + της εν Κεγχραις εκκλησιας) νλ εγραφη δια
 Τερετιου επεμφθη δε δια Φ. απο Κορινθιων

per dulces sermones, et benedictiones seducunt
 corda innocentium. Vestra enim obedientia in 19 1,8. 1 K 14,20.
 omnem locum divulgata est. Gaudeo igitur Mt 10,16.
 in vobis. Sed volo vos sapientes esse in bono,
 et simplices in malo. Deus autem pacis conterat 20 15,38.
 Satanam sub pedibus vestris velociter. Gn 8,15.
 Ph 4,9.

Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum.

Salutat vos Timotheus adiutor meus, et 21 Act 16,1,2;
 Lucius, et Iason, et Sosipater cognati mei. 19,22; 20,4.
 Saluto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, Ph 2,19. 22
 in Domino. Salutat vos Caius hospes meus, 23 1 K 1,14.
 et universa Ecclesia. Salutat vos Erastus Act 19,22. 24
 arcarius civitatis, et Quartus, frater. Gratia
 Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis.
 Amen.

Ei autem, qui potens est vos confirmare 25 E 1,9;
 iuxta Evangelium meum, et praedicationem 8,5.9.20 s.
 Iesu Christi, secundum revelationem mysterii Kol 1,26.
 temporibus aeternis taciti, (quod nunc pate- 26 2 T 1,10.
 factum est per Scripturas Prophetarum se- 1,5.
 cundum praeceptum aeterni Dei, ad obedi-
 tionem fidei) in cunctis Gentibus cogniti, soli 27 1 T 1,17.
 sapienti Deo, per Iesum Christum, cui honor, Jud 25.
 et gloria in saecula saeculorum. Amen.

19 provulgata *F* 20 conteret | satanan

21 Zason *F* | Susipater *F* 22 [et] ego

23 Gaius | universae ecclesiae (+ gentium *F*) |

— vos 2° *A* | Herastus *F* | archarius *Ⓢ*

24 — *vers.* 26, cognito

27 solo | — et glor. | — Amen *A*

Subscr. Exp. epist. (Ⓢ + [Pauli apostoli]) ad Ro-
 manos

EPISTOLA
BEATI PAVLI APOSTOLI
AD CORINTHIOS PRIMA.

- 1 PAULUS vocatus Apostolus Iesu Christi(1)
 2 per voluntatem Dei, et Sosthenes frater, ¹Ec-
 clesiae Dei, quae est Corinthi, sanctificatis in
 Christo Iesu, vocatis sanctis, cum omnibus, qui
 invocant nomen Domini nostri Iesu Christi, in
 3 omni loco ipsorum, et nostro. Gratia vobis, et
 pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
 4 Gratias ago Deo meo semper pro vobis
 in gratia Dei, quae data est vobis in Christo
 5 Iesu: quòd in omnibus divites facti estis in
 6 illo, in omni verbo, et in omni scientia: sicut
 testimonium Christi confirmatum est in vobis:
 7 ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, expectan-
 tibus revelationem Domini nostri Iesu Christi,
 8 qui et confirmabit vos usque in finem sine
 crimine, in die adventus Domini nostri Iesu
 9 Christi. Fidelis Deus: per quem vocati estis in
 societatem filii eius Iesu Christi Domini nostri.
 10 Obsecro autem vos fratres per nomen²
 Domini nostri Iesu Christi: ut idipsum

0,11. Act 9,14.

R 1,7.
Ph 103,18.

L 17,30.
2 Th 1,7.
Tt 2,13.
Ph 3,20.

Ph 1,6.
1 Th 3,13; 5,23.

1 Th 5,24.
1 J 1,3.

Ph 2,2; 3,16.

Inscr. Incipit epistula ad Corinthios *A* Inc. ad Co-
 rinth *F* Epistula ad Corinthios prima INC. [EPISTVLA]
 AD CORINTHIOS (-THEOS) [PRIMA]. ¶

1,1 > Chr. Ies. | Sostines ¶ Sostinens *A* Sustinens *F*¹
 Sostenes *F*² 2 — quae est Cor. [¶] *F*^(2?) | Iesu qui
 sunt Corinthii ¶ *F* | — nostri *F* 4 vobis ^{2°} | nobis *F*¹
 5 quia 6 — est *A*¹ 7 nulla *F* 8 confirmavit
 ¶ *AF* | in 1°] ad 9 societate *F*

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

221 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ **1**
 θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς ¹ τῇ ἐκ- **2** 8,11; 12,3.
Act 9,14.
 κλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς
 ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ ἡμῶν· χάρις **3** R 1,7.
Ps 108,13.
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
 κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ **4**
 τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χρι-
 στῷ Ἰησοῦ, ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, **5** 2 K 8,9.
 ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ¹ καθὼς τὸ μαρ- **6** Act 18,5.
 τύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ὥστε ὑμᾶς **7** L 17,30.
2 Th 1,7.
1 Th 2,13.
Ph 3,20.
 μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχο-
 μένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ· ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους **8** Ph 1,6,10.
1 Th 3,13; 5,8
 ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ. πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς **9** R 8,17.
1 Th 5,24.
1 J 1,8.
 κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν.

1 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος **10** Ph 2,2; 3,16.
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ

1 K Ἰησου Χριστου 2 W θεου, ηγ. εν Χρ. Ι., τη ο. εν
 K., κλ. αγιοις συν 4 θεω: RT+ μου 8 Χριστου: [H]-W

1 — κλητος AD 2 (αγιοις συν) | αυτων τς κ. LPa5
 6 Χριστου: θεου B*FG 8 αχρι τ. DG | ημερα: παρουσία DG
 9 δι: υφ D*FG

- λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἦ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε
 δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ
 11 γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί
 μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν.
 12 ^{8,4.} λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μὲν
^{Act 18,24,27.} εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ
^{J 1,42.} 13 δὲ Χριστοῦ. μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος
 ἔσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου
 14 ἐβαπτίσθητε; εὐχαριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα
^{Act 18,8.} 15 εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι
^{R 16,28.} 16 εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. ἐβάπτισα δὲ
 17 ^{18,15.17.} ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ γὰρ ἀπέστειλὲν με Χριστός
^{J 4,2.} ^{1.} ^{Mt 28,19.} βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίσεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ
 λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
 18 ^{K 2,15; 4,3.} Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυ-
^{R 1,16.} ^{2 Th 2,10.} μένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν
 19 ^{Is 29,14.} ^{Ps 88,10.} δύνამις θεοῦ ἐστίν. γέγραπται γάρ·

ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,

καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀδετήσω.

- 20 ^{Is 19,11 s;} ^{18;} ^{44,25.} ^{Job 12,17.} ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητῆς τοῦ
 αἰῶνος. τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν
 21 ^{Mt 11,25 s.} ^{L 8,12.} τοῦ κόσμου; ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ
 οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν,
 εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος
 22 ^{Mt 12,38.} ^{J 4,48.} ^{ct 17,18.32.} σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι
 σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν,
 23 ^{14.} ^{R 9,32.} ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἑσταυρωμένον, Ἰου-
 24 ^{8.} ^{Kol 2,3.} δαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, ἵνα αὐτοῖς
 δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χρι-

13 Ἡ Χριστός. | ὑπερ : hW περὶ 14 εὐχαριστῶ : hR+
 τῶ θεῶ | Ἡ Γάϊον 17 W εὐαγγελισασθαι

11 — μου C* 13 μὴ μεμερ. 10a 15 ἐβαπτισα Daς
 16 — ἄλλον FG 18 — ἡμῖν FG 20 τ κοσμ. : + του-
 του Faς 23 εθν. : Ἕλλησι O⁸ας

- dicatis omnes, et non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu, et in eadem sententia. Significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab iis, qui sunt Chloes, quia contentiones sunt inter vos. Hoc autem dico, quòd unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego vero Cephae: ego autem Christi. Divisus est Christus? Numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?
- 4 Gratias ago Deo, quòd neminem vestrum baptizavi, nisi Crispum, et Caium: nequis dicat quòd in nomine meo baptizati estis. Baptizavi autem et Stephanae domum: ceterum nescio si quem alium baptizaverim. Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare: non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi.
- 5 Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est: iis autem, qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim:
- Perdam sapientiam sapientium,
et prudentiam prudentium reprobabo.
- Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor huius saeculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi? Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum: placuit Deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes. Quoniam et Iudaei signa petunt, et Graeci sapientiam quaerunt: nos autem praedicamus Christum crucifixum: Iudaeis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam, ¹ipsis autem vocatis Iudaeis, atque Graecis Chris-

11

12

3,4.
Act 18,24,27.
J 1,42.

13

14

Act 18,8.
R 18,23.

15

16,15,17.

17

J 4,2.
2,4. Mt 28,19.

18

2 K 4,3.
R 1,16.

19

Is 29,14.

20

Job 12,17.
Is 19,11; 33,18

21

Mt 11,25.
L 8,12.

22

Mt 12,38.
J 4,48.
Act 17,18,32.

23

2,14. R 9,92.

24

18. Kol 2,3.

10 et 1°] ut A | C⁹² scism- | sent.] scientia et S (-iam F)
 11 his | Cloes A | > inter vos sunt 12 Cephe F 13 - ?
 1° S 2° S 14 deo meo S F | Caium 15 sitis C A F²
 16 Stefanæ A F | Ceterorum autem S | > bapt.
 alium F¹ alium vestrum S 18 his | - id est nob. A² F¹
 | > virt. dei 20 inquisitor 21 in dei sapien-
 tiam A F¹ 22 - et 1° S F

23. ■ K 13,4. 25 tum Dei virtutem, et Dei sapientiam: quia
quod stultum est Dei, sapientius est homini-
bus: et quod infirmum est Dei, fortius est
Mt 11,25. 26 hominibus. Videte enim vocationem vestram 6
J 7,48.
Jc 2,1-5. fratres, quia non multi sapientes secundum
carnem, non multi potentes, non multi nobiles:
27 sed quae stulta sunt mundi elegit Deus, ut
confundat sapientes: et infirma mundi elegit
28 Deus, ut confundat fortia: et ignobilia mundi,
et contemptibilia elegit Deus, et ea, quae non
sunt, ut ea quae sunt destrueret: ut non glo-
rietur omnis caro in conspectu eius. Ex ipso
s, 27. E 2,9. 29 autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est
Jr 23,5,6. 30 nobis sapientia a Deo, et iustitia, et sancti-
2 K 5,21.
J 17,19. ficatio, et redemptio: ut quemadmodum scrip-
Jc 9,22,23. 31 tum est: Qui gloriatur, in Domino gloriatur.
1,17. 2 Et ego, cum venissem ad vos, fratres, 7
veni non in sublimitate sermonis, aut sapien-
tiae, annuncians vobis testimonium Christi.
G 6,14. 2 Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos,
Act 18,9. 3 nisi Iesum Christum, et hunc crucifixum. Et
2 K 10,1. ego in infirmitate, et timore, et tremore multo
1. 4 fui apud vos: et sermo meus, et praedicatio
mea non in persuasibilibus humanae sapientiae
E 1,17,19. 5 verbis, sed in ostensione spiritus, et virtutis: ut
1 Th 1,5. fides vestra non sit in sapientia hominum, sed
Ph 3,15. 6 in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter
perfectos: sapientiam vero non huius saeculi,
neque principum huius saeculi, qui destruuntur:
R 16,25. 7 sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quae
L 10,21. abscondita est, quam praedestinavit Deus ante
L 23,34. 8 saecula in gloriam nostram, quam nemo prin-

28 contempt. mundi F | — ea 1°

2,1 per sublimitatem 2 > scire me ¶ F | > Chr. I.
4 persuasione A | — humanae | verbi A 5 sit
insipientia F¹

στὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ 25 28. 2 κ 13,4.
 μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν,
 καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀν-
 θρώπων. Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, 26 Mt 11,25.
 ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ J 7,48.
 πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ 27 Jc 2,1-5.
 μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα κατα-
 σχύνη τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
 ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα κατασχύνη τὰ ἰσχυρὰ, καὶ 28 Mt 19,30.
 τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξε-
 λέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταρ-
 γήσῃ, ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον 29 R 8,27. E 2,9.
 τοῦ θεοῦ. ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ 30 Jr 23,5.6.
 Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ, δικαιο- 2 κ 5,18.21.
 σύνη τε καὶ ἀγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις, ἵνα καθὼς J 17,19.
 γέγραπται· ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. 31 Jr 9,22.23.

23 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' 2 1,17. 15,15.
 ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρ-
 τύριον τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν 2 ■ 8,14.
 εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. Act 18,9.
 κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμφ πολλῶ 3 G 4,13.
 ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κή- 4 2 κ 10,1.
 ρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν 4 1.
 ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις 5 E 1,17.19.
 ὑμῶν μὴ ᾗ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. 1 Th 1,5.

Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σο- 6 Ph 3,15.
 φίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρ- 3,18.
 χόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων·
 ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν 7 R 16,25.
 ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν L 10,21.
 αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόν- 8 Kol 1,26.
 8 L 23,34.
 Jc 2,1.

28 θεος, : H+ [καὶ] 30 hT θεου δικ. 2,1 μαρτ. :
 κ μυστηριον 2 T εἶδεναι τι 4 H πειθοῖς

26 γαρ : ουν Da 29 τ. θεου : αυτου C*α5 30 δικ. τε : και
 δικ. FG 2,4 πειθ. . . . λογ. : πειθοι σοφιας 18* πειθοῖς
 σοφ. F πειθοι σ. λογων Orig a | σοφιας : pr ανθρωπινης A Cη5

των τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν,
9 οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ἀλλὰ
καθὼς γέγραπται·

ἃ ὀφθαλμοῖς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν
καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,

ὅσα ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

10 ἡμῖν γὰρ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος·

τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ

11 θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου

εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως

καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα

12 τοῦ θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου

ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμά τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα

13 εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ἃ

καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας

λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματι-

14 κοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. ψυχικὸς δὲ ἄν-

θρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ·

μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι,

15 ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς

ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνα-

16 κρίνεται. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει

αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

3 Καγὼ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλήσαι ὑμῖν ὡς ²⁴

πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χρι-

11 στῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὐπω γὰρ ἐδύ-

3 νασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, ¹ ἔτι γὰρ σαρκικοί

ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ

9 οσα : T a 10 γαρ 1^ο : hRT δε 13 h πνευματικως
15 μεν : [R]—hT | παντα : [h]W pr τα 16 H συνβιβ.
3,2 H post δυνασθε sect. inc. | ετι : [H]—W | W δυνασθε.

10 πνευματος : + αυτου Dm^ς 11 — ανθρωπων A |
— του ανθρ. 2^ο FG 12 τ. κοσμ. τουτου DG 13 πνευ-
ματος αγιου Im^ς 14 — του θεου 2a 16 Χριστου :
κυριου BD*a 3,1 σαρκικοις Fa^ς 3 ερις : + και
διχοστασιαι Da^ς

- cipum huius saeculi cognovit: si enim cognovissent, numquam Dominum gloriae crucifixissent. Sed sicut scriptum est: 9 Is 64,3.
 Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quae praeparavit Deus iis, qui diligunt illum:
 9 nobis autem revelavit Deus per spiritum suum: 10 Mt 13,11.
Prv 20,21 (27)
Lxx.
 Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim hominum scit quae sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? ita 11
 et quae Dei sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus 12 J 16,13,14.
 10 Dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed Spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus quae a Deo donata sunt nobis: quae 13 1.4.
 et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctrina Spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo 14 6. 1,23.
J 8,47; 14,17.
 non percipit ea, quae sunt Spiritus Dei: stultitia enim est illi, et non potest intelligere: quia spiritualiter examinatur. Spiritualis autem iudicat omnia: et ipse a nemine iudicatur. 15 1 J 2,20.
 Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum? Nos autem sensum Christi habemus. 16 R 11,34.
Is 40,13.
 11 Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus. Tamquam parvulis in Christo, ¹ lac vobis potum dedi, non 3 J 16,12.
 escam: nondum enim poteratis: sed nec nunc quidem potestis: adhuc enim carnales estis. 2 1 P 2,2.
H 5,12.18.
 Cum enim sit inter vos zelus, et contentio: nonne 3 1,10.11; 11,18.

8 glor.] maiestatis *F*¹ 9 Quod (*calamo*) ... ascenderunt *¶* | his | eum *F* 10 revelabit *A* 11 > scit hominum | sint (1°) 12 — huius | accipimus *F* 13 spir. et virtutis *AF*¹ spir. sancti *F*² | spirital- bis, it 14.15 14 > est enim intelleg. ea *F* |, quia | examinantur *¶* 15 et ipse | i. *A*¹*F*¹ i. autem *¶* | fin +, sicut scriptum est: *¶* 16 aut quis (quis et *F*²) instruxit eum *¶* 3,1 spirital- | tanq. p. in Chr. (> in Chr. p. *A*¹) c. praec. coni.
 3 > estis carn. | (*¶* inc. v. Cum enim)

carnales estis, et secundum hominem ambulatis?

1,12. 4 Cum enim quis dicat: Ego quidem sum Pauli. Alius autem: Ego Apollo: nonne homines estis?

Act 18,24,27. 5 'Quid igitur est Apollo? quid vero Paulus? Ministri eius, cui credidistis, et unicuique sicut

Act 18,4,11. 6 Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit:

7 sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat: sed,

4,5. 8 qui incrementum dat, Deus. Qui autem plantat, et qui rigat, unum sunt. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum

Mt 13,3-9. E 2,20. 9 laborem. Dei enim sumus adiutores: Dei agri-12

15,10. 10 cultura estis, Dei aedificatio estis. Secundum gratiam Dei, quae data est mihi, ut sapiens architectus fundamentum posui: alius autem super-

2 P 3,15. R 15,20.

aedificat. Unusquisque autem videat quomodo

1 P 2,4-6. 11 supraedificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere praeter id, quod positum est, quod

12 est Christus Iesus. Si quis autem supraedificat super fundamentum hoc, aurum, argentum,

4,5. 13 lapides pretiosos, ligna, foenum, stipulam, unuscuiusque opus manifestum erit: Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur: et unuscuiusque opus quale sit, ignis probabit.

2 Th 1,8.

14 Si cuius opus manserit quod supraedificavit,

15 mercedem accipiet. Si cuius opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem salvus erit: sic

5,10. 2 K 6,16. 16 tamen quasi per ignem. Nescitis quia templum 13

17 Dei estis, et Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis

A₂ 8,17,18. 18 vos. Nemo se seducat: si quis videtur inter vos 14

4 dicit | estis et secundum hominem ambulatis *F*
5 quod. ig. *F* 8 > plant. aut. 9 Dei 1°] Domini *F*¹ |
estis 1°] est *F*¹ 11 enim] autem *F*¹ | quod 2°] qui
12 supra | — hoc *F*¹ 13 — Domini |
declaravit *GA**F*¹ 17 disperdit *A* 18 se] vos *A*

σαρκοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;
 1 ὅταν γὰρ λέγη τις· ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἕτερος 4 1,12.
 δέ· ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐκ ἄνθρωποι ἐστε; 1 Τί οὖν 5 Act 18,24.27.
 ἐστὶν Ἀπολλῶς; τί δὲ ἐστὶν Παῦλος; διάκονοι δι'
 ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν.
 ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ■ Act 18,4.11.
 ἠΰξανεν· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶν τι οὔτε ὁ 7
 ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ■ 4,5.
 ποτίζων ἐν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψε-
 ται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· 9
 θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε. Κατὰ τὴν 10
 χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκ-
 των θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος
 δὲ βλέπेटω πῶς ἐποικοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον 11 1 P 2,4—6.
 οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς E 2,20.
 ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός. εἰ δὲ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ 12
 τὸν θεμέλιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους,
 ξύλα, χόρτον, καλάμην, 1 ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν 13 4,5.
 γενήσεται· ἢ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ 2 Th 1,8.
 ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν Mal 3,19.
 ἐστὶν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. εἴ τις τὸ ἔργον 14
 μενεῖ ὁ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· εἴ τις 15
 τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ
 2 σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴδατε 16 8,19. 2 K 6,16.
 ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν
 οἰκεῖ; εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθειρεῖ, φθειρεῖ 17
 τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
 οὔτινές ἐστε ὑμεῖς.

Μηδεὶς ἐαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφός 18 2,6.
 Ap 3,17.18.

7 HR ἐστίν 12 ἀργυρ. : h pr και 16 hRT οικει
 εν υμιν

4 ἄνθρωποι : σαρκικοί LPa5 | fin + και κατα αν-
 θρωπον περιπατετε P 5 τι bis : τις CDm5 | Παυλος ...
 Απολλως La5 | διακονοι : pr αλλ η La5 10 τεθεικα Da5
 12 θεμελ. : + τουτον Da5 | χρυσον Am5 | αργυρον Am5
 13 — αυτο κm5 14 μένει 5 17 φθειρει τουτ. : φθειρει αυτον
 DGa 18 εξαπατ. : + κενους λογοις D

εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωροὺς γενέσθω,

- Job 5,12,13. 19 ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου
 τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. γέγραπται
 γὰρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ
 Ps 94,11. 20 αὐτῶν·¹ καὶ πάλιν· κύριος γινώσκει τοὺς διαλο-
 21 γισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰδὼν μάταιοι. ὥστε μηδεὶς 25
 κανχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν,
 1,12. 22¹ εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος
 εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεσιῶτα εἴτε μέλ-
 11,3. L 3,38. 23 λοντα, πάντα ὑμῶν,¹ ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς
 9,17. Tt 1,7. 4 δὲ θεοῦ. Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος
 ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων
 L 12,42. 2 θεοῦ. ὥδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις
 9,8. 3 ἵνα πιστὸς τις εὐρεθῆ. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν
 ἐστίν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακρινθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης
 Ps 145,2. 4 ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω·¹ οὐδὲν γὰρ
 ἐμαντῷ σύννοϊδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι·
 8,8. 5 ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ὥστε μὴ πρὸ
 R 2,16,29. καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ
 φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει
 τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος
 R 12,8. 6 γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Ταῦτα δέ,
 1,31. ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν
 δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέ-
 γραπται, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε
 R 12,6. 7 κατὰ τοῦ ἐτέρου. τίς γὰρ σε διακρίνει; τί δὲ
 3,27. H 5,4. ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυ-
 Ap 3,17,21. 8 χᾶσαι ὡς μὴ λαβών;¹ ἤδη κεκορησμένοι ἐστέ· ἤδη
 ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν
 γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συνβασιλεύ-
 R 8,36. 9 σωμεν. δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοῦς ἀποστόλους
 H 10,33.

18 W ὑμῶν, ἐν τῷ α. τούτῳ μ. 22 W κοσμος, 4,6 H τό
 Μη υ. 8 H εσπε; η. ἐπλουτησατε; χ. η. ἐβασιλευσατε;

4,2 ὡδε : ὁ δὲ L5 | ζητεται : τι ζητετε K* 5 —
 ος D*a 6 α : ο Da5 | γεγρ. : + φρονειν LPa5
 9 γαρ : + οτι La5

- sapiens esse in hoc saeculo, stultus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim huius mundi, stultitia est apud Deum. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientium quoniam vanae sunt. Nemo itaque glorietur in hominibus. Omnia enim vestra sunt, ¹sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive mundus, sive vita, sive mors, sive praesentia, sive futura: omnia enim vestra sunt: ¹vos autem Christi: Christus autem Dei. Sic nos existimet homo ut ministros Christi: et dispensatores mysteriorum Dei. Hic iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur. Mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer, aut ab humano die: sed neque meipsum iudico. Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me, Dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat Dominus: qui et illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit unicuique a Deo. Haec autem, fratres, transfiguravi in me et Apollo, propter vos: ut in nobis discatis, ne supra quàm scriptum est, unus adversus alterum infletur pro alio. ¹Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? Iam saturati estis, iam divites facti estis: sine nobis regnatis: et utinam regnetis, ut et nos vobiscum regnemus. Puto enim quòd Deus nos Apostolos

19 Job 5,12,13.

20 Ps 94,11.

21

22 1,12.

23 11,3.

4 Tt 1,7.

2 L 12,42.

3

4 Ps 143,2.

5 3,8.

6 R 12,3.

7 R 12,8.

J 3,27. H 5,4.

8 Ap 3,17.

Ap 3,21.

9 R 8,36.

H 10,33.

19 conpraehendens *F* 20 sap.] hominum *A* 21 > Itaque nemo | (*C inc. v. 22* Omnia) 22 — sive Cephas *F*¹ 4,3 neque ego *A* 5 inluminavit *F* | manifestavit *AF* | > erit laus *F* 8 regnastis *CA* | regnaretis | regnaremus *g* et *F*¹ quia et *F*² — quod | > nos deus nov apost. *A*

- novissimos ostendit, tamquam morti destina-
 tos: quia spectaculum facti sumus mundo, et
 3,18. 10 Angelis, et hominibus. Nos stulti propter
 Christum, vos autem prudentes in Christo:
 nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles,
 E K 11,23-27. 11 nos autem ignobiles. Usque in hanc horam
 et esurimus, et sitimus, et nudi sumus, et
 Act 18,3; 20,34. 12 colaphis caedimur, et instabiles sumus, ¹et
 1 Th 2,9. 15. 2 Th 3,8. laboramus operantes manibus nostris: male-
 R 12,14. 16 dicimur, et benedicimus: persecutionem pati-
 Ps 109,28. mur, et sustinemus: blasphemamur, et obse-
 Dt 17,7; 22,24. 17 cramus: tamquam purgamenta huius mundi
 facti sumus, omnium peripsema usque adhuc.
 14 Non ut confundam vos, haec scribo, sed ut
 G 4,10. 15 filios meos charissimos moneo. Nam si decem ¹⁹
 millia paedagogorum habeatis in Christo: sed
 non multos patres. Nam in Christo Iesu per
 11,1. 16 Evangelium ego vos genui. Rogo ergo vos,
 imitatores mei estote, sicut et ego Christi.
 Act 19,22. 17 Ideo misi ad vos Timotheum, qui est filius
 Ph 2,20 ss. meus charissimus, et fidelis in Domino: qui
 vos commonefaciet vias meas, quae sunt in
 Christo Iesu, sicut ubique in omni Ecclesia
 18 doceo. Tamquam non venturus sim ad vos, ²⁰
 Act 18,21. 19 sic inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos
 Jc 4,15. cito, si Dominus voluerit: et cognoscam non
 sermonem eorum, qui inflati sunt, sed virtutem.
 2,4. L 17,20. 20 Non enim in sermone est regnum Dei, sed in
 21 virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos,
 an in charitate, et spiritu mansuetudinis?
- Lv 18,7.8. 5 Omnino auditur inter vos fornicatio, et talis ²¹
 fornicatio, qualis nec inter Gentes, ita ut uxo-
 2 rem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati

9 [huic] mundo $\mathfrak{L}$ | - et ¹⁰ F 11 in] ad F¹ |
 stabiles F 12 vestris F¹ 13 peripsima
 perissima F¹ 14 - meos F¹ | carissimus F¹
 16 - sicut et ego Chr. 17 - et F¹ | commone-
 faciat | quae] qui F¹ | - Iesu 19 > cito
 ad vos 21 an] aut A 5,1 quales A | gentes]
 + nominatur F² | - sui

ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον
 ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώ- 10 3,18.
 ποις. ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνι-
 μοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί·
 ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι 11 2 K 11,28—27
 ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν
 καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν¹ καὶ κοπιῶμεν 12 Act 18,3; 20,34
 ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λειδορούμενοι εὐλο-
 γοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, ¹ δυσφημούμενοι 13 1 Th 2,9.
 παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου
 ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα 14 6,5.
 μου ἀγαπητὰ νουθετῶν. ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγω- 15 G 4,19.
 γοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας·
 ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς 1 Th 2,11.

26 ἐγέννησα. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου 16 11,1.

γίνεσθε. Διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς 17 Act 19,22.
 ἐστίν μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, Ph 2,20 ss.
 ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ 7,17; 14,33.

[Ἰησοῦ], καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ δι-
 δάσκω. ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς 18

ἐφυσιώθησάν τινες· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς 19 Act 18,21.
 ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν
 λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· οὐ 20 2,4. L 17,20.

2 γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνά-
 2 μει. τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ 21 G 6,1.
 ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραύτητος;

Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη 5 Lv 18,7-8.
 πορνεία ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναικᾶ
 τινὰ τοῦ πατρὸς ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι 2 18.
 Gn 35,22.

9 hR απεδειξεν, 14 W νουθετω 17 KR— αυτο |
 [Ἰησου]: T—W 19 fin H,R.

11 γυμνητευομεν La⁵ 13 δυσφ.: βλασφημουμενοι B Dm⁵
 | ωσπερι καθαρματα Gal 16 fin + καθως καγω Χριστου 10a
 21 πραοτητος κη⁵ 5,1 εθνεσιν : + ονομαζεται La⁵

- ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῆ ἐκ
 Kol 2,5. 3 μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; ἐγὼ μὲν
 γάρ, ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι,
 ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργα-
 16,19; 18,18. 4 σάμενον¹ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ συναχ-
 2 K 13,10. θέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ
 1 T 1,20. 5 δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ¹ παραδοῦναι τὸν
 1 P 4,6. τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ
 G 5,9. πνεῦμα σωθῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου. Οὐ
 καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἶδατε ὅτι μικρὰ
 12,21; 13,7. 7 ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε τὴν
 Is 53,7. παλαιὰν ζύμην, ἵνα ᾗτε νέον φύραμα, καθὼς
 L 22,15. ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη
 1 P 1,19. 8 Χριστός. ὥστε ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ
 Ex 12,3—20. μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν
 Mt 18,17. 9 ἄζυμοις εὐκρινείας καὶ ἀληθείας. Ἐγραφα
 2 Th 3,14. ὑμῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίσγυσθαι πόρνοις,
 E 5,3.5. 10 οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ
 τοῖς πλεονέκταις καὶ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις,
 9 s. 2 Th 3,6. 11 ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελεθεῖν. νῦν
 Tt 3,10. δὲ ἔγραφα ὑμῶν μὴ συναναμίσγυσθαι ἐάν τις
 2 J 10. ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ
 εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ,
 Mc 4,11. 12 τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. τί γὰρ μοι τοὺς ἔξω
 13 κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε;¹ τοὺς δὲ ἔξω
 1,19; 22,24; 24,7. ὁ θεὸς κρίνει. ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.
 6 Τολμᾷ τις ὑμῶν πράγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον 273
 κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν

2 πραξ. : R ποιησας 3—5 RT κατεργασαμενον, εν . . .
 HR Ἰησου, συναχθ. . . HR Ἰησου, παραδ. 4 κυριου 1° :
 [H]R+ ημων 5 fin h[R]T+ Ἰησου 6 Ου καλον : h^r Καλον
 | ζυμοι : h^r δολοι 7 Χριστος : HR. 8 μηδε : h , μη |
 RW εὐκρινειας 11 T νυι 12.13 HR κρινετε, . . . κρινει;

2 εξαρθη La⁵ 3 ως απων FGm⁵ 7 εκκαθ. ουν Ca⁵ |
 ημων υπερ ημων La⁵ 9 συναναμίσγυσθε D² 10 και ον
 π. La⁵ | και : η La⁵ | οφειλετε P⁵ 11 ἡ : ἡ 5¹ 12 μοι : +
 και Da⁵ 13 και εξαρειτε La⁵ 6,1 εξ υμων Aa

- estis: et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit.
- 22 Ego quidem absens corpore, praesens autem spiritu, iam iudicavi ut praesens, eum, qui sic operatus est, in nomine Domini nostri Iesu Christi, congregatis vobis et meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu, tradere huiusmodi satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Iesu Christi. 3 Kol 2,5. 4 Mt 18,19; 18,18. 2 K 13,10. 5 1 T 1,20. 1 P 4,8.
- 23 Non est bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur: non in fermento veteri, neque in fermento malitiae, et nequitiae: sed in azymis 6 G 5,9. 7 Ex 12,21; 13,7. Is 53,7. 1 P 1,19. 8 Ex 12,3-20.
- 24 sinceritatis, et veritatis. Scripsi vobis in epistola: Ne commisceamini fornicariis. non utique fornicariis huius mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin debueratis de hoc mundo exiisse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri: si is, qui frater nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: cum eiusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, iudicare? Nonne de iis, qui intus sunt, vos iudicatis? nam eos, qui foris sunt, Deus iudicabit. Auferte malum ex vobisipsis. 9 Mt 18,17. 10 2 Th 3,14. 11 2 Th 3,6. Ti 3,10. 2 J 10. 12 Mc 4,11. 13 Dt 13,6; 17,2 22,24.
- 25 Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum, iudicari apud iniquos, et non apud 6

5,2 tolleretur CA | (vestri) | fin? CA 3 fin :
 4 — nostri 0 | huiusmodi hominem S | interitu F | diem
 F¹ | — nostri et Christi 6 — est | nesc.] pr fratres F²
 8 — vet. n. in f. F¹ | — et ver. F¹ 9 Scripsi [ergo]
 10 serv.] + aut maledicis F² 11 comm.] + fornicariis F¹ | nom.] + inter vos S F² | — est F¹ | idolorum cultor F | huius modi F 12 Quo F¹ | his
 bis 13 iudicavit F | vobis[met] ips.

- Ap 3,21. Dn 7,22. 2 sanctos? An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus? quanto magis saecularia? Saecularia igitur iudicia si habueritis: contemptibiles, qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum.
- 5 ¹ Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre iudicio contendit: et hoc apud infideles?
- Mt 5,39. 1 Th 5,15. 1 P 3,9. 7 Iam quidem omnino delictum est in vobis,²⁶ quòd iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis,
- 15,50. 9 et fraudatis: et hoc fratribus. An nescitis²⁷ quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare: Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, neque
- G 5,10—21. E 5,5. 10 masculorum concubitores, ¹ neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque
- Tt 3,3—7. 11 rapaces regnum Dei possidebunt. Et haec quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi, et in Spiritu Dei nostri.
- 10,23. 12 Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt: Omnia mihi licent, sed ego sub
- 1 Th 4,3—5. 13 nullius redigar potestate. Esca ventri, et venter escis: Deus autem et hunc, et has destruet: corpus autem non fornicationi, sed
- 15,15.20. 14 Domino: et Dominus corpori. Deus vero et Dominum suscitavit: et nos suscitabit per
- 2 K 4,14. R 8,11.

6,2—hoc 9 (C inc. v. 10 neque molles) 11 quidem $\mathfrak{F}^2$ 12 potestatem $\mathfrak{F}^7$ 13 et esca F^1 | — et 20 C^{93 c. corr.} | has] haec | fornicationis F^1 14 suscitavit (2°) $\mathfrak{LAF}$

ἀγίων; ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον 2 Ap 8,21.
Dn 7,22.
 κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος,
 ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε ὅτι ■
 ἀγγέλους κρινοῦμεν, μή τιγε βιωτικά; βιωτικά μὲν 4
 οὖν κριτήρια εἰάν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν
 τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; πρὸς ἐντροπήν 5 15,34. L 12,57
 ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἐνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός,
 ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ
 αὐτοῦ; ¹ ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ 6 2 K 6,15.
 τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ἤδη μὲν οὖν ὄλωσ ἡττημα 7
 ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ
 τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον
 ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστε- 8
 ρεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι 9 5,11; 15,50.
 ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ
 πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε
 μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενικοῖται ¹ οὔτε κλέπται 10 G 5,19—21.
E 5,5.
 οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοιδοροὶ, οὐχ
 ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν. καὶ 11
 ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγια-
 σθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
 κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ
 θεοῦ ἡμῶν.

Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. 12 7,35; 10,26.
 πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι
 ὑπὸ τινος. τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία 13 1 Th 4,3—5.
 τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα
 καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ
 κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ θεὸς καὶ 14 15,15,20.
2 K 4,14.
R 8,11.
 τὸν κύριον ἠγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς

2 h κρίνουσιν 3 W κρινουμεν; 4 W καθιζετε.
 5 HR αυτου, 6 W απιστων. 7 T— ουν 8 W αδελφους;
 11 κυριου : H+ [ημων] 13 Ti—Gr πορνια 14 εξεγ. : h εξηγειρεν

2 — η D^oLa^ς 5 λαλω B | ενι : εστιν Da^ς | — ου-
 δεεις D* 7 εν υμιν ε | κριμα να 8 ταυτα La^ς 10 ου
 1° : ουτε Bm^ς | κληρον. : pr ου LPa^ς 14 εξεγειρει AD*^a

- 12,27. 15 δυνάμεως αὐτοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν
 μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χρι-
 Gn 2,24. 16 στοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. ἢ οὐκ
 οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνη ἐν σῶμά ἐστιν;
 J 17,21.22. E 5,30. 17 ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὁ δὲ
 2 K 3,17. 18 κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνευμά ἐστιν. φεύγετε
 τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄν-
 θρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων
 8,16. 19 εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι
 1 Th 4,8. τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος
 ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;
 7,23. 20 ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν
 1 P 1,18.19. Ph 1,20. τῷ σώματι ὑμῶν.
 7 Περὶ δὲ ὧν ἐγράφατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς 284
 2 μὴ ἄπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν
 ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα
 ■ ἐχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω,
 4 ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ
 ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως
 δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει
 5 ἀλλὰ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μῆτι
 ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσῃτε τῇ
 προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ
 πειράξῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν.
 6 τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συνγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν.
 Mt 19,12. 7 θέλω δὲ πάντα ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἑμνα-
 τόν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ,
 ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

19 h πνευματος αγιου | H θεου; κ. ουκ ε. εαυτων,
 20 δη : h^{ro} et portate (ἀρατε ex ἀρα γε) | fin h^r + και εν
 τω πνευματι υμων, ατινα εστιν του θεου 7,5 H [αν] |
 υμων : [H]—W 6 R συγγν. 7 δε 1° : W γαρ

15 η ουκ FG | υμων : ημων N^aA | αρα Pa 16 — η Da
 19 τα σωματα La 7,1 εγραψ. μοι Am⁵ 2 την πορνειαν FG
 | — και ... εχετω FG 3 την οφειλομενην εννοιαν KL⁵
 5 τη : + νηστεια και τη KL⁵ | ητε : συνερχησθε KL⁵¹
 (5° - γε-) 7 δε 1° : γαρ BKa⁵ | ■ bis : ος KL⁵

- 29 virtutem suam. Nescitis quoniam corpora 15 ^{12,27.}
 vestra membra sunt Christi? Tollens ergo
 membra Christi, faciam membra meretricis?
 Absit. ¹ An nescitis quoniam qui adhaeret 16 ^{Gn 2,24.}
 meretrici, unum corpus efficitur? Erunt enim
 (inquit) duo in carne una. Qui autem adhaeret 17 ^{J 17,21.22.}
 30 Domino, unus spiritus est. Fugite fornicationem. 18 ^{E 5,30.}
 Omne peccatum, quodcumque fecerit
 homo, extra corpus est: qui autem fornicatur,
 in corpus suum peccat. An nescitis quoniam 19 ^{3,16.}
 membra vestra, templum sunt Spiritus sancti,
 qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non
 estis vestri? Empti enim estis pretio magno. 20 ^{7,23.}
 Glorificate, et portate Deum in corpore vestro. ^{1 P 1,18.19.}
 31 De quibus autem scripsistis mihi: Bonum 7 ^{Ph 1,20.}
 est homini mulierem non tangere: propter for- 2
 nicationem autem unusquisque suam uxorem
 habeat, et unaquaeque suum virum habeat.
 Uxori vir debitum reddat: similiter autem et 3
 uxor viro. Mulier sui corporis potestatem 4
 non habet, sed vir. Similiter autem et vir
 sui corporis potestatem non habet, sed mulier.
 Nolite fraudare invicem, nisi forte ex con- 5
 sensu ad tempus, ut vacetis orationi: et
 iterum revertimini in idipsum, ne tentet vos
 32 Satanas propter incontinentiam vestram. Hoc 6
 autem dico secundum indulgentiam, non secun-
 dum imperium. Volo enim omnes vos esse sicut 7 ^{Mt 19,12.}
 meipsum: sed unusquisque proprium donum
 habet ex Deo: alius quidem sic, alius vero sic.

15 quia *F* | > Chr. sunt 16 — enim *F*

18 Omne] + enim *Ⓢ*[*Ⓢ*]*A* 19 sunt] est | domino *F*

20 dominum *F*

7,1 — mihi

4 habeat (1°) *A* 5 in in-

vicem *F*² 7 en.] autem (et *Ⓢ*) | vos] homines *Ⓢ**F* |

> hab. (habeat *F*¹) donum

- 8 Dico autem non nuptis, et viduis: bonum 33
 1 T 5,14. 9 est illis si sic permaneant, sicut et ego. Quòd
 si non se continent, nubant. Melius est enim
 12.25.40. 10 nubere, quàm uri. Iis autem, qui matrimonio 34
 Mt 5,32. iuncti sunt, praecipio non ego, sed Dominus,
 Mc 10,11,12. 11 uxorem a viro non discedere: quòd si disces-
 serit, manere innuptam, aut viro suo recon-
 12 ciliari. Et vir uxorem non dimittat. ¹ Nam
 ceteris ego dico, non Dominus. * Si quis frater 35
 uxorem habet infidelem, et haec consentit ha-
 13 bitare cum illo, non dimittat illam. Et si qua
 mulier fidelis habet virum infidelem, et hic
 consentit habitare cum illa, non dimittat vi-
 R 11,10. 14 rum: sanctificatus est enim vir infidelis per
 mulierem fidelem, et sanctificata est mulier
 infidelis per virum fidelem: alioquin filii vestri
 R 14,19. 15 immundi essent, nunc autem sancti sunt. Quòd
 si infidelis discedit, discedat: non enim servi-
 tuti subiectus est frater, aut soror in huius-
 1 P 3,1. 16 modi: in pace autem vocavit nos Deus. Unde
 enim scis mulier, si virum salvum facies?
 aut unde scis vir, si mulierem salvam facies?
 20.24. 17 nisi unicuique sicut divisit Dominus, unum-
 quemque sicut vocavit Deus, ita ambulet, et
 18 sicut in omnibus Ecclesiis doceo. Circumcisis
 aliquis vocatus est? non adducat praeputium.
 In praeputio aliquis vocatus est? non cir-
 G 5,6; 6,15. 19 cumcidatur. Circumcisio nihil est, et praepu-
 R 2,25. tium nihil est: sed observatio mandatorum
 17.24. 20 Dei. Unusquisque in qua vocatione voca- 36
 21 tus est, in ea permaneat. Servus vocatus
 es? non sit tibi curae: sed et si potes

8 Hoc aut. dico *F* | manserint *F* maneant
 9 > se non *F* 10 his | aut.] enim *A* | coniuncti *F* |
 uxore *F*¹ 11 aut] a *F*¹ | ne 12 consistit *F*¹ |
 demittam *F*¹ 13 — fidelis | — habitare *F*¹
 14 in muliere fideli (-e *F*²) 15 > est en. serv. subi.
 | eiusmodi autem (enim) | vocabit *F* 16 facias
 (1°) *F* 17 quemquem si *F*¹ | sicut 3°] + ubi-
 que *A* 18 circumdatur *F* 19 prode est (1°) *F*¹
 21 es] est *F*¹

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν ■
 αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς ἐγώ· εἰ δὲ οὐκ ἐγκρα- 9 1 T 5,14.
 τεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν γαμεῖν
 ἢ πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, 10 12,25.40.
 οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ Mt 5,32.
 χωρισθῆναι, — ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος 11 Mc 10,11.12.
 ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγῆτω, — καὶ ἄνδρα γυναῖκα
 μὴ ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ 12
 κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ
 αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω
 αὐτήν· καὶ γυνή ἣτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ 13
 οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω
 τὸν ἄνδρα. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν 14 R 11,16.
 τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνή ἡ ἄπιστος ἐν
 τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά
 ἐστίν, νῦν δὲ ἁγία ἐστίν. εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρί- 15 ■ 14,19.
 ζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ
 ἀδελφή ἐν τοῖς τοιοῦτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν
 ὑμᾶς ὁ θεός. τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα 16 1 P 3,1.
 σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;
 Εἰ μὴ ἐκάστῳ ὡς μεμέρικεν ὁ κύριος, ἕκαστον 17 20,24.
 ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατεῖτω. καὶ 4,17; 14,33.
 οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
 ὁ περιτεμνημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν 18
 ἀκροβυστία κέκληται τις; μὴ περιτεμνέσθω. ἢ 19 G 5,6; 8,16.
 περιτομή οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν R 2,25 8.
 ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ἕκαστος ἐν 20 17,24.
 τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦλος 21
 ἐκλήθη; μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι

9 γαμεῖν : hW γαμησαι 18 ητις : T ει τις 15 τοιου-
 τοις : H,T. | υμας : hRW ημας 17 HR ει (sect.) |
 h εμερισεν 18 W εκληθη· | W τις· 21 W εκληθης·

8 (τοις χηροις Bois) 10 χωριζεσθαι ADa 13 ουτος :
 αυτος Ka5 | τον ανδρα : αυτον KL5 14 γυναικι : + τη
 πιστη DG | αδελφω : ανδρι K5+ τω πιστω vg 17 ει :
 η 29a | κυριος : θεος KL5 | θεος : κυριος KL5 | διδασκω
 D*G 18 κεκλ. τις : τις εκληθη Ka5

- 8,6. Phm 16. ■ ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως
 8,20. 23 ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλος ἐστίν Χριστοῦ. τιμῆς
 17.20. 24 ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῶ.
 10,40. 25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ 29
 1 T 1,12,13. ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου
 29. 10,11. 26 πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ
 27 τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζῆτει λύσιν·
 L 21,23. 28 λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζῆτει γυναῖκα. εἰάν δὲ καὶ γαμήσης, οὐχ ἡμαρτες, καὶ εἰάν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν· θλίψιν δὲ τῇ σαρκί
 R 18,11. 29 ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο
 L 14,28. δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ
 30 ἔχοντες ᾧσιν, καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγορά-
 1 J 2,15—17. 31 ζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ
 32 σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμεριμνῶντας εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου,
 L 14,20. 33 πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ
 E 5,29. 34 τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί, καὶ μεμερίσται. καὶ ἡ γυνὴ ἢ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρὶ.

27 W γυναικί· et γυναικος· 28 ἡμαρτες : H.R. | H [η] παρθ. 29 W ἀδελφοί· et estin, (h estin το λοιπον,) 33,34 RT γυναικι. και μεμερισται και η γυνη και η παρθενος· (R.) η αγαμος μεριμνα h²³ eadem, sed + η αγαμος post η γυνη h²¹ γυναικι. μεμ. [και] η γυνη (cet ut T) 34 και 1° : [H]

22 ὁμοίως και KL⁵ 24 — παρα θεω 13a 28 γαμη-
 σης : λαβης γυναικα DG 29 ο : pr οτι D⁵ 31 τω
 κοσμο τουτω Ka⁵ | παραχρωμενοι L 32 κυριο : θεω FG
 34 — τα του κοσμου B

fieri liber, magis utere. Qui enim in Domino **22** E 6,6. Phm 16.
 vocatus est servus, libertus est Domini: si-
 militer qui liber vocatus est, servus est Christi.
 Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum. **23** 6,20.
 Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in **24** 17,20.
 hoc permaneat apud Deum.

37 De virginibus autem praeceptum Domini **25** 10,40.
 non habeo: consilium autem do, tamquam mi-
 sericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis. 1 T 1,12,13.
 Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem **26** 20. 10,11.
 necessitatem, quoniam bonum est homini sic
 esse. Alligatus es uxori? noli quaerere solutio- **27**
 nem. Solutus es ab uxore? noli quaerere uxorem.
 Si autem acceperis uxorem: non peccasti. Et si **28** L 21,23.
 nupserit virgo, non peccavit: tribulationem ta-
 men carnis habebunt huiusmodi. Ego autem
 vobis parco. Hoc itaque dico, fratres: Tempus **29** R 13,11.
 breve est: reliquum est, ut et qui habent uxores, L 14,26.
 tamquam non habentes sint: et qui flent, tam- **30**
 quam non flentes: et qui gaudent, tamquam
 non gaudentes: et qui emunt, tamquam non
 possidentes: et qui utuntur hoc mundo, tam- **31** 1 J 2,15—17.
 quam non utantur: praeterit enim figura huius
 mundi. Volo autem vos sine sollicitudine esse. **32**
 Qui sine uxore est, sollicitus est quae Domini
 sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum **33** L 14,20.
 uxore est, sollicitus est quae sunt mundi, quo- E 5,29.
 modo placeat uxori, et divisus est. Et mulier in- **34**
 nupta, et virgo cogitat quae Domini sunt, ut sit
 sancta corpore, et spiritu. Quae autem nupta est,
 cogitat quae sunt mundi, quomodo placeat viro.

21 > liber fieri 22 simil. [et] 24 Unusq. ergo ☩ |
 est frater, ☩ (- fratres F) | maneat 25 miser.
 suam A* 26 ergo] enim ☩ | - hoc A 28 peccabit A |
 - vobis F¹ | parcam A 29 [quia] tempus | - et 1°
 32 - autem F 33 huius mundi A 34 divisa est
 mulier et virgo quae innupta est F | dei A¹ | et corp.

35 Porro hoc ad utilitatem vestram dico: non
 ut laqueum vobis iniiciam, sed ad id, quod
 honestum est, et quod facultatem praebet
 36 sine impedimento Dominum obsecrandi. Si³⁸
 quis autem turpem se videri existimat super
 virgine sua, quòd sit superadulta, et ita oportet
 fieri: quod vult faciat: non peccat, si nubat.
 37 Nam qui statuit in corde suo firmus, non
 habens necessitatem, potestatem autem habens
 suae voluntatis, et hoc iudicavit in corde suo,
 38 servare virginem suam, bene facit. Igitur et
 qui matrimonio iungit virginem suam, bene
 R 7,2. 39 facit: et qui non iungit, melius facit. Mulier
 alligata est legi quanto tempore vir eius vivit.
 quòd si dormierit vir eius, liberata est: cui vult
 25. 40 nubat: tantum in Domino. Beatior autem erit
 si sic permanserit secundum meum consilium:
 puto autem quòd et ego Spiritum Dei habeam.

Act 15,29. 8 De iis autem, quae idolis sacrificantur,³⁹
 scimus quia omnes scientiam habemus. Scien-
 G 8,3. 2 tia inflat, charitas vero aedificat. Si quis
 autem se existimat scire aliquid, nondum
 cognovit quemadmodum oporteat eum scire.
 G 4,9. 3 Si quis autem diligit Deum, hic cognitus est
 10,19. 4 ab eo. De escis autem, quae idolis immo-
 Dt 6,4. lantur, scimus quia nihil est idolum in mundo,
 Ps 82,6. J 10,34. 5 et quòd nullus est Deus, nisi unus. Nam etsi
 sunt qui dicantur dii sive in caelo, sive in
 terra (siquidem sunt dii multi, et domini
 6 multi:) nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo

Mi 2,10.
 12,5.6.
 Kol 1,16.

35 Porro hoc] hoc autem $\mathfrak{F}$ | — et ... obsecr. F^1 |
 — quod 2° [$\mathfrak{E}$] $\mathfrak{C}$ A (F^1) | sive $F^{(2)}$ | observandi
 36 supra F | virginem suam 37 — autem F^1 |
 habet (2°) | iudicabit F^2 39 — legi | est 2° |
 — A^1 + a lege F 40 — permans. A^1 | > cons.
 meum F | habeo 8,1 his | immolantur $\mathfrak{F}$ | quo-
 niam $\mathfrak{C}$ A 2 — autem 4 escis] his F^1 | — est 2°
 6 Deus] *pr* est $\mathfrak{C}$ corr. 93 corr. 93 [$\mathfrak{E}$] + et A

τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφερον λέγω, 35 ^{8,12; 9,18.}
 οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ ^{L 10,39 s.}
 εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.
 Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ 36
 νομίζει, ἐὰν ἢ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει
 γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμεί-
 τωσαν. ὃς δὲ ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, 37
 μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου
 θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ,
 τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει. ὥστε 38
 καὶ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς ποιεῖ,
 καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρεῖσσον ποιήσει. Ἰννὴ δέ- 39 ^{R 7,2.}
 δεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ
 κοιμηθῆ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἧ θέλει γαμη-
 θῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν 40 ^{25.}
 ἐὰν οὕτως μείνη, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ
 δὲ καὶ γὰρ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

0 5 5 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες 8 ^{Act 15,29.}
 γινώσκοντες ἔχομεν. ἢ γινώσκοντες φυσιοῖ, ἢ δὲ ἀγάπη
 οἰκοδομεῖ· εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐπω ἔγνω 2 ^{■ 6,8.}
 καθὼς δεῖ γινῶναι· εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, 3 ^{G 4,9.}
 οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως 4 ^{10,19.}
 οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ^{Dt 6,4.}
 ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. καὶ 5 ^{Pa 82,6. J 10,}
 γὰρ εἶπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ
 εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι
 πολλοί, ἄλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ 6 ^{Mt 2,10.}
 πάντα ἐγένετο, καὶ ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα ^{12,6,8.}
 ἐγένετο, καὶ ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα ^{Kol 1,16.}

38 hRW την παρθενον εαυτου | ποιει : ■ ποιησει
 40 δε 2° : K γαρ 8,1 W ειδωλοθυτων οιδαμεν 6 H [αλλ]

35 συμφερον *Fal* 36 γαμειτω *D*G* 37 — εδραιος
FG 38 εκγαμιζων *bis* 5 | — την ε. παρθ. *KL* 39 δεδεται
 νομω *Fal* | δε : + και *FGa* | αποθανη *A* 40 εχω *FG*
 8.1 (οἶδα μὲν *comm.*) 2 ει δε *Dal* | ειδεναι *KL* |
 ουδεπω ουδεν *Kal* 4 θεος : + ετερος *KL*

πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς
Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

10,27. 7 Ἄλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἢ γινώσκεις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ
ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν,
καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενῆς οὕσα μολύνεται.

R 14,17. 8 βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ἐὰν
μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν

G 5,18. 9 περισσεύομεν. βλέπετε δὲ μὴ πως ἡ ἐξουσία
ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν.

10 ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γινώσκιν ἐν εἰδωλίῳ
κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς
ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα

R 14,15. 11 ἐσθίειν; ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ
12 γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. οὕτως

δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τύπτοντες
αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν

R 14,21. 13 ἁμαρτάνετε. διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν
Mt 17,27. ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα,
ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίω.

3. Act 26,16; 22,17. 9 Οὐκ εἰμι ἐλεύθερος; οὐκ εἰμι ἀπόστολος; 31
οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον

2 K 3,2,3. 2 μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμι
ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς

4,8. 3 μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. Ἡ
ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν ἐστίν αὕτη.

L 10,8. 4 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν; μὴ οὐκ

J 1,42. 5 ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς
καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ

6 δι ου : h δι ου | fin h^r +, και εν πνευμα αγιον, εν
ω τα παντα και ημεις εν αυτω 8 T ουτε εαν φαγ. περισσευ-
ομεν, ουτε εαν μη φαγ. υστερουμεθα. 10 H [σὲ] R σε |
RW ειδωλειω 9,1 R εωρακα 5 αδελφ. γυν. : h^r
[αδελφας] γυναικας ^{2v} γυναικα [αδελφην]

7 συνηθ. : συνειδησει Da⁵ 8 υμας H^{*} | παριστησι Da⁵
11 απολλ. γαρ : και απολειται Fa⁵ | - ο 2° LPa⁵
13 - μου 1° et 2° FG 9,2 μου της : της εμης Da⁵

omnia, et nos in illum: et unus Dominus Iesus
Christus, per quem omnia, et nos per ipsum.

1 Sed non in omnibus est scientia. Quidam 7 10,27.
autem cum conscientia usque nunc idoli,
quasi idolothytum manducant: et conscientia
ipsorum cum sit infirma, polluitur. Esca autem 8 R 14,17.
nos non commendat Deo. Neque enim si
manducaverimus, abundabimus: neque si non
manducaverimus, deficiemus. Videte autem 9 G 5,13.
ne forte haec licentia vestra offendiculum fiat
infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet 10
scientiam, in idolio recumbentem: nonne con-
scientia eius, cum sit infirma, aedificabitur ad
manducandum idolothyta? Et peribit infirmus 11 R 14,15.
in tua scientia frater, propter quem Christus
mortuus est? Sic autem peccantes in fratres, 12
et percutientes conscientiam eorum infirmam,
in Christum peccatis. Quapropter si esca scan- 13 R 14,21.
dalizat fratrem meum: non manducabo carnem
in aeternum, ne fratrem meum scandalizem.

40 Non sum liber? Non sum Apostolus? Nonne 9 15,8. Act 20,16;
Christum Iesum Dominum nostrum vidi? Nonne 22,17.
opus meum vos estis in Domino? Et si aliis non 2 2 K 3,2,3.
sum Apostolus, sed tamen vobis sum: nam sig-
naculum Apostolatus mei vos estis in Domino.
mea defensio apud eos, qui me interrogant, 3
haec est: Numquid non habemus potestatem 4 L 10,8.
manducandi, et bibendi? Numquid non habe- 5 J 1,42.
mus potestatem mulierem sororem circum-
ducendi sicut et ceteri Apostoli, et fratres

6 illum] illo F² 7 — cum (in F²) | id. q. id.] quasi
idolo immolatum F 8 — enim et > membra neque
... abundavimus (-v- et A) F in ras. et — neque si non m.
def. F¹ 9 infirmibus F¹ 10 idolo ~~5~~A | idoloth.] im-
molata F 11 > inf. fr. in tua sc. F¹ | scientia

] conscientia ~~5~~ 12 in Christo 9,1 > n. s.
ap. n. s. lib. F | — Christum 2 — Et | — sed F
4 — vers. F¹ 5 > sor. mul. | — et 1° F

- 6 Domini, et Cephas? Aut ego solus, et Barnabas, non habemus potestatem hoc operandi?
- 7 ¹ Quis militat suis stipendiis umquam? Quis plantat vineam, et de fructu eius non edit? Quis pascit gregem, et de lacte gregis non
- 8 manducat? Numquid secundum hominem haec
- 9 dico? An et lex haec non dicit? ¹ Scriptum est enim in lege Moysi: Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bobus cura est
- 2 T 2,6. 10 Deo? ¹An propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos scripta sunt. quoniam debet in spe qui arat, arare: et qui triturat, in spe
- R 15,27. 11 fructus percipiendi. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus? Si alii potestatis vestrae
- Act 20,34.35. 12 participes sunt, quare non potius nos? Sed non usi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Evangelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quae de sacrario sunt, edunt: et qui altari deserviunt, cum altari participant?
- Nu 18,8.31. 13 Ita et Dominus ordinavit iis, qui Evangelium
- Dt 18,1—3. 14 annunciant, de Evangelio vivere. Ego autem nullo horum usus sum. Non autem scripsi haec ut ita fiant in me: bonum est enim mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet.
- 10,7. G 6,8. 15 Nam si evangelizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: vae enim mihi
- Act 18,8. 16 est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo: si autem invitus,
- Jr 20,9. 17
- 4,1. 17

6 > sol. ego   7 plantavit *F* | de fr.] fructum
 de fructum *A*¹*F*¹ | edet *UF* | pascet *A* 9 bubus 10 utique
 hoc]haec *F*ut. | Nam utique *F* | sunt: 11 spiritualia | — nos
 2° *UF* 12 — quare | omn.] non omn. *A** 13 operatur *A*¹
 | — et | altario *bis* (1° altaria *S*) | participantur 14 his
 15 > scr. aut. 16 gloriam *F*¹ | — enim 1° *F*

κυρίου καὶ Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ 6
 ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; τίς στρατεύεται 7 2 T 2,4.
 ἰδίῳις ὄψωνίῳις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ
 τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει
 ποιμνὴν καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποιμνῆς οὐκ
 ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ 8
 ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως 9 Dt 25,4.
 νόμῳ γέγραπται· οὐ κημῶσεις βοῦν ἄλωῶντα. μὴ 10,11.
 τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ἢ δι' ἡμᾶς πάντως 10 R 4,28 s; 15,4.
 λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι
 ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἄλωῶν ἐπ' ἐλπίδι
 τοῦ μετέχειν. εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπεύ- 11 B 15,27.
 ραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;
 εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλ- 12 Act 20,34.35.
 λον ἡμεῖς; Ἄλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ 13,7. 2 K 11,9.
 ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μὴ τινα ἐνκοπήν
 δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. οὐκ οἴδατε 13 Nu 18,8.31.
 ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ Dt 18,1-3.
 ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ 7,35.
 θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; οὕτως καὶ ὁ κύριος 14 L 10,7. G 6,6.
 διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ 2 Th 3,9.
 εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. 15 Act 18,8.
 οὐκ ἔγραφα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί·
 καλὸν γὰρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ — τὸ καύχημά
 μου οὐδεὶς κενώσει. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ 16 Jr 20,9.
 ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γὰρ μοι ἐπίκειται·
 οὐαὶ γὰρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι. εἰ γὰρ 17 4,1. E 3,2.
 ἐκῶν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων,

7 HR [η] 8 RW λαλω; 9 κημ. : K φημώσεις |
 H θεω, 10 W λεγει· 12 RW εγκοπ- T εκκ- 13 T εσθίουσιν;
 | RT συμμερ- 15 RT η το 16 ευαγγελισ. : hT
 ευαγγελιζωμαι

7 εκ του καρπου Κας 8 λεγω DGa 9 εν ... γεγο. :
 γεγο. γαρ D*G 10 της ελπιδος αυτου μετεχ. επ ελπ. Κας
 18 — τα 2ο ACaς | προσεδρευοντες KLaς 15 ουδεις : ινα
 τις La τις FG 16 κανχ. : χαρις N*DG 17 (ακων οικ. et fin)

- 8,9. 18 οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μού ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ
- Mt 20,28.27. 19 μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαντὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας
- Act 16,8; 21,20—26. 20 κερδήσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς
- G 2,8; 6,2. 21 ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἐννομος Χριστοῦ, ἵνα κερδάνω
- 2 K 11,29. R 11,14. 22 τοὺς ἀνόμους· ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα
- Ph 1,5. 23 πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συνκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.
- 2 T 4,7. Ph 8,14. 24 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον;
- T 2,4,5; 4,8. 1 P 5,4. Jc 1,12. 25 οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἀφθαρτον.
- 14,9. 26 ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως
- R 8,18; 18,14. 27 πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρω· ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μὴ πως ἄλλοις κηρῶδας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.
- x 18,21; 14,22. R 1,18. 10 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ 32 πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ
- 2 πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διηλθον, καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ
- Ex 16,4.35. Dt 8,3. 3 ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν
- Ex 17,6. 4 βρωμα ἔφαγον, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν

21 H κερδανῶ 27 RT ἀλλ 10,2 hRT εβαπτισθησαν
3 H [το αυτο]

18 μου 1^ο: μοι BLa5 | το ευαγγ.: + του Χριστου Fa5
20 — ως 1^ο FG* | — μη ων α. υ. νομον DKa5 21 θεω
et Χριστω KL5 | — τους FGa5 22 ως ασθενης CDA5 |
παντως τινας: παντας DG 23 παντα: τουτο KL5
27 υποπιαζω FGA

- dispensatio mihi credita est. Quae est ergo 18 ^{8,9.}
 merces mea? Ut Evangelium praedicans, sine
 sumptu ponam Evangelium, ut non abutar
 41 potestate mea in Evangelio. Nam cum liber 19 Mt 20,20,27.
 essem ex omnibus, omnium me servum feci,
 ut plures lucrifacerem. Et factus sum Iudaeis 20 Act 16,8;
 tamquam Iudaeus, ut Iudaeos lucrarer. iis 21,20—26.
 qui sub lege sunt, quasi sub lege essem (cum
 ipse non essem sub lege) ut eos, qui sub lege
 erant, lucrifacerem. iis, qui sine lege erant, 21 G 2,3; 6,2.
 tamquam sine lege essem (cum sine lege Dei
 non essem: sed in lege essem Christi) ut
 lucrifacerem eos, qui sine lege erant. Factus 22 2 K 11,29.
 sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. R 11,14.
 Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem
 salvos. Omnia autem facio propter Evange- 23
 42 lium: ut particeps eius efficiar. Nescitis 24 2 T 4,7.
 quòd ii, qui in stadio currunt, omnes quidem Ph 3,14.
 currunt, sed unus accipit bravium? Sic cur-
 rite ut comprehendatis. Omnis autem, qui in 25 2 T 2,4,5; 4,8.
 agone contendit, ab omnibus se abstinet, et 1 P 5,4.
 illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant: Jc 1,12.
 43 nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, 26
 non quasi in incertum: sic pugno, non quasi
 aërem verberans: sed castigo corpus meum, 27 R 8,13; 13,14.
 et in servitutem redigo: ne forte cum aliis
 praedicaverim, ipse reprobus efficiar.
 44 Nolo enim vos ignorare fratres quoniam 10 Ex 13,21; 14,22.
 patres nostri omnes sub nube fuerunt,
 et omnes mare transierunt, ¹ et omnes in 2
 Moyse baptizati sunt in nube, et in mari:
 et omnes eandem escam spiritalem man- 3 Ex 16,4,35.
 ducaverunt, et omnes eundem potum 4 Dt 8,3.
 Ex 17,6.

18 potestatem meam F¹ 20 (C inc. v. 21 iis qui sub
 lege) | his, it 21 | lege 2°] legem F 24 hi (hii F) |
 ut omnes compr. A 25 in agonem F 26 verberant A

- spiritalem biberunt: (bibebant autem de spiritali, consequente eos, petra: petra autem erat Christus) sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: nam prostrati sunt in deserto. Haec autem in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut et illi concupierunt. neque idololatrae efficiamini, sicut quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est: Sedit populus manducare, et bibere, et surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, et ceciderunt una die viginti tria millia. Neque tentemus Christum: sicut quidam eorum tentaverunt, et a serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, et perierunt ab exterminatore. Haec autem omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines saeculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fide-
lis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum ut possitis sustinere.
- 14 Propter quod charissimi mihi, fugite
15 ab idolorum cultura: Ut prudentibus loquor,
16 vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? et panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes, qui de uno pane participamus. Videte Israel secundum carnem:

10,4 consequenti 6 mala A 7 idolorum cultores F |
ex is ipsis F 8 [in] una | — millia A + hominum F¹
13 super | pot.] + sufferre F² | > cum tempt. etiam
15 — ipsi 16 calicem EF 17 panis, et S | omnesque
de | pane] + et de uno calice S[EF]² | partici-
pamur 18 Vid. [enim]

ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολου- 1 P 2,4.
 θούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός, ἄλλ' 5 Nu 14,16.23.30.
 οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός·
 κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι 6 Nu 11,4.34.
 ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυ-
 μητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. μηδὲ 7 Ex 32,6.
 εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν· ὥσπερ
 γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ
 ἀνέστησαν παίζειν. μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες 8 Nu 25,1.9.
 αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπесαν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσι-
 τρεῖς χιλιάδες. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον, 9 Nu 21,5.6.
 καθὼς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων
 ἀπώλλυντο. μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν 10 Nu 14,2.36.
 ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.
 ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινον ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ 11 1 P 4,7.
 πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων
 κατήντηκεν. Ὡστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ 12 H 9,26.
 πέση. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀν- 9,9 B.
 θρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἑάσει ὑμᾶς
 πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν 13 R 4,23 s; 15,
 τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι
 ὑπενεγκεῖν.

33 Διόπερ, ἀγαπητοὶ μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλο- 14 1 J 5,21.
 λατρείας. ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὁ 15
 φημι. Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, 16 Mt 26,27.
 οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ;
 τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος
 τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ 17 12,27. R 12,
 πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου
 μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· 18 Lv 7,6.15.
 G 6,16.

5 HR ηυδοκησεν 8 μια : h pr εν 9 hT εξεπειρασαν
 13 h πειρασθηναι υμας 14 H ειδωλολατριας 16 σοτιν
 10 : RT post Χριστον

5 - ο θεος Marcion 9 κυριον : Χριστον Da5 | απω-
 λοντο CDa5 11 παντα δε ταυτα hDFG | τυποι συνεβαινον
 Da5 13 ου καταλαβη FG | αφησει DG | δυνασθαι : + υμας
 Ka5 17 αρτου : + και του (G + ενος) ποτηριου DG

- 8,4. 19 στηρίου εἰσίν; ἴ τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτον
 Lv 17,7. 20 τί ἐστίν; ἢ ὅτι εἰδωλόν τί ἐστίν; ἴ ἀλλ' ὅτι ἃ
 Dt 32,17. θύουσιν, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῶ θύουσιν· οὐ
 Ps 106,37. θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.
 Bar 4,7. Ap 9,20.
 2 K 6,15.16. 21 οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον
 Ml 1,7.12. δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν
 Dt 32,21. 22 καὶ τραπέζης δαιμονίων. ἢ παραζηλοῦμεν τὸν
 κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;
 6,12. 23 Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα
 83. R 15,2. 24 ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ
 Ph 2,4. ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ
 14,2—10.22. 25 πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν
 Ps 24,1. 26 συνείδησιν· τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πληρωμα
 L 10,8. 27 αὐτῆς. εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε
 πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε
 8,7. 28 μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν. ἐὰν δὲ
 τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτόν ἐστίν, μὴ ἐσθίετε
 δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν·
 29 συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν
 τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρῖνεται
 0,6. 1 T 4,4. 30 ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω,
 Kol 3,17. 31 τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὐ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε
 L 13,26. οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα
 R 14,18. 32 εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι καὶ Ἰου-
 δαίοις γίνεσθε καὶ Ἑλλήσιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ
 9,20—22. 33 θεοῦ, ἴ καθὼς καὶ ἐγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζη-
 Ph 2,4. τῶν τὸ ἑαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν,
 0. Ph 3,17. 11 ἵνα σωθῶσιν. μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ ἐγὼ
 Χριστοῦ.

18 ■ ουχι 19 W τι ἐστίν η ε ι τι ἐστίν; 20 θυουσιν
 1° : HR+ [τα εθνη] 22 W κυριον·

20 θυουσιν 1° : θυει τα εθνη Kα5 | — των D*a
 23 παντα 1° 2° : + μοι HK5 24 fin + εκαστος Kα5
 27 απιστ. : + εις δειπνον D*G 28 ειδωλοθυτον Ca5 |
 fin + του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης KL5
 33 συμφερον Da5

- nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris? Quid ergo? dico quòd idolis immolatum sit aliquid? aut quòd idolum, sit aliquid? Sed quae immolant Gentes, daemioniis immolant, et non Deo. Nolo autem vos socios fieri daemoniorum: non potestis calicem Domini bibere, et calicem daemoniorum: non potestis mensae Domini participes esse, et mensae daemoniorum. An aemulamur Dominum? Numquid fortiores illo sumus?
- Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent, sed non omnia aedificant. Nemo quod suum est quaerat, sed quod alterius. Omne, quod in macello vaenit, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. Domini est terra, et plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium, et vultis ire: omne, quod vobis apponitur, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit: Hoc immolatum est idolis: nolite manducare propter illum, qui indicavit, et propter conscientiam: conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia? Si ego cum gratia participo, quid blasphemor pro eo quòd gratias ago? Sive ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione estote Iudaeis, et Gentibus, et Ecclesiae Dei: sicut et ego per omnia omnibus placeo, non quaerens quod mihi utile est, sed quod multis: ut salvi fiant. Imitatores mei estote, sicut et ego Christi.

19 8,4.

20 Lv 17,7.
Dt 32,17.
Ps 106,37.21 Ap 9,20.
2 K 6,15,16.
Mt 1,7,12.

22 Dt 32,21.

23 6,12.

24 33. R 15,2.

25 14,2—10,22.

26 Ps 24,1.

27 L 10,8.

28 8,7.

29

30 1 T 4,4.

31 Kol 3,17.
L 13,26.

32 R 14,13.

33 5,20—22.

11 4,16. Ph 3,17.

19 ergo dico? | *fn* + non quod idolum sit
aliquid *F*² 21 (*C inc. v. post daem.*) 22 aemulemur *A*
23 (*C inc v post exped.*) | — mihi *bis* | — Omnia (30) . . .
aedif. *F*¹ 25 venditur *F* 27 infid.] + ad coenam *F*¹
28 immolaticium (-tium *A*¹) 29 infidele *F* alia
30 si (en)m] | ego] ergo *F* 31 sive 30] vel |
gloria facite Dei *F* 32 gentilibus *F*
11,1 — et *F*

34 Ἐπαινώ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε 2 23. 2 Th 2,15.
 καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέ-
 3 χετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς 3 3,23. E 5,23.
 ἢ κεφαλῆ ὁ Χριστὸς ἐστίν, κεφαλῆ δὲ γυναικὸς 3 Gn 3,16.
 ὁ ἀνὴρ, κεφαλῆ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. πᾶς 4 8.7.12,10; 14,
 ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς
 ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ 5 8.7.9 s.
 γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακα-
 λύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς·
 ἐν γὰρ ἐστίν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. εἰ γὰρ 6
 οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ χειράσθῳ· εἰ δὲ
 αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυράσθαι, κατα-
 καλυπτέσθῳ. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατα- 7 Gn 1,27; 5,1.
 καλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ
 ὑπάρχων· ἢ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρὸς ἐστίν. οὐ γὰρ 8 Gn 2,22,23.
 ἐστίν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρὸς· 1 T 2,13.
 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ 9 Gn 2,15.
 γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. διὰ τοῦτο ὀφείλει ἢ γυνὴ 10 Gn 6,2. E 3,1
 ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέ-
 λους. πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ 11
 χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· ὥσπερ γὰρ ἢ γυνὴ ἐκ 12
 τοῦ ἀνδρὸς, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς·
 τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· 13
 πρέπον ἐστίν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ
 προσεύχεσθαι; οὐδὲ ἢ φύσις αὐτῆ διδάσκει ὑμᾶς 14
 ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν, ἢ γυνὴ 15
 δὲ ἐὰν κομᾶ, δόξα αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἢ κόμη ἀντὶ
 περιβολαίου δέδοται αὐτῇ. Εἰ δὲ τις δοκεῖ φιλό- 16
 νεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν,
 οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
 7 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινώ ὅτι οὐκ 17 22.

3 hW— o 1° 5 αυτης : hW εαυτης 6 W ξύρασθαι
 10 εξουσιαν : h^r καλυμμα (velamen) 17 h παραγγελλω
 ουκ επαινων

2 υμας : + αδελφοι Da5 14 η ουδε Ka5
 15 — αυτη 2° Da

- εἰς τὸ κρείσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον συνέροχεσθε.
- 1,10—12; 3,3. 18 **πρῶτον μὲν γὰρ συνεροχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ** 35
 ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι
- 1 J 2,19. 19 **πιστεύω.** δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα
 Dt 18,4. 20 **[καὶ] οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.** Συν-
 εροχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυρια-
 21 **κὸν δεῖπνον φαγεῖν·** ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον
 προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς
 Jc 2,5,6. 22 **δὲ μεθύει.** μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν
 καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρο-
 νεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἶπω
 Mt 26,26—28. 23 **ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινω.** ἐγὼ
 Mc 14,22—24.
 L 22,19,20. γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα
 ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρε-
 12,14; 13,9. 24 **δίδετο ἔλαβεν ἄρτον¹ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν**
 Dt 18,3. **καὶ εἶπεν·** τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ
 ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
- 12,14; 24,8. 25 **ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι,**
 Zch 9,11. **λέγων·** τοῦτο τὸ ποτήριον ἢ καινὴ διαθήκη ἐστὶν
 ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡσάκις ἐὰν
- Mt 26,29. 26 **πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.** ὡσάκις γὰρ ἐὰν
 ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε,
 τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ
- I 6,6; 10,29. 27 **ἔλθῃ.** ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ
 ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ
- Mt 26,22. 28 **σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου.** δοκιμα-
 2 K 18,5. **ζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ**
 29 **ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω·** ὁ
 γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ
- 15,20. 30 **πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα.** διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν
 1,14. 1 Th 5,8.

19 [καὶ] : W—T 22 R υμας εν τουτω; 24 τουτο 1^ο :
 h^r Λαβετε φαγετε, τουτο | υπερ υμων : h^{r1} + κλωμενον
² + θρυπτομενον ³⁰ + διδομενον ⁴ + tradetur 29 πινων :
 h^r + αναξιος

19 — εν υμιν 1^ο D*F (et 2^ο C) 22 επαινω : -νω BFa
 23 απο : παρα D 26 το ποτ. : + τουτο Ka5 27 τ. αρτ. :
 + τουτον MLa5 29 fin + του κυριου Da5

- 56 in melius, sed in deterius convenitis. Primum 18 1,10—12; 3,3.
 quidem convenientibus vobis in Ecclesiam,
 audio scissuras esse inter vos, et ex parte
 credo. Nam oportet et haereses esse, ut et 19 1 J 2,19.
 qui probati sunt, manifesti fiant in vobis. Dt 18,4.
 Convenientibus ergo vobis in unum, iam non 20
 est Dominicam coenam manducare. Unus- 21
 quisque enim suam coenam praesumit ad
 manducandum. Et alius quidem esurit: alius
 autem ebrius est. Numquid domos non ha- 22 Jc 2,5,6.
 betis ad manducandum, et bibendum? aut
 Ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos,
 qui non habent? Quid dicam vobis? Laudo
 57 vos? in hoc non laudo. Ego enim accepi a 23 Mt 26,26—28.
 Domino quod et tradidi vobis, quoniam Do- Mc 14,22—24.
 minus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit L 22,19,20.
 panem, ¹ et gratias agens fregit, et dixit: Acci- 24 Ex 12,4; 13,9.
 pite, et manducate: hoc est corpus meum, Dt 16,3.
 quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam
 commemorationem. Similiter et calicem, post- 25 Ex 12,14; 24,8.
 quam coenavit, dicens: Hic calix novum tes- Zch 9,11.
 tamentum est in meo sanguine. hoc facite
 quotiescumque bibetis, in meam commemo-
 rationem. Quotiescumque enim manducabitis 26 Mt 26,29.
 panem hunc, et calicem bibetis: mortem Do-
 58 mini annunciabitis donec veniat. Itaque qui- 27 II 6,6; 10,29.
 cumque manducaverit panem hunc, vel biberit
 calicem Domini indigne: reus erit corporis,
 et sanguinis Domini. Probet autem seipsum 28 Mt 26,22.
 homo: et sic de pane illo edat, et de calice 2 K 13,5.
 bibat. Qui enim manducat, et bibit indigne, 29
 iudicium sibi manducat, et bibit: non
 diiudicans corpus Domini. Ideo inter vos 30 15,20.
 E 5,14. 1 Th 5,6.

18 in ecclesia (F¹) | schismata F | — inter vos
 19 — et 1° ¶F | — et 2° F 22 vos in hoc? ¶
 23 d. noster I. A² 24 — Acc. et mand. | — quod A
 25 coenatum est F | ¶^{o2} quotiescumque | bib tis
 26 bibitis F¹ | adnuntiatis 27 — hunc 29 bibet
 1° F² | discernens F | — Domini

multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi.

31 Quòd si nosmetipsos diiudicaremus, non uti-

H 12,5,6. 32 que iudicaremur. Dum iudicamur autem, a
1 P 4,17.

33 Domino corripimur, ut non cum hoc mundo
34 damnemur. Itaque fratres mei, cum conveni-

34 tis ad manducandum, invicem expectate. Si
quis esurit, domi manducet: ut non in iudi-
cium conveniatis. Cetera autem, cum venero,
disponam.

12 De spiritualibus autem, nolo vos ignorare 60

Hb 2,18,19. 2 fratres. Scitis quoniam cum Gentes essetis,
ad simulachra muta prout ducebamini euntes.

Mc 9,39. 3 Ideo notum vobis facio, quòd nemo in Spiritu
1 J 4,2,3. Dei loquens, dicit anathema Iesu. Et nemo
Mt 7,21. potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu

R 12,6. E 4,4. 4 sancto. Divisiones vero gratiarum sunt,

28. E 4,11. 5 idem autem Spiritus: Et divisiones ministra-

6 tionum sunt, idem autem Dominus: Et divi-
siones operationum sunt, idem vero Deus,

14,26. 7 qui operatur omnia in omnibus. Unicuique
autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem.

8 Alii quidem per Spiritum datur sermo sapien-
tiae: alii autem sermo scientiae secundum eun-

9 dem Spiritum: alteri fides in eodem Spiritu:

14,5. Act 2,4. 10 alii gratia sanitatum in uno Spiritu, alii ope-
ratio virtutum, alii prophetia, alii discretio spi-
rituum, alii genera linguarum, alii interpretatio

7,7. R 12,3. 11 sermonum. Haec autem omnia operatur unus
E 4,7. atque idem Spiritus, dividens singulis prout

27. 10,17. 12 vult. Sicut enim corpus unum est, et

30 inbec. sunt A

31 diiud.] iudicaremus F

33 — cum F¹

12,1 spiritualibus

2 Scit. autem ¶

3 anath. Ihesum F | potens A¹ | (dominum Jesum)

πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοὶ καὶ κοιμῶνται
 ἱκανοί. εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρι- 31
 νόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευό- 32 ^{H 12,5.6.}
 μεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε, 33 ^{1 P 4,17.}
 ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλή-
 λους ἐκδέχεσθε. εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, 34
 ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς
 ἂν ἔλθῳ διατάξομαι.

78 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω 12 ^{R 1,18.}
 ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ 2 ^{Hb 2,18.19.}
 εἰδῶλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. διὸ ■ ^{Mc 9,39.}
 γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν ^{1 J 4,2.3.}
 λέγει· ΑΝΑΘΕΜΑ ΙΗΣΟΥΣ, καὶ οὐδεὶς δύναται ^{Mt 7,21.}
 εἰπεῖν· ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ. ^{1,2.}

Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ 4 ^{R 12,6. E 4,4.}
 πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ 5 ^{28. E 4,11.}
 αὐτὸς κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, 6
 ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
 ἐκάστῳ δὲ δίδοται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος 7 ^{14,26.}
 πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος 8
 δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως
 κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ 9
 πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ
 ἐνὶ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, 10 ^{14,5. Act 2,4}
 ἄλλῳ [δὲ] προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευ-
 μάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἐρμηνεῖα
 γλωσσῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ 11 ^{7,7. R 12,3.}
 αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βού- ^{E 4,7.}
 λεται. Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἔστιν καὶ 12 ^{27. 10,17.}

12,3 οτι οτε : h³¹ — οτι ³ — οτε ³ *est* οτι ποτε 6 ο δε :
 K και ο | ενεργων : W+ εστιν 10 [δε] : T-W | HR
 [δε] διακρ. | T διακρισις | H ερμηνια

31 δε : γαρ CKα5 34 ει δε Kα5 12,2 αφωνα : αμορφα FG
 8 — λαλων Da | Ιησουν Dm5 | κυριον Ιησουν Dm5 9 ενι :
 αυτω nDm5 10 ενεργεια δυναμειωσ DG 11 (ιδια?)

μέλη πολλά ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος
πολλά ὄντα ἐν ἑστίν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός·
G 3,28. 13 καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα
ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε
δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἐν πνεῦμα ἐπο-
20. 14 τίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος
15 ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπη ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμι χεῖρ,
οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ
16 ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. καὶ ἐὰν εἴπη τὸ οὖς· ὅτι
οὐκ εἰμι ὀφθαλμός, οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ σώματος, οὐ
17 παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. εἰ ὄλον
τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἢ ἀκοή; εἰ ὄλον ἀκοή,
5,28. Ap 4,11. 18 ποῦ ἢ ὄσφρησις; νῦν δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη,
19 ἐν ἑκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. εἰ
14. 20 δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν
21 δὲ πολλά μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ
ὁ ὀφθαλμός εἰπεῖν τῇ χειρὶ· χρεῖαν σου οὐκ ἔχω,
ἢ πάλιν ἢ κεφαλῇ τοῖς ποσίν· χρεῖαν ὑμῶν οὐκ
22 ἔχω· ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ
σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν,
23 καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος,
τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ
ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,
24 ἢ τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ
θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισ-
25 σοτέραν δούς τιμὴν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ
σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν
26 τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συνπάσχει
πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέλος, συναίρει
12,5. E 5,30. 27 πάντα τὰ μέλη. ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ
■ 4,11.12. 28 καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ θεός

18 hT νννι 19 H [τα] 20 K— μεν 21 H [δε]
25 T σχισματα

12 σωματος : + του ενος Da5 13 ἐν 20 : pr εις Ka5 |
εν πομα εποιησθημεν 134a 24 εχει : + τιμης DG | υστε-
ρουντι Da5 26 ειτε 10 : ει τι BFG 27 μερους : μελους D*

membra habet multa, omnia autem membra
 corporis cum sint multa, unum tamen corpus
 sunt: ita et Christus. Etenim in uno Spiritu 13 G 3,28.
 omnes nos in unum corpus baptizati sumus,
 sive Iudaei, sive Gentiles, sive servi, sive
 liberi: et omnes in uno Spiritu potati sumus.
 Nam et corpus non est unum membrum, sed 14 20.
 multa. Si dixerit pes: Quoniam non sum 15
 manus, non sum de corpore: num ideo non
 est de corpore? Et si dixerit auris: Quoniam 16
 non sum oculus, non sum de corpore: num
 ideo non est de corpore? Si totum corpus 17
 oculus: ubi auditus? Si totum auditus: ubi
 odoratus? Nunc autem posuit Deus membra, 18
 unumquodque eorum in corpore sicut voluit.
 Quòd si essent omnia unum membrum, ubi 19
 corpus? Nunc autem multa quidem membra, 20 14.
 unum autem corpus. Non potest autem ocu- 21
 lus dicere manui: Opera tua non indigeo: aut
 iterum caput pedibus: Non estis mihi neces- 22
 sarii. Sed multo magis quae videntur mem-
 bra corporis infirmiora esse, necessariora sunt:
 et quae putamus ignobiliora membra esse 23
 corporis, his honorem abundantiorum circum-
 damus: et quae inhonesta sunt nostra, abun-
 dantiorum honestatem habent. Honesta autem 24
 nostra nullius egent: sed Deus temperavit
 corpus, ei, cui deerat, abundantiorum tribuendo
 honorem, ¹ ut non sit schisma in corpore, sed 25
 idipsum pro invicem sollicita sint membra. Et 26
 si quid patitur unum membrum, compatiuntur
 omnia membra: sive gloriatur unum mem-
 brum, congaudent omnia membra. Vos autem 27 R 12,5. E 5,80.
 estis corpus Christi, et membra de mem-
 bro. Et quosdam quidem posuit Deus 28 E 4,11.12.

12 — tamen 13 omn. nos (2°) F¹ | in u. Sp. 2°]
 unum spiritum 15 num] non , it 16 | fin. pro? L⁵C, it 16
 16 — Et A | quia 18 unumquoque F 21 — aut. |
 > dic. oc. 23 ignobiliora A | circumdamur F² |
 ab abund. 2° ad abund. 1° rediit F¹ 25 scismata F |
 in idipsum S | sint] sunt A¹ 26 glorianur F⁽¹⁾

in Ecclesia primùm Apostolos, secundò Prophetas, tertio Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes sermonum. Numquid omnes Apostoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores? numquid omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent curationum? numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur? Aemulamini autem charismata meliora.

14,1.

Et adhuc excellentiorem viam vobis de- 61
 13 monstro. Si linguis hominum loquar, et angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens.

Ps 150,5 Lxx.

2 Et si habuero prophetiam, et noverim mysteria omnia, et omnem scientiam: et si habuero omnem fidem ita ut montes transferam, cha-

Mt 7,22; 17,20.

Mt 6,2.

3 ritatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Caritas patiens est, benigna est: Caritas non aemulatur, non

Zch 8,17 Lxx.
Ph 2,4,21.

5 agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quaerit quae sua sunt, non irritatur,

R 12,9.

6 non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.

Prv 10,12.
9,12. R 15,1.

1 P 4,8.

8 Caritas numquam excidit: sive prophetiae evacuabuntur, sive linguae cessabunt, sive scientia destruetur. Ex parte enim 9
 10 cognoscimus, et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur

28 exin | gratia A⁽¹⁾F | — interpr. serm.
 30 gratia curat. habent F 31 charism.] dona F¹ |
 maiora | demonstrabo F

13.1 — autem F¹ | vel A¹ 2 — et 3° A¹ | — si 2° A
 3 — ita | ardeat A | prode est F 4 est
 caritas, non ¶ 6 iniquitatem 8 excedit A | distribu-
 buetur F¹

ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον
 προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις,
 ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνή-
 σεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ 29
 πάντες προφήται; μὴ πάντες διδασκαλοὶ; μὴ
 πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν 30
 ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάν-
 8 τες διερμηνεύουσιν; ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ 31 14,1.
 μείζονα.

37 Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῶν δείκνυμι.
 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν 13 Ps 150,5 Lxx.
 ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν
 ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν 2 Mt 7,22; 17,20
 καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν
 γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη
 μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. καὶ 3 Mt 6,2.
 ἐὰν φωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν
 παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα κανθήσομαι, ἀγάπην
 δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακρο- 4
 θυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη
 οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 1 οὐκ ἀσχημονεῖ, 5 Zch 8,17.
 οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται Ph 2,4,21.
 τὸ κακόν, 1 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ 6 R 12,9. 2 K18,
 τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα 7 Prv 10,12.
 ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε 8 1 P 4,8.
 πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε
 γλώσσαι, παύσσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται.
 ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφη- 9
 τεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους 10

29 W δυνάμεις, 31 RTiW μείζονα· (R.) καὶ 13,2 καὶ
 εἰαν : H καν 1^ο 2^ο W 2^ο | H μεθιστανεῖν 3 καὶ εἰαν : H
 καν 1^ο 2^ο W 1^ο | R κανθήσομαι H κανησωμαι (h^f ut
 text) | T ουθεν 4 HR χρηστευεται, η αγ. | W ου ζηλοι
 η αγ., | η αγαπη 3^ο : [R]—H 5 τα : h το μη 6 R συγχ.
 8 h προφητεια, καταργηθησεται | W γνωσεις, καταργηθησονται

31 κρεισσονα Da(ς) 13,8 εκπιπτει Daς 10 το εκ :
 pr τοτε KLaς

13,11—14,11. Προς Κορινθίους α'

11 καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμεν ὡς νήπιος·

2 K 5,7. Jc 1,23. Nu 12,8. 12 ὅτε γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν ἀνίγμῳ, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ

1 Th 1,8. 1 J 4,16. 13 σθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

12,10,31. 14 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.

Nu 11,29. 12,10. 5 θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον [37] δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα

12,8. 6 ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει

7 ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ διδαχῇ; ὁμοῦς τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνω-

8 σθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ φωνὴν δῶ, τίς παρα-

9,26. 9 σκευάσεται εἰς πόλεμον; οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὖσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα

10 λαλοῦντες. τσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσιν

11 ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον· ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ

13 Ἡ ἀγάπη· τα τρ. ταυτα, 14,6 διδ. : HR pr εν 8 hRW φωνην σαλπγιξ

12 εν : pr και LPa 14,2 πνευμα FG 4 εκκλησ. θεου FG 5 ἢ ο διερμηνευων FG 7 φθογγου B 10 ουδεν αυτων Ka5

quod ex parte est. Cum essem parvulus, 11
 loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus,
 cogitabam ut parvulus. Quando autem factus
 sum vir, evacuavi quae erant parvuli. Vide- 12 ² K 5,7.
 mus nunc per speculum in aenigmate: tunc Jc 1,23.
 autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex Nu 12,8.
 parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus
 sum. Nunc autem manent, fides, spes, chari- 13 ¹ Th 1,3.
 tas: tria haec. maior autem horum est charitas. ¹ J 4,16.
 62 Sectamini charitatem, aemulamini spiri- 14 ^{12,10,31.}
 talia: magis autem ut prophetetis. Qui enim ²
 loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed
 Deo: nemo enim audit. Spiritu autem loqui- ³
 tur mysteria. nam qui prophetat, hominibus
 loquitur ad aedificationem, et exhortationem, ⁴
 et consolationem. Qui loquitur lingua, semet-
 ipsum aedificat: qui autem prophetat, Eccle- ⁵
 siam Dei aedificat. Volo autem omnes vos Nu 11,29.
 loqui linguis: magis autem prophetare. Nam ^{12,10.}
 maior est qui prophetat, quàm qui loquitur
 linguis: nisi forte interpretetur ut Ecclesia
 aedificationem accipiat. Nunc autem, fratres, ⁶ 12,8.
 si venero ad vos linguis loquens: quid vobis
 prodero, nisi vobis loquar aut in revelatione,
 aut in scientia, aut in prophetia, aut in doc- ⁷
 trina? Tamen quae sine anima sunt vocem
 dantia, sive tibia, sive cithara: nisi distinc-
 tionem sonituum dederint, quomodo scietur id,
 quod canitur, aut quod citharizatur? Etenim ⁸
 si incertam vocem det tuba, quis parabit se
 ad bellum? Ita et vos per linguam nisi mani- ⁹
 festum sermonem dederitis: quomodo scietur id,
 quod dicitur? eritis enim in aëra loquentes. Tam ¹⁰
 multa, utputa genera linguarum sunt in hoc
 mundo: et nihil sine voce est. Si ergo nesciero ¹¹

11 Cum autem *F* | > ut parv. loq. ut p. sap. ut p.
 cog. *F* | quando] cum *F* | — aut. | quae p. er. depo-
 sui *F* 12 sicut] si *F*¹ 13 manet | his 14,2 quia nemo
 intellegit *F*¹ | Spiritus *g*. *A*² *F* 3 — ad | consolati-
 ones *A* 4 — Dei 5 > ling. loq. *A* | nisi] † si *F* | forte
 ut | ecclesiam *F* 6 nisi] † si (cf p. 450)

virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus:

1-4. 12 et qui loquitur, mihi barbarus. Sic et vos, quoniam aemulatores estis spirituum, ad aedificationem Ecclesiae quaerite ut abundetis.

12,10. 13 Et ideo qui loquitur lingua: oret ut interpretetur. Nam si orem lingua, spiritus meus

E 5,10. 15 orat, mens autem mea sine fructu est. Quid ergo est? Orabo spiritu, orabo et mente:

16 psallam spiritu, psallam et mente. Ceterum si benedixeris spiritu: qui supplet locum idiotae, quomodo dicet, Amen, super tuam bene-

17 dictionem? quoniam quid dicas, nescit. Nam tu quidem bene gratias agis: sed alter non

18 aedificatur. Gratias ago Deo meo, quòd omnium vestrum lingua loquor. Sed in Ecclesia

volo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam: quàm decem millia verborum

20 in lingua. Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote: sensibus

21 autem perfecti estote. In lege scriptum est: Quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar

populo huic: et nec sic exaudient me, dicit

22 Dominus. Itaque linguae in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus: prophetiae autem

Act 2,18. 23 non infidelibus, sed fidelibus. Si ergo conveniat universa Ecclesia in unum, et omnes linguis loquantur, intrent autem idiotae, aut

Act 4,13. 24 infideles: nonne dicent quòd insanitis? Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus,

(ad p. 449) 6 revelationem A¹ | — in 2° 3° 7 sonitus F | — id | — quod 2° F 8 q. paravit IAF (qui speravit F¹) 9 aere A 10 — hoc [I]CA

11 — ei F¹ 15 mentem bis F | — et 2° A¹ 16 Quis (et? post id. I) I, dicit II 18 — meo 21 lege enim [I] 22 in signo F 23 aut. et A | quod] : quid I 24 intrent F¹

τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι
 βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἔμοι βάρβαρος. οὕτως 12 1-4.
 καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, πρὸς
 τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περιο-
 σεύητε. Διὸ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα 13 12,10.
 διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ 14
 πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός
 ἐστίν. τί οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, 15 E 5,19.
 προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι,
 ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῆς πνεύματι, 16
 ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἔρεῖ
 τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις
 οὐκ οἶδεν· σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' 17
 88 ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, 18
 πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶ· ἀλλὰ ἐν 19
 ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοί μου λαλῆσαι,
 ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν
 γλώσση. Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς 20 E 4,14.
 φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ Ph 3,12,15.
 φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται 21 Dt 28,49.
 ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἑτέρων λα- In 28,11,12.
 λήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακού-
 σονται μου, λέγει κύριος. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς 22
 σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπί-
 στοις, ἢ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς
 πιστεύουσιν. Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη 23 Act 2,18.
 ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλ-
 θωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἔροῦσιν ὅτι μαί-
 νεσθε; ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ 24 Act 4,18.
 τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων,

14 H [γαρ] 15 δε 2^ο : [H] 16 πνευματι : [H] W
 pr εν | H τό '4 μὴν | R ευχαριστια επειδη . . . οιδεν;
 18 hRT γλωσση 19 W αλλ

11 — εν DFG 12 πνευματικων P 16 ευλογησης FGAς
 18 τω θεω μου KLaς | λαλων KLaς 19 δια του νοος
 μου KLaς 21 ετερων : ετερους Daς

- J** 4,19; 16,8. **25** ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ἵ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας
 αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσω-
 οπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι οὕτως
Is 45,14. **26** ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν. Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί;
Dn 2,47. ὅταν συνέρχῃσθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδασχὴν
Zch 8,28. ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἐρμηνεῖαν
11,18.20. **27** ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. εἴτε γλώσση
12,8—10. τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ
E 4,12. **28** ἀνὰ μέρος, καὶ εἰς διερμηνευέτω· ἐὰν δὲ μὴ ἦ
 διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λα-
1 Th 5,21. **29** λεῖτω καὶ τῷ θεῷ. προφηῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεί-
Act 17,11. **30** τωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· ἐὰν δὲ ἄλλω
31 ἀποκαλυφθῇ καθημένω, ὁ πρῶτος σιγάτω. δύνα-
2 P 1,21. **32** μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται. καὶ πνεύ-
Ap 22,6. **33** ματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· οὐ γάρ
15,38; 16,20. ἐστίν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης. Ὡς ἐν
4,17; 7,17. **34** πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, αἱ γυναῖκες
1,3. **1 T** 2,12. ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γάρ ἐπιτρέπεται
5,22. **Tt** 2,5. αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ
Gn 3,16. **35** ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ
 τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ
36 ἐστίν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. ἢ ἀφ' ὑμῶν
 ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους
1 J 4,6. **37** κατήντησεν; Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ
 πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι
38 κυρίου ἐστίν ἐντολή· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται.
39 Ὡστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ

25 H οτι Ουτως | T—o 26 H ερμηνειαν 28 hW
 ερμηνευτης 31—34 KR παρακαλωνται, (και ... ειρηνης,)
 ως ... αγιων. Ai (31 fin et h,) 35 K μανθανειν 37 T—
 εντολη 38 αγνοειται : hRW αγνοειτω

25 τα : pr και ουτω **La**5 26 εκαστ. υμων **Da**5
 27 (ει τε Hofmann) 31 καθ' ενα εκαστον **G.** 67**. 1739
 32 πνευμα **DGa** 33 — ο θεος Marcion 34.35 post v. 40
DFG93 34 γυν. υμων **Da**5 | επιτετραπται **Ka**5 | υποτασ-
 σεσθαι **DFa**5 + τοις ανδρασιν **A** 38 (αγνοειτε Fritzsche c)

- diiudicatur ab omnibus: occulta cordis eius 25 J 4,19; 18,8.
 manifesta fiunt: et ita cadens in faciem ado- Is 45,14.
 rabit Deum, pronuncians quòd vere Deus in Dn 2,47.
 vobis sit. Quid ergo est, fratres? cum con- Zch 8,23.
 venitis, unusquisque vestrum psalmum habet, 26 11,18,20.
 doctrinam habet, apocalypsim habet, linguam 12,8—10.
 habet, interpretationem habet: omnia ad aedi- E 4,12.
 ficationem fiant. Sive lingua quis loquitur, 27
 secundum duos, aut ut multum tres, et per
 partes, et unus interpretetur. Si autem non 28
 fuerit interpres, taceat in Ecclesia, sibi autem
 63 loquatur, et Deo. Prophetæ autem duo, aut 29 1 Th 5,21.
 tres dicant, et ceteri diiudicent. Quòd si alii 30 Act 17,11.
 revelatum fuerit sedenti, prior taceat. Po- 31
 testis enim omnes per singulos prophetare:
 ut omnes discant, et omnes exhortentur: et 32
 spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt.
 Non enim est dissensionis Deus, sed pacis: 33
 sicut et in omnibus Ecclesiis sanctorum doceo.
 64 Mulieres in Ecclesiis taceant, non enim per- 34 11,3. 1 T 2,12.
 mittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et E 5,22. Tt 2,5.
 lex dicit. Si quid autem volunt discere, domi Gn 3,16.
 viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri
 loqui in Ecclesia. An a vobis verbum Dei 35
 processit? aut in vos solos pervenit? Si 36
 quis videtur propheta esse, aut spiritualis, 37 1 J 4,8.
 cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt
 mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. 38
 Itaque fratres aemulamini prophetare: et 39

25 occulta enim § (oc. etiam) | adoravit AF¹ |
 sit (est) 26 apocalypsin | — ling. hab. F¹
 27 — ut §F | et 2°] ut F 29 — aut.
 32 subiectus est §F² 33 pacis. et fin, C | sed
 sicut F² | — et | — doceo 34 in ecclesia
 F² | subditæ F 37 spiritalis

Kol 2,5. 40 loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste, et secundum ordinem fiant.

15 Notum autem vobis facio, fratres, Evangelium, quod praedicavi vobis, quod et acce-

14. 2 pistis, in quo et statis, ¹per quod et salvamini: qua ratione praedicaverim vobis, si tenetis,

Is 53,8.9. 3 nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis quod et accepi: quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum

2 Rg 20,5.
Is 54,7. Hos 8,2.
Jon 2,1.
Ps 16,10.
L 24,34.
Mc 16,14.

4 Scripturas: et quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die secundum Scripturas: et quia visus est Cephae, et post hoc undecim:

6 Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque

I. 24,50. 7 adhuc, quidam autem dormierunt: Deinde visus est Iacobo, deinde Apostolis omnibus:

9,1. 8 Novissime autem omnium tamquam abortivo, 9 visus est et mihi. Ego enim sum minimus

E 3,8.
1 T 1,15.
Mt 5,19.

Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam

2 K 11,5.28; 10 Dei. Gratia autem Dei sum id, quod sum, et gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi: non ego

6,1.

11 autem, sed gratia Dei mecum: Sive enim ego, sive illi: sic praedicamus, et sic credidistis.

12 Si autem Christus praedicatur quod resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis,

13 quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem resurrectio mortuorum non est: neque

14 Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergo praedicatio nostra, inanis

Act 1,22; 5,32. 15 est et fides vestra: invenimur autem et falsi

40 sec. ordine *F* | fiant in vobis ☩

15,1 — autem ☉ | > fac. vobis *F* 2 retenetis *F*² | nisi] + si CAF^2 3 > vobis enim *A*¹ 4 surrexit 5 — et ¹*A* | haec 7 et Iac *A* 10 gratiam (¹*F*) | — id *F* 11 praedicavimus ☩F 14 — non *A*¹ | > ergo est (☩ — ergo) | inan. 2°] vana *F* + ergo *A*

Προς Κορινθίους α' 14,40—15,15.

τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις· πάντα δὲ εὐσχη- 40 Kol 2,5.
μόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

99 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον δὲ 15 16,13. 2 K 1,24
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
ἐστήκατε, ἵδι' οὐ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελι- 2 14.
σάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύ-
σατε. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ 3 Is 53,8,9.
παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν
ἀμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, 4
καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς
γραφάς, ἵ καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα· 5
ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, 6
ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ
ἐκοιμήθησαν· ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς 7
ἀποστόλοις πᾶσιν· ἔσχατον δὲ πάντων ὡςπερὶ 8
τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κάμοι. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ 9
ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι ἰκανὸς
καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ θεοῦ· χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ 10
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ
δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σὺν ἐμοί. εἶτε οὖν 11
ἐγὼ εἶτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως
ἐπιστεύσατε.

Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγή- 12
γερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις
νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ 13
ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ 14
ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ
καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδο- 15
Act 1,22; 5,32.
2,1.

39 γλωσσαις : W pr εν 15,2 H υμιν, 5 εἶτα : hT
επειτα | δωδεκα : h^r ενδεκα 7 εἶτα : hT εἶπειτα 10 σὺν : h
pr η 14 ἀρα : h[R]T+ και | υμων : H ημων

15.6 δε : + και KLalς (8 ὡςπερὶ τῷ Battier) 10 ου
κενη : πτωχη ουκ D*(FG)

- μάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ
 θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν
 6,14. 16 εἶπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. εἰ γὰρ νεκροὶ
 14. 17 οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ
 Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν,
 18 ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ
 19 κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπόλονται. εἰ ἐν τῇ ζωῇ
 ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν μόνον, ἐλεεινό-
 Kol 1,18. 20 τεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Nunὶ δὲ Χρι-
 11,30. στοὺς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμη-
 Gn 3,17—19. 21 μένων. ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ 40
 R 5,12,18. 22 δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ὡσεὶ γὰρ ἐν
 τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν
 20. 1 Th 4,16. 23 τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἐκαστος
 R 8,9. Ap 20,5. δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα
 Dn 2,44. 24 οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, εἰτα τὸ
 τέλος, ὅταν παραδιδοῖ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ
 Pa 110,1. 25 ἔξουσίαν καὶ δύναμιν. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν
 Mt 22,44. ἄχρι οὗ θῆ ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας
 Ap 20,14; 21,4. 26 αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος·
 Pa 8,7. 27 ἅπαντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν
 H 2,8. δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς
 Kol 3,11. 28 τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ὅταν δὲ ὑπο-
 ταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς
 29 ἡ ὁ θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐπεὶ τί ποιή-
 σουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως
 νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ
 R 8,36. 30 αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν;

17 ὑμων 1° : [H] W+ εστιν 22 fin W, 23 fin H·R.
 24 H παραδιδο | H δυναμιν, 26 fin H,RTiW. 27 hW—
 οτι 1° 28 HR [και] | θεος : T+ τα

15 — ειπερ . . . εγειρονται Da 20 fin + εγενετο KLa⁵
 25 τ. εχθρ. αυτου AFa 28 — ο υιος patres 29 αυτων :
 των νεκρων La⁵ 29.30 (βαπτιζονται; υπερ αυτων τι και)

testes Dei: quoniam testimonium diximus ad-
 versus Deum quòd suscitaverit Christum, quem
 non suscitavit, si mortui non resurgunt. Nam 16 6,14.
 si mortui non resurgunt, neque Christus re-
 surrexit. Quòd si Christus non surrexit, 17 14.
 vana est fides vestra, adhuc enim estis in
 peccatis vestris. Ergo et qui dormierunt in 18
 Christo, perierunt. Si in hac vita tantum in 19
 Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus
 omnibus hominibus. Nunc autem Christus 20 Kol 1,18.
 resurrexit a mortuis primitiae dormientium,
 quoniam quidem per hominem mors, et per 21 Gn 3,17—19.
 hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in 22 R 5,12,18.
 Adam omnes moriuntur, ita et in Christo om-
 nes vivificabuntur. Unusquisque autem in 23 20. 1 Th 4,18.
 suo ordine, primitiae Christus: deinde ii, qui
 sunt Christi, qui in adventu eius crediderunt.
 Deinde finis: cum tradiderit regnum Deo et 24 Dn 2,44.
 Patri, cum evacuaverit omnem principatum,
 et potestatem, et virtutem. Oportet autem 25 Ps 110,1.
 illum regnare donec ponat omnes inimicos sub
 pedibus eius. Novissima autem inimica de- 26 Ap 20,14; 21,4.
 struetur mors: Omnia enim subiecit sub pedi- 27 Ps 8,7.
 bus eius. Cum autem dicat: Omnia subiecta
 sunt ei, sine dubio praeter eum, qui subiecit
 ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi 28
 omnia: tunc et ipse Filius subiectus erit ei,
 qui subiecit sibi omnia, ut sit Deus omnia
 in omnibus. Alioquin quid facient qui 29
 baptizantur pro mortuis, si omnino mortui
 non resurgunt? ut quid et baptizantur pro
 illis? ut quid et nos periclitamur omni hora? 30 R 8,36.

15 — si mortui non res. *F*⁽²⁾ 16 — Nam si m. n. res. *AF*⁽¹⁾
 18 — et *F*¹ 21 quid.] enim 22 vivificantur *A²F¹* 23 hi
 (hii *F*) | — qui 2° et cred. | adventum *F* 25 — omn. *A*¹
 26 Novissime *Ⓢ* 27 haec dicat *Ⓢ* (*Ⓢ inc. v. Omnia 2°*) | — ei
 1° [*Ⓢ*] 28 > illi fuer. omnia *F* | — et | illi | > sibi subiec.

- 2 K 4,10,11. 31 Quotidie morior per vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo Iesu Domino nostro.
- Is 22,13. 32 Si (secundum hominem) ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non resurgunt? manducemus, et bibamus, cras enim
- 33 moriemur. Nolite seduci: Corruptunt mores
- 13,11. E 5,14. 34 bonos colloquia mala. Evigilate iusti, et nolite peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent, ad reverentiam vobis loquor.
- 6,5. Act 20,8.
- 35 Sed dicet aliquis: Quomodo resurgunt
- J 12,24. 36 mortui? qualive corpore venient? Insipiens, tu quod seminas non vivificatur, nisi prius
- 37 moriatur. Et quod seminas, non corpus, quod futurum est, seminas, sed nudum granum, ut
- Gn 1,11. 38 puta tritici, aut alicuius ceterorum. Deus autem dat illi corpus sicut vult: et unicuique
- 39 seminum proprium corpus. Non omnis caro, eadem caro: sed alia quidem hominum, alia vero pecorum, alia volucrum, alia autem piscium. Et corpora caelestia, et corpora terrestria: sed alia quidem caelestium gloria, alia
- 40 autem terrestrium: Alia claritas solis, alia claritas lunae, et alia claritas stellarum. Stella
- 41 enim a stella differt in claritate: sic et resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione,
- Ph 3,20,21. 42 surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate, surget in gloria: Seminatur in infirmitate,
- 43 surget in virtute: Seminatur corpus animale, surget corpus spiritale. Si est corpus animale,
- Gn 2,7. 44 est et spiritale, sicut scriptum est: Factus est primus homo Adam in animam viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed non prius quod spiritale est, sed quod animale: deinde
- 2 K 3,8,17. 45
- J 6,63. 46

31 propter **SW** 32 prodest (prode est **F**)? Si ... resurgunt, Mand. **ICA** 33 mala] + subrii estote **F**² 34 vigilate **F**² | iuste | > dei enim **A** | rev. (verecundiam) 35 dicit **F** | quali autem | veniunt 38 prout **F** | voluit 39 — quidem | — vero | alia caro vol. (**F**¹) | — autem **F**¹ 40 glor. (gratia)] + est **F** 41 — et | ab st. **I** stillae **F**¹ 42 ita **F** | corruptionem et incorruptionem **F** 42/44 surgit quater (**A** 4°) 45 sic et scr. **ICA** (**C** inc. v. Factus) 46 Sed] et **F** | > prius non **A**¹ | anim. est

ἰ καὶ ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καὶ- 31 2 K 4,10.11.
 χησιν, ἀδελφοί, ἦν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
 ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, 32 Is 22,18.
 τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φά-
 γωμεν καὶ πίωμεν, αὐριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.
 ἴ μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἡθῆ χρηστὰ ὀμίλιαί 33 Menander,
 κακαί. ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· 34 R 18,11. E 5,1
 ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν 8.5. Act 28,8.
 ὑμῶν λαλῶ. Mt 22,29.

Ἄλλὰ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ 35
 δὲ σώματι ἔρχονται; ἄφρων, σὺ δὲ σπείρεις, οὐ 36 J 12,24.
 ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὁ σπείρεις, οὐ 37
 τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν
 κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ 38 Gn 1,11.
 θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ 12,18.
 10 ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα 39
 σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων,
 ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη
 δὲ ἰχθύων. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα 40
 ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα,
 ἑτέρα δὲ ἢ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ 41
 ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων·
 ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτως καὶ 42
 ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ,
 ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγεί- 43 Ph 3,20.21.
 ρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται
 41 ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται 44
 σῶμα πνευματικόν.· Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν
 καὶ πνευματικόν. οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο 45 Gn 2,7.
 ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ 2 K 3,6.17.
 ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιούν. ἀλλ' οὐ 46 J 8,83.
 πρῶτον τὸ πνευματικόν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα

35 Η νεκροί,

31 ημετεραν Αα5¹ | — ἀδελφοί Da5 34 λεγω ΑFa5

Gn 2,7. 47 τὸ πνευματικόν. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς
48 χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ
χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπου-

Gn 5,2. 49 ράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· καὶ καθὼς
ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν

6,9a.13. 50 καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ φημι,
ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρο-

Th 4,15.17. 51 κληρονομεῖ. ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες

Mt 24,31. 52 οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα,¹ ἐν
1 Th 4,16. ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι·
σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι,

2 K 5,4. 53 καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν
τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο

54 ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο
ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύ-

Is 25,8. 55 μένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος.¹ ποῦ σου,
Hos 13,14. θάνατε, τὸ νίκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον;

7,13; 6,14. 56¹ τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἢ ἁμαρτία, ἢ δὲ
57 δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· τῷ δὲ θεῷ χάρις
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν

2 Chr 15,7. 58 Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,
Ap 14,13. ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν
Kol 1,28. τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος
ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

Act 11,29. 16 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ 42 11
2 K 8; 9. διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ
G 2,10.

47 ο δευτ. ανθρ. : h^r + ο κυριος 49 φορεσωμεν : hW
φορεσομεν 51 ου κοιμηθησομεθα : h^r αναστησομεθα ου
¹⁰ μεν αναστ. ου³ [μεν] κοιμηθησομεθα ου 51.52 W αλλαγη-
σομεθα ενατομω, 54 K— το φθ. τ. ενδ. αφθ. και |
αθανασιαν : H pr [την]

47 fin + ο ουρανιος FG 50 δε : γαρ DG 52 εγερθ. :
αναστησονται A Da 55 νικος ... κεντρον : κεντρον ...
νικος Da⁵ | θανατε 2° : αδη KLa⁵

quod spiritale. Primus homo de terra, terrenus: 47 Gn 2,7.
 secundus homo de caelo, caelestis. Qualis 48
 terrenus, tales et terreni: et qualis caelestis,
 tales et caelestes. Igitur, sicut portavimus 49 Gn 5,3.
 imaginem terreni, portemus et imaginem cae-
 lestis. Hoc autem dico, fratres: quia caro 50 6,9 n. 13.
 et sanguis regnum Dei possidere non possunt:
 neque corruptio incorruptelam possidebit. Ecce 51 1 Th 4,15,17.
 mysterium vobis dico: Omnes quidem resur-
 gemus, sed non omnes immutabimur. In mo- 52 Mt 24,31.
 mento, in ictu oculi, in novissima tuba: canet 1 Th 4,10.
 enim tuba, et mortui resurgent incorrupti: et
 nos immutabimur. Oportet enim corruptibile 53 2 K 5,4.
 hoc induere incorruptionem: et mortale hoc
 induere immortalitatem. Cum autem mortale 54
 hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo,
 qui scriptus est: Absorpta est mors in vic-
 toria. Ubi est mors victoria tua? ubi est 55 1K 25,8.
 mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis 1K 18,14.
 peccatum est: virtus vero peccati lex. Deo 56 R 7,18; 6,14.
 autem gratias, qui dedit nobis victoriam per 57
 Dominum nostrum Iesum Christum. Itaque 58 2 Chr 15,7.
 fratres mei dilecti, stabiles estote, et immo- Ap 14,13.
 biles: abundantes in opere Domini semper,
 scientes quòd labor vester non est inanis in
 Domino.

66 De collectis autem, quae fiunt in sanc- 16 Act 11,29.
 tos, sicut ordinavi Ecclesiis Galatiae, ita et 2 K 8; 9.
 G 2,10.

46 spirit. [est]

47 sec. homo (autem) | — caelestis $\mathcal{C}A^1$

48 — et 2° A^1

50 quoniam | possidebit] -dere A

51 resurgimus $\mathcal{C}AF$

52 canit F | — tuba 2° | resurgunt F

53 incorruptelam 56 vero] autem F 58 opera A

16,1 in eo sanctos F^1 in sanctis A sanctis B^2

- Act 20,7. 2 vos facite. Per unam sabbati unusquisque
vestrum apud se seponat, recondens quod ei
bene placuerit: ut non, cum venero, tunc col-
3 lectae fiant. Cum autem praesens fuero:
quos probaveritis per epistolas, hos mittam
2 K 8,20,21. 4 perferre gratiam vestram in Ierusalem. Quòd
si dignum fuerit ut et ego eam, mecum ibunt.
Act 19,21. 5 Veniam autem ad vos, cum Macedoniam per-
R 15,24. 6 transiero: nam Macedoniam pertransibo. Apud
Tt 3,12. vos autem forsitan manebo, vel etiam hiemabo:
Act 20,2.
Act 18,21. 7 ut vos me deducatis quocumque iero. Nolo
enim vos modo in transitu videre, spero enim
me aliquantulum temporis manere apud vos,
Act 19,1,10. 8 si Dominus permiserit. Permanebo autem
2 K 2,12. 9 Ephesi usque ad Pentecosten. Ostium enim
Kol 4,3. mihi apertum est magnum, et evidens: et ad-
Ap 3,8. 10 versarii multi. Si autem venerit Timotheus,
17. Ph 2,20. videte ut sine timore sit apud vos: opus enim
6. 1 T 4,12. 11 Domini operatur, sicut et ego. Nequis ergo
illum spernat: deducite autem illum in pace,
1,12; 3,6. 12 ut veniat ad me: expecto enim illum cum fra-
tribus. De Apollo autem fratre vobis notum 67
facio, quoniam multum rogavi eum ut veniret
ad vos cum fratribus: et utique non fuit vo-
luntas ut nunc veniret: veniet autem, cum ei
vacuum fuerit. Vigilate, state in fide, viriliter 68
81,25 Lxx. 13 agite, et confortamini. omnia vestra in cha-
E 6,10. 14 ritate fiant. Obsecro autem vos fratres, nostis 69
16. R 16,5. 15 domum Stephanae, et Fortunati, et Achaici:
quoniam sunt primitiae Achaiae, et in mi-
nisterium sanctorum ordinarunt seipsos:
Ph 2,29. 16 ut et vos subditi sitis eiusmodi, et omni

2 ponat | — bene [L]CA | placitum fuerit F | col-
lecta A 3, per epistulas L 4 — et 5 Machedonia (2°) F
6 — aut. A | ut et A 7 transitum A | aliquantum 12 — vob.
n. f. quon. | > not. vob. F | vol. eius S | nunc] non
F | oportuno F¹ 15 Fortunati F | — et Achaici 16 subd.
sitis] subditis F¹

ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος 2 Act 20,7.
 ὑμῶν παρ' ἐαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὃ τι ἐὰν
 εὐδοῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται.
 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, δι' 3
 ἐπιστολῶν τούτους πέμπω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν
 ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· ἐὰν δὲ ἄξιον ἦ τοῦ κάμει 4 2 K 8,20,21.
 πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται. Ἐλεύσομαι 5 Act 19,21.
 δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακε-
 δονίαν γὰρ διέρχομαι, πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν κατα- 6 R 15,24.
 μενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμ-
 ψητε οὐ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς 7 Act 20,2.
 ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ Act 18,21.
 ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ. 8 Act 19,1,10.
 ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· θύρα 9 2 K 2,12.
 γὰρ μοι ἀνέφωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντι-
 κείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, 10 Kol 4,8.
 βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ Ap 3,8.
 ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καγώ· μὴ τις οὖν 11 4,17. Ph 2,20.
 αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ,
 ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ
 τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, 12 1,12; 3,6.
 πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς
 μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα
 ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.
 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, 13 Ps 30,25 Lxx.
 κραταιοῦσθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. 14 E 6,10.
 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν 15 1,16. R 16,5.
 Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς
 διακονίαν τοῖς ἀγίοις ἔταξαν ἐαυτούς· ἵνα καὶ 16 Ph 2,29.
 ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ

2 εαν : RT αν | h ευοδωθη 3 H δοκιμασητε δι
 επιστολων, 4 T η αξιον 6 RT παραμενω | K- και
 8 H επιμενω 10 καγω : K εγω

2 σαββατων KLa⁵ 7 γαρ 2° : δε KLa⁵ 12 αδελ-
 φου : + δηλω υμιν οτι κ* D* G 15 Στεφ. : + και Φορτου-
 νατου Da

16,17—1,4. Προς Κορινθίους α' β'

17 συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν·

1 Th 5,12. 18 ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοιοῦτους.

18,2,18,26. 19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ

R 16,3,5. R 16,16. 20 Πρόσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε

1 P 5,14. Kol 4,18. 21 ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ

2 Th 3,17. G 1,8,9. 22 ἐμῇ χειρὶ Παύλου. εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, 23 ἢ τὸ ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά. ἡ χάρις τοῦ κυρίου

24 Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

1 K 1,1. 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- (48) ματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ (12) τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἀγίοις

R 1,7. 2 πᾶσιν τοῖς οὔσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

R 15,5. 1,3. 1 P 1,3. Dn 9,9. 3 Ἐὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν 1 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρισμῶν καὶ θεὸς 4 πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν

17 ὑμετερον : h ὑμων | fin H,R. 22 W μαρναθά

17 αυτοι ΑΔα 19 ασπαζεται : -ονται ΒFa5 | Προσκίλλα ΑCa5 | fin + παρ οισ και ξευιζομαι DG* 22 (μαρῶνα θά) 23 Ἰησ. : + Χριστου ΑOm5 24 fin + αμην κη5 Subscriptio: εγραφη απο Φιλιππων (της Μακεδονιας) δια Στεφανα και Φορτουνατου και Αχαϊκου (Κουαρτου) και Τιμοθεου υι υπο Παυλον και Σωσθενους υι απο Εφσου της Ασιας

1,4 επι : εν Οα

- 70 cooperanti, et laboranti. Gaudeo autem in 17
 praesentia Stephanae, et Fortunati, et Achaici:
 quoniam id, quod vobis deerat, ipsi suppleve-
 runt: refecerunt enim et meum spiritum, et 18 1 Th 5,12.
 vestrum. Cognoscite ergo qui huiusmodi sunt.
- 71 Salutant vos Ecclesiae Asiae. Salutant vos 19 Act 18,2.18.26.
R 18,5.5.
 in Domino multum, Aquila, et Priscilla cum
 domestica sua ecclesia: apud quos et hospitor.
¹Salutant vos omnes fratres. Salutate invicem 20 R 16,16.
|| K 13,12.
1 P 5,14.
 in osculo sancto. Salutatio, mea manu Pauli. 21 Kol 4,18.
2 Th 3,17.
 Si quis non amat Dominum nostrum Iesum 22 G 1,8.9.
 Christum, sit anathema, Maran Atha. Gratia 23
 Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Charitas 24
 mea cum omnibus vobis in Christo Iesu. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD CORINTHIOS SECVNDA.

- 1 PAULUS Apostolus Iesu Christi per vo- 1 1 K 1,1.
 luntatem Dei, et Timotheus frater, Ecclesiae
 Dei, quae est Corinthi cum omnibus sanctis,
 qui sunt in universa Achaia. Gratia vobis, et 2 R 1,7.
 pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
- Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu 3 R 15,5.
|| 1,3. 1 P 1,3.
Dn 9,9.
 Christi, Pater misericordiarum, et Deus totius
 consolationis, qui consolatur nos in omni tribu- 4
 latione nostra: ut possimus et ipsi consolari

18 eiusmodi 19 omnes Eccles. E | Achaiae F^1 |
 Aquilam F | Prisca | — apud q. et hosp. 20 > fratr.
 omn. 22 — nostrum | Maranatha E M -an F 23 — nostri
 | — Christi 24 — Amen [E] E F

Explicit epistula ad Corinthios prima

Inscr. Incipit epistula ad Corinthios secunda

1,1 (> Chr. Ies.) | > sanct. omn. 4 (consolare)

- eos, qui in omni pressura sunt, per exhortationem, qua exhortamur et ipsi a Deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita et per Christum abundat consolatio nostra.
- 6 Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, quae operatur tolerantiam earundem
- 7 passionum, quas et nos patimur: ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quòd sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis. Non enim volumus ignorare vos
- 8 fratres de tribulatione nostra, quae facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut taederet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in
- 9 nobis, sed in Deo, qui suscitavit mortuos: qui de tantis periculis nos eripuit, et eruit: in quem speramus quoniam et adhuc eripiet,
- 11 adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis: ut ex multorum personis, eius quae in nobis est donationis, per multos gratiae agantur pro nobis.
- 12 Nam gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae, quòd in simplicitate cordis et sinceritate Dei: et non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conversati sumus in hoc mundo: abun-

4 quae *F*¹ 6 (— Sive 1° ... salute 1°) | — exhortatione et *GF*² | sal. 1°] consolatione *F*² | — sive 2° ... consolat. | — sive 3° ... exhortat. *A* | exhortat. 2°] consolatione *F* | — et salute 2° *GF* | operantur *A*² | in tolerantia 7 ut] et | — sit | quoniam | ita et cons. erit. *F* 8 > vos ignor. *CA* | virtute *F* 9 nobis ipsis (1°) | (confidentes) | Domino *F* | suscitavit *F* 10 > erip. nos | eruet 11 multarum *GF* | pers.] facie *GF*¹ facierum *A* + facier. *GF* | — eius *F*¹ | (vobis) | don.] gratia *F*¹ 12 (gratia) | (quoniam) | — cordis | — in 2° *A* | — hoc

τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς
 παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ὅτι καθὼς 5 Ps 34,20; 94,11
 περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς,
 οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παρὰ-
 κλησις ἡμῶν. εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν ■ 4,15,17.
 παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα,
 ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης
 ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς
 πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν, 7
 εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων,
 οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν 8 Act 19,23.
 ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν 1 K 15,32.
 τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν
 ὑπὲρ δυνάμιν ἐβαρῆθημεν, ὥστε ἐξαποριθῆναι
 ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ 9
 ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχῆκαμεν, ἵνα μὴ πεποι-
 θότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ
 ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου 10 2 T 4,18.
 ἐρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπικαμεν
 ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν 11
 ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων
 τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ
 ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρ- 12 2,17. H 13,18.
 τύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀγιότητι καὶ 1 K 1,17.
 εὐκρινίᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ'
 ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισ-

4 RW θεου, 6.7 hW εἴτε δε θλιβομεθα, υπερ της υμων
 παρακλησεως της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων
 παθηματων ων και ημεις πασχομεν, και η ελπις ημων βεβαια
 υπερ υμων· εἴτε παρακαλουμεθα, υπερ της υμων παρα-
 κλησεως και σωτηριας· | Η πασχομεν, και ... υμων· 8 υπερ
 : hRT περι 10 RT ερρυσατο | W ηλπικαμεν. | οτι :
 [H]—W 11 ημων 2° : W υμων 12 RW ειλικρωεια | ουκ :
 H pr [και]

4 και αυτοι D*Ga (5 fin*) 8 θελω Ka | γενομ. : + ημιν
 Ka5 10 κ. ρυεται Fm5 — κ. ρυσ. AD* 12 αγιοι.
 απλοτητι Da5 πραοτητι 93a | σαρκινη FG

1,13—2,1. Προς Κορινθίους β'

13 σοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν
 ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε,
 12. Ph 2,16. 14 ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγινώσεσθε, ἵκανῶς
 καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα
 ὑμῶν ἔσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.

15 Καὶ ταύτη τῇ πεποιδῆσει ἐβουλόμην πρότερον 2

1 K 16,5,6. 16 πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, καὶ
 δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν
 ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν

5,16. 17 προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βου-
 λόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ
 βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἢ παρ'

18 ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ οὐ; πιστὸς δὲ ὁ θεὸς
 ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ναὶ

19 καὶ οὐ. ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς
 ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ
 Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ,

Ap 8,14. 20 ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι
 θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ. διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν

1 J 2,27. 21 τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν
 ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός,

5,5. R 8,16. E 1,13,14. 22 ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρρα-
 βῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

1,21. R 1,9. 23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν
 ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἤλθον

K 8,9; 15,1; 16,13. 24 εἰς Κόρινθον. οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς
 1 P 5,8. 1 J 1,8,9. πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἔσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν.

21. 1 K 4,21. 2 τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε. ἔκρινα δὲ ἐμαντῷ τοῦτο,

15 K χαρᾶν 17 K τό Ναὶ ναὶ κ. τό Οὐ οὐ 18.19 H Ναὶ
 κ. Οὐ 19 RW Ἰησοῦς Χριστός | H Ναὶ 20 H τό Ναὶ
 ■ τό Ἀμὴν 22 H [ο] | T ἀραβῶνα 2,1 δε : K γὰρ

13 — ἀλλ BFG | — η α A 14 — ἡμων 2° Am⁵
 15 — προτ. N* το δευτερον ■ | εχητε Am⁵ 16 ἀπελθεῖν AD*
 17 βουλευομενος Dm⁵ | το ναὶ καὶ το οὐ 67** 18 εστιν :
 εγενετο Kα⁵ 20 διο ... αυτον : καὶ ἐν αυτω Kα⁵ | δοξαν
 καὶ τιμην FG 21 υμας σὺν ἡμιν Ca 22 ουκετι : ουκ FG

3 dantius autem ad vos. Non enim alia scribi- 13
 mus vobis, quàm quae legistis, et cognovistis.
 Spero autem quòd usque in finem cognoscetis,
 'sicut et cognovistis nos ex parte, quòd gloria 14 5,12. Ph 2,10.
 vestra sumus, sicut et vos nostra, in die Do-
 mini nostri Iesu Christi.

Et hac confidentia volui prius venire ad 15
 vos, ut secundam gratiam haberetis: et per 16 1 K 10,5.8.
 vos transire in Macedoniam, et iterum a Ma-
 cedonia venire ad vos, et a vobis deduci in
 Iudaeam. Cum ergo hoc voluissem, numquid 17 5,10.
 levitate usus sum? Aut quae cogito, secun-
 dum carnem cogito, ut sit apud me EST, et
 NON? Fidelis autem Deus, quia sermo noster, 18
 qui fuit apud vos, non est in illo EST, et
 NON. Dei enim filius Iesus Christus, qui in 19
 vobis per nos praedicatus est, per me, et
 Silvanum, et Timotheum, non fuit EST et
 NON, sed EST in illo fuit. Quotquot enim 20 Ap 3,14.
 promissiones Dei sunt, in illo EST: ideo et
 per ipsum Amen Deo ad gloriam nostram.
 Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, 21 1 J 2,27.
 et qui unxit nos Deus: qui et signavit nos, 22 5,5. R 8,10.
 et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. E 1,13.14.

4 Ego autem testem Deum invoco in animam 23 11,31. R 1,0
 meam, quòd parcens vobis, non veni ultra
 Corinthum: non quia dominamur fidei vestrae, 24 1 P 5,3.
 sed adiutores sumus gaudii vestri: nam fide 1 J 1,3 u.
 5 statis. Statui autem hoc ipsum apud me, 2 12,21. 1 K 4,2

13 (legistis) | cognoscitis (1°) | cognoscitis (2°) F
 14 quia 16 transirem EF | (venirem) 17 > hoc ergo
 GA² (1 - hoc) | est est non non F² 18 fit E | fin + sed
 est in illo EST E 19 vob. est qui per F | fuit 1°] + in
 illo E 20 quodquod AF¹ | Domini F 21 (quia) |
 Christus Dominus F in Christum 22 > et qui |
 dedit [nobis] | Spir. (spiritum) | Christum F 24 fide
 enim F | stetit 2,1 ipse

- 2 ne iterum in tristitia venirem ad vos. Si enim ego contristo vos: et quis est, qui me
 1 K 5. 3 laetificet, nisi qui contristatur ex me? Et hoc ipsum scripsi vobis, ut non cum venero, tristitiam super tristitiam habeam, de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium, omnium vestrum
 Act 20,31. 4 est. Nam ex multa tribulatione, et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas: non ut contristemini: sed ut sciatis, quam chari-
 1 K 5,1. 5 tatem habeam abundantius in vobis. Si quis autem contristavit, non me contristavit:
 6 sed ex parte, ut non onerem omnes vos. Sufficienti illi, qui eiusmodi est, obiurgatio haec,
 7 quae fit a pluribus: ita ut econtrario magis donetis, et consolemini, ne forte abundantiori
 8 tristitia absorbeatur qui eiusmodi est. Propter quod obsecro vos, ut confirmetis in illum
 7,15. 9 charitatem. Ideo enim et scripsi, ut cognoscam experimentum vestrum, an in omnibus
 L 10,16. 10 obedientes sitis. Cui autem aliquid donastis, et ego: nam et ego quod donavi, si quid do-
 L 22,31. 11 navi, propter vos in persona Christi, ¹ ut non circumveniamur a satana: non enim ignoramus cogitationes eius. Cum venissem autem 6
 Act 14,27. 12 Troadem propter Evangelium Christi, et ostium
 1 K 16,9. Troadem propter Evangelium Christi, et ostium
 Act 20,1. 13 mihi apertum esset in Domino, non habui requiem spiritui meo, eo quòd non invenerim Titum fratrem meum, sed valefaciens eis, pro-
 14 fectus sum in Macedoniam. Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Iesu, et odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco: quia Christi bonus odor sumus Deo in iis, qui salvi fiunt, et in iis, qui
 1 K 1,18. 15 pereunt: aliis quidem odor mortis in mortem:
 3,5.6. L 2,34. 16

1 tristitiam AF (F¹ — in) 2 quis] qui F 3 — vobis 1° [E]CA 4 trib. [mea] | > lacr. mult. A¹ | habeo 5 contrist. 1°] + me G | honorem F¹ 7 econtra F² 8 — in A¹ 9 — et A | scripsi vobis G 10 donatis .. 11 satanam F 12 Troade F 13 — eis A¹ 15 his bis

τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἰ γὰρ 2
 ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ
 ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ 3 1 K 5.
 ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν,
 πεποινθῶς ἐπὶ πάντα ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάν-
 των ὑμῶν ἐστίν. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ 4 Act 20,31.
 συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δα-
 κρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα
 γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. Εἰ δέ 5 1 K 5,1.
 τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ
 μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. ἱκανὸν 6
 τῷ τοιοῦτῳ ἢ ἐπιτιμία αὐτῆ ἢ ὑπὸ τῶν πλειόνων,
 ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ 7 Koi 3,18.
 παρακαλέσαι, μὴ πως τῇ περισσοτέρῳ λύπῃ κατα-
 ποθῆ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κρυῶσαι 8
 εἰς αὐτὸν ἀγάπην· εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, 9 7,15.
 ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί
 ἐστε. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὁ 10 L 10,18.
 κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσ-
 ῳπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ 11 L 22,31.
 σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.
 13 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τροάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ 12 Act 14,27.
 Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεφγμένης ἐν κυρίῳ, 1 K 16,9.
 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὐρεῖν 13 7,5.13.
 με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος Act 20,1.
 αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ δὲ θεῷ χάρις 14 1 K 16,18.
 τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ
 καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι'
 ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν 15 1 K 1,18.
 τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολ-
 λυμένοις, οἷς μὲν ὁσμὴ ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, 16 3,5.6. L 2,34.

5 H μερους wa μη επιβαρω π. (W— pro.) 7 μαλλον :
 [R]—K 9 ει : h ἦ

2 τις : + εστιν Dm5 3 και γαρ 17a | εγραψα : +
 υμιν Da5 (it 9 FG) | λυπην επι λυπην D6a | εχω CDa5
 9 ul 3 10 ο ... ει τι : ει τι ... ω KLa5 16 — εκ bis Da5

2,17—3,10. Προς Κορινθίους β'

οἷς δὲ ὁσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα
 12. 1 P 4,11. 17 τίς ἱκανός; οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπη-
 λεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλι-
 κρινίας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν
 Χριστῷ λαλοῦμεν.

3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ
 5,12. R 16,1. Act 16,27. χρῆζομεν ὡς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς
 1 K 9,2. ■ ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ἢ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,
 ἐνγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη
 Ex 24,12; 81,18; 34,1. Prv 3,3; 7,3. z 11,19; 30,26. Jr 81,33. ■ 15,16. ■ καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, φανε-
 ρούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα
 ὑφ' ἡμῶν, ἐνγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι
 θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξίν λιθίναις ἀλλ' ἐν πλαξίν
 καρδίαις σαρκίνοις.

4 Πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χρι-

2,16. 5 στοῦ πρὸς τὸν θεόν. οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ

ἐσμεν λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης

6 ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακό-

νους καινῆς διαθήκης, οὐ γραμματος ἀλλὰ πνεύ-
 ματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα

7 ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν 4

γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ,

ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ

εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ

G 3,2,5. 8 προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, πῶς οὐχὶ

μᾶλλον ἢ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;

9 εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ

R 1,17; 3,21. μᾶλλον περισσεύει ἢ διακονία τῆς δικαιοσύνης

Ex 34,29 ss. 10 δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ δεδοξάσται τὸ δεδοξασμένον

17 RW ειλικρινίας 3,1 W συνστατικων 3 ενγεγο. :
 h pr και | πλ. καρδιαις σαρκ. : h⁸¹W πλ. καρδιας σαρκ. h⁸¹ej -
 πλαξιν 4 θεον : hT,R. 5 h εσμεν, | εαντων 2^ο : H αυτων
 ■ RT αποκτεννει 7 W γραμματι 9 η διακονια 1^ο : hRT
 [τη διακονια

17 πολλοι : λοιποι DGa | κατενωπιον του θ. F⁵
 3,1 ἢ 1^ο : ει AKa⁵ | fin + συστατικων Da⁵ 2 κ. υμων κα
 3 (- καρδιαις Holwerda) 5 λογιζεσθαι CDa 6 αποκτενει
 ACD 7 εν λιθ. Ka⁵ 9 δοξη : pr εν Da⁵

- aliis autem odor vitae in vitam. Et ad haec quis tam idoneus? Non enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.
- 7 Incipimus iterum nosmetipsos commendare? aut numquid egemus (sicut quidam) commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis? Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quae scitur, et legitur ab omnibus hominibus: manifestati quòd epistola estis Christi, ministrata a nobis, et scripta non atramento, sed spiritu Dei vivi: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.
- 8 Fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum: non quòd sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est: qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti: non littera, sed Spiritu: littera enim occidit, Spiritus autem vivificat. Quòd si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus, fuit in gloria, ita ut non possent intendere filii Israel in faciem Moysi propter gloriam vultus eius, quae evacuatur: quomodo non magis ministratio Spiritus erit in gloria? Nam si ministratio damnationis gloria est: multo magis abundat ministerium iustitiae in gloria. Nam nec glorificatum est, quod claruit
- 17 ^{1,12. 1 P 4,11.}
 3 ^{5,12. R 16,1. Act 18,27.}
 2 ^{1 K 9,2.}
 3 ^{Ex 24,12. 31,18; 34,1. Prv 8,3; 7,3. Ez 11,19; 36,26. Jr 31,33. R 15,16.}
 4
 5 ^{2,16.}
 6 ^{Jr 31,31. 1 K 11,25. R 7,6. J 6,63.}
 7 ^{Ex 34,30.}
 8 ^{G 3,2,5.}
 9 ^{Dt 27,26. ■ 1,17; 3,21.}
 10 ^{Ex 34,29 ss.}

16 aut.] quidem *F*

17 — sed 2° *F* | Christo Ihesu *F*

3,1 (Incipiamus) | it.] autem *F*

2 estis] + in Christo *F*

3 (manifestatis) | quoniam 4 (dominum)

5 (sumus) 6 facit *A* | litterae s. spiritus

8 gloriam *A*

9 ministerio (1°) *CAF*² | damn. in gl. *§*

in hac parte, propter excellentem gloriam.

11 Si enim quod evacuatur, per gloriam est: multo magis quod manet, in gloria est.

12 Habentes igitur talem spem, multa fiducia

Ex 34,33,36. 13 utimur: et non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam, ut non intenderent filii

r 11,36. 14 Israel in faciem eius, quod evacuatur, sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodie-

rum enim diem, id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum, (quo-

15 niam in Christo evacuatur) sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moyses, velamen

16 positum est super cor eorum. Cum autem conversus fuerit ad Dominum, auferetur ve-

17 lamem. Dominus autem Spiritus est: Ubi autem Spiritus Domini: ibi libertas. Nos

vero omnes, revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transforma-

mur a claritate in claritatem, tanquam a Do-

mini Spiritu. Ideo habentes administrationem, iuxta quod misericordiam consecuti sumus,

2 non deliquimus, sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione

veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem

3 conscientiam hominum coram Deo. Quod si etiam opertum est Evangelium nostrum: in iis,

4 qui pereunt, est opertum: in quibus Deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non

11 in gloriam A¹

13 III $\mathcal{E}P$

14 — enim P² | id ipsud P¹, non rev. q. i. Ch. evacuatur: | (— in Chr.)

15 > est pos.

16 deum | auferetur $\mathcal{E}PAP$

18 — omnes A | claritate (2°) A

4,1 hanc ministracionem

2 — hominum P¹

3 his

ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης
 δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ 11
 μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοι- 12
 αὐτὴν ἐλπίδα πολλῇ παρορησία χρώμεθα, καὶ οὐ 13 Ex 84,88,85.
 καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσ-
 ωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
 Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ἀλλὰ 14 R 10,4; 11,25.
 ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄκρι γὰρ τῆς σή-
 μερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει
 τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον
 ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ' ἕως σήμερον 15 Act 15,21.
 ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ
 τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· ἡνίκα δὲ εἰάν ἐπι- 16 R 11,28,26.
 στρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ὁ 17 Ex 84,34.
 δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὐ δὲ τὸ πνεῦμα
 κυρίου, ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακακα-
 λυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζό-
 μενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ
 δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.
 5 Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς 4 2,6. 1 K 7,26.
 ἡλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἄλλὰ ἀπειπάμεθα 2 2,17; 5,11.
 τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν
 πανουργία μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
 ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάνοντες
 ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον
 τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγ- 3 1 K 1,18.
 γέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκα-
 λυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύ- 4 H 1,8.
 φλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ
 E 2,2. 2Th 2,11.
 Kol 1,15.

13 αυτου : T εαυτου 14 RT αλλ | H μενει μη
 ανακαλυπτομενον, | καταργεεται : H,R. 16 hW ὁ αν
 R δε αν 17 h^a c j κυριον pro Κυριου 18 hW καθωσπερ |
 H κυριου (non Κυριου) πν. 4,2 RT συνισταντες

14 — ημερας III Laς | ὁ τι ζ 15 ηνικα αναγινωσκεται FGaς
 17 κυριου : + εκει Faς 4,1 εκκακουμεν (it 16) Oaς
 2 συνισταντες (it 6,4) Kς

- 1,24. ■ τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ 45
 8,18. Gn 1,3. 6 ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον,
 Is 9,1. 6 ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ὅτι ὁ θεὸς
 2 P 1,3. 6 ὁ εἰπὼν· ἐκ σκοτόυς φῶς λάμπει, ὃς ἔλαμψεν
 ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως
 τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.
 5,1. Act 9,15. 7 Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὄστρα- 14 6
 κίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως
 1,8; 7,5. 8 ἡ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν παντὶ θλιβόμενοι
 ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ
 9 ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπό-
 μενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι,
 1 K 15,31. 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι
 περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
 R 8,86. 11 σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες
 εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ
 ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ
 12 ἡμῶν. ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ
 Ps 116,10. 13 ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς
 πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἐπίστευσα, διὸ
 ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν,
 1 K 6,14. 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς
 R 8,11. 1,8—8. 15 σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ
 γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ
 τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν
 10. ■ 3,16. 16 δόξαν τοῦ θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ'
 εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ
 R 8,17.18. 17 ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. τὸ
 γὰρ παραντῖκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως καθ'

5 Χρ. Ἰησ. : ■ Ἰησ. Χρ. | Ἰησοῦν 2^ο : h Ἰησοῦ (W
 Ἰησοῦν,) 10 T ἐν τοῖς σώμασιν η. (2^ο) 13 διο 1^ο : T+
 και 14 κυριον : [H]—W 17 θλιψ. : hRT+ ἡμων

4 καταναγασαι CDa (δι- A) + αυτοις K5 6 λαμβαι
 FGm5 | — ος D*a | τ. θεου : αυτου C*D*a | Ἰησοῦ Χρ.
 NC5 14 σὺν 1^ο : δια KL5 16 cf 1 | εσωθεν Kα5
 17 παραντῖκα : + προσκαιρον και D*FG 31

- fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriae Christi, qui est imago Dei. Non enim nos-
 metipsos praedicamus, sed Iesum Christum
 Dominum nostrum: nos autem servos vestros
 per Iesum: quoniam Deus, qui dixit de tene-
 bris lucem splendescere, ipse illuxit in cordi-
 bus nostris ad illuminationem scientiae clari-
 tatis Dei, in facie Christi Iesu.
- Habemus autem thesaurum istum in vasis
 fictilibus: ut sublimitas sit virtutis Dei, et
 non ex nobis. In omnibus tribulationem pa-
 timur, sed non angustiamur: aporiamur, sed
 non destituimur: persecutionem patimur, sed
 non derelinquimur: deiicimur, sed non peri-
 mus: semper mortificationem Iesu in corpore
 nostro circumferentes, ut et vita Iesu mani-
 festetur in corporibus nostris. Semper enim
 nos, qui vivimus, in mortem tradimur propter
 Iesum: ut et vita Iesu manifestetur in carne
 nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur,
 vita autem in vobis. Habentes autem eun-
 dem spiritum fidei, sicut scriptum est: Cre-
 didi, Propter quod locutus sum: et nos cre-
 dimus, propter quod et loquimur: scientes
 quoniam qui suscitavit Iesum, et nos cum
 Iesu suscitabit, et constituet vobiscum. Omnia
 enim propter vos: ut gratia abundans, per
 multos in gratiarum actione, abundet in gloriam
 Dei. Propter quod non deficimus: sed licet
 is, qui foris est, noster homo corrumpatur:
 tamen is, qui intus est, renovatur de die in
 diem. Id enim, quod in praesenti est momen-
 taneum et leve tribulationis nostrae, supra

5 1,24.

6 3,18. Gn 1,3.
Is 9,1.
2 P 1,3.

7 5,1. Act 9,15.

8 1,8; 7,5.

9

10 1 K 15,31.

11 R 8,36.

12

13 Ps 118,10.

14 1 K 8,14.
R 8,11.

15 1,3-6.

16 10. E 3,18.

17 R 8,17,18.

4 - illis **CAF** | quae **A** 5 - nostrum | Ies. 2°]
 Christum **F** 6 (- de) | lumen **F** | ipse] qui | (faciem)
 7 (habentes) 8 operiamur **F** 9 derel.] + humiliamur,
 sed non confundimur **§** 10 semp. [enim] | - nostro **CA**¹
 | > in corp. n. manif. 13 (- et 2°) 14 Ihesu (1°) **F** |
 suscitavit 2° **CAF** | > susc. cum Iesu **A**¹ | constituit **F**
 15 (multas grat. actiones) | - in 1° | (gloria) 16 (defe-
 cimus) | his **bis** **F** | corrumpitur | die (2°) **F** 17 (- est)

- modum in sublimitate aeternum gloriae pon-
 dus operatur in nobis, non contemplantibus
 nobis quae videntur, sed quae non videntur.
 Quae enim videntur, temporalia sunt: quae
 autem non videntur, aeterna sunt. Scimus
 enim quoniam si terrestris domus nostra hu-
 ius habitationis dissolvatur, quòd aedificatio-
 nem ex Deo habemus, domum non manu-
 factam, aeternam in caelis. Nam et in hoc
 ingemiscimus, habitationem nostram, quae de
 caelo est, superindui cupientes: si tamen
 vestiti, non nudi inveniamur. Nam et qui
 sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gra-
 vati: eo quòd nolumus expoliari, sed super-
 vestiri, ut absorbeatur quod mortale est, a
 vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum,
 Deus, qui dedit nobis pignus spiritus. Au-
 dentes igitur semper, scientes quoniam dum
 sumus in corpore, peregrinamur a Domino:
 (per fidem enim ambulamus, et non per spe-
 ciem) ¹audemus autem, et bonam voluntatem
 habemus magis peregrinari a corpore, et
 praesentes esse ad Dominum. Et ideo conten-
 dimus sive absentes, sive praesentes placere
 illi. Omnes enim nos manifestari oportet
 ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque
 propria corporis, prout gessit, sive bonum,
 sive malum.
- Scientes ergo timorem Domini homini-
 bus suademus, Deo autem manifesti sumus.
 Spero autem et in conscientiis vestris ma-
 nifestos nos esse. Non iterum commen-
 damus nos vobis, sed occasionem damus
 vobis gloriandi pro nobis: ut habeatis

17 sublimitatem $\mathfrak{F}$ | - in 3°
 5,1 habeamus 8 [et] non 4 - hoc | habita-
 culo $\mathfrak{F}$ | a] in $\mathfrak{F}$ 5 efficit $\mathfrak{F}$ | (- deus) | spi-
 ritu $\mathfrak{F}$ 6 (audientes) | et scient. in hoc corp. $\mathfrak{F}$
 7 (et] sed) 8 habentes $\mathfrak{F}^1$ | deum 12 > nos
 commend. | - vobis $\mathfrak{F}$ 2°

ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης
κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλε- 18 H 11,1.3.
πόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπό- Kol 1,16.
μενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.
Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ 5 Job 4,19.
σκήνους καταλυθῆ, οἰκοδομῆν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, 2 P 1,18.14.
οἰκίαν ἀχειροποιητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν ■ R 8,23.
τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴ γε 3
καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὐρεθησόμεθα. καὶ 4 1 K 15,53.
γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκῆνει στενάζομεν βαρούμενοι, Sap 9,15.
ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι,
ἵνα καταποθῆ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ ■ 1,22. R 8,16.23.
κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δούς E 1,18.14.
ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. Θαρροῦντες 6 H 11,18.
οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ
σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· διὰ πίστεως 7 1 K 18,12.
γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἶδους· θαρροῦμεν δὲ 8 Ph 1,23.
καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώμα-
τος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. διὸ καὶ 9 Pa 89,13.
φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες,
εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς 10 Act 17,31.
φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ R 2,16; 14,10.
Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώ-
ματος πρὸς ᾧ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.
16 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους 11 4,2.
πείθομεν, θεῶ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ 1 P 1,17.
7 ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. οὐ 12 8,1.
πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμῆν
διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε

5,1 H εχομεν οικιαν 3 ει γε (T ειγε) : h ει περ RW
ειπερ 4 H βαρουμενοι εφ ω | W αλλα 5 T αραβωνα
7 H ειδους, — 10 φαυλον : W κακον

5,3 εκδυσασαμενοι D*FG 4 σκηνει : + τουτω DGa
5 κατεργαζομενος DG | ■ και δους K5 8 θαρρουντες na
10 τα : a ει — προς α D*FG | δια : ιδια latt 12 ου
γαρ K5 | ημων : υμων nB

πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν
 13 καρδίᾳ. εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῶ· εἴτε σωφρο-
 14 νοῦμεν, ὑμῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει
 ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰς ὑπὲρ πάντων

1 T 2,6. R 14,7,8. 15 ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον·¹ καὶ ὑπὲρ
 πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς
 ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερο-
 16 θέντι. Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν
 κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χρι-

R 8,1,10. G 8,15. Ap 21,5. Is 48,18; 65,17. 17 στόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκουμεν. ὥστε εἰ τις
 ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν,

R 5,10. 1 K 1,80. 18 ἰδοὺ γέγονεν καινά. τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ
 τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ

R 3,24,25. Kol 1,19,20. 1 J 3,20. 19 δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ὡς
 ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων

Is 52,7. J 8,46. H 4,15; 13,12. G 3,13. 1 K 1,80. Ph 3,9. 1 P 2,22. 20 λαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς

τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ
 21 Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. τὸν μὴ γνόντα
 ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα
 ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

1,24; 5,20. 6 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς
 κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· —

Is 49,8. L 4,19,21. 2 λέγει γάρ·

καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου

καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι·

ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα

■ σωτηρίας· — μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσ-

4,2. 4 κοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία,¹ ἀλλ' ἐν παντὶ
 συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπο-

15 W εγεροθεντι· 19 Ti (eti T⁴) αυτων και 6,4 RT
 συνισταντες | W διακονοι εν υ. πολλη εν

12 μη εν : ου Ca⁵ 16 ει : + δε La⁵ 17 καινα :
 + τα παντα K⁵ 6,2 ευπρ. : δεκτος FG 3 η διακ.
 ημων Da 4 συνισταντες K⁵

- ad eos, qui in facie gloriantur, et non in corde. Sive enim mente excedimus, Deo: 13
sive sobrii sumus, vobis. Charitas enim 14
Christi urget nos: aestimantes hoc, quoniam
si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes
mortui sunt; et pro omnibus mortuus est 15 J T 2,8.
R 14,7.8.
Christus: ut, et qui vivunt, iam non sibi vi-
vant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est et re-
surrexit. Itaque nos ex hoc neminem no- 16
vimus secundum carnem: Et si cognovimus
secundum carnem Christum: sed nunc iam
non novimus. Si qua ergo in Christo nova 17 R 8,1.10.
G 6,15. Ap 21,5.
Is 43,18; 65,17.
creatura, vetera transierunt: ecce facta sunt
omnia nova. Omnia autem ex Deo, qui nos 18 R 5,10.
reconciliavit sibi per Christum: et dedit nobis
ministerium reconciliationis. quoniam quidem 19 R 3,24.25.
Kol 1,19.20.
Deus erat in Christo mundum reconcilians
sibi, non reputans illis delicta ipsorum, et
posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro 20 Is 52,7.
Christo ergo legatione fungimur, tamquam
Deo exhortante per nos. Obsecramus pro
Christo, reconciliamini Deo. Eum, qui non 21 J 8,46. H 4,15.
G 3,13.
1 K 1,30.
Ph 3,9.
1 P 2,22.
noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit,
ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso.
Adiuvantes autem exhortamur ne in vacuum 6
gratiam Dei recipiatis. Ait enim: 2 1,24; 5,20.
Is 49,8.
L 4,10.21.
Tempore accepto exaudivi te,
et in die salutis adiuvi te.
- 17* Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies
salutis. nemini dantes ullam offensionem, ut non 3
vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus 4 4,2.
exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in

14 iudicantes F² 15 — Christus | — ut F¹ 16 (Ita)
| — ex hoc A¹F¹ 17 Christo. | — omnia 18 > reconc.
nos | mysterium F² — 20 (legationem) | reconciliari F¹
6,1 et exhort. | gratia AF 2 — in A | (diem) |
adiuvavi 3 (— offens.) | (— nostr.) 4 — in 1° F¹

- 11,23-27. 5 multa patientia, in tribulationibus, in necessi-
 1 T 4,12. 6 tatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus,
 R 12,9. in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in
 1 K 2,4. 7 ieiuniis, in castitate, in scientia, in longan-
 imitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in
 M4 27,99. 8 charitate non ficta, in verbo veritatis, in vir-
 tute Dei, per arma iustitiae a dextris, et a
 4,10,11. 9 sinistris, per gloriam, et ignobilitatem, per
 Ps 118,18. infamiam, et bonam famam: ut seductores,
 et veraces, sicut qui ignoti, et cogniti: quasi
 Ph 4,12,13. 10 morientes, et ecce vivimus: ut castigati, et
 non mortificati: quasi tristes, semper autem
 gaudentes: sicut egentes, multos autem locu-
 pletantes: tanquam nihil habentes, et omnia
 possidentes.
 Ps 119,92. 11 Os nostrum patet ad vos o Corinthii, 18
 12 cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini
 in nobis: angustiamini autem in visceribus
 1 K 4,14. 13 vestris: eandem autem habentes remuneratio-
 nem, tanquam filiis dico: dilatamini et vos.
 E 5,7,11. 14 Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quae
 enim participatio iustitiae cum iniquitate?
 15 Aut quae societas luci ad tenebras? Quae
 autem conventio Christi ad Belial? Aut quae
 1 K 3,10. 16 pars fidei cum infidei? Qui autem consensus
 Jv 20,12. templo Dei cum idolis? Vos enim estis tem-
 Ez 37,27. plum Dei vivi, sicut dicit Deus: Quoniam
 J 14,23. inhabitabo in illis, et inambulabo inter eos,
 et ero illorum Deus, et ipsi erunt mihi
 populus.
 Jr 51,45. 17 Propter quod exite de medio eorum,
 Ez 20,34,41. et separamini, dicit Dominus,
 Is 52,11. Ap 18,4.

6 > in spir. s. in suav. *F* 7 — a 2°
 9 (— qui) | (*C inc. v.* Quasi) 14 (lucis) 15 Belliar
C F | infidele *Is* Quis *C* | — inter eos
 (ad p. 467) 17 (*C inc. v.* 18 et ego)

μονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ¹ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ¹ ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ¹ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὀπλῶν τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ¹ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ¹ ὡς ἀγνοοῦμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ¹ ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορινθιοί, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτνται· οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

47 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνη καὶ ἀνομία, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹ τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ, ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συνκατάθεσις ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνπεριπατήσω,

καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μου λαός.

διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος,

17 Is 52,11.
Jr 51,45.
Ap 18,4.

5 W νηστειαίς· 7.8 W ἀριστερῶν δια 14 RT ἀνο-
μα; 15 R Βελίαρ; | h πιστοῦ 16 RW συγκ. | W ἐμπεριπ.

9 παιδ. : πειραζόμενοι D*FG 15 Χριστῶ Daς
16 ὑμεῖς εἰ εσθε Caς | μου : μοι Daς

καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτωθῃς·

κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,

Sm 7,14.8. 18
Is 43,6.
1,9; 32,38.
Hos 1,10.
3,18 Lxx.

καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα,

καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας,

λέγει κύριος παντοκράτωρ.

2 P 1,4.
1 J 3,3.

7 ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, 15

καθαρίζομεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ
σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην

12,17.
Act 20,32.

■ ἐν φόβῳ θεοῦ. Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδική- 8

σαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλευονεκτή-

6,11—18.

■σαμεν. πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω· προσείρηκα γὰρ

ἵνα ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἔσθε εἰς τὸ συναπο-

4 θανεῖν καὶ συνζῆν. πολλή μοι παρησία πρὸς

ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρω-

μαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ

2,18.
Act 20,1,2.

5 ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων

ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἢ

σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν

2,4. 2,18.
3,6; 128,6.
Is 66,2.

6 μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς

ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ

7 Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ

καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἢ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν,

ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν

ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με

2,4. 8 μᾶλλον χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν

τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην,

βλέπω ὅτι ἢ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν

9 ἐλύπησεν ὑμᾶς, ἵνα νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπή-

θητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπή-

θητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε

7,4 W ἐν τῇ χαρᾷ 5 W εσχεν | Η θλιβομενοι — ες.
μαχαι, εσ. φοβοι —. 8 εἰ 2° : W εἰ δε | Η (βλεπω ... ελυπι.
υμας) | βλεπω : h^m[R]T+ γαρ h^m εἰβ βλεπων

7,1 (σαρκός, καὶ πν. ε. α.) | πνευματος : αιματος Marcion

et immundum ne tetigeritis:

et ego recipiam vos:

et ero vobis in patrem,

et vos eritis mihi in filios, et filias,

dicit Dominus omnipotens.

18 2 Sm 7,8.14.
Iu 43,6.
Jr 31,9; 38.
Hos 1,10.
Am 4,18 Lx.

19 Has ergo habentes promissiones charissimi, 7

mundemus nos ab omni inquinamento carnis,

et spiritus perficientes sanctificationem in ti-

more Dei. Capite nos. Neminem laesimus, 2

neminem corrupimus, neminem circumvenimus.

Non ad condemnationem vestram dico. prae- 3

diximus enim quòd in cordibus nostris estis

20 ad commoriendum, et ad convivendum. Multa 4

mibi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio

pro vobis, repletus sum consolatione, supera-

bundo gaudio in omni tribulatione nostra.

Nam et cum venissemus in Macedoniam, nullam 5

requiem habuit caro nostra, sed omnem tri-

bulationem passi sumus: foris pugnae, intus

timores. Sed qui consolatur humiles, conso- 6

latus est nos Deus in adventu Titi. Non 7

solum autem in adventu eius, sed etiam in

consolatione, qua consolatus est in vobis, re-

ferens nobis vestrum desiderium, vestrum

fletum, vestram aemulationem pro me, ita ut

magis gauderem. Quoniam etsi contristavi 8

vos in epistola, non me poenitet: etsi poeni-

teret, videns quòd epistola illa (etsi ad horam)

vos contristavit; ¹ nunc gaudeo: non quia con- 9

tristati estis, sed quia contristati estis ad

poenitentiam. Contristati enim estis secundum

Deum, ut in nullo detrimentum patiamini

12,17.
Act 20,33.

6,11—13.

Act 20,1.2.

1,3.4. 2,13.
1's 113,6; 188
Is 60,2.

2,4.

(cf p. 466) 7,1 igitur | carnis et spiritus, | (Christi)
2 corrumpimus (¹-ur) A 3 - vestram | praedixi | (eritis)
4 consolationem F | trib. vestra G 5 - in |
- sumus 6 est] + et F | > deus nos A | adven-
tum F, it 7 7 solacio quo | vobis] nobis F¹ 8 vid. enim F

- Mt 27,3-5. 10 ex nobis. Quae enim secundum Deum tristitia
 II 12,17. est, poenitentiam in salutem stabilem opera-
 tur: saeculi autem tristitia mortem operatur.
 11 Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum con-
 tristari vos, quantam in vobis operatur soli-
 citudinem: sed defensionem, sed indignationem,
 sed timorem, sed desiderium, sed aemulationem,
 sed vindictam. in omnibus exhibuistis vos, in-
 12 contaminatos esse negotio. Igitur, etsi scripsi
 vobis, non propter eum, qui fecit iniuriam,
 nec propter eum, qui passus est: sed ad ma-
 nifestandam sollicitudinem nostram, quam ha-
 13 bemus pro vobis coram Deo: ideo consolati
 sumus. In consolatione autem nostra, ab-
 undantius magis gavisi sumus super gaudio
 Titi, quia reffectus est spiritus eius ab omni-
 14 bus vobis. et si quid apud illum de vobis
 gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut
 omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et
 gloriatio nostra, quae fuit ad Titum, veritas
 15 facta est, et viscera eius abundantius in vobis
 2,9. E 8,5. Ph 2,12. sunt: reminiscens omnium vestrum obedi-
 entiam: quomodo cum timore, et tremore ex-
 16 cepistis illum. Gaudeo quòd in omnibus con-
 fido in vobis.
 R 15,26. 8 Notam autem facimus vobis fratres 21
 gratiam Dei, quae data est in Ecclesiis Ma-
 2 cedoniae: quòd in multo experimento tri-
 bulationis abundantia gaudii ipsorum fuit,
 et altissima paupertas eorum abundavit in
 3 divitias simplicitatis eorum: quia secundum
 virtutem testimonium illis reddo, et supra

10 tristitiam (2°) F 12 > pro vob. habemus | coram |
 pr ad vos (C inc. v. 13 coram Deo:) 13 (- magis) |
 s. gaudium 15 in vos JCA | reminiscens F (oboe-
 dientium) | eum 8,1 faciemus F¹ (feci) | - fratres F¹
 2 trib. eorum F² | gaudi A (gaudia) | - fuit

ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς 10 Mt 27,3-5.
H 12,17.
σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κό-
σμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ 11
τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι πόσῃν κατειργά-
σατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκ-
τησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον,
ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
ἀγνοῦς εἶναι τῷ πράγματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα 12
ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ
ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν
σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. ¹ διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. Ἐπὶ 13 2,13.
δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον
ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπανται
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν· ὅτι εἴ τι 14
αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθη,
ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν,
οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια
ἐγενήθη. καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως 15 2,9.
E 6,5.
Ph 2,12.
εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων
ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέ-
ξασθε αὐτόν. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν 16
ὑμῖν.

4816 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ 8 R 15,26.
9 θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακε-
δονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεῖα 2
τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάρους πτωχεῖα
αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἀπλότη-
τος αὐτῶν· ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ 3

11 T κατηργασατο 12 ουχ : T ουκ | ουδε : H pr [αλλ]
13 RW παρακεκλημεθα, επι 14 επι : hR pr ἡ

10 εργαζ. : κατεργαζεται FGa5
εν υμιν CFa | εν τω πρ. Ka5
ημων ... υμων 5° ημ. ... ημων G
υμων BF | η προς Τιτον DGa
3 παρα : υπερ KLa5

11 λυπ. υμας Da5 |
12 υμων ... ημων :
14 παντοτε CFG | η κ.
8,2 τον πλουτον Da5

- Act 11,29. 4 δύναμιν, ἀνθαιρέτοι¹ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως
 δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς
 5 διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, καὶ οὐ καθὼς
 ἠλπίσαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ
 6 καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, εἰς τὸ παρακαλέσαι
 ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήξατο οὕτως καὶ
 7 ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ἀλλ'
 ὡσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ
 γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν
 ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.
 8 Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων
 σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον
 9 δοκιμάζων· γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν
 10 πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλου-
 τήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ
 ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ
 11 καὶ τὸ θέλειν προενήξασθε ἀπὸ πέρουσι· νυνὶ δὲ
 καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ
 προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι
 12 ἐκ τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ
 13 ἐὰν ἔχη εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ
 ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος
 9,12. 14¹ ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ
 ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα
 γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται
 15 ἰσότης,¹ καθὼς γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεό-
 16 νασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν. Χάρις
 δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
 17 ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι τὴν μὲν παρακλήσιν

3 T δύναμιν αυθ.

3.4 RT αυθαιρετοι, -μετα

4 H ημων, την ... αγιους, —

5 HR αλλ 7 hRT εξ

υμων εν ημιν 9 Χριστου : [H]—W

12 T αν

13.14 hRT

θλιψις, (et W) αλλ εξ ισοτητος· εν

4 fin + δεξασθαι ημας 1325

8 δοκιμαζω D*FG

9 δι ημας CK | εκεινου : αυτου DG

12 (καθ' ο δ bis)

13 υμιν δε Da5 16 οντι DGa

virtutem voluntarii fuerunt, cum multa ex- 4 9,1. Act 11,29
 hortatione obsecrantes nos gratiam, et com-
 municationem ministerii, quod fit in Sanctos.
 Et non sicut speravimus, sed semetipsos de- 5
 derunt primùm Domino, deinde nobis per
 voluntatem Dei, ¹ ita ut rogaremus Titum: ut 6
 quemadmodum coepit, ita et perficiat in vobis
 22 etiam gratiam istam. Sed sicut in omnibus 7 1 K 1,5.
 abundatis fide, et sermone, et scientia, et 1 K 16,1,2.
 omni sollicitudine, insuper et charitate vestra
 in nos, ut et in hac gratia abundetis. Non 8
 quasi imperans dico: sed per aliorum sollici-
 tudinem, etiam vestrae charitatis ingenium
 bonum comprobans. Scitis enim gratiam Do- 9 Mt 8,20.
 mini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos
 egenus factus est, cum esset dives, ut illius
 inopia vos divites essetis. Et consilium in 10
 hoc do: hoc enim vobis utile est, ² qui non
 solum facere, sed et velle coepistis ab anno
 priore: ¹ nunc vero et facto perficite: ut quem- 11
 admodum promptus est animus voluntatis,
 ita sit et perficiendi ex eo, quod habetis. Si 12 Prv 3,27,28.
 enim voluntas prompta est, secundum id, quod Mc 12,43.
 habet, accepta est, non secundum id, quod
 non habet. Non enim ut aliis sit remissio, 13
 vobis autem tribulatio, sed ex aequalitate.
 In praesenti tempore vestra abundantia il- 14 9,12.
 lorum inopiam suppleat: ut et illorum ab-
 undantia vestrae inopiae sit supplementum,
 ut fiat aequalitas, ¹ sicut scriptum est: Qui 15 Ex 16,18.
 multum non abundavit: et qui modicum,
 non minoravit. Gratias autem Deo, qui 16
 dedit eandem sollicitudinem pro vobis in
 corde Titi, quoniam exhortationem quidem 17

6 ut 2° | et F¹ | (- et) | in nos F in vos |
 grat. [dei] ist. 7 (- omni) | - insuper 8 (- sed)
 | (propter) | (ing. probans) 11 (anima)^{em} 12 - est 1°
 [G] F¹ | - id 2° 13 alii A¹ | sed] + et A 14 in hoc
 temp praesenti F | inopia F | (aequalitatis) 15 (G) inc.
 v. Qui | mult. habet F | minorabit F 17 exh.
 quid.] consolationem F

- suscepit: sed cum sollicitior esset, sua voluntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem, cuius laus est in Evangelio per omnes Ecclesias: non solum autem, sed et ordinatus est ab Ecclesiis comes peregrinationis nostrae in hanc gratiam, quae ministratur a nobis ad Domini gloriam, et destinatum voluntatem nostram: devitantes hoc, ne quis nos vituperet in hac plenitudine, quae ministratur a nobis. Providemus enim bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Misimus autem cum illis et fratrem nostrum, quem probavimus in multis saepe sollicitum esse: nunc autem multo sollicitiorem, confidentia multa in vos, ¹sive pro Tito, qui est socius meus, et in vos adiutor, sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum, gloria Christi.
- Ostensionem ergo, quae est charitatis vestrae, et nostrae gloriae pro vobis, in illos ostendite in faciem Ecclesiarum. Nam de ministerio, quod fit in sanctos ex abundantia est mihi scribere vobis. Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis glorior apud Macedones. Quoniam et Achaia parata est ab anno praeterito, et vestra aemulatio provocavit plurimos. Misi autem fratres: ut ne quod gloriamur de vobis, evacuetur in hac parte, ut (quemadmodum dixi) parati sitis: ne cum venerint Macedones mecum, et invenerint vos imparatos, erubescamus nos (ut non dicamus

17 accepit, cum sit autem sollicitior voluntarius prof. F
 18 et.] autem **IF** | fr. nostrum **SF** | > in ev. est **F**
 (- est) 19 sed et] verum etiam **F** | - est |
 ecclesias **F** | in hac gratia | ad] + eandem **F** | et [ad] |
 designatam **F** 20 repraesentat **F** | fin + in Domini gloriae **S**
 21 bonam **F** | - etiam **F**¹ 23 adiutor in vobis **F** in vobis adi. **S** | gloriae **SU** | domini **F**¹
 24 carit. nostrae **F** | in ipsis ostendentes **F** | facie **A**
 9,2 enim voluntatem vestram **F**¹ | Macedonas **S** Macedonas **F** | - et ¹⁰ | vestra] quae ex vobis est **F**
 3 Misimus **S** | fratrem ne **F**¹ | evac.] + ut exultatio v. stra (nostra) quae (quam) de vobis habemus non evacuetur **F**¹
 4 > mecum Macedones | - vos ¹⁰**A**¹ | nos] + in hac parte **F**

ἔδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων ἀνθαίρετος
 ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ' 18
 αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
 διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ 19 G 2,10.
 καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος
 ἡμῶν ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ'
 ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προ-
 θυμίαν ἡμῶν, ¹στελλόμενοι τοῦτο, μὴ τις ἡμᾶς 20
 μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονου-
 μένῃ ὑφ' ἡμῶν· προνοοῦμεν γὰρ καλὰ οὐ μόνον 21 P^{rv} 3,4 LXX.
 ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων.
 συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν 22
 ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον
 ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει
 πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς 23 7,18; 12,18.
 ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν,
 ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. τὴν οὖν 24 7,14.
 ἐνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως
 ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσ-
 ωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9 17 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους 9 8,4,20.
 περισσόν μοι ἐστὶν τὸ γράφειν ὑμῖν· οἶδα γὰρ τὴν 2 8,19.
 προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακε-
 δόσιν ὅτι Ἄχατα παρεσκευάσται ἀπὸ πέρουσι, καὶ τὸ
 ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ 3 8,24.
 τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ
 ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον
 παρεσκευασμένοι ἦτε, μὴ πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν 4
 ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εἰρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευά-
 στους κατασχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν

18 T τον αδελφον μετ αυτου, 19 H — ου μ. ... προθ.
 ημων, — | εν : T συν | HR— αυτου 22 W σπουδαιότερον,
 πεποιθ. δε 24 H Την | K ενδειξασθε

21 προνοουμενοι CKL5+ γαρ O 9,2 το : ο εξ Da5
 4 λεγω C*DG

5 ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι

Fr 11,24;
19,17.

6 οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. Τοῦτο δέ, ὁ σπειρῶν φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπειρῶν ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ

R 12,8.
Fr 22,8 Lxx.
1 Chr 29,17.

7 θερίσει. ἕκαστος καθὼς προήρηται τῇ καρδίᾳ,

μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότιν

8 ἀγαπᾷ ὁ θεός. δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον

Fr 112,9. 9 ἀγαθόν, καθὼς γέγραπται·

ἔσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν,

ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Is 55,10.
Hos 10,12.

10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπειρόντι καὶ ἄρτον

εἰς βρωσὴν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον

ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης

1,11; 4,15.

11 ὑμῶν· ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλό-

τητα, ἣτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ

8,14.

12 θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ

μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν

ἀγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐ-

13 χαριστιῶν τῷ θεῷ· διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας

ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς

ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ

καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς

14 πάντα, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποδούν-

των ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ

5 W ὑμων ταυτην, | T — και 2^ο 9.10 H (καθως ...
δικ. υμων) 10 σπερμα : W σπορον 11 τω θεω : h θεου
W θεω (H,R,W) 12 H — οτι ... τω θεω, —

4 ταυτη : + της κωχησεως Ka5 5 εις : προς B Da
7 προαιρειται Da5 8 δυνατος Ka5 9 αιωνα : + του αιωνος
FG vg 10 χορηγησαι ... πληθυναι ... αυξησαι F Ga5 18 και
δια B

vos) in hac substantia. Necessarium ergo 5
 existimavi rogare fratres, ut praeveniant ad
 vos, et praeparent repromissam benedictionem
 hanc paratam esse sic, quasi benedictionem,
 non tamquam avaritiam. Hoc autem dico: 6 Prv 11,24;
 Qui parce seminat, parce et metet: et qui 19,17.
 seminat in benedictionibus, de benedictionibus
 et metet. Unusquisque prout destinavit in 7 R 12,8.
 corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: Prv 22,8 Lxx.
 hilarem enim datorem diligit Deus. Potens 8 1 Chr 29,17.
 est autem Deus omnem gratiam abundare
 facere in vobis: ut in omnibus semper omnem
 sufficientiam habentes, abundetis in omne opus
 bonum, sicut scriptum est: 9 Ps 112,9.
 Dispersit, dedit pauperibus:
 iustitia eius manet in saeculum saeculi.
 Qui autem administrat semen seminanti: et 10 Is 55,10.
 panem ad manducandum praestabit, et multi- Hos 10,12.
 plicabit semen vestrum, et augebit incrementa
 frugum iustitiae vestrae: ut in omnibus locu- 11 1,11; 4,15.
 pletati abundetis in omnem simplicitatem,
 quae operatur per nos gratiarum actionem
 Deo. Quoniam ministerium huius officii non 12 8,14.
 solum supplet ea, quae desunt sanctis, sed
 etiam abundat per multas gratiarum actiones
 in Domino, per probationem ministerii hu- 13
 ius, glorificantes Deum in obedientia confes-
 sionis vestrae, in Evangelium Christi, et sim-
 plicitate communicationis in illos, et in omnes,
 et in ipsorum obsecratione pro vobis, desi- 14
 derantium vos propter eminentem gratiam Dei

5 (— ergo) | praeveniat *F*¹ | (et] ut) | promissam
 | tamq.] quasi 6 — dico | quoniam qui *F*² |
 metit 1° *F* (2°) | (— et 2°) | in benedictione ex bene-
 dictione et met. vitam aeternam *F* 7 un. secundum
 propositum cordis *F* | — in] de *A* | (— enim)
 8 (— deus) | — facere *F*¹ | — omnem *F* | in omni opere
 bono *F* 9 dispersit *F* | in aeternum. 10 (ministrat) |
 praestavit et multiplicavit *F* 11 (— nos) | actione *F*²
 12 (desint) 13 (oboedientiam) 14 — in 1° | observa-
 tione *A* | (— dei)

15 in vobis. Gratias Deo super inenarrabili dono eius.

<sup>1 K 2,3.
G 5,2.</sup> 10 Ipse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem, et modestiam Christi, qui in

11. ^{1 K 4,21.} 2 autem confido in vobis. Rogo autem vos ne²³ praesens audeam per eam confidentiam, qua existimor audere in quosdam, qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem ambulemus.

<sup>E 6,13-17.
13,10.</sup> 3 In carne enim ambulantes, non secundum 4 carnem militamus. Nam arma militiae nostrae non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes,

5 et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi,

^{2,9.} 6 et in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam, cum impleta fuerit vestra obedientia.

7 Quae secundum faciem sunt, videte. Si quis confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet iterum apud se: quia sicut ipse Christi est, ita

<sup>12,6; 13,10.
1 K 5,4,5.</sup> 8 et nos. Nam, et si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in aedificationem, et non in destru-

9 ctionem vestram: non erubescam. Ut autem non existimer tamquam terrere vos per episto-

1. 10 stolas: quoniam quidem epistolae, inquit, graves sunt et fortes: praesentia autem cor-

^{13,2,10.} 11 poris infirma, et sermo contemptibilis: hoc cogitet qui eiusmodi est, quia quales sumus

^{3,1; 5,12.} 12 in facto. Non enim audemus inserere, aut comparare nos quibusdam, qui seipsos commendant: sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes,

15 Grat. ago H 10,1 faciem CAF^1 | — sum
2 — vos | (audiam et audire) | existimo EF
4 — sunt 5 (— se) | — in A^1 6 vestr. oboedientiam F 7 confidet A | Christi 1^0] + servum F |
(— se) | (hic) | (— iterum) 8 — nobis
9 — autem [E] F | (exstimemur) 10 fortis A
11 hoc [ergo]

Προς Κορινθίους β' 9,15—10,12.

ἐφ' ὑμῖν. Χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆται 15
αὐτοῦ ὄρωρεᾷ.

50 10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ 10 ^{1 κ 2,3.}
τῆς πραύτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς ^{Γ 5,2.}
κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ
θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρη- 2 ^{11. 1 κ 4,2.}
σαι τῇ πεποιδῆσει ἢ λογιζομαι τολμησαι ἐπὶ τινὰς
τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περι-
πατοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ 3
σάρκα στρατευόμεθα, τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας 4 ^{Ε 8,18—17.}
ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς ^{18,10.}
καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογιζομένους καθαιροῦντες
καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ
θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπα-
κοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἐτοιμίῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι 6 ^{2,9.}
πᾶσαν παρακοὴν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέ- 7
ποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω
πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ,
οὕτως καὶ ἡμεῖς. ἐάν τε γὰρ περισσότερόν τι 8 ^{12,6; 13,10.}
καυχῆσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ^{1 κ 5,4,5.}
ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν
ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν 9
ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι αἱ ἐπι- 10 ^{1.}
στολαὶ μὲν, φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ ^{11,6.}
παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενῆς καὶ ὁ λόγος ἐξου-
θενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἰοί 11 ^{13,2,10.}
έσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι
καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐνκρίναι 12 ^{3,1; 5,12.}
ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόν-
των· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες

10,1 H ἐπιεικείας 4 H — τα γὰρ ... ὀχυρωμάτων, — |
T στρατιᾶς 7 RT βλέπετε; 8 h— τε | T καυχῆσομαι
10 hW φασιν 12 RW εγκρ. | R συγκρ. bis

10,7 δοκεῖ πεποιδεῖναι B | εφ : αφ CDAε 8 ο κυρ.
ἡμιν FGAε

10,13—11,7. Προς Κορινθίους β'

καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιάσιν.

R 12,3. 13 ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὐ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ

14 θεὸς μέτρον, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ
ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυ-

R 15,20. 15 γελίῳ τοῦ Χριστοῦ, οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι
ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες ἀξανα-

Act 19,21. 16 κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, εἰς τὰ
ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ

r 9,22,23. 17 κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι. Ὁ δὲ καυχώ-

1 K 1,81. 1 K 4,5. 18 μενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω· οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν
συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ
κύριος συνίστησιν.

11 Ὅφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τι ἀφροσύνης.^{51 18}

E 5,26,27. 2 ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλωτῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ
ζηλωτῶ, ἠρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον

Gn 3,4,13. 3 ἀγνήν παραστήσαι τῷ Χριστῷ· φοβοῦμαι δὲ μή
1 T 2,14. πως, ὡς ὁ ὄφις ἐξήπάτησεν Ἐῶαν ἐν τῇ πανουργίᾳ
αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλό-

G 1,8,9. 4 τητος [καὶ τῆς ἀγνότητος] τῆς εἰς Χριστόν. εἰ
μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν

οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ
οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε,

12,11. 5 καλῶς ἀνέχεσθε. λογιζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκένοι
1 K 15,10. G 2,8,9. 6 τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ

K 2,1,2,13. E 3,4. 10,10. λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώ-

K 9,12,18. 7 σαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. Ἡ ἁμαρτίαν ἐποίησα

13,14 H υμων· — ου ... χριστου· — 14 ου γαρ ως ...
εαυτους; : hW ως γαρ ... εαυτους; | R Χριστου· 18 RT ἀλλ
11,2 RW ζηλωτῶ· 3 H Ἐῶαν | [καὶ τ. αγν.] : RW—T |
εἰς : KR+ τον 4 hT ανειχεσθε (TiW·) 5 γαρ : W δε

12,13 — ου συνι. ημεεις δε D*FG 13-καυχωμενοι FG
18 συνιστων KLa5 11,1 ὄφελον Fa | μ. τη αφροσυνη
KLa5¹ 2 (— ημ. . . ανδρι —) 3 μηποτε FG | ουτω
φθαρη Ka5 4 (ἀν εἶχεσθε Hagge) 6 φανερωθεντες Ka5

- et comparantes nosmetipsos nobis. Nos autem **13** R 12,3.
 non in immensum gloriabimur, sed secundum
 mensuram regulae, qua mensus est nobis Deus,
 mensuram pertingendi usque ad vos. Non **14**
 enim quasi non pertingentes ad vos, super-
 extendimus nos: usque ad vos enim perveni-
 mus in Evangelio Christi. non in immensum **15** R 15,20.
 gloriantes in alienis laboribus: spem autem
 habentes crescentis fidei vestrae, in vobis
 magnificari secundum regulam nostram in
 abundantiam, ¹ etiam in illa, quae ultra vos **16** Act 19,21.
 sunt, evangelizare, non in aliena regula in
 iis quae praeparata sunt gloriari. Qui autem **17** Jr 9,22,23.
 gloriatur, in Domino gloriatur. Non enim **18** I K 1,31.
 qui seipsum commendat, ille probatus est: **18** I K 4,5.
 sed quem Deus commendat.
- 24** Utinam sustineretis modicum quid insi- **11**
 pientiae meae, sed et supportate me: Aemulor **2** E 5,26,27.
 enim vos Dei aemulatione. Despondi enim
 vos uni viro virginem castam exhibere Christo.
 Timeo autem ne sicut serpens Hevam sedu- **3** Gn 3,4,13.
 xit astutia sua, ita corrumpantur sensus
 vestri, et excidant a simplicitate, quae est
25 in Christo. Nam si is, qui venit, alium **4** G 1,8,9.
 Christum praedicat, quem non praedicavimus,
 aut alium spiritum accipitis, quem non ac-
 cepistis: aut aliud Evangelium, quod non
 recepistis: recte pateremini. Existimo enim **5** 12,11.
 nihil me minus fecisse a magnis Apostolis. **5** I K 15,10.
 Nam etsi imperitus sermone, sed non sci- **6** G 2,8,9.
 entia, in omnibus autem manifestati sumus **6** I K 2,1,2,13.
 vobis. Aut numquid peccatum feci, **7** E 3,4.
7 I K 9,12,18.

13 — sed A | quam | mensura $\mathfrak{F}$ — A 14 (supra)
 15 — in 1° F¹ | crescentes F 16 (illam) | — in
 2° F¹ | his | parata A 18 dominus
 11,1 (modum) | — et F¹ 3 Evam | Chr. Iesu F
 (+ domino nostro) 4 his F | nos non F | spir.]
 Christum F | accip.] accepistis A¹F | alium ev. F
 5 fec. vobis F | — a] ab F | magn.] aliis F
 6 — nam] sed $\mathfrak{C}$ F | imper. [sum] | (sed] et) |
 non tam sc. F | manifestus sum $\mathfrak{F}$ manifestatus sum

me ipsum humilians, ut vos exaltemini? quoniam gratis Evangelium Dei evangelizavi

Ph 4,10,15.
12,13.

8 vobis? Alias Ecclesias expoliavi, accipiens
9 stipendium ad ministerium vestrum. Et cum
essem apud vos, et egerem; nulli onerosus
fui: nam quod mihi deerat, suppleverunt fratres,
qui venerunt a Macedonia: et in omnibus sine onere me vobis servavi, et servabo.

1 K 9,15.

10 Est veritas Christi in me, quoniam haec gloriatio non infringetur in me in regionibus

11 Achaiae. ¹ Quare? quia non diligo vos? Deus

12 scit. Quod autem facio, et faciam: ut amputem occasionem eorum, qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur, inveniantur sicut

2,17. Ph 3,2.

13 et nos. Nam eiusmodi pseudoapostoli, sunt ²⁶
operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum: ipse enim

14 satanas transfigurat se in angelum lucis. non est ergo magnum, si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiae: quorum finis erit secundum opera ipsorum.

12,6.

16 Iterum dico, (ne quis me putet insipientem esse, alioquin velut insipientem accipite

17 me, ut et ego modicum quid glorier) ¹ quod loquor, non loquor secundum Deum, sed quasi in insipientia, in hac substantia gloriae.

18 Quoniam multi gloriantur secundum carnem:

19 et ego gloriabor. Libenter enim suffertis insipientes: cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos caedit. Secundum ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuimus in hac parte. In quo quis audet (in insipientia dico) audeo et ego: Hebraei sunt,

Ph 3,5.

22

9 meme A 10 gloria 12 tales inv. F² 13 — sunt
14 cum ipse en. F | transfiguraret F¹ | in] ut F¹
15 transfigurerentur F 16 putat A existimet F | — esse
| — et F 17 sec dominum | (— in 1°) |
insipientiam A, et 21 20 accepit F | > in vos fac. A
21 nos] non I¹ | — in hac parte | — in 2° A¹

ἐμαντὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν
 τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ἄλλας 8 Ph 4,10,15.
 ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν
 διακονίαν, ¹ καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεῖς 9 12,18.
 οὐ κατενόησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου 1 Th 2,7.
 προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακε-
 δονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἐμαντὸν ὑμῖν ἐτήρησα
 καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι 10 1 K 9,15.
 ἢ καύχησις αὕτη οὐ φραγῆσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς
 κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; 11
 ὁ θεὸς οἶδεν. Ὁ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα 12
 ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελούντων ἀφορμὴν, ἵνα
 ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ 13 2,17. Ph 3,2.
 γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετα-
 σχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. καὶ οὐ 14
 θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται
 εἰς ἄγγελον φωτός. οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ 15
 διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι
 δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα
 αὐτῶν.

52 Πάλιν λέγω, μὴ τις με δόξη ἄφρονα εἶναι· εἰ 16 12,8.
 δὲ μήγε, κἄν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ
 μικρόν τι καυχῆσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον 17
 λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπο-
 στάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται 18
 κατὰ [τὴν] σάρκα, κἀγὼ καυχῆσωμαι. ἠδέως γὰρ ἂν- 19
 ἔχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· ἀνέχεσθε 20
 γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ
 τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσ-
 ωπον ὑμᾶς δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι 21
 ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν
 ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγὼ. Ἑβραῖοί εἰσιν; 22 Ph 3,5.

12 HR ποιω και 18 [την] : W—T 21 RT (non Ti)
 ησθενηκαμεν.

7 εαντον DGa 14 θαυμαστον Kaς 21 ησθενη-
 σαμεν Dplς

κἀγώ. Ἰσραηλεῖται εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ

1 K 15,10. 23 εἰσιν; κἀγώ. διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν
λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν
φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόν-

Dt 25,8. 24 τως, ἐν θανάτοις πολλάκις. ὑπὸ Ἰουδαίων

Act 16,22. 25 πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρεῖς
Act 14,19. ἔραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρεῖς ἐνανάγησα,

Act 20,8. 26 νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ὁδοιπορίαίς
πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν,
κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις
ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θα-

6,5. 27 λάσσει, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, ¹κόπῳ καὶ
1 Th 2,9. μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ
δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμ-

Act 20,18—21. 28 νότητι· χωρὶς τῶν παρεκτός ἢ ἐπίστασις μοι ἢ
καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.

1 K 9,22. 29 ¹ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται,
12,5. 30 καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ

1,28. 31 τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ὁ θεὸς καὶ πατὴρ
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς

Mt 10,23. 32 αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης
Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμα-

Act 9,24-25. 33 σκηνῶν πιάσαι με, καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ
ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας

12 αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μὲν,
ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυ-

2 ρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκα-

τεσσάρων, — εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτός τοῦ
σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, — ἀρπαγέντα τὸν

■ τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦ-

23 H ὑπερ | T ἐν πληγ. περισσ., ἐν φυλ. v. 27.28 W
γυμνοτητι (Ti.) χ. 28 RW παρεκτός, 30 H [μου] 32 H
Ἀρετα 12,1 H δεῖ· h δε | δε : W+ και 2 RT
δεκατεσσαρων, ειτε ... οιδεν, αρπ.

28 επισυστασις KLa5 | μου Dm5 31 θεος : + του
Ἰσραηλ D* 32 fin + θελων κρις 12,1 δεῖ : δη KMa5
| ου συμφερει μοι Ka5 | δε : γαρ Da5

et ego: Israelitae sunt, et ego: Semen Abra-
 hae sunt, et ego: Ministri Christi sunt, (ut 23 1 K 15,10.
 minus sapiens dico) plus ego: in laboribus
 plurimis, in carceribus abundantius, in plagis
 supra modum, in mortibus frequenter. A 24 Dt 25,3.
 Iudaeis quinquies, quadragenas, una minus,
 accepi. Ter virgis caesus sum, semel lapi- 25 Act 16,22.
 datus sum, ter naufragium feci, nocte et die Act 14,19.
 in profundo maris fui, in itineribus saepe, pe- 26
 riculis fluminum, periculis latronum, periculis
 ex genere, periculis ex Gentibus, periculis in
 civitate, periculis in solitudine, periculis in
 mari, periculis in falsis fratribus: in labore, 27 6,5.
 et aerumna, in vigiliis multis, in fame, et siti, 1 Th 2,9.
 in ieiuniis multis, in frigore, et nuditate,
 praeter illa, quae extrinsecus sunt, instantia 28 Act 20,18—21.
 mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesia-
 rum. Quis infirmatur, et ego non infirmor? 29 1 K 9,22.
 quis scandalizatur, et ego non uror? Si glo- 30 12,5.
 riari oportet: quae infirmitatis meae sunt,
 gloriabor. Deus et Pater Domini nostri Iesu 31 1,23.
 Christi, qui est benedictus in saecula, scit
 quod non mentior. Damasci praepositus 32
 Gentis Aretae regis, custodiebat civitatem
 Damascenorum ut me comprehenderet: et 33 Act 9,24.25.
 per fenestram in sporta dimissus sum per
 murum, et sic effugi manus eius. Si glo- 12
 riari oportet (non expedit quidem:) veniam
 autem ad visiones, et revelationes Domini.
 Scio hominem in Christo ante annos quattu- 2
 ordecim, sive in corpore nescio, sive extra
 corpus nescio, Deus scit, raptum huiusmodi
 usque ad tertium caelum. Et scio huius- 3

22, 23 sunt, quater] sunt? 23 sunt] + et
 ego F | (minimus) | montibus F^1 25 (- sum 2°) |
 noctu F | profundum CAF 31 - Deus et F^1 vid |
 - nostri et Christi | > scit qui e. b. in s. |
 quia F 33 sportam CAF | demissus F | - sic
 12,2 - nescio 1° F | extr. corpore F^1 | eius-
 modi , it 5

- L 23,43. 4 modi hominem sive in corpore, sive extra
 Ap 2,7. corpus nescio, Deus scit: quoniam raptus est
 11,30. 5 in Paradisum: et audivit arcana verba, quae
 non licet homini loqui. Pro huiusmodi glo-
 10,6; 11,16. 6 riabor: pro me autem nihil gloriabor nisi in
 infirmitatibus meis. Nam, et si voluero glo-
 riari, non ero insipiens: veritatem enim dicam:
 parco autem, ne quis me existimet supra id,
 quod videt in me, aut aliquid audit ex me.
 Job 2,6. 7 Et ne magnitudo revelationum extollat me,
 datus est mihi stimulus carnis meae angelus
 8 satanae, qui me colaphizet. Propter quod ter
 L 1,35. 9 Dominum rogavi ut discederet a me: et dixit
 mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in
 infirmitate perficitur. Libenter igitur gloria-
 bor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me
 Ph 4,13. 10 virtus Christi. Propter quod placeo mihi in
 infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessi-
 tatibus, in persecutionibus, in angustiis pro
 Christo: Cum enim infirmor, tunc potens sum.
 11,5. 11 Factus sum insipiens, vos me coegistis.
 Ego enim a vobis debui commendari: nihil
 enim minus fui ab iis, qui sunt supra modum
 R 15,19. 12 Apostoli: tametsi nihil sum: ¹signa tamen
 H 2,4. Apostolatus mei facta sunt super vos in
 omni patientia, in signis, et prodigiis, et vir-
 11,9. 13 tutibus. Quid est enim, quod minus habu-
 istis prae ceteris Ecclesiis, nisi quod ego ipse
 non gravavi vos? * Donate mihi hanc iniu-
 13,1. 14 riam. Ecce tertio hoc paratus sum venire

4 licebat A (licent) 5 cf 2 6 (dico) | quis]
 + in | - in | - aliquid (> aud. aliq. F²)
 7 (carni) | qui] ut 8 (auferetur) 10 (- in 1°) |
 - meis 11 > deb. a vob. | feci ~~q~~ F² |
 his | super A | tamen etsi A 12 tamen] vero F |
 apostoli f. | potentia A | - in 2° 14 (- sum)

τον ἄνθρωπον — εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶς τοῦ
 σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, — ¹ ὅτι ἠρπάγη εἰς 4 L 28,48.
 τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄροητα ῥήματα, ἃ Ap 2,7.
 οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλήσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου 5 11,30.
 καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι εἰ
 μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆ- 6 10,8; 11,16.
 σασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ·
 φείδομαι δέ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ
 βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ ¹ καὶ τῇ ὑπερβολῇ 7 Job 2,6.
 τῶν ἀποκαλύψεων. διὸ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη
 μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με
 κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρεῖς 8
 τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ.
¹ καὶ εἰρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ 9 L 1,35.
 δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. Ἥδιστα οὖν Dt 3,26 Lxx.
 μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις, ἵνα
 ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ 10 Ph 4,18.
 εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις,
 ἐν διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν
 γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατὸς εἰμι.
 Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ 11 11,5.
 γὰρ ὄφειλον ὕφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ G 6,8.
 ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν
 εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη 12 R 15,19.
 ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημείοις τε καὶ τέρασιν H 2,4.
 καὶ δυνάμεσιν. τί γὰρ ἐστὶν ὃ ἠσώσθητε ὑπὲρ 13 11,9.
 τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ
 κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν
 ταύτην. Ἴδού τρίτον τοῦτο ἐτοιμῶς ἔχω ἐλθεῖν 14 13,1.

3.4 RT ἀνθρωπον, εἴτε ... οἶδεν, οτι | οὐκ οἶδα : [H]—W
 5 ἀσθεν.: T+ μου 6 RT ἐξ ἐμου. 6.7 h^a + ἐμου, ... υπερ. 2° +
 7. διο : R—διο h^a —. διο | h^a T — ἵνα μὴ υπεραιρωμαι 2°
 9 ἀσθενειαις : RT+ μου 10 και : hR, εν 11 γαρ 2° : hW+ τι

[12 T κατηργασθη | HR [τε]

3 χωρις : εκτος NFm⁵ 6 ακουει : + τι D²a⁵
 7 Σαταν Κα⁵ 9 δυναμις μου Κα⁵ | τελειουται Κα⁵
 11 αφρων : + καυχωμενος LPa⁵ 13 ητηθητης AKm⁵
 14 — τουτο KLa⁵

12,15—13,3. Προς Κορινθίους β'

πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ
 τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα
 τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς
 τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἡδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανη-
 θήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως
 ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἦσσον ἀγαπῶμαι; Ἔστω δέ, ἐγὼ
 οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος
 δόλφ ὑμᾶς ἔλαβον. μὴ τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς
 ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; παρεκάλεσα
 Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεο-
 νέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιε-
 πατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

19 Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέ-
 ναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.* τὰ δὲ πάντα, ἀγα-
 πητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι γὰρ
 μὴ πως ἐλθὼν οὐχ οἶους θέλω εἶρω ὑμᾶς, κἀγὼ
 εὐρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε, μὴ πως ἔρις, ζῆλος,
 θυμοί, ἐριθδεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώ-
 σεις, ἀκαταστασίαι· μὴ πάλιν ἐλθόντος μου τα-
 πεινώσῃ με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω
 πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανου-
 σάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελ-

13 γείᾳ ἢ ἔπραξαν. Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς
 ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν

2 σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. προεῖρηκα καὶ προλέγω,
 ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προ-
 ημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἐλθῶ
 3 εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε
 τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ

14 ἀλλὰ ὑμᾶς : H,R' | W ἀλλ' οἱ 15 hRW ὑμων,
 εἰ περισσ. v. ἀγαπῶν ἦσο. ἀγαπῶμαι. 18 RW μὴ τι
 19 H ἀπολογούμεθα; 20 H ἐριθδεῖαι 21 RT ταπεινώσει
 13,2 φείσομαι : R'T.

15 εἰ καὶ Ka5 16 καταναρκήσα ὑμων NFG 19 πάλιν
 Da5 | κατενοῦπιον του θ. Ka5 20 ἐρεῖς Bm5 |
 ζηλοὶ κα5 21 ἐλθόντα με KLa5 13.1 ἐτοιμῶς ἐχω
 ἐλθεῖν A 2 νῦν γραφῶ Ka5 3 ἐπεὶ : ἡ Orig. vg

ad vos: et non ero gravis vobis. Non enim
 quaero quae vestra sunt, sed vos. Nec enim
 debent filii parentibus thesaurizare, sed pa-
 rentes filiis. Ego autem libentissime impen- 15 Ph 2,17.
 dam, et superimpendar ipse pro animabus
 vestris: licet plus vos diligens, minus diligar.
 Sed esto: ego vos non gravavi: sed cum 16
 essem astutus, dolo vos cepi. Numquid per 17
 aliquem eorum, quos misi ad vos, circumveni
 vos? Rogavi Titum, et misi cum illo fratrem. 18 8,9,16 18.
 Numquid Titus vos circumvenit? nonne eodem
 spiritu ambulavimus? nonne iisdem vestigiis?
 Olim putatis quòd excusemus nos apud vos? 19
 Coram Deo in Christo loquimur: omnia autem
 charissimi propter aedificationem vestram.
 Timeo enim ne forte cum venero, non quales 20 10,2. 1 K 4,8.
 volo, inveniam vos: et ego inveniar a vobis,
 qualem non vultis: ne forte contentiones,
 aemulationes, animositates, dissensiones, de-
 tractiones, susurrations, inflationes, seditiões
 sint inter vos: ne iterum cum venero, humiliet 21 2,1. 13,2.
 me Deus apud vos, et lugeam multos ex iis,
 qui ante peccaverunt, et non egerunt poeni-
 tentiam super immunditia, et fornicatione, et
 impudicitia, quam gesserunt. Ecce tertio hoc 13 Dt 19,15.
 venio ad vos: In ore duorum, vel trium testium
 stabit omne verbum. Praedixi, et praedico, ut 2 Mt 18,16.
 praesens, et nunc absens iis, qui ante peccave-
 runt, et ceteris omnibus, quoniam si venero ite-
 rum, non parcam. An experimentum quaeritis 3 1 T 5,19.
 eius, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non

15 aut.] enim A | — vos CA 16 ego ipse F 18 isdem :
 hisdem A²F 19 . pro ? CA | > veſtr. aedif. 20 (in-
 veniam] veniam in) | > non qualem F 21 his | inmundi-
 titiam et fornicationem et impudicitiam F 13,1 venio]
 paratus sum venire F 2 Praedixi enim C | praes.]
 + vobis CA + bis | his 3 Christi F² | in vos (1°)

- Ph 2,7,8. 4 infirmatur, sed potens est in vobis? Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed vivit ex virtute Dei. Nam et nos infirmi sumus in illo: sed vivemus cum eo ex virtute Dei in
- 1 K 11,28. 5 vobis. Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos quia Christus Iesus in vobis est?
- 6 nisi forte reprobis estis. Spero autem quòd cognoscetis, quia nos non sumus reprobis.
- 7 Oramus autem Deum ut nihil mali faciatis, non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis: nos autem ut re-
- 1 K 13,6. 8 probi simus. Non enim possumus aliquid ad-
- 9 versus veritatem, sed pro veritate. Gaudemus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc et oramus vestram con-
- 2,3. 10,4.8.11. 10 summationem. Ideo haec absens scribo, ut non praesens durius agam secundum potestatem, quam Dominus dedit mihi in aedificationem, et non in destructionem.
- Ph 4,4. R 15,33. 11 De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, 28 exhortamini, idem sapite, pacem habete, et
- 1 K 18,20. 12 Deus pacis, et dilectionis erit vobiscum. Salute invicem in osculo sancto. Salutant vos omnes sancti.
- 13 Gratia Domini nostri Iesu Christi, et charitas Dei, et communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

4 vivet *A* | vivimus *EF* 5 vos ipsos (2°) *CAF*¹
 vos *F*² 6 cognoscitis *EF* 7 ad deum *F*² | (male) |
 pereamus *F*¹ pareamus | sumus *A* 9 gaudeamus
CA | quando 11 > dilect. et pac. 12 in invicem *F* |
 > sancti omnes 13 (- et 1°) | > spir. sancti *A* |
 - sit | (- vobis)

Subscr. Explicit ad Corinthios secunda.

ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐσταυρώθη 4 Ph 2,7.8.
 ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ
 γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν
 σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. Ἐαυτοὺς ■ 1 K 11,28.
 πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμά-
 ζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χρι-
 στὸς ἐν ὑμῖν; εἰ μῆτι ἀδόκιμοί ἐστε. Ἐλπίζω δὲ 6
 ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν ἀδόκιμοι. εὐχό- 7
 μεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν
 μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα
 ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι
 ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ■ Act 4,20.
 ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν 9 1 K 13,6.
 ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο
 καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο 10 2,8. 10,4.8.11.
 ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως
 χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν
 μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτιζέσθε, παρα- 11 Ph 2,2; 4,4.
 καλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ R 15,33.
 θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
 Ἄσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. Ἀσπά- 12 1 K 16,20.
 ζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ 13
 ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύ-
 ματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

3 H ὑμιν, 4 εν : h συν | H [εις υμας] 4.5 W υμας,
 εαυτους 5 hT Χριστος Ιησους | W ὑμιν, ει ... εστε;
 13 H [Χριστου]

4 γαρ 1° : + ει Aα⁵ 5 ὑμιν : + εστιν BAp⁶
 7 ευχομαι Ka⁵ 13 fin + αμην Da⁵

Subscriptio: εγραφη απο Φιλιππων (+ της Μακεδονιας)
 + δια Τιτου (+ Βαρναβα) και Λουκα

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

- 11.12. **1** Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ (54)
 δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ
 2 πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ
 σὸν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
 B 1,7. **3** Γαλατίας· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πα-
 Mt 28,42. 4 τρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δόντος
 20. 1 T 2,6. 2,14. 1 J 5,19. 5 εἰς ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ κατὰ
 Act 2,40. 6 τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα
 H 10,9 a. 7 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
15. **6** Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ 2
 τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον
 Act 15,1,24. 7 εὐαγγέλιον, ἃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μὴ τινες εἰσὶν
 5,10. 8 οἱ ταρασσόντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέφαι
 1 K 16,22. 9 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς
 2 K 11,4. 10 ἦ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελισθῆται [ὑμῖν] παρ'
 5,3. 11 ὁ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς προ-
 εἰρηκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς
 εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
- 1 Th 2,4. **10** Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ
 ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρε-
 11 σκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην. γνωρίζω γὰρ 1
 ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθῆν ὑπ'

3 hRT πατρ. κ. κυρ. ημων (h [ημων]) I. Χρ. 4 υπερ :
 hRT περι 7 RW αλλο, ει 8 W καν | RW ευαγγελι-
 ζηται | [υμιν] : W (sed post ουραν.) - T 9 W προειρη-
 καμεν και 11 γαρ : hT δε

6 - ουτως FGa | - Χριστ. Marcion 9 προειρηκα κ*α
 10 ει : + γαρ Ka5

EPISTOLA BEATI PAVLI APOSTOLI AD GALATAS.

- (1) PAULUS Apostolus non ab hominibus, **1** 11.12.
 neque per hominem, sed per Iesum Christum,
 et Deum Patrem, qui suscitavit eum a mor-
 tuis: et qui mecum sunt omnes fratres, Ec- **2**
 clesiis Galatiae. Gratia vobis, et pax a Deo **3** R 1,7.
 Patre, et Domino nostro Iesu Christo, ¹ qui **4** 2,20. 1 T 2,8.
Tt 2,14. 1J 5,19.
 dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eri-
 peret nos de praesenti saeculo nequam, se-
 cundum voluntatem Dei et Patris nostri, cui **5**
 est gloria in saecula saeculorum: Amen.
- 2** Miror quòd sic tam cito transferimini ab **6**
 eo, qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud
 Evangelium: quod non est aliud, nisi sunt **7** Act 15,1,24.
 aliqui, qui vos conturbant, et volunt convertere
 Evangelium Christi. Sed licet nos, aut Ange- **8** 1 K 16,22.
2 K 11,4.
 lus de caelo evangelizet vobis praeterquam
 quod evangelizavimus vobis, anathema sit.
 Sicut praediximus, et nunc iterum dico: Si **9** 5,3.
 quis vobis evangelizaverit praeter id, quod
 accepistis, anathema sit.
- 3** Modo enim hominibus suadeo, an Deo? **10** 1 Th 2,4.
 An quaero hominibus placere? Si adhuc
 hominibus placerem, Christi servus non
4 essem. Notum enim vobis facio, fratres, **11**
 Evangelium, quod evangelizatum est a

Inscr. Incipit Epistula ad Galatas **III** Epistula ad Galatas **℥** 1,3 > nostro et domino F nostro et dom. nostro **§** 4 eriperent A¹ (eripiat) 5 (- amen) 6 transferimini | gratia F 7 nisi si F | (- sunt) | (- aliqui) 10 an 1°] aut | An (2°)] aut 11 en.] autem F

12 me, quia non est secundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud, neque dici, sed per revelationem Iesu Christi. Aud-
 Act 23,4-20. 13 istis enim conversationem meam aliquando in Iudaismo: quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei, et expugnabam illam,
 Act 22,3. 14 et proficiebam in Iudaismo supra multos coaetaneos meos in genere meo, abundantius aemulator existens paternarum mearum traditionum. Cum autem placuit ei, qui me
 t 1,1. Jr 1,5. Is 49,1. 15 segregavit ex utero matris meae, et vocavit per gratiam suam, ut revelaret Filium suum
 t 11,27; 16,17. 16 in me, ut evangelizarem illum in Gentibus:
 17 continuo non acquievi carni et sanguini, neque veni Ierosolymam ad antecessores meos Apostolos: sed abii in Arabiam: et iterum
 Act 9,26. 18 reversus sum Damascum: deinde post annos tres veni Ierosolymam videre Petrum, et mansi
 Mt 13,55. 19 apud eum diebus quindecim: alium autem Apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem Domini. Quae autem scribo vobis, ecce
 Act 9,80. 20 coram Deo quia non mentior. Deinde veni in partes Syriae, et Ciliciae. Eram autem ignotus
 1 Th 2,14. 22 facie Ecclesiis Iudaeae, quae erant in Christo:
 23 tantum autem auditum habebant: Quoniam qui persequeretur nos aliquando, nunc evangelizat fidem, quam aliquando expugnabat: et in
 Act 15,2. 2 me clarificabant Deum. Deinde post annos quattuordecim, iterum ascendi Ierosolymam
 6,9. 2 cum Barnaba, assumpto et Tito. Ascendi autem secundum revelationem: et contuli cum illis Evangelium, quod praedico in Gentibus,

14 — meos   15 ex] de   16 evangelizem F¹
 17 Hierosolymam, it 18; 2,1 | Arabia A · 20 quoniam A
 23 (— nos) | clarificabat F (glor-)
 2,1 — et F   2 evang. dei F

ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ 12
 ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδί-
 δάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ 13 Act 9,21;
 Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκ- 26,4—20
 κλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρευόν αὐτήν, καὶ προ- 14 Act 22,8.
 ἔκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλι-
 κιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς
 ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε 15 6. R 1,1. Jr 1,5.
 δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός 1s 49,1.
 μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ Act 13,2.
 ἵ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγ- 16 2,7.
 γελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσ- Mt 11,27; 16,17.
 ἀνεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνήλθον εἰς 17
 Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ
 ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς
 Δαμασκόν. Ἐπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνήλθον εἰς 18 Act 9,26.
 Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς
 αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστό- 19 Mt 13,55.
 λων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ
 κυρίου. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ 20
 ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα 21 Act 9,30.
 τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ἤμην δὲ ἀγνοού- 22 1 Th 2,14.
 μένος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας
 ταῖς ἐν Χριστῷ. μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ 23 13. Act 9,21.
 διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν
 ἣν ποτε ἐπόρευει, καὶ ἐδοξάζον ἐν ἐμοί τὸν θεόν. 24
 Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἑτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς 2 Act 15,2.
 Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβαν, συνπαραλαβὼν καὶ
 Τίτον· ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην 2 6.9.
 αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρῦσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν,

12 H αυτό, | οὔτε : ■ οὐδε 15 εὐδοκησεν : HR+
 [ο θεος] 17 ἀνηλθ. : W ἀπηλθον 18 RW ετη τρια
 21 H και [της] K.

- κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω
 Act 16,8. 3 ἢ ἑδραμον. ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας
 Act 15,1.24. 4 ὧν, ἠναγκάσθη περιτομηθῆναι· διὰ δὲ τοὺς παρεισ- 55
 Jd 4. ἀκτους ψευδαδέλφους, ῥίτινες παρεισῆλθον κα-
 14. 5 τασκοπήσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν· οἷς
 οὐδὲ πρὸς ὦραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλή-
 6 θεια τοῦ εὐαγγελίου διαμεῖνη πρὸς ὑμᾶς. Ἐὰν δὲ
 τῶν δοκούντων εἶναι τι, — ὁποῖοι ποτε ἦσαν
 οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον [ὁ] θεὸς ἀνθρώπου
 οὐ λαμβάνει — ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσ-
 7 ἀνέθεντο, ἀλλὰ τὸναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευ-
 Act 9,15; 1,12; 22,21. 8 μαί τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος
 τῆς περιτομῆς, ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρος εἰς ἀπο-
 9 στολήν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ
 J 1,42. 9 ἔθνη, καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθείσαν μοι,
 Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες
 στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβαν
 κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς
 Act 11,80; 12,25. 10 τὴν περιτομήν· μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημο-
 νεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.
 11 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσ- 3
 I 15,2. 12 ὄπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνώσμενος ἦν. πρὸ
 10,15; 11,8. 12 τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν
 Prv 29,25. 12 ἔθνων συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστειλλον καὶ
 ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.
 13 καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι,
 ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑπο-
 5. 14 κρίσει. ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοδοδοῦσιν
 πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ
 Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρ-

4 H καταδουλωσουσιν, — 5 h^r — οἷς οὐδε 6 [ο] :
 T-RW 12 h^r ἦλθεν | περιτομῆς : T·W, 18 και
 2° : [H]-W

4 — ὁς Marcion 5 διαμενη AFGa 9 — και Κηφας A
 Πιτρος κ. Ιακ. Da 11 Πιτρος Da^c 14 Πιτροω Dm^c

seorsum autem iis, qui videbantur aliquid esse: ne forte in vacuum currerem, aut cucurrissem. Sed neque Titus, qui mecum erat, cum esset 3 Act 10,3.
 Gentilis, compulsus est circumcidi: sed propter 4 Act 15,1,24.
 subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Iesu, ut nos in servitutem redigerent. Quibus neque ad horam cessimus subiiectione, 5 3,1.
 ut veritas Evangelii permaneat apud vos: ab 6
 iis autem, qui videbantur esse aliquid, (quales aliquando fuerint, nihil mea interest. Deus personam hominis non accipit) mihi enim qui videbantur esse aliquid, nihil contulerunt. Sed 7 1,16.
 econtra cum vidissent quòd creditum est mihi Act 9,15;
 Evangelium praeputii, sicut et Petro circum- 15,12; 22,21.
 cisionis: (qui enim operatus est Petro in Apo- 8
 stolatum circumcisionis, operatus est et mihi inter Gentes) et cum cognovissent gratiam, 9 J 1,42.
 quae data est mihi, Iacobus, et Cephas, et Ioannes, qui videbantur columnae esse, dex-
 tras dederunt mihi, et Barnabae societatis: ut nos in Gentes, ipsi autem in circumcisio-
 nem: tantum ut pauperum memores essemus, 10 Act 11,30;
 quòd etiam sollicitus fui hoc ipsum facere. 12,25.
 (7) Cum autem venisset Cephas Antiochiam: in 11
 faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. Prius enim quàm venirent quidam a Iacobo, 12 L 15,2.
 cum Gentibus edebat: cum autem venissent, Act 11,3.
 subtrahebat, et segregabat se timens eos, Prv 20,25.
 qui ex circumcissione erant. Et simulationi 13
 eius consenserunt ceteri Iudaei, ita ut et Barnabas duceretur ab eis in illam simu-
 7 lationem. Sed cum vidissem quòd non recte 14
 ambularent ad veritatem Evangelii, dixi Cephae coram omnibus: Si tu, cum Iudaeis

2 his, it 6 | — aliq. esse 4 subintrod. autem
 f. A 5 subiiectioni et 6 accepit F | — esse ali-
 quid 2° 7 e contrario CAF | — et 9 Petrus
 et Iac. et Ioh. F | — et 2° LA | (ipse) 11 Petrus Ceph. F¹
 Petrus F² 12 ab | edebant F | (venisset) 13 (— et 2°) |
 illa simulatione 14 Petro Ceph. F¹ Petro F²

- sis, gentiliter vivis, et non Iudaice: quomodo
 15 Gentes cogis Iudaizare? Nos natura Iudaei,
 Act 15,10,11. 16 et non ex Gentibus peccatores. Scientes
 R 3,20,28; 4,5; 11,6. E 2,8. autem quòd non iustificatur homo ex operi-
 Ps 143,2. bus legis, nisi per fidem Iesu Christi: et nos
 in Christo Iesu credimus, ut iustificemur ex
 17 fide Christi, et non ex operibus legis: propter
 quòd ex operibus legis non iustificabitur om-
 nis caro. Quòd si quaerentes iustificari in
 Christo, inventi sumus et ipsi peccatores,
 numquid Christus peccati minister est? Absit.
 18 Si enim quae destruxi, iterum haec aedifico:
 R 7,6. 19 praevaricatorem me constituo. Ego enim per
 legem, legi mortuus sum, ut Deo vivam:
 1,4. 20 Christo confixus sum cruci. Vivo autem, iam
 J 13,1. 17,23. non ego: vivit vero in me Christus. Quòd
 1 J 3,16. autem nunc vivo in carne: in fide vivo filii
 Dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro
 21 me. ¹ Non abiicio gratiam Dei. Si enim per
 legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.
 3 — O insensati Galatae, quis vos fascinavit
 non obedire veritati, ante quorum oculos Iesus
 Christus praescriptus est, in vobis crucifixus?
 2 Hoc solum a vobis volo discere: Ex operibus
 legis Spiritum accepistis, an ex auditu fidei?
 3 Sic stulti estis, ut cum spiritu coeperitis, nunc
 4 carne consummemini? Tanta passi estis sine
 5 causa? si tamen sine causa. Qui ergo tribuit
 vobis Spiritum, et operatur virtutes in vobis:
 Gu 15,6 6 ex operibus legis, an ex auditu fidei? Sicut
 scriptum est: Abraham credidit Deo, et repu-
 tatum est illi ad iustitiam.
 7 Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, ii sunt filii

14 > et non iud. vivis 15 nos [autem] | fin: **GW**, **CA**
 16 — autem **F**¹ | iustificabitur **F**² | (> Chr. I.) | credi-
 dimus **GF**² | (— et non e. o. l.) | propt. . . op.] ex op.
 enim **F**¹ 18 > haec iterum | reaedifico **A** | instituo **F**
 20 vived **A** | filii **F** | se ipsum 21 > Chr. gratis
 3,1 — non oboed. ver. | > Chr. Ies. **F** | proscriptus **GF**
 | — in vobis] et **F**³ 2 > volo a vobis 3 — ut
CA¹ | consummamini **GW** consumamini **A** 6 — script.
 est | > cred. Abr. **F** | ei 7 hi **GC** hii

χων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῆς, πῶς τὰ
 ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν; Ἡμεῖς φύσει Ἰου- 16
 δαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, εἰδότες δὲ Act 15,10.11
R 8,20.28;
11,6. E
Ps 143,2.
Gn 6,12.
 ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν
 μὴ διὰ πίστεως Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς
 Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστευσάμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν
 ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι
 ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ. 17
 δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν
 καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἀρα Χριστὸς ἁμαρτίας δια-
 κωνος; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα ταῦτα 18
 πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστανω.
 ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμφ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω. 19 R 7,6.
 Χριστῷ συνεσταύρωμαι. ἢ ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ 20
 ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει J 13,1. 17,21
1 J 3,16.
 ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγάπησαντός με
 καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀδετῶ 21
 τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιο-
 σύνη, ἀρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.
 4 Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς 3
 κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυ-
 ρωμένος; τοῦτο μόνον θέλω μάθειν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ 2
 ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πί-
 στεως; ὡς ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι 3
 νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; τὸσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; 4
 56 εἴ γε καὶ εἰκῆ. ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα
 καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ
 ἐξ ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστεν- 6 Gn 15,6.
 σεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογισθῆ ἀντὶ τοῦ εἰς δικαιοσύνην.
 5 γινώσκετε ἀρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοὶ 7

14 ουκ : Th „MSS“ ουχ W ουχι 15 W αμαρτωλοι.
 16 R πιστ. Ιησου Χριστου | hW εις Ιησουν Χριστον
 20 h^rW τη του θεου και Χριστου του αγαπ. 3,1 εβασκανεν :
 h^r + τη αληθεια μη πειθεσθαι 6 (W sect inc. Καθως)

14 πως : τι KLa⁵ 16 — δε AKa⁵ | οτι 2^ο : διοτι
 Ca⁵ 17 (ἀρα Lachmann) 20 αγαπ. : εξαγορασαντος
 Marcion 3,1 προεγορ. : + εν υμιν Da⁵

- 18,16; 19,8. 8 εἰσιν Ἀβραάμ. προῖδούσα δὲ ἡ γραφή ὅτι ἐκ
 Act 8,25. πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός; προενηγγελίσατο
 τῷ Ἀβραάμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα
 R 4,16. 9 τὰ ἔθνη. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν
 Dt 27,26. 10 τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου 6
 Jo 2,10. εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι ἐπι-
 κατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμ-
 μένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά.
 2,4. R 1,17. 11 ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται, παρὰ τῷ θεῷ
 H 10,38. δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ
 Lv 18,5. νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ
 R 10,5. ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ
 R 8,3. 13 τῆς καταρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατ-
 2 K 5,21. 21,28. άρα, ὅτι γέγραπται· ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμα-
 14 μενος ἐπὶ ξύλου, ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ
 Ἀβραάμ γένηται ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα τὴν ἐπαγ-
 γελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
 15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου 7
 κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀντετεῖ ἢ ἐπιδια-
 12,7; 13,16; 17,7; 22,18; 24,7. 16 τάσσειται. τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγε-
 λῖαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς
 σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός·
 Ex 12,40. 17 καὶ τῷ σπέρματι σου, ὃς ἔστιν Χριστός. τοῦτο
 δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονώς νό-
 μος οὐκ ἄκυροί, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγε-
 R 11,6. 18 λῖαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἢ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ
 ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κε-
 R 5,20. 19 χάριται ὁ θεός. τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παρα-
 Act 7,38.53. 2,2. βάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρῃς ἂν ἔλθῃ τὸ σπέρμα
 Dt 33,2 Lxx. 20 ᾧ ἐπήγγελται, διατάγεις δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ με-

12 T αλλα 14 hRT Χριστω Ιησου 15 HR λεγω·
 19 αν : hRT ου | W αγγελων εν

10 εν πασιν ΑCmς 12 αυτα : + ανθρωπος Κας
 14 ευλογιαν DG Marcion 16 ος : ο D* 17 θεου : + εις
 Χριστον Daς 19 νομ. των πραξεων ; ετεδη FG

- Abrahae. Providens autem Scriptura quia ex 8 Gn 12,3; 18,18.
fide iustificat Gentes Deus, praenunciavit Act 8,25.
Abrahae: Quia benedicentur in te omnes
10 Gentes. Igitur qui ex fide sunt, benedicentur 9 R 4,10.
cum fideli Abraham. Quicumque enim ex 10 Dt 27,26.
operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scri- Jc 2,10.
ptum est enim: Maledictus omnis, qui non
permanserit in omnibus, quae scripta sunt in
11 Libro legis ut faciat ea. Quoniam autem in 11 Hb 2,4. R 1,17.
lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum H 10,38.
est: quia iustus ex fide vivit. Lex autem 12 Lv 18,5.
non est ex fide, sed, Qui fecerit ea, vivet in R 10,5.
12 illis. Christus nos redemit de maledicto legis, 13 R 8,8.
factus pro nobis maledictum: quia scriptum 2 K 5,21.
est: Maledictus omnis qui pendet in ligno: Dt 21,23.
ut in Gentibus benedictio Abrahae fieret in 14
Christo Iesu, ut pollicitationem Spiritus acci-
piamus per fidem.
13 Fratres (secundum hominem dico) tamen 15
hominis confirmatum testamentum nemo sper-
nit, aut superordinat. Abrahae dictae sunt 16 Gn 12,7; 13,15;
promissiones, et semini eius. Non dicit: Et 17,7; 22,18;
seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno: 24,7.
Et semini tuo, qui est Christus. Hoc autem 17 Ex 12,40.
dico, testamentum confirmatum a Deo: quae
post quadringentos et triginta annos facta est
Lex, non irritum facit ad evacuandam promissio-
nem. Nam si ex lege hereditas, iam non ex 18 R 11,6.
promissione. Abrahae autem per repromissio-
nem donavit Deus. Quid igitur lex? Propter 19 R 5,20.
transgressionem posita est donec veniret semen, Act 7,38-53.
cui promiserat, ordinata per angelos in manu me- H 2,2.
Dt 33,2 Lxx.

10 — non A | faciunt F 11 — ☞ | Iust. CA
12 ea homo ☞ | vivit F 13 redimit A | pependit F¹
15 (spern.] irritum facit) 17 quadrig- A | irritam
CAF | prom. patrum F 18 ex repromissione (-em A¹)
19 transgressionem ☞ | repromiserat F

- 20 diatoris. Mediator autem unius non est: Deus
 R 8,2-4. 21 autem unus est. Lex ergo adversus promissa 15
 Dei? Absit. Si enim data esset lex, quae
 posset vivificare, vere ex lege esset iustitia.
 R 3,0-19; 11,32. 22 Sed conclusit scriptura omnia sub peccato, ut
 promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus.
 4,3. 23 Prius autem quàm veniret fides, sub lege
 1 P 1,5. custodiebamur conclusi in eam fidem, quae
 24 revelanda erat. Itaque lex paedagogus noster
 R 10,4. 25 fuit in Christo, ut ex fide iustificemur. At
 ubi venit fides, iam non sumus sub paedagogo.
 J 1,12. R 8,17. 26 Omnes enim filii Dei estis per fidem, quae
 R 6,3. R 13,14. 27 est in Christo Iesu. Quicumque enim in 16
 Christo baptizati estis, Christum induistis.
 R 10,12. 28 Non est Iudaeus, neque Graecus: non est ser-
 1 K 12,13. vus, neque liber: non est masculus, neque
 femina. Omnes enim vos unum estis in
 7. R 9,7. 29 Christo Iesu. Si autem vos Christi: ergo 17
 semen Abrahae estis, secundum promissionem
 4 heredes. Dico autem: Quanto tempore heres 18
 parvulus est, nihil differt a servo, cum sit do-
 2 minus omnium: sed sub tutoribus, et actoribus
 3 est usque ad praefinitum tempus a patre: ita 19
 3,23; 5,1. Kol 2,20. et nos cum essemus parvuli, sub elementis
 E 1,10. 4 mundi eramus servientes. At ubi venit plenitudo
 temporis, misit Deus Filium suum factum ex
 3,13.26. 5 muliere, factum sub lege, ¹ ut eos, qui sub lege er-
 ant, redimeret, ut adoptionem filiorum recipere-
 6 mus. Quoniam autem estis filii, misit Deus Spi-20
 ritum filii sui in corda vestra clamantem: Abba,

20 unus (1°) A¹ 21 possit F | (- ex lege) 22 Scr- C^{os}
 | repromissio F 24 erat F | Chr. Iesu F 25 ad ubi F |
 (- iam) 26 (- Dei) | - quae est 28 - unum F¹ 29 vos
 unum estis in Christo Iesu F | > Abr. semen

4,1 (- autem) | - est F | - a A¹ 2 > est et actor.
 3 huius mundi F 4 ad ubi F | (temporum) | fact.
 1°] natum F 6 - aut. F | estis filii (-li F) dei F | nostra

αίτου. ὁ δὲ μεσίτης ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς 20
 εἷς ἐστιν. ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν 21 R 8,2-4.
 τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος
 ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν
 ἦν ἡ δικαιοσύνη· ἀλλὰ συνεκλείσεν ἡ γραφή 22 ■ 8,9-19;
 τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ 11,32.
 πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.
 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον 23 4,8.
 ἐφρουρούμεθα συνκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν 1 P 1,5.
 πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγω- 24
 γὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
 δικαιοθώμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι 25 R 10,4.
 ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ 26 J 1,12. R 8,11
 ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι γὰρ 27 ■ 6,3. R 18,14
 εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε.
 οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλλήν, οὐκ ἐν δούλῳ 28 R 10,12.
 οὐδὲ ἐλεύθερῳ, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θῆλῳ· πάντες 1 K 12,13.
 γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς 29 7. R 9,7.
 Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ'
 8 ἐπαγγελίαν κληρονομοί. Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χορό- 4
 νον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
 δούλου, κύριος πάντων ὢν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπου 2
 ἐστὶν καὶ οἰκονόμου ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ
 πατρὸς. οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν νήπιοι, ὑπὸ 3 8,28; 5,1.
 τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἡμεῖς δεδουλωμένοι· ὅτε 4 Kol 2,20.
 δὲ ἤλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν E 1,10.
 ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, Gn 8,15.
 γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξα- 5 8,18,26.
 γοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι 6 Mc 14,36.
 δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ R 8,15.
 υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, καθάσων· Ἀββᾶ

20,21 W εστιν· ο 21 του θεου : [H]-W | εκ νομου :
 K εν νομω | h ην [av] T ην av 24 RW δικαιοθωμεν.
 (W sect inc. ελθ. v. 25) 28 T απαντες 29 T κατα
 4,8 ημεθα : R ημεν 6 W - ο θεος | H Αββᾶ

- 3,29. R 9,16.17. 7 ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἰ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ.
- 1 Th 4,5. 8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε
9 τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς· νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
R 14,5. 10 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; ἡμέρας παρατηρήσιντε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς.
Kol 2,16. 11 φοβοῦμαι ὑμᾶς μὴ πως εἰκὴ κεκοπιακά εἰς ὑμᾶς.
2 K 2,5. 12 **Τ** Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, * ἀδελφοί, 57
Act 16,6. 13 δέομαι ὑμῶν· οὐδὲν με ἡδικήσατε· ἴδιδάτε δὲ ὅτι
1 K 2,8. 14 δι' ἀσθενείαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ
Act 14,11.12. 14 πρότερον, καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.
15 ^κ πού οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατόν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες
Is 68,10. 16 ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀλη-
Am 5,10. 17 θεῶν ὑμῖν; ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκ-
1,7. 18 κλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. Καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μό-
1 K 4,15. 19 νον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς, τεκνῶ μου, οὐδὲ πάλιν ὠδίνω μέχρις οὐ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν
20 ὑμῖν· ἠθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄριτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.
9. 3,23. 21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν
Gn 16,15. 22 νόμον οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραάμ
Gn 21,2,9. 23 δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρης. ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης
R 9,7—9. 23 Gn 17,16.

7 δια θεου : h^{ri} θεου (° - θ.) δια Χριστου° δια θεου⁴ Dei
9 δουλευειν 10 Τ ενιαυτους; 14 W αλλ 16 W fin.
18 RT υμας. 19 K τεκνια | υμιν : T,W. 23 μεν : [H]-W

6 (- ο πατηρ Beza c) 7 - εἰ FG 8 - φύσει K
14 υμων : μου τον Ka5 15 που : τις Da5 | ον : + ην Da5
17 εκκλ. ημας 5° | fin + ζηλουτε δε τα κρειττω χαρισματα
D*FG 18 δε ; + το Da5 21 αναγνωσκετε Da

Pater. Itaque iam non est servus, sed filius: 7 3,20. R 8,10.
 Quod si filius: et heres per Deum.

Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis, 8
 qui natura non sunt dii, serviebatis. Nunc 9
 autem cum cognoveritis Deum, immo cogniti
 sitis a Deo: quomodo convertimini iterum ad
 infirma, et egena elementa, quibus denuo ser-
 vire vultis? Dies observatis, et menses, et 10 R 14,5.
 Kol 2,16.
 tempora, et annos. Timeo vos, ne forte sine 11 2 J 8.
 causa laboraverim in vobis.

Estote sicut ego, quia et ego sicut vos: 12 2 K 2,5.
 21 * fratres obsecro vos: Nihil me laesistis. Scitis 13 Act 16,6.
 1 K 2,3.
 autem quia per infirmitatem carnis evangeli-
 zavi vobis iam pridem: et tentationem vestram 14 Act 14,11,12.
 in carne mea non sprevisistis, neque respuistis:
 sed sicut Angelum Dei excepistis me, sicut
 Christum Iesum. Ubi est ergo beatitudo ve- 15
 stra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia,
 si fieri posset, oculos vestros eruissetis, et
 dedissetis mihi. Ergo inimicus vobis factus 16 Is 63,10.
 Am 5,10.
 22 sum, verum dicens vobis? Aemulantur vos 17 1,7.
 non bene: sed excludere vos volunt, ut illos
 aemulemini. Bonum autem aemulamini in 18
 bono semper: et non tantum cum praesens
 23 sum apud vos. Filioli mei, quos iterum par- 19 1 K 4,15.
 turio, donec formetur Christus in vobis. Vel- 20
 lem autem esse apud vos modo, et mutare
 vocem meam: quoniam confundor in vobis.

Dicite mihi qui sub lege vultis esse: 21 9. 3,23.
 legem non legistis? Scriptum est enim: Quo- 22 Gn 16,15.
 Gn 21,2,9.
 niam Abraham duos filios habuit: unum de
 ancilla, et unum de libera. Sed qui de ancilla, 23 R 9,7-9.
 Gn 17,16.

7 es *GA* 8 his 9 > el. eg. *A*¹ 11 — vos *Œ*
 12 sicut et (1°) | (— et) | sicut [et] | obs. autem
 vos fr. *F* 14 mea. *Œ* (*Œ* inc. v. non sprev.) 15 possit *F*
 20 mutarem *F* | (confundar)

secundum carnem natus est: qui autem de

- 5,1. R 8,15. 24 libera, per repromissionem: quae sunt per allegoriam dicta. Haec enim sunt duo testamenta. Unum quidem in monte Sina, in ser-
25 vitudinem generans: quae est Agar: ¹Sina enim mons est in Arabia, qui coniunctus est ei, quae nunc est Ierusalem, et servit cum filiis
H 12,22. 26 suis. Illa autem, quae sursum est Ierusalem,
Is 54,1. 27 libera est, quae est mater nostra. Scriptum est enim:

Laetare sterilis, quae non paris:

erumpe, et clama, quae non parturis:

quia multi filii desertae, magis quàm eius, quae habet virum.

23. 28 Nos autem fratres secundum Isaac promis-

Gn 21,9. 29 sionis filii sumus. Sed quomodo tunc is, qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secundum spiritum: ita et nunc.

Gn 21,10,12. 30 ^{J 8,35.} ¹Sed quid dicit Scriptura? Eiice ancillam, et filium eius: non enim heres erit filius ancillae

3,29. 31 cum filio liberae. Itaque, fratres, non sumus

4,5,31. 5 ancillae filii, sed liberae: qua libertate Christus nos liberavit.
Act 15,10.

State, et nolite iterum iugo servitutis contineri.

2 K 10,1. 2 Ecce ego Paulus dico vobis: quoniam si 24 circumcidamini, Christus vobis nihil proderit.

1,9. 3 Testificor autem rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universae legis fa-

4 ciendae. Evacuati estis a Christo, qui in lege iustificamini: a gratia excidistis. Nos enim spiritu

24 allegoria *F* | in 1°] a 25 iunctus *A*¹ | f. eius
26 Illa . . . est] quae s. e. autem *F* | mater] maior *C*
27 sicut scr. est *F*¹ | sterelis *IAF* | exclama *F* 29 — is
30 ancilla (1°) *F* | — enim *S* 31 fin. *ICA* 5,1 > nos
Christ. | liberavit, *IC* | (*C inc. v. State*) 2 prodest *F*²
3 rursus 4 (lege eius) 5 spiritum *F* (Christum)

κατὰ σάρκα ^{lesh uq. loon} γεννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρως
 διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ^{promise} αἴτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· 24 5,1. R 8,15.
 αὗται γάρ εἰσιν δύο διαδήκται, μία μὲν ἀπὸ ὄρους
 Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ. τὸ 25
 δὲ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ· συνστοι-
 χεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει γάρ μετὰ
 τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευ- 26 H 12,22.
 θέρα ἐστίν, ἣτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν· γέγραπται γάρ· 27 Is 54,1.

εὐφράνθητι, στείρα ἢ οὐ τίκτουσα,
 ῥῆξον καὶ βόησον, ἢ οὐκ ὠδίηουσα·

ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς
 ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα 28 23.
 ἐστέ. ἀλλ' ὡσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς 29 Gn 21,9.
 ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ 30 Gn 21,10.12.
 τί λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν J 8,85.
 υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς
 παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρως. διό, 31 8,29.
 ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς
 ἐλευθέρως.

Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στή- 5 4,5.81.
 κετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. Act 15,10.
 10 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτεμ- 2 2 K 10,1.
 νησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτυ- 3 1,9.
 ρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένη
 ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὄλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατ- 4 1 P 1,15.
 ηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιο-
 οῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε· ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ■ R 8,25.

23 δια της : H δι 24 T δουλιαν | H Ἄγαρ (it 25) 25 δε
 Ἀγαρ : hT γαρ R γαρ [Ἀγαρ] 28 υμεις et εοτε : H ημεις et
 εομεν 31.5,1 της ελευθερας. ... στηκ. ονν και : h⁸¹ της
 ελευθερας, ἢ ελ. ... ἠλευθερωσεν. στηκ. ονν και ² τ. ελευ-
 θερας. Τη ελ. [ονν] ἢ Χριστος ημας (* ημας Χρ.) ἠλευθερωσεν
 στηκετε και * ej Ἐπ' pro Τῇ 5,1 T δουλιας | H ενεχεσθε. —

25 η συνστοιχουσα τη FG (sine η D) 26 παντων ημων
 AKLaς 30 της ελευθ. : μου Ισαακ D*FG 5,1 — ονν 47m
 3 — παλιν D*FG 486

- 6,15. 1 K 7,19. 6 ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ἔν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.
- 7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθεία μὴ
- 1,6. 8 πειθεσθαι; ἢ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος
- 1 K 5,6. 9 ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοί.
- 1,7. 2 K 11,15. 10 ἐγὼ πεποιθὰ εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρο-
νήσετε· ὁ δὲ ταρασσῶν ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα,
- 1 K 1,28. 11 ὅστις ἐάν ᾤ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι
κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ
- Pg 12,4. 12 σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. Ὅφελον καὶ ἀποκόψον-
ται οἱ ἀναστατοῦντές ὑμᾶς.
- 1 P 2,16. 13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· 11
R 7,8. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκί,
- Lv 19,18. 14 ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ὁ γὰρ
πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ· ἀγα-
15 πῆσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. εἰ δὲ ἀλ-
λήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ'
25. 16 ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. Λέγω δέ, πνεύματι περι- 58
πατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελώσητε.
- R 7,16,28. 17 ἢ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ
Jc 4,5. πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις
1 P 2,11. ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἂ ἐάν θέλητε ταῦτα ποιῆτε.
- R 8,14. 18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον.
- 1 K 6,9,10. 19 φανερά δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστιν
20 πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ἰδωλολατρεία,
φαρμακεία, ἐχθραὶ, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθείαι,
1 K 6,9 a. 21 διχοστασίαι, αἰρέσεις, ἰφθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ
2 K 18,2. τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς προει-
E 5,6. πον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντές βασιλείαν θεοῦ
Ap 22,15.

6 H [Ἰησοῦ] 8 h^r — ουκ 9 ζυμοί : h^r δολοί 20 H
ειδωλολατρεία | H φαρμακία | h ερις, ζῆλοι | H εριθείαι
21 φθόνοι : [R] W+ φονοί | καθως : h+ και

7 ενεκοψεν; αλ. μη πειθεσθαι μηδενι πειθεσθε Ga 10 — εν
κυριω B 14 νομος : + εν υμιν D*FG | πληρουται Dmε
17 γαρ 2° : δε AOmε 19 πορνεια : pr μοιχεια Dmε

- 25 ex fide, spem iustitiae expectamus. Nam in 6 6,15. 1 K 7,19.
 Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, ne-
 que praepitium: sed fides, quae per charitatem
 26 operatur. Currebatis bene: quis vos impedivit 7
 veritati non obedire? Persuasio haec non est ex 8 1,6.
 eo, qui vocat vos. Modicum fermentum totam 9 1 K 5,6.
 massam corrumpit. Ego confido in vobis in 10 1,7. 2 K 11,15
 Domino, quòd nihil aliud sapietis: qui autem
 conturbat vos, portabit iudicium, quicumque
 27 est ille. Ego autem, fratres, si circumcisionem 11 1 K 1,23.
 adhuc praedico: quid adhuc persecutionem
 patior? Ergo evacuatum est scandalum crucis.
 Utinam et abscindantur qui vos conturbant. 12 Ps 12,4.
 Vos enim in libertatem vocati estis fratres: 13 1 P 2,16.
 tantùm ne libertatem in occasionem detis R 7,8.
 carnis, sed per charitatem Spiritus servite in-
 28 vicem. Omnis enim lex in uno sermone im- 14 Lv 19,18.
 pletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum.
 Quòd si invicem mordetis, et comeditis: videte 15
 29 ne ab invicem consumamini. Dico autem: 16 25.
 Spiritu ambulate, et desideria carnis non per-
 ficietis. Caro enim concupiscit adversus spi- 17 R 7,15.23.
 ritum: spiritus autem adversus carnem: haec Je 4,5.
 enim sibi invicem adversantur: ut non quae- 1 P 2,11.
 cumque vultis, illa faciatis. Quòd si spiritu 18 R 8,14.
 ducimini, non estis sub lege. Manifesta sunt 19 1 K 6,9.10.
 autem opera carnis: quae sunt fornicatio,
 immunditia, impudicitia, luxuria, ' idolorum 20
 servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones,
 aemulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae,
 ' invidiae, homicidia, ebrietates, commessatio- 21 E 5,5.
 nes, et his similia, quae praedico vobis, sicut Ap 22,15.
 praedixi: quoniam qui talia agunt, regnum Dei

7 vobis *F* | *fin* + nemini consenseritis. ¶ 8 — haec
 10 — in 1° *A*¹ | portavit *AF* 12 — et *F*² | ab-
 scidantur 13 > carn. detis *F* | — Spiritus | in in-
 vicem *F*, *it* 15 14 diligis *CAF* 15 consumamini *F*
 16 aut.] + in Christo ¶ | desiderium 17 (en.) autem |
 — sibi | > inv. sibi *F* 18 ducemini *A* 19 > aut.
 sunt | fornicationes immunditiae luxuriae *F*² | — impu-
 dicitia 20 beneficia *F* | sect.] hereses *F* 21 sicut [et]

- E 5,9. 22 non consequentur. Fructus autem Spiritus est: charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo,
- ^{1 T 1,9.} 23 fides, ¹modestia, continentia, castitas. Adversus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis, et concupiscentiis. Si spiritu vivimus, spiritu et ambulemus. Non efficiamur inanis gloriae cupidi, invicem provocantes, invicem invidentes. Fratres, et si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne et tu tenteris. Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi. Nam si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Opus autem suum probet unusquisque, et sic in semetipso tantum gloriam habebit, et non in altero. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is, qui catechizatur verbo, ei, qui se catechizat, in omnibus bonis. Nolite errare: Deus non irridetur. Quae enim seminaverit homo, haec et metet. Quoniam qui seminat in carne sua, de carne et metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. Bonum autem facientes, non deficiamus: tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.
- 11 Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. Quicumque enim volunt placere in carne,
- ^{5,11.} 12 ^{Ph 3,18.}

22 — patient. | > long. bon. ben. | — mansuet.
 (C inc. v. 23 mansu.) 23 — castitas 24 > Christi sunt F |
 — suam 25 (C inc. c. 6) | > viv. spir. 26 (invidentes)
 6,1 spirituales (F¹-le) | > instr. hui. CCA | spir.
 mansuetudinis F 3 > sit nihil 4 — in 2° A
 6 verbum 7 (C inc. v. 8 Quae) 8 (— et) | [et]
 metet 2° 9 > suo enim A⁽¹⁾ 12 — enim |
 > plac. vol. F

οὐ κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύμα- 22 E 8,9.
 τός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία,
 χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ¹πραΐτης, ἐγκρά- 23 1 T 1,9.
 τεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. οἱ 24 R 6,8; 8,9.
 δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν ^{Kol 3,5.}
 τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. ^{1 P 2,11.} Εἰ ζῶμεν 25 16. R 8,4.
 πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα 26 Ph 2,8.
 κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦμενοι, ἀλλήλοις φθο-
 νοῦντες. Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προκλημθῆ ἄνθρω- 6 Mt 18,15.
 πος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ ^{Jc 5,19.}
 καταριζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΐτητος, ^{1 K 4,21.}
 σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων 2 1 K 9,21.
 τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν
 νόμον τοῦ Χριστοῦ. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μηδὲν 3 2 K 12,11.
 ὦν, φρεναπατᾶ ἑαυτὸν. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκι- 4 2 K 13,5.
 μαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ
 κᾶδχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· ἕκαστος ■ R 14,12.
 γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. Κοινωνεῖτω δὲ 6 1 K 9,14.
 ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶ-
 σιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μνηκτρι- 7 Jc 1,16.
 ζεται. ὁ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
 θερίσει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ 8 R 8,6,13.
 τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ ^{J 6,68; 8,8.}
 πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον.
 τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐγκακῶμεν· καιρῷ 9 2 Th 3,18.
 γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα οὖν ὡς ^{H 12,3.} 10 2 P 1,7.
 καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάν-
 τας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

12 Ἰδετε πηλίκοις ὑμῖν γραμμασιν ἔγραψα τῇ 11
 ἐμῇ χειρὶ. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, 12 5,11.
Ph 3,18.

26 ἀλλήλοις : h ἀλλήλους 26.6,1 W φθονουντες,
 ἀδελφοί. 2 HB αναπληρωσατε . 4 H [εκαστος] |
 ἕτερον : H,R. 9 RW εγκακ- 10 RW εχομεν 11 h ηλικιοις

23 πραοτης Dm5 | εγκρατ. : + αγνεια D*FG
 6,1 ανθρ. : τις εξ υμων Pa

οὔτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα
 13 τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. οὐδὲ γὰρ
 οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ
 θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ

1 K 1,31; 2,2. 14 σαρκὶ καυχῶνται. ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι
 εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταθροῦται καὶ γὰρ

5,6. 1 K 7,19. 15 κόσμῳ. οὔτε γὰρ περιτομὴ τί ἐστίν οὔτε ἀκρο-
 2 K 5,17. 16 βυστία, ἀλλὰ κἀπὶ κτίσις. καὶ ὅσοι τῷ κἀνόνι
 Ps 78,1; 125,5; 129,6. 17 τούτῳ στοιχησοῦσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος,
 Ph 3,8. καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

2 K 4,10. 17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω·
 Mt 26,10. ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί
 μου βαστάζω.

Ph 4,23. 18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 2 T 4,22. Phm 25. μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

8 1,7. 1 K 1,3. 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- (7
 Kol 1,1. ματος θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ]
 Kol 1,2. 2 καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ
 εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
 Χριστοῦ.

2,6. ■ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐ-
 λογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ,

12 Χριστον : [H] W+ Ἰησον | H - μη | T διωκονται (H·)
 13 hW περιτεμνημενοι 15 HE τι ἐστιν TW τι ἐστιν
 18 H [ημων]
 1,1 h^rW- [εν Εφ.]

15 εν γαρ Χριστω Ιησου ουτε π. κΑρις | εστιν : ισχυει
 KLa5 16 στοιχουσιν AC*α Subscriptio: εγγραφη απο Ρωμης
 + υπο Παυλου και των αδελφων + per Titum (+ et Lucam)
 [Inscriptio : ad Laodicensens Marcion]
 1,1 αγιοις : + πασιν APa 8 - και πατηρ B

hi cogunt vos circumcidi, tantum ut crucis
Christi persecutionem non patiantur. Neque 13
enim qui circumciduntur, legem custodiunt:
sed volunt vos circumcidi, ut in carne vestra
36 glorientur. Mihi autem absit gloriari, nisi in 14 1 K 1,31; 2,2.
cruce Domini nostri Iesu Christi: per quem
mihi mundus crucifixus est, et ego mundo. In 15 5,6. 1 K 7,18.
Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid
valet, neque praepotium, sed nova creatura.
Et quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax 16 Ps 73,1; 125,5;
super illos, et misericordia, et super Israel Dei. 128,6.
Ph 3,3.

37 De cetero nemo mihi molestus sit: ego enim 17 2 K 4,10.
stigmata Domini Iesu in corpore meo porto.
Gratia Domini nostri Iesu Christi, cum 18 Ph 4,23.
spiritu vestro, fratres. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD EPHESIOS.

(1) PAULUS Apostolus Iesu Christi per vo- 1 R 1,7. 1 K 1,2.
luntatem Dei, omnibus sanctis, qui sunt Ephesi, Kol 1,1.
et fidelibus in Christo Iesu. Gratia vobis, et 2 Kol 1,2.
pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
Benedictus Deus et Pater Domini nostri 3 2,6.
Iesu Christi, qui benedixit nos in omni bene-
dictione spirituali in caelestibus in Christo,

12 hii *GA.F* | in cruce Chr. *F* 13 ne en. *A*¹
16 — et 2° *F* 17 — domini 18 (— fratres)

Subscr. Explicit Epistula ad Galatas

Inscr. Incipit Epistula | — b. P. a.

1,1 > Christi I. | > sanct. omn. 2 > et
dom. nostro *A*¹ 3 spirituali

- J 15,16; 17,24.
5,27. R 8,29. 4 sicut elegit nos in ipso ante mundi constitu-
tionem, ut essemus sancti et immaculati in
J 1,12. 5 conspectu eius in charitate. Qui praedesti-
1 J 3,1. navit nos in adoptionem filiorum per Iesum
Christum in ipsum: secundum propositum
Mt 8,17. 6 voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae
Kol 1,18. suae, in qua gratificavit nos in dilecto filio
Kol 1,14,20. 7 suo. In quo habemus redemptionem per
2,7; 3,8,16. sanguinem eius, remissionem peccatorum se-
Kol 1,9. 8 cundum divitias gratiae eius, quae super-
abundavit in nobis in omni sapientia, et pru-
3,9. R 16,25. 9 dentia: ut notum faceret nobis sacramentum
Kol 1,9. voluntatis suae, secundum beneplacitum eius,
R 13,9. G 4,4. 10 quod proposuit in eo, ¹in dispensatione pleni-
Kol 1,16. tudinis temporum, instaurare omnia in Christo,
quae in caelis, et quae in terra sunt, in ipso:
Kol 1,12. 11 In quo etiam et nos sorte vocati sumus prae-
R 8,28. destinati secundum propositum eius, qui ope-
ratur omnia secundum consilium voluntatis
12 suae: ut simus in laudem gloriae eius nos,
4,30. 13 qui ante speravimus in Christo: In quo et
Kol 1,5,6. vos, cum audissetis verbum veritatis, (Evange-
lium salutis vestrae) in quo et credentes si-
2 K 1,22; 5,5. 14 gnati estis Spiritu promissionis sancto, qui
est pignus hereditatis nostrae, in redemptio-
nem acquisitionis, in laudem gloriae ipsius.
Kol 1,4,9. 15 Propterea et ego audiens fidem vestram,²
quae est in Domino Iesu, et dilectionem in
Kol 1,9. 16 omnes sanctos, non cesso gratias agens pro
vobis, memoriam vestri faciens in orationi-
Kol 1,10. 17 bus meis: ut Deus, Domini nostri Iesu Christi

4 ante] aut e F¹ | (- et) 5 optionem A¹ (ad-
optione) 6 - filio suo 9 (vobis) | bonum
placitum | (posuit) 10 dispensationem | instaurari F
11 (quod) | - et nos | > omn. oper. | - sec. A¹
12 - nos 13 - et 2° A | sancto] spu A 14 eius A
15 Domino] Christo ☩ 17 deus dom. ... Christi,

καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς 4 J 15,16; 17,24.
κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώ- 5,27. R 8,29.
πιον αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ¹ προορίσας ἡμᾶς εἰς νιο- 5 J 1,12.
θεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν 1 J 3,1.
εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον δόξης 6 Mt 3,17.
τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ Kol 1,18.
ἡγαπημένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ 7 Kol 1,14,20.
τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμά- 2,7; 3,8,16.
των, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ,¹ ἧς 8 Kol 1,9.
ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρο-
νήσει¹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήμα- 9 3,9. R 16,25.
τος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο Kol 1,9.
ἐν αὐτῷ¹ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν και- 10 R 13,9. G 4,4.
ρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, Kol 1,16.
τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν
αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ 11 Kol 1,12.
προθέσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βου- R 3,28.
λὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς 12
ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ
Χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον 13 4,80.
τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, Kol 1,5,6.
ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύ- 1 T 2,4.
ματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὃς ἐστὶν ἀρραβὼν 14 2 K 1,22; 5,5.
τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περι-
ποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν 15 3,2. Phm 4,5.
ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάν- Kol 1,4,9; 2,1.
τας τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ 16 Kol 1,3.
ὑμῶν μνεῖαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,
¹ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ 17 Kol 1,9 a.

4 HR αυτου εν αγαπη, 5 W εις αυτον κ. 8 RW φρονησει, 9 W αυτου κ. 14 ος: KR o | W ημων, 15 την αγαπην: h^r [R]—H

4 εν αυτω: εαυτω FG 6 ης: εν η Da⁵ | fin + νιω αυτου D*FG 7 εσχομεν N*D* | χρηστοτητος A 8 (ημας,) 9 γνωρισαι FG | — αυτου 2^ο DFG 10 επι 1^ο: εν A Fa⁵ 11 εκληθημεν A Da (επληρωθημεν Michelsen cf) | προθεσιν: + του θεου D Ga 18 υμεις: ημεις AKa 16 μνειαν: + υμων D*a⁵

- πατήρ τῆς δόξης, ὁφεί μῖν πνεῦμα σοφίας καὶ
 4,4. Dt 33,3.4. 18 ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, πεφωτισμένους
 Kol 1,5.11. 12,27. τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέ-
 ναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ,
 τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ
 2 K 13,4. 19 ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος
 Kol 1,11; 2,12. 3,20. τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας
 κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
 Ps 110,1. 20 ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νε-
 κρῶν, καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπου-
 21 ρανίοις ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ
 Kol 1,18; 2,10. H 2,5. δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος
 ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ
 Ps 8,7. Mt 28,18. 22 καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς
 4,16. Kol 1,18. πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ
 R 12,5. 23 πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ
 Kol 1,19. 1 K 12,27. 4,10. πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.
 Kol 1,21; 2,18. 2 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώ-
 4,17. 2 μασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἐν αἷς ποτε πε-
 5,6; 6,12. ριεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου,
 Tt 3,3. κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ
 J 12,31. πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς
 Kol 1,18. 3 ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν
 Kol 3,6. ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιούν-
 Mt 3,17; 17,5. J 3,36. τες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν,
 καὶ ἡμεθεὶ τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί·
 Tt 3,5. 4 ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν
 1 P 1,8. 1 ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς
 L 15,24.32. 2 νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ
 5,14. R 6,18.

17 ■ δόξη υἱ δὲ 18 υμῶν : [H]—W 20 hR ἐνηργησεν |
 W Χριστῶ, ... νεκρῶν καὶ | καθίσ. : T+ αὐτὸν 2,2 H
 ἀπειθείας 3 HR λοιποί· — 5 τῶ : hW pr ἐν

18 τις 2^ο : pr καὶ Κα5 19 υμᾶς D*Ga 20 εκα-
 δισεν Da5 | ουρανοῖς B 2,1 ἁμαρτ. : ἐπιθυμίαις B
 2 αἰῶνα : κανονα syr lect. 3 ἡμεῖς : υμεῖς A*D*—FG
 4 — αὐτὸν D*FGa 5 παραπτ. : + καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις B

pater gloriae, det vobis spiritum sapientiae
 et revelationis, in agnitione eius: illuminatos
 oculos cordis vestri, ut sciatis quae sit spes
 vocationis eius, et quae divitiae gloriae here-
 ditatis eius in sanctis, et quae sit supereminens
 magnitudo virtutis eius in nos, qui credimus
 secundum operationem potentiae virtutis eius,
 'quam operatus est in Christo, suscitans illum
 a mortuis, et constituens ad dexteram suam
 in caelestibus: supra omnem principatum et
 potestatem, et virtutem, et dominationem, et
 omne nomen, quod nominatur non solum in
 hoc saeculo, sed etiam in futuro. Et omnia
 subiecit sub pedibus eius: et ipsum dedit
 caput supra omnem Ecclesiam, quae est cor-
 pus ipsius, et plenitudo eius, qui omnia in
 3 omnibus adimpletur. Et vos, cum essetis
 mortui delictis, et peccatis vestris, 'in quibus
 aliquando ambulastis secundum saeculum
 mundi huius, secundum principem potestatis
 aeris huius, spiritus, qui nunc operatur in filios
 diffidentiae, in quibus et nos omnes aliquando
 conversati sumus in desideriis carnis nostrae,
 facientes voluntatem carnis, et cogitationum, et
 4 eramus natura filii irae, sicut et ceteri: Deus
 autem, qui dives est in misericordia, propter
 nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, 'et
 cum essemus mortui peccatis, convivicavit nos
 5

18 Dt 33,3,4.
Kol 1,5,11.
12,27.

19 2 K 13,4.
Kol 1,11; 2,12.
3,20.

20 Ps 110,1.

21 Kol 1,16; 2,10.

22 Ps 8,7. Mt 28,18.
4,15. Kol 1,18.

23 R 12,5.
Kol 1,18.
1 K 12,27.
4,10.

2 Kol 1,21; 2,13.

2 5,8; 6,12.
Tt 3,3.
J 12,31.
Kol 1,13.

3 Kol 3,6.

4 1 P 1,3.

5 L 15,24,32.
5,14. R 6,13.

17 pater, C^{ca} | (agnitionem)

18 inlum. [habere] | — et

19 credidimus

21 — etiam F^1 et

22 s. omnia ecclesiae (-ia F) 23 — et | quia A

2,1 vos] + convivicavit C | — et 2° A

3 (faciatis) | voluntates C voluptates F | cogitationem A

4 misericordiam A | quam F

- R 8,10. Ph 3,20. 6 in Christo, (cuius gratia estis salvati) ¹ et con-
resuscitavit, et consedere fecit in caelestibus
- 1,7. 7 in Christo Iesu: ut ostenderet in saeculis
supervenientibus abundantes divitias gratiae
suae, in bonitate super nos in Christo Iesu.
- G 2,16. 8 Gratia enim estis salvati per fidem, et hoc ⁵
- 1 K 1,29. 9 non ex vobis: Dei enim donum est, ¹ non ex
Tt 2,14. 10 operibus, ut nequis glorietur. Ipsius enim
sumus factura, creati in Christo Iesu in ope-
ribus bonis, quae praeparavit Deus ut in illis
ambulemus.
- 5,8. 11 Propter quod memores estote, quòd ali- ⁶
- R 9,4. 12 quando vos Gentes in carne, qui dicimini prae-
1 Th 4,13. putum ab ea, quae dicitur circumcisio in carne,
Christo, alienati a conversatione Israel, et ho-
spites testamentorum, promissionis spem non
- Is 57,19; 52,7. 13 habentes, et sine Deo in hoc mundo. Nunc ⁷
Kol 1,20. autem in Christo Iesu vos, qui aliquando eratis
longe, facti estis prope in sanguine Christi.
- Is 9,5. G 3,28. 14 Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque
Kol 2,14. unum, et medium parietem maceriae solvens,
Kol 2,14. 15 inimicitias in carne sua: legem mandatorum
2 K 5,17. decretis evacuans, ut duos condat in semetipso
- Kol 1,20.22. 16 in unum novum hominem, faciens pacem, ¹ et
reconciliet ambos in uno corpore, Deo per cru-
cem, interficiens inimicitias in semetipso. Et
- 6,15. Act 10,38. 17 veniens evangelizavit pacem vobis, qui longe
Is 57,19. Zech 9,10. fuistis, et pacem iis, qui prope. quoniam per
3,12. J 4,23. ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu
- 3,6. II 12,32.23. 19 ad Patrem. Ergo iam non estis hospites, et ad- ⁸

5 — in | — cuius 6 (conresedere) 7 ostendere *F* | divitiae *F* | bonitatem *F*¹ 8 — enim [L] 10 — Iesu [L] 11 vos] + eratis *§* + qui er. *F* | dicebami-
ni *§* 12 qui *§F* | > in illo *F* | conversione *A* | test. promiss., | — hoc] hunc *F* 14 > est enim | macheriae
CAF | inimicitiam , it 16 (-tia *F* bis) 15 conderet *F* | semet ipsum 16 , per crucem i. 17 his 19 — et 1° *F*¹

Χριστῷ, — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι, —¹ καὶ συνή- 6 R 8,10. Ph 3,20.
 γειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς 7 1,7.
 ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάρι-
 τος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πί- 8 R 3,28; 11,6;
 στεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· 4,5.
 οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. αὐτοῦ γὰρ 9 G 2,16; 3,2.
 ἔσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ 1 K 1,29.
 ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοιμάσεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν 10 Tt 2,14.
 αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν 11 5,8.
 σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομέ-
 νης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε τῷ 12 R 9,4.
 καιρῷ ἐκεῖνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι 1 Th 4,13.
 τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθη-
 κῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι
 ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς 13 Is 57,19; 53,7.
 οἷ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγύς ἐν τῷ αἵ- Kol 1,20.
 ματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη 14 Is 9,5. G 3,28.
 ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν καὶ τὸ μεσό- Kol 2,14.
 τοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ
 σαρκὶ αὐτοῦ¹ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν 15 Kol 2,14.
 καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα 2 K 5,17.
 καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκατα- 16 Kol 1,20,22.
 λάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ
 τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· 8,15. Act 10,38.
 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν 17 Is 57,19.
 καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς· ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν 18 Zch 9,10.
 προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς 3,12.
 τὸν πατέρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάρο- 19 J 4,23. R 5,2.
 19 3,6. H 12,32,38. H 7,25.

11 H χειροποιητου, — 12 W Χριστου απηλλ. 14 HR
 εχθραν εν | Η αυτου, 15 H εν αυτω 16 H σταυρου αποκτι.

5 χαριτι : pr ου τη D* 8 δια : + της Ka5
 15 εν εαυτω Da5, u 16 FG 17 — ειρηνην 20 KLa5
 19 — εστε 20 KLa5

οικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἱ-
 20 κείοι τοῦ θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ
 τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου
 21 αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρ-
 22 μολογουμένη αὐξοῖ εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ἐν
 ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον
 τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χρι-

4 στοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν — εἴ γε ἠκού-
 σατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς

5 δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν
 ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραφα

6 ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι
 τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ,

7 ὃ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν
 ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο-

8 στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, εἶναι
 τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα καὶ συνμέ-

9 οχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
 εὐαγγελίου, οὗ ἐγενήθη διὰ κωνος κατὰ τὴν δω-

10 ρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ
 τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐμοὶ τῷ ἐλα-

11 χιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,
 τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον

12 μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκono-
 μία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν

13 αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ἵνα
 γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν

14 τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποί-
 15 κλος σοφία τοῦ θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώ-

19 R ἀλλὰ ἐστε 3,1 T— Ἰησου 3 H [οτι] 7.8 H
 αὐτου — ἐμοι ... αὐτη — 9 φωτισαι : h [R] W +
 παντας 10.11 W θεου κατα

20 ακρογων. λιθου D*FG 21 πασα : + η A Caς
 22 θεου : Χριστου B 3,8 γνωρισε Kaς 6 επαγγ. : +
 αὐτου Faς 7 την δοθεισαν Kaς 8 τοις : pr εν Daς
 9 — εν N* Marcion | κτισαντι : + δια Ιησου Χριστου Kaς

- venae: sed estis cives sanctorum, et domestici Dei: supraedificati super fundamentum 20 Mt 16,18.
Is 28,16.
Apostolorum, et Prophetarum, ipso summo
angulari lapide Christo Iesu: in quo omnis 21 Kol 2,19.
aedificatio constructa crescit in templum sanc-
tum in Domino, in quo et vos coaedificamini 22 1 P 2,5.
in habitaculum Dei in Spiritu.
- 9 Huius rei gratia, ego Paulus vinctus 3 Ph 1,7.13.
Kol 1,24.
Christi Iesu, pro vobis Gentibus, ¹ si tamen 2 Kol 1,26.
1 K 4,1.
audistis dispensationem gratiae Dei, quae data
est mihi in vobis: quoniam secundum reve- 3 1,9.10.
Kol 1,26.
lationem notum mihi factum est sacramentum,
sicut supra scripsi in brevi: prout potestis 4
legentes intelligere prudentiam meam in my-
sterio Christi: quod aliis generationibus non 5 Kol 1,26.
est agnitum filiis hominum, sicuti nunc revel-
latum est sanctis Apostolis eius, et Prophetis 6 2,13.18.19.
in Spiritu, ¹ Gentes esse coheredes, et concor-
porales, et participes promissionis eius in
Christo Iesu per Evangelium: Cuius factus 7 Kol 1,25.29.
sum minister secundum donum gratiae Dei,
quae data est mihi secundum operationem vir-
tutis eius. Mihi omnium sanctorum minimo 8 1 K 15,9.10.
1,7. G 1,16.
data est gratia haec, In Gentibus evangeli-
zare investigabiles divitias Christi, et illumi- 9 R 16,25.
Kol 1,16.26.
nare omnes, quae sit dispensatio sacramenti
absconditi a saeculis in Deo, qui omnia cre-
avit: ut innotescat principatibus, et potesta- 10 1 P 1,12.
R 11,33.
Kol 1,26.
tibus in caelestibus per Ecclesiam, multiformis
sapientia Dei, secundum praefinitionem sae- 11 1,11.

19 *fin*, § , : C^{92} 22 Spir. sancto $\text{§}[\text{L}]$

3,5 sicut *F* 6 > esse gentes | — eius
6/7 Per ev. factus *F*¹ 7 sum ego *F* | (don. gr.]
gratiam) 8 Mihi enim § | > min. sanct. *F* | in-
investigabiles *F* 9 absconditis *F* | *fin*. C^{92} 10 prin-
cipibus | sapientiae *F*

- culorum, quam fecit in Christo Iesu Domino
 J 14,6. H 4,16. R 5,2. 12 nostro: In quo habemus fiduciam, et accessum
 Kol 1,24. 13 in confidentia per fidem eius. Propter quod 10
 14 peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro
 15 vobis: quae est gloria vestra. Huius rei 11
 gratia flecto genua mea ad Patrem Domini
 16 nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas
 1,7. 6,10. 16 in caelis, et in terra nominatur, ¹ut det vobis
 Kol 1,11. secundum divitias gloriae suae, virtute corro-
 borari per Spiritum eius in interiorem homi-
 J 14,23. 17 nem, Christum habitare per fidem in cordibus
 Kol 1,23; 2,7. 18 vestris: in charitate radicati, et fundati, ¹ut
 Kol 2,2. 18 possitis comprehendere cum omnibus sanctis,
 quae sit latitudo, et longitudo, et sublimitas,
 Kol 2,3. 19 et profundum: scire etiam supereminentem
 scientiae charitatem Christi, ut impleamini in
 omnem plenitudinem Dei.
 Kol 1,29. 20 Ei autem, qui potens est omnia facere 12
 1,19. superabundanter quàm petimus, aut intelli-
 21 gimus, secundum virtutem, quae operatur in
 nobis: Ipsi gloria in Ecclesia, et in Christo
 Iesu in omnes generationes saeculi saeculo-
 rum. Amen.
 Kol 1,10. 4 Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, 13
 ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis,
 Kol 3,12. 2 ¹cum omni humilitate, et mansuetudine, cum
 patientia, supportantes invicem in charitate,
 Kol 3,14.15. 3 solliciti servare unitatem Spiritus in vinculo
 Kol 3,15. R12,5. 4 pacis. Unum corpus, et unus Spiritus sicut vo-
 J10,16. 1K 8,6. 5 cati estis in una spe vocationis vestrae. Unus 14
 1 K 12,8. 6 Dominus, una fides, unum baptisma. Unus

12 confidentiam *F* 13 (- meis) 16 virtutem
~~5~~*F* | - in *F*¹ | interiori homine ~~5~~*W* 17 > hab.
 Chr. 18 possetis *F* | (> long. et. lat.) 19 (omni
 plenitudine) 20 sup.] abundanter super *F*² | quam
 op. *A*² 21 saeculis saec. *A*
 4,1 (vinctus) 4 sicut et *F*

νων ἦν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
 ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρηγοσίαν καὶ προσαγω- 12 J 14,6. H 4,16.
R 5,2.
 γὴν ἐν πεποιθῆσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. διὸ 13
 αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ
 5 ὑμῶν, ἧτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν 14
 κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα, ἐξ οὗ 15
 πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται,
 ἵνα ὁφ' ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ 16 Kol 1,27.
1,7. 8,10.
Kol 1,11.
 δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ
 εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν 17 J 14,28.
Kol 1,28; 2,7.
 διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ
 ἐρριζωμένοι καὶ τευτεμελιωμένοι, ἵνα ἐξιχύσητε 18 Kol 2,2.
 καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλά-
 τος καὶ μῆκος καὶ ὕψος καὶ βάθος, γινῶναι τε 19 Kol 2,3.
 τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χρι-
 στοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ
 θεοῦ.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκ- 20 Kol 1,29.
1,19.
 περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύ-
 ναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν 21
 τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς
 γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

6 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ 4 Kol 1,10.
 ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ 2 Kol 3,12.
Mt 11,29.
 πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραύτητος, μετὰ μα-
 κροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, ὡς πο- 3 Kol 3,14.15.
 δάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν
 τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, 4 Kol 3,15.
R 12,5.
 καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως
 ὑμῶν· εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα· εἰς 5 J 10,16.
1 K 8,6.
 6 1 K 12,6.

13 W εγκακ. 17 H υμων εν αγαπη· 18 hT κ.
 βαθος κ. υψος 19 h ινα πληρωθη παν 4,2 W μακρο-
 θυμιας ανεχ. 4 και 2^ο : [H]

13 εκκακειν Ca5 | (ἡ τις ε. δ. υμων; Ewald) 14 πα-
 τερα : + του κυριου ημων Ιησου Χριστου Da5 15 ουρανῳ
 Pa 20 — υπερ DFG

- 7 θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.
 8 διὸ λέγει·
 ἀναβὰς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.
 9 τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς αὐτός ἐστὶν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης, ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ ἀυξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὃς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ, Χριστός, ἕξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνεργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν ἀύξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
 17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ,

7 HR [η] 8 εδωκ. : HR pr [και] 9 κατεβη : hW+ πρωτον 12 W διακονιας εις 14 RW κυβεια | RW μεθοδεϊαν 16 h μελους | εαυτου : T αυτου

■ — και 1^ο 38a | fin + ημιν DGa+ υμιν 5 8 τοις : εν FG 9 — μερη D*FG 12 (αγιων,) 13 — του υιου FG 14 fin + του διαβολου Δ 15 αληθειαν δε ποιουντες FG | — η D*FG | ο Χριστος Da5 16 — κατ ενεργ. FG

Deus et Pater omnium, qui est super omnes,
 15 et per omnia, et in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum
 mensuram donationis Christi. Propter quod 8
 dicit:

Ascendens in altum captivam duxit capti-
 vitatem:

dedit dona hominibus.

Quòd autem ascendit, quid est, nisi quia et 9
 descendit primùm in inferiores partes terrae?

Qui descendit, ipse est et qui ascendit super 10
 omnes caelos, ut impleret omnia. Et ipse de-
 dit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem 11
 Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem

pastores, et doctores ¹ ad consummationem 12
 sanctorum in opus ministerii, in aedificationem
 corporis Christi: donec occurramus omnes in 13
 unitatem fidei, et agnitionis filii Dei, in virum

perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis
 Christi: ut iam non simus parvuli fluctuantes, 14
 et circumferamur omni vento doctrinae in
 nequitia hominum, in astutia ad circumventio-
 nem erroris. Veritatem autem facientes in 15
 charitate, crescamus in illo per omnia, qui

est caput Christus: ex quo totum corpus com-
 pactum, et connexum per omnem iuncturam
 subministrationis, secundum operationem in
 mensuram uniuscuiusque membri, augmentum
 corporis facit in aedificationem sui in charitate. 16

Hoc igitur dico, et testificor in Domino, 17
 R 1,21.
 Kol 2,4,6.

6 — est | (— et 3°) 7 (vestrum) |
 mensura F 9 quia] quod CA | — primum CA¹ |
 fin. pro? C²² e. corr. 11 > proph. . . . apost. A¹ | aut.
 1°] quidem A¹ | — vero A¹ 13 occurramus CA
 14 circumferamus F | verbo F¹ | — ad A¹ 15 cari-
 tatem F | (Christi)

ut iam non ambuletis, sicut et Gentesambu-

- 2,12. Kol 1,21. 18 lant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita Dei per ignorantiam, quae est in illis, propter
 1 P 1,14.
- Kol 3,5. 19 caecitatem cordis ipsorum, qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiae, in operationem immunditiae omnis in avaritiam.
- 20 *Vos autem non ita didicistis Christum, si
 21 tamen illum audistis, et in ipso edocti estis, 17
- R 8,13. Kol 3,9. 22 sicut est veritas in Iesu. deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria
 G 6,8.
- R 12,2. 23 erroris. Renovamini autem spiritu mentis
- Gn 1,26. 24 vestrae, ¹ et induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, et sanctitate veritatis.
- Zch 8,16. 25 Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo
 Kol 3,8.
- Ps 4,5. 26 suo: quoniam sumus invicem membra. Ira-18
 Jc 1,19,20.
- 27 super iracundiam vestram. Nolite locum dare
- 1 Th 4,11. 28 diabolo: qui furabatur, iam non furetur: magis autem laboret, operando manibus suis, quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Omnis sermo malus ex 19
- 5,4. 29 ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad aedificationem fidei ut det gratiam audientibus.
- Kol 3,16,17; 4,6.
- 1,13. Is 63,10. 30 Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei:
- Kol 3,8. 31 in quo signati estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, et ira, et indignatio, et clamor, et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia.

17 — et 2° 19 in avaritia (et avaritiae) 20 didicisti *F*¹ 21 et docti *F*¹ | est] et *F*¹ | *fin*, *UGA*
 22 Deponite vos *§* 23 spiritum *F* 24 inducite *F*¹
 25 [et] depon. | in invicem *A* 26 irasc. autem et *F*
 28 — suis | retribuatur *F* 29 bon. [est] | fid.]
 oportunitatis ; opp. fid. *F*¹ 30 die *§*¹⁰

μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περι-
 πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ἐσκοτω- 18 2,12. Kol 1,21.
 μένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς 1 P 1,14.
 ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐ- 1 J 5,20.
 τοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ὁϊτινες 19 Kol 3,5.
 ἀπηληγότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελείᾳ εἰς
 ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ὑμεῖς 20
 δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, εἴ γε αὐτόν 21
 ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθὼς ἐστὶν
 ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν
 προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν
 φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, 23 R 12,2.
 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν¹ καὶ
 ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν 24 Gn 1,26.
 κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀλη- R 8,4.
 θείας.
 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν 25 Zch 8,16.
 ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλ- Kol 8,8.
 λήλων μέλη. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος 26 Ps 4,5.
 μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ δίδοτε 27 Jc 1,19,20.
 τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, 28 1 Th 4,11.
 μᾶλλον δὲ κοπιᾷτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερ-
 σὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν
 ἔχοντι. πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν 29 5,4.
 μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκο- Kol 8,16,17
 δομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. 4,6.
 καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, 30 1,13. Is 63,10.
 ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.
 πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ 31 Kol 8,8.
 βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ.

18 W διανοια, οντες απ. ... θεου δια ... ουσ. εν αυτοις
 δια 19 h^r απηληπικότες 21 HR ἐδιδάχθητε, κ. | K
 καθὼς ἐστὶν | h ἀληθεία, 23 τω : W pr εν 28 ἰδίαις :
 [B]—K 29 W ἀλλ | χρείας : h^r πιστεως

17 τα : + λοιπα Ka^c 19 και πλεονεξίας DFG 22 την
 επιθυμιαν D 24 ενδυσασθε NB*^a | και αληθεια D*FG

- Mt 6,14; 18,22—35. 32 ἴ γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὖσπλαγχνοι,
 Kol 3,12,13. χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ
 Mt 5,48. 5 ἔχαρίσατο ὑμῖν. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ,
 25. G 2,20. 2 ὡς τέκνα ἀγαπητά, ἰ καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ,
 H 10,10. καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ παρέ-
 Kol 3,13. δωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν
 Ps 40,7. 3 τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. Πορνεία δὲ καὶ 8
 Ex 29,18. 4 ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω
 Ez 20,41. 4 ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις, ἰ καὶ αἰσχροτήης καὶ
 4,19. Kol 3,5. μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνήκεν, ἀλλὰ
 4,29. Kol 3,8. 5 μᾶλλον εὐχαριστία. τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες,
 1 K 6,9,10. 6 ὅτι πᾶς πόρονος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὃ
 Kol 3,5. ἔστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ
 Act 8,21. Ap 21,8. 6 βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς
 2,2. R 1,18. 7 ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται
 Kol 2,4,8. ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
 2 K 6,14. 7 μὴ οὖν γίνεσθε συνμέτοχοι αὐτῶν· ἦτε γὰρ ποτε
 1,13. L 16,8. 8 σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς
 1 P 2,9. J 12,86. 9 περιπατεῖτε, — ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ
 17. R 12,2. 10 ἀγαθῶσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, — δοκι-
 J 16,8. 11 μάζοντες τί ἔστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, καὶ μὴ
 R 1,24. 12 συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό-
 J 8,20,21. 13 τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ἰ τὰ γὰρ κρυφῆ γινό-
 28,19; 60,1. 14 μενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν· τὰ δὲ
 R 18,11. 14 πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν. διὸ λέγει·
 2,5. R 6,13. 14 ἔγειρε, ὁ καθεύδων,
 unde ? καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
 καὶ ἐπιφανῶσει σοι ὁ Χριστὸς.
 Mt 10,16. 15 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς 74
 Kol 4,5. 16 ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν και-

32 H [δε] | υμιν : hW ημιν B,2 ημων : X υμων
 3 W αγιοις. 4 και 2° : T η 5 ο : W ος 6 H απειθιας
 10 HR κυριω· 14 επιφ. σοι ο Χρ. : h² επιφανσεις τον χριστου

32 δε : ουν D*FG B,2 υμας : ημας Da^ς 4 και 1° :
 η AD*a 9 φωτος : πνευματος KLa^ς 10 κυριω : θεω D*FG

- Estote autem invicem benigni, misericordes, 32 Mt 6,14;
donantes invicem sicut et Deus in Christo 18,22—35.
donavit vobis. Estote ergo imitatores Dei, 5 Kol 3,12.13.
sicut filii charissimi: et ambulate in dilectione, 2 Mt 5,48.
sicut et Christus dilexit nos, et tradidit se- Kol 3,12.
metipsum pro nobis oblationem, et hostiam 25. G 2,20.
21 Deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem, 3 H 10,10.
et omnis immunditia, aut avaritia nec nomi- Kol 3,18.
netur in vobis, sicut decet sanctos: aut tur- Ps 40,7.
pitude, aut stultiloquium, aut scurrilitas, Ex 29,18.
quae ad rem non pertinet: sed magis grati- Ez 20,41.
arum actio. Hoc enim scitote intelligentes: 4,19. Kol 3,6.
quòd omnis fornicator, aut immundus, aut 4 4,20. Kol 3,8.
avarus, quod est idolorum servitus, non habet
22 hereditatem in regno Christi, et Dei. Nemo 6 1 K 6,9.10.
vos seducat inanibus verbis: propter haec Kol 3,5.
enim venit ira Dei in filios diffidentiae. No- Act 8,21.
lite ergo effici participes eorum. Eratis enim Ap 21,8.
aliquando tenebrae: nunc autem lux in Do- 7 2 K 6,14.
mino. Ut filii lucis ambulate: fructus enim 8 2,11.13. L 16,8.
lucis est in omni bonitate, et iustitia, et ve- 1 P 2,9.
ritate: probantes quid sit beneplacitum Deo: 9 J 12,36.
et nolite communicare operibus infructuosis 10 17. R 12,2.
tenebrarum, magis autem redarguite. Quae 11 J 16,8.
enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est et 12 R 1,24.
dicere. Omnia autem, quae arguuntur, a lu- 13 J 3,20.21.
mine manifestantur: omne enim, quod mani-
festatur, lumen est. Propter quod dicit: 14 Is 26,19; 60,1.
Surge qui dormis, et exurge a mortuis, R 13,11.
et illuminabit te Christus. 2,5. R 6,13.
- 23 Videte itaque fratres, quomodo caute 15 Mt 10,16.
ambuletis: non quasi insipientes, sed Kol 4,5.
ut sapientes: redimentes tem- 16

32 nobis 5,2 dilectionem A¹ | se ipsum
3 (- aut.) | (aut] et) 4 - non A¹ | pertinent
10 quod A 11 aut.] + et 13 (aut.] enim) 14 quid dorm. F
| illuminavit A | tibi 15 vidite F | (C inc. v. 16 sed ut)

10. R 12,2. 17 pus, quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes: sed intelligentes quae sit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria: sed implemini Spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in psalmis, et hymnis, et canticis spiritualibus, cantantes, et psallentes in cordibus vestris Domino, gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo et Patri. Subiecti invicem in timore Christi. Mulieres viris suis subditae sint, sicut Domino: quoniam vir caput est mulieris: sicut Christus caput est Ecclesiae: Ipse, salvator corporis eius. Sed sicut Ecclesia subiecta est Christo, ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. Nemo enim umquam carnem suam odio habuit: sed nutrit, et fovet eam, sicut et Christus Ecclesiam: quia membra sumus corporis eius, de carne eius, et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem, et matrem suam, et adhaerebit uxori

17 domini (dei *A*¹) 18 omnis lux. *A* | — sancto
 19 vosmet ipsis *A* | (— in 1°) | spiritualibus
 21 in invicem *F* 22 subiectae *A*
 23 sicut et *F* | (— est 2°) | — eius
 24 — Sed *F* | ut *ICA* | (— est)
 25 Viri similiter *F* | (— vestras) | semet ipsum *F*
 26 mund. eam *FF*² | — vitae
 27 *IC*⁹² c. corr. in glorios. | eiusmodi
 31 relinquit *F*

ρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. διὰ τοῦτο μὴ 17 10. R 12,9.
 γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ
 κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνω, ἐν ᾧ ἐστὶν 18 FRV 23,31 Lxx.
L 21,84.
 ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ἡλαλοῦντες 19 Kol 3,16.
Pa 83,2.3.
 ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευμα-
 τικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν
 τῷ κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν 20 Kol 3,17.
 ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ
 πατρὶ, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. 21 1 P 5,5.
Gn 3,16.
 Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ 22 Kol 3,16.
1 P 3,1.
 κυρίῳ, ὅτι ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς 23 1 K 11,3.
Kol 1,18.
 καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς
 σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑπο-
 τάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς
 ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυ-
 ναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκ-
 κλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα 24
 αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος
 ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον 25 Kol 3,19.
 τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπιλον ἢ ῥυτίδα ἢ
 τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾗ ἀγία καὶ ἄμωμος.
 οὕτως ὀφείλουσιν [καὶ] οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς 26 Tt 3,5.
 ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγα-
 πῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς 27 Ps 45,14.
2 K 11,2.
 γὰρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκ-
 τρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς 28
 τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. 29
 ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος [τὸν] πατέρα καὶ 30 1,23. 1 K 6,16.
Act 9,4.
Gn 2,28.
 [τὴν] μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα 31 Gn 2,24.

19 ψαλμοῖς : hW pr εν | τη : R pr [εν] 20.21 W πατρι.
 Υποτασσ... Χριστον, 22 ἀνδράσιν : hW+ υποτασσεσθωσαν
 23 hW ἀνὴρ κεφαλὴ ἐστὶν 24 W ἀλλ 28 [καὶ] : RW-T
 30 fin h^r + , εκ τῆς σαρκος αὐτου καὶ εκ των οσσεων αὐτου
 31 [τον] εἰ [τὴν] : T-RW | h^r- καὶ προσκ... αὐτου |
 πρὸς τὴν γυναῖκα : hRT τη γυναικι

17 συνιεντες **K5** | θελ. : φρονημα N | κυριου : θεου Aα
 19 πνευμ. : + εν χαριτι A : -B 23 καὶ αὐτος ἐστι **KLαζ**
 24 - ὡς B 498

- Ap 19,7. 32 αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ
 1 K 6,15. μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς
 88 Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς
 οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως
 ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἢ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν
 Kol 3,20. 6 ἄνδρα. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεσιν
 Ex 20,12. 2 ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. τίμα
 τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἧτις ἐστὶν ἐν-
 Dt 5,16. 3 τολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ
 Kol 3,21. 4 ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οἱ πατέρες,
 Prv 2,2; 3,11; 19,18. 4 μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε
 Is 50,5. 5 αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ κυρίου. Οἱ δοῦ-
 Dt 8,7.20—25. Ps 78,4. 5 λοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ
 Kol 3,22—25. Ph 2,12. 6 φόβου καὶ τρόμου ἐν ἀπλότῃ τῆς καρδίας ὑμῶν
 Tt 2,9,10. 1 P 2,18. 6 ὡς τῷ Χριστῷ, μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀν-
 θρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντες
 2 K 5,10. 8 λεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδό-
 9 τετες ὅτι ἕκαστος ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο
 Kom 4,1. 9 κερταται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύ-
 Lv 25,43. 9 θερὸς. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς
 2 Chr 19,7. 9 αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ
 Act 10,34. 9 αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
 προσωπολημφία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.
 1 K 16,13. 10 Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ
 1 J 2,14. 10 11 τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν παν-
 2,2. J 14,30. 12 11 οπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι
 Kol 1,13. 12 πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ ἔστιν
 1 P 5,8,9. 12 ἡμῖν ἢ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς
 τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμο-

31 T— αὐτου 32 εἰς 2^ο : [H]—W 6,1 ἐν κυρίῳ :
 [H]—W 2 W— ἐστιν 2,3 ἡ πρώτη, ἐν ἐπαγγελίᾳ ἵνα
 4 T παιδία 5 T— της 6 RW οφθαλμοδουλειαν 6,7 H
 θεου, ἐκ ψυχῆς μετ' ἐννοίας δουλευοντες 10 ἡ δυναμοῦσθε
 11 RW μεθοδίας 12 ἡμιν : ἡ ἡμιν

- suae: et erunt duo in carne una. Sacramen- 32 Ap 19,7.
 tum hoc magnum est, ego autem dico in
 Christo et in Ecclesia. Verumtamen et vos 33
 singuli, unusquisque uxorem suam sicut se-
 ipsum diligit: uxor autem timeat virum suum.
 (26) Filii, obedite parentibus vestris in Domino: 6 Kol 3,20.
 hoc enim iustum est. Honora patrem tuum, 2 Ex 20,12.
 et matrem tuam. quod est mandatum pri-
 mum in promissione: ut bene sit tibi, et sis 3 Dt 5,16.
 27 longaevus super terram. Et vos patres no- 4 Kol 3,21.
 lite ad iracundiam provocare filios vestros: Prv 2,2; 3,11;
 sed educate illos in disciplina, et correptione 19,18.
 sed Domini. Servi obedite dominis carnalibus 5 Is 50,6.
 cum timore et tremore, in simplicitate cordis Dt 6,7.20—25.
 vestri, sicut Christo: non ad oculum servien- Ps 78,4.
 tes, quasi hominibus placentes, sed ut servi 6 Kol 8,22—25.
 Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, Tt 2,9,10.
 cum bona voluntate servientes, sicut Domino, 7 1 P 2,18.
 et non hominibus: scientes quoniam unus- 8 2 K 5,10.
 quisque quodcumque fecerit bonum, hoc reci-
 piet a Domino, sive servus, sive liber. Et 9 Kol 4,1.
 vos domini eadem facite illis, remittentes mi- 2 Chr 19,7.
 nas: scientes quia et illorum, et vester Do- Act 10,34.
 minus est in caelis: et personarum acceptio
 non est apud eum.
 30 De cetero fratres confortamini in Domino, 10 1 K 16,13.
 et in potentia virtutis eius. Induite vos ar- 1 J 2,14.
 maturam Dei, ut possitis stare adversus 11 4,14. 2 K 10,4.
 insidias diaboli. quoniam non est nobis colluc-
 tatio adversus carnem et sanguinem: sed adver-
 sus principes, et potestates, adversus mundi 12 2,2. J 14,30.
 Kol 1,13.
 1 P 5,8,9.

32 (— et) 33 > suam ux. | ut tim. | — suum

6,1 Fili F | > enim est iust. (> est enim i.)

2 — tuam | promissionem F 3 sis] sit F 4 — vos
 5 simplicitatem F 6 placeatis A | voluntate F
 8 percipiet 9 — vos [E]CA | deum F 11 Et ind. F |
 arma | possetis F | (persistere) | (versutias) 12 quia

- rectores tenebrarum harum, contra spiritualia
 1 Rg 20,11. 13 nequitiae, in caelestibus. Propterea accipite
 Is 11,5; 59,17. I, 12,35. 14 armaturam Dei, ut possitis resistere in die
 1 P 1,13. 15 malo, et in omnibus perfecti stare. State
 1 Th 5,8. 16 ergo succincti lumbos vestros in veritate, et
 Is 52,7; 40,3,9. 17 induiti lorica m iustitiae, et calceati pedes in
 2,17. Act 10,30. 18 praeparatione Evangelii pacis: in omnibus
 1 P 5,9. 19 sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia
 1 J 5,4. 20 tela nequissimi ignea extinguere: et galeam
 1 Th 5,8. 21 salutis assumite: et gladium spiritus (quod
 Is 59,17; 11,4; 49,2; 51,16. 22 est verbum Dei) ¹per omnem orationem, et
 Hos 6,5. 23 obsecrationem orantes omni tempore in spi-
 Mt 28,41. 24 ritu: et in ipso vigilantes in omni instantia,
 Kol 4,2,3. 25 et obsecratione pro omnibus sanctis: et pro
 Kol 4,3. 26 me, ut detur mihi sermo in apertione oris
 2 Th 3,1. 27 mei cum fiducia, notum facere mysterium
 Act 4,29. 28 Evangelii: pro quo legatione fungor in catena,
 2 K 5,20. 29 ita ut in ipso audeam, prout oportet me, loqui.
 Kol 4,4. 30
 Act 20,4. 31 Ut autem et vos sciatis quae circa me
 2 T 4,12. 32 sunt, quid agam: omnia vobis nota faciet
 Kol 4,7. 33 Tychicus, charissimus frater, et fidelis minister
 Kol 4,7,9. 34 in Domino: quem misi ad vos in hoc ipsum,
 20 ut cognoscatis quae circa nos sunt, et con-
 23 soletur corda vestra.
 24 Pax fratribus, et charitas cum fide a
 1 P 1,8. 25 Deo Patre, et Domino Iesu Christo. Gratia
 cum omnibus, qui diligunt Dominum nostrum
 Iesum Christum in incorruptione. Amen.

12 spiritualia | nequitia F 13 armatura GF arma
 | — in 2° [L]CA | perfectis CC 14 induiti F (induite) |
 lorica A 15 praeparationem S 16 possetis F 17 ad-
 sumete F 18 stantia F | obsecrationem F 19 mei, c.
 f. n. | fiduciam F 20 legationem F | cat.] + ista S
 21 > sciat. vos A¹ | > not. fac vob. GF > n. v. f. |
 Tythicus F⁽²⁾ 22 ut consuletur F | nostra F¹ 23 patre
 nostro SF 24 — nostrum A¹ | incorruptionem A²F |
 — Amen CA¹ Subscr. Explicit ad Ephesios

κράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευμα-
 τικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. διὰ τοῦτο 13 1 Rg 20,11.
 ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνη-
 θῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ
 ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. στήτε οὖν περι- 14
 ζωσάμενοι τὴν ὄσφυν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐν- 15
 δυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑπο- 16
 δησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου 17
 τῆς εἰρήνης, ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θύρεδον τῆς 18
 πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πο- 19
 νηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ τὴν περικεφα- 20
 λαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν 21
 τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶν ῥῆμα θεοῦ, ἵδιὰ πάσης 22
 προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ 23
 καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες 24
 ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων
 τῶν ἁγίων, ἵκαὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος
 ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρί-
 σαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ὑπὲρ οὗ πρε-
 σβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς
 δεῖ με λαλῆσαι.
 Ἴνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί 21
 πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός ὁ ἀγαπη- 22
 τὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ὃν 23
 ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ
 περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.
 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως 23
 ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἡ 24
 χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπῶντων τὸν κύριον
 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

16 W επι π. | H [τα] π. 18 W δεησεως πρ. 19 R
 μου εν | H [του εναγγ.] 20 W ια αυτο 21 hRT και
 υμεις ειδητε | H Τυχικος

17 — δεξασθε D*FG 23 αγαπη : ελεος A
 Subscriptio: εγραφη απο Ρωμης (+ δια Τυχικου)

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

- ^{1 K 1,3.} ^{1 T 3,1,8.} **1** Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ ⁷⁸
 πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν
^{R 1,7.} **2** Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· χάρις
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
 κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
^{R 1,8.} ^{1 K 1,4.} **3** Ἐὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνηρίᾳ ¹
⁴ ὑμῶν, πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων
^{1 K 9,23.} ^{1 J 1,8.} **5** ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ἐπὶ τῇ
 κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρῶ-
^{3,13.} ^{1 K 1,8—8.} **6** τῆς ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, πεποινθῶς αὐτὸ τοῦτο,
 ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτε-
⁷ λέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ· καθὼς ἐστὶν
 δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν,
 διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς
 δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει
 τοῦ εὐαγγελίου συνκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος
^{R 1,9.} ^{2 K 1,23.} ^{1 Th 2,5.} **8** πάντας ὑμᾶς ὄντας. μάρτυς γάρ μου ὁ θεός,
 ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ
^{R 15,14.} **9** Ἰησοῦ. Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη
 ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπι-
^{R 2,18;} ^{12,2.} ^{1 Th 5,23.} ^{H 5,14.} **10** γνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν
 ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ
^{E 5,9;} ^{1,6.12.14.} ^{Mt 5,16.} ^{J 15,5.8.} ^{Jc 3,18.} **11** ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι
 καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς
 δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.
^{2 T 2,9.} ^{E 6,21.} ^{Kol.4,7.} **12** Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ ²
 κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου
^{4,22.} ^{E 3,1.} **13** ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν

^{3.4} H ὑμῶν παντοτε ... ὑμων, μετα ⁶ K Ἰησου Χριστου
⁹ hW περισσευση

³ Ἐγὼ μεν ευχ. τ. κυριω ημων ^{D*FG} ⁴ χαρας και ^F
⁵ — της ^{Da5} ⁷ — εν 3° ^{AD*a5} | (χαρ. : χρειας?)
⁸ μου : μοι ^{DGa+} εστιν ^{ADa5} ¹¹ καρπων δικ. των ^{Pa5}

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI
AD PHILIPPENSES.

- (1) PAULUS, et Timotheus servi Iesu Christi, 1 1 K 1,2.
1 T 3,1.8.
omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt
Philippis, cum episcopis, et diaconibus. Gra- 2 R 1,7.
tia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Do-
mino Iesu Christo.
- 2 Gratias ago Deo meo in omni memoria 3 R 1,8. 1 K 1,4.
vestri, semper in cunctis orationibus meis pro 4
omnibus vobis, cum gaudio deprecationem
faciens, super communicatione vestra in Evan- 5
gelio Christi a prima die usque nunc. confi- 6 2,13. 1 K 1,6-8.
dens hoc ipsum, quia qui coepit in vobis
opus bonum, perficiet usque in diem Christi
Iesu. sicut est mihi iustum hoc sentire pro 7
omnibus vobis: eo quòd habeam vos in corde,
et in vinculis meis, et in defensione, et con-
firmatione Evangelii, socios gaudii mei omnes
vos esse. Testis enim mihi est Deus, quo- 8 R 1,9. 2 K 1,23.
1 Th 2,5.
modo cupiam omnes vos in visceribus Iesu
Christi. Et hoc oro ut charitas vestra magis 9
ac magis abundet in scientia, et in omni sensu:
ut probetis potiora, ut sitis sinceri, et sine 10
offensa in diem Christi, repleti fructu iustitiae 11
per Iesum Christum, in gloriam et laudem Dei. R 2,18; 12,2.
1 Th 5,23.
H 5,14.
E 5,9;
1,6,12,14.
J 15,8.
- 3 Scire autem vos volo fratres, quia quae circa 12 2 T 2,9.
me sunt, magis ad profectum venerunt Evan-
gelii: ita ut vincula mea manifesta fierent in 13 4,22. E 3,1.

Inscr. Ep. . . . ap.] Incipit Epistula

1,1 (- Christo) 3 memoriam *F* 5 communicationem
vestram *F* | - Christi | - a *F*¹ 6 in hoc *F*² | in opus *F*
| > Ies. Chr. *A*¹ 7 dignum *F* | > in corde vos *ICA*
9 in omni sc. *5* | - in 2° 10 sin-
ceres | offensione *F* 11 fructus *F*² | > Chr. Ies.

- Christo in omni praetorio, et in ceteris omni-
 14 bus, et plures e fratribus in Domino confi-4
 dentes vinculis meis, abundantius auderent
 15 sine timore verbum Dei loqui. Quidam qui-
 dem et propter invidiam, et contentionem:
 quidam autem et propter bonam voluntatem
 16 Christum praedicant: quidam ex charitate:
 scientes quoniam in defensionem Evangelii
 7. 17 positus sum. Quidam autem ex contentione
 Christum annunciant non sincere, existimantes
 2,17.18. 18 pressuram se suscitare vinculis meis. Quid
 enim? Dum omni modo sive per occasionem,
 sive per veritatem Christus annuncietur: et
 Job 13,16. 19 in hoc gaudeo, sed et gaudebo. Scio enim
 2 K 1,11. quia hoc mihi proveniet ad salutem, per ve-
 stram orationem, et subministrationem Spiritus
 1 P 4,16. 20 Iesu Christi ¹secundum expectationem, et spem
 meam, quia in nullo confundar: sed in omni
 fiducia sicut semper, et nunc magnificabitur
 Christus in corpore meo, sive per vitam, sive
 G 2,20. 21 per mortem. Mihi enim vivere Christus est,
 R 1,13. 22 et mori lucrum. Quòd si vivere in carne, hic
 J 15,16. mihi fructus operis est, et quid eligam ignoro.
 1 Rg 19,4. 23 Coarctor autem e duobus: desiderium habens
 2 K 5,8. dissolvi, et esse cum Christo, multo magis me-
 24 lius: permanere autem in carne, necessarium
 25 propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo,
 et permanebo omnibus vobis ad profectum ve-
 26 strum, et gaudium fidei: ut gratulatio vestra
 abundet in Christo Iesu in me, per meum ad-

13 Chr. [Iesu] 14 et] ut § | — e F | in vinc.
 §F | audere 15 — et 1° F 16 quid. vero F¹
 17 se susc.] resuscitare F 18 (— per 2°) 19 ad]
 in 20 spectationem F | (magnificatur) 21 > viv.
 enim A¹ 22 — operis F¹ 23 e] me F | > cum
 Chr. esse 24 nec. est 25 in omn. F

Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὄλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς
λοιποῖς πᾶσιν, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν 14 Act 28,31.
ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισ-
σοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
λαλεῖν. τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς 15
δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρῦσσουν·
οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαὶν τοῦ 16
εὐαγγελίου κεῖμαι, οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν 17 7. R 2,8.
καταγγέλλουσιν, οὐχ ἀγνώως, οἰόμενοι θλίψιν ἐγει-
ρειν τοῖς δεσμοῖς μου. 18 2,17,18. Τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ
τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγ-
γέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρῆ-
σομαι· οἶδα γάρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς 19 Job 18,16.
2 K 1,11.
σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας
τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀπο- 20 1 P 4,16.
καραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ ἀσχυρ-
θήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ
νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου,
εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ἐμοὶ γάρ τὸ 21 G 2,20.
ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. εἰ δὲ τὸ 22 R 1,18.
J 15,16.
ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί
αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, 23 1 Rg 19,4.
2 K 5,8.
τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν
Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον· τὸ 24
δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.
καὶ τοῦτο πεποιθῶς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παρα- 25 12. 1 T 4,1
μενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
χαρὰν τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισ- 26
σεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρ-

17 H εριθιας | τον : [R]—hW 18 W— πλὴν | χαιρω :
R,T. | χαρησομαι : H,R,W. 19 γαρ : hW δε 22 K εργου,— |
h αιρησομαι; 24 h επιμειναι | τη : [R] W pr εν 25 HR
οιδα οτι

14 — του θεου Ka5 16,17 : (17.16) οι μεν εξ εριθειας ...
οι δε εξ αγαπης ... Ka5 | επιφερειν Ka5 18 — οτι Da5
22 (fin.) 23 δε : γαρ 5 | — εις DFG | πολλω : ποσω
D*FG | — γαρ Dm5¹ 25 (δ τι Ewald) | συμπαραμενω Ka5

ουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

- Kol 1,10. 27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ³
 1 Th 2,12. 4,3. πολυτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς
 Act 4,32. εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν
 ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει
 1 K 16,9. 28 τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ
 Th 1,5 ss. ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἧτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις
 ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ
 Act 5,41. 29 θεοῦ· ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ
 1 P 4,18. μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ
 Act 16,22. 30 αὐτοῦ πάσχειν, τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἶον
 εἶδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παρα-
 μύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ

- 2 K 13,11. 2 τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν
 R 15,5. χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην
 20. R 12,10. 3 ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἐν φρονούντες,¹μηδὲν κατ'
 ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινο-
 φροσύνῃ ἀλλήλους ἠγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν,
 K 10,24.33; 13,5. 4 ἢ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ
 Mt 20,26. 5 ἐτέρων ἕκαστοι. τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν δ καὶ
 1,2; 17,6. 6 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων
 1,27; 3,5. 7 οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλὰ
 Is 53,8.11. 8 ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβῶν, ἐν ὁμοιώ-
 2 K 8,9. 9 ματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὑρεθεὶς
 H 2,14.17. 10 ὡς ἄνθρωπος ἑταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπή-
 12,2; 5,8. 11 κοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ
 J 10,17. 12 καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ
 Act 2,33. 13 τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι
 1. H 1,3.4. 14
 Is 42,8. 15
 Rg 19,18. 16
 Is 45,23. 17
 Ap 5,13. 18

28.29 H (ητις ... πασχειν). 2,1 τις σπλ. : W τινε σπλ.
 2 W συνψυχοι το | εν : h αυτο 3 H εριθειαν 4 εκαστοι
 1^ο : h εκαστος 4.5 h ετερων. εκαστοι τουτο 7 T γενομενος
 και ... ανθρωπος, 8 RW εαυτον, 9 HR υπερυψωσεν, και

27 ακουσω Am^ς 28 υμων : υμιν Ka^ς 29 υμιν:
 ημιν Aa 2,1 τις 3^ο : τι 4.18a 3 μηδε κατα : η Da^ς
 4 σκοπειτε La^ς (-τω K) | — και D^a 5 τουτο : + γαρ Da^ς |
 φρονεισθη KLa^ς 7 ανθρωπου Marcion 9 — το 1^ο Da^ς

ventum iterum ad vos. Tantum digne ²⁷ Kol 1,10.
1 Th 2,12.
4,8.
Evangelio Christi conversamini: ut sive cum
venero, et videro vos, sive absens audiam de
vobis quia statis in uno spiritu unanimes,
collaborantes fidei Evangelii: et in nullo terre- ²⁸
amini ab adversariis: quae illis est causa per-
ditionis, vobis autem salutis, et hoc a Deo:
quia vobis donatum est pro Christo, non so- ²⁹
lum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo
patiamini: idem certamen habentes, quale et ³⁰ Act 16,22.
vidistis in me, et nunc audistis de me.

⁵ Si qua ergo consolatio in Christo, si ²
quod solatium charitatis, siqua societas spi-
ritus, siqua viscera miserationis: implete ²
gaudium meum ut idem sapiatis, eandem cha-
ritatem habentes, unanimes, idipsum sentientes,
'nihil per contentionem, neque per inanem glo- ³ G 5,26. R 12,10.
riam: sed in humilitate superiores sibi invicem
arbitrantes, non quae sua sunt singuli consi- ⁴ 1 K 10,24.33.
derantes, sed ea, quae aliorum.

Hoc enim sentite in vobis, quod et in ⁵
Christo Iesu: qui cum in forma Dei esset, ⁶ J 1,1,2; 17,5.
Gn 1,27; 3,5.
non rapinam arbitratus est esse se aequalem
Deo: sed semetipsum exinanivit formam servi ⁷ Is 53,3.11.
2 K 8,9.
H 2,14.17.
accipiens, in similitudinem hominum factus,
et habitu inventus ut homo. Humiliavit ⁸ H 12,2; 5,8.
J 10,17.
semetipsum factus obediens usque ad mor-
tem, mortem autem crucis. Propter quod et ⁹ Act 2,33.
E 1,21. H 1,3.4.
Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen,
quod est super omne nomen: ut in nomine ¹⁰ Is 45,23.
J 5,23. Ap 5,13.

27 in ev. *F* evangelium *A*¹ | unianimes *AF* | fide *EF*
28 > est illis | salutem *F*¹ | domino *F*² 30 eundem *EF*
| qualem *F* | (auditis) 2,1 siqua 2°] siquod *A* |
siqua 3°] si quid | miserationes *F* et mis-es 2 unian-
CAF, it 20 *AF* 3 contentione *F* 4 sed et 5 (- et)
7 fin - . *E*, *CA*: *W* 9 > ill. exalt. | - quod est |
omnem n. *F*

11 Iesu omne genu flectatur caelestium, terrestri-
um, et infernorum, et omnis lingua confiteatur quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris.

12 Itaque charissimi mei (sicut semper obedistis :) non ut in praesentia mei tantum, sed multo magis nunc in absentia mea, cum metu

13 et tremore vestram salutem operamini. Deus est enim, qui operatur in vobis et velle, et

14 perficere pro bona voluntate. Omnia autem facite sine murmurationibus, et haesitationibus:

15 ut sitis sine querela, et simplices filii Dei, sine reprehensione in medio nationis pravae, et perversae: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, verbum vitae continentes ad gloriam meam in die Christi, quia non in vacuum cucurri, neque in vacuum laboravi. Sed et si immolor supra sacrificium, et obsequium fidei vestrae, gaudeo, et congratulor omnibus vobis. Idipsum autem et vos gaudete, et congratulamini mihi.

19 Spero autem in Domino Iesu, Timotheum (7)

20 me cito mittere ad vos: ut et ego bono animo sim, cognitis quae circa vos sunt. Neminem enim habeo tam unanimem, qui sincera affectione pro vobis sollicitus sit. Omnes enim quae sua sunt quaerunt, non quae sunt Iesu Christi.

22 Experimentum autem eius cognoscite, quia sicut patri filius, mecum servivit in Evangelio.

23 Hunc igitur spero me mittere ad vos, mox ut

24 videro quae circa me sunt. Confido autem in Domino quoniam et ipse veniam ad vos cito.

25 Necessarium autem existimavi Epaphroditum fratrem, et cooperatorem, et commili-

10 flectat *A*¹ | et terrestr. 12 — in 1° *F* 13 > enim est *CA* | (— qui) 15 simplices, *C* | dei sine *CA* 16 continentes: 17 et 2°] in *F* 19 ihesu christo *F*¹ | > cito me | — et *F*¹ | cognitus *F*¹ 20 cf 2 21 — quae et sunt 1° | > Chr. les. *FF* 22 quoniam | evangelium *F* 23 — ad vos

Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται 11 R 10,9.
 ὅτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς.

77 Ὅστε, ἀγαπητοὶ μου, καθὼς πάντοτε ὑπη- 12 1 P 1,17.
 κούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ 2 P 1,5.
 νῦν πολλῶ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ P^a 2,11.
 φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργά- E 8,5.
 ζεσθε· θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ 13 J 15,5. R 7,18.
 θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα 2 K 3,5.
 ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ἵνα 1 Th 2,18.
 γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἄμωμα 14 1 P 4,9.
 μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς 1 T 2,8.
 φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς 15 1,10. Mt 5,14.
 ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἔμοι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, 10,16.
 ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἔκοπίασα. E 5,8. Dt 32,5.
 Ἄλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λει- Act 2,40.
 τουργία τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συχαίρω Dn 12,3.
 πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ 16 Act 5,20.
 συχαίρετέ μοι. 1 Th 2,19.
 2 T 4,6. Is 49,4; 65,25.
 G 2,2; 4,11.

4 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως 19
 πέμπαι ὑμῖν, ἵνα καὶ ἐν εὐθυχω γνοῦς τὰ περὶ
 ὑμῶν. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως 20 1 K 16,10.
 τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυ- 21 2 T 4,10.16.
 τῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. τὴν δὲ δο- G 4,17.
 κίμην αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν 22 1 K 13,5.
 ἔμοι ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. τοῦτον μὲν 23
 σὺν ἐλπίζω πέμπαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ
 ἐξαντῆς· πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς τα- 24 1,26.
 χέως ἐλεύσομαι. Ἀναγκαῖον δὲ ἠγησάμην Ἐπα- 25 4,18.
 φρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συνστρα-

11 RT ἐξομολογήσεται 12 H [ως] 17 W ἀλλ
 21 hR Ἰησου Χριστου 23 W ἀπιδω

13 ο θεος Ia^g 15 ητε AD*^a | αμωμητα Da^g
 16.17 (ἐκοπ., ἀλλὰ . . . σπενδ.,) 19 ἐν Χριστω Ἰησ. CD*^a
 24 fin + προς υμας N*^{Aa}

τιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν
 26 τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ἵ ἐπειδὴ ἐπι-
 ποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι
 27 ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. καὶ γὰρ ἠσθένησεν παρα-
 πλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν,
 οὐκ αὐτόν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπη
 28 ἐπὶ λύπην σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν,
 ἵνα ἰδόντες αὐτόν πάλιν χαρῆτε καὶ γὰρ ἀλυπότερος

1 K 16,16.
 1 T 5,17.

Act 20,24.

29 ὦ. προσδέχεσθε οὖν αὐτόν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης
 30 χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιοῦτους ἐντίμους ἔχετε, ἵ ὅτι
 διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἠγγισεν
 παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ
 ὑμῶν ὀστέρομα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

3,18; 4,4.

3 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. 78
 τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν
 δὲ ἀσφαλές.

Ap 22,16.

2 Βλέπετε τοὺς κύναις, βλέπετε τοὺς κακοὺς

Mt 3,9.

R 1,9; 2,39;

14,18.

Kol 2,11.

3 ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν
 ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ
 καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκί

2 K 11,18.22.

4 πεποινότες, καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποινῆσιν καὶ ἐν
 σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποινῆσαι ἐν σαρκί,

Act 26,5.

L 1,59; 2,21.

R 11,1.

5 ἐγὼ μᾶλλον· περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσ-
 ραήλ, φυλῆς Βενιαμείν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων,

6 κατὰ νόμον Φαρισαῖος, ἵ κατὰ ζῆλος διώκων τὴν
 ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενό-

Mt 18,44.46.

7 μενος ἄμεμπτος. ἀλλὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη,
 8 ταῦτα ἤγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ἀλλὰ μὲν

Mt 16,26.

οὖν γε καὶ ἠγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ

26 παντας υμας : H+ [ιδειν], h υμας παντας, (T-) |
 HR αδημονων οτι 27 H θανατου 30 Χριστου : K Κυριου |
 HR ηγγισεν, παραβ. τ. ψυχη 3,1 H ασφαλεις. — 7 αλλα :
 [E]-T | W μοι ην 8 R- γε

30 — Χριστου C | παραβουλευσαμενος CKa5 3,1 το
 ασφαλεις A*a 3 θεου : θεω D*Pa5 6 ζηλον Ka5 |
 εκκλησιαν : + θεου FG 8 — και 10 N*a

tonem meum, vestrum autem apostolum, et ministrum necessitatis meae, mittere ad vos: quoniam quidem omnes vos desiderabat: et 26 moestus erat, propterea quòd audieratis illum infirmatum. Nam et infirmatus est usque ad 27 mortem: sed Deus misertus est eius: non solum autem eius, verum etiam et mei, ne tristitiam super tristitiam haberem. Festinantius 28 ergo misi illum, ut viso eo iterum gaudeatis, et ego sine tristitia sim. Excipite itaque illum 29 cum omni gaudio in Domino, et eiusmodi cum honore habetote. quoniam propter opus 30 Christi usque ad mortem accessit, tradens animam suam ut impleret id, quod ex vobis de- erat erga meum obsequium.

1 K 16,16.
1 T 5,17.

9 De cetero fratres mei gaudete in Domino. 3 2,18; 4,4.
Eadem vobis scribere, mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium.

10 Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem. Nos enim sumus circum- 2 Ap 23,15.
cisio, qui spiritu servimus Deo, et gloriamur in 3 R 2,29; 14,18.
Christo Iesu, et non in carne fiduciam habentes, quamquam ego habeam confidentiam et in carne. 4 ■ K 11,16.22.

11 *Si quis alius videtur confidere in carne, ego magis, circumcisus octavo die, ex genere Israel, de 5 Act 28,5.
tribu Benjamin, Hebraeus ex Hebraeis, secundum legem Pharisaeus, secundum aemulationem 6 L 1,59; 2,21.
persequens Ecclesiam Dei, secundum iustitiam, quae in lege est, conversatus sine querela: Sed quae mihi fuerunt lucra, haec arbitratus 7 Mt 13,44.46.
sum propter Christum detrimenta. Verumtamen 8
existimo omnia detrimentum esse propter

25 — autem 2° A | (mittere ~~¶~~) 26 audieritis F²
27 — et 1° F 28 (festinatus) | tristitiam F 29 habitote A
3,1 gaudite F 2 vidite *ter* F | carnes F¹ 3 > deo
serv. 4 et ego ~~¶~~ | — et ~~¶~~ | carnem F | quis autem F
5 octava | et de F 8 et exist. ~~¶~~ CA

- eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, et arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam,⁹ et inveniari in illo non habens meam iustitiam, quae ex lege est, sed illam, quae ex fide est
- R 3,21.22. 9 Christi Iesu: quae ex Deo est iustitia in fide¹⁰ ad cognoscendum illum, et virtutem resurrectionis eius, et societatem passionum illius: configuratus morti eius: si quo modo occurram ad resurrectionem, quae est ex mortuis: non quòd iam acceperim, aut iam perfectus sim: sequor autem, si quomodo comprehendam in quo et
- R 6,3—5. 10
R 8,17. G 6,17. I.20,35. Act 4,2. Ap 20,5,6. 11
1 T 6,12. Act 9,6. 12
L 9,62. 13 comprehensus sum a Christo Iesu. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse. Unum autem: quae quidem retro sunt obliviscens, ad ea vero, quae sunt priora, extendens me ipsum,¹¹ ad destinatum persequor, ad bravium
- 1 K 9,24. 14
1 K 2,6. 15 supernae vocationis Dei in Christo Iesu. Quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus: et siquid aliter sapitis, et hoc vobis Deus
- G 6,16. 16 revelabit. Verumtamen ad quod pervenimus ut idem sapiamus, et in eadem permaneamus
- 1 K 11,1. 17
1 Th 1,7. 18
1 P 5,3. 19 regula. Imitatores mei estote fratres, et ob-
1 K 1,23. 20
G 6,12. 21 servate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulant, quos saepe dicebam vobis (nunc autem et flens dico) inimicos crucis Christi: quorum finis interitus: quorum Deus venter est: et gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.
- R 16,18. 19
- E 2,6. Kol 3,1. 20
H 12,22. 21
1 K 1,7. 22
1 K 15,43.49.53. 23
- 20 Nostra autem conversatio in caelis est: unde etiam Salvatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis suae, secundum operationem,

9 (invenior. -iam) | > Ihesu Chr. F² Christi
10 agnoscendum 12 iam 2°] etiam F¹ | (sum) | — quomodo 13 compreh. adhuc F | eam F¹ | (in priore) | ext. me 14 super A¹ 15 — sumus | aliud sentitis F¹ | revelavit AF 16 ad id q. F² 17 form. nos 19 — est 20 spectamus F | — nostrum 21 reformavit [AF | op.] + suam F¹ + virtutis suae ☩

ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐξημιώθην, καὶ ἠγοῦμαι σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω⁹ καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, εἴ πως κατακτήσω εἰς τὴν ἕξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοί, ἐγὼ ἑμαυτὸν οὐπω λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος,¹ κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῶν ἀποκαλύψει· πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν. Συνμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὕς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ,¹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν

R 8,21.22; 10,8.

10 R 6,3-5.
R 8,17. G 6,17.

11 L20,35. Act 4,8.
Ap 20,5,8.

12 1 T 6,12.
Act 9,8.

13 L 9,62.

14 1 K 9,24.

15 1 K 2,6.

16 G 6,16.

17 1 K 11,1.
1 Th 1,7.
1 P 5,8.

18 1 K 1,28.
G 6,12.

19 R 16,18.
Kol 3,2.
Hos 4,7.

20 E 2,6. Kol 3,1.
H12,22. Tt 2,13.
1 K 1,7.

21 1 K 15,48.49.58.

9 W δικαιοσύνην, επι 10 παθημ. : R pr [των] | T
συνμορφις. 12 T— και 10 | Ἰησον : [H]—R 13 ουπω :
hRW ου 17 W ουτως 21 T συνμορφ.

8 ουβ. : + ειναι Aa5 11 την εκ : των KLa5 12 ελαβον :
+ η ηδη δεδικαιωμαι D*FG 14 εις : επι Da5 | τ. ανεγκλησιας
apud Orig. 15 φρονουμεν NL 16 fin + κανονι, το αυτο
φρονειν KLa5 21 ημων : + εις το γενεσθαι αυτο Ka5

ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξει αὐτῷ
 4 τὰ πάντα. Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2,2. 2 Εὐδοκίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακα-

1,27. Ps 69,29. 3 λῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. καὶ ἐρωτῶ καὶ
 L 10,20. σέ, γνήσιε σύνζυγε, συνλαμβάνου αὐταῖς, αἰ-
 Ap 3,5; τινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ
 20,12.15. Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ
 3,1. 3 K 13,11. 4 ὀνόματα ἐν βιβλῷ ζωῆς. Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάν- 78
 1 Th 5,16. τε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν
 H 10,37. γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς.
 Jc 5,8.9. 6 μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ
 Mt 6,25—34. τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν
 Kol 4,2. 7 γνωρίζεσθω πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ
 1 P 5,7. θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς
 Ps 145,18. καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ
 J 14,27. 8 Ἰησοῦ. Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ,
 Kol 3,15. ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή,
 R 12,17. ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος,

1 Th 5,23. 9 ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθητε καὶ παρελάβετε
 R 16,20. καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσ-
 1 K 14,33. σετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ 7
 ἀνευδάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ

1 T 6,6. 11 ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρη-
 σιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι ἀντάρκης

3 K 8,10. 12 εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισ-
 σεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ
 χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ
 2 K 12,10. 13 ὑστερεῖσθαι. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί
 3 T 4,17.

21 αὐτῶ : H αὐτῶ
 3 h Σύνζυγε 6 H μετ

4,1 fin h+ μου 2 T Συντυχῆν

7 θεοῦ : Χριστοῦ A
 10 το : του FG

8 ἐπαινος : + ἐπιστημῆς D*FG

- qua etiam possit subiicere sibi omnia. Itaque fratres mei charissimi, et desideratissimi, gaudium meum, et corona mea: sic state in Domino, charissimi: Evodiam rogo, et Syntychen deprecor idipsum sapere in Domino. Etiam rogo et te germane compar, adiuva illas, quae mecum laboraverunt in Evangelio cum Clemente, et ceteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitae. Gaudete in Domino semper: iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus: Dominus prope est. Nihil solliciti sitis: sed in omni oratione, et obsecratione, cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum. Et pax Dei, quae exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, et intelligentias vestras in Christo Iesu. De cetero fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, siqua virtus, siqua laus disciplinae, haec cogitate. Quae et didicistis, et accepistis, et audistis, et vidistis in me, haec agite: et Deus pacis erit vobiscum.
- 15 Gavisus sum autem in Domino vehementer, quoniam tandem aliquando refloruistis pro me sentire, sicut et sentiebatis: occupati autem eratis. Non quasi propter penuriam dico: ego enim didici, in quibus sum, sufficiens esse. Scio et humiliari, scio et abundare (ubique et in omnibus institutus sum) et satiari, et esurire, et abundare, et penuriam pati: omnia possum in eo, qui me confortat
- 4 2 K 1,14.
1 Th 2,19,20.
- 2
- 3 1,27. Ps 69,29,
L 10,20.
- 4 3,1. 2 K 13,11.
- 5 H 10,37.
Jc 5,8,9.
- 6 Mt 6,25—34.
Kol 4,9.
1 P 5,7.
Ps 145,18.
J 14,27.
Kol 3,15.
- 7
- 8 R 12,17.
- 9 1 Th 5,23.
R 16,20.
1 K 14,33.
- 10
- 11 1 T 3,6.
- 12 2 K 6,10.
- 13 2 K 12,10.
2 T 4,17.

21 > possit etiam 4,1 desiderant- | — meum [2]
2 Euuod- F Euhodiam | Syntychen S Sinthicen F
3 (evangelium) 4 gaudite 1° F 5 Dom. enim S 8 (bona)
| (— siq. virt) | — discipl. 12 — et abund. 2° A

- 14 Verumtamen bene fecistis, communicantes tri-
 2 K 11,9. 15 bulationi meae. Scitis autem et vos Philippen-16
 ses, quòd in principio Evangelii, quando pro-
 fectus sum a Macedonia, nulla mihi Ecclesia
 communicavit in ratione dati et accepti, nisi
 16 vos soli: quia et Thessalonicam semel et bis
 1 K 9,11. 17 in usum mihi misistis. Non quia quaero da-
 tum, sed requiro fructum abundantem in ratione
 Ex 29,18 18 vestra. Habeo autem omnia, et abundo: re-17
 Ez 20,41. 20 pletus sum, acceptis ab Epaphrodito quae
 2,25. 19 misistis odorem suavitatis, hostiam acceptam,
 19 placentem Deo. Deus autem meus impleat omne
 desiderium vestrum secundum divitias suas in
 20 gloria in Christo Iesu. Deo autem et Patri
 nostro gloria in saecula saeculorum: Amen.
 21 Salutate omnem sanctum in Christo Iesu.
 1,13. 22 Salutant vos, qui mecum sunt, fratres. ¹ Salu-
 tant vos omnes sancti, maxime autem qui de
 Caesaris domo sunt.
 G 8,18. 23 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum
 spiritu vestro. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI
AD COLOSSENSES.

- E 1,1. 1 PAULUS Apostolus Iesu Christi per vo-(1)
 R 1,7. 2 luntatem Dei, et Timotheus frater: eis, qui
 E 1,2. sunt Colossis, sanctis, et fidelibus fratribus in
 Christo Iesu. Gratia vobis, et pax a Deo
 Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
 1 K 13,18. 3 Gratias agimus Deo, et Patri Domini nostri
 1 Th 1,2,3. E 1,16.

14 verum b. ¶ 15 Macedonia AF (-iam A¹) | ra-
 tionem F 16 Tessalonicam F | et semel ¶ 17 > q.
 quia A¹ | rationem vestram (orat- A¹) 18 Ephaphro-
 dito F | in odor. ¶ F 19 omnem F¹ | gloriam ¶ F 21 (C inc.
 v. 22 Salutant) 23 — nostri [¶] CA Subscr. Expl.
 ad Philippenses + [scripta de urbe Roma, habet versus
 CCCLXXXVIII]. Inc. ad Thessall. ¶ (similiter F). (cf p. 509)

Προς Φιλιππησιους 4,14—23. Κολοσσαεις 1,3.

με. πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συνκοινωνήσαντές μου 14 H 10,38.
 τῆ θλίψει. οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππηῖοι, ὅτι 15 z K 11,9.
 ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακε-
 δονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν εἰς
 λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι,
 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονικῇ καὶ ἄπαξ καὶ δις εἰς τὴν 16
 χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, 17 1 K 9,11.
 ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς
 λόγον ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· 18 Ex 29,18.
 πεπληρωμαι δεξιόμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ
 παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρε-
 στον τῷ θεῷ. ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν 19
 χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ 20
 δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 21
 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ἰ ἀσπά- 22 1,18.
 ζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ
 τῆς Καίσαρος οἰκίας.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ 23 G 6,18.
 πνεύματος ὑμῶν. 2 T 4,22.
Phm 25.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελή- 1 E 1,1.
 ματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς ἰ τοῖς ἐν 2 R 1,7.
 Κολοσσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· E 1,2.
 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.

Ἐὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3 1 K 13,13.
1 Th 1,2,3.
E 1,16.

Inscr.: HR προς Κολασσαις 1,3 θεω: T+ και: W+ τω

13 με: + Χριστω Fa⁵ 16 - εις AD*a | μοι: μον Da
 19 πληρωσαι D*FG 23 του πνευματος: παντων KLa⁵ |
 fin + αμην sADm⁵

Subscriptio: εγραφη απο Ρωμης δι Επαφροδιτου

1,2 Κολασσαις KP⁵ | Χριστω: + Ιησου AD*a | fin +
 και κυριου Ιησου Χριστου sAm⁵

- Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι,
 Ε 1,15. 4 ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ
 1 P 1,4. 5 τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἁγίους¹ διὰ
 Ε 1,13,18. Η 6,18. τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-
 νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας
 1 T 3,18. 6 τοῦ εὐαγγελίου¹ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς
 Ε 1,13. 2 P 1,12. καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστὶν καρποφορούμενον
 καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς
 2 I; 4,12. 7 θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς ἐμάθητε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ
 Phm 28. τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὃς ἐστὶν πιστὸς
 ἄπερ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὃ καὶ δηλώσας
 ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.
 Ε 1,8 a. 15—17. 9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσα- 2
 Ph 1,9. 1 T 2,4. μεν, οὐ πανόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ
 αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελή-
 ματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ,
 1,17. 2,10. 4,1. 10 περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν,
 Ph 1,27. ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανό-
 1 K 1,5. 11 μενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει
 1,18. 19; 8,16. δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ
 εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς
 Ε 1,11. 18. 12¹ εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς 81
 Act 20,82. τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί·
 2,15. L 22,58. 13 ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκοτόυς
 2,2; 8,12; 1,6. καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς
 Act 26,18. ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, 8
 Ε 1,7. 14 τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ
 Η 1,8. 15
 2 K 4,4.
 Ap 8,14.

3 Χριστον : [H]—W | W παντοτε, | περι : hW υπερ
 4 ην εχετε : [H] : W την 5 W αληθειας, 6 T εις υμας
 καθως ... εστιν, 7 υμων : K R ημων 9.10 W αυτου, ...
 πνευματικη π. 10 R αρεσκειαν W -σαν (sic vult) 11.12 HR
 μακροθυμιαν μετα χαρας, ευχ. 12 πατρι : h pr θεω | ικανω-
 σαντι : W pr καλεσαντι και | υμας : hR ημας 14 h εχομεν

4 — ην εχ. B 6 και εστιν καρπ. FGa5 | — και αυξ. Ka5
 7 καθως και Ka5 9 — και αιτ. BKa 10 περιπατ. : + υμας
 Ka5 | εις την επιγνωσιν KLa5 12 ευχ. : + αμα B | ικανωσ. :
 καλεσαντι D*FG 14 απολυτρ. : + δια του αιματος αυτου 5

Iesu Christi semper pro vobis orantes: audi-	4	E 1,15.
entes fidem vestram in Christo Iesu, et dile-		
ctionem, quam habetis in sanctos omnes		
1propter spem, quae reposita est vobis in cae-	5	1 P 1,4. E 1,13,18.
lis: quam audistis in verbo veritatis Evangelii:		
quod pervenit ad vos, sicut et in universo	6	1 T 3,16. E 1,13.
mundo est, et fructificat, et crescit sicut in		
vobis, ex ea die, qua audistis, et cognovistis		
gratiam Dei in veritate, sicut didicistis ab	7	2,1; 4,12.
Epaphra charissimo conservo nostro, qui est		
fidelis pro vobis minister Christi Iesu, qui	8	
etiam manifestavit nobis dilectionem vestram		
2in spiritu: ideo et nos ex qua die audivimus,	9	E 1,8 s. 15—17. Ph 1,9.
non cessamus pro vobis orantes, et postulantes		
ut impleamini agnitione voluntatis eius, in		
omni sapientia et intellectu spiritali: ut am-	10	E 1,17. 2,10. 4,1. Ph 1,27.
buletis digne Deo per omnia placentes: in		
omni opere bono fructificantes, et crescentes		
in scientia Dei: in omni virtute confortati se-	11	1 K 1,5. E 1,18,19; 3,16.
cundum potentiam claritatis eius in omni		
patientia, et longanimitate cum gaudio 1gratias	12	E 1,11,18. Act 20,32.
agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in		
partem sortis sanctorum in lumine: qui eri-	13	2,15. L 22,53. E 2,2; 6,12; 1,6.
puit nos de potestate tenebrarum, et tran-		
stulit in regnum filii dilectionis suae, in quo	14	E 1,7.
habemus redemptionem per sanguinem eius,		
remissionem peccatorum: qui est imago	15	H 1,3. 2 K 4,4. Ap 3,14.

(ad. p. 508) *Inscr.* Incipit Epistula ad Colosenses (in *F*
post. 1. II *Thess. posita*) 1,1 > Chr. I. 2 his | Colosis *A* |
 — Gratia . . . nostro *F*¹ | (*C inc. v.* 3 Gratia) | — et D.
 I. Chr. | domino nostro Ihesu Christo *F* 3 Deo et
 4 > omn. sanct. *F*¹ 5 quae] quam *F* | — vobis *F*
 6 in vob.] et nobis *F* | > qua aud. die *A* 7 Ephafra *F*¹
 Epaphrodito *F*² 8 (— *vers*) 9 in agnit. *A*¹
 10 amb.] + in dilectione *F* | — in 2° [*F*]*C**A* 11 *fin*;
 12 — Deo] + et *F* | vos *A* , it 13 |
 parte *F* 14 — per sang. eius et *F* | et rem. *F*

- 1^T 6,16. J 1,18. Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturae:
 J 1,3.10. 16 quoniam in ipso condita sunt universa in
 E 1,10.21. caelis, et in terra, visibilia, et invisibilia, sive
 throni, sive dominationes, sive principatus,
 sive potestates: omnia per ipsum, et in ipso
 Prv 8,25—27. 17 creata sunt: et ipse est ante omnes, et omnia
 E 1,22. H 1,3. 18 in ipso constant. Et ipse est caput corporis
 15. E 1,22; 18 Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex
 4,15; 5,28. mortuis: ut sit in omnibus ipse primatum
 Act 4,2; 26,23. tenens. quia in ipso complacuit, omnem ple-
 1 K 15,20. nitudinem inhabitare: et per eum reconciliare
 R 8,29. Ap 1,5. omnia in ipsum, pacificans per sanguinem
 E 1,23. 19 crucis eius, sive quae in terris, sive quae in
 2,9. J 1,16. 20 caelis sunt. Et vos cum essetis aliquando 3
 E 1,7.10; 20 alienati, et inimici sensu in operibus malis:
 2,13 ss. nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius
 1 J 2,2. per mortem, exhibere vos sanctos, et imma-
 E 2,1.12; 4,18. 21 culatos, et irreprehensibiles coram ipso: si
 R 5,10. nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius
 E 2,11.14.16; 22 per mortem, exhibere vos sanctos, et imma-
 5,27. culatos, et irreprehensibiles coram ipso: si
 Mc 16,15. 23 tamen permanetis in fide fundati, et stabiles,
 1 T 3,16. et immobiles a spe Evangelii, quod audistis,
 E 3,17. H 3,14. quod praedicatum est in universa creatura,
 quae sub caelo est, cuius factus sum ego
 Paulus minister.
 E 3,1.13. 24 Qui nunc gaudeo in passionibus pro vo-
 Act 9,16. bis, et adimpleo ea, quae desunt passionum
 1 Th 3,10. Christi, in carne mea pro corpore eius,
 E 3,2.7 s. 25 quod est Ecclesia: cuius factus sum ego
 minister secundum dispensationem Dei, quae
 data est mihi in vos, ut impleam verbum
 R 16,25.26. 26 Dei: mysterium, quod absconditum fuit a

15 omni *AF* 16 quia | et in cael. *A*

18 > ipse in omn. *F*

19 plen. divinitatis *F* | habitare : + corporaliter *F*

20 reconciliari *A*² | > caelis et terris *F*

21 sensus *F* 22 ut exhiberet $\frac{\text{E}}$

23 ab *F* (in) 25 > min. ego *F* | in vobis $\frac{\text{E}}$

- θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, 1 T 6,16. J 1,18.
 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς 16 J 1,3.10.
 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε E 1,10.21.
 θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι·
 τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται·¹ καὶ 17 Prv 8,25—27.
 αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ ■ 1,22. H 1,3.
 συνέστηκεν, καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώμα- 18 15. ■ 1,22;
 τος, τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος 4,15; 5,23.
 ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτός πρω- Act 4,2; 26,23.
 τεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα R 8,29.
 κατοικῆσαι¹ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα 1 K 15,20.
 εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ap 1,5.
 σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς 19 ■ 1,23.
 εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας 20 E 1,7.10;
 ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς 2,13^{ss}.
 ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν 1 J 2,2.
 τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, 21 E 2,1.12; 4,18.
 παραστήσαι ὑμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλή- R 5,10.
 τούς κατενώπιον αὐτοῦ, εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει 22 E 2,11.14.16
 τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι 5,27.
 ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὐ ἠκούσατε, τοῦ
 κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
 οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος. 23 Mc 16,15.
 Nῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, 24 1 T 3,16.
 καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων Act 9,16.
 τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος 1 Th 3,10.
 αὐτοῦ, ὃ ἐστιν ἡ ἐκκλησία,¹ ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διά- 25 E 3,2.7 s.
 κωνος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δο-
 θεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ
 θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν 26 R 16,25.26.
 E 3,3.5.9.10.

16 ἐν 2^ο: W pr τα | ἐπι: R pr [τα] 17 H αὐτός ἐστιν
 18 W σωματος της | αρχη: H pr [η] 20 HR [δι αυτου]
 21.22 H πονηροῖς, (W.) — νυνι... θανατου, — 22 hW
 αποκατηλλαγητε

15 (πρωτοτοκος Norden) 19 (κατοικισαι Venema c)
 22 αποκαταλλαγεντες D*FG | θανατου: + αυτου KAPa
 23 παση: + τη Ka⁵ 24 παθημασιν: + μου N³a⁵

- αίωνων και ἀπὸ τῶν γενεῶν — νῦν δὲ ἐφανερώθη
- 1 T 1,1. 27 τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι
R 18,25.
E 1,18; 8,9.
- 27 τὴν δόξην τοῦ μυστηρίου τούτου
ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς
28 τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες
E 4,18.
πάντα ἄνθρωπον και διδάσκοντες πάντα ἄνθρω-
πον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα
Ph 4,18. 29 ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· εἰς δὲ και κοπιῶ
E 8,7,20.
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργ-
2 γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. Θέλω γὰρ ὑμᾶς
1,7; 4,12. εἰδέναί ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν και τῶν ἐν
Act 20,38.
Λαοδικίᾳ και ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου
1,26. E 8,18. 2 ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν,
συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ και εἰς πᾶν πλοῦτος
τῆς πληροφωρίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ
1,27. Is 45,8. 3 μυστηρίου τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ, ἃ ἐν ᾧ εἰσιν πάντες
Prv 2,8,4. οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας και γνώσεως ἀπόκρυφοι.
E 8,19.
1 K 1,24,30. 4 Τοῦτο λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζεται ἐν
R 18,18. πιδανολογίᾳ. εἰ γὰρ και τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ
E 5,6. 5 πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων και βλέπων ὑμῶν τὴν
1 K 5,8. τάξιν και τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
1 K 14,40. 6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν
1 P 5,9. 7 κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ἑρριζωμένοι και
83,17; 2,20,22. 7 ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ και βεβαιούμενοι τῇ
πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν εὐ-
20. E 5,6. 8 χαριστίᾳ. Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συ-
λαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας και κενῆς ἀπάτης
κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ

27 ος : KR ο 2,1 R Λαοδικεῖα | R εώρακαν
2 RT συμβιβ. | W του θεου Χριστου h²¹ τ. θ. δ ἐστιν Χριστος
τ. θ. και X. τ. θ. τ. θ. πατρος τ. X. τ. θ. και πατρος
τ. X. τ. θ. πατρος και τ. X. τ. θ. εν Χριστω c¹ του εν
Χριστω 4 W τουτου δε 6 W Χριστόν, 7 περισσ. : HR+
[εν αυτη] 8 h εσται υμας

27 τουτου : του θεου D*FG 28 — παντ. ανθρ. 2^ο D*FG
| fin + Ιησου Ka5 2,1 υπερ : περι FGa5 | Λαοδικεῖα : +
και των εν Ιεραπολει 10a 2 συμβιβασθεντων KLa5 | παντα
πλουτον Da5 3 και : + της Aa5 4 μη τις KLa5

- saeculis, et generationibus, nunc autem manifestatum est sanctis eius, quibus voluit Deus 27 T 11,1.
 notas facere divitias gloriae sacramenti huius R 16,25.
 in Gentibus, quod est Christus, in vobis spes E 8,9. 1,18.
- gloriae, ¹quem nos annunciamus, corripientes 28 22.
 omnem hominem, et docentes omnem hominem, in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu. in 29 Ph 4,13.
 quo et laboro, certando secundum operationem eius, quam operatur in me in virtute, E 3,7,20.
- 4 Volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis, et pro iis, qui sunt Laodiciae, et quicumque non viderunt faciem meam in carne: ut consolentur corda ipsorum, instructi 2 1,7. Act 20,38.
 in charitate, et in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterii Dei Patris et Christi Iesu: in quo sunt omnes thesauri 2 1,26. E 3,18.
 5 sapientiae, et scientiae absconditi. Hoc autem 4 1,27. Is 45,3.
 dico, ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nam etsi corpore absens sum, 5 1 K 5,3.
 sed spiritu vobiscum sum: gaudens, et videns 1 K 14,40.
 ordinem vestrum, et firmamentum eius, quae in Christo est, fidei vestrae.
- 6 Sicut ergo accepistis Iesum Christum 6 E 4,17.
 Dominum, in ipso ambulate, ¹radicati, et 7 E 3,17; 2,20,22.
 supraedificati in ipso, et confirmati fide, sicut et didicistis, abundantes in illo in gratiarum actione: Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, et inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum

26 in saec. in gen. F 27 Christus in vobis,
 28 — omn. hom. 2° [G]F 29 et virtutem F

2,1 his | Laodiciae A¹ 2 agnitione |
 — et 2° 4 subtilitate (supt- GA) 5 etsi] et A¹
 6 > Chr. Ies. 7 in fide G | — in illo | actionem F 8 vide A¹ | (manem C⁶⁴ c⁵⁴)

elementa mundi, et non secundum Christum:

17. J 1,14.16. 9 quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divini-
 E 1,21. 10 tatis corporaliter: et estis in illo repleti, qui
 est caput omnis principatus, et potestatis:
 1 P 3,21. 11 in quo et circumcisi estis circumcissione non
 R 2,20. manu facta in expoliatione corporis carnis,
 3,1. R 6,4. 12 sed in circumcissione Christi: consepulti ei in
 E 1,19 s. baptismo, in quo et resurrexistis per fidem
 operationis Dei, qui suscitavit illum a mortuis.
 E 2,1,5. 13 Et vos cum mortui essetis in delictis, et prae-8
 putio carnis vestrae, convivificavit cum illo,
 E 2,14.15. 14 donans vobis omnia delicta: delens quod ad-
 1 P 2,24. versus nos erat chirographum decreti, quod
 erat contrarium nobis, et ipsum tulit de me-
 1,13. 15 dio, affigens illud cruci: et expolians princi-
 patus, et potestates traduxit confidenter, palam
 R 14,1—12. 16 triumphans illos in semetipso. Nemo ergo 9
 vos iudicet in cibo, aut in potu, aut in parte
 diei festi, aut neomeniae, aut sabbatorum:
 H 8,5; 10,1. 17 ¹ quae sunt umbra futurorum: corpus autem
 23. 18 Christi. Nemo vos seducat, volens in humi-10
 litate, et religione angelorum, quae non vidit
 ambulans, frustra inflatus sensu carnis suae,
 E 2,21; 4,15.16. 19 ¹ et non tenens caput, ex quo totum corpus
 per nexus, et coniunctiones subministratum,
 et constructum crescit in augmentum Dei.
 G 4,3,9. 20 Si ergo mortui estis cum Christo ab elementis

9 habitat *F*¹

11 expoliationem *F*¹ | (— corporis) | — sed

12 (— ei) 13 > ess. mort. *F*

14 adversum *CA* | decretis

15 — et 1° | confidentem *F*¹ | conf. palam, *¶*

16 pote *A* (-um) | (— in 3°) | nominiae *A*

18 humilitatem *A*¹*F*¹ | religiones *A*¹ | videns *F*

| amb. frustra, 19 nexu *F*¹ | coniunctionis *F*

20 — ergo

στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· ὅτι 9 17. J 1,14.16.
 ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος
 σωματικῶς, ¹ καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς 10 E 1,21.
⁷ ἐστὶν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἐν ᾗ 11 1 P 3,21.
 καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ
 ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περι-
 τομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βα- 12 3,1. R 6,4.
 πτίσματι, ἐν ᾗ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως E 1,19 s.
 τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ Ph 3,3.
 νεκρῶν· καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώ- 13 E 2,1.5.
 μασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνε-
 ζωποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν
 πάντα τὰ παραπτώματα· ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν 14 E 2,14.15.
 χειρόγραφον τοῖς δόγμασι δ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, 1 P 2,24.
 καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ
 τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς 15 1,13. ■ 6,6.
 ἐξουσίας ἔδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας
 αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

⁸ Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει καὶ ἐν 16 R 14,1—12.17.
 πόσει ἢ ἐν μέρει ἐορτῆς ἢ νεομηνίας ἢ σαββάτων, ἃ 17 H 3,5; 10,1.
 ἐστὶν σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.
 μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινο- 18 23.
 φροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἐόρακεν ἐμ-
 βατεύων, εἰκῆ φνισιούμενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς
 αὐτοῦ, ¹ καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ 19 E 2,21; 4,15.16
 σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον
 καὶ συνβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ 20 G 4,3.9.

12 W βαπτισμῶ | εκ : [R] W + των 13 υμας 2^ο : h
 ημας | παραπτώματα : HR, W. 14 W χειρογραφον, | h ημιν·
 15 εξουσιας : W + και | H παρρησια θρ. 16 και : hRT
 η | RT νομηνιας 17 α : hW ο 18 h⁸ + θελ. ... εμβ. † |
 θελ. εν ταπ. : h⁸¹ - εν * εϋ εν θελοταπεινοφροσυνη | T θρησκια |
 h⁸¹ α μη (* ουχ) εορακ. εμβατ. * εϋ ἀερα (* εϋ αλώρα) κενεμβατευων

10 ος : ο BDa 11 σωμ. : + των αμαρτιων KLa^ς 13 τοις :
 pr εν Aπ^ς, † D* ante τη | - υμας 2^ο Da^ς | ημιν : υμιν
 La^ς 15 αυτω : αυτω ς 19 κεφ. : + Χριστον D* 20 ει
 ονν h⁸¹ α^ς

- Is 29,18. 21 κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· μὴ
 Mt 15,9. 22 ἄψη μηδὲ γεύση μηδὲ θίγης, ἃ ἔστιν πάντα εἰς
 G 8,8. φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ
 Tt 1,14. 23 διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; ἅτινά ἐστιν λόγον
 R 18,14. μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθηρηκίᾳ καὶ ταπεινο-
 1 T 4,8. φροσύνη καὶ ἀφειδία σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι
 Ps 110,1. 3 πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν συνηγέρ- 83
 2,12. 2 θητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐ ὁ Χριστός
 Mt 6,33. 2 ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· τὰ ἄνω φρονεῖτε,
 Ph 3,19. 3 μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ
 R 6,2. 4 ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· ὅταν
 1 K 15,48. ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς
 Ph 1,21. ὄντες σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.
 G 2,20. 5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορ- 9
 R 6,6; 8,13. νείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ
 4,19; 5,8.5. νείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ
 Ap 21,8. 6 τὴν πλεονεξίαν ἧτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι' ἃ
 E 5,6. 7 ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ· ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιε-
 Tt 3,8. 8 πατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν τούτοις· νυνὶ δὲ
 25,28.31.29; 5,4. ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν,
 κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόμα-
 E 4,25.22. 9 τος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυ-
 24. Gn 1,27. 10 αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινού-
 μενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος
 G 3,28. 11 αὐτόν, ὃπου οὐκ ἔστι Ἕλληνας καὶ Ἰουδαῖος, περι-
 1 K 15,28. τομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος,
 ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.
 1 P 2,9. 12 Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ
 4,2.82; 5,1. ἡγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα,

23 W εστιν, | RW εθελοθηρησκεια | και 2^ο : [H] | h⁺ + [και]
 αφειδια ... σαρκος † 3,4 ημων : hT υμων 5 W κακήν κ. |
 Η ειδωλολατρία 11 αλλα : RW + τα 12 H θεου, | h- και

23 ταπεινοφρ. : + του νοος FG | (αφειδια) 3,4 - συν
 αυτω A 5 μελη : + υμων Am⁵ | - κακην FG 6 a : o C^a |
 fin + επι τους υιους της απειθειας KAp⁵ 7 τουτοις : αυτοις
 Fa⁵ 8 fin + μη εκπορευεσθω FG 11 ενι : + αρσεν και
 θηλυ D*FG | δουλ. : + και AD^a 12 - του AD^a

- huius mundi: quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis? Ne tetigeritis, neque gustaveritis, neque contrectaveritis: quae sunt omnia in interitum ipso usu, secundum praecepta, et doctrinas hominum: quae sunt rationem quidem habentia sapientiae in superstitione, et humilitate, et non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem
- 11** carnis. Igitur, si consurrexistis cum Christo: quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: quae sursum sunt sapite, non quae super terram. Mortui enim estis, et vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit, vita vestra: tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.
- 12** Mortificate ergo membra vestra, quae sunt super terram: fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, et avaritiam, quae est simulacrorum servitus: propter quae venit ira Dei super filios incredulitatis: in quibus et vos ambulastis aliquid
- 13** quando, cum viveretis in illis. Nunc autem deponite et vos omnia: iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem, expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, et induentes novum eum, qui renovatur in agnitionem secundum imaginem eius, qui creavit illum. ubi non est Gentilis, et Iudaeus, circumcisio, et praeputium, Barbarus, et Scythia, servus, et liber: sed omnia, et in omnibus Christus.
- 14** Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti, et dilecti, viscera misericordiae, benignitatem,

21 G 6,8.
 22 ^{1a} 29,13.
 Mt 15,9.
 23 R 13,14.
 1 T 4,3.
 3 Ps 110,1.
 2,12.
 2 Mt 6,33.
 3 R 6,2.
 4 1 K 15,43.
 Ph 1,21.
 G 2,20.
 5 R 6,6; 8,13.
 E 4,19; 5,3.5.
 Ap 21,8.
 6 E 5,6.
 7
 8 E 4,25.26.31.29;
 5,4.
 9 E 4,25.22.
 10 E 4,24. Gn 1,27.
 11 G 3,28.
 12 1 P 2,9.
 E 4,2.32; 5,1.

20 — huius | in hoc m. F 21 tetigeris n.
 gustaveris | contract- F contrectaveris
 22 interitu | secum A 23 > ad non
 3,1 consurrexistis CAF¹ | — cum 2 supra F¹
 3 > absc. est 4 Cum autem S | — et F 5 — ergo A¹ |
 simulachr- SA 6 in fil. diffidentiae F 7 viveritis A
 8 fin + non procedat F² 9 mentire F | eius 10 — et F
 | novum, eum qui | agnit. Dei S | cr. eum
 11 est] + masculus, et femina, S 12 (— ergo)

- Mt 6,14; 17,17. 13 humilitatem, modestiam, patientiam: suppor-
 E 4,2,32; 5,2. tantes invicem, et donantes vobismetipsis si
 quis adversus aliquem habet querelam: sicut
 R 13,8,10. 14 et Dominus donavit vobis, ita et vos. Super 15
 ■ 4,3. omnia autem haec, charitatem habete, quod
 ■ 4,3,4. Ph 4,7. 15 est vinculum perfectionis: et pax Christi ex-
 I K 12,13,27. ultet in cordibus vestris, in qua et vocati
 E 5,18. 16 estis in uno corpore: et grati estote. Verbum
 Christi habitet in vobis abundanter, in omni
 sapientia, docentes, et commonentes vosmet-
 ipsos, psalmis, hymnis, et canticis spirituali-
 bus, in gratia cantantes in cordibus vestris
 I K 10,31. 17 Deo. Omne, quodcumque facitis in verbo aut
 E 5,20. in opere, omnia in nomine Domini Iesu Chri-
 sti, gratias agentes Deo et Patri per ipsum.
 18-c 4,1: 18 Mulieres subditae estote viris, sicut oportet, 16
 ■ 5,22—6,9. in Domino. Viri diligite uxores vestras, et 17
 I P 3,7. 19 nolite amari esse ad illas. Filii obedite pa- 18
 20 rentibus per omnia: hoc enim placitum est
 21 in Domino. Patres, nolite ad indignationem 19
 provocare filios vestros, ut non pusillo animo
 22 fiant. Servi obedite per omnia dominis 20
 carnalibus, non ad oculum servientes, quasi
 hominibus placentes, sed in simplicitate
 23 cordis, timentes Deum. Quodcumque fa-
 citis, ex animo operamini sicut Domino,
 24 et non hominibus: scientes quòd a

13 [in] invic. | vobis ipsis | — et 2° A¹

14 > haec car. aut. F¹ | habentes F — habete

15 quo A

16 in psalm. ̄ | [et] hymn. | — et 2° | spiritual-

17 Dom.] + nostri ̄ | — Christi] + facite ̄

19 Viris F¹ | — vestras

20 Fili F

21 iracundiam F

22 t. dominum

23 sicuti F

ταπεινωφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, ¹ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, εἴαν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ κύριος ἐχαρίσατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ὃ ἐστὶν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς ὕμνοις ψαλμοῖς πνευματικαῖς ἐν τῇ χάριτι ἄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ· καὶ πᾶν ὃ τι εἴαν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίας φοβούμενοι τὸν κύριον. ὃ εἴαν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ

13 κυριος : hT χριστος 15 H [εν] 16 Χριστου : h κυριον | HR πλουσιως εν π. σοφια· διδ. κ. ν. εαυτους ψ., ν., ω. | RT πνευματικαις, εν | H—τη | H χαριτι, 17 εαν : T αν 22 RW οφθαλμοδουλειαις h -λιφ | HR καρδιας, φοβ.

13 κυρ. : θεος N* 14 ο : ος N*D* ητις N^aα5 | τελ. : ενο- ητος D*FG 15 Χρ. : θεου Ka5 it 16 ΑC* 16 ψ. και ν. και ω. Ka5 | εν τη καρδια Ka5 | θεω : κυριω KA5 17 θεω και π. Da5 18 ανδρασιν : pr ιδιοις La5 + υμων D*G 19 γυν. : + υμων D*FGa 20 εν : τω 5 21 ερεθ. : παροργιζετε NΔa 22 κυριον : θεον Ka5 23 ο : και παν οτι Ka5 | κυριω : + δουλευοντες Aa

- κυρίου ἀπολήμψετε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κλη-
 R 2,11. 25 ρονομίας. τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ὁ γὰρ
 ἀδικῶν κομίζεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσ-
 Lv 25,48.58. 4 ωπολημψία. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσό-
 1 T 6,15. τητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ
 ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.
 1 Th 5,17. 2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν 8E
 6,18. Ph 4,6. 3 αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ
 R 15,30. ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου,
 E 6,18.19. λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ
 2 Th 3,1. 1 K 16,9. 4 δέδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι.
 E 6,20. 5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν
 E 5,15.16. 1 Th 4,12. 6 ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι,
 4,29. Mc 9,60. 1 P 3,15. 6 ἄλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ
 ἀποκρίνεσθαι.
 E 6,21. 7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ
 Ph 1,12. ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύν-
 E 6,22. 8 δουλος ἐν κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ
 τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ
 Phm 10. 9 τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὁνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ
 ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὃς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν
 γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.
 Act 19,29; 27,2; 10 Ἀσπάξεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός
 18,27. μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, (περὶ οὗ
 ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε
 11 αὐτόν,) ἰ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰούστος, οἱ ὄντες
 ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βα-
 σιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρη-
 1,7. 12 γορία. ἀσπάξεται ὑμᾶς Ἐπαφροᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν,

24 HR κληρονομίας· 25 RT κομίζεται 4,3 Χριστον :
 W θεου (4 H invite με) 7 H Τύχικος 9 RT γνωριουσιν
 10 T , περι ... εντολας, — εαν ... αυτον, — 11 HR
 περιτομης, ουτοι 12 W ο εξ υμων δουλος

24 κληρ. του κυριου ημων Ιησουν Χριστον ω δουλευετε FG
 25 fin + παρα τω θεω FG 4,1 ουρανοισ Da5 2 — εν ευχαρ.
 D* 3 λογου : + εν παρηγοια A | δ : ον BFG 8 γνω
 ει υμων Ca5 9 fin + πραττομενα FG

- Domino accipietis retributionem hereditatis.
 Domino Christo servite. ¹ qui enim iniuriam **25** R 2,11.
 facit, recipiet id, quod inique gessit: et non
²¹ est personarum acceptio apud Deum. Domini, **4** Lv 25,43.53.
 quod iustum est et aequum, servis praestate:
 scientes quòd et vos Dominum habetis in caelo.
²² Orationi instate, vigilantes in ea in gra- **2** 1 Th 5,17.
 tiarum actione: orantes simul et pro nobis, **3** E 6,18. Ph 4,6.
 ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad **3** R 15,30.
 loquendum mysterium Christi (propter quod **4** E 6,18.19.
 etiam vinctus sum) ut manifestem illud ita ut **4** 2 Th 3,1.
²³ oportet me loqui. In sapientia ambulate ad **5** 1 K 16,9.
 eos, qui foris sunt: tempus redimentes. Sermo **6** E 6,20.
 vester semper in gratia sale sit conditus, ut scia- **5** E 5,15.16.
 tis quomodo oporteat vos unicuique respondere. **6** 1 Th 4,12.
²⁴ Quae circa me sunt, omnia vobis nota **7** E 4,29. Me 9,50.
 faciet Thycticus charissimus frater, et fidelis **8** 1 P 3,15.
 minister, et conservus in Domino: quem nisi **8** E 6,21.
 ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat, quae circa **9** Phm 10.
 vos sunt, et consoletur corda vestra, ¹cum **9** Phm 10.
 Onesimo charissimo, et fideli fratre, qui ex **9** Phm 10.
 vobis est. Omnia, quae hic aguntur, nota **9** Phm 10.
 facient vobis.
²⁵ Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, **10** Act 19,29; 27,2;
 et Marcus consobrinus Barnabae, de quo ac- **10** 18,27.
 cepistis mandata: si venerit ad vos, exci- **11**
 pite illum: ¹ et Iesus, qui dicitur Iustus: qui **11**
 sunt ex circumcissione; hi soli sunt adiutores **11**
 mei in regno Dei, qui mihi fuerunt solatio.
²⁶ Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, **12** 1,7.

25 — ap. Deum 4,1 Dominis F¹ | sc. quo-
 niam | caelis F¹ 2 — in ea F¹ | (— in 2°) 3 ost. verbi F¹
 | mysteria A 4 illum F 5 sapientiam A¹ 7 sunt
 omnia, | Thycticus A | — conservus F 8 — ad 2° F |
 cognoscant F¹ 9 > est ex vob. | Qui omnia E
 agunt F | faciet A 10 Aristarchus F | suscipite F
 11 Ihesus F | — mei | (— in) 12 Epaphras F

- servus Christi Iesu, semper sollicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti, et pleni in
 13 omni voluntate Dei. Testimonium enim illi perhibeo quòd habet multum laborem pro vobis, et pro iis, qui sunt Laodiciae, et qui Hierapoli. Salutatur vos Lucas medicus charissimus, 27
 14 et Demas. Salutate fratres, qui sunt Laodiciae, et Nympham, et quae in domo eius est, 28
 16 Ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epistola haec, facite ut et in Laodicensium Ecclesia legatur: et eam, quae Laodicensium est, vos
 Phm 2. 17 legatis. Et dicite Archippo: Vide ministerium, (30) quod accepisti in Domino, ut illud impleas.
 1 K 16,21. 18 Salutatio, mea manu Pauli. Memores estote (31) 2 Th 3,17. vinculorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI
AD THESSALONICENSES PRIMA.

- Act 15,40; 16,1.19; 17,1.10. 2 Th 1,1. 1
 1 PAULUS, et Silvanus, et Timotheus Ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre, et Domino Iesu Christo. Gratia vobis, et pax.
 2 Th 1,11. 2 Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus
 1 K 13,13. Kol 1,4.5. 3 nostris sine intermissione, memores operis fidei vestrae, et laboris, et charitatis, et sustinentiae spei Domini nostri Iesu Christi, ante Deum et
 2 Th 2,13. 4 Patrem nostrum: scientes fratres, dilecti a Deo, 2

13 his | Hieropoli *F*¹ 15 Laud- *A* | ecclesia
 16 epistula, f. | ea quae *5A* + est *F*² | Laud- 2° *A* | vobis
 legatur *5* ad vos legatur *F* 18 Gr] + Domini nostri
 Iesu Christi *5* + d. n. *F* *Subscr.* Explicit ad Colosenses
 [inc. ad Laodicenses — Exp. ad Laodicenses *F* al] inc.
 ad Timotheum I (Incipit epist. I ad Timotheum) *5*
Sequitur in F ad Laodicenses quam vide in praefat.

Inscr. Incipit Epistula ad Th. prima 1,1 Thessal-
 sallo- *F* | Patre nostro *5* dom. nostro *F*² | (*5* inc.
 v. 2 Gratia | pax] + a deo patre nostro et domino
 Ihesu Christo *F* 2 — vestri [*5*]*5A* 2,3, sine interm.
 memores

δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολλὸν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρός ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφούς καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῆ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέῳ ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῆ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικίας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγῶτε. καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετε μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μετ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη. Ἐὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνησίαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως ἠμνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, εἰδότες, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ [τοῦ] θεοῦ, τὴν

13 R Λαοδικεια | Η Ιερῶ Πολει 15 R Λαοδικεια |
 RT Νυμφᾶν | αυτης : RT αυτων 16 R Λαοδικειας
 1,2 W παντοτε, π. π. υμων μν. 4 [του] : T-RW

13 σπητε Am5 | πεπληρωμενοι Ka5 13 πονον :
 κοπον D*FG ζηλον KLa5 ποθον 10a αγωνα 6a 15 αυτης :
 αυτου Da5 18 fin + αμην Da5

Subscr. εγραφη απο Ρωμης δια Τυχικου και Ονησιμου
 1,1 πατρι : + ημων A | ειρηνη : + απο θεου πατρος
 ημων και κυριου Ιησου Χριστου NAm5 2 μνησιαν υμων CDm5

- 1 K 2,4 a. ■ ἐκλογὴν ὑμῶν, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πληροφορία πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς.
- 0,19. 1 K 4,16. 6 καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, Act 18,52. 2 Th 8,7,9. δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς
- 1,10. 2 Th 8,9. 7 πνεύματος ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν Ph 3,17. 1 P 5,8. τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ.
- R 1,8. 8 ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν,
- Act 14,16. 9 ὥστε μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι· αὐτοὶ γὰρ 1 K 12,2. J 17,3. περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀλη-
- 5,9. Tt 2,18. 10 θινῷ, καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρα- Act 17,31. R 5,9. νῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ὀνό- Ap 6,17. μενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.
- 0,9. 2 Th 8,7. 2 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν Act 16,20—24; 17,1—5. 2 τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ἀλλὰ προπα- θόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπ- ποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ
- 3 ἀγῶνι. ἢ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης
- Jr 11,20. 4 οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, ἀλλὰ καθὼς 1 T 1,11. G 1,10. δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγ- γέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέ- σκοντες, ἀλλὰ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας
- Act 20,38. 5 ἡμῶν. οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακίας ἐγενή- Mc 12,40. 2 P 2,3. θημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονε-

5 K— ἐν 4^ο | fin W, 7 h τυπους 8 T καὶ ἐν τῇ Αχαΐα | T ἀλλὰ 9 ἡμων : h ὑμων 10 των 2^ο : [H] 2,1 fin W. 5 RW κολακείας | H om ἐν 2^ο

5 ἡμων : (N pr) του θεου C | εἰς : πρὸς ADa | πληροφ. : pr ἐν Am⁵ 6 χαρᾶς : + καὶ B 8 (κυρίου) | ἀλλὰ καὶ ἐν KLa⁵ 10 ἐκ 3^ο : ἀπο CDa⁵ 2,3 οὐδὲ 2^ο : οὔτε Ka⁵ 4 τῷ θεῷ τῷ Αα⁵

electionem vestram: quia Evangelium nostrum 5 1 K 2,5.
 non fuit ad vos in sermone tantum, sed et in
 virtute, et in Spiritu sancto, et in plenitudine
 multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis
 propter vos. Et vos imitatores nostri facti 6 1 K 4,16.
 estis, et Domini, excipientes verbum in tribu-
 latione multa, cum gaudio Spiritus sancti: ita 7 1 K 13,52.
 ut facti sitis forma omnibus credentibus in 2 Th 3,9.
 Macedonia, et in Achaia. A vobis enim dif-
 famatus est sermo Domini, non solum in Ma-
 cedonia, et in Achaia, sed et in omni loco
 fides vestra, quae est ad Deum, profecta est,
 ita ut non sit nobis necesse quidquam loqui.
 Ipsi enim de nobis annunciant qualem introi- 9 Act 14,15.
 tum habuerimus ad vos: et quomodo conversi 1 K 12,2.
 estis ad Deum a simulacris, servire Deo vivo, J 17,3.
 et vero, ¹ et expectare Filium eius de caelis 10 5,9. Tt 2,13.
 (quem suscitavit ex mortuis) Iesum, qui eri-
 puit nos ab ira ventura. Act 17,31.
 R 5,9.

3 Nam ipsi scitis, fratres, introitum nostrum 2 1,5,9. 2 Th 3,7.
 ad vos, quia non inanis fuit: sed ante passi, 2 Act 16,20—24;
 et contumeliis affecti (sicut scitis) in Philip- 17,1—5.
 ppiis, fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad
 4 vos Evangelium Dei in multa sollicitudine. Ex- 3
 hortatio enim nostra non de errore, neque de
 immunditia, neque in dolo, ¹ sed sicut pro- 4 Jr 11,20.
 bati sumus a Deo ut crederetur nobis Evan- 1 T 1,11.
 gelium: ita loquimur non quasi hominibus G 1,10.
 placentes, sed Deo, qui probat corda nostra.
 5 Neque enim aliquando fuimus in sermone adu- 5 Act 20,33.
 lationis, sicut scitis: neque in occasione ava- Mc 12,40.
 ■ P 2,3.

5 — et 1° | virtutem *F* | — in 5° *A* 6 (— et 2°)
 | tribulationem *F* 7 Mached- *AF*, it 8 (— iam *F*)
 8 (— et in Ach.) | — et 2° | vobis *F*(?) 9 simulachr- *FA*
 2,1 Nam et *FA* | > scit. ipsi *A*¹ 2 passi multa
FA | (contumelia) | (— in 1°) | domino *F* 3 (— de 2°)

- J 5,41,44. 6 ritiae: Deus testis est: ¹ nec quaerentes ab hominibus gloriam, neque a vobis, neque ab
 7 aliis. Cum possemus vobis oneri esse ut Christi Apostoli: sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios
 8 suos. Ita desiderantes vos, cupide volebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi
 9 nobis facti estis. Memores enim estis fratres ⁶ laboris nostri, et fatigationis: nocte ac die operantes, ne quem vestrum gravaremus, praedicavimus in vobis Evangelium Dei. Vos testes estis, et Deus, quàm sancte, et iuste, et sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus:
 Act 20,31. 11 sicut scitis, qualiter unumquemque vestrum
 E 4,1. Ph 1,27. 12 (sicut pater filios suos) ¹ deprecantes vos, et consolantes, testificati sumus, ut ambularetis digne Deo, qui vocavit vos in suum regnum, et gloriam.
 1 P 5,10.
 1,2. G 1,11. 13 Ideo et nos gratias agimus Deo sine intermissione: quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut verbum hominum, sed (sicut est vere) verbum
 2 Th 2,13.
 G 1,22. 14 Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis. vos ⁷ enim imitatores facti estis fratres Ecclesiarum Dei, quae sunt in Iudaea in Christo Iesu: quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris, sicut et ipsi a Iudaeis: qui et Dominum occiderunt Iesum, et Prophetas, et nos persecuti sunt, et Deo non placent, et omnibus homi-

7 possumus *F* possimus | — vobis | on.] in gratia *F*¹

8 vos cupimus communicare vobiscum *F*

9 laborem nostrum et fatigationem | ac] et | — in *A*

10 testis *A* | affuimus *⊕*

11 sicut 2°] tamquam

13 — illud | (— vere)

ξίας, θεὸς μάρτυς, ὅτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων 6 J 5,41,44.
 δόξαν, ὅτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, ὀννάμενοι 7 2 K 11,9.
 ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἐγενή- 1 K 3,2. 1 P 2,
 θημεν ἥπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπη
 τὰ ἑαυτῆς τέκνα· οὕτως ὀμειρόμενοι ὑμῶν ἡῦδο- 8
 κοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον
 τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι
 ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. μνημονεύετε γάρ, ἀδελ- 9 1 K 4,18.
 φοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς Act 20,34.
 καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι 2 Th 3,8.
 τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ 2 K 11,27.
 θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὀσίως καὶ 10
 δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενή-
 θημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς ἓνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς 11 Act 20,31.
 πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ ἁ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ 12 E 4,1. Ph 1,2
 παραμνθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περι- 1 P 5,10.
 πατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς
 εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

87 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ 18 1,2. G 1,11.
 θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς 2 Th 2,13.
 παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώ-
 πων ἀλλὰ καθὼς ἀληθῶς ἐστὶν λόγον θεοῦ, ὃς
 καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς 14 G 1,22.
 γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν
 τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν
 ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
 Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων 15 Act 2,23; 7,52
 Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάν- 21,18.
 των, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώ- R 15,31.

7 R αἰλ | Η νηπιοι (h^r ut text) | W νμων. ως ...
 τεκνα, 8 H ὀμειρομένοι | RT εὐδοκοῦμεν 10 (non 13)
 W nova sectio 11 RW οἰδατε, 12 RT παραμνθουμένοι,
 και | h καλεσαντος 13 RT εστιν ἀληθως

8 γεγενησθε Καϛ 9 νυκτος γαρ Καϛ 13 — Και (1°)
 Daϛ 15 (Ἰησουν, κ. τ. πρ. και) | τους : + ιδιους ΚLaϛ

2,16—3,7. Προς Θεσσαλονικεῖς α'

- Gn 15,16. 16 ποῖς ἐναντίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λα-
 Mt 12,28; λῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν
 23,32,33. τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς
 21,28; 23,29. ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
- R 1,11,13. 17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορροφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν 2
 Act 20,88. πρὸς καιρὸν ὥρας προσώψω οὐ καρδία, περισσο-
 τέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν
- 18 πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς
 ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ
- Ph 2,16; 4,1. 19 ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς
 2 Th 1,4. ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως — ἢ οὐχὶ καὶ
 ὁμεῖς — ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν
- 20 τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν
- Act 17,14,15. 3 καὶ ἡ χαρὰ. Διὸ μηκέτι στέγοντες ἠὲδοκῆσαμεν
 Act 16,1—3. 2 καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν
 Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ
 θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στη-
 ρίζαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως
18. 2 Ts 3,12. 3 ὑμῶν¹ τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύ-
 2 Th 1,4. ταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·
- 2 Th 3,10. 4 καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἤμεν, προελέγομεν ὑμῖν
 Act 14,22. ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ
- Ph 2,16. 5 οἴδατε. διὰ τοῦτο καγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα
 Ap 2,10. εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μὴ πως ἐπειρά-
 σεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ
- Act 18,5. 6 κόπος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς
 R 15,23. ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν
 πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν
 ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν
- 2 Th 1,4. 7 καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, διὰ τοῦτο παρεκλή-

16 hW εφθασεν 19 RW καυχῆσεως; ἢ 3,1 W
 ενδοκησαμεν 2 διακονον : hW συνεργον | του θεου :
 [h]—W 5 h την υμων πιστιν

16 οργη : + του θεου DFG 19 καυχ. : αγαλλιασεως A
 3,1 διουτι B 2 διακ. τ. θεου : συνεργον B : + και συνεργον
 ημων KLaζ | παρακ. : + υμας KLaζ | υπερ : περι Laζ
 3 μ. σιαινεσθαι FG : (μηδεν ασαινεσθαι Venema c)

- nibus adversantur, prohibentes nos Gentibus loqui ut salvae fiant, ut impleant peccata sua semper: pervenit enim ira Dei super illos usque in finem. 16 Gn 15,16.
Mt 12,28;
23,32.33.
L 21,23.
- 8 Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus horae, aspectu, non corde, abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio: quoniam volumus venire ad vos: ego quidem Paulus, et semel, et iterum, sed impeditit nos satanas. Quae est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriae? Nonne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum estis in adventu eius? vos enim estis gloria 17 R 1,11.18.
Act 20,38.
- 9 nostra et gaudium. Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis, solis: et misimus Timotheum fratrem nostrum, et ministrum Dei in Evangelio Christi ad confirmandos vos, et exhortandos pro fide vestra: ut nemo moveatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis quòd in hoc positi sumus. Nam et cum apud vos essemus, praedicabamus vobis passuros nos tribulationes, sicut et 18
19 Ph 2,16; 4,1.
2 Th 1,4.
- 10 factum est, et scitis. Propterea et ego amplius non sustinens, nisi ad cognoscendam fidem vestram: ne forte tentaverit vos is, qui tentat, 20
21 et inanis fiat labor noster. Nunc autem veniente Timotheo ad nos a vobis, et annunciante nobis fidem et charitatem vestram, et quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre, sicut et nos quoque vos: ideo conso- 21
22 2 Th 1,4.

16 praeventit | (en.] autem) | (sup.] semper)

19 coronam *F* | — Christum [L]CAF² | adventum

CAF¹ 3,1 (— non)

2 m. domini *F* | confortandos [L]F

4 praedicabamus *F*(?)

5 his *F* 6 — et 4°

lati sumus fratres in vobis in omni necessitate,
 8 et tribulatione nostra per fidem vestram, ¹ quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino.
 9 Quam enim gratiarum actionem possumus ¹² Deo retribuere pro vobis in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum,
 Kol 1,24. 10 ¹ nocte ac die abundantius orantes, ut videamus faciem vestram, et compleamus ea, quae de-
 2 Th 2,16. 11 sunt fidei vestrae? Ipse autem Deus, et Pater noster, et Dominus noster Iesus Christus diri-
 12 gat viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet, et abundare faciat charitatem vestram in invicem, et in omnes, quemad-
 Ph 1,10. 13 modum et nos in vobis: ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate, ante Deum et Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.
 2 Th 3,6. 4 De cetero ergo, fratres, rogamus vos et ¹³ obsecramus in Domino Iesu, ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat vos ambulare, et placere Deo, sic et ambuletis ut ab-
 2 undetis magis. Scitis enim quae praecepta de-
 5,23. H 10,10. 3 derim vobis per Dominum Iesum. Haec est ¹⁴ enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut
 1 P 1,16. 4 abstineatis vos a fornicatione, ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in
 1 K 8,13.15. 4 sanctificatione, et honore: non in passione desiderii, sicut et Gentes, quae ignorant
 Jr 10,25. 5 Deum: et nequis supergrediatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum: quoniam vindex est Dominus de his omnibus,
 Ps 70,6. 6
 Ps 94,2. 6

7 > veſtr. fid. 10 ac] et 11 — noster 2° |
 — Christus 12 — Dominus A¹ | multiplicat F |
 — veſtram 13 adventum ICAF | — Christi CA |
 — Amen [G]CF¹ 4,1 — (ergo) | > vos oport. (-tet F¹) |
 ſicut et ambulatis | ut et A | (abundatis) 2 dederimus
 4 > ſuum vas 6 et 1°] ut

θημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ
 καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν 8 R 14,4.
1Κ10,12; 16,18.
 ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. τίνα γὰρ 9
 εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ
 ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ χαιρομεν δι' ὑμᾶς
 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας 10 Kol 1,24.
 ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ
 πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς
 πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ 11 2 Th 2,16.
 ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύνει τὴν
 ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεο- 12
 νάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους
 καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹εἰς 13 Ph 1,10.
2 Th 1,7,10.
Zach 14,5.
 τὸ στηρίζαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν
 ἀγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν
 ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ
 πάντων τῶν ἀγίων αὐτοῦ.
 2 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ 4 10. 2 Th 2,6.
 παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρε-
 λάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν
 καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα
 περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγ- 2
 γελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
 Τοῦτο γὰρ ἐστὶν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἀγιασμός 3 5,28. H 10,10.
1 P 1,16.
 ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, ¹εἰδέναι 4 1Κ6,18,15; 7,2.
1 P 3,7.
 ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ
 καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ 5 Jr 10,25.
Ps 79,6. G 4,8.
 τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, τὸ μὴ ὑπερ- 6 Ps 94,2.
G 5,21.
 βαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελ-
 φὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος κύριος περὶ πάντων

18 h αμεμπτως | fin hT + αμην 4,1 K- ουν |
 ινα 1° : [H]

7 δια 2° : pr και A 8 στηκητε N*a5 9 θεω et
 θεου : κυριω et κυριου N*a 13 αγιωσ. : δικαιοσυνη An
 4,1 — καθως κ. περιπ. KLa5 3 της : (31 pr) πασης N3a
 6 (ἐν τῷ comm.)

- τούτων, καθὼς και προείπαμεν ὑμῖν και διεμαρ-
- 2 Th 2,13.14. 7 τυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ
- L 10,16. 8 ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἀγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθε-
- z 86,27; 87,14. τῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν και
- 1 K 6,19. διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.
- J 6,45; 18,84. 9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γρά-
- Jr 81,88.84. φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς
1. 2 Th 8,4. 10 τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· και γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς
- E 4,28. 11 πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ἐν ὄλῃ τῇ Μακεδονίᾳ.
- 2 Th 3,8.12. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν
- Kol 4,5. 12 μᾶλλον, και φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν και πράσ-
- 1 K 5,12.18. σειν τὰ ἴδια και ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν ὑμῶν,
- 1 K 15,20. 13 καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ἵνα περιπατῆτε εὐσχη-
- 1,18. E 2,12. μόνως πρὸς τοὺς ἔξω και μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.
- R 14,9. 14 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ 5
- 1 K 15,3.4.12. τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπησθε καθὼς και οἱ
- 1 K 15,51; 15, 7,10.25. 15 λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν
- Mc 13,26.27. ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν και ἀνέστη, οὕτως και ὁ
- 1 K 15,52. 16 θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν
- 2 Th 1,7. αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου,
- Mt 24,31. 17 ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν
- 12,26; 14,3; 17,24. παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοι-
- Act 8,39. 18 μηθέντας· ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν
- 2 Th 2,1. φωνῇ ἀρχαγγέλου και ἐν σάλπιγγι θεοῦ, κατα-
- βήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, και οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ
- ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ
- περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα
- ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα·
- και οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὡστε
- παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

7 T αλλα 8 HR— και 9 W ειχομεν 10 αδελφ.:
[H]W+ τους

8 δοντα Aa5 | υμας : ημας Aa5 9 εχομεν D*a
10 εις : pr και B 11 ταῖς : + ἰδιαῖς N*a5 13 θελω 5 |
κεκοιμημενων Da5 | λυπεισθε Aa | — οι 2° FG 14 ουτ. ο θ. και B
15 κυριου 2° : Ἰησου B 16 πρωτοι D*FG 17 — οι
περιλειπ. FG | υπαντησιν D*FG | σὺν 2° : ἐν B

- sicut praediximus vobis, et testificati sumus. non enim vocavit nos Deus in immunditiam, 7 2 Th 2,13.14.
 sed in sanctificationem. Itaque qui haec spernit, 8 L 10,16.
Ez 36,27; 37,14.
 non hominem spernit, sed Deum: qui etiam dedit Spiritum suum sanctum in vobis.
- 15 De charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis: ipsi enim vos a Deo didicistis ut diligatis invicem. Etenim illud 9 J 13,34.
Jr 31,33.34.
 facitis in omnes fratres in universa Macedonia. 10 2 Th 3,4.
- 16 *Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis, ¹ et operam detis ut quieti sitis, et ut vestrum negotium agatis, et operemini manibus vestris, sicut praecepimus vobis: et ut honeste ambuletis ad eos, qui foris sunt: et nullius aliquid desideretis. 11 E 4,28.
2 Th 3,8.12.
- 17 Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus, ut non contristemini sicut et ceteri, qui spem non habent. Si enim credimus quòd Iesus mortuus est, et resurrexit: ita et Deus eos, qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos, qui vivimus, qui residui sumus in adventum Domini, non praeveniemus eos, qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus in iussu, et in voce Archangeli, et in tuba Dei descendet de caelo: et mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera, et sic semper cum Domino erimus. Itaque 12 Kol 4,5.
1 K 5,12.13.
 consolamini invicem in verbis istis. 13 1 K 15,20.
E 2,12.
 14 R 14,9.
1 K 15,3.4.12.
 15 1 K 15,51;
7,10.25.
Mc 13,28.27.
 16 1 K 15,23.52.
2 Th 1,7.
 17 Mt 24,31.
J 12,26; 17,24.
Act 8,39.

7 (vos) | immunditia (imm- ①) et sanctificatione
 8 spernet 2° F | vobis 9 habuimus A | (- vos) | in
 invic. F 10 > fac. illud | Mached- AF | (- autem)
 11 (- et 1°) | - ut 2° | praecipimus ② 12 (①⁹² - „12^u;
 ①⁹³ num. 12-17 pro 13-18) | desideritis A 13 > ign.
 vos F 14 adducit F 15 adventu ③ 16 descendit F |
 resurgunt F 17 - nos F¹ | reliqui sumus F² | Chr.]
 domino 18 in invic. F | - in A | his verbis F

- Mt 24,36. **5** De temporibus autem, et momentis fra-18
 Mt 24,43—44. **2** tres non indigetis ut scribamus vobis. Ipsi
 2 P 3,10. enim diligenter scitis quia dies Domini, sicut
 Ap 3,3; 16,15. **3** fur in nocte, ita veniet. cum enim dixerint
 Jr 6,14. pax, et securitas: tunc repentinus eis super-
 Mt 24,39. veniet interitus, sicut dolor in utero habenti,
 J 10,21.22. **4** et non effugient. Vos autem fratres non estis **19**
 L 21,34 s. **5** in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur com-
 R 13,12. E 5,9. **6** prehendat: omnes enim vos filii lucis estis, et
 filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum.
7 Igitur non dormiamus sicut et ceteri, sed vi-**20**
8 gilemus, et sobrii simus. Qui enim dormiunt,
 nocte dormiunt: et qui ebrii sunt, nocte ebrii
 E 6,14—17. **9** sunt. Nos autem, qui diei sumus, sobrii si-
 Is 59,17. mus, induiti lorica[m] fidei, et charitatis, et ga-
 1,10. **10** leam spem salutis: quoniam non posuit nos
 2 Th 2,14. Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per
 4,14. R 14,8,9. **11** Dominum nostrum Iesum Christum, qui mor-
 tuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive
 Jd 20. **12** dormiamus, simul cum illo vivamus. Propter
 R 15,2. quod consolamini invicem: et aedificate alter-
 utrum, sicut et facitis.
 1 K 16,18. **13** Rogamus autem vos fratres ut noveritis **21**
 1 T 5,17. eos, qui laborant inter vos, et praesunt vobis
14 in Domino, et monent vos, ¹ut habeatis illos
 abundanti[us] in charitate propter opus illo-
 2 Th 3,6.11.15. **15** rum: pacem habete cum eis. Rogamus autem
 vos fratres, corripite inquietos, consolamini
 pusillanimes, suscipite infirmos, patientes
 Prv 20,22. **16** estote ad omnes. Videte ne quis malum pro
 R 12,17. 1 P 3,9.

5,1 scribam **F** 2 (> sic. f. ita in n.)
 3 habentis **H** 4 d. ille : > illa dies **F**
 5 — enim **A** | fil. dei. et non estis n. **F**
 6 — et 1° | sumus **F**
 8 [vigilemus et] sobr. | sumus
 10 (— simul) 12 — vos 1° **A**
 13 et pacem **H** 14 pusillan- **CAF**

6 **Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, 5**
 οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ γὰρ ἀκρι- 2
 βῶς οἴδατε ὅτι ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ
 οὕτως ἔρχεται. ὅταν λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφά- 3
 λεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὄλεθρος
 ὥσπερ ἡ ὕδὴν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ
 ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκοτει, 4
 89 ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ· πάν- 5
 τες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας.
 Οὐκ ἐσμὲν νυκτός οὐδὲ σκοτόυς· ἄρα οὖν μὴ 6
 καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ
 νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτός καθεύ- 7
 δουσιν, καὶ οἱ μεθύσκόμενοι νυκτός μεθύουσιν·
 ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θῶ- 8
 ρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλ-
 πίδα σωτηρίας· ὅτι οὐκ ἔθηκε ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς 9
 ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀποθανόντος 10
 περὶ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν
 ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλή- 11
 λους καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ
 ποιεῖτε.

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς 12
 κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν
 κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἠγεισθαι αὐτοὺς 13
 ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
 εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. Ἐπαρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, 14
 ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε
 τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακρο-
 θυμεῖτε πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μὴ τις κακὸν ἀντὶ 15

3 **οταν** : hW + δε | W **επισταται** 4 **K** **κλεπτας** 9 h ο
 θεος ημας | H [Χριστου] 10 **περι** : h **υπερ** 12 **Ti-Gr**
 προϊστανομενους 13 **K** **υπερεκπερισσου** | **εαυτοις** : T
 αὐτοις

2 **οτι** : + η **AKa5** 3 **οταν** : + **γαρ** **KLa5** | **εκφεν-**
ξονται **D*FG** 5 **εσμεν** : **εστε** **D*FG** 6 **ως** : + **και** **Da5**
 7 **μεθυοντες** **B** 11 (**εις** : **εις**) 13 **ηγεισθε** **B**

- κακοῦ τινι ἀποδοῖ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώ-
 18,1. Ph 4,4. 16 **κετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε**
 R 12,12. 17 **χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε,**
 Kol 4,2. 18 **ἔν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ**
 E 5,20. 19 **ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.**
 Nu 11,28. 20 **τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε,**
 L 9,49. 21 **προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε·**
 K 14,30.39. 22 **πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε·**
 1 K 14,1. 23 **ἀπὸ παντὸς εἶδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.**
 1 K 14,29. 24 **Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιασάτω ὑμᾶς ὅλοτε-**
 1 J 4,1. 25 **λεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ**
 b 1,1.8; 2,3. 26 **καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου**
 2 Th 3,16. 27 **ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. πιστὸς ὁ καλῶν**
 H 13,20. 28 **ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.**
 12. 1 K 1,9. 29 **Ἄδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.**
 2 Th 3,1. 30 **Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλή-**
 1 K 16,20. 31 **ματι ἀγίῳ. Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνω-**
 Kol 4,16. 32 **σθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.**
 33 **Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ**
 34 **μετ' ὑμῶν.**

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

- 1 Th 1,1. 1 **Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-90**
 κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ
 B 1,7. 2 **κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ**
 θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 2,18. 3 **Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ 1**
 1,2.3; 3,12. 4 **ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραν-**
 ξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς

15 T αποδοι | διωκετε : hW+ και 19 T ζβεννυτε
 21 H [δε] 25 περι : [H]W pr και 27 αδελφοι : hW
 pr αγιοις 1,2 πατρος : [B]T+ ημων

27 ορκιζω ημς 28 fin + αμην ηΑης

Subscriptio: εγραφη απο Αθηνων νλ απο Κορινθου νλ
 Laodicea

- malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini in invicem, et in omnes. Semper gaudete. Sine intermissione orate.
- In omnibus gratias agite: haec est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.
- 22 Spiritum nolite extinguere. 19 1 K 14,30.39.
 Prophetias nolite spernere. 20 1 K 14,1.
 Omnia autem probate: quod bonum est tenete. 21 1 K 14,29.
 1 J 4,1.
- Ab omni specie mala abstinete vos: 22 Job 1,1.8; 2,3.
- 23 Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester, et anima, et corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi servetur. Fidelis est, qui vocavit vos: qui etiam faciet. 23 2 Th 3,16.
 H 18,20.
- 24 Fratres orate pro nobis. 25 2 Th 3,1.
 Salutate fratres omnes in osculo sancto. 26 1 K 16,20.
- 25 Adiuro vos per Dominum ut legatur epistola haec omnibus sanctis fratribus. 27
- Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen. 28

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD THESSALONICENSIS SECVNDA.

- (1) PAULUS, et Silvanus, et Timotheus: Ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. 1 1 Th 1,1.
 2 R 1,7.
- Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, et abundat charitas unius-

15 in 1°] — A¹ F¹ p^r et 18 > en vol. dei est
 20 prophetiam F 22 > vos abst. F 23 ut] et | ad-
 ventum F | — nostri F | conservetur § 27 — haec
 28 — Amen CA Subscr. Expl. ad Thessal. prima
 Inscr. Incipit epistula ad Th. sec. ¶ Epistula ad
 Thess. II C 1,1 Thessallo- F 2 (— et Dom.)
 3 > deo semper

1,4—2,2. AD THESSALONICENSES II.

2 K 7,4. 4 cuiusque vestrum in invicem: ita ut et nos
Ap 1,9. ipsi in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei, pro
1 Th 2,10; 3,2,7. patientia vestra, et fide, et in omnibus perse-
cutionibus vestris, et tribulationibus, quas

1 Th 2,12. 5 sustinetis ¹ in exemplum iusti iudicii Dei, ut
Ph 1,28. L 21,36. digni habeamini in regno Dei, pro quo et pa-

Ap 18,8,7. 6 timini. si tamen iustum est apud Deum retri-

R 12,19. 7 buere tribulationem iis, qui vos tribulant: et
Mt 25,31. vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in
1 Th 3,13; 4,16. revelatione Domini Iesu de caelo cum angelis

R 2,8. 8 virtutis eius, in flamma ignis dantis vindictam

Is 66,15. iis, qui non noverunt Deum, et qui non obe-

Jr 10,25. diunt Evangelio Domini nostri Iesu Christi.

Ps 79,6. 9 qui poenas dabunt in interitu aeternas a facie
1 P 4,17. Domini, et a gloria virtutis eius: cum venerit

Is 2,10,19,21. 10 Domini, glorificari in sanctis suis, et admirabilis fieri

1 Th 3,13. in omnibus, qui crediderunt, quia creditum est
Kol 3,4. testimonium nostrum super vos in die illo.
Ps 89,7; 68,36 Lxx.

Is 49,8; 2,11,17. 11 In quo etiam oramus semper pro vobis: ut

1 Th 1,2,3. dignetur vos vocatione sua Deus noster, et

impleat omnem voluntatem bonitatis, et opus

Is 24,16; 66,5. 12 fidei in virtute, ut clarificetur nomen Domini
Ml 1,11. nostri Iesu Christi in vobis, et vos in illo secun-

dum gratiam Dei nostri, et Domini Iesu Christi.

1 Th 4,13—17. 2 Rogamus autem vos fratres per adventum 2

Domini nostri Iesu Christi, et nostrae congre-

8,17. 2 gationis in ipsum: ut non cito moveamini a ve-

stro sensu, neque terreamini, neque per spiritum,

neque per sermonem, neque per epistolam tam-

quam per nos missam, quasi instet dies Domini.

3 veſtr.] *pr* omnium 4 — et 1° [G]C.A |
— et 3° 5 habemini F¹ | — in 2° 6 his, *it* 8
7 revelationem F 8 — Christi F¹ 9 (habent) | inter-
itum A | — a 2° F¹ 11 — noster [G]A | bonit. suae G
12 — nostri 1° C. 92 c. corr. A¹ | Dom. nostri G. 92 c. corr.
2,1 (— aut. *it* 13. 16) 2 > sens. vestro F — vestro
[G] | a nobis F | — missam

4 ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε αὐτοὺς 4 2 K 7,4. Ap 1,9. 1 Th 2,10; 3,2,7.
 ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
 τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως
 ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν
 αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ 5
 θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας
 τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, ἵ εἶπερ δίκαιον 6
 παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς
 θλίψιν¹ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' 7
 ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ'
 οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ἔν πυρὶ 8
 φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν θεὸν
 καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ, οἵτινες δίκην τίσουσιν ὀλεθρον αἰώ- 9
 νιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης
 τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς 10
 ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θανμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς
 πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστενύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν
 ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς δὲ καὶ προσευ- 11
 χόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς
 κλήσεως ὃ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
 κίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει,
 ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 12
 ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ
 θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 91 2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου- 2
 σίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν
 ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ- 2
 θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοῦς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε
 διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς
 ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου.

4 h ενεχεσθε 8 W, ἐν φλογι πυρός δ. 10 επιστενυθη :
 h⁸¹ επιστωθη ² idem c¹ 2,1 ημων 1° : [H]—W ² κυ-
 [ριου] : h.—W,

4 καυχασθαι DEa⁵ 7,8 (δυν., αυτου εν π. φλογος δ.)
 8 εν : pr και FG 9 ολεθριον A 10 πιστευουσιν 5 11 πλη-
 ρωσει AKa 12 Ιησου 1° : + Χριστου AFa⁵ 2,2 μητε θρ. Ea⁵

- ^{1 T 4,1.} **■** μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον·
^{J 2,18; 4,3.} **■** ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀπο-
^{J 17,12.} **■** καλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς
^{Dn 11,36.} **4** ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπερραϊρόμενος ἐπὶ
^{Ez 28,2.} **■** πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν
5 εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσει, ἀποδεικνύντα ἐαυ-
6 τὸν ὅτι ἔστιν θεός. Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν
7 πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέ-
^{Act 20,29.} **7** χον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ
^{1 T 3,16.} **7** αὐτοῦ καιρῷ. τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται
8 τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου
^{Is 11,4.} **8** γένηται. καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος,
^{Job 4,9.} **8** ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στό-
^{Ap 18,15,20.} **8** ματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς
^{Mt 24,24.} **9** παρουσίας αὐτοῦ, οὗ ἔστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέρ-
^{Ap 18,11—18.} **9** γειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις
^{K 2,15; 4,8.} **10** καὶ τέρασιν ψεύδους¹ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας
^{1 T 2,4.} **10** τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀλη-
^{1,28. 2 T 4,4.} **11** θείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. καὶ
^{1 Th 2,16.} **11** διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνεργειαν πλά-
^{R 1,32.} **12** νης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ ψεύδει, ἵνα κρι-
^{1 K 13,8.} **12** θῶσιν πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ
13 εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.
^{1,8. E 1,4.} **13** Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάν-
^{Dt 88,12.} **13** ³ **3** ⁴ ^{RT} ^{est} ⁱⁿ ^h ^{de} ^o [—].
^{Th 1,4; 2,13;} **14** ⁶ ^W ^{san} ^{tu} ⁸ ^I ^h [—] ^W ^h ^{ana} ^{loi} ¹² ^h ^{RT}
^{4,7.} **14** ¹³ ^h ^W ^{apa} ^{rch} ^{yn} ¹⁴ ^{HR} [—] ^{κα}
^{1 P 1,2.} **14** ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, εἰς
^{Th 4,7; 5,9.} **14** ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς
^{R 8,30.} **14** περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
^{8,8.} **15** στοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε **92 2**
^{1 K 11,2,23.}

³ ἀνομίας : hRW αμαρτίας ⁴ RT ἐστίν | H θεός —.
⁶ W σαντου ⁸ Ἰησοῦς : [H]—W | h αναλοι ¹² hRT
ἀπαντες ¹³ hW απαρχην ¹⁴ HR— και

⁴ θεου : + ως θεον Κα⁵ ⁵ ἐτι ἐμου οντος D*
⁸ αναλωσει Κα⁵ ¹⁰ της ἀδικ. ἐν τ. Κα⁵ | ἀληθ. : +
Χριστον D* ¹¹ πεμπει Κα⁵ ¹² εὐδοκ. : + ἐν Αα⁵
¹⁴ υμας : ημας ABD*

Ne quis vos seducat ullo modo: quoniam nisi	3	1 T 4,1. 1 J 2,18; 4,8. J 17,12.
venerit discessio primùm, et revelatus fuerit		
homo peccati, filius perditionis, ¹ qui adversatur,	4	Dn 11,36. Ez 28,2.
et extollitur supra omne, quod dicitur Deus,		
aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat		
ostendens se tamquam sit Deus. Non reti-	5	
netis quòd cum adhuc essem apud vos, haec		
dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis,	6	
ut reveletur in suo tempore. Nam mysterium	7	Act 20,29. 1 T 3,16.
iam operatur iniquitatis: tantum ut qui tenet		
nunc, teneat, donec de medio fiat. Et tunc	8	Is 11,4. Job 4,9. Ap 19,15.20.
revelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus		
interficiet spiritu oris sui, et destruet illu-		
stratione adventus sui eum: cuius est adven-	9	Mt 24,24. Ap 13,11—13.
tus secundum operationem satanae in omni		
virtute, et signis, et prodigiis mendacibus, ¹ et	10	2 K 2,15; 4,3.
in omni seductione iniquitatis iis, qui pereunt:		
eo quòd charitatem veritatis non receperunt		
ut salvi fierent. Ideo mittet illis Deus opera-	11	1,28. 2 T 4,4.
tionem erroris ut credant mendacio, ut iudi-	12	R 1,32.
centur omnes, qui non crediderunt veritati,		
sed consenserunt iniquitati.		
3 Nos autem debemus gratias agere Deo	13	1,3. E 1,4. Dt 33,12. 1 Th 1,4; 2,13; 4,7.
semper pro vobis fratres dilecti a Deo, quòd		
elegerit vos Deus primitias in salutem in		
sanctificatione spiritus, et in fide veritatis:		
in qua et vocavit vos per Evangelium nostrum	14	1 Th 4,7; 5,9.
in acquisitionem gloriae Domini nostri Iesu		
4 Christi. Itaque fratres state: et tenete	15	3,6.

4 extolletur *F*² | omnem *F* | — Dei *F*
 5 adh. ess.] > *F*² essemus adhuc *F*¹ essemus *A*
 essem *¶* | dicebamus *A**F*¹

7 > nunc tenet *F* (tenent teneant *F*¹)

8 revelabit *F*¹ | sui, (9) eum c.

9 — et 1° *A* 10 — et *A* | his

11 (*¶*⁹² — „11“, *¶*⁹³ num. 11—16 pro 12—17) | mittit

13 cf 1 | > grat. deb. *F* | vos] nos | — in 3°

14 quo *¶* | quisitionem *A*

- traditiones, quas didicistis, sive per sermonem,
 1 Th 3,11—18. 16 sive per epistolam nostram. Ipse autem
 Dominus noster Iesus Christus, et Deus et
 Pater noster, qui dilexit nos, et dedit conso-
 lationem aeternam, et spem bonam in gratia,
 17 ¹ exhortetur corda vestra, et confirmet in omni
 opere, et sermone bono.
- 3 De cetero fratres orate pro nobis ut ser-
 1 Th 5,25. 2 mo Dei currat, et clarificetur, sicut et apud
 2 vos: et ut liberemur ab importunis, et malis
 1 Th 5,24. 3 hominibus: non enim omnium est fides. Fi-
 4 delis autem Deus est, qui confirmabit vos, et
 1 Th 4,10. 4 custodiet a malo. Confidimus autem de vobis,
 2 K 7,16. 5 in Domino, quoniam quae praecipimus, et fa-
 G 5,10. 5 citis, et facietis. Dominus autem dirigat corda
 vestra in charitate Dei, et patientia Christi.
- 6 Denunciamus autem vobis fratres in no-
 1 Th 5,14; 4,1. 7 mine Domini nostri Iesu Christi, ut subtraha-
 tis vos ab omni fratre ambulante inordinate,
 et non secundum traditionem, quam accepe-
 1 Th 2,1; 1,6. 7 runt a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum
 oporteat imitari nos: quoniam non inquieti
 1 K 4,12. 8 fuimus inter vos: neque gratis panem mandu-
 1 Th 2,9. 8 cavimus ab aliquo, sed in labore, et in fati-
 Ph 3,17. 8 gatione, nocte et die operantes, ne quem ve-
 strum gravaremus. Non quasi non habuerimus
 Mt 10,10. 9 potestatem, sed ut nosmetipsos formam dare-
 1 Th 1,6,7. 9 mus vobis ad imitandum nos. Nam et cum
 1 K 4,16. 10 essemus apud vos, hoc denunciabamus vobis:
 Gn 3,19. 10 quoniam si quis non vult operari, nec man-
 1 Th 3,4; 4,11. 10 ducet. Audivimus enim inter vos quosdam 8

16 cf 1 | gratiam F 17 Et exh. F¹ consoletur F²
 3,1 domini 3 dominus | — est F¹ | confirmavit AF
 4 vobis fratres, & | quaecumque & | praecipimus F
 6 inquiete F | accepistis F 7 — enim A | oport. vos F
 8 — in 2° | [et] nocte 10 — hoc den. vob. F¹ (suppl.
 hoc den. F²) | (manducat) 11 Audimus CA

τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου
εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν 16 1 Th 3,11—13.
Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ
ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ
ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς 17
καρδίας καὶ στηρίζαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ
ἀγαθῷ.

98 4 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, 3 Kol 4,3.
ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέξη καὶ δοξάζεται καθ- 1 Th 5,25.
ὡς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ὀυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ■ Js 25,4.
ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων
ἡ πίστις. Πιστὸς δὲ ἐστὶν ὁ κύριος, ὃς στηρίζει 3 1 Th 5,24.
ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποιθήμεν 4 1 Th 4,10.
δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν [καὶ] 2 K 7,16.
ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι 5 G 5,10.
ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ
εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

5 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι 6 2,15.
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς Mt 18,17.
ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος R 16,17.
καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβετε παρ' 1 Th 5,14; 4,1.
ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι 7 1 Th 2,1; 1,6.
ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ὁ οὐδὲ δωρεὰν 8 1 K 4,12.
ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ 1 Th 2,9.
μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ Ph 3,17.
μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν 9 Mt 10,10.
ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἐαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς 1 Th 1,6.7.
τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς, 1K 4,18; 9,8.14.
τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει 10 Gn 3,19.
ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν γάρ τινος 1 Th 3,4; 4,11.
11 1 Th 5,14.

16 H [o] θεος 16.17 W αγαθὴν, ἐν χάριτι π.
3,4 [καὶ] : W-T 6 κυριου : h[R]T+ ημων | hRT
παρελαβοσαν | παρ : W αφ

16 ο πατ. : και πατ. Aa5 3,3 κυρ. : θεος AD*a
4 παραγγ. : + υμιν Aa5 + και εποιησατε BFG 8 νυκτα
κ. ημεραν Am5

3,12—1,4. Προς Θεσσαλονικεις β' Τιμοθεον α'

περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζο-
 1 Th 4,11. 12 μένους ἀλλὰ περιεργαζομένους· τοῖς δὲ τοιοῦτοις
 8. παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ
 Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυ-
 G 6,9. 13 τῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ
 6. 1 K 5,9.11. 14 ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ ὑπα-
 κούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον
 σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐν-
 1 Th 5,13.14. 15 τραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγείσθε, ἀλλὰ νουθε-
 1 Th 5,23. 16 τεῖτε ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης 6
 14,27; 16,33. δῶν ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ.
 ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
 1 K 16,21. 17 Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστίν
 18 σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ἡ χάρις
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων
 ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Kol 1,27. 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπι-
 ταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς
 1 Th 1,4. 2 T 1,2. Ph 2,20.22 ■ ἐλπίδος ἡμῶν Ἰτιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει·
 χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χρι-
 στοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
 Act 20,1. 3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, 1
 πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς
 4,7. 4 τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν ἢ μηδὲ προσέχειν μύθοις
 καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις
 παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν

13 H ἐγκακησητε 14 T σημειουσθε· μη συναναμιγνυσθε
 1,4 οικονομιαν : h^r οικοδομην

12 δια του κυριου ημων Ι. Χριστου KLa5 14 ημων :
 υμων Ba | μη : pr και D*Fa5 16 τοπω A*D*a 18 fin
 + αμην Am5 Subscriptio : εγραφη απο Αθηνων
 (vl Ρωμης vl e Laodicea Pisidiae) per Tychicum vl per
 Silvanum et Tych. vl δια Σιλουανου και Τιμοθεου

HTW hic ad Hebr.

1,1 επαγγελιαν 2 πατρος ημων KLa5 4 ζητησεις DFm5

ambulare inquiete, nihil operantes, sed curiose
 agentes. Iis autem, qui eiusmodi sunt, de- 12 | Th 4,11.
 nunciamus, et obsecramus in Domino Iesu 8.
 Christo, ut cum silentio operantes, suum pa-
 9 nem manducent. Vos autem fratres nolite 13 G 6,9.
 deficere benefacientes. Quòd si quis non obe- 14 6. 1 K 5,9.11.
 dit verbo nostro per epistolam, hunc notate,
 et ne commisceamini cum illo ut confundatur:
 et nolite quasi inimicum existimare, sed cor- 15 1 Th 5,13.14.
 ripite ut fratrem. Ipse autem Dominus pa- 16 | Th 5,28.
 cis det vobis pacem sempiternam in omni
 loco. Dominus sit cum omnibus vobis.

Salutatio, mea manu Pauli : quod est signum 17 2,2. 1 K 10,21.
 in omni epistola. ita scribo. Gratia Domini 18
 nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

EPISTOLA

BEATI PAULI APOSTOLI

AD TIMOTHEVM PRIMA.

(1) PAULUS Apostolus Iesu Christi secundum 1 Kol 1,27.
 imperium Dei Salvatoris nostri, et Christi Iesu
 spei nostrae: Timotheo dilecto filio in fide. 2 Tt 1,4.
 Gratia, misericordia, et pax a Deo Patre, et 2 T 1,2.
 Christo Iesu Domino nostro.

Sicut rogavi te ut remaneres Ephesi cum 3 Act 20,1.
 irem in Macedoniam, ut denunciare quibusdam
 ne aliter docerent, neque intenderent fabulis, et 4 4,7.
 genealogiis interminatis: quae quaestiones prae-
 stant magis quàm aedificationem Dei, quae est in

11 ambulantes CA (-ri) 12 his 14 abaudit F¹ ab-
 oed. F² | ne] non 16 Dom. 1°] Deus S | — sit 17 epi-
 stulam F 18 Amen CF Subscr. Explicit ad Th. secunda-
 Inc. ad Colossenses (Colosenses) T Sequitur ad Hebr. in T
 Inscr. Ep. b. P. a.] Incipit 1,1 > Chr. I. |
 — et F 2 — et 1° [T] F¹ | pat. [nostro] 3 remaneris
 AF | Mached- AF | ut 2°] et A | denuntiarem F

- R 13,10. G 5,6. 5 fide. Finis autem praecepti est charitas de
 corde puro, et conscientia bona, et fide non
 6,4.20. 6 ficta. A quibus quidam aberrantes, conversi
 7 sunt in vaniloquium, volentes esse legis doc-
 tores, non intelligentes neque quae loquuntur,
 R 7,12. 8 neque de quibus affirmant. Scimus autem 2
 quia bona est lex, si quis ea legitime utatur:
 9 sciens hoc quia lex iusto non est posita, sed
 iniustus, et non subditis, impiis, et peccatori-
 bus, sceleratis, et contaminatis, parricidis, et
 6,3. 10 matricidis, homicidis, fornicariis, masculorum
 concubitoribus, plagiariis, mendacibus, et pe-
 riuris, et si quid aliud sanae doctrinae adver-
 satur, quae est secundum Evangelium gloriae
 6,15. 11 beati Dei, quod creditum est mihi. Gratias
 Act 9,15. 12 ago ei, qui me confortavit Christo Iesu Domino
 1 K 15,9.10. G 1,13—16. nostro, quia fidelem me existimavit, ponens
 13 in ministerio: qui prius blasphemus fui, et
 persecutor, et contumeliosus: sed misericordiam
 Dei consecutus sum, quia ignorans feci in in-
 14 credulitate. Superabundavit autem gratia
 Domini nostri cum fide, et dilectione, quae
 L 15,2; 19,10. 15 est in Christo Iesu. Fidelis sermo, et omni 3
 4,9. acceptatione dignus: quòd Christus Iesus venit
 in hunc mundum peccatores salvos facere,
 16 quorum primus ego sum: Sed ideo miseri-
 cordiam consecutus sum: ut in me primo
 ostenderet Christus Iesus omnem patientiam
 ad informationem eorum, qui credituri sunt
 R 16,27. 17 illi, in vitam aeternam. Regi autem saecu-
 lorum immortalis, invisibili, soli Deo honor,
 et gloria in saecula saeculorum. Amen.
 6,12. Jd 8. 18 Hoc praeceptum commendo tibi fili Timo- 4
 thee, secundum praecedentes in te prophetias

5 aut.] enim F | (praeceptum) | (scientia) 8 eam J
 ei F¹ 9 Scientes S | > iusto lex non est | patricidis
 et S 10 — et 1° | periuriis F 12 in Chr. S | quia
 (qui) | : pro, 3° et — : S 13 primus F | > fui blasph.
 | — Dei 14 — autem A 15 quia 16 primum F |
 exemplum F deformationem 17 et invis. S | (— Amen)
 18 Timotheae AF

πίστει· τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη 5 R 18,10. G 5,6
 ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ Mt 5,8. 2 T 2,22
 πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξ- 6 6,4,20.
 ετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες εἶναι νομο- 7
 διδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἅ λέγουσιν μήτε
 περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. οἶδαμεν δὲ ὅτι κα- 8 R 7,12.
 λὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, ¹εἰδῶς 9
 τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ
 ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις
 καὶ βεβήλοις, πατρολφάις καὶ μητρολφάις, ἀνδρο-
 φόνοις, ¹πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, 10 6,3.
 ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῆ ὑγαινούση
 διδασκαλία ἀντίκειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς 11 6,15.
 δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ.
 2 Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ 12 Act 9,15.
 τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο θέμενος 1 K 15,9,10.
 εἰς διακονίαν, τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ G 1,18—16.
 13 διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἀγνοῶν
 ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις 14
 τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης 15 L 15,2; 19,10.
 ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς 4,8.
 τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτός εἰμι
 ἐγώ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ 16
 ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακρο-
 θυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πι-
 στεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ βα- 17 R 16,27.
 σιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ θεῷ,
 τιμῇ καὶ δόξᾳ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
 3 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον 18 4,14; 6,12.
 Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, Jd 8.

4 HR πιστει, 12 h ενδυναμονντι 16 KR Χριστος
 Ιησους 17 HR αφθαρτω, αορατω, μ.

8 χρησηται AP 12 και χαριν DKα5 | (με, Χρ.) 13 το :
 τον KLa5 | οντα με A 17 αφθ. : αθανατω D* | μονω :
 + σοφω KLa5

3,9 8,10. 19 ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ἔχων
πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσά-
2 T 2,17. 20 μανοὶ περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ὧν ἔστιν Ὑμέ-
1 K 5,5. ναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ,
ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

Ph 4,6. 2 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι 4
δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ
2 πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον
βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.

1,1; 4,10. 3 τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος
4,5. Ez 18,23. 4 ἡμῶν θεοῦ, ὃς πάντα ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι
2 T 2,25; 8,7. 5 καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἰς γὰρ θεός,
H 10,26. εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος
2 P 8,9. εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος
R 8,29.30. 6 Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ
12,24. 7 πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· εἰς δ' ἐτέθη
G 1,4; 2,20. 8 ἔγωγε κήρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ
1,20,28. Tt 2,14. 9 ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀλη-

Ph 2,14. 8 θείᾳ. Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας
ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὀσίους χεῖρας χωρὶς
1 P 3,8-5. 9 ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Ὁσαύτως γυναῖκας ἐν
καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης
κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσίῳ ἢ
5,10. 10 μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει
γυναίξιν ἐπαγγελιομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων
E 5,22. 11 ἀγαθῶν. γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ 5
1 K 14,34. 12 ὑποταγῇ· διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ
Gn 3,16. 13 ἀυθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἄδὰμ
1,27; 2,7.23. 14 γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Ἐῤῥα. καὶ Ἄδὰμ οὐκ
1 K 11,8.9. 15 ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἑξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει
Gn 3,6. 16 ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἑξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει
2 K 11,8.

18 hT στρατευση 2,8 K διαλογισμων 9 h κοσμιως |
hRT χρυσω 12 W αλλα 13 H Εῤῥα

2,1 παρακαλει D*FG 3 τουτο γαρ Dm⁵ 6 οὐ το
u. κ. ι. εδοθη D*FG 7 ο επιστευθη A | λεγω : + εν
Χριστω KLa⁵ | πιστει : γνωσει N πνευματι A 9 ωσαντως
και Dm⁵ | τας γ. KLa⁵ | και 2° : η KLa⁵ 14 απατη-
θεισα KLa⁵

- ut milites in illis bonam militiam, ¹ habens fidem, 19 3,9; 6,10.
 et bonam conscientiam, quam quidam repel-
 lentes, circa fidem naufragaverunt: ex quibus 20 2 T 2,17.
 est Hymenaeus, et Alexander: quos tradidi 1 K 5,5.
 Satanae, ut discant non blasphemare.
- 5 Obsecro igitur primùm omnium fieri ob- 2 Ph 4,6.
 secraciones, orationes, postulationes, gratiarum
 actiones pro omnibus hominibus: pro regibus, 2
 et omnibus, qui in sublimitate sunt, ut quie-
 tam, et tranquillam vitam agamus in omni
 pietate, et castitate. hoc enim bonum est, et 3 1,1; 4,10.
 acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui 4 Ez 18,28.
 omnes homines vult salvos fieri, et ad agni- 2 P 3,9.
 tionem veritatis venire. Unus enim Deus, 5 R 3,20.30.
 unus et mediator Dei et hominum homo Chri- H 12,24.
 stus Iesus: qui dedit redemptionem semet- 6 G 1,4; 2,20.
 ipsum pro omnibus, testimonium temporibus Mt20,28.T2,14.
 suis: in quo positus sum ego praedicator, et 7 2 T 1,11.
 Apostolus (veritatem dico, non mentior) doc- G 2,7.8.
 8 tor Gentium in fide, et veritate. Volo ergo 8
 viros orare in omni loco, levantes puras ma-
 nus sine ira, et disceptatione. Similiter et 9 1 P 3,3-5.
 mulieres in habitu ornato, cum verecundia, et
 sobrietate ornantes se, et non in tortis crini-
 bus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa:
 sed quod decet mulieres, promittentes pieta- 10 5,10.
 tem per opera bona. Mulier in silentio dis- 11 E 5,22.
 cat cum omni subiiectione. Docere autem 12 1 K 14,31.
 mulieri non permitto, neque dominari in virum: Gn 3,16.
 sed esse in silentio. Adam enim primus for- 13 Gn 1,27; 2,7.22.
 matus est: deinde Heva. et Adam non est seduc- 1 K 11,8,9.
 14 tus: mulier autem seducta in praevaricatione Gn 8,6.
 2 K 11,3.

20 quis *A*¹ | Hymineus *EF* Hymeneus

2,1 primo 2 subl. constituti sunt *EF* 3 salva-
 tori *A*¹*F* 4 ad] in *F*¹ 5 (— et 1°) | , homo :
 homo , *A* 6 pro multis *F* | cuius test. temp. s. con-
 firmatum est *EF* 9 ver. et sobr. , | — et 3° 10 pudic-
 itiam *A* | per bonam conversationem *F* 11 (mulieres
 . . . discant) 12 mulierem *F* 13 prior figuratus *A* |
 Eva *E* Eua *F* Eua

5,14. 15 fuit. Salvabitur autem per filiorum generationem, si permanserit in fide, et dilectione, et sanctificatione cum sobrietate.

Act 20,28. 3 Fidelis sermo: Si quis episcopatum desi-

Tt 1,6,7. 2 derat, bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudic-

3 cum, hospitem, doctorem, ¹ non vinolentum, non percussorem, sed modestum: non litigio-

1 Sm 2,12. 4 sum, non cupidum, sed ¹ suae domui bene praepositum: filios habentem subditos cum omni

5 castitate. Si quis autem domui suae praeesse nescit, quomodo Ecclesiae Dei diligentiam ha-

6 bebitorum? Non neophytum: ne in superbiam elatus, in iudicium incidat diaboli. Oportet autem

7 illum et testimonium habere bonum ab iis, qui foris sunt, ut non in opprobrium incidat, et

8 in laqueum diaboli. Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos,

16. 9 non turpe lucrum sectantes: habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem

10 probentur primùm: et sic ministrent, nullum crimen habentes. Mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus.

Tt 2,3. 11 Diaconi sint unius uxoris viri: qui filiis suis bene praesint, et suis domibus. Qui enim

12 bene ministraverint, gradum bonum sibi acquirunt, et multam fiduciam in fide, quae

13 est in Christo Iesu. Haec tibi scribo spe-

14 rans me ad te venire cito. si autem tardavero, ut scias quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quae est Ecclesia Dei vivi,

15 columnae et firmamentum veritatis. Et mani-

2 T 2,20. 16

E 2,19-22. H 3,6.

J 1,14. J 16,10. R 1,4. Mc 16,10. y.

15 (aut.] enim) | regenerationem F¹ | permanserint 3,2 ergo] enim ~~3~~ | esse: ~~3~~ | — pudicum (post prud. supplet F²) 3 (litigos-) | — sed 2° 6 superbia | (incedat, it 7) 7 his | — in 2° 8 Diacones F | (turpilucrum) 9 (fide) 10 hii F (hic) | (ministrentur) 12 diacones | praesunt 13 > sibi bonum | adquirent F | — et... Iesu F¹ | (— in 1°) 14 scribo fili Thimothee ~~3~~ | — me | > venire ad te 15 > te oport. A

γέγονεν· σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν 15 5,14.
μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ
σωφροσύνης.

6 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, 3 Act 20,28.
καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον 2 Tt 1,6.7.
ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφά-
λιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,
'μὴ πάροικον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, 3
ἀφιλάργυρον, 'τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, 4 1 Sm 2,12.
τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος,
(εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, 5
πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;) μὴ νεόφυτον, 6
ἵνα μὴ τυφωθεῖς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου.
δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἕξωθεν, 7 5,10.
ἵνα μὴ εἰς ὄνειδισμόν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ 1 K 5,12.13.
διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ δι- 2 K 8,21.
λόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχρο- 8 Ph 1,1. Act 6,3.
κερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν 9 16; 1,19.
καθαροῦ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθω- 10
σαν πρῶτον, εἴτα διακονεῖτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.
γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφα- 11 Tt 2,3.
λίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς 12 2.
γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ
τῶν ἰδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες 13
βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιούονται καὶ πολλὴν
παρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά 14
σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον· ἐὰν 15 2 T 2,20.
δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ E 2,19-22.
ἀναστρέφεσθαι, ἧτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, H 3,6.
7 στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας. καὶ ὁμολο- 16 J 1,14. J 16,10.
R 1,4. Mc 16,19.
9.

15.3,1 H σωφροσύνης· πιστ. ο λογος. (Εἰ τις nov. sect.
inc.) 3,1 Πιστος : h^r ανθρωπινος 4 W ,μετα 14 H
[προς σε] R προς σε | T ταχιον HR εν ταχει

3,3 πληκτην : + μη αισχροκερδη 37a5 7 δε : +
αντον DKa5 8 - σεμνους N*46*a 15.16 (ζωντος. et
αληθειας και)

γουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·

ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
ὤφθη ἀγγέλοις,
ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

4 Τὸ δὲ πνεῦμα ᾠτῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἢ ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μέταλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἢ παρηκολούθηκας· τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. ἢ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἢ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστίν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος· εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστὶν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

16 ὅς : h¹ δ * θεός 4,1.2 W δαιμονίων ἐν 3 h⁸ † κολ. . . .
ἀπεχ. † | ἀπεχεσθαι : h⁸¹ εἰ καὶ γενεσθαι * εἰ ἢ ἀπτεσθαι |
W ἀληθειαν, 6 h παρηκολουθήσας 10 ἀγωνίς. : hW
ονειδιζόμεθα | h ἠλπίσαμεν

16 ὁμολογοῦμεν ὡς μ. D* syr lect | (μυστ. ὅς ἐφ.· ἐν σ. ἐδ.,
ἐν πν. ω.) 4,1 πλανηθ Pa 2 κεκαυτηρ. CDm⁵ 6 ἡς A80a
10 γαρ : † καὶ FGa⁵

feste magnum est pietatis sacramentum, 2 Th 2,7.
 quod manifestatum est in carne,
 iustificatum est in spiritu,
 apparuit angelis,
 praedicatum est Gentibus,
 creditum est in mundo,
 assumptum est in gloria.

- 10 Spiritus autem manifeste dicit, quia in 4 J 16,13.
2 T 3,1. 2 P 3,3.
Jd 18. 1 J 2,18.
2 Th 2,3.
 novissimis temporibus discedent quidam a
 fide, attendentes spiritibus erroris, et doctrinis
 daemoniorum, in hypocrisi loquentium men- 2
 dacium, et cauteriatam habentium suam con-
 scientiam, ¹ prohibentium nubere, abstinere a 3 Gn 9,3.
1 K 10,30.31.
 cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum
 gratiarum actione fidelibus, et iis, qui cogno-
 verunt veritatem. Quia omnis creatura Dei 4 Gn 1,31.
Act 10,15.
 bona est, et nihil reiiciendum quod cum gra-
 tiarum actione percipitur: sanctificatur enim 5
 per verbum Dei, et orationem. Haec pro- 6
 ponens fratribus, bonus eris minister Christi
 Iesu, enutritus verbis fidei, et bonae doctrinae,
 11 quam assecutus es. Ineptas autem, et aniles 7 1,4; 6,20.
2 T 2,10.28.
Tt 1,14; 3,9.
 fabulas devita: exerce autem teipsum ad pi-
 etatem. Nam corporalis exercitatio, ad mo- 8
 dicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis
 est, promissionem habens vitae, quae nunc est,
 12 et futurae. Fidelis sermo, et omni acceptione 9 1,15.
 dignus. In hoc enim laboramus, et maledici- 10 2,3.4.
 mur, quia speramus in Deum vivum, qui est
 Salvator omnium hominum, maxime fidelium.

16 — in mundo ... gloria F¹

4,1 descendit A¹ 2 (habentes) | > consc.
 suam A 3 et abst. E | his 4 — est 6 (bonis) |
 > Ies. Chr. A | (secutus) 7 (an.] inanes) | — autem 2°
 8 futura F 10 (— enim) | (maled.] + et benedi-
 cimus) | speravimus | (— Salvator)

- 11 12 Praecepit haec, et doce. Nemo adolescentiam 13
 Ti 2,15. tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium
 in verbo, in conversatione, in charitate, in
 13 fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni,
 5,22. 14 exhortationi, et doctrinae. Noli negligere gra-
 Act 8,8; 8,17. 2 T 1,6. tiam, quae in te est, quae data est tibi per
 prophetiam, cum impositione manuum pres-
 2 T 3,18. 15 byterii. Haec meditare, in his esto: ut pro-14
 R 11,14. 16 fectus tuus manifestus sit omnibus. Attende
 tibi, et doctrinae: insta in illis. Hoc enim
 faciens, et teipsum saluum facies, et eos, qui
 te audiunt.
- Lv 19,32. 5 Seniore[m] ne increpaveris, sed obsecra ut 15
 2 patrem: iuvenes, ut fratres: 1 anus, ut matres:
 5. 3 iuvenulas, ut sorores in omni castitate: Vi-16
 4 duas honora, quae vere viduae sunt. Si qua
 autem vidua filios, aut nepotes habet: discat
 primum domum suam regere, et mutuam vicem
 reddere parentibus: hoc enim acceptum
 Jr 49,11. 5 est coram Deo. Quae autem vere vidua est,
 L 2,37; 18,7. et desolata, speret in Deum, et instet obse-
 6 crationibus, et orationibus nocte ac die. Nam
 7 quae in deliciis est, vivens mortua est. Et
 8 hoc praecipit ut irreprehensibiles sint. Si
 quis autem suorum, et maxime domesticorum
 curam non habet, fidem negavit, et est in-
 9 fidei deterior. Vidua eligatur non minus
 sexaginta annorum, quae fuerit unius viri
 H 13,2. 10 uxor, in operibus bonis testimonium habens,
 J 13,14. si filios educavit, si hospitio recepit, si sancto-
 rum pedes lavit, si tribulationem patientibus
 subministravit, si omne opus bonum sub-
 11 secuta est. Adolescentiores autem viduas de-17
 vita: Cum enim luxuriatae fuerint in Christo,

11 — haec F¹ > et haec F² 13 et exhort. F |
 — et 14 manum F 16 faciens (2°) F¹ (facias) |
 — eos | audiunt F¹
 5,3 (verae) 4 (habeat) | discant | (— prim.)
 5 speravit (-at) | (deo) | instat | ac] et F 7 (— hoc)
 8 (et 1°] ei) 10 (recipit) | omnes A¹ -em F

- 9 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδεὶς σου 11 12
 τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου Tt 2,15.
 τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ,
 ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ 13
 ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ 14 5,22.
 ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ Act 6,6; 8,17.
 προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρε- 2 T 1,6.
 σβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου 15 2 T 3,13.
 ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾗ πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ 16 B 11,14.
 τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν
 καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.
- 10 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξης, ἀλλὰ παρακάλει 5 Lv 19,32.
 ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, ¹ πρεσβυτέρας 2
 ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ. 3 5.
- 11 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. * εἰ δέ τις χήρα 4
 τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν
 ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς
 προγόνοις· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀπόδεκτον ἐνώπιον
 τοῦ θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη 5 Jr 49,11.
 ἤλπικεν ἐπὶ θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν L 2,37; 18,7.
 καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἡ δὲ 6
 σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. καὶ ταῦτα παράγ- 7
 γελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ᾧσιν. εἰ δέ τις τῶν 8 Mt 5,46.
 ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκειῶν οὐ προνοεῖ, τὴν L 6,32 s.
 πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χειρῶν. χήρα 9
 καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγονυῖα,
 ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, 10 H 13,2.
 εἰ ἔτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενოდόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας J 13,14.
 ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ
 ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. νεωτέρας δὲ χήρας παραι- 11
 τοῦ· ὅταν γὰρ καταστρησιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ,

12 W sect. inc. (non 11) | Η αγνια 5,2 Η αγνια
 5 επι: KR+ [τον] | θεον: hW Κυριον 8 hRT προνοεεται

12 αγαπη: + εν πνευματι KLa5 14 πρεσβυτερου H*37
 15 εν πασιν KLa5 16 (σεαυτω, κ. τ. δ. ε.) 5,4 καλον και
 αποδ. 37a5 8 οικειων: pr των CKa5

- Ap 2,4. 12 γαμειν θέλουσιν,¹ ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην
 2 Th 3,11. 13 πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν
 περιερχόμενοι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ
 ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περιεργοί, λαλοῦσαι τὰ μὴ
 1 K 7,9. 14 δέοντα. βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμειν, τεκνο-
 2,15. γονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι
 15 τῷ ἀντικειμένῳ λοιδωρίας χάριν· ἤδη γὰρ τινες
 16 ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. εἴ τις πιστὴ
 ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω
 ἢ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.
 R 12,6. Ph 2,29. 17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς 12
 ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ
 Dt 25,4; 24,15. 18 διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή· βοῦν ἀλοῶντα
 1 K 9,9. L 10,7. οὐ φιμώσεις, καί· ἄξιός ἐστι ἐργάτης τοῦ μισθοῦ
 Dt 19,15. 19 αὐτοῦ. κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα-
 2 K 13,1. δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.
 Mt 18,16. G 2,14. 20 Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα
 L 9,28. 21 καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. Διαμαρτύρομαι
 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν
 ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προ-
 4,14. 22 κρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. χεῖρας 13
 2 Th 11. Ap 18,4. ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις
 23 ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. Μηκέτι ὕδρο-
 πότει, ἀλλὰ οἶνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον
 24 καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώ-
 25 κῶν αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς
 κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ὡσαύτως
 καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως
 6,5. Tt 2,9.10. 6 ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύναται. Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ 15
 ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς

16 τις : W+ πιστος ἢ | hRT επαρκείσθω 19 h^v—
 εκτος ... μαρτυρων 20 τους : H+ [δε] 25 W δυναται

13 (λανθανουσι Mangey) 18 κημωσεις D | του
 μισθου : της τροφης N* 21 προσκλινειν ADLa 23 στομ. :
 + σου FGa5 25 ωσαντως δε AFG

- nubere volunt: habentes damnationem, quia 12 Ap 2,4.
 primam fidem irritam fecerunt. simul autem 13 2 Th 3,11.
 et otiosae discunt circuire domos: non solum
 otiosae, sed et verbosae, et curiosae, loquen-
 tes quae non oportet. Volo ergo iuniores 14 1 K 7,9.
 nubere, filios procreare, matresfamilias esse, 2,15.
 nullam occasionem dare adversario maledicti
 (18) gratia. Iam enim quaedam conversae sunt 15
 18 retro satanam. Si quis fidelis habet viduas, 16
 subministret illis, et non gravetur Ecclesia:
 19 ut iis, quae vere viduae sunt, sufficiat. Qui 17 R 12,8. Ph 2,29.
 bene praesunt presbyteri, duplici honore digni
 habeantur: maxime qui laborant in verbo et
 doctrina. Dicit enim Scriptura: Non alligabis 18 Dt 25,4; 21,15.
 os bovi trituranti. Et: Dignus est operarius 1 K 9,9. L 10,7.
 20 mercede sua. Adversus presbyterum accusa- 19 Dt 19,15.
 tionem noli recipere, nisi sub duobus aut tri- 11 K 13,1.
 21 bus testibus. Peccantes coram omnibus argue: Mt 18,16.
 22 ut et ceteri timorem habeant. Testor coram 20 G 2,14.
 21 Deo, et Christo Iesu, et electis angelis, ut 21 L 9,28.
 haec custodias sine praeiudicio, nihil faciens
 23 in alteram partem declinando. Manus cito 22 4,14.
 nemini imposueris, neque communicaveris pec- 2 J 11. Ap 18,4.
 catis alienis. Teipsum castum custodi. † Noli 23
 adhuc aquam bibere, sed modico vino utere
 propter stomachum tuum, et frequentes tuas
 24 infirmitates. Quorundam hominum peccata 24
 manifesta sunt, praecedentia ad iudicium:
 quosdam autem et subsequuntur. Similiter et 25
 facta bona, manifesta sunt: et quae aliter se
 25 habent, abscondi non possunt. Quicumque 6 E 6,5. Tt 2,9,10.
 sunt sub iugo servi, dominos suos omni honore

12 prima F 13 (otiose discent) | circuire |
 sol. [autem] | — et 3° F¹ 14 iuvenes 15 post
 Sat. † satanam 16 si quis f.] si qua f. : + vel
 si qua fidelis F | (illi sed) | et] ut CA | his |
 qui A¹ | verae F 17 in doct. A 18 infrenabis |
 mercedem suam A¹ 19 — sub F | aut] et
 20 Peccantem A | — et 21 angel. eius † F² |
 facias F² | aliam 23 > vino modico 24 praeci-
 dentia F | quorundam aut. subseq. †

- dignos arbitrentur, ne nomen Domini et doc-
 Phm 16. 2 trina blasphemetur. Qui autem fideles habent
 dominos, non contemnant, quia fratres sunt:
 sed magis seruiant, quia fideles sunt et dilecti,
 qui beneficii participes sunt.
- G 1,6—9. 3 * Haec doce, et exhortare. ¹ Si quis aliter 26
 2 T 1,13. docet, et non acquiescit sanis sermonibus Do-
 mini nostri Iesu Christi, et ei, quae secundum
 4 pietatem est, doctrinae: superbus est, nihil
 sciens, sed languens circa quaestiones, et pugnas
 verborum: ex quibus oriuntur invidiae, con-
 5 tentiones, blasphemiae, suspensiones malae, ¹con-
 flictationes hominum mente corruptorum, et
 qui veritate privati sunt, existimantium quae- 27
 6 stum esse pietatem. Est autem quaestus
 7 magnus pietas cum sufficientia. Nihil enim
 intulimus in hunc mundum: haud dubium
 8 quòd nec auferre quid possumus. Habentes
 autem alimenta, et quibus tegamur, his con-
 9 tenti simus. Nam qui volunt divites fieri, in-
 cidunt in tentationem, et in laqueum diaboli,
 et desideria multa inutilia, et nociva, quae
 mergunt homines in interitum, et perditionem.
- E 5,5. 10 Radix enim omnium malorum est cupiditas:
 quam quidam appetentes erraverunt a fide, et
 2 T 2,22; 3,17. 11 inseruerunt se doloribus multis. Tu autem o 28
 homo Dei haec fuge: sectare vero iustitiam, pie-
 tatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetu-
 dinem. Certa bonum certamen fidei, apprehende
 vitam aeternam, in qua vocatus es, et confes-
- 1 K 9,25.26. 12
 2 T 4,7.

6,1 (— et) 2 contemnat F | hortare CA 3 ei
 qui F 4 — est | pugnans A¹ 5 quia (qui a?) F
 7 in mund. CC in mundo A | haud] aut F | (— h.
 dub.) | verum tamen F quia 8 sumus C⁹² o. corr.
 9 (incedunt) | — in 2° | — diaboli | (hominem)
 10 avaritia F | (inserunt) 11 — o F 12 confessus es F

ἀξίους ἠγγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ
καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημηῆται. οἱ δὲ πιστοὺς 2 Phm 16.
ἔχοντες δεσπότης μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελ-
φοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ
εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμ-
βανόμενοι.

16 Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ἰ εἴ τις ἕτερο- 3 G 1,6-9.
διδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις, 2 T 1,13.
τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ'
εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ἰ τετύφωται, μηδὲν ἐπιστά- 4
μενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας,
ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι
πονηραί, διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων 5 2 T 2,8; 4,4.
τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομι- Tt 1,14.
ζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἔστιν δὲ 6 4,8. Ph 4,11.12.
πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκειᾶς· οὐδὲν H 13,5.
γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγ- 7 Eccl 5,14.
κεῖν τι δυνάμεθα· ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκε- Job 1,21.
πάσματα, τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα. οἱ δὲ βουλό- ■ Prv 30,8.
μενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ 9 Prv 23,4; 28,25
παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλα-
βεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς
ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν 10 E 5,5.
κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι Mt 6,24.
ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς
περιέπειραν ὀδύναςίς πολλαῖς. Σὺ δέ, ὡ ἄν- 11 2 T 2,22; 3,15
θρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην,
εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦσιν, ἀντι-
παθίαν. ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ 12 1 K 9,25.26.
τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὁμολόγη- 2 T 4,7.
H 12,1.

2 h αγαπητοί, 3 W sect ine | T προσερχεται 7 οτι : h⁸¹
αληθες οτι 2 δηλον οτι 2 — 4 idem cij 8 hW διατροφην
11 θεου : h pr του | R πραυπάθειαν

4 γεννωνται φθονοι D* | ερις DFGa 5 fin + αφιστασο
απο των τοιουτων KLa⁵ 7 οτι : pr δηλον KLa⁵ 9 παγίδα
: + του διαβολου D*FG | ανοητους 2 pc vg 10 πολλαίς :
ποικιλαις N⁸ 11 πραοτητα KLa⁵ 12 ην : + και 37a⁵

- 13 μαρτύρων. παραγγέλλω ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πειλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρήσαι σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οὐκ ἔχων ἀπόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν. Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παραγγέλλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικένοι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότῃ, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς. Ὡς Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.
- Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

- 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ

13 παραγγ. : HR+ σοι | T- τον 1^ο | h Ἰησου Χριστου
17 hT υψηλα φρονεειν | επι 2^ο : W εν | θεω : h pr τω

13 ζωοποιουντος NKLa5 16 και φως D* 17 θεω :
+ (τω) ζωντι DKLa5 19 οντως : αιωνιου KLa5
20 καινοφωνιας FG

Subscriptio: εγραφη απο Λαοδικειας + ητις εστιν μητροπολις Φρυγιας της Καπατιανης (Πακατιανης) υλ απο Νικοπολεως υλ ab Athenis υl a Roma + per Titum

- sus bonam confessionem coram multis testibus. Praecipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, et Christo Iesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato, bonam confessionem: ut serves mandatum sine macula, irreprehensibile usque in adventum Domini nostri Iesu Christi, quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens, Rex regum, et Dominus dominantium: qui solus habet immortalitatem, et lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor, et imperium sempiternum: Amen.
- 29 Divitibus huius saeculi praecipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo (qui praestat nobis omnia abunde ad fruendum) ¹ bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam.
- 30 O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates, et oppositiones falsi nominis scientiae, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt.
- Gratia tecum. Amen.

13 J 18,36,37;
19,11.

14

15 1,11. Ap 17,14.
Dt 10,17.

16 Ex 33,20.

17 Pa 62,11.
L 12,20.
R 12,16.
Jc 1,10.

18

19 Mt 6,20.

20 1,7.
2 T 1,14; 2,16.

21 1,6. 2 T 2,18.

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD TIMOTHEVM SECVNDA.

- (1) PAULUS Apostolus Iesu Christi ¹
per voluntatem Dei, secundum promissionem vitae, quae est in Christo

14 inreprehensibilem *F* 15 qui *F*¹ | ostendit *F*
16 — et 1° | inhabitans *F* habitans | > vid. null. h. |
(— sed) | cui est gloria h. *F*² 17 superbe sap. *A* |
— vivo 18 > op. bon. 20 Timotheae *AF* | vitans *F*¹
21 — Amen *Ⓞ* *Subscr.* Exp. ad Timotheum prima +
[scripta de Laudicia. habet versus CCXXX] *Ⓞ*

Inscr. Incipit Epistula ad T. secunda.

1,1 > Christi Iesu

1 T 1,2. 2 Iesu: Timotheo charissimo filio, gratia, misericordia, pax a Deo Patre, et Christo Iesu Domino nostro.

Act 23,1; 24,16.
Ph 3,5.

3 Gratias ago Deo, cui servio a progenitoribus in conscientia pura, quòd sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis, nocte ac die¹ desiderans te videre, memor lacrymarum tuarum, ut gaudio

Act 16,1.

4 implear, recordationem accipiens eius fidei, quae est in te non ficta, quae et habitavit primùm in avia tua Loide, et matre tua Eunice,

1 Th 5,19.

1 T 4,14.

6 certus sum autem quòd et in te. Propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem

R 8,15.

Ap 21,8.

7 manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris: sed virtutis, et dilectionis,

II 1,16.

8 et sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium Domini nostri, neque me vinctum eius: sed collabora Evangelio secundum virtutem

Tt 3,5.

9 Dei: qui nos liberavit, et vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, et gratiam, quae data est nobis in Christo Iesu ante tempora

R 16,26.

1 K 15,55.57.

H 2,14.

10 saecularia. Manifestata est autem nunc per illuminationem Salvatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illuminavit autem

1 T 2,7.

11 vitam, et incorruptionem per Evangelium: in quo positus sum ego praedicator, et Apostolus,

2 K 4,2.

12 et magister Gentium. Ob quam causam etiam haec patior, sed non confundor. Scio enim cui credidi, et certus sum quia potens est depositum

1 T 6,3. Tt 2,1.

13 meum servare in illum diem. Formam habes sanctorum verborum, quae a me audisti in fide,

2 filio. | [et] mis. I mis. et § F² | Patre nostro § 3 Deo
meo § F | progen. meis § | quam | intermissionem F | nocte ac die c. praec. coni ~~CM~~ de I non liq.
4 gaudii F 5 Eunuce F¹ | (- et 3°) 6 (- te 1°) |
manum F 8 - me A¹ | euangelium F 9 - sua
10 (manifesta) | (- nunc) 12 - etiam F¹
| (confundar) 13 (habens)

Ἰησοῦ Ἰτιμοθέφ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, 2 1 T 1,2.
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.

1 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων 3 Act 23,1 ; 24,16.
ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν
περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ
ἡμέρας, ἑπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν 4
δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ὑπόμνησιν λαβὼν 5 Act 18,1.
τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνέφησεν
πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωῖδι καὶ τῇ μητρὶ
σου Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν 6 1 Th 5,19.
αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα 1 T 4,14.
τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
χειρῶν μου. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα 7 R 8,15.
δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρο-
νισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου 8 R 1,16.
ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συν-
κακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ,
τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἀγία, 9 Tt 3,5.
οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν
καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ 10 J 1,4,9 ; 8,12.
τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, R 16,26.
καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ 1 K 15,55,57.
ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ 11 1 T 2,7.
ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος·
ἵδι' ἦν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαι- 12 2 K 4,2.
σχόνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι
ὅτι δυνατὸς ἐστὶν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι
εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγια- 13 1 T 6,3. Tt 2,1.
νόντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει

2 Χρ. Ἰησ. : h κυριον Ἰησ. Χρ. 3 HR μου, νυκτος κ.
ημερας 4 πληρωθω, : H—,R· 10 W Ἰησου Χριστου
11 διδασκ. : R+ [εθνων] 13 ων : h^s cj δν 13.14 W ηκουσας.
εν ... Ἰησου την

- 1 T 6,20. 14 καὶ ἀγάπη τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· τὴν καλὴν παρα-
 θήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦν-
 4,16. 15 τος ἐν ἡμῖν. Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν 2
 με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ
 16 Ἐρμογένης. δόφη ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου
 οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἄλυσίν
 Act 28,30. 17 μου οὐκ ἐπαισχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ
 Jd 21. 18 σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὔρεν· — δόφη αὐτῷ
 ὁ κύριος εὔρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ
 ἡμέρᾳ· — καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον
 σὺ γινώσκεις.
- 2 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι
 2 τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ
 διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράδου πιστοῖς
 ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους
 1,8; 4,5. 3 διδάξαι. Συνκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης 3
 1 K 9,7. 4 Χριστοῦ Ἰησοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται
 ταῖς τοῦ βίου πραγματαίαις, ἵνα τῷ στρατολογή-
 4,8. 5 σαντι ἀρέση. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται
 1 K 9,7. 10. 6 ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν
 7 δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει δ
 R 1,8; 2,16. λέγω· δώσει γὰρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.
 1 K 15,4,20. 8 μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγηγερμένον ἐκ νεκρῶν,
 2 Sm 7,12. ἐκ σπέρματος Δαυεὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου·
 E 3,1,18. Act 28,31. ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ
 Ph 2,17. 9 ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. διὰ τοῦτο πάντα
 Ph 1,12-14. 10 ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σω-
 Kol 1,24. 10 τηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης
 2 K 4,11. 11 αἰωνίου. πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, 4
 Mt 10,33. 12 καὶ συνζήσομεν· εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύ-
 R 8,17.

15 T Ἐρμογενῆς 17 W σπουδαιότερος | W εὔρεν.
 18 W ἡμερᾶ. 2,4 RW πραγματαίαις 9 H κακοῦργος.
 ἀλλὰ ... δέδεται· 11 W λογος. 12 R συμβασιλ.

15 Φύγελος Aa5 16 ἐπησχυνθη N*Ka5 17 σπου-
 δαιότερον Ka5 18 διηκ. : + μοι 31.37a 2,3 συ συν
 κακοπαθησον KLa5 6 προτερον N* 7 ο : α Da5 |
 ὀδη KLa5

- et in dilectione in Christo Iesu. Bonum de- 14 1 T 6,20.
 positum custodi per Spiritum sanctum, qui
 habitat in nobis. Scis hoc, quòd aversi sunt 15 4,16.
 a me omnes, qui in Asia sunt, ex quibus est
 Phigelus, et Hermogenes. Det misericordiam 16
 Dominus Onesiphori domui: quia saepe me
 refrigeravit, et catenam meam non erubuit:
 sed cum Romam venisset, solícite me quaesi- 17
 vit, et invenit. Det illi Dominus invenire mi- 18 Ja 21.
 sericordiam a Domino in illa die. Et quanta
 Ephesi ministravit mihi, tu melius nosti.
- 4 Tu ergo fili mi confortare in gratia, quae 2
 est in Christo Iesu: et quae audisti a me per 2
 multos testes, haec commenda fidelibus homi-
 nibus, qui idonei erunt et alios docere. Labora 3 1,9; 4,5.
 5 sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militans 4
 Deo implicat se negotiis saecularibus: ut ei
 placeat, cui se probavit. Nam et qui certat 5 4,8.
 in agone, non coronatur nisi legitime certa-
 6 verit. Laborantem agricolam oportet primùm 6 1 K 9,7. 10.
 de fructibus percipere. Intellige quae dico: 7
 dabit enim tibi Dominus in omnibus intellec-
 7 tum. Memor esto Dominum IESUM CHRISTUM 8 R 1,3; 2,16.
1 K 15,4,20.
2 Sm 7,12.
 resurrexisse a mortuis ex semine David, se- 9
 cundum Evangelium meum, in quo laboro us-
 que ad vincula, quasi male operans: sed ver-
 bum Dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo 10
 propter electos, ut et ipsi salutem consequan-
 tur, quae est in Christo Iesu, cum gloria caelesti.
- 8 Fidelis sermo: Nam si commortui sumus, et 11 2 K 4,11.
 convivemus: si sustinebimus, et conregna- 12 Mt 10,33.

13 — in 2° 14 vobis *F*¹ 15 Scis enim *ϕ* | Philetus *ϕ*
 Phigellus *ϕ*^{93.98} Phigelus | Hermogenis *F* 16 Onesifori
 17 venissem *A*¹ | quaesiit *F*¹ 18 a Deo *ϕ* |
 (illo) | — mihi | > mel. tu 2,1 mihi *F* |
 gratiam *A*¹ 2 audistis *F* | (commendo) 4 probabit *A**F*
 5 agonem *F* | coronabitur *ϕ* 6 accipere 7 intelligere *F*¹
 | > intell. in omn. *ϕ**ϕ**F* 8 — Domin. 9 labor *F* |
 alleg-*F* 10 — et *F* 12 sustinemus *ϕ**A* | conregnativus *A*

- R 3,2,3. Nu 23,19. **13** si non credimus, ille fidelis permanet, negare
 1 T 6,4. Tt 3,9. **14** seipsum non potest. Haec commune: testi-
 ficans coram Domino. Noli contendere verbis:
 ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem
 1 T 4,6. Tt 2,7,8. **15** audientium. Solicite cura te ipsum probabilem
 L 12,42. exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte
 1 T 4,7; 6,20. **16** tractantem verbum veritatis: Profana autem, 9
 et vaniloquia devita: multum enim proficiunt
 1 T 1,20. **17** ad impietatem: et sermo eorum ut cancer
 serpit: ex quibus est Hymenaeus, et Philetus,
18 qui a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem
 esse iam factam, et subverterunt quo-
 rundam fidem. Sed firmum fundamentum Dei **10**
 Nu 10,5,26. **19** stat, habens signaculum hoc: Cognovit Do-
 Is 26,13; 28,16,17. minus qui sunt eius, et discedat ab iniquitate
 J 10,14. **20** omnis, qui nominat nomen Domini. In magna **11**
 1 K 3,12. **21** autem domo non solum sunt vasa aurea, et
 argentea, sed et lignea, et fictilia: et quaedam
 quidem in honorem, quaedam autem in con-
 3,17. **21** tumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab
 istis, erit vas in honorem sanctificatum, et
 utile Domino ad omne opus bonum paratum.
 1 T 6,11; 1,5. **22** Iuvenilia autem desideria fuge, sectare vero **12**
 iustitiam, fidem, spem, charitatem, et pacem
 cum iis, qui invocant Dominum de corde
 1 T 4,7. **23** puro. Stultas autem, et sine disciplina quae- **13**
 stiones devita: sciens quia generant lites.
 Tt 1,7. **24** Servum autem Domini non oportet litigare:
 sed mansuetum esse ad omnes, docibilem,
 1 T 2,4. **25** patientem, cum modestia corripientem eos,
 qui resistunt veritati: nequando Deus det il-

12 negabimus : -avimus *F*² | negavit *AF*
 13 (credidimus) | manet 14 cor. Deo ☩ | > verb.
 cont. | in nih. | - enim | - est | - nisi
 15 probabile *F* | oper. inreprehensibilem *F*² |
 16 aut. inaniloquia | proficient 17 Hymeneus : Hymi-
 neus *F* | Philetus *F* 18 - esse] > iam esse *F* |
 subvertunt 19 stetit | Discedat | invocat ☩ 20 non
 sol. autem *A*¹ | - quid ... quaed. 20 *F*¹ | contumelia *F*
 21 mundaverit *AF* | omnem *F* 22 - spem | - et | his
 23 evita *F*¹ 25 - veritati | > det illis deus

σομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κάκεινος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι 13 ^{R 3,2.3.}
 γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα ὑπομίμησκει, 14 ^{Nu 23,19.}
 διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μὴ λογομαχεῖν,
 ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούον-
 των. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ 15 ^{1 T 4,6. Tt 2,7.8.}
 θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν
 λόγον τῆς ἀληθείας. τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας 16 ^{1 T 4,7; 6,20.}
 περιύστασο· ἐπὶ πλείον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας,
¹ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει· ὧν 17 ^{1 T 1,20.}
 ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός, οἵτινες περὶ τὴν 18
 ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γε-
 γονέαι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινῶν πίστιν. ὁ 19 ^{Nu 16,5.26.}
 μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων
 τὴν σφραγίδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας
 αὐτοῦ, καί· ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὄνο-
 μάζων τὸ ὄνομα κυρίου. ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ 20 ^{1 K 3,12.}
 ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ
 ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ
 εἰς ἀτιμίαν· ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ 21 ^{3,17.}
 τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον,
 εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
 5 ἡτοιμασμένον. τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, 22 ^{1 T 6,11; 1,5.}
 δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην
 μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς
 καρδίας. τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις 23 ^{1 T 4,7.}
 παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· δοῦλον δὲ
 κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἡπιοῦν εἶναι πρὸς
 πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ¹ ἐν πραύτητι παι- 25 ^{3,7.}
 δεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μὴ ποτε δόξη αὐ-
¹ ^{1 T 2,4; 4,3.}
^{H 10,28.}
^{Act 11,18.}

14 θεου : hW κυριον 17 H Φιλητος 18 αναστασιν :
 h[B]W pr την 21 W εις τιμην ηγιασμ. 22 μετα : h+
 παντων 25 hW δώη

12 αρνουμεθα Da5 13 - γαρ Ka5 14 λογομαχει AC*
 | επ : εις Dm5 16 καινοφωνιας FG 19 κυριος : +
 παντας h* 21 ηγιασμ. : + και KLa5 24 νηπιον D*FG

τοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας,
 L 5,10. 26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος,
 ἐξωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

1 T 4,1. 3 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις 6

R 1,29 ss. 2 ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γὰρ οἱ ἀν-
 θρωποι φίλαντοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερή-
 φανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,
 3 ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς.

Ph 3,19. 4 ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ἠπροδόται, προπετεῖς, τετυ-

Mt 7,15.21. 5 φωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες
 R 2,20.
 Tt 1,16. μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρη-

Mt 23,14. 6 μένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ τούτων γὰρ
 Tt 1,11. εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτί-
 ζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα

2,25. 7 ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα καὶ

1 T 2,4; 4,3. 8 μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνά-

H 10,26. μενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντ-

Ex 7,11.22. 9 ἔστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀντίστανται τῇ

1 T 6,5; 1,12. ἀληθείᾳ, ἀνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδό-

9 κιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ' οὐ προκόφουσιν ἐπὶ

10 πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλος ἔσται πᾶσιν,

10 ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ παρηκολούθησάς 7

μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ

πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ,

Act 13,50; 11 1 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο

14,5.19. ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἴους διωγ-

Ps 34,20. μούς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ

Mt 16,24. 12 κύριος. καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς

Act 14,22. 13 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. πονηροὶ δὲ ἀν-

1 T 4,1.15. 18 θρωποι καὶ γόητες προκόφουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον,

26 W αὐτου, 3,8 Ιαμβρης : h^f Μαμβρης 10 h
 παρηκολούθηκας 12 R ευσεβως ζην

3,1 γινωσκετε AFGa 2 αχαρ. : αχρηστοι C*K 3 -
 αστοργοι N 6 αιχμαλωτευοντες KLa⁵ | τα γ. 5 9 διανοια A
 10 - τη αγαπη A115 11 εγενοντο A38a | Αντιοχ. : + a
 δια την Θεκλαν επαθεν 46

lis poenitentiam ad cognoscendam veritatem,
 1 et resipiscant a diaboli laqueis, a quo captivi 26
 tenentur ad ipsius voluntatem.

- 14 Hoc autem scito, quòd in novissimis die- 3 1 T 4,1.
 bus instabunt tempora periculosa: erunt ho- 2 R 1,29 ss.
 mines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi,
 blasphemi, parentibus non obediens, ingrati,
 scelesti, 1 sine affectione, sine pace, criminato- 3
 res, incontinentes, immites, sine benignitate,
 1 proditores, protervi, tumidi, et voluptatum 4 Ph 3,19.
 amatores magis quàm Dei: habentes speciem 5 Mt 7,15.21.
 quidem pietatis, virtutem autem eius abne- R 2,20.
 gantes. Et hos devita: 1 ex his enim sunt, qui Tt 1,16.
 penetrant domos, et captivas ducunt mulier- 6 Mt 23,14.
 culas oneratas peccatis, quae ducuntur variis Tt 1,11.
 desideriis: semper discentes, et numquam ad 7 2,25.
 scientiam veritatis pervenientes. Quemad- 8 Ex 7,11.22.
 modum autem Iannes, et Mambres restiterunt 1 T 6,5; 1,12.
 Moysi: ita et hi resistunt veritati, homines
 corrupti mente, reprobi circa fidem, 1 sed ultra 9
 non proficient: insipientia enim eorum manifesta
 15 erit omnibus, sicut et illorum fuit. Tu autem 10
 assecutus es meam doctrinam, institutionem, pro-
 positum, fidem, longanimitatem, dilectionem,
 patientiam, 1 persecutiones, passiones: qualia mi-
 hi facta sunt Antiochiae, Iconii, et Lystris: qua- 11 Act 13,50;
 les persecutiones sustinui, et ex omnibus eripuit 14,5.10.
 me Dominus. Et omnes, qui pie volunt vivere in Ps 34,20.
 Christo Iesu, persecutionem patientur. Mali 12 Mt 16,24.
 autem homines, et seductores proficient in peius, 13 Act 14,22.
 1 T 4,1.15.

25 ignoscendam F¹ 26 capti 3,2 et erunt | par.
 inoboedientes 4 — et | voluptatum 5 > quid.
 spec A | (— eius) 6 petrant F¹ 8 (— autem) |
 Iannes | hii F | restiterunt F¹ 9 (— et)
 10 > doctr. meam F 11 Iconio F¹ | — et 1° |
 (— et 2°) | > me erip. 12 > vol. pie | (patiuntur)

2,2. 14 errantes, et in errorem mittentes. Tu vero 16
permane in iis, quae didicisti, et credita sunt

J 5,39.
Ps 119,99.

15 tibi: sciens a quo didiceris. et quia ab infantia sacras litteras nosti, quae te possunt instruere ad salutem, per fidem, quae est in

2 P 1,19—21. 16 Christo Iesu. Omnis scriptura divinitus in-17
R 15,4.

spirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia:

1 T 6,11. 17 ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus

Act 10,42. 4 bonum instructus. Testificor coram Deo, et 18

R 14,9,10.
1 P 4,5.

Iesu Christo, qui iudicaturus est vivos, et mortuos, per adventum ipsius, et regnum eius:

Act 20,20,31. 2 praedica verbum, insta opportune, importune:

argue, obsecra, increpa in omni patientia, et

1,13. 1 T 4,1. 3 doctrina. Erit enim tempus, cum sanam doc-19

trinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auri-

1 T 4,7.
2 Th 2,11.

4 bus, et a veritate quidem auditum avertent,

2,3. E 4,11. 5 ad fabulas autem convertentur. Tu vero vi-20

gila, in omnibus labora, opus fac Evangelistae,

Ph 2,17. 6 ministerium tuum imple. Sobrius esto. Ego

enim iam delibor, et tempus resolutionis meae

1 K 9,25.
1 T 6,12. Ph 3,14.
Act 20,24.

7 instat. Bonum certamen certavi, cursum con-

2,5. 1 P 5,4. 8 summavi, fidem servavi. In reliquo reposita

Jc 1,12.
Ap 2,10.

est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi

Dominus in illa die iustus iudex: non solum

autem mihi, sed et iis, qui diligunt adventum eius.

21. 1,4. 9 Festina ad me venire cito. Demas 21

Kol 4,14. 10

13 errore F 14 his 15 possent F possint
16 Omnis enim $\frac{E}{\text{et}}$ | div. instituta F | et util. ad |
corrigen- 17 omnem F | - bonum A¹

4,1 > Chr. I. | et] ac | per] et 3 ad] secundum F
5 vigila in o., | (- tuum) | - Sobr. esto
6 > meae resol. 7 > certavi certam. F 8 (reddid) |
illo F | his 9 > ven. ad me 10 (C inc. v.
9 Demas 10 Crescens)

πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς 14 2,2.
 ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες,
 'καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ 15 J 5,39.
 δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως P^s 119,99.
 τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος 16 2 P 1,19—21.
 καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμὸν, R 15,4.
 πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιο-
 σύνη, 'ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς 17 1 T 6,11.
 πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρητισμένος. Διαμαρτύρο- 4 Act 10,42.
 μαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ R 14,9.10.
 μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν 1 P 4,5.
 ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· κήρυξον 2 Act 20,20.31.
 τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγχον,
 ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ
 8 καὶ διδαχῇ. ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγαινούσης 3 1,18. 1 T 4,1.
 διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας
 ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους
 κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας 4 1 T 4,7.
 τὴν ἀκοήν ἀποστρέφουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους Tt 1,14.
 ἐκτραπήσονται. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακο- 2 Th 2,11.
 πιάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν δι- 5 2,3. E 4,11.
 κονίαν σου πληροφορήσον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη 6 Ph 2,17.
 σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου 2 P 1,14.
 ἐφέστηκεν. τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγωνίσαι, τὸν 1 K 9,25.
 δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν 1 T 6,12. Ph 3,14.
 ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν Act 20,24.
 ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃ 8 2,5. 1 P 5,4.
 δίκαιος κριτῆς, οὐ μόνον δὲ ἔμοι ἀλλὰ καὶ πᾶσι Jc 1,12.
 τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Ap 2,10.
 Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως· Δημᾶς 9 21. 1,4.
 10 Kol 4,14.

15 ἱερα : R pr [τα] 16 T παιδιαν 4,1 h κριναι |
 βασ. αυτου : R,W. 2 hT παρακαλεσον, επιτιμησον

14 τινος Da5 16 — και syr | ελεγχον Da5
 4,1 διαμαρτ. ουν' εγω KLa5 | , και την : κατα την Ka5
 5 κακοπαθ. : + ως καλος στρατιωτης Χριστου Ιησου A
 6 της εμης αναλ. Da5 8 — πασι D*

γάρ με εγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσσης εἰς Γαλατίαν,

Act 15,37. 11 Τίτος εἰς Δαλματίαν· Λουκᾶς ἐστὶν ὁ μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἐστὶν

Kol 4,10.

Act 20,4.

Mc 6,21. Kol 4,7.

12 γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ

13 ἀπέστειλα εἰς Ἐφεσον. τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ

1 T 1,20.

2 Sm 8,39.

Ps 29,4; 62,13.

Prv 24,12.

14 βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ

χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει

15 αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὃν καὶ σὺ φυλάσσον· λίαν γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

1,15.

Mc 14,50.

16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογία οὐδεὶς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με εγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς

Ps 22,22.

Dn 6,21. 28.

Act 28,11;

27,28.

17 λογισθεῖ· ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῆ καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην ἐκ

18 στόματος λέοντος. ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

Act 18,2.

1,16. R 16,8.

Act 19,22.

Act 20,4;

21,29.

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησι-

20 φόρου οἶκον. Ἐραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ,

Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.

21 Ἰσπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται

σε Εὐβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία

καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

G 6,18.

Ph 4,23.

Phm 25.

22 Ὁ κύριος μετὰ τοῦ πνεύματος σου. ἡ χάρις μετ' ὑμῶν.

10 K εγκατελειπεν | Γαλατιαν : h^r T Γαλλιαν 13 H Τυχικον 13 K απελειπον 16 K εγκατελειπον 19 Ακυλαν : h^r +, Λέκτραν την γυναικα αυτου και Σιμαίαν και Ζηνώνα τους υιους αυτου, 20 K απελειπον 21 H [παντες]

[22 κυριος : h+ Ιησους

11 αγαγε A 14 αποδη Ka⁵ 15 ανθεστηκε KPa⁵ 17 ακουση Ka⁵ 18 και ρου. KPa⁵ 22 η χ. μ. υμ. : ερρωσο εν ειρηνη D* | fin + αμην Dm⁵

Subscriptio : εγραφη απο Λαοδικειας : εργ. απο Ρωμης + οτε εκ δευτερου παρεστη Παυλος τω καισαρι Ρωμης Νερωνι

- enim me reliquit, diligens hoc saeculum, et abiit Thessalonicam: Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam. Lucas est mecum solus. 11 Act 15,37. Kol 4,10.
- Marcum assume, et adduc tecum: est enim mihi utilis in ministerium. Tythicum autem 12 Act 20,4. E 6,21. Kol 4,7.
- misi Ephesum. Penulam, quam reliqui Troade 13
- apud Carpum, veniens affer tecum, et libros, 14
- maxime autem membranas. Alexander aera- 14 1 T 1,20. Sm 3,39. Ps 28,4; 62,13. Prv 24,12.
- rius multa mala mihi ostendit: reddet illi Do- 15
- minus secundum opera eius: quem et tu de- 16
- vita: valde enim restitit verbis nostris. In 16 1,15.
- prima mea defensione nemo mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt: non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit, et confortavit 17 Ps 22,22. Dn 6,21. 28. Act 23,11; 27,23.
- me, ut per me praedicatio impleatur, et audiant omnes Gentes: et liberatus sum de ore Leonis. Liberavit me Dominus ab omni 18
- opere malo: et salvum faciet in regnum suum caeleste, cui gloria in saecula saeculorum. Amen.
- 24 Saluta Priscam, et Aquilam, et Onesiphori domum. Erastus remansit Corinthi. 19 Act 18,2. 1,16. R 16,3.
- Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. 20 Act 19,22. Act 20,4; 21,29.
- 25¹ Festina ante hiemem venire. * Salutant te 21
- Eubulus, et Pudens, et Linus, et Claudia, et fratres omnes.

Dominus Iesus Christus cum spiritu tuo. 22
 Gratia vobiscum. Amen.

10 dereliquit | Thessallo- *F* | Galatia *F* Galliam |
 Dalmatia *F* 11 — enim *F*¹ | ministerio *SF* 12 Tythi-
 cum *F*² 13 pannulam *F*¹ pae- | Throade *F* | adters *F* |
 — tecum 14 reddat Dom. 16 — me *A*¹ | reputetur
 17 leonis *S*¹ 18 liberabit | regno suo *F* | — Amen *F*
 19 Priscillam *F* | Onesifori 20 Trophemum *F*
 21 hiemen *F* | Salutat | Eubolus *F* | — et 3° 22 nobis-
 cum *AF*

Subscr. Exp. ad Timotheum secunda + [scripta de
 Laudicia habet versus CLXXII] *g*

EPISTOLA
BEATI PAVLI APOSTOLI
AD TITVM.

- 1 PAULUS servus Dei, Apostolus autem⁽¹⁾
Iesu Christi secundum fidem electorum Dei,
et agnitionem veritatis, quae secundum pie-
2 tatem est¹ in spem vitae aeternae, quam pro-
misit qui non mentitur, Deus, ante tempora
3 saecularia: manifestavit autem temporibus
suis verbum suum in praedicatione, quae cre-
4 dita est mihi secundum praeceptum Salvato-
ris nostri Dei: Tito dilecto filio secundum
communem fidem, gratia, et pax a Deo Patre,
et Christo Iesu Salvatore nostro.
- 5 Huius rei gratia reliqui te Cretae, ut ea,²
quae desunt, corrigas, et constituas per civi-
tates presbyteros, sicut et ego disposui tibi.
- 6 Si quis sine crimine est, unius uxoris vir,
filios habens fideles, non in accusatione luxu-
7 riae, aut non subditos. Oportet enim epi-
scopum sine crimine esse, sicut Dei dispen-
satores: non superbum, non iracundum, non
vinolentum, non percussorem, non turpis
8 lucri cupidum: sed hospitem, benignum,
sobrium, iustum, sanctum, continentem,¹ amplectentem eum, qui secundum doctrinam
est, fidelem sermonem: ut potens sit ex-
hortari in doctrina sana, et eos, qui con-
9 tradicunt, arguere. Sunt enim multi etiam
inobedientes, vaniloqui, et seductores: maxi-
10 me qui de circumcisione sunt: quos oportet
- 11

Inscr. Incipit Epistula ad Titum 1,1 > Chr. Iesu
F | fin : 3 - Dei F¹ 4 fidem. 5 (- et 2°) | > tibi
disp. 7 turpilucris CAF 8 ben.] + prudentem § |
> sanct. iust. A 9 sit] + et 10 - etiam A²
et | inobedientes v. , § | (- et)

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ 1
 Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
 ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν¹ ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς 2
 αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ
 χρόνων αἰώνιων, ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν 3 E 1,9,10.
 λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεῦνθην ἐγὼ κατ'
 ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ 4 1 T 1,2.
 τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ
 θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος
 ἡμῶν.

Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ 5 Act 14,23.
 λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν
 πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην,¹ εἴ τίς ἐστιν 6 1 T 3,2-4.
 ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά,
 μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ 7 1 K 4,1.
 τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκο- 2 T 2,24.
 νόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ 1 P 5,2.
 πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ,¹ ἀλλὰ φιλόξενον, φιλά- 8
 γαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὄσιον, ἐγκρατῆ,¹ ἀντεχό- 9 2,1. 1 T 1,10.
 μενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα 2 T 4,8.
 δυνατὸς ἦ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ
 ὀγκυαίνουσα καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶν 10
 γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρενα-
 πάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς,¹ οὓς δεῖ 11 2 T 3,6.

1 W Χριστου Ἰησου ἢ Χριστου [Ἰησου] 2.3 H αἰωνιων
 εφ. ... ιδιους, 5 K απελειπον 10 W πολλοί,

2 επ: εν FGH 4 και 1^ο: ελεος AKα5 | και 2^ο: +
 κυριον Fa5 5 κατελειπον Ka5 κατελειπον LP | επι-
 διορθωσης AD*α 9 εν ... υγαινουση: τους εν παση
 θλιψει A | fin + μη χειροτονειν διγαμους μηδε διακονους
 αυτους ποιειν, μηδε γυναικας εχειν εκ διγαμιας· μηδε
 προσερχεσθωσαν εν τω θυσιαστηριω λειτουργειν το θειον.
 τους αρχοντας τους αδικοκριτας και αρπαγας και ψευστας
 και ανελεημονας ελεγγε ως θεου διακονος 109 10 πολλοι:
 + και Dm5 | - της Am5

1 P 5,3. ἐπιστομίζειν, οἷτινες ὄλους οἴκους ἀνατρέπουσιν
Epimenides, 12 διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέν
de oraculis. τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης·

Κοῖτες αἰεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες
ἀργαί.

2 T 4,2. 13 ἢ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθῆς. δι' ἣν αἰτίαν
ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ

1 T 4,7. 14 πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαίκοις μύθοις καὶ
2 T 4,4. ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν.
Mt 15,9. Kol 2,22.

15 πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμ-
R 14,20. μένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίαν-

2 T 3,5.17. 16 ται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. θεὸν
Ps 14,1.8. ὁμολογοῦσιν εἰδέναί, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται,
1 J 2,3-5. βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον
ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

1 T 6,8. 2 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδα- 3

2 T 1,13. 2 σκαλίᾳ. Πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς,
1 T 5,1. σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ

1 T 3,11. 3 ὑπομονῇ· πρεσβυτίδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι
ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἶνφ πολλῶ

4 δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ἵνα σωφρονί-
ζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους,

E 5,22. 5 ἰσώφρονας, ἀγνάς, οἰκουροῦς, ἀγαθὰς, ὑποτασ-
σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ

6 θεοῦ βλασφημηῖται. Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρα-
7 κάλει σωφρονεῖν ἵπερὶ πάντα, σεαυτὸν παρεχόμενος

1 T 4,12. 7 τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθορίαν,
1 P 5,3. 8 σεμνότητα, ἵλόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ

13 H [εν] 2,3 μηδε : h μη 4 RT σωφρονίζουσιν
5 W οικουρους αγαθας, 6.7 HR σωφρονειν· π. παντα σ.
7 h εργαων εν τ. διδασκαλια,

11 fin + τα τεκνα οι τους ιδιους γονεις υβριζοντες η τυ-
πτοντες επιστομιζε και ελεγε και νουθετει ως πατηρ τεκνα 109
12 ειπεν δε N*FG 14 εντολ. : γενεαλογιας 47 15 παντα :
+ μεν KLa5 16 μη ειδεναι 37 | - και 20 et αγαθον N*
2,3 ιεροπρεπει Ca 5 οικουρους HKa5 | θεου : + και
η διδασκαλια C5 7 παντας εαυτον 1.37* | αδιαφθοριαν
La5 αφθοριαν FG | σεμνοτ. : + αφθαρσιαν KLa5¹

redargui: qui universas domos subvertunt, J 10,12. 1P 5,2.
 docentes quae non oportet, turpis lucri gratia.
 Dixit quidam ex illis, proprius ipsorum propheta: 12

Cretenses semper mendaces, malae bestiae,
 ventres pigri.

1 Testimonium hoc verum est. Quam ob causam 13 2 T 4,2.

increpa illos dure, ut sani sint in fide, 1 non 14 1 T 4,7.

intendentes Iudaicis fabulis, et mandatis ho-
 minum, aversantium se a veritate. Omnia 15 Mt 15,11.
 munda mundis: coinquinatis autem, et infide-
 libus nihil est mundum, sed inquinatae sunt
 R 14,20.

eorum et mens, et conscientia. Confitentur 16 2 T 3,5.

se nosse Deum, factis autem negant: cum
 sint abominati, et incredibiles, et ad omne
 opus bonum reprobi.

3 Tu autem loquere quae decent sanam 2 1 T 6,3.
 doctrinam: Senes ut sobrii sint, pudici, pru- 2 2 T 1,13.

dentis, sani in fide, in dilectione, in patientia: 2 1 T 5,1.

Anus similiter in habitu sancto, non crimina- 3 1 T 3,11.

trices, non multo vino servientes, bene do-
 centes: ut prudentiam doceant adolescentulas, 4

ut viros suos ament, filios suos diligant, 1 pru- 5 E 5,22.

dentis, castas, sobrias, domus curam habent-
 es, benignas, subditas viris suis, ut non
 blasphemetur verbum Dei: Iuvenes similiter 6

hortare ut sobrii sint. In omnibus teipsum 7 1 T 4,12.
 praebe exemplum bonorum operum, in doc- 1 P 5,3.

trina, in integritate, in gravitate, 1 verbum 8 1 P 2,15.
 sanum, irreprehensibile: ut is, qui ex

11 subvertent *F*¹ | oportent *F* | turpilucris *F* 12 (qui-
 dem) | ips.] eorum *A* | ventris *BC*⁹² *F* 14 — se *F*²
 15 — est 16 Et confit. *F* | sunt *CA*¹ *F* | omnem *F*

2,1 decet 2 — in *ter* *BCA*² — 1° 2° *A*¹ 3 Unus *F*¹ |
 criminatores *A*¹ -tices *F*¹ | > vino multo | deditos *F*¹
 -as *F*² 4 > dilig. et am. *F* | — suos 2° 5 > sobr. cast. *F*
 — sobr. | > suis vir. 6.7 sobrii in omnibus.

Te ips. *F* 7 in int.] integritatem *BCA* + in casti-
 tate *F*² | in gr.] gravitatem *BCA* 8 in verb. *F* | in-
 repraehensibilem *CAF* *pr* et *F*² | his *A*¹ | ex] est *F*

- adverso est, vereatur, nihil habens malum di-
 cere de nobis: Servos dominis suis subditos ²
 esse, in omnibus placentes, non contradicentes,
 1,3. 10 'non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam
 ostendentes: ut doctrinam Salvatoris nostri
 11 Dei ornent in omnibus. Apparuit enim
 gratia Dei Salvatoris nostri omnibus homini-
 bus, ¹erudiens nos, ut abnegantes impietatem,
 et saecularia desideria: sobrie, et iuste, et
 E 1,4. 12 pie vivamus in hoc saeculo, expectantes bea-
 1 J 2,16. tam spem, et adventum gloriae magni Dei, et
 1 K 1,7. 13 Salvatoris nostri Iesu Christi: qui dedit semet-
 R 5,2. Ph 3,20. ipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni
 G 1,4. 1 T 2,6. 14 iniquitate, et mundaret sibi populum accepta-
 E 2,10. bilem, sectatorem honorum operum. Haec ⁵
 Ps 130,8. 15 loquere, et exhortare, et argue cum omni im-
 Ex 10,5. Dt 14,2. 16 perio. Nemo te contemnat. ¹ Admone illos
 Ez 37,23. 17 principibus, et potestatibus subditos esse,
 1 P 3,13. dicto obedire, ad omne opus bonum paratos
 1 T 4,12. 18 esse: neminem blasphemare, non litigiosos
 1 P 2,13. 19 esse, sed modestos, omnem ostendentes man-
 Ph 4,5. 20 suetudinem ad omnes homines. Eramus enim
 1 K 6,11. 21 aliquando et nos insipientes, increduli, errantes,
 ■ 2,2; 5,8. servientes desideriiis, et voluptatibus variis, in
 malitia et invidia agentes, odibiles, odientes
 2,11. Prv 8,31. 22 invicem. Cum autem benignitas, et humanitas
 E 2,8.9. 23 apparuit Salvatoris nostri Dei: non ex operibus
 J 3,5. E 5,26. 24 iustitiae, quae fecimus nos, sed secundum suam
 2 T 1,9. misericordiam salvos nos fecit per lavacrum re-

8 (vincatur) | > dic. mal. **IF**

9 esse in omn., **IF**

10 salutaris **F** | > dei nostri **A**

11 — nostri **ICA** | in omn. **F**

13 spectantes **F** | Dei et 15 et saec exh. **F**¹

3,1 (— bonum) 2 (litigo-) | — sed **[ICA]**¹

3 en.] ergo **F** | > et nos aliq. | et incred. **[IF]**

4 > dei nostri **F**

ἐναντίας ἐντραπή μὴδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν
 4 φαῦλον. Δούλους ἰδίους δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι 9 E 6,5. 1 T 6,1.
 ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, ἢ μὴ 10 1,3.
 νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους
 ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος
 ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ 11 2 T 1,10.
 ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
 ἢ παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν 12 E 1,4.
 καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως 1 J 2,16.
 καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχό- 13 1 K 1,7.
 μενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς R 5,2. Ph 8,20.
 δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χρι- G 1,4. 1 T 2,6.
 στοῦ Ἰησοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα 14 E 2,10.
 λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρ- P^a 180,8.
 ρίση ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν Ex 19,5.
 ἔργων. Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ 15 1 P 8,18.
 ἔλεγε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μὴδεῖς σου περι- 1 T 4,12.
 5 φρονεῖτω. Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξ- 3 1 P 2,18.
 ουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν 2 Ph 4,5.
 ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς εἶναι, μὴδένα βλασφημεῖν, 2 T 2,23,24.
 ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους
 πραῢτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἥμεν γὰρ 3 1 K 6,11.
 ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, E 2,2; 5,8.
 δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις,
 ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες 4 2,11. Prv 8,31.
 ἀλλήλους. ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία 4 2,11. Prv 8,31.
 ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων 5 E 2,4,8,9.
 τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ J 8,5. E 5,26.
 τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιν- 2 T 1,9.

9 RT υποτασσεσθαι, εν πασιν εν. 10 μη : h μηδε
 | πιστ. ενδεικν. αγαθην : h ενδεικν. αγαπην 13 h ημων, |
 hR Ιησου Χριστου 3,1 αρχαις : W+ και | H υπο-
 τασσεσθαι πειθαρχειν

8 ημων : υμων Aa5 10 - την 2ο KLa5 11 σωτ. :
 pr η Ka5 15 διδασκε A | καταφρονειω Ia 3,1 πειθαρχ. :
 F pr A + και 2 πραυτ. : σπουδην ■ 3 ανοητοι :
 + και D 5 a : ων Ka5

- Joel 3,1. 6 γενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὐ
ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
- R 3,24. 7 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου
χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς
14. ■ αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βού-
λομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν
ἔργων προῖστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά
- 1 T 4,7. 9 ἔστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· μωρὰς
δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔριον καὶ μάχας
νομικὰς περιῖτασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μά-
- 2 J 10.
Mt 18,15,16. 10 ταιοι. αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευ- 6
- 1 T 6,4,5. 11 τέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται
ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.
- 2 T 4,12. 12 Ὅταν πέμπω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν,
σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ
- Act 18,24. 13 γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν
1 K 8,5,6. καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν
14. E 4,28,29. 14 αὐτοῖς λείπη. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι
Mt 7,19. καλῶν ἔργων προῖστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας
χρείας, ἵνα μὴ ᾧσιν ἄκαρποι.
- 2 K 5,16. 15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι
τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.
Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

9 R ερεις 10 h^{rv}— και δευτεραν 12 R πρὸς σε |
H Τυχικον 13 R Απολλῶ | hT λιπη

5 πνευμ. : pr δια D*FG 7 γενωμεθα Ka^ς 8 τα
καλα Ka^ς 9 γενεαλ. : λογομαχιας FG 15 ασπασασθε A |
χαρις : + του κυριου D : + τ. θεου FG | fin + αμην FGm^ς

Subscriptio: προς Τιτον (+ της Κορητων εκκλησιας
πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα) εγγραφη απο Νικοπολεως
της Μακεδονιας (missa per Arteman vl per Zenam et
Apollo).

- generationis, et renovationis Spiritus sancti,
 quem effudit in nos abunde per Iesum Chri- 6 Joel 3,1.
 stum Salvatorem nostrum: ut iustificati gratia 7 R 3,24.
 ipsius, heredes simus secundum spem vitae
 6 aeternae. Fidelis sermo est: et de his volo 8 14.
 te confirmare: ut curent bonis operibus prae-
 esse qui credunt Deo. Haec sunt bona, et
 7 utilia hominibus. Stultas autem questiones, 9 1 T 4,7.
 et genealogias, et contentiones, et pugnas legis
 8 devita. sunt enim inutiles, et vanae. Haere- 10 2 J 10.
 ticum hominem post unam, et secundam cor- Mt 18,15.16.
 reptionem devita: sciens quia subversus est, 11 1 T 6,4.5.
 qui eiusmodi est, et delinquit, cum sit proprio
 iudicio condemnatus.
- 9 Cum misero ad te Artemam, aut Tychi- 12 2 T 4,12.
 cum, festina ad me venire Nicopolim: ibi
 enim statui hiemare. Zenam legisperitum, et 13 Act 18,24.
 Apollo sollicite praemitte, ut nihil illis desit. 1 K 8,5.6.
 Discant autem et nostri bonis operibus prae- 14 2,14. E 4,28.29.
 esse ad usus necessarios: ut non sint infructuosi. Mt 7,19.
- 10 Salutant te qui mecum sunt omnes: sa- 15 2 K 5,16.
 luta eos, qui nos amant in fide.
 Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

---

6 infudit *F* | in nobis *F*² | > Chr. Ies. *A* 7 in
 grat. *F* 8 (nolite confirmari) | curam habeant *F* |
 in deo *F* (in deum) 10 correctionem *F* 11 — cum sit
 12 Arthemam | vel Tythicum *F* | Nicho- *A* -li *F*
 13 Zenam *CA* | ut] et *A* 14 nostris *F* 15 — eos |
 — Amen [*CF*] *Subscr.* Explicit ad Titum + [scripta.
 habet versus CXVII] *¶*

EPISTOLA

BEATI PAVLI APOSTOLI

AD PHILEMONEM.

- E 3,1. 1 PAULUS vinctus Christi Iesu, et Timo-(1)
 theus frater: Philemoni dilecto, et adiutori
 Kol 4,17. 2 nostro, ¹ et Appiae sorori charissimae, et Ar-
 2 T 2,3. chippo commilitoni nostro, et Ecclesiae, quae
 R 1,7. 3 in domo tua est. Gratia vobis, et pax a Deo
 Patre nostro, et Domino Iesu Christo.
 4 Gratias ago Deo meo, semper memoriam ²
 5 tui faciens in orationibus meis, audiens cha-
 Ph 1,9. 6 ritate tuam, et fidem, quam habes in Do-
 mino Iesu, et in omnes sanctos: ut communi-
 2 K 7,4. 7 catio fidei tuae evidens fiat in agnitione om-
 nis operis boni, quod est in vobis in Christo
 8 Iesu. Gaudium enim magnum habui, et con-
 solationem in charitate tua: quia viscera sanc-
 9 torum requieverunt per te, frater. Propter ³
 quod multam fiduciam habens in Christo Iesu
 10 imperandi tibi quod ad rem pertinet: propter
 charitatem magis obsecro, cum sis talis, ut
 Kol 4,9. Paulus senex, nunc autem et vinctus Iesu
 1 K 4,15. 11 Christi: Obsecro te pro meo filio, quem genui
 G 2,19. 12 in vinculis, Onesimo, ¹ qui tibi aliquando inuti-
 lis fuit, nunc autem et mihi, et tibi utilis,
 13 ¹quem remisi tibi. Tu autem illum, ut mea vi-
 Ph 2,30. scera, suscipe: quem ego volueram mecum de-
 tinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis
 2 K 9,7. 14 Evangelii: sine consilio autem tuo nihil volui
 1 P 5,2.

Inscr. Incipit Epistula ad Ph. 1 > Ies. Chr. |
 — et 2° A 2 Appiae 5° 92 — chariss. | Arcippo A |
 > est in d. tua F 4 promemoriā F¹ 5 audiens]
 + fidem et F¹ 6 agnitionem A | — operis |
 — quod est | — est in vob. A in nobis 2° in nobis
 est F 7 habuimus F | caritatem tuam F 8 ha-
 bentes F¹ 9 es F¹ | Iesu Christo F 10 pro]
 de A 11 > tibi et mihi 12 — tibi | ut] id est :
 pr id est F | > visc. mea F 13 retinere F

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος 1 E 3,1.
 ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ
 ἡμῶν ¹ καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συν- 2 R 16,5.
 στρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· 1 K 16,19.
 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν 3 Kol 4,17.
 καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 2 T 2,8.
 R 1,7.

¹ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνησάν σου 4 E 1,15.16.
 ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου 5 Kol 1,3.4.9.
 τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν
 κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντα τοὺς ἁγίους, ὅπως 6 Ph 1,9.
 ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν G 5,6.
 ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν·
 χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ 7 2 K 7,4.
 ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέ- 12.20.
 πανται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ 8
 παροῦσίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνήκον, διὰ 9
 τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς
 Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ
² Ἰησοῦ, ¹ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν 10 Kol 4,9.
 ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, ¹ τὸν ποτέ σοι 11 1 K 4,15.
 ἄχρηστον νυνὶ δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν 12 G 4,19.
 7.20.
 ἀνέπεμψά σοι, αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα·
¹ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα 13 Ph 2,30.
 ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῆ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγα-
 γελίου, χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα 14 2 K 9,7.
 1 P 5,2.

4 W παντοτε, 5 προς : H εις 6 H [του] | ημιν :
 hT νμιν 9 πρεσβύτης : h^b eij πρεσβευτής | παρακαλω :
 T·W. | h νυν | Ιησου : R·HR+ — 11 HR— και 1°
 12 H σοι αυτ. R σοι· αυτ.

Inscriptio: προς Φιλημονα + και Αφφίαν και Αρχιππον
 (τον διακονον) 1 δεσμιος : αποστολος D* δουλος 33a |
 αγαπητω : + αδελφω D* 2 αδελφη : αγαπητη KL5
 6 παντος : + εργου FGa | Χριστον Ιησουν Dm5 7 χαριν
 KLα5 | εχομεν πολλην KLα5 10 ον : + εγω A |
 δεσμοις μου Ca5 12 ανπεμψα· συ δε αυτον Da5 |
 σπλ. : + προσλαβου CDα5

- ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου
 15 ἢ ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο
 ἐχωρίσθη πρὸς ὦραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχης,
 1 T 8,2. 16 ἵ οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν
 ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ
 R 14,1; 15,7. 17 καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. εἰ οὖν με ἔχεις κοι-
 18 νωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέν
 G 6,11. 19 σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοί ἐλλόγα· ἐγὼ Παῦλος
 2 Th 3,17. ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω
 7.10.12. 20 σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. ναί, ἀδελφέ,
 ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπασόν μου τὰ
 σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.
 21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς
 Ph 1,25; 2,24. 22 ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἐτοι-
 μαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευ-
 χῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.
 Kol 1,7; 4,12. 23 Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμαλώτός μου
 Kol 4,10.14. 24 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ἰ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς,
 Act 27,2. Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.
 G 6,18. 25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ
 Ph 4,28. πνεύματος ὑμῶν.
 2 T 4,22.

16 T ουκ ετι 25 κυριου : + hRW ημων

19 (λεγω· σοί,) | fin + εν κυριω D* 20 Χριστω :
 κυριω Ka⁵ 21 α : ο Da⁵ 23 ασπαζονται KLa⁵
 | (Ιησου : , Ιησους vel + , Ιησους Zahn ej , cf. Kol 4,11)
 25 fin + αμην BCm⁵

Subscriptio: προς Φιλημονα (και Απφιαν δεσποτας του Ονησιμου και προς Αρχιπιπον τον διακονον της εν Κολοσσαις εκκλησιας) εγραφη απο Ρωμης (δια Ονησιμου οικητου). [Αλλα δη και μαρτυς Χριστου γεγενηται ο μακαριος Ονησιμος εν τη Ρωμαιων πολει επι Τερτουλλου τηρικαντα την επαρχικην εξουσιαν διεποντος τη των σκελων κλασει την ψηφον υπομεινας του μαρτυριου.]

facere, uti ne velut ex necessitate bonum tuum
 esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideo 15
 discessit ad horam a te, ut aeternum illum
 reciperes: iam non ut servum, sed pro servo 16 ¹ T 6,2.
 charissimum fratrem, maxime mihi: quanto
 autem magis tibi et in carne, et in Domino?
 Si ergo habes me socium, suscipe illum sicut 17
 me: Si autem aliquid nocuit tibi, aut debet: 18
 hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi mea 19 ^{G 6,11.}
 manu: ego reddam, ut non dicam tibi, quod ^{2 Th 3,17.}
 et teipsum mihi debes: ¹ ita frater. Ego te 20 7.
 fruar in Domino: Refice viscera mea in Domino.

Confidens in obedientia tua scripsi tibi: 21
 sciens quoniam et super id, quod dico, facies.
 Simul autem et para mihi hospitium: nam 22 ^{Ph 1,25; 2,24.}
 spero per orationes vestras donari me vobis.

4 Salutat te Epaphras concaptivus meus in 23 ^{Kol 1,7; 4,12.}
 Christo Iesu, ¹ Marcus, Aristarchus, Demas, et 24 ^{Kol 4,10,14.}
 Lucas, adiutores mei.

Gratia Domini nostri Iesu Christi cum 25
 spiritu vestro. Amen.

14 necessitatem *F*

15 Forsitam *F* | secessit *F* | in aet. *¶*

16 sicut *F* | pro | plus | — et 1° *F* | caritate *F*¹ | *fin.*

20 Itaque *F* | frater, *¶* *CA* facies. *¶* | — te *A*¹ |

fuat *F*¹ | Dom. 2° | Christo *¶F*

21 — in | oboedientiae tuae *F*¹ | — et *F*

24 Aristharcus *F* | — et

Subscr. Explicit ad Philemonem + (Philimonem)
 [scripta de urbe Roma. habet versus XXXIII]. Inc. ad
 Hebraeos *¶*

EPISTOLA
BEATI PAVLI APOSTOLI
AD HEBRAEOS.

1 MULTIFARIAM, multisque modis olim⁽¹⁾

Ps 2,8. J 1,3.
Kol 1,16.
Mt 21,38.

2 Deus loquens patribus in Prophetis: novissime, diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem universorum, per quem fe-

Ps 110,1.
2 K 4,4.
Kol 1,15.
9,14.28.
Mc 16,19.

3 cit et saecula: qui cum sit splendor gloriae, et figura substantiae eius, portansque omnia verbo virtutis suae, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in ex-

Ph 2,9.

4 celsis: tanto melior Angelis effectus, quanto

Ps 2,7.
2 Sm 7,14.

5 differentius prae illis nomen hereditavit. Cui² enim dixit aliquando Angelorum:

5,5. Act 13,38.

Filius meus es tu, ego hodie genui te?

Et rursum:

Ego ero illi in patrem, et ipse erit mihi in filium?

Dt 32,48 Lxx.
R 8,29.
Ps 97,7.

6 Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae, dicit:

Et adorent eum omnes Angeli Dei.

Ps 104,4.

7 Et ad Angelos quidem dicit:

Inscr. Incipit Epistula ad Hebr. (*habet* ¶ *inter* II Thess. et I Tim.)

1,1 Multifariae ¶A -rie ¶ | (multis) et multis

3 portans quoque | Sed et F sedit

4 (tantum)

5 rursus F | patre ¶AF | filio A

7 (- et 1°)

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

- 91 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς 1
 λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἑπ' 2
 ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν
 νιφ, ὃν ἔδηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ
 ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς 3
 δόξης καὶ χαρακτῆρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων
 τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ,
 καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν
 ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσοῦτφ 4
 κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσφ διαφορώ-
 2 τερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίτι 5
 γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων·
 υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε;
 καὶ πάλιν·
 ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται
 μοι εἰς υἱόν;
 ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν 6
 οἰκουμένην, λέγει·
 καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ.
 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· 7

Ps 2,8. J 1,8.
 Kol 1,16.
 Mt 21,38.

Ps 110,1.
 Sap 7,25 a.
 2 K 4,4.
 Kol 1,15.
 9,14.28.
 Mc 16,19.

Ph 2,9.
 1 P 3,22.

Ps 2,7.
 2 Sm 7,14.
 5,5. Act 18,38.

Dt 32,43 Lxx.
 R 8,29.
 Kol 1,18.
 Ps 97,7.

Ps 104,4.

Ad Hebr hic R; de HTW vide p. 391. 527
 1,5 σε : H,W.

1,2 ἐσχάτων 475 3 καθ. : pr δι εαυτου KLa5 |
 αμ. : + ημων KLa5 4 - των ■ 7 αγγ. 1° : +
 αυτου D*

ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·

Ps 45,7,8. 8 πρὸς δὲ τὸν υἱόν·

ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος,
καὶ ἡ ράβδος τῆς εὐθύτητος ράβδος τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ.

9 ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν·
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ἔλαιον
ἀγαλλιᾶσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

Ps 102,26—28. 10 καί·

σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί·

11 αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις·

καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,

Is 34,4. 12 καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς,

Ap 6,14.

ὡς ἱμάτιον καὶ ἀλλαγῆσονται·

σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.

Ps 110,1. 13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε·

Mt 22,44.

Act 2,34.

κάθου ἐκ δεξιῶν μου

ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν σου;

Dn 7,10. 14 οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς δια-

Ps 34,8; 91,11.

Act 5,19; 12,7.

κονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρο-

Act 8,6,12. 2 νομεῖν σωτηρίαν; Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως

προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μὴ ποτε παρα-

Act 7,38,53. 2 ρωῶμεν. εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος

G 3,19.

Dt 83,2 Lxx.

ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρα-

10,29. 12,25.

Mt 3,7; 22,5.

Act 10,37.

L 1,2.

■ κοῆ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς

ἐκφρευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας;

ἦτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου,

8 hRW , ο θεός, | H [του αιωνος] | W καί· | αυτου :
hRT σου 9 T αδικιαν | HR σε ο ει σου, ελ. 12 T αλλαξεις
| ως ιματ. : [B]—T 2,3.4 H σωτηριας, ... θελησιν;

7 πνευμα Da 8 — και KLa5 | — η Da5 |
— της 1° Da5 | ραβδ. 2° : pr η Da5 11 διαμενεῖς D³M
14 διακονιας B 2,2 αγγελου L

Qui facit Angelos suos spiritus,
et ministros suos flammam ignis.

Ad filium autem:

8 Ps 45,7.8.

Thronus tuus Deus in saeculum saeculi:
virga aequitatis, virga regni tui.

Dilexisti iustitiam, et odisti iniquitatem: 9
propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo
exultationis prae participibus tuis.

Et:

10 Ps 102,20—28.

Tu in principio Domine terram fundasti:
et opera manuum tuarum sunt caeli.

Ipsi peribunt, tu autem permanebis, 11
et omnes ut vestimentum veterascent:

et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur: 12
tu autem idem ipse es, et anni tui non
deficient.

(2) 3 Ad quem autem Angelorum dixit aliquando: 13 Ps 110,1.

Sede a dextris meis,
quoadusque ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum?

4 Nonne omnes sunt administratorii spiritus, in 14 Dn 7,10.
ministerium missi propter eos, qui hereditatem Ps 34,8; 91,11.
cipient salutis? Propterea abundantius 2 Act 5,19; 12,7.

oportet observare nos ea, quae audivimus ne 2
forte pereffluamus. Si enim qui per Angelos Act 7,38.53.
dictus est sermo, factus est firmus, et omnis G 3,19.

praevaricatio, et inobedientia accepit iustam 2
mercedis retributionem: quomodo nos effu- 3 10,29. 12,25.

5 giemus si tantam neglexerimus salutem? * quae
cum initium accepisset enarrari per Dominum

8 (- D.), deus, | et virga (1°) (et, V. A) 9 te, **ICA**
| tuus, | laetitiae **F** 10 manum **F** 11 omnia **IAF** |
sicut **CA** | veterascent 12 involves **IF** | eos] + ut vesti-
mentum **IF** | - ipse | est **F**¹ 13 donec **F** |
scabill- **IAF** | (- pedum) 14 capiunt **IF**

2,1 effluamus

2 - est 1° **F**

ab eis, qui audierunt, in nos confirmata est,
 4 ¹ contestante Deo signis et portentis, et variis
¹ Mc 16,20. ¹ K 12,4,11. ² K 12,12. virtutibus, et Spiritus sancti distributionibus
 secundum suam voluntatem.

5 Non enim Angelis subiecit Deus orbem (3)
 6 ^{Ps 8,5-7.} terrae futurum, de quo loquimur. Testatus
 est autem in quodam loco quis, dicens:

Quid est homo quòd memor es eius, 6
 aut filius hominis quoniam visitas eum?

7 Minuisti eum paulominus ab Angelis:
 gloria et honore coronasti eum:
 et constituisti eum super opera manu-
 um tuarum.

1 K 15,27. 8 Omnia subiecisti sub pedibus eius:
 In eo enim quòd omnia ei subiecit, nihil di-⁷
 misit non subiectum ei. Nunc autem necdum

Ph 2,8,9. 9 videmus omnia subiecta ei. Eum autem, qui 8
 modico quàm Angeli minoratus est, videmus
 Iesum propter passionem mortis, gloria et
 honore coronatum: ut gratia Dei, pro omni-

R 11,36. 10 bus gustaret mortem. Decebat enim eum, 9 (4)
 propter quem omnia, et per quem omnia, qui
 multos filios in gloriam adduxerat, auctorem
 salutis eorum per passionem consummare.

Mc 3,34,35. 11 Qui enim sanctificat, et qui sanctificantur, ex
 Mt 25,40. uno omnes. Propter quam causam non con-
 J 20,17. funditur fratres eos vocare, dicens:
 Ps 22,23. 12

Nunciabo nomen tuum fratribus meis: 10
 in medio Ecclesiae laudabo te.

Is 8,17. Is 8,18. 13 Et iterum:

2 Sm 22,3.

Ego ero fidens in eum.

Et iterum:

Ecce ego, et pueri mei, quos dedit mihi Deus.

3 nobis *F* 5 — Deus | (loquitur) 6 > aut. est *A*
 | — quis *F* 7 minorasti *F* | gloriam et honorem *F*
 , it 9 *F*¹ | manum *F* 8 > ei omnia | demisit *F*
 9 angelis *F* 10 (— et per q. o.) | passiones | consum-
 mari *F* 11 — Qui ... omnes *F* | — qui 2° *A* 12 (*C inc. v.*
 Nunciabo) 13 (— Ego) | (— mei) | > mihi dedit *CAF*

ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ¹ συνεπι- 4 Mc 16,20.
μαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημεῖοις τε καὶ τέρασιν 1 K 12,4.11.
καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου 2 K 12,12.
μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν 5 8,5. E 1,21.
μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατο δέ 6 Ps 8,5-7.
πού τις λέγων·

τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μιμήσκη αὐτοῦ;
ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν;
ἠλάττωσας αὐτόν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, 7
δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,

πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 8 1 K 15,27.
ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν
αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὐπω ὀρώμεν αὐτῷ
3 τὰ πάντα ὑποτεταγμένα· τὸν δὲ βραχύ τι παρ' 4 Ph 2,8.9.

ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ
πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανω-
μένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται
θανάτου. Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα 10 R 11,86.

καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν
ἀγαθόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ
παθημάτων τελειῶσαι. ὁ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ 11 11,16.
οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ Mc 3,34.35.
ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων· Mt 25,40.
12 Ps 22,23.
J 17,6.

ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε·
καὶ πάλιν·

ἐγὼ ἔσομαι πεποιδῶς ἐπ' αὐτῷ·
καὶ πάλιν·

13 Is 8,17. Is 8,11.
2 Sm 22,3.

ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

6 αὐτου : HR, 7 fin H+ [καὶ κατεστησας αὐτον ἐπι
τα εργα των χειρων σου] 8 αὐτω 1^ο : [H]-W 9 χάριτι :
h^rW χωρὶς Ps 8,7.

1 K 15,27.

4 συνμαρτυροῦντος B | — τε MPa | αὐτου : του θεου
D*E* 6 τι : τις C*P 11 καλων 17

17. 2 T 1,10. 14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παῖδια κεκοινωνήκειν αἵματος καὶ
 J 12,31. σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν
 Ap 12,10. αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ
 1 K 15,56. κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διά-
 15 βολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου
 Is 41,8 s. 16 διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. οὐ
 γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρ-
 5,1. Ps 22,23. 17 ματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὄφειλεν κατὰ
 Ph 2,7. πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
 γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν,
 4,15.16. 18 εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν
 ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς
 πειραζομένοις βοηθῆσαι.
- 4,14; 9,15; 3 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου 60 2
 10,23. μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα
 Nu 12,7. 2 τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, πιστὸν ὄντα τῷ ποιή-
 3 αὐτοῦ. πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν
 ἡξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου
 4 ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευά-
 ζεται ὑπὸ τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας θεός.
 Nu 12,7. ■ καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
 ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων,
 R 15,4. ■ Ἰησοῦς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὐ
 E 2,19. οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρορησίαν καὶ τὸ
 Kol 1,23. καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κα-
 6,11; 10,23. 7 τάσχωμεν. Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ
 Ps 95,7—11. ἅγιον·
 σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
 15,23; 17,7. ■ μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ
 Nu 20,2—5. παραπικρασμῷ

15 T δουλιας 3,2 ολω : [H]—W 6 μεχρι τελ. βεβ. :
 [H]—W 7 αγιον : h ,

14 αυτων : + παθηματων D*syrhr 17 ταις αμαρ-
 ταις A17 3,4 (τινος.) | τα παντα La5 6 ου : ος D*M |
 εανπερ ACa5

- Quia ergo pueri communicaverunt carni, et sanguini, et ipse similiter participavit eisdem: 14 17. 2 T 1,10.
 J 12,31.
 Ap 12,10.
 1 K 15,56.
- 11 * ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est, diabolum: et liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam 15
- 12 obnoxii erant servituti. Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahae apprehendit. Unde debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, et fidelis pontifex ad Deum, ut repropitiaret delicta populi. In eo enim, in quo passus est ipse et tentatus, potens est et eis, qui tentantur, auxiliari. 16 Is 41,8 s.
- (5) 13 Unde fratres sancti, vocationis caelestis participes, considerate Apostolum, et pontificem confessionis nostrae Iesum: qui fidelis est ei, qui fecit illum sicut et Moyses in omni domo eius. Amplioris enim gloriae iste prae Moyse dignus est habitus, quanto ampliorem honorem habet domus, qui fabricavit illam. 17 Ps 22,23.
 Ph 2,7.
- 14 Omnis namque domus fabricatur ab aliquo: 18 4,15.
- 15 qui autem omnia creavit, Deus est. Et Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus, in testimonium eorum, quae dicenda erant: Christus vero tamquam filius in domo sua: quae domus sumus nos, si fiduciam, et gloriam spei usque ad finem, firmam retineamus. Quapropter sicut dicit Spiritus sanctus: 3 4,14.
- 7 Hodie si vocem eius audieritis, 2 Nu 12,7.
- 8 nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione 3 3
- 6 R 15,4.
 E 2,10.
 Kol 1,23.
 6,11; 10,23.
- 7 Ps 95,7—11.
- 8 Ex 17,7.
 Nu 20,2—5.

14 > sang. et carni | hisdem ¶ F iisd. C isd. A |
 (- mortis) 15 et] ut F | liberare F¹ 17 et per A¹ |
 simile (pr [se] ¶) | et ut repr. ¶ 18 — et 1° |
 — et 2°

3,1 pontifice F¹ 2 praefecit ¶ | domu A¹ | illius
 s > hab. (-itatus A¹) est | quantum F¹ + magis F² |
 habent F¹ | illum F¹ 4 — est 5 toto F 6 (fidem) |
 firmum A (sec. Tr) 8 exacerbationem A¹

secundum diem tentationis in deserto,

9 ubi tentaverunt me patres vestri:

10 probaverunt, et viderunt opera mea ¹quadraginta annis:

Propter quod infensus fui generationi huic, et dixi: Semper errant corde.

Ipsi autem non cognoverunt vias meas,

Nu 14,21—23. 11 sicut iuravi in ira mea:

Si introibunt in requiem meam.

12 Videte fratres, ne forte sit in aliquo vestrum ¹⁷(6) cor malum incredulitatis, discedendi a Deo

¹Th 5,11. 13 vivo: sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie cognominatur, ut non

^{6,11.} 14 obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim Christi effecti sumus: si tamen ^{11,1.} initium substantiae eius usque ad finem fir-

Ps 95,8. 15 mum retineamus. Dum dicitur: 18

^{7.} Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra, quemadmodum in illa exacerbatione.

Ex 17,1 ss. 16 Quidam enim audientes exacerbaverunt: sed ¹⁹non universi qui profecti sunt ex Aegypto per

Nu 14,29. 17 Moysen. Quibus autem infensus est quadraginta ¹K 10,10. annis? Nonne illis, qui peccaverunt, quorum ca-

Nu 14,22 s. 18 davera prostrata sunt in deserto? Quibus autem ^{11.} iuravit non introire in requiem ipsius, nisi illis,

19 qui increduli fuerunt? Et videmus, quia non potuerunt introire propter incredulitatem. Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione intro-

Ps 95,11. 4 tuerunt introire propter incredulitatem. Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione intro-

2 deesse. Etenim et nobis nunciatum est, quem- ²⁰(7) admodum et illis. sed non profuit illis sermo

10 annos *IF*, it 17 | offensus *IF* 11, sicut |
 . quibus *S*, it 4,3 12 Vidite *F*¹ | discendi *F* 13 qui *F*¹
 14 — eius [*IF*]² 16 exacerv. ? *A* | ab Aeg. | *fin* ?
ICA 17 annos 18 (intrare) | illi *F*¹ | creduli *A*¹
 19 qui *F* | intr.] + in requiem ipsius *SF*
 4,1 aliqui *ICAF* | nobis *S* 2 — et 1° *F*¹

κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 οὐ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ 9
 καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου ἑτεσσεράκοντα ἔτη. 10
 διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ
 καὶ εἶπον· ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
 αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου,
 ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου·

11 Nu 14,21—23.

εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

Βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρ- 12 12,15.
 δία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ
 ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην 13 1 Th 5,11.
 ἡμέραν, ἄχρῃ οὐ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ 2 Th 2,10.
 σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· μέτ- 14 6,11.
 οχοὶ γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγονάμεν, ἐάνπερ τὴν 11,1.
 ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κα-
 τάσχωμεν. ἐν τῷ λέγεσθαι·

15 Ps 95,8.
7.

σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
 μὴ σκληρύνῃτε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παρα-
 πικρασμῷ.

τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάν- 16 Ex 17,1 sa.
 τες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; τίσιν 17 Nu 14,29.
 δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρ- 1 K 10,10.
 τήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; τίσιν 18 Nu 14,22 a.
 δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν 11.
 αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; καὶ βλέπομεν ὅτι 19
 οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. Φοβηθῶ- 4 Ps 95,11.
 μεν οὖν μὴ ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελ-
 θεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν
 ὑστερηκέναι. καὶ γὰρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθά- 2
 περ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς

10 ετη : H·W, 11 μου 2^ο : H·W, 13 Ἡ τό Σημ.
 (ἢ R Σημ.) | hW ἐξ ὑμων τις 14.15 W κατασχωμεν εν
 15 h ακουσητε, — | H Μη 17 T αμαρτησασιν; ... ερημω.

9 επειρ. : + με KLa⁵ | εν δοκιμ. : εδοκιμασαν με KLa⁵
 10 εκεινη Ca⁵ 14 υποστ. : + αυτου Aa 16 τινες ...
 παρεπικραναν, LMa⁵ 17 δε : + και A | αμ. : απει-
 θησασιν A47 4,1 καταλ. : + της D*

- ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συνκεκερασμένους τῇ πίστει
 8,11. Ps 95,11. 3 τοῖς ἀκούσασιν. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατά-
 παυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν·
 ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου·
 εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,
 καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενη-
 Gn 2,2. 4 θέντων. εἶρηκεν γὰρ πού περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως·
 καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ
 Ps 95,11. 5 ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· καὶ ἐν τούτῳ
 πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
 6 ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν,
 καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι'
 0,7. Ps 95,7,8. 7 ἀπειθείαν, ἵ πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν
 Δαυεὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προ-
 εἴρηται·
 σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.
 Dt 31,7. Jos 22,4. 8 εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ
 9 ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα ἀπολεί-
 Gn 2,2. 10 πεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ
 Ap 14,13. εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς
 κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν
 Ps 95,11. 11 ἰδίων ὁ θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς 6
 ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις
 Jr 23,29. 12 ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ
 Is 49,2. E 6,17. 1 λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ
 1 K 4,5. πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διῆκνύμενος ἄχει
 J 12,48. 13 μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ
 Ap 19,15. μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν
 13 καρδίας· καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον

2 h^s + μη . . . ακ. + | K^R συνκεκερασμενους | ακουσασιν :
 h⁸¹ ακουσθεισιν 2 cf ακουσασιν 3 γαρ : h ουν | την 1° :
 [H]—W 4 fin H,W. 7 h προειρηκεν

2 ακουσθεισιν 71 3 εισερχωμεθα ουν AC17a 6 απι-
 στιαν N* 7 ειρηται KLa⁵ 8 αν : ara B 12 εναργης B |
 (—, post πν.)

auditus, non admistus fidei ex iis, quae audierunt. Ingrediemur enim in requiem, qui 3 3,11. Ps 95,11. credidimus: quemadmodum dixit:

21 Sicut iuravi in ira mea:

Si introibunt in requiem meam:

22 * et quidem operibus ab institutione mundi perfectis. Dixit enim in quodam loco de die 4 Gn 2,2. septima sic: Et requievit Deus die septima ab

23 omnibus operibus suis. Et in isto rursus: 5 Ps 95,11.

24 Si introibunt in requiem meam. Quoniam 6

ergo superest introire quosdam in illam, et ii, quibus prioribus annunciatum est, non introi-

25 erunt propter incredulitatem: iterum terminat 7 3,7. Ps 95,7.8.

diem quendam, Hodie, in David dicendo, post tantum temporis, sicut supra dictum est:

26 Hodie si vocem eius audieritis,

nolite obdurare corda vestra.

27 Nam si eis Iesus requiem praestitisset, num- 8 Dt 31,7.

28 quam de alia loqueretur, posthac, die. Itaque 9 Jos 22,4.

relinquitur sabbatismus populo Dei. Qui 10 Gn 2,2.

enim ingressus est in requiem eius: etiam 11 Ap 14,18.

ipse requievit ab operibus suis, sicut a suis

8) 29 Deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem: ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis

11 Ps 95,11.

30 exemplum. Vivus est enim sermo Dei, et effi- 12 Jr 23,29.

cax, et penetrabilior omni gladio ancipiti: et 13 Is 49,2. E 0,17.

pertingens usque ad divisionem animae ac 14 J 12,48.

spiritus, compagum quoque ac medullarum, et 15 Ap 19,15.

discretor cogitationum et intentionum cordis.

Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu 13

2 admixtis | his 3 cf 3,11 | factis 4 — in
| dominus A | — omnibus F 5 sto F¹
6 > quosd. intr. | — in A¹ | hi C hii 7 quan-
dam F² | sic post et — sicut F¹ 8 alio et — die F¹
9 (sabbatissimus) 10 — est A¹ 11 (incedat) 12 > enim
est dei sermo | ac 2°] et

- eius: omnia autem nuda et aperta sunt oculis
 eius, ad quem nobis sermo. Habentes ergo 31
 pontificem magnum, qui penetravit caelos,
 Iesum filium Dei: teneamus confessionem.
 2,17. 15 Non enim habemus pontificem, qui non possit
 compati infirmitatibus nostris: tentatum autem
 per omnia pro similitudine absque peccato.
 1 J 3,21. 16 Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gra- (9)
 R 3,25. tiae: ut misericordiam consequamur, et gra-
 tiam inveniamus in auxilio opportuno.
 5 Omnis namque Pontifex ex hominibus 32
 assumptus, pro hominibus constituitur in iis,
 quae sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacri-
 4,15. 2 ficia pro peccatis: qui condolere possit iis,
 qui ignorant, et errant: quoniam et ipse cir-
 Lv 9,7; 16,6. 3 cumdatus est infirmitate: et propterea debet,
 quemadmodum pro populo, ita etiam et pro
 Ex 28,1. 4 semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam
 sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo,
 Ps 2,7. 5 tamquam Aaron. Sic et Christus non semet-
 1,5. Act 13,33. ipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui
 locutus est ad eum:
 Filius meus es tu, ego hodie genui te. 33
 c 7. Ps 110,4. 6 Quemadmodum et in alio loco dicit:
 Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordi-
 nem Melchisedech.
 Mt 26,39—40. 7 Qui in diebus carnis suae preces, suppli-
 cationesque ad eum, qui possit illum sal-
 vum facere a morte cum clamore valido,
 et lacrymis offerens, exauditus est pro sua
 Ph 2,8. 8 reverentia: Et quidem cum esset Filius 34
 Dei, didicit ex iis, quae passus est, obe-

13 aut.] enim $\S F$ 14 spei nostrae conf. $\S$ et
 conf. eius F 15 — pontif. A^1 | similitudinem A^1
 16 gratiae eius $\S$ gloriae F^2 (gratia)
 5,1 his, it 2,8 2 ignoranter err. A 3 et pro
 pop. | — et 2° 4 (vocatus est) 5 ita F^1
 6 (— et) | — loco | Melcis- F , it 10 7 > salv.
 ill. | > a morte fac. | et exaud. |
 — est 8 — Dei | cf 1

αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

61 3 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συνπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρηγορίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθενειαν, καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ ἁμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθὼς περὶ καὶ Ἀαρῶν. Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν·

υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει·

σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπα-

5,1 H [τε] 6 fin W,

16 — ευρωμεν B 5,3 δια ταυτην Καϛ | αυτου : αυτου BD*α | περι 3^ο : υπερ Καϛ

Is 45,17. 9 κοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούου-

J 17,1.5.

Ps 110,4. 10 σιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, προσαγορευθεὶς
ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχι-
σεδέκ.

6,12. 11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμηνευ- 7
τος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γέγονατε ταῖς ἀκοαῖς.

1 K 3,1—3. 12 καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρό-
1 P 2,2. νον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινα
τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ
γέγονατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεᾶς

E 4,14. 13 τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος

Ph 1,10. 14 λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γὰρ ἐστίν· τελείων δέ

R 16,19.

Gn 2,17; 3,5. ἐστίν ἢ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθη-
τήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ

6 τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ

9,14. Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ

1 K 3,10.

πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ

2 νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, ¹βαπτισμῶν

διδαχῆν, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεως νε-

3 κρῶν, καὶ κριματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσο-

10,26.27.32. 4 μεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπη ὁ θεός. Ἀδύνατον γὰρ τοὺς

Mt 12,31.

1 J 5,16.

ἄπαξ φωτισθέντας γευσασμένους τε τῆς δωρεᾶς

τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύ-

2,5. 1 P 2,3. 5 ματος ἁγίου ¹καὶ καλὸν γευσασμένους θεοῦ ῥῆμα

Kol 2,15.

6 δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας,

πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας

ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζον-

Gn 1,11 s. 7 τας. γῆ γὰρ ἢ πιουσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον

πολλάκις ὕετον καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον

ἐκείνοις δι' οὗς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει

Gn 3,17 s. 8 εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας

12 T τίνα | ου : h[R]W pr και 6,2 hRT διδαχης |
αναστ. : hRT+ τε 4 h φωτισθεντας,

dientiam: et consummatus, factus est omni- 9 Is 45,17.
 bus obtemperantibus sibi, causa salutis aeter- J 17,1.5.
 nae, appellatus a Deo pontifex iuxta ordinem 10 Ps 110,4.
 Melchisedech.

De quo nobis grandis sermo, et ininter- 11
 pretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles
 35 facti estis ad audiendum. Etenim cum debe- 12 1 K 3,1-3.
 retis magistri esse propter tempus: rursus 1 P 2,2.
 indigetis ut vos doceamini quae sint elementa
 exordii sermonum Dei: et facti estis quibus
 lacte opus sit, non solido cibo. Omnis enim, 13 E 4,14.
 qui lactis est particeps, expers est sermonis
 36 iustitiae: parvulus enim est. Perfectorum 14 Ph 1,10.
 autem est solidus cibus: eorum, qui pro con- R 10,19.
 suetudine exercitatos habent sensus ad dis- Gn 2,17.
 (11) 37 cretionem boni ac mali. Quapropter inter- 6
 mittentes inchoationis Christi sermonem, ad
 perfectiora feramur, non rursus iacentes fun-
 damentum poenitentiae ab operibus mortuis,
 et fidei ad Deum, ¹ baptismatum doctrinae, im- 2
 positionis quoque manuum, ac resurrectionis
 mortuorum, et iudicii aeterni. Et hoc facie- 3
 38 mus, si quidem permiserit Deus. Impossibile 4 10,26.27.
 est enim eos, qui semel sunt illuminati, gu- Mt 12,31.
 staverunt etiam donum caeleste, et parti- 1 J 5,16.
 cipes facti sunt Spiritus sancti, gustaverunt 5 1 P 2,3.
 nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque 6
 saeculi venturi, ¹ et prolapsi sunt; rursus re-
 novari ad poenitentiam, rursus crucifigentes
 sibimetipsis filium Dei, et ostentui habentes.
 39 Terra enim saepe venientem super se 7 Gn 1,11 s.
 bibens imbrem, et generans herbam oppor-
 tunam illis, a quibus colitur: accipit bene-
 dictionem a Deo. proferens autem spinas, 8 Gn 3,17 s.

9 causam *F*¹ 10 iusta *F*¹ 11 > grand. nob. |
 interpretabilis *g**F*¹ 12 deberitis *A* | rursus *g**F* |
 (sunt) 13 exparsa *F*¹ 6,1 sermone *F*¹ | perfectio-
 nem | feramus *F*¹ | iacentes *A* facientes *F*¹ | fide *F*
 4 (domum) | caelestem *F* | > sunt facti 5 virtutis-
 que *F* 6 > renov. rurs. (rursus *A*) | sibimet
 ipsi *F* 7 germinans *g* | accipit *A**F*¹

ac tribulos, reprobata est, et maledicto proxima:

- 9 cuius consummatio in combustionem. Con-40 (12)
 fidimus autem de vobis dilectissimi meliora,
 10,32-34. 10 et viciniora saluti: tametsi ita loquimur. Non
 enim iniustus Deus, ut obliviscatur operis
 3,14. Ph 1,6. 11 vestri, et dilectionis, quam ostendistis in no-
 mine ipsius, qui ministrastis sanctis, et mini-
 12 stratis. Cupimus autem unumquemque ve-
 strum eandem ostentare sollicitudinem ad ex-
 13 pletionem spei usque in finem: ut non segnes
 efficiamini, verum imitatores eorum, qui fide,
 Gn 22,16.17. 14 et patientia hereditabunt promissiones. Abra-
 hae namque promittens Deus, quoniam nemi-
 nem habuit, per quem iuraret, maiorem, * iura-43
 14 vit per semetipsum, ¹ dicens: Nisi benedicens
 benedicam te, et multiplicans multiplicabo te.
 15 Et sic longanimiter ferens, adeptus est repro-
 missionem. Homines enim per maiorem sui 44
 Ex 22,10. 16 iurant: et omnis controversiae eorum finis,
 17 ad confirmationem, est iuramentum. In quo
 abundantius volens Deus ostendere pollicita-
 tionis heredibus immobilitatem consilii sui,
 Nu 23,19. 18 interposuit iusiurandum: ut per duas res im-
 1 Sm 15,29. mobiles, quibus impossibile est mentiri Deum,
 fortissimum solatium habeamus, qui confugi-
 Lv 16,2.12. 19 mus ad tenendam propositam spem, quam
 sicut anchoram habemus animae tutam ac
 firmam, et incedentem usque ad interiora ve-
 5,6. Ps 110,4. 20 laminis, ubi praecursor pro nobis introivit
 Iesus, secundum ordinem Melchisedech ponti-
 fex factus in aeternum.
- Gn 14,17-20. 7 Hic enim Melchisedech, rex Salem, sa-45 (13)
 cerdos Dei summi, qui obviavit Abrahae

8 (reprobata) 9 salutis ¶F² | tamen etsi ¶
 tamen si A 10 iniust. est § | ministratibus (2°) F¹
 12 fidem F¹ | promissionis F¹ 13 iurabit A 16 sui |
 sibi F² | omnes F¹ | iuramenti F¹ 17 pollicita-
 tiones F -citanis A 18 (- est) | (mentire) | prop. |
 promissionis F² 19 habeamus F¹ | ad | in 20 intro-
 iit (introit A) | Melci- F Melchisedec A
 7,1 Melchisedec A

καὶ τριβόλουσ ἀδόκιμοσ καὶ κατάρασ ἐγγύσ, ἧσ τὸ
 62 τέλος εἰσ καῦσιν. Πεπεισμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, 9
 ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ
 καὶ οὕτωσ λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικοσ ὁ θεὸσ ἐπι- 10 10,32—34.
 λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆσ ἀγάπησ ἧσ
 ἐνεδειξασθε εἰσ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονῆσαντεσ
 τοῖσ ἀγίοισ καὶ διακονοῦντεσ. ἐπιθυμοῦμεν δὲ 11 8,8.14. Ph 1,6.
 ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
 πρὸσ τὴν πληροφορίαν τῆσ ἐλπίδοσ ἄχρι τέλοσ,
 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πί- 12 5,11.
 στεωσ καὶ μακροθυμίας κληρονομοῦντων τὰσ ἐπαγ-
 8 γελίασ. Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενοσ ὁ θεὸσ, 13 Gn 22,16.17.
 ἐπεὶ κατ' οὐδενόσ εἶχεν μείζονοσ ὁμόσαι, ὥμοσεν
 καθ' ἑαυτοῦ, ἵ λέγων· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε 14
 καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· καὶ οὕτωσ μακροθυ- 15
 μήσασ ἐπέτυχεν τῆσ ἐπαγγελίασ. ἄνθρωποὶ γὰρ 16 Ex 22,10.
 κατὰ τοῦ μείζονοσ ὁμνύουσιν, καὶ πάσησ αὐτοῖσ
 ἀντιλογίασ πέρασ εἰσ βεβαίωσιν ὁ ὄρκοσ· ἐν ᾧ 17 R 11,29; 15,8.
 περισσότερον βουλόμενοσ ὁ θεὸσ ἐπιδείξει τοῖσ
 κληρονόμοισ τῆσ ἐπαγγελίασ τὸ ἀμετάθετον τῆσ
 βουλῆσ αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὄρκω, ἵνα διὰ δύο πραγ- 18 Nu 23,19.
 μάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷσ ἀδύνατον ψεύσασθαι 1 Sm 15,29.
 θεόν, ἰσχυρὰν παρὰ κλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόν-
 τεσ κρατῆσαι τῆσ προκειμένησ ἐλπίδοσ· ἦν ὡσ 19 Lv 16,2.12.
 ἄγκυραν ἔχωμεν τῆσ ψυχῆσ ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν
 καὶ εἰσερχομένην εἰσ τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσμα-
 τοσ, ὅπου πρὸ ὄδρομοσ ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦσ, 20 5,8. Ps 110,4.
 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺσ γενόμενοσ
 εἰσ τὸν αἰῶνα.
 9 Οὗτοσ γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺσ Σαλήμ, ἱερεὺσ 7 Gn 14,17—20.
 τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσασ Ἀβραάμ

18 θεον : hT pr τον 7,1 ο 2^ο : h „MSS“ ος

9 αγαπ. : αδελφοι κ*1 10 της : pr του κοπον ΚΛα5
 11 πληροφ. : + της πιστεωσ 17 14 ει μην : η μην ΚΛ*α5
 ει μη Ο 16 γαρ : pr μεν ΟΚα5 17 επιδειξασθαι Α47 |
 τοις κλητοις κληρ. 37

ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ
 ■ εὐλογήσας αὐτόν, ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέ-
 ρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασι-
 λεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ,

Ps 110,4. 3 ὃ ἐστὶν βασιλεὺς εἰρήνης,¹ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγε-
 νεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος
 ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει

4 ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος
 οὗτος, ᾧ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροδι-

Nu 18,21. 5 νίων ὁ πατριάρχης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν νίων
 Λευεὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσι
 ἀποδεκατοῖν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἐστὶν

6 τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος
 ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα

7 τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. χωρὶς δὲ πάσης ἀντι-
 λογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.

8 καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποδνήσκοντες ἄνθρωποι
 9 λαμβάνουσι, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. καὶ

ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραάμ καὶ Λευεὶς ὁ δεκάτας

10 λαμβάνων δεδεκάτωται· ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ

8,6. Ps 110,4. 11 πατρὸς ἦν ὅτε συνήνησεν αὐτῷ Μελχισεδέκ. Εἰ 4 1
 18,19.

μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευειτικῆς ἱερωσύνης
 ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς νενομοθέτηται, τίς ἔτι

χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι
 ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρῶν λέγεσθαι;

12 μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ
 13 νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται

ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς

Gn 49,10. 14 προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· πρόδηλον γὰρ ὅτι
 Is 11,1.
 L 1,78.

ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυ-

4 ω : hT+ καὶ 5 H ἱερατιαν

5 αποδεκατουν KApL⁵ 6 τον Αβρ. AKa⁵ | ευλογησεν
 ACPa 11 — ην B | αυτην 39 αυτη Ka⁵ | νενομο-
 θεητο KLa⁵ 13 προσεσχ. : προσεσχεν AC μετεσχεν P71
 14 ημων : + Ιησους 17.31

regresso a caede regum, et benedixit ei: cui 2
 et decimas omnium divisit Abraham: primùm
 quidem qui interpretatur rex iustitiae: deinde
 autem et rex Salem, quod est, rex pacis, ¹ sine 3 Ps 110,4.
 patre, sine matre, sine genealogia, neque ini-
 46 tium dierum, neque finem vitae habens, * assi-
 milatus autem Filio Dei, manet sacerdos in
 perpetuum. Intuemini autem quantus sit 4
 hic, cui et decimas dedit de praecipuis Abra-
 ham patriarcha. Et quidem de filiis Levi 5 Nu 18,21.
 sacerdotium accipientes, mandatum habent
 decimas sumere a populo secundum legem, id
 est, a fratribus suis: quamquam et ipsi exi-
 47 erint de lumbis Abrahae. Cuius autem gene- 6
 ratio non annumeratur in eis, decimas sumpsit
 ab Abraham, et hunc, qui habebat repromis-
 siones, benedixit. Sine ulla autem contra- 7
 dictione, quod minus est, a meliore benedicitur.
 48 Et hic quidem, decimas morientes homines 8
 accipiunt: ibi autem contestatur, quia vivit.
 Et (ut ita dictum sit) per Abraham, et Levi, 9
 qui decimas accepit, decimatus est: adhuc 10
 enim in lumbis patris erat, quando obviavit
 14) 49 ei Melchisedech. Si ergo consummatio per 11 Ps 110,4,
 sacerdotium Leviticum erat (populus enim sub 18,19.
 ipso legem accepit) quid adhuc necessarium fuit
 secundum ordinem Melchisedech, alium surgere
 sacerdotem, et non secundum ordinem Aaron
 dici? Translato enim sacerdotio, necesse est 12
 ut et legis translatio fiat. In quo enim haec 13
 dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus alti-
 tari praesto fuit. Manifestum est enim quòd 14 Gn 40,10.
 ex Iuda ortus sit Dominus noster: in qua tri-
 Is 11,1.

2 — et 1° | quia F¹ 3 adsimulatus ¶ 4 — et F¹
 6 — ab 8 contestatus (-os F¹) 9 (accipit, it 11) 10 [et]
 in 11 — fuit 12 — et [¶] F | lex F¹ 13 ala tribus F¹ |
 altario 14 — est | sit] est A

bu nihil de sacerdotibus Moyses locutus est.

- Ps 110,4.** 15 Et amplius adhuc manifestum est: si secundum similitudinem Melchisedech exurgat alius
 16 sacerdos, qui non secundum legem mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem
 5,6. **Ps 110,4.** 17 vitae insolubilis. Contestatur enim: Quoniam 50
 tu es sacerdos in aeternum, secundum ordi-
 18 nem Melchisedech. Reprobatio quidem fit 51
 praecedentis mandati, propter infirmitatem
 9,9. 19 eius, et inutilitatem: nihil enim ad perfectum
 adduxit lex: * introductio vero melioris spei, (15)
 20 per quam proximamus ad Deum. Et quan-
 tum est non sine iureiurando (alii quidem sine
Ps 110,4. 21 iureiurando sacerdotes facti sunt, hic autem 52
 cum iureiurando per eum, qui dixit ad illum:
 Iuravit Dominus, et non poenitebit eum: tu es
 8,6; 12,24. 22 sacerdos in aeternum:) in tantum melioris te- 53
 23 stamenti sponsor factus est Iesus. Et alii
 quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco
Ps 110,4. 24 quòd morte prohiberentur permanere: hic autem
 eo quòd maneat in aeternum, sempiternum ha-
 bet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum
 R 8,34. 1 J 2,1. 25 potest accedentes per semetipsum ad Deum:
 Ap 1,18. semper vivens ad interpellandum pro nobis.
 4,14. 26 Talis enim decebat ut nobis esset pontifex,
 sanctus, innocens, impollutus, segregatus a pec-
 Lv 16,6.15. 27 catoribus, et excelsior caelis factus: qui non
 habet necessitatem quotidie, quemadmodum
 sacerdotes, prius pro suis delictis hostias of-
 ferre, deinde pro populi: hoc enim fecit semel,
 Ps 2,7; 110,4. 28 seipsum offerendo. Lex enim homines constituit
 5,1.2. sacerdotes infirmitatem habentes: sermo autem

15 Melci- *F*, it 17 | exsurget 18 praeciden-
 tis *F* 19 maximamus *A* 20 — sac. f. s. *A*¹ + [ei] ¶
 23 sac.] + secundum legem ¶ 25 perpetuo (-tua)
 | accedens ¶ | pro eis 26 peccatis *A*
 27 > cotid. nec. | populo *F*² | se

λην περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. καὶ 15 Ps 110,4.
 περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν
 ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς 16
 οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ
 κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. μαρτυρεῖται γὰρ 17 5,6. Ps 110,4.
 ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
 χισεδέκ. ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγωγῆς 18 18,9. R 8,8.
 ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές,
 63 ὁὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγή δὲ 19 6,18; 9,9.
 κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. καὶ 20
 καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας, — οἱ μὲν γὰρ
 χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ 21 Ps 110,4.
 μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν·
 ὤμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς
 εἰς τὸν αἰῶνα· — κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος 22 8,6; 9,15; 12,24.
 διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς. καὶ οἱ μὲν 23
 πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ
 κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτόν 24 13,8.
 εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· Ps 110,4.
 ὄθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς 25 R 8,34. 1 J 2,1.
 προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν Ap 1,18.
 εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. τοιοῦτος γὰρ 26 1,8; 4,14.
 ἡμῶν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὁσῖος, ἄκακος,
 ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ
 ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει 27 Lv 16,6.15.
 καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρό-
 τερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν,
 ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ
 ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθ- 28 Ps 2,7; 110,4.
 ἴστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ 5,1.2.

26 και 1^ο : [H] [R] 27 Ἡ (τουτο ... ανενεγκας) | hT
 προσενεγκας

16 σαρκικης Κα5 17 μαρτυρει CKα5 21 fin +
 κατα την ταξιν Μελχισεδεκ ADm5 22 τοσοουτον Κα5 |
 — και Da5 27 θυσιαν DP 28 ιερεεις D

τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

- 4,14. Ps 110,1. 8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου
- Nu 24,8 Lxx. 9 τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἀγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπη-
- 5,1. 3 ξεν ὁ κύριος, οὐκ ἄνθρωπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὁθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὁ προσενέγκη.
- 4 εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων
- Kol 2,17. Ex 25,40. 5 τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα· οἷτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχηματίσται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· ὅρα γὰρ φησιν, ποιήσεις πάντα κατὰ
- 7,22; 9,15; 12,24. 2 K 8,6. 6 τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει· νῦν δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὃσφ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἣτις ἐπὶ κρείττοσιν
- 7 ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος.
- Jr 31,31—34. 10,18,17. 8 μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει·
- ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν,
- Ex 19,5,6. 9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν
- ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος.
- 2 K 8,18. 10 ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ

28 H υἱόν, 8,6 hRT νυνι | W τετευχεν 7 W ετερας
8 hW αυτοις

1 επι : εν A | ουραν. : υψηλοις 17 2 ουκ : πρ και
AKa5 4 ουν : γαρ Ka5 | οντων : + των ιερεων KLa5 |
κ. τον νομον Dm5 6 — και D*Ka 9 ημεραις B34
10 διαθ. : + μου AD

iurisiurandi, qui post legem est, Filium in aeternum perfectum.

- 16) 54 Capitulum autem super ea, quae dicuntur: 8 4,14. Ps 110,1.
 Talem habemus Pontificem, qui consedit in
 dextera sedis magnitudinis in caelis, sancto- 2 Nu 24,6 Lxx.
 rum minister, et tabernaculi veri, quod fixit
 55 Dominus, et non homo. Omnis enim pontifex 3 5,1.
 ad offerendum munera, et hostias constituitur:
 unde necesse est et hunc habere aliquid, quod
 offerat: si ergo esset super terram, nec esset 4
 sacerdos: cum essent qui offerrent secundum
 56 legem munera, ¹ qui exemplari, et umbrae de- 5 Kol 2,17.
 serviunt caelestium. Sicut responsum est. Ex 25,40.
 57 Moysi, cum consummaret tabernaculum: *Vide
 (inquit) omnia facito secundum exemplar, quod 6 7,22; 12,24.
 tibi ostensum est in monte. Nunc autem me- 2 K 3,6.
 58 lius sortitus est ministerium, *quanto et me-
 lioris testamenti mediator est, quod in meli-
 17) 59 oribus repromissionibus sancitum est. Nam 7
 si illud prius culpa vacasset: non utique se-
 60 cundi locus inquireretur. Vituperans enim 8 Jr 31,31—34.
 eos dicit: 10,16,17.

Ecce dies venient, dicit Dominus:

et consummabo super domum Israel, et
 super domum Iuda testamentum novum,
 non secundum testamentum, quod feci pa- 9 Ex 19,5,9.
 tribus eorum

in die, qua apprehendi manum eorum ut
 educerem illos de Terra Aegypti:
 quoniam ipsi non permanserunt in testa-
 mento meo:

et ego neglexi eos, dicit Dominus:

Quia hoc est testamentum, quod disponam 10
 domui Israel

8,2 Dom.] Deus 3 offerenda | esse 4 |
 et 2°] ut F¹ 4 (cum] qui) | offerent F¹ 5 (exinpari) | in-
 quid 3 F¹ | quid F¹ | montem F¹ 6 (— et) | sanctum
 8 (— enim) | veniunt 9 fecit et adpraehendit F¹ |
 man. illorum | (eos) 10 — est

post dies illos, dicit Dominus:
 Dando leges meas in mentem eorum,
 et in corde eorum superscribam eas:
 et ero eis in Deum,
 et ipsi erunt mihi in populum:

11 et non docebit unusquisque proximum suum,
 et unusquisque fratrem suum, dicens: Co-
 gnosce Dominum:

quoniam omnes scient me

a minore usque ad maiorem eorum:

12 quia propitius ero iniquitatibus eorum,
 et peccatorum eorum iam non memorabor.

R 10,4. 13 Dicendo autem novum: veteravit prius. Quod 61
 autem antiquatur, et senescit, prope inter-
 itum est.

9 Habuit quidem et prius, iustificationes 62 (1

Ex 25,28.30.31.

2 culturae, et Sanctum saeculare. Tabernaculum
 enim factum est primum, in quo erant cande-
 labra, et mensa, et propositio panum, quae

Ex 26,33.

3 dicitur Sancta. Post velamentum autem se-
 cundum, tabernaculum, quod dicitur Sancta

Ex 16,33.

4 sanctorum: aureum habens thuribulum, et ar-
 cam testamenti circumtectam ex omni parte
 auro, in qua urna aurea habens manna, et
 virga Aaron, quae fronderat, et tabulae testa-

Nu 17,25.
 Ex 25,16.21.

5 menti, superque eam erant Cherubim gloriae
 obumbrantia propitiatorium: de quibus non est

Ex 25,18.

Ex 26,34.

6 modo dicendum per singula. His vero ita 63

Nu 18,3.4.

compositis: in priori quidem tabernaculo sem-
 per introibant sacerdotes, sacrificiorum officia

Ex 30,10.

7 consummantes: in secundo autem semel in (19)
 anno solus pontifex non sine sanguine, quem of-

Lv 16,2.14.15.

10 Dabo § | mente F² (-es) 11 — et 2° F¹ | fr.]
 patrem F | minorem F¹ 12 peccata F | illorum
 13 veterabit §CAF 9,1 iustificationis F² | saecu-
 larem F¹ 2 inerant 3 secundum t. 4 turi- (-bo- F)
 et § | arca F | una urna A¹ 5 — erant | cherubin |
 (in gloria) | > modo non est A 7 offerret §

μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος,
 διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
 καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
 καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν

καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν.

καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ 11
 καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γινῶθι
 τὸν κύριον,

ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με

ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.

ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, 12

καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ 13 R 10,4.
 δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

5 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας 9
 τό τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη 2 Ex 25,22.20.21.

ἡ πρώτη, ἐν ἣ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ
 ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται Ἁγία· μετὰ 3 Ex 26,23.

δὲ τὸ δευτέρον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη
 Ἁγία Ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν 4 Ex 16,22.
 κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάν-
 τοθεν χρυσίῳ, ἐν ἣ στάμνος χρυσοῦ ἔχουσα τὸ
 μάννα καὶ ἡ θάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ
 αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χε- 5 Ex 25,18.
 ρουβεῖν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ
 ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. τούτων δὲ 6 Nu 18,3.4.

οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκη-
 νὴν διὰ παντός εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας
 ἐπιτελοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυ- 7 Ex 30,10.
 τοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος ὁ προσ-
 8 Lv 16,2.14.15.

10 hT καρδιαν 9,1 H [καὶ] 2 ἄρτων· h^r+ καὶ το χρυσοῦν
 θυμιατηριον et in v. 4 — χρ. et — θυμ. καὶ 2 Ἁγία (T a) :
 hW τα αγ. 3 Αγ. Ἀγιων (T a. a.) : hW τα αγ. των αγ. 4 cf 2

10 καρδίᾳ B | γραφῶ B 11 μικροῦ : + αὐτῶν La⁵
 12 ου : pr καὶ των ανομιων αυτων ADm⁵ 9,1 πρωτη : +
 σκηνη 47a⁵ 2 ἁγία 5 4 — ἡ 2° B37

- φέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημά-
 10,19. 8 τῶν, τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου,
 μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς
 10,1,2; 18,9. 9 πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, ἣτις παραβολὴ εἰς
 τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ
 θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδη-
 Lv 11,2. 10 σιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασιν
 Lv 15,18.
 Nu 19,13. καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώ-
 ματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.
 6,20. 10,1. 11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν γενομέ- 64
 νων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας
 σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης
 Dn 9,24. 12 τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων,
 διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσηλθὲν ἐφάπαξ εἰς
 Lv 16,3.14.15. 13 τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. εἰ γὰρ τὸ
 Nu 19,9.17.
 10,4. αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως
 ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωνημένους ἀγιάζει πρὸς τὴν
 1 P 1,18.19. 14 τῆς σαρκὸς καθαρότητα, πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα
 1 J 1,7. Ap 1,5.
 1 K 15,45. 6,1. τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν
 προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεὶ τὴν συνεί-
 δηοιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν
 8,1; 7,22; 8,6; 15 θεῷ ζῶντι. καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς
 12,24.
 1 T 2,6. μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπο-
 λύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων
 τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου
 16 κληρονομίας. Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη
 17 φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη γὰρ ἐπὶ νε-
 κροῖς βεβαία, ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέ-
 18 μενος. ὄθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐν-
 Ex 24,3 ss. 19 κεκαίνισται. λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ
 Lv 14,4.
 Nu 19,8.

10 δικαιομ. : hW pr και 11 γενομ. : hRT μελλοντων
 14 ημων : hRT υμων 17 ποτε : K τοτε | διαθεμενος : h;
 W, 18 T ουδ | W σγκεκ.

9 ητις : + πρωτη D*E | ην : ον Kaς 10 δικαιο-
 μασιν Kaς 12 αγια : + των αγιων P 14 αιωνιου :
 αιγιου N³D*P | ζωντι : + και αληθινω AP²1*α

- fert pro sua, et populi ignorantia: hoc signifi- 8 10,19.
 ficante Spiritu sancto, nondum propalatam
 esse sanctorum viam, adhuc priore taberna-
 culo habente statum. quae parabola est tem- 9 10,1,2.
 poris instantis: iuxta quam munera, et hostiae
 offeruntur, quae non possunt iuxta conscien-
 tiam perfectum facere servientem, solummodo 10 Lv 11,2.
 in cibis, et in potibus, et variis baptismatibus, 10 Lv 15,18.
 et iustitiis carnis usque ad tempus correctio- 10 Nu 19,13.
 nis impositis. Christus autem assistens pon- 11 6,20. 10,1.
 tifex futurorum bonorum, per amplius et per-
 65 65 non huius creationis: neque per sanguinem 12
 hircorum, aut vitulorum, sed per proprium
 sanguinem introivit semel in Sancta, aeterna
 redemptione inventa. Si enim sanguis hir- 13 Lv 16,3.14.15.
 corum, et taurorum, et cinis vitulae aspersus 13 Nu 19,9.17.
 inquinatos sanctificat ad emundationem car-
 nis: quanto magis sanguis Christi, qui per 14 1 P 1,18.19.
 Spiritum sanctum semetipsum obtulit immacu- 14 1 J 1,7. Ap 1,5.
 latum Deo, emundabit conscientiam nostram ab 14 1 K 15,45. 6,1
 operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi?
 66 Et ideo novi testamenti mediator est: ut morte 15 12,24. 1 T 2,5
 intercedente, in redemptionem earum praevari-
 cationum, quae erant sub priori testamento,
 repromissionem accipiant qui vocati sunt aeter-
 (21) 67 nae hereditatis. Ubi enim testamentum est: 16
 mors necesse est intercedat testatoris. Testa- 17
 mentum enim in mortuis confirmatum est:
 alioquin nondum valet, dum vivit qui testatus
 est. Unde nec primum quidem sine sanguine 18
 68 dedicatum est. Lecto enim omni mandato 19 Ex 24,8 ss.
 19 Lv 14,4.
 Nu 10,6.

7 et pro pop. *F* 9 (servitutem) 10 et in var. *S* (*hic inc. v. C*) | baptismis | (- usq. ad t. c.) 11 (- autem) 12 aut] et | > inv. red. *A*¹ 14 (- per) | emundavit *GA* Et mundavit *F* | vestram | orienti *F*¹ | fin. *UCA* 15 priore | accipiat *F* 16 - est 1° 17 - enim *A*¹ 18 ne

- legis a Moyse universo populo: accipiens sanguinem vitulorum, et hircorum cum aqua et lana coccinea, et hyssopo: ipsum quoque librum, et omnem populum aspersit, ¹ dicens: Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos
- Ex 24,6-8. 20
Mt 26,28.
- Lv 8,15.19. 21 Deus. Etiam tabernaculum, et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit: Et omnia pene in sanguine secundum legem mundantur: et sine sanguinis effusione non fit
- Lv 17,11. 22
E 1,7.
- 8,5. 23 remissio. Necessè est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari: ipsa autem caelestia melioribus hostiis quàm istis. Non enim
- 11.12. 1 J 2,1. 24 in manufacta Sancta Iesus introivit exemplaria verorum: sed in ipsum caelum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis: Neque ut saepe offerat semetipsum, quemadmodum Pontifex intrat in Sancta per singulos annos in
- 25 sanguine alieno: alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi: nunc autem semel in consummatione saeculorum, ad destinationem peccati, per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium: sic et Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata: secundo sine peccato apparebit expectantibus se, in salutem.
- 1 K 10,11. 26
12. G 4,4.
- Gn 3,19. 27
- Is 53,12. 28
10,10.12.14.
Ph 3,20.
2 T 4,8.
1 P 2,24.
- 8,5. 7,19. 10 Umbram enim habens lex futurorum ⁷⁰ (23) bonorum, non ipsam imaginem rerum: per singulos annos eisdem ipsis hostiis, quas offerunt indesinenter, numquam potest accedere perfectos facere: alioquin cessassent of-

19 Moysen *F* | hyssopo 22 — sanguine *A*¹ sane *F*¹ | > mund. sec. leg. | si *F*¹ | fusione | fuit *F* 23 ista *A* (*T*.) 24 manu factis sanctis | introiit | verborum *F* 26 dist-*F* (destructionem) 28 — est | apparuit *F* | omnibus exp. *S* | — se *F* 10,1 Umbra *F* | > bon. fut. | isdem *M* hisd. *A*² iisd. *C* | accidentes *F* 2 non cess.

τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν
τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν τράγων μετὰ ὕδατος
καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσώπου, αὐτό τε τὸ
βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, λέγων· 20 Ex 24,8-9.
τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς Mt 26,28.
ὑμᾶς ὁ Θεός. καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ 21 Lv 8,15-19.
σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν.
καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ 22 Lv 17,11.
τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αιματεκχυσίας οὐ γίνεται E 1,7.
ἄφεις. ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν 23 8,5.
ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ
τὰ ἐπουράνια κρείττωσιν θυσίαις παρὰ ταύτας.
οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσηλθὲν ἅγια Χριστός, 24 11,12. 1 J 2,1
ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐ-
ρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ
ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, 25
ὡσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ'
ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἄλλοτρίῳ, ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν 26 1 K 10,11.
πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ 12. G 4,4.
δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν
τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.
καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ 27 Gn 3,19.
ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ὡς καὶ ὁ 28 Is 53,12.
Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγ- 10,10.12.14.
κεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθη- Ph 3,20.
σεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν. 2 T 4,8.
1 P 2,24.

Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγα- 10 8,5. 7,19.
θῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ'
ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἅς προσφέρουσιν
εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχο-
μένους τελειῶσαι· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσ-

19 T— τον 1^ο 10,1 h^s † κατ' εν. . . τελ. † |
θυσιας : h+ αυτων | ας : h⁸¹ — h⁸² T ας | KR δυναται

19 — και τ. τραγ. N³KLα 25 αγια : + των αγιων N³37α
26 αποθανειν 47α | — της 1^ο Ca5 28 σωτ. : + δια
πιστεως AP31 10,2 — ουκ H⁷4α5^ο

φερόμενοι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν
ἀμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἄπαξ κεκαθαρισμένους;

- Lv 16,21. 3 ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἀμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν.
 11. 9,18. 4 ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν
 Is 1,11 es. 5 ἀμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· 13
 Ps 40,7-9. 5 **Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ
 κατηρτίσω μοι.**
 6 ὀλοκαντώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.
 7 τότε εἶπον· ἰδοὺ ἤκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου
 γέγραπται περὶ ἐμοῦ,
 τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημά σου.
 8 ἀνώτερον λέγων ὅτι **Θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ
 ὀλοκαντώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ ἠθέλησας
 οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται,**
 Mt 6,10; 9 **ἴ τότε εἶρηκεν· ἰδοὺ ἤκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά
 26,29,42. σου. ἀναίρει τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
 G 1,4.**
 9,12,28. 10 ἐν ᾧ **θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν διὰ τῆς προσ-
 Ex 29,38. 11 φορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ
 1.4. πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν
 καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἰ-
 10,14. 12 τινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἀμαρτίας· οὗτος
 δὲ μίαν ὑπὲρ ἀμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς
 Ps 110,1. 13 τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, τὸ λοι-
 πὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ
 12. 7,26. 14 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μὴ γὰρ προσφορᾶ
 τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
 15 **Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ
 γὰρ τὸ εἰρηκέναι·**
 8,10. Jr 31,38. 16 **αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς
 μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος·****

4 h τραγ. κ. ταυρ. 6.8 RT ηυδοκησας 9 fin T·(Ti.)
 W— 11 h αρχιερευς

4 αφελειν L73a 8 θυσιαν και προσφοραν Ka5 |
 κ. τον νομον Da5 9 ποιησαι : + , ο θεος, N³La5
 10 δια : pr οι KLa5¹ | σματος : αιματος D* 12 ουτος :
 αυτος KLa5 | εκ δεξιων A31 14 (μία γαρ προσφορά Bengel)
 15 προειρηκέναι KLa5 563

ferri: ideo quòd nullam haberent ultra con-
 scientiam peccati, cultores semel mundati: sed 3 Lv 16,21.
 in ipsis commemoratio peccatorum per singu-
 71 los annos fit. impossibile enim est sanguine 4 11. Is 1,11 ss.
 taurorum et hircorum auferri peccata. Ideo 5 Ps 40,7—9.
 ingrediens mundum dicit:

Hostiam, et oblationem noluisti: corpus
 autem aptasti mihi:

holocaustomata pro peccato non tibi placu- 6
 erunt.

Tunc dixi: Ecce venio: in capite libri 7
 scriptum est de me:

Ut faciam, Deus, voluntatem tuam.

Superius dicens: Quia hostias, et oblationes, 8

et holocaustomata pro peccato noluisti, nec
 placita sunt tibi, quae secundum legem offe-

runtur, tunc dixi: Ecce venio, ut faciam, Deus, 9

72 voluntatem tuam: * aufert primum, ut sequens
 statuatur. In qua voluntate sanctificati sumus 10 9,12,28.

per oblationem corporis Iesu Christi semel.

73 Et omnis quidem sacerdos praesto est quoti- 11 Ex 29,38.
 die ministrans, et easdem saepe offerens hostias, 1,4.

(24) 74 quae numquam possunt auferre peccata: hic 12 10,14.

autem unam pro peccatis offerens hostiam, in
 sempiternum sedet in dextera Dei, de cetero 13 Ps 110,1.

expectans donec ponantur inimici eius sca-
 bellum pedum eius. Una enim oblatione, con- 14 12.

75 summavit in sempiternum sanctificatos. Con- 15

testatur autem nos et Spiritus sanctus. Post-
 quam enim dixit:

Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos 16 8,10. Jr 31,33.
 post dies illos, dicit Dominus,

2 *fin?* 4 sanguinem *F* 5 — autem *F* 6 holo-
 caust- et *F*, it 8 | et pro p., it 8 | placuit 7 capi-
 tulo *F* | deus meus *F* 8 cf 6 9 dixit | (statuit)
 10 > Chr. I. | in semel 12 sed *F* sedit 13 scabill-
 4 *F* 14 Unam *F*

Dando leges meas in cordibus eorum,
et in mentibus eorum superscribam eas:

- Jr 31,34. 8,12. 17 et peccatorum, et iniquitatum eorum iam
18 non recordabor amplius. Ubi autem horum
remissio: iam non est oblatio pro peccato.
- Mt 27,51. 19 Habentes itaque fratres fiduciam in in- 76 (25)
9,8. 20 troitu Sanctorum in sanguine Christi, quam
initiavit nobis viam novam, et viventem per
Zch 6,11 sc. 21 velamen, id est, carnem suam, et sacerdotem
Nu 12,7. 22 magnum super domum Dei: accedamus cum
Ez 36,25. 22 vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda
4,16. E 5,26. a conscientia mala, et abluti corpus aqua
4,14 23 munda, teneamus spei nostrae confessionem
indeclinabilem, (fidelis enim est qui repromisit)
13,1. 24 et consideremus invicem in provocationem
3,18. 37. 25 charitatis, et bonorum operum: non deserentes
collectionem nostram, sicut consuetudinis est
quibusdam, sed consolantes, et tanto magis
6,4—8. 26 quanto videritis appropinquantem diem. Vol-
1 T 2,4. untarie enim peccantibus nobis post acceptam
notitiam veritatis, iam non relinquitur pro
Is 26,11 LXX. 27 peccatis hostia, terribilis autem quaedam ex-
pectatio iudicii, et ignis aemulatio, quae con-
sumptura est adversarios. Irritam quis faciens 77 (26)
Nu 15,30; 35,30. 28 legem Moysi, sine ulla miseratione duobus vel
Dt 17,6. 29 tribus testibus moritur: quanto magis putatis
Ex 24,8. 29 deteriora mereri supplicia qui filium Dei con-
2,3. culcaverit, et sanguinem testamenti pollutum
duxerit, in quo sanctificatus est, et spiritui

16 : Dabo S | mente

18 — est

24 et non cons. *F*

25 > est consu. | — sed *F*

26 derelinquitur *F*

27. quidam *F*

28 — testibus *A*

διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺς,
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν 17 Jr 31,34. 8,1
οὐ μὴ μνησθήσομαι ἔτι. ὅπου δὲ ἄφεςις τούτων, 18
οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρηγοίαν εἰς τὴν εἴσο- 19 Mt 27,51.
δον τῶν ἀγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν 20 9,8.
ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ κατα-
πετάσματος, τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ¹καὶ 21 8,6. Zeh 6,11 a
ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, προσερχώ- 22 Ez 36,25.
μεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ 4,16. E 5,26.
πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδή-
σεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι
καθαροῦ· κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος 23 4,14.
14 ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, ¹καὶ κατα- 24 13,1.
νοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ
καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυν- 25 8,13. 37.
αγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρα- 13,22.
καλοῦντες, καὶ τοσοῦτ' μᾶλλον ὅσ' βλέπετε
ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν. Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτα- 26 6,4—8.
νόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς 1 T 2,4 ; 4,3.
ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυ- 2 T 2,25 ; 3,7.
σία, φοβερὰ δὲ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς 27 Is 26,11 Lxx.
ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ἀθε- 28 Nu 15,30 ; 35,3
τήσας τις νόμον Μωϋσεῶς χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ Dt 17,6.
θυσίαν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποδνήσκει· πόσ' δοκεῖτε 29 Ex 24,8.
χειρόνος ἀξιωθῆσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ 2,3.
θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης
κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα

16 fin R· — 16,17 H αὐτοὺς, — Kai (scribendumne
καὶ· ?) 22 HR ῥεραντ. | W καθαρω,

16 ἐπι τῶν διανοιῶν Ka⁵ | fin + υστερον λεγει 31a
17 μνησθω KLa⁵ 22 ῥεραντισμενοι Ka⁵ 25 παρακαλ. :
+ εαυτοὺς 17a 28 οικτ. : + και δακρυων D* 29 — εν
ω ηγιασθη A

- D¹ 82,35,36. 30 τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα.
 P^a 135,14.
 R 12,19. ἐμοὶ ἐκδίχῃσις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν· κρι-
 12,39. 31 νεὶ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. φοβερόν τὸ ἐμπεσεῖν
 6,4; 12,4. 32 εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος. Ἀναμνηθήκεσθε δὲ 15
 τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολ-
 1 κ 4,9. 33 λὴν ἀθλήσιν ὑπεμείνατε παθημάτων, τοῦτο μὲν
 ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο
 δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέν-
 Mt 8,20; 34 τες. καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ
 19,21,29. τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
 11,6. 35 προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσ-
 8,12. L 21,19. 36 σονα ὑπαρξίν καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν
 τὴν παρορησίαν ὑμῶν, ἣτις ἔχει μεγάλην μισθα-
 ποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν ἵνα τὸ
 θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
 γελίαν.
 25. Is 26,20. 37 ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον,
 Hb 2,3. ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονίσει·
 L 21,28. Jc 5,8. ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται,
 Hb 2,4. R 1,17. 38 καὶ ἐὰν ὑποστειληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου
 G 8,11. ἐν αὐτῷ.
 1 P 1,9. L 21,19. 39 ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμέν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ
 πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.
 8,14. 2 κ 5,7. 11 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγ- 16
 39. 2 μάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ γὰρ
 Gn 1. ■ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν
 κατηροῦσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ
 12,24. Gn 4,4. 4 ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. Πίστει
 Mt 23,35. πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν τῷ
 θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦν-

29 fin RW; 38 H δικ. [μου] 11,1 h υποστασις
 πραγματων, 4 H Καὶν

30 ανταπ. : + λεγει κυριος Am⁵ | παλιν : + οτι D
 33 θεατρ. : ονειδιζόμενοι D* 34 δεσμοις : δεσμοις Orig
 δεσμοις μου Nm⁵ | εαντ. : εαντοις Da pr εν 5 |
 υπαρξ. : + εν ουρανοις KLα⁵ 11,3 τα βλεπομενα Ka⁵

- 78 gratiae contumeliam fecerit? Scimus enim 30 Dt 32,35.36.
Ps 135,14.
R 12,19.
qui dixit: Mihi vindicta, et ego retribuam. Et
iterum: Quia iudicabit Dominus populum suum.
- 79 Horrendum est incidere in manus Dei viventis. 31 12,29.
Rememoramini autem pristinos dies, in quibus 32 6,4.
illuminati, magnum certamen sustinuistis pas-
sionum: et in altero quidem opprobriis, et 33 1 K 4,9.
tribulationibus spectaculum facti: in altero
autem socii taliter conversantium effecti. Nam 34 Mt 6,20;
19,21.29.
et vinctis compassi estis, et rapinam bonorum
vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscen-
tes vos habere meliorem, et manentem sub-
(27) 80 stantiam. Nolite itaque amittere confidentiam 35 11,6.
vestram, quae magnam habet remunerationem.
Patientia enim vobis necessaria est: ut volun- 36 6,12. L 21,19.
tatem Dei facientes, reportetis promissionem.
Adhuc enim modicum aliquantulum, 37 25. Is 26,20.
Hb 2,3.
L 21,28. Jc 5,8.
qui venturus est, veniet, et non tardabit.
- 81 iustus autem meus ex fide vivit. 38 Hb 2,4. R 1,17
G 3,11.
quòd si subtraxerit se, non placebit ani-
mae meae.
- 82 Nos autem non sumus subtractionis filii in 39
perditionem, sed fidei in acquisitionem animae
- 83 Est autem fides sperandarum substantia 11 3,14. 2 K 5,7.
rerum, argumentum non apparentium. In 2
hac enim testimonium consecuti sunt se-
- (28) 84 nes. Fide intelligimus aptata esse sae- 3 Gn 1.
cula verbo Dei: ut ex invisibilibus visibilia
85 fierent. Fide plurimam hostiam Abel, quàm 4 Gn 4,4.
Mt 23,35.
Cain, obtulit Deo, per quam testimonium
consecutus est esse iustus, testimonium

30 vindictam ~~30~~ | — et 1° | reddam |
iudicavit ~~AF~~ 31 incidere *F* 32 inluminatum *F* |
susten- ~~AF~~ 33 expectaculum *F* 34 suscipitis *F*¹ 36 ut |
et *F* 37, aliquantulumque ~~3~~ quantulum | tarda-
vit ~~AF~~ 39 — filii 11,1 sperandorum s., rerum
arg. n. parentum 2 haec *F* 4 fidem *F*¹

- perhibente muneribus eius Deo, et per illam
 Gn 5,24. 5 defunctus adhuc loquitur. Fide Henoch trans- 86
 latus est ne videret mortem, et non invenie-
 batur: quia transtulit illum Deus: ante trans-
 lationem enim testimonium habuit placuisse
 7,25; 10,35. 6 Deo. Sine fide autem impossibile est placere
 Deo. Credere enim oportet accedentem ad
 Deum quia est, et inquiringibus se remun-
 Gn 6,8,9. 7 rator sit. Fide Noe responso accepto de 87
 18—22; 7,1.
 R 4,20.
 R 3,22,24.
 Gn 12,1,4. 8 est, heres est institutus. Fide qui vocatur 88
 Abraham obedivit in locum exire, quem ac-
 cepturus erat in hereditatem: et exiit, nesciens
 3n 23,4; 26,3; 9 quo iret. Fide demoratus est in Terra repro-
 35,12. missionis, tamquam in aliena, in casulis habi-
 10 missionis eiusdem. Expectabat enim funda-
 menta habentem civitatem: cuius artifex, et
 Gn 17,19; 21,2. 11 conditor Deus. Fide et ipsa Sara sterilis vir- 89 (2)
 tutem in conceptionem seminis accepit, etiam
 praeter tempus aetatis: quoniam fidelem credi-
 R 4,19. 12 dit esse eum, qui repromiserat. Propter quod
 Gn 15,5; 22,17;
 32,13. et ab uno orti sunt (et hoc emortuo) tam-
 quam sidera caeli in multitudinem, et sicut
 arena, quae est ad oram maris, innumera-
 Ps 30,13. 13 bilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes 90
 1 Chr 29,15.
 Gn 23,4; 47,9.
 1 P 1,1; 2,11. isti, non acceptis repromissionibus, sed a
 longe eas aspicientes, et salutantes, et con-
 fitentes, quia peregrini, et hospites sunt

4 perhibentem *F* | illum *F* 5 Enoc *F* Enoch
 habebat 6 — est *[A]CF* — Deo | accedentem *F*
 | (qui) | fit 7 his | (— adhuc) | aptavit *bis scr. F* | heris *F*¹
 9 moratus | terram *F* 11 Sarra | sterel- *AF* | in |
 et *F* | conceptione *5* | — eum | promiserat 12 — et 1° *A*
 | sunt [ei] | — hoc *F* | horam *5* hora *F* 13 iusti *F*

τος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ δι' αὐτῆς
 ἀποθανῶν ἔτι λαλεῖ. Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ 5 Gn 5,24.
 μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ἠύρισκετο διότι μετέθη-
 κεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως με-
 μαρτύρηται εὐαρεστηκῆναι τῷ θεῷ· χωρὶς δὲ πί- 6 7,25; 10,35.
 στεως ἀδύνατον εὐαρεστηῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ R 10,14.
 τὸν προσερχόμενον [τῷ] θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς
 ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. Πίστει 7 Gn 6,8,9.
 χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, 18—22; 7,1.
 εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν Ps 87,29.
 τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, R 4,13.
 καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρο- R 3,22,24.
 νόμος. Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν 8 Gn 12,1,4.
 ἐξέλθειν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς
 κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ
 ἔρχεται. Πίστει παράκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγ- 9 Gn 28,4; 2
 γελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ 85,12.
 Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συνκληρονόμων τῆς ἐπαγ- 6,12,17.
 γελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμε- 10 Ap 21,14,15.
 λίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς
 ὁ θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς 11 Gn 17,19; 3
 καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν L 1,45.
 ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἠγγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.
 διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγενήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρω- 12 R 4,19.
 μένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει Gn 15,5; 22
 καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης 82,13.
 ἢ ἀναρίθμητος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι 13 89. Ps 89,1
 πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ Gn 23,4; 4
 πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ 49,18.
 ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοὶ εἰσιν ἐπὶ J 8,56.
 1 P 1,1; 2

4 h²¹ αὐτου τω θεω ² αὐτω του θεου ³ idem cij 5 RT
 ευηροστηκεναι 6 [τω] : W-T 11 h αυτη Σαρρα
 12 RT εγεννηθησαν 13 κομισ. : W λαβοντες

4 λαλειται Da5 5 μεταθεσ. : + αουτου Ka5
 8 ο καλ. AD* | τον τοπ. Ka5 11 Σαρρα : + στειρα D* :
 + στ. ουσα P : + η στειρα 37 | ηλικ. : + ετεκεν Ka5 13 προσ-
 δεξαμενοι A | ιδοντ. : + και πεισθεντες 5

- 14 τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν
 15 ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης
 ἐμνημόνευον ἀπ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν
 16 ἀνακάμψαι· νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ'
 ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς
 ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἠτοιμάσεν γὰρ
 17 αὐτοῖς πόλιν. Πίστει προσενήροχεν Ἄβρααμ τὸν
 Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν
 18 ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς δὲ ἐλαλήθη
 19 ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, λογισάμενος
 ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὄθεν
 20 αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἔκομίσαστο. Πίστει καὶ
 21 περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ
 τὸν Ἡσαΐ. Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον
 22 τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ
 τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσήφ τελευ-
 23 σεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει
 Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τριμηνον ὑπὸ τῶν πα-
 24 τέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἄστυον τὸ παιδίον, καὶ
 οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. Πίστει
 Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς
 25 θυγατρὸς Φαραώ, μᾶλλον ἐλόμενος συνκακου-
 χεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν
 26 ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος
 τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμὸν τοῦ Χρι-
 27 στοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.
 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν
 28 θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων
 ἐκαρτέρησεν. Πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν
 πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ

14 fin W, 15 T μνημονεuousιν 20 και 1° : [R]—T
 23 fin h^r+ πιστει μεγας γενομενος Μωυσης ανειλεν τον
 Αιγυπτιον κατανωων την ταπεινωσιν των αδελφων αυτου.

15 ἐξηλθον ΚΛαζ 19 εγειραι ΑΡ | δυναται Α
 23 διατ. : δογμα Α

- super terram. Qui enim haec dicunt, signifi- 14
cant se patriam inquirere. Et si quidem ipsius 15
meminissent de qua exierunt, habebant uti-
que tempus revertendi. nunc autem meliorem 16 Ex 3,8.
Mc 12,26.27.
appetunt, id est, caelestem. Ideo non con-
funditur Deus vocari Deus eorum: paravit
91 enim illis civitatem. Fide obtulit Abraham 17 Gn 22.
Jc 2,22.
Isaac, cum tentaretur, et unigenitum offerebat,
qui susceperat repromissiones: ad quem dic- 18 Gn 21,12.
tum est: Quia in Isaac vocabitur tibi semen:
arbitrans quia et a mortuis suscitare potens 19 R 4,17.
est Deus: unde eum et in parabolam accepit.
92 Fide et de futuris benedixit Isaac Iacob, et 20 Gn 27,28.29.
39.40.
93 Esau. Fide Iacob, moriens, singulos filiorum 21 Gn 48,15.16.
Gn 47,31.
Ioseph benedixit: et adoravit fastigium virgae
94 eius. Fide Ioseph, moriens, de profectioe 22 Gn 50,24.
filiorum Israel memoratus est: et de ossibus
95 suis mandavit. Fide Moyses, natus, occul- 23 Ex 2,2.
tatus est mensibus tribus a parentibus suis,
eo quòd vidissent elegantem infantem, et non
timuerunt regis edictum. Fide Moyses grandis 24 Ex 2,11.12.
factus negavit se esse filium filiae Pharaonis,
'magis eligens affligi cum populo Dei, quàm 25
temporalis peccati habere iucunditatem, mai- 26 Ps 89,51 s;
69,10.
13,13. 10,34.35.
ores divitias aestimans thesauro Aegyptiorum,
improperium Christi: aspiciebat enim in re- 27 Ex 2,15; 12,51.
munerationem. Fide reliquit Aegyptum, non ve-
ritus animositatem regis: invisibilem enim tam- 28 Ex 12,12.13.
quam videns sustinuit. Fide celebravit pascha,
et sanguinis effusionem: ne qui vastabat

13 supra 15 illius

16 repetunt *F* | caelestis *F*

17 in quo *S* | susceperat *F*

19 parabola 20 Isac *F* 23 elig- *LA*

25 — peccati *F* 26 thensauros *F*

27 reliquid *LA F* | sustenuit *F*

- Ex 14,22.27. 29 primitiva, tangeret eos. Fide transierunt Mare 96
 rubrum tamquam per aridam terram: quod
 Jos 6,20. 30 experti Aegyptii, devorati sunt. Fide/ muri 97
 Jericho corruerunt, circuitu dierum septem.
 Jos 2,11.12;
 6,17.23. 31 Fide Rahab meretrix non periit cum incredulis, 98
 Jc 2,25. 32 excipiens exploratores cum pace. Et quid 99
 Jud 6,11; 4,6; 15,20; 12,7. 32 adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enar-
 Act 3,24. rantem de Gedeon, Barac, Samson, Iephte,
 Jud 14,6. 33 David, Samuel, et Prophetis: qui per fidem
 1 Sm 17,34.35. vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti
 Dn 6,23. sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum,
 Dn 3,23—25. 34 'extinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem
 1 Rg 17,23 35 sunt in bello, castra verterunt exterorum: ac-
 2 Rg 4,36. ceperunt mulieres de resurrectione mortuos
 2 Mcc 6, 18—7,42. suos: alii autem distenti sunt non suscipien-
 Jr 20; 37; 88. 36 surrectionem. Alii vero ludibria, et verbera
 2 Chr 24,21. 37 experti, insuper et vincula, et carceres: lapi-
 dati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione
 gladii mortui sunt, circuierunt in melotis, in
 pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti:
 38 'quibus dignus non erat mundus: in solitudini-
 bus errantes, in montibus, et speluncis, et in
 13. 39 cavernis terrae. Et hi omnes testimonio fidei
 40 probati, non acceperunt repromissionem, ¹Deo
 pro nobis melius aliquid providente, ut non
 sine nobis consummarentur.
 12 Ideoque et nos tantam habentes im-100 (3)

10,36. R 7,21.
 1 K 9,24.

30 Hiericho | ruerunt | circumiti A circuiti F²
 31 Raab | peribit A¹ | fin + et alia via eiciens F²
 32 deficit F² | Baruc A | Sampson F | Iepthae I
 laetae F² lepta F² Iepthe | et Samuhel 33 devi-
 cerunt 34 extinx- IAF | effugaverunt S 35 m. suos
 [filios] | accipientes (?) F² 37 — secti sunt F¹ |
 circumierunt 38 et in m. IF² et m. |
 et in sp. F² 39 hii F | testimonium A 40 ut ne
 12,1 tantum A

πρωτότοκα θίγη αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν 29 Ex 14,22.27.
 ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἧς πείραν
 λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. Πίστει τὰ 30 Jos 6,20.
 τείχη Ἰερεικῶ ἔπесαν κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέ-
 ρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς 31 Jos 2,11.12;
 ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' 6,17.28.
 εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείπει με γὰρ 32 Jd 6,11; 4,6;
 διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεῶν, Βαράκ, Σαμ- 15,20; 12,7.
 ψῶν, Ἰεφθάε, Δαυεὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν Act 3,24.
 προφητῶν, οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι- 13,22.
 λείας, ἠργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγε- 33 Jd 14,6.
 λιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν 1 Sm 17,34.35.
 πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρης, ἐδυναμώθησαν Dn 6,25.
 ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, 34 Dn 3,28—25.
 παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτριῶν. ἔλαβον γυναῖκες R 4,19 s.
 ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ 35 1 Rg 17,28.
 ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρω- 2 Rg 4,36.
 σιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι 2 Mcc 6,
 δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι 18—7,42.
 δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθη- 36 Jr 20; 87; 98.
 σαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον, 37 2 Chr 24,21.
 περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, Mt 23,37.
 ὕστεροῦμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ Ascensio
 ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ Jes 5,11 ss.
 ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς.
 Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως 39 2. 13.
 οὐκ ἔκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ θεοῦ περὶ 40
 ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς
 ἡμῶν τελειωθῶσιν.

17 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περι-12 10,36. R 7,31.
 1 K 9,24.
 1 T 6,12.

33 W εἰργασαντο 34 fin T. 35 h, MSS⁴ γυναικας 37 hR
 ἐπρισθ., ἐπειρασθ. h⁸¹ ἐπρισθ. * idem cjj * ἐπειρασθ. * cjj ενε-
 πρησθησαν, ἐπρισθ. * cjj ἐπειρωθησαν (επηρ.), ἐπρισθ. |
 Η αιγιοις 38 Η κοσμος επι | επι : h εν

29 — γης KLa⁵ 32 B. τε και Σ. και Ka⁵ 39 τας
 επαγγελιας A80

κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν ἐδπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχουμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,

2,10. Ps 110,1.
Mt 25,21.

2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας,

Nu 16,37 Lxx.
L 2,84.
G 6,9.

3 ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηχότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν ἀντιλογία, ἵνα μὴ

10,32—36.

4 κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. Οὐπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν

Prv 8,11.12.

5 ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἣτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται·

υἱέ μου, μὴ ὀλιγῶρει παιδείας κυρίου,

μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·

Ap 8,19.

6 ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει,

μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

7 εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ,

Ps 78,14.15.

8 εἰ δὲ χωρὶς ἔστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγονάσιν

Nu 16,22.

9 πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοὶ ἔστε. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησό-

10 μεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαιδεύον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ

3 K 4,17.18.
Jc 3,18.

11 μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα μὲν παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὅστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

3 K εαυτους

5.7.8.11 T παιδι-

7 W υπομενετε.

11 h⁸¹ + μεν 1° + : hW δε h⁸² -

4 ουπω γαρ D*La
γαρ : + εστιν Daζ

5 - μου D*37

7 εις : ει 5 |

- positam nubem testium, deponentes omne pondus, et circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: aspicientes in Auctorem fidei, et consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, qui talem sustinuit a peccatoribus adversum semetipsum contradictionem: ut ne fatigemini, animis vestris deficientes. Nondum enim usque ad sanguinem restitistis, adversus peccatum repugnantes: et obliterati estis consolationis, quae vobis tamquam filiis loquitur, dicens:
- 102 Fili mi, noli negligere disciplinam Domini: neque fatigeris dum ab eo argueris.
Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit.
- 103 In disciplina perseverate. Tamquam filiis vobis (31) offert se Deus: * quis enim filius, quem non corripit pater? Quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo 104 adulteri, et non filii estis. Deinde patres quidem carnis nostrae, eruditores habuimus, et reverebamur eos. non multo magis obtemperabimus Patri spirituum, et vivemus? Et illi quidem in tempore paucorum dierum, secundum voluntatem suam erudiebant nos: hic autem ad id, quod utile est in recipiendo 105 sanctificationem eius. Omnis autem disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii, sed moeroris: postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam, reddet iustitiae.
- 2,10. Ps 110,1.
Mt 26,21.
- Nu 16,37 Lxx.
I. 2,34.
G 6,9.
- Prv 3,11,12.
- Ap 3,19.
- Ps 73,14,15.
- Nu 16,22.
- 2 K 4,17,18.
Jc 3,17.

1 — ad 2 autorem *F*² | sustinuit *F* confusionem *F*
 | adque *F* | sedit 3 semet ipsos 4 — enim |
 adversum 5 consolationes *F* 7 disciplinam *F* |
 perseverantem *F*¹ | — se 9 > hab. erud. |
 — eos | — non *A*¹ | multos *F*¹ | obtemperavimus *A*
 —perav. *F* 11 mer. *A* maer. | reddidit *A* reddit

- Is 35,3. 12 Propter quod remissas manus, et soluta ge- (32)
 Prv 4,26 Lxx. 13 nua, erigite, ¹ et gressus rectos facite pedibus
 Ps 34,15. 14 autem sanetur. Pacem sequimini cum om- 106
 Mt 5,8. R 12,18. 2 T 2,22. nibus, et sanctimoniam, sine qua nemo vide-
 Dt 29,17 Lxx. 15 bit Deum: contemplantes nequis desit gratiae
 Act 8,23. Dei: nequa radix amaritudinis sursum germi-
 Gn 25,33.34. 16 nans impediatur, et per illam inquinentur multi.
 Gn 27,30-40. 17 Ne quis fornicator, aut profanus ut Esau: 107
 Ex 19,12.16.18. 18 qui propter unam escam vendidit primitiva
 Dt 4,11. sua: scitote enim quoniam et postea cupiens (33)
 hereditare benedictionem, reprobatus est: non
 Ex 19,16.19; 20,19. 19 enim invenit poenitentiae locum, quamquam
 Dt 5,23. accessistis ad tractabilem montem, et accen-
 Ex 19,13. 20 sibilem ignem, et turbinem, et caliginem, et
 Dt 9,19. 21 procellam, ¹ et tubae sonum, et vocem verbo-
 Ap 14,1. G 4,26. 22 rum, quam qui audierunt, excusaverunt se, ne
 Ap 21,2. 20 eis fieret verbum. Non enim portabant quod 109
 Ap 5,11. 21 dicebatur: Et si bestia tetigerit montem, la-
 L 10,20. 22 pidabitur. Et ita terribile erat quod videbatur.
 Moyses dixit: Exterritus sum, et tremebundus.
 Ap 14,1. G 4,26. 22 Sed accessistis ad Sion montem, et civitatem
 Ap 21,2. Dei viventis, Ierusalem caelestem, et multorum
 Ap 5,11. millium Angelorum frequentiam, ¹ et Ecclesiam
 L 10,20. 23 primitivorum, qui conscripti sunt in caelis, et
 iudicem omnium Deum, et spiritus iustorum
 9,15. 11,4. 24 perfectorum, et testamenti novi mediatorum
 Gn 4,10. Iesum, et sanguinis aspersionem melius lo-
 1 P 1,2. quentem quam Abel. Videte ne recusetis lo- (34)
 2,2; 10,28.29. 25 quentem. * Si enim illi non effugerunt, recusantes 110
 eum, qui super terram loquebatur: multo magis

13 gressos *F* | — quis 14 sanctimonia *A* |
 dominum 15 (nequid) 18 — montem | accessi-
 bilem *g* 20 Etsi *l* 21 et, *CA* | dicebatur *F*² (, pro.)
 22 accesistis *F* | Hierus- | frequentiae 23 ecclesia-
 rum *A* | spiritum *g* 24 sparsionem

- 18 Διὸ τὰς παραιμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα 12 Is 35,3.
 γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιάς ὀρθὰς ποιεῖτε 13 Prv 4,28 LXX
 τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χολὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ
 δὲ μᾶλλον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ 14 Ps 34,15.
 τὸν ἀγιασμόν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον, Mt 5,8. R 12,1
 ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος 15 Dt 29,18 LXX
 τοῦ θεοῦ, μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῆ Act 8,23.
 καὶ διὰ ταύτης μανθῶσιν οἱ πολλοί, μὴ τις 16 Gn 25,83,84.
 πόρονος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαΐ, ὃς ἀντὶ βρώσεως
 μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ἴστε γὰρ 17 Gn 27,30—40.
 ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλο-
 γίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ
 εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρῶν ἐκζητήσας αὐτήν.
 19 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυ- 18 Ex 19,12,13,14
 μένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυνέλλῃ¹ καὶ 19 Ex 19,12,19;
 σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαν- 20 Dt 5,23.
 τες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·
¹ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν θηρίον 20 Ex 19,13.
 θίγγῃ τοῦ ὄρου, λιθοβοληθήσεται· καί, οὕτω φο- 21 Dt 9,19.
 βερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· ἔκφο-
 βός εἰμι καὶ ἔντρομος· ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών 22 Ap 14,1. G 4,5
 ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπου- Ap 21,2.
 ρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει¹ καὶ ἐκ- Ap 5,11.
 κλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, 23 L 10,20; 18,
 καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων 24 T 4,8. Ap 6,
 τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτη Ἰησοῦ, 24 8,6; 9,15. 11
 καὶ αἵματι θαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ Gn 4,10.
 τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λα- 1 P 1,2.
 λοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς 25 2,2; 10,28,29
 παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον

13 h ποιησατε 15 K δι αυτης 16 RT απεδοτο
 17 TiW απεδοκιμασθη· 19 K— μη 21 W ουτως
 | εντρ.: h εκτρομος 22 hT αγγελων πανηγυρει, W αγγε-
 λων, πανηγυρει, 23 W κριτη,

15 — οι Daς 18 ψηλαφ.: + ορει Daς 19 προσ-
 θειναι A 20 fin + η βολιδι κατατοξενθησεται ζ 22 — και
 1° D* 24 τον : το L 25 εφυγον Kaς

- Hg 2,6. 26 ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· οὐ ἡ
 Jdc 5,4.5. φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται
 114,7; 68,9. λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν
 Ps 96,9—11. 27 ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ δηλοῖ τὴν
 τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πεπονημένων, ἵνα
 9,14. Ph 3,8. 28 μείνη τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον
 L 1,74. παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν
 εὐαρέστως τῷ θεῷ, μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους·
 Is 33,14. 29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων.
 Dt 4,24; 9,3. 132 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ¹ τῆς φιλοξενίας μὴ ²⁰
 18,34. 2P 1,7. ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες
 12,18. 1P 4,9. 3 ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς
 n 18,3; 19,2,3. συνδεδεμένοι, τῶν κακουχομένων ὡς καὶ αὐτοὶ
 10,34; 11,37. 4 ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ
 Mt 25,96. ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνος γὰρ καὶ μοιχοὺς κρι-
 E 5,5. νεῖ ὁ θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι
 Dt 81,6,8. τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἰρηκεν· οὐ μὴ σε ἀνῶ
 1,5. 1T 6,6. οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω· ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς
 Ps 118,6. λέγειν·

κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι·

τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

17. 24. 7 Μνημονεύετε τῶν ἠγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλά-
 4,16; 10,18. λησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦν-
 1 K 8,11. 8 πίστιν. Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ
 Ap 1,17. 9 αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς ποικίλαις ²¹
 4,14. 2K 1,21. καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι
 R 14,17. 7,18; 9,9 s. βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς
 8,4.5. 10 οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες. ἔχομεν θυ-
 σιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ

25 h ουρανον 27 H δέ | H [την] 28 W λατρευομεν
 | HR θεω μετα 13,5 T εγκαταλειπω 8 HR αυτός,
 9 h περιπατησαντες 10 H [εξουσιαν]

26 σειω DKas 28 εχομεν NKP | δεους : αιδους MPa
 13,4 γαρ : δε Oas 6 ον : pr και A Das 8 fin + αμην D*
 9 περιφερεσθε KLas

- nos, qui de caelis loquentem nobis avertimus.
 cuius vox movit terram tunc: nunc autem 26 Ug 2,6.
- 111 repromittit, dicens: Adhuc semel: et ego mo-
 vebo non solum terram, sed et caelum. Quod 27
- 112 autem, Adhuc semel, dicit: declarat mobili-
 um translationem tamquam factorum, ut maneant
 ea, quae sunt immobilia. Itaque regnum im- 28
 mobile suscipientes, habemus gratiam: per
 quam serviamus placentes Deo, cum metu et
 reverentia. Etenim Deus noster ignis con- 29
 sumens est. Is 33,14.
 Dt 4,24; 9,3.
- 113 Charitas fraternitatis maneat in vobis. 13 J 13,34. 2 P 1,7.
 Et hospitalitatem nolite oblivisci, per hanc enim 2
 latuerunt quidam, Angelis hospitio receptis. R 12,13. 1 P 4,9.
 Gn 18,3; 19,2.3.
- (35) Mementote victorum, tamquam simul victi: 3
 et laborantium, tamquam et ipsi in corpore
 114 morantes. Honorabile connubium in omnibus, 4
 et thorus immaculatus. Fornicatores enim, et
 adulteros iudicabit Deus. Sint mores sine 5
 115 avaritia, contenti praesentibus: *ipse enim dixit: Dt 31,6.8.
 Non te deseram, neque derelinquam. ita ut Jos 1,5. 1 T 6,6.
 6 Ps 118,6.
 confidenter dicamus:
- Dominus mihi adiutor: non timebo
 quid faciat mihi homo.
- 116 Mementote praepositorum vestrorum, qui 7
 vobis locuti sunt verbum Dei: quorum intuentes 17. 1 K 4,16.
- 117 exitum conversationis, imitamini fidem. Iesus 8
 1 K 3,11.
 Ap 1,17.
- (36) Christus heri, et hodie: ipse et in saecula. Doc- 9
 118 trinis variis, et peregrinis nolite abduci. Opti- E 4,14. 2 K 1,21.
 mum est enim gratia stabilire cor, non escis: quae R 14,17.
- 119 non profuerunt ambulanti- bus in eis. Habemus 10 8,4,5.
 altare, de quo edere non habent potestatem, qui

25 (caelo) | avertimur 26 nunc | modo | — et 1°
 28 immobilem F¹ 29 consummens A¹
 13,1 — in vobis 2 placuerunt ~~2~~F 4 co-
 nub- | tor- | iudicavit F 6 adiut. est | : q. f. m. homo? A
 8 — in A¹ 9 > enim est | stabiliri | inambulanti- bus CA

- Lv 16,27. 11 tabernaculo deserviunt. Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in Sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra. Propter quod et Iesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum 120
- Mt 21,30. J 9,22. 12 tra castra. Propter quod et Iesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum 120
- 11,26; 12,2. 13 portam passus est. Exeamus igitur ad eum 120
- 11,10; 12,22. 14 extra castra, improperium eius portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus. Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo, idest, fructum laborum confitentium nomini eius. Beneficentiae autem, et communionis nolite oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus.
- Lv 7,12. 2 Chr 29,31. Ps 50,14,23. Is 57,19. Hos 14,3. Ph 4,18. 15 futu- ram inquirimus. Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo, idest, fructum laborum confitentium nomini eius. Beneficentiae autem, et communionis nolite oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus.
- 1 Th 5,12. Ez 3,18. 17 Obedite praepositis vestris, et subiaccete eis. 121 (Ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, et non gementes: hoc enim non expedit vobis.
- 2 K 1,12. Act 24,16. 18 Orate pro nobis: * confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene
- 19 volentes conversari. Amplius autem deprecor vos hoc facere, quò celerius restituar vobis.
- Is 63,11. Zch 9,11. 1 Th 5,23. 1 P 2,25. 20 Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis pastorem magnum ovium, in sanguine testamenti aeterni, Dominum nostrum Iesum Christum, aptet vos in omni bono, ut faciatis eius voluntatem: faciens in vobis quod placeat coram se per Iesum Christum: cui est
- 21 gloria in saecula saeculorum. Amen. Ro- go autem vos fratres, ut sufferatis verbum solatii. Etenim perpaucis scripsi vobis.
- Jc 1,21. 22

12 — per *F* 14 futura *F* 16 beneficentiae *CA*

17 subiaccete *F* 18 habemus: *ſ*, *W* 19 ut quo

20 (— nostrum) | — Christ.

21 (perficiat) | > vol. eius | — in 2° *A* | placuit *F* |

— est | — Amen *F*

22 (— autem) | — ut *A*

τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων 11 Lv 16,27.
 τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρ-
 χιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς
 παρεμβολῆς. διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ 12 Mt 21,39.
J 9,22.
2 K 5,21.
 ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν.
 τοίνυν ἐξερχόμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμ- 13 11,26; 12,2.
 βολῆς τὸν ὄνειδισμόν αὐτοῦ φέροντες· οὐ γὰρ 14 11,10; 12,22.
 ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
 ἐπιζητοῦμεν. Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν 15 Lv 7,12.
2 Chr 29,31.
Ps 50,14.23.
Is 57,19.
Hos 14,3.
 αἰνέσεως διὰ παντός τῷ θεῷ, τοῦτ' ἐστὶν καρπὸν
 χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ 16 Ph 4,18.
 εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύ-
 ταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. Πείθεσθε 17 1 Th 5,12.
Ez 8,18.
7. 24.
 τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ
 ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον
 ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ
 μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.
 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι 18 2 K 1,12.
Act 24,16.
 καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλον-
 τες ἀναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ 19
 τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχειον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.
 22 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν 20 Is 68,11.
Zch 9,11.
Is55,3; 68,11ss.
Lxx. Jr82,40.
Ez87,26. J10,12.
1 Th 5,23.
1 P 2,25.
 τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι
 διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ἵκατ- 21
 αρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι
 τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον
 ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς
 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Παρακαλῶ δὲ 22 10,25; 11,32.
Je 1,21.
Act 13,15.
 ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρα-
 κλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.

15 οὖν : [R]—℔ 19 RT ταχιον 21 παντι : R+
 [εργω] | ποιων : hW pr αυτω h^{s1} pr αυτος ² idem cij
 22 h ανεχεσθαι

17 αποδωσονται περι υμων D* 20 Ιησουν Χριστον D*17a
 21 εργω και λογω αγαθω A | ημιν : υμιν ACPaς

- 23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυ-
 μένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχειον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.
 7. 17. 24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ
 πάντας τοὺς ἀγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ
 τῆς Ἰταλίας.
 25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

23 RT ταχιον

25 υμων : hR+ αμην

---

23 — ημων ΚΡαζ

25 υμων : των αγιων D*

Subscriptio: εγραφη απο Ρωμης ελ απο Ιταλιας (ελ Αθηνων)
 δια Τιμοθεου

Cognoscite fratrem nostrum Timotheum di- 23
missum: cum quo (si celerius venerit) vide-
bo vos.

125 Salutate omnes praepositos vestros, et 24
omnes sanctos. Salutant vos de Italia fratres.

Gratia cum omnibus vobis. Amen. 25

---

23 vobis demissum *F*

24 — fratres

25 — Amen *F*

Subscr. [Exp. ad Hebraeos feliciter: seq. epist.
sancti Iacobi *F*] ¶ Explicit ad Hebraeos

EPISTOLA CATHOLICA

BEATI IACOBI APOSTOLI.

- 1 IACOBUS Dei, et Domini nostri Iesu¹⁾
 Christi servus, duodecim tribubus, quae sunt
 in dispersione, salutem.
- 2 Omne gaudium existimate fratres mei,
 3 cum in tentationes varias incideritis: scientes
 quòd probatio fidei vestrae patientiam opera-
 4 tur. Patientia autem opus perfectum habet:
 ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes.
- 5 Si quis autem vestrum indiget sapientia, po-
 stulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, et
 6 non improperat: et dabitur ei. Postulet autem
 in fide nihil haesitans: qui enim haesitat, si-
 milis est fluctui maris, qui a vento movetur
 7 et circumfertur. non ergo aestimet homo ille
 8 quòd accipiat aliquid a Domino. Vir duplex
 2,5. 9 animo inconstans est in omnibus viis suis. Glo-
 rietur autem frater humilis in exaltatione sua:
 10 dives autem in humilitate sua, quoniam sicut
 1s 40,6.7. 11 flos foeni transibit: exortus est enim sol cum
 ardore, et arefecit foenum, et flos eius decidit,
 et decor vultus eius deperit: ita et dives in

Inscr. [Epistulae Catholicae A] Epistula Sancti
 Iacobi [Apost.] ¶ (*qui Epp. Cath. inter Act. et Epp. Paul.
 habet*) Incipit Epistula Iacobi | Cath.] Canonica §

1,1 tribus *F*¹ 2 temptationibus variis 4 — autem
 [¶]A | habeat 5 sapientiam | affluenter *F*² 6 en. |
 autem *F*³ | (temptati m. quae) 7 (accipiet) 8 duplici
 ¶*F*⁴ | animo , | — est 9 (exultatione)

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

1 Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦ- 1 1 P 1,1.
 λος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ Act 15,28.
 χαίρειν.

Πᾶσαν χαρὰν ἠγάσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν 2 R 5,3-5.
 πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι 3 1 P 1,8.
 τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπο-
 μονήν. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τελειῶν ἐχέτω, ἵνα 4 Mt 5,48.

ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροί, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ 5 Prv 2,3-6.
 τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ μὴ ὄνειδί- Mt 7,7.

ζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, 6 Mc 11,24.
 μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν

κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ὀπιζομένῳ,
 μὴ γὰρ οἴσεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμνεται 7
 τι παρὰ τοῦ κυρίου, ἄνηρ διψυχὸς, ἀκατάστατος 8
 ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχᾶσθε δὲ ὁ 9 2,5.

ἀδελφός ὁ ταπεινός ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλου- 10 1 P 1,24.
 σιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρ- P 1,17.

του παρελεύσεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν 11 Is 40,8,7.
 τῷ καύσῳ καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος
 αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου
 αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς

Inscriptio: H pr επιστολαι καθολικαι et indicem et — επιστολη
 1,6 R πιστει μηδεν 7.8 K κυριου ανηρ 9 ο 1^ο: [H]

1,3 δοκιμον 28a 5 μη: ουκ K1a 7 — τι να
 8 ανηρ: + γαρ 33 9 — ο 1^ο B 10 ταπ.: πιστει 137
 11 — αυτου 1^ο 69 2^ο B

- 2,5. Dn 12,12. 12 πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος ἀνὴρ
 R 8,28. 2 T 4,8. 1 P 5,4. δὲ ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δοκιμὸς γενόμενος,
 1 K 2,9; 9,25. ἁμαρτάνεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο
 Ap 2,10. 13 τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μὴδεὶς πειραζόμενος λε-
 γέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπει-
 ραστός ἐστὶν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.
 R 7,7.8. 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας
 R 7,10. 15 ἐξερχόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία
 συλλαβοῦσα τικτεῖ ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀπο-
 G 6,7. 16 τελεσθεὶσα ἀποκτείνει θάνατον. (Μὴ πλανᾶσθε, 2
 1 J 1,5. 17 ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ
 Mt 7,11. πᾶν δῶρημα τελειῶν ἄνωθεν ἐστὶν καταβαίνον
 J 3,3.27. 3,15.17. ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φῶτων, παρ' ᾧ οὐκ ἐνὶ
 J 1,18. 18 παραλλαγῇ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεὶς
 1 P 1,23. ἀπεκένθησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
 Ap 14,4. ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
 Eccl 7,9. 19 Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς 22
 Sir 5,18. ἄνθρωπος ταχύς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδύς εἰς τὸ
 E 4,26. 20 λαλῆσαι, βραδύς εἰς ὀργήν· ὀργὴ γὰρ ἀνδρός
 Kol 3,8. 21 δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. οἷο ἀποθεμένοι
 1 P 2,1. πᾶσαν ὀνηρίαν καὶ περιουσίαν κακίας ἐν πρᾶ-
 τῇ δεξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον
 Mt 7,26. 22 σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λό-
 R 2,18. γου, καὶ μὴ ἀκροαταὶ μόνον παραλογιζόμενοι
 3,6. 23 ἑαυτούς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ
 οὐ ποιητὴς, οὗτος εἰσὶν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ
 24 πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατε-
 νόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως
 2,12. R 8,2. 25 ἐπελάθθητο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον
 J 13,17.
 1 P 1,12.

14 W πειραζεται, 15 HR αποκτει 17 H εστιν,
 18 αυτου : h εαυτου 21 W πραυτητι, 22 T μονον ακροαται

12 ανθρωπος A70a | επηγγ. : + ο κυριος KLa5 13 απο :
 υπο N 16 μηδε 13 17 κατερχομενον 27a | απο : παρα
 Ka | αποσκιασματος N*B 19 ιστε : ωστε ei - δε KLa5
 20 ου κατεργαζεται C*Ka5 21 πραυτ. : + σοφιας P |
 υμων : ημων La 22 λογου : νομου C²38a, ii 23 83a

- 2 itineribus suis marcescet. Beatus vir, qui 12 Dn 12,12.
2 T 4,8.
1 P 5,4.
1 K 9,25.
Ap 2,10.
suffert tentationem: quoniam cum probatus
fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit
Deus diligentibus se. Nemo cum tentatur, 13
dicat quoniam a Deo tentatur: Deus enim in-
tentator malorum est: ipse autem neminem
tentat. Unusquisque vero tentatur a concupi- 14 R 7,7,8.
scentia sua abstractus, et illectus. Deinde 15 R 7,10.
concupiscentia cum conceperit, parit pecca-
tum: peccatum vero cum consummatum fuerit,
3 generat mortem. Nolite itaque errare fratres 16
mei dilectissimi. Omne datum optimum, et 17 1 J 1,5.
Mt 7,11.
J 3,8.
3,15,17.
omne donum perfectum desursum est, de-
scendens a Patre luminum, apud quem non
est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.
Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis, ut 18 J 1,13.
1 P 1,23.
Ap 14,4.
simus initium aliquod creaturae eius. 19 Ecc 7,9.
Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem
omnis homo velox ad audiendum: tardus autem
ad loquendum, et tardus ad iram. Ira enim 20 E 4,26.
4 viri, iustitiam Dei non operatur. Propter quod 21 Kol 3,8.
1 P 2,1.
abiicientes omnem immunditiam, et abun-
dantiam malitiae, in mansuetudine suscipite
insitum verbum, quod potest salvare animas
vestras. Estote autem factores verbi, et non 22 Mt 7,26.
auditores tantum: fallentes vosmetipsos. Quia 23 R 2,13.
si quis auditor est verbi, et non factor:
hic comparabitur viro consideranti vultum
nativitatis suae in speculo: consideravit enim 24
se, et abiit, et statim oblitus est qualis
fuerit. Qui autem perspexerit in legem 25 2,12. R 8,2.
J 13,17.

11 marcescit *F* 12 quon.] quia 13 quia *F*

15 dehinc *A* dein | concup. [sua]

18 — enim | > aliq. init. *A*

19 dilecti 21 (suscipe) | verb. dei *A*

24 en.] autem *F*

25 lege perfectae & lege p-a

perfectam libertatis, et permanserit in ea, non auditor obliviosus factus, sed factor operis: Ps 34,14. 26 hic beatus in facto suo erit. Si quis autem 5 putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana 27 est religio. Religio munda, et immaculata apud Deum et Patrem, haec est: Visitare pupillos, et viduas in tribulatione eorum, et immaculatum se custodire ab hoc saeculo.

1 K 2,8. 2 Fratres mei, nolite in personarum accep- 6
tione habere fidem Domini nostri Iesu Christi
II 10,25. 2 gloriae. Etenim si introierit in conventum
vestrum vir aureum anulum habens in veste
3 candida, introierit autem et pauper in sordido
habitu, et intendatis in eum, qui indutus est
veste praeclara, et dixeritis ei: Tu sede hic
bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic; aut
4 sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos, et facti estis iudices
1 K 1,56
L 12,51. 5 cogitationum iniquarum? Audite fratres mei
dilectissimi, nonne Deus elegit pauperes in
hoc mundo, divites in fide, et heredes regni,
6 quod repromisit Deus diligentibus se? Vos
autem exhonorastis pauperem. Nonne divites
per potentiam opprimunt vos, et ipsi trahunt
7 vos ad iudicia? Nonne ipsi blasphemant bonum
I.V 19,18. 8 nomen, quod invocatum est super vos? Si ta- 7
men legem perficitis regalem secundum Scrip-

25 — in ea **ICF** | (— factus) 26 [et] non

27 Relig. autem **A** | (dominum) | — et 4°

2,1 acceptionem **F**

2 conventu (conspectu) vestro | anulum

3 — in [**I**]**F** | — ei | ista **F**¹ | scabillo **IAF**

5 promisit 6 adtrahunt **A**

7 b. nom. Christi **F**³

τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμεινάς, οὐκ ἀκροατῆς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητῆς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. Εἰ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν ἑαυτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν ἑαυτοῦ, τούτου ματαίος ἢ θρησκεία. θρησκεία καθαρά καὶ ἀμιαν-
 26 Ps 34,14.
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

3 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε 2 1 K 2,8.
 τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς
 4 ὁδοῦ. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν 2 H 10,26.
 ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ
 5 δὲ καὶ πτωχὸς ἐν οὐπάρα ἑσθῆτι, ἐπιβλέψητε δὲ 3
 6 ἐπὶ τὸν φόροντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ
 εἰπητε· σὺ καθὼς ὡδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ
 7 εἰπητε· σὺ σιγῆσι ἐκεῖ ἢ καθὼς ὑπο τὸ ὑποποδιόν
 8 μου, οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ 4
 9 διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου 5 1,12.
1 K 1,26; 2,9.
L 12,21; 8,20.
 ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελεξάτο τοὺς πτωχοὺς
 10 τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους
 11 τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐ-
 12 τόν; Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ 6
 13 πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλ-
 14 κουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλάσφη- 7
 15 μοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τοῦ ἐπικληθῆν ἐφ' ὑμᾶς;
 16 εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν κατὰ τὴν γρα- 8 Lv 19,18.

26 R θρησκός | εαυτου bis : hRT αυτου | T θρησκια
 27 T θρησκια | T- τω 2,1 h Χριστου, | H δοξης; 3 επιβλ.
 δε : RT και επιβλ. | εκει : K post η καθου 4 ου
 διεκρ... πονηρων; ; h διεκρ... πονηρων. 6 υμων : T υμας

25 ουκ : pr ουτος KLa5 26 ει δε CPa | ειναι : +
 εν υμιν KLa5 27 θρησκεια γαρ A70a | θεω πατρι 99a
 2,1 της δοξης : ante του κυριου 69a - 13 2 εις : +
 την AKa5 3 υπο : επι B³P13a pr ωδε NKa5 | υποποδ. :
 + των ποδων A13 4 και ου KLa5 5 του κοσμου KLa5
 | βασιλ. : επαγγελιας N^{*}A 7 ουκ : και A13

- φῆν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν,
 Dt 1,17. 9 καλῶς ποιεῖτε· εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἀμαρ-
 τίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς
 Mt 5,19. G 3,10. 10 παραβάται. ὅστις γὰρ ὄλον τὸν νόμον τηρήσῃ,
 Ex 20,18,14. 11 πταισῇ δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος, ὁ γὰρ
 Dt 5,17 s. εἰπὼν· μὴ μοιχεύσῃς, εἶπεν καὶ· μὴ φονεύσῃς· εἰ
 δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης
 1,25. 12 νόμου. οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ
 Mt 5,7; 18,29,34; 25,45,46. 13 νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ἡ γὰρ
 κριεὶς ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος κατακαυ-
 Mt 7,21; 21,29. 14 χᾶται ἔλεος κρισεως. Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί 44
 μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ;
 15 μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; ἕαν ἀδελφὸς
 ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπομένοι τῆς
 1 J 3,17. 16 ἐφημέρου τροφῆς, εἶπη δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν·
 Jdc 18,8. ὀπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε,
 μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτηδεῖα τοῦ σώματος,
 17 τί τὸ ὄφελος; οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ
 G 5,8. 18 ἔργα, νεκρά ἐστὶν καθ' ἑαυτήν. ἄλλ' ἔρῃ τις·
 σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν
 πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγὼ σοι δεῖξω ἐκ
 Mc 5,7. 19 τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. σὺ πιστεύεις ὅτι εἰς
 ἐστὶν ὁ θεός; καλῶς ποιεῖς; καὶ τὰ δαιμόνια
 20 πιστεύουσιν καὶ φοβίσσουσιν. θέλεις δὲ γνῶναι,
 ὦ ἄνθρωπε κενε, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
 Gn 22,9,10,12. 21 ἀργή ἐστίν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων
 H 11,17. ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ
 22 τὸ θυσιαστήριον; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει
 τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις

14,16 H— το 18 εχεις : h; | εχω : H. 19 εις
 εστιν ο θεος (R·T;) : H εις θεος εστιν; hW εις ο θεός
 εστιν; 22 T συνεργει | H αυτου και

11 ειπας A | εγενου A13 | αποστατης A 13 αυλεως
 La5 | κατακαυχασθω A13a + δε A13a 15 εαν δε
 ADpl5 | λειπ. : + σων ALm5 16 και ειπη A13a
 18 — σου 68 | χωρις : εκ KLM5 | εργων 10 : + σου CKa5 |
 < μου latt | πιστ. : + μου AKm5 20 αργη : νεκρα 8Apl5

- turas: Diliges proximum tuum sicut teipsum: bene facitis: ¹ si autem personas accipitis, peccatum operamini, redarguti a lege quasi transgressores. Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus. Qui enim dixit, Non moechaberis, dixit et, Non occides. Quòd si non moechaberis, occides autem, factus es transgressor legis. Sic loquimini, et sic facite sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Iudicium enim sine misericordia illi, qui non fecit misericordiam: superexaltat autem misericordia iudicium. Quid proderit fratres mei si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater, et soror nudi sint, et indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis: Ite in pace, calefacimini et saturamini: non dederitis autem eis, quae necessaria sunt corpori, quid proderit? Sic et fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Sed dicet quis: Tu fidem habes, et ego opera habeo. ostende mihi fidem tuam sine operibus: et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quoniam unus est Deus: Bene facis: et daemones credunt, et contremiscunt. Vis autem scire o homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est? Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est, offerens Isaac filium suum super altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: et ex operibus fides
- 9 Dt 1,17.
 10 Mt 5,19. G 3,10.
 11 Ex 20,13,14.
 Dt 5,17 s.
 12 1,25.
 13 Mt 5,7; 18,29.
 34; 25,45,46.
 14 Mt 7,21; 21,29.
 15
 16 1 J 3,17.
 17
 18 G 5,8.
 19 Mc 5,7.
 20
 21 Gn 22,9,10,12.
 22 II 11,17.

8 diligis AF | facis F 11 [. occidens] autem
 | est F¹ 13 facit & fecerit | superexultat |
 iudicio 15 et 1°] aut | sunt F | indigent & F 16 ex]
 de | calefacim- A -ficiem- F | [et] non | corporis
 17 habet F | semetipsam F 18 (dicit,
 dicat) | aliquis A 19 deus? C | Benefacis & |
 contremes- 20 otiosa 21 — suum &
 22 — et [G]F

- IS 41,8. 23 consummata est? Et suppleta est Scriptura,
 Gn 15,6. R 4,3. dicens: Credidit Abraham Deo, et reputatum
 2 Chr 20,7. est illi ad iustitiam, et amicus Dei appellatus
 J 8,39. R 4,12. 24 est. Videtis quoniam ex operibus iustificatur
 H 11,31. 25 homo, et non ex fide tantum? Similiter et
 Jos 2,4,15; 6,17. Rahab meretrix, nonne ex operibus iustificata
 est suscipiens nuncios, et alia via eiiciens?
 17. 26 Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est,
 ita et fides sine operibus mortua est.
 1,19. 3 Nolite plures magistri fieri fratres mei, 10
 1,26. 2 scientes quoniam maius iudicium sumitis. In
 multis enim offendimus omnes. Si quis in
 verbo non offendit: hic perfectus est vir. potest
 3 etiam freno circumducere totum corpus. Si
 autem equis frena in ora mittimus ad consen-
 tiendum nobis, et omne corpus illorum circum-
 4 ferimus. Ecce et naves, cum magnae sint, et
 a ventis validis minentur, circumferuntur a
 modico gubernaculo ubi impetus dirigentis
 5 voluerit. Ita et lingua modicum quidem mem-
 brum est, et magna exaltat. * Ecce quantus 11
 Mt 15,11.18.19; 6 ignis quàm magnam silvam incendit! Et
 12,36.37. lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lin-
 gua constituitur in membris nostris, quae
 maculat totum corpus, et inflammat rotam
 nativitatis nostrae inflammata a gehenna.
 7 Omnis enim natura bestiarum, et volu-
 crum, et serpentium, et ceterorum domantur,
 Ps 140,4. 8 et domita sunt a natura humana: lingu-
 am autem nullus hominum domare potest:

23 fin. **ICA** 23 Cred. [autem] | ei **A** 24 fin.
 25 sim. autem et **IC** | Raab 26 emortuum
 3,1 (magis) 2 > circumd. freno **A** 3 equorum
 | frenos | fin : 4 > Et ecce **S** | : circumf. autem
SF | - a **F**¹ | in pectus diligentis **F**¹ 5 exultat
 6 [ita] et | iniquitatis l. **C** | inflammat a geh. **F**²
 7 repentium **ICF** | ceterorumque **CA** etiam cet. |
 domata **A**

ἐτελειώθη, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἢ λέγουσα· 23 Is 41,8.
Gn 15,6. R 4,
2 Chr 20,7.
ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ὁρᾶτε 24 J 8,39. R 4,1
ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πί-
στεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ 25 H 11,31.
Jos 2,4.15; 6,1
ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ
ἑτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς 26 17.
πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς
ἔργων νεκρά ἐστίν.

5 4 5 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, 3 18.1,19.
εἰδότες ὅτι μείζον κρίμα λημψόμεθα. πολλὰ γὰρ 2 1,26.
πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὐ-
τος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὄλον
τὸ σῶμα. εἴ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς 3 Ps 32,9.
τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς
ἡμῖν, καὶ ὄλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ἰδοὺ 4
καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων
σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μέταγεται ὑπὸ ἐλαχίστου
πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται·
οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν καὶ με- 5
γάλα ἀρχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει·
καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα 6
καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὄλον
τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως
καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις 7
θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίω
δαμάζεται καὶ δεδάμασαι τῇ φύσει τῇ ἀνθρω-
πίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται 8 Ps 140,4.

26 K— γαρ 3,1,2 HR λημψόμεθα... ἅπαντες. 5.6 T
ἀναπτει ἡ γλῶσσα. πῦρ, ο κ. τ. ἀδικίας, (W πῦρ... ἀδικίας)
6 η σπιλ. : T και σπ. 8 T δύναται δαμάσαι

23 φίλος : δουλός 69a 24 ὁρατε τοῖωνν KLa5 25 οὕτως
καὶ C | ἀγγ. : κατασκοπούς CLa 26 τῶν ἐργῶν Am5
3,2 δυναμένος κ14a 3 ἴδε CPa | εἰς τὸ στομα A5a |
εἰς 2° : πρὸς Apr5 4 ὅπου ἀν Apr5 5 ὡσαντως A5a |
μεγαλανχεὶ κKa5 | ἡλίκον : ὀλίγον A*Ka5 6 ἀδικίας : +
οὕτως Pa5+ οὐτ. και L106 | γενεσ. : + ἡμῶν κ7a

- ἀνθρώπων· ἀκατάστατον κακόν, μεστή τοῦ θανα-
 Gn 1,27. 9 τηφόρου. ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ
 Mal 2,10. πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώ-
 10 πους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· ἐκ τοῦ
 αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα.
 11 οὐ χρεῖ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ἢ μήτι
 ἢ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρούει τὸ γλυκὺ καὶ
 12 τὸ πικρὸν; μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας
 ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἄλυκὸν γλυκὺ
 1; 2,18. 13 ποιῆσαι ὕδωρ. | Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν 6
 1 P 2,12. ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα
 E 4,31. 14 αὐτοῦ ἐν πραότητι σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν
 ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατα-
 1,5,17. 15 καυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ
 1 T 4,1. ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ
 16 ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος
 καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον
 1,5,17. 17 πρᾶγμα. ἢ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή
 ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστή
 ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπό-
 Is 82,17. 18 κριτος. ἡ καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεί-
 Mt 5,9. ρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.
 Ph 1,11. 4 Ἦν ποθεν πόλεμοι καὶ ποθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ
 H 12,11. ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομέ-
 R 7,23. 2 νων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ
 1 P 2,11. ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε
 ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε
 3 διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβά-
 νετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς
 4 ὑμῶν δαπάνησθε. μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι

14 H ἐριθίαν | T κατακ. της αλ. και ψ. 15 RT fin. 16 H ἐριθία | ἐκεῖ : W+ και 4,2 h φονεуете. | W πολεμεите, | ουκ ἐν° : T pr και 3.4 T , μοιχαλίδες.

8 ακατασχετον OKα5 | (fin;) 9 κυριον : θεον KLa5 12 ουτως ουδεμια πηγη αλυκ. και γλ. KLa5 13 τις : ει τις 7a — Ka 14 δε : + αρα APa 17 και ανυποκριτος KLa5 4,1 — ποθεν 2° KLa5 2 (φθονεите Erasmus) 4 μοιχοι και μοιχαλίδες KLa5

- inquietum malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum et Patrem: et in ipsa maledicimus homines, qui ad similitudinem Dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio, et maledictio. Non oportet, fratres mei, haec ita fieri. Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem, et amaram aquam? Numquid potest, fratres mei, ficus uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem potest facere aquam. Quis sapiens, et disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiae. Quòd si zelum amarum habetis, et contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari, et mendaces esse adversus veritatem. non est enim ista sapientia desursum descendens: sed terrena, animalis, diabolica. Ubi enim zelus et contentio: ibi inconstantia, et omne opus pravam. Quae autem desursum est sapientia, primùm quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suavis, bonis consentiens, plena misericordia, et fructibus bonis, non iudicans, sine simulatione. Fructus autem iustitiae, in pace seminatur, facientibus pacem.
- 13 Unde bella, et lites in vobis? Nonne hinc? ex concupiscentiis vestris, quae militant in membris vestris? Concupiscitis, et non habetis: occiditis, et zelatis: et non potestis adipisci: litigatis, et belligeratis, et non habetis, propter quod non postulatis. Petitis, et non accipitis: eo quòd male petatis: ut in concupiscentiis vestris insumatis. Adulteri nescitis quia

9 Gn 1,27.

10

11

12

13 2,18.
1 P 2,12.

14 E 4,31.

15 1,5,17.

16

17 II 12,11.
1,17.18 Is 32,17.
Mt 5,9.4 R 7,28.
1 P 2,11.

2

3

4 L 6,26. R 8,7.
1 J 2,15.

9 (dominum) | ad] + imaginem, et 12 f. olivas f. |
salsam F¹ 13 operam s. F¹ opera sua F² | mansuetudinem A 14 sunt [L] F - M (caritatem) 15 - enim
16 ibi [et] 17 - bon. cons. [L] C A (al. suppl. ante suad.)
| - non et , 2 F 18 - in p. F* in pacem F¹

4,1 inter vos A | hinc , M - 2 A 2 - et 5° |
(postulastis) 3 accipietis A

amicitia huius mundi, inimica est Dei? * Qui-14
cumque ergo voluerit amicus esse saeculi hu-

Ex 20,3.5.
Mt 6,24.
G 5,17.

5 ius, inimicus Dei constituitur. An putatis
quia inaniter Scriptura dicat: Ad invidiam
concupiscit spiritus, qui habitat in vobis?

Prv 3,34 Lxx.
Job 22,29.
Mt 23,12.
1 P 5,5.

6 ¹ Maiorem autem dat gratiam. Propter quod
dicit: Deus superbis resistit, humilibus autem

E 6,12.
1 P 5,8,9.

7 dat gratiam. Subditi ergo estote Deo, resi-
8 stite autem diabolo, et fugiet a vobis. Ap-
propinquate Deo, et appropinquabit vobis.

Zeh 1,3.
Is 1,16.

Emundate manus, peccatores: et purificate

9 corda, duplices animo. Miseri estote, et lu-
gete, et plorate: risus vester in luctum con-

1 P 5,6.

10 vertatur, et gaudium in moerorem. Humilia-
mini in conspectu Domini, et exaltabit vos.

11 ¹ Nolite detrahere alterutrum fratres. Qui de-
trahit fratri. aut qui iudicat fratrem suum,
detrahit legi, et iudicat legem. Si autem iu-
dicas legem: non es factor legis, sed iudex.

Mt 7,1.
3 2,1; 14,4.

12 Unus est legislator, et iudex, qui potest per-
dere, et liberare. Tu autem quis es, qui
iudicas proximum?

Prv 27,1.

13 Ecce nunc qui dicitis: Hodie, aut crastino 15
ibimus in illam civitatem, et faciemus ibi qui-
dem annum, et mercabimur, et lucrum faciemus:

L 12,20.
Ps 39,6,12.

14 ¹ qui ignoratis quid erit in crastino. Quae est
enim vita vestra? vapor est ad modicum parens,

Act 18,21.

15 et deinceps exterminabitur; pro eo ut dicatis:

4 deo 1° F | (constituetur)

5 aut | inhabitat 7 igitur | (dei)

8 domino | adpropinquavit AF | (duplici)

9 (— et plor.) | (luctu) | gaudium F¹

10 exaltavit AF¹

11 de alt. EF | fratres mei SA | est F

12 est enim S | (C inc. v. 13 Tu)

13 (quid) | crastina EF | > quid. ibi

14 sit A | crastinum et S | (C inc. v. 15 Quae) |

> en. est | — et | exterminatur EF

ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἐχθρὰ τοῦ θεοῦ ἐστίν; ὃς
 ἐὰν οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς
 τοῦ θεοῦ καθίσταται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἢ 5
 γραφὴ λέγει· πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα
 ὃ καταψικισεν ἐν ἡμῖν; μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· 6
 διὸ λέγει· ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
 7 πεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· 7
 ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν·
 ἔγγισατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγίσει ὑμῖν. καθαρῶσατε 8
 χεῖρας, ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίστατε καρδίας, διψυχοί,
 ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ 9
 γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μετατραπήτω καὶ ἡ χαρὰ
 εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ 10
 ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελ- 11
 φοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελ-
 φὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον·
 εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ
 κριτῆς. εἷς ἐστὶν νομοθέτης καὶ κριτῆς, ὁ δυν- 12
 νάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ
 κρίνων τὸν πλησίον;

6 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευ- 13
 σόμεθα εἰς τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ
 ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν· οἷ- 14
 τινες οὐκ ἐπίστασθε τῆς αὔριον ποία ἢ ζωὴ
 ὑμῶν. ἀτιμὶς γὰρ ἐστε ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη,
 ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ἀντι τοῦ λέγειν 15
 Act 18,21.

4 T ἐστὶν τῷ θεῷ 5 λέγει· ... ἡμῖν; ; h¹ λέγει; ...
 ἡμῖν; h²T λέγει; ... ἡμῖν, W λέγει — ... ἡμῖν, 6 χάριν
 10 : T.W— 8 RT ἐγγίσει 9 T— καὶ 20 | hRT μεταστραφητῶ
 12 K ἔστιν W ἐστὶν hRT ἐστὶν ο 14 W ἐπίστασθε, | τῆς : RT
 pr to h pr ta | hRT αὔριον· ποία γὰρ (R [γ.]) ἡ ζωὴ ὑμῶν;
 (W—) | h— γὰρ | K— ἡ 20

4 τ. κόσμον τουτουο Ν68 | ἐχθρὰ 7 5 (φθον. : τον θεον?
 Ps42,2) | καταψικισεν Κα5 6—διο... χάριν LPa 7—δε ΚLa5
 9—καὶ κλαυθ. 15a 10 ταπ. : + οὖν Ν56 11 η : καὶ ΚLa5 |
 οὐκ : οὐκετι Pal 12—καὶ κριτ. ΚLa5 |—δε 5 | ος κρινεις
 τον ετερον ΚLa5 13 η : καὶ ΑΚα5 | ενιαυτ. : + ενα ΚLa5

- ὁμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν καὶ
 16 ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν
 ταῖς ἀλαζονεῖαις ὑμῶν· πᾶσα καυχῆσις τοιαύτη
 L 12,47. R14,28. 17 πονηρὰ ἐστίν. εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ
 L 8,24. 5 ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν. Ἄγε νῦν οἱ 5
 πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς τάλαι-
 Mt 6,19. 2 πωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλοῦτος
 ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
 Prv 16,27. 3 γέγονεν, ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται,
 Judith 16,17. καὶ ὁ λόγος αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ
 φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθήσανρίσατε
 Lv 19,18. 4 ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν
 Dt 24,14.15. τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερη-
 Mt 3,5. Is 5,9. μένος ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θειροσάν-
 Job 31,38—40. των εἰς τὰ ὄτα κυρίου σαβαὼθ εἰσελήλυθαν.
 L 16,19.25. 5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέ-
 Jr 12,8. ψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. κατεδικά-
 Prv 8,34 Lxx. 6 σατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.
 Hos 1,6 Lxx.
 Dt 11,14. 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρου- 8
 Joel 2,28. σίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν
 Zch 10,1. τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ
 Jr 5,24. L 21,19. H 10,38. 8 ἕως λάβῃ πρόϊμον καὶ ὄψιμον. μακροθυμήσατε
 H 10,26. καὶ ὑμεῖς, στηρίζατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ
 1 Th 2,16; 3,18. 9 παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. μὴ στενάξτε,
 ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων ἵνα μὴ κρινῆτε· ἰδοὺ ὁ
 Mt 5,12. 10 κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ὑπόδειγμα λά-
 βετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακρο-

15 κ θελη | , καὶ ζήσομεν : T καὶ ζήσομεν, 16 RW
 ἀλαζονεῖαις 5,3 νμων ὡς πυρ. (h) εθ. : κ νμων' ὡς πυρ εθ.
 6 H δίκαιον. | κ νμιν; 9 T κατ ἀλλήλων, ἀδελφοί,
 10 H κακοπαθείας

16 κατακαυχασθε N7a 5,1 κλαυσονται 13 3 ὡς :
 pr ο ἰος AP5a 4 ἀπεστερημένος APm 5 — καὶ A73 |
 εν : pr ὡς KLa5 7 ἕως 2^ο : + ου 68a : + αν NP5 |
 λαβη : + νετον AKa5 : + καρπον N 8 μακροθ. : + ον NL9a
 9 ἀδελφ. : + μου A13 , it 10 κKa5 10 εχετε post
 μακροθ. pro λαβετε A13 | κακοπ. : καλοκαγαθίας N

Si Dominus voluerit. Et: Si vixerimus, facie-
 mus hoc, aut illud. Nunc autem exultatis in 16
 superbiis vestris. Omnis exultatio talis, ma-
 ligna est. Scienti igitur bonum facere, et 17 L 12,47. R 14,23
 16 non facienti, peccatum est illi. Agite nunc 5 L 6,24.
 divites, plorate ululantes in miseriis vestris,
 quae advenient vobis. Divitiae vestrae putre- 2 Mt 6,19.
 factae sunt: et vestimenta vestra a tineis
 comesta sunt. Aurum, et argentum vestrum 3 Prv 16,27.
 aeruginavit: et aerugo eorum in testimonium
 vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut
 ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissi- 4
 mis diebus. Ecce merces operariorum, qui Lv 19,13.
 messuerunt regiones vestras, quae fraudata Dt 24,14,15.
 est a vobis, clamat: et clamor eorum in aures MI 3,5. Is 5,9.
 Domini sabaoth introivit. Epulati estis super Job 31,38—40.
 5 terram, et in luxuriis enutristis corda vestra L 16,19,25.
 in die occisionis. Addixistis, et occidistis Jr 12,8.
 6 iustum, et non restitit vobis. Prv 3,34 Lxx.
 Hos 1,8 Lxx.

Patientes igitur estote fratres usque ad 7 Dt 11,14.
 17 adventum Domini. * Ecce agricola expectat Joel 2,28.
 pretiosum fructum terrae, patienter ferens Zch 10,1.
 donec accipiat temporaneum, et serotinum. Jr 5,24.
 Patientes igitur estote et vos, et confirmate 8 H 10,25.
 corda vestra: quoniam adventus Domini 1 Th 2,16;
 appropinquavit. Nolite ingemiscere fratres 9 3,13.
 in alterutrum, ut non iudicemini. Ecce 10
 iudex ante ianuam assistit. Exemplum ac- Mt 5,12.
 cipite, fratres, exitus mali, laboris, et pati-

15 — Dom. A¹ | . Et: Si] et CA, et si

5,1 Age A¹F | — vestris 3 — vobis 2° | — iram

4 qui fraudatus | ipsorum | Sabaoth | introiit

5 in die (diem A) occ. c. seqq. con. F 6 Adduxistis CA |

— et 1° | — et 2° | resistit CA restituit F¹

7 fratr. [mei] | temporivum EF 8 — igitur | — et 2°

| dom. [iam] | appropinquabit CAF (adpr- AF)

9 ingemescere CAF | ad ian. A¹ 10 — exitus mali

- entiae, Prophetas: qui locuti sunt in nomine
 Dn 12,12. 11 Domini. Ecce beatificamus eos, qui susti-
 Ps 103,8; 111,4. nuerunt. Sufferentiam Iob audistis, et finem 18
 Job 1,21,22. Domini vidistis, quoniam misericors Dominus
 Mt 5,34—37. 12 est, et miserator. Ante omnia autem fra- 19
 tres mei nolite iurare, neque per caelum, ne-
 que per terram, neque aliud quodcumque
 iuramentum. Sit autem sermo vester: Est,
 est: Non, non: ut non sub iudicio decidatis.
 Ps 50,15. 13 Tristatur aliquis vestrum? oret: Aequo ani-
 Kol 3,16. mo est? psallat. Infirmatur quis in vobis?
 Mc 6,13. 14 inducat presbyteros Ecclesiae, et orent super
 eum, ungentes eum oleo in nomine Domini:
 Mc 16,18. 15 et oratio fidei salvabit infirmum, et alleviabit
 16 eum Dominus: et si in peccatis sit, remitten-
 tur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata
 vestra, et orate pro invicem ut salvemini: mul-
 1 Rg 17,1; 18,1. 17 tum enim valet deprecatio iusti assidua. Elias 20
 L 4,25. homo erat similis nobis passibilis: et oratione
 Act 14,15. oravit ut non plueret super terram, et non
 1 Rg 18,42. 18 pluit annos tres, et menses sex. Et rursus
 oravit: et caelum dedit pluviam, et terra de-
 G 6,1. 19 dit fructum suum. Fratres mei, si quis ex
 vobis erraverit a veritate, et converterit quis
 Ps 51,15. 20 eum: scire debet quoniam qui converti fecerit
 Prv 10,12. peccatorem ab errore viae suae, salvabit ani-
 1 P 4,8. mam eius a morte, et operiet multitudinem
 peccatorum.

10 per proph. A 11 — eos | (dei) | (quia) | > est dom.
 12 sermo v.] vestrum | uti ¶F 13 Trist. autem a.
 v.: § | oret aeq. an. et ps. §¶¶ 14 aliquis ex v. F |
 vobis. § 15 adlevabit ¶ (all- CA -avit F) | remittetur
 ¶¶F dimittentur 17 Helias 18 rursus CA 19 — a F¹
 20 qui[cumque] | vitae A | salvavit F | operit ¶
 cooperit A Subscr. [Legi meum F²] [Expl. epistula
 sancti Iacobi ad dispersos F] ¶ Explicit epistula Iacobi

θυμίας τοὺς προφήτας, οἱ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομειναντας· 11 Dn 12,12.
 τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου Ps 108,8; 111,
 εἶδετε, ὅτι πολὺσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκ- Job 1,21,22.
 τίρμων. Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ 12 Mt 5,34—37.
 ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε
 ἄλλον τινὰ δοκοῦ· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ
 9 τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε. Κακο- 13 Ps 50,16.
 παθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; Kol 3,16.
 ψαλλέτω. ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω 14 Mc 6,13.
 τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευ-
 ξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείφαντες ἐλαίῳ ἐν τῷ
 ὀνόματι τοῦ κυρίου. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως 15 Mc 16,18.
 σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος·
 κἂν ἁμαρτίας ἢ πεπονηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἔξο- 16 Act 12,5.
 μολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ προσ-
 εύχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει
 17 1 Rg 17,1; 18,
 ὀδησις δικαίου ἐνεργουμένη. Ἥλειας ἄνθρωπος L 4,25.
 ἦν ὁμοιοπαθῆς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο Act 14,16.
 τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς
 ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύ- 18 1 Rg 18,42.
 ξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλά-
 στησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς. Ἀδελφοί μου, εἰάν 19 G 6,1.
 τις ἐν ὑμῖν πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπι-
 στρέψῃ τις αὐτόν, γινώσκετε ὅτι ὁ ἐπιστρέψας 20 Ps 51,15.
 ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν Prv 10,12.
 αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλήθος ἁμαρτιῶν. 1 P 4,8.

11 h— o 12 H τό Ναl et τό Οὐ 13.14 W υμιν, ...
 τις, ... υμιν, 14 αλειψ. : R+ αυτον | Η [του κυριου]
 16 hRT ευχεσθε | RT ιαθητε. 17 R Ἥλιος 18 hRT
 εδωκεν υετον 20 (W γιν.) hRT γινωσκετω | αυτου 20 : [R] :
 hW post θανατου

10 — εν ΑΚα5 11 υπομενοντας ΚΑ5 | ελεος 27.29 |
 πολυευσπλαγχνος 1α | — ο κυριος ΚΛα 12 δε 20 : + ο
 λογος N*8a | εις υποκρισιν ΚΛα5¹ 15 προσευχη Ρ27α |
 αφεθησονται Ρ7α 16 — ουν Λα5 | τα παραπτωματα ΚΛα5
 19 — μουΛα5 | της : + οδου της Ν5α 20 fin + αμην 40

ΠΕΤΡΟΥ Α

- Jc 1,1. 1 Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς ¹
 Gn 28,4. παρεπιδήμοις διασποράς Πόντου, Γαλατίας, Καπ-
 Ps 39,18. παδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, ¹κατὰ πρόγνωσιν
 R 8,29. 2 θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὕπακοήν
 H 12,24. καὶ θαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν
 2 Th 2,18. καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.
 Ex 24,8—8.
- 23; 2,10. 3 Ἐὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Jc 1,18. Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺν αὐτοῦ ἔλεος ἀνα-
 E 2,4. γεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως
 Kol 1,12. 4 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κληρονομίαν ἄφθαρ-
 τον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν
 J 10,28; 17,11. 5 οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς ¹τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρου-
 R 5,8,4. 1 K 2,5. μένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμῆν ἀποκα-
 G 8,23. μένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμῆν ἀποκα-
 R 5,2. 2 K 4,17. 6 λυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε,
 5,10. H 12,11. ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πει-
 Jc 1,2. ρασμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πο-
 Prv 17,3. λυτιμότερον χρυσοῦ τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς
 MI 3,8. δὲ δοκιμαζόμενον, ἐδρεθῆ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν
 R 2,7,10. 7 καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃν οὐκ
 J 17,20; 20,29. 8 ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρῶντες πιστεύον-
 2 K 5,7. τες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδο-
 2 T 4,8. ξασμένη, κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως
 R 6,22. 9 σωτηρίαν ψυχῶν. περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν
 Mt 13,17. 10 καὶ ἐξηραύνησαν προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς
 L 10,24. καὶ ἐξηραύνησαν προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς
 Act 7,52. 11 χάριτος προφητεύσαντες, ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ
 Ps 22. Is 53. 11 ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ
 L 24,26. προμαρτυρούμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ
 Ap 19,10. τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ
- E 8,10. 12
 L 2,18.
 Jc 1,26.
 Henoch 1,2.

1,7 δοκίμιον : h^{B1} δοκίμιον ² idem ej 8 H αγαλλιᾶτε
 9 πιστ. : RT + υμων 11 εδηλον το : h εδηλουτο

4 εν ουρανω N 6 δεον εστιν A C P L S | λυπηθεντας N* L a
 7 πολυ τιμιωτερον K L a S | χρυσου B 8 ειδοτες A K P L S
 | οο. : + πιστευετε Polycarp vg 10 ημας K a 11 — Χριστον
 B | προμαρτυρουμενον A P L a

EPISTOLA
BEATI PETRI APOSTOLI
PRIMA.

- PETRUS Apostolus Iesu Christi, electis 1 Jc 1,1.
advenis dispersionis Ponti, Galatiae, Cappa-
dociae, Asiae, et Bithyniae ¹secundum prae- 2 R 8,29.
scientiam Dei Patris, in sanctificationem Spi- H 12,24.
ritus, in obedientiam, et aspersionem sanguinis
Iesu Christi: Gratia vobis, et pax multiplicetur.
- (1) Benedictus Deus et Pater Domini nostri 3 23. Jc 1,18.
Iesu Christi, qui secundum misericordiam su- E 2,4.
am magnam regeneravit nos in spem vivam,
per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis,
¹in hereditatem incorruptibilem, et incontami- 4 Kol 1,12.
natam, et immarcescibilem, conservatam in
caelis in vobis, qui in virtute Dei custodimini 5 J 10,28; 17,11.
per fidem in salutem, paratam revelari in R 5,3,4. 1 K 2,5.
tempore novissimo. In quo exultabitis, modi- G 3,23.
cum nunc si oportet contristari in variis ten- 6 R 5,2. 2 K 4,17.
tationibus: ut probatio vestrae fidei multo 5,10. H 12,11.
pretiosior auro (quod per ignem probatur)* in- Jc 1,2.
veniat in laudem, et gloriam, et honorem 7 Prv 17,8.
in revelatione Iesu Christi: quem cum non Ml 8,3.
videritis, diligitis: in quem nunc quoque non R 2,7,10.
videntes creditis: credentes autem exultabitis Jc 1,3.
laetitia inenarrabili, et glorificata: reportantes 8 J 17,20; 20,20.
finem fidei vestrae, salutem animarum. De 2 K 5,7.
qua salute exquisierunt, atque scrutati sunt 2 T 4,8.
prophetae, qui de futura in vobis gratia propheta-
verunt: scrutantes in quod, vel quale tempus 9 R 8,22.
significaret in eis Spiritus Christi: praenuncians 10 Mt 13,17.
eas quae in Christo sunt passiones, et postero- L 10,24.
riores glorias: quibus revelatum est quia non 11 Ps 22. Is 53.
L 24,26.
Ap 19,10.
12 E 3,10.
L 2,13.

Inscr. Incipit epistula Petri prima **W** | Ep.] + Ca-
nonica **S** | Sancti P. A. (ad Gentes **F**) prima **S** 1,1 Asiae
[Frigiae] | Bythi- **A** Bythy- **F** 2 praescientia **F**¹ | et [in]
asp 3 > magn. mis. suam | > Chr. l. **SF** 4 — in 3°
[**S**] **A** 6 exultatis (**F**¹) 7 pr. sit auro | perit per i. pro-
bato **F** (-tio **F**¹) | et [in] gl. | revelationem **A** 8 — creditis
| cred. aut.] quem cum (+ non **A**¹) videritis **A** (cf p. 584)

sibimetipsis, vobis autem ministrabant ea, quae nunc nunciata sunt vobis per eos, qui evangelizaverunt vobis, Spiritu sancto misso de caelo, in quem desiderant Angeli prospicere.

- L 12,35. 13 Propter quod succincti lumbos mentis ve-
E 6,14. strae, sobrii perfecte sperate in eam, quae offertur vobis, gratiam, in revelationem Iesu
R 12,2. 14 Christi: quasi filii obedientiae, non configurati
E 2,3; 4,17. 15 prioribus ignorantiae vestrae desideriiis: sed secundum eum, qui vocavit vos, Sanctum: et ipsi in omni conversatione sancti sitis: 16
Lv 11,44; 19,2; 20,7. 'quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam
Ps 89,27. 17 ego Sanctus sum. Et si patrem invocatis eum, qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus, in timore incolatus vestri tempore conversamini. Scientes quòd non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paternae traditionis: sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi, et incontaminati: praecogniti quidem ante mundi constitutionem, * manifestati autem novissimis tem-
R 10,25.26. 20 poribus propter vos, qui per ipsum fideles estis in Deo, qui suscitavit eum a mortuis, et dedit ei gloriam, ut fides vestra, et spes esset in Deo: Animas vestras castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde invicem diligite attentius: renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei vivi, et permanentis in aeternum: quia
J 14,6. 21
R 4,24.
Kol 1,27.
1 J 5,1. 22
4,8.
Dn 6,27. 23
J 1,13. Jc 1,18.
Is 40,6.7. 24
Jc 1,10.11.

(ad p. 583) 8 exultatis | in laet. F¹ 9 anim. vestrarum A^2 10 nobis C | gratia dei F²
11 - Christi F¹ sanctus F²

12 sibi ipsis | - nunc F | adnuntiata CA 13 sobrii [estote] | , perfecti, S | revelatione | > Chr. I. F
15 ut et S | [ipsi] vos omnes) | > sancti in o conv.
16 estote A | quia 18 non [in] corr. | > arg. v. auro 19 praetio F¹ | > incont. et immac. Chr. : (+ Ihesu F², immac. et incont. Iesu Chr. A 20 > const. mundi | in nov. F² 22 vestr.] + per spiritum F² | oboedientiam | amore simplici, | corde [puro] 23 [quasi] ren. non | - ex A¹F² | - in aet. [3]F¹

ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισσαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύβαι.

- 22 Διὸ ἀναξωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας 13 L 12,85.
 ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίζατε ἐπὶ τὴν φερο- E 8,14.
 μένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. G 5,4 a.
- ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς 14 R 12,2.
 πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ E 2,3; 4,17.
- κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι 15
 ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται· 16 Lv 19,2; 11,44.
 ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος. καὶ εἰ πατέρα ἐπι- 17 Ps 89,27.
 καλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ Jr 3,19.
 τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας MI 1,8.
 ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε, εἰδότες ὅτι οὐ φθα- Mt 6,9.
 τοῖς, ἄργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς μα- R 2,11. 2 K 5,11.
 ταίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ 18 Is 52,3.
 τιμίῳ αἵματι ὡς ἁμνοῦ ἁμώμου καὶ ἀσπίλου 1 K 6,20; 7,29.
 Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κό- 4,8. G 3,13.
 σμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων 19 Is 58,7. H 9,14.
- δι' ὑμᾶς¹ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν 20 R 16,25.26.
 ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, E 1,4.
 ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. 21 J 14,6.
 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς R 4,24.
 3 ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον,* ἐκ καρ- Kol 1,27.
- δίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννη- 22 1 J 5,1.
 μένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου 4,8.
- διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. διότι 23 Dn 6,27.
 J 1,18. Jc 1,18.
 Dt 4,33. 5,26
 Lxx.
- 24 Is 40,6,7.
 Jc 1,10,11.

12 h αυτὰ α | HR— εν 13 H νηφοντες τελειως,
 14 H συναχημ. 16 γεγορ. : [H]W+ οτι | οτι : T διοτι

12 (διενουοντο Harris ej) 16 διοτι : διο NO | γεσεσθε
 KPM5 | αγιος ειμι OKM5 20 εσχατων KLPa | ημας A4a
 21 πιστευοντας NOpl5 22 αληθ. : + δια πνευματος KLPa5 |
 εκ καθαρας καρδ. N*Opl5 23 σπορ. : φθορας NAO |
 fin + εις τον αιωνα KLPa5

πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,
καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου·
ἐξηράνθη ὁ χόρτος,
καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν·

Is 40,8. 25 τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθῆν εἰς ὑμᾶς.

■ 4,22. 2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον 3
Jc 1,21. καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλα-

H 5,12.18. 2 λιάς, ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον
Mt 18,8. γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀύξηθῆτε εἰς
1 K 8,2. γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀύξηθῆτε εἰς

Ps 34,9. 3 σωτηρίαν, εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος.

Ps 118,22. 4 πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώ-

Is 28,16. 4 πων μὲν ἀποδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκ-

Mt 21,42. 5 τὸν ἔντιμον, καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδο-

Act 4,11. 5 μείσθε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἅγιον,

1 K 10,4. 5 ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους θεῷ

E 2,21.22. 6 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. διότι περιέχει ἐν γραφῇ·

9. R 12,1. 6 ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἐκλεκτὸν ἀκρογω-

Is 28,16. 6 ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἐκλεκτὸν ἀκρογω-

R 9,38. 6 ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἐκλεκτὸν ἀκρογω-

νιαῖον ἔντιμον,

καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ κατασχνυθῆ.

Ps 118,22. 7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ

Mt 21,42. 7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ

Is 8,14. R 9,38. 8 ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· καὶ λίθος προσκόμ-

ματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσιν τῷ

Is 48,20 s. 8 λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς δὲ καὶ ἐτέθησαν· ὑμεῖς δὲ

Ex 19,6; 23,22 8 λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς δὲ καὶ ἐτέθησαν· ὑμεῖς δὲ

Lxx. 8 γένος ἐκλεκτὸν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον,

Act 26,18. 8 λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε

2 K 4,6. 8 τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θάνατον

E 5,8. Ph 2,15. 8 στὸν αὐτοῦ φῶς· οἱ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαός

Ap 1,6. 8 θεοῦ, οἱ οὐκ ἤλεθμένοι, νῦν δὲ ἐλεθθέντες.

Hos 1,8.9; 10 8 θεοῦ, οἱ οὐκ ἤλεθμένοι, νῦν δὲ ἐλεθθέντες.

2,3.25. 8 θεοῦ, οἱ οὐκ ἤλεθμένοι, νῦν δὲ ἐλεθθέντες.

R 9,25. 8 θεοῦ, οἱ οὐκ ἤλεθμένοι, νῦν δὲ ἐλεθθέντες.

2,1 K υποκρισιν 5 T ἐποικοδομείσθε | W Χριστοῦ,
6 ἐκλεκτὸν (W,) ἀκρ. : RT ἀκρογ. ἐκλ. 7 λιθος : T λιθὸν
10 R οἱ ποτε

24 — ὡς 1^ο A4a | αὐτῆς : αὐτοῦ N* ἀνθρώπου KLPαζ
2,2 — εἰς σωτ. Laζ 3 εἰπερ OKαζ 5 — εἰς KLPαζ 6 διο
καὶ ζ 7 ἀπειθοῦσιν AKαζ 8 (εἰσθη Harris cf) 9 ἡμεῖς 31

omnis caro ut foenum:

et omnis gloria eius tamquam flos foeni:
exaruit foenum,

et flos eius decidit.

Verbum autem Domini manet in aeternum. 25 Is 40,8.

- 5* hoc est autem verbum, quod evangelizatum
est in vos. Deponentes igitur omnem malitiam, 2 E 4,22.
et omnem dolum, et simulationes, et invidias, Jc 1,21.
et omnes detractiones, ² sicut modo geniti in- 2 H 5,12.13.
fantes, rationale, sine dolo lac concupiscite: Mt 18,3.
ut in eo crescatis in salutem: ¹ si tamen gu- 1 K 3,2.
stastis quoniam dulcis est Dominus. Ad quem 3 Ps 34,9.
accedentes lapidem vivum, ab hominibus qui- 4 Ps 118,22.
dem reprobatum, a Deo autem electum, et Is 28,16.
Mt 21,42.
Act 4,11.
- 6 honorificatum: et ipsi tamquam lapides vivi 5 E 2,21.22.
superaedificamini, domus spiritualis, sacer- 9. R 12,1.
dotium sanctum, offerre spirituales hostias, ac-
ceptabiles Deo per Iesum Christum. Propter 6 Is 28,16.
quod continet Scriptura: R 9,33.

Ecce pono in Sion lapidem summum angu-
larem, electum, pretiosum:

et qui crediderit in eum, non confundetur.

- Vobis igitur honor credentibus: non credenti- 7 Is 118,22.
bus autem lapis, quem reprobaverunt aedifi- Mt 21,42.
cantes, hic factus est in caput anguli: et la- 8 Is 8,14. R 9,33.
pis offensionis, et petra scandali his, qui of-
fendunt verbo, nec credunt in quo et positi

- 7 sunt. Vos autem genus electum, regale sacer- 9 Is 43,20 s.
dotium, gens sancta, populus acquisitionis: Ex 19,6; 23,22
ut virtutes annuncietis eius, qui de tenebris Lxx.
vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui 2 K 4,6.
aliquando non populus, nunc autem populus E 5,8. Ph 2,15.
Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc Ap 1,6.
autem misericordiam consecuti. 10 Hos 1,8.9;
2,3.25.
R 9,25.

24 — ut CA¹ | — eius 2° | cecidit F 25 (— Dom.) |
in vobis SW 2,2 inf. rationabiles SF | et sine |
(— ut) 3 — tamen [L]CF¹ | gustatis | — est [L]CF
4 — Ad F² 5 domos spirituales S (-es et A) | spirital-
bis 6 ang.] + probatum S | et omnis q. AF² | in eo A |
confunditur A¹ 7 autem, L. 8 et L. | — his [L]F¹
10 pop. 1°] + Dei S | non 2°] + aliquando F² | secuti 1°.A¹

- Ps 39,13. 11 Charissimi, obsecro vos tamquam advenas 8
 G 5,17,21. et peregrinos abstinere vos a carnalibus de-
 E 2,19. Jc 4,1. sideriis, quae militant adversus animam, ¹ con-
 Is 10,3. 12 versationem vestram inter Gentes habentes
 Mt 5,16. bonam: ut in eo, quod detrectant de vobis
 Jc 3,13. tamquam de malefactoribus, ex bonis operi-
 bus vos considerantes, glorificent Deum in
 die visitationis.
- R 13,1—7. 13 Subiecti igitur estote omni humanae crea- (9)
 Tt 3,1. turae propter Deum: sive regi quasi praece-
 14 lenti: sive ducibus tamquam ab eo missis ad
 vindictam malefactorum, laudem vero bono-
 3,16. 15 rum: quia sic est voluntas Dei, ut benefaci-
 entes obmutescere faciatis imprudentium ho-
 G 5,13. 16 minum ignorantiam: quasi liberi, et non quasi
 velamen habentes malitiae libertatem, sed
 R 12,10. 17 sicut servi Dei. Omnes honorate: fraterni-
 Prv 24,21. tatem diligite: Deum timete: Regem honori-
 Mt 22,21. ficate. Servi subditi estote in omni timore
 E 6,5. Tt 2,9. 18 dominis, non tantum bonis et modestis, sed
 19 etiam dyscolis. Haec est enim gratia, si pro-
 pter Dei conscientiam sustinet quis tristitias,
 3,14,17; 4,18,14. 20 patiens iniuste. Quae enim est gloria, si pec-
 Mt 5,10. cantes, et colaphizati suffertis? Sed si bene
 facientes patienter sustinetis: haec est gratia
 Mt 16,24. 21 apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia et
 J 13,15. R 4,12. Christus passus est pro nobis, vobis relinquens
 2 K 12,18. 22 exemplum ut sequamini vestigia eius. qui pec-
 Is 53,9. J 8,46. catum non fecit, nec inventus est dolus in ore
 2 K 5,21. eius: qui cum malediceretur, non maledicebat:
 Jr 11,20. 23 cum pateretur, non comminabatur: tradebat
 autem iudicanti se iniuste: qui peccata nostra

11 — vos 1° 12 detrahunt *CA* detractant 13 — igitur
 14 dictam *F*¹ | malorum *A* 16 > mal. hab. *F* 17 [et]
 omnes 18 — estote (*F*¹) | dom. vestris *F*² | discolis
 19 > consc. dei | astinet *F*² 20 est gratia *F* > gl. est |
 et patientes | gloria *F* 21 (— et) | pro vobis | > rel.
 vobis 22 > dol. inv. est *A* | ipsius *F* 23 > se iudic. *CA*

- Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρε- 11 Ps 89,18.
 πιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵ- G 5,17,24.
 τινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· τὴν ἀναστρο- E 2,19.
 φὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν Jc 4,1.
 ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν κα- 12 Is 10,3.
 λῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν Mt 5,16.
 ἡμέρα ἐπισκοπῆς. Jc 8,18.
- Ἐποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν 13 R 13,1-7.
 κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, ἢ εἴτε ἡγεμόσιν 14 Tt 3,1.
 ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακο-
 ποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὕτως ἐστὶν 15 3,16.
 τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν
 τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· ὡς ἐλεύθεροι, 16 ■ 5,13.
 καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν
 ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δοῦλοι. πάντας τιμῆ- 17 R 12,10.
 σατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, Prv 24,21.
 τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι Mt 22,21.
 ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς 18 E 6,5. Tt 2,9.
 ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.
 τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει 19 R 13,5.
 τις λύπας πάσχων ἀδίκως. ποῖον γὰρ κλέος εἰ 20 3,14,17; 4,13,14.
 ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' Mt 5,10.
 εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο
 χάρις παρὰ θεῶ. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι 21 Mt 16,24.
 καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμ- J 18,15.
 πάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνε- R 4,12.
 σιν αὐτοῦ· ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὗρέθη 2 K 12,18.
 ὄσλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορούμενος 22 Is 53,9. J 8,46.
 οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου 23 Jr 11,20.
 δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν 24 Is 53,4,12,5.
 1 J 3,5.
 R 3,24 s.; 8,11.
 ■ 9,28.

15 H φιμοῦν 24 ημων : h υμων

11 ἀπέχεσθε ACLP 12 ἐποπτεύσαντες AKα5 13 ὑποταγ.
 ονν KLPα5 | (κρίσει?) 14 ἐκδ. : + μεν Pa5 16,17 (δουλοὶ
 παντ.) 19 χάρις : + παρὰ τῷ θεῷ C7a | θεοῦ : (A+)
 ἀγαθὴν C15a 20 ὑπομενετε bis 5a | τοῦτο : + γὰρ A13a
 21 — καὶ A3a | ἀπεθάνεν H5a | ημων ημιν 2a5

αὐτοὺς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὐ τῷ μῶλωπι ἰάθητε. ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

Is 53,6. Ez 34,5. 25
5,4. J 10,12;
21,15—18.
Mt 9,36.

E 5,22.
Tt 2,5.
Mt 5,16.

3 Ὁμοίως γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερ-

2 δηθῆσονται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν

Is 8,18—24.
1 T 2,9.
Ap 17,4.

3 ἀναστροφὴν ὑμῶν. ὣν ἔστω οὐχ ὁ ἕξωθεν ἐμπλο-

4 κῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἀνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πο-

5 λυτελές. οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἀγίαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμον ἑαυτάς, ὑποτα-

Gn 18,12.
Prv 3,25.

6 σόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι

E 5,25.

7 μηδεμίαν πτόησιν. Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν ὡς ἀσθενεστέρω σκευεῖ τῷ γυναικεῖ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συνκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐνκόπτεσθαι τὰς

R 12,16.

8 προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, 5
συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὐσπλαγχοὶ, ταπεινόφρο-

Mt 5,44.

9 νες, μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λαιδορίαν ἀντὶ λαιδορίας, τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

R 12,14.
1 Th 5,15.
2,23.

24 μωλωπι : T+ αυτου 25 RT αλλ 3,1 K— και
4 K του ησυχιου και πραεως 6 h (ως ... καλουσα, ης εγεν.
τεκνα,) | Η υπηκουεν 7 H γνωσιν, ως ασθ. σκ. τω
γυναικειω απον. τιμην, | [KR συνκληρονομοι 7 HR
εγκοπι. | h ταις προσευχαις

25 πλανωμενα OKa5 | ημων L3a 3,1 αι γυν. Om5
3 εκ πλοκης 2a | — τριχων C | και : η C 5 εις : επι
na5+ τον n5 7 — Οι B | συνοικ. κ. γν. : συνομιλουντες N* |
χαριτος : pr ποιικιλης Na1a1 it + 7a1 8 ταπ. : φιλοφρονες KP5
9 οτι : pr ειδοτες LPa5

ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui, iustitiae vivamus: cuius li-
 vore sanati estis. Eratis enim sicut oves er-
 rantes, sed conversi estis nunc ad pastorem,
 (10) 9 et episcopum animarum vestrarum. Simi-
 liter et mulieres subditae sint viris suis: ut
 et si qui non credunt verbo, per mulierum
 conversationem sine verbo lucrifiant, conside-
 rantes in timore castam conversationem ve-
 stram. Quarum non sit extrinsecus capilla-
 tura, aut circumdatio auri, aut indumenti ve-
 stimentorum cultus: sed qui absconditus est
 cordis homo, in incorruptibilitate quieti, et
 modesti spiritus, qui est in conspectu Dei lo-
 cuples. Sic enim aliquando et sanctae mu-
 lieres, sperantes in Deo, ornabant se, sub-
 iectae propriis viris. Sicut Sara obediebat
 Abrahae, dominum eum vocans: cuius estis
 filiae beneficientes, et non pertinentes ullam
 (11) 10 perturbationem. Viri similiter cohabitantes
 secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo
 muliebri impartientes honorem, tamquam et
 coheredibus gratiae vitae: ut non impediatur
 orationes vestrae. In fine autem omnes un-
 animes, compatibles, fraternitatis amatores,
 misericordes, modesti, humiles: non reddentes
 malum pro malo, nec maledictum pro male-
 dicto, sed econtrario benedicentes: quia in
 hoc vocati estis, ut benedictionem hereditate
 possideatis.

25 Is 53,6. Ez 34,5.
5,4. J 10,12.

3 E 5,22.
Tt 2,5.

2 2,12.

3 Is 3,18-24.
1 T 2,9.
Ap 17,4.

6 Gn 18,12.
Prv 3,25.

7 E 5,25.

8 R 12,16.

9 Mt 5,44.
R 12,14.
1 Th 5,15.
2,28.

24 super] per A | iust. eius F² | viveremus
 3,1 - et 1° [L]CF | - sint [L]CF¹ | > suis viris |
 - et si F² | verbo dei F² 2 (sanctam) | vestr.] harum F²
 3 > sit non | capillaturae F | , vestimentorumve G
 4 > cord. est | quod | locuplex AF² 5 domino A
 6 Sara | oboedivit CA | timentes 7 vaso | mulieri F |
 inpertientes | - et | (vit.] vestrae) | ut ne 8 finem CF
 fide GA | unian- F | - modesti 9 nec] vel

- Ps 34,13—17. 10 Qui enim vult vitam diligere,
 Jc 1,26. et dies videre bonos,
 coerceat linguam suam a malo,
 et labia eius ne loquantur dolum:
- 11 Declinet a malo, et faciat bonum:
 inquirat pacem, et sequatur eam:
- 12 Quia oculi Domini super iustos,
 et aures eius in preces eorum:
 Vultus autem Domini super facientes mala.
- R 8,34. 13 Et quis est qui vobis noceat, si boni
 Mt 5,10. 14 aemulatores fueritis? Sed et si quid patimini
 2,20. propter iustitiam, beati. Timorem autem
 Is 8,12. eorum ne timueritis, et non conturbemini.
- Is 8,13. 15 Dominum autem Christum sanctificate in cor-
 1,3,13. dibus vestris, parati semper ad satisfactionem
 omni poscenti vos rationem de ea, quae in
 2,12. 16 vobis est, spe. sed cum modestia, et timore,
 conscientiam habentes bonam: ut in eo, quod
 detrahunt vobis, confundantur, qui calumnian-
 tur vestram bonam in Christo conversationem.
14. 2,20. 17 Melius est enim beneficientes (si voluntas Dei 11 (1
 2,21—24. 18 velit) pati, quàm malefacientes. quia et Chri-
 R 6,10. E 2,18. stus semel pro peccatis nostris mortuus est,
 II 9,28; 10,10. iustus pro iniustis, ut nos offerret Deo, mortifi-
 J 6,63. catus quidem carne, vivificatus autem spiritu.
- 4,6. 19 In quo et his, qui in carcere erant, spiritibus
 Gn 7,7,17. 20 veniens praedicavit: qui increduli fuerant ali-
 quando, quando expectabant Dei patientiam
 in diebus Noe, cum fabricaretur arca: in qua
 pauci, id est octo animae salvae factae sunt per

10 et 10] + cupit F² | > vid. dies | — eius [I]CF¹
 sua F² 11 decl. autem (A²) | persequatur F¹ | (— eam)
 12 in] ad F² | fin + [ut perdat de terra memoriam eorum]
 14 — propter ... conturb. F¹ 15 fide et spe S spe et
 fide F² spes I 16 de vobis et S (+ tamquam F² + [t. de
 malefactoribus]) | (quia) 17 enim ut S | > vel. vol. dei
 18 — nostris (F¹) | mortificatos SA | — quidem | vivi-
 ficatos SA² 20 expectabat dei patientia

ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν
 καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς
 πανσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ
 καὶ χεῖλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,
 ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, 11
 ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·
 ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους 12
 καὶ ὤτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,
 πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ 13 R 8,34.
 ζηλωταὶ γένησθε; ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιο- 14 Mt 5,10.
 σύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε 2,20.
 μηδὲ ταραχθῆτε, κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἀγιάσατε 15 Is 8,12.
 ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἔτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολο- 1,3,13.
 γίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν
 ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ πραύτητος καὶ φόβου, 16 2,12.
 συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε
 καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν
 ἐν Χριστῷ ἀναστροφὴν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποι- 17 14, 2,20.
 οῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν
 ἢ κακοποιοῦντας. ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ 18 2,21—24.
 ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα R 8,10. E 2,18.
 ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ H 9,28; 10,10.
 ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυ- J 6,63.
 λακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασιν 19 4,6.
 ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἢ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν
 ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν
 ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὁκτῶ ψυχαί, διεσώθησαν δι'

11 T—δε 17 fin W, 18 απεδ. : hW επαθεν | RT ημας

10 γλωσσαν et χεῖλη : + αὐτου LPa5 13 ei ei γενοισθε
 B | μιμηται KLa5 14 μακ. εστε N | — μηδε ταρ. BL
 15 Χριστ. : θεον KLP5 | ετοιμοι δε AKa5 | απαιτουντι Aa
 16 — αλλα KLPa5 | καταλαωσω νμων ως κακοποιων
 nApI5 17 θελει 5 18 — τω θεω B | — μεν A* | τω πν. 5
 19 (εν ω κ. : Ενωχ Schulz cf : + Ενωχ Harris cf) | πνευματι 137
 20 απαξ εδεχετο 2a | την τ. θ. μακροθυμιαν N* | ολιγα CKa5

- Ε 5,26. 21 ὕδατος. ὃ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βά-
 Η 10,22. πτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ὄρου ἀλλὰ συνει-
 δήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστά-
 Ε 1,20.21. 22 σεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ Θεοῦ,
 Ρs 110,1. πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέ-
 Κολ 1,16. λων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων. Χριστοῦ οὖν
 2 Κ 5,14 α. 4 παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
 Ρ 6,2,7. ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπανται ἁμαρ-
 3 Ρ 2,14. τίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ
 1 J 2,16.17. 2 θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι
 Ε 2,2.3. Ττ 3,3. 3 χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ
 βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους
 ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις,
 4 πότοις καὶ ἀθιμίτοις εἰδωλολατρείαις. ἐν ᾧ ξενί-
 ζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς
 Act 10,42. 5 ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· οἱ ἀποδώσου-
 Ρ 14,9.10. σιν λόγον τῷ ἐτοιμῶς ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ
 2 Τ 4,1. νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελισθη,
 8,19. Sap 3,4. 6 ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ
 Ρ 8,10. κατὰ Θεὸν πνεύματι.
 1 K 10,11. 7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε
 1 J 2,18. οὖν καὶ νήφατε εἰς προσευχάς· πρὸ πάντων τὴν
 Ρrv 10,12. 8 εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη
 1,22. Jc 5,20. 9 καλύπτει πλήθος ἁμαρτιῶν· φιλόξενοι εἰς ἀλλή-
 1 K 13,7. λους ἄνευ γογγυσμοῦ· ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χά-
 Mt 18,22. 10 ρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ
 Η 13,2. οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ,
 L 12,42. 11 ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς

21 ο : h⁸¹ ω ^a idem cj 22 θεου : h¹+ , deglutiens mortem
 ut vitae aeternae haeredes efficeremur, 4,1 K αμαρτιας
 (W—) 3 Η εἰδωλολατρίας (W,) 5 εχ. κρῖναι : Η κρινοντι

21 ημας CKα5 22 του θεου Apl5 4,1 παθοντος : + υπερ
 ημων Am5 | σαρκι 2° : pr εν KPa5 3 γαρ : + ημιν CKα5
 : + υμιν N^a | χρον. : + τον βιον KLa5 | θελημα KLa5 |
 κατεργασασθαι KLa5 7 — και N^{*} | εις : + τας KLa5
 8 προ π. δε KLa5 | καλυπει nLPa5 9 γογγυσμων KLa5
 11 ης : ως KLa

- 3) 12 aquam. Quod et vos nunc similis formae sal- 21 E 5,26.
 vos facit baptismus: non carnis depositio sor- H 10,22.
 dium, sed conscientiae bonae interrogatio in
 Deum per resurrectionem Iesu Christi, qui 22 E 1,20,21.
 est in dextera Dei, deglutiens mortem ut vitae Ps 110,1.
 aeternae heredes efficeremur: profectus in Kol 1,16.
 caelum subiectis sibi angelis, et potestatibus,
 et virtutibus. Christo igitur passo in carne, 4 R 6,2,7.
 et vos eadem cogitatione armamini: quia qui
 passus est in carne, desiit a peccatis: Ut 2 1 J 2,16,17.
 iam non desiderii hominum, sed voluntati
 Dei, quod reliquum est in carne vivat tem- 3 E 2,2,3. Tt 3,3.
 poris. Sufficit enim praeteritum tempus ad
 voluntatem Gentium consummandam his, qui
 ambulaverunt in luxuriis, desideriiis, vinolen- 4
 tiis, comensationibus, potationibus, et illicitis
 idolorum cultibus. In quo admirantur non 4
 concurrentibus vobis in eandem luxuriae con-
 fusionem, blasphemantes. Qui reddent ratio- 5 Act 10,42.
 nem ei, qui paratus est iudicare vivos et R 14,9,10.
 et mortuos. Propter hoc enim et mortuis evange- 6 2 T 4,1.
 lizatum est: ut iudicentur quidem secundum 6 3,19. Sap 3,4.
 homines in carne, vivant autem secundum R 8,10.
 Deum in Spiritu. 1 K 5,5.
 1) 15 Omnium autem finis appropinquavit. *Est- 7 1 K 10,11.
 ote itaque prudentes, et vigilate in orationibus. 1 J 2,18.
 Ante omnia autem, mutuam in vobismetipsis 8 Prv 10,12.
 charitatem continuam habentes: quia charitas 1,22. Jc 5,20.
 operit multitudinem peccatorum. Hospitalis in- 1 K 13,7.
 vicem sine murmuratione: Unusquisque, sicut 9 H 13,2.
 accepit gratiam, in alterutrum illam admini- 10 L 12,42.
 strantes, sicut boni dispensatores multiformis
 gratiae Dei. Si quis loquitur, quasi sermones Dei: 11 R 3,2. 12,7.
 si quis ministrat, tamquam ex virtute, quam 1 K 10,31.

21 fecit A | carnalis F 22 — deglut. ... effc. [E]CF¹
 4,1 — in 2° | desit A 2 > hom. desid. | voluntate
 3 — his | in desid. A | comesat. CA comisat- |
 pot.] + ebrietatibus, § 4 quod F¹ | ammir- A 5 (et]
 ac) 6 — in 2° F 7 adpropinquabit AF² 8 — aut. |
 vobis-sos F¹ vosmet ipsos | > hab. cont. A | co-
 operit A 10 accipit A 11 — Si quis 1° ... Dei F¹

administrat Deus: ut in omnibus honorificetur
Deus per Iesum Christum: cui est gloria, et
imperium in saecula saeculorum: Amen.

- 1,6,7. 12 Charissimi, nolite peregrinari in fervore, 16
qui ad tentationem vobis fit, quasi novi ali-
Act 5,41. Jc 1,2. 13 quid vobis contingat: sed communicantes
R 8,17. 2 T 2,12. Christi passionibus gaudete, ut et in revela-
2,20. L 10,6. 14 tione gloriae eius gaudeatis exultantes. Si
Act 5,41. exprobramini in nomine Christi, beati eritis:
Ps 89,51.52. quoniam quod est honoris, gloriae, et virtutis
Is 11,2. Dei, et qui est eius Spiritus, super vos re-
15 quiescit. Nemo autem vestrum patiatur ut 17
homicida, aut fur, aut maledicus, aut alieno-
Act 11,26; 16 rum appetitor. Si autem ut Christianus, non
26,26. erubescat: glorificet autem Deum in isto no-
Ph 1,20. mine, quoniam tempus est ut incipiat iudicium
Ez 9,8. 17 a domo Dei. Si autem primum a nobis: quis
Jr 25,20. finis eorum, qui non credunt Dei Evangelio?
2 Th 1,8. H 3,6. 1K 11,32. Et si iustus vix salvabitur, impius, et pecca-
Prv 11,31. 18 tor ubi parebunt? Itaque et hi, qui patiuntur
L 28,31. 19 secundum voluntatem Dei, fidei Creatori
Ps 31,6. commendent animas suas in benefactis.
L 23,46.
5 Seniores ergo, qui in vobis sunt, ob- 18
2 J 1. R 8,17. secro, consenior et testis Christi passio-
Ap 1,9. num: qui et eius, quae in futuro revelanda
J 10,12. 21,16. 2 est, gloriae communicator: pascite qui in
Phm 14. Tt 1,11. vobis est gregem Dei, providentes non co-
Act 20,28. 3 acte, sed spontanee secundum Deum: neque
1 T 3,2-7. turpis lucri gratia, sed voluntarie: neque
2 K 1,24. 3
Tt 2,7; 1,11.
Ph 3,17. 1Th 1,7.

11 — saeculor. | — Amen 12 misari F²
13 revelationem A 14 — eritis ICF¹ | quod ... vos]
glor. dei spir. in vobis | fin + ab aliis (illis F²)
blasphematus, a vobis autem honorificatus
15 aut.] enim | ut] quasi 17 — est | de domo (-u A) |
qui f. 18 iust. quidem S | salvatur IF | apparebunt F²
19 hii | commendant
5,2 > est in vob. | coacto (-os ICA)

ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Ὅμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε προσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.

6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ

7 θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ,¹ πᾶσαν τὴν μέ-

8 ριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ

9 μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γοηγορήσατε. ὁ ἀντί-

10 δικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρούμενος περι-

11 πατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ᾧ ἀντίστητε σιερεοὶ

12 τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ

13 ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. Ὁ

14 δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν

αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον παθόντας

αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει.

15 Ἄντῳ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

16 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς

λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ

ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ,

17 εἰς ἣν στήτε. Ἀσπάξεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι

18 συνεχλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς μου. ἀσπάσασθε

19 ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

5 H [o] 6 T χειραν 8 H— τινα hW τινὰ 10 Χριστῷ :
h pr τῷ | W παθόντας, | HR—, θεμελιώσει 11 H—
των αἰωνων 12 HR θεου· | W εστηκατε

5 ομ. δε N^a | αλληλ. : + υποτασσομενοι KLa⁵ 6 fin +
επισκοπης APa 7 περι ημων N^a 8 ο : pr ου La⁵ |
καταπιη Aa⁵ 9 — τῷ AKa⁵ | — υμων La 10 ημας
Ka⁵ | Χριστῷ Ἰησοῦ AKa⁵ | καταρτισαι KLPa⁵, ἡ
στηριξαι σθενωσαι θεμελιωσαι ε 11 η δοξα και το κρατος
NLm⁵ 13 Βαβ. : + εκκλησια να 14 Χριστῷ Ἰησοῦ Nm⁵
| fin + αμην Nm⁵

ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriae coronam. Similiter adolescentes subditi estote senioribus.

(20) 19	Omnes autem invicem humilitatem insinuate, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis: omnem sollicitudinem vestram proiicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, et vigilate: quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret: Cui resistite fortes in fide: scientes eandem passionem ei, quae in mundo est, vestrae fraternitati fieri. Deus autem omnis gratiae, qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passus ipse perficiet, confirmabit, solidabitque. Ipsi gloria, et imperium in saecula saeculorum: Amen.	4 5 6 7 8 9 10 11	2,25. H 13,20. 1 K 9,25. 2 T 4,8. E 5,21. Prv 3,34 Lxx. Mt 23,12. J 13,4,14. Jc 4,6. Job 22,29. Jc 4,10. Ps 55,23. Mt 6,25. Ph 4,6. Ps 22,14. 1 Th 5,6. L 18,3. Jc 4,7. Mt 5,25. Ap 5,5. E 6,11—13. 1,6. 1 Th 2,12.
(21) 20	Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut arbitrator, breviter scripsi: obsecrans et contestans, hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis. Salutatur vos Ecclesia, quae est in Babylone coëlecta, et Marcus filius meus. Salute invicem in osculo sancto:	12 13 14	H 13,22. Act 12,12,25. 1 T 4,11. 1 K 10,20.

Gratia vobis omnibus, qui estis in Christo Iesu. Amen.

3 formae | gregi | et ex **CF**¹ 5 (aut.] enim) | (dominus) 6 (ut et) 8 — et | vig.] + et excitamini **F**² | circuiit **F**² 9 — in 1° | eadem passionum **CF**¹ | fraternitatis **A** 10 [et] conf. **CF** confirmavit **A** | [et] sol. **CF** solidabit 11 — gloria et 12 > vob. fid. fr. | qua et **A** | state 13 — Eccl. [**CF**¹] collecta **CF** cum ei- **F**¹ conel- 14 vob. in (cum) omn. **F** | — Iesu | — Amen **CA**
Subscr. Exp. epistula sancti (apostoli) Petri [ad gentes] prima **F** at; **CF** Explicit epistula Petri prima

EPISTOLA
BEATI PETRI APOSTOLI
SECUNDA.

- 1 SIMON Petrus, servus, et Apostolus Iesu(1)
Christi, iis, qui coaequalem nobiscum sortiti
sunt fidem in iustitia Dei nostri, et Salvatoris
Jd 2. 2 Iesu Christi. Gratia vobis, et pax adimpleatur
in cognitione Dei, et Christi Iesu Domini nostri:
3 quomodo omnia nobis divinae virtutis suae,
1 P 2,9. 2 K 4,4.6. 4 quae ad vitam, et pietatem donata sunt, per
cognitionem eius, qui vocavit nos propria glo-
ria, et virtute, 1 per quem maxima, et pretiosa
nobis promissa donavit: ut per haec effici-
amini divinae consortes naturae: fugientes eius,
quae in mundo est, concupiscentiae corrupti-
G 5,6.22. Jd 3. 5 onem. Vos autem curam omnem subinferentes, 2
ministrare in fide vestra virtutem, in virtute
6 autem scientiam, in scientia autem abstinencia,
in abstinentia autem patientiam, in pa-
G 8,10. 7 tientia autem pietatem, in pietate autem amo-
rem fraternitatis, in amore autem fraternitatis
8 charitatem. Haec enim si vobiscum adsint, et
superent, non vacuos, nec sine fructu vos con-
stituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione.
1 J 2,9,11. 9 Cui enim non praesto sunt haec, caecus est,
et manu tentans, oblivionem accipiens pur-
10 gationis veterum suorum delictorum. Quapro-
pter fratres magis satagite ut per bona opera
certam vestram vocationem, et electionem,

*Inscr. Epist.] + Canonica § Incipit Epistula Petri
Secunda ¶ Epistula P. A. II ¶ 1,1 his | nobis
2 agnitione A cognitionem F¹ | — Dei et Chr. Ies. 3 qui
modo . . donavit F² | piet.] + pertinent F² | sunt]
est | [in] propr. . 4 quae ¶ quam A que F¹ | con-
sortis F¹ 5 — omnem A¹ | (ministrare) 8 en.]
autem omnia A | — si ¶ vobiscum] vobis cum F |
nec | et F 10 agite A | (bonam operam)*

ΠΕΤΡΟΥ Β

- 1 Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ 1
 Χριστοῦ τοῖς ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν
 δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ
 Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖη ἐν 2 Ja 2.
Kol 1,10.
 ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
 Ὡς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ 3 1 P 2,9.
2 K 4,4.6.
 τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς
 ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ
 ἀρετῇ, δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγ- 4 2 K 7,1.
E 4,22.
 γέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας
 κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ
 ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδῆν 5 G 5,8.22.
 πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει
 ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν, ἐν 6
 δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ
 τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν,
 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ 7 G 8,10.
 φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρ- 8
 χοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους
 καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 ἐπίγνωσιν· ᾧ γὰρ μὴ πάρεσιν ταῦτα, τυφλὸς 9 1 J 2,9.11.
 ἐστὶν μυωπάξων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ
 τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, 10

1,1 $\mathcal{K}$ Συμεων 2,3 HR ημων, ως 3 HR— τα 1^ο | $\mathcal{K}$
 ημας δια δόξης και αρετης 4 hRT τ. ημιν και μεγαιστα | fin W,
 9 W εστιν, | hT αμαρτηματων

1,1 εἰς δικαιοσυνην ■ | θεου : κυριου ■ 2 — του θ.
 κ. Ιησ. P Ψ | Ιησου : + Χριστου $\mathcal{N}Aa$ 4 την εν τω κ.
 επιθυμιαν φθ. ■ | — τω $\mathcal{O}Kac$ 5 (και : κατ Piscator c) |
 αυτο τουτο : αυτοι A 7 fin + εν δε τη αγαπη την παρα-
 κλησιν 40 8 υπαρχ. : παροντα $A5a$

σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἢ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

J 3,5; 10,7. 11

Jd 5. 12

Kol 1,0.

Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ

2 K 5,1. 13

παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἠγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν

J 21,18.19. 14

2 T 4,6.

ὑπομνήσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν

L 9,31. 15

Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν

L 9,48. 16

τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. οὐ γὰρ σεσοφισμένους μύθοις ἐξακολογησάντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν. τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκείνου

Mt 17,5. 17

Ps 2,7. Gn 22,2.

Is 42,1.

μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαῦδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς μου οὗτός ἐστιν, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα, —

18 καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἁγίῳ

19 ὄρει. καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνον

φαίνοντι ἐν ἀχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάση καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις

20 ὑμῶν· τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προ-

2 T 3,16.17. 21

φητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία ποτέ,

10 σπουδάσατε : h^r + wa dia των καλων [υμων] εργαων | ποιεισθαι : h^r -εισθε ¹ -ησθε 17 RT ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος, εις | W fin . 18 RT εν τω ορει τω αγιω (W,) 21 T ποτε προφητεια

11 — και σωτ. 32a 12 ουκ αμελησω KLa⁵ 13 εν 2^ο : + τη NA 17 του θεου NC 18 εκ του ουρ. NA 19 η ημερα NP 20 γραφη προφητειας 69a | (επιλυσις?)

faciatis: haec enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in aeternum regnum Domini nostri, et Salvatoris Iesu Christi. 11 J 3,5; 10,7.

Propter quod incipiam vos semper commonere de his: et quidem scientes et confirmatos vos in praesenti veritate. Iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione: certus quòd velox est depositio tabernaculi mei secundum quod et Dominus noster Iesus Christus significavit mihi. Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis. 12 Ja 5.
13 2 K 5,1.
14 J 21,18,19.
15 L 9,31.

Non enim doctas fabulas secuti notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem, et praesentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim a Deo Patre honorem, et gloriam, voce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite. Et hanc vocem nos audivimus de caelo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benefacitis attendentes quasi * lucernae lucenti in caliginoso loco donec dies elucescat, et lucifer oriatur in cordibus vestris: hoc primum intelligentes quòd omnis prophetia Scripturae propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia: 16 L 9,43.
17 Mt 17,5.
18
19
20
21 2 T 3,16,17.

12 — vos 2°

13 in incommotione F¹

15 et] ut F² | vos] + possitis F² | horum omnium G

16 indoctas G | facimus F | — et praes. A 17 delapsam F | — a 2° F | complacuit F pr bene. F² |

— ips. aud. 19 > luc. dies A¹ lucescat

sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines.

- Mt 24,11. 2 Fuerunt vero et pseudoprophetae in populo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis, et eum, qui emit eos, Dominum negant: superducentes
 Dt 13,2 ss. 1 T 4,1. 2 sibi celerem perditionem. Et multi sequentur
 Jd 4. 3 eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur: et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur: quibus iudicium iam olim non cessat: et perditio eorum non dormitat. Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium reservari. Et originali mundo non pepercit, sed octavum Noe iustitiae praeconem custodivit, diluvium mundo impiorum inducens. Et civitates Sodomorum, et Gomorrhaeorum in cinerem redigens, eversione damnavit: exemplum eorum, qui impie acturi sunt, ponens: et iustum Lot oppressum a nefandorum iniuria, ac luxuriosa conversatione eripuit: aspectu enim, et auditu iustus erat: habitans apud eos, qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Novit Dominus pios de tentatione eripere: iniquos vero in diem iudicii reservare cruciandos: magis autem eos, qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant, dominationemque contemnunt, audaces, sibi placentes, sectas non metuunt introducere blasphemare.

2,1 inducent *A* introducunt *F* | superdoc- *F*¹ superinduc- *F*² 2 sequuntur *A* | blasphematur *F*¹ 3 — in *A*¹ | factis *F*¹ 4 rugientibus *A* | in iudic. cruciandos 5 dilluv- *F* 6 Gomorrae- 7 Loth | iniusta *F*¹ | — ac lux. | eruit *A* 8 erat hab. | diem de die 9 deus *F* | > cruc. res. 10 carn. alteram *F*² | concup. [sua] | — introducere : facere *A**F*²

ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

- 3 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφηταὶ ἐν τῷ λαῷ, 2 Mt 24,11.
ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες 1 T 4,1.
παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγορά- Dt 18,2 ss.
σαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες Jd 4.
ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολου- 2 Is 52,5.
θήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελείαις, δι' οὗς ἡ ὁδὸς 3 R 16,18.
τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται· καὶ ἐν πλεονεξία 2 K 9,5.
πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα 1 Th 2,5.
ἐκπαλαί οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ
νυστάζει. εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων 4 Gn 6.
οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειροῖς ζόφου ταρταρώσας Jd 6.
παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ ἀρχαίου 5 3,6. Gn 8,18.
κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιο-
σύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσε-
βῶν ἐπάξας, καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας 6 Gn 19,25.
τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελ- Jd 7.
λόντων ἀσεβεῖν τεθεικῶς, καὶ δίκαιον Λώτ κατα- 7
πονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελείᾳ
ἀναστροφῆς ἐρύσατο, — βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ 8 Ez 9,4.
ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας
ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν, — οἶδεν 9 1 K 10,18.
κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους Ap 3,10. Jd 6
δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, μά- 10 Jd 7.8.16.
λιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ
πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας.
τολμηταὶ ἀνθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφη-

2,4 T οἱοῖς 6 H— καταστροφή | H ἀσεβειῶν 7 RT
ἐρρύσατο (TW) 8 H— ο | W fin. 9 T πειρασμῶν |
W τηρεῖν. (nov. sect.) 10 HR τολμηταί, ἀνθ. | H τρε-
μουσιν,

21 (οἱ) ἅγιοι (του) θεοῦ ἀνθρ. κ. ΑΚ(5) 2,2 ὁδος: δόξα κ. Α
3 νυστάζει KL 4 σειραῖς ΚLa5 | κολαζομένους τηρεῖν
κ. Αδ α 10 ἐν ἐπιθυμίαις CPa | πορευομένους 31

- Jd 9. 11 μούντες, ὅπου ἄγγελοι ἰσχυῖ καὶ δυνάμει μείζονες
 ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφη-
 Jd 10. 12 μον κρίσιν. οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῆα γεγεννημένα
 Es 49,18. φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν
 βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθορή-
 Jd 19. 13 σονται, ἰ ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἠδονὴν ἠγού-
 μενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφῆν, σπῖλοι καὶ μῶμοι
 ἐντροφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευαχού-
 14 μενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος
 καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς
 ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας
 Nu 22,7. 15 ἔχοντες, κατάρας τέκνα· καταλείποντες εὐθείαν
 Ap 2,14. ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ
 Jd 11. Βαλαὰμ τοῦ Βεῶρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν,
 Nu 22,28. 16 ἔλεξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον
 ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν
 Jd 12,18. 17 τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. οὗτοί εἰσιν πηγαὶ
 ἀνδρῶν καὶ ὀμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαννόμεναι,
 Jd 16. 18 οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. ὑπέρογκα
 γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπι-
 θυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγον-
 J 8,34. 19 τας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους, ἐλευθερίαν
 αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες
 R 6,16. τῆς φθορᾶς· ᾧ γὰρ τις ἤττηται, τούτῳ δεδούλωται.
 Mt 12,45. 20 εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν
 ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ,

11 H [παρα κυριω] 12 T γεγεννημενα 12.13 T
 φθαρθησονται κομ. 13 αδικ. : RT κομοουμενοι | απатаις
 : hE αγαπαις 14 H ακαταπαστους 15 h καταλιποντες |
 hRT Βοσορ (W.) | hW— ος | h ηγαπησαν 18 T αποφευ-
 γοντας, 19 τουτω : R+ [και] 20 κυριου : hT+ ημων

12 αυτοι δε N | αγνοουντες βλασφημουσιν N | και φθ. :
 καταφθαρθησονται KLa5 13 απατ. : αγνοιας 27a
 14 μοιχαλιας NA | πλεονεξιας 5 15 την ευθειαν 5 16 παρα-
 νοιαις vg | αφ. εν ανθρωποις φ. B 17 και ομ. : νεφελαι
 La5 | τετηρ. : pr εις αιωνα Am5 18 ασελγειας P15a |
 ολιγως : οντως N* Cm5 | αποφυγοντας KLa5 19 υπαρχ. :
 οντες A27 20 και σωτ. : + ημων 4a — La

- 7 mantes: ubi angeli fortitudine, et virtute cum 11 *Jd* 9.
sint maiores, non portant adversum se exe-
crabile iudicium.
- Hi vero velut irrationabilia pecora, natu- 12 *Jd* 10.
raliter in captionem, et in perniciem in his *Ps* 49,13.
quae ignorant blasphemantes in corruptione
sua peribunt, percipientes mercedem iniusti- 13 *Jd* 12.
tiae, voluptatem existimantes diei delicias:
coinquinationes, et maculae deliciis affluentes,
in conviviis suis luxuriantes vobiscum, 'oculos 14
habentes plenos adulterii, et incessabilis de-
licti. Pellicientes animas instabiles, cor exer-
citatum avaritia habentes, maledictionis filii:
derelinquentes rectam viam erraverunt, secuti 15 *Nu* 22,7.
viam Balaam ex Bosor, qui mercedem ini- *Ap* 2,14.
quiritatis amavit: correptionem vero habuit suae *Jd* 11.
vesaniae: subiugale mutum animal, hominis 16 *Nu* 22,28.
voce loquens, prohibuit prophetae insipientiam.
- 8 Hi sunt fontes sine aqua, et nebulae turbini- 17 *Jd* 12,13.
bus exagitatae, quibus caligo tenebrarum
reservatur. Superba enim vanitatis loquen- 18 *Jd* 16.
tes, pellicunt in desideriis carnis luxuriae
eos, qui paululum effugiunt, qui in errore con-
versantur: libertatem illis promittentes, cum 19 *J* 8,34.
ipsi servi sint corruptionis: a quo enim quis *R* 6,16.
superatus est, huius et servus est. Si enim 20 *Mt* 12,45.
refugientes coinquinationes mundi in cogni-
tione Domini nostri, et Salvatoris Iesu Christi,

12 et perib. 13 voluntatem *A* | dilic- bis *A* |
coinquinationis *g* *A* coinq. et mac., | conviis *F* | — suis *A*
14 adulterio | incessabiles (-li *A*) | delicto *A* |
pellicentes | avaritiae 15 sec. sunt *A* 16 s. ves.]
[propriae iniquitatis] | — animal | in hom. et *g* |
prophetiae *F*¹ 17 nubulae *F*¹ 18 superbia *AF*² |
sanitatis *F* | pellicent (perl- *F*¹) 20 coinquina-
tionis *A*

his rursus implicati superantur: facta sunt
 I. 12,47,48. 21 eis posteriora deteriora prioribus. Melius
 Jd 3. enim erat illis non cognoscere viam iustitiae,
 quàm post agnitionem, retrorsum converti ab
 eo, quod illis traditum est sancto mandato.

Prv 26,11. 22 Contigit enim eis illud veri proverbii: Canis
 reversus ad suum vomitum: et, Sus lota in
 volutabro luti.

1,13. 3 Hanc ecce vobis, charissimi, secundam 9
 scribo epistolam, in quibus vestram excito in

Jr 17. 2 commonitione sinceram mentem: ut memores
 sitis eorum, quæ prædixi verborum a sanctis
 Prophetis, et Apostolorum vestrorum, præ-

1 T 4,1. 3 ceptorum Domini et Salvatoris. hoc primum
 Jd 18. scientes, quòd venient in novissimis diebus
 in deceptione illusores, iuxta proprias con-

Is 5,19. 4 cupiscentias ambulantes, dicentes: Ubi est
 Ez 12,22. promissio, aut adventus eius? ex quo enim
 Mt 24,48. patres dormierunt, omnia sic perseverant ab

Mt 24,38. 5 initio creaturae. Latet enim eos hoc volen-
 Gn 1,2.6.9. tes, quòd caeli erant prius, et terra, de aqua,
 Ps 24,2. et per aquam consistens Dei verbo: per quae,

2,5. Gn 7,21. 6 et per aquam consistens Dei verbo: per quae,

10. 7 ille tunc mundus aqua inundatus periit. Caeli
 autem, qui nunc sunt, et terra eodem verbo
 repositi sunt, igni reservati in diem iudicii,

Ps 90,4. 8 et perditionis impiorum hominum. Unum 10

vero hoc non lateat vos, charissimi, quia
 unus dies apud Dominum sicut mille anni,

Hb 2,3. 1 T 2,4. 9 et mille anni sicut dies unus. Non tardat
 Dominus promissionem suam, sicut quidam

20 impliciti 22 — enim [E]CA | > vom. suum A
 3,1 > exc. vestr. | commonitionem AF² commotionem F¹
 2 verb. sanctorum prophetarum 3 deceptionem A
 4 patr. nostri F² 5 (- per) 6 quem F¹ | (- tunc) |
 (- aqua) 7 sunt igni, E | servati 9 prom. . .
 exist.] promissis

τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠτιῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. κρεῖττον 21 L 12,47,48. Jd 8. Mt 21,32. H 10,26.
γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἣ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. συμβέβηκεν αὐτοῖς 22 Prv 26,11.
τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κῶν ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καί· ὅς λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.

24 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω 3 1,18.
ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προειρη- 2 Jd 17.
μένων ρημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος, 1 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἔσχατων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαίχεται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι 1 καὶ λέγοντες· ποῦ ἔστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς 4 Is 5,19. Ez 12,22. Mt 24,48.
παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ 5 Mt 24,38. Gn 1,2.6.9. Ps 24,2.
ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, δι' ὧν ὁ τότε κόσμος 6 2,5. Gn 7,21.
ὑδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ 7 10.
καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἐν δὲ τοῦτο μὴ 8 Ps 90,4.
λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. 1 οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες 9 Hb 2,3. 1 T 2,4

21 T κρεῖσσον 3,3 T αὐτῶν ἐπιθυμίας 4 W ἔστιν
5 h συνεστῶτα 7 αὐτῶ : W αὐτοῦ

21 ἐπιστρέψαι KLa⁵ pr εἰς τὰ ὀπισθ NA | ἐκ : ἀπο NA
22 συμβ. : + δε Oa⁵ γὰρ vy | κυλισμα Nm⁵ 3,3 ἐσχατου
KLa⁵ | — ἐν ἐμπαιγμ. KLa⁵ 6 δι ὄν 31 7 τῶ αὐτῶ :
αὐτοῦ 5 | (πυρ,) | ἀσεβείας A 9 βραδύνει P

- βραδυτήτα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τις ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἦξει δὲ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς, ἐν ἣ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθῆσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα εὐρεθῆσεται. Τούτων οὕτως πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθῆσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προοινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, ἀυξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος.

9 εἰς 10 : T δι 10 W η ημ. | T— οι | ευρεθῆσεται (W) ;
 h^{81v} ουχ ευρεθῆσεται h⁸² RT κατακαησεται h⁸³ αφανισθησονται
 40 — 5 — και γη ... ευρεθ. ° εἰς ρησεται 11 οὕτως : T οὖν |
 υμας : [H]—W 12 τηκεται (H·R) ; h⁸¹ τακησεται 2 -ονται 3 εἰ
 τηξεται 13 T καινην γην | T τα επαγγελματα 15.16 W υμιν
 ως ... επιστολαις, 16 πασαις : T+ ταις 18 fin R+ [αμην]

9 υμας : ημας KLa⁵ 10 κλεπτῃς : + εν νυκτι OKa⁵
 | (ευρεθ. : κριθησεται?) 11 υμ. : ημας N* 12 θεου :
 κυριου CPa 13 κατα : και A 14 αμωμοι A5a 16 αις
 οις OKa⁵ | εισιν A13a 18 γνωσει : πιστει P31

existimant: sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reverti. Adveniet autem dies Domini **10** ^{1 Th 5,2,3.} ut fur: in quo caeli magno impetu transient, ^{7. Mt 24,29,35.} elementa verò calore solventur, terra autem ^{Ap 20,11.} et quae in ipsa sunt opera, exurentur. Cum **11** ^{Is 66,16.} igitur haec omnia dissolvenda sint, quales oportet vos esse in sanctis conversationibus, et pietatibus, ^{12 ^{Is 34,4.} ^{Jd 5.} expectantes, et properantes in adventum diei Domini, per quem caeli ardentibus solventur, et elementa ignis ardore **11** ^{13 ^{Is 65,17; 66,22.} ^{Ap 21,1,27.} tabescent? Novos vero caelos, et novam terram secundum promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Propter quod **14** ^{1 K 1,7,8.} ^{Jd 24.} charissimi haec expectantes, satagite immaculati, et inviolati ei inveniri in pace. et Domini nostri longanimitatem, salutem arbitramini: sicut et charissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, ^{15 ^{R 2,4.} ^{1 K 8,10.} sicut et in omnibus epistolis, loquens in **16** eis de his, in quibus sunt quaedam difficilia intellectu, quae indocti, et instabiles depravant, sicut et ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur fratres praescientes custodite, ne insipientium errore tracti excidatis a propria firmitate. crescite **17** ^{Mc 13,5,9,33.} vero in gratia, et in cognitione Domini nostri, et Salvatoris Iesu Christi. Ipsi gloria et nunc, **18** ^{Ja 25.} et in diem aeternitatis. Amen.}}}

9 aliquem *A* 10 sicut *A* | fur in nocte *F*² | qua | transeunt *A* | caelo solventur *F*¹ | — terra ... exur.
 11 > haec igit. | (sunt) | > esse vos 12 ad-
 ventu *CA* | (— diei) | dei | quam | *fn* . 13 sec. |
 et et *fr* 14 satis agite 15 arbitramini 16 — et
 3° *F* | — ipsorum *F*² 17 transducti 18 gratiam *F* |
 — in 2° *[L]* *F* | cognitionem *F* | die *Subscr.* [*Legi F*²]
 Explicit epistula Petri secunda

ΙΩΑΝΟΥ Α

1 Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν 1 J 1,1,14.
 τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες 1 L 24,39.
 ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, — Act 4,20; 17,27.
 1 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρ- 2 J 1,4.
 τυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν 4,9. R 3,21.
 αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη 3 Mt 18,17.
 ἡμῖν, — 1 ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλ- J 17,20.
 λομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε 7. 1 K 1,9.
 μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ Ph 1,5.
 τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χρι- 4 J 15,11; 16,24.
 στοῦ. καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ 2 K 1,24. 2 J 12.
 ἡμῶν ἧ πεπληρωμένη.
 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' 5 Jc 1,17.
 αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς 6 2,4. J 3,21.
 ἔστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. 7 3. H 9,14.
 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ 8 Δρ 1,5; 7,14.
 καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ J 17,21.
 οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ 2 K 6,16—18.
 περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινω- 9 2,4. Prv 20,9.
 νίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ Prv 28,18.
 υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 10
 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς
 πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ἐὰν
 ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ
 δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθάριση
 ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ

Inser. RT Ἰωαννου

1,1—3 T ζωης· και ... εφ. ημιν· ο 4 h υμων 5 H ουκ
 εστιν εν αυτω ουδεμ.

1,2 εωρακ. : pr δ B40 3 — και 2° KLa5 4 ημεις :
 υμιν OKa5 | fin + εν ημιν O* 5 επαγγελια CPa5
 7 αλληλ. : αυτου A* | Ἰησοῦ Χριστου AKLa5

- ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιούμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος
 2 αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Τεκνία μου, ταῦτα 2
 γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμάρτητε. καὶ ἐὰν τις ἀμάρτη,
 παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν
 ■ Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ
 τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ
 3 μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὄλου τοῦ κόσμου. καὶ ἐν
 τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς
 4 ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων ὅτι ἐγνώκα
 αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης
 5 ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὅς δ'
 ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ
 ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώ-
 6 σκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν· ὁ λέγων ἐν αὐτῷ
 μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ
 αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
 7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, 23
 ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ
 ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστίν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε.
 ■ πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστὶν ἀληθὲς
 ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται
 4,20. 9 καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. ὁ λέγων
 ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν
 R 14,13.15. 10 ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν
 J 11,9. ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον
 J 11,10; 12,85. 11 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
 καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ,
 καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν
 1 K 8,11. 12 τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία,

2,1 H πατερα Ιησ. 2 h μονων 5 W ἐν (2^ο) et εσμεν.
 6 HR— ουτως 10 hRT ουκ εστιν εν αυτω

2,4 — οτι CKa5 | — και (2^ο) AP | — εν τωτω N |
 αληθεια : + του θεου N 7 αγαπ. : αδελφοι KLa5 | fin
 + απ αρχης KLa5 8 υμιν 2^ο : ημιν AP | σκοτια :
 σκια A , ii 9 100 12 παιδια 27a

- peccavimus: mendacem facimus eum, et ver-
 3 bum eius non est in nobis. Filioli mei, 2 R 8,34. H 7,25.
 haec scribo vobis, ut non peccetis. Sed et J 14,16.
 si quis peccaverit, advocatum habemus apud
 Patrem, Iesum Christum iustum: et ipse est 2 Kol 1,20.
 propitiatio pro peccatis nostris: non pro no- J 11,51 s.
 stris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.
 Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, 3
 si mandata eius observemus. Qui dicit se 4 1,8. 4,20.
 nosse eum, et mandata eius non custodit,
 mendax est, et in hoc veritas non est. Qui 5 J 14,21.23.
 autem servat verbum eius, vere in hoc cha- 5,3.
 ritas Dei perfecta est: et in hoc scimus quo-
 niam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso 6 J 13,15.
 manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse
 ambulare.
- 4 Charissimi, non mandatum novum scribo 7 J 13,34.
 vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis Mt 5,17.
 ab initio: Mandatum vetus est verbum, quod
 audistis. Iterum mandatum novum scribo vo- 8 R 13,12.
 bis, quod verum est et in ipso, et in vobis: J 13,34;
 quia tenebrae transierunt, et verum lumen iam 15,10.12.
 lucet. Qui dicit se in luce esse, et fratrem 9 4,20.
 suum odit, in tenebris est usque adhuc. Qui 10 R 14,13.15.
 diligit fratrem suum, in lumine manet, et J 11,9.
 scandalum in eo non est. Qui autem odit 11 J 11,10; 12,35.
 fratrem suum, in tenebris est, et in tenebris
 ambulat, et nescit quo eat: quia tenebrae ob-
 5 caecaverunt oculos eius. Scribo vobis, filioli, 12 1 K 6,11.

10 faciemus A¹ | > in n. non est A

2,1 — et [E] 3 (Et] sed)

4 eum] Deum E | hoc] eo A , it 5 1°

5 — et 6 sicut [et]

8 (item) | > est ver. | (nobis) | quoniam | > lum. ver.

9 (— se) | (ambulare)

11 [manet et] amb. | quoniam

- quoniam remittuntur vobis peccata propter
 1,1. J 1,1. 13 nomen eius. Scribo vobis patres, quoniam
 cognovistis eum, qui ab initio est. Scribo vo-
 bis adolescentes, quoniam vicistis malignum.
 E 6,10. 14 Scribo vobis infantes, quoniam cognovistis
 patrem. Scribo vobis iuvenes, quoniam fortes
 estis, et verbum Dei manet in vobis, et vici-
 Jc 4,4. 15 stis malignum. Nolite diligere mundum, ne- 6
 J 5,42. que ea, quae in mundo sunt. Si quis diligit
 mundum, non est charitas Patris in eo: quo-
 Prv 27,20. 16 niam omne, quod est in mundo, concupiscen-
 Jc 4,16. tia carnis est, et concupiscentia oculorum, et
 Tt 2,12. superbia vitae: quae non est ex Patre, sed
 ex mundo est. Et mundus transit, et concu-
 Mt 7,21. 17 piscencia eius. Qui autem facit voluntatem
 1 P 4,2. Dei, manet in aeternum.
- Mt 24,5,24. 18 Filioli, novissima hora est: et sicut audi- 7
 1 P 4,7. stis quia Antichristus venit: et nunc Anti-
 1 K 10,11. christi multi facti sunt; unde scimus, quia
 novissima hora est. Ex nobis prodierunt,
 Act 20,30. 19 sed non erant ex nobis. nam, si fuissent ex
 1 K 11,19. nobis, permansissent utique nobiscum: sed ut
 manifesti sint quoniam non sunt omnes ex
 27. 20 nobis. Sed vos unctionem habetis a Sancto, et
 1 K 2,15. 21 nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignoran-
 tibus veritatem, sed quasi scientibus eam: et
 quoniam omne mendacium ex veritate non

12 remittentur A

14 quia C | patrem] + scribo vobis, patres |
 quia cognovistis eum qui ab initio est |
 scribo 2°] scripsi A | iuv.] adolescentes |
 quia | > in vob. man.

16 > in m. est CA | — est 2° | ocul. est

17 transibit A | (domini)

18 antechr- bis F¹ | et nunc] n. autem A nunc
 | (quoniam) 19 mansissent F | fiant CF

20 (a deo) 21 Quia non F

22 ἔστιν. Τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνού-
μενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός

ἔστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ

4,15. J 5,28; 15,28.

23 τὸν υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν οὐδὲ τὸν

πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱόν καὶ τὸν πατέρα

24 ἔχει. ὑμεῖς δ' ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. 5

ἔάν ἐν ὑμῖν μείνη ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ

25 ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. καὶ

αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο

26 ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα

20. J 14,26; 16,18.
Jr 31,34.

27 ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. καὶ

ὑμεῖς τὸ χροῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ μένει ἐν

ὑμῖν, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς·

ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χροῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ

πάντων, καὶ ἀληθές ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ψεύδος,

καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ.

5,2; 4,17. 28

Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐάν

φανερωθῇ σχῶμεν παρορησίαν καὶ μὴ αἰσχυρνθῶμεν

29 ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐάν εἰδῆτε

ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ

ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

5,20. J 1,12,15.
J 16,8. E 1,5.

3 ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ

ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο

ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

2 ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὐπω ἐφανε-

3 ῶθη τί ἐσόμεθα. οἶδαμεν ὅτι ἐάν φανερωθῇ

ὁμοιοὶ αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτόν καθὼς

3 ἐστὶν. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ'

αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν.

24 ἐν 4^ο : [H]—W 27 hT νμας, | ἀλλ ὡς : h ἀλλα |
h ψευδος· 29 καὶ : [R]—K | fin HRT dist. 3,1 HR καὶ ἐσμεν.

23 — ο ὁμολογ... εχει KLa⁵ 24 υμεις 1^ο : + ουν
KLa⁵ 25 ημιν : υμιν B31 27 χροισμα 1^ο : χαρισμα B10 |
αυτου 2^ο : αυτο Am⁵ | — και 5^ο A | μενεετε Ka⁵
28 οταν KLa⁵ | εχωμεν n*Ka⁵ 3,1 ημιν : υμιν BK* |
— και εσμεν HLa⁵ | ημας : νμας n*KLa 2 οιδ. δε KLa⁵

est. Quis est mendax, nisi is, qui negat 22
 quoniam Iesus est Christus? Hic est Anti-
 christus, qui negat Patrem, et Filium. Omnis, 23 ^{4,15.}
 qui negat Filium, nec Patrem habet. qui con-
 8 fitetur Filium, et Patrem habet. Vos quod 24 7.
 audistis ab initio, in vobis permaneat: Si in
 vobis permanserit quod audistis ab initio, et
 vos in Filio, et Patre manebitis. Et haec est 25
 repromissio, quam ipse pollicitus est nobis,
 vitam aeternam. Haec scripsi vobis de his, 26
 qui seducunt vos. Et vos unctionem, quam 27 <sup>20. J 14,26;
16,18.
Jr 31,34.</sup>
 accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non
 necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed
 sicut unctio eius docet vos de omnibus, et
 verum est, et non est mendacium. Et sicut
 docuit vos: manete in eo. Et nunc filioli ma- 28 ^{3,2; 4,17.}
 nete in eo: ut cum apparuerit, habeamus
 fiduciam, et non confundamur ab eo in ad-
 ventu eius. Si scitis quoniam iustus est, 29 ^{3,7.10.}
 scitote quoniam et omnis, qui facit iustitiam,
 ex ipso natus est.

9 Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, 3 <sup>5,20. J 1,12.13.
J 16,3. E 1,5.</sup>
 ut filii Dei nominemur et simus. Propter hoc
 mundus non novit nos: quia non novit eum.
 Charissimi, nunc filii Dei sumus: et nondum 2 <sup>2,28. R 8,17.
2 K 8,18.
Ph 3,21.
Kol 3,4.
Ex 34,20.</sup>
 apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum
 apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbi-
 mus eum sicuti est. Et omnis, qui habet hanc 3 ^{H 12,14.}
 spem in eo, sanctificat se, sicut et ille sanctus est.

22 — is *A* his *F*¹ | Ies. non est
 24 Quia si *5* | > ab in. aud. 2°
 25 promissio *A* | poll. est [dare] | vobis *AF*
 26 eis *F* 27 — vos 1° *5*
 28 adventum *F*¹ 29 — et [*LCA*]
 3,1 sumus | — nos *F*¹
 2 filii *F* | apparuerit 1° *F* | (scitis) | sicut *F*
 3 > spem hanc

- Mt 7,23. 4 Omnis, qui facit peccatum, et iniquitatem¹²
 Is 58,4.5.9. 5 facit: et peccatum est iniquitas. Et scitis
 1 P 2,24. quia ille apparuit ut peccata nostra tolleret:
 R 6,14. 6 et peccatum in eo non est. Omnis, qui in
 2,29. 7 non vidit eum, nec cognovit eum. Filioli,
 nemo vos seducat. Qui facit iustitiam, iustus
 J 8,44. 8 est: sicut et ille iustus est. Qui facit pecca-
 tum, ex diabolo est: quoniam ab initio dia-
 bolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut
 6. 5,18. 9 dissolvat opera diaboli. Omnis, qui natus
 est ex Deo, peccatum non facit: quoniam se-
 10 men ipsius in eo manet, et non potest pec-
 care, quoniam ex Deo natus est. In hoc man-
 11ifesti sunt Filii Dei, et filii diaboli. Omnis,
 qui non est iustus, non est ex Deo, et qui
 J 18,34; 15,12. 11 non diligit fratrem suum: quoniam haec est
 annunciatio, quam audistis ab initio, ut dili-
 Gn 4,8. 12 gatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex
 maligno erat, et occidit fratrem suum. Et
 propter quid occidit eum? Quoniam opera
 eius maligna erant: fratris autem eius, iusta.
 Mt 5,11. 13 Nolite mirari fratres, si odit vos mundus. ¹¹
 J 15,18.19. 14 Nos scimus quoniam translati sumus de morte
 2,11. J 5,24. 14 ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non
 diligit, manet in morte: omnis, qui odit fra-
 Mt 5,21.22. 15 trem suum, homicida est. Et scitis quoniam
 J 8,44. 15 omnis homicida non habet vitam aeternam in
 semetipso manentem. In hoc cognovimus
 J 18,1.14; 15,13. 16
 G 2,20. R 9,3.

5 quoniam | — nostra **ICAF**

6 videt **F**

10 (manifestati) | ex] de | *fm* + [non est ex deo]

11 audivimus **F** | diligamus

12 — qui | iuxta **F**¹

13 nos **AF** 14 ad] in

15 (quia) | se

- πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, 4 Mt 7,28.
 καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ οἴδατε ὅτι 5 Ib 58,4.5.9.
 ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄσῃ, καὶ J 1,29.
 ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μέ- 6 1 P 2,24.
 νων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἐώρακεν R 8,14.
 αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδεὶς πλα- 7 2,29.
 νάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός J 8,44.
 ἐστίν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ὁ ποιῶν τὴν 8
 ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ 9
 διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ 10
 υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.
 4 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ 9 6. 5,18.
 ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ 2 K 13,8.
 δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται.
 ἐν τούτῳ φανερά ἐστίν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ 10
 τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιο-
 σύνην οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν 11 J 13,34 ; 15,13.
 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγε-
 λία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν 12 Gn 4,8.
 ἀλλήλους· οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν
 καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν 13
 τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πο-
 νηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
 7 μὴ θαναμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κό- 13 Mt 5,11.
 σμος. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ 14 J 15,18.19.
 θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελ-
 φούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. πᾶς 15 Mt 5,21.22.
 ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, J 8,44.
 καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν
 αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν 16 J 13,1.14;
 15,18.
 G 2,20.
 R 9,8 ; 16,4.

7 τεκνια : h παιδια 10 fin W, 12 H Καὶν 13 Μη : T
 Καὶ μῆ 15 αυτου : h εαυτου | αυτω : hT εαυτω

5 αμαρτ. : + ημων κCa5 8 ο δε π. A25a 10 ποιων
 δικ. : ων δικαιος Ψ latt 11 επαγγελια κCP 13 αδελφ. : +
 μου κLa5 14 αδελφ. : + ημων κ68 | αγαπων : + τον
 αδελφον CKa5

τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἔδωκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
4,20. Dt 15,7. 17 ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. ὅς δ' ἂν ἔχη τὸν
βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
χρεῖαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ'
αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

Jc 1,22; 2,15.16. 18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ τῇ γλώσσῃ,
19 ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. ἐν τούτῳ γνωσόμεθα
ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ

L 15,22. 20 πείσομεν τὴν καρδίαν ἡμῶν¹ ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ
ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς

R 5,1.2. H 4,16. 21 καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί,
ἐὰν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ, παροησίαν ἔχο-

Mc 11,24. 22 μεν πρὸς τὸν θεόν, καὶ ὁ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβά-
νομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν

J 6,29; 15,17. 23 καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν

4,13. R 8,9. 24 ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν ἡμῖν. καὶ ὁ
τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς
ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν
ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

¹ Th 5,21. 4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ 8
Mt 7,15. δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν,

ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν

1 K 12,3. 2 κόσμον. ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ
θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν

2,18. J 8,47. 3 σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶν

18 W ἀλλ' 19 ἐν : [R]T pr καὶ | RT τας καρδίας |
ἡμων : T·W, 20 ὅτι 1° : R ο τι 21 καρδία : T+ ἡμων |
καταγ. : RT+ ἡμων 22 H αν 23 hRT πιστευομεν
4,2 h ἐληλυθεναι

16 τιθεναι KLa⁵ 17 μενεῖ B⁸Ka 18 — τη hPa⁵ |
— ἐν Ka⁵ 19 γινωσκομεν KLa⁵ 20 — ὅτι 2° A13a
21 αγαπ. : ἀδελφοι h 22 ἀπ : παρ KLa⁵ 23 — ἡμιν
KLa 4,2 γινωσκεται Ka

charitatem Dei, quoniam ille animam suam
 pro nobis posuit: et nos debemus pro fratri-
 bus animas ponere. Qui habuerit substantiam 17 4,20. Dt 15,7.
 huius mundi, et viderit fratrem suum neces-
 sitatem habere, et clauserit viscera sua ab
 12 eo: quomodo charitas Dei manet in eo? Fi- 18 Jc 1,22; 2,15.16.
 lioli mei, non diligamus verbo, neque lingua,
 sed opere et veritate. in hoc cognoscimus 19
 quoniam ex veritate sumus: et in conspectu
 eius suadebimus corda nostra. Quoniam si 20
 reprehenderit nos cor nostrum: maior est Deus
 corde nostro, et novit omnia. Charissimi, si 21 R 5,1.2. H 4,16.
 cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam
 habemus ad Deum: et quidquid petierimus, 22 Mc 11,24.
 accipiemus ab eo: quoniam mandata eius
 custodimus, et ea, quae sunt placita coram
 eo, facimus.
 Et hoc est mandatum eius: Ut credamus 23 J 6,29; 15,17.
 in nomine Filii eius Iesu Christi: et diligamus
 alterutrum, sicut dedit mandatum nobis. Et 24 4,13. R 8,9.
 qui servat mandata eius, in illo manet, et
 ipse in eo: et in hoc scimus quoniam manet
 in nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

13 Charissimi, nolite omni spiritui credere, 4 1 Th 5,21.
 sed probate spiritus si ex Deo sint: quon-
 iam multi pseudoprophetae exierunt in
 mundum. in hoc cognoscitur spiritus Dei: 2 Mt 7,15.
 omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum
 in carne venisse, ex Deo est: et omnis 3 2,18. J 8,47.

16 — Dei | > pro nob. an. suam | fr. nostris
 an. nostras F

17 — huius | necesse 18 — mei ICA | nec
 19 suadeamus [F] -demus

20 — nostrum [E] F, it 21

22 quodcumque 23 filii F 24 > nobis dedit

4,1 mundo F 2 Et omnis F

- spiritus, qui solvit Iesum, ex Deo non est, et hic est Antichristus, de quo audistis quoniam
- Mt 12,29. 4 venit, et nunc iam in mundo est. Vos ex Deo estis filioli, et vicistis eum, quoniam maior est qui in vobis est, quàm qui in mundo.
- J 15,19. 5 Ipsi de mundo sunt: ideo de mundo loquuntur, et mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. Qui novit Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos: in hoc cognoscimus Spiritum veritatis, et spiritum erroris.
- J 8,47. 6
- 2,29. 7 Charissimi, diligamus nos invicem: quia¹⁴ charitas ex Deo est. Et omnis, qui diligit, ex Deo natus est, et cognoscit Deum. Qui non diligit, non novit Deum: quoniam Deus
- J 8,16. 9 charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit
19. 2,2. 10 Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, et misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic Deus dilexit nos: et nos debemus alterutrum diligere.
- Mt 18,33. 11
- J 1,18. 12 ¹Deum nemo vidit unquam. Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, et charitas
- 3,24. R 5,5. 13 eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus, et ipse in nobis: quoniam de Spiritu suo dedit nobis.
- J 8,17. 14 Et nos vidimus, et testificamur quoniam

3 Iesum Christum *A* | Antichristi (antech- *F*¹)
 | de quo] quod *℣CAF* quem

4 eos

5 locuntur *AF*

7 — nos | quoniam | est.] — . *℣* ,

8 (vidit)

10 dileximus *F* | — prior

11 (— sic) 13 intellegimus | Spir. sancto s. *℣*

πνεῦμα δὲ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ 4 Mt 19,29. L 11,22.
 νενικῆκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶν· 5 J 15,19.
 διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γι- 6 J 8,47.
 νώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

9 5 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη 7 2,29.
 ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. ὃ μὴ 8
 ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ 9 J 3,16. 1,2. R 8,21.
 ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλ-
 κεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπή- 10 19. 2,2. J 15,12.
 καμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμόν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς 11 Mt 18,35.
 ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγα- 12 J 1,18.
 πῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν. Ἐν 13 3,24. R 5,5.
 τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι 14 J 3,17.

3 μη ομολογει : h λυει 10 hRT ηγαπησαμεν

3 Ἰησ. κυριον κ Ἰησ. Χριστον KLa5 + εν σαρκι εληλυ-
 θοτα κKLa5 6 — ος ... ημων ALa | εκ τ. : εν τούτω A
 7 ο αγ. : + τον θεον A 8 ου γινωσκει A3a 10 εκεινος A
 | απεσταλκεν κ 13 εδωκεν A13a 14 εθεασαμεθα A27a

- ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου.
- 5,6. 15 ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ
 θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
 8. 16 θεῷ. καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν
 τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ θεὸς
 ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ
 2,28. 17 μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. Ἐν τούτῳ τε-
 τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν
 ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς
 ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.
 18 φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία
 ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλα-
 σιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ
 10. J 15,12. 19 ἀγάπῃ. ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος
 2,4. 20 ἠγάπησεν ἡμᾶς. ἐὰν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν
 θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν·
 ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν εἶδεν, ὃν
 τὸν θεὸν ὃν οὐχ εἶδεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν.
 Mc 12,29—31. 21 καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ
 ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
- 5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς
 4,15,16. 1 P 1,22,23. J 8,49. ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
 γεννήσαντα ἀγαπᾷ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.
 ■ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ
 θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς
 J 14,15,28,24. Mt 11,80. 2 J 8. 3 αὐτοῦ ποιῶμεν. αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ
 θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ
 J 16,38. 4 ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσὶν, ὅτι πᾶν τὸ γεγεν-
 νημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη

15 RT αν | Ἰησους : H+ [Χριστος] 16 μενει 2° : [H]
 18 W αλλα 5,1 αγαπα : RT+ και 3 fin R.

15 ομολογη Α5 | Ἰησους : + Χριστος Β 16 πιστευο-
 μεν Α13 17 σομεθα Ν 19 αγαπ. : πρ ουν Α5α : +
 τον θεον Η13 : + αυτον ΚΛαζ | αυτος : ο θεος Α5α 20 ου :
 πως ΑΚτ5 21 απο του θεου Α 5,1 τον 2° : το Η31
 2 τηρωμεν ΗΚτ5

- Pater misit Filium suum Salvatorem mundi.
 Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est 15 5,5.
 Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo.
 Et nos cognovimus, et credidimus charitati, 16 s.
 16quam habet Deus in nobis. * Deus charitas
 est: et qui manet in charitate, in Deo manet,
 et Deus in eo. In hoc perfecta est charitas 17 2,28.
 Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die
 iudicii: quia sicut ille est, et nos sumus in
 hoc mundo. Timor non est in charitate: sed 18
 perfecta charitas foras mittit timorem, quoniam
 timor poenam habet. qui autem timet, non
 est perfectus in charitate. Nos ergo diliga- 19 10.
 mus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.
 Si quis dixerit quoniam diligo Deum, et fra- 20 2,4.
 trem suum oderit, mendax est. Qui enim
 non diligit fratrem suum quem videt, Deum,
 quem non videt, quomodo potest diligere? Et 21 Mc 12,29—31.
 hoc mandatum habemus a Deo: ut qui diligit
 Deum, diligit et fratrem suum.
 17 Omnis, qui credit, quoniam Iesus est Chri- 5
 stus, ex Deo natus est. Et omnis, qui diligit 4,15.16.
 eum qui genuit, diligit et eum qui natus est 1 P 1,22.23.
 ex eo. In hoc cognoscimus quoniam diligi- J 8,42.
 mus natos Dei, cum Deum diligamus, et man-
 data eius faciamus. Haec est enim charitas 3 J 14,15.23.24.
 Dei, ut mandata eius custodiamus: et mandata Mt 11,30.
 eius gravia non sunt. Quoniam omne, quod 4 J 16,33.
 natum est ex Deo, vincit mundum: et haec

14 — suum   15 Quicumque A
 16 (— nos) | credimus | — et 2° A¹ | caritati dei A¹
 17 — Dei | > nobisc. car. A | est [in charitate] |
 (simus)   18 (foris)
 19 — Deum :   invicem A
 20 (en.] autem) | (vidit bis)
 21 ab eo | — et F
 5,1 — genuit, dil. et eum qui F | — et 2°
 2 natus F¹ | deo, A (Tr.)   4 vicit 1° F

est victoria, quae vincit mundum, fides nostra.

4,4. 5 Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit

J 19,34,35. 6 quoniam Iesus est filius Dei? hic est, qui
venit per aquam et sanguinem, Iesus Christus:
non in aqua solum, sed in aqua et sanguine.
Et spiritus est, qui testificatur, quoniam Chri-

7 stus est veritas. Quoniam tres sunt, qui te-
stimonium dant in caelo: Pater, Verbum, et

8 Spiritus sanctus: et hi tres unum sunt. Et
tres sunt, qui testimonium dant in terra:
Spiritus, et aqua, et sanguis: et hi tres unum

J 5,32,36;
8,18. 9 sunt. Si testimonium hominum accipimus, 18
testimonium Dei maius est: quoniam hoc est
testimonium Dei, quod maius est, quoniam

R 8,16. 10 testificatus est de Filio suo. Qui credit in
1 K 15,15. filium Dei, habet testimonium Dei in se. Qui
non credit Filio, mendacem facit eum: quia
non credit in testimonium quod testificatus

11 est Deus de Filio suo. Et hoc est testimo-
nium, quoniam vitam aeternam dedit nobis

J 3,36. 12 Deus. Et haec vita in Filio eius est. 1 Qui habet
Filium, habet vitam: qui non habet Filium,

J 20,31. 13 vitam non habet. † Haec scribo vobis: ut 19
sciatis quoniam vitam habetis aeternam, qui

J 14,13; 16,23. 3,21,22. 14 creditis in nomine Filii Dei. Et haec est
fiducia, quam habemus ad eum: Quia quod-

4 — est *F* 5 vincit *F* | (— mundum)

6 sanguinem 2° *F*¹

7 quia 7.8 — in caelo ... in terra 8 — hi

9 — hic quod maius est et fin + quoniam hoc est
testimonium dei quod maius est *F* | quia (2°)

10 filium] filio | — filio *A*¹ filium ~~*F*~~ | quoniam

~~*CAF*~~ | credidit (*A*¹) | in testimonio

11 — est 1° *F*¹ | — est 2° *A*

12 fil. Dei 1° ~~*S*~~ 2° ~~*S*~~

13 scripsi | (habeatis)

14 — est *F* | (ad] in) | eum] Deum ~~*S*~~

ἐστὶν ἡ νίκη ἢ νικήσασα τὸν κόσμον, ἢ πίστις
 ἡμῶν. Τίς ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ 5 4,4.
 πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; οὗτός 6 J 15,26;
 ἐστὶν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς 10,24.25.
 Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ
 ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ
 μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι 7
 τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ■
 ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν.
 εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, 9 J 5,82.86;
 ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη 8,18.
 ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν
 περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν 10 R 8,18.
 τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ 1 K 15,15.
 πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι 1 J 8,88.
 οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρη-
 κεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν 11
 ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν,
 καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ὁ ἔχων 12 J 8,86.
 τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ
 θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

11 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε 13 J 20,31.
 αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ
 θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς 14 8,21.22.
 J 14,18; 16,28.

5 ἐστὶν 1° : [H] W+ δε 6 αἵματος : h^r+ καὶ πνευ-
 ματος | h μονῶ | το πνευμα 2° : h^r Christus 8 το πν.
 κ. το υδ. κ. το αιμα : h^r (7) in terra, spiritus [et] aqua et
 sanguis, et hi tres unum sunt in Christo Jesu : (8) et tres
 sunt qui testimonium dicunt in caelo, Pater Verbum et
 Spiritus 10 K εν αυτω | τω θεω : h⁸¹ τω υιω ° Jesu
 Christo °° — ° idem cji 11 RT ημιν ο θεος

4 ημων : υμων L3a 5 τις δε NKa 6 αἵματος :
 πνευματος 54a 7 μαρτ. : + εν τω ουρανω, ο Πατηρ, ■
 Λογος, και το Αγιον Πνευμα· και ουτοι οι τρεις εν εσει.
 (8) Και τρεις ειναι οι μαρτυρουντες εν τη γη 9 οτι 2° : ην
 KLPa5 10 μαρτ. 1° : + του θεου Δα | ουκ επιστευσεν Δβa
 13 τοις πιστ. : οι πιστευοντες Αβa1 | υμιν τοις πιστευουσιν
 εις το ονομα του υιου του θεου ινα ειδητε οτι ζωην εχετε αιωνιον
 και ινα πιστευητε εις το ονομα του υιου του θεου KPLa15

αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ

15 ἀκούει ἡμῶν. καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν
αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτή-

Μτ 12, 31. 16 καμεν ἀπ' αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ 7
H 6, 4-6.

ἀμαρτάνοντα ἀμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ,
καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἀμαρτάνουσιν μὴ πρὸς

θάνατον. ἔστιν ἀμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ
17 ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἀμαρ-

3, 9. J 17, 15. 18 Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ
ἀμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ

G 1, 4. 19 αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. οἶδαμεν
J 8, 47. ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὄλος ἐν

J 17, 8. R 9, 5. 20 τῷ πονηρῷ κεῖται. οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ
1 K 2, 12.
E 4, 18.
Ap 3, 7.

θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώ-
σκομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ,
ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ

1 K 10, 14. 21 ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλά-
ξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ΙΩΑΝΟΥ Β

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις

1 P 5, 1. 3 J 1. 1
J 8, 32.
1 T 4, 3.

1 αὐτῆς, οὗς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ
μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,
ἵδιὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ'

J 5, 38; 8, 44.
1 J 3, 15; 1, 8; 2, 4.
1 T 1, 2. 2 T 1, 2.

2 ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις
ἐλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

15 R αν (2^ο) 16 W αιτησει και 18 W αλλα | W εαυτον
20 hW αληθινον, | HR και εσμεν | Χριστω : W

Inser. RT Ιωαννου 1 h Ἐκλέκτη | hT Κυρία

14 ο τι αν αι. A31a1 | θελ. : ονομα A 15 απ : παρ AKm5
16 fin + τις 15a 17 - ον 13a 20 και οίδαμεν οτι Aa |
τον : το N*L | αληθ. : + θεον A5a | (-, post αληθ.) | -
Iησ. Χρ. Aa1 | (Χρ. : + οριτες Harnack c) 21 εαυτους
AKa5 | fin + αμην KLa5 2 ενοικουσαν A ουσαν 13a
3 ημων : υμων K5^ο | Iησου : pr κυριου KKa5

cumque petierimus: secundum voluntatem eius, audit nos. Et scimus quia audit nos quid- 15
 quid petierimus: scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit 16 *Mt 12,31. H 6,4—6.*
 fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas, 17
 peccatum est: et est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis, qui natus est ex Deo, 18 *3,9. J 17,15.*
 non peccat: sed generatio Dei conservat eum, 20
 et malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex Deo sumus: et mundus totus in malo ligno positus est. Et scimus quoniam Filius Dei venit, et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum, et simus in vero Filio eius. Hic est verus Deus, et vita aeterna. Filioli, custodite vos a simulacris. Amen. 21 *1 K 10,14.*

EPISTOLA

BEATI IOANNIS APOSTOLI

SECUNDA.

1 SENIOR Electae dominae, et natis eius, 1 *1 P 5,1. 3 J 1. J 8,32.*
 quos ego diligo in veritate, et non ego solus, sed et omnes qui cognoverunt veritatem, 2 *J 5,38; 8,44. 1 J 3,15; 1,8; 2,4.*
 propter veritatem, quae permanet in nobis, et nobiscum erit in aeternum. Sit vobiscum gratia, misericordia, pax a Deo Patre, et a Christo 3 *1 T 1,2. 2 T 1,2.*

14 pet. :] — : et 15 quoniam 16 petit A petet | dabit ei vitam | peccantibus *ICA* | est [enim] | — quis 18 quoniam 20 vero, *IA* | eius [Iesu Christo] | — Deus A 21 simulachr- *SA* | — Amen *Subscr.*
 [Legi *F*²] Explicit epistula Iohannis prima

Inscr. Ep.] + Canonica *S* Incipit Epistula Iohannis secunda

1 Electae] el- 2 — propter veritatem [*F*]*F*
 3 nobiscum A | [et] miser. | — a 2° A

Iesu Filio Patris in veritate, et charitate.

4 Gavisus sum valde, quoniam inveni de filiis²
tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum

1 J 2,7. 5 accepimus a Patre. Et nunc rogo te domina,
non tamquam mandatum novum scribens tibi,
sed quod habuimus ab initio, ut diligamus

6 alterutrum. Et haec est charitas, ut ambule-
mus secundum mandata eius. *Hoc est enim³
mandatum, ut quemadmodum audistis ab initio,

2 J 2,10; 4,1-3. 7 in eo ambuletis: quoniam multi seductores
exierunt in mundum, qui non confitentur Ie-
sum Christum venisse in carnem: hic est se-

G 4,11. 8 ductor, et antichristus. Videte vosmetipsos,
ne perdatis quae operati estis: sed ut merce-

1 J 2,23. 9 dem plenam accipiatis. Omnis, qui recedit,⁴
3 J 9. et non permanet in doctrina Christi, Deum
non habet: qui permanet in doctrina, hic et

2 Th 3,6. 10 Patrem et Filium habet. Si quis venit ad vos,
3 J 8.
1 Rg 13,17. et hanc doctrinam non affert, nolite recipere

1 T 5,22. 11 eum in domum, nec AVE ei dixeritis. Qui
Ap 13,4. enim dicit illi AVE, communicat operibus eius
malignis.

3 J 13. 12 Plura habens vobis scribere, nolui per⁽⁵⁾

chartam, et atramentum: spero enim me fu-
turum apud vos, et os ad os loqui: ut gaudium

13 vestrum plenum sit. Salutant te filii sororis
tuae Electae.

4 veritatem *F*¹ | (accipimus) 5 (- ut) 6 Hoc
mand. est 7 fitetur *A*¹ | venientem in carne | an-
techr- *F*¹ 9 [scimus quoniam] Omnis | praecedit
(-det *A*¹) | manet 1° | - et 2° [*L*]*F* | > fil. et patr.
10 domu *A* | have , it 11 11 illius (- *A*¹) | *fin*
+ Ecce praedixi vobis, ut in die Domini non confun-
damini: *¶* 12 cartam *GA*¹*F*² cartham *F*¹ | (- me) |
apud] ad *IF* | > sit plen. *GA* 13 filii *F* | [El.] el.:
ecclesiae *F* | *fin* + Amen *F* Subscr. [Legi *F*²]
Explicit epistula Iohannis secunda

Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

- 1 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὔρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου 4
 περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβο-
 μεν παρὰ τοῦ πατρὸς. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, 5 1 J 2,7.
 οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἦν
 εἶχαμεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. καὶ 6 1 J 5,9.
 αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς
 ἐντολάς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολὴ ἐστίν, καθὼς ἠκού-
 σατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατήτε. ὅτι 7 1 J 2,18; 4,1-
 πολλοὶ πλάνοι ἐξηλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ
 ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί·
 οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. βλέπετε 8 G 4,11.
 ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε τὰ ἔργασάμεθα, ἀλλὰ
 μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. πᾶς ὁ προάγων καὶ 9 1 J 2,22.
 μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ 3 J 9.
 ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα
 καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ 10 2 Th 3,6.
 ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐ- 3 J 8.
 τὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαιρεῖν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ 1 Rg 18,17.
 λέγων γὰρ αὐτῷ χαιρεῖν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐ- 11 1 T 5,22.
 τοῦ τοῖς πονηροῖς. Ap 18,4.
- 2 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ 12 1 J 1,4.
 χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς 3 J 18.
 ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσαι, ἵνα ἡ χαρὰ
 ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ. Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα 13
 τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

5 T Κυρια | RT εντολ. καινη γραφ. σοι | W ειχομεν
 6 καθως: T pr ινα | fin W, 7 H εξηλθαν 8 RT ειργασασθε
 11 fin h²+ Ecce praedixi vobis ut in diem Domini [nostri
 Jesu Christi] non confundamini. 12 ημων: KR υμων

4 ελαβον 13a 7 εισηλθον KLa5 8 απολεσωμεν et
 απολαβωμεν KLa5 | πληρης L 9 παραβαιων KLa5 |
 διδαχη 1°: αγαπη 13 | διδ. 2°: + του Χριστου KLa5
 11 — αυτω Ka 12 εχω n²A²a | γραφαι A17a | ελπίζω
 γαρ A5a | ελθειν KLPa5 13 εκλεκτ.: εκκλησιας 15a + της
 εν Εφεσω 114 | fin + η χαρις μεθ υμων 68a + αμην KLM5

ΙΩΑΝΟΥ Γ

- 2 J 1. 1 Ὁ πρεσβύτερος Γαῖφ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ
Act 20,4. ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
- 2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐοδοῦσθαι 1
- 2 J 4. 3 καὶ ὀφθαλμῶν σου, καθὼς εὐοδοῦται σου ἡ ψυχὴ. ἐχά-
ρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυροῦν-
των σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περι-
Phm 10. 4 πατεῖς. μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα
ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
- 5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς
Tt 3,18. 6 ἀδελφούς καὶ τοῦτο ξένους, οἱ ἐμαρτύρησάν σου
τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις
- Act 20,35. 7 προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόμα-
1 K 9,12,15. τος ἐξῆλθαν μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνι-
H 18,2. 8 κῶν. ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς
2 J 10. τοιοῦτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.
- Mt 20,27. 2 J 9. 9 Ἐγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων
10 αὐτῶν Διοτρεφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διὰ τοῦτο,
ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λό-
γοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος
ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς
καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλη-
σίας ἐκβάλλει.
- 1 J 3,8,9. 11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν.
ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν
- J 19,35; 21,24. 12 οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται 2
ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ
ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία
ἡμῶν ἀληθὴς ἐστίν.

Inscr. RT Ἰωαννου 3 T—γαρ 4 K χαριν 7 W
εξηλθον 9 HR Διοτρεφης 10 T—εκ 12 υπο 2^ο: RW υπ'

2 (περι: προ?) 4 — τη NKm5 5 εργαση A | τουτο:
εις τους KLa5 6 ποιησας προπεμψεις O 7 εθνων KLa5
8 απολαμβανειν KLa5 | αληθεια: εκκλησια N* A 9 εγραφα
αν N° 13a | — τι KLa5 10 βουλ.: επιδεχομενους O5a
11 ο δε κ. L31a5 12 οιδατε KLa5

EPISTOLA
BEATI IOANNIS APOSTOLI
TERTIA.

- 1 SENIOR Gaio charissimo, quem ego diligo 1 2 J 1.
Act 20,4.
in veritate.
- Charissime, de omnibus orationem facio 2
prosperare te ingredi, et valere, sicut prospere
agit anima tua. Gavisus sum valde venientibus 3 2 J 4.
fratribus, et testimonium perhibentibus
veritati tuae, sicut tu in veritate ambulas.
Maiorem horum non habeo gratiam, quàm ut 4
2 audiam filios meos in veritate ambulare. Cha- 5
rissime, fideliter facis quidquid operaris in
fratres, et hoc in peregrinos, qui testimonium 6 Tt 3,13.
reddiderunt charitati tuae in conspectu Ec-
clesiae: quos, benefaciens, deduces digne Deo.
Pro nomine enim eius profecti sunt, nihil acci- 7 Act 20,35.
1 K 9,12.15.
pientes a Gentibus. Nos ergo debemus suscipere 8 H 13,2.
2 J 10.
huiusmodi, ut cooperatores simus veritatis.
- 3 Scripsissem forsitan Ecclesiae: sed is, 9 Mt 20,27. 2 J 9.
qui amat primatum gerere in eis, Diotrophes,
non recipit nos. propter hoc si venero, com- 10
monebo eius opera, quae facit: verbis ma-
lignis garriens in nos: et quasi non ei ista
sufficiant: neque ipse suscipit fratres: et eos,
qui suscipiunt, prohibet, et de Ecclesia eiicit.
- 4 Charissime, noli imitari malum, sed quod 11 1 J 3,6.9.
bonum est. Qui benefacit, ex Deo est: qui
malefacit, non vidit Deum. Demetrio testi- 12 J 19,35; 21,24.
monium redditur ab omnibus, et ab ipsa veri-
tate, sed et nos testimonium perhibemus: et
nostri quoniam testimonium nostrum verum est.

Inscr. Ep.] + Canonica § Incipit epistula Johan-
nis tertia 1. 2 verit. caritatis. Ideo in omn *F*⁽¹⁾
3 [de] venient. 4 ambulantes 6 perhibuerunt *F* |
bene facies deducens (ducens *A*) 7 — eius |
gentilibus *ⒺⒻ* 8 sumus *F*¹ 9 forsitam *F* |
his *F* | genere *A* | Diotripes *A* | recepit *F* 10 com-
moneam | nec | suscepit *F* | cupiunt 11 emitari *F*¹ |
videt §4 12 — sed | nos] + autem *ⒺⒻ*

- 2 J 12 13 Multa habui tibi scribere: sed nolui per 5
14 atramentum, et calamum scribere tibi. Spero
autem protinus te videre, et os ad os loque-
15 mur. 1 Pax tibi. Salutant te amici. Saluta
amicos nominatim.

EPISTOLA CATHOLICA BEATI IVDÆE APOSTOLI.

- Mt 13,55. 1 IUDAS Iesu Christi servus, frater autem 1
Iacobi, his, qui sunt in Deo Patre dilectis, et
2 P 1,2. 2 Christo Iesu conservatis, et vocatis. Miseri-
cordia vobis, et pax, et charitas adimpleatur.
1 T 1,18. 3 Charissimi, omnem sollicitudinem faciens
2 P 1,5; 2,21. scribendi vobis de communi vestra salute, ne-
cesse habui scribere vobis: deprecans super-
G 2,4. 4 certari semel traditae sanctis fidei. Subintroi-
2 P 2,1 s. erunt enim quidam homines (qui olim prae-
scripti sunt in hoc iudicium) impii, Dei nostri
gratiam transferentes in luxuriam, et solum
Dominatorem, et Dominum nostrum Iesum
Christum negantes.
Nu 14,35. 5 Commonere autem vos volo, scientes semel 2
1 K 10,5. omnia, quoniam Iesus populum de terra Aegypti
2 P 1,12. salvans, secundò eos, qui non crediderunt, per-
didit: Angelos vero, qui non servaverunt suum
Gn 6. J 8,44. 6 principatum, sed dereliquerunt suum domici-
2 P 2,4,9. lium, in iudicium magni diei, vinculis aeternis
sub caligine reservavit. Sicut Sodoma, et 3
Gn 19,4—25. 7 Gomorrha, et finitimae civitates simili modo
2 P 2,6,10.

13 > scr. tibi 14 loquimur F 15 (C — „15^a) | Saluta
tu S | per nomen | fin + [amen (vale)] Subscr. [Legi F²]
Explicit epistula Iohannis tertia

Inscr. Cath] Canonica S] Incipit Epistula Iudae
1 — sunt | > I. Chr. SCAF | — et 2°
4 — et 2° A¹F 5 Ihesus F 6 angelus F¹ | dei F |
[iudicio] reserv. 7 Gomorra

8 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ 18 ² J 12.
 μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν· ἐλπίζω δὲ 14
 εὐθὺς σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλή-
 σομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. 15
 ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ

Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ 1 Mt 13,55.
 Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ 1 J 5,18.
 Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. ἔλεος ὑμῖν 2 2 P 1,3.
 καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθεῖη.
 1 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν 3 1 T 1,18.
 ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην 2 P 1,5; 2,21.
 ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ
 ἄπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει. παρεισεδύ- 4 G 2,4.
 ησαν γὰρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμ- 2 P 2,1 a.
 μένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ
 ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν
 μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
 ἀρνούμενοι. Ὑπομνησαὶ δὲ ὑμᾶς βούλομαι, 5 Nu 14,35.
 εἰδότας ἄπαξ πάντα, ὅτι κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰ- 1 K 10,5.
 γύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας 2 P 1,12.
 ἀπώλεσεν, ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν 6 Gn 6. J 8,44.
 ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκη- 2 P 2,4,9.
 τήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις
 ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα 7 Gn 19,4—25.
 καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὁμοιον τρόπον 2 P 2,6,10.

1 h^o c^j θεω pro εν θεω ει εν Ιησου pro Ιησου 2° 3 HR
 σωτηρίας αν. 4 RT παρεισεδυσαν | W κριμα ασεβεις,
 5 ειδοτας : W+ υμας | κυριος : h Ιησους h²¹ ο θεος
 2 c^j δ 6 υπο ζοφον : h^{re}+ αγιων αγγελων

13 ουκ εβουληθην A 15 φιλοι ει φιλους : αδελφοι A3a
 et -ους B3a | fin + αμην L15a 1 ηγαπ. : ηγιασμενοις KLa5
 2 ειρηνη : + εν κυριω 163 3 ημων : νμων 6a - KLa5
 4 δεσπ. : + θεον KLa5 | και 2° : + τον 5 (απαξ post κυριος) |
 παντα : τουτο KLa5 6 τε : δε A54 | δεσμοις : + αλυτοις και 13

- τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθούσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. Ὅμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μαινούνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· ἐπιτιμῆσαι σοὶ κύριος. οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.
- οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καὶν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συννευχοῦμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δις ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα, κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. Ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ Ἀδάμ Ἐνώχ λέγων· Ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

11 H Καὶν 12 T σπιλάδες, | αφοβως, : HR, αφοβως
 13 h πλανητες | h—o | h—του 15 σκληρων : T+
 λογων 16 HR γογγυσται, μεμψ. | H ωφελιας

8 κυριότητας ■ 9 σοι : pr εν B* Orig 12 — οι Km5 |
 αγαπ. : απαιταις AC ενωχιας 6a 13 απαφριζοντα C 15 π.
 τ. ασεβ. : πασαν ψυχην K | — ασεβειας KCB 16 επιθυ.
 εαντων OLPa

- exfornicatae, et abeuntes post carnem alteram, factae sunt exemplum, ignis aeterni poenam sustinentes. Similiter et hi carnem quidem 8 2 P 2,10. maculant, dominationem autem spernunt, maiestatem autem blasphemant. Cum Michael 9 Dn 12,1. Archangelus cum diabolo disputans altercatur de Moysi corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiae: sed dixit: Imperet tibi Dominus. Hi autem quaecumque quidem 10 2 P 2,12. ignorant, blasphemant: quaecumque autem naturaliter, tamquam muta animalia, norunt, 4 in his corrumpuntur. Vae illis, quia in via Cain abierunt, et errore Balaam mercede effusi sunt, et in contradictione Core perierunt: Hi sunt in epulis suis maculae, convivantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quae a ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosae, bis mortuae, eradicatae, ¹ fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sidera errantia: quibus procella tenebrarum servata est in aeternum. Pro- 14 Gn 5,21. phetavit autem et de his septimus ab Adam Dt 33,2. Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis ¹ facere iudicium contra omnes, et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impie egerunt, et de omnibus duris, quae locuti sunt contra Deum peccatores impii. Hi sunt 15 Mt 25,31. murmuratores querulosi, secundum desideria sua ambulantes, et os eorum loquitur superba, mirantes personas quaestus causa. 16 2 P 2,10,16.

7 (aeternae) 8 hii it 10.12.16.19 | Maiestates F
 9 Michahel F | arcang- F¹ | (nonne increpet?) 11 qui
 5 F | — in 1° | — in 2° 13 confessiones F |
 > in aet. serv. est 14 — et | — de 10 F¹ |
 (veniet) | (militibus) 15 Deum | eum 16 quaerellosi 10 F
 querello- | illorum | superbiam 5 M -bia F

- 2 P 3,2. 17 Vos autem charissimi memores estote ver-
 borum, quae praedicta sunt ab Apostolis Do-
 1 T 4,1. 18 mini nostri Iesu Christi, qui dicebant vobis,
 2 P 3,3. quoniam in novissimo tempore venient illu-
 sores, secundum desideria sua ambulantes in
 1 K 2,14. 19 impietatibus. Hi sunt, qui segregant semet-
 ipsos, animales, Spiritum non habentes.
 Kol 2,7. 20 Vos autem charissimi superaedificantes
 1 Th 5,11. vosmetipsos sanctissimae vestrae fidei, in Spi-
 21 ritu sancto orantes, vosmetipsos in dilectione
 Dei servate, expectantes misericordiam Do-
 mini nostri Iesu Christi in vitam aeternam.
 22 Et hos quidem arguite iudicatos: illos vero
 23 salvate, de igne rapientes. Aliis autem mi-
 Am 4,11. seremini in timore: odientes et eam, quae
 Zch 3,2 ss. carnalis est, maculatam tunicam.
 Jc 5,19,20. Ap 3,4.
 1 Th 5,23. 24 Ei autem, qui potens est vos conservare⁷
 Ph 1,10. sine peccato, et constituere ante conspectum
 2 P 3,14. gloriae suae immaculatos in exultatione in
 adventu Domini nostri Iesu Christi. Soli Deo
 R 16,27. 25 Salvatori nostro, per Iesum Christum Domi-
 1 T 1,17. num nostrum, gloria et magnificentia, impe-
 2 P 3,18. rium et potestas ante omne saeculum, et
 nunc, et in omnia saecula saeculorum. Amen.

17 — nostri [L]F 18 novissimis temporibus S |
 > sua desid. | amb. impietatum 19 — semetipsos
 GCF | spiritu F¹ 20 sanctissime F¹ | nostrae fid.
 in Sp. s., S 21 ipsi vos LF ipsos vos | (— dei) |
 — expect. . . aet. 23 salutate F¹ | timorem F¹ |
 odientem F | — et A 24 potest | — in adv. D.
 n. I. Chr. 25 cui glor. A | — et 1° | — et 3° F |
 omni F | — saeculorum

Subscr. [Legi F²] Explicit epistula Iudae.

- 8 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν θημάτων 17 2 ■ 3,2.
 τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ἐπ' ἐσχά- 18 1 T 4,1.
 του τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἐαυ- 2 P 8,8.
 τῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί 16.
 εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχον- 19 1 K 2,14.
 τες. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἐαυ- 20 Kōl 2,7.
 τοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν πνεύματι ἀγίῳ E 6,18.
 προσευχόμενοι, ἐαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, 1 Th 5,11.
 προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ οὗς μὲν ἐλεᾶτε 22
 διακρινομένους ὁσίζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὗς 23 Am 4,11.
 δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς Zch 8,2 vs.
 σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα. Jc 5,19.20.
 Ap 8,4.
- 4 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταιστούς 24 1 Th 5,28.
 καὶ στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους Ph 1,10.
 ἐν ἀγαλλιάσει, μόνῳ θεῷ σωτήρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ 2 P 8,14.
 Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κρά- 25 R 16,27.
 τος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν 1 T 1,17.
 καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. 2 P 8,18.

18 HR— του 20.21 W προσευχομενοι εαυτους 22.23 ελεατε
 διακρ. . . . ελεατε : h⁸¹RT ελεγετε διακρ. , ους δε σωζετε
 . . . ελεατε h⁸² ελεατε διακρ. , ους δε σωζ. . . . αρπ. [ους δε
 ελεατε] * cjj — ελεατε 1° 24.25 , μονω : W μονω,

18 υμιν : + οτι ACt5 | εν εσχατω χρονω KLa5 |
 ελεουσονται AC²B | (- των ασεβ.?) 21 τηρησωμεν BC*
 22 διακρνωμενοι KLa5 22.23 και ους μεν εκ πυρος αρπαζετε
 διακρνωμενους δε ελεατε. Clem. Alex. Hieron. 24 υμας :
 αυτους KP5 | απταιστ. κ. : + ασπιλους και C6a | αμωμ. :
 αμεμπτους A 25 μονω : + σοφω KLa5 | - δια ... ημων
 KPa5 | - προ ... αιωνος KPa5 | - παντας N27 | αιωνας :
 + των αιωνων L13a

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ

19. 22,8. 1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ
 Dn 2,28.29. ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι 1
 ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγ-
 9. 6,9. 2 γέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάνη, ἃς ἔμαρ-
 τύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν
 22,7.10. 3 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. Μακάριος ὁ ἀναγινώ-
 σκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφη-
 τείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ
 γὰρ καιρὸς ἐγγύς.
- 4 Ἰωάνης ταῖς ἐπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ
 Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὄντος καὶ ὁ ἦν
 καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπτὰ πνευμάτων
 5 ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν
 νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλείων τῆς γῆς. Τῷ
 ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρ-
 6 τιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν
 ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ,
 αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν

Inser. RT Ἰωαννου, ἡ -νν- 1,1.4.9.

1 H θεος δεῖξαι | H Ἰωανει 2 T ἶδεν (ἡ ἰδ- 4,1.
 6,1.2.5.8.9.12. 7,1.2.9. 8,2.13. 9,1.17. 14,1.14. 15,1.2.5.
 16,13. 19,19. 20,1.4; at cf Ti-Gr ad 6,5.) 3 T τον λογον
 4 a : h των 5 h' λουσαντι | H [ημων] 6 H - και επ. ...
 αυτου, - | ημας : h ημιν | των αιων. : [R]-H

2 - τον θεον 28a | fin + και ατινα εισι και ατινα
 χρη γενεσθαι μετα ταυτα 1.7a 3 προφ. : + ταυτης 7a
 4 απο 1^ο : + θεου Q8m | ἃ : + εστιν Pa5-80 5 των
 1^ο : pr εκ Ia5 | εκ : απο PQa5 6 ποιησαντι Q7a | ημας :
 ημων C | βασιλεις και P1a5 -ειον Qa | ιερατευμα 13a

APOCALYPSIS

BEATI IOANNIS APOSTOLI.

<p>APOCALYPSIS Iesu Christi, quam dedit illi Deus palam facere servis suis, quae oportet fieri cito: et significavit, mittens per Angelum suum servo suo Ioanni, qui testimonium perhibuit verbo Dei, et testimonium Iesu Christi, quaecumque vidit. Beatus, qui legit, et audit verba prophetiae huius: et servat ea, quae in ea scripta sunt: tempus enim prope est.</p>	<p>1 19. Dn 2,28,29.</p>
<p>1 Ioannes septem Ecclesiis, quae sunt in Asia. Gratia vobis, et pax ab eo, qui est, et qui erat, et qui venturus est: et a septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt: et a Iesu Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, et princeps regum terrae, qui dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo, et fecit nos regnum, et sacerdotes Deo et Patri suo: ipsi gloria, et imperium in saecula</p>	<p>2 9. 6,9.</p> <p>3 22,7. 22,10.</p>
<p>4 8. Ex 3,14.15. Is 41,4. 8,1; 5,6. Is 11,2 Lxx. Zeh 3,9; 4,6.</p> <p>5 Ps 89,28.28; 130,8. Is 40,2. 3,14. J 18,37. 18. Kol 1,18. 19,16. 7,14. H 9,14.</p> <p>6 5,10. 1 P 2,5.9. Ex 19,6. Is 61,6.</p>	<p>4 8. Ex 3,14.15. Is 41,4. 8,1; 5,6. Is 11,2 Lxx. Zeh 3,9; 4,6.</p> <p>5 Ps 89,28.28; 130,8. Is 40,2. 3,14. J 18,37. 18. Kol 1,18. 19,16. 7,14. H 9,14.</p> <p>6 5,10. 1 P 2,5.9. Ex 19,6. Is 61,6.</p>

Inscr. Liber Ap. 5 | Incipit Apocalypsis Iohannis Apostoli

1,1 quam] quae. F | — illi A¹ | (— per) | Ioh- semper
 3 et qui audiunt | prophetae F¹ | — huius GCF |
 servant | in illa CA 4 Iohannis A, it 9 5 ab 6 nostrum
 regn. | — et 2° | gloriam F¹

- Dn 7,13. 7 saeculorum: Amen. Ecce venit cum nubibus,
 Zch12,10.12.14. et videbit eum omnis oculus, et qui eum pu-
 J 19,37. pugerunt. Et plangent se super eum omnes
 L 23,27.28. tribus terrae: Etiam: Amen.
- Ex 3,14. Is 41,4. 8 Ego sum α , et ω , principium, et finis, dicit
 Am 4,13 LXX. Dominus Deus: qui est, et qui erat, et qui
 4. 4,8; 21,6. venturus est, omnipotens.
- 9 Ego Ioannes frater vester, et particeps in
 tribulatione, et regno et patientia in Christo
 Iesu: fui in insula, quae appellatur Patmos
15. 10 propter verbum Dei, et testimonium Iesu: Fui
 in spiritu in Dominica die, et audiui post me
- 11 vocem magnam tamquam tubae, dicentis:
 Quod vides, scribe in libro: et mitte septem
 Ecclesiis, quae sunt in Asia, Epheso, et Smyr-
 nae, et Pergamo, et Thyatirae, et Sardis, et
20. 12 Philadelpiae, et Laodiciae: Et conversus
 sum ut viderem vocem, quae loquebatur mecum:
- Ez 1,26; 8,2; 13 Et conversus vidi septem candelabra aurea: et
 9,2.11 LXX. in medio septem candelabrorum aureorum si-
 2,1. Dn 7,13. milem filio hominis, vestitum podère, et prae-
 Dn 10,5.6. cinctum ad mamillas zona aurea: caput autem
 Dn 7,9; 10.8. 14 eius, et capilli erant candidi tamquam lana
 2,18; 19,12. alba, et tamquam nix, et oculi eius tamquam
- Ez 1,24; 43.2. 15 flamma ignis, et pedes eius similes aurichalco,
 2,18. sicut in camino ardenti, et vox illius tamquam
- Jud 5,31 16 vox aquarum multarum: et habebat in dextera
 20. 2,1.
 2,12.16; 19,15.

7 (veniet) | pupuce- A^1 pupunxe- A^2 | — et $3^0 A^1$ |
 sup. eo F 9 cf 4 | — Christo | insulam qui A^1 |
 P ph- F Path- | (— dei) 11 — quae s. in A. |
 Ephesum | Zmyrnam: Z-ae F | Pergamum |
 Thyatiram | Philadelphiam: Fil-flae F | Laodiciam
 12 loquebantur F^1 13 — sept. [E] A^1 | — aur. |
 filium A^1 | poderem GA | mamillas GF | zonam
 auream 14 — eius $1^0 A^1$ | — et $2^0 GA^1$ aut F |
 tamq. 3^0] velut | flammam F^1 15 aeric- F^1 oric-
 F^2 orich-

αίωνων· ἀμήν.

Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται 7
αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἴτινες αὐτὸν ἐξέκέντησαν,
καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς.
καὶ, ἀμήν.

Dn 7,18.
Zch 12,10.
12,14.
J 19,37.
E 23,28,27.

Ἐγὼ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, λέγει κύριος ὁ θεός, 8
ὁ ὦν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

Ex 3,14. Is 41
Am 3,13 Lx
4. 4,8; 21,8.

Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινο- 9
νός ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν
Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ
διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.
ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ 10
ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος
ἰεγοῦσης· ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμ- 11
ψον ταῖς ἐπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς
Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ
εἰς Σάρδεῖς καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδι- 12
κίαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἧτις
ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἐπτὰ 13
λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον
νιδὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιε-
ζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν· ἡ δὲ 14
κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευ-
κὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ
πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς 15
ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς
φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ 16

Ex 3,14. Is 41
Am 3,13 Lx
4. 4,8; 21,8.

15; 4,2.

Ex 25,

Ex 1,26; 8,
9,2,11 Lx;
2,1; 14,14; 1,
Dn 7,18; 10,

Dn 7,9; 10,
2,18; 19,13.

10,1.
Ex 1,24; 4,
2,18.

Jd 5,31.
20. 2,1.
2,12,16; 10,
19,15.

8 HR Ὡ T ω W ὦ | H κυριος, 9 την : T pr δια
10 hW φωνην μεγ. οπισθεν (W οπισω) μου 11 T Σμύρναν |
R Φιλαδέλφειαν et Λαοδίκειαν 13 W εμμεσω (ii 2,1. 4,6.
5,6 bis 6,6. 22,2) | hRW νιω | T μασθοις W μαζοις
14 HR ερ. λευκόν, ως 15 h πεπυρωμενοι T -ω

7 μετα : επι O | οφονται n1a 8 ω : + αρχη και
τελος n*1a5 9 κοινανος 6a | βασιλ. : pr εν τη P1a5 |
εν Χριστω A25a εν Χρ. Ιησου Qa Ιησου Χριστου 1a5 11 λε-
γονσης : + εγω ειμι το Α και το Ω π πρωτος και π εσχατος και
P1a5 | Θυατειραν ACQa 12 και 10 : + εκει Qa 13 των :
+ επτα nQa5 | ομοιομα Α 16 εχων ειχεν n*a - A41

8.17. 2,8; 22

Mt 17,2.
Ex 34,29.

αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ρομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις
αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

44,2,6; 48,12.
Dn 8,18;
10,15—19.
Mt 17,7.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας
αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔβηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ
ἐπ' ἐμὲ λέγων·

μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος

H 7,25. 18 ἰκαὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς

Is 48,6 Lxx.
Dn 2,29.

19 τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾄδου. γράφον οὖν ἃ εἶδες

Mt 2,7.

20 καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα. τὸ
μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὗς εἶδες ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς·
οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰ-
σιν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

1,18.18.20.

2 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράφον· 3

Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν
τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ

9.18.19.
3,1.8.15.

2 λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν
κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ

1 J 4,1.
1 Th 1,8.

3 βαστάσαι κακοὺς, καὶ ἐπέειρασας τοὺς λέγοντας
ἐαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐ-

1 T 5,12.

4 διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες. ἀλλὰ
ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην

18.22. 3,8.19.

5 ἀφῆκες. μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκες, καὶ
μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ

5. Ps 139,21.

6 τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσης. ἀλλὰ

18 W νεκρός, | H — και εγ. ... αιωνων, — 19 R ἃ
εισω | HR γινεσθαι | fin HW.R.T, 20 h⁹¹ επτα pro
επτα επτα ² idem cij 2,1 της : H τω | RW χρυσεων
4 W αλλ | W αφηκας 5 RW πεπτωκας

16 αστερες A41 17 επεθηκε κα5 18 αιωνων : +
αμην Qa5 19 — ουν Ia5 20 ους : ων Qa5 | εν τη δεξια A
2,2 κοπον : + σου κQa5 | — και 3° A 3 βαπτισας I
δ εκπεπτωκας Pa5 | σοι : + ταχv Qa5^o

sua stellas septem: et de ore eius gladius
 utraque parte acutus exhibat: et facies eius
 sicut sol lucet in virtute sua. Et cum vidissem 17 Is 44,6; 48,12.
 eum, cecidi ad pedes eius tamquam mortuus.
 Et posuit dexteram suam super me, dicens:
 Noli timere: ego sum primus, et novissi-
 mus, ¹ et vivus, et fui mortuus, et ecce sum 18 H 7,25.
 vivens in saecula saeculorum, et habeo claves
 2 mortis, et inferni. Scribe ergo quae vidisti, 19 Is 48,6 Lxx.
 et quae sunt, et quae oportet fieri post haec. Dn 2,29.
 Sacramentum septem stellarum, quas vidisti 20 MI 2,7.
 in dextera mea, et septem candelabra aurea:
 septem stellae Angeli sunt septem Ecclesia-
 rum: et candelabra septem, septem Eccle-
 siae sunt.
 Angelo Ephesi Ecclesiae scribe: 2 1,18.16.20.
 Haec dicit, qui tenet septem stellas in
 dextera sua, qui ambulat in medio septem
 candelaborum aureorum: Scio opera tua, et 2 9.18.19.
 laborem, et patientiam tuam, et quia non 3,1.8.15.
 potes sustinere malos: et tentasti eos, qui se 1 J 4,1.
 dicunt Apostolos esse, et non sunt: et invenisti
 eos mendaces: et patientiam habes, et susti- 3
 nuisti propter nomen meum, et non defecisti.
 Sed habeo adversum te, quòd charitatem tuam 4 1 T 5,12.
 primam reliquisti. Memor esto itaque unde ex- 5 16.22. 3,3.19.
 cideris: et age poenitentiam, et prima opera fac.
 sin autem, venio tibi, et movebo candelabrum
 tuum de loco suo, nisi poenitentiam egeris. Sed 6 15. Ps 139,21.

16 still- (A? it 20) F¹ | (de] ex) | exiebat
 18 — et vivus F | (— sum) 19 — et 1° A
 20 stellae] sigilla A

2,1 Et Ang. ☩ | dicet A¹ | (habet) 2 lab. [tuum] |
 — tuam A | potest A¹ | dicent F | > esse ap. F
 — es^{sc} 3 susten- A | defic- A 4 ad-
 versus | te pauca ☩ | reliqueris F 5 ve-
 niam t. cito ☩

- hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum,
 11.17.26. 7 quae et ego odi. Qui habet aurem, audiat
 3,5.12.21; 22.2. quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti dabo
 Gn 2,9; 3,22.24. edere de ligno vitae, quod est in Paradiso
 Ez 31,8 Lxx. L 23.43. Dei mei.
 2 K 12,4.
- Is 44,6; 48,12. 8 Et Angelo Smyrnae Ecclesiae scribe:
 1,17.18. Haec dicit primus, et novissimus, qui
- 3,9. Jc 2,5. 9 fuit mortuus, et vivit: Scio tribulationem tu-
 2 K 11,14.15. am, et paupertatem tuam, sed dives es: et
 blasphemaris ab his, qui se dicunt Iudaeos
 esse, et non sunt, sed sunt synagoga sa-
 Dn 1,12.14. 10 tanae. Nihil horum timeas quae passurus
 Mt 10,28. es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex
 3,11. 2 T 4,8. vobis in carcerem ut tentemini: et habebitis
 Jc 1,12. tribulationem diebus decem. Esto fidelis us-
 que ad mortem, et dabo tibi coronam vitae.
- 20,14. 11 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat
 Ecclesiis: Qui vicerit, non laedetur a morte
 secunda.
- 1,16. Is 49,2. 12 Et Angelo Pergami Ecclesiae scribe:
 H 4,12. Haec dicit qui habet rhomphaeam utra-
 19,15. que parte acutam: Scio ubi habitas, ubi
 13,2. 3,8. 13 sedes est satanae: et tenes nomen me-
 14,12. um, et non negasti fidem meam. Et in die-
 bus illis Antipas testis meus fidelis, qui
 occisus est apud vos, ubi satanas habitat.

6 — et *F* | odi] dico *F*

7 aur. [audiendi] | dabo ei , *it* 17

8 *Zm*- | — Eccl- *A*¹ | scribae *F*¹ , *it* 12 *AF*¹ 18 *F*¹

9 — tuam 2° [ ] | dicent *F* (ducunt) | synagogae [ ]

10 eorum *A* | — aliquos

11 laeditur [ ] *F* | (— a)

12 rompheam | ex utr. [ ] [in] utr.

13 inhabitas *F* | — illis | mei *F*²

τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαιτῶν, ἃ καὶ γὰρ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα 7 λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδεισῷ τοῦ θεοῦ.

11.17.26.
8,5.12.21.
22,2. Gn 2,9;
3,22.24.
Es 81,8 Lxx.
L 23,48.
2 K 12,4.

4 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας 8 γράψον·

Is 44,6; 48,17.
1,11.17.18.

Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν 9 πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. μὴ φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὕμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

10 Dn 1,12.14.
1 Th 3,5.
Mt 10,28.
3,11. 2 T 4,8.
Jc 1,12.

Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 11 ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἔκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

11 20,14.

5 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας 12 γράψον·

1,16. Is 49,2.
H 4,12.
19,15.

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεϊαν· οἶδα ποῦ κατοικεῖς· ὅπου ὁ 13 θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὕμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς κατοικεῖ.

13 18,2. 8,8.
14,12. 1,5.

7 W ἐκκλησιαίς· (ἢ 11) | θεου: h+ μου 8 τῆς: H τω | T Ζμυρνῆ 10 μη: hT μηδεν | εἴτε (sic ei h¹): K εχῆτε h² εχετε 11 (cf 7) 12 τῆς: h² εἰ τω 13 h² + και εν ταις... υμιν + | h²T- και 3⁰ | ημερ.: W+ αις: h²+ [εν] αις | T Αντειπας h² εἰ Αντιπα | μου ο: HR μου, ο | μου 4⁰: [H] | h² - ος

7 ταις: + επτα A | - αυτω κα | εν μεσω του παραδεισου Ia⁵ 8 - ος 2m 9 σου: + τα εργα και KQa⁵ | - εκ P1a⁵ 10 παθειν Q2a | ιδου: + δη Q6a | βαλειν Q1a⁵ | ημερας Q2a 12 - την οξειαν g Primasius 13 οίδα: + τα εργα σου και Qa⁵

30. Nu 31,16; 25,1.2. 14 ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦν-
 Jd 11. τας τὴν διδασκίαν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ
 βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φα-
 6. 15 γεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως ἔχεις καὶ σὺ
 κρατοῦντας τὴν διδασκίαν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίως.
 12. 1,16. 16 μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ
 πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόμα-
 Ps 73,24. 17 τός μου. Ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα
 Is 62,2; 65,15. λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ
 R, '2; 19,12. τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆ-
 2 Mcc 2,4-8. φον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν
 γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.
 Dn 10,6. 18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας 6
 1,14,15. γράφον·
 Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς
 ὀφθαλμοὺς [αὐτοῖ] ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες
 19 αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ
 τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν
 καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχα-
 4,14. 20 τα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ
 1 Rg 16,31. ὅτι ἀφείς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἣ λέγουσα ἐαυ-
 2 Rg 9,32. τὴν προφήτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἑμοὺς
 Nu 25,1.2. 21 δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα· καὶ
 1 Ti 2,12. ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει
 2 P 3,15. 22 μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ἰδοὺ βάλλω
 αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ'
 αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσου-
 7,10; 82,18. 23 σιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς· καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς
 r 11,20; 17,10. ἀποκτενώ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ

14 H ἀλλά | h— οτι 15 HR— των 16 T— ουν
 17 T νικουντι 18 τῆς : H τω | [αυτου] : TR— W |
 T φλοξ 19 T— σου 20 T ἀλλ | γυναικα : h+ σου
 | εαυτην : T αὐτην 22 W μετανοησασιν | αυτης 20 : h αυτων

14 φαγειν : pr και Q6a 15 ομοιως : (Pa+) ο μισω 15
 17 αυτω : + φαγειν P1a5 | του 10 : pr εκ να απο 1a5
 20 σου : + πολυ να + πολλα 28a + ολιγα 15 21 και
 ου : ει μεν 38 22 ιδου : + εγω 15

Sed habeo adversus te pauca: quia habes 14 Nu 31,16;
 illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat 25,1,2.
 Balac mittere scandalum coram filiis Israel, Jd 11.
 edere, et fornicari: ita habes et tu tenentes 15 3.
 doctrinam Nicolaitarum. Similiter ¹ poeniten- 16 12. 1,16.
 tiam age: si quo minus veniam tibi cito. et
 pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui 17 Ps 78,24.
 habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Is 62,2; 65,15.
 Vincenti dabo manna absconditum, et dabo 3,12.
 illi calculum candidum: et in calculo nomen
 novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit.
 Et Angelo Thyatirae Ecclesiae scribe: 18 Dn 10,6.
 Haec dicit Filius Dei, qui habet oculos 1,14,15.
 tamquam flammam ignis, et pedes eius simi-
 les aurichalco: Novi opera tua, et fidem, et 19
 charitatem tuam, et ministerium, et patien-
 tiam tuam, et opera tua novissima plura pri-
 oribus. Sed habeo adversus te pauca: quia 20 4,14.
 permittis mulierem Iezabel, quae se dicit pro- 1 Rg 16,31.
 pheten, docere, et seducere servos meos, for- 2 Rg 9,22.
 nicari, et manducare de idolothytis. Et dedi Nu 25,1,2.
 illi tempus ut poenitentiam ageret: et non 21
 vult poenitere a fornicatione sua. Ecce mit- 22
 tam eam in lectum: et qui moechantur cum
 ea, in tribulatione maxima erunt, nisi poeni-
 tentiam ab operibus suis egerint. et filios 23 Ps 7,10; 62,13.
 eius interficiam in morte, et scient omnes Jr 11,20; 17,10.

14 — quia | Balaac F 15 (C inc. v. 16. Simil.)
 similiter. UCA 16 si nihilominus F | venio F 17 cf 7
 | abscondita F | illi] ei F | — et 2° F calculum 2° A¹
 | — nomen F¹ — nov. F² 18 Tyathirae A (it 24?) |
 oculus A¹ | ut | flamma UF | oric- UA orich-
 aeric- F -cho A 19 operam tuam F¹ | > carit. et fid. |
 — tuam 1° | mysterium F | — et op tua F 20 — pauca
 | permittes A¹ | Hiezabel 21 illis et
 agerent F | paeniteri 22 Ecce ego S | mitto
 et S | tribulationem maximam | — erunt | > eg.
 ab op. suis C eg. ab op. eius 23 mortem AF¹

Ecclesiae, quia ego sum scrutans renes, et
 corda: et dabo unicuique vestrum secundum
 24 opera sua. Vobis autem dico, et ceteris qui
 Thyatirae estis: Quicumque non habent doc-
 trinam hanc, et qui non cognoverunt altitu-
 dines satanae, quemadmodum dicunt, non
 3,11 25 mittam super vos aliud pondus: tamen id,
 Ps 2,8. 26 quod habetis, tenete donec veniam. Et qui
 vicerit, et custodierit usque in finem opera
 12,5. 27 mea, dabo illi potestatem super Gentes, ¹ et
 reget eas in virga ferrea, et tamquam vas
 Ps 2,8,9. 28 figuli confringentur, sicut et ego accepi a
 Patre meo: et dabo illi stellam matutinam.
 3,6,13,22. 29 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat
 Ecclesiis.

5,8. 1,16. 3 ET Angelo Ecclesiae Sardis scribe:

Haec dicit qui habet septem Spiritus Dei,
 et septem stellas: Scio opera tua, quia nomen
 19. Ez 34,4. 2 habes quòd vivas, et mortuus es. Esto vigi-
 lans, et confirma cetera, quae moritura erant.
 Non enim invenio opera tua plena coram Deo
 1 Th 5,2. 3 meo. In mente ergo habe qualiter accepe-
 16,15.
 Mt 24,43. ris, et audieris, et serva, et poenitentiam
 age. Si ergo non vigilaveris, Veniam ad te
 tamquam fur, et nescies qua hora veniam
 Jd 28. 4 ad te. Sed habes pauca nomina in Sardis,
 qui non inquinaverunt vestimenta sua: et
 ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt.
 Ex 32,32,38. 5 Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis,
 Ps 69,29.
 4,4,6,11; 7,9,18.
 Ph 4,8.
 Mt 10,32. et non delebo nomen eius de Libro vitae,
 et confitebor nomen eius coram Patre meo,

23 sua] vestra 24 — et 1° | qui 1°] quia
 50⁹² c. corr., 93 | quicum F¹ | — et 2° | altitudinis A¹
 26 et 2°] + qui | ei A 27 illas | — et 2°
 3,3 — et audieris F | (ergo] enim) | — ad
 te 1° 4 ambulant IAF (-averunt) 5 (no-
 mina eorum)

ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἔραυνῶν νεφροὺς καὶ
καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα
ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατεί- 24
ροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες
οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν·
οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· ἵπλὴν δ' ἔχετε 25 3,11.
κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἤξω. Καὶ ὁ νικῶν καὶ 26 Ps 2,8,9
ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ
ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν 27 12,5.
ράβδῳ σιδηρᾶ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρι- Ps Sal 17,26
βεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρὸς μου, 28
καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων 29 3,6,13,22.
οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· 3 5,6. 1,16.
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα,
ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου 2 19. Ez 34,4.
γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον I. 22,32.
ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὗρηκά σου ἔργα πεπληρω- 3 1 Th 5,2.
μένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου· μνημόνευε οὖν πῶς 16,15.
εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον. Mt 24,48.
ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσης, ἦξω ὡς κλέπτῃς, καὶ οὐ
μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ἦξω ἐπὶ σέ. ἀλλὰ ἔχεις 4 Jd 23.
ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ
ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν
λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν οὕτως περι- 5 Ex 32,32,33.
βαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαιλέψω Ps 69,29.
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμο- 4,4; 6,11; 7,9.
λογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου Ph 4,8.
Mt 10,32.

28 W προῖνον 3,1 της : h^v τω h^a id ejj 2 εργα :
h[R]T pr τα 3 hT γνωση

23 υμων : αυτου Q38 24 τοις 1° : και 5 | βαλω HQ15
25 αν ηξω : ανοιξω Q2a 27 συντριβησεται PQa 3,1 οτι
2° : και Q6a 2 τηρησον 9a | α ημελλες αποβαλλεν Q2a |
— μου 15 3 — ουν n14 | — και ηκ. κ. τηρει Q2a |
γρηγ. : μετανοησης n* Primas. | ηξω 1° : + επι σε HQa5
4 a : οι 1a 5 ουτως : ουτος PQa5

6 και ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Is 22,22.
Job 12,14.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας ἔγραψον·

5,10; 19,11.
1 J 5,20.

Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν Δαυεὶδ, ἡ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ

1 K 16,9.

8 κλειῶν καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει· οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεφγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλείσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ

2,9.
Is 60,14; 49,23;
45,14; 88,28.
Ps 86,9.
Is 43,4.

9 ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἡγά-

13,10. H 10,36.
L 21,19.
3 T 2,12.

10 πησά σε. ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

1,8; 2,5.10.25.

11 ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου.

Ez 48,35.
Is 62,2; 65,15.
G 2,9.

12 Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στυλὸν ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου

14,1; 22,4.
21,2. 19,12.

13 τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Ps 89,38.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον·

Prv 8,22.
1,5. J 1,8.
Kol 1,15.

7 τῆς : h^o τω h^o id ejj | R Φιλαδελφεια | ο ἅγιος, (T—,) ο αληθ. : h ο αληθινός, ο ἅγιος | κλειω : hT+ του | κλειων : h κλειει | ανοιγει : RT ανοιξει 8 H εργα, — ιδου . . . αυτην, — 9 H ψευδονται, — 14 τῆς : h^o ejj τω | R Λαοδικεια

7 Δαυειδ : απον 7*16a 9 διδωμι PQA5 δεδωκα κ | γνωση κ14. 11 ερχ. : pr ιδου 28a5 12 — μου 1° 11a | εκ : απο 2a | — μου 5° Qa

et coram angelis eius. Qui habet aurem, 6
audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

Et Angelo Philadelpiae ecclesiae scribe: 7 Is 22,22.
Job 12,14.

Haec dicit Sanctus et Verus, qui habet
clavem David: qui aperit, et nemo claudit:

claudit, et nemo aperit: ' Scio opera tua. Ecce 8 1 K 16,2.

dedi coram te ostium apertum, quod nemo
potest claudere: quia modicam habes virtutem,

et servasti verbum meum, et non negasti no-
men meum. Ecce dabo de synagoga satanae, 9 2,9.
Is 60,14; 49,23;
45,14; 66,23;
48,4.

qui dicunt se Iudaeos esse, et non sunt, sed
mentiuntur: Ecce faciam illos ut veniant, et

adorent ante pedes tuos: et scient quia ego
dilexi te ' quoniam servasti verbum patientiae 10 13,10. H 10,36.
L 21,19.
2 T 2,12.

meae, et ego servabo te ab hora tentationis,
quae ventura est in orbem universum tentare

habitantes in terra. Ecce venio cito: tene 11 1,3; 2,5. 2,10.

quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.
Qui vicerit, faciam illum columnam in templo 12 10z 48,35.
Is 62,2; 65,15.
G 2,9.
14,1; 22,4.
21,2. 19,12.

Dei mei, et foras non egredietur amplius: et
scribam super eum nomen Dei mei, et nomen

civitatis Dei mei novae Ierusalem, quae de-
scendit de caelo a Deo meo, et nomen meum 13

novum. Qui habet aurem, audiat quid Spi-
ritus dicat Ecclesiis.

Et Angelo Laodiciae ecclesiae scribe: 14 Ps 89,88.
Prv 8,22.
1,5. J 1,8.
Kol 1,15.

7 Filadelfiae *F* | scribae *F*¹ : Scribe: $\mathfrak{H}^1 \mathfrak{C}^{88}$
: scribe: $\mathfrak{H}^2 \mathfrak{C}^{92.93}$ (in $\mathfrak{H}$ tectura „scribe:“ iuxta, non
supra: 1° agglutinata est) | cludit bis $\mathfrak{L}^1 \mathfrak{A}^1 \mathfrak{F}$ | et cl. 2° *F*

8 osteum *F*¹ | cludere $\mathfrak{L}^1 \mathfrak{A}^1 \mathfrak{F}$

9 (sciant) | *fin.* $\mathfrak{L}^1 \mathfrak{C}^1 \mathfrak{A}^1 (\mathfrak{F})$: $\mathfrak{W}$

10 > te serv. | ad horam *F* | in terram *A*

11 — Ecce

12 — et n. civ. D. mei *F* | Hierus- | descendet *F* |
— a *F* | (— et 4°) | — meum *F*

13 aures *F*, it 22

14 > ecc. Laod. *F* | (ecclesie: Scribae: $\mathfrak{H}^1$)

- Haec dicit Amen, testis fidelis, et verus,
 2,2. R 12,11. 15 qui est principium creaturae Dei. Scio opera
 tua: quia neque frigidus es, neque calidus:
 16 utinam frigidus esses, aut calidus: ¹ sed quia
 tepidus es, et nec frigidus, nec calidus, inci-
 Hos 12,9. 17 piam te evomere ex ore meo. quia dicis:
 1 K 3,18; 4,8. quòd dives sum, et locupletatus, et nullius
 egeo: et nescis quia tu es miser, et misera-
 1 P 1,7. Is 55,1. 18 bilis, et pauper, et caecus, et nudus. Suadeo
 16,15. tibi emere a me aurum ignitum probatum ut
 locuples fias, et vestimentis albis induaris, et
 non appareat confusio nuditatis tuae, et col-
 Prv 3,12. 19 lyrio inunge oculos tuos ut videas. Ego quos
 1 K 11,32. amo, arguo, et castigo. Aemulare ergo, et
 H 12,6. poenitentiam age. Ecce sto ad ostium, et
 Mc 13,34. 20 pulso: si quis audierit vocem meam, et aperu-
 L 12,36; 22,29. erit mihi ianuam, intrabo ad illum, et coenabo
 J 14,23. cum illo, et ipse mecum. Qui vicerit, dabo
 Mt 19,28. 21 ei sedere mecum in throno meo: sicut et ego
 vici, et sedi cum patre meo in throno eius.
 22 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat
 Ecclesiis.
- Ex 19,16-24. 4 Post haec vidi: et ecce ostium apertum 3
 Dn 2,29. in caelo, et vox prima, quam audivi tamquam
 1,10. 19. 11,12. tubae loquentis mecum, dicens: Ascende
 huc, et ostendam tibi quae oportet fieri
 1,10. 2 post haec. Et statim fui in spiritu: et ecce
 Ez 1,26; 10,1. sedes posita erat in caelo, et supra sedem se-
 Is 6,1. Ps 47,9.

14 dicit: ☩

17 dices A¹F | — quòd ☩ | mirabiles A¹

18 et 2°] ut ☩

20 — mihi | introibo (pr [et])

22 cf 13

4,1 — et 1° F | tuba F | fieri] + cito ☩

2 — Et 1° et ☩ | sedis AF¹ | super A | — sedem F

Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ· οἶδά σου 15 2,2. R 12,11.
 τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον
 ψυχρὸς ἢς ἢ ζεστός. οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ 16
 οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ
 στόματός μου. ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ 17 Hos 12,9.
 πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας 1 K 8,18; 4,8.
 ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς
 καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι 18 1 P 1,7. Is 55,1
 παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα 16,15.
 πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλη καὶ
 μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ
 κολλούριον ἐγχεῖσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέ- Prv 3,12.
 πης. ἐγὼ ὄσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· 19 1 K 11,32.
 ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. Ἴδου ἕστηκα ἐπὶ τὴν H 12,6.
 θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς 20 Mc 18,34.
 μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς L 12,36; 22,39 a
 αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' J 14,28.
 ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθῆσαι μετ' ἐμοῦ 21 Mt 19,28.
 ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα
 μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 22
 ἐκκλησίαις.

10 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεφγμένη 4 Ex 19,16.24.
 ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἦν ἤκουσα Dn 2,29.
 ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· ἀνάβα 1,10. 19. 11,18
 ὧδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.
 εὐθὺς ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος 2 1,10.
 ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθή- Ez 1,26; 10,1.
 Is 6,1. Ps 47,9

14 ἀληθινός : H pr [o] 17 H ελεεινός ■ ο ελεεινός
 18 RT κολλούριον | T ἐγχεῖσαι 20 θύραν 2° : hT+ και
 4,1.2 H γενεσθαι. μετα ταυτα ευθεως

16 και ουτε : ου 2a 17 — οτι 2° NPQa | ουδενος
 NPQa5 19 ζηλωσον NP1a5 4,1 λαλουσαν ■ | λεγουσα
 N3Pa5 3 και ευθεως P1a5 | επι του θρονου P1a5

4,3—10. Αποκαλυψις Ιωαννου

Ex 1,26—28. ■ μενος, και ο καθημενος ομοιος ορασει λιθφ ια-
σπιδι και σαρδιφ, και ιρις κυκλόθεν του θρόνου

Is 24,23. 4 ομοιος ορασει σμαραγδίνφ. και κυκλόθεν του
8,4; 5,10. θρόνου θρόνους είκοσι τέσσαρας, και επί τους
θρόνους είκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημέ-
νους περιβεβλημένους έν ιματίοις λευκοίς, και

Ex 19,16. 5 επί τας κεφαλὰς αυτών στεφάνους χρυσοῦς. και
Ex 1,18.
8,5; 11,19; 16,18.
1,4. Zch 4,2. 6 επί του θρόνου έκπορεύονται άστραπαι και φωραι
και βρονται· και επτά λαμτάδες πυρός καιόμεναι
ένώπιον του θρόνου, α ειςιν τὰ επτά πνεύματα

Ex 1,5,18,22,26; 10,1. Is 6,1. 6 του θεου· και ένώπιον του θρόνου ως θάλασσα
θαλίνη ομοία κρυστάλλφ· και έν μέσφ του θρόνου
και κύκλω του θρόνου τέσσερα ζψα γέμοντα όφ-

Ex 1,10. 10,14. 7 θαλμῶν εμπροσθεν και όπισθεν. και το ζψον το
πρωτον ομοιον λέοντι, και το δευτερον ζψον ομοιον
μόσχφ, και το τρίτον ζψον έχων το πρόσωπον
ως ανθρωπου, και το τέταρτον ζψον ομοιον άετφ

Is 6,2,3; 41,4. 8 πειομένφ. και τὰ τέσσερα ζψα, έν καθ' έν αυ-
Ex 1,18; 10,12. τῶν έχων ανά πτέρυγας εξ, κυκλόθεν και έσωθεν
Ex 8,14. γέμουσιν όφθαλμῶν· και άνάπασιν ουκ έχουσιν
ήμέρας και νυκτός λέγοντες·

άγιος άγιος άγιος κύριος ο θεός ο παντοκρά-
τωρ, ο ήν και ο ών και ο έρχόμενος.

Is 6,1. Ps 47,9. 9 Και όταν δώσουσιν τὰ ζψα δόξαν και τιμήν και
Dn 4,31; 6,26; 12,7. ευχαριστίαν τφ καθημένφ επί τφ θρόνφ τφ ζῶντι

5,14. 10 εις τους αιῶνας τῶν αιῶνων, πεσοῦνται οι είκοσι
τέσσαρες πρεσβύτεροι ένώπιον του καθημένου επί
του θρόνου, και προσκυνήσουσιν τφ ζῶντι εις τους

4 θρονους 1° : KR θρονοι | τεσσαρας 1° : HR τεσσαρες |
K — εν 5 ειςιν : W εστιν 6 T ενπροσθεν 7 h έχων
8 W έχον 9 K επι του θρονου

3 και ο καθημ. : + ην 5 — 1α 4 — και 1° Q2a |
θρονους 2° : + ειδον 49a5 + τους Qa5 5 a : αι Qa5 |
— τα Qa 6 — ως 1a5 7 — ως Qa | ανθρωπος P1a5
8 ειχον n5 | εσωθεν : pr εξωθεν και Qa | αγιος : novies Qa
9 δωσωσιν nQa δωσι 2a

dens. Et qui sedebat similis erat aspectui 3 Ez 1,26—28.
 lapidis iaspidis, et sardinis: et iris erat in
 circuitu sedis similis visioni smaragdinae. Et 4 Is 24,28.
 in circuitu sedis sedilia vigintiquattuor: et 3,4; 5,10.
 super thronos vigintiquattuor seniores seden-
 tes, circumamicti vestimentis albis, et in ca-
 pitibus eorum coronae aureae: Et de throno 5 Ex 19,16.
 procedebant fulgura, et voces, et tonitrua: Ez 1,13.
 et septem lampades ardentes ante thronum, 8,5; 11,19;
 qui sunt septem spiritus Dei. Et in conspectu 6 10,18.
 sedis tamquam mare vitreum simile crystallo: 1,4. Zch 4,2.
 et in medio sedis, et in circuitu sedis quat-
 tuor animalia plena oculis ante et retro. Et 7 Ez 1,10; 10,14.
 animal primum simile leoni, et secundum ani-
 mal simile vitulo, et tertium animal habens
 faciem quasi hominis, et quartum animal si-
 mile aquilae volanti. Et quattuor animalia, 8 Is 6,2,3; 41,4.
 singula eorum habebant alas senas: et in cir- Ez 1,18; 10,12.
 cuitu, et intus plena sunt oculis: et requiem Am 4,18 Lxx.
 non habebant die ac nocte, dicentia: Ex 3,14.

Sanctus Sanctus, Sanctus Dominus Deus
 omnipotens, qui erat, et qui est, et qui ven-
 turus est.

Et cum darent illa animalia gloriam, et ho- 9 Is 6,1. Ps 47,9.
 norem, et benedictionem sedenti super thro- Dn 4,31; 6,26;
 num, viventi in saecula saeculorum, ¹proci- 12,7.
 debant vigintiquattuor seniores ante seden- 10 5,14.
 tem in throno, et adorabant viventem in

3 hiasp- **IF** | sardini | hiris **F** | circuito **F**¹ |
 visionis **A** | zmar-

4 viginti [et] quattuor 2° | circumamictos | co-
 ronas aureas

5 procedunt | fulgura **CA** | quae

6 (— in 3°) 7 volantis **F**

8 senas in **S** | habent 2° | ac] et

9 — viv. in saec. saec. **A**

10 procedebant **A** procident | adorabunt

saecula saeculorum, et mittebant coronas suas ante thronum dicentes:

11 Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam, et honorem, et virtutem: quia tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam erant, et creata sunt.

Is 6,1; 29,11.
Ps 47,9.
4,2. Ez 2,9,10.

5 ET vidi in dextera sedentis supra thro- 4
num, librum scriptum intus et foris, signatum

2 sigillis septem. Et vidi Angelum fortem, prae-
dicantem voce magna: Quis est dignus ape-

3 rire librum, et solvere signacula eius? Et
nemo poterat neque in caelo, neque in terra,

4 respicere illum. Et ego flebam multum, quo-
niam nemo dignus inventus est aperire librum,

Gn 49,9,10.

Is 11,1.10.

22,16.

1 P 5,8.

5 nec videre eum. Et unus de senioribus dixit
mihi: Ne fleveris: ecce vicit leo de tribu Iuda,

radix David, aperire librum, et solvere septem
6 signacula eius. Et vidi: et ecce in medio

Is 53,7; 11,2.

J 1,29.36.

4,5. Zch 4,10.

throni et quattuor animalium, et in medio
seniorum, agnum stantem tamquam occisum,

habentem cornua septem, et oculos septem:
qui sunt septem spiritus Dei, missi in om-

7 nem terram. Et venit: et accepit de dex-
8 tera sedentis in throno librum. Et cum

Is 6,1. Ps 47,9.

Ps 141,2.

14,2; 15,2;

8,3.4.

aperuisset librum, quattuor animalia, et vi-
gintiquattuor seniores ceciderunt coram

agno, habentes singuli citharas, et phialas
aureas plenas odoramentorum, quae sunt

10 mittent 11 et deus C^1
5,1 dexteram A^1 | super | foris,] - , C^1 A
foras F

2 et praedic. A | Qui A

3 - neque 1^0 | terra 2^0 F

5 dicit | feberis A | - solvere

6 corona A^1 | - septem 3^0

7 in] de C^1 F | - librum (*suppl.* A^2 post accepit)

8 thiaras F | fialas

αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·

ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν 11 E 3,9.
τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν,
ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά
σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

11 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ 5 Is 6,1; 29,11.
τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπι- Ps 47,9.
σθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ. καὶ εἶδον 2 4,2. Ez 2,9,10.
ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς
ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας
αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ 3
ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ
βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ ἔκλαιον πολὺ, 4
ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον
οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων 5 Gn 49,9,10.
λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ Is 11,1.10.
τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυεὶδ, ἀνοῖξαι τὸ 22,16.
βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. Καὶ 6 1 P 5,8.
εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων Is 58,7; 11,2.
ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἐστη- J 1,29,36.
κὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλ- 4,5. Zch 4,10.
μοὺς ἑπτὰ, οἳ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ
ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἦλθεν καὶ 7 Is 6,1. Ps 47,9.
εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
θρόνου. Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα 8 Ps 141,2.
ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν 14,9; 15,2;
ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κινδάραν καὶ 8,3,4.
φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν

5,3 R ἠδύνατο | ουδε bis : hT ουτε 4 και : [H]R+
εγω 6 hT εστηκως | H τα [εἴτα] πν. | hT απεσταλμενα
8 αι : hT α

10 βαλλουσι κ*Qα5 11 ησαν : pr ουκ Qα : εἰσιον Pa5
5,1 οπισθεν : εσωθεν PQα | (εσωθεν, κ. οπ. κατ.) 4 ανοιξει :
+ και αναγωναι Ia5 5 τας : pr λυσαι κ5 6 ειδον : (5 +)
και ιδου και A 7 ειληφ. : + το βιβλιον Pα5 8 κινθαρας Ia5

Ps 88,8 ; 144,9.
7,9 ; 14,3.4. 9 αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. καὶ ἄδουσιν ᾠδὴν και-
νὴν λέγοντες·

ἄξιός εἰ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας
τῷ θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ
γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, καὶ ἐποίησας
αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ ἱερεῖς,
καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

Ex 19,6. 10
Is 61,6.
1,6 ; 20,6 ; 22,6.

1 Rg 22,19. 11 καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν
Dn 7,10. κύκλω τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῶων καὶ τῶν πρεσβυτέ-
ρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων

7,12. Is 58,7. 12 καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ·

1 Chr 29,11.
Ph 2,9.10.

ἄξιός ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν
τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ
ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

Is 6,1. Ps 47,9. 13 καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης
[ἐστίν], καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας·
τῷ καθήμενῷ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ
ἢ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

4,10 ; 19,4. 14 καὶ τὰ τέσσερα ζῶα ἔλεγον· ἀμήν, καὶ οἱ πρε-
σβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

5,1.2. 4,6 ;
5,6.8.

6 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν 13
ἐπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων

Zch 1,8 ; 6,1—8. 2 ζῶων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς· ἔρχου. καὶ εἶδον,
καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐ-
τὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ

10 HR βασιλευουσιν 11 φωνην : h[R]T pr ως
12 KR αξιον 13 [εστιν] : W—T | ηκουσα : T pr και |
h λεγοντα | K επι του θρονου 6,1 RT φωνη

9 τω θεω : (16a pr NP5+) ημας 1 10 αυτους : ημας 5 |
βασιλεις Qp15 | ιερατειαν N | βασιλευσομεν 5 13 παντα :
, παντας 2a 14 λεγοντα το αμ. Qa | οι : + εικοσι
τεσσαρες 5 | fin + ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων 5
6,1 στε : οτι Qa | ερχου : + και ιδε (it 3,5.7) Na

orationes sanctorum: et cantabant canticum 9 Ps 33,3; 144,9.
novum, dicentes:

Dignus es Domine accipere librum, et aperire signacula eius: quoniam occisus es, et redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu, et lingua, et populo, et natione: et fecisti nos Deo nostro regnum, et sacerdotes: et regnabimus super terram. 10 Ex 19,8.
Is 61,6.
1,6; 20,6; 22,5.

Et vidi, et audivi vocem angelorum multorum 11 I Rg 22,19.
Dn 7,10.

in circuitu throni, et animalium, et seniorum: et erat numerus eorum millia millium, dicentium voce magna: 12 Is 53,7.
I Chr 29,11.
Ph 2,9,10.

Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem.

Et omnem creaturam, quae in caelo est, et super terram, et sub terra, et quae sunt in mari, et quae in eo: omnes audivi dicentes: 13 Is 6,1. Ps 47,9.

Sedenti in throno, et Agno: benedictio, et honor, et gloria, et potestas in saecula saeculorum.

Et quattuor animalia dicebant: Amen. Et viginti quattuor seniores ceciderunt in facies suas: et adoraverunt viventem in saecula saeculorum. 14 4,10; 19,4.

5 ET vidi quòd aperuisset Agnus unum de septem sigillis, et audivi unum de quattuor animalibus, dicens, tamquam vocem tonitruui: Veni, et vide. Et vidi: et ecce 6 5,1,2. 4,6;
5,6,8.

equus albus, et qui sedebat super illum habebat arcum, et data est ei corona, et 2 Zch 1,8; 6,1-3.

9 cantant | > nov. cant. | - domine
+ deus [E] 10 nos] eos | regnabunt 12 divinitatem] num divitias? 13 et [quae] super | - et sub terra W et s. terram [E]A | ea 14 - vig quatt. |
- in fac. suas | - viv. in s. s. 6,1 signaculis |
dicentem | thonit- AF' 1 - et vide. 2 - Et vidi [E]F

- 4,7. 3 exivit vincens ut vinceret. Et cum aperuisset sigillum secundum, audivi secundum
 4 animal, dicens: Veni, et vide. Et exivit alius equus rufus: et qui sedebat super illum, datum est ei ut sumeret pacem de terra, et ut invicem se interficiant, et datus est ei gladius
 4,7. 5 magnus. Et cum aperuisset sigillum tertium, audivi tertium animal, dicens: Veni, et vide. Et ecce equus niger: et qui sedebat super illum, habebat stateram in manu sua.
 6 Et audivi tamquam vocem in medio quattuor animalium dicentium: Bilibris tritici denario, et tres bilibres hordei denario, et vinum, et
 4,7. 7 oleum ne laesis. Et cum aperuisset sigillum quartum, audivi vocem quarti animalis
 8 dicentis: Veni, et vide. Et ecce equus pallidus: et qui sedebat super eum, nomen illi Mors, et infernus sequebatur eum, et data est illi potestas super quattuor partes terrae, interficere gladio, fame, et morte, et bestiis terrae.
 8,5; 14,18; 16,7. 9 Et cum aperuisset sigillum quintum: vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, et propter testimonium, quod habebant, et clamabant voce magna, dicentes: Usquequo Domine, (sanctus, et verus) non iudicas, et non vindicas sanguinem nostrum de iis, qui habitant in terra? Et datae sunt illis singulae stolae albae: et dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum donec compleantur

Hos 13,14.
 Ez 5,12; 14,21;
 29,5; 33,27;
 34,28.
 Jr 14,12; 15,3.

3,7. Zch 1,12.
 Ps 79,5.10.
 Dt 32,43.
 18,10. Gn 4,10.
 2 Rg 9,7.
 Hos 4,1.

8,4,5; 7,9.18.14.
 Mt 28,32.

3 — et vide 4 interficerent *F* | ei 2°] illi
 5 et vide.] . et vidi, it 8 | eum | statera *F*
 6 dicentem | tritici *AF* | denario *bis*]
 + uno *£* | nec lesaris *A*
 8 *cf* 5 | (*C inc. v.* Et ecce) | desuper, | inferus |
 besteis *A* 9 > quint. sig. | altarem *A*¹
 10 — non 2° | his | super terram *CA* terra *F*
 11 — illis 1° *F* eis *CA* | > temp. adhuc *CC* |
 impleantur (-atur *A*¹)

14 ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε ἤνοι- 3 4,7.
 ξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευ-
 τέρου ζφου λέγοντος· ἔρχου. καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος 4
 ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη
 αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλ-
 λήλους σφάζουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα με-
 15 γάλη. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν 5 4,7.
 τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζφου λέγοντος· ἔρχου.
 καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθή-
 μενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
 καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων 6
 ζφῶν λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς
 χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν
 16 οἶνον μὴ ἀδικήσης. Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφρα- 7 4,7.
 γίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου
 ζφου λέγοντος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος 8
 χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα
 αὐτῷ [ὁ] θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἠκολούθει μετ'
 αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρ-
 τον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ
 καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.
 17 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον 9
 ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγ-
 μένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρ-
 τυρίαν ἣν εἶχον. καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλη λέ- 10
 γοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθι-
 νός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν
 κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ 11
 στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσων-
 ται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ

Hos 18,14.
 Ez 5,12; 14,21;
 29,5; 33,27;
 84,28.
 Jr 14,12; 15,3.

1,2,9; 8,5;
 12,11; 14,18;
 18,7; 20,4.
 3,7. Zch 1,12.
 Ps 79,5.10.
 Dt 32,43.
 18,10; 19,2.
 Gn 4,10.
 2 Rg 9,7.
 Hos 4,1.
 3,4,5; 7,9.18.14.
 Mt 23,32.

4 αυτω 1^ο : [H] | H [εκ] 6 κριθων : W+ του
 8 αυτου 1^ο : [H] | [ο] : W-T 9 W- δια 2^ο 11 H
 αναπαυσονται | hRT πληρωσωσιν

2 νικων ινα ν. 26vg 3.5.7 cf 1 8 ακολουθει 1α5 |
 μετ. α. : αυτω 8Qa | αυτοις : αυτω Qa 9 μαρτυρ. : + του
 αρχιου Qa 10 εκ : απο P1a5 11 ετι post χρονον A

- Is 18,10; 50,3. 12 σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλ-
 Ez 32,7,8. λοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. Καὶ εἶδον
 Joel 3,3,4. ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμός
 Mt 24,29. μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκ-
 L 21,25. κος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα,
 Act 2,20.
 Is 84,4; 18,10. 13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν,
 ὡς σνκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου
 H 1,12. 14 μεγάλου σειομένη, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς
 βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ
 Ps 48,5; 2,2. 15 τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. καὶ οἱ βασιλεῖς
 Is 24,21; 34,12. τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ
 Jr 4,29. πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύ-
 Is 2,10,19,21. θερος ἔκρυσαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς
 Mc 6,21.
 Hos 10,8. 16 τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν
 Is 6,1. Ps 47,9. καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε
 L 23,30. ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρό-
 Joel 2,11; 3,4. 17 νου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν ἡ
 Zph 1,14,18. ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται
 Mt 3,2. R 2,5. σταθῆναι;
 L 21,36.
 Jr 49,36. 7 Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶ-
 Ez 7,2; 37,9. τας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας
 Du 7,2. Zch 6,5. τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ
 Mt 24,31. ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε
 2 ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἀγγελὸν ἀναβαί-
 νοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ
 ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαροιν
 ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ
 Ez 9,4,6. ■ τὴν θάλασσαν, ἵ λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε
 τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν
 τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων

12 T μελας εγενετο 13 T βαλλουσα 14 h ελισσο-
 μενος 16 H πεσατε | T επι τω θρονω 17 αυτων :
 W αυτου 7,1 μετα : h[R]T pr και | παν : [h]RW τι
 2 hW ανατολων | hW εκραξεν 3 μητε 1° : hW και

12 σεισμος : pr ιδου A5 | - ολη P1a5 15 ελευθ. :
 pr πας P1a5 7,1 μετα ταυτα P1a5 | - επι της γης A |
 επι δενδρον A 2 - αυτοις 16a

conservi eorum, et fratres eorum, qui inter-
 ficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cum ape- 12
 ruisset sigillum sextum: et ecce terraemotus Is 13,10.
 magnus factus est, et sol factus est niger Ez 32,7.8.
 tamquam saccus cilicinus: et luna tota facta Joel 3,3.4.
 est sicut sanguis: et stellae de caelo cecide- L 21,25.
 runt super terram, sicut ficus emittit grossos 13 Is 34,4; 18,10.
 suos cum a vento magno movetur. et caelum 14
 recessit sicut liber involutus: et omnis mons,
 et insulae de locis suis motae sunt: et reges 15
 terrae, et principes, et tribuni, et divites, et Ps 48,5; 2,2.
 fortes, et omnis servus, et liber absconderunt Is 24,21; 34,12.
 se in speluncis, et in petris montium: et di- Jr 4,29.
 cunt montibus, et petris: Cadite super nos, Is 2,10.19.21.
 et abscondite nos a facie sedentis super thro- Mc 6,21.
 num, et ab ira Agni: quoniam venit dies 16 Hos 10,8.
 magnus irae ipsorum: et quis poterit stare? Is 6,1. Ps 47,9.
 L 23,30.
 6 POst haec vidi quattuor Angelos stantes 7
 super quattuor angulos terrae, tenentes quat- Ez 7,2; 37,9.
 tuor ventos terrae ne flarent super terram, Dn 7,2. Zch 6,5.
 neque super mare, neque in ullam arborem. Mt 24,81.
 Et vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu 2
 solis, habentem signum Dei vivi: et clamavit
 voce magna quattuor Angelis, quibus datum
 est nocere terrae, et mari, ¹ dicens: Nolite no- 3
 cere terrae, et mari, neque arboribus, quoad-
 usque signemus servos Dei nostri in frontibus

11 — et fratr. eor. F

12 cum] *pr* et [E]A | — ecce | > factus est
 magn. | (— est 2°) | (— tota)

13 — de caelo [E]F caeli | mittet F mittit |
 — a | (— magno)

14 (mutati)

15 — in 2°

16 Cadete [E]A | (— nos 2°) | faciem F¹ | (supra)

7,1 supra q. [E]A | ne flaret ventus

3 noli A¹ | et] neque

- 14,1.3. 4 eorum. Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quattuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israel.
- 5 Ex tribu Iuda duodecim millia signati:
Ex tribu Ruben duodecim millia signati:
Ex tribu Gad duodecim millia signati:
- 6 Ex tribu Aser duodecim millia signati:
Ex tribu Nephtali duodecim millia signati:
Ex tribu Manasse duodecim millia signati:
- 7 Ex tribu Simeon duodecim millia signati:
Ex tribu Levi duodecim millia signati:
Ex tribu Issachar duodecim millia signati:
- 8 Ex tribu Zabulon duodecim millia signati:
Ex tribu Ioseph duodecim millia signati:
Ex tribu Benjamin duodecim millia signati.
- 6,11. 9 Post haec vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis: stantes ante thronum, et in conspectu Agni, amicti stolis
- Is 6,1. Ps 47,9. 10 albis, et palmae in manibus eorum: et clamabant voce magna dicentes:
12,10.
- Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, et Agno.
- 5,11. 11,16. 11 Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, et seniorum, et quattuor animalium: et ceciderunt in conspectu throni in facies suas, et
- 5,12. 12 adoraverunt Deum, dicentes,
Amen. Benedictio, et claritas, et sapientia, et gratiarum actio, honor, et

5—8 XII F *ubique* | — signati 2°—11°

6 Neptalim $\mathcal{L}$ F Nephtholim $\mathcal{C}$ Nephtholim

7 Symeon | Isachar $\mathcal{L}\mathcal{C}$ F

8 (Zabulon) | (signatorum 3°)

9 tribus et populus F¹ | stolas albas (sth- F¹, it 13)

10 sedit A¹

12 et honor

19 αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγι- 4 9,10; 14,1.β.
σμένων, ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες
ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ·

ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, 5

ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, 6

ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, 7

ἐκ φυλῆς Λευεὶ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἰσσαχάρ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, 8

ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Βενιαμὲν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγι-
σμένοι.

20 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθ- 9 5,9; 6,11.17
μῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους
καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον
τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλη-
μένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερ-
σὶν αὐτῶν· καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· 10 Is 6,1. Ps 47,
12,10.

ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ

τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ.

καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ 11 5,11. 11,16.

θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων

ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ

πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέ- 12 5,12.

γοντες·

ἀμὴν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ

ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ

6 H Νεφθαλιμ 7 R Λευεὶ | T Ἰσαάχαρ 9 W εἶδον
ὄχλον πολὺν — καὶ ἀρ. α. ο. ἐδύνατο — | W εστῶτας |
T φοινίκας 11 H ἰστήκεισαν

4 ἐσφραγισμένων (2^ο) Qa 5—8 δώδεκα ; ἰβ' P Q α 5
7 Ἰσαχάρ C Q 15 (5^ο Ἰσαχάρ) 9 — αὐτὸν Qm 10 κράζοντες 15

ἡ ἰσχύς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς

Dn 12,1.
Ez 37,9.
Gn 49,11.
10. Mt 24,21.
H 9,14.
22,14.

λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἶρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν

8,1. Ps 47,9.
1,19; 14,15.17;
15,5.8; 16,1;
21,3.22.

15 αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐ-

Is 49,10.
Ps 121,6.

16 τούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα,

Ez 34,28.
r 2,18; 51,16.
5,8. Ps 23,2.
21,4. Is 25,8.

17 ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ ὀδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Zch 2,17.
Hb 2,20.
Mt 24,31.

8 Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην, 21

2 ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμίωρον. καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

Am 9,1.
5,8.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δώσει ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν

Ps 141,2.

4 τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ

Lv 16,12.
Ex 19,16.
Ez 10,2.

5 χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐ-

12 ἀμην 2^ο : [H] 8,1 W ημιωριον 2 h εδοθη
3 του θυσιαστηριου : hW το θυσιαστηριον

13 — εἰων 1a 14 εἰρηκα : εἶπον Qa | — μου A15 |
επλανταναν 1a 16 — εἰ 1^ο κα 2^ο Pa | οὐδε μῆ : οὐδ οὐ
μῆ Qa 17 ποιμαίνει et ὀδηγεῖ 2a | ζωσας 1a5 | εκ :
απο κα5 8,1 οτε κPa5 3 δωση PQa5

virtus, et fortitudo Deo nostro in saecula saeculorum, Amen.

- Et respondit unus de senioribus, et dixit mihi: 13
 Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? et
 unde venerunt? Et dixi illi: Domine mi, tu 14
 scis. Et dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de
 tribulatione magna, et laverunt stolas suas,
 et dealbaverunt eas in sanguine Agni. ideo 15
 sunt ante thronum Dei, et serviunt ei die ac
 nocte in templo eius: et qui sedet in throno,
 habitabit super illos: non esurient, neque si- 16
 tiant amplius, nec cadet super illos sol, neque
 ullus aestus: quoniam Agnus, qui in medio 17
 throni est, reget illos, et deducet eos ad vitae
 fontes aquarum, et absterget Deus omnem
 lacrymam ab oculis eorum.
- 8 ET cum aperuisset sigillum septimum, fac- 8
 tum est silentium in caelo, quasi media hora.
 Et vidi septem Angelos stantes in conspectu 2
 Dei: et datae sunt illis septem tubae. Et alius 3
 Angelus venit, et stetit ante altare habens thur-
 ibulum aureum: et data sunt illi incensa multa,
 ut daret de orationibus sanctorum omnium su-
 per altare aureum, quod est ante thronum Dei.
 Et ascendit fumus incensorum de orationi- 4
 bus sanctorum de manu Angeli coram Deo.
 Et accepit Angelus thuribulum, et implevit il- 5
- 13 et dixit] dicens | *cf* 9
 14 illis *A*¹ | (- mi) | veniunt
 15 (super thronum) | (habitat) 16 nec] neque *TC*
 17 deducit *A*¹ | fontis *F* | (abstergit) | - Deus *F* | ex
 8,1 (- in caelo)
 3 turabulum *CAF* turib- *SW* | ut d. de orat.] - de
W quae sunt orationes *F* | ante thr.] in con-
 spectu *F* | - Dei
 4 sanct.] + et [*L*]*A*² + omnium ... orationibus
 sanctorum *ex v. 3,4 sine Dei F*
 5 turib- *SW* + aureum *S* turab- *F*
- Dn 12,1.
 Gn 49,11.
 3,10. Mt 24,21.
 H 9,14.
 22,14.
 Is 6,1. Ps 47,9.
 11,19; 14,15,17;
 15,5,8; 16,1;
 21,3,22.
 Is 49,10.
 Ez 34,23.
 Jr 2,13; 31,16.
 5,8. Ps 23,2.
 21,4. Is 25,8.
 Zch 2,17.
 Hb 2,20.
 Mt 24,31.
 Am 9,1.
 5,8.
 Ps 141,2.
 Lv 16,12.
 Ex 19,16.
 Ez 10,2.

lud de igne altaris, et misit in terram, et facta sunt tonitrua, et voces, et fulgura, et 6 terraemotus magnus. Et septem Angeli, qui habebant septem tubas, praeparaverunt se ut tuba canerent.

7 Et primus Angelus tuba cecinit, et facta est grando, et ignis, mista in sanguine, et missum est in terram, et tertia pars terrae combusta est, et tertia pars arborum concremata est, et omne foenum viride combustum

8 est. Et secundus Angelus tuba cecinit: et tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare, et facta est tertia pars maris

9 sanguis, et mortua est tertia pars creaturae eorum, quae habebant animas in mari, et

10 tertia pars navium interiit. Et tertius Angelus tuba cecinit: et cecidit de caelo stella magna, ardens tamquam facula, et cecidit in tertiam partem fluminum, et in fontes aquarum:

11 et nomen stellae dicitur Absinthium; et facta est tertia pars aquarum in absinthium: et multi hominum mortui sunt de aquis, quia

12 amarae factae sunt. Et quartus Angelus tuba cecinit: et percussa est tertia pars solis, et tertia pars lunae, et tertia pars stellarum, ita ut obscuraretur tertia pars eorum, et diei non luceret pars tertia, et noctis similiter.

13 Et vidi, et audivi vocem unius aquilae volantis per medium caeli, dicentis voce magna: Vae,

5 igni *A* | thonit- *F* | fulgora *CAF* | — magnus
6 paraverunt | ut tubicinarent *F* 7 mixta | sanguinem *A* | concrem.] combusta (*M* com-) | omnem faenum viridem *F*¹ 8 (sanguines) 9 — eorum | habent (habet *F*²) | — in mari 10 tertiam] terram in *F* | — in 2° *F* 11 absentius *F* Absinthius] absentium *F* | homines *F* | amare *A* 12 — ita | et 5°] ut *F* | lucerent *F*¹ | nocte *F* (nocti) nox 13 caelum (— *al*) | (dicens)

τὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἄστραπαὶ καὶ σεισμός.

Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλ- 6
πιγγας ἠτοίμασαν αὐτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν.

- 22 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλασα 7
καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν
γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρί-
τον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς
23 κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· 8
καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης
αἷμα, καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν 9
ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον
24 τῶν πλοίων διεφθάρησαν. Καὶ ὁ τρίτος ἄγ- 10
γελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἄστηρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς
τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται 11
ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων
εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
25 ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέ- 12
ταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον
τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρί-
τον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν
καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ
νύξ ὁμοίως.

Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ πετομένου 13
ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ
14,6. 9,12;
11,14; 12,12.

5 hW βρ. κ. ἀστρ. κ. φωναὶ 6 RT αὐτοὺς W εαυτοὺς
7 T μεμιγμενον 13 αετου : h^f αγγελου | ουαι 1° 2° :
H Οὐαὶ οὐαὶ

7 πρῶτος : + αγγελος 1a⁵ 8 - πυρὶ Qa 9 τρίτον
1° : + μέρος Na | - των εν τη θαλ. 1a | ψυχην N
11 - ο N^a a⁵ | ἀψινθιον N^{*} | εἰς ἀψινθιον Na 12 φωνῇ Pa⁵
φωνῇ al 13 αετου : pr αγγελου ως 13 | ουαι : pr τρις 7a

οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

- 8,10. 20,1. 9 Καὶ ὁ πέμπτος ἀγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον 26
16,10; 17,8. ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἢ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄηρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῆσονται μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παῖση ἄνθρωπον. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὕρησουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοιοι ἵπποις ἠτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσοῦ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, καὶ εἶχαν τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολ-

13 h τοις κατοικοῦσιν 9,3 αυτοῖς : HR αυταις 4 ut 3 |
W ἀδικησωσιν 5 KR αυταις 6 hW ευρωσιν 7 ομοιοι : 1°
KR ομοια 8 W ειχον 9 H ειχαν

9,2 — και ... αβυσσου NQa | μεγαλης : (36a +) καιο-
μενης Qa | σκοτισθη NPα5 | — εκ τ. κ. τ. φρεατος N*
4 ανθρ. : + μονους 49α5 | — του θεου Ia 5 πεντε :
εξ Primas. 6 φευζεται Qα5 7 στεφ. χρυσοι Qa

vae, vae habitantibus in terra de ceteris vocibus trium Angelorum, qui erant tuba canituri.

ET quintus Angelus tuba cecinit: et vidi **9** stellam de caelo cecidisse in terram, et data **8,10, 20,1, 16,10; 17,8.**
 est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteum **2** abyssi: et ascendit fumus putei, sicut fumus **Gn 19,28. Ex 19,18. Joel 2,2,10.**
 fornacis magnae: et obscuratus est sol, et aer **3** de fumo putei: Et de fumo putei exierunt **Ex 10,12,15.**
 locustae in terram, et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terrae:
 et praeceptum est illis ne laederent foenum **4** terrae, neque omne viride, neque omnem ar- **Ez 9,4. 7,8.**
 borem: nisi tantum homines, qui non habent signum Dei in frontibus suis. et datum est **5**
 illis ne occiderent eos: sed ut cruciarent mensibus quinque: et cruciatus eorum, ut cruciatus scorpium cum percutit hominem. Et in die- **6**
 bus illis quaerent homines mortem, et non invenient eam: et desiderabunt mori, et fugiet mors ab eis. Et similitudines locustarum, **7**
 similes equis paratis in praelium: et super capita earum tamquam coronae similes auro: et facies earum tamquam facies hominum. Et habebant capillos sicut capillos mulierum: **8**
 et dentes earum, sicut dentes leonum erant: et habebant loricas sicut loricas ferreas, et vox **9**
 alarum earum sicut vox curruum equorum mul-

31 (habitoribus) | super terram CA | vocib.]
 + tubae

9,1 terra F | illi 2 - Et ap. put. ab. A |
 - fumus 2° F 3 - putei | > pot. illis A
 4 omnem 1° A¹ | - suis CA 5 (dictum) |
 (- est) | (- eos) | cruciarentur | - ut 2° A¹
 6 - Et 1° A | > mors fugiet F | ipsis
 7 proel. et F | eorum A¹ | (coronas) | tamq. 2° |
 sicut 8 - sicut cap. F | - dentes 2°

19. 10 torum currentium in bellum: et habebant caudas similes scorpionum, et aculei erant in caudis earum: et potestas earum nocere ho-
1. 11 minibus mensibus quinque: et habebant super se regem angelum abyssi, cui nomen Hebraice Abaddon, Graece autem Apollyon, Latine habens nomen Exterminans. Vae unum abiit, et ecce veniunt adhuc duo vae post haec.
- 8,13; 11,14. 12 Et sextus Angelus tuba cecinit: et audiui vocem unam ex quattuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos Dei, 'dicentem sexto Angelo, qui habebat tubam: Solve quattuor angelos, qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quattuor Angeli, qui parati erant in horam, et diem, et mensem, et annum: ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus equestris exercitus vicies millies dena millia. Et audiui numerum eorum. Et ita vidi equos in visione: et qui sedebant super eos, habebant loricas igneas, et hyacinthinas, et sulphureas, et capita equorum erant tamquam capita leonum: et de ore eorum procedit ignis, et fumus, et sulphur.
- 16 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum de igne, et de fumo, et sulphure, quae
- 17 procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est, et in caudis eorum. nam caudae eorum similes serpentibus, habentes

10 — erant | caudibus *F* (cauda) | — et 3°
 11 habent *F* | angelorum *A*¹ | hebraeice *ⲀⲀ* (-icae *F*¹)
 ebraice *A* | — autem *F* | apollyon *A**F* | et lat. |
 — hab. nom. *F* habet nom 12 — et 13, unum
 | — quattuor 14 habet *A*¹ | Euphrate 16 — Et 2°
 17 habentes (*Ⲁ*)*CAF* | iacynth- *A* hyacintinas |
 sulphoreas *A* | ipsorum | sulphor *F* 18 — Et 1° |
 — de 2° | sulphore *A* | qui procedebat ex 19 nam
 et *A* | caud. illorum *F*

λῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. καὶ ἔχουσιν οὐράς 10 19.
 ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς
 αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώ-
 πους μῆνας πέντε. ἔχουσι ἐπ' αὐτῶν βασιλέα 11 1.
 τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἐβραῖστὶ
 Ἀβαδδὼν, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολ-
 λύων. Ἡ Οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται 12 8,13; 11,14.
 ἔτι δύο Οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα 13 8,8. Ex 30,1—8.
 φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσια-
 στηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, λέγοντα 14 Gn 15,18.
 τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺς Dt 1,7. Joa 1,4.
 τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ πο- 16,12.
 ταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσ- 15 8,7—12.
 σαρες ἄγγελοι οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ
 ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνω-
 σιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς 16 7,4.
 τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππικοῦ δισμυριάδες μυ-
 ριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. καὶ οὕτως 17
 εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὄρασει καὶ τοὺς καθη-
 μένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ
 ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν
 ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομά-
 των αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον.
 ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ 18
 τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ
 καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν
 στομάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν 19
 τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐ-
 τῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὁμοιαὶ ὄφεσιν, ἔχουσαι

10 ὁμοίας : h ὁμοιοις hⁿ eij ὁμοια 11 ὄνομα 1° : T pr ω
 13 HR— τεσσαρων 16 H δις μυριαδες

10 η εξ. αυτ. : εξουσιαν εχουσιν του Qm 11 — τον Qa
 12 ερχονται PQm5 12.13 (ουαι. Μετα ταυτα και) 13 — Και η
 15 — και ημερ. κ1 16 ιππου 2a | δυο μυριαδων μυριαδας ■
 μυριαδες μυριαδων Qa

Is 2,8.20; 17,8. 20 κεφαλᾶς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. καὶ οἱ λοιποὶ
 Dn 5,4.28. τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς
 Ps 115,4; 135,15. πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων
 16,9.11.21. τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ
 1 K 10,20. δαιμόνια καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ
 καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε
 βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν,
 2 Rg 9,22. 21 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ
 τῶν φαρμακῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐ-
 τῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

1,15 a; 5,2; 4,8. 10 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα
 Mt 17,2. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ
 Ἰρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
 ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός,
 8; 5,1. 2 καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεφγ-
 μένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν
 ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς,
 Jr 25,30. 3 καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλη ὡσεὶ λέων μυκάται.
 Hos 11,10. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ τὰς
 Am 1,2; 3,8. 4 ἑαυτῶν φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρον-
 Dn 8,26; 12,4.9. 4 ἑαυτῶν φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρον-
 ταί, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ
 Dt 82,40. 5 βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψης. Καὶ ὁ ἄγγελος,
 ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
 γῆς, ἤρην τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐ-
 Dn 12,7. 6 ρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας
 Gn 14,22.19. τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
 Ps 148,6. αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασ-
 Neh 9,6. 6,11; 12,12. 7 σαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, ἄλλ'
 Ex 20,11. ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου,
 Dt 29,28. 7
 Am 3,7. ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου,
 Dn 9,8.10.
 Zch 1,6.
 11,15. 16,17.19;
 17,17.
 Act 3,21.

20 ουδε (sic et h²) : K ου h¹ ουτε 21 K φαρμάκων R
 -ακειῶν 10,4 T εμελλον 6 H [καὶ τ. θαλ. κ. τα εν
 αυτη] | εσται : K.

20 — καὶ τὰ χαλκὰ 2m 10,1 — ἄλλον Q1 | — ἡ P15 |
 τῆς κεφαλῆς NPα5 3 — αἱ N*a 4 οτε : οσα Na | μῆ
 αυτα γο. : μετα ταυτα γραφεις Ia 5 — τὴν δεξιαν A1α5
 6 — καὶ τ. γην κ. τα εν αυτη Aa

capita: et in his nocent. Et ceteri homines, 20 Is 2,8,20; 17,8.
 qui non sunt occisi in his plagis, neque poe- Dn 5,4,23.
 nitentiam egerunt de operibus manuum sua- Ps 115,4; 135,15.
 rum, ut non adorarent daemonia, et simulacra 16,9,11,21.
 aurea, et argentea, et aerea, et lapidea, et 1 K 10,20.
 lignea, quae neque videre possunt, neque
 audire, neque ambulare, et non egerunt poe- 21 2 Rg 9,22.
 nitentiam ab homicidiis suis, neque a venefi-
 ciis suis, neque a fornicatione sua, neque a
 9 furtis suis. ET vidi alium Angelum fortem 10 5,2, 4,3.
 descendentem de caelo amictum nube, et iris Mt 17,2.
 in capite eius, et facies eius erat ut sol, et
 pedes eius tamquam columnae ignis: et habe- 2 5,1.
 bat in manu sua libellum apertum: et posuit
 pedem suum dextrum super mare, sinistrum
 autem super terram: et clamavit voce magna, 3 Jr 25,30.
 quemadmodum cum leo rugit. Et cum cla- Hos 11,10.
 masset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. Am 1,2.
 Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces 4 Dn 8,26; 12,4,9.
 suas, ego scripturus eram: et audivi vocem
 de caelo dicentem mihi: Signa quae locuta
 sunt septem tonitrua: et noli ea scribere.
 Et angelus, quem vidi stantem super mare, 5 Dt 32,40.
 et super terram, levavit manum suam ad cae-
 lum: et iuravit per viventem in saecula saecu- 6 Gn 14,19,22.
 lorum, qui creavit caelum, et ea quae in eo Neh 9,6.
 sunt: et terram, et ea quae in ea sunt: et mare, Ex 20,11.
 et ea quae in eo sunt: Quia tempus non erit Ps 146,6.
 amplius: sed in diebus vocis septimi angeli, 7 3,11. Dn 12,7.

20 occi F¹ | — his F | adorent A | — daemo-
 nia A¹ | simulach- ~~SA~~ 21 benefic- AF¹

10,1 hiris erat in F | columna

2 (supra 1°) 3 quemadmodum AF¹

4 — voces suas | — ego : pr et ~~S~~ [L] |
 — mihi | — et 3° | eas F¹

5 angelum | supra bis, it 8

6 eo 1° | illo | — ea 4° [L] F | > ampl. non erit

Am 3,7.
 Dn 9,8,10.
 Zch 1,6.
 11,15. 16,17,10.
 17,17.
 Act 3,21.

- cum coeperit tuba canere, consummabitur
mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos
4.2. 8 suos Prophetas. Et audivi vocem de caelo 10
iterum loquentem mecum, et dicentem: Vade,
et accipe librum apertum de manu angeli
Ez 2,6; 3,1-3. 9 stantis super mare, et super terram. Et abii
ad angelum, dicens ei, ut daret mihi librum.
Et dixit mihi: Accipe librum, et devora illum:
et faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore
10 tuo erit dulce tanquam mel. Et accepi librum
de manu angeli, et devoravi illum: et erat in
ore meo tanquam mel dulce: et cum devo-
11 rassem eum, amaricatus est venter meus: et
dixit mihi: Oportet te iterum prophetare
Gentibus, et populis, et linguis, et regibus
Ez 40,3. 11 multis. ET datus est mihi calamus similis
Zch 2,5,6. virgae, et dictum est mihi: Surge, et metire
2 K 6,16. templum Dei, et altare, et adorantes in eo.
Zch 12,3 Lxx. 2 atrium autem, quod est foris templum, eiice
Is 63,18. foras, et ne metiaris illud: quoniam datum
Ps79,1. Dn8,10. est Gentibus, et civitatem sanctam calcabunt
L 21,24. 3. 12,6,14; 13,5.
2. 3 mensibus quadraginta duobus: et dabo duobus
testibus meis, et prophetabunt diebus mille
Zch 4,3.11-14. 4 ducentis sexaginta, amicti saccis. Hi sunt
duae olivae, et duo candelabra in conspectu
2 Rg 1,10. 5 Domini terrae stantes. Et si quis voluerit
2 Sm 22,9. eos nocere, ignis exiet de ore eorum, et de-
Jr 5,14. vorabit inimicos eorum: et si quis voluerit
L 9,54 s.

7 et consumm- $\mathfrak{C}A$ | (- dei) 8 Et vox quam audivi
(+ dicentem A^1) de | - et 2° A^1 | - et 3° | > libr.
accipe A^2 | cf 5 9 dicit | - librum 2° [$\mathfrak{C}A$] | dev.
eum $\mathfrak{C}A$ | amaricare 10 dev. eum | tamq. dulcem F^1
11 - et 1° F | dicit A^2F dicunt | > pop. et gent.

11,1 et d. est m.] dicens 2 - autem F | foris]
infra $\mathfrak{C}$ | metieris | eum | datus F^1 | quadr. et d. F
3 (- duobus) | (XL) | saccos 4 duo 1° A | - et duo
cand. F | - Domini A^1 | stantia $\mathfrak{C}$ 5 > eos vol. |
eor. 1°] ipsorum A illorum | devoravit A

ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον
 τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους
 τοὺς προφήτας. Καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ἐκ τοῦ 8 4. 2.
 οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγου-
 σαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἠνεφωμένον ἐν τῇ
 χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης
 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, 9 Ex 2,8; 3,1-
 λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει
 μοι· λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου
 τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ
 29 ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς 10
 τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ
 στόματί μου ὡς μέλι γλυκὺ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό,
 ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν μοι· δεῖ 11
 σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ
 γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς. Καὶ ἐδόθη 11
 μοι κάλαμος ὁμοῖος ῥάβδῳ, λέγων· ἔγειρε καὶ
 μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον
 καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. καὶ τὴν ἀόλην 2
 τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἐκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐ-
 τὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν
 τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
 30 καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεῦ- 3 2.
 σουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα περι-
 βεβλημένοι σάκκους. οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἑλαῖαι 4
 καὶ αἱ δύο λυχνῖαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς
 γῆς ἐστῶτες. καὶ εἴ τις αὐτούς θέλει ἀδικῆσαι, 5
 πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατ-
 εσθίει τοὺς ἔχθρους αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ

7 σαλπίζειν : h' 8 T βιβλαρίδιον 9 W ἀπηλθον
 11,2 ἐξωθεν 2° : W ἐξω | ὄνο : [H]W pr και 3 H
 περιβεβλημενους h⁸¹ -νοι 2 cij -νοις 4 αι 3° : [H]
 5 θέληση : h' θέλει 2 θέλησει

7 τους δούλους αυτου Qa 8 λαλουσα ει λεγουσα Ia5
 9 dos P1a5 10 επικρ. : εγεμισθη N (+ πικρίας post μου N³)
 11,1 ραβδω : + και ο αγγελος ειστηκει 365° 2 ἐξωθεν
 1° : εσωθεν N15¹

- αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.
- 1 Rg 17,1. 6 οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν,
Jc 5,17. ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας
x 7,17.19.20. αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων
1 Sm 4,8. στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν
- Dn 7,8.7.21. 7 πάσῃ πληγῇ ὅσάκις ἐὰν θελήσωσιν. Καὶ ὅταν τε-
2,17; 13,1.7; λέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ
7,8; 19,19. ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πό-
λεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς.
19. Is 1,9.10. 8 καὶ τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πό-
L 13,34. λεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς
Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν
■ ἐσταυρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυ-
λῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτώμα αὐτῶν
ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμῖς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν
- Ps 105,88. 10 οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνήμα. καὶ οἱ κατοι-
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ
εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοις, ὅτι
οὗτοι οἱ δύο προφηταὶ ἐβασάνισαν τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ μετὰ [τάς] τρεῖς ἡμέ- 31
Ez 87,5.10. 11 ρας καὶ ἡμῖς πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσηλθεν
Gn 15,12. ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν,
καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας
- 2 Rg 2,11. 12 αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐ-
4,1. ρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε· καὶ ἀνέβη-
σαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν
- Ez 38,19.20. 13 αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
Dn 2,20. ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως
ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα
ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι

6 T— την 1^ο 10 T πεμπουσιν 11 [τας] : RW—T |
en : [HR] 12 hW φωνην μεγαλην ... λεγουσαν

7 το θηριον : + το τεταρτον A | — και αποκτ. αυ-
τους 1.12a 8 τα πτωματα αυτ. κP1a5 + εασει 79
9 βλεπουσιν 5 | αφησουσι Qm5 | μνηματα 98a5
10 χαρησονται 38 11 εισηλθ. εις αυτους κQa 12 ηκουσα
Qa | αναβητε Qa5 13 ωρα : ημερα Qa

eos laedere, sic oportet eum occidi. Hi ha- 6
 bent potestatem claudendi caelum, ne pluat 1 Rg 17,1.
 diebus prophetiae ipsorum: et potestatem Je 5,17.
 habent super aquas convertendi eas in sangui- Ex 7,17.19.20.
 nem, et percutere terram omni plaga quoties- 1 Sm 4,8.
 cumque voluerint. Et cum finierint testimo- 7
 nium suum, bestia, quae ascendit de abysso, Dn 7,3.7.21.
 faciet adversum eos bellum, et vincet illos, et 18,1.7; 17,8.
 occidet eos. Et corpora eorum iacebunt in 8
 plateis civitatis magnae, quae vocatur spiri- 16,19. Is 1,9.10.
 tualiter Sodoma, et Aegyptus, ubi et dominus L 13,34.
 eorum crucifixus est. Et videbunt de tribubus, 9
 et populis, et linguis, et Gentibus corpora
 eorum per tres dies, et dimidium: et corpora
 eorum non sinent poni in monumentis. et 10 Ps 105,38.
 inhabitantes terram gaudebunt super illos, et
 iucundabuntur: et munera mittent invicem,
 quoniam hi duo prophetae cruciaverunt eos,
 qui habitabant super terram. Et post dies 11
 tres, et dimidium, spiritus vitae a Deo intra- Ez 37,5.10.
 vit in eos. Et steterunt super pedes suos, Gn 15,12.
 et timor magnus cecidit super eos, qui vide-
 runt eos. Et audierunt vocem magnam de 12
 caelo, dicentem eis: Ascendite huc. Et ascen- 2 Rg 2,11.
 derunt in caelum in nube: et viderunt illos 4,1.
 inimici eorum. Et in illa hora factus est 13
 terraemotus magnus, et decima pars civitatis Ez 38,19.20.
 cecidit: et occisa sunt in terraemotu nomina Dn 2,20.
 hominum septem millia: et reliqui in timorem

6 clud- $\mathcal{L}AF$ | in dieb. F | eorum F | sanguine F
 7 bestiae A^1 | adversus illos | vinc. eos F | occ.
 illos 8 - iacebunt (et A^1 , suppl. A^2 post magnae) |
 spirital- 9 > pop. et trib. (tribus F^1) | sinunt
 10 (terrae) | s. illis A | iocund- A | [ad] invicem |
 cruaverunt F | habitant $\mathcal{C}A^1$ inhabitant | - super F
 11 accidit F | videbant F 12 illis | ascende A^1 |
 vid. eos F 13 occisi | in] de F | terrae moto
 A^1F^1 | timore $\mathcal{L}F$

sunt missi, et dederunt gloriam Deo caeli.

15. 9,12. 12,12. 14 Vae secundum abiit: et ecce vae tertium
 Dn 2,44; 15 veniet cito. Et septimus angelus tuba ce- 11
 7,14,27. cinit: et factae sunt voces magnae in caelo
 Zch 14,9. dicentes:

Ex 15,18.
 Ob 21.
 Ps 2,2; 10,18;
 22,29.
 Factum est regnum huius mundi, Domini
 nostri et Christi eius, et regnabit in saecula
 saeculorum: Amen.

- 4,4.10. 7,11. 16 Et viginti quattuor seniores, qui in conspectu
 Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in fa-

Am 4,13 Lxx. 17 cies suas, et adoraverunt Deum, 'dicentes:
 Ex 3,14. Is 41,4.
 4,8; 18,8; 19,6.
 Gratias agimus tibi Domine Deus omni-
 potens, qui es, et qui eras, et qui venturus
 es: quia accepisti virtutem tuam magnam,
 et regnasti. Et iratae sunt Gentes, et ad-

15,1. R 2,5. 18 venit ira tua, et tempus mortuorum iudi-
 Ps 2,1.5.12;
 46,7; 90,1;
 115,13.
 Am 3,7.
 Dn 9,8.10.
 Zch 1,6.
 cari, et reddere mercedem servis tuis Pro-
 phetis, et sanctis, et timentibus nomen tu-
 um pusillis, et magnis, et exterminandi eos,
 qui corruperunt terram.

1 Rg 8,1.8. 19 Et apertum est templum Dei in caelo: et
 2 Chr 5,7.
 Ex 9,24; 19,16.
 15,5. 4,5.
 visa est arca testamenti eius in templo eius,
 et facta sunt fulgura, et voces, et terraemotus,
 et grando magna.

12 ET signum magnum apparuit in caelo: 12

Mulier amicta sole, et luna sub pedi-
 bus eius, et in capite eius corona stel-
 2 larum duodecim: et in utero habens,

Is 66,7.
 Mch 4,10.

14 — et | — ecce F
 15 Ihesu Christi F | regnavit AF | — Amen
 17 (C inc. v. Gratias) | > tibi ag. A¹ | Deus
 noster o. S | — et qui vent. es | et quia F qui A
 18 iudicare F | terminandi A¹
 19 fulgora | voces,] † et tonitrua, S
 12,1 paruit CA | coronam F¹

Αποκαλυψις Ιωάννου 11,14—12,2.

ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

Ἡ Οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ Οὐαὶ ἡ 14 15. 9,12. 12,12.
 τρίτη ἔρχεται ταχύ.

Καὶ ὁ ἑβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

15 Ps 22,29.
 Ob 21.
 Ps 10,16; 2,2.
 Dn 2,44;
 7,14.27.
 Zch 14,9.
 Ex 15,18.

καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες·

17 Ex 3,14. Is 41,4.
 4,8; 15,8; 18,8;
 19,6.

εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας· καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἤλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

18 15,1. R 2,5.
 Ps 2,1.5.12;
 46,7; 99,1;
 115,13.
 Am 3,7.
 Dn 9,6.10.
 Zch 1,6.

καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ᾤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμός καὶ χάλαζα μεγάλη.

19 1 Rg 8,1.6.
 2 Chr 5,7.
 Ex 9,24; 19,16.
 15,5. 4,5.

Καὶ σημεῖον μέγα ᾤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα,

12 Gn 37,9.
 Is 66,7.
 Mch 4,10.

16 οἱ 2° : K [οἱ] hR οἱ | καθημενοι : hR καθηνται T οἱ καθηνται 17 οτι : hT pr και | H ειληφες 18 HR τους μικρους x. τους μεγαλους 12,2 h εχουσα κραζει,

15 fin + αμην κα 17 ην : + και ο ερχομενος 28α5 18 αγιοις τοις φοβ. 1α | διαφθειραντας Ο7α 19 - ο 2° κQα5 | - και σεισμος Qα

9. Dn 7,7. 3 καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. καὶ ὠφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυρρός, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ
- Dn 8,10. 4 διαδήματα, καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. Καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ ἔτεκεν υἱόν, ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ
- 2,27. Is 66,7. Jr 20,15. 19,15. Ps 2,9. 5 πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἠτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας
- Mt 2,18. 11,2,3. 6 χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ
- Dn 10,18,21; 12,1. 7 δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
- 20,11. Dn 2,35. 8 ἐβλήθησαν. καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν·
- L 10,18. J 12,31. Gn 8,1,14. Zch 8,1,2. 9 ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.
- 7,10; 11,15. Job 1,11. Zch 8,1. L 22,31. Mt 23,18. J 12,31. 10

3 hT πυρρος μεγας 4 H ἔστηκεν 5 T υἱὸν α. W υἱὸν ἀρσενα 6 hT τρεφουσιν 7 T— του 1° 8 hT ἴσχυσαν 9 H καὶ Ο Σατ. | Ἡ ὅλην, —

2 ἐκράζεν C1a -ξεν Qa 3 πυρρος CQa 5 ἀρσενα κ1α5 | — ἐν P1a | ἠρπάγη κα 6 — ἐκεῖ 1° C1a5 | ἐκτρέφουσιν Qa 8 ἴσχυον Q | οὐδὲ : οὐτε P1a5 | αὐτῶν : αὐτοῖς κ8a αὐτῶ 6a 10 κατηγορῶς τ. codd. praeter A omnes 5

clamabat parturiens, et cruciabatur ut pariat. Et visum est aliud signum in caelo: et ecce 3 9. Dn 7,7.
draco magnus rufus habens capita septem, et cornua decem: et in capitibus eius diademata septem, et cauda eius trahebat tertiam par- 4 Dn 8,10.
tem stellarum caeli, et misit eas in terram, et draco stetit ante mulierem, quae erat paritura: ut cum peperisset, filium eius devora- 5 Is 66,7.
ret. Et peperit filium masculum, qui recturus erat omnes Gentes in virga ferrea: et raptus 10,15. Ps 2,9.
est filius eius ad Deum, et ad thronum eius, et mulier fugit in solitudinem ubi habebat 6 Mt 2,13.
locum paratum a Deo, ut ibi pascant eam 11,2,3.
13 diebus mille ducentis sexaginta. Et factum 7 Dn 10,13,21;
est praelium magnum in caelo: Michael, et 12,1.
angeli eius praeliabantur cum dracone, et draco pugnabat, et angeli eius: et non valu- 8
erunt, neque locus inventus est eorum ampli- 9
us in caelo. Et proiectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabo- L 10,18.
lus, et satanas, qui seducit universum orbem: J 12,31.
et proiectus est in terram, et angeli eius cum Gn 3,1,14.
illo missi sunt. Et audivi vocem magnam in Zch 3,1,2.
caelo dicentem: 10 11,15.
Job 1,11.
Zch 3,1.
L 22,31.
Mt 28,18.
J 12,31.

2 et clamans *A* et clamat | cruciatur | pareat *A*
3 (alium) | cap. suis | > sept. diad.
4 et [in] cauda | dracho *F*, it 7 bis 9. 13. 16. 17
5 erit 6 (fugiat) | habet | illam | (quadrag.)
7 proel- et *F* bis, it 17 | — magnum | Micahel *F* |
c. drachonem *F*¹
8 > ampli. eor. *A* 9 seducet *A* | — et 3°
10 domini bis *A* | quia] qui *A*¹

- R 8,37. 11 Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem
17, 7,14. Agni, et propter verbum testimonii sui, et
non dilexerunt animas suas usque ad mor-
tem. propterea laetamini caeli, et qui ha-
bitatis in eis. Vae terrae, et mari, quia
18 44,23; 49,13. 12 descendit diabolus ad vos, habens iram
magnam, sciens quòd modicum tempus
habet.
- 13 Et postquam vidit draco quòd proiectus esset
in terram, persecutus est mulierem, quae pe-
perit masculum: et datae sunt mulieri alae
6. 14 duae aquilae magnae ut volaret in desertum
Dn 7,25; 12,7. in locum suum, ubi alitur per tempus et tem-
pora, et dimidium temporis a facie serpentis.
- 15 Et misit serpens ex ore suo post mulierem,
aquam tamquam flumen, ut eam faceret trahi
16 a flumine. Et adiuvit terra mulierem, et ape-
ruit terra os suum, et absorbit flumen, quod
17 misit draco de ore suo. Et iratus est draco
14,12. 19,10. in mulierem: et abiit facere praelium cum
1 J 5,10. reliquis de semine eius, qui custodiunt man-
13,7. Gn 3,15. data Dei, et habent testimonium Iesu Christi.
- 18 Et stetit supra arenam maris.
- 11,7; 17,3.9.12. 13 ET vidi de mari bestiam ascendentem,
Dn 7,7. habentem capita septem, et cornua decem,
et super cornua eius decem diademata, et
Dn 7,4-6. 2 super capita eius nomina blasphemiae. Et
12,3. bestia, quam vidi, similis erat pardo, et pe-
des eius sicut pedes ursi, et os eius sicut os
leonis. Et dedit illi draco virtutem suam,

11 illum | animam suam **ICA** 12 ira magna **F¹**
13 est | et persec. **A¹** 14 > mul. duae al.
(> d. a. m. **A²** - alae **F¹**) 15 > aq. post mul. **F**
16 (audivit) 17 cf 7 | et qui hab. **A** | - Christi 18 super
| har- 13,1 mare | et hab. **A** | nomen **F**
2 bestiam | - pedes 2° | dracho **F**, it 4.11.

Αποκαλυψις Ιωανου 12,11—13,2.

καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἁγίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ἡμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

11 J 12,25.
R 8,37.
17; 8,9; 7,14.

12 Is 44,23; 49,13.
10,6; 18,20.

35 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, 13
ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενά. καὶ 14
ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ
τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν
τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ και-
ροὺς καὶ ἡμῖν καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφραως.
καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφρις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω 15
τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα αὐτὴν πο-
ταμοφόρητον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ 16
γυναικὶ, καὶ ἠνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ
κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ
τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ 17
τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ
τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούν-
των τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρ-
τυρίαν Ἰησοῦ· καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς 18
θαλάσσης.

14 6. Is 40,31.
Dn 7,26; 12,7.

17 11,7; 14,12;
19,10,19.
1 J 5,10.
18,7. Gn 8,15.

Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, 13
ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν
κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κε-
φαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον 2
ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρθάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ

11,7; 17,3,9,12.
Dn 7,3,7,8;
11,88.

2 Dn 7,4—6.
12,8.
L 4,8.

12 ουρανοὶ : h pr oi | H πρ. νμας, 17.18 T Ἰησου.
Και ἐσταθην (nov. sect. inc.) 13,1 h ονομα 2 hT
λεοντων

12 ουαὶ : + τοὶ κατοικοῦσι 15

17,8. 3 καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ
 μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς
 θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθερα-
 πεύθη. καὶ ἐθανυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θη-
 4 ρίου, καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν
 τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ
 θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς
 5 δύνатаι πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ
 11,9; 12,6,14. 11,36. 11,9; 12,6,14. 5 στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη
 αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα δύο.
 6 καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς
 τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν
 σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.
 11,7; 12,7; 19,19. 11,7; 12,7; 19,19. 7 καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων
 καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ
 8 πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.
 9 καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες
 ἐπὶ τῆς γῆς, οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 12,12. 3,6. 17,8. 12,12. 3,6. 17,8. ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγ-
 9 μένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς,
 10 ἀκουσάτω. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλω-
 11 σίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτενεῖ, δεῖ
 αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. Ὅδε ἐστὶν ἡ
 ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ
 εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.

12 καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ

3 RT εθανυμασεν 4 hW προσεκ. το θηριον | R ομ.
 τω θηριω; 5 W βλασφημα | δυο : [H]W pr και 7 H
 [και εδοθη ... νικ. αυτους] 10 h αποκτεινει h⁹¹ αποκταν-
 θηναι 2 - 3 cij αποκτεινειν 4 cij -ναι

3 - εκ Q*15 4 δυνατος Qa 5 βλασφημιαν (it 6)
 PQ | ποιησαι : pr πολεμον Q5e : + ο θελει κ 6 ut 5 | τους : pr
 και P1a5 7 - και λαον 1a5 8 αυτον : αυτω NPα5 |
 ου : ων κα5 | αυτων : αυτων N*9 | τη βιβλω N*15
 10 ει τις (εις) | αιχμαλωσιαν απαγει εις αιχμ. υπαγει 33a
 11 - δυο 2a 12 εποισι 1° 38 2° Qa

et potestatem magnam. Et vidi unum de 3 17,8.
 capitibus suis quasi occisum in mortem: et
 plaga mortis eius curata est. Et admirata
 est universa terra post bestiam. Et adorave- 4
 runt draconem, qui dedit potestatem bestiae:
 et adoraverunt bestiam, dicentes: Quis simi-
 lis bestiae? et quis poterit pugnare cum ea?
 Et datum est ei os loquens magna, et blas- 5 Dn 7,8.11.25.
 phemias: et data est ei potestas facere men- 11,2; 12,6.14.
 ses quadraginta duos. Et aperuit os suum 6
 in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen
 eius, et tabernaculum eius, et eos, qui in caelo
 habitant. Et est datum illi bellum facere 7 11,7. Dn 7,21.
 cum sanctis, et vincere eos. Et data est illi
 potestas in omnem tribum, et populum, et
 linguam, et gentem, et adoraverunt eam omnes, 8 Dn 12,1.
 qui inhabitant terram: quorum non sunt scri- Ps 69,29.
 pta nomina in Libro vitae Agni, qui occisus Is 53,7.
 est ab origine mundi. Si quis habet aurem, 9 12,12. 3,5. 17,3.
 audiat. Qui in captivitatem duxerit, in capti- 10 Jr 15,2.
 vitatem vadet: qui in gladio occiderit, oportet Mt 26,52.
 eum gladio occidi. Hic est patientia, et 14,12.
 14 fides Sanctorum. Et vidi aliam bestiam 11 16,18. Mt 7,15.
 ascendentem de terra, et habebat cornua duo
 similia Agni, et loquebatur sicut draco. Et 12 2,4.5.7.
 potestatem prioris bestiae omnem faciebat

3 — vidi | cap. eius *F* | morte *F* |
 ammir- *A*
 4 quia
 5 os loq.] loqui *F* | — et 2° *A* | blasphemiae
 | ei 2°] illi | et duo *F*
 6 blasphemia *A* 7 > datum est | illos | ei
 8 adorabunt eum | habitant *A*
 9 aures *F*
 10 — duxerit | in c. vadit (> vadit in c. *A*)
 | in gladio 2° *F*

- in conspectu eius: et fecit terram, et habitantes in ea, adorare bestiam primam, cuius
- Mt 24,24. 13 curata est plaga mortis. Et fecit signa magna,
 2 Th 2,9,10. ut etiam ignem faceret de caelo descendere
 1 Rg 18,24-39. in terram in conspectu hominum. Et seduxit
 Dt 13,2-4. 14 habitantes in terra propter signa, quae data
 19,20. sunt illi facere in conspectu bestiae, dicens
 habitantibus in terra, ut faciant imaginem
 bestiae, quae habet plagam gladii, et vixit.
- Dn 3,5,6. 15 Et datum est illi ut daret spiritum imagini
 bestiae, et ut loquatur imago bestiae: et
 faciat ut quicumque non adoraverint imagi-
 nem bestiae, occidantur. Et faciet omnes
 19,20. 16 pusillos, et magnos, et divites, et pauperes,
 et liberos, et servos habere characterem in
 17 dextera manu sua, aut in frontibus suis. et
 nequis possit emere, aut vendere, nisi qui
 habet characterem, aut nomen bestiae, aut
 18 numerum nominis eius. Hic sapientia est.
 17,9. 15,2. Qui habet intellectum, computet numerum be-
 1 Rg 10,14. stiae. Numerus enim hominis est: et numerus
 Esra 2,13. eius sexcenti sexaginta sex.
- Ez 9,4. 14 ET vidi: et ecce Agnus stabat supra 15
 7,4. 8,12. montem Sion, et cum eo centum quadra-
 ginta quattuor millia habentes nomen eius,
 et nomen Patris eius scriptum in

12 fec.] facit **U****C****F** | inhabitantes | in eam **A****F**
 13 facit **C****F** | (facerent) | conspectum **A**
 14 seducit (-cet **A**) | in t. 1°] terram (terrae) |
 in terram (2°) **F** | (gradiae)
 15 > ut et | faciet **F** | — ut 3° **A** | adoraverit |
 occidatur
 16 caracter, it 17 | dextera | — sua
 17 (posset) | nisi quis **A**¹ | aut nom.] nominis
 (-ine **A**) 18 eius] + est | sescenti | ad DCLX.VI
 i. m. TEITAN **F**²
 14,1 super **F** | illo

ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ 13 Mt 24,24.
2 Th 2,9,10.
1 Rg 18,24—
14 Dt 18,2—4.
19,20; 20,3.8
ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. καὶ 15 Dn 8,5,6.
ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ [ἵνα] ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. καὶ ποιεῖ πάντα, τοὺς 16 19,20.
μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἑλενθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, [καὶ] ἵνα μὴ τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ 17
μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὡδε ἡ σοφία 18 17,9. 15,2.
1 Rg 10,14.
Esa 2,13.
ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.
39 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστὸς ἐπὶ τὸ 14 Ez 9,4.
7,3.4. 8,12.
Joel 3,5.
ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν

13 T καταβαιν. εκ τ. ουρ. 15 αυτω (sic et h⁸¹): Η αυτη h⁸² ej — ³ ej αυτη τη γη ⁴ ej τη γη | hW ποιησει | [ινα]: W—T | T προσκυνησουσιν | h την εικονα 16 δωσιν: h δωσει h⁸² idem eij ¹ δωσουσιν 17 [και]: W—T | hW δυναται 18 αυτου: h+ εστιν | T χξς' | h εξακοσαι | εξηκοντα: h^r δεκα

13 εποιει 31 14 πλανα: + τους εμους 2a | ὁ κ15 | ειχε Qa | —την κQm 16 των μετωπων Q1a5 17 το χαρ. . . θηριου: το χαρ. του θηριου η το ονομα αυτου και 14,1 — το 1^ο P1a5 | αυτου 1^ο: + αριθμος Qa

- 1,24; 48,2.
1,15. 2 **μετώπων** αὐτῶν. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν
βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ὡς κι-
θαροφῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
- 88,8; 40,4;
8,1; 98,1;
9; 149,1.
Is 42,10.
5,9. 3 καὶ ἄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου
καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρε-
σβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν
εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες,
- 2 K 11,2.
E 5,27.
9. Jc 1,18. 4 οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ
γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν.
οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ.
οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ
τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
οὐχ εὐρέθη ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν.
- Ps 82,2.
Is 58,9.
Zph 8,18.
8,18. 5 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν με- 40
σουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελί-
σαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ
πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλώσσαν καὶ λαόν,
- Ex 20,11.
Ps 148,6.
15,4. 7 ἰλέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ
δοτε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως
αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρα-
νὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.
- Dn 4,27.
8,2. Is 21,9.
Jr 51,7,8. 8 Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησεν λέγων· 41
ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ ἐκ τοῦ οἴνου
τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα
- 18,12—17. 9 τὰ ἔθνη. Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθη- 42
σεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἶ τις προσ-
κυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμ-
βάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ
τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου
- Is 51,17.
Ps 75,9.
Gn 19,24.
Ez 38,22.
19. Jr 25,15.
19,20. 10

3 ὠδην : HR pr ὡς 3,4 h— . οἱ εἰσιν 4 HR
υπαγει 5 ἀμωμοί : T+ γαρ 7 θαλ. : T pr την 8 HR
αλλ. δευτ. αγγ. | H [αγγελος]

4 ἠγορασθ. : pr υπο Ιησου Qa 6 — επι 1° Qa5 |
κατοικουντας Aa5 7 θεον : κυριον Qa 8 — επεσεν 2° CQa
9 αυτοις : αυτω A

frontibus suis. Et audivi vocem de caelo, tam- 2 Ez 1,24; 43,2.
quam vocem aquarum multarum, et tamquam 1,15.
vocem tonitruu magni: et vocem, quam audivi,
sicut citharoedorum citharizantium in citharis
suis. Et cantabant quasi canticum novum 3 Ps 33,3; 40,4;
ante sedem, et ante quattuor animalia, et 96,1; 98,1;
seniores: et nemo poterat dicere canticum, 144,9; 149,1.
nisi illa centum quadragintaquattuor millia, Is 42,10.
qui empti sunt de terra. Hi sunt, qui cum 5,9.
mulieribus non sunt coinquinati: Virgines
enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocumque
ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiae
Deo, et Agno, ¹ et in ore eorum non est inven- 5 Ps 32,2.
tum mendacium: sine macula enim sunt ante Is 53,9.
thronum Dei. Sph 8,18.

Et vidi alterum Angelum volentem per 6 8,18.
medium caeli, habentem Evangelium aeternum,
ut evangelizaret sedentibus super terram, et
super omnem gentem, et tribum, et linguam,
et populum: ¹ dicens magna voce: Timete Do- 7 Ex 20,11.
minum, et date illi honorem, quia venit hora Ps 146,6.
iudicii eius: et adorete eum, qui fecit caelum, 15,4.
et terram, mare, et fontes aquarum. Et 8 Dn 4,27.
alius Angelus secutus est dicens: Cecidit, ce- 18,2. Is 21,9.
cidit Babylon illa magna: quae a vino irae Jr 51,7,8.
fornicationis suae potavit omnes gentes. Et 9 13,12—17.
tertius Angelus secutus est illos, dicens voce Mt 10,28.
magna: Si quis adoraverit bestiam, et ima-
ginem eius, et acceperit characterem in fronte
sua, aut in manu sua: et hic bibet de vino 10 Is 51,17.

2 thon- F | cithared- F 3 poterat A¹ | num
discere? 4 Hi 2°] + qui ~~10~~A + sunt qui | se-
cunt- A | abierit | omnibus A¹F 5 ipsorum |
— enim (A¹) | — ante thr. Dei 6 caelum 7 dicentem A |
timite A | deum | et mare 8 — irae F | potio-
navit 9 > ang. tert. A² alius ang. tertius | — illos F¹ |
car- , it 11 10 biberit F

- irae Dei, quod mistum est mero in calice irae ipsius, et cruciabitur igne, et sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, et ante conspectum Agni: et fumus tormentorum eorum ascendet in saecula saeculorum: nec habent requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam, et imaginem eius, et si quis acceperit characterem nominis eius. Hic patientia Sanctorum est, qui custodiunt mandata Dei, et fidem Iesu. Et audiui vocem de caelo, dicentem mihi: Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo iam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos. Et vidi et ecce nubem candidam: et super nubem sedentem similem Filio hominis, habentem in capite suo coronam auream, et in manu sua falcem acutam. Et alius Angelus exivit de templo, clamans voce magna ad sedentem super nubem: Mitte falcem tuam, et mete quia venit hora ut metatur, quoniam aruit messis terrae.
- 16 Et misit qui sedebat super nubem, falcem
 17 suam in terram, et demessa est terra. Et
 alius Angelus exivit de templo, quod est in
 caelo, habens et ipse falcem acutam. Et
 alius Angelus exivit de altari, qui habebat potestatem supra ignem: et clamavit voce magna ad eum, qui habebat falcem acutam, dicens:

10 qui mixtus | ang. [et] sanct.

11 in saec. saec. ascendit | accepit *A* | *cf* 9

12 — est *F*

13 — mihi | moriuntur a modo. *ICA* | secu- *IAF*

14 supra *F*, *it* 16 | (filium) 15 alter | messes *A*¹

16 messa est t. *M* messuit terram *F* demessuit eam *F*

18 — exivit | habet | — ad eum *IA¹F*

(„qui 2° om *A*^{*u} *Treg*) | habet 2° *C.1*¹

τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

Ps Sal 8,15.

11 Is 34,9,10.
19,3.

12 2,18. 2 T 4,7.
13,10. 12,17.

13 Is 57,2. H 4,10.
1 K 15,58.

43 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον οἰζύ. καὶ ἄλλος

14 Dn 7,18; 10,16.
Mt 18,39,41.
1,18.

ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλη τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. καὶ

15 Joel 4,18.
Mt 18,30.
Mc 4,29.

ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον

44 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ

17 14.

ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον οἰζύ. καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, [ὁ] ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλη τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ οἰζύ λέγων·

18 Joel 4,18.
15.

10 W βασανισθησονται | αγγελ. αγιων : h των αγγελων
W των αγ. αγγελ. 13 TW απαρτι 14 W νιο 14,15 W
οιζυ· και 16 h επι την νεφελην 17,18 W οιζυ· και 18 H
[εξηλθεν] | [o] : W-T

10 εκ του ποτηριου Aa 13 απαρτι. : απαρτι Qa |
- ναι κ* | αναπαυσονται Q1a 18 φωνη : κραυγη Qa5

14,19—15,6. Αποκαλυψις Ιωαννου

πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὄξυ καὶ τρύγησον
 τοὺς βότρουας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν
 αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ
 δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμ-
 πελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ
 τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς
 πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν
 χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

19,15. 19

Joel 4,18. 20
 Is 68,3.
 H 18,12 a.

15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα 45

καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς
 ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυ-

Lv 26,21.
 6,17. 12,1.8.
 11,18; 16,17.

4,6. 18,15.18.
 5,8.

2 μὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλί-

νην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ
 θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνοσ ἀυτοῦ καὶ ἐκ τοῦ
 ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας ἐπὶ τὴν
 θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κινθάρας τοῦ θεοῦ.

Dt 9,26 Lxx;
 32,4.

Jos 14,7.
 Ex 15,1.11;
 34,10.

3 καὶ ἄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ
 θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες·

Ps 9,12.
 Ps 111,2;
 39,14; 145,17.

Jr 10,8.7.

Ps 88,9.
 MI 1,11.

Jr 10,19—21.
 14,7.

μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ
 θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναι
 αἱ ὁδοὶ σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἔθνων· τίς οὐ
 μὴ φοβηθῆ, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου;
 ὅτι μόνος ὁσῖος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν
 καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δι-
 καιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς

6 σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐξῆλθον
 οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ
 τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν

20 ἑξακοσίων: h^{r1} ἑξακοσίων εἰς^a διακοσίων 15,2 ἔχοντας:
 W+ τας 3 ἔθνων: K αἰωνων 4 H σου, οὐ μόνος
 οσῖος; 6 H ἐξηλθον | οἱ 2°: [H] | λινον (sic et h^r): H λιθον

19 τὴν μεγαλήν να⁵ 20 ἔξω να⁵ 15,2 καὶ 4°: +
 εκ του χαραγματος αυτου (και) (1)α⁵ 3 βασιλευ Ν*α
 4 φοβηθη: + σε θα⁵ 5 και 2°: + ιδου 5 6 — εκ τ.
 ναου Qa

Mitte falcem tuam acutam, et vindemia botros vineae terrae: quoniam matura sunt uvae eius. Et misit Angelus falcem suam 19 19,15.
 acutam in terram, et vindemiavit vineam terrae, et misit in lacum irae Dei magnum: et 20 Joel 4,13.
 calcatus est lacus extra civitatem, et exivit Is 63,3.
 sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille sexcenta.

ET vidi aliud signum in caelo magnum, 15 Lv 26,21.
 et mirabile, Angelos septem, habentes plagas 6,17. 12,13.
 septem novissimas: Quoniam in illis consummata est ira Dei. Et vidi tamquam mare 11,18.
 vitreum mistum igne, et eos, qui vicerunt bestiam, et imaginem eius, et numerum nominis 2 4,6. 13,15.18.
 eius, stantes super mare vitreum, habentes 5,8.
 citharas Dei: et cantantes canticum Moysi 3 Dt 32,4.
 servi Dei, et canticum Agni, dicentes: Jos 14,7.
Am 4,13 Lxx.
Ex 15,1.11;
34,10.

Magna, et mirabilia sunt opera tua Domine Deus omnipotens: iustae et verae sunt viae tuae, Rex saeculorum. Quis non timebit te 4 Ps 86,9.
 Domine, et magnificabit nomen tuum? quia Ml 1,11.
 solus pius es: quoniam omnes gentes venient, et adorabunt in conspectu tuo, quoniam iudicia tua manifesta sunt. 14,17.

16 Et post haec vidi, et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in caelo: et 5 Ex 40,34.
 exierunt septem Angeli habentes septem plagas de templo, vestiti lino mundo, et candido, 11,19.
6 Lv 26,31.
Ez 28,13.
1,13.

18 botruos $\mathcal{F}^2$ boruos F^1 botrus A

19 — acutam

20 laco F^1 | — mille A^1 | sescenta

15,2 — tamq. F^1 | mixtum | (igni) | illius (1°) |
 supra | (citharam)

3 — sunt *bis* | Rex] *pr* Domine $\mathcal{F}$ | caelorum A

4 — te $\mathcal{C}$ | magnificavit AF | — es | manifestata

5 — et 2° A^1

6 — sept. 2° A | lino] lapide | — et 2°

15,7—16,9. APOCALYPSIS IOANNIS.

- 4,6-8. 14,10. 7 et praecinctorum circa pectora zonis aureis. Et unum de quattuor animalibus dedit septem Angelis septem phialas aureas, plenas iracundiae Dei viventis in saecula saeculorum.
- Iv 26,21.
Ex 40,34.
1 Rg 8,10.
1s 6,4. Ez 44,4.
Ia 66,6.
Ps 69,25. 8 Et impletum est templum fumo a maiestate Dei, et de virtute eius: et nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagae septem Angelorum. ET audivi vocem magnam de templo, dicentem septem Angelis: Ite, et effundite septem phialas irae Dei in terram. Et abiit primus, et effudit phialam suam in terram, et factum est vulnus saevum, et pessimum in homines, qui habebant characterem bestiae: et in eos, qui adoraverunt imaginem eius. Et secundus Angelus effudit phialam suam in mare, et factus est sanguis tanquam mortui: et omnis anima vivens mortua est in mari. Et tertius effudit phialam suam super flumina, et super fontes aquarum, et factus est sanguis. Et audivi Angelum aquarum dicentem: Iustus es Domine qui es, et qui eras sanctus, qui haec iudicasti: quia sanguinem Sanctorum, et Prophetarum effuderunt, et sanguinem eis dedisti bibere: digni enim sunt. Et audivi alterum ab altari dicentem: Etiam Domine Deus omnipotens vera, et iusta iudicia tua.
- Dt 28,35. 2
Ex 9,10.11. 8,7.
Ex 7,17-21. 3
Ex 7,19-24. 4
Ps 78,44. 8,10.
Ps 119,187; 145,17. 5
Ez 3,14. Dt 32,4. 1s 41,4. 6
Is 49,26. Ps 79,3. 7
Am 4,13 LXX. Ps 19,10; 119,137. 8,12. 8
11,21. 9,20.21. 9

7 unus ex q. | - sept. 2° F | fialas | iracundia F
8 (consumerentur) 16,1 fial- , it 2.3.4.8.10.12.17.
2 primus Angelus ☩ | et 4°] ac | habent | car-
-ter F | - in 3° | ador. bestiam et im. ☩
3 - Angelus , it 8.10.12.17. 4 tertius Angelus ☩ |
☩⁹² effugit 5 aq.] quartum F | - Domine | qui
1°] pr [et] | quia haec 6 fuderunt | digni
en.] ut digni (☩) digni 7 alt. ab alt.] - ab
alt. ☩A altare | dicens 8 aestus F | affi-
cere (eff- F¹?) | - et 3° [☩]F | igne ☩

καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῶς.
καὶ ἐν ἓκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ 7 4,6—8. 14,10.
ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσαῶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ
τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ 8 11,17. Lv 26,21.
καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο 11,17. Lv 26,21.
εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ 1 Rg 8,10.
πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα μεγάλης 16 Is 66,6.
φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· Ps 69,25.
ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ Jr 10,25.
τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος Sph 8,8.
καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ 15,7.
ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ- Dt 28,35.
πους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ Ex 9,10.11.
17 τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ 8,7.
δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασ- Ex 7,17—21.
σαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ 8,8.
18 ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ. Καὶ ὁ 4 Ex 7,19—24.
τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποτα- Ps 78,44.
μοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο 8,10.
αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέ- Ps 119,137;
γοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὄσιος, ὅτι 145,17.
ταῦτα ἔκρινας, ὅτι αἷμα ἀγίων καὶ προφητῶν 6 Ex 3,14. Dt 32,4.
ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς δέδωκας πεῖν· ἀξιοί Is 41,4.
εἰσιν. Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· 6 Is 49,26.
ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ Ps 79,3.
19 δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν 8 Ps 19,10;
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ 119,137.
καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ. καὶ ἐκαυ- 9 9,13. 19,2.
ματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασ- 8,12.
φήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν 9 11,21. 9,20.21.

16,4 h εγενοντο 5 HR [o] οσιος 6 αιμα 1^ο : T αιματα | [hT εδωκας

7 — εν η*α 8 εκ του καπνου Qa | — επτα 2^ο P1a
16,1 ναου : ουρανου 13 — εκ τ. ναου Qa 2 εις : επι 1a5 |
επι : εις 1a5 3 ζωσα ηα5 | — τα ηα5 5 δικαιοσ : +
κυριε 5 9 εβλασφ. : + οι ανθρωποι Qa

- ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἔμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετένοιον ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάρβαροι· εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. Ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἐβραϊστί Ἀρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξηλθεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγονεν. καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀπὸ οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικούτος

13 Ευφρ. : [H]R πρ τον | hW ανατολων 14 ημερ. τ. μεγ. : h μεγ. ημ. 16 Η' Εβραϊστί' Αρ Μαγεδών 17 αερα : Η' - W, | γεγονεν : Η' - R. 18 Η' ανθρωποι εγενοντο | Η γης τηλ. ... μεγας,

9 - την CQa5 13 βατραχους N*a 14 α εκπ. : εκπορευεσθαι N*5¹ | ημερ. : + εκεινης Q1a5 15 ερχεται N*a 16 Αρμ. : Μαγεδ(δ)ων (Q)a 17 - μεγαλη A1a | ναου : ουρανου 1.12.18 | - απο του θρονου N 18 - εγενετο 1° Qa

potestatem super has plagas, neque egerunt poenitentiam ut darent illi gloriam. Et 10 Ex 10,21. Is 8,21.22. 9,1.
 quintus Angelus effudit phialam suam super sedem bestiae: et factum est regnum eius tenebrosum, et commanducaverunt linguas suas prae dolore: et blasphemaverunt Deum 11 3. Dn 2,20.
 caeli prae doloribus, et vulneribus suis, et non egerunt poenitentiam ex operibus suis. Et sextus Angelus effudit phialam suam in 12 Gn 15,18. Dt 1,7. Jos 1,4. Is 11,15.18; 41,2.25; 44,27. Jr 50,38. 9,14.
 flumen illud magnum Euphraten: et siccavit aquam eius, ut praepararetur via regibus ab ortu solis. Et vidi de ore draconis, et de ore 13 12,9. 13,1. 13,11. Ex 8,2. 1 Rg 22,21—23.
 bestiae, et de ore pseudoprophetae spiritus tres immundos in modum ranarum. Sunt enim 14 Am 4,13 Lxx. 13,13. 19,19.
 spiritus daemoniorum facientes signa, et procedunt ad reges totius terrae congregare illos in praelium ad diem magnum omnipotentis Dei. ¹ Ecce venio sicut fur. Beatus, qui vigilat, et custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, et videant turpitudinem eius. Et congregabit illos in locum, qui vocatur Hebraice Armagedon. Et septimus Angelus effudit 15 3,18. 1 Th 5,2.
 phialam suam in aerem, et exivit vox magna de templo a throno, dicens: Factum est. Et 16 Jud 5,19.31. 2 Rg 9,27; 23,29. Zch 12,11.
 facta sunt fulgura, et voces, et tonitrua, et terraemotus factus est magnus, qualis numquam fuit ex quo homines fuerunt super terram: talis 17 Is 66,6. 10,7; 11,15.
 18 Ex 19,16. Dn 12,1. 4,5; 8,5; 11,19.

10 commandaverunt *F*¹

11 — suis 1° *F*

12 illum *A* | Eufraten | (aqua) | praepararetur *A*

13 drach- *F* | pseud. exire spir. $\mathfrak{H}$

14 — et $\mathfrak{A}$ | procedent $\mathfrak{CAF}$ | proel- et $\mathfrak{H}$ | > dei omnipot.

15 turpidinem *F*

16 congregavit | Hebraeice $\mathfrak{H}$ -aeicae *F* | Armageddon $\mathfrak{H}$ Magedon *F* Hermagedon

18 fulgora | — factus est *F*

16,19—17,6. APOCALYPSIS IOANNIS.

- Dn 4,27. 19 terraemotus, sic magnus. Et facta est civitas
 Is 51,17.
 Jr 25,15.
 11,8. 14,10.
 magna in tres partes: et civitates Gentium
 ceciderunt. et Babylon magna venit in mem-
 oriam ante Deum, dare illi calicem vini in-
 dignationis irae eius. Et omnis insula fugit,
 6,14; 20,11. 20 et montes non sunt inventi. Et grando magna
 9. Ex 9,28. 21 sicut talentum descendit de caelo in homines:
 et blasphemaverunt Deum homines propter
 plagam grandinis: quoniam magna facta est
 vehementer.
- Jr 51,18. 17 ET venit unus de septem Angelis, qui 17
 15,1.
 habebant septem phialas, et locutus est me-
 cum, dicens: Veni ostendam tibi damnationem
 meretricis magnae, quae sedet super aquas
 Is 23,17. 2 multas, cum qua fornicati sunt reges terrae,
 14,8; 18,3.
 et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino
 Dn 7,7. 3 prostitutionis eius. Et abstulit me in spiritu
 18,1.
 in desertum. Et vidi mulierem sedentem super
 bestiam coccineam, plenam nominibus blas-
 phemiae, habentem capita septem, et cornua
 Ez 28,13.16 4 decem. Et mulier erat circumdata purpura, et
 Jr 51,7.
 coccino, et inaurata auro, et lapide pretioso, et
 margaritis, habens poculum aureum in manu
 sua, plenum abominatione, et immunditia forni-
 cationis eius: Et in fronte eius nomen scri-
 ptum: *Mysterium: Babylon magna, mater forni-*
 2 Th 2,7. 5 *cationum, et abominationum terrae. Et vidi*
 14,8; 16,19.
 Dn 4,27
 18,24. 6 *mulierem ebriam de sanguine sanctorum, et*

19 memoria *F* | ei | (eius] dei)

21 > hom. deum | et quoniam *F*

17,1 — qui *A*¹ | habebat s. fial. *F* | (sedit)

3 > desertum (-to *F*) in spir. | plena *F*¹

4 (inaurato *U*^{93.96.1618.24}) | (margaritas) | abomi-
 nationem *F*¹ -num | immunditiae *A*² | et forn. *F*

5 — et abom. *F*¹

σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ με- 19 Dn 4,27.
γάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν Is 51,17.
ἔπεσαν. καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον Jr 26,15.
τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ 11,8. 14,10.
θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, 20 6,14; 20,11.
καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. καὶ χάλασα μεγάλη ὡς 21 9. Ex 9,28.
ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς
ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν
θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν
ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

53 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόν- 17 Jr 51,18.
των τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ 15,1.
λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς
μεγάλῃς τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν, μεθ' 2 Is 23,17.
ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθη- 14,8; 18,8.
σαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς
πορνείας αὐτῆς. καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον 3 Dn 7,7.
ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ 18,1.
θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα βλασφημίας,
ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. καὶ ἡ γυνή 4 Ez 28,18.16.
ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ Jr 51,7.
κεχρυσωμένη χρυσοῦ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαρ- 16,16.
γαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς
πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα 5 2 Th 2,7.
γεγραμμένον, μυστήριον, ΒΑΒΥΛΩΝ Η ΜΕ- 14,8; 16,19.
ΓΑΛΗ, Η ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ ΠΟΡΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ Dn 4,27.
ΒΔΕΛΥΓΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ. καὶ εἶδον τὴν γυ- 6 18,24.
ναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ

17,3 W γεμον τα ονομ. | εχον : H εχων hT εχοντα
4 hT χρυσω | hT γεμων 5 RT γεγραμμενον· |
R ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ : W· (TW omnia, H μυστ. typis minusc.)
6 RT ειδα

17,3 — εν 2α 4 — και 3^ο P Qa | αυτης 2^ο : της γης Qa :
+ και τ. γης N 5 (— μυστηριον Spitta c) | (πόρνων Griesbach) :
πορνειῶν Arethas vg 6 εκ του αιμ. 1^ο : τω αιματι N* — εκ
N* P Q | — και 2^ο Qa 644

- ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἑθαύ-
 7 μασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. καὶ εἶπέν μοι ὁ ⁵⁴
 ἄγγελος· διὰ τί ἑθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστή-
 ριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζον-
 τος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ
 8 δέκα κέρατα. Τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν,
 καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς
 ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοι-
 κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα
 ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
 9 βλέπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ
 10 παρέσται. Ἔδε ὁ νοῦς ὃ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ
 κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται
 11 ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσιν· οἱ πέντε
 ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὃ ἄλλος οὐπω ἦλθεν, καὶ
 8. 19,20. 11 ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θη-
 ρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν,
 καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἔστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.
 12 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν,
 οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν
 13 ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ
 θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν
 δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδώσιν.
 14 οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἀρ-
 νιον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἔστιν καὶ
 βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ
 15 ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. Καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα
 ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι
 16 εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλώσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα
 ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρ-

7 hT σοι ερω 8 hRT υπαγειν | RT θαυμασονται
 9 επ αυτων : R·HT^s (non⁴). 10.11 K μειναι, και ... ουκ
 εστιν. 13 εξουσιαν : hT pr την

8 κατοικ. την γην Qa | τα ονοματα RPa⁵ | του βιβλιου Qa |
 καιπερ εστιν 5 11 αυτος : ουτος RQa | ογδ. : pr ο κα
 12 ουπω : ουκ A 15 ειπεν A

de sanguine martyrum Iesu. Et miratus sum cum vidissem illam admiratione magna. Et 7 dixit mihi Angelus: Quare miraris? Ego dicam tibi sacramentum mulieris, et bestiae, quae portat eam, quae habet capita septem, et cornua decem. Bestia, quam vidisti, fuit, et non est, et ascensura est de abyssonibus, et in interitum ibit: et mirabuntur inhabitantes terram (quorum non sunt scripta nomina in Libro vitae a constitutione mundi) videntes bestiam, quae erat, et non est. Et hic est sensus, qui 9 habet sapientiam. Septem capita: septem montes sunt, super quos mulier sedet, et reges septem sunt. Quinque ceciderunt, unus est, 10 et alius nondum venit: et cum venerit, oportet illum breve tempus manere. Et bestia, 11 quae erat, et non est: et ipsa octava est: et de septem est, et in interitum vadit. Et decem 12 cornua, quae vidisti, decem reges sunt: qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tamquam reges una hora accipient post bestiam. Hi unum consilium habent, et virtutem, et potestatem suam bestiae tradent. Hi cum Agno 14 pugnabunt, et Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum est, et Rex regum, et qui cum illo sunt, vocati, electi, et fideles. Et dixit mihi: Aquae, quas vidisti ubi meretrix sedet, populi sunt, et Gentes, et linguae. Et decem 16 cornua, quae vidisti in bestia: hi odient for-

8 Dn 7,3; 12,1.
Ps 69,29.
13,1.2. 13,3. 3,5.

9 13,18. 13,1.

11 s. 19,20.

12 13,1.
Dn 7,20,24.

14 Dt 10,17.
Dn 2,47.
19,16. 19,14.

15 1. Is 8,7.
Jr 47,2; 51,13.

16 12,13. 18,8.

6 ammiratione $\mathfrak{A}$ 7 > tibi dicam | (bestiam) | (eum) | quae 2°] qui A^1F | > dec. corn. F
8 bestiam (F^1) | mirabantur AF | quae] quia
(qui F sec. *Ln*, non *Re*) 9 septemontes F | sedet. et $\mathfrak{A}$
11 — et de VII est F^1 | — in A^1 | vadet 12 nond.]
non F | h. accipiunt (+ [et]) 13 tradunt $\mathfrak{A}$ 14 voc.
et el. $\mathfrak{A}$ 15 Aquas q. (Aquam quam) 16 in b.]
et bestiam (-a)

17,17—18,7. APOCALYPSIS IOANNIS.

- nicariam, et desolatam facient illam, et nudam, et carnes eius manducabunt, et ipsam
 10,7. 17 igni concremabunt. Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod placitum est illi: ut dent regnum suum bestiae donec consummentur verba Dei. Et mulier, quam vidisti, est civitas magna, quae habet regnum super reges terrae. ET post haec vidi alium Angelum 18
 Ps 2,2; 89,28. 18 descendentem de caelo, habentem potestatem magnam: et terra illuminata est a gloria eius.
 18,10.
 10,1. Ez 43,2. 18
 Dn 4,27. 2 Et exclamavit in fortitudine dicens: Cecidit, Is 13,21; 21,9; cecidit Babylon magna: et facta est habitatio daemoniorum, et custodia omnis spiritus immundi, et custodia omnis volucris immundae, Jr 9,10; 50,39; 51,8.
 Is 23,17. 3 et odibilis: quia de vino irae fornicationis eius biberunt omnes gentes: et reges terrae cum illa fornicati sunt: et mercatores terrae de virtute deliciarum eius divites facti sunt.
 Jr 23,15,27; 51,7.
 Nah 3,4.
 Is 48,20; 52,11. 4 Et audivi aliam vocem de caelo, dicentem: Exite de illa populus meus: ut ne participes sitis delictorum eius, et de plagis eius non accipiatis.
 Jr 50,8; 51,6,9,45.
 1 T 5,22. 2 J 11. 2 K 8,17.
 Gn 18,20,21. 5 Quoniam pervenerunt peccata eius usque ad caelum, et recordatus est Dominus iniquitatum
 Jr 51,9.
 Ps 137,8. 6 eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: et Jr 50,15,29. duplicate duplicia secundum opera eius: in po- 2 Th 1,6.
 Jr 50,29. 7 culo, quo miscuit, miscete illi duplum. Quantum Is 47,7,8. glorificavit se, et in deliciis fuit, tantum date

16 igne ☩
 17 ut non fac. F | > illi est plac. ☩ > illi pl.
 est CAF > est illi plac.
 18 mulierem F
 18,1 — a A 2 fortit.] forti voce | volucres F¹ |
 — et odib.
 3 et quia A | de ira f. | dilic- A
 4 — de caelo F 5 deus ☩F
 6 illis ☩ | — et 1° | — vobis |
 quod | miscuit vobis ☩ | miscete
 6.7 . Duplum quant. F

νην, και ηρημαωμένην ποιήσουσιν αὐτήν και γυμνήν, και τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, και αὐτήν κατακαύσουσιν [ἐν] πυρί· ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς 17 10,7.
 τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, Prv 21,1.
 και ποιῆσαι μίαν γνώμην και δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθῆσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. και ἡ γυνὴ ἦν εἶδες ἔστιν ἡ 18 Pa 2,2; 89,2
 πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς. 18,10.

55 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαί- 18 10,1. Ez 48,3
 νοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, και ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. και ἔκρα- 2 Dn 4,27.
 ξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλῶν 14,8.
 ἡ μεγάλη, και ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων Is 18,21; 21,
 και φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου και 84,11.14.
 φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου και μεμιση- Jr 9,10; 50,8
 μένου, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας 51,8.
 αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, και οἱ βασιλεῖς 15. Is 23,17.
 τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, και οἱ ἔμποροι Jr 25,15.27;
 τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς 51,7.
 ἐπλούτησαν. και ἡκουσα ἄλλην φωνὴν Nah 8,4.

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαὸς μου 4 Is 48,20; 52,
 ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συνκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις Jr 50,8;
 αὐτῆς, και ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· 51,6.9.45.
 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐ- 1 T 5,22. 2 J
 ρανοῦ, και ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα 2 K 6,17.
 αὐτῆς. ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς και αὐτὴ ἀπέδωκεν, και 6 Is 40,2.
 διπλώσατε τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ Jr 50,15.29.
 ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· ὅσα 7 2 Th 1,6.
 ἐδόξασεν αὐτήν και ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε Jr 50,29.
 Is 47,7.8.

16 [ἐν] : RW—T 18,3 HR [του οινου] | K πεπτωκαν
 4 h ἐξ αὐτης, ο λαος μου 6 H [τα] διπλα 7 αὐτην :
 H αὐτην W εατην

16 — και γυμνην Qa 17 τελεσθωσι Qa 18 της :
 pr επι Qa 18,3 εν ισχυι φωνη μεγαλη 5 | δαιμονον Pa5 |
 ακαθ. 1^ο : + και μεμισημενου Aa 3 — του θυμου Primas. |
 τεπιτωκασιν H(A)Qa 4 εξελθς OQa 6 απεδ. : + υμων Ia5

- αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ
- 8 εἰμί καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω· διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι
- 9 ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρογγυλάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλῶν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι
- 11 μιᾷ ὥρᾳ ἤλθεν ἡ κρίσις σου. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν
- 12 γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου
- 13 καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σίτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ
- 14 ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν. οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,

8 H [Κυριος] 9 hT κλαυσονται | αυτην: h αυτη 10.16.19 H ουαὶ ουαὶ 10 h μιαν ωραν 13 h⁹¹ † μαργαριτων † h -ιτας h⁹¹ -ιταις † -ιτου 14 W cf 23 | T απωλοντο | W αυτα ου μη

7 — και πενθος 1*α | καθιω Qα καθως 2α 8 ημερα: ωρα 14α 11 κλαουσουσι κ. πενθησουσιν Qα | επ αυτη 6α5 12 σιρικοῦ 5 | ξυλον: λιθου Avg 13 — και αμωμον N⁹Q5 | — και οινων Q 14 ευρης Qα

illi tormentum et luctum: quia in corde suo dicit: Sedeo regina: et vidua non sum: et luctum non videbo. Ideo in una die venient ⁸ plagae eius, mors, et luctus, et fames, et igne comburetur: quia fortis est Deus, qui iudicabit illam. Et flebunt, et plangent se super ⁹ illam reges terrae, qui cum illa fornicati sunt, et in deliciis vixerunt, cum viderint fumum incendii eius: longe stantes propter timorem tormentorum eius, dicentes: Vae, vae civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis: quoniam una hora venit iudicium tuum. Et negotiatores terrae flebunt, et lugebunt super ¹⁰ illam: quoniam merces eorum nemo emet amplius: merces auri, et argenti, et lapidis pretiosi, et margaritae, et byssi, et purpurae, et serici, et cocci, (et omne lignum thynum, et omnia vasa eboris, et omnia vasa de lapide pretioso, et aeramento, et ferro, et marmore, et cinnamomum) et odoramentorum, et unguenti, et thuris, et vini, et olei, et similiae, et tritici, et iumentorum, et ovium, et equorum, et rhedarum, et mancipiorum, et animarum hominum. Et poma desiderii animae tuae ¹¹ discesserunt a te, et omnia pingua, et praeclara perierunt a te, et amplius illa iam non invenient. Mercatores horum, qui divites ¹² facti sunt, ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum eius, flentes, ac lugentes, ¹³

8 (uno) | [et] mors | igni | iudicavit **IC** 9 cum
illam **F**¹ 10, Babylon civ. **ICA** 12 mercem **ICA** |
margaritis **IF** -ti **CA** | sirici **IF** | thynum **F**
13 cinnamomum et amomum et **S** (**C**⁹² cina-) | unge-
turis et **S** | similiae tritici **AF** | rae- **I** red- 14 p.
tua des. anim. discessit | clara 14.15 invenient
merc. **F** 15 sunt ab ea, (. **F**) | ac] et **F**

- 17,4. 16 ¹ et dicentes: Vae, vae civitas illa magna, quae amicta erat bysso, et purpura, et cocco, et deaurata erat auro, et lapide pretioso, et margaritis: quoniam una hora destitutae sunt tantae divitiae, et omnis gubernator, et omnis, qui in lacum navigat, et nautae, et qui in mari operantur, longe steterunt, ¹ et clamaverunt videntes locum incendii eius, dicentes:
- Is 23,14. 17
Ez 27,27—29.
Ez 27,32. 18
Is 34,10.
Ez 27,30—34; 19
26,19.
Dt 32,43. 20
Is 44,23.
Jr 51,48.
Ez 26,21. 21
Dn 4,27.
Jr 51,63,64.
Is 24,8. 22
Ez 26,13.
Jr 7,34; 16,9; 23
26,10.
Is 23,8; 47,9.
Jr 51,49. 24
6,10; 17,6;
19,2.
Mt 23,35,37.

16 byssino | — erat 2° *CF* est 17 divitiae
[eius]. | omnes q. et navigant | locum | in
m.] mari *CF* maria 19 et dic. [*E*]A | — illa
| habent 20 (exultate . . . caeli) | s. et
apost. 21 impetum *F*¹ | mittitur *F* |
> i. m. c. *CA* > magna illa civ. 22 cithared- *A*
-raed- *F* | in te 1° 3°] in ea *F* | — et omnis
art. . . inv. in te ampl. *F* 23 in te 1°] tibi |
benef- *AF*¹

ἰλέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περι- 16 10. 17,4.
 βεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
 καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ
 μαργαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος 17 Is 28,14.
 πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τό- Ez 27,27—29.
 πον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν
 ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν ἰ καὶ ἔκραζον 18 9. Ez 27,33.
 βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέ- Is 34,10.
 γοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; ἰ καὶ ἔβα- 19 Ez 27,30—34;
 λον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον 28,19.
 κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ,
 ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἔπλούτησαν πάντες οἱ
 ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμότη- 20 Dt 32,43.
 τος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. Εὐφραίνου Is 44,23.
 ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι Jr 51,48.
 καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα 12,12.
 ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς 21 Ez 26,21.
 λίθου ὡς μύλινον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θά- Dn 4,27.
 λασσαν λέγων· οὕτως ὀρμηματι βληθήσεται Βα- Jr 51,63,64.
 βυλῶν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῆ ἔτι. καὶ 22 Is 24,8.
 φωνὴ κithαρῶδων καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ Ez 26,13.
 σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς
 τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῆ ἐν σοὶ ἔτι,
 καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, ἰ καὶ 23 Jr 7,34; 16,9;
 φῶς λέχρου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ Is 23,8; 47,9.
 νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι·
 ὅτι [οἱ] ἔμποροὶ σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς,
 ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ
 ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων 24 Jr 51,49.
 εὐρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς. 6,10; 17,6
 19,2.
 Mt 23,35,37.

16 cf 10 | εν: [H]—R | hT χρυσω | W μαργαριταις 18 HR
 εκραξαν 19 h επεβαλον | HR εκραξαν | cf 10 21 T μύλον
 W μυλικόν 22 H [πασης τεχνης] 23 ετι·: huc vers. 14 W ε |
 [οι]: RT—W | R φαρμακεια 24 T αιματα

16 — ουαι 20 Qa | βυσσον Qa | πορφυραν Pa 17 τοπον :
 ποτον 469 : mare Primas. : lacum vg (locum Hieron.): των
 πλοιων Pa 20— και οι 20 CI5 21 — ισχυρος A 23 φανῆ 5 |
 — οτι 10 2a

- Ps 104,1. 11,15. **19** Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων·
- 2 Rg 9,7. Ps 19,10; 119,137. 18,7. 6,10. 18,24. Dt 32,43. **2** ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἣτις ἐφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.
- Ps 104,35. Is 24,10. **3** καὶ δεύτερον εἶρηκαν· ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες· ἀμὴν ἀλληλούϊα.
- Ps 22,24; 115,13; 184,1; 185,1. **5** καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.
- Dn 10,6. Ez 1,24; 43,2. Ps 98,1; 97,1; 99,1. 11,15.17; 12,10. **6** Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων· ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν, καὶ δώσομεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοίμασεν ἑαυτήν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν καθαρὸν· τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.
- Ps 118,24. 21,2,9. Mt 22,2. **7**
- Ps 45,14.15. Is 61,10. Mt 22,11. **8** Καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. καὶ ἔπεσα
- 22,8,9. Act 10,25.26. 12,11.17. **10**

1 H ἀλληλουϊά (ubique, 3.4.6) 5 απο : T εκ | οι φοβ. : W pr και 6 hW λεγοντες | H [ημων] 7 hRT δωμεν 9 αληθνοι : hW pr οι

1 μετα : pr και 1α5 | — ως 1α5¹ | — και η δυν. Primas. 7 αγαλλιωμεθα 9α5 8 καθ. και λαμπρ. 1α5 9 — του γαμου N*Pa

- 19 Post haec audivi quasi vocem turbarum 19 Ps 104,1.
 multarum in caelo dicentium: 11,15.
- Alleluia: Salus, et gloria, et virtus Deo no- 2
 stro est: quia vera, et iusta iudicia sunt 2 Rg 9,7.
 eius, qui iudicavit de meretrice magna, quae Ps 19,10;
 corripit terram in prostitutione sua, et 119,137.
 vindicavit sanguinem servorum suorum de 16,7. 6,10.
 manibus eius. Dt 32,43.
- Et iterum dixerunt: Alleluia. Et fumes eius 3 Ps 104,35.
 ascendit in saecula saeculorum. Et ceciderunt 4 Is 34,10.
 seniores vigintiquattuor, et quattuor animalia, 5,14. Is 6,1.
 et adoraverunt Deum sedentem super thro- Ps 47,9; 106,48.
 num, dicentes: Amen: Alleluia. Et vox de 5
 throno exivit, dicens: Ps 22,24; 115,13;
 134,1; 135,1.
- Laudem dicite Deo nostro omnes servi eius:
 et qui timetis eum pusilli, et magni.
- Et audivi quasi vocem turbae magnae, et sicut 6
 vocem aquarum multarum, et sicut vocem Dn 10,6.
 tonitruorum magnorum, dicentium: Ez 1,24; 48,2.
 Ps 93,1; 97,1;
 99,1; 104,35.
 Am 4,13 Lxx.
 11,15.17.
- Alleluia: quoniam regnavit Dominus Deus 7
 noster omnipotens. Gaudeamus, et exulte- Ps 118,24.
 mus: et demus gloriam ei: quia venerunt 21,2.9.
- nuptiae Agni, et uxor eius praeparavit se. 8
 Et datum est illi ut cooperiat se byssino Ps 45,14.15.
 splendenti, et candido. Byssinum enim iusti- Is 61,10.
- ficationes sunt Sanctorum.
- Et dixit mihi: Scribe: Beati, qui ad coe- 9
 nam nuptiarum Agni vocati sunt: et dixit L. 14,15.
- mihi: Haec verba Dei vera sunt. Et cecidi 10
 22,8.9.
 Act 10,25.26.
 12,11.17.

19,1 voc. magnam t. | tubarum A | Sal.] Laus $\mathfrak{A}$
 2 quia iud. $\mathfrak{A}$ (F^1 ?) | eius] tuis A
 5 omnes [gentes] servi
 6 tubae $\mathfrak{A}$ AF | tonitruum (tho- F -trum A¹)
 8 byssinum splendens ([et] $\mathfrak{A}$) candidum
 9 dicit bis (2° et $\mathfrak{A}$) | (- Beati) | > vera dei :
 verba d. $\mathfrak{A}$ F

- 1 P 1,11. ante pedes eius, ut adorarem eum. Et dicit mihi: Vide ne feceris: conservus tuus sum, et fratrum tuorum habentium testimonium Iesu. Deum adora. Testimonium enim Iesu
- Ez 1,1, Ps 96,13. 11 est spiritus prophetiae. Et vidi caelum 20
 6,2. 1,5; 3,14. apertum, et ecce equus albus, et qui sedebat
 Is 11,4,5. super eum, vocabatur Fidelis, et Verax, et
 2 Macc 3,25; 11,8. cum iustitia iudicat, et pugnat. Oculi autem
 Dn 10,6. 12 eius sicut flamma ignis, et in capite eius dia-
 1,14; 2,18,3,12. demata multa, habens nomen scriptum, quod
- Is 63,1,2. J 1,1. 13 nemo novit nisi ipse. Et vestitus erat veste
 17,14. 14 aspersa sanguine: et vocatur nomen eius,
 12,5. Ps 2,9. 15 Verbum Dei. Et exercitus qui sunt in caelo,
 14,19 20. albo, et mundo. Et de ore eius procedit
 Is 11,4; 63,3. gladius ex utraque parte acutus: ut in ipso
 Am 4,13 LXX. percutiat Gentes. Et ipse reget eas in virga
 Joel 4,13. ferrea: et ipse calcat torcular vini furoris
 J 12,48. irae Dei omnipotentis. Et habet in vestimento,
 H 4,12. et in foemore suo scriptum: Rex regum, et
 Dt 10,17. 16 Dominus dominantium.
 Dn 2,47. et in foemore suo scriptum: Rex regum, et
 17,14. 1 T 6,15. Dominus dominantium.
- Ez 39,4,17—20. 17 Et vidi unum Angelum stantem in sole,
 et clamavit voce magna, dicens omnibus avi-
 6,15. 18 bus, quae volabant per medium caeli: Venite,
 et congregamini ad coenam magnam Dei: ut
 manducetis carnes regum, et carnes tribuno-
 rum, et carnes fortium, et carnes equorum, et

11 vocatur *F* | Ver.] + vocatur | — cum *IC* |
 iustitiam *F*

12 — autem *F* | — in *et* eius 2° *A*¹

13 vestem aspersam | sanguinem *F*¹ | vocabatur *F* *S*

14 sequebatur *F*² | byssinum album mundum

15 ipsius | — ex u. parte | eos | > ferrea virga *F*

16 in 2°] super *F*

17 — et 3°

ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὄρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

1 P 1,11.
J 5,89.

58 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵπ- 11
πος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος
πιστός καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει
καὶ πολεμεῖ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ πυρός, 12
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά,
ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ
αὐτός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον 13
αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λόγος
τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐ- 14
ρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυ-
μένοι βύσσινον λευκὸν καθαρὸν. καὶ ἐκ τοῦ στό- 15
ματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν
αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς
ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ
οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντο-
κράτορος. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν 16
μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· **ΒΑΣΙΛΕΥΣ**
ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΩΝ.

Ez 1,1.
Sap 18,15.
11 8,2. 1,5; 3,14
Is 11,4,5.
Macc 3,25;
11,8.
Ps 98,13.
12 Dn 10,6.
1,14; 2,17,8,

13 Is 63,1.2. J 1

14 8. 17,14.

15 12,5. 2,27. 1,
Ps 2,9.
14,19,20.
Is 11,4; 68,8
Sap 18,16.
Joel 4,18.
L 19,27.
J 12,48.
H 4,12.

16 Dt 10,17.
Dn 2,47.
17,14. 1 T 8,

17 Ez 39,4.17
Mt 24,28.

18 8,15.

Καὶ εἶδον ἓνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν

11 καλούμενος : [H]W post πιστος 12 φλόξ : h pr ως
13 βεβαμμενον (sic et h⁸¹) : H ῥεραντισμενον h⁸⁵T περιγεραμ-
μενον h⁸² εραμμενον ⁴ c^{ij} ῥεραμμενον | H ο Λογος τ. θ.
R Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ 14 τα 2° : [R]—T | βυσσ. λευκον :
■ λευκοβυσσινον 17 εν 2° : [H]—R

13 ονομα : pr ονοματα γεγραμμενα και Qa 15 οξεια : pr
διστομος Qa 17 ενα : αλλον Na

19,19—20,4. Αποκαλυψις Ιωαννου

καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευ-
θέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.

- Ps 2,2. 19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς
11,7; 12,17;
3,7; 17,12—14.
18,14,18.
καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι
τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
Gn 19,24. 20 καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη 59
Is 30,33.
Ez 38,22.
1,1. 18,11—17.
20,10.
Dn 7,11,26.
τὸ θηρίον καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ
ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνη-
σεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ
τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλή-
θησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιο-
Ez 39,17,20. 21 μένης ἐν θείῳ. καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν
τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ
ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ
ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.
- 2 P 2,1. 20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐ- 60
Jd 6.
ρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν
2 Th 2,9,10. 2 μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησεν
12,9.
τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὃς ἐστὶν Διάβο-
λος καὶ ὁ Σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη,
3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐκλείσεν
καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ
ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ
8,9. 4 ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον. Καὶ 61
Dn 7,9,22,27.
L 22,30.
1 K 6,9.
εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα
ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων
διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα
ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ

18 KR ἐπ αὐτους 19 αὐτων : W αὐτον 20 h κ. ο μετ
αυτου, 20,2 h τον οφιν τον αρχαιον | ος : T δ | Διαβ.
(TW διαβ.) : T pr ο | H και 'O 3 T αὐτον λυθῆναι

18 ἐπ αὐτοῖς ■ | — και 7° Qa 19 — τον P1a5
20 μετ : pr οι Aa pr ο et — ο 1° Qa | την εικονα N*a |
την καιομενην Qa5 20,1 εν τη χειρι να 3 πλανα Qa |
— ετι 1a | μετα : pr και 1a5

sedentium in ipsis, et carnes omnium libero-
rum, et servorum, et pusillorum, et magno-
rum. Et vidi bestiam, et reges terrae, et 19 Ps 2,2.
exercitus eorum congregatos ad faciendum 17,12--14.
praelium cum illo, qui sedebat in equo, et 16,14,16.
cum exercitu eius. Et apprehensa est bestia, 20 Gn 19,24.
et cum ea pseudopropheta: qui fecit signa Is 30,33.
coram ipso, quibus seduxit eos, qui accepe- Et 38,22.
runt characterem bestiae, et qui adoraverunt 13,1. 13,11-17.
imaginem eius. Vivi missi sunt hi duo in 20,10.
stagnum ignis ardentis sulphure: Et ceteri 21 Dn 7,11,26.
occisi sunt in gladio sedentis super equum,
qui procedit de ore ipsius: et omnes aves

ET vidi Angelum descendentem de caelo, 20 9,1. 2 P 2,4.
habentem clavem abyssi, et catenam magnam Jd 6.
in manu sua. Et apprehendit draconem, ser- 2 Gn 3,1. Zch 3,1.
pentem antiquum, qui est diabolus, et sata- 12,9.
nas, et ligavit eum per annos mille: et misit 3 2 Th 2,9,10.
eum in abyssum, et clausit, et signavit super
illum ut non seducat amplius gentes, donec
consummentur mille anni: et post haec oportet
illum solvi modico tempore. Et vidi 4 Dn 7,9,22,27.

18 et 6° 8°] ac 19 — et 4° F | exercitum A¹
20 ea] illo | pseudoprophetae F | car- |
> qui et | adorant | ardentis [et] | sulphure F
21 equum [et] qui
20,1 descentem A¹
2 dracho- F | serp. [illum] ant. | (illud)
3 clusit A | — et 4°
4 (— est) | car- | [eius] 2° ¶

- vixerunt, et regnaverunt cum Christo mille
 5 annis. Ceteri mortuorum non vixerunt, donec
 consummentur mille anni: *Haec est resurrectio 21
 6 prima. Beatus, et sanctus, qui habet partem
 in resurrectione prima: in his secunda mors
 non habet potestatem: sed erunt sacerdotes
 Dei et Christi, et regnabunt cum illo mille
 7 annis. Et cum consummati fuerint mille
 8 anni, solvetur satanas de carcere suo, et ex-
 ibit, et seducet Gentes, quae sunt super quat-
 tuor angulos terrae, Gog, et Magog, et congre-
 gabit eos in praelium, quorum numerus est
 9 sicut arena maris. Et ascenderunt super la-
 titudinem terrae, et circuierunt castra sancto-
 rum, et civitatem dilectam. Et descendit
 10 ignis a Deo de caelo, et devoravit eos: et
 Diabolus, qui seducebat eos, missus est in
 stagnum ignis, et sulphuris, ubi et bestia, et
 pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in
 saecula saeculorum.
- 11 Et vidi thronum magnum candidum, et
 sedentem super eum, a cuius conspectu fugit
 terra, et caelum, et locus non est inventus
 12 eis. Et vidi mortuos magnos, et pusillos
 stantes in conspectu throni, et libri aperti
 sunt: et alius Liber apertus est, qui est
 vitae: et iudicati sunt mortui ex his, quae
 scripta erant in libris secundum opera ipso-
 rum. et dedit mare mortuos, qui in eo erant:
 et mors, et infernus dederunt mortuos suos,

6 resurrectionem *F* | sunt *ICAF* 7 Et] Sed *A* | sol-
 vitur *F* 8—10 (*C inc. v. 8* Et ascend. 9 Et descend.
 10 et pseudopr.) 8 exivit et congregavit *ICAF* | proel-
 et *S* | har- 9 circumierunt 10 sulphuris *IA* |
 et 3°] est *F* | pseudoprophetae *IF* -tis *A* | , et
 cruciab. 11 aspectu *F* | locus [eius] | ab eis
 13 inferus | — suos

- ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια
 62 ἔτη. οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελε- 5 1 K 15,23.
 σθῆ τὰ χίλια ἔτη. Ἀυτὴ ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 1 Th 4,16.
 μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει 6 Is 61,6.
 τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει 5,10.
 ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χρι-
 στοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ [τὰ] χίλια ἔτη.
 63 Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται 7
 ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσε- 8
 ται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν 8 Ez 7,2; 38,2.
 γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ Μαγῶγ, συναγα- Ez 38,9,15.
 γεῖν αὐτούς εἰς τὸν πόλεμον, ὃν ὁ ἀριθμὸς αὐ-
 τῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν 9
 ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρ-
 εμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπη-
 μένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέ-
 φαγεν αὐτούς· καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς 10
 ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου 11
 καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βα- 12
 σανισθῆσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας 13
 τῶν αἰώνων.
- 64 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθή- 11 Is 6,1.
 μενον ἐπ' αὐτὸν οὐ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν 12
 ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. 13
 καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς 14
 μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία 15
 ἠνοιχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοιχθη, ὃ ἐστὶν τῆς 16
 ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμέ- 17
 νων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ 18
 ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ, 19
 καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς 20

5 οἱ λοιποὶ : ■ pr καὶ 6 T ἀλλα | [τα] : TR-W
 9 πῦρ : h+ ἀπο τοῦ θεοῦ 10 θείου : hT pr του 11 ἔR

4 χίλια : pr τα Qa⁵ 5 - οἱ ... ἐτη na 7 ὅταν
 τελεσθῆ : μετὰ Qa 8 - τα 2^ο na | Μαγῶγ : pr τον Qa⁵
 + καὶ na 9 ἐκύκλωσαν na⁵ 10 - καὶ 3^ο na⁵

20,14—21,8. Αποκαλυψις Ἰωαννου

- τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ
 1 κ 15,26.54. 14 ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἐβλήθη-
 Is 25,8. σαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος
 Dn 12,1. 15 ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ τις
 Ps 69,29. οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος,
 19,20. Mt 25,41. ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.
- 21 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ 65
 Is 65,17; 66,22. πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ
 2 P 3,13. 20,11. θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν
 Is 52,1; 61,10. Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ
 H 11,10.16. οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἠτοιμασμένην ὡς νύμφην
 H 12,22. G 4,26. 10. 19,7.8. 3 κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φωνῆς
 Zch 2,10. Is 8,8. 3 μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγούσης· ἰδοὺ ἡ σκηρὴ
 Ez 37,27; 48,35. τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσῃ μετ'
 2 Chr 6,18. αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτοὺς
 J 1,14. 4 ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται, καὶ ἐξαλείψει πᾶν δά-
 Is 25,8; 35,10; κρον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος
 65,19.17. οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πό-
 Jr 31,16. νος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν. καὶ 66
 Is 6,1; 48,19. εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ
 Ps 47,9. 4,2; 5,1; 19,9. ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ
 2 K 5,17. 5 λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν. καὶ εἶπέν μοι·
 Is 55,1. 6 γέγοναν. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ
 Zch 14,8. 1,8. 22,17. τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ
 2 Sm 7,14. 7 ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει
 Ps 89,27. ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτοὺς ἔσται
 2,7. Zch 8,8. 8 μοι νίος. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδε-
 Gn 19,24. λυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρ-
 Is 30,38. 8
 Ez 38,22. 22,15. 20,14.
 H 10,38.39. 22,15. 20,14.
 2,15. 20,14. 2,15. 20,14.

21,1 W απηλθον 3 ανθρωπων : W. | hW λαος |
 T εσται μετ αυτων | fin hW+ αυτων θεος 4 εκ : h
 απο | T-o | οτι : [R]-H | h απηλθεν W απηλθον
 5 λεγει : h+ μοι 6 εγω 1° : W+ εμμι | H °Ω R Ω T
 ω W ὦ | ὀσω : T+ αυτω

18 εδωκεν Αα | αυτων : αυτου Qa 14 - ουτος ...
 πυρος 1.18a 15 τω βιβλιω Qa 21,3 θρονου : ουρανου P Qa 5
 4 εξαλ. : + ο θεος Α15 + απ αυτων Qa 6 γεγονα κ*P Q
 7 κληρονομ. : δωσω αυτω Qa | αυτω : αυτων Α1a
 8 απιστοις : + και αμαρτωλοις Qa

qui in ipsis erant: et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. Et infernus, et mors missi sunt in stagnum ignis. Haec est mors secunda. Et qui non inventus est in Libro vitae scriptus, missus est in stagnum ignis. ET vidi caelum novum, et terram novam. Primum enim caelum, et prima terra abiit, et mare iam non est. Et ego Ioannes vidi sanctam civitatem Ierusalem novam descendentem de caelo a Deo, paratam, sicut sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt, et ipse Deus cum eis erit eorum Deus: et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum: et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt. Et dixit qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi: Scribe, quia haec verba fidelissima sunt, et vera. Et dixit mihi: Factum est, ego sum α , et ω : initium, et finis. Ego sitienti dabo de fonte aquae vitae, gratis. Qui vicerit, possidebit haec, et ero illi Deus, et ille erit mihi filius. Timidis autem, et incredulis, et execratis, et homicidis, et fornicatoribus, et ve-

14 i K 15,26.54 s.
 15 Dn 12,1.
 Ps 69,29.
 19,20. Mt 25,41.
 21 Is 65,17; 66,22.
 2 P 3,13.
 20,11.
 2 Is 52,1; 61,10.
 H 11,10.16.
 H 12,22. G 4,26.
 19,7.8.
 3 Zch 2,10. Is 8,8.
 Ez 37,27; 48,35.
 2 Chr 6,18.
 J 1,14.
 4 7,17.
 Is 25,8; 85,10;
 65,19.17.
 Jr 31,16.
 5 Is 6,1; 43,19.
 Ps 47,9.
 4,2; 5,1.
 2 K 5,17.
 6 Is 55,1.
 Zch 14,8.
 1,8. 22,17.
 7 2 Sm 7,14.
 Ps 89,27.
 2,7. Zch 8,8.
 8 Gn 19,24.
 Is 30,33.
 Ez 38,22.
 H 10,38.39.
 22,15. 20,14.
 E 5,5. Kol 3,5.

14 inferus | > mors sec. est | fin + stagnum ignis (+ in st. ign. A (+ ignis))

15 > est inv.

21,2 — ego Ioannes | > civ. s. Hierus. nov. vidi | , a Deo p. 5 | a viro F¹(?)

3 habitavit A -tat F

4 quia] quae IC

5 dicit Scribe

6 Et ego 1° F | vivae | — gratis F

7 — vers A¹

8 excaecatis A exsecr- F | venif- A benef- F¹

neficis, et idololatriis, et omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne, et sulphure: quod est mors secunda.

1. v. 26, 21. 9 Et venit unus de septem Angelis habenti-22
15, 1. 6. 7. 19, 7. bus phialas plenas septem plagis novissimis, et locutus est mecum, dicens: Veni, et ostendam
- Is 52, 1. 10 tibi sponsam, uxorem Agni. Et sustulit me
Ez 40, 2. in spiritu in montem magnum, et altum, et
Mt 4, 8. ostendit mihi civitatem sanctam Ierusalem de-
8. 23. Is 58, 8; 11 scendentem de caelo a Deo, habentem clari-
60, 1. 2. 19. tatem Dei: et lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapidi iaspidis, sicut crystallum.
- Ez 48, 31—35. 12 Et habebat murum magnum, et altum, habentem portas duodecim: et in portis Angelos duodecim, et nomina inscripta, quae sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israel. Ab Oriente portae tres: et ab Aquilone portae tres: et ab Austro portae tres: et ab Occasu portae tres. Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, et in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni. Et qui loquebatur mecum, habebat mensuram arundineam auream, ut metiretur civitatem, et portas eius, et murum. et civitas in quadro posita est, et longitudo eius tanta est quanta et latitudo: et mensus est civitatem de arundine aurea per stadia duodecim millia: et longitudo, et altitudo, et latitudo eius aequalia sunt. Et mensus est murum eius centum quadraginta quattuor cubitorum, mensura hominis, quae est angeli. Et erat structura muri eius ex lapide iaspide: ipsa vero

s idolatriis | sulphure A 9 phial. | — et 3° 11 — et |
iaspidi A² 12 habens | — et in port. a. XII F |
angulos A | scripta 13 — et 1° 2° 3° [E] F | > occasu
et austro CA 14 — duodec. 3° C | agni] p^r et [E] F
15 har- (it 16) -dinem F 16 — eius F | — aurea |
— et 5° | > lat. et alt. (— et alt. F) 17 murus

μακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέ-
σιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ
πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

- 67 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν 9 Lv 26,21.
15,1.6.7. 19,7.
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ
πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ
λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν νόμφην τὴν γυναικα
τοῦ ἀρνίου. καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ 10 Is 52,1.
Ez 40,2.
Mt 4,8.
2.
ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν
τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· 11 3.28. Is 58,8;
60,1.2.19.
ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ
ιάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ 12 Ez 48,31—35.
Ex 28,21; 39,14.
ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς
πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγε-
γραμμένα, ἃ ἐστὶν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.
ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πν- 13
λῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ
ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς 14
πόλεως ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν
δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρ-
νίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κά- 15 Ez 40,3.6.
λαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς
πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις 16 Ez 48,16;
48,16.17.
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ
πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ
ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ
πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. καὶ ἐμέτρη- 17
σεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσά-
ρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου.
καὶ ἡ ἐνδῶμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ 18

9 W τας γεμουσας 13 νοτου ... δυσμων: W δυσμων ...
νοτου 14 W εχον 16 οσον: W+ και | hRW σταδιους

9 των γεμ. των: γεμουσας Q | (- την γυναικα Koennecke)
10 πολιν: + την μεγαλην Ia5 12 εστιν: + (τα) ονοματα
A(Q)a 15 - και το τειχος αυτης Qa 18 και 1^ο: + ην Qa5

- ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὁμοιον ὑάλῳ καθαρῷ.
 Is 54,11.12. 19 οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ
 τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἰασπις,
 ὁ δεῦτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδῶν, ὁ τέ-
 20 ταρτος σμάραγδος, ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος
 σάρδιον, ὁ ἑβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλ-
 ος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος,
 ὁ ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος.
 22,2. 21 καὶ οἱ δώδεκα πυλώνες δώδεκα μαργαρίται· ἀνὰ
 εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου.
 καὶ ἡ πλατεία τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς
 Am 4,13 Lxx. 22 ὕαλος διαυγῆς. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ·
 ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς
 22,5. Is 24,23; 23 ἔστιν, καὶ τὸ ἄρνιον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν
 60,1.19 s. ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν
 αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ
 Ps 89,28; 188,4. 24 ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. καὶ περιπατήσουσιν
 Is 60,3,5. τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς
 Is 60,11. 25 γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν· καὶ οἱ
 22,5. Zch 14,7. πυλώνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νῦν γὰρ
 26 οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν
 Is 59,1. Dn 12,1. 27 τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ
 Ps 69,29. εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ [ὁ] ποιῶν βδέλυγμα καὶ
 20,15. Ph 4,3. ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς
 Ez 47,1.7. 22 τοῦ ἄρνιου. Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος
 Zch 14,8. ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ
 Joel 4,18. τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρνιου. ἐν μέσῳ
 21,21. Ez 47,12. τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν
 Gn 2,9; 3,22. καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
 κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδούν τὸν καρπὸν αὐτοῦ,

22 ναος : W pr o 27 [o] : RT-W 22,1,2 Η αρνιον
 εν μεσω τ. πλατ. αυτης· 2 hT ποιων | hRT αποδιδους

19 οι : pr και s*α5 20 αμεθυστος 1a 23 φαινωσιν : + εν
 49a5 | αυτη· η γαρ : αυτη γαρ η Qa 24 δοξαν : + και (την)
 τιμην (Q)α5 26 fin + ινα εισελθωσιν Q 22,1 μοι : +
 καθαρον 15

- civitas aurum mundum simile vitro mundo.
 Et fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata. Fundamentum primum, iaspis: 19 Is 54,11.12.
 secundum, sapphirus: tertium, calcedonius: quartum, smaragdus: quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, beryllus: nonum, topazius: decimum, chrysoprasus: undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus. Et duodecim portae, 21 22,2.
 duodecim margaritae sunt, per singulas: et singulae portae erant ex singulis margaritis: et platea civitatis aurum mundum, tamquam vitrum perlucidum. Et templum non vidi in ea. Dominus enim Deus omnipotens templum illius est, et Agnus. Et civitas non eget sole, 22 Am 4,13 Lxx.
 neque luna ut luceant in ea. nam claritas Dei illuminavit eam, et lucerna eius est Agnus. 23 22,5. Is 24,23; 60,1.6.10.13. 19,20.
 Et ambulabunt gentes in lumine eius: et reges terrae afferent gloriam suam, et honorem in illam. Et portae eius non claudentur per diem: nox enim non erit illic. Et afferent gloriam, et honorem gentium in illam. Non 24 Ps 89,28. Is 60,3.5.
 intrabit in eam aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens, et mendacium, nisi qui 25 Is 60,11. 22,5. Zch 14,7.
 scripti sunt in libro vitae Agni. ET ostendit 26 27 Is 62,1. Dn 12,1. Ps 68,29. 20,15. Ph 4,3.
 mihi fluvium aquae vitae, splendidum tamquam crystallum, procedentem de sede Dei et Agni. 22 Gn 2,9; 3,22. Ez 47,1.7. Zch 14,8.
 In medio plateae eius, et ex utraque parte fluminis lignum vitae, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, 2 21,21. Ez 47,12.

18 auro mundo 19 — Et | iaspidis *F* | secundus
 et sic -us . . . duodecimus | sapphyr- *F* saphir- |
 calcid- *ICA* carced- | zmar- 20 sardonix | sardinus
 (-donius *F*) | crysolitus | bir- *A* byr- *F* -ill- *AF* |
 topadius *A* -gius *F*¹ | chryss- *A* chrysoprasus |
 yac- *I* iac- (-cintus *F*) | ametistus *F* 21 et [in]
 sing. | ex sing.] singulae *F* | plateae *F* 22 in eam *F*¹
 23 — in *A* | illuminabit *S* 24 ambulans *F* | per lumen
 25 clud- *F* | est *F* 27 Nec | intravit *F* | ea (illa *F*) |
 aliquid | — aut *IA* et | > fac. abom. | [et] agni
 22,1 flumen *F* | vivae *S*¹ | chry- *F* 2 (platea) |
 — et 1° *F*, singula reddentia *ICA*¹ *F* (-os r-es *A*²)

- Zch 14,11. 3 et folia ligni ad sanitatem Gentium. Et
 omne maledictum non erit amplius: sed sedes
 Dei, et Agni in illa erunt, et servi eius servi-
 Ps 17,15; 42,3. 4 ent illi. Et videbunt faciem eius: et nomen
 21,3. 3,12. Mt 5,8. 5 eius in frontibus eorum. Et nox ultra non
 Is 60,19. 6 erit: et non egebunt lumine lucernae, neque
 21,25. 5,10. lumine solis, quoniam Dominus Deus illumi-
 Dn 7,18,27. 7 nabit illos, et regnabunt in saecula saeculorum.
- Dn 2,28. 6 Et dixit mihi: Haec verba fidelissima²⁴
 Nu 27,16. sunt, et vera. Et Dominus Deus spirituum
 1,1. 1 K 14,82. prophetarum misit Angelum suum ostendere
 Is 40,10. 7 servis suis quae oportet fieri cito. Et ecce
 12,20. 3,11; 1,8. venio velociter. Beatus, qui custodit verba
 19,10. 8 prophetiae libri huius. Et ego Ioannes, qui
 9 audiui, et vidi haec. Et postquam audissem,
 et vidissem, cecidi ut adorarem ante pedes
 10 angeli, qui mihi haec ostendebat: et dixit
 mihi: Vide ne feceris: conservus enim tuus
 sum, et fratrum tuorum prophetarum, et eorum,
 qui servant verba prophetiae libri huius:
 10,4. 10 Deum adora. Et dicit mihi: Ne signa-
 Dn 8,26; 12,4. veris verba prophetiae libri huius: tempus
 1,3. 11 enim prope est. Qui nocet, noceat adhuc: et
 Dn 12,10. 11 qui in sordibus est, sordescat adhuc: et qui
 iustus est, iustificetur adhuc: et sanctus, sancti-
 Ps 28,4; 62,13. 12 ficetur adhuc. Ecce venio cito, et merces
 Jr 17,10. 7. 3,11. mea mecum est, reddere unicuique secundum
 Is 40,10. R 2,6. 13 opera sua. Ego sum α , et ω , primus, et
 Is 44,6; 48,12. 1,17. H 18,8.

3 sed] et

5 (- non 2°) | lumen *bis* A | - lucernae F |
 - lum. 2° [E] | inluminat (-avit F)

6 > et vera sunt | spiritum EF omnipotens A

8 - Et 1° AF | haec, ECA (hoc) | (adorem)

9 dicit | - enim | - prophetiae

9.10 - Deum . . . huius F

11 et iustus iustitiam faciat adhuc

13 - sum

καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.

καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος 3 Zch 14,11.

τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ

δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, καὶ ὄψονται 4 Ps 17,15; 42,8.
3,12; 7,3; 14,1.
Mt 5,8.

τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν
μετώπων αὐτῶν. καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ 5 Is 60,19.
21,26. 5,10.
Dn 7,18,27.

ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου,
ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύ-
σουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀλη- 6 Dn 2,28.
θινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν Nu 27,18.
προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι 1,1. 1 K 14,82.
21,5; 19,11,13.

τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. καὶ 7 Is 40,10.
12,20. 3,11; 1,3.

ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους
τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. 8 19,10.
1 J 1,1,3.

Καγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ 8
ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπρο-
σθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι
ταῦτα. καὶ λέγει μοι· ὄρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι 9
καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τη-
ρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ

προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς 10 10,4.
τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· Dn 8,26; 12,4.
1,3.

ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω 11 Dn 12,10.

ἔτι, καὶ ὁ ὀυπαρὸς ὀυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος
δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω
ἔτι. Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' 12 Is 40,10.
Ps 28,4; 62,13.
Jr 17,10.

ἑμοῦ, ἀποδοῦναι ἐκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐ-
τοῦ. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ 13 Is 44,6; 48,12.
1,8,11,17.
H 18,6.

5 φωτος 2^ο: H φως | RT φωτει | H [επ] 6 h— o 1^ο
6.7 H ταχει· καὶ Ἰδου ερχ. ταχ. 8 hic eti H (ut T) Ιωαννης |
T ο βλεπ. κ. ακουων τ. | hW εβλεπον | T δεικνυντος 11 h
ουπαρευθητω 11—14 H ετι. — Ἰδου ... τελος. — Μακ.
13 H Ω R Ω T ω W ὦ | h— o bis

5 ετι: εκει 15 | ουχ εξουσιω χρ. A | — φωτος 1^ο PQ1a5
6 λεγει Qa 9 — και 3^ο Ia | λογους: + της προφητειας 38
11 δικαιωθητω 38.79 vg^{cl} 12 εστιν: εσται Qa5

- Gn 2,9; 3,22; 14 49,11. ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. μακάριοι οἱ πλῆ-
 νοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία
 αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν
 21,8.27. 15 εἰσελθῶσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ
 1 K 6,9.10. φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ
 εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.
 1,1. 1,2. 16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρ-
 Is 11,1.10; τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ
 14,12. εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυεὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμ-
 5,5. L 1,78. Nu 24,17. 2,28. πρὸς ὁ πρωϊνός.
 Zch 14,8. 17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου.
 21,6. R 8,23. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρ-
 Is 55,1. J 7,37. χέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.
 15,1.6. 18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους 72
 Dt 4,2; 18,1; 28,19. τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις
 ἐπιθῆ ἑπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς
 Gn 2,9; 3,22. 19 πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ
 ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς
 προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐ-
 τοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως
 τῆς ἀγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.
 1 K 11,26; 20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ.
 16,22. Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ.

2 Th 3,18. 21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.
 R 16,24.

15 T ποιων κ. φιλων 16 επι : hW εν | W προῖνος
 17 h— το ει η 18 T επ αυτον ο θεος 21 Ιησου : H+
 [Χριστου] | παντων : HR των αγιων

14 πλυνοντες ... αυτων : ποιουντες τας εντολας αυτου Qp15
 16 — επι 1.4a 18 — επ αυτον A* | τας 1^ο : + επτα Qa
 19 — εκ Aa 20 fin + χριστε N³4a 21 μετα παντων των
 αγιων Qa | fin + αμην NQp15

- novissimus, principium, et finis. Beati, qui 14 Gn 2,9; 3,22;
lavant stolas suas in sanguine Agni: ut sit
49,11.
potestas eorum in ligno vitae, et per portas
intrent in civitatem. Foris canes, et venefici, 15 21,8.27.
et impudici, et homicidae, et idolis servientes,
1 K 6,9,10.
et omnis, qui amat, et facit mendacium.
- 25 Ego Iesus misi Angelum meum, testi- 16 1,1. 1,2.
ficari vobis haec in Ecclesiis. Ego sum radix,
Is 11,1.10;
et genus David, stella splendida, et matutina.
14,12.
Et spiritus, et sponsa dicunt: Veni. Et 17 5,5. I. 1,78.
qui audit, dicat: Veni. Et qui sitit, veniat:
Nu 24,17.
et qui vult, accipiat aquam vitae, gratis. 17 Zch 14,8.
21,6. R 8,23.
Is 55,1. J 7,37.
- Contestor enim omni audienti verba pro- 18 15,1.6.
phetiae libri huius: Si quis apposuerit ad
Dt 4,2; 18,1;
haec, apponet Deus super illum plagas scri-
29,19.
ptas in libro isto. Et si quis diminuerit de 19 Gn 2,9; 3,22.
verbis libri prophetiae huius, auferet Deus
partem eius de libro vitae, et de civitate
sancta, et de his, quae scripta sunt in libro isto.
dicit qui testimonium perhibet istorum. 20
Etiam venio cito: Amen. Veni Domine Iesu.
- Gratia Domini nostri Iesu Christi cum 21
omnibus vobis. AMEN.

14 — in sang. Agni | — sit A¹ | per p.] portis |
civ. [sanctam]. 15 benef- F | impudicitiae et — et
homic. F 16 testificari A¹ | (ecclesias) 17 sp. dicit F |
— et 4° A 5° 18 enim] ego | audenti F |
huius. ICA | apponit d. A 19 demin- IA | — libri A |
ligno v. 20 Dicet F | istorum.] — . ICA | (— Am.
V. D. I.) 21 — vobis | — Amen [ICF

Subscr. Exp. apocalypsis sancti Iohannis feliciter F
nictor famulus xpi et eius gratia episc. capuae legi apud
basilicam consta . . . ianiam d. XIII. kal. maias ind.
nona q. . n p e basili u e cos

Iterato legi ind. X. die prid. iduum april F²

Explicit liber apocalypsis sancti Iohannis apostoli et
euangelistae deo gratias PRO A Expliciunt apocalypsis
amen. al I ME

Explicit Apocalypsis Iohannis Apostoli

Collatio Evangelii secundum Matthaeum

a Frid. Blass editi

cum

NOVO TESTAMENTO GRAECO STUTGARDIANO.

Ad editionem nonam appendix.

Cum exemplaria editionis nostrae tertiae impressa essent et bibliopegarum manibus tradita, ab editore mihi transmissum est Evangelium secundum Matthaeum cum variae lectionis delectu edidit Fridericus Blass (Lipsiae, B. G. Teubner MCMII). Incidi in lectiones, quas ipse in apparatus meum inferiorem recipiendas constitueram et, nescio quo casu, omiseram, ut 7,14 *τί* pro *ὅτι* (quam angusta $\text{N}^2 \text{B}^2$ latt syrcu); totum contuli, societasque biblica hanc collationem imprimendam statuit.

Differt ergo celeberrimus philologus Halensis ab editione Stutgardiana in orthographicis, scribens

ι pro *ει*, velut *Δαβίδ*, *Ὁζίας*, *Ἰωσίας*, *Ἰωακίμ*, *Ἐλιακίμ*, *Ἀχίμ*, *Νεφθαλίμ*, *Ἡλίας*, *Χοραζίν*, *τραπεζίταις*, *ραββί*, *Νινευῖται*, *Γεδσημανί*, *Ἰεριχώ*, *Πιλᾶτος*, *ἠλί*, *ιδέα*;

ει pro *ι* *Καισαρείας*, *δανείσασθαι*;

quoad accentus: *Θαμάρ*, *Ἀβία*, *Ἰωανθάμ*, *Ἀχάζ*, *Ἐλεαζάρ*, *Μανασσή*, *Βηθφαγῆ*, *Ραμᾶ*;

θλίψις; *ἰδοὺ τινές*; *εἰσὶν* etc (12,30; 13,56; 18,20; 22,30); *πρὸς σε* 14,28; 25,39; *ν ἐφέλκ.*

πᾶσιν 2,16; 23,20; *βλέπουσιν* 18,10; *βαστάσασιν* 20,12; *εἰσι* 15,14; *οὕτω* 3,15; quoad initiales

Μαμωνᾶ; *ὁ χριστός* 24,23; 26,68; 27,22; *ἔρριψαν*,

ἔρριμμένος; συμπνίγειν, συλλαλεῖν, παλιγγενεσία, μή γε, μή τι, ἄρα γε, τουτέστιν; Ἡλίας, Ἡσαίας, Ἱερεμίας.

Fortasse haud inutile erit praemonere lectores, in constituendo textu editorem Halensem plus quam manuscriptis biblicis auctoritatis tribuisse citationibus patrum (cf. 7,15 δέμασιν pro ἐνδύμασιν e Tertulliano [et Justino]) et versionibus (cf. 15,27 καὶ ζῆ e versionibus syriacis additum, quod aliis rectius καὶ σώζονται transferri videbitur; cf. Lc 3, 10. 12. 14); sed de talibus ipsius editoris praefatio adeunda est.

1,3 Ἐσθρων bis 5 Βοοζ bis | Ωβηδ bis 6 [τον βασ.]¹⁾ 7,8 = W
 10 Μανασσή, Μανασή | = W 11 = h^r 12 [Μετα δε
 τ. μ. Β.] Ιεχονιας δε | 16 - τον 1° 18 - Ιησου
 20 = hRT 24 = RW

2,2 ἔστιν 3 - ο βασ. 4 - παρ αυτων 6 [ουδαμως] |
 - γαρ 7 ηκριβασεν 8 [ακριβως] 9 επανω του παιδιου
 11 ειδ. : ευρον 13 = h 16 ηκριβασεν 19 [κατ οναρ] |
 [εν Αγγ.] 21 ηλθεν 22 βασιλ. : + επι 23 = T

3,1 [δε] 3 [γαρ] | [ευθ. π. τ. τρ. α.] 4 - αυτου 1° 5 περι-
 χωρος : περαν 6 - ποταμω 7 [επι το βαπτ.] 9 - εν
 εαντ. | δυνατος 11 [οπ. μ. ερχ.] | [εστιν] | [και πυρι]
 12 - αυτου 3° 16 [βαπτ. . . υδατος]

4,4 [αλλ επι παντι ρηματι θεου] 5 Ιστην 7 ου πειρασεις
 10 - ο Ιησους 13 Ναζαρεθ 16 κ. οι καθημενοι 17 τοτε : +
 γαρ | λεγειν : + οτι | = h 21 - τον τ. Ζεβ. | - τον αδ.
 αυτου 22 - ευθεως | - αυτων 23 περιηγ. ολην την
 Γαλιλαιαν 24 εξηλθεν | Συριαν : συνοριαν | [συνεχομ.]

5,1 - αυτω 4,5 = -|h^r| T 9 = W 10 [οτι . . . ουρανω]
 et in marg. lit. minusc. -δικ., οτι αυτοι εσονται τελειοι.
 και μακαριοι οι δεδιωγμενοι ενεκα εμου, οτι εξουοι τοπον
 οπου, ου διωχθησονται 11 διωξασιν υμας και ονειδισωσιν
 | [ψευδομ.] 15 - αυτον 16 οπως βλεποντες θανατωσιν
 και *δοξαζωσιν²⁾ 18 εως αν 1° : εαν 20 - οτι 21 etc = R
 22 αυτου 1° : + [εικη] 24 - εκει | καταλλαγηθι 28 = T
 29 και μη : η ; it 30 | βλ. εις γ. : εν γεεννη 30 εις γ. απ. :

1) Blass quam plurimas lectiones uncis inclusit, de quibus utrum ad ipsum autorem pertinerent, incertus haesit.

2) Asterisco notat Blass lectiones coniecturales; v. 7,25; 16,23; 17,27; 22,31; 25,1; 26,50; 27,46.

- εν γεσνη 31 βιβλιον αποστασιου 32 υμιν ος αν απολυση
 | αν 36 [ομοσης] 37 δε υμων τὸ ναι ναι και τὸ ου ου
 (cf h^r) 39 ραπισει | = T 42 - απο σου 45 αγαθ.
 και πονηρ. και τον νετον αυτου βρεχει
- 6,1** - δε | = T 6 [σου] 1^ο | - σου 2^ο 8 αυτ. αυτ. :
 ανοιξαι το στομα 10 ελθετω W 14 - τα παραπτ. αυτ.
 15 υμων : υμιν et - τα παρ. υμων 18 = hW | [τω εν
 τω κρ.] | [ο βλ. εν τ. κρ.] 19.20 [θησαυρους] 21 - εστιν
 | [σου] 1^ο 2^ο | - εσται 22 = T 23 [εστιν] 25 = T
 | - υμων 2^ο | ουχι πλ. εστ. η ψυχη 27 - μεριμνων
 28 και : οτι et - τι 32 [ο ουρ.] 33 [πρωτ.] | βασ. : +
 των ουρανων | [και τ. δικαιοσ.] | - αυτου 34 εαυτη
- 7,6** - υμων | = W 8 = hW 9 - ανθρωπος 11 [δοματα]
 | [δωσει α. τ. α. α.] 12 - ουν | = RW | - ουτως
 13 οτι] τι , it 14 | = H | απερχομενοι 14 - η πυλη
 15 δερμασιν 18 ενεγκ. : ποιειν his [19] 24 - τουτους |
 ομοιωσω αυτον 25 - και 1^ο 2^ο 3^ο , it 27 | *προσεπαισαν
 26 - τουτους
- 8,1** καταβαντι δε απο 3 = R | [αυτ. η λεπρ.] 4 προσενεγκε
 5.8 χλιαρχος 6 - κυριε 8 [ο παις μ.] 9 ανθρ. ων, υπο
 εξουσ. εχων υπ | [και] λεγ. 11 μετα : εις κολπους | [εν τ.
 β. τ. ουρ.] 12 = -|h^r| T | εις το σκ. τ. εξ. : εξω |
 [εκει ... οδ.] 13 χλιαρχω 15 [της χειρ.] 19 - γραμ-
 ματευς 21 [των μαθητ.] 22 = T 23 = HR |
 - αυτω 2^ο 29 - ωδε 30 ου μακραν
- 9,3** = T 5 - και 9 - εκειθεν | επι το τελ. καθ. 10 και
 ανακειμενων εν | - και 2^ο | [ελθ.] 11 [ο διδ. υμ.]
 12 = H 13 δικ. καλ. 16 [αιρει ... γιν.] 17 [ει δε ...
 συντηρ.] 18 - αυτοις | εις ελθων | - οτι T 21 [μονον]
 22 = T 27 - εκειθεν | = H 28 - ο Ιησ. 29 ομ-
 ματων 31 [αυτον] [34] = H
- 10,1** [μαθ. αυτ.] | εξουσ. εκβαλλειν τα πνευματα τα ακαθαρτα
 και 2 - και 2^ο 3 Λεββαιοσ -|h^r| T 4 - ο 2^ο 5 = T
 7 - οτι 8 - νεκρ. εγ. 11 - η κομην | [εως αν εξελθ.]
 13 = W 14 οσοι ... δεξονται ... ακουωσι | - της
 οικ. η | - εκεινης 19 [πως η] | λαλησετε | εν ... λαλ. :
 ο λογος εν ανοιξει του στοματος υμων 21 τεκνον : + εις
 θανατον 23 - εν τη πολει ταυτη | εις την ετ. : εκ πολεωσ
 εις πολιν | - γαρ | - του W 24 - αυτου 25 ο δουλ. :
 τω δουλω | = hW | = RT 28 τον κ. ψυχ. κ. σω. ουν.
 29 εις την παριδα 32.33 = T 34 ειρ. ηλθ. βαλ. | [βαλ.
 ειρ.] 35 ανθρ. : υιον 42 = HR | [μονον] | = h^r
- 11,1** - αυτου 2 - αυτου 4 Ιωανη α βλεπ. κ. ακ. 5 και
 λεπροι 6 - εστιν | = HR 10 - εγω | - σου 2^ο
 16 γεν. ταυτ. : βασιλειαν των ουρανων | - ταις | α προσφ.

- τ. ετ. : και 20 - αυτου | Βηθσαϊδα 23 αι εν σοι γεν.
 24 - υμιν 27 - μου | [τις επιγιν.]
- 12,1** επορευετο 2 - εν σαββατω 4 ο : ους 5 ανεγν. εν
 τ. ν. : οιδατε | - τοις σαββασιν | εν τω ιερω οι ιερεις
 11 - εσται et ανθρωπος ος | - εν 13 - υγιης 18 = T
 22 = K | - τον κωφον 23 - παντες | οχλοι λεγοντες
 24.27 RT 28 - εγω 32 = hW 34 λαλει : εκβαλλει
 35 εκβαλλει 2^ο : λαλει 37 των λογων : του στοματος 1^ο 2^ο
 38 [αυτω] | = W 39 - αυτοις 40 [ην] 43 δε εξελθ.
 το ακ. πν. | πορευεται 44 = RW 45 εισερχεται εις
 αυτον και εσται | [τη πον.] 46 μητ. αυτου κ. οι αδελφοι
 ειστ. [47] = hRW 48 - αυτω | και : η | - εισιν |
 = W 49 = T | - αυτου 50 ποιη | [του εν ουρ.]
- 13,1** - της οικιας 3 σπειραι 5 αλλα] ā , it 7.8 | [επεσειν]
 , it 7.8 7 = hT 10 - αυτω 11 - των ουρανων 13 = HR
 14 πληρονται 15 εκαμμυσαν [μηποτε επιστρεψωσιν, και
 ιασομαι αυτους], - ergo ιδωσιν ... συνωσιν και 16 = W
 17 = T | [οτι] 19 τουτο εστ. το ... σπαρην 20 το ...
 σπαρην τουτο εστιν , it 22.23 | ευθεως 21 ευθεως εσκανδαλισθη
 23 ος δη : και τοτε 24 ιδω αγω 25 - αυτου 28 [ο δε]
 | = H 29 [συλλεγ. τα ζιζ.] | [αυτοις] 30 - αυτα 1^ο 2^ο
 | - εις | δεσμάς δεσμάς | = K | - μον 32 αυξηση |
 ελθειν] et [και] 33 αλλην ... αυτοις : αλλη παραβολη
 36 - αυτω | - αυτου 28 - εισιν 2^ο 39 εξθρ. εστιν ο σπ.
 ο διαβ. 41 - αυτου 1^ο 43 - ο εχ. ωτα ακ. 44 - τω |
 ευρ. ανθρ. : ο ευρ. 46 [ενα] | παντα οσα : α 48 [οτε
 πληρη.] 51 - παντα | - αυτω 52 - ο δε | = h
 56 - αυτου 57 [Ιησους] 58 [εκει]
- 14,2** [αυτος] 3 - εδησεν και | - Φιλιππου 5 ουι : επει
 6 γενεσιων δε αγομενων 7 αν 8 [ωδε επι πινακι] 10 τον
 Ιω. 12 αυτο 13 = hT 14 [εξεληθων] | οχλ. πολ. |
 περι αυτων 15 [ηδη] | = KR | [εις τ. κωμας] 16 = T
 | - αυτοις 17 [ωδε] 18 - ωδε 19 - τους αρτους
 20 [των κλασμ.] 21 [ανδρες] | - ωσει 22 = T | = K
 | - αυτον 26 = T 27 ευθεως | = T 28 - αυτω
 | [κυριε] 29 ο Πετρ. | = hR 34 επι ... Γενν. : εις την
 γην Γεννησαρ 35 [αυτον] | [εκεινου] | [ολην] | - εκεινην
 | - παντας 36 - αυτον | [μονον] | εσωθησαν
- 15,3** - αυτοις 4 ειπεν : ενετειλατο 5 ωφελήθης 6 - αυτου
 1^ο 2^ο | τον λογ. : την εντολην 8 [απεχει] 11 - τουτο
 κ. τ. α. 13 - μου 14 = hT 17 εισερχομενον 22 [Χανααν.]
 | = h 23 - αυτου 26 - καλον | δουναι 27 - γαρ
 | fin + και ζη 28 - αποκρ. ο Ι. | - αυτη 29 - εκει
 30 [και ετ. π.] 31 = hW | = K | - και 1^ο 2^ο | = hT
 32 Ιησ. ειπεν τοις μαθηταις αυτ. | - ηδη 33 - τουσουτοι
 ωστε 34 = RT 36 [επτα] 37 = RT 38 [ανδρες]

16,1 [οι] 2 - αυτοις 2.3 οφιας ... δυνασθε literis minoribus inter cancellos [ ] 3 fin = H 4 [και μοιχ.] 5 ελθοντος εις το π. επελ. οι μαθηται 6 - Ιησ. 7 οι δε : τοτε | - λεγοντ. 8 = T 10 = RT 11 ειπον· προσεχετε απο 12 = RW | αλλ W 13 - αυτου 14 ειπον | αλλοι : οι 17 - δε ο Ιησ. | - αυτω | - τοις 18 - οτι | επι την πετραν 19 καγω δε σοι | - της βασιλειας 20 = hRT 21 - Ιησ. Χρ. (cf h) | δεικνυμαι 22 Η. λεγει [αυτω] επιτιμων (cf hW) | [σοι] 23 οπισω * σου | [αλλα τα τ. ανθρ.] 24 - ο Ιησ. 26 - ολον | - αυτου 27 τα εργα 28 - οτι

17,8 - αυτων | αυτ. [τον Ιησουν] cf hRT 11 ερχεται αποκαταστησαι 12 [ηδη] 13 - οι μαθ. | - του βαπτ. 14 - αυτον 15 [κυριε] | = hRT 17 [εως π. α. υ.] 18 [ο παις] 19 [τω Ιησ.] 20 απιστιαν | [γαρ] | - ενθεν εκει 22 Αναστρεφομενων 26 [αυτ. ο Ιησ.] 27 π. βαλε αγκιστ. [εις την θαλ.] | - ανοιξ. το στ. α. | * ευρησει

18,1 ημερα 5 - εν 6 [τ. πιστ. εις εμε] | περι : εις 7 [το σκανδ.] 8 - σου 2^ο | [αυτον] | η δυο 2^ο : και | [το αιων.] 9 [και β. α. σ.] 10 = [h] | [μου τ. εν ουρ.] 12 = T | πορευθεις επι τα ορη 14 [μου του εν ουρ.] | εις 15 αμαρτ. : + εις σε 16 = h 17 = RW | [και] 1^ο 18 [υμιν] 19 - [αμην] T 21 - αυτω 22 - ο Ιησ. | αλλ 23 [βασιλει] 24 = T 25 - αυτου | - ο κυριος 26 - σοι 27 - ο κυρ. τ. δ. εκ. 28 - εκεινος 29 - σοι 30 ηθελησεν 31 = W | [τα γενομενα] | αυτων | [π. τ. γ.] 32 - αυτω | [εκεινην] 34 - ου | - παν | - αυτω 35 και υ. ποι. ο π. μου [ο ουρ.]

19,2 - εκει 4 = RT | - απ αρχης | - αυτους 5 - και ειπεν | ενεκεν 6 μια σαρξ 8 - οτι 9 = hW 11 [τον λογον] | = H 12 [ευνουχοι] 2^ο 3^ο 13 επιτιμων 14 [Ιησους] 15 [αυτοις] 18 = hT | = hRT 22 = T 23 - αυτον | δυσκολ. πλουσ. 24 - εστιν | εισελθειν ante καμ. pon. | = hRT | του θεου : των ουρανων 25 [λεγ. ... σωθ.] 26 - εστιν 28 - Ιησ. 29 οικιαν η αγρουσ

20,2 μετ αυτων | - αυτον 5 [οι δε απ.] | = W | - ωραν 6 [εξελθ.] 7 - οτι 9 = RT | - ωραν 10 - ελθοντες 12 = hW 13 = W 14 δε : + και | - τω εσχατω 16 [οι] 1^ο 2^ο 17 Και αναβαινων hRT | [ο Ιησ.] | - εν τη οδω 21 - αυτη | - ουτοι | σου 1^ο post δεξιων pon 22 - αυτω 23 [μου] 2^ο | = HR 24 τοτε γγανακτ. οι δ. | - αδελφ. 25 - οιδατε οτι | - αυτων 2^ο 26 παρα δε υμιν ουκ εστι ουτως | ■ θελων εν υ. γεν. μεγ. <ουτος> εστω παντων διακ. 27 ο θελων | - εν υμιν | εστω παντων εσχατος 28 fin = h^r literis minoribus in marg. και 1^ο : + μη | ελ. ειναι : ελαττωθησαι

- | [εισερχ. δε και] 30 = T | = hT, it 31 31 εκραζον |
 - κυριε 33 ημων οι οφθ. 34 - ο Ιησ. | = W
- 21,1 ηγγισεν et ηλθεν | εις 3^ο: προς | [τοτε ο Ιησ.] 2 - αυτοις
 | - ευθυς 3 ευθεως 7 επ αυτον | - αυτων 2^ο 8 - αυτων
 9 - αυτον | = T 12 ο Ιησ. | εξεβ. : + εκ του ιερου του
 θεου | - εν τω ιερω, it 14 16 - οτι 18 = h 19 - μαν |
 - εν αυτη 19.20 - η συκη 23 - διδασκοντι 25 ην : εστιν |
 = hRT 27 = R 28 προσελθ. ... ειπ. : λεγει τω πρωτω |
 [τεκνον] | [σημερον] 29-31 = RT 30 = T 31 του
 π. το θ. | [οτι] | - οι et αι 32 [και αι π.] | ουδε ιδ.
 μετ. 33 - εν αυτω 34 - πρ. τ. γ. | - αυτου 2^ο
 35 - αυτου | ον δε ελιθ. ον δε απεκτ. 36 [αυτοις]
 37 - προς αυτους 41 - αυτους | - αυτω 42 - εν
 ταις γραφ. | υμων 43 [του θεου] [44] = T
- 22,1 [αυτοις] | - λεγων 2 ποιων et - και 1^ο v. 3 4 - μου
 1^ο 2^ο 6 - αυτου 7 τας πολεις α. [ενεπρ.] 8 - αυτου
 | - εστιν 10 - εκεινοι | οσους | - τε | γαμος 11 [τους
 ανακ.] | - εκει 12 [εταιρε] 13 [ο βασ.] | αρατε αυτον
 ποδων και χειρων και | [αυτον] 14 [εισω] 16 - αυτω
 | - αυτων 17 - ειπον ουν ημιν 20 - και 1^ο 21 - ουν
 | τω Καισαρι 22 = W 23 - αυτω | οι λεγ. | αναστ. :
 ζωνη των νεκρων 24 - αυτου 1^ο 2^ο, it 25 | - και αναστ.
 σπ. τ. αδ. αυτ. 25 γαμησας 27 - παντων 28 τη αναστ. :
 τω τελει 30 αναστ. : ζωη των νεκρων | - τω 31 αναστ. :
 *ζωης | - υμιν 32 = RW 34 ιδοντες 35 - νομικος
 37 [εν 1^ο ... σου 4^ο] 38 αυτη πρ. κ. μεγ. εντ. 39 - αυτη
 40 - ολος 43 κυρ. αυτ. καλει 46 ωρας
- 23,3 ειπωσιν : λεγωσιν | ποιησατε κ. τηρ. : ποιειτε 4 αυτοι ...
 αυτων : τω δε δακτ. 6 τας πρωτοκλισιας 7 ραββι ραββι
 8 κληθ. ραβ. : καλεσητε διδασκαλον επι της γης | διδ. :
 + ο εν τοις ουρανοις | αδελφ. : μαθηται 9 ηη + παντες
 δε υμεις αδελφοι εστε [10] 13 - δε [16-22] 23 βαρεια
 | = T 24 = HR 25 γεμ. ακαθαρσιας [εξ αρπαγ. και
 αδικιας] 26 [πρωτον] | - αυτου 27 = hW | = h^r
 34 - εγω | [και εξ ... υμων] 35 εκκεχυμενον | - του
 1^ο 3^ο | [υιου Βαραχ.] 36 παντα [ταυτα] 37 αυτην : σε
 | = W 38 - υμιν 39 υμιν απ αρτι, ου μη με ιδ. εως
- 24,2 [αποκρ.] | - ου 1^ο 3 - αυτω 4 - αυτοις 6 - εστιν
 9 - των εθνων 10 - και 1^ο 17 - αυτου 21 [τοτε] |
 ουδε μη 22 [εκειναι] 1^ο 26 - εστιν 27 φαινει 28 [εαν η]
 | [συναχθ.] | και οι 30 [και κοψ. π. αι φ. τ. γ.] | οψεσθε
 31 [σαλπγγ.] | = hRW | - αυτου 33 = T 34 = RT
 [35] 37 = T 38 = T | [αχρι ... κιβ.] 39 = HR 40 δυο
 εσοντ. 43 = W 45 - εστιν | διδοναι 46 - αυτου
 47 - οτι 48 = T 49 - αυτου

25,1 ελαβον et *εξελθειν | = T | απαντησων 2.3 αι π. δε
 ησαν φρον. και αι π. μωραι, αιτινες λ. 4 - εαυτων 7 - εκειναι
 | αυτων 8 ειπον 9 = hT 14 [αυτου] 15 [και] 1^ο |
 [εδωκεν] 16 [και εποιησεν] cf T 18 [απελθων] 20 - τα-
 λαντα 3^ο 4^ο | επεκερδησα, it 22 21 επει επ, it 23 22 - τα-
 λαντα 3^ο 25 [απελθ.] | [εν τη γη] 26 - αυτω 27 - ουν
 29 - παντι 32 εριφρων 33 - αυτου 34 [αυτου] 35 εποι.
 με : εδωκατε μοι πιεν, it 42 36 ασθενης 38 ειδομεν σε
 39 η ποτε σε ειδ. 40 - ο βασιλ. 41 οι κατηρ. | δ ητοι-
 μασεν ο πατηρ μου (= -| h^r |)

26,1 - παντας | - αυτου 7 αλαβ. μ. εχ. β. | εξεχεεν 10 - αυτοις
 | - γαρ 11 τους πτ. γαρ παντ. 15 = W 20 = W
 22 - αυτω | - εις | - ειμι 23 - την χειρα 24 - ο
 ανθρ. εκ. 26 αυτων δε εσθιοντ. | [ο Ιησ.] 28 - γαρ |
 μου : + το | εκχνομενον 29 - τουτου | αμπ. : + ταυτης
 | εως αν πιω αυτο καιν. μ. υ. εν 31 - ο Ιησ. 33 - αυτω
 34 - εν | πριν αλεκτοροφωνιας 35 = RT 36 - αυτου |
 - εκει 39 = T | - εστιν 40 προς αυτους 41 προσευχ. μη
 εισελθειν 42 - λεγων | - μου 44 [παλιν] | - παλιν (2^ο)
 47 - Και | [πολυς] 48 - αυτον | = T 49 - ευθεως
 50 - Ιησ. | εταιρε : * αιρε 51 = W | - αυτου 1^ο
 52 - σου 53 - αρτι | πλειους 58 = T 59 ο δε
 αρχιερευς 60 δυο : + ψευδομαρτυρες 61 = RT 62 = HR
 63 - Ιησ. 64 - ο Ιησ. | υμιν απ αρτι, 65 [νυν]
 66 = RT 72 [οτι ... ανθρ.] 73 - και συ | = h^r
 74 = RT 75 - οτι

27,3 - και πρεσβ. 4 = RT 6 ειπον 10 = h 11 - ο ηγεμ.
 12 απεκρινετο 14 - προς 16 ειχεν 17 - αυτοις | υμιν ;
 18 αυτον, 21 [απο τ. δυο] | ειπον 22 ποιησωμεν 23 - λε-
 γοντες 24 = hT 28 ενεδυσαν et - περιεθ. αυτω 29 [πλεξ.]
 | εθηκαν | ενειπαιζον 33 - λεγομενος 35 = hRT
 36 - εκει 37 - αυτου 2^ο | [ουτος εστ. Ιησ.] 40 = hW
 43 νυν : + αυτον 44 - συν 45 [επι π. τ. γην] 46 'Ηλι
 ηλι λαμα *αζαφθανι 47 - οτι 48 - εξ αυτων | - τε
 49 = hT | σωσαι 50 - παλιν 51 = T | - εως κ. ε.
 δυο | ερραγησαν 53 [εξελθ. ... αυτου] 54 = T 55 - απο
 | [τω Ι. α. τ. Γ.] 56 - εν αις ην | - του | = hRW
 59 = T 60 - αυτο 61 - εκει | Μαρια 64 - της
 66 τ. ταφ. σφρ. τ. λ. : σφρ. τ. ταφ.

28,1 = KR 2 - και 2^ο 3 - λευκον 5 - ο αγγελος
 6 [ουκ ε. ωδε] | - γαρ 7 [ταχυ πορ.] | - απο τ. νεκρ.
 | - ιδεν 8 [μεγαλης] | - αυτου 9 απηνητησεν 10 - ο
 Ιησ. 11 = T 12 - τε 14 [τουτου] 15 = hR | [παρα
 Ιουδ.] | = T 18 = T 19 πορευεσθε | = T

Addere hic liceat nonnulla quibus supra in praefatione spatium commodum deerat.

1. Prodiit a. 1902 Evangelium secundum Johannem, cum variae lectionis delectu edidit Fridericus Blass. Lipsiae, Teubner, Plenam collationem praecedenti similem institui; qualem in usum verti possit, cogitandum erit, quando de redintegrando apparatu decerni potest, postquam editio Sodeniana lucem aspexerit.
2. Eodem anno secunda recensio Weissianae editio publicata est, sic intitulata: Das Neue Testament. Handausgabe von D. Bernhard Weiss. Zweiter Band. Die Paulinischen Briefe und der Hebräerbrief (694 pp.). Dritter Band. Apostelgeschichte — Katholische Briefe — Apokalypse (VI. 534 pp.), et a. 1905 Erster Band. Die vier Evangelien (VIII. 616 pp.).

Consulto omisi in apparatu meo lectiones quas erroneas esse partim ab ipso editore edocebar; mutavi textum et apparatus, ubicumque e maioritatis principio mutandi erant.

3. Versuum divisio abhinc a quarta editione plene congruit cum ea quam H. v. Soden, Die Schriften des Neuen Testaments I, 484 s. praescribit. Discrepat ■ Stephana anni 1551 quinque tantum in locis Lc 24,45 s, Act 2,47 s, 24,19 ss, 1 K 7,33 s, Phil 1,16 s.
4. Pro quinta impressione loci paralleli revisi et aucti sunt; in sexta — editionis graecae, quae quintam editionis graeco-germanicae praecessit — per plurimi additi; cf. e. g. Mt 3,16; 4,5.8; Lc 1,5; 2,8.12. — Quae ad editionem septimam, octavam, nonam accesserint, vide in praefatione.

Maulbronnae, 20. Febr. 1903; 25. Jul. 1904; 16. Febr. 1906
17. Jun. 1908; 14. Oct. 1909; 8. Febr. 1912.

EB. NESTLE.

Novum Testamentum Graece ed. D. Eb. Nestle. Editio undecima recognita. 1920. Taschenausgab. 24°, m. Karten.

- Leinen, halbsteif, Rotschnitt (No. 491) . Mk. 1000.—
- Doppelleinen, biegsam, Rotschnitt, **extradünnes Papier** (No. 493) . . . . . Mk. 1600.—
- In 10 einzeln. Bändchen, m. Futteral (No. 508) Mk. 1700.—

Novum Testamentum Graece ed. D. Eb. Nestle. Editio undecima recognita. 1920. Taschenausgab. 24°, m. Karten. **Mit Schreibpapier durchschossen, Text extradünnes Papier.**

- Leinen, halbsteif. Decke, Rotschnitt (No. 511) Mk. 3500.—

Novum Testamentum Graece ed. D. Eb. Nestle. Editio nona recognita. 1912. **Gross 8°-Ausgabe, auf Schreibpapier gedruckt mit sehr breitem Rand,** mit Karten.

- Halbfranzband, Rotschnitt (No. 495). **Vergriffen!**

Teile des griechischen Neuen Testaments ed. D. Eb. Nestle. Taschenausgabe 24°:

- Novi Testamenti pars prior — Evangelia et Acta — Leinen, halbsteife Decke, Rotschnitt (No. 496) . . Mk. 700.—
- Novi Testamenti pars posterior — Epistolae et Apocalypsis — Leinen, halbsteife Decke, Rotschnitt (No. 497) Mk. 700.—

Evangelium secundum Matthaeum (No. 498), **Marcum** (No. 499), **Lucam** (No. 500), **Johannem** (No. 501), **Acta apostolorum** (No. 502), **Epistola Pauli ad Romanos** (No. 503), **Epistolae Pauli ad Corinthios** (No. 504), **Epistolae Pauli ad Galatas, Ephesios, Philippenses, Colossenses, Thessalonicenses (I. II), ad Timotheum (I. II), Titum, Philemonem** (No. 505), **Epistolae catholicae una cum epistola ad Ebraeos** (No. 506), **Apocalypsis Johannis** (No. 507). Preis eines jeden Bändchens Mk. 160.—. Sämtliche 10 Bändchen in Futteral (No. 508) . Mk. 1700.—

Novum Testamentum Latine. Textum Vaticanum cum apparatu critico ex editionibus et libris manu scriptis collecto imprimendum curavit **D. Eb. Nestle.** Editio quarta recognita. 1921. Taschenausgabe 24°, mit Karten.

- Leinen, halbsteif, Rotschnitt (No. 525) . . Mk. 1000.—
- Doppelleinen, biegsam, Rotschnitt (No. 526) „ 1300.—

Novum Testamentum Graece et Latine. Utrumque textum cum apparatu critico ex editionibus et libris manu scriptis collecto imprimendum curavit **D. Eb. Nestle.** Editio sexta recognita. 1921. Taschenausgabe 24°, mit Karten.

- Leinen, halbsteif, Rotschnitt (No. 528) . . Mk. 1300.—
- Doppelleinen, biegsam, Rotschnitt (No. 529) „ 2000.—

Novum Testamentum Graece et Germanice. Neues Testament griechisch und deutsch, bearbeitet von **D. Eb. Nestle.** Elfte Auflage, 1921. Taschenausgabe 24°, mit Karten.

- Leinen, halbsteif, Rotschnitt (No. 516) . . Mk. 1300.—
- Doppelleinen, biegsam, Rotschnitt (No. 518) „ 2000.—
- Leder, biegsam, Goldschnitt (No. 519) } z. Zt.
- in 2 Leinenbändchen mit Rotschnitt } vergriffen!
- und Futteral (No. 520) . . . . . }

Neues Testament mit Psalmen, deutsch. Neu durchgesehener Luthertext, Versziffern und Parallelstellen am Rand, am Fuss jeder Seite die Abweichungen des alten Luthertextes von 1545, Luthers Randglossen etc., bearbeitet von **D. Eb. Nestle.** Zweite Auflage, 1915. Taschenausgabe 24°, mit Karten.

- Leinen, halbsteif, Farbschnitt (No. 522) . Mk. 1000.—
- Doppelleinen, biegsam, Rotschnitt (No. 523) „ 1200.—

Deutsche Bibelausgaben mit neu durchgesehenem Text.

(Mit und ohne Apokryphen zu haben.)

Stuttgarter Perl-Bibel, 24°. (14×10 cm, Perlschrift.) Kleinst-

**Taschenbibel in deutscher Schrift und mit Parallelstellen;
auf extradünnem Papier. Dicke 20 mm.**

- Leinen, biegsam, Rotschnitt (No. 601) . Mk. 1600.—
- Leder, biegsam, Farbschnitt (No. 601 a) . „ 4000.—
- Leinen, biegsam, Goldschnitt (No. 602) . „ 2800.—
- Saffian, biegsam, Rotgoldschnitt (No. 603) . „ 5000.—
- Saffian, Schutzkl., Rotgoldschn. (No. 604) . „ 7000.—

Stuttgarter Taschen-Bibel, 16°. (17×11 cm, Kolonelschrift.)

- Halbleinen, steif, Farbschnitt (No. 91) . „ 1000.—
- Leinen, Goldkreuz, Goldschnitt (No. 92 a) . „ 2600.—
- Saffian, biegsam, Goldschnitt (No. 96) . „ 5000.—

Stuttgarter Taschenbibel auf extradünnem Papier, 16°.

(17×11 cm, Kolonelschrift.) Dicke 25 mm.

- Leinen, biegsam, Rotschnitt (No. 101) . „ 2000.—
- Leinen, biegsam, Goldschnitt (No. 103) . „ 3500.—
- Leder, biegsam, Rotschnitt (No. 101 a) . „ 4600.—
- Saffian, biegsam, Goldschnitt (No. 84) . „ 6400.—
- Saffian, m. Schutzkl., Rotgoldschn. (No. 86) „ 8000.—

Stuttgarter Kleinoktav-Bibel (21×13 cm, kleine Petitschrift).

- Halbleinen, Goldtitel, Marmorschn. (No. 1) Mk. 1200.—
- Halbleinen, Goldtitel, Traubibel (No. 2) . „ 1400.—
- Halblein., Goldkreuz, Marmorschn. (No. 2 a) „ 1800.—
- Leinen, Goldkreuz, Goldschnitt (No. 3) . „ 4000.—
- Halbleder, Goldkreuz, Goldschnitt (No. 3 a) „ 5200.—

Feine Ausgabe auf extradünnem Papier (Dicke 25 mm).

- Leinen, halbsteif, Rotschnitt (No. 609) . Mk. 3000.—
- Doppelleinen, biegsam, Goldschn. (No. 610) „ 4000.—
- Saffian, biegsam, Goldschnitt (No. 611) . „ 9000.—

Stuttgarter Grossoktav-Bibel (24×16 cm, Garmondschrift).

- Halbleinen, Goldtitel, Marmorschn (No. 31) Mk. 2000.—
- Halbleinen, Goldkreuz, Farbschnitt (No. 33) „ 2200.—
- Leinen, Goldkreuz, Goldschnitt (No. 48) „ 4600.—
- Halbleder, Goldkreuz, Goldschnitt (No. 51) „ 6800.—
- Künstlerband, Saffian, Goldschnitt (No. 54) „ 12000.—

Stuttgarter Kleinquart-Bibel mit grossem Druck (27×20 cm, Ciceroschrift). Auf Wunsch auch mit Widmung für silberne oder goldene Hochzeit.

- Halbleinen, Goldkreuz, Farbschn. (No. 441) Mk. 4000.—
- Halbleinen, Goldkreuz, Goldschn. (No. 445) „ 6000.—
- Halbleder, Goldkreuz, Goldschn. (No. 446) „ 9000.—
- Künstlerband, Leder, Goldschnitt (No. 455) „ 16000.—

Die Bibel mit 200 Bildern nach Schnorr von Carolsfeld.

Stuttgarter Ausgabe. Grossoktav-Format. (24×16 cm, Garmondschrift.) Gewicht 2 kg.

- Halbleinen, Goldtitel, Farbschnitt (No. 650) Mk. 2600.—
- Halbleder, Goldkreuz, Goldschn. (No. 651 a) „ 7000.—

Biblia Hebraica. Adjuvantibus professoribus G. Beer, F. Buhl, G. Dalman, S. R. Driver, M. Löhr, W. Nowack, J. W. Rothstein, V. Ryssel ed. **D. Rudolf Kittel.** Editio altera emendatio stereotypica, iterum recognita. 1913. Lexikonformat 22×15 cm.

- In 2 Halbleinenbänden (No. 810) . . . Mk. 4000.—

Daraus in Einzelheften:

Heft 1 Genesis (No. 815); Heft 2 Exodus et Leviticus (No. 816); Heft 3 Numeri et Deuteronomium (No. 817); Heft 4 Libri Josuae et Judicum (No. 818); Heft 5 Liber Samuelis (No. 819); Heft 6 Liber Regum (No. 820); Heft 7 Liber Jesaiae (No. 821); Heft 8 Liber Jeremiae (No. 822); Heft 9 Liber Ezechiel (No. 823); Heft 10 XII prophetae (No. 824); Heft 11 Liber Psalmorum (No. 825); Heft 12 Proverbia et Job (No. 826); Heft 13 Quinque Volumina (No. 827); Heft 14 Daniel, Esra, Nehemia (No. 828); Heft 15 Chronica (No. 829). Preis eines jeden Heftes . . . . . Mk. 240.—

Das Buch Ruth, griechisch, als Probe einer kritischen Handausgabe der Septuaginta, herausgegeben von **D. Alfred Rahlfs,** broschiert . . . . . Mk. 80.—

Die Heilige Schrift (Miniatur-Bibel) Taschenausgabe.

Nach dem Urtext und mit Berücksichtigung der besten Übersetzungen herausgegeben von Franz Eugen Schlachter.

16. Auflage, bearbeitet von K. Linder und E. Kappeler.

In handlichem Taschenformat 20×11¹/₂ cm. 733 Seiten.

Nonpareilleschrift. Dicke 16 mm. Gewicht 300 Gramm.

- Leinen, biegsam, Farbschnitt (No. 800) . Mk. 2400.—
- Leder, biegsam, Farbschnitt (No. 800 a) . " 4600.—
- Leinen, biegsam, Goldschnitt (No. 801) . " 3500.—
- Saffian, biegsam, Goldschnitt (No. 802) . " 6000.—

Das Neue Testament übersetzt und mit Anmerkungen begleitet von Dr. Heinrich Wiese. Mit Parallelstellen von D. Eb. Nestle und einer Zeittafel von D. Th. Zahn. (Die

Anmerkungen enthalten kurze Erklärungen, andere vom Text abweichende berechnigte Uebersetzungen und Lesarten.) Vierte, verbesserte Auflage. 624 Seiten. Petitschrift. Taschenformat 12×18 cm. Gewicht 370 Gramm.

- Halbleinen, biegsam, Farbschnitt (No. 536) . Mk. 1000.—
- Leinen, biegsam, Farbschnitt (No. 537) . " 1300.—

Stuttgarter Jubiläumsbibel mit Erklärungen. Neu durch-

gesehener Luthertext. Lexikon-Oktavformat 26×18 cm.

Bibeltext in Garmondschrift, Anmerkungen in Petitschrift. Dicke nur 5 cm. Gewicht 2500 Gramm.

- Halbleinen, Goldtitel, Farbschnitt (No 691) Mk. 4000.—
- Leinen, Goldtitel, Goldschnitt (No. 693) . " 6000.—
- Halbleder, Goldkreuz, Goldschn. (No. 694) " 8000.—
- Saffian, Goldkreuz, Goldschnitt (No. 697) " 16000.—

Tägliche Andachten aus der Heiligen Schrift. (Für

jeden Tag ein Schriftabschnitt, Gebet und Lied.) Neu durchgesehener Luthertext. Oktavformat 22×14 cm

366 tägliche Andachten aus dem Alten und Neuen Testament und Anhang für Festzeiten. Umfang 400 Seiten.

Gewicht 600 Gramm.

- Halbleinen, Goldtitel, Farbschnitt (No. 375) Mk. 1000.—
- Halbleinen, Goldtitel, Goldschnitt (No. 376) " 1600.—

———— Hauptpreisliste mit Druckproben kostenfrei. ————

LIBRARY
CLAREMONT SCHOOL OF THEOLOGY
1325 N. COLLEGE AVE.
CLAREMONT, CA 91711-3199

LIBRARY

CLAREMONT SCHOOL OF THEOLOGY

1325 N. COLLEGE AVE.

CLAREMONT, CA 91711-3199

